Conventus
Neostadiensis
P. P. Franciscanorum

2976. XVIII. a. 10.
7215, č. 1 - a - 19

Verso sup. sigum Tentamus per Ihesum

Dicta decretio

(B. mif.) Col. D. B^x lig. XVIII.

Año 1488

HR 8691.

In opus petri hispani in versoriſq; in id cõmẽtaria laudatiõis emẽdatiõisq; eplã.

Petrus de ſancto Johanne. Johanni Pardo. Salutem. Sepenumero a me petieras ut Verſoriũ noſtruz una cum magiſtri Petri hiſpani ubi exigitur interſertũ textuz: quem tibi magnopere aiebas placere: tranſcribendum curarem e meo: quoniã ꝓpter miram eius raritatem uenalis nuſq; in ueniret: nec recuſaras quo minus pro eo q̃zuis magnũ pre cium dũmodo euz haberes impenderẽ. Ego uero cum tibi cuperem celerrime ſatisfieri nec libzariuz inuenirem qui ita bzeui de bonis notis ſe expediturũ polliceret impzimendũ curaui: quo ⁊ celerius ⁊ emendatius: qua in re plurimuz la/boris ego conſumpſi ⁊ pulchzioribus notis cum haberes ſi mul: ⁊ ſi tu id nõ curabas multo utilius eũ emeres: de cuius uirtutibus nihil attinet me plura dicere preſertim apud euz cui tam ſit notus, uides ut omnia que ab Ariſtotele de logi ca ſunt cõſcripta preter poſterioꝛes analeticos quos hic cõ/ſulto omiſit: quequidem ab illo nõ ſatis explicate ſũt dicta ab hoc dici q̃z dilucidiſſime ut mihi nõ Petrũ hiſpanuz ſed Ariſtotelez explanare uoluiſſe uideat. Plures alias affert utilitates: que ⁊ tibi: ut dixi: ſũt note: ⁊ aliis eius ſtudioſis ita placebũt: ut ei omnibus qui in hoc genere ſcripſerint ne minem huic noſtro exiſtiment anteferendum.

Vale.

Tabula libri ſimulaꝝ logice Petri hiſpani: in quo ſeptē ꝑncipales cōtinent tractatus cū Uerſoris in eoſdē cōmentarijs. Ubi notandū q ꝓpoſitus punctus numero chartaꝝ anteriozē faciē charte notat. poſtpoſit⁹ vo poſteriozē charte faciē indicat: ut ſingula querentib⁹ facili⁹ ſint ĩuentu.

Tractatus ꝑmus de enūciatiõe cozreſpondēs libzo periarmenias Ariſtotelis charta.3
Dialectice deſcꝑtio ad aliaſq ſcias ei⁹ozdo char.3 vſq.4
Soni diffinitio cū ſua explanatione eiuſq diuiſio in ſonū vocē z ſonū nō vocē. mēbzozūq diffinitões charta 4.
Uocis diffinitiõ eiuſq diuiſio in ſignificatiuā z nō ſignificatiuā cū eoꝝ diffinitionib⁹ ꝛc. charta.5 vſq.6
Nominis diffinitio eiuſq explanatio charta.6
Uerbi diffinitio eiuſq explanatio charta 6.
Oratiõis diffinitio eiuſq diuiſio i ꝓfectā z ĩpfectā cū eozū diffinitionib⁹ z ſubdiuiſionibus charta.7
Propoſitiõis in generali diffinitio eiuſq diuiſio in cathegoricam z ipotheticā charta.8
Propoſitiõis cathegozice de ineſſe diffinitio eiuſq explicatio charta 10.
Propoſitionis cathegozice paſſiones. ſ. cõpoſitio cõuerſio equipollentia cū duab⁹ diuiſionib⁹ ꝑmiſſis ꝑ eoꝝ cognitione valentibus charta.11
Oppoſitiõis determinatio eiuſq mā z leges char.11 vſq.14
Cõuerſionis diffinitio eiuſq diuiſio in ſimplicē ꝑ accidēs z cõpoſitionē cū eoꝝ diffinitiõib⁹ ꝛc. char.14 vſq 15.
Propoſitiõis de ineſſe ipothetice diffinitio z ei⁹ diuiſio i conditionalē copulatiuā z diſiũctiuā cū eozūq diffinitionibus ꝛc. charta 15. vſq.17
Equipollentiaꝝ que vtriuſq ꝓpoſitionis de ineſſe eſt paſſio regule charta 17. vſq.18
Propoſitiõis modal⁹ diffinitio modiq ꝑmit⁹ diff. nitio z diuiſio eliciẽdo modū deſeruiẽtẽ ꝓpoſito. charta 18. vſq.19
Propoſitiõis modalis paſſiões. ſ. equipollẽtia oppoſitio ꝑmiſſa ꝓpoſitionū multiplicatio charta 19. vſq 21.

Tractatus ſecũdus de quinq vniuerſalib⁹ cozreſpondens libzo ꝑdicabiliũ Porphirij.
Uniuerſalis ſiue ꝑdicabilis multiplicitas: z ꝓpoſito deſeruientis diffinitio. eius quoq diuiſio in genus ſpeciem differentiā ꝓpriũ z accidens. charta 21. vſq 22.
Generis multiplicitas ꝓpoſitoq deſeruiẽtis diffinitio cū ei⁹ declaratõe. Diuiſio quoq ei⁹ in gen⁹ generaliſſimū z gen⁹ ſubalternū cū ſuis diffinitõib⁹ charta 22. vſq 24.
Speciei diffinitiões cū ſuis explicationib⁹. Diuiſioq ei⁹ in ſpeciẽ ſpecialiſſimā z ſpeciẽ ſubalternā cum ſuis diffinitionib⁹ charta 24. vſq 25.
Declaratio oĩz dictoꝝ ꝑ coordinationẽ vni⁹ ꝑdicamenti magis noti. ſ. ſubſtãtie z indiuidui diffinitio cum arboris porphiriane figuratione charta 25. vſq 26.
Differẽtie multiplicitas z ꝓpoſito deſeruientis diffinitiones cum ſuis explanationibus. De ipſa quoq notabile quoddam. charta 26. vſq.28
Proꝓij multiplicitas z ꝓpoſito deſeruiẽtis diffinitiones cū ſuis declarationib⁹ charta. 28 vſq.29
Accidẽtis diffinitões tres ei⁹q diuiſiões ꝛc. ℔.29 vſq 30.
Cõmunitas z oꝛia quinq ꝑdicabiliũ charta 30. vſq.31

Tractatus tertius de ꝑdicamentis cozreſpondẽs libzo ꝑdicamentoꝝ Ariſtotelis. charta 31.
Antepredicamẽti diffinitio: diuiſioq eius in tria in cõi. ſ. in tres diffinitiões Equiuocoꝝ vniuocoꝝ z denoiatiuorũ qõ eſt primũ. In duas diuiſiones qõ eſt ſecundũ. In duas regulas qõ ẽ tertiũ antepdicamẽ. ℔ 31. vſq ad.35
Predicamentoꝝ in generali diuiſio in ſubſtantiã quantitatẽ adaliq̃d dictũ qualitatẽ ꝛc.] charta 35.
Predicamẽti ſubſtãtie diffinitio: eiuſq diuiſio in ſubſtãtiam primã z ſecundã cum ſuis diffinitionib⁹: z ſex ſubſtantie ꝓprietates. charta.36 vſq.39
Quãtitatis diuiſio in cõtinuũ z diſcretũ cū ſuis diffinitionib⁹ z ſubdiuiſiõib⁹: z tres ei⁹ ꝓpetates. ℔ 39. vſq.41
Adaliq̃d diffinitio eiuſq diuiſio in equiparantie ſuppoſitionẽ z ſuppoſitionez: z due eius ꝓprietates cões z tres alias magis ꝓprias cum diffinitiõe magis ꝓprie ſibi cõuenienti. charta 41. vſq.43
Qualitatis diffinitio: diuiſioq ei⁹ in quattuoꝝ ſpẽs cõmunes cū ſuis diffinitionib⁹: z quid ſit quale z tres ꝓprietates qualitatis. charta.43 vſq 46.
Actionis diffinitio ꝓprietateſq. charta 46.
Paſſionis diffinitio ꝓprietateſq. charta.47
Quando diffinitio ꝓprietateſq charta 47.
Ubi diffinitio ꝓprietateſq. charta.48
Poſitionis diffinitio ꝓprietateſq. charta 48.
Habitus diffinitio ꝓprietateſq. charta.49
Poſtpredicamentoꝝ diuiſio in oppoſitionem prius ſimul motus z habere.
Oppoſitionis diuiſio in relatiua oppoſita: in priuatiua oppoſita: in contraria oppoſita: in contradictorie oppoſita cum eoꝝ diffinitionibus. charta 49. vſq 50.
Prioris diuerſi modi. ſ. prius tpe natura ordine conſuetudine ꝛc. Similiter z poſteriozis cum ſuis diffinitionibus ꝛc. charta 50. vſq 51.
Simul tres modi. ſ. ſimul tempoze: cõuerſione: cõdiuiſiõe que duo ſũt ſimul natura. charta 51. vſq 52.
Motus ſex ſũt ſpecies. ſ. generatio corruptio augmẽtatio diminutio alteratio z ſm locum mutatio cū ſuis diffinitionib⁹ z ſubdiuiſionibus ꝛc. charta 51.
Habere cū ſuis exẽplis ſeptulex multiplicitas charta.52

Tractatus quartus de ſillogiſmo ſimpliciter libzo priozuꝝ Ariſtotelis cozreſpondẽs. charta 52.
Sillogiſmi ſimplicis diffinitio: ꝑncipiis materialib⁹ remotis. ſ. ꝓpoſitione z termino ꝑncipijſq regulatiuis. ſ. dici de omni z de nullo ꝓpoſitis. charta 52. vſq.54
Sillogiſmi ꝑncipia mãlia ꝓpinqua quib⁹ ipſe cõſtituit. ſ. tres termini z due ꝓpoſitiões. charta.54
Sillogiſmi ꝑncipia formalia quibus ipſe cõſtituit. ſ. tres figure z decem z nouem modi. charta 54.
Sillogiſmi regule vles ad quãlibet figurã. charta.55
Sillogiſmi formatio in prima figura ꝑ duas regulas z nouem modos. charta 55. vſq.58
Sillogiſmi formatio in ſecũda figura ꝑ duas regulas z q̃tuoꝝ modos. charta 58. vſq.59
Sillogiſmi formatio in tertia figura ꝑ duas regulas z ſex modos. charta 59.
Sillogiſmoꝝ notabilia nõnulla clariozis intellectus gratia. charta.61

Tractatus quintus de locis dialecticis qui cozreſpõdet libzo thopicoꝝ Ariſtotelis. charta 62.
Argumentationis diffinitio cū diffinitione argumenti qõ in eius ingredit diffinitionẽ. Rationis quoq multiplicitas que in argumẽti ingredit diffinitionẽ ꝑmiſſione. Argumentationis ſimiliter diuiſio in ſillogiſmum inductionem entimema z exemplum cum ſuis diffiniti onibus ꝛc. charta 62. vſq 64.
Loci argumenti in generali diffinitio z diuiſio eius in locum maximā z locū oꝛie maxime. charta 65.
Loci differentie maxime diuiſio ꝑ locum extrinſecū z intrinſecū z eoꝝ diffinitiones. charta 66.
Loci intrinſeci diuiſio ꝑ locuꝝ a ſubſtãtia a cõcomitantib⁹ ſubſtantiã. iterūq loci a ſubſtantia ſubdiuiſio ꝑ locuꝝ a diffinitõe deſcriptiõe nois interꝑtatõe. char. 66 vſq.68
Loci a cõcomitantib⁹ ſubſtantiã diffinitio: diuiſioq eius in locuꝝ a toto a parte a cauſa ab effectu a generatione a

corruptione ab vſibus a cõmuniter accidentib⁹ singulo⁹ rũ diffinitiones ⁊ ſubdiuiſiones. charta.68 vſq; 74
Loci extrinſeci diuiſio p locum ex oppoſitis a maiori a minori a ſimili a ꝓportione a tranſſũptione ab auctoritate earũdẽq; diffinitões ⁊ ſubdiuiſiões. charta 74. vſq; 77
Loci mediꝰ diuiſio p locum a cõiugatis a caſibus a diuiſione earũdẽq; diffinitiones ⁊c. charta 77. vſq; 78

Sextus tractatus eſt de fallacijs correſpondens libro elenchorũ Ariſtotelis.
Sillogiſmi diuiſio in cõi. ſ. demonſtratiuũ dialecticum ſophiſticũ ⁊ litigioſum: eorũdemq; diffinitiones ut ſillogiſmus ſophiſticus eliciat. charta.78
Diſputationis diffinitio ⁊ eius diuiſio in doctrinalẽ dialecticam tentatiuã ⁊ ſophiſticam ut illa vltima ꝓpoſiti eẽ cognoſcat. charta.79
Metaꝝ quinq; ad quas ſillogiſmus ſophiſticus ordinat enumeratio. charta 79.
Fallacie diffinitio ⁊ eius diuiſio in ſex fallacias in dictiõe ⁊ in ſeptem extra dictionẽ. charta.80
Multiplicis diuerſoꝝ modoꝝ declaratio. charta 80.
Fallaciaꝝ i dictiõe diffinitões ⁊ modi ſequũt. chata 81.
Equiuocatio. charta 81.
Amphibologia. charta 82.
Compoſitio. charta.84
Diuiſio. charta.85
Accentus. charta 85.
Figura dictionis. charta 86.
Fallaciaꝝ extra dictionem diffinitiones ⁊ modi ſequuntur. charta 87.
Accidentis. charta.88
Scõm quid ad ſimpliciter. charta 89.
Elenchus. charta 89.
Petere. charta 90.
Conſequentis. charta 91.
Scõm nõ cauſam ut cauſam. charta.92
Propoſitio plures. charta.93
Fallaciaꝝ ad ignorantiã elenchi reductio. charta 93.

Septimus tractatus eſt de paruis logicalib⁹ nulli ſpeciali libro correſpondens conſiderans de ſeptem ꝓprietatib⁹ terminoꝝ: ideoq; diuidit in ſeptem ptiales tractatulos.
Tractatulus ꝑmus eſt de ſuppoſitiõib⁹. char. 94 vſq; 97.
Suppoſitionis diffinitio ꝑmiſſiſq; quibuſdã preambulis valentia ad ſuppoſitionẽ intelligendã: eiuſq; diuiſio in ſuppoſitionẽ cõem ⁊ diſcretã cuꝝ ſuis diffinitionibus ⁊ ſubdiuiſionib⁹ membroꝝ. charta.94 vſq; 97.

Tractatulus ſecũdus eſt de relatione. charta.98
Relatiui diuiſio in relatiuũ ꝓdicamentũ ⁊ relatiuuꝫ rei recordatiuũ: huiuſq; diuiſio in relatiuũ ſubſtãtie ⁊ accidẽtis: eorũq; diffinitiões ſubdiuiſiõeſq; ⁊c. charta.98
Relatini ſubſtãtie idẽtitatis diuiſio i reciprocũ ⁊ nõ reciprocũ ⁊ eoꝝ diffinitiones: nõnulle dubitationes ⁊ in cõtrariũ argumenta. charta 98.
Relatini ſubſtantie diuerſitatis diffinitio regule ⁊ obiectiones. charta.99.
Relatiui accidẽtis diffinitio ⁊ eius ꝺria ab aliis: eiuſq; diuiſio i relatiuũ quãtitatis otinue ⁊ diſcrete ⁊c. char.100

Tractatulus tertiꝰ de ampliatione. charta.101
Ampliationis diffinitio ſimiliter ⁊ reſtrictõis. Ampliationiſq; diuiſiones due. charta 101.
Sophiſma de hoc verbo ampliatiuo poteſt ⁊ ampliatiõis nõnulle regule. charta.102

Tractatulus quartus eſt de appellatione. charta 102.
Appellationis diffinitio cum ſua explanatione ⁊ eius diuiſio ⁊ ſubdiuiſio. charta 102. vſq; 103

Tractatulus quintus eſt de reſtrictiõe. charta 103.
Reſtrictionis diuiſio ⁊ ſubdiuiſiões. charta 103.
Reſtrictiõis facta p nomen regule. charta.104.
Reſtrictiõis facta p verbũ regule. charta 104.
Sophiſma: oẽ alal fuit in archa noe. charta 105.
Dubiũ an terminus eodem modo reſtringat in ꝓpoſitiõe affirmatiua ⁊ negatiua. charta 106.

Tractatulus ſextus eſt de diſtributione. charta.107
Diſtributionis diffinitio ⁊ diuiſionem ſignoꝝ diſtributiuoꝝ ad quoꝝ diuiſionem ſequitur diuiſio diſtributionis. charta.107
Diſtributiui ſigni omnis ſignificatio cum duab⁹ obiectionibus ⁊ eius rñſionib⁹. charta 107. vſq; 109.
Diſtributiui ſigni nullus ſignificatio. charta.110
Diſtributiui ſigni nihil ſignificatio. charta 110.
Diſtributiui duoꝝ ſignificatio cũ ſophiſmate ⁊c. char. 111
Negatio an habeat vim diſtribuẽdi. charta. 112
Diſtributi ſigni rot⁹ ſignificatio cũ ſophiſmate. charta 112.
Signa diſtributiua accidentiũ ⁊ primo qualitatis cum ſophiſmate. charta.113
Signa diſtributiua quãtitatis cũ ſophiſmate. charta 113.
Infiniti multiplicitas ⁊ membri ad ꝓpoſitum diffinitio cũ ſophiſmate. charta.114

Tractatulus ſeptimꝰ ⁊ vltimꝰ eſt de expoſitiõe. char.115
Propoſitiõis exponibilis diffinitio ⁊ baꝝ que faciũt ꝓpoſitionẽ exponibilẽ enumeratio. charta.115
Signoꝝ excluſiuoꝝ q̃ ſũt ⁊ eoꝝ q̃nq; regule. charta 115.
Signoꝝ exceptiuoꝝ ſigñtio ⁊ eoꝝ q̃ttuor regule. char.115
Reduplicatiuarũ dictionũ ſignificatio ⁊ eorum quattuor regule. charta 116.
Incipit ⁊ deſinit ſignificatio ⁊ eoꝝ q̃tuor regle. charta 117.
Infiniti multiplicitas ⁊ ei⁹ tres regule. charta.118
Compatiuoꝝ ⁊ ſuplatiuoꝝ q̃ttuor regule. charta 118.
Differt aliud ⁊ ab ſignificatio ⁊ quattuor regule ⁊ ſigni totius multiplicitas charta.119.

Tractatus alius paruoꝝ logicaliu ſuper ex codice vetuſtiſſimo diligentia cuiuſdaꝫ ſtudioſi excriptus vtiliſſimus quidẽ. Qui ⁊ petro hiſpano iſcribit. char.120 vſq; 140

Finit tabula.

Textus siue liber sũmularuz

logice magistri Petri Hispani cũ Uersoris parisiẽsis doctoris perspicacissimi interposita expositione.

In calce quoq; harũ eiusdẽ Petri Hispani paruoꝝ logicaliũ nuperrime inuẽtus libellus vtili serie adnexus ꝯfelicissime inchoant.

Ite ẽtra ctatus sũmulaꝝ magistri Petri Hispani in quo ipse compendiose determinat de his que in libris logice Aristotelis: Boetij: ⁊ Porphirij plixe cõtinẽtur: Et dicit iste liber sũmulaꝝ p similitudinẽ ad sũmam ꝓprie dictã. Est enĩ summa ꝓprie dicta magn⁹ numerus resultans ex aggregatione pluriũ paruorum numeroꝝ ⁊ transsũptiue p similitudinẽ ad sũmã ꝓprie dictã. aliquis liber in quo est aggregatio pluriũ tractatuũ particulariũ vl capituloꝝ dicit sũma: ⁊ sũmula ẽ diminuti uũ a sũma sic accepta ſm transsumptionẽ: ⁊ quia iste liber breuis est ⁊ compẽdiosus: iõ vocat sũmula: ⁊ diffinit sic. Sũmula est quoddaz breuꝫ cõpendiũ in breui ⁊ generali cõprehendẽs illa que ĩ libris logicalib⁹ diffuse ⁊ in speciali tractant. Et dicit Petri hispani ad denotandũ causã efficientẽ huius tractatus. Ipse enĩ hunc tractatũ extraxit a libris Aristotelis ⁊ alioꝝ logicoꝝ: ⁊ p hoc patet titulus hui⁹ libri. Est enĩ titul⁹ notatio libri ſm oẽs vel aliqs suaꝝ cauꝝ.

Primo sciendũ q; hui⁹ libri sicut ⁊ alioꝝ sũt quatuor cause. ſ. causa efficiẽs materialis formalis ⁊ finalis. Causa aũt efficiens dicta est. Et eius causa materialis siue subiectũ attributiõis sicut etiã totius logice est argumentatio: que nihil aliud est ꝯꝫ quidaz ꝓcessus ratiõis nostre de noticia noti ad ignoti noticiã: ⁊ capit ibi ratio in ꝓdicta diffinitiõe ut capit ab Isach quã sic diffinit q; est aie nostre intelligibilis virtus faciẽs currere causam in causatũ: Et q; argumẽtatio sit subiectũ hui⁹ scie: sic ꝓbat rõne: qz cõditiões subiecti attributiõis cõueniũt argumẽtationi respectu hui⁹ scie: ergo ipsa est subiectũ attributionis hui⁹ scie. Uñ tres sunt cõditiões subiecti attributiõis. Prima est: q; illud sit ꝓncipali⁹ cõsideratũ in scia cuius est subiectũ. Et iõ passiões subiecti ꝓncipia: ⁊ ptes subiectiue ⁊ integrales q̃ cõsiderant ratione subiecti ⁊ nõ ꝓncipaliter nõ habent rõnẽ subiecti. Secũda cõditio est q; oia considerata in scia cui⁹ est subiectũ habeãt reductionẽ ad tale subiectum ⁊ sub eo cõtineant quantũ ad rationẽ formalẽ suã ⁊ modũ cõsiderandi. Unde aliqua reducunt ad subiectuz ut ꝓncipia ei⁹: aliqua ut passiões: ⁊ aliqua ut ptes subiecti ue vel integrales. Tertia est: q; tale subiectũ sit adequatuz scie cui⁹ est subiectũ: ita q; sub tali rõne formali ĩ nulla alia scia cõsideret: ſz q; tale sit sibi ꝓpriũ sub tali formali ratiõe.

Secũdo sciendũ q; subiectuz octo modis dicit. Primo mõ ꝓ obiecto alicui⁹ potentie: ut color dicit subiectũ visus. i. obiectum. Secũdo mõ ꝓ famulo alicui⁹ dñi: ut famulus dicit subiectus suo dño. Tertio modo ꝓ corpe posito sub alio: ut fundamẽtũ dicit subiectũ parietis. Quarto mõ ꝓ subiecto accidẽtis: ut paries est subiectũ albedinis. Quinto ꝓ subiecto ꝓpõnis: ut hõ ẽ gial. Sexto ꝓ subiecto ꝓprie passionis: ut hõ est subiectuz risibilis. Septimo ꝓ subiecibili vel inferiori respectu alicui⁹ superioris: ut hõ respectu animalis. Octauo ꝓ subiecto attributiõis de quo mõ est hic ꝓncipaliter ꝓpositũ: ⁊ describit sic: Subiectũ est cui⁹ cõpleta ⁊ pfecta noticia intenditur in scia cui⁹ est subiectũ: ⁊ sub cui⁹ rõne formali oia tradita in illa scia cõsiderant: ⁊ ad ipsum habẽt attributionẽ ⁊ ordinẽ: qui modi in his versib⁹ notant. Obiectũ: verna: positum sub: cui qõ inberet. Qõ prius est copula: ꝓprij: logica liter infra: Quo simul ars heret: sũt bis subiecta quaterna.

Tertio sciendũ q; duplex est causa finalis. ſ. intrinseca ⁊ extrinseca. Uñ finis ei⁹ intrinsecus ẽ pfecta ⁊ completa cognitio sui subiecti. ſ. argumentatiõis: ⁊ hoc quantũ ad sua ꝓncipia ptes ⁊ ꝓprietates: sicut ⁊ in ꝙlibet scia speculatiua finis ꝓpinqu⁹ est pfecta cognitio sui subiecti. Sed ei⁹ finis extrinsec⁹ est cognitio omniũ aliarũ scientiarũ que p argumentationẽ acquiruntur. Et ideo quũ oĩs scia nostra sit bonũ ⁊ pfectio ipsius anime excedens in pfectiõe omnia bona corporis: sequit q; logica per quam omnes alie scientie acquirũtur est vtilis ⁊ necessaria. Unde bonitas rei ⁊ vtilitas attenduntur ex parte sui finis.

Quarto sciendũ q; causa formalis huius tractatus est duplex scilicet forma tractandi ⁊ forma tractatus. Forma tractandi est suus modus procedendi qui est quadruplex. ſ. diffinitiu⁹: diuisiuus: probatiuus: ⁊ rõne nostri exemploꝝ positiuus. Cui⁹ sufficientia sic habet: nã oĩs modus ꝓcedendi in aliqua scia aut est de bñ esse: aut ẽ de necessitate doctrine. Si ꝓmũ sic est quart⁹ modus: qui est exemploꝝ positiuus. Si secundũ hoc ẽ dupliciter: aut se tenet ex pte scientie tñ: ⁊ sic est argumentatiuus: aut se tenet ex pte rei scibilis ⁊ hoc est etiã dupliciter: qz aut notificat ipsuz scibile ꝯtũ ad sua essentialia ⁊ sic est modus diffinitiu⁹: aut notificat illud ꝯtuz ad potestatem ⁊ sic est diuisiuus. Et forma tractatus est diuisio libri p tractatus ⁊ tractatuũ p capitula ⁊ capituloꝝ p ptes: ⁊ partiũ p lectiones. Unde in hoc libro sũt septem tractat⁹ ꝓncipales Primus est de enũciatione correspondẽs libro peryarmenias. Secũdus est de vlibus correspondẽs libro ꝓdicabiliũ Porphirij. Tertius est de ꝓdicamentis correspondens libro ꝓdicamentoꝝ Aris. Quart⁹ est de sillogismo simplici correspondẽs libro priorum. Quintus est de locis dialecticis correspondẽs libro thopicoꝝ. Sextus ẽ de fallacijs correspondẽs libro elenchoꝝ. Septim⁹ est de puis logicalib⁹ cõsiderans de aliquib⁹ ꝓprietatib⁹ terminoꝝ. ſ. de suppositionib⁹: de relatiuis: de appellationib⁹: ampliationib⁹: restrictionib⁹: ⁊ de dictionib⁹ sincbategorematicis qui tractat⁹ nõ correspondet alicui speciali libroꝝ logice ſz est extract⁹ a diuersis libris. Et licz via doctrine ille tractat⁹ sequat tractatũ fallaciaꝝ tñ ordine nature debet ĩmediate sequi tractatũ ꝓdicamentoꝝ: qz ibi determinat de passionib⁹ terminoꝝ incõplexoꝝ: ⁊ sic p3 titul⁹: cause: ⁊ diuisio hui⁹ tractat⁹ Et si querat cui pti pbie scia libri subordinat: respondet sermocionali: qz logica est scientia tractans de sermone.

Sed contra ꝓdicta arguit primo sic: Iste liber est tũ vna sũmula: igit male notat sũmule in plurali numero. Secũdo sic: aia est subiectũ scie hui⁹ libri: qz est subiectũ cuiuslibet scie: igit non argumentatio. Tertio sic: Scia est habit⁹ cõclusionis: ſz argumentatio nõ est conclusio: igit de ipsa nõ est scia: nec est subiectũ. Quarto sic: pri⁹ nũq; reducit ad posteri⁹: ſz ꝓncipia subiecti ꝓcedũt ipsũ: igit nunq; bñt reductionẽ ad ipsũ ut dictũ est pri⁹. Quinto sic: finis logice est pfectio anime quũ sit finis cuiuslibet scie ergo pfecta cognitio argumentationis non est hic finis: quũ illa cognitio sit effectus anime consequens suũ esse completum.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dicit q; si cõsideretur iste liber ut est vn⁹ totalis tractatus bñ dicit sũmula in singulari: ſz si cõsideret ut cõtinens plures ptiales tractatus bñ dicit sũmule in plurali.

Ad secundū dicit' q licet aīa sit subiectū inhesionis cuiusliber scientie capiēdo subiectū ꝑ subiecto accidētis: nō tñ est subiectū attributiōis eius de quo solū est hic ad ꝓpositū. Ad tertiū dicit' q de cōclusione tñ est sciētia directe tangē de obiecto ꝓprio eius. ſ tñ indirecte est sciētia de subiecto cōclusionis: ⁊ de eius predicato de ꝑncipijs ⁊ partib⁹ eiusdē subiecti: modo licet argumētatio nō sit conclusio tñ: tñ ut designat' ꝑ modū incōplexi pōt eē subiectū vel ꝑdicatū cōclusiōis. Ad quartū dicit' q licet ꝑncipia subiecti fm suū esse non habeāt reductionē ad subiectū tñ possūt reduci ad ipsum quantū ad rationē considerandi: ⁊ isto modo posteriora sūt. Ad quintū negat' ꝟsequentia: ⁊ causa est q: licet ꝓfecta cognitio argumentatiōis sit ipsa met ꝓfectio: siue effectus aīe: tñ bene esse pōt ꝓfectio ei⁹ accidentalis: ⁊ pōt ꝓficere ipsam in ordine ad suū finem vltimū qui est sūma felicitas ideo.

Tractatus ꝑmus de emūciatione siue ꝓpositiōe incipit.

Dialectica est ars artiū sciētia scientiarū ad omniū methodorū ꝓncipia uiā habens. Sola enim dialectica probabiliter disputat de ꝓncipijs oiuꝫ aliaꝫ scientiarū.

C Postq̄ dictū est de causis huius libri ⁊ titulo eius: hic cōsequenter accedendum est ad materiā eius. In ꝑncipio aūt hui⁹ auctor ꝓmittit ꝓbemiū: ⁊ q: in ꝓbemio quilibet auctor debet reddere auditorē benivolū docilē ⁊ attentū: ꝺ rōne huius auctor ꝑmo ostendit excellentiā: vtilitatē: ⁊ ordinē hui⁹ sciētie: rōne cuius ꝑmo diffinit dialecticā dicens q est ars artiū ⁊c. In qua diffinitiōe ostēdit excellētia ei⁹ quū dicit': Ars artiū. Et tangit' vtilitas ei⁹ quū dicit' Ad omniū methodorū ꝓnncipia viam habens: ꝑ cuius diffinitionis intellectu.

Primo sciendū est q ars dupliciter accipit'. vno modo specialit' ut ab Aristotele diffinit': q est recta rō rerū a nobis factibiliū: ⁊ sic est vnus habitus intellectualis ab alijs distinctus: ⁊ hoc modo diuidit' ꝑ septem artes mechanicas que cōtinent' his versibus: Lana: nemus: miles: nauigatio: rus: medicina: Dis ars fabilis iungit' mechanice sunt. Et dicunt' iste artes mechanice: q: faciūt intellectū mechani. i. cōmisceri cū rebus exteriorib⁹ ⁊ alienari a sua ꝓpria opatiōe que est speculatio. Alio mō sumit' ars generalit' ut diffinit' a Tullio: ut ē collectio pluriū ꝓceptoꝝ in vnū finē tendentiū ⁊ hoc modo est quoddā superi⁹ ad scientiā ⁊ ad artē ꝓprie dictaꝫ: ⁊ hoc mō ponit' in diffinitiōe dialectice: rōne cui⁹ ꝑmo ponit' ars q̄ sciētia: ⁊ non capitur specialiter ut opponitur scientie: quia sic opposita ponerent' in eadem diffinitione.

Secūdo sciendū est q ars generalit' capta sub se cōꝓhendit plures habit⁹ intellectuales: ⁊ nō est vn⁹ habitus intellectualis ab alijs distinctus. Unde quinq; sūt habitus vel virtutes ītellectuales quib⁹ nō contingit falsum dicere. ſ. Sapientia Scientia Intellectus Ꝓudentia ⁊ Ars quoꝝ sic habet' sufficientia: q: oīs habitus intellectualis vel est speculatiuus vel practicus. ſi speculatiu⁹ hoc est triplicit': vel dicit cognitionē principiorū ⁊ conclusionū simul: ⁊ sic est sapientia: vel ꝑncipioꝝ tñ: ⁊ sic est intellectus. vel cōclusionū tñ ⁊ sic est scia. Uel sic oīs habitus est speculatiu⁹ vel practicus. Si speculatiu⁹ hoc ē dupliciter: vel circa ꝑncipia vel circa conclusiones. Si secūdum sic est scientia. Si ꝑmuꝫ hoc est dupliciter: vel circa ꝑncipia demonstrationū: que sunt ꝑncipia cognoscendi sic est intellectus. vel circa principia rerū que sūt ꝑncipia quo ad esse: ⁊ sic est sapientia. Si sit practicus est dupliciter: vel circa agibilia: ⁊ sic est ꝓudentia: que sic describit': Ꝓudentia est recta ratio rerū a nobis agibiliū. vel circa factibilia: ⁊ sic est ars. Unde sapientia est cognitio de ꝑmis causis ⁊ ꝑncipijs complexis rerū. Sed intellectus est habitus ꝑncipioꝝ indemonstrabiliū. Scientia vō est habitus cōclusionis firmus certus ⁊ euidens ꝑ demonstrationē acquisitus Et omnes isti habitus aliquo modo continent' sub arte generaliter dicta: q: in quolibet est collectio pluriū ꝓceptoꝝ vel regulaꝝ ad vnū finē tendentiū. Ex quo patet q: sub arte accepta generaliter continent' septem artes liberales: quia ille continent' sub scientia que sūt Grāmatica Logica Rhetorica musica Arithmetrica Geometria ⁊ astrologia. Tres ꝑme dicunt' triuiales: quasi tribus vijs in vnū finē tendentes: q: grāmatica considerat de sermone congruo vel incōgruo. Logica vō de sermone vero vel falso. Rhetorica de sermone ornato vel inornato. Et sic ꝓcedunt in cognitionē sermonis. Alie dicunt' quadriuiales: quasi quattuor vijs i vnū finem tendentes. ſ. in cognitionē quantitatis: q: arithmetrica est de quantitate discreta nō cōtracta. ſ. de numero. Musica est de quantitate discreta contracta ad sonuꝫ. Geometria de quātitate cōtinua nō contracta. Astrologia de quantitate cōtinua cōtracta ad motuꝫ. Unde omniū liberaliū artiū sic potest haberi sufficientia: Omnis ars liberalis est circa sermonē vel circa quantitatē. ſi ꝑmū sic est tripliciter: vel circa sermonē congruū vel incongruuꝫ: ⁊ sic est grāmatica. aut circa sermonē verum vel falsum: ⁊ sic est logica. aut ornatum vel inornatū ⁊ sic est rhetorica. ſi circa quantitatē hoc est dupliciter: vel circa quātitatē continuā vel discretam. ſi secunduꝫ hoc est dupliciter: aut circa eam simpliciter ⁊ nō contractā: ⁊ sic est arithmetrica que est de numero in cōmuni. vel est circa quantitatē discretam contractam ad sonū: ⁊ sic est musica que considerat de numero sonoꝝ. ſi ꝑmū hoc est dupliciter: aut est circa eam simpliciter nō contractā ⁊ sic est geometria. aut circa ipsam contractaꝫ ad motum: ⁊ sic est astrologia. vnde versus: Gra loquit': dya vera refert: re vba colorat: Mus canit: ar numerat: geo ponderat: as colit astra. Iste aūt artes dicunt' liberales triplici de causa. Ꝓma quia antiquitus solū liberi ⁊ nobiles consueuerūt eas studere. Secūda q: liberant homines eas studentes a curis mūdanis. Tertia q: ordinant' ad opera ꝓanimā tñ exercenda: quia aīa libera est respectu corꝓis: ideo iste artes dicūt' liberales. Artes vō mechanice dicunt' potius seruiles: q: ordinant' ad opera ꝓ corꝓ⁹ exercenda. corꝓus autē seruit anime. Et dicunt' ille liberales artes alia de causa: q: libere ꝛnformant inteilectum nostrum sine aliqua difficultate: ⁊ ꝑ hoc phīsica ⁊ methaphīsica que nō libere ꝛnformant intellectum nō dicunt' liberales: q: methaphīsica est de nimis elevatis supra intellectuꝫ n phīsica est de nimis immersis materie.

Tertio sciendum q: methodus accipit' dupliciter. vno modo ꝓprie ꝓut est breuis ⁊ recta via cito ad terminū ducens. Alio modo trassumptiue ⁊ similitudinarie: ⁊ sic est scientia compendiose tradita cito ducēs in cognitionē sui subiecti: ⁊ hoc modo capit' in ista diffinitione quū dicit': q: logica habet viam ad ꝓncipia omniū methodorū: sensus est omniū sciētiaꝝ: ⁊ valet ꝑ hoc ad illarū ꝓncipia: quia considerat de argumentatione ꝑ quā inꝙrimus de ꝓncipijs omniuꝫ sciētiaꝝ: ⁊ q: nulla sciētia ab illa docet modus arguendi probabiliter: ideo sola dialectica disputat de ꝓncipijs aliaꝝ scientiaꝝ.

Quarto sciendū q: dialectica dupliciter accipit' Uno modo generalit', ꝑ tota logica. Alio modo specialit' solū ꝑ illa ꝑ[illegible] logice que tradit' in libris

thopicoꝝ. hic aũt diffinit ꝓ tota logica: tñ sub nomine sue partis. logica enī ꝓbabilit disputat rõne sue ptis: qz illud qõ cõuenit parti etiã aliquo modo cõuenit toti gratia partis. ⁊ sic patet diffinitio dialectice: ⁊ qũo hic capit. ſ. cõiter

Sed contra banc diffinitionez ꝑmo arguit: Ars est de factibilib⁹ a nobis cũ sit recta ratio rerũ a nobis factibiliũ. ſz logica nõ est de factibilib⁹ a nobis: ergo nõ est ars. Secũdo sic: mod⁹ sciẽdi nõ est scientia: ſz logica est modus sciẽdi: ergo logica nõ est sciẽtia. Tertio sic: ille genitiu⁹ artiũ siue scientiaꝝ denotat excellentiã logice ad alias scientias: cũ omnis genitiuus pluralis numeri reflexus sup suũ nominatiuũ singularem importat excellentiã: ſz logica nõ est excellẽtior aliis scientijs cũ multe sint excellentiores ipsa: utputa sciẽtia de methaphisica ⁊c. ergo. Quarto arguit sic: logica est quidam methodus: ergo si doceat viam ad ꝑncipia: sequit ꝙ docebit viã ad ꝑncipia sui ipsius: quod est incõueniens.

Quinto arguit: ꝑncipia scientiaꝝ sunt ꝑ se nota: ergo logica nõ valet ad cognitionẽ illoꝝ ꝑncipioꝝ.

Ad rationes. Ad primũ istoꝝ dicit ꝙ ſz ars ſpecialiter capta sit de factibilibus a nobis. nõ tamen ars generaliter capta: ⁊ illo modo capit hic: ⁊ sic logica bene est ars. Ad secundum dicit ꝙ logica dupliciter accipit. vno modo ꝑ pfecta argumentationis cognitione: que dicit logica docens: ⁊ sic dicit sciã nec est modus sciendi. Alio modo ꝑ vsu argumentationis quo vtimur in alijs scientijs: qui vsus dicit logica vtens: ⁊ sic est modus sciendi: ⁊ nõ est scientia ꝓprie dicta. Ad tertiũ dicit ꝙ logica nõ est excellentior in dignitate omnibus alijs scientijs ⁊ in pfectione: est tamen excellentior ceteris in vsu sui subiecti ⁊ applicatiõe eius ad acquirendũz alias scientias. Ad quartũ dicit ꝙ de ratione argumentationis ꝑ quã possum⁹ inquirere de ꝑncipijs logice est ꝙ logica valet ad inquirendũ sua ꝑncipia fm ꝙ argumentatio est instrumentũ sciendi. Argumẽtatio enī in vniuersali considerata est subiectum logice ⁊ in ꝓticulari bene est instrumentũ ad inquirendũ de ꝑncipijs eius. Ad quintũz dicit ꝙ licet ꝑncipia scientiaꝝ sint ꝑ se nota fm se. tñ qñq; sunt ignota quo ad nos: ⁊ sic ex parte nostri argumentatio valet ad cognitionẽ eoꝝ.

Et ideo in acquisitione scientiarũ dialectica debet esse ꝓior. Dicit autẽ dialectica a dia quod est duo: ⁊ logos quod ẽ sermo: uel lexis qõ est ratio: quasi duoꝝ sermo uel ratio. ſ. opponẽtis ⁊ respondẽtis in disputatiõe. Sed qz disputatio nõ potest haberi nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediãte uoce: nec uox nisi mediante sono. Omnis enī uox est sonus iõ a sono tanq̃z a ꝓriori inchoandũ est.

¶ Postq̃ petrus hispanus posuit diffinitionẽ dialectice ⁊ ꝓbationem vni⁹ partis eius. in qua diffinitione ostensa est excellentia ⁊ vtilitas hui⁹ scientie. Dic consequenẽ ostẽdit ordinẽ huius scientie ad alias: ⁊ interpretationẽ huius nois dialectica. Ad reddendũ auditorem huius sciẽtie docilem ⁊ attentũ: ostendit de quo: ⁊ quo ordine sit in hac scientia cõsiderandũ. Ratione aũt ꝓme infert vnũ corollariũ dicens: ꝙ dialectica in acquisitiõe aliaꝝ scientiaꝝ dicit esse ꝓpriorem. Cui⁹ ratio est: qz ꝑncipia omniũ aliaꝝ scientiaꝝ: ⁊ etiã conclusiones acquirunt ꝑ argumentationẽ: sed logica considerat de argumentatione: ⁊ docet modum arguẽdi. ergo debet ꝓrius acquiri q̃ alie scientie; ideo in acquisitione debet esse ꝓprior.

Primo sciendũ ꝙ vna scientia dicit esse ꝓprior alia dupliciter. Uno modo ordine nature ⁊ pfectiõis: ⁊ sic sciẽtie reales ꝓcedunt logicã. ⁊ ratio est: qz ordine nature sciẽtie ordinant sicut ⁊ sua subiecta. ſz ens reale ꝓrius est ente rõnis: ergo scientie reales ut ꝓhisica ⁊ methaphisica: q̃ sũt de ente reali: ꝓcedunt logicã: que est de ente rõnis: ⁊ similiter alias scientias rõnales: ut sunt grãmatica ⁊ rhetorica. Alio modo vna scientia dicit ꝓprior alia ordine doctrine ⁊ quo ad nos: ⁊ hoc modo intelligit ꝙ logica est ꝓprior alijs scientijs. Ideo notanter dicit ꝙ nõ sit ꝓprior simpliciter: ſz in acquisitione: eo ꝙ dicit ꝓrius acquiri alijs scientijs que

Secũdo ꝑ argumentationẽ acquirunt. sciendũ ꝙ autor ponit interpretationez hui⁹ nominis dialectice ꝙ potest dupliciter dericari. vno modo põt dici a dia qõ scribit ꝑ i latinũ: quod est de: ⁊ logos sermo: ⁊ ycos scientia: quasi scientia de sermone. Alio modo a dyas ꝑ y grecũz: qõ est duo: ⁊ logos sermo: ⁊ ycos scientia: quasi scia de sermone duoꝝ. ſ. opponẽtis ⁊ respondentis. licz enī idem possit arguere ⁊ respondere: ⁊ ꝑ se facere disputationẽ: tñ hoc est in quantũ ipse tenet locũ duorũ. Ex hoc patet ꝙ hic non accipit dicit ꝓut tñ valet sicut ꝓferẽ vel ꝓdicat sed ut tantũ valet sicut derivat.

Tertio sciendũ ꝙ in hoc libro incipiendũ est determinare de sono tãq̃ a cõmuniori i hac scia considerato. Cui⁹ ratio est: qz logica cõsiderat de argumẽtatione tanq̃ de ꝓprio ⁊ adequato subiecto ei⁹: ⁊ de disputatione que fit mediãte argumentatione. ſz argumentatio nõ potest fieri nisi mediãte sermõe: nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono. ideo a sono tanq̃ a cõmuniori incipiendũ est: qz cõmunior est oibus istis.

Quarto sciendũ ꝙ dupliciter põt fieri argumentatio sine disputatio. Uno modo mentaliter: qñ homo disputat ꝑ seipsum cõsiderando: ⁊ talis disputatio põt fieri sine voc⁹ ⁊ sermone. Alio modo vocaliẽ ⁊ talis ꝓprie est disputatio: quasi duoꝝ putatio. nam talis semp est inter opponentẽ ⁊ respondentẽ: ⁊ ita nõ põt fieri nisi mediante sermone. ⁊ in hoc habet ordo hui⁹ sciẽtie ad alias: ⁊ interpretatio huius nominis dialectica: ⁊ de quo sit terminandũ: ⁊ a quo sit incipiendũ.

Sed contra ꝓdicta ꝑmo arguit: Grãmatica debet ꝓ⁹ acquiri q̃ logica. cuz logicus ꝓsupponit significationẽ terminoꝝ: ⁊ modũ congrue loquẽdi q̃ ꝑ grãmaticã habet: ergo grãmatica ꝓprior est in acquisitione ⁊ nõ logica. Secũdo arguit: Plures medici acquisiuerũt sciam medicine ante inuentionẽ logice ⁊ etiã mlti q̃ nõ habuerũt logicã: ergo logica nõ ẽ ꝓprior in acquisitione aliaꝝ sciaꝝ. Tertio: Sonus ⁊ vox ab ore aialis eque cito ꝓferunt: ergo sonus nõ ꝓcedit voce: igit vox nõ fit mediante sono. Quarto sic: Idẽ nõ debet considerari in diuersis scientijs. ſz sonus cõsiderat in ꝓhisica: ergo nõ debet cõsiderari in logica. Quinto sic: qualitas est ꝓprior q̃ sonus cũ sit genus soni: ergo magis incipiendũ

Ad argumẽta. est a qualitate q̃ a sono. Ad primũ dicit ꝙ duplex ẽ grãmatica. ſ. positiua ⁊ regularis. Positiua est cognitio q̃ est de significatis terminoꝝ ⁊ regulis grãmatice nõ cognoscendo causas eoꝝ: ⁊ ista bene ꝓcedit logicã. ſz non est sciа ꝓprie dicta: sed quedã cognitio impfecta. Sed grãmatica regularis est cognitio ꝑpter quid regulaꝝ grãmaticaliũ: qua cognoscunt ꝑbatiue ⁊ ꝑ causas ⁊ talis bene est sciẽtia ⁊ nõ potest acquiri ante logicã nisi impfecte cũ acquirit ꝑ argumentationẽ que ꝑ logicã cognoscit. Ad secũdũ dicit: ꝙ licz tales medici acquisiuerunt medicinã impfecte ꝑ quandã argumentationẽ naturalẽ factã. ſ. naturali cognitione intellectus: q̃ est naturaliter discursiuus: nõ tñ pfecte acquisiuerũt eã ⁊ ꝑ argumentationẽ artificiose factam: qz nõ habuerũt artẽ arguendi: ⁊ inde fuit ꝙ inciderũt in errorem. Et similiter dicendũ est de alijs scientijs que nõ acquirunt pfecte sine argumentatione de qua est logica. Ad

tertiū dicit q̄ lz son⁹ nō p̄cedat vocez fm temp⁹: tamen bñ p̄cedit fm naturam: ⁊ in rōne p̄incipij formalis: ⁊ iō vox fit mediante sono in genere cause formalis ⁊ nō efficientis.

Ad quartū dicit q̄ idē sub diuersis rationib⁹ potest in diuersis sciētijs cōsiderari: lz nō sub eadē rōne. modo son⁹ in phisica cōsideraf ut passio rei naturalis: ⁊ in logica ut ē signū ꝺceptus mētis: nō diuersis rōnib⁹ hic ⁊ ibi ꝺsideraf.

Ad quintū q̄ qualitas est cōmunioz sono fm p̄dicatiōnē: nō tñ ut ē signū ꝺceptus mētis: q̄ nō significat ꝺceptū nisi ut est in sono. ⁊ sub illa rōne son⁹ hic cōsideraf: ⁊ licet etiā son⁹ nō sit signū ꝺceptus nisi ut est ī voce: q̄ tū est p̄mū genus vocis oportuit hic de ipso determinare.

Sonus ē quicqd ꝑ se ab auditu ꝓcipitur. Dico aūt ꝑ se: q̄ licet hō uel cāpana audiat: hoc nō est nisi ꝑ sonū eius.

¶ Postq̄ petrus hispa. posuit ꝓhemiū suū: hic ꝺsequent aggredit tractatū: ⁊ q̄ ī illo p̄mo tractatu cui⁹ enūciatio ē subiectū determinat de noīe ⁊ vbo eo q̄ sunt ptes enūciationis: ⁊ in eoz diffinitionib⁹ ponit vox cui⁹ sonus est genus: ideo autoz p̄mo determinat de sono ipsum diffiniendo: Sonus est quicqd auditu ꝑ se ꝓcipit.

Pro cuius intellectu p̄mo sciendū est: q̄ sensibile in cōi dicit illud q̄ aptū natū est sentiri: ⁊ diuidit in sensibile ꝑ se ⁊ ꝑ accidens. Sensibile ꝑ se est q̄ ꝑ se īmutat sensū ⁊ nō rōne alicui⁹ accidentis: sicut color ꝑ se ⁊ nō rōne alicui⁹ accidentis ei⁹ īmutat visuz ⁊ sapoz gustū. Sensibile ꝑ accidens est: q̄ nō rōne sui: sed rōne alicui⁹ accidētis ei⁹ īmutat sensū. sicut cāpana īmutat auditū nō rōne sui: lz rōne soni ei⁹ q̄ sibi est accidēs.

Secūdo sciendū q̄ sensibile ꝑ se iterū diuidit in sensibile cōe ⁊ ꝓpriū. Sensibile cōe est q̄ a plurib⁹ sensib⁹ sentiri pōt: sicut ista quīq; magnitudo numerus: motus: figura: quies que dicunt cōia: nō q̄ ab oīb⁹ sensiblib⁹ ꝓcipiant: lz a plurib⁹. Sed sensibile ꝓpriū ē q̄ ab vnico sensu sentiri pōt. sicut color est ꝓpriū obiectuz visus: sicut ꝓpriū sensibile: ⁊ son⁹ ꝓpriū obiectū auditus: ⁊ odoz olfactus: ⁊ sapoz gust⁹: ⁊ qualitates tangibiles: q̄ sūt calidū: frigidū: humidū: ⁊ siccū: sūt ꝓpriū obiectū tactus.

Tertio sciendū est q̄ sensibile in cōi: ut pz ex p̄dictis: est genus soni. ⁊ illud debet intelligi in sua diffinitione: cū dicit: quicqd ꝓcipit. i. aliq̄d ꝓceptibile vel sensibile: q̄ ꝓcipit in illa diffinitiōe dicit aptitudinē ⁊ nō actum. ⁊ sic illa ps diffinitiōis soni ponit loco generis. Deinde ponit ꝑ se ad differentiaz sensibiliū ꝑ accidens: q̄ ut dictū est: son⁹ est sensibile ꝑ se: ⁊ dicit ꝓpriē ad differentiā sensibiliū cōmuniū: q̄ sonus est sensibile ꝓpriū audit⁹ ⁊ subiūgit ab auditu ad differentiā ꝓpriozū sensibiliū aliorū sensuū: ⁊ sic intellect⁹ diffinitiōis est: q̄ son⁹ est sensibile ꝑ se ⁊ ꝓpriū audit⁹. ⁊ meli⁹ sic diffinit ꝑ suū genus ꝓpinquū q̄ ō est sensibile q̄z ꝑ suū gen⁹ remotū: q̄ ō est q̄litas sensibil ut diffinit ipsū Biridan⁹: ⁊ posset etiā ista diffinitio ꝓbari q̄ tres ꝺditiōes bōe diffinitōis sibi ꝺueniūt igit ē sufficiēs

Quarto sciendū q̄ tres sūt cōditōes bone diffinitionis. Prima est q̄ diffinitio debet cōuenire oī ꝺtento sub diffinito. Secunda est q̄ ꝺueniat soli diffinto: ⁊ ratio hāz ꝺditionū est: q̄ diffinito cōponit ex genere ⁊ differētia ꝓpria diffiniti. lz illa differētia cōpetit oī cōtento sub diffinito ⁊ soli diffinito: q̄ cōuertit cū ipso ideo diffinitio debet cōuenire omni ⁊ soli. Tertia cōditio est q̄ diffinitio debet sufficienter explicare natūrā diffiniti: ⁊ facere ipsū differre a quolibet alio. Ratio est: q̄ natura rei sufficiēter explicat ꝑ genus ⁊ differentiā: que dicūt p̄mā potentiā ⁊ vltimū actū nature rei. diffinitio autē fit ex genere ⁊ differentia: ⁊ rōne differentie ꝓpriē facit diffinitū differre a quolibet alio. Iste aūt tres cōditiōes cōueniūt diffinitiōi soni ut ꝓbat inductiue: igit est sufficiēs.

Sciendū vlteri⁹ q̄ quadruplex est diffinitio. s. quiddditiua: ꝺscriptiua: causalis: ⁊ q̄d nominis. Diffinitio q̄ddditiua est oratio q̄d est esse rei significans ꝑ essentialia: ut hō est aīal rōnale ⁊ mortale. Diffinitio ꝺscriptiua ē oratio q̄d est esse rei indicans ꝑ accidentalia: ut hō est aīal gressibile bipes. Diffinitio causalis est q̄ dat ꝑ causas. s. efficientē vel naturalē: ut ira est accensio sanguinis ad coz.

Diffinitio q̄d nois est oratio significās q̄d ꝑ nomen ipoz tat: sicut vacuū dicit spaciū non repletū corpe: possibile tñ repleri. lz q̄ diffinitio cadit sub p̄ma opatiōe intellect⁹: iō sciendū q̄ tres sūt opatiōes intellectus. p̄ma est simpliciuz apprehensio. secūda est cōpositio vel diuisio. tertia est discursus ⁊ ratiocinatio.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit: Oīs diffinitio est falsa in q̄ p̄dicat vniuersale vniuersaliē sumptū: sed sic est ī ista: Son⁹ est quicqd. nā quicqd est signū distributiuū includens materiā sue distributiōis: igit diffinitio ē male posita. Secūdo sic: Audibile nō ē de essentia soni: lz accidēs ei⁹: igit son⁹ cū ꝓcipiat ꝑ auditū ꝑ accidēs ꝓcipitur ab auditu: ⁊ nō ꝑ se. Tertio sic: Oīs motus ē sensibile cōe: ut pz ex p̄dictis: lz sonus ē quidā motus cū sit motus aeris refracti: ut dicit in de aīa. ergo son⁹ est sensibile cōe: ⁊ sic in ista diffinitiōe male ponit ꝓpriē. Quarto arguitur sic: Nullū obiectū potentie passiue debet diffiniri ꝑ potentiā cui⁹ est obiectū cū ipsū sit prius ⁊ notius ipsa potentia: lz sonus est obiectū audit⁹ qui est potētia passiua: igit.

Quinto sic: Silentiū ꝓpriē ⁊ ꝑ se ꝓcipit ab auditu: quia nō ꝓcipit ab eo ꝑ aliq̄ accidēs: nec etiā ꝓcipit ab alijs sensibus q̄z ab auditu: igit diffinitio ꝺuenit silentio: igit non ꝺuenit soli sono diffinito.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q̄ quicqd est signū distributiuū: lz tñ ibi nō tenet distributiue: lz infinite: ⁊ tantū valet quicqd ꝓcipit. i. id q̄ō est ꝓceptibile: q̄ nō ibi p̄dicat vniuersale vniuersaliē sumptū. Ad secūdū dicit q̄ lz audibilitas sit accidens ꝓpriū soni: nō tñ est sibi accidens cōe q̄ō cōtingit adesse vel abesse. ideo sibi bñ conuenit ꝑ se sicut ꝓpria passio ꝺuenit ꝑ se suo subiecto. Ad tertiū dicit q̄ licz son⁹ quantū ad suū materiale dicat motus aeris: q̄ semp multiplicat cum motu aeris: tñ quantū ad suū formale nō est motus localis: lz est qualitas causata ex violenti fractione aeris vel alicui⁹ alteri⁹ medij: ideo nō est sensibile cōe. Ad quartū dicit q̄ obiectū potentie passiue nō diffinit a priozi ⁊ q̄ddditiue ꝑ potentiā cui⁹ ē obiectū: tñ bene diffinit ꝑ ipsaz a posteriozi ⁊ ꝺscriptiue ⁊ hoc q̄ñ potentia est nobis obiecto notioz sicut est in ꝓpposito. Ad quintū dicit q̄ licet silentiuz ꝓcipiat priuatiue ab auditu. s. ꝑ carentiā soni: non tamen positiue ⁊ ꝑ se sicut sonus: ideo nō sibi competit p̄sens diffinitio.

Sonoz alius uoz: alius nō uoz. Sonus uoz idem est q̄ō uoz. Unde uoz est sonus aialis ab oze ꝓcessus naturalib⁹ instrumentis formatus. Naturalia autez instrumenta quibus uoz format sūt hec: guttur: lingua: palatū quattuoz ⁊ dētes: ⁊ duo labia ⁊ pulmo. uñ uersus: Instrumenta sūt nouē: guttur: lingua: palatuz: Quattuoz ⁊ dentes pulmo: ⁊ duo labia simul. Sonus nō uoz est ille qui generatur ex collisione corpoz inanimatoz ut fragoz arboz: strepitus pedum.

¶ Premissa diffinitione soni: hic cōsequēter autoz ponit diuisionē ei⁹ ipsum diuidēdo ꝑ sonū vocē ⁊ sonū nō vocē. Cui⁹ diuisiōis rō est: q̄ oīs son⁹ fit ex violēti fractiōe aeris vel alicui⁹ corpis. vel igit ī tali fractiōe fit formatio vocis

ab ore aialis cū naturalib⁹ instrumētis: vel fit ex pcussione corpoꝝ sine tali formatiõe. Si pmũ: sic est son⁹ vox. si secundũ sic est son⁹ nõ vox. Et põt ista diuisio ꝓbari p conditiones que cõueniũt bone diuisioni.

Primo sciendũ q tres sũt cõditiões bone diuisionis. Prima est q membra debẽt esse opposita: qõ debet intelligi q sint opposita: vel formaliẽ vel virtualiter: sic q aliquo mõ includãt modos cõtradictiõis oppositos: qz ī his que diuidunt vel distinguunt int se semp vnũ includit aliquo mõ negationẽ alteri⁹. Secũda est q membra diuisiõis nõ debẽt excedi a diuiso: ſz debẽt equacuare totaz naturam ipsi⁹ diuisi siue ptãtẽ: sic q nihil cõtineat sub diuiso qõ nõ sit in aliquo membrorũ diuisiõis. Tertia est q illa membra sit sũpta nõ excedãt diuisũ ſz cũ eo cõuertant. Sz iste tres cõditiones in ꝑdicta diuisione reperiunt: ut põt facile declarariõ ipsa est sufficiẽs. Et est ꝑdicta diuisio generis ī suas spẽs qz diuisũ equaliẽ z vna diffinitiõe dicit de membris diuidẽtib⁹. Et licet son⁹ vox sit pfectior z prior via pfectionis q̃ sonus nõ vox ex pte ꝓprie nature z pfectionis z speciei: nõ tñ respectu soni in cõi ſz se habent equaliẽ.

Secũdo sciendũ q vox dicit son⁹ ab ore aialis platus naturalib⁹ instrumẽtis formatus. Et ibidẽ ponit son⁹ loco generis. z ponit ab ore aialis platus ad differentiã soni facti ex pcussione duoꝝ corpoꝝ z ponit naturalib⁹ instrumentis formatus ad differentiaz tussis z sternutatiõis z multoꝝ sonoꝝ q̃ fiũt ab ore aialis: z tñ nõ formant naturalib⁹ instrumẽtis: iõ nõ sunt voces. Vñ in formatiõe vocis nouẽ instrumẽta requirunt. ſ. gutur: lingua: palatũ: quattuor dentes: pulmo: duo labia. Et licet plura requirant in causatiõe vocis: tñ ista sufficiũt ad debitã formationẽ tanq̃ instrumenta ꝓpinqua.

Tertio sciendũ q quadruplicit fit formatio vocis Primo enī p respirationẽ fit attractio aeri ad pulmonẽ. Secũdo aeris attracti circa pulmonẽ ingrossatio. Tertio fit aeris ingrossati reuerberatio ad arteriã vocalez in qua expulsiue causat sonus. Quarto fit soni ī aere repcussio z debita distractio z formatio cũ plectro lingue ad palatũ z ad dentes: z ex diuersa pcussione causat diuersitas vocis. z p defectum huius soni facta ab ore aialis sine tali formatiõe cum naturalib⁹ instrumentis nõ sunt voces Et hec generatio vocis explicat in diffinitiõe eius: que sic ponit in secũdo de aĩa: q est repercussio aeris respirati ab aĩa ad vocalẽ arteriã cum imaginatiõe significandi.

Quarto sciennũ q sonus nõ vox est ille qui causat ex collisione corpoꝝ inanimatoꝝ: ut fragor arboꝝ: strepitus pedũ. Et est collisio mutua pcussio duoꝝ corpoꝝ ad inuicẽ: z dicit collisio ex con qõ est simul z lesio: z ponit hic loco generis. Dicit corpoꝝ inanimatorũ q̃tum ad modũ faciendi sonũ: qz nõ oportet q talia corpora sint inanimata fm substantiã suã: qz fragor arborũ z pcussio manuũ sunt soni nõ voces z fiunt a corporib⁹ que sunt animata fm substantiã: sed sunt inanimata quantum ad modum operandi: quia faciũt talem sonum ut sunt corpora dura: z nõ ut sũt animata.

Sed contra ꝑdicta arguit primo: Nulla forma simplex est diuisibilis: sonus est forma simplex: igitur male diuidit. Secũdo: sonus tube z instrumentoꝝ musicaliũ est quedã vox cũ habeat continuationẽ melodiaz z articulationẽ que sũt ꝓprie passiones vocis: z tñ non fit ab ore aialis cum naturalib⁹ instrumentis: ergo contra diffinitionẽ vocis. Tertio sic: boues edentati: z quedaz aues carentes labijs: z dentib⁹ faciũt vocẽ: z tñ nõ bñt instrumẽta pri⁹ enumerata: ergo ad formationez vocis nõ requirũt ꝑdicta instrumẽta. Quarto sic: in fractiõe pãni vel papiri fit son⁹ nõ vox z tñ ille nõ generat ex mutua collisione. ſ. pcussiõe duoꝝ corpoꝝ ĩanimatoꝝ: igit. Quinto sic: tussis est sonus nõ vox: z tñ nõ fit ex pcussione duoꝝ corpoꝝ inanimatoꝝ: ergo contra diffinitionẽ.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit q nulla forma simplex est diuisibilis ī ptes integrales z quantitatiuas: qz caret talib⁹: tñ bene est diuisibilis ī ptes subiectiuas: sicut gen⁹ in suas spẽs. z hoc modo hic diuidit son⁹ in spẽs ei⁹. z licet illud membrũ son⁹ nõ vox fit quoddã incõplexũ includẽs negationẽ: tñ ponitur ad circũloquendũ vnã spẽm positiuã z incõplexã defectu noĩs simplicis sibi positi. Ad secũdũ dicit q licet voces tube z ceteroꝝ instrumentoꝝ dicant voces transsũptiue z silitudinarie: eo q p similitudinẽ pticipãt ꝑdictas passiões vocis: nõ tñ sunt voces ꝓprie. Ad tertiũ dicit: q boues edentati z aues formãt quodãmodo voces indistincte z imperfecte: nõ tñ voces dictas bñ distinguũt ꝓpter defectũ illoꝝ instrumentoꝝ. Ad quartũ dicit q ſz in fractione pãni nõ est formaliẽ mutua pcussio duoꝝ corpoꝝ: tñ ibi est equiualenẽ q̃tũ ad suũ effectũ: q̃ est subita z violenta fractio aeris: que põt fieri p subitã subtractionẽ ptiũ talis corpis. Ad quintũ dicit q ſz in tussi non fit pcussio corpoꝝ inanimatoꝝ fm substantiã eoꝝ: tñ sũt ibi corpa inanimata q̃tũ ad modũ opandi: qz nõ fit ibi aliqua formatio vocis fm aliquã virtutẽ cognoscitiuã aĩe.

Vocũ alia significatiua: alia nõ significatiua. Vox significatiua est illa que auditui nostro aliqd repsentat ut hõ equus uel gemitus infirmorũ q significat dolorem. Vox nõ significatiua est illa que auditui nostro nihil repsentat ut bu ba baf.

C Postq̃ autor pmisit diuisionẽ soni z diffinitiões membroꝝ: hic cõsequenter subdiuidit illud membrũ de quo est sibi ad ꝓpositũ. ſ. sonũ vocẽ aliud membrũ relinquens: qz suo ꝓposito nõ deseruit. Et diuidit vocẽ in significatiuã z nõ significatiuã. Cui⁹ diuisiõis rõ est: qz ois vox se obiicit intellectui. vel ergo aliqd repsentat intellectui tanq̃ signum alteri⁹: vel solũ repsentat seipsã: z nõ est signũ alteri⁹ signati. Si pmũ est vox significatiua. Si secundũ est vox non significatiua. Et nõ est ista diuisio generis in suas spẽs: sed subiecti in accidentia. accidit enī voci q fm se accipiat: z ut signũ alicuius signati. nec iste sũt essentiales z formales

Primo differẽtie vocis: ſz accidentales. sciendũ q vox significatiua est illa: q̃ auditui aliqd repsentat. z intelligit q repsentat aliqd tanq̃ significatũ ei⁹ cui⁹ ipsa est signũ. Signũ aũt ut dicit Tullius est qõ offert se auditui aliquid relinquẽs intellectui: ideo talis vox mediante auditu aliqd repsentat itellectui: quod fit hoc modo: qz vox ordinata ad significandũ: cũ sit quidã sonus p se se obiicit auditui: z p auditũ species vl similitudo illi⁹ vocis psentat intellectui. p quã speciẽ intellect⁹ cognoscens impositionẽ vocis ad significanduz cognoscit: z accipit speciẽ significati talis vocis: z sic mediante auditu repsentat intellectui suũ significatũ.

Secũdo sciendũ q vox significatiua duo includit. Primũ ẽ materiale: qõ est ipsa vox Secundũ vo est formale: qõ est virtus significãdi z repzesentandi actualiẽ suũ significatuz que virtus sibi ꝓuenit p institutionẽ z ordinationẽ ad significandũ. p hoc enim q ipsa imponit ad aliquod significatũ z efficit signum eius accipit virtutẽ repsentandi actualiẽ illud significatũ: z hec virtus q̃q̃ vocat significatio habitualis: qz habet ab ipa voce tanq̃ forma a materia z q̃q̃ ratio significandi: quia est ratio z causa ꝓpter quã vox est significativa. Et dat ipsi voci q̃q̃ p ordinationẽ primi imponentis qz ordinat vocem ad suũ significatũ z non ad aliud. q̃q̃ vo venit p ordinationẽ que fit ab instinctu nature: que instigat z inclinat aĩalia ad formandũ voces psentantes suos effectus. Ex quo patet q ad vocẽ significatiuã requirit ꝓmo q habeat

significatū aliud a se cui⁹ ipsa est signū. Secūdo requirit̄ q⁹ habeat ordinationē ad tale significatū vel ꝑm placitū: vel

Tertio ꝑm instinctū nature.

sciendum q⁹ licet quinq; sint obiecta ꝓpria sensuū pticulariū sicut superius visum est. tamē q; vox pcipitur p auditum magis imponit̄ ad significandū concept⁹ z affectiones aīe q̄z obiecta alioꝝ sensuū ab auditu: Cuius ratio est: q; voces sūt in potestate nostra z possum⁹ forma re ipsas cū volumus z variare ꝑm multas differentias: nō aūt possum⁹ formare ad placitū nostrū obiecta alioꝝ sen/ suū: utputa colores vel sapores: ideo vox est magis conue/ niens ad significandū conceptus anime: z ad hoc q⁹ fiat si/

Quarto gnificatiua q̄z cetera sensibilia.

sciendū q⁹ vox nō significatiua ē que ni/ hil auditui repsentat. qō sic intelligit̄: nihil repsentat ꝑter seipsam p modū signi: licet bene aliquid repsentet p modū rei sicut buff z baff: que nō repsentant. Si tamen ille voces ꝓferant̄ indignanter vel cū asperitate vocis possunt signi/ ficare derisionē vel aliqué affectū mentis: z essent interie/ ctiones. ſz quando ꝓferunt̄ sine speciali signo in gestu cor/ porali vel in modo ꝓferēdi: sic sūt nō significatiue: z p hoc patet diuisio vocis z diffinitiōes membroꝝ eius.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit̄: In bona di/ uisione membra diuisiōis nō de/ bent excedere diuisum: sed significatiuū excedit vocē: cum multa sint significatiua que nō sunt voces: ſicut est circul⁹ ante tabernam: ergo ista diuisio nō valet. Secundo sic: omnis vox repsentat animal cuius ē illa vox: ergo vox nō significatīa aliquid auditui nostro repsentat. Tertio sic vox se nō obijcit intellectui: sed tm̄ auditui: sed auditus nō apprehendit significatum vocis: igit̄ vox significatiua ni/ hil auditui repsentat. Quatto sic: omnis vox fit cū inten/ tione significandi ut patet in secūdo de aīa: ergo oīs vox ē significatiua. Quinto sic: oē subiectū alicui⁹ ꝓpositiōis est nomen z p consequens vox significatiua: ſz buff z baff bene sūt subiecta ꝓpositionis: ut dicendo buff est vna vox ergo tales sūt noīa z p consequens sūt voces significatiue.

Ad argumēta. Ad primū dicit̄ q⁹ significatiuus in cōi bene excedit vocē nec est membrū huius diuisionis sed significatiuū ut est adiectiuū vocis z tantū valet sicut vox significatiua: nō excedit vocem z isto modo hic intelligit̄. Ad secundus dicit̄ q⁹ licet vox non significatiua repsentat aīal sicut effe/ ctus suā causam nō tamen sicut signū suū signatum cui im/ ponit̄ ad significandū de qua repsentatiōe est hic ad ꝓpo/ situm. Ad tertiū dicit̄ q⁹ licet vox significatiua nō ꝓmo se obijciat intellectui tamen bene se obijcit ex consequenti mediante auditu: q; p auditum repsentat suā similitudinē z ex consequenti significatū intellectui. Ad quartū dici/ tur q⁹ in secūdo de aīa solū p̄cipaliter intelligit̄ de voce si/ gnificatiua z p analogiā de nō significatiua. vnde nō opor/ tet q⁹ diffinitio analogi ꝓ qualibet sui ꝑte cōueniat cuili/ bet membroꝝ diuisionis ſz sufficit q⁹ complete cōueniat pri/ mo z ꝑm alias partes aliꝰ. Ad quintū dicit̄ q⁹ buff pōt esse subiectū ꝓpositionis non q⁹ habeat signatū: ſz solū put ab intellectu capit̄ loco vni⁹ vocis ad significandū ꝓposite talē vocē impfectā z tūc tenet̄ materialiter.

Locum significatiuarū alia significat naturaliter: alia ad placitū. Vox significatiua naturaliter ē illa que apud oēs homines idem repsentat: ut latratus canum: gemitus infirmoꝝ. Vox significa/ tiua ad placituz est illa que ad uoluntatē p̄mi instituētis aliquid repseptat: ut hō.

Postq̄z autor posuit diuisionē vocis in cōmuni: z diffi/ nitiones ꝑtiū eius: hic cōsequenter subdiuidit vocem si/ gnificatiuā dicens: q⁹ vocū significatiuaꝝ quedam signifi/ cat ad placitum: z quedam naturaliter. Cui⁹ ratio est: q; oīs vox significatiua habet impositionē z ordinem ad suuz si/ gnificatum: vel ergo talis significatio fit ꝑm instinctū na/ ture: z sic est vox significatiua naturaliter: vel ꝑm placitū im/ ponentis z sic est vox significatiua ad placitum.

Primo sciendū q⁹ vox significatiua naturaliter ē illa que apud oēs boies idez significat ut gemit⁹ infirmoꝝ. Cui⁹ rō est: q; talis vox ordinat̄ ad signi/ ficandū z repsentandū suū significatū p instinctuz nature: que inclinat aīal ad formandū talē vocem: z ad exprimen/ dum suas affectiones: utputa ad exprimendū irā: famē: te/ dium vel gaudiū: z sic de aliꝭ. z q; natura est eadem apud oēs: z eodē modo inclinat aīalia ad explicandū suas pas/ siones: ideo vox significatiua naturaliter idē repsentat apud oēs. ſz significatiua ad placitū nō significat idē apud oēs: ſz solū apud illos q̄ nouerūt ei⁹ ipositioné ad significandū.

Secūdo sciendū q⁹ vox significatiua naturaliter z vox significatiua ad placitū quadrupli/ citer differūt. Primo in ꝓpatiōe: q; vox significatiua natura/ liter nō pfecte format neq; ꝓfert̄ ꝓpter impetuz passionis que impedit hominē ad debite ꝓferendū. Sz vox signifi/ catiua ad placitū est debite ꝓpata z formata. Secūdo diffe/ runt ex ꝑte significationis: q; significatiua naturaliter apud omnes idem repsentat. alia vo nō: ſz tm̄ apud illos qui co/ gnoscūt eius impositionē. Tertio differerūt ex ꝑte signifi/ cati: q; significatiua naturaliter significat affectiōes z pas/ siones appetitus. alia vo significat conceptum intellectus. Quarto ex ꝑte cause siue ordinatiōis ad significandū: quia significatiua naturaliter ordinat̄ ad significandū ab instin/ ctu nature. alia vo ꝑm placitum imponentis.

Tertio sciendū est q⁹ vox significatiua ad placituz est illa que ad placitū ꝓmi imponētis ali/ quid repsentat. Unde differunt volūtas z placitum: quia voluntas est potentia volitiua: vel actus ei⁹ qui incipit ab intra: z terminat̄ ad extra. ſ. in bonū cognitū: ſz econtra pla/ cituz noīat actū volūtatis qui incipit ab extra z terminat̄ ad intra. incipit enī a re cognita: z terminat̄ ad voluntatē. Et q; vox significatiua ad placituz imponit̄ ad significan/ dum rem que cōcipit̄ ab aīa. z illa cogniti o ꝓmo venit ab extra: iō magis ꝓpe dr̄ significare ad placitū q̄z ad volūtatē

Quarto sciendū q⁹ cū res ꝓsentat̄ sensui median/ te sensu generat suā similitudinē in aīa. z p illā similitudinē aīa format intra se conceptū rei quem postea vult exprimere: ꝓpter q̄ ponit vocē ad significā/ dum talē conceptū: z mediante ipso rem conceptā: z ideo apud ꝓferentē vox ꝓmo significat conceptū: licet apud au/ dientē ꝓmo repsentat rem conceptā. Unde ipsa ꝓprie nō si/ gnificat conceptū tm̄: nec rem tm̄: ſz rem z rem sub cōceptu Unde ista quattuoꝝ. ſ. res: conceptus rei: voces z scripture sic se habent: q⁹ cōceptus significant res a quibus causant̄ in anima: z voces ūmediate significant cōceptus: z scriptu/ re significant voces: z sunt signa tm̄: nec vlterius significā/ tur⁹ p aliud. Ex istis patet diuisio vocis sig̃gnificatiue z dif/

Sed contra finitiones membroꝝ eius.

p̄dicta p̄mo arguit̄ sic: Sicut se habent conceptus ad res: ita voces ad conceptus. ſz conce/ ptus naturaliter significant res: ergo voces naturaliter signi/ ficant conceptus: z p consequens nulle voces significāt ad placitum. Secūdo sic: omne signū habet similitudinem sui signati: ſz omnis vox significatiua est signum rei: ergo habet similitudinē rei: z p consequens significat eam na/ turaliter: z nulla significat eam ad placitū. Tertio sic: illa vox significat naturaliter que de sua natura repsentat suum significatuz. ſz gemitus infirmoꝝ de sua natura nō repsen/ tat suū significatū: q; si ꝓferat̄ ab homine sano: talis nō si/ gnificat dolorē: ergo talis nō significat naturaliter. Quar

to quilibet cognoscens impositionē vocis significatiue ad placitū cognoscit significatū eius: ꝛz omnes possūt cognoscere talem impositionē sicut oēs possūt cognoscere impositionē bui⁹ vocis: homo. ergo talis vox idē significat apud oēs. Quinto sic: illud qō fit ad placitū est variabile ī infinitū cū voluntas hois in infinitū variet: ergo si vox significet ad placitū: sua significatio erit variabilis in infinitū: ꝛ sic nulla erit certa cognitio de significatiōe vocis significatiue qō ē incōueniēs: g̃ ipsa nō figūt ad placitū instituētis.

Ad argumēta. Ad primū istox dicit ꝙ licz sit in istis file ī hoc ꝙ voces significāt cōceptus: ꝛ conceptus res. est tn̄ dissile in hoc ꝙ conceptus est essentialis filitud̄ causata a re ipsa nāliter: iō significat eā nāliter. ꝛz vox nō causat nāliter a cōceptu: ꝛz a voluntate cōcipientis: iō nō significat ꝑ ipsū naturalit̄.

Ad secundū dicit ꝙ signū causatū a natura semp habet similitudinē sui signati: ꝛz nō oportet de signo causato per voluntatē: sicut ꝑz de circulo taberne q̄ nō habet filitudinē vini. Ad tertiū dicit ꝙ si talis vox eodē modo formaret ab hoie sano: sicut ab homīe infirmo: tūc semp rep̄sentabit dolorē. ꝛz si nō habeat formaz eandē, platiōis cū gestu cozporali nō rep̄sentabit idē: nec erit eadē nisi materialiter.

Ad quartū dicit ꝙ si oēs cognoscerēt impositionē bui⁹ vocis: hō. tūc significaret idem apud oēs: ꝛz nō sine noticia siue impositiōis: iō illa impositio nō est nota apud omnes: sicut est inclinatio nālis qua vox significat naturaliter.

Ad quintū dicit ꝙ illud qō fit ad placitū cuiuslibet indifferenter variat̄ in infinitū. nō tamen id qō determinate fit ad placitū vni⁹ sicut est vox significatiua que significat solū ad placitum primi instituentis.

Vocū significatiuaꝝ ad placituꝫ: alia complexa: ut oratio. alia incomplexa: ut nomen uel uerbum.

¶ Postq̄ autor posuit diuisionem vocis significatiue ꝛ diffinitiones membrox eius: hic consequenter autor diuidit vocē significatiuā ad placitum ꝑ vocem complexā ꝛ incomplexā. Cuius diuisionis ratio est: qz omnis vox significatiua ad placitum vel continet plures voces significatiuas: vel vnā tn̄. Si ꝑmū ē vox cōplexa. si scōm ē incōplexa

Primo sciendū est ꝙ quelibet res duplicit accipitur. vno modo fm se: ꝛ tūc fit ꝯceptus simplex siue incōplexus: ut cū sor. fm se ꝛ nō ꝑ habitudinē ad aliud apprehendit. Secūdo modo aliq̄d cōcipit fm comparationē vel habitudinez ad aliud: ut cū sor. apprehendit siue cognoscit sub albedine: vel alio accidente: ꝛ tūc fit conceptus coplexus. ideo est duplex conceptus rei. s. cōplexus ꝛ incōplexus. ꝛ qz vox significatiua ad placitum significat conceptū aīe: iō aliqua est complexa significans conceptuz aīe complexū: sicut oratio. ꝛ alia est incōplexa conceptū in complexū significās: ut nomen ꝛ verbū ꝑ se sumptū.

Secūdo sciendū ꝙ vox complexa est illa in qua vniunt̄ plures voces significatiue ꝛ rep̄sentant conceptū cōplexū. ꝛ ideo ad pfectā rationē vocis cōplexe tria requirūt. Primo ꝙ ibi sint plures voces significatiue: ꝛ ille voces habent se tanq̄ materiale vocis complexe. Secūdo ꝙ ille voces habeāt cōplexionē ꝛ vnionez: ita ꝙ vna se habeat ut determinatio: alia vo ut determinabile. ꝓpter cui⁹ defectū hec nō est vox cōplexa homo asin⁹ qz licet ibi sint plures voces significatiue tn̄ nō habent cōplexionē intrinsece inter se cum ibi nō fit vnio determinationis ꝛ determinabilis. ꝛ hoc secūdū est formale in voce cōplexa. Tertio requirit ꝙ talis vox significet complexuz conceptum. sed illud est minus principale in voce cōplexa q̄uis tamen requirat ex parte cause finalis.

Tertio sciendū ꝙ vox incomplexa est illa que continet solum vnā vocē significatiuā sicut hō vel asinus ꝛ rep̄sentat conceptū incomplexū ꝛ ad talem vocem nō sufficit ꝙ habeat signatū incomplexum: sed magis requirit ꝙ sit tn̄ vna vox significatiua: ꝛ ideo licet diffinitio solum habeat vnum signatum remotū quod est diffinitum quod signatū est incomplexū: qz tamen continet plures voces significatiuas: ꝛ etiā suū significatuz ꝓpinquū. s. complexū conceptum generis ꝛ differentie diffiniti est cōplexum: ꝛ ideo est vox significatiua complexa.

Quarto sciendū ꝙ ad vocem incomplexā nō requirit ꝙ habeat tn̄ vnum significatum sed sufficit ꝙ sit actualit̄ vna. s. cū tum ad vocem ꝛ modum ꝑferendi. Et ideo nomen equiuocū sicut est canis est bene vox incōplexa: qz licet habeat plura significata: tamen est dictio actualiter vna: nō continens plures voces significatiuas: nec requirit̄ ad vocem significatiuā incomplexaz ꝙ nō sit composita ex pluribus vocibus: sed sufficit ꝙ ille voces non sint in toto significatiue. ideo nomen composite figure cum partes nō sint significatiue est vox incomplexa ideo non est idem complexio fm logicū ꝛ compositio fm grāmaticum. Et ꝑ hoc patet diuisio vocis significatiue ad placitum ꝛ diffinitiones membrox eius.

Sed contra ꝑdicta ꝑmo arguit̄: Vox incomplexa est pars vocis complexe: ꝛ in ipsa continetur: igit̄ vnum membruz huius diuisionis continet̄ in alio: ꝛ ꝑ consequens membra nō sunt oppositta nec diuisio est sufficiens. Secūdo sic: omnis ꝯceptus est incomplexus: sed vox significat conceptū: ergo omnis vox est incomplexa: ꝛ sic diuisio est insufficiens. maioz patet: qz intellectus nō potest plura simul intelligere ꝛz vnuz tn̄: ergo omnis conceptus est incomplexus. Tertio sic: oratio est tn̄ vna vox significatiua: ꝛ non continet plures voces cum sit vnum nomen: igit̄ male dicit ꝙ quedam est vox complexa ut oratio. Quarto sic: omne complectens vocem ꝛ significatū est complexum: sed omnis vox continet vocem ꝛ significatuz: ergo quelibet vox est complexa: ꝛ nulla est incomplexa. Quinto sic: omnis vox componit̄ ex litteris ꝛ syllabis que grāmaticaliter elementa vocant̄: igitur quelibet vox est complexa: ergo male dicitur ꝙ alia qua est incomplexa ut nomen ꝛ verbum.

Ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ licz vox incomplexa materialit̄ contineat̄ in voce complexa nō tn̄ formalit̄ tanq̄ ꝑtinens ad formā vocis complexe: ꝛ ꝛz in voce cōplexa maneat forma vocis incōplexe: tn̄ illa se habet ꝑ modum materie respectu forme totius vocis cōplexe. Ad secūdū dicit ꝙ ꝛz intellectus noster possibilis nō possit ītelligere plura sil̄ ꝑ modū pluriū: tn̄ pōt intelligere plura se habētia ꝑ modū vni⁹: quia plura simplicia ibi sūt sub vna cōplexione. Ad tertiū dicit ꝙ si sumat̄ oratio ꝑ illa voce vl̄ intentiōe tūc est vox incōplexa: ꝛz si sumat̄ ꝑ re subiecta intentiōi siue ꝑ significato illi⁹ vocis ut hic sumit̄ tūc ē vox cōplexa. Ad quartū dicit ꝙ si capiat̄ cōplexio generalit̄ ꝑ quacūq; cōplexione reali vel etiā rōnis tunc concedit̄ ꝙ oē complectēs vocē ꝛ significatū est complexū. ꝛz si capit̄ specialiter ꝑ vniōe pluriū vocū significatiuaꝝ ut hic sumit̄ in ꝓposito sic maior ē falsa. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ ꝛz vox significatiua cōponat̄ ex lr̄is ꝛ syllabis tanq̄ ab elementis: qz tn̄ nō sūt voces significatiue: ideo nō debet dici ꝙ sit vox complexa.

Omen ē uox significatiua ad placitū sine tpe cuius nulla pars seꝑata aliquid significat finita ꝛ recta. Vox ponit̄ in diffinitiōe nois ꝑ genere. Significatiua ponit̄ ad driam uocis nō significatiue. Ad placitū ponit̄ ad driaz uocis significātis naturalit̄. Sine tpe ponit̄ ad differētiā uerbi quod signi-

ficat cum tpe. Cuius nulla ps sepata aliquid significat ponit ad differentiaz oratio nis cui⁹ ptes sepate aliquid significāt. Finita ponit ad oziaz nois infiniti: ut nō hō qō non est nomen fm dialecticū sz nomen infinitū. Recta ponit ad differentiā nominū obliquoꝝ: ut Catonis catoni q̄ nō sunt noia fm dialecticū sz noia oblīq̄. Unde solus nominatiu⁹ siue rectus dicit esse nomen fm dialecticū.

C Postq̄ auto⁹ determinauit de sono ⁊ voce que sūt p̄n cipia materialia partiū oratiōis: hic cōsequenter determinat de partib⁹ oratiōis. ſ. de nomīe ⁊ verbo p̄inq̄ de tota oratiōe eo q̄ partes ex quib⁹ fit aliq̄ totū naturaliē p̄cedunt ipsū totū. ⁊ qz nomē substantiā significat a qua egredit actus. verbū vo significat actum egredientē a substantia: ideo p̄ius determinat de noīe q̄z de verbo ipsū sic diffiniēs: Nomen est vox significatiua ad placitum sine tpe: cui⁹ nulla ps sepata aliq̄d significat finita ⁊ recta.

Pro quo sciendū p̄mo q̄ vox in ista diffinitiōe ponit loco generis: qz vox habet modum generis respectu vocis significatiue ⁊ nō significatiē ⁊ totum: residuuz ponit loco differentie. ſ. significatiua ad differentiā vocis nō significatiue. ad placitum ad differentiā vocis naturaliter significantis. Nomen enī considerātū materialiē quantū ad ipsaz vocē fm placitū imponit ad significandū. si tamen consideret formaliter sub rōne signi illo modo de necessitate est signū: qz hoc est de rōne signi.

Secūdo sciendū q̄ nomē significat p modū substantie. ⁊ p modū p̄manētis: ⁊ nō p modum fluxus ⁊ fieri: ⁊ qz temp⁹ est mensura motus ⁊ fluxus iō nomen significat sine tempore: qō ponit ad differentiā verbi qō significat cū tempore. ⁊ licet multa noia: ut dies: annus ⁊ similia significent temp⁹: nō tamen cū tpe. Unde significare temp⁹ est de suo p̄incipali significato importare temp⁹. sz significare cū tempore est cū suo p̄incipali significato importare vnā differentiā temporis: ut p̄sens vel p̄teritum: ⁊ hoc nulli nomini cōuenit: in quo differt a verbo. Deinde ponit: Cui⁹ nulla pars sepata aliquid significat ad differentiā oratiōis cui⁹ partes sepate aliquid significant. ⁊ ponit finita ad differentiā noīs infiniti. ⁊ ponit recta ad

Tertio differentiā nominū obliquoꝝ.

sciendū q̄ fm logicū soluz illud est nomen qō pōt esse subiectū enūciatōis: ⁊ de quo aliq̄d pōt vere vl false enūciari. ⁊ qz nomen infinitū non pōt esse subiectum enūciationis: qz nō significat aliquid determinatum de quo aliquid posset enūciari vere vel false. similiter nomen obliquū qō nō significat p modum substantie absolute: sz p modū dependētis nō potest esse subiectū verbi: ideo nomina infinita ⁊ obliqua nō sūt nomina fm logicū. Itē nomen est vox p̄mo ⁊ p se significatiua. sed nomen infinitum nō est p̄mo ⁊ p se significatiuū sz solum rōne nominis finiti cui iungit negatio infinitans: ⁊ nomen obliquū solum significat ex cōsequenti rōne recti a quo descendit. Iō nomina infinita ⁊ obliqua nō sunt nomina.

Quarto sciendū q̄ nomen infinitū est cui⁹ p̄uata est certa qualitas ⁊ determinata remanente substantia infinita ut nō hō nō equus. In noīe enī ē substantia que finit p qualitatez ⁊ est q̄litas determinans substantiā ⁊ negatio adueniens noī p compositionē tollit illā qualitatē ⁊ cōpositionē eius cū substantia relinquens substantiā indeterminatā: ⁊ sic reddit nomen infinitū. Sz ad hoc q̄ aliq̄ō nomen infinitet requirunt due cōditiones p̄ma est q̄ habeat qualitatē determinatā defectu cuius transendētia: ut res verū bonū ⁊ ens capta in cōi ⁊ infinita ut q̄s ⁊ aliq̄s ⁊ signa distributiua: ut ois quilibz nō possūt infinitari: qz nō habēt qualitatē ⁊ substantiā determinatā Secūda est q̄ tale nomen nō sit negatiuū sz habeat q̄litatē positiuā defectu cui⁹ nemo nihil ⁊ filia non p̄t infinitari: ex quibus patet intellectus diffinitionis.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo: Nulla mā vere p̄dicat̄ de toto cōposito cū nō dicat totū esse ei⁹. sz vox ē mā noīs: g̃ male dr q̄ nomē est vox. Scōo sic: fluxꝰ ⁊ fieri mensurant tpe: sz motꝰ importat fluxū ⁊ fieri ⁊ multa alia: g̃ motꝰ qō est nomē significat cū tpe. Tertio sic: ptes noīs cōpositi significant aliq̄d sepate sicut ptes huiꝰ noīs eq̄ferus ⁊ tñ est nomen: g̃ male dr cui⁹ ptes sepate nihil significāt. Quarto sic: nomē infinitū pōt esse subiectū enūciatiōis ut dicēdo nō hō currit ⁊ silr nomē obliquū: ut dicēdo regis interest: ergo ipsa sūt noia fm logicū: ergo ō diffinitionē. Quinto sic: aliq̄s ē nomen infinitū ⁊ silr alter ⁊ reliquꝰ: ⁊ tñ in ipsis nō est p̄uata qualitas determinata: qz nunq̄ habuerūt qualitatē determinatā: ergo cōtra diffinitionē noīs infiniti.

Ad argumēta. Ad p̄imū dicit̄ q̄ sz mā p̄ p̄ie dicta que ē mā ex qua in nālibꝰ nō verificet̄ de toto cōposito: qz nō dicit totū esse ei⁹: tñ mā in qua ⁊ mā fm modū bñ verificat̄ de eo cui⁹ ē: ut dicēdo albus est hō. modo vox fm modū est mā noīs. ⁊ hz silitudinē cū mā rei artificialis: in hoc q̄ sicut mā rei artificialis p̄dicat̄ in recto de cōposito: ut pz dicendo domus est fundamētū parietis ⁊ tectū: ita etiā mā fm modū cuiusuodi est vox respectu noīs. Ad secūdū dicit̄ q̄ motus dupliciter accipit̄. vno mō fm suū esse reale vel māle q̄ō habet in mobili: ⁊ sic nō est ens p̄manēs sz successiuū. Alio mō fm eē q̄ō hz in aīa q̄ retinet̄ p̄mā p̄tē ipsi⁹ motꝰ cū aliis sequētibꝰ ⁊ illo mō est ens p̄manēs. ⁊ qz modꝰ significādi ei⁹ immediate sumit̄ a tali mō intelligēdi quo accipit̄ ab aīa: iō motꝰ nō significat p modū fluxꝰ sz significet fluxū: iō nō significat cū tpe. Ad tertiū dr q̄ si ptes noīs cōpositi cōsiderent̄ ut sūt ptes oronis sic bñ aliq̄d significāt. sz si cōsiderent̄ ut sūt ptes noīs cōpositi sic nihil significāt ⁊ cā ē: qz ille ptes in noīe cōposito nō ponūt̄ ad significandū sz totū nomen compositū vno conceptu significat suū significatū. vñ ptes huiꝰ noīs eq̄ferus in hoc noīe nihil significat p se: licz bñ significēt ut sūt ptes huiꝰ oronis equꝰ ferus. Ad q̄rtū dr q̄ si nomē infinitum cōsideret ut nomē infinitū est: sic nō pōt esse subiectū enūciatiōis. sz si cōsideret intellectꝰ virtute intellectꝰ determinat̄ ad aliq̄d subiectū finitū: ut nō hō capit̄ p oī alia pte ab ipso noīe fit subiectū enūciatiōis: sz tūc nō capit̄ ut est infinitū sz p modū finiti. Dicit̄ sc̄do q̄ in hac oratione regis interest ⁊ silibꝰ obliquꝰ nō ē subiectū sz ntūs i tali oratione intellectꝰ: ut pz resoluēdo: regis interest hoc est aliq̄d est ptinēs regi. Ad q̄rtū dr q̄ si capiat̄ generaliter nomē infinitū p oī illo qō significat substantiā infinitā ⁊ hz significatū indeterminatū. sic aliq̄s ⁊ reliquꝰ bñ sunt noia infinita: ⁊ silr oīa p̄noīa. sz si capiat̄ specialiē p illo qō fit finitū p aduentū negatiōis p quo h̄ diffinit̄. sic nō sūt noia infinita: iō hec diffinitio nō cōuenit aliis a diffinito.

Erbum est uox significatiua ad placitum cum tpe cuius nulla ps sepata aliquid significat finita ⁊ recta. Cū tpe ponit̄ ad differentiā nominis quod significat sine tempore. Finita ponitur ad differentiam uerbi infiniti: ut nō currit non laborat que nō sunt uerba fm dialecticū. Recta ponit̄ ad oziaz uerboꝝ obliquoꝝ: ut currebat cucurrit q̄ ñ

sunt uerba ſm dialecticū ſz uerba obliq̄. Solū enī uerbuz p̄sentis tp̄is indicatiui modi dicit esse uerbū ſm dialecticū. Dia aūt alia uerba eiusdez modi ⁊ alioz modoz dicunt uerba obliq̄. Omēs aūt alie dzie ponūt hic in uerbo eadē rōne qua ⁊ in noie. Et sciendū est q̄ dialecticus solū ponit duas ptes oratiōis. ſ. nomen ⁊ uerbū. Alias autē oēs appellat sincatbegozemmaticas. i. consignificatiuas.

¶ Postq̄ autoz determinauit de noie q̄ō significat substātiam a q̄ egredit actus q̄ō quidē nomē in ꝓpone oī subiectū ⁊ est materia ꝓpōnis: hic ꝯsequent determinat de verbo q̄ō significat actū egredientē a substātia ⁊ est p̄dicatū formale ꝓpōnis ipsū p̄mo sic offinies: Uerbū est vox significatiua: ad placitū: cū tpe: cui⁹ nulla pars sepata aliquid significat finita ⁊ recta.

Pro cuius intellectu p̄mo sciendū q̄ in hac diffinitiōe ponit vox loco generis: ⁊ totū residuū ponit loco dzie. ſ. significatiua ad placitū cui⁹ nulla p̄c̄. ⁊ alia eadez ratione hic ponūt qua ponebant in diffiffinitiōe nois. Sed cū tpe ponit ad dziam nois q̄ō significat sine tpe: ⁊ ponit finita ⁊ recta ad dziam verboz infinitoz ⁊ obliquoz q̄ ſm logicū nō sūt verba. In ista aūt diffinitōe nō ponit illa pticula. ⁊ est semp eoz q̄ de altero dicunt nota: eo q̄ nō respicit nām verbi. nec de necessitate ponit: qz illa solū ponit de bñ esse ⁊ ad maiorē declarationē ⁊ nō de necessitate.

Secūdo sciendum q̄ ois fluxus ⁊ fieri mensurat tpe: temp⁹ enī est mēsura motus ⁊ fluxꝰ ſm pri⁹ ⁊ posteri⁹. ⁊ qz verbū ſm suū essentialē modū significandi significat p modū fluxꝰ ⁊ fieri: iō oē verbum significat cū tpe. i. cū ꝓprio significato consignificat temp⁹: nō tñ capiēdo tp̄s ꝓprie ꝑut est numer⁹ mot⁹: ſz capiēdo tp̄s generalit p oī modo tp̄is ut reperit in q̄libet mensura ourationis. ſ. in eternitate in euiternitate ⁊ tpe ꝓprie dicto. sicut enī verbum nō semp significat verum fluxum: sed sufficit q̄ significet p modum fluxus sic nō semp consignificat verum tempus sed consignificat p modū temporis.

Tertio sciendū q̄ verbū infinitū est: cui⁹ est ꝑuat⁹ actus special remanēte actu generali infinito. Sicut enī in noie est substantia ⁊ qualitas finiēs talem substantiā: sic in oī alio verbo ab isto verbo est includitur actus generalis q̄ est esse: ⁊ act⁹ special siue res verbi que portat ꝑ participiū illi⁹ verbi. ideo oē verbū ꝑter est resolubile ꝑ est ⁊ suū participiū: ut currit. i. est currēs: ⁊ ideo sicut in nomine finito negatio remouēs qualitatē determinatā a substantia facit nomen infinitū: similit in verbo negatio tollens actuz special qui determinat actū generalē reddit verbū infinitū: q̄ō se extendit tam ad ens q̄ ad nō ens. Ex quo patet q̄ tale verbū nō potest enunciari de subiecto: qz nō significat aliquē determinatū actū q̄ ꝑ intellectuz dicit de alio enūciari. iō ſm logicū nō est verbū. Uñ tale verbū nō pōt esse infinitū in oratiōe nec etiam infinitandū est in oratione: qz negatio sibi aduenies in oratione negat cōpositionē actualē extremoz ⁊ nō cōpositionē intrinsecā ipsi⁹ vbi. Unde ad hoc q̄ verbū infinitet duo requirunt. Primo q̄ significet ante infinitationē actionē vel passionē determinatā ⁊ nō generalē. ⁊ ꝓpter hoc verbū est significat generalem actū essendi inclusū in oī alio verbo. Secūdo requirit q̄ tale verbū nō determinet sibi tale certū suppositū: ⁊ ideo verba excepte actiōis ⁊ verba p̄me vel secūde personaz nō

Quarto possunt infinitari. sciendū q̄ verba aliq̄ sūt verba ceteroz temporz ⁊ modoz a p̄ti indicatiui modi quoz aliq̄ sūt obliqua ſm tēpus tñ ut ꝑteritū ⁊ futuruz indicatiui. Alia vo ſm modū tñ ut p̄sentia alioz modoz. Alia aūt ſm vtrūq̄ ut ꝑterita ⁊ futura de aliis modis. Uñ talia vba obliq̄ nō p̄nt vere vel falsē enūciari de aliquo nec faciunt ꝑ se: ⁊ p̄mo oratione verā vel falsā. ⁊ qz solū ſm logicū illud est nomē q̄ō ꝑ se p̄mo ⁊ nō rōne alteri⁹ pōt dici subiectū enūciatōis silr illud est vbū apud logicū q̄ō p̄mo ⁊ ꝑ se ⁊ nō rōne alterius vere vel falsē p̄dicat. iō ſm ipsū vba obliqua nō sūt verba. Uñ ſm ipsū tñ due sūt ptes oronis: ⁊ capit specialit ptem oronis ꝑ pte req̄sita necessario ad oronē verā vel falsā. ⁊ ñ capit eā generalit: sicut grāmatic⁹ q̄ capit ptē oronis ꝑ oī voce significatiua q̄ ponit in oronē siue ponat ut ps principalis siue ut dispositio ptiū: rōne cui⁹ ipse ponit octo ptes oronis. ⁊ ꝑ hoc ꝑz determiatio diffinitiōis ipsi⁹ verbi.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit: Uerbū significat ꝑ suā significationē: ſz significatio est de nā vbi cū virt⁹ significādi sit de rōe ei⁹. g̃ vbū significat nāliter ⁊ nō ad placitū. Scōo sic: creare est vbū: ⁊ tñ nō significat cū tpe: qz nō sig̃t fluxū ⁊ fieri: ſz actionē q̄ fit i indiuisibili: g̃ male ponit cū tpe. Tertio sic: lr̄e ⁊ syllabe sūt ptes vbi ⁊ sūt significatiue sepate: qz sicut voces significant ocept⁹: ita lr̄e vel syllabe significāt voces: g̃ ptes verbi aliq̄d sepate significāt. Quarto sic: Uerbū infinitū pōt p̄dicari in oronē: g̃ est verbū. antecedens ꝑz: qz significat actū cōem enti vel nō enti. ſz oē cōmuni⁹ pōt p̄dicari de suis inferioz ib⁹: g̃ tale verbū apud logicū dicit verbum.

Quinto sic: iste ꝓpositiōes sūt vere: Adam fuit. antixps erit. ⁊ tñ ibi p̄dicant verba obliqua: g̃ verbuz obliquū pōt vere p̄dicari de alio: igit est verbū ſm logicum.

Ad argumēta. Ad primū dicit q̄ si verbuz considerē formalit in rōne signi sic virtus significādi est de rōne ⁊ de natura eius: sed hic hoc modo nō capit. Sed si considerē materialit in ratione vocis sic significatio nō est de rōne eius seu natura: sed sibi attribuit ad placitum. hoc modo intelligit in ista diffinitiōe referēdo ad placitū ad ipsam vocē: qz significatiuū ad placitū refert ad vocē. Ad secūdū dicit q̄ creare nō significat fluxū realē q̄ mensuret tpe: ſz significat ꝑ modum fluxꝰ ⁊ fieri. iō significat sub modo tp̄is: ⁊ hoc sufficit

Ad tertiū dicit q̄ si capiat lr̄a ꝑ figura scripta i aliqua supficie tūc lr̄e ⁊ syllabe sūt significatiue vocū: ſz sic nō sūt ptes verbi. ſz si capiat lr̄a ꝑ voce indiuisibili significata per illā figurā que ꝓprie dicit elementū: tūc lr̄e ⁊ syllabe bene sūt partes verbi: ſz nō sūt significatiue. Ad quartū dicit q̄ oē cōmuni⁹ determinatū potest p̄dicari de suis inferioribus: sed cōmunius indeterminatū ⁊ infinitum quod nō pōt accipi ꝑ itellectū ꝑ aliquo certo ⁊ determiato nō p̄dicat de suis inferioz ib⁹ mō sic est de vbo infinito. Ad q̄n tum dicit q̄ verba ꝑterita ⁊ futura idicatiui modi nō p̄dicāt vere de aliquo: nec faciūt oronē verā vel falsā inq̄tuz obliq̄ sūt: ſz solū inq̄tū includūt p̄ns tēp⁹ indicatiui. Iuxta illud ꝓpones de ꝑterito vel de futuro nō sūt vere vel falsē nisi ꝑ reductionē ad illas de p̄nti. Uñ ista nō est vera. Adā fuit. nisi qz ista fuit vera Adā est. ⁊ silr de futuro suo mō.

Ratio est uox significatiua ad placitū cuius ptes sepate aliqd significant. Hoc totuz cuius ptes ⁊ cetera ponit ad dziam nomis ⁊ uerboz quoz ptes sepate aliqd significant. Relique aūt particule ponunt hic sub eadem rōne qua in noie ⁊ uerbo ponebant.

¶ Postq̄ determinatū est de nomīe ⁊ verbo que sūt partes materiales enūciationis: Dic consequēter autor determinat de oratione q̄ est gen⁹ enunciationis: ⁊ qz diffinitio explicat esse rei. diuisio vo posse siue sepationē ptiū eius: ⁊

esse ꝓcedit posse vel separationē: ideo anteq̄ diuidat oratiōnē ponit eius diffinitionē que talis est: Oratio est vox significatiua ad placitū cui⁹ ptes sepate aliq̄d significant.

Pro quo ꝓmo est sciendum q̄ oratio accipit̄ tripliciter. Uno mō ꝓ re subiecta intētioni ſm se. ⁊ illo mō nō diffinit̄ hic q⁊ est vox cōplexa. ⁊ cōplexoꝝ inq̄ntū huiusmodi non est diffinitio. Alio mō pōt capi absolute ꝓ illa intentione vel illa voce significatiua q̄ est oratio ⁊ sic iterū nō diffinit̄ hic: q⁊ ptes eius sepate nihil significarent. Tertio mō capit̄ ꝓ illa intentiōe ut est significatiua rei subiecte que est significatū ei⁹: ⁊ illo modo hic diffinit̄: sicut enī hō diffinit̄ sub illa voce hō ⁊ ꝓ significato ei⁹ qō est aīal rōnale. ita similit̄ hec vox oratio diffinit̄ ꝓ suo significato ꝓ quo est vox quedā complexa.

Secūdo sciendū q̄ ꝛ oratio nō fuerit ꝓmo ⁊ ꝓ se imposita ad significandū tm̄ fuit ex ꝯsequēti ꝛ impōsita rōne ipositiōis suaꝝ ptiū: ꝓ hoc enī q̄ ptes sūt significatiue oratio cōpōsita ex ipsis trahit suū significatū: ⁊ tm̄ habet significatū distinctū ab illis: q⁊ ille ptes significāt cōceptus simplices. oratio vo ꝓ se ⁊ ꝓmo significat conceptuꝫ cōplexū. Et eodē mō pōt dici orationē significare ad placitum rōne ipositiōis suaꝝ partiū q̄ facta est ad placituꝫ licet oro ſm se nō significet ꝓmo ad placitū: iō in diffinitōe orationis cōuenienē ponit̄ significatiua ad placitū rōne differentie sicut in diffinitionib⁹ nois ⁊ verbi. Et ibi ponit̄ cui⁹ ptes sepate aliq̄d significant ad dīam nois ⁊ verbi.

Quarto sciendū q̄ duplices sūt ptes orationis q̄dam sūt remote ut lr̄e ⁊ ſyllabe: ⁊ quedā ꝓpinque ut nomen ⁊ verbū. Prime aūt nō sūt significatiue nec sūt ptes oratiōis nisi ſm quid: ſz alie sūt significatiue q̄ ꝓprie dicunt̄ ptes oratiōis: de quib⁹ intelligit̄ in ista diffinitione: ⁊ ꝓ hoc habet̄ declaratio hui⁹ diffinitiōis oratio nis que satis concordat diffinitioni ei⁹ sic posite a Prisciano: oratio est congrua dictionū ordinatio ꝓfectā ſniamq̄ demonstrans ex modis significandi causata.

Sed cōtra p̄dicta ꝓmo arguit̄: Nullū cōplexū pōt diffiniri cū nō habeat vnū esse oratio est q̄d cōplexū ergo male hic diffinit̄. Secundo sic: nulla quantitas est vox cū vox sit quedā qualitas: oratio aūt est quedā quātitas: cū sit species quātitatis discrete: igit̄ male dicit̄ q̄ oratio est vox. Tertio sic: omis vox significatiua ad placitū bz aliq̄d significatum ꝓprium oratio nō est huiusmodi: q⁊ nō significat nisi rōne suarū partiū: g̃ male dicit̄ oratio est vox significatiua. Quarto sic: nullū significans de necessitate significat ad placitū. ſz illa oratio homo currit in ꝓma ei⁹ formatione significabat suū significatum. ſ. hoīem currere: nec poterat aliud significare. ⁊ silit̄ quelibet alia oratio: ergo oratio nō significat ad placitū p̄mi ꝛponentis. Quinto sic: dicendo sic: cuurro: pluit: sunt oratiōes: ⁊ tm̄ partes ei⁹ separate nihil significant: igit̄ male ponitur cuius partes separate ⁊c.

Ad argumēta. Ad primū dicit̄ q̄ nullū cōplexū cōplexe designatū potest diffiniri: q⁊ ibi nō esset explicatio vni⁹ diffiniti ſm nomen: tm̄ complexū significatū incōplexe sub voce icōplexa bene diffinit̄: ⁊ sic est in ꝓposito. Ad secundū dicit̄ q̄ ſi capiat̄ oratio ꝓ mensura platiōis sic est quātitas discreta nec illo mō bic diffinit̄. ſz ſi capiat̄ ꝓ voce significatiua cōplexa sicut capit̄ in ꝓpnsito: sic nō est quantitas. ſz quantū ad suū māle qō est vox quedā est q̄litas. Ad tertiū dr̄ q̄ ſz oratio trahat suū significatū causalit̄ ex suis ptib⁹ nō tm̄ trahit illud formalit̄ a ꝑtib⁹: ſz bz ꝓpriū significatū rōne cōpositionis ptiū: ⁊ illud est ꝛceptus cōplexus significatorū suaꝝ ptiū. Ad quartū dicit̄ q̄ illud qō necessario significat suū significatū nō significat ꝓ se ꝓmo ad placitū: ſz ex ꝛsequenti: ⁊ sic est de oratiōe que significat ad placitū ꝓpt̄ impositionē suaꝝ partiū factā ad placitū: sed suppōsita tali impositiōe partiū oratio cōpōsita ex ipsis necessario habz significatū determinatuꝫ. Ad quintū dicit̄ q̄ ille voces curro: pluit ⁊ silēs ex vi sermonis nō sūt oratiōes: ſz verba tm̄: sed virtute intellect⁹ qui subintelligit suppōsita in verbis ꝑme ⁊ secūde ꝑsonaꝝ. ⁊ in vbis ꝛcepte actiōis sūt orationes ⁊ partes sepate aliquid significant oū itelligit̄ suppositum: ut curro tantum valet sicut ego curro: ⁊ pluit sicut deus vel natura pluit. ⁊ sic de similib⁹.

Orationū alia perfecta alia impfecta

Oratio pfecta est que pfectuꝫ sensum generat i animo auditoris ut homo currit

Oratio impfecta est illa que impfectum sensuꝫ generat in animo auditoris ut hō albus.

Orationū pfectaꝝ alia idicatiua: ut hō currit: alia impatiua: ut Petre fac ignē: alia optatiua: ut utinā essem bonus clericus: alia subiūctiua: ut ſi ueneris ad me dabo tibi eqm̄. Alia deprecatiua: ut miserere mei de⁹.

Harū aūt orationum sola indicatiua oratio dicit̄ esse ꝓpositio.

¶ Postq̄ auto⁹ ꝓmisit diffinitiōez oronis q̄ explicat ipsā a priori. Hic ꝛsequent̄ ponit diuisionē ei⁹ q̄ explicat ipsā a posteriori: ipsā sic diuidēs: Orationū alia ꝓfecta: alia ipfecta. Cui⁹ diuisiōis rō est: q⁊ ois oro repsentat aliquē sensū intellectui: vel g̃ repsentat sensuꝫ ꝓfectū: ⁊ sic est oro ꝓfecta:

Pro quo vel impfectū: ⁊ sic est oratio impfecta. sciendū ꝓmo q̄ sensus ꝓfect⁹ est ille q̄ ꝓfecte termiat actū intellect⁹: nō suspendēs animū audientis ad inq̄sitionē alteri⁹ requisiti ad suā intellectionē: ut cū dr̄ hō est aīal. ibi est ſnia cōpleta nō requirēs additionē alterius ut cōplete itelligat̄. ſz sensus ipfect⁹ est ille q̄ nō terminat ꝓfecte actū intetlect⁹: ſz indiget alio ut cōplete intelligat̄: ut dicēdo hō albus. ibi est ſnia incōpleta ⁊ ipfecta: in q̄ intellect⁹ audiētis nō ꝓfecte termiat̄. iō est ibi sensus impfect⁹. Uñ clare ꝑz q̄ hic nō capit̄ sensus ꝓ potētia sensitiua aie: sed capit̄ ꝓ ſnia que est significatio orationis.

Secūdo sciendū q̄ oro ꝓfecta est illa q̄ ꝓfectum sensū generat i aīo auditoris. i. i intellectu audientis ipsā. Per hoc. n. q̄ ipsa ꝓsentat̄ auditui sua spēs siue silitudo defert̄ ad intellectū: ⁊ itellect⁹ cognoscēs significatiōes terminoꝝ apprehēdit ꝓ illas significationes ꝓfectū sentū oronis. Et ita oratio ꝓfecta mediāte sua spē ⁊ silitudine generat ꝓfectū sensū in intellectu audiētis. Sed oro ipfecta dicit̄ illa q̄ ipfectū sensū generat i aīo auditoris: ⁊ ibi capit̄ generat ut dicit aptitudinē ⁊ non actū: q⁊ talis oratio nō ſp generat sensū in actu: ſz bñ ſm aptitudinē.

Tertio sciendū q̄ oro ꝓfecta diuidit̄ ꝓ orationē indicatiuā. ipatiuā: optatiuā: subiūctiuā: ꝛciūctiuā: ⁊ deꝑcatiuā. Quaꝝ sic habet̄ sufficiētia: q⁊ ois oro ꝓfecta explicat ꝓfectū sensū. vel g̃ explicat ꝛceptū intellect⁹: vel affectū appetit⁹. Si cōceptū: hoc est dupliciter: vel explicat talē ꝛceptū cathegorice ⁊ determiate: ⁊ sic est indicatiua: aut dubitatiue ⁊ cōditionaliter: ⁊ sic ē ꝛiūctiua. Si explicat affectū: b̄ ē dupl̄r: vel ptinet ad appetitū ꝛcupiscibilē: ⁊ sic ē optatiua. vel irascibilē: ⁊ hoc ē dupliciter: q⁊ vel denotat ꝛperiū qō fit ad miores: ⁊ sic ē ipatiua. vel deꝑcatione q̄ fit ad maiores ⁊ sic est deprecatiua. ⁊ hec est diuisio generis i

ſuas ſpecies: ⁊ ſimiliꝫ ꝓcedens: qz licet oratio nō ſit verū genus ſm rem: tñ eſt genus ſm modū. ⁊ diuidiꝫ ad modū diuiſiōis generis. ⁊ ſimiliꝫ oratio pfecta. Et ideo iſte diuiſiones ſub diuiſione generis continent.

Quarto ſciendū ꝙ oratio indicatiua eſt cui⁹ verbum ꝑncipale eſt indicatiuū: ⁊ impatiua cui⁹ verbū principale eſt impatiuū. ⁊ ſic de aliis modis ſuo modo: ⁊ qz verbū indicatiuū ceteris eſt pfectius: iō oratio indicatiua ceteris pfectior ẽ. Uñ ſola indicatiua ſignificat verū vel falſum: eo ꝙ alie nō dicūt determinate aliq̄d eſſe: vel non eſſe ſz ſola indicatiua rōne verbi indicatiui: iō ipſa ſola dicit ꝓpoſitio vel enūciatio. Ex quib⁹ apparet diuiſio oratiōis ⁊ diffinitiōes mẽbroꝝ ei⁹: ⁊ diuiſio orōnis pfecte

Sed contra ꝓdicta ꝓmo arguitur: Nihil eſt pfectuz cui pōt fieri additio: ſed cuilibet orationi pōt fieri additio: ergo nulla oratio eſt pfecta. Scōo ſic: oē qō hz debitā cōpoſitionē māe ⁊ forme eſt pfectū. dicit enī pfectuz cui nihil deeſt de requiſitis ad ſuū cōplementū: ſz oīs oratio hz debitā cōpoſitionē materie ⁊ forme: ergo oīs oratio eſt pfecta ⁊ ſic diuiſio dicta nō valet. Tertio ſic: nulla oratio agit i alio auditor. igit nulla generat pfectū ſenſū in intellectu. ancedēs triplicit pbat ꝓmo qz oē qō agit eſt ſuppoſitū. ſcōo qz oratio nō ꝑlentat intellectui: qz vox non quent ad intellectū ſz ad auditū tñ. tertio qz intellectus eſt ipaſſibilis cū ſit imaterialis. ⁊ paſſio oriat a materia: ergo oratio non agit in intellectum.

Quarto ſic: aliqua eſt oratio pfecta infimta: qz talis cōponit ex noīe ⁊ verbo ⁊ tñ talis nō ponit in diuiſione orationis pfecte: igit illa nō eſt bona. Quinto ſic: iſta oratio optatiua vellem eſſe bon⁹ clericꝰ ſignificat verum vel falſū. ergo nō ſola indicatiua ſignificat verū vel falſum.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit ꝙ aliq̄d dicit pfectum dupliciṫ. vno modo ſimplicit ⁊ abſolute cui nulla ſimplicit pōt fieri additio. ⁊ ſic oratio nō eſt pfecta: ſz ſolus deus. Alio modo i genere vel ſpecie cui nihil deeſt de requiſitis ad ſuam pfectionē in tali genere vel ſpecie. ⁊ ſic oratio dicit pfecta ⁊ ſibi nō pōt fieri additio eſſentialis requiſita ad ſuū gen⁹ vl ſpeciē: ſz accidentalis tñ. Ad ſecūdū dicit ꝙ licz oīs oratio poſſit dici pfecta pfectione ꝓmaria que reſultat ex debita compoſitiōe materie ⁊ forme ei⁹ que eſt eius modus ꝓferendi. tñ nō oīs oratio eſt pfecta pfectione finis orationis: qui eſt repſentatio conceptus pfecti cōplexi. Ad tertium dicit ꝙ oratio nō agit ꝑ moduz efficientis ꝓncipalis ⁊ tanq̄ hoc qō: qz hoc conuenit ſoli ſuppoſito tñ bene agit ꝑ modū forme vel inſtrumenti vel tanq̄ quo. Dicit ſecundo ꝙ ipſa ꝓſentat ex conſequenti intellectui ſm ſuā ſpeciem licet non ſm ſe. Dicit tertio ꝙ licet intellectus non ſit paſſiuus paſſione corruptiua: tñ bene eſt paſſiuus paſſiōe ſaluatiua ⁊ pfectiua: qz pōt pfici ꝑ ipſum intellectū. Ad quartū dicit ꝙ licz oratio infinita habeat nomen ⁊ verbuz obliquū: nō tamen rectū: quare nō pfectū ſenſū generat in animo. ideo nō eſt oratio pfecta: nec debuit poni i diuiſione eius. Ad quintū dicit ꝙ iſta: ego vellem eſſe bon⁹ clericus ſi cōſideret ut optatiua eſt ⁊ ut explicat deſideriū nō eſt vera neq̄ falſa. ſz ſi conſideret ut virtualiṫ includit vnā indicatiuā. ſ. iſtā voluntas mea eſt ꝙ eſſem clericus: ſic eſt vera vel falſa. ⁊ ita dicendū eſt de ſimilib⁹.

Capitulum de ꝓpoſitione.

Ropoſitio eſt oratio uerū uł falſum ſignificās indicando: ut hō currit. Propoſitionū alia cathegorica alia ipothetica.

Poſtq̄ autor determinauit de oratione que eſt genus enūciationis. Dic cōſequenter determinat de ipſa enūciatione de qua ꝓncipaliter intendit in hoc ꝓmo tractatu. Et ipſam ꝓmo diffinit ſic ſub nomine ꝓpoſitionis dicēs: Propoſitio eſt oratio verū vel falſū ſignificās indicando. In q̄ diffinitiōe ponit oīo loco generis verū vel falſū ſignificās ad differentiā orationū ipfectar⁹ ⁊ aliar⁹ pfectar⁹ ab indicatiua: qz nulla earū ſigt verū vel falſum. ⁊ ponit indicādo ad maiorē explicationē. ſ. ad oſtendendū ꝙ ſola indicatiua dicit ꝓpoſitio. ⁊ q̄uis hoc poſſit intelligi ꝑ hoc qō dr veruz vel falſū ſignificās nō tñ eque explicite. iō illa pars nō ſup ſtruit q̄uis etiā aliqua ꝓpoſitio ipothetica nō ſit īdicatiua nō tñ ſigt verū vel falſum niſi ꝑ reductionē ad indicatiuā.

Pro quo eſt ſciendū ꝓmo ꝙ ꝓpoſitio ⁊ enunciatio dicit idē realiter: ſz differūt ratiōe quid noīs. Nā dicit enūciatio inq̄tū penes ipſā extra intelelectū nunciat ꝓdicatuz de ſubiecto. dicit enī enūciatio ab e qō eſt extra ⁊ nūciatio: qz ipſa eſt quaſi nūcius intellectus: nūcians conceptū interiorē extra intellectū. Sz dicit ꝓpoſitio inq̄tū ponit ꝑ alio. ſ. ꝑ concluſione inferenda in argumentatiōe: ſz qz idē ſūt realiter ꝓpoſitio ⁊ enūciatio. iō habent eandē diffinitionē eſſentialē. Uñ diffinit enunciatio ꝙ eſt oīo in q̄ verū vel falſū eſt. ⁊ hec eſt eadē cū diffinitione ꝓpōnis: iō hic diffinit enūciatio ſub noīe ꝓpōnis: qz hic cōſiderat inq̄tū ordinat finaliṫ ad ſillogiſmū.

Secūdo ſciendū ꝙ ſignificare verū ẽ ſignificare aliq̄d ita eſſe ſicut ẽ vel aliq̄d ita nō eſſe ſicut nō eſt. Et ſignificare falſū ẽ ſignificare aliq̄d eſſe vel nō eſſe aliṫ q̄ eſt. iō ꝓpoſitio ſignificat veruz qū repſentat aliquā cōpoſitionē adequate ſicut eſt. ⁊ ſigt falſū qū repreſentat illā cōpoſitionē inadequate ⁊ aliṫ ꝙ ſit. Ex quo ꝑz ꝙ veritas ꝓpōnis eſt adequatio ei⁹ ad ſuū ſignificatū. ⁊ falſitas eſt inadequatio. Patet vlteri⁹ ꝙ ꝓmū ſignificatū ⁊ forma le ꝓpōnis eſt cōpoſitio extremoꝝ. ⁊ verū vel falſū ſūt ſignificatū materiale ⁊ ſecūdariū ꝓpōnis. Ipſa enī ꝓmo ſignificat illam compoſitionem. ⁊ dicit ſignificare verū ⁊ falſum quantū ad modos ſignificandi vel repſentandi illā cōpoſitionē. ⁊ ꝑ hoc patet declaratio diffinitiōis ꝓpoſitionis.

Tertio ſciendū ꝙ ꝓpoſitio in cōi diuidit in ꝓpoſitionē cathegoricā ⁊ ipothecā. Cui⁹ diuiſionis rō eſt: qz oīs ꝓpoſitio ẽ oīo vera vł falſa. vel ḡ talis oīo cōponit imediate ex termīs vel ex plurib⁹ oratiōib⁹. ſi primū eſt cathegorica: ſi ſecūdū ẽ ipothetica. ⁊ hāc diuiſionez ponit Ariſto. in li° periermenias aliṫ hoc mō enūciationū aliq̄ eſt vna ſimplicit q̄ dr cathegorica. alia eſt conīūctone vna que dicitur ipothetica.

Quarto ſciendū ꝙ iſta diuiſio dr vari penes ſubſtantiā ꝓpōnis qz ꝓpoſitio cathegorica ⁊ ipotheca differūt ſm ſuā ſpeciē. i. ſm materiā ⁊ formam ipſar⁹. ⁊ ex conſequēti ſm totā ſubſtantiā: qz cathegorica hz ſubiectū ⁊ ꝓdicatū māle ꝑ mā: ⁊ hz copulā vbalē ꝑ forma. Ipothetica vo hz duas cathegoricas ꝑ mā: ⁊ cōiunctionē vnientē ipſas ꝑ forma. ⁊ ꝑ hoc ꝑz declaratio huiꝰ diuiſiōis

Sed contra ꝓdicta ꝓmo arguit: nulla diſtincta de ſe inuicē verificant: cū diuiſio ſemp includat oppoſitionē: ⁊ in ea fundet. ſz ꝓpoſitio ⁊ oratio diſtinguūt: cū oīo ſit cōmunior ꝓpōne: igit male dr ꝙ ꝓpoſitio ẽ oratio. Secūdo ſic: in bona diffinitione nō debēt poni oppoſita: ſz in iſta ponunt verū vel falſuz q̄ ſūt oppoſita: ḡ nō eſt bona. Tertio ſic: oīs oīo que ſemp ſignificat ſuū ſignificatū ad qō eſt ipoſita ad ſignificandū ẽ vera: ſz oīs ꝓpoſitio repſentat ſuū ſignificatū: ut hec ꝓpoſitio hō currit ſemp ſignificat hoīez currere ſiue currat ſiue nō: ḡ oīs ꝓpoſitio ſemp ſignificat verum ⁊ nunq̄ falſum.

Quarto ſic: mẽbra diuiſiōis ꝓpoſitiōis nō ſūt oppoſita qz vnū in alio ꝙtinet ut ps alteri⁹: qz cathegorica eſt pars ipothetice: igit illa diuiſio eſt inſufficiēs. Quinto ſic: hō oīo tñ hō currit eſt ꝓpoſitio: ⁊ tñ nō ẽ cathegorica: qz ꝙtinet plures cathegoricas: nec ipothetica: cū nō ſit ibi cōiunctio vniēs plures cathegoricas: ḡ diuiſio illa ẽ inſufficiēs

Ad argumēta. Ad pmū dicit q illa que sūt distincta essentialit: ut opposita vel disperata de se inuicē non verificant. ꝫ illa q̄ distinguunt accidentalit tm: ut superi⁹ z inferi⁹ bū verificant de se inuicē. z hoc mō solū distinguūt ppositio z oratio. Ad secundū dicit q si considerent opposita ut opposita sūt z destruūt se inuicē. sic nō debēt poni in eadē diffinitione. ꝫ si cōsiderent ut circūloquunt aliqō superius: vl explicant diuersas passiones inferioꝝ diffiniti: sic bene ponunt disiunctiue in eadē diffinitiōe. z sic ponit verū z falsū in eadē diffinitiōe ad circūloquendū ꝓpriā passionē ꝓpositionis: z diuersas passiones suoꝝ inferioꝝ. Ad tertiū dicit q oratio nō dicit vera eo q repsentat suū significatū ꝫ qz repsentat ipsum adequate. ió maior rōnis est falsa.

Ad quartum dicit q cathegorica materialit cōtinet in ipothetica tā q̄ ptinēs ad materiā ei⁹: nō tm formalit tā q̄ ptinēs ad formā ei⁹: z ꝫ ibi maneat cathegorica fm formā ei⁹: tm illa forma se habet p modū materie respectu ipothetice. ió nō manet ibi formalit: z sic bene opponit ille ꝓpositiones fm formas. Ad quintū dicit q ista tm hō currit est formalit cathegorica: qz solū ponit formalit vnā cathegoricā pīacentē ei⁹: sed est virtualit ipothetica: qz virtualiter z implicite cōtinet duas cathegoricas cōiunctas copulatiue: ut patet in resolutione ei⁹: qz valet tm sicut hō currit nihil aliud ab homīe currit.

Propositio cathegorica est illa q̄ habet subiectū ꝑdicatū z copulā tanq̄ ꝑncipales ptes sui: ut hō currit. in hac enī ꝓpositione hō currit homo est subiectum: currit uero ꝑdicatū: z qō cōiungit unuꝝ cū altero est copula: ut patet i resoluēdo: ut homo currit id est hō est currens. ibi hoc nomen hō est subiectū z currēs ꝑdicatum z hoc uerbū est dicit esse copula: qz cōiungit unū cum altero. Et dicit cathegorica a cathegorizo as. quod idē est qō ꝑdico cas. unde cathegorica id ē ꝓpositio ꝑdicatiua. Subiectū ē illud de quo aliud dicit. Predicatū est illud quod de altero dicit. ſ. de suo subiecto.

¶ Postq̄ auct⁹ posuit diffinitionē ꝓpositiōis z eius diuisionē i cathegoricā z ipothetica. Hic cōsequēter incipit determinare de mēbris illi⁹ diuisiōis. z qz ꝓpositio cathegorica ps est ꝓpositionis ipothetice: z ps naturalit ꝓcedit totum qō ipsa cōponit. ideo pri⁹ determinat de ꝓpositiōe cathegorica q̄ ipothetica ipsā sic diffiniēs: Propositio cathegorica est illa que habet unum subiectum unā copulaꝝ z unum predicatū tanq̄ ꝑncipales partes sui.

Pro quo pmo sciendū q in hac diffinitione ꝑ relatiuū illa intelligit genus diffiniti. ſ. ꝓpositio. Est enī relatiuū idētitatis substātie z supponit ꝓ suo antecedēte qō est ꝓpositio ideo dat intelligere gen⁹ diffiniti. Et totum residuū ponit ad differentiā ipothetice ꝓpositiōis: in qua licet sint subiectū ꝑdicatū z copula: non tm tanq̄ ptes ꝑncipales sui: sed sicut minus ꝑncipales z remote. z ꝓ subiectū z ꝑdicatum intelligit materia ꝓpositionis cathegorice. z ꝓ copulam intelligit forma partis: z sua forma toti⁹ est esse vnitum resultans ex vnione copule predicati z subiecti. ideo per hanc diffinitionem sufficienter explicatur natura ꝓpositionis cathegorice.

Secūdo sciendū q in omni ꝓpositione cathegorica dicit aliquid de aliquo: z ió in qlibet ꝓpositiōe cathegorica tria requirunt. Primo illud de quo aliquid dicit. ſ. subiectū. secundū est illud qō dicit de aliquo. ſ. ꝑdicatū materiale. tertiū ē illud ꝓ qō vel mediāte quo vnū dicit de alio: quod est copula vel ꝑdicatū formale ꝓpositiōis. z ideo dicit cathegorica quasi predicatiua a cathegorizo zas. quod est idē qō ꝑdicare: qz semp ibi ꝑdicat aliquid de subiecto: z magis dicit ꝑdicatiua a ꝑdicato q̄ subiectiua a subiecto: qz ꝑdicatū in ipsa habet rationem forme. subiectum vō rōnē materie. modo a formaliori debet fieri denominatio. z ideo attenditur hec denominatio ꝑncipaliter ex parte ꝑdicati formalis quod est copula.

Tertio sciendū q subiectū ꝓpositionis dicit illud de quo dicitur aliud. ſ. ꝑdicatum. Et predicatū est illud qō dicit de alio. ſ. de subiecto: duplex tm reperit ꝑdicatū in ꝓpositiōe. ſ. materiale qō vnit cū ipso subiecto ꝓ copulā: z ꝑdicatū formale qō vnit ꝑdicatū materiale cū subiecto qō est ipsa copula: ut in hac ꝓpositiōe homo ē aīal: ibi hoc verbū est dicit ꝑdicatū formale: z aīal dicit ꝑdicatū materiale: z q̄q̄ in ꝓpositiōe ꝑdicatū materiale z formale fm vocē z realiter distinguunt. quandoq̄ vō differunt ratione tm z nō fm vocem: ut hic homo currit.

Quarto sciendū q ꝓpositionū cathegoricaꝝ: quedam sūt de est secūdo adiacēte in quib⁹ nō ponit aliqō ꝑdicatū materiale ꝑter illud verbū ē: ut hic hō est. Alie sūt ꝓpositiones de tertio adiacente in quibus ꝑter illud verbū est ponit ꝑdicatum illud materiale: ut hic homo est aīal. z in ꝓpositionib⁹ de tertio adiacente ꝑdicatum materiale z formale fm vocē distinguunt z formalit sed in illis de secūdo adiacēte nō distinguunt realit: ꝫ ratione tm: ꝓbat: qz tale verbū significat quendā actū ꝓ modum fluxus z fieri: z importat illum ut fluit ab agente z recipit a patiente: rōne cuius verbū significat ꝓ modū actionis vel passionis: z dicibilis ab alio. z de rōne actus verbū dicit id qō vnit cū subiecto: z habet rōnē ꝑdicati materialis: ꝫ inquantū respicit id cui⁹ est. ſ. id a quo fluit vel a quo recipit est vnitiuū sui ipsi⁹ ad subiectū z habet rōnē ꝑdicati formalis. ió in ꝓpositione de secundo adiacente predicatum materiale z formale ratione distinguunt.

Sed cōtra ꝑdicta arguit ꝑmo tm sūt due ꝑncipales orationis. ſ. nomē z verbum: ergo ꝓpositio cathegorica nō habet tres ptes ꝑncipales. Secūdo sic: in ista ꝓpositiōe homo est nō reperiunt subiectū z ꝑdicatū z copula: z tm est cathegorica: igit diffinitio nō cōuenit oī contento sub diffinito. Tertio sic: in ista ꝓpositiōe homo est hō: hō est subiectū: z tm de ipso nō dicit aliud cū idē ꝑdicat de seipso. ergo male diffinit subiectū de quo aliud dicit. Quarto sic: subiectū z ꝑdicatū opponūt: qz de rōne subiecti est esse sub z ꝑdicati ē esse supa: g̃ ꝑdicatū nō pōt dici de subiecto. Quinto sic: idē nō potest esse diffiniens z diffinitum respectu eiusdē: qz si sic idez ignoti⁹ z notius esset respectu eiusdē. ꝫ subiectū diffinit ꝓ ꝑdicatū: ergo male diffinit ꝑdicatum ꝓ subiectum.

Ad argumēta. Ad pmū dr q ꝫ sint tm due ptes or̄onis essentialit distincte q̄tum ad modos significādi. ſ. nomē z verbū: tm sūt plures accidētalit distincte. ſ. q̄tū ad situ z numer eaꝝ in ꝓpositione z sic distinguit ꝑdicatū materiale z subiectū ꝓpositionis. Ad secundū dr: q ꝫ in illa ꝓpositione hō est: ꝑdicatū z copula nō distinguāt fm vocē z realit tm distinguunt rōne vt pus visū est. z ió potest resolui in ista hō est ens vbi ꝑdicatū z copula vocalit distinguunt. z silr q̄libet ꝓpositio in qua ponit nomē z verbū tantū pōt resolui per pticipiū illius vbi. z ꝓ hoc verbū ē vt hō legit. i. hō ē legēs.

Ad tertiū dr: q in illa hō est homo licet ꝑdicatū non sit realiter aliud a subiecto: ē tm aliud fm situ z numer vocis z hoc sufficit. qz non sumit hic aliud ꝓprie vt dicit diuersitatē eentialē. Ad quartū dr: q subiectū z predicatū accepta formalit q̄tū ad itentiones subiecti z ꝑdicati opponūt

ideo ista est impossibil: subiectū est ꝑdicatū. tñ ipa accepta mālīt ꝯtū ad illud qō sunt nō opponunt: ꝛ bñ mō vnū dr de alio. Ad quintū dicit ꝙ lz in entib⁹ absolutis idē non fit diffiniens ꝛ diffinitū: tñ bene ē in relatiuis in quib⁹ vnū potest esse magis ꝛ minus notū altero fm diuersas rōnes: ꝛ hmōi sunt subiectū ꝛ predicatū: ꝛ iō per se inuicē conuenienter possunt diffiniri.

Propositionū cathegoricarū alia uniuersalis: alia particularis: alia indefinita alia singularis. Propositio uniuersalis ē illa in qua subijcitur terminus cōmunis signo uniuersali determinatus. Vel propositio uniuersalis est illa que omni aut nulli inesse significat: ut omnis hō currit uel nullus homo currit. Terminus communis est qui aptus natus est predicari de pluribus: ut homo est terminus communis: quia predicatur de sorte ꝛ platone ꝛ de unoquoꝝ homine. Signa uniuersalia sūt hec: omnis: nullus: nihil: quilibet: alter: uter: neuter: ꝛ similia.

¶ Postꝫ autor ꝑmisit diffinitionē ꝓpōnis cathegorice: ꝑ cōsequēter autor eā diuidit ꝙ vlem ꝓpōnem ꝑticularē ꝛ indefinitā ꝛ singularē. Cui⁹ diuisionis sufficiētia sic haberi potest: qz in oi ꝓpōne cathegorica est subiectū ꝑdicatū ꝛ copula. uel ergo subiectū eius tenet ꝓ vnico suppositō: ꝛ sic est singularis. uel ꝓ plurib⁹: ꝛ hoc dupliciter. uel tenet sub ꝯtitate indeterminata ꝙ signū: ꝛ sic ē indefinita. uel sub ꝯtitate determinata ꝙ signū: ꝛ hoc dupliciter. qz uel illud subiectum determinat ꝙ signū vniuersale. ⁊c est vlis. uel ꝙ signū particulare: ꝛ sic est particularis. Et dicitur ista diuisio fiūi ex parte quātitatis ꝓpōnis.

Primo sciendū ꝙ quātitas ꝓpōnis est dispositio subiecti qua mensurat acceptio eius ꝓ vnico uel ꝓ pluribus. Et dicit ista dispositio quantitas trāsumptiue ꝙ similitudinē: quia sicut ꝯtitas ꝓprie dicta est mensura substantie: sic ista est mensura subiecti ꝓpōnis. ꝛ qz ista diuisio sumit ex parte dispōnis subiecti ꝓpōnis ut pz ꝙ sufficientiā ei⁹ iō sumit ex parte quātitatis. ꝛ iterū qz illa ꝯtitas se tenet ex parte subiecti ꝛ materie: lz imediate sumat ex parte quātitatis. Ex quo pz ꝙ nō est diuisio gnis in suas spēs: qz illa diuisio semꝑ fit ꝙ formales dr̄ias quod nō ꝙuenit isti diuisioni: lz magis est diuisio subiecti in accidētia.

Secūdo scienduz ꝙ propositio vlis est in q̄ subijcitur termin⁹ cōis signo vli determinatus: ut oīs hō currit. Et ad ipsam requiritur ꝓmo ꝙ ibi sit termin⁹ cōis cōiter tēns: defectu cui⁹ ista nō est vlis: omnis homo est totū in quantitate sed singularis: quia licz homo fm se sit termin⁹ cōmunis: tñ ibi capit singulariter ꝓ seipso nō distributo in ordine ad predicatū: ideo illa propositio est singularis.

Secundo requitur ꝙ talis termin⁹ sit determinat⁹ signo vniuersali sic ꝙ distribuatur per ipsum ꝛ teneatur vniuersaliter: defectu cui⁹ ista nō est vniuersalis: nō omnis homo currit: sed particularis: qz illud signū omnis nō distribuit subiectū sed per negationē impeditur actio eius. ꝛ sic pz ꝙ in propositione vli requiritur termin⁹ vlis vliter tentus: ꝛ ꝙ sit vlis habet ex parte sui significati: ꝛ ꝙ sit vli tentus habet a signo vli: ꝛ ab hoc vltimo propositio dicit vniuersalis.

Tertio sciendū ꝙ ad notificandū diffinitionē ꝓpositionis vlis autor notificat terminū cōem ꝛ signa vlia. Vñ termin⁹ cōis est qui est aptus natus predicari de pluribus. Et hui⁹ ratio est: qz termin⁹ cōis dicit cui⁹ significatū est cōicabile multis: sicut hō significat humanitatē que cōmunicabilis est sorti ꝛ platoni ꝛ sic de alijs. ꝛ qz tale significatū cōe est repertū in multis actu uel aptitudine: ideo terminus cōis potest predicari de multis: ꝛ cōitas ei⁹ attēdit ex parte sui significati ꝛ nō ex parte vocis: ꝛ qz ex parte vocis hō nō habet maiorē cōmunitatē ꝙ sortes.

Quarto sciendū ꝙ signū vlē dicit quod facit terminū cui iungitur teneri vliter ꝓ omnib⁹ suis suppositis uel est signū quod significat qñ vliter. i. ꝙ termin⁹ cui additur tenetur vniuersalit̄ ꝛ distributiue. ꝛ signoꝝ quedam significāt vniuersaliter ꝛ affirmatiue: alia vliter ꝛ negatiue Ex quo patet ꝙ signū vniuersale est quedam dispositio subiecti: non tamē absoluta dicens quale sit subiectū fm se. sed est dispositio respectiua dicens qualiter subiectū subijcitur predicato propter hoc repta fuerūt. ꝛ ꝙ hoc patet ꝓma diuisio ꝓpōnis cathegorice: ꝛ diffinitio ꝑmi membri ei⁹.

Sed contra predicta ꝓmo arguit̄: membra diuisionis ꝓpōnis cathegorice nō sunt opposita: igitur ⁊c. Antecedens patet: quia particularis propositio ōtinet in vli: igit̄ ille nō sunt oppōsite: ul̄ opposita eēnt in eodem. Secūdo sic: in ista cuiuslibet hois asinus currit subijcit̄ termin⁹ cōis signo vniuersali determinatus: ꝛ tñ est indefinita: igitur diffinitio propositiōis vniuersalis conuenit alijs a diffinito. Tertio sic: ista est vniuersalis: nihil est in bursa: ꝛ tñ nō subijcit̄ termin⁹ cōis: sed tñmodo signū vniuersale. ſ. nihil: igitur cōtra illam diffinitionē. Quarto sic: ista est vniuersal: non homo currit: qū sit cōtradictoria isti⁹: hō currit: ꝛ tñ ibi nō ponit signū vlē: igitur in illa diffinitiōe male ponitur signo vli determinatus. Quinto sic: omne vlē predicat̄ de multis: sed nullū signū predicat̄ de multis: igitur nullū est signū vniuersale.

Ad argumenta. Ad ꝑmū dr̄ ꝙ propositio ꝑticularis lz fm suū significatū ōtineat in vli: nō tñ formaliter ꝛ fm vocē: iō formaliter bene opponūtur penes vlē ꝛ ꝑticulare. Ad secundū dicit ꝙ in ista: cuiuslibet hois asinus currit est duplex subiectū. ſ. subiectū locutōis qō reddit suppositū vbo: ꝛ subiectū distributōis qō ibi distribuit ꝙ signū vlē. rōne ꝑmi est indefinita. rōne secūdi est vlis. sed qz enūciatio simpliciter denotat̄ quanta ex parte subiecti locutōis qō ꝓprie est subiectum enūciationis: ideo est simplicit̄ indefinita. ꝛ silr dicēdū est de istis: cuiuslibet hois oculus est dexter: oēm hoiez videt sortes. Ad tertiū dicit ꝙ licz in ista: nihil est in bursa: non ponat explicite termin⁹ cōis: tñ virtualiter ponit ꝛ implicite in illo signo nihil: qō includit terminū sue distributionis. ſ. ens. Ad q̄rtū dr̄ ꝙ in ista: nō hō currit licz nō ponat formaliter signū vlē: tñ ibi ponit distributio ex cōsequēti rōne negationis que ꝙ se ꝓmo negat veritatē hui⁹ ꝓpōnis: hō currit: ꝛ ꝙ hoc remouetur predicatū a quolibz suppōsito subiecti: qz hoc requirit ad falsitatē hui⁹: hō currit. ꝛ ideo ex ꝯsequēti ponit ista: nullus hō currit: ꝛ distribuit subiectū. Ad quintū dicit ꝙ nullū vlē signū est vlē in predicando: sed bene in distribuēdo ꝙ sufficit ut aliqua dicantur signa vniuersalia.

Propositio ꝑticularis est illa in q̄ subijcitur terminus cōis signo ꝑticulari determinatus: ut aliquis homo currit: quidaz equus mouetur. Signa particularia sūt hec: aliquis: quidam: reliquus: alter: ꝛ similia. Propositio indefinita est illa in q̄ subijcitur terminus cōis nullo signo determinatus: ut homo currit.

¶ Postq̃ autor determinauit de ꝓpõne vlr q̃ inter alias habet pfectionẽ q̃ntitatẽ eo q̃ subiectũ ei⁹ teneat in actu ꝛ fm modũ enũciandi ꝓ oĩbus suis suppositis qõ nõ sit in alijs: Dic ꝺ sequẽter q̃z autor determiat de ꝓpõne pticulari ꝛ indefinita. ꝛ qr ꝓpõ pticularis habet quantitatẽ sui subiecti determinatã ꝑ signũ: nõ aũt indefinita: Jõ pri⁹ deter/minat de particulari ipsam sic diffinies: Prꝺopõ pticularis est illa in qua subijcitur terminus cõmunis signo pticulari determinatus: ut quidam homo.

Primo sciendũ q̃ in ꝓpõne pticulari subiectũ cõ trahit ad standũ ꝓ aliq̃ pte ei⁹ siue ꝓ aliquo suoꝝ pticu lariũ: ꝛ inde dicit pticularis. ꝛ qr termin⁹ discret⁹ nõ hz ali quã ptẽ subiectiuã sub se: ꝛ iõ nõ hz ꝫbi ad stãdũ ꝑ aliquo ei⁹ pticulari. nec põt eẽ subiectũ alicui⁹ ꝓpõnis pticularis iõ oportet q̃ in ea subijcit termin⁹ cõis. ꝛ qr termin⁹ cõis nõ hz de se maiorẽ determinationẽ ad standũ ꝓ natura simplici q̃z ꝓ pticularib⁹: nec ad standũ ꝓ oĩbus suppo sitis simul: uel ꝓ aliquibus tñ: iõ ad determinandũ ipm ꝑ aliq⁹ pticlari ei⁹ reqrit q̃ sit determinatũ ꝑ signũ pticlare.

Secũdo sciendũ q̃ signũ pticulare est dispositõ subiecti determinãs ipm ꝓ pte inde/terminata ei⁹. ſ. ꝓ indiuiduo vago in ordine ad ꝓdicatũ. et inde dicit pticulare a pte: qr cõtrahit terminũ ad aliquã partẽ eius: ut dicẽdo quidã hõ currit: illud signũ quidã de terminat hominẽ ad indiuiduũ ei⁹ licz indeterminatũ. hõ enĩ remoto illo signo nõ haberet talem determiationẽ: sed posset indifferẽter accipi ꝓ natura cõi uel ꝓ suppositis ꝛ nõ est signũ pticulare dispositio absoluta subiecti: sed est dispositio respectiua subiecti dicẽs qualit̃ subiectũ ꝓdica/to subijcit̃: sicut dictũ est de signis vlibus.

Tertio sciendũ q̃ ꝓpõ indefinita est illa in q̃ subij citur t̃min⁹ cõis sine signo: ut hõ currit. Cui⁹ rõ est: qr ꝓpõ indefinita est indeterminata fm q̃ntitatez ꝛ acceptionẽ sui subiecti. ꝛ qr termin⁹ singularꝭ semp habet determinatã ac ceptionẽ qr tenetur ꝓ vnico determinato suppositõ: iõ in ꝓpõne indefinita nõ põt subijci t̃min⁹ discret⁹: ꝫz ibi reqrit termin⁹ cõis. ꝛ qr termin⁹ cõis accept⁹ cũ signo vlr uel pti/culari semp habet determinatã quantitatẽ. iõ ad ꝓpõnem indefinitã requirit̃ q̃ talꝭ termin⁹ ponat sine signo determi/nante ipm ad certã quantitatẽ mensurãdo acceptionẽ eius ꝓ vnico suppositõ ul ꝓ plurib⁹. ꝛ ad ꝓpõnẽ indefinitã ꝛ pticularẽ reqrit̃ q̃ sit ibi termin⁹ cõis cõiter tentus de se/ctu cui⁹ b nõ ẽ indefinita hõ ẽ spẽs: qr hõ ibi tenet̃ simplr.

Quarto sciendum q̃ ꝓpositio indefinita non dicitur indefinita: quia non habeat de/terminatam quãtitatem fm rem ꝛ intellectũ: quia omnis ꝓpositio fm rem habz determinatã quantitatẽ qũ in ea sit determinata acceptio sui subiecti. ꝫz ꝺ indefinita qr acce/ptio sui subiecti nõ est determinata ad certã q̃ntitatẽ fm mo dũ enũciandi q̃ ꝓuenit ex dispõne subiecti ꝑ signuz vl̃e uel pticulare. iõ ꝺ indefinita. i. indeterminata qr subiectũ ei⁹ nõ est determinatũ signo vlr ul pticulari ad aliquã q̃ntitatẽ. ꝛ ꝫz subiectũ ei⁹ supponat determinate q̃ntũ ad illud ꝓ quo ve rificat̃ locutio: tñ q̃ntũ ad modũ enũciandi tenet̃ indeter/mi nate: qr nõ determinat̃ ꝑ signũ. ꝛ ꝑ b apparẽt diffinitões ꝓ

Sed cõtra positionũ pticularis ꝛ indefinite. ꝓdcã ꝓmo ar: b est pticlarꝭ: nõ ois hõ currit: ꝛ tñ ibi nõ est termin⁹ cõis signo pticulari determi natus: igit̃ ꝫ diffinitionẽ. Secũdo sic: nullũ cõmun⁹ põt determinare min⁹ cõe qũ sit magis determinatũ q̃z sit cõmu nius: sed signũ pticulare est cõmuni⁹ ꝛ min⁹ determinatũ q̃z termin⁹ cõis: qr põt applicari ad quẽlibet terminũ cõem: g̃ nõ põt determinare terminũ cõem. Tertio sic: signũ pticu lare nõ remouet cõitatẽ termini cõis: qr ꝺdã hõ vificat̃ de tot boĩb⁹ sic hõ: g̃ signũ pticulare nõ ꝺtrahit terminũ cõem ad aliquã eius partẽ. Quarto sic: b est indefinita: ſoꝛ. est dictio dissillaba: qr ſoꝛ. ibi tenet̃ ꝓ vocib⁹ platis a diuer sis boĩb⁹: ꝛ põt ꝓ q̃libz vificari: ꝛ tñ ibi nõ ſubijcit̃ termi nus cõis: igit̃ in indefinita nõ semp ſubijcit̃ termin⁹ cõis.

Quinto ista est indefinita tñ hõ currit: ꝛ tñ ibi nõ poni/tur terminus cõmunis sine signo: igitur ꝛc.

Ad argumenta. Ad ꝓmũ ꝺ q̃ hz ĩ ista: nõ ois hõ cur. non sit signũ pticulare formalit̃: tñ ibi est virtualit̃ rõne negatõis remo/uentis vlitatẽ signi vl̃is sequẽtis ꝛ ponẽtis ex ñiti pticula ritatẽ. Ad secũdũ ꝺ q̃ hz signũ pticulare sit mĩn⁹ determi/natũ fm spẽm q̃z termin⁹ cõis: qr applicabile est indifferẽ/ter ad oẽs spẽs: tñ est magis determinatũ fm numerũ: ꝛ quo ad hoc põt ꝺtrahere terminũ cõem ad aliquã ptẽ ei⁹. Ad tertiũ dicit̃ q̃ hz signũ pticulare non ꝺtrahat terminũ cõem ad partẽ determinatã ei⁹. ſ. ad indiuiduũ signatũ: tñ bñ cõ/trahit ipm ad partẽ indeterminatã. ꝛ hz quidã hõ verificet̃ de tot suppositis de quot hõ. Nõ tñ potest teneri ꝓ natu ra simplici sicut hõ ꝑ se sumpt⁹: iõ est ibi determinatio q̃ntũ ad acceptiõez ꝛ ꝑdicationẽ indiuidui. vñ quidã hõ nõ ꝑdi catur de multis boĩb⁹ nisi eq̃uoce: hz bene ꝑdicatõe spẽi.

Ad quartũ dicit̃ q̃ si ſoꝛ. sumatur ꝓ vno suppositõ est termin⁹ discretus. hz si sumat̃ loco vni⁹ vocis impõite ad si gnificandũ oẽs simules voces in platiõe sicut sumit̃ in hac ſoꝛ. est dictio dissillaba sic habet rationẽ termini cõis: ꝛ iõ illa ẽ indefinita: ꝛ ſoꝛ. ibi supponit determinate. Ad q̃ntũ ꝺ q̃ hz in ista tñ hõ cur. sit signũ exclusiuũ: nõ tñ signũ vl̃e ul̃ pticulare disponẽs subiectũ fm vlitatẽ ul̃ pticularitatẽ. ꝛ de illo solũ est hic ad ꝓpositum.

Propositio singularis ẽ illa in q̃ subij/citur terminus singularis uel discretus: ut ſoꝛtes currit. uel terminus cõmunis cũ ꝓnomine demõstratiuo ꝓmitiue spẽi: ut iste hõ currit. Termin⁹ singularꝭ ul̃ dis/cret⁹ est q̃ aptus nat⁹ est ꝑdicari de uno solo: ut ſoꝛtes de seipso.

¶ Postq̃ determinatũ est de ꝓpõne vl̃i pticulari ꝛ inde/finita: Hic oñter autor determinat de ꝓpõne singulari. Rõ ordinis est: qr in trib⁹ primis subijcit̃ termin⁹ cõis cõiter accept⁹ qui semp põt teneri ꝓ multis. In singulari vo subijcit̃ termin⁹ singularit̃ captus qui nõ potest teneri ꝓ plurib⁹: iõ in illis tribus est pfectio⁹ quantitas subiecti q̃z in singulari. rõne cui⁹ inf bas ꝓpõnes autor vltimo determi nat de singulari ipsã sic diffinies: Prꝺopõ singularꝭ ẽ illa in q̃ subijcit̃ t̃min⁹ discret⁹ ul̃ cõis cũ ꝓnoĩe demonstratiuo.

Pro quo sciendũ ꝓmo q̃ in ꝓpõne singulari sub iectũ debet teneri singularit̃ ꝛ ꝓ vno tñ: sic q̃ non possit teneri ꝓ plurib⁹: rõne cui⁹ ipsa ꝺ sin gularꝭ. ꝛ qr ois termin⁹ cõis cõiter accept⁹ tenet̃ ꝑ plurib⁹ in actu uel in aptitudine: iõ in ꝓpõe singulari nõ põt subij ci termin⁹ cõis cõiter accept⁹: ꝫz ibi reqrit̃ termin⁹ discret⁹ q̃ solũ sumit̃ ꝑ vno: uel aliqõ sibi equalẽs qõ etiã tenet̃ sin gularit̃ ꝛ ꝑ vno tñ: sicut est termin⁹ cõis sumpt⁹ cũ ꝓnoĩe demõstratiuo: quod quidẽ ꝓnomen contrahit terminũ cõ

Secũdo munẽ ad vnũ suppositũ determinatũ. sciendũ q̃ q̃ttuor modis fit ꝓpõ singula ris. Primo modo q̃n ibi subijcit̃ terminus discret⁹: ut ſoꝛ. currit. Secũdo mõ q̃n ibi subijcit̃ terminus cõis cũ ꝓnoĩe demõstratiuo: ut iste homo currit. quod debet intelligi de ꝓnoĩe demõstratiuo ꝓmitiuo ꝛ nõ derivatiuo: quia hec est indefinita: mea tmnica est alba. Tertio q̃n subijcit̃ ter/minus cõmunis captus ꝓ natura simplici significata per ipm: uel habens suppositionẽ simplicez: ut homo est spẽs: aĩal est genus. Quarto q̃n subijcit̃ aliqõ dictũ qõ solũ sup ponit ꝓ vno singulari dicto: ut hic hominẽ: hominẽ curr/rere est possibile: uel b: ut boĩez eẽ aĩal est nccariũ est ꝓpõ

Tertio vera similiter in omnibus modalibus. sciendũ q̃ qũ dicitur hominem currere est

possibile: illud dictum quod est hominem currere accipi/tur pro seipso in defectu vni⁹ vocis que nō est imposita ad significādū ipm. ⁊ iō supponit pro tali dicto: nec pōt suppo nere nec appellare pro aliquo alio dicto: sicut nō pōt sumi pro isto dicto: asinū moueri: uel hoiem eē asinū: iō tenet sin gulariter ⁊ reddit propositionē singularē: ⁊ licz ibi nō subij ciat termin⁹ discretus: formaliter tñ ibi subijcit virtualr ⁊ equalent: ⁊ sīlr in alijs singularib⁹. Uñ ad declarationē dif finitōis ꝓpōnis singularis: h̄ diffinit termin⁹ discretus.

Quarto sciendū q̄ termin⁹ discret⁹ ē q̄ est aptus natus p̄dicari de vno solo. Cui⁹ rō ē: q̄ termin⁹ discretus habet significatū incōicabile q̄ō ē discre tū. i. diuersis cretū ⁊ distinctū ab alijs: ꝫ incōicabile nō oue nit plurib⁹ actu uel aptitudine. ⁊ q̄ ab eē in plurib⁹ sumit dici de plurib⁹: iō termin⁹ discretus nō pōt dici de plurib⁹ ꝫ tñ de vno solo. ſ. de seipso. vnde pz q̄ idē sunt termin⁹ di scretus ſm logicū: ⁊ nomē ꝓprie q̄litatis ſm grāmaticū: ſic idē sūt termin⁹ cōis ⁊ nomē appellatiuū. Nomē enī appel latiuū habet significatū cōicabile multis: ꝓprīū vo incōica bile. ⁊ p hoc pz declaratio diffinitiōis ꝓpositionis singula/ris ⁊ termini discreti.

Sed contra p̄dicta arguit: ista est singular/: homo est spēs: ⁊ tñ ibi nō subijcit termin⁹ discret⁹ uel ter min⁹ cōis cū ꝓnoīe demōstratiuo: g̃ oīra diffinitionē pro positionis singularis. Secūdo sic: ista est singularis: oēs apli dei sūt duodecim: ⁊ tñ ibi nō subijcit termin⁹ discret⁹ nec formaliter nec virtualit: q̄ subiectū actu tenet pro plu/ribus: ergo diffinitio est mala. Tertio sic: in ista: tot⁹ ſor. est alb⁹ subijcit termin⁹ discret⁹: ⁊ tñ non est singularis: q̄ equalet isti: q̄libet ps ſor. ē alba: mō equalentes sunt eiusdē q̄ntitatis: ergo diffinitio conuenit alijs a diffinito. Quarto sic: nullū indeterminatū cōtrabit terminū cōem ad standū ꝓ aliquo vno singulari discreto: ꝫ ꝓnomē demōstratiuū ē in determinatū: q̄ significat substantiā infinitā: ⁊ pōt demō/strare gnāliter omne ens reale uel rōnis: igit termin⁹ cōis sumptus cū ꝓnoīe demōstratiuo nō facit ꝓpōnem singula rem. Quinto arguit sic: ſor. est termin⁹ discret⁹: ⁊ tñ p̄di catur de isto ſor. ⁊ de illo: ergo terminus discretus non pre/dicatur solum de vno solo.

Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ in ista hō est spēs: nō subijcit termin⁹ discretus formalit: ꝫ bene virtualit: q̄ hō ibi tenet simplr pro natura simplici in se ac cepta p modū vni⁹ discreti: ⁊ habet modū singularis vnius respectu hui⁹ p̄dicati spēs: q̄ō conuenit sibi ſm se ⁊ nō ea pte qua cōis est suus inferiorib⁹: sed inquantū differt ab eis.

Ad secundū dicit q̄ ſi in ista: oēs apli dei sunt duodecī: oēs sumat distributiue uel sincathegoreumatice est vlis ⁊ falsa. ⁊ ſi collectiue uł catheoreumatice est singularis ⁊ va: ⁊ licz subiectū ibi teneat actu pro pluribus: tñ illa plura acci piunt ut collecta p modū vnius discreti: ut sunt vnū subie ctum hui⁹ numeri duodecim: ⁊ sic est ibi virtualiter termi/nus discretus uel singularis. Ad tertiū dicit q̄ ſi in illa tot⁹ ſor. est albus: li totus teneat collectiue pro pfecto ē ſm pliciter singularis. sed ſi teneat distributiue pro partib⁹ in tegralibus ut tantū valet sicut quelibet pars: tūc est virtua liter vlis: sed adhuc est formaliter singularis. Ad quar/tum dicitur q̄ pronomen consideratū ſm suos modos ſi/gnificandi essentiales: qui sunt significare p modū substan tie in determinate: ⁊ determinabil est indeterminatū: nec po test determinare nec contrabere terminum cōmunem: sed ipsum consideratū quantum ad suos modos significandi accidentales: qui sunt relatio uel demonstratio virtute de/monstrationis contrabit terminum cōmunem cui additur ad standum pro vno supposito determinato. Ad quin/tum dicitur q̄ licz ſortes dicatur equiuoce de isto: ⁊ de il/lo non vniuoce: tamē ſm vnam rationem: ⁊ licz ille ſortes ⁊ alius habeant eandem rationem cōmunem: ut quia con/ueniūt in nomine hominis: nō tamen ut conueniūt in hoc nomine ſor. significat eos ſm idem significatū: nec ſm eam/dem impositionem vocis.

Propositionum cathegoricarum, alia affirmatiua: alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatū coniungitur cum subiecto: ut homo currit. Negatiua ē il/la in qua predicatum remouetur a subiecto: ut homo non currit.

¶ Postq̄ autor premisit diuisionē propōnis cathegorice sūptā ex pte quātitatis ⁊ materie eius: ⁊ etiā posuit diffini tiones mēbrorū ei⁹: Dic ꝺicit ponit aliā diuisionē ꝓpōnis cathegorice q̄ se tenet ex pte forme ⁊ q̄litatis essential ꝓpo sitionis dicens q̄ propōnū alia affirmatiua alia negatiua. Cui⁹ diuisionis rō ē: q̄ in oī ꝓpōe cathegorica ē cōpositio p̄dicati ⁊ subiecti. uł g̃ ibi cōpositio ē ꝫ voces tñ: ⁊ sic ē ne/gatiua. uel fit ſm voces ⁊ significata: ⁊ sic est affirmatiua.

Pro quo sciēdum ꝓmo q̄ in oī voce cōplexa est cōpositio pluriū vocū significatiuarū Et q̄ oīs ꝓpositio cathegorica est q̄dā vox cōplexa ex subi/tecto ⁊ p̄dicato: iō in q̄libz cathegorica ē cōpositio subiecti ⁊ p̄dicati. Sz subiectū q̄nq̄ cōponit cū p̄dicato ſm vocē ⁊ significatū sīl: ut h̄: hō est aīal: ibi est cōpositio hois ⁊ aial ſm voces: ⁊ ibidē signat cōpositio eor ꝫ significata. Q̄nq̄ vo cōponunt subiectū ⁊ p̄dicatū ſm voces tñ: ⁊ ibi signifi cat diuisio eor quantū ad significata: ut hic: hō nō est asin⁹ ibi significat diuisio ⁊ remotio significator hois ⁊ asini.

Secūdo sciēdū q̄ ꝓpositio affirmatiua est illa in qua p̄dicatū affirmatur de subiecto: ut hō currit. ⁊ ponit illa loco gnis. ⁊ residuū ad dām pro/positionis negatiue in qua p̄dicatū nō affirmatur de subie cto. Et dicit aliq̄d affirmari de subiecto aliquo q̄ō cōponi tur cū ipso mediante copula vbali non negata. Et q̄ in pro positione affirmatiua p̄dicatū cōponit cū subiecto mediā/te copula vbali ſine negatōe: ⁊ ibi designat cōpositio subie cti ⁊ p̄dicati: iō in ipsa p̄dicatū cōponit cū subiecto. nō ē tñ intelligendū de intētionib⁹ subiecti ⁊ p̄dicati q̄ cōponant inter se: ꝫ debet intelligi de rebus subiectis intētionib⁹ illis

Tertio sciēdū q̄ ꝓpō negatiua est illa in q̄ p̄dicatū remouet a subiecto: ut hō nō currit. Rō est q̄ illud dicit remoueri a subiecto q̄ō solū cōponitur cū eo ſm vocē: ⁊ denotatur diuidi ⁊ separi ab eo ſm rem: ⁊ sic est in negatiua ut pri⁹ dictū est: ideo in ea predicatū remouet a subiecto ſm modū enūciādi. ſ. mediāte negatōe cōpōnis designte p vbū est. ⁊ p h̄ dicūt ꝓpō affirmatia ⁊ negatiua. Et quo pz q̄ ꝓpō affirmatiua ⁊ negatiua inter se dicūt ſm spēm. Cui⁹ rō est: q̄ q̄cunq̄ dicūt ſm suas formas eētiales sic q̄ dria sumat ab ill⁹ formis eētialib⁹: dūmō conueniāt in gnē dicūt in spē. Sz dria ꝓpōnis affirmatiue ⁊ negatiue sumit ſm suas formas eētiales: q̄ sumit ex pte cōpōnis q̄ ē for eētial cathegorice: iō ꝓpōes ille spē dicūt. ⁊ iō diuisio pri⁹

Quarto pōita ē diuisio gnis i suas spēs ꝫ modū. sciēdū q̄ affirtio ⁊ nega° dupl accipiūt. Uno mō forlit. ſ. affirmatio p cōpositiōe affirmatiua p̄di cati cū subiecto. negatio p cōpositōe negatiua eorūdē q̄ fit p negatōez appositā vbo capiēdo negatōez p aduerbio ne/gādi. Et isto modo affirmatio ⁊ negatio sūt dria eētiales enūciatōis cathegorice. Alio° mālit. ſ. affirmatio p oīone affirmatiua: ⁊ negatio p oīone negatiua. ⁊ h̄ mō sunt spēs enūciatōis: Et ab Aristo. diffiniūt: Affirmatio ē enūciatio alicui⁹ de aliquo: Negatio vo est remotio alicuius ab ali quo. Et capiēdo isto mō diuisio pns fit i spēs: Sz capiēdo affirmatōez ⁊ negatōez p° mō forliter: sic fit p dnas forles.

Sed cōtra p̄dicta pmo arguit sic: nulla oīo in qua destruit forma cōpositiōis est ꝓpositio: ꝫ negatiua ē hmōi: q̄ negatio destruit cōpositio

nē que est forma ꝓpōnis: igit̄ nulla ꝓpositio est negatiua.

Secūdo sic: b̄ est cathegorica: qōlibet ē ul' nō ē: ꝛ tī nō ē affirmatiua ul' negatiua: qꝛ vnū mēbrū affirmat̄ ꝛ aliud negat̄: ꝛ sic nō debꝫ magꝭ dici affirmatiua q̄z negatiua: igit̄ ꝫ diuisionē datā. Tertio sic: b̄ est affirmatiua: sor. q̄ nō currit mouet̄: ꝛ tī ibi p̄dicatū nō affirmat̄ de subiecto: qū ibi sit negatō negās p̄cedēs p̄dicatū: g̃ male diffinit̄ ꝓpō affirmatiua. Quarto sic: vbi p̄dicatū cōponit̄ cū subiecto nō remouet̄ ab eo: ſz in ꝓpōe negatīa p̄dicatū cōponit̄ cū subiecto: qū b̄ sit de rōne ꝓpōnis: igit̄ nō remouet̄ predicatū a subiecto: igit̄ ꝛc. Quinto sic: b̄ est negatiua bō nō est aīal ꝛ tī p̄dicatū nō remouet̄ a subiecto: qū impossibile sit aīal

Ad argumēta. remoueri ab hoīe: igit̄ ꝛc.

Ad p̄mū dr̄ q; ꝫ in ꝓpōe negatiua destruat̄ cōpositio significatorū subiecti ꝛ p̄dicati: nō tī destruit̄ copula verbal' ſm se: nec cōpositio p̄dicati ꝛ subiecti ſm vocē. Ad secūdū dicit̄ q; ſi ista: quodlibet est uel nō est: sit vna disiūctiua: sic est affirmatiua: qꝛ ei⁹ copula p̄ncipal'. ſ. disiūctio illa ul' nō negat̄: ꝛ sil'r ſi sit cathegorica de disiūcto p̄dicato est affirmatīa: qꝛ p̄ncipal' ei⁹ copula nō negat̄: sensus. n. est: qōlibꝫ est ens uel nō ens: ꝛ illud vbū ē nō negat̄. Ad tertiū dr̄ q; b̄ est simpl'r affirmatiua: bō q̄ nō currit mouet̄: qꝛ p̄ncipale vbū ei⁹. ſ. mouet̄ nō negat̄: ꝛ ꝫ negatio negās p̄cedat ip̄m: b̄ tī nō est īmediate: ſz actus ei⁹ terminat̄ sup illud vbū currit: qō se tenet ex pte subiecti qꝛ b̄ totū q̄ nō currit ē q̄dā iplicatio determinatiua subiecti.

Ad q̄rtū dr̄ q; vbi p̄dicatū cōponit̄ cū subiecto nō remouetur ab eo ſm id in quo cōponit̄: ſz bñ ſm aliud mō in negatiua p̄dicatū ſm diuersa cōponit̄ ꝛ diuidit̄ a subiecto ut visū est pri⁹. Ad quintū dicit̄ q; in ista: bō nō est aīal: p̄dicatū nō remouet̄ a subiecto ſm rem: ſz bñ ſm modū enūciandi. ſ. p negatōez q̄ denotat̄ ab ipo separari: ꝛ b̄ mō intelligitur remoueri in diffinitōe ꝓpōnis negatīe: iō nō sequit̄.

Diuisa ꝓpōne tūc sciendū ē q; triplex est q̄stiuū p qō querim⁹ de ipsa ꝓpōne. ſ. que q̄lis ꝛ quanta. Que q̄rit de ſba ꝓpositionis. Ad interrogationē factā p q̄ rñdendū est cathegorica uel ypothetica. p q̄lis rñdendū est affirmatiua uel negatiua: qꝛ q̄lis q̄rit de q̄litate ꝓpōnis. p quanta rñdendū ē ul'is ul' pticularis idefinita uel singularis. Quāta. n. q̄rit de quantitate ꝓpōnis. uñ uersus: Que ca uel hip. qualis ne uel af. u quanta par in fin.

¶ Postq̄ autor posuit tres diuisiones. Una ꝓpōnis in cōi ꝛ duas ꝓpōnis cathegorice: hic cōsequēter ostēdit aliqua q̄stiua illis diuisiōib⁹ correspondētia ad querendū de mēbris earūdē dicēs q; ſm triplicē diuisionez ꝓpōnis triplex est ei⁹ quesitiuū. ſ. que q̄lis quāta. Quoꝝ sic habet̄ sufficiētia: qꝛ de quesitiuū absolutū ꝓpōnis vel querit de substantia ei⁹ vel de accidente. Si p̄mū sic est que. Si secūdū hoc ē dupliciter: vel querit de quātitate: ꝛ sic est quanta. vel de q̄litate: ꝛ sic est qualis.

Pro quo sciendū p̄mo q; hic nō enumerant oīa quesitiua generalit̄ quib⁹ p̄ot interrogari de ꝓpōne. ſz solū enumerant hic quesitiua correspondētia trib⁹ p̄dictis diuisionib⁹ quib⁹ querim⁹ de substātia quātitate ꝛ q̄litate ꝓpositiōis: ꝛ magis hec enumerant̄ q̄z alia q̄stiua: ut sūt ne an vtrū: duplici rōne. Primo qꝛ ista tria querūt de substantia q̄litate ꝛ quantitate ꝓpōnis. Alia vo de veritate ꝛ falsitate: modo inferi⁹ determinat̄ de oppositiōe cōuersiōe ꝛ eq̄pollentia ꝓpōnū: ad quas cognoscēdas necessariū ē cognoscē semꝫ substantiā qualitatē ꝛ quātitatē ꝓpōnis: nō aūt veritatē ꝛ falsitatē ꝓpōnis. Alia rō est: qꝛ ista tria querūt ō his que cōueniūt ꝓpositiōi ſm se absolute. Alia vo de his que sibi cōueniūt respectiue. ſ. p respectū ad eius significatū: iō

Secūdo ista hic potius enumerant̄ q̄z alia.

sciendū q; ut dicit̄ in textu que q̄rit de substātia ꝓpōnis: eo q; ē nomē infinitū significās substantiā infinitā: ꝛ q̄stituū substātie rei ad quā applicat̄ ꝛ querit instrumētaliter tñ: nō aūt p̄ncipaliter p modū p̄ncipalis agentis: ꝛ sibi debet rñderi cathegorica vl' ypothetica que dicūt substantiā ꝓpōnis. Et sūt mēbra diuisiōis eius date penes substantiā. Sz quāta querit de quātitate ꝓpōnis: eo q; est q̄stituū quantitatis: ad qō debet rñderi vl'is vel pticularis: indefinita ꝛ singularis: eo q; illa sūt mēbra diuisiōis ꝓpositionis sūpte penes quantitatē ei⁹ ꝛ māz. Sz q̄lis q̄rit de q̄litate ꝓpōnis: eo q; ē cōcretū ꝛ q̄stituū q̄litatis: ꝛ sibi dz rñderi affirmatiua vel negatiua: q̄ dicūt qualitatē ꝓpōnis.

Tertio sciendū q; substātia accipit̄ dupliciter. Uno mō ꝓprie ut ē ens p se sicut dicim⁹ q; b̄ nomen bō significat substātiā. Alio mō trāssūptiue ꝛ generaliter p oī illo qō accipit̄ ſm se ꝛ p modū substātie: ut cū dr̄ q; albedo est substātia albi. In ꝓpōne aūt nō reperit̄ substantia ꝓprie dicta: ſz intelligit̄ q; in ipsa ē mod⁹ substātie: ꝛ iō que nō q̄rit de substantia absoluta: ſz de ipsa accepta p modū substātie. Sil'r in ꝓpōne nō repit̄ quantitas ꝓprie dicta ut est mēsura subē mālis: ſz ibi repit̄ trāssūptiue. i. sil'itudinarie quātitas: ut ē mensura acceptiōis subiecti ꝓpōnis: ꝛ similit̄ est ne qualitate. vnde affirmatio ꝛ negatio ſm simi-

Quarto litudinē dicunt̄ qualitates ꝓpositiōis.

sciendū q; dupl'r pōt intelligi affirmatio nē ꝛ negationē esse q̄litates ꝓpōnis. Uno mō q; sint q̄litates accidētales ꝛ accidētia oīntia, ꝓpōem affirmatiuā ꝛ negatiuā: ꝛ hoc mō nō dz intelligi: qꝛ non aduenīūt ipsis posit suū esse cōpletū: qꝛ nō est ꝓpositio affirmatiua nisi hz affirmationē. Alio mō q; sint q̄litates essentiales illarū ꝓpōnū. Et isto modo dicunt̄ q̄litates ꝓpōnis: ꝛ hūt modū accīntis respectu ꝓpōnis in cōi ei⁹ sunt ōrie diuisiue: sicut semper differentie diuisiue alicui⁹ generis habent modū accidentis respectu illius generis.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄⁰ sic: p vtrū bene querimus de substantia propositionis: ꝛ etiam de quantitate: ut dicendo: vtrū ista bō currit sit cathegorica ul' hypothetica: ꝛ tamen illud quesitiuū nō enumerat̄ inter ista: igitur hic sufficiēter nō enumerant̄ quesitiua correspōdentia tribus diuisionibus premissis. Secūdo sic: p que querimus de quantitate propositionis dicēdo que quātitas est in hac ꝓpōne bō est: ergo que nō solū q̄rit de substātia propositionis. Tertio sic: oīs q̄ntitas est cōtinua uel discreta: sed propositio nō habet quantitatē cōtinuam nec discretā: igitur nō habet quantitatē: nec quanta querit de q̄ntitate ei⁹. Quarto sic: vni⁹ quesitiui est tm̄ vnū respōsiuū: sed quanta est vnū quesitiuū: igit̄ nō sibi debēt respōderi ista q̄ntuor. ſ. vl'is: pticularis: indefinita: ꝛ singular]. Quinto sic: qualis est quesitiuū qualitatis in cōmun: igit̄ non est propriꝫ quesitiuum propositionis: ergo male enumeratur inter quesitiua eius.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr̄ q; illud q̄stiuū vtrum bene queritur indirecte de substantia uel quantitate propositionis: non tamen directe: sed per ipsum queritur directe de veritate propositōis in qua potest fieri mētio de substantia uel quantitate: ut hic: vtrum homo currit sit cathegorica. directe queritur veritas huius ꝓpōnis: homo currit est cathegorica. Ad secūdū dicitur q; per que quandoq; queritur de quantitate propositionis accepta p modū substantie ſm suam essentiam: non tamen queritur de ipsa ſm esse quantitatis: ut est denominatiua propositionis: sed hoc solum fit per quanta. Ad tertium dicitur q; omnis quātitas proprie dicta est continua uel discreta: nō tamen quantitas accepta transſūptiue sicut hic accipit̄.

Ad quartū dicit ꝙ vni⁹ quesitiui est tm̄ vnū responsiuū edequatū ⁊ ꝓpriū: tamen possūt esse plura particularia nō adequata: ⁊ sic est de illo quesitiuo quāta ꝓpriū ei⁹ responsiuū est quantitas ꝓpōnis in cōi particularia responsiua ei⁹ cōtenta sub quātitate ꝓpōnis sunt vle particulare: ⁊ sic de ceteris. ⁊ debet responderi tm̄ vnuz responsiuū: cū queritur de vnica ꝓpōne: ⁊ de diuersis dant diuersa responsiua. Ad quintū dicit ꝙ qualis in cōi est quesitiuū qualitatis in cōi ſz ꝙ applicationē ad ꝓpositionē dici pōt quesitiuū qualitatis ꝓpōnis: ⁊ etiā ꝓpriuz eo ꝙ nō querit de alijs accidentibus eius. Et similit dicere⁊ de alijs quesitiuis.

Item ꝓpositionū cathegoricaꝝ Alie participant utroqz termio: ut homo currit homo nō currit. Alie uero altero termino tm̄: ut hō currit homo disputat. Alie uero nullo termino: ut homo currit sortes mouet. Jté ꝓpositionū participantiū utroqz termino: Quedam participant utroqz termino ſm eundē ordinē: ut hō currit hō nō currit. Quedaz uero ordine cōuerso: ut hō est aial aial est homo.

¶ Postq̄ autor determinauit de ꝓpōne ſm se ⁊ q̄ſtuz ad principia eius: hic ꝓsequēter incipit determinare de aliquibus passionib⁹ eius. ſ. de oppositiōe: diuersiōe ⁊ equipollētia. Et anteq̄ determinet duas diuisiones ponit valentes ad cognitionē ipsaꝝ: Quaꝝ ꝑma est ꝓpōnū cathegoricaꝝ: quedā participant utroqz termino: alie vo uno tm̄: alie vo nullo. Cui⁹ diuisiōis sic potest haberi sufficiētia: q⁹ oēs ꝓpositiones cathegorice: vel cōueniūt i extremis: vel discōueniūt. Si cōueniūt hoc est duplicit: vel cōueniūt i utroqz simul: ⁊ sic est ꝓmū membrū. vel in altero tm̄: ⁊ sic est secūdum. vel diſcōueniūt in utroqz simul: sic est tertiū.

Pro quo ꝓmo sciendū ꝙ participare triplicit accipit. Uno modo idē est ꝙ participati rationē suscipere sicut spēs participat genus: q⁹ suscipit diffinitionē eius. Secūdo mō idez ē ꝙ partē rei capere: sicut duo fratres dicunt patris bona participare. Tertio mō idē est ꝙ cōuenire in aliquo: ut qñ aliqua duo conueniūt in aliquo tertio ⁊ isto mō sumit in ꝓposito. ⁊ iō ille ꝓpōnes dicunt participare utroqz termino: que cōueniūt in utroqz suoꝝ terminoꝝ seu extremoꝝ. ſ. in subiecto ⁊ ꝑdicato.

Secūdo sciendus ꝙ termin⁹ est dictio māliter ⁊ ꝙ se terminās ꝓpositionē. Et dicit materialit ad differentiā copule verbalis: q̄ terminat formalit Et dicit ꝙ se: ad differentiā dispositionū subiecti ⁊ ꝑdicati sicut sūt signa distributiua ⁊ adiectiua q̄ nō terminant ꝙ se ꝓpositionē. Et dicit termin⁹ a terminādo eo ꝙ terminat ꝓ

Tertio positionē sicut extremū eius.

sciendū ꝙ conuenietia vl discōueniētia vni⁹ ꝓpositiōis ad aliā: est accidens respectiuū ꝓpositiōis ⁊ nō absolutū. Et qz ista diuisio attendit penes conuenientiā ⁊ diſcōuenientiā ꝓpositiōis vni⁹ ad aliā seu cū alia ex parte suoꝝ terminoꝝ. sequit ideo ꝙ ista diuisio sumit ſm accidentia ꝓpositiōis: quare ista diuisio est subiecti in accidētia: ⁊ nō generis in suas species. Et valet ista diuisio ad cognoscendū quib⁹ ꝓpositionib⁹ oppositio cōuersio ⁊ equipollentia cōueniūt: ⁊ quib⁹ nō: q⁹ solū cōueniūt ꝓpositiōibus vtroqz termino participantib⁹. Unde iste tres sūt passiones respectiue que solū conueniūt ꝓpositioni ꝙ cōparationē

Quarto ad aliam ꝓpositionē.

sciendus ꝙ ꝓpositiones vtroqz termino participantes iterū diuidunt: q⁹ Quedā participant vtroqz termino eodē ordine. Alie vo ordine econuerſo. Uñ ille sunt participantes vtroqz termino eodez ordine q̄ sūt eiusdē subiecti ⁊ eiusdē ꝑdicati: ut hō est albus: hō nō est albus. Sed ille sūt participantes ordine cōuerſo quarū ꝑdicatū vni⁹ est subiectū alteri⁹ ⁊ econtra: ut hō est albus: albū est hō. ⁊ per hoc facilit dare⁊ sufficiētia dui⁹ diuisiōis. Et valet ista diuisio similit sicut ꝑcedens ad cognoscendū quib⁹ ꝓpositionib⁹ oppositio ⁊ eq̄pollentia conueniāt: q⁹ solū cōueniūt participantib⁹ vtroqz termino eodē ordine: ⁊ quib⁹ conueniat cōuersio: q⁹ solū conuenit participātib⁹ vtroqz termio ordine ecōuerſo. Et p hꝫ patēt iste due diuisiōes ꝓpōnū cathegoricaꝝ

Sed contra ꝑdicta ꝑmo arguit: distincte ꝓpositōes semp habēt distinctos terminos: cū distinguant p sua subiecta ⁊ ꝑdicata: g̃ nulle ꝓpōnes distincte participant vtroqz termino. Secūdo sic oēs ꝓpōnes cathegorice conueniūt in rōne ꝓpōnis cathegorice: cuz quelibet ꝓpositio cathegorica semp habeat duos terminos subiectū ⁊ ꝑdicatū; igit nulle participāt altero termino tm̄: cū tm̄ excludat oē aliud. Tertio sic: in oī ꝓpositione cathegorica reperit hoc verbū est: ⁊ tm̄ est terminus q⁹ terminat ⁊ actuat ꝓpositionē: ⁊ etiā est ꝑdicatū ꝓpōnis ergo oēs ꝓpositiōes aliquo termino participāt ⁊ nō sūt aliq̄ nullo termino participantes. Quarto sic: in qualibet ꝓpositione est vn⁹ ordo: ergo diuerſe ꝓpōnes habent diuersos ordines: g̃ nulle sūt ꝓpositiones participantes eodē ordine cōtra secūdā diuisionē. Quinto sic: ordo ꝓpositiōis est ordinatio suoꝝ terminoꝝ. ſ. subiecti ⁊ ꝑdicati. ſz in oībus est ordinatio eadem: q⁹ subiectum ⁊ ꝑdicatum similiter ordinant: cum semp subiectum precedat ꝑdicatuz: igitur nulle sunt participantes ordine econuerſo.

Ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ licet oēs ꝓpositiōes diuerſe habeāt diuersos terminos ſm numerū: q⁹ qō semel dictū est i vna ꝓpositiōe amplio⁹ resumi nō potest idē numero. tm̄ bene habent eosdē terminos ſm speciē vocis ⁊ significati simul.

Ad secundū dicit ꝙ ſi tm̄ faciat exclusionē respectu conuenientie ꝓpositionis in cōi: sic nulle cathegorice cōueniūt tm̄ vno terminoꝝ. Sz ſi faciat exclusionē respectu diuenientie terminoꝝ sic aliqne ꝓpōnes cōueniūt in altero tm̄ ⁊ sic intelligit circa ꝑcedentē diuisionē. Ad tertiū dicit ꝙ hꝫ verbū est non est termin⁹: q⁹ licet terminet ꝓpositionē formaliter ⁊ in rōne copule nō tm̄ materialit in q̄tū habet rationē copule: ⁊ ſi aliq̄ſ sit ꝑdicatuz: ut hic hō est: tm̄ in rōne copule nō dicit ꝑdicatū materiale: iō rōne ipsi⁹ nō oēs ꝓpositiones participant vno termino. Ad quartū dicit ꝙ ſz diuerſe ꝓpositiōes semp habeāt diuersū ordinē in numero nō tm̄ in specie. Ad quintū dicit ꝙ licet subiectū ⁊ ꝑdicatū accepta ſm illas intentiōes similit ordinent in ꝓpositione: q⁹ semp illud qō habet rōnē subiecti preponit alteri: tm̄ q̄tum ad res subiectas intentionib⁹ illis nō semp similiter ordinant: q⁹ aliq̄ subiectū vni⁹ ꝓpositionis bene fit ꝑdicatū alterius ⁊ econuerſo.

Item ꝓpositionū participantiū utroqz termino ſm eundē ordinem Alie sūt contrarie: Alie sūt subcontrarie: Alie cōtradictorie: Alie subalterne. Contrarie sūt uniuersalis affirmatiua ⁊ uniuersalis negatiua eiusdē subiecti ⁊ eiusdē ꝑdicati: ut oīs homo currit: ⁊ nullus homo currit. Subcontrarie sunt particularis affirmatiua ⁊ particularis negatiua eiusdez subiecti ⁊ ꝑdicati: ut quidā homo currit: ⁊ quidā homo nō currit.

¶ Postq̄ autor premisit duas diuisiones valentes ad cognoscendū cōuersiones: oppositiōes ⁊ equipollētias ꝓpo-

sitionū:hic cōsequenť determinat de illis passionib⁹.ꝛ pri mo de oppositionib⁹. Cui⁹rō est:qz oppositio solū ꝺuenit ꝓpositionib⁹que ꝑticipant fm eundē ordinē:ꝛ conuersio cōuenit illis q̄ ꝑticipant ordine ecōuerso:iō oppositio p̄ce dit cōuersionē.Et qz equipollētia sumiť respectu ꝓpositio nū oppositaꝝ que fiūt equipollētes:iō etiā oppositio p̄cede dit equipollentiā quare cōuenienter determinať p̄ius de

Primo oppositionibus-q̄ de alijs.

sciendū q⁹ ouplex est oppositio:quedā est oppositio rerū vel terminoꝝ que est repugnantia aliquoꝝ duoꝝ nō ꝑmittentiū se simul ꝛ respectu eiusdē ꝛ de ista nō determinať hic ꝙ in postpredicamētis. Alia est oppositio ꝓpōnū vel modoꝝ enūciandi que est repugnātia duaꝝ cathegoricaꝝ eiusdē subiecti ꝛ eiusdez p̄dicati in qualitate ꝛ quantitate simul vel in altero eoꝝ:ꝛ illo modo hic considerať de oppositiōe ꝛ de ꝓpōnib⁹ oppositis.vnde ad cognoscendū spēs oppositiōis p̄dicte hic autor ponit diuisionem

Pro quo ꝓpositionū oppositarū.

sciendū secundo q⁹ ꝓpōnū oppositarū alie sūt cōtrarie:alie subcōtrarie:alie cōtradictorie:alie subalterne.Cui⁹ diuisiōis sic habeť sufficientia:qz oēs ꝓpositiones oppōste bñt repugnātiā inter se:vel ergo repugnāt in qualitate ꝛ quātitate simul ꝛ sic sūt cōtradictorie: vel in altero eoꝝ tm̄ ꝛ sic est duplicit:qz vel repugnāt in quantate solū ꝛ sic sūt subalterne: vel in qualitate ꝛ hoc est triplicit vel ambe sūt vniuersales ꝛ sic sūt ☉rie:vel ambe sūt ꝑticulares ꝛ sic sūt subcō.[illegible]ri:vel ambe sūt singulares ꝛ sic iteruꝝ

Tertio sunt contradictorie.

sciendus q⁹ contrarie sūt vlis affirmatiua ꝛ vlis negatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdē p̄dicati:ut q̄libet hō currit ꝛ nullus hō currit:ꝛ in ipsis requiriť idētitas subiecti ꝛ p̄dicati in trib⁹ vel fm tria. Primo q⁹ sint eadē fm vocem rōne cui⁹ iste nō cōtrarianť:q̄libet hō currit :nullū rationale currit.Secūdo q⁹ sint eadē fm significata:rōe cui⁹ iste nō ctrarianť:oīs canis currit:nullus canis currit.si canis teneať equiuoce:qz possūt ambe simť esse vere. Tertio q⁹ sint eadē q̄tū ad suppositā ꝓ quibus tenenť:ita q⁹ eque ample ꝛ eque stricte i vtraq; teneanť:iō iste nō cōtrarianť oīs homo est albus:nullus hō fuit albus:qz in p̄ma suppo nit ꝓ p̄sentib⁹ tm̄:ꝛ secūda ꝓ p̄teritis simul:ꝛ sic non sūt eiusdē subiecti fm rem ꝛ vocem: quod tamen requiriť

Quarto in omnibus oppositionib⁹.

sciendū q⁹ subcōtrarie sūt ꝑticularis affirmatiua ꝛ ꝑticularis negatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdem p̄dicati.Unde ad ipsas requiriť q⁹ ambe sint ꝑticulares vl indefinite. Ratio est:qz subcōtrarie dicunť quasi sub contrarijs posite.Sz subcōtrarijs nō ponunť ꝓpōnes vniuersales nec singulares:qz nō sūt eiusdē subiecti cū ipsis:ideo subcōtrarie debent esse ambe ꝑticulares vel indefinite. Et qz nō repugnāt in quantitate oportet eas repugnare in q̄litate:ꝛ sic vna debet esse affirmatiua:alia negatiua: ꝛ non ponunť alique subcōtradictorie sicut subcontrarie:qz vna est ꝑticularis in ctradictorijs sub qua nō potest sumi alia ꝓpositio:qz sub ꝑticulari nunq̄ est sumere aliq̄d.Et ꝓ hoc patet diuisio ꝓpositionū oppositaꝝ: ꝛ diffinitio cōtrariaꝝ

Sed contra ꝛ subcontrariaꝝ.

p̄dicta p̄mo arguiť: iste ꝓpōnes oīs hō nō currit: nullus hō currit ꝑticipant vtroq; termio ꝛ eodē ordine:ꝛ tm̄ nō sūt cōtrarie:nec subcōtrarie: ꝛ sic de alijs ꝙ sūt equipollētes:igiť hic male diuiduntť ꝓpositiones vtroq; termino ꝑticipātes eodē ordine. Secūdo sic oīa cōtraria sūt fozme actiue ꝛ passiue inter se.ꝙ ꝓpositiones nūq̄ sunt actiue ꝛ passiue cū ꝓpōnes nō agant:nec patiantť inter se:igiť nulle sūt cōtrarie. Tertio sic:diffinitio cōtrariaꝝ cōuenit istis:oīs homo est albus:nullus homo est albus.ꝛ istis oīs hō currit:nullus hō currit:ꝛ tm̄ iste nō sūt cōtrarie:qz in p̄ma homo supponit ꝓ viris ꝛ mulierib⁹ ꝛ in secūda ꝓ viris tm̄: igiť ꝛc. Quarto sic: ꝓpositiones q̄ simul se cōpatiunť in veritate nō opponunť:qz non bñt repugnantiā. ꝙ subcōtrarie simul se cōpatiunť in veritate: ergo nō opponunť. Quinto sic:iste sūt subcōtrarie: iste hō currit:iste hō nō currit:qz sūt posite sub contrarijs que sūt vniuersales:ꝛ tm̄ ille nō sūt particulares nec indefinite: igiť male diffiniunť subcontrarie.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q⁹ hic nō diuidunť ꝓpōnes ꝑticipātes vtroq; termino in cōi: ꝙ tm̄ ꝑticipantes vtroq; termino q̄ sunt opposite: ideo cū ꝑdicte ꝓpōnes sunt equipollētes nō cōtrariant. Ad secundū dicit q⁹ licet cōtraria incōplexa sint fozme actiue ꝛ passiue:nō tm̄ cōplexa:de quib⁹ hic solum est ad ꝓpositū. Ad tertiū dicit q⁹ de virtute sermonis iste nō coutrariant:q̄is homo currit:nullus hō currit:qz subiectū in vtraq; nō tenet ꝓ equalib⁹ suppositis:ꝙ virtute vsus sūt cōtrarie:qz fm vsum hō restringit ad standū ꝓ viris tm̄:ꝛ est ibi restrictio ab vsu. ꝙ de alijs dicit q⁹ vere cōtrariant:qz albus in p̄dicato ꝑ cōsignificationē ei⁹ restringit hoiem in vtraq; ad standū ꝓ viris ꝓ quib⁹ solum distribuit. Ad quartuz dicit q⁹ licet subcōtrarie nō repugnēt in veritate:tm̄ bñ repugnant in falsitate:ꝛ etiā in qualitate: iō opponūť. Ad quintū dicit q⁹ licet singulares sint posite sub vniuersalibus que sūt contrarie:nō tm̄ ponunť sub ipsis fm idē subiectū:qz in cōtrarijs terminus cōis: ut hō supponit ꝓ oībus suis suppositis:ꝛ in illis singularib⁹ ꝓ uno solo:iō nō habent idē subiectū cū suis vniuersalib⁹ qō tm̄ requiriť ad subcōtrarias respectu contrariaꝝ.

Contradictorie sunt uniuersalis affirmatiua ꝛ ꝑticularis negatiua uel uniuersalis negatiua ꝛ particularis affirmatia eiusdē subiecti ꝛ p̄dicati:ut ois homo currit ꝛ quidā homo non currit, uel nullus hō currit quidā homo currit. Subalterne sūt uniuersalis affirmatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua:uel uniuersalis negatiua ꝛ ꝑticularis negatiua eiusdem subiecti ꝛ p̄dicati:ut ois homo currit:quidā homo currit. Null⁹ hō currit:q̄dā hō nō currit ꝛ hoc totum patebit in sequenti figura.

¶ Postq̄ autor determinauit de cōtratijs ꝛ subcōtrarijs ꝓpositionib⁹:hic cōsequenter determinat de contradictorijs ꝛ subalternis. Rō ordinis est:qz ctrarie ꝛ subcōtrarie sūt eiusdem quātitatis. ꝙ cōtradictorie ꝛ subalterne sūt diuerse quātitatis: ꝛ qz ctradictorie opponūť simplicit ꝛ ꝙ rem.subalterne vo fm modū tm̄:iō p̄ius autor determinat de ctradictorijs q̄ de subalternis: ipsas sic diffiniēs: Contradictorie sunt vlis affirmatiua ꝛ ꝑticularis negatiua.vel vlis negatia ꝛ ꝑticularꝭ affirmatia eiusdē subiecti ꝛ p̄dicati

Ubi primo sciendū q⁹ ouplices sūt cōtradictorie:Quedā sūt repugnātes in veritate ꝛ falsitate ꝛ qualite:ꝛ nō in quātitate:ꝛ tales sūt cōtradictorie fm rem ex pte suoꝝ significatoꝝ:nō aūt fm rem ꝛ modū simul. ꝛ hoc mō oue singlares eiusdē subiecti ꝛ p̄dicati ꝛ diuerse qualitatis bñ sūt cōtradictorie. Alie sūt contradictorie q̄ repugnant in veritate ꝛ falsitate:in quātitate ꝛ qualitate simul:ꝛ iste sūt cōtradictorie fm rem ꝛ modus simul:ꝛ pfecte contradictorie.ꝛ solū de talib⁹ dat ista diffinitio ꝛ nō de alijs. iō bñ dicit q⁹ ctradictorie,sūt eiusdem subiecti ꝛ p̄dicati ꝛ diuerse quantitatis ꝛ qualitatis simul Unde in talibus est pfecta contradictio.

Secūdo sciendum q⁹ ctradictio est affirmatio ꝛ negatio eiusdē de eodē.ad idē fm idez. similit ꝛ in eodē tpe.vñ ad ipsā hec quinq; reperiūť requri.

Primo requiritꝫ q affirmetꝫ idē de eodē ſm rem ⁊ vocē: defectu cuiꝰ iſte nō ꝺicit. Tulliꝰ currit: Marcus nō currit. Secūdo q ꝑdicatū in vtraq; enūciet de ſubiecto cōparato ad idem: iō iſte nō ꝺicit: ſoz. eſt pr̄ platonis: ſoz. nō eſt pr̄ Tullij. Tertio q ꝑdicatū affirmetꝫ ⁊ negetꝫ de eodē ſm eādem ptē vel rōnē: iō iſte nō ꝺtradicit: ſoz videt ſm oculos ⁊ ſoz. non videt ſm aures. Quarto q ſubiectū in vtraq; teneatꝫ ſilr iō iſte nō ꝺtradicit bō eſt ſpēs: nullus bō eſt ſpēs qz in ꝓma bō tenetꝫ ꝑ natura ſimplici ⁊ in ſecūda ꝑ ſuppoſitis. Quinto q ꝑdicatū enūcietꝫ in vtraq; ꝑ eodē tpe: iō iſte nō ꝺtradicit: ſoz. currit bodie: ſoz. nō curret cras. ⁊ ꝑ iſtas cōditiones ſatis pōt cognoſci natura ꝺtradictoꝝ.

Tertio ſciendū q ſubalterne ſunt vlis affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua. vel vlis negatiua ⁊ ꝑticularis negatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑdicati: vñ ad ipſas requiritꝫ q ſint diuerſe quātitatis. Cuiꝰ rō eſt: qz in ſubalternis vna ponitꝫ ſupra alia ſicut totū ſupra ptē: ſz due vles nō ponūtꝫ ſupra ſe inuicē: nec due ꝑticulares eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑdicati: iō in ſubalternis requiritꝫ vna vlis q ponatꝫ ſupra: ⁊ ē ſubalternās: ⁊ alia ꝑticularis q ponatꝫ infra ⁊ ē ſubalternata. Scō requiritꝫ q ſint eiuſdē q̄litatis: qz negatiua nūq; ponitꝫ ſub affirmatiua de eodē ſubiecto ⁊ ꝑdicato: nec ecōuerſo: iō ſubaltne ſūt vel ābe affirmatie vl ābe negatie

Quarto ſciendū q ſubalterne nō opponūtꝫ ſm rē ex ptē ſuoꝝ ſignificatoꝝ ſz ſm modū tñ. Cuiꝰ rō eſt: qz ſolū ꝓpones ille opponunt ſm rem q̄ repugnāt in veritate ⁊ falſitate ex ptē ſuoꝝ ſignificatoꝝ: ſz ſubalterne nō repugnāt in veritate ⁊ falſitate: qz pōt ſilr eſſe vere vel falſe g̈ nō opponūtꝫ ſm rem. Jō Ariſto. inē oppoſitōes nō enumerauit oppoſitionē ſubalternā: qz cepit oppoſitionē ſpecialiter ꝑ repugnātia duaꝝ ꝓpōnū ſm affirmationē ⁊ negationē. ſz ꝑ. bi ſpa. q̄ cepit oppoſitionē generaliter ꝑ oī repugnātia duaꝝ ꝓpōnū eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑdicati i q̄litate vl quātitate: iō poſuit oppoſitionē ſubalternā. vñ ipſe ſub alterne opponūtꝫ ſm modū enūciandi. ſ. ex ptē quantitatis ſui ſubiecti ⁊ penes vle ⁊ ꝑticulare: ⁊ ꝑ hoc patet quid ſint ſubalterne ⁊ contradictorie.

Sed contra ꝑdicta arguitꝫ ꝓmo: iſte nō ꝺicit: ſoz. eſt: ſoz. non eſt: cū ibi ſit affirmatio ⁊ negatio eiuſdē de eodē: ⁊ tñ ibi nulla ē vlis vel ꝑticularis: g̈ nō ꝺ diffinitionē cō tradictoriaꝝ. Scō ſic: Jn ꝺtradictorijs ſubiectū ꝺz tenere ſilr. ſz in vli ⁊ ꝑticulari nō tenetꝫ ſilr: qz in vna diſtribuitꝫ ⁊ in alia nō: igitꝫ vlis ⁊ ꝑticularis nō ſūt nō ꝺictorie. Tertio ſic: iſte ꝺtradicit: oīs bō eſt ens: q̄dā bō eſt nō ens: ⁊ tñ ambe ſūt affirmatiue: g̈ in ꝺtradictorijs vna nō eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua. Quarto ſic: vlis affirmatiua ⁊ ꝑticularis affirmatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑdicati nō opponūtꝫ inē ſe: qz ꝑticularis ꝺtinetꝫ ſub vli ⁊ ſequitꝫ ad vlem: g̈ ſubalterne nō opponunt. Quinto ſic: Due ſubcōtrarie ſunt ſubalterne: qz ſūt ſub alijs poſite ⁊ tñ nō ſūt vlis affirmatia ⁊ ꝑticularis affirmatiua nec ecōuerſo: igitꝫ contra diffinitionē earūdem.

Ad argumēta. Ad ꝓmū ꝺr q ſz iſte ſingulares ſunt cōtradictorie ſm rem: nō tñ ſm rem ⁊ modū ſil: qz nō repugnāt i quātitate ⁊ q̄litate: ſz ſolū in q̄litate ⁊ de cōtradictorijs ſm rem ⁊ modus ſilr daꝫ iſta diffinitio. Ad ſecūdū ꝺr q in vli ⁊ ꝑticulari ſubiectū nō tenetꝫ ſilr q̄tū ad diſtributionē: tñ tenetꝫ ſilr q̄tū ad illa ꝑ quibꝰ ſumitꝫ: qz i vtraq; tenetꝫ ꝑ oībus ſuis ſuppoſitis: vel ꝑ his ad q̄ reſtringitꝫ. Ad tertiū ꝺr q ille bñ cōtradicit virtualiter ⁊ nō formaliter: ⁊ eo mō quo ꝺtradicit vna eſt negatiua virtualiter. ſ. iſta bō eſt nō ens: q̄ includit iſtā bō nō eſt ens. Ad q̄rtū ꝺr q ꝑticularis ꝺtinetꝫ ⁊ ſequitꝫ ad vlem rōne ſui ſignificati ⁊ nō rōne quātitatis ſm quā opponūtꝫ ⁊ bñt repugnantiā. Ad quintū ꝺr q ſz ſubcōtrarie ſint ſubalterne reſpectu ſuaꝝ ꝺriaꝝ: nō tñ ſūt inē ſe ſubalterne: qz vna nō ponitꝫ ſub alia: ⁊ hec diffinitio intelligitꝫ de his q̄ ad iuicē ſūt ſub alterne ſeu ſubalternantꝫ ⁊ oīa hec patēt in figura ſequēti.

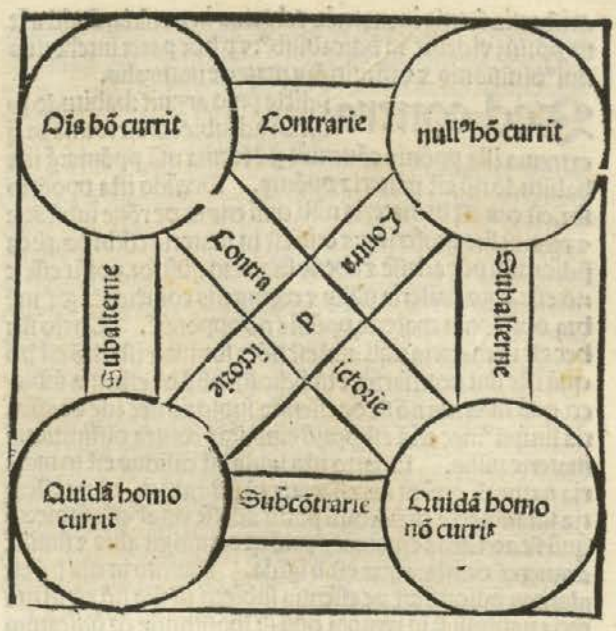

Propoſitionū triplex eſt materia .ſ. naturalis: ꝺtingēs ⁊ remota.

Naturalis eſt illa in qua ꝑdicatū eſt de eſſe ſubiecti uel ꝓpꝛium eius: ut bō eſt animal: homo eſt riſibilis.

C Poſtq̄ autoꝝ determīauit de oppoſitionibꝰ ꝓpōnū: cō ſequēter vult determinare de legibꝰ oppoſitionū: ⁊ qz ille leges vel regule variantꝫ ſm variationē materie ꝓpōnū: iō anteq̄ de ipſis determinet ꝓpr̄ agit de mā ꝓpōnū ⁊ ſz ꝓpō nō habeat māteriā ꝓpꝛie dictā: qz nullū accidēs vel ens rationis hz māteriā ꝓpꝛie dictam: ꝓpoſitio aūt ſm ſuū māle qō eſt voꝝ ē accidens. ⁊ q̄tū ad formale qō eſt eſſe ſignum compoſitionis eſt ens rōnis: ideo nō habet māteriā ꝓpꝛie

Primo dictam: ſz ſimilitudinarie tñ. ſciendū q ꝓpoſitio hz māteriā ex qua ſilr itudinarie: ⁊ māteriā in qua ⁊ circa quā. vñ mā ex qua ſunt ſubiectū ⁊ ꝑdicatū: ⁊ ſubiectū vocis eſt mā in qua vel ipſa voꝝ ſi ꝓpō cōſideret q̄tū mad ſuū formale. ſz enūciabile de quo eſt ipſa ꝓpō ē ſua mā circa quā. hic aūt capitꝫ materia ꝓpōnis ſolū ꝑ cōditione materie ſue ex qua. i. ꝑ habitudine ꝑdicati ad ſubiectū: iō mā ꝓpōnis ut hic ſumitꝫ eſt habitudo ꝑdicati ad ſubiectū in qua fit cōpoſitio ꝑdicati cum ſubiecto: ⁊ in qua ſubiectū ⁊ ꝑdicatū cōueniūt.

Secūdo ſciendū q triplex eſt mā ꝓpōnū. ſ. naturalis: ꝺtingēs ⁊ remota. q̄ ꝓbatꝫ ꝑ ſufficientiā: qz mā ꝓpōnis eſt habitudo ꝑdicati ad ſubiectū. vel g̈ illa habitudo ꝺicit repugnantiā ꝑdicati cū ſubiecto: ⁊ ſic eſt mā remota. vel ꝺicit cōueniētiā: ⁊ hoc duplicit vel ꝺicit cōueniētiā neceſſariā: ⁊ ſic eſt nālis. vel ꝺtingentē ⁊ accidentalē ⁊ ſic eſt ꝺtingēs. Et qz ꝺueniētia neceſſaria pfectioꝝ ē q̄ ꝺtigēs ⁊ ꝺtingēs q̄ remota: iō mā nālis pfectioꝝ ē alijs: deinde ꝺtingēs ⁊ remota vltio ē ipfectioꝝ ceteris.

Tertio ſciendū eſt q mā nālis eſt illa in q̄ ꝑdicatū eſt de ſubiecti eſſentia vel ꝓpꝛiū eiꝰ: ut bōē aīal: vel bō eſt riſibilis: ⁊ dr talis mā nālis: qz ꝑdicatū nāliter cōuenit ſubiecto. ⁊ hz nālē habitudinē ad ipſū: ſz id qō hz nālem habitudinē ad ſubiectū eſt de nā ⁊ eſſentia ſubiecti vel neceſſario ꝺſequēs naturā ſubiecti ſicut ꝓpꝛiū cōſequitꝫ ſpēm licz enī ꝓpꝛium nō ſit de nā ſui ſubiecti: tñ īmediate ꝺſequitꝫ illā naturā: iō nāliter īeſt ſubiecto ſuo.

Quarto ſciendū q eſſentia dr illud quo formaliter res hz eſſe: ſicut humanitas eſt illud quo bō habz eſſe ⁊ ſilr aīa rōnalis. Eſſe aūt ſm Boetiū eſt

existentia forme in materia vel actus in potētia. Quid añt sit ꝓpriuz videbiť in ꝑdicabilib⁹: z ꝑ hoc patet intellectus bn⁹ diuisionis z diffinitiōis materie naturalis.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguiť: habitudo ꝑdicati ad ſubiectū eſt forma in q̄ extrema illa ꝓpōnis cōueniūt g̃ ē forma mā ꝓpōnis: g̃ illa habitudo nō eſt materia ꝓpōnis. Secūdo iſta ꝓpoſitio ſoz. eſt ens eſt in materia nāli quū ens ſit de rōne ſubſtātie z omniū ſuoz inferioz: z etiā eſt in materia cōtingenti: qz ꝑdicatum pōt adeſſe z abeſſe ſubiecto quū ſoz. poſſit eſſe z nō eſſe. ergo materia nāli z cōtingens coincidūt: igiť mē bza diuiſionis materie ꝓpōnis nō opponūť. Tertio ſic: hec eſt in materia nāli aīal eſt hō: z ſimiliter iſta: hō eſt hō quū iſte ſint neceſſarie: z tñ ꝑdicatū nō ē de eſſentia ſubiecti quū inferius nō ſit de eſſentia ſuperioris nec idē de eſſentia ſuiipſi⁹: nec etiā eſt ꝓpriū eiusdē igiť contra diffinitionē materie nāli. Quarto iſta ignis eſt calidus eſt in materia naturali quū ſit neceſſaria: z tñ ꝑdicatū nō eſt de eſſentia ſui ſubiecti: cū ꝑdicatū poſſit adeſſe vel abeſſe ſubiecto quū ſit accidens eius: nec ꝓpriū qz contingit alijs z ſimiliť argueret de iſta: aqua eſt frigida. Quinto in iſta hō eſt aīalitas ꝑdicatū eſt de eſſentia ſubiecti tñ illa nō eſt in materia naturali ſz in remota quū ſit impoſſibilis: qz ꝑdicatum nō poteſt vere dici de ſubiecto: ergo illa diffinitio cōuenit alijs a diffinito.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q̄ ſz illa habitudo ſit forma reſpectu ſubiecti z ꝑdicati: tñ habz modū materie reſpectu cōpoſitiōis actualis ꝓpōnis: iō bñ dicit materia ꝓpoſitiōis. Ad ſecūdū dicit q̄ ſi capiať ens nominaliť ut idē eſt q̄ habēs eſſentiā ſic eſt de eſſentia ſubſtantie: z etiā ceteroz entiū: z hoc modo iſta ſortes eſt ens eſt in materia naturali. ſz ſi capiať ꝓticipialiter ut tantū valet ſicut exiſtens. ſic cōuenit ſubſtantie ɔtingenter z ſiliter ſorti: z ſic illa eſt in materia cōtingenti: z ſic nō eſt idē ꝑdicatū illius ꝓpōnis nec eadē ꝓpoſitio dū eſt in materia naturali z cōtingenti. Ad tertiū dicit q̄ licet hō non ſit de eſſentia aīalis in cōmuni: eſt tñ de eſſentia alicuioz ſuppoſitoz aīalis. ſ. illoz que continenť ſub hoīe: z in iſta aīal eſt homo. aīal ſupponit ꝑ ſuis ſuppoſitis z homo ꝑ natura ſimplici: z ſic verificať locutio ꝑ ſuppoſitis aīalis que ſūt ſub homine: iō ꝑdicatū eſt de eſſentia ſubiecti q̃tū ad ſuppoſita ꝑ quib⁹ verificať de ipſo. z in iſta hō eſt hō: hō in ſubiecto ſupponit ꝑ ſuis ſuppoſitis z in ꝑdicato ꝑ natura ſimplici: iō ꝑdicatū eſt de eſſentia ſubiecti. Ad quartū dicitur q̄ licet eſſe calidū non ſit ꝓpriū ignis quarto mō eſt tñ ꝓpriū eius ſecūdo modo: z hoc ſufficit ad hoc q̄ ſit in materia naturali: qz ꝓpriū ſecundo modo z quarto modo neceſſario cōueniūt z ſemꝑ: iō faciunt ꝓpoſitionē in materia naturali: z de iſta aqua eſt frigida: dicit q̄ ſi eſſe frigidum dicat aptitudinē eſt in materia naturali z eſt ꝓpriuz aque ſecūdo modo: ſz ſi dicat actū eſt in materia ɔtingenti z pōt adeſſe z abeſſe ipſi aque. Ad quintuz dicit q̄ ſz aīalitas ſm rem ſit de eſſentia hois nō tñ ſm modū quo predicat i illa ꝓpōne: qz ibi ꝑdicať in abſtracto ꝑ ſumit cū ꝑciſiōe ſuoz inferioz: ideo ſūb tali modo nō cōuenit ſubiecto. ſed illa eſt in materia remota: ideo.

Contingēs materia eſt illa i qua ꝑdicatum pōt adeſſe vl abeſſe ſubiecto ꝓter eius corꝛuptionē: ut hō eſt albus: hō nō eſt albus. Remota materia eſt in qua ꝑdicatū nullo mō pōt cōuenire ſubiecto: ut hō eſt aſin⁹: lignū eſt lapis: leo ē uacca.

¶ Poſtq̃ auto: determinauit de materia nāli: hic conſequēter determinat de mā ɔtingēti z remota: z ꝓmo de mā ɔtingenti q̃ ſic diffiniť: Materia ɔtingēs eſt illa in q̃ ꝑdicatū pōt adeſſe z abeſſe ſubiecto ut homo currit: in hac diffinitiōe poniť adeſſe ad dīam materie remote in qua ꝑdicatuz nō pōt cōuenire ſubiecto. z poniť abeſſe ad dīam materie nālis in qua ꝑdicatū nō pōt abeſſe ſubiecto.

Primo ſciendū q̄ mā dr ɔtingēs eo q̄ ꝑdicatū cōtingenť cōuenit ſubiecto. illud aūt q̄ cōtingenť cōuenit alicui pōt ſibi adeſſe cū nō bēat repugnantiā: z etiā pōt tali ſubiecto abeſſe: qz nō ɔuenit ſibi neceſſario: iō q̄ ɔtingenť ineſt pōt nō ineſſe: iō bñ diffiniť mā cōtingens in q̄ ꝑdicatū pōt abeſſe z adeſſe ſubiecto: nō eſt tñ intelligendū q̄ poſſit adeſſe z abeſſe ſil' ſm actū: qz hoc ipſi cat ꝺictionē: ſz ſm aptitudinē z ſucceſſiue q̃tū ad actū.

Secūdo ſciendū q̄ cōtingēs a quo venit cōtingenť duplicit accipiť. Uno mō ꝑ oī eo q̄ pōt eſſe z cōuertiť cū poſſibili: z dr tā de neceſſario q̃ de nō neceſſario. Alio mō ſpāliť ꝑ ɔtingenti nō neceſſario q̄ pōt eſſe z nō eſſe: z diuidiť ꝑ ɔtingēs natū ad vtrūlibet z ɔtingēs raro. Cōtingēs natū ē q̄ eſt magis determiatū ad eſſe q̃ ad nō eſſe: ut frig⁹ in hyeme. Et ɔtingēs raro ē q̄ ē magis determinatū ad nō eſſe q̃ ad eſſe ſicut bos nat⁹ cū duob⁹ capitib⁹. Cōtingēs ad vtrūlibet eſt q̄ nō magis determinatū eſt ad eē q̃ ad nō eſſe ſicut virū ludere: z a ɔtingēti hoc mō accepto venit ɔtingenť q̄ denoīat mām ɔtingētē z nō a ɔtingēti i cōi accepto: qz tale ɔtingēs nō ſp pōt eē z nō eē: cū dicať de neceſſario q̄ nō ē ɔtingēs ſz ſp eſt.

Tertio ſciendū q̄ mā remota eſt illa in q̄ ꝑdicatuz nō pōt cōuenire ſubiecto ut hō eſt aſinus: z rō eſt: qz in mā remota ꝑdicatū bz repugnātiā z diſtantiaz cū ſubiecto: z a tali repugnātia vel remotiōe ꝑdicati a ſubiecto dicit materia remota. illud aūt q̄ habet repugnantiā cū aliquo nō pōt ſibi cōuenire ſicut aſinus ꝑ repugnantiam quā habet cū boīe ꝑ irrōnale non pōt ſibi conuenire: ideo bñ dicit materia remota in qua ꝑdicatū nō poteſt cōuenire cū ſubiecto ꝓpter remotionē eius a ſubiecto.

Quarto ſciendū q̄ triplicit pōt fieri remotio ꝑdicati a ſubiecto. Uno mō ꝑ negationē negando ipſū a ſubiecto. Alio mō remouēdo ipſū de ꝓpōne z a ſubiecto ſm vocē: z de iſtis remotiōib⁹ nō eſt hic ad ꝑpoſitū. Alio mō q̄ remoueať ꝑdicatū ſm ſuū ſignificatū a ſubiecto ꝓpter repugnātiā quā bñt ad inuicē z a tali remotione ꝑ repugnantiā ꝑdicati a ſubiecto dr mā remota. Ex quo ꝑz q̄ ꝓpōnes affirmatiue in mā remota ſūt falſe z negatiue vere: ſicut in mā nāli affirmatiue ſūt vere z negatie falſe. In ɔtingēti vo affirmatiue z negatiue pñt eſſe vere z falſe: z ꝑ hoc patent diffinitiones iſtaz materiaz.

Sed contra ꝑdicta arguiť ꝓmo: Iſta eſt i mā ɔtingēti hō eſt quātus: z tñ quātum nō pōt abeſſe ſubiecto: igiť ɔ diffinitionez. maioz ꝑz: qz illa ꝓpoſitio nō ē in mā remota nec in mā nāli cū ꝑdicatum nō ſit de eſſentia ſubiecti vel ꝓpriū eiⁿ: g̃ eſt in mā cōtingēti. Scōo ſic: hec ē in mā ɔtingēti: corꝰ eſt niger: z tñ ꝑdicatū nō pōt abeſſe ſubiecto cū ſit accidēs eiⁿ inſeparabile: g̃ ɔtra diffinitionē. Tertio ſic: in iſta hō viuit ꝑdicatū adeſſe pōt z abeſſe ſubiecto z tñ nō eſt in mā cōtingēti cū vita ſit de eſſe hois z eadē cū aīa eiⁿ: ſilr de iſta hō ē: g̃ illa diffinitio cōuenit alijs a diffinito. Quarto ſic: hec eſt in mā remota ſoz. eſt albedo vel qualitas z tñ ꝑdicatuz pōt ɔuenire ſubiecto: g̃ male diffiniť mā remota. Quinto ſic: iſta eſt in mā remota hō nō eſt aſinⁿ cū affirmatiua z negatiua ſint in eadē mā: z tñ ꝑdicatū pōt cōuenire ſubiecto: qz vere enūciať de ipſo: ergo diffinitio eſt mala.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q̄ iſta hō eſt quantus eſt in materia naturali: z licet quantū nō ſit ꝓpriū hoī quarto modo eſt tamen ſibi ꝓpriū ſecūdo modo: z quarto mō ꝓpriū reſpectu corꝛpis de genere ſubſtātie q̄ eſt ſupius ad hominē: ideo illa eſt in mā nāli: ſicut z iſta homo eſt riſibilis. Ad ſecūdum dicit q̄ licz nigrū nō poſſit faciliť abeſſe corꝛuo remanentib⁹ ſuis ꝓncipijs cōplexionalib⁹: tñ pōt ſibi abeſſe per mutationē ſine complexionis: vñ nō dicit accidens inſeparabile: qz nullo modo poſſit ſeparari: ſz quia cū difficultate.

Ad tertiū dicit q̄ si viuit dicat actū viuēdi ꝛ eē actuale viuētis. sic pōt abesse boi ꝛ illa est in mā cōtingenti: ꝛ si dicat aptitudinē sibi cōuenit naturalit ꝛ nō pōt sibi abesse ꝛ illa est in mā naturali. ꝛ similiter ista hō est: q̄ est pōt dicere actū qui cōtingēt aduenit cuilibet rei create: ꝛ sic ē in mā ōtingenti. vel esse possibile ꝛ in suis causis q̄ō semp cōuenit rei: ꝛ sic est in mā naturali. Ad quartū dicit q̄ albedo ſm rem pōt inesse sorti: non tñ ſm denoiationē ut designat in abstracto: q̄ designat cū p̄cisiōe subiecti: ꝛ sic non pōt verificari de subiecto cū secū habeat repugnantiā sub tali modo significādi. Ad quintū dicit q̄ ꝛ illud p̄dictum vere enūciet negatiue de subiecto nō tñ ꝓpter hoc ꝛ cōuenientiā cū eo ꝛ magis repugnantiā: q̄ dici de alio negatiue nō sumit ab esse in: ꝛ potiꝰ a nō esse.

Lex ꝛ nā ꝓtrariaꝝ talis est: q̄ si una ē uera reliq̄ erit falsa ꝛ nō ecōuerso. Pñt eni ambe esse falsе in ꝓtingēti mā: ut oīs hō est albus: ꝛ nullus hō est albꝰ. In naturali autē mā semp si una ē uera reliqua erit falsa ꝛ ecōuerso: ut omis hō est aial nullns hō est aial. Similit i remota mā: ut oīs hō est asinus: nullus hō est asinus Et in mā cōtingenti q̄ñ accidens est inseparabile: ut oīs corꝰuus ē niger: nullus corꝰuus est niger. Ꝛ ille que sūt de accidēte sepabili ambe pñt simul esse falsе: ut oīs hō est albus: nullus hō est albus.

¶ Postq̄ autor determiauit de mā ꝓpōnū cuiꝰ cognitio valet ad cognoscendū leges oppositionū: hic ꝓsequēter ꝓsequit determinādo de illis legibus ꝓpōnū oppositaꝝ: ꝛ q̄ ꝓpones ꝛie p̄cedūt oēs alias oppones ſm ordinē supius positū eo q̄ ꝛie sūt ambe vles ꝛ hñt pfectionē quantitatez aliis ꝓpōnibus oppositis: iō hic autor determinat de lege

Primo contrariaꝝ primi q̄ de aliis.

sciendū q̄ due ꝛie nūq̄ pñt ee simul vere in quacunq̄ mā. Cuiꝰ duplex est rō. Prima est q̄ in ꝛiis vna est vlis affirmatiua denotans p̄dicatū cōuenire subiecto ꝓ oī suppōsito eiꝰ: ꝛ alia est vlis negatiua denotās p̄dicatū remoueri a quolibet suppōsito subiecti: ꝛ q̄ impossibile est idē p̄dicatuz sil cōuenire cuilibet suppōsito subiecti ꝛ a quolibet remoueri: q̄ hoc implicat ꝛtradictionē: iō due ꝛie nō pñt sil esse vere. Secūda rō est: q̄ si due ꝛie q̄ambe sūt vles sint simt vere: ꝛ ad veritatē vlis sequat veritas ꝑticularis ꝑ legē ſubalternaꝝ due ſubcōtrarie q̄ambe sunt ꝑticulares essent sil vere cū ipsis ꝛ ꝓsequēs ꝓpones ꝛtradictorie eēnt sil vere qō ē impossibile: g̃ ꝛie nō pñt sil ee ve.

Secūdo sciendū q̄ due ꝛie bñ pñt esse sil falsе i ōtingenti mā dū tñ accidēs est sepabile Cuiꝰ rō est: q̄ in mā ōtingenti p̄dicatū pōt ꝛuenire subiecto ꝑ aliquibꝰ suppositis ꝛ ꝑ aliquibꝰ nō: sicut albū ꝛuenit boi ꝑ aliquibꝰ suis suppositis: ꝛ ꝑ quibusdā nō: ꝛ ꝑ illa ꝑte qua nō ꝛuenit subiecto vlis affirmatiua falsificat ꝛ ea ꝑte qua cōuenit vlis negatiua reddit falsa: igit in tali mā cōtingēti ambe ꝛie pñt sil esse falsе. ꝛ dr notanꝺ dū accidēs est sepabile: q̄ si esset insepabile affirmatiua semp esset vera ꝛ negatiua falsa: ꝛ sic nō possent sil esse falsе.

Tertio sciendꝑ q̄ due ꝛie in mā naturali ꝛ remota nūq̄ pñt sil esse falsе. Cuiꝰ rō est: q̄ in cōtrarijs in mā nāli semp vlis affirmatiua est vera cū p̄dicatū subiecto conueniat ꝑ quolibet suppōsito: ꝛ vlis negatiua falsa ꝛ ecōuerso est in mā remota vlis affirmatiua est falsa ꝛ negatiua vera: ꝛ sic ibi due cōtrarie nūq̄ pñt simt esse falsе. Ex q̄bus pz q̄ tres sūt ꝑtes in lege ꝛiaꝝ. Prima ē q̄ ꝛie nūq̄ pñt esse sil vere: ꝛ repugnāt in veritate. Secūda est q̄ in mā cōtingenti pñt sil esse falsе ꝛ sic nō repugnant in falsitate. Tertia est q̄ in materia nāli ꝛ remota non pñt simul esse falsе.

Quarto sciendū q̄ repugnātia in veritate ꝛuenit ꝛiis rōne forme sue oppositiōis: q̄ in quacūq̄ mā sint cōuenit ipsis semp: iō ꝑtinet formalit ad legē ipsaꝝ: ꝛ repugnātia in falsitate q̄ñq̄ cōuenit ipsis ut in mā nāli ꝛ remota: ꝛ q̄ñq̄ nō ut in ōtingēti: ꝛ sic repugnātia in falsitate nō cōuenit ipsis rōne forme sue oppositionis: ꝛ rōne materie ꝛ ideo nō ꝑtinet formalit ad legem ipsaꝝ ꝛ solū p̄mū mem

Sed contra hz.ſ. repugnantia in veritate.

p̄dicta p̄mo arguit: ois lex ē cōstitutio quedā p̄cipiens bonū vel ꝓhibēs malū. ꝛ in ꝛiis nō est talis ꝛstitutio: igit nulle sūt leges ꝛiaꝝ. Secūdo sic: iste ois hō currit ꝛ nullꝰ hō currit. pñt sil esse vere: quia ambe sil hñt potentiā ad hoc q̄ sint vere: cū nunc quelibet sit i potētia ad veritatē: igit ꝛie pñt sil esse vere. Tertio sic: iste ꝛiant ois hō est totū in quātitate: ꝛ nullꝰ hō est totū in quātitate: ꝛ tñ sūt sil vere: g̃ cōtrarie pñt sil esse vere.

Quarto sic: in ꝛiis includunt subcontrarie: igit si ꝛie sūt sil falsе sequit q̄ ꝛ subcōtrarie qō ē impossibile: igit ꝛie nō pñt sil esse falsе in ōtingēti mā. Quinto sic: iste ꝛiant in mā nāli vel remota: oē aial est hō: nullū aial est hō ꝛ tñ sūt sil falsе: igit ꝛie in mā nāli vl remota pñt sil esse falsе.

Ad argumēta. Ad p̄mū dr q̄ lex vno mō capit ꝓprie ut ē regula operationū humanaꝝ docēs modū bñ viuēdi sicut est lex nature vel dīna vel humana: ꝛ hoc mō est ꝑcipiens bonū vel ꝓhibēs malū ꝛ sic nō capit in ꝓpōsito. Alio mō capit similitudinarie ut est regula de mō repugnātie ꝓpōnū oppositarū ꝛ solū hoc mō capit hic ꝛ cōuenit ꝛiis. Ad secūdū dr q̄ hec est duplex: ꝛie pñt sil esse vere: q̄ hec determinatio sil pōt referri ad pñt: ꝛ sensus isti est sil hñt potētiā ut sint vere. ꝛ hoc mō est vera. Alio mō pōt referri ad esse vere ꝛ sic est falsa: ꝛ sensus isti est q̄ ꝛie pñt sil esse vere ꝛ sic ponit sil in pñti loco. Ad tertiū dr q̄ si in illis hō distribuat sic sūt ꝛia ꝛ tūc ista est falsa oīs hō est totū in quātitate: ꝛ si hō teneat ibi simplicit ꝑ seipso distributo sic non sūt ꝛie: q̄ ambe sūt singulares ꝛ ita dz teneri hō de vi sermonis rōne illi attributi totū in quātitate. Ad quartuz dr q̄ ad falsitatē vlis nō sequit falsitas ꝑticularis: iō non oportet q̄ si due ſubcōtrarie includant i duab ꝛiis simul falsis q̄ ꝓpter hoc sint falsе. Ad quintū dr q̄ ꝛ ille sint i mā remota vel nāli tñ ibi est ꝓdicatio indirecta: ꝛ hoc qō dictū est pri q̄ ꝛie in illis materijs nō pñt simul esse vere dz intelligi in p̄dicatiōe directa ꝛ ordinata. vñ licet illa ois hō est aial sit in mā nāli: tñ ista oē aial est hō ponit in mā remota: q̄ aial ibi stat nō solū ꝑ hoīb: ꝛ etiā ꝑ aliis animalibus quib hō nō potest cōuenire.

Lex ꝛ nā ſubcōtrariarū talis est: q̄ si una ē falsa reliqua erit uera ꝛ nō ecōuerso. Pñt eni ambe sil esse uere in cōtingenti mā ꝛ hoc q̄ñ accidēs est sepabile: ut quidam hō est albus: quidā hō nō est albus. Eñ lex ſbcōtrariaꝝ ꝓtrario mō se hz ad legē cōtrariaꝝ. Lex ꝛ nā cōtradictoriarū talis est q̄ si una est uera reliq̄ erit falsa ꝛ ecōuerso. i nulla eni mā pñt ambe esse sil uere uel falsе: ut oīs hō est aial: quidā hō nō est aial. ꝛ sic de aliis.

¶ Postq̄ autor determiauit de lege ꝛiaꝝ: hic ꝓsequit

determinat de lege subcõtrariaꝝ in qua sũt plures ptes sic in lege 3riaꝝ. Prima é q; due subcõtrarie in nulla mã pñt sil'esse false. Cui⁹ rõ est: qz si due subcõtrarie pñt sil'esse false: due otradictorie erũt simul false: ut si iste subcõtrarie q; dam hõ currit: quidã hõ nõ currit sint falle cũ ad falsitatez pticularis sequat falsitas vl'is: ut ad falsitatẽ isti⁹ aliqs hõ nõ currit sequat falsitas isti⁹ois hõ currit: g; due contradictorie erũt sil'false: qõ est incõueniẽs: ideo si i subcõtrarijs aliqua sit falsa reliqua erit vera ⁊ nõ econuerso.

Primo sciendũ q; secũda ps legis subcõtrariaꝝ talis est q; due subcõtrarie in mã cõtingenti pñt sil'esse vere: ratio est mã in mã contingenti p̃dicatũ põt inesse subiecto p aliquo suppositο ⁊ p aliquo nõ inesse sed p illo supposito cui cõuenit verificat' pticularis affirmati ua: qz ad veritattẽ ei⁹ sufficit p̃dicatũ eius inesse subiecto p vnico supposito: ⁊ p supposito cui nõ inest verificat' pticularis negatiua: qz ad veritatẽ ei⁹ sufficit p̃dicatũ remoueri ab vnico supposito subiecti: ideo in materia otingenti due subcontrarie possũt simul esse vere: ut iste quidã homo est

Secũdo cecus: quidã homo nõ est cecus.

sciendũ q; in mã nãli ⁊ remota due subcõtrarie nũq; pñt sil'esse vere. rõ est qz in mã nãli p̃dicatuz conuenit ol supposito subiecti: iõ negatiua semp est falsa ⁊ affirmatia semp vera: ſz in remota p̃dicatũ remouet a quolibet supposito subiecti: iõ semp affirmatiua est falsa ⁊ negatiua vera. Ex quo pz q; tres sũt ptes in lege subcõtrariaꝝ Prima est q; nõ pñt sil'esse false. Secũda est q; pñt esse sil' vere in mã contingenti. Tertia est q; in mã nãli ⁊ remota nũq; pñt esse vere nec falle ⁊ sic semp repugnãt in falsitate: ⁊ hoc cõuenit eis rõne forme siue oppositi ois: iõ ptinet formalit' ad legẽ ipsaꝝ. Quiq; repugnãt in veritate ⁊ quiq; nõ: iõ cõuenit ipsis rõne materie nec ptinet formalit' ad legez ipsaꝝ: vñ pz q; lex subcõtrariaꝝ eꝫuio se hz ad legẽ 3riaꝝ.

Tertio sciendũ q; due 3dictorie in nulla mã pñt sil' esse vere: cui⁹ rõ est: qz in 3dictorijs denotatur idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ: qz idez affirmat' ⁊ negat' de eodẽ: ſz ipossibile est idẽ inesse ⁊ nõ inesse eidẽ. hoc enĩ est p̃mũ p̃incipiũ omniũ cõplexoꝝ: iõ contradictorie nũq; pñt simul esse vere. ſz si vna est vera alia falsa est.

Quarto sciendũ est q; 3dictorie in nulla mã pñt sil'esse false: rõ est qz si possent sil'esse false cũ vnũ 3dictorioꝝ sit ens ⁊ aliud nõ ens: sequeret q; inẽ ens ⁊ nõ ens esset dare mediũ ſz hoc est impossibile: qz ens cõtinet oĩa entia: ⁊ oẽ aliud ab ente dicit' nõ ens: iõ 3dictorie nõ pñt simul esse false ⁊ sic hñt repugnantiã in veritate ⁊ falsitate sil': ⁊ vtrũq; ptinet formalit' ad legẽ ipsaꝝ ⁊ hoc est qõ dicit' q; 3dictorie magis opponunt' q; contrarie ⁊ subcontrarie: qz contrarie in veritate opponunt': subcontrarie in falsitate solum. subalterne in quantitate solum.

Sed contra p̃dicta p̃mo arguit' sic: Due 3rie pñt sil'esse false: ſz falsitas vl'is p; uenit ex falsitate alicui⁹ pticularis ei⁹: igit' ad falsitatẽ 3riarũ oportet q; subcõtrarie sint sil'false. Secũdo sic: idẽ nõ põt inesse ⁊ nõ inesse eidem nec vere affirmari ⁊ negari de eodẽ: ſz in subcõtrarijs semp idẽ affirmat' ⁊ negat' de eodẽ igit' in mã cõtingenti nõ pñt sil'esse vere. Tertio sic: iste sũt vere sil' quoddã ens est bonũ: quoddã ens nõ est bonũ: ⁊ tñ sũt in mã nãli: qz bonũ est ꝓprietas entis: g; in mã naturali subcõtrarie pñt sil'esse vere qõ é 3 legẽ eaꝝ. Quarto sic: in morte sortis sor. hz sil'esse ⁊ nõ esse: igit' duo cõtradictoria q; sũt sil' vera. añs pz: qz si esse ⁊ nõ esse sibi non sil' cõueniret in eodẽ instanti sibi cõueniret in diuersis instantib⁹ ⁊ ibi esset temp⁹ intermediũ i quo sor. nec haberet esse nec nõ esse ⁊ sic due cõtradictorie essent sil'false ⁊ cum hoc fit ipossibile oportet dare p̃mũ qõ sil' habet esse ⁊ non esse. Quinto sic: vnũ 3dictorioꝝ est falsuz igit' alterũ est falsũ: ⁊ sic pñt sil'esse falsa. oña tenet: qz vel alterũ est falsuz vel nõ alterũ. Si nõ alterũ cũ non alterũ ⁊ neutrũ equipolleant sequeret' q; neutrũ erit falsũ: ſz erũt ambo vera.

Adargumẽta. Ad p̃mũ dicit' q; ad falsitatẽ vl'is nõ sequit' falsitas pticularis ei⁹: ſz tantũmodo vni⁹ suaꝝ singulariũ: ⁊ ſz vitas vni⁹ singularis sufficiat ad veritatẽ pticularis. tñ ad falsitatem singularis non sufficit falsitas pticularis: qz plus requirit' ad veritatẽ singularis q; pticularis. s. p̃dicatũ inesse ⁊ non inesse p vno supposito determinato: qõ nõ requirit' ad pticularẽ. Ad secũdũ dr q; licet idem numero inesse ⁊ nõ inesse nõ possit eidẽ numero: tñ põt inesse ⁊ nõ inesse eidẽ in specie p diuersis suppositis: ⁊ sic p diuersis suppositis ve rificant' subcõtrarie. Ad tertiũ dr q; si capiat' bonũ ut est passio entis ⁊ cõuertit' cũ ente: ille sũt in mã nãli ⁊ negatia est falsa. ſz si capiat' ut dicit bonitatez moris: illo modo est accidens respectu entis: ⁊ ille sũt in materia cõtingenti.

Ad quartũ dicit' q; in morte sor. ipse habet esse ⁊ nõ esse in eodez instanti capto mãlit' ⁊ diuerso tñ formalit': qz ut é finis ꝓteriti habet in eo esse ⁊ ut est p̃nciptiũ futuri habet i eo nõ esse. ⁊ qz nõ est idẽ instans formaliter: ideo esse ⁊ nõ esse nõ dicunt' sil'cõuenire sorti nec etiam oportet sibi esse temp⁹ mediuz. Ad quintũ dicit' q; alterũ vno mõ capit' indiffinite vel pticulariẽ: ut tantũ valet sicut vnũ vel aliqõ ⁊ sic bene sequit' vnũ cõtradictoriũ est falsũ: ergo alterũ ut valet, pbatio cõsequẽtie. Alio mõ relatiue ut est relatiuuz diuersitatis ⁊ sic cõsequẽtia nõ valet nec ꝓbatio ei⁹: quia hoc modo nõ alterũ ⁊ neutrũ nõ equipollent: ideo.

Lex ⁊ nã subalternaꝝ talis ẽ q; si vl'is est uera sua pticularis erit uera ⁊ nõ ecõ uerso. Potest enĩ vl'is esse falsa sua pticu lari existente uera. ⁊ si pticularis est falsa sua vl'is erit falsa ⁊ nõ econuerso.

Postq; autor determinauit de lege otradictoriaꝝ que repugnãt in qualitate ⁊ quãtitate simul. hic consequenter determinat de lege subalternaꝝ que repugnãt in quantitate solũ. subalterne enĩ nõ repugnãt in veritate: qz pñt simul esse vere. nec in falsitate qz pñt sil'esse false. nec i q̃litate: iõ solũ repugnãt in quantitate: iõ inter oẽs ꝓpositiões subalterne minime repugnãt siue opponunt' rõne cui⁹ autor vltimo determinat de ipsis: ⁊ p̃mo dicit q; si vl'is est vera pti-

Ubi primo cularis est vera: ⁊ nõ ecõuerso. est sciendũ q; ad veritatẽ vl'is sequ'tur vitas pticularis sibi subalterne. Cui⁹ sũt due rões. Prima q; si p̃dicatũ vere dicat' de quolibet supposito subiecti sicut dicit vl'is etiã vere dicit' de aliquo supposito subiecti qõ sufficit ad veritatẽ pticular': iõ ad veritatẽ vl'is sequit' veritas sue pticularis. Secũda rõ est: qz si vl'is est vera sua pticulari existente falsa: sequeret' q; cõtradictorie essent sil' vere ⁊ sil'false: qz si ista esset vera: ois hõ currit. ⁊ illa falsa: quidã hõ currit subcontraria isti⁹. s. quidã hõ nõ currit p legẽ subcõtrariaꝝ esset vera. ſz hec aliqs hõ nõ currit contradicit prime. s. ois hõ currit. que ponebat' vera: igit' due cõtradictorie erũt vere sil'. Etiã si illa sit vera: ois hõ currit. p legẽ cõtrariaꝝ sua 3ria erit falsa. s. nullus hõ currit. ſz ista cõtradicit illi pticulari: aliqs hõ currit: iõ si ista ponat' falsa: ⁊ vl'is vera due otradictorie erũt sil'false qõ est ipossibile: iõ relinquit' q; si vl'is est vera sua pticularis erit vera.

Secũo sciendũ q; ad veritatez pticularis nõ seq̃t veritas vl'is. rõ est qz in mã otingenti p̃dicatũ põt cõuenire alicui supposito: ⁊ tñ nõ ouenire oĩbus iõ pticularis põt esse vera: qz ad ipsaz sufficit p̃dicatũ vere dici de subiecto p aliquo: vl'i tñ exñte falsa: iõ q̃uis ad veritatẽ vl'is sequat' veritas pticularis: nõ tñ ecõuerso.

Tertio sciendus q; ad falsitatem pticularis sequit' falsitas sue vl'is. Rõ est: qz si p̃dicatum nõ verificet' de aliquo supposito subiecti: qõ requirit' ad veritatẽ pticularis non verificabit' de quolibet: sicut requirit'

ad veritatez vniuersalis:igit̃ si pticularis est falsa:tua vniuersalis est falsa:licz nō ecōuerso:etiā si pticularis ponerētur falsa:z nō vniuersalis eius:sequeret̃ q; due ꝯtradictorie essent simul vere z fil̃ falsę.qō ꝓbaret̃ eodē modo sicut ꝓbatum est in ꝑma parte legis subalternaꝝ.

Quarto sciendū q; ad falsitatē vniuersalis nō sequit̃ falsitas pticularis. Rō est:quia ad falsitatē vniuersalis sufficit p̄dicatum falso dici de aliquo supposito subiecti: z ad falsitatez pticularis requirit̃ falso dici de oībus. Sz si falso dicat̃ de vno:non oportet q; falso dicat̃ de oībus alijs: iō ad falsitatez vniuersalis nō sequit̃ falsitas particularis:z hoc in mā cōtingenti:qz in materia naturali z remota si vniuersalis sit falsa etiā z pticularis:z ꝓ hoc habent̃ quattuoꝝ ptes que sūt in lege subalternarū.

Ex p̄dictis colligit̃ q; ad veritatē vniuersalis affirmatiue p̄dicatū debet ineſſe subiecto ꝓ quolibet supposito z ad falsitatē sufficit q; remoueat̃ ab aliquo:seu vnico supposito. Sed ad veritatē pticularis vel indefinite sufficit p̄dicatum verificari de subiecto ꝓ vnico supposito eius: z ad falsitatē eius oportet ipsum falso dici de quolibet supposito: z ad veritatē singularis requirit̃ q; verificet̃ de vnico determinato supposito:z ad falsitatē q; remoueat̃ ab eodem.

Sed contra p̄dicta ꝑmo arguit̃: Ad positionē vniuersalis nō sequit̃ positio pticularis:ut ad positionem alialis nō sequit̃ positio boīs: g̃ ad veritatem vniuersalis nō sequit̃ veritas pticularis.

Secūdo sic: Nō sequit̃ oē aial ꝑter sortē currit:g̃ quoddam aial ꝑter sortē currit.igit̃ ad veritatē vl̄is non sequit̃ veritas pticularis. Tertio sic: Ad veritatē hui⁹ quidā bō est aial.sequit̃ veritas hui⁹:oīs bō est aial.z ad istā: aliqs sol lucet.sequit̃ ista:oīs sol lucet.igit̃ ad veritatē pticularis sequit̃ veritas vl̄is. Quarto sic:in oī bona cōsequētia cō sequēs includit̃ in antecedente.sz in falsitate pticularis nō includit̃ falsitas vl̄is:qz in pticulari nō includit̃ vniuersalis sua:ergo ad falsitatē pticularis nō sequit̃ falsitas vl̄is.

Quinto sic:vbicūq; subiectū tenet̃ ꝓ equalib⁹ suppositis. z vbi est idē p̄dicatuz est eadē causa veritatis z falsitatis:sz ī vniuersali z pticulari ei⁹ subiectū tenet̃ ꝓ equalib⁹ suppositis alis nō essent oppositę:igit̃ habēt eandē causā veritatis z falsitatis:g̃ ad falsitatē vl̄is sequit̃ falsitas pticularis.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dicit̃ q; ad positionē vl̄is incōplexi qō est superius alicui⁹ inferioris nō sequit̃ positio sui pticularis.sz ad positionē vl̄is cōplexi qō est ꝓpositio vniuersalis: seq̃t positio sui pticularis.z de isto vniuersali solū est hic ad ꝓpositū. Ad secūdū dicit̃ q; ibi male capit̃ pticulare illi⁹ ꝓpositionis vniuersalis: qz exceptio nō pōt addi termino capto pticulariter.sz sic debet capi sua pticularis:aliqd aial aliud a sorte currit:z tūc bene sequit̃ ad suā vniuersalem.

Ad tertiū dr̄ q; licet in illis ꝓpositionib⁹ ad pticularem sequat̃ vniuersalis:hoc tm̄ nō est rōne modi enūciandi.sed tm̄ gr̄a materie:qz nō sequit̃ in oībus. Ut̄ due ꝑme sūt in materia nāli in qua vl̄is z pticularis ei⁹ equipollent quo ad veritatē z in alijs est vnū solū suppositus subiecti quare si pticularis est vera etiā vniuersalis. Ad quartū dr̄ licet ī falsitate pticularis nō includat̃ formaliē falsitas vl̄is tm̄ includit̃ virtualiē: qz in hoc q; p̄dicatū falso dicit̃ ꝓ quolibz supposito subiecti includit̃ q; falso dicit̃ ꝓ aliquo qō sufficit ad falsitatē vl̄is. Ad quintū dicit̃ q; in vl̄i z pticulari subiectū dicit̃ de equalib⁹ suppositis:nō tm̄ eodē mō:qz in vl̄i distribuit̃ z tenet̃ in actu ꝓ oībus suppositis eius: z in pticulari solū tenet̃ ꝓ oīb⁹ in aptitudine:z nō in actu cum nō distribuat̃.z sic patet de lege subalternaꝝ.

Item ꝓpositionū pticipantiū utroqz termino ordine ecōuerso triplex ē cōuersio.s.simplex:ꝓ accidēs z ꝓtrapositiōez

¶ Postq̄ autor determinauit superi⁹ de oppositiōe q̄ est passio ꝓpositionū pticipantiū vtroq; termino eodē ordine Nic cōsequenter determinat de cōuersiōe que ē passio ꝓpositionū pticipantiū vtroq; termino ordine econuerso. z qz cōuersio dicit̃ analogice.i.fm ꝓius z posteri⁹ de suis speciebꝰ:iō autor nō diffinit eā in cōi:sz diuidit z postea diffinit eā in suis speciebꝰ.hic tm̄ videndū est de rōne ei⁹ in cōi.

Primo sciendū q; cōuersio accipit̃ dupliciter. Uno modo generaliter ꝓ quacūq; mutatione rei de vno in aliud sicut est cōuersio de bono in malū: vel conuersio aque in vinū: z sic dicit̃ tam de cōuersiōe terminoꝝ q̄z rerū z ꝓpōnū. Alio mō capit̃ specialiter solū ꝓ mutatione vni⁹ ꝓpōnis in aliaz q̄ est ꝯuersio ꝓpōnū: z sic est ꝓprietas ꝓpōnū q̄ ꝯuertunt̃ z sic ꝯsideraꝝ hic: z nō ꝑmo modo.

Secūdo sciendum q; ꝯuersio ꝓpositionū adhuc accipit̃ tripliciter. Uno mō cōiter ꝓ oī mutatiōe vni⁹ ꝓpositiōis in aliā. z sic cōtinet sub se cōuersionē in terminis: z cōuersionē in oppositā qualitatē q̄ cōuenit ꝓpotionib⁹ de ꝯtingenti ad vtrūlibet:ut dicē do sortem currere est ꝯtingēs:ergo sortē currere nō est cōtingēs. Secūdo mō capit̃ minꝰ cōiter ꝓut est mutatio p̄dicati in subiectū: z ecōuerso sine ibi sit bona cōsequentia siue non. Tertio capit̃ ꝓprie ꝓut est mutatio p̄dicati in subiectuz: z ecōtra cū bona cōsequentia vni⁹ ꝓpositionis ad aliā. vnde qz mutatio situs terminoꝝ cū qua est bona cōsequentia dicit̃ debita.alia aūt vbi nō est bona cōsequentia dicit̃ indebita mutatio.ideo ꝯuersio magis ꝓprie significat mutatio nē situs terminoꝝ ꝓpositiōis cū bona cōsequentia vni⁹ ꝓpositionis ad aliā q̄z significat aliā mutationē z solum hoc

Tertio tertio modo sumit̃ hic conuersio.

sciendū q; ꝯuersio sic diffinit̃: Cōuersio est ꝓpositionū vtroq; termino pticipantiū ordine econuerso vni⁹ ad aliā formalis cōsequētia. In qua diffinitiōe ponitur formalis ꝯsequētia loco generis. ipsa enī est superius ad argumentationē cōuersionē z ad alias simplices consequentias: z est formalis ꝯsequentia que tenet in oībus terminis simili forma arguendi retenta. Deinde ponit̃ ꝓpositionuz q̄ nō sunt vtroq; termino pticipantiū ad differentiā cōsequentie ꝓpositionuz q̄ sunt vtroq; termino pticipantes sicut est in entimemate vel exemplo.ponit̃ ordine econuerso ad differentiā ꝯsequentie ꝓpositionū que sūt vtroq; termino pticipantes eodē ordine:sicut est ꝯsequentia inter subalternas vel inter equipollētes. Ex quibus patet q; in qualibet cōuersione cum sit quedā cōsequentia requirunt̃ due ꝓpositiones: z ꝑma est cōuersa z est antecedēs respectu alteri⁹ secūda vō dicit̃ ꝯuertens z est cōsequēs ad aliam.

Quarto sciendum q; ꝓpōnū cathegoricaꝝ vtroq; termino pticipantiū ordine ecōuerso triplex est cōuersio simplex:ꝓ accidēs z ꝓ trapositionē:cui⁹ diuisionis sufficiētia sic habet̃:qz oīs cōuersio est cōsequētia vni⁹ ꝓpositionis ad aliā cū mutatione situs terminoꝝ. vel ergo in illis ꝓpositionib⁹ termini habēt contrariā positionē: sic q; in vna ponant̃ finite z alia infinite:vel habēt similē positionē sic q; eodē modo tenent̃ in vtroq;: si ꝑmū sic est cōuersio ꝓ contrapositionē.si secundū sic est dupliciter vel vna ꝓpositio sequit̃ imediate z conuertibiliter ad aliā: z sic est cōuersio simplex. vel nō cōuertibiliter sz solum ex consequenti sic est cōuersio ꝓ accidens in qua cōuertens nō sequit̃ imediate ad cōuersaz sz ꝓ alterū. s. rōne vni⁹ ꝓpositionis que sequit̃ ꝑmo ad cōuersam ad quā sequit̃ sua ꝯuertens sicut inferius patebit.

Sed contra p̄dicta ꝑmo arguit̃: Cōuersio dicit̃ mutatio p̄dicati in subiectū: sz p̄dicatū cū habeat rōnē forme nō pōt mutari in subiectū qō habet rōnē materie:g̃ cōuersio nō est possibilis:nec est passio ꝓpositionū. Secūdo sic:cōuersio est mutatio situs terminoꝝ ꝓpositionis: igit̃ debz dici passio terminoꝝ z nō ꝓpositionū. Tertio sic: ꝯuersio nō est aliqua argumētatio cū in ipsa nō sit me-

diū ⁊ tñ in oī argumentatiõe est aliq̃ mediū: igit̃ ouersio nõ est cõsequentia formalis. Quarto sic: bõ ⁊ risibile cõ uertunt̃: ⁊ nõ cõuertunt̃ p aliquã hãc speciẽ cõuersionis igit̃ male ponunt̃ tñ tres species ouersionū. Quinto sic Aristo. sufficienẽ determinãs de ouersionib⁹ nõ posuit ouersionẽ p̃positionẽ: igit̃ hic male ponit̃ inẽ spẽs ouersiõis.

Ad argumẽta. Ad p̃mū dicit̃ q̃ cõuersio ẽ possibilis cũ omẽs ei⁹ cause sint possibiles: ⁊ ꝛ̃ p̃dicatū formaliẽ sub intentione p̃dicati nõ possit mutari in subiectū: tñ ẽ̃tū ad illud q̃ est bñ mutat̃ in subiectuꝫ ⁊ econtra. Ad secundū dicit̃ q̃ cõuersio debita ẽ̃tū ad rõnẽ a qua sumit̃ nomen ouersionis dr̃ mutatio situs terminoꝝ. dicit̃ enĩ ouersio q̃si sit̃ versio subiecti in p̃dicatū ⁊ econtra. ⁊ fm hoc in suo noie nõ est bona consequentia: ꝛ̃ ẽ̃tū ad id cui nomen imponit̃ est cõsequẽtia cũ mutatiõe terminoꝝ: ⁊ talis cõsequẽtia est passio ꝓpõnũ ⁊ nõ terminoꝝ: ⁊ adhuc mutatio terminoꝝ nõ cõuenit terminis fm se ꝛ̃ ut sũt in ꝓpõne: iõ est passio ꝓpõnis sibi cõueniẽs rõne terminoꝝ. Ad tertiũ dicit̃ q̃ ꝛ̃ ouersio non fit aliqua argumẽtatio tñ nõ sequit̃ q̃ nõ sit oña formalis: qꝛ oña est quoddã supius ad argumentationẽ ⁊ simplices ꝯsequẽtias cuiusmodi sũt cõuersio ⁊ equipollentia. Ad quartũ dr̃ q̃ bõ ⁊ risibile inẽ se cõuertunt̃ p cõuertibilitatẽ ⁊ nõ p cõuersionẽ: sic enĩ differũt cõuersio ⁊ cõuertibilitas ⁊ cõuertentia: qꝛ cõuertibilitas est passio terminoꝝ cõuertibiliũ q̃ de se inuicẽ vniuersaliẽ verificant̃. ꝛ̃ cõuertentia est passio relatiuoꝝ q̃ ad inuicẽ referunt̃ ut sũt pr̃ ⁊ filius ⁊ cõuersio ẽ passio ꝓpõnũ. Ad quintũ dr̃ q̃ Aristoteles cõsiderat cõuersionẽ ut est p̃ncipiũ reductiuũ sillogismoꝝ imꝑfectoꝝ ad ꝑfectos: ⁊ qꝛ cõuersio p cõtrapositionẽ ad hũ nõ deseruit: qꝛ in ipsa non manẽt idẽ termini simpliciter q̃ tñ debẽt remanere in reductiõe sillogismoꝝ: iõ illã nõ enumerauit Aristoteles inẽ cõuersiões. ꝛ̃ Petrus hispanus cõsiderauit cõuersionẽ ut est passio ꝓpõnis. ⁊ ouersio p cõtrapositionẽ est quedã passio ei⁹: iõ ipsã cũ aliis enumerauit inde etiã puenit q̃ autor iste determinaut de cõuersiõe in p̃mo tractatu vbi cõsiderat de enũciatõe: ⁊ Aristo. de ouersione in libro p̃ioꝝ determinat: vbi ꝯsiderat de sillogismis

Simplex ouersio est qñ de p̃dicato fit subiectũ: ⁊ de subiecto p̃dicatũ manente eadẽ q̃litate ⁊ quantitate ꝓpõnis. ⁊ hoc mõ ouertit̃ vlis negatiua i se ⁊ ꝑticularis affirmatiua i se: ut null⁹ bõ est lapis: null⁹ lapis est bõ: qdã bõ ẽ aial: qõdã aial ẽ bõ

C Post ꝫ autor p̃misit diuisionẽ ouersiõis. hic ꝯsequenẽ determinat de mẽbris ei⁹. ⁊ qꝛ in cõuersiõe simplici ⁊ p accidens manẽt idẽ termini ⁊ fm rem ⁊ vocẽ. ⁊ in cõuersiõe p cõtrapositionẽ solũ manẽt fm vocẽ: ⁊ variant̃ fm significationẽ: iõ p̃r⁹ determiat de cõuersiõe simplici ⁊ p accidẽs ꝫ de alia: ⁊ qꝛ in ꝯuersiõe simplici est solum mutatio situs terminoꝝ ⁊ nõ mutant̃ quãtitas nec q̃litas ꝓpõnis: ⁊ in cõuersione p accidẽs est mutatio quãtitatis cũ mutatiõe sit⁹ terminoꝝ: iõ p̃r⁹ agit de cõuersiõe simplici ꝫ p accidens.

Primo sciendũ q̃ cõuersio simplex est mutatio p̃dicati in subiectũ: ⁊ ecõtra: manẽte eadem quãtitate ⁊ q̃litate. in qua diffinitiõe ponit̃ mutatio loco generis. deinde ponit̃ p̃dicati in subiectũ ⁊ econtra: ad differentiã cõuersiõis p cõtrapositionẽ vbi nõ mutat̃ simpliciter p̃dicatũ in subiectũ: ꝛ̃ mutant̃ termini finiti in termi nos infinitos: ⁊ sic variant̃ fm significata. Deinde ponitur manẽte eadẽ q̃litate ⁊ quãtitate ad oñam ouersiõis p accidens: vbi est mutatio quãtitatis ꝓpõnis nõ tñ remanet hic eadẽ qualitas vel quãtitas in numero: qꝛ ouertẽs ⁊ cõuersa numero differũt: ꝛ̃ solũ manet eadẽ in specie.

Secũdo sciendũ q̃ ista ouersio dr̃ simplex ꝺ̃ plici de cã. Primo qꝛ ibi est simplex mutatio p̃dicati i subiectũ sine mutatiõe q̃titatis vl̃ termiꝝ finitoꝝ i infinitos termios sicut in ouersiõe p̃ p̃positionẽ q̃ nõ est simplex mutatio ꝛ̃ est mutatio cõplectẽs plures mutatiões. Secũda cã est: qꝛ in hac cõuersiõe ꝓpositio cõuersa p se p̃mo. i. fm se totã cõuertit̃: ⁊ nõ gra ptis: sicut in cõuersione p accidens: vbi vlis nõ fm se totaz cõuertit̃; ꝛ̃ fm suã ꝑticularẽ. ⁊ inde est q̃ in ista ouersiõe vna ꝓpõ simpliciter ouertit̃ in aliã. ⁊ iõ in ouersiõe simplici est oña ouertibilis: qꝛ sicut ouertẽs sequit̃ ad cõuersã: ita ecõuerso qõ tñ nõ fit in ouersiõe p accidẽs vbi ꝛ̃ ꝑticularis ouertens se quat̃ ad vlem: nõ tñ ecõtra: ut licz sequat̃ oĩs hõ est aial: g̃

Tertio quoddã aial est homo: nõ tamen econtra. est sciendũ q̃ fm cõuersionẽ simplicẽ ouertit̃ ꝑticularis affirmatiua. qõ sic ꝓbat̃: qꝛ bñ sequit̃ q̃dam hõ est aial: g̃ qõdã aial est hõ: ⁊ ibi est mutatio p̃dicati in subiectũ ⁊ ecõtra: igit̃ ibi est bona ouersio. añs pz: qꝛ si ista sit vera quidã hõ est aial. oportet q̃ aliq̃d idẽ sit hõ ⁊ aial. tũc signet̃ illud idẽ qõ sit hõ ⁊ aial: ⁊ vocet̃ sortes. ⁊ arguit̃ sic p̃ syllogismũ expositoriũ. i. ex singularib⁹ factũ. sor. ẽ hõ: sor. est aial. g̃ quoddã aial est hõ. ⁊ sic ista quoddã aial est homo sequit̃ ad illã. ſ. quidã homo est aial. ad quã sequũ

Quarto tur p̃misse illius syllogismi expositorij. sciendũ q̃ ista ouersiõe etiã ouertit̃ vlis negatiua. qõ ꝓbat̃ sic: qꝛ bñ sequit̃: null⁹ hõ est lapis: g̃ nullus lapis est hõ: qꝛ oĩs oña est bona in q̃ expositio ꝯsequẽtis seq̃t̃ oppositũ añtis: ꝛ̃ sic est de ista: qꝛ ad istã q̃ est ꝺ̃dictoria ꝯsequẽtis: quidã lapis est hõ. sequit̃ ista: q̃dã hõ ẽ lapis p ouersionẽ simplicẽ ꝑticularis affirmatiue iã ꝓbatã ⁊ illa est oppositũ añtis. g̃ p̃ma ꝯsequẽtia fuit necessaria.

Et p̃ aliã sic argui: si nõ sequit̃ null⁹ hõ est lapis: g̃ nullus lapis est hõ. oppositũ oñtis stabit cũ añte: ꝛ̃ ad ipsũ sequit̃ ꝺ̃dictoriũ añtis: g̃ due ꝺ̃dictorie stabũt̃ sil̃ in veritate qõ est ipossibile: igit̃ oportet p̃mã oñaz fuisse necessariã.

Sed contra p̃dicta p̃mo arguit̃: In oī ouersione est mutatio p̃dicati cũ mutatione subiecti: g̃ in q̃libet ouersiõe sũt plures mutatiões ⁊ p ꝯsequẽs nulla est mutatio simplex siue ouersio. Secũdo sic: hec est ouersio simplex: sortes ẽ hõ: igit̃ quidã hõ est sor. ⁊ tñ ibi nõ remanet eadẽ quãtitas cũ p̃ma sit singularis ⁊ secũda sit ꝑticularis: igit̃ in ouersiõe simplici nõ manet eadẽ quãtitas. Tertio sic: null⁹ hõ est spẽs: igit̃ nulla spẽs est hõ. nõ sequit̃ cũ añs sit verũ ⁊ oñs falsũ: cũ ꝺ̃dictoriũ oñtis sit veruꝫ. ſ. aliq̃ spẽs est hõ: igit̃ vlis negatiua nõ bñ cõuertit̃ simpliciẽ. Quarto sic: nõ sequit̃ null⁹ senex erit puer: g̃ nullus puer erit senex. cũ añs sit verũ ⁊ oñs falsũ: igit̃ ouersio simplex vlis negatiue nõ est bona oña.

Quinto nõ sequit̃: qdã lapis est in muro: g̃ quidã mur⁹ est in lapide: igit̃ ꝑticularis affirmatia nõ ouertit̃ simplr.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ dr̃ q̃ ꝛ̃ in ouersione simplici sint due mutationes in numero ẽ̃tuꝫ ad termios ꝓpõnis tñ est vna tñ in spẽ. ſ. mutatio sit⁹ terminoꝝ: ⁊ nõ est cõplectẽs plures mutatiões spẽ sicut ẽ in aliis ouersionib⁹. Ad secũdũ dr̃ q̃ in illa ouersiõe nõ manet eadẽ quãtitas ẽ̃tũ ad modũ enũciandi: tñ manet eadẽ virtualiẽ ẽ̃tũ ad id ꝙ quo verificat̃ ille ꝓpõnes: qꝛ sicut singularis p vnico suppposito verificat̃ ita ⁊ ꝑticularis ⁊ indefinita rõne cui⁹ de singularib⁹ ꝑticularib⁹ ⁊ indefinitis idẽ est iudiciũ ẽ̃tũ ad ouersiões. Ad tertiũ dicit̃ q̃ illa: nullus hõ est spẽs debet sic ouerti: nulla spẽs est aliq̃s hõ ad hoc q̃ hõ in secunda euidenẽ teneat̃ ꝙ suppositis sicut in p̃ma. Ad quartũ dr̃ q̃ ille due. ſ. null⁹ senex erit puer: ⁊ null⁹ puer erit senex pñt capi in sensu cõposito: ⁊ tũc ẽ sensus: null⁹ senex sub forma senis erit puer ⁊ sic ambe sũt vere ⁊ pñt capi in sensu diuiso ⁊ est sensus talis: null⁹ senex ẽ̃tũ ad id q̃ est erit puer: ⁊ sic p̃ma est falsa sicut ⁊ secũda: qꝛ ibi senex supponit ꝙ oĩb⁹ senib⁹ pñtib⁹ ⁊ futuris: rõne verbi de futuro: ⁊ ꝙ oĩb⁹ illis distribuit̃: mõ de aliquo futuro sene q̃ sortan cras nascet̃ verus est dicere

q̄'erit' puer. Ad quintū dr q illa nō cōuertit sic quidaz lapis est in muro:g quidā mur⁹ est in lapide:ſz debet sic cō uerti:g quoddā ens in muro est lapis: qz p̄dicatū p̄me nō est murus:ſz ens in muro.z siliter etiā dicit de istis: q̄daz oculus est in capite:quoddā vinū est in dolio.

Cōuersio p accidēs est qñ de p̄dicato fit subiectuz z de subiecto p̄dicatum manente eadez qualitate ſz mutata quantitate:z sic cōuertit ulis affirmatiua in particularem affirmatiuā:ut ois hō est aial: quoddaz aial est hō. Et ulis negatiua in particularē negatiuam:ut nullus hō est asinus:quidā asinus est homo.

¶ Postq̄ autor determinauit de cōuersiōe simplici i qua solū est mutatio p̄dicati in subiectū z ecōtra.hic ꝺsequent determiat de ꝺuersiōe p accidēs in q̄ sūt due mutatiōes.ſ. p̄dicati in subiectū z quātitatis:ipsā sic diffiniēs: cōuersio est transpositio p̄dicati in subiectū z econtra: manēte eadē qualitate ſz mutata quātitate. Cui⁹ diffinitiōis est eadē explicatio sicut p̄cedētis p̄ter hoc q̄ hic ponit mutata quantitate ad differentiā conuersionis simplicis.

Primo sciendū q̄ hec cōuersio dr p accidēs:qz p ipsā nō cōuertit ꝓpositio fmise totā z p se p̄mo ſz gr̄a ptis.ſ.fm suā particularē ut hec ois hō est aial: g quoddā aial est hō:p̄ma nō ꝺuertit nisi rōne sue particularis .ſ.q̄dā hō est aial.q cōuertit simplicit in aliā z nō cōuertit fm se totā:hoc est fm oēs suas singlares: etiā illa ꝺuertēs sequit ad ipsā fm p̄tez ei⁹ z nō p se p̄mo mō id q̄ cōuenit alicui fm p̄tē sibi cōuenit p accidēs: z p alterū: iō talis conuersio p accidens nominat.

Secūdo sciendū q̄ fm hāc ꝺuersionē debite cōuertit vlis affirmatiua in particularē affirmatiuaz.ꝓbat:qz hic est bona ꝺsequētia cū transpositiōe subiecti z p̄dicati: ois hō est aial:g quoddā aial est hō.g ibi est debita cōuersio cū ꝺuersio sit formalis ꝺña vni⁹ ꝓpōnis ad aliā cū mutatiōe p̄dicati i subiectū z ecōtra.añs ꝓbat: qz ad istā ois hō est aial sequit ista quidā hō est aial.p legē subalternaz z vltra sequit q̄dā hō est aial.ergo quoddā aial est hō p ꝺuersionē simplicē:ergo de p̄mo ad vltimū sequit ois hō ē aial ergo quoddā aial ē hō.p illā regulā ꝺsequentiarū:quicq̄d sequit ad ꝺñs bone ꝺsequentie sequit ad añs. z talis ꝺña vocat de p̄mo ad vltimū: z sic vlis affirmatiua bñ ꝺuertit p accidens:nō tñ p̄t cōuerti simplicit:qz argueret a nō ꝺistributo ad ꝺistributū a p̄te p̄dicati p̄me ꝓpōnis qō nō ꝺistribuit in p̄ma: eo q̄ est p̄dicatū ꝓpōnis affirmatiue z tñ ꝺistribueret in secūda cū esset subiectū ꝓpōnis vlis.

Tertio sciendū q̄ p ꝺuersionē p accidēs debite cōuertit vlis negatiua in particularē negatiuā. pz qz hec est bona ꝺña cū transpositōe terminoz:null⁹ hō ē lapis:igit q̄dā lapis nō est hō:igit vlis negatiua bñ cōuertit p accidēs.añs pz:qz bñ sequit:nullus hō est lapis:ergo null⁹ lapis ē hō p ꝺuersionē simplicē vlis negatiue ad quā sequit ista: q̄dā lapis nō est hō p legē subalternaz.iō sequit ad p̄mā: z ibi est bona ꝺña. Itē si nō sequat nullus hō est lapis:ergo quidā lapis nō est hō. oppositū ꝺñtis stabit cū añte in veritate.ſ.ois lapis est hō.ſz ad ipsā sequit q̄daz hō est lapis p cōuersionē p accidēs vlis affirmatiue. ſz illa est ꝺdictoria añtis. igit due ꝺdictorie stabūt sil in veritate qō est ipossibile.z sil⁹ posset ꝓbari ꝺuersio p accidēs vniuersalis affirmatiue.

Quarto sciendū q̄ ut supponit in hac ꝓbatiōe vltima in oi mala ꝺña oppositū ꝺñtis stabit in vitate cū añte Cui⁹ rō est: qz in oi mala ꝺña añs pōt esse verū ꝺñte exīte falso.z iō oppositū ꝺñtis ipsi⁹ pōt stare in veritate cū añte. vñ ꝺña nō dicit mala nisi qz ꝺñs ei⁹ nō includit in añte.ſz pōt esse falsū añte exīte vero:iō suū oppositū pōt esse verū cū añte talis ꝺsequentie:z econtra in bona ꝺña.vñ ex vero nūq̄ sequit falsū ſz ex falso q̄lib⁹ sequat vex. Ex q̄b⁹ pz q̄ vlis affirmatiua z vlis negatiua bñ ꝺuertunt p accidēs.ſz nulla particularis pōt cōuerti p accidēs:qz si sic ꝺuerteret in vlem.ſz ad particularē nunq̄ sequit formalit sua vlis:iō particularis nunq̄ cōuertit p accidens.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit:q̄litas rei cō sequit quātitatē ei⁹ igit mutata quātitate mutabit q̄litas. ergo in cōuersiōe p accidēs non manet eadē q̄litas mutata quātitate. Scō sic:nō seq̄t: ois hō videt lapidē: igit q̄dā lapis videt hoiem.ergo vlis affirmatiua nō bñ ꝺuertit p accidēs. Tertio sic:nō seq̄t ois hō est mortu⁹:ergo q̄dā mortuus est hō cū añs posit esse verū ꝺñte exīte falso.ergo vlis affirmatiua nō bñ conuertit p accidēs. 4° sic:nō seq̄t null⁹ hō est mulier:g q̄dā mulier nō ē hō igit ꝺ ꝺuersionē vlis negatiue. 5° sic:nō seq̄t nullū aial p̄ter hoiez ē rōnale:g.q̄dā rōnale nō ē aial p̄ter hoiez:igit vlis negatiua nō dr cōuerti p accidens.

Ad argumēta. Ad p̄mū dr q mutata quātitate in numero mutat q̄litas fm numerū:qz qualitas seq̄t quantitatē in esse numerali:ſz mutata quātitate i spē nō mutat q̄litas in spē:qz fm suū esse specificū nō seq̄t quātitatē z de ista ē h ad ꝓpositū

Ad secūdū dr q illa nō bñ ꝺuertit:ſz dr sic ꝺuerti ois hō videt lapidē:ergo quoddā vidēs lapidē ē hō. ē enī regula in ꝺuersionib⁹ q̄ qñ in ꝓpōne ponit verbū adiectiuū p copula p̄ncipali añq̄ ꝺuertat ꝓpō illud resoluendū ē p est: z suū pticipiū z dr illud pticipiū accipi i p̄dicato z reduci ad subiectū ꝺuertētis alit non fieret de p̄dicato p̄me subiectū secūde. Ad tertiū dr q illa nō bñ ꝺuertit:qz i ista ois hō est mortu⁹:hō supponit p p̄ntib⁹ z p̄teritis sil.rōne illi⁹ p̄teriti mortu⁹.z i alia tenet p p̄ntib⁹ tñ:z nō ampliat ſz dr sic ꝺuerti ois hō ē mortu⁹:ergo q̄dā mortuū ē vl fuit hō.vñ habēdū ē p regula q̄ termini ꝺuertētis z cōuerse debēt teneri eque ample z eque stricte.i. p equalib⁹ suppositis:alit ille nō essent pticipātes vtroq̄ termino: iō ista sic ꝺuertit ois hō est generand⁹.ergo q̄dā generandū ē vel erit hō:z dr poni vbū futurū ut hō stet i secūda p futuris sicut i p̄ma

Ad q̄rtū dr q illa dr sic ꝺuerti.null⁹ hō ē mulier: g q̄dā mulier nō ē aliq̄s hō. z ponit aliq̄s hō ut hō stet in secūda p viris tñ sicut in p̄ma. Ad q̄ntū dr q illa male ꝺuertit ſz dr sic cōuerti:nullū aial p̄ter hoiez est rōnale. ergo q̄dā rōnale nō ē aial aliud ab hoie resoluēdo p̄ter p aliud z ab. z sic dr fieri in oib⁹ exceptiuis.de istis tñ z reduplicatiuis z exclusiuis hz videri in puis logicalib⁹:quo mō in specialī cōuertant:z sic pz de cōuersiōe p accidens.

Cōuersio p ꝓtrapositionē est quando de subiecto fit p̄dicatū:z de p̄dicato subiectū manente eadē qualitate z quantitate: ſz terminis finitis in terminos infinitos mutatis. Et hoc mō ꝺuertit ulis affirmatiua in se z particularis negatiua i se: ut ois hō est aial: oē non aial est nō hō:z quidā hō nō est lapis:quidaz nō lapis nō est nō hō.uñ uersus: Feci simplicit cōuertit:eua p acci. Asto p ꝓtra sic fit ꝺuersio tota. Asserit a negat e sunt ulīter ambe. Asserit i negat o sūt particularit ābo. Ecce tibi sim armigeros ac arma bona con.

Et notandū q̄ illud signū quod est in subiecto ꝓpositionis que debet conuerti

quodcũqz sit illud debet poni supra totũ ꝑdicatum ⁊ reducere ipsum ad subiectũ. Preterea eadez est cõuersio ⁊ indefinite ⁊ singularis ⁊ particularis.

¶ Postq̃ determinatũ est de cõuersione simplici ⁊ p accidens vbi termini mutant̃ solũ fm situ. hic cõsequenter de cõuersione p cõtrapositionẽ vbi termini mutant̃ fm situ ⁊ significata simul ipsã sic diffiniẽs: Cõuersio p cõtrapositionẽ est mutatio subiecti in ꝑdicatũ ⁊ ecõuerso manente eadem qualitate ⁊ quantitate: sz mutatis terminis finitis in terminos ifinitos: cui⁹ diffinitiõis filis est explicatio: sicut ꝓcedẽtiũ: nisi qz ibi ponit̃ mutatis terminis finitis i termi nos ifinitos ad dzãm ꝟsiõis simplicis ⁊ p accidẽs.

Primo sciendũ q⁹ termin⁹ finitus ⁊ infinit⁹ cõtra dicũt iõ dicunt̃ habere cõtrariã positionẽ ⁊ nõ similẽ: ⁊ qz in ista cõuersiõe termini finiti mutant̃ in terminos infinitos bñtes cõtrariã positionẽ terminis fini tis: iõ talis cõuersio dicit̃ p cõtrapositionẽ. vñ qz terminus finitus ⁊ infinit⁹ cõtradicũt ut dictũ est: ⁊ quanto vnũ con tradictoziu⁹ est cõmuni⁹ ⁊ de plurib⁹ dicit̃ tanto suũ cõtra dictoziũ est min⁹ cõe ⁊ de pauciozib⁹ ꝟ: iõ quãto termin⁹ finit⁹ est cõmunior ⁊ generaliozꝫ tanto terminus infinit⁹ est specialioz: ut pz p exemplũ aĩal enĩ est cõmuni⁹ q̃ bõ ⁊ ecõ tra: ⁊ nõ bõ est cõmuni⁹ q̃ nõ aĩal: qz dicit̃ de oĩbus alijs ab aĩali: ⁊ cũ hoc de alijs aĩalibus ab hoĩe: ⁊ nõ aĩal solum

Secũdo dicit̃ de alijs ab animali.

sciendũ q⁹ p istã cõuersionẽ debite con uertit̃ vlis affirmatiua. pz qz hic est bona cõsequentia oĩs bõ est aĩal: ergo oẽ nõ aĩal est nõ bõ. igit̃ vlis affirmatiua cõuertit̃ in vlem affirmatiuã p cõtrapositionẽ. añs patet: qz bñ sequit̃ oĩs homo est aĩal: igit̃ oĩs bõ nõ est nõ aĩal: qz aĩal ⁊ nõ aĩal contradicũt: ⁊ vltra: oĩs bõ nõ est nõ aĩal: igit̃ oẽ nõ aĩal nõ est bõ p cõuersionẽ simplicẽ vlis negati ue. ⁊ vltra: oẽ nõ aĩal nõ ẽ homo: ergo oẽ nõ aĩal est nõ bõ. qz bõ ⁊ nõ bõ cõtradicũt: iõ de quocũqz verificat̃ bõ nega tur nõ bõ: g̃ de ꝑmo ad vltimuz sequit̃ oĩs bõ est aĩal: ergo oẽ nõ aĩal est nõ bõ. Aliter etiã posset ꝓbari: qz sicut aĩal ẽ superi⁹ ad hoĩem. ita nõ bõ ad nõ aĩal rõne infinitationis ut dictũ est: ideo sicut animal vniuersaliter verificat̃ de ho

Tertio mine: ita nõ homo de nõ animali.

sciendũ q⁹ particularis negatiua debite con uertit̃ p cõtrapositionẽ pz: qz bñ sequit̃ quidã bõ nõ est la pis: g̃ quidã nõ lapis nõ est nõ bõ. ⁊ sic ibi est debita cõuer sio. añs pz: qz bñ sequit̃: quidã bõ nõ est lapis: g̃ quidã bõ est nõ lapis: qz lapis ⁊ nõ lapis ꝺicũt. ⁊ vltra: quidã bõ ñ est lapis: igit̃ quidã nõ lapis est bõ. p cõuersionẽ simplicẽ particularis affirmatiue. ⁊ vltra: quidaz nõ lapis est bõ: igit̃ quidã nõ lapis nõ est nõ bõ: qz bõ ⁊ nõ bõ ꝺtradicũt: ergo de ꝑmo ad vltimũ bñ sequit̃: quidã bõ nõ est lapis: ergo q̃ dam nõ lapis nõ est nõ bõ. ⁊ sic particularis negatiua bñ cõ uertit̃ p cõtrapositionẽ: nõ tñ cõuertit̃ simpliciter nec p acci dens: qz ibi argueret̃ a nõ distributo ad distributuz ex pte subiecti ꝑme qõ in ꝑma nõ distribuit̃: cũ sit subiectũ ꝓpositionis particularis: ⁊ tñ in secũda distribueret̃: cũ esset ꝓdi

Quarto catum ꝓpositionis negatiue.

sciendũ q⁹ circa ꝟsiões ꝑdictas autoꝛ ponit duo notabilia in textu. Primũ est q⁹ signũ positũ in subiecto ꝓpositiõis q̃ debet cõuerti dz poni supra totũ ꝑdi catũ ei⁹: ⁊ illud aggregatũ dz poni in subiecto cõuertentis: Rõ est: qz signũ nõ est subiectũ nec ps ei⁹: sed est dispositio subiecti in q̃ntũ subiecti: iõ nũq̃ debet poni ad ꝑdicatũ sed semp ad subiectũ: ⁊ hoc est intelligendũ de cõuersione sim plici ⁊ p cõtrapositionẽ vbi manet eadẽ quantitas ⁊ idem signũ: ⁊ nõ de cõuersione p accidens vbi mutat̃ quantitas. Secundũ notabile est q⁹ eadẽ est cõuersio particularis in de finite ⁊ singularis. Rõ est: qz sicut singulare p vnico suppo sito verificat̃: ita ⁊ particularis ⁊ indefinita: ideo de ipsis idẽ est iudiciũ q̃tum ad cõuersiões. vñ ex ꝑdictis pz q⁹ vlis af firmatiua cõuertit̃ p accidens ⁊ p contrapositionẽ simul: ⁊ vlis negatiua simplicit̃ ⁊ p accidẽs. Sz particularis affirma tiua solũ cõuertit̃ simplicit̃: ⁊ particularis negatiua solum p cõtrapositionẽ. ⁊ p hoc babent̃ oẽs cõuersiões. vñ versus: Simplicit̃ feci cõuertit̃ eua p acci. Asto p3 sic fit cõuersio tota. Qui sic intelligunt̃: Feci. i. vlis negatiua designata p e: ⁊ particularis affirmatiua designata p i cõuertunt̃ simplr. Eua. i. vlis negatiua designata p e: ⁊ vlis affirmatiua desi gnata p a cõuertunt̃ per accidens. Asto. i. vlis affirmatiua designata p a: ⁊ particularis negatiua designata p o conuer

Sed contra tunt̃ p contrapositionẽ.

ꝑdicta arguit̃ ꝓmo: termini fini ti ⁊ infiniti nõ sunt idẽ termini: igit̃ in cõuersione p cõtra positionẽ nõ remanent idem termini: igit̃ ibi nõ fit de sub iecto ꝑdicatũ nec econtra. Secũdo sic: sicut se habet ho mo ad aĩal: ita nõ bõ ad non aĩal: qz sicut se habet affirma tio ad affirmationẽ: ita se habet negatio ad negationẽ. sed bõ nõ potest vliter dici de aĩali: ergo nõ bõ nõ potest dici vliter de nõ aĩali: igit̃ hec est mala conuersio: oĩs homo est aĩal: ergo oẽ nõ aĩal est nõ homo. Tertio sic: si particularis negatiua cõuertat̃ p contrapositionẽ argueret̃ a nõ distri buto ad distributũ a parte subiecti cõuerse: qõ distribuit̃ in secũda ⁊ nõ in ꝑma: igit̃ talis conuersio particularis nega tiue nõ valet. Quarto sic: hec est bona conuersio: aliquis homo est sortes: igit̃ sor. est homo: ⁊ tñ signũ subiecti non debet addi ꝑdicato cõuerse: qz termino singulari nõ debet addi signum: igit̃ signũ positus in subiecto nõ semp debet addi ꝑdicato in conuersiõe simplici. Quinto sic: due sin gulares diuerse qualitatis contradicũt: non aũt due particu lares: ergo de particularibus ⁊ singularib⁹ nõ est idẽ iudiciũ

Ad argumẽta. Ad primũ dicit̃ q⁹ in cõuer sione p contrapositionez nõ manent idem termini fm signif catũ ⁊ modũ significandi: manent tamen idem termini fm vocem: qz in termino infi nito includit̃ tota vox termini finiti: ideo fit de predicato subiectuz fm quid: ⁊ ille ꝓpositiones sunt vtroqz termino rticipantes. Ad secundũ negat̃ maioꝛ: qz homo est infe rius ad animal: sed nõ homo est superius ad nõ aĩal: ideo nõ se habent similiter: ⁊ illa auctoꝛitas sicut se habz homo ad aĩal: ita nõ homo ad nõ aĩal ꝛc. intelligit̃ in cõuertibili bus ⁊ nõ inter inferius ⁊ superius. Ad tertiũ dicit̃ q⁹ in hac cõuersione subiectum conuerse nõ manet simpliciter ⁊ fm significatũ eius: ideo nõ est idem qõ distribuit̃ in pre dicato cõuertentis: ⁊ in subiecto cõuerse est nõ distributũ quare nõ arguitur a nõ distributo ad distributum. Ad quartũ dicit̃ q⁹ illud notabile solũz intelligit̃ quando pre dicatũ conuerse est terminus cõmunis cui bene potest ad di signum: nõ autẽ quando est terminus singularis. Ad quintũ dicit̃ q⁹ licet de particularibus ⁊ singularibus nõ sit idem iudiciũ quantũ ad oppositionẽ: est tamen idem iudi ciũ quantũ ad conuersionẽ.

Propositio ipothetica est illa q̃ habet duas ꝓpositiões categoꝛicas cõiũctas tanq̃z prin cipales partes sui: ut si homo currit homo mouet̃. Et dicit̃ ipothetica ab hipos quod est sub: ⁊ thesis quod est positio: quasi suppositio: qz i ea una pars supponit̃ alteri. Propositionũ ipotheti carũ tres sunt species. s. cõditionalis: co pulatiua: disiunctiua.

¶ Postq̄ superi⁹ determinatū est de ꝓpositione cathegorica que est simplex enūciatio ⁊ de qua ꝑncipaliter in hoc tractatu intendit. hic cōsequenter autor determinat de ꝓpositione ipothetica que cōponit ex plurib⁹ cathegoricis. ⁊ seqnit cathegoricā sicut cōpositū sua cōponentia: ipsam sic diffiniens: Propositio ipothetica est illa q̄ habet duas cathegoricas cōiūctas p aliquā diuisionē vel p aliqō sibi equiualens: ut si homo est animal est.

Pro quo sciendū ꝓmo q̄ hac diffinitiōe p hoc relatiuū illa: intelligit gen⁹ diffiniti. s. ꝓpositio que hz modū generis respectu ꝓpōnis ipothetice. ⁊ residuū ponit ad dictam ꝓpōnis cathegorice. vnde ibi ponit: que habet duas cathegoricas ad explicandū materiā ꝓpōnis ipothetice. due enī cathegorice māliter componūt ipothetica: ⁊ ponit cōiūctas ad ostendendū suā formā toti⁹ ipothetice que est esse cōiūctiuū duaꝝ cathegoricarū inter se: ⁊ ponit p aliquam cōiūctionē ꝓpter formā ptis ipothetice. sicut enī in cathegorica subiectū ⁊ p̄dicatū sunt mā: ⁊ copula est forma ptis ⁊ esse vnitiuū subiecti ⁊ p̄dicati est forma toti⁹: sic in ipothetica due cathegorice sūt mā: ⁊ cōiunctio ipsas vniēs est forma ptis: ⁊ esse vnitiuū ipsaꝝ

Secūdo est oīno forma totius.

sciendū q̄ ꝓpositiones ipothetice p̄nt dici affirmatiue vel negatiue: q⁹ ut dictū est hnt copulam p̄ncipalē: ⁊ si illa ponat cū negatione dicunt negatiue. ⁊ si sine negatiōe dicunt affirmatiue: ⁊ sic p̄nt dici quales sed nō quante. Cui⁹ rō est: q⁹ quantitas ꝓpōnis se tenet ex parte subiecti ꝓpōnis: hz subiectū cathegorice nō est ps ꝑncipalis ꝓpōnis ipothetice hz tantūmodo remota: ⁊ a ptib⁹ remotis nō dz fieri denotatio rei: iō ipothetice nō dic alic⁹ q̄ntitat

Tertio sciendū q̄ p̄dicta diffinitio ꝓpōnis ipothetice p̄t dici ꝗdditatiua sm modū. Rō est: q⁹ explicat naturā ꝓpōnis ipothetice p gen⁹ ⁊ differentias boc est p mām ⁊ formā ei⁹. iō ostendit ꝑncipia essentialia diffiniti ⁊ essantiā ei⁹ eo modo quo habet essentia: ⁊ p ipsā habet sufficienter quid est ꝓpositio ipothetica. Et dicitur ipothetica ab ipos q̄ō est sub: ⁊ thesis positio quasi suppositiua locutio: q⁹ in ipsa vna cathegorica est in potentia ad aliā. vnde ꝑma se habet quodāmodo in potentia ad secundam: ideo aliquo modo sibi supponit.

Quarto sciendū q̄ ꝓpositio ipothetica diuidit p cōditionalē copulatiuaz ⁊ disiunctiuā que dicunt species ei⁹ sm modū: que diuisio sic ꝓbat: q⁹ i omni ꝓpositiōe ipothetica cōiungunt due cathegorice: vel ergo cōiūgunt sm voces tm: ⁊ sic est disiūctiua. vel sm voces ⁊ significata sit: ⁊ hoc dupliciter: q⁹ vel illa significata denotant cōtinere se inuicē sicut antecedēs cōtinet cōsequēs ⁊ copulant p modum vni⁹: ⁊ sic est conditionalis: vel copulant p modū diuersoꝝ: ⁊ sic est copulatiua. ⁊ p hoc patet q̄ in conditionali in qua vniunt due cathegorice p modū antecedētis ⁊ consequētis: ⁊ p modum vni⁹ magis vniunt cathegorice q̄ in alijs vbi vniunt p modū diuersoꝝ: ⁊ adhuc magis in copulatiua q̄ in disiunctiua: ideo cōditionalis p̄cedit copulatiuā: ⁊ copulatiua disiunctiuā.

Sed contra p̄dicta arguit ꝓmo: idē est ꝓpositio ⁊ ꝓpositio vna sicut habet ꝓbus idem est hō ⁊ vni⁹ hō: hz ipothetica non est ꝓpositio vna: igit nec est ꝓpositio: ⁊ p ōns male ponit ꝓpositio eē gen⁹ ei⁹. Secūdo sic: ex duobus actu existentib⁹ nō p̄t fieri vnū tertiū: hz due cathegorice due sūt ꝓpōnes in actu: igit ipothetica nō fit ex duab⁹ cathegoricis. Tertio sic: hec est ipothetica sor. currit qui mouet: ⁊ tñ ibi nō ē cōiūctio vniēs ipsas cathegoricas: igit ꝫ diffinitionē ipothetice. Quarto sic: aliqua ē ipothetica causalis ut hec: q⁹ sol lucet dies ē. ⁊ aliqua tpalis: ut q̄n sol lucet dies ē. ⁊ aliqua localis ut sor. currit vbi plato disputat: ⁊ tñ ille spēs nō ponunt in diuisiōe ꝓpōnis ipothetice: igit diuisio nō est bona. Quinto sic: eadē est copulatiua ⁊ disiūctiua: ut sor. currit ⁊ plato vel robert⁹ disputat: igit mēbra illi⁹ diuisiōis coincidūt: igit diuisio ē insufficiēs.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q⁹ hz ipothetica nō fit vna simplicit: est tñ vna cōiūctiōe: q⁹ capit vnitatē a cōiūctiōe vniēte ipsas cathegoricas. Ad secūdū vo dr q⁹ hz ex duob⁹ existētibus actu ut actu sūt nō fiat vnū tertiū: tñ ex ipsis incāptū vnū est in potētia respectu alteri⁹ bñ fit vnū tertiū actu. hz i ipothetica vna cathegorica bñ est in potētia ad aliā: est tñ cathegorica sm ꝓpriū ei⁹ actū q̄ est vnio p̄dicati ⁊ subiecti i ipothetica: tñ ille act⁹ ꝓpri⁹ nō est sibi vltim⁹ act⁹. hz ipsa ē sub actu toti⁹ ipothetice: iō nō dicit ibi esse sub actu ꝓprio: nec manet ibi sub forma ꝓpria tanq̄ sub vltia forma: q⁹ forma ei⁹ se hz p modū potentie ad formā toti⁹ ipothetice. Ad tertiū dr q⁹ in illa ꝓpōne nō est cōiūctio explicite hz sit implicite ⁊ implicat in hoc relatiō q̄ qō tantū valet sicut ⁊ ille: iō sensus ē sor. currit q̄ mouet. i. sor. currit ⁊ ille mouet. ⁊ sil̄iter diceret de istis: sor. est tant⁹ quant⁹ est plato. ⁊ hector ē tal⁹ qualis ē paris. Ad quartū dr q⁹ ille spēs ipothetice cōtinent sub istis trib⁹ tāq̄ sibi inferiores: iō nō debuerūt ꝫ ipsas enumerari. vñ causal⁹ otinet sub cōditionali: ⁊ tpalis ⁊ localis sub copulatiua: q⁹ cū dr sor. currit q̄n plato disputat. sensus ē: sor. currit in aliquo tpe ⁊ in eodē plato disputat. ⁊ sil̄r cū dr sor. currit vbi plato disputat. sensus est: sor. currit in aliquo loco ⁊ in eodē plato disputat: ⁊ sic vtraq̄ resolui⁹ in copulatiuā. Ad quintū dr q⁹ hz eadē ipothetica sit māliē copulatiua ⁊ disiūctiua: nō tñ est eadē formaliē: q⁹ sm q⁹ i ipsa p̄nt capi diuerse cōiūctiones p copula ꝑncipali sic est diuersaꝝ specieꝝ: ut in ista: sor. currit ⁊ plato vel robertus disputat: si ⁊ sit copula ꝑncipalis est copulatiua: ⁊ si vel est copula ꝑncipalis est disiūctiua.

Cōditionalis est illa in q̄ ꝓiūgūt due cathegorice p hanc cōiūctionē si: ut si hō currit hō mouet: ⁊ cathegorica illa cui immediate adiūgit hec ꝓiūctio si dr añs: reliqua uero ꝓns. Ad ueritatē ꝗditionalis exigit q⁹ añs nō possit esse uerū sine ꝓnte ut si hō ē aial: aial est. uñ ois cōditionalis uera ē necessaria: ⁊ ois cōditionalis falsa ē impossibilis. Ad falsitatē ei⁹ sufficit q⁹ añs possit esse sine consequente: ut si sortes ē albus est.

¶ Postq̄ autor posuit diffinitionē ꝓpōnis ipothetice ⁊ eius diuisionez: hic cōsequēter determiat de mēbris ei⁹. ⁊ q⁹ conditionalis pfectior est oībus alijs: q⁹ in ipsa vniunt due cathegorice p modū antecedētis ⁊ cōsequētis: in alijs aūt solū vniunt p modū diuersaꝝ ꝓpositionū: iō pri⁹ determinat de ꝗditionali q̄ de alijs eā sic diffinies: Cōditionalis est illa in q̄ ꝓiūgunt due cathegorice p hāc cōiūctionē si.

Primo sciendū q⁹ talis ꝓpositio dr cōditionalis: q⁹ ponit veritatē sui cōsequentis cōditionaliē tñ ⁊ nō absolute: vnde ponit suā veritatē sub illa conditione si antecedēs est verū denotando cōsecutionē vni⁹ ꝓpositiōis ad aliā. ⁊ q⁹ ista cōiūctio si denotat ꝫsecutionē ⁊ anteceſſionē vni⁹ ꝓpositiōis ad aliā. ideo in cōditionali due cathegorice cōueniēter cōiungūt p hanc cōiūctionē si vel p aliam sibi equiualentē. Ex quo patet q⁹ ad pfectam rationē conditionalis sufficit q⁹ vna ꝓpositio denotet sequi ad aliaz: ⁊ hoc fit in ꝓpositione causali: vbi denotat q⁹ antecedens est causa cōsequentis ⁊ infert ipsū ut hic: quia sol lucet dies est: ideo causalis est vna spēs cōtenta sub cōditionali: sed vltra rationē conditionalis addit causalitatē sui antecedentis respectu cōsequentis: rōne cui⁹ plus reꝯrit ad veritatē eius q̄ ad veritatē conditionalis.

Secũdo sciendũ q̄ ad veritatẽ cõditionalis requirit aīs nõ possit esse verũ sine ōnte: ꝫ est sine veritate sui ōntis. Cui⁹ rõ est: qz cõditionalis vera ꝑportat ꝯsequentiã necessariã: ꝫ i oi bona ꝯsequẽtia si aīs ei⁹ sit verũ ōnis ei⁹ erit verũ: qz ōnis actu ⁊ ītellectu includit in aīte rõne cui⁹ ex vero nõ sequit nisi verũ: iõ in cõditionali si aīs eius est verũ ꝯsequens eius erit vterũ.

Tertio sciendũ q̄ ad falsitatẽ ꝺditionalis requirit q̄ aīs possit esse verus sine ōnte. Rõ est: qz cõditionalis denotat ꝯsequentiã vni⁹ ꝓpõnis ad aliã. Sz ad hoc q̄ sit mala ōntia oz q̄ aīs possit esse verũ ōnte eiusdem existẽte falso: nisi sit repugnãtia terminoꝝ aīstis: eo q̄ in tali ōntia ōnis nõ includit in aīte: iõ ꝓpter habitudinez aīstis ⁊ ōntis nõ repugnat aīs esse verũ sine ōnte. vñ in cõditionali illa ꝓpositio cui imediate iūgit hec cõiũctio si oꝝ aīs: alia vo ōnis. Et ꝑdictis ꝑz q̄ ois cõditionalis vera est necessaria: qz dicit necessariã ōntiã vni⁹ ꝓpositiõis ad aliã qõ requirit ad veritatẽ ei⁹. ꝫ ois cõditionalis falsa est impossibilis: qz ipsa dicit ōntiã vni⁹ ꝓpõnis ad aliã: ⁊ illa cõsequẽtia ꝓ nullo tpe est necessaria: siue sit ibi habitudo cõtingẽs siue ipossibil: iõ est ꝓ oi tpe falsa: ⁊ sic est ipossibilis.

Quarto sciendũ q̄ a tota cõditionali duob⁹ modis arguit. Uno mõ a positiõe aīstis ad positionẽ ōntis: ut hic si ſor. currit ſor. mouet. ꝫ ſor. currit g̃ mouet. Secũdo mõ a destructõe ōntis ad destructionẽ aīt]: ut si ſor. currit ſor. mouet: g̃ si nõ mouet nõ currit. ⁊ tales fillogismi dicunt ipothetici. Posset etiã argui ꝑ alias regulas ōntiaꝝ: ut ꝑ istã Quicqd sequit ad ōnis bone cõsequẽtie sequit ad aīs ei⁹. Et ꝑ istã quicqd antecedit ad aīs antecedit ad ꝯsequẽs. Et rõ est: qz cõditionalis est quedã cõsequentia ut dictũ est.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguit: hec est cõditionalis: si hõ esset asin⁹ essz rudibilis: ⁊ tñ ibi nõ cõiũgunt due cathegorice ꝫ due oratiões ꝺiũctiue: igit male diffinitur ꝓpositio cõditionalis. Secũdo sic: hec est cõditionalis: ſortes currit igit mouet: cũ sit ipothetica ⁊ nõ sit copulatiua nec diſiũctiua: ⁊ tñ ibi nõ cõiũgunt due cathegorice ꝑ hanc cõiũctionẽ si: ergo cõtra diffinitionẽ. Tertio sic: in ista si hõ est asinus equ⁹ currit: aīs nõ põt esse verũ sine cõsequẽte: qz illud antecedẽs nullo mõ põt esse verũ: ⁊ tñ nõ est vera cõditionalis: ergo ad veritatẽ cõditionalis nõ sufficit q̄ aīs nõ possit esse verũ siue ōnte. Quarto sic: ſ cõditionalis vera est: si ſortes currit ſortes mouet: ⁊ tñ nõ est necessaria: cũ vtraq; ꝑs sit cõtingẽs: ergo nõ ois cõditionalis vera est necessaria. Quinto sic: ista ē falsa: si homo currit hõ est albus: ⁊ tñ põt eẽ vera: ſuppoſito q̄ oẽ currẽs sit albũ: igit nõ ois falsa est impossibilis.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit q̄ ista non est conditionalis ꝑ se ꝓmo: ꝫ solũ ꝑ reductionẽ ist⁹ cõiunctiuaꝝ ad ꝓpõnes indicatiuas. Rõ est: qz cõditionalis denotat veritatẽ sui cõsequentis sequi ad veritatẽ sui antecedentis. ꝫ antecedẽs nõ põt esse verũ vel falsũ: nec cõsequens nisi sit oratio indicatiua.

Ad secundũ dicit q̄ licz in illa nõ ponat formaliter hec cõiunctio si: ponit tñ virtualiter in hac cõiunctiõe ergo: q̄ denotat habitudinẽ vni⁹ ꝓpõnis ad aliã: sicut illa conunctio si. ⁊ licet illa ꝓpositio ponat veritatẽ sui antecedẽtis ꝺ tñ nõ est inc̄tum cõditionalis ꝫ virtute modi positiõis ⁊ platiõis ꝓpositionis cathegorice. Ad tertiũ dicit q̄ licz in illa ꝓpositione aīs nõ poss⁹ esse verũ ꝓpter repugnantiã suoꝝ terminoꝝ: hoc tñ nõ repugnat ꝓpter habitudinez eius ad suũ cõsequens: cũ possit esse verum sine ꝯsequente qz si ponerẽ esse verũ ꝑ impossibile nõ ꝓpter hoc sequeretur cõsequens: iõ illa nõ est cõditionalis vera. Ad quartum dicit q̄ licz vtraq; pars illi⁹ cõditionalis sit cõtingens tñ habitudo vni⁹ ad aliã est necessaria ⁊ hoc ſufficit ad veritatẽ ꝺditionalis que solũ denotat necessariã habitudinẽ vni⁹ cathegorice ad aliã. Ad quintũ dicit q̄ si ſupponat illa vlis: oẽ currens est albũ: tũc cõclusio sequit de necessitate. ꝫ hoc erit virtute illaꝝ duaꝝ ꝑmiſſaꝝ: oẽ currẽs est album: ⁊ hõ currit: ⁊ nõ virtute illi⁹ solius ꝓpõnis hõ currit: iõ illa ꝺditionalis ꝑma nõ ꝓpter hoc efficit vera ꝫ semp est impossibilis.

Copulatiua est illa in qua cõiungunt due ꝓpositiões cathegorice ꝑ hanc cõiunctionẽ et uel aliquã sibi similez: ut ſortes currit ⁊ plato diſputat. Ad ueritatez copulatiue exigit utrãq; partẽ esse uerã: ut homo est aial ⁊ deus est. Ad falsitatem eius ſufficit alterã partẽ esse falsã: ut homo est animal ⁊ equus est lapis.

Postq̄ anto⁹ determinauit de ꝓpositiõe cõditionali: hic cõsequenter fm ordinẽ ꝑi⁹ positũ determinat de copulatiua ipsã sic diffiniẽs: Copulatiua est illa in qua coniunguntur due ꝓpões cathegorice ꝑ hanc coniunctionẽ et: vel ꝑ aliq̄ sibi equiualẽs: ⁊ ponit ꝑ hanc cõiũctionẽ ⁊: ad differentiã aliaꝝ speciez ipothetice in quib⁹ cathegorice coniũgunt ꝑ alias cõiũctiones. ⁊ dicit talis ꝓpositio copulatiua magis q̄ alie ipothetice: qz licz in alijs cõiũgant cathegorice ꝑ aliquã cõiunctionẽ: tñ in ista solũ copulant ꝑ cõiunctionẽ copulatiuã. vñ in cõditionali cõiungunt ꝑ modum vni⁹ ficut aīs ⁊ ōnis que includũt se inuicẽ: ⁊ in diſiũctiua soluz cõiungunt q̄tum ad voces: ⁊ diſiũgunt q̄tum ad significata: ideo in sola copulatiua cathegorice vniunt simpliciter ⁊ ꝑ modũ diuersoꝝ.

Primo sciendũ q̄ ad veritatẽ copulatiue requiritur q̄ vtraq; ꝑs sit vera. Cui⁹ rõ est: qz copulatiua simul ponit ambas ptes ei⁹ simul asserendo eas fm sua significata: Ideo ad veritatem eius requirit q̄ vtraq; ꝑs sit vera. ipsa enũ est sicut totũ integrale respectu partiũ eius. ꝫ ad esse totius integralis sequit esse cuiuslibet ptis ꝓncipalis ei⁹: iõ ad veritatẽ copulatiue requirit veritas vtriusq; ptis: q̄uis tam in ꝑtali vltra hoc requiratur q̄ ambe ptes sint vere ꝑ eodem tpe. ⁊ hoc est: qz species semp addit aliquid vltra suũ genus: modo ꝑtalis est vna spẽs copulatiue: etiaz in locali requirit vtraq; partẽ esse verã ꝑ eodem loco: ut hic ſortes currit vbi plato diſputat. hoc tñ nõ requirit ad ipsã inc̄tũ copulatiua est sed inc̄tum est talis copulatiua.

Secũdo sciendũ q̄ copulatiua inter oēs ꝓpõnis ipothetice spẽs habet minoꝛẽ vnitatez: qz ipsa ponit duas cathegoricas simul q̄tũ ad veritatẽ eaꝝ sicut prius dictũ est. Cõditionalis aũt solum ponit habitudinẽ vni⁹ ad aliã. ⁊ diſiũctiua solum ponit veritatẽ vni⁹ cathegorice: ideo copulatiua habet minoꝛẽ vnitatẽ inter oēs ⁊ est simplicit ꝓpositio plures ⁊ solũ est vna ꝺiũctiõe ⁊ fm q̄d. vñ qz copulatiua sil ponit veritatẽ vtriusq; ptis ei⁹: iõ arguẽdo a tota copulatiua ad veritatẽ cuiuslibet ptis eius ſeq̄tur bonum est bona consequẽtia: ut bene ſequitur homo est animal ⁊ deus est: ergo homo est animal.

Tertio sciendũ q̄ ad falsitatẽ copulatiẽ ſufficit alterã ptẽ esse falsã. Rõ est: qz ipsa simul ponit ambas ptes ei⁹: sicut vlis oēs ſuas ſingulares. g̃ ꝓpter falsitatẽ vni⁹ cathegorice ipsa est tota falsa: ⁊ copulatiua cui⁹ ambe ptes sũt false nõ est magis falsa intensiue q̄ illa q̄ hz tñ vnã falsam: ꝫ sit magis falsa intensiue: qz falsitas ei⁹ ad plura se extẽdit. Ex istis sequit q̄ arguẽdo a falsitate vni⁹ cathegorice ad falsitatẽ toti⁹ copulatiue ẽ bona ōntia. Sequit etiã q̄ ad possibilitatẽ copulatiue requirit possibilitas vtriusq; ptis eius: ⁊ nõ ſufficit q̄ ambe ptes ſint fm se possibiles: ꝫ requirit q̄ ſint inſe cõpossibiles. iõ ista non est possibilis: ſor. est ⁊ ſor. nõ est: qz ille due nõ sũt cõpossibiles inſe in veritate cũ ſint ꝺictozie. Sed ad necessitatẽ

copulatiue requirit necessitas vtriusq; ptis ei⁹. Et ad im possibilitatē sufficit impossibilitas vni⁹ ptis ei⁹. Et ad ōtī gentiā sufficit ōtingētia vni⁹ ptis: nisi altera sit impossibil'.

Quarto sciendū q; ad dandū ōtradictionē in copulatiuis habet' tal' regula: q; copulatiua ⁊ disiunctiua de ptibus ōtradicētib⁹ ōtradicūt: q; non pñt sil' eē ve nec sil' falsē: ſz repugnāt in vitate ⁊ falsitate sil'. Et posset etiā aliter dari ōtradictio in oīb⁹ ipotheticis ferē do negationē ad p̄ncipalem copulā ipothetice. uel p̄ponendo negationē toti ꝓpōni: q; nō est veri⁹ dare ōtradictionē q̄z toti ꝓpōni p̄ponere negationē. ⁊ p̄ b⁹ p̄z q̄d sit ꝓpositō copulatiua: ⁊ quid requirit ad falsitatē ⁊ veritatē eius.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit': hec est copulatiua: soztes ⁊ plato currūt: ⁊ tñ ibi nō sunt due cathegozice: igit' cōtra diffinitionē copulatiue. Secūdo sic: hec est copulatiua: oīs hō currit: q; copulatiue ōtinet istas: soztes currit: plato currit: ⁊ sic de alijs: ⁊ tñ ibi nō est ōiūctio copulatiua: igit' ōtra diffinitionem

Tertio sic: hec est copulatiua vera: hō est aīal ⁊ equ⁹ est lapis: igit' ad veritatē ei⁹ nō requirit' vitas vtriusq; partis. Antecedēs p̄z: q; oīs ꝓpositio aliq̄d dicens ita eē sicut est ē vera. ſz illa dicit aliq̄d eē sicut est: igit' est va: q; dicit boiez eē aīal. Quarto sic: in copulatiua magis vnūtur due cathegozice q̄z in disiunctiua: in qua vniuntur ſm voces tñ: igit' copulatiua est magis vna q̄z disiunctiua: igit' nō habz minoꝛē vnitatē oīb⁹ alijs. Quinto sic: totū valet tantū q̄n tū quelibet ps: igit' ad b̄ q; tota copulatiua sit falsa oportet qualibet partē eē falsam: ⁊ nō sufficit falsitas alteri⁹ ptis.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicitur q; si in illa ꝓpōne soz. ⁊ plato currunt illa ōiunctio et copulet inē terminos. ſ. inē sortē ⁊ platonē: ipsa est cathegozica de copulato subiecto. sed si copulet inē ꝓpōnes ipsa ē copulatiua: ⁊ tūc ibi sunt due cathegozice. ſ. soz. currit ⁊ plato currit. Ad secundū dr̄ q; ly ista: oīs hō currit: mālit ōtineat plures cathegozicas etiaz copulatiue: tñ ille nō ōtinent' p̄ modū pluriū ⁊ formal' ſz p̄ modū vni⁹ tñ: iō nō est copulatiua. Ad tertiū dr̄ q; ly ista: oīs hō est aīal ⁊ equ⁹ est lapis: dicat aliq̄d eē sicut est quātū ad partē sui significati: nō tñ q̄ntū ad suū totū significatū qō ipsa affirmat: qō req̄rit ad vitatē ꝓpōnis copulatiue Ad q̄rtū dr̄ q; ly in disiūctiua cathegozice min⁹ vniant' q̄z in copulatiua: q; tñ disiūctiua solū ponit vitatē vni⁹ cathegozice: iō b̄z simplr maiozē vnitatē q̄z copulatiua Ad quintū dr̄ q; si capiat' tota distributiue: tūc ad hoc q; tota copulatiua sit falsa requirit' falsitas vtriusq; ptis ei⁹. sed si capiat' tota copulatiue p̄ pfecto: sic tota dr̄ falsa ꝓpter falsitatē vni⁹ ptis.

Disiunctiua ē illa in qua ōiūgunt' due ꝓpositōes cathegozice p̄ hanc ōiūctionē uel: aut aliā sibi equalentē: ut soztes currit uel plato disputat. Ad ueritatē disiūctiue sufficit alterā ptē eē uerā: ut hō est aial uel equ⁹ est asin⁹: ⁊ p̄mittit' q; utraq; ps ei⁹ sit uera: ſz nō ita ꝓprie: ut hō ē aial uel equ⁹ est hinnibil'. Ad falsitatē ei⁹ opoꝛtet utrāq; ptē eius eē falsam: ut hō est asinus uel equus est lapis.

¶ Postq̄ autoꝛ determīauit sup̄i⁹ de ꝓpōne copulatiua in q̄ due cathegozice ōiūgunt' ſm voces ⁊ significata simł: Nic cōsequēter determīnat de disiūctiua: in q̄ cathegozice ōiūgunt' ſm voces tñ: ip̄am p̄mo sic diffiniēs: disiūctiua ē illa in qua ōiūgunt' due cathegozice p̄ hanc ōiūctionē uel:

Primo aut per aliam sibi equiualentem. sciēdum q; hec ꝓpositio dr̄ disiūctiua eo q; in ipsa due cathegozice disiūgunt' q̄ntum ad significata et q; b̄ fit ōtenienter p̄ disiūctionē disiūctiuā: iō in ipa cathegozice vniunt' p̄ aliquā ōiūctionē disiūctiuā. Coniūctiōis enī disiūctiue duo sūt act⁹. Prim⁹ ē diūgē voces in quo cōnenit cū alijs ōiūctōib⁹: rōne cui⁹ ōiūctio dr̄. Secūd⁹ act⁹ ē disiūgē significata: rōne cui⁹ dr̄ disiūctiua: ⁊ in b̄ differt sic ab alijs ſpecieb⁹ ōiūctōis. ⁊ p̄ b⁹ p̄z intēt⁹ diffinitōis p̄misse.

Secundo sciēdū q; ad vitatē disiunctiue sufficit altera ei⁹ ptē eē vera. Rō ē: q; disiūctiua ponit duas cathegozicas. ſ. vnā sub disiūctōe ad aliā: iō de suo formali significato tñ ponit vnā cathegozicā: nō tñ determinate hāc uel illā: ſz indeterminate. Jō ad vitatē ei⁹ sufficit altera ptē eē verā: qū ponat solū vnā illaꝝ ptiū ip̄a enī ē sic totū vle. Sz ad eē toti⁹ vl'is sufficit positio vni⁹ suarū ptiū. sic ad positōez aīal' sufficit positio bois. iō ad vitatē disiūctiue sufficit vitas vni⁹ ptis. Ex quo p̄z q; ad possibilitatē ei⁹ requirit' possibilitas alteri⁹ ptis ei⁹. Et sil'r ad necitatē ei⁹ sufficit necitas vnius ptis ei⁹: q; eadē est rō de

Tertio possibilitate sicut de necitate ei⁹ ⁊ vitate. sciēdū q; ad falsitatē disiūctiue req̄rit vtrā q; ptē eē falsā q; si tñ vna sit falsa ⁊ alia va: qū ad vitatē ei⁹ sufficiat vitas vni⁹ ptis: ip̄a erit va simplr ⁊ nō poterit dici falsa. Jō ad b̄ q; ip̄a sit falsa req̄rit falsitas vtriusq; ptis ei⁹ sic ad destructōez vl'is req̄rit destructio omniū suarū ptiū subiectiuarū. Ex quo sequit' q; ad impossibilitatē disiūctiue req̄rit impossibilitas vtriusq; ptis ei⁹: q; si vna eēt possibil' tota diceret' possibil'. Et ad ōtingentiā ei⁹ requiritur vtrāq; ptē eē ōtingentē. uel q; vna sit impossibil' ⁊ alia ōtingens: q; si vna sit necaria ⁊ alia ōtigēs tota diceret' necia. ⁊ b̄ itelligēdū ē i affirmatiis: q; oppositō mō se hz in negatiis

Quarto sciendū q; duplicit' arguit' a disiūctuis. Uno mō: a tota disiūctiua cū destructione vni⁹ ptis ad positōez alteri⁹: ut hō ē aīal ul' equ⁹ ē lapis. ſz equ⁹ nō ē lapis: igit' hō ē aīal. Scōo mō arguēdo a vitate vni⁹ ptis ad vitatē toti⁹ ē bona ōntia. vñ bñ sequit' b̄ ē va: hō currit: igit' b̄ ē va: hō ē asin⁹ ul' hō currit. Et possz arguere a falsitate toti⁹ disiūctiue ad falsitatē vtriusq; ptis et ecōuerso. De mō aūt vādi ōdictōez i disiūctis satis dictū ē.

Sed cōtra p̄dicta p̄mo arguit': b̄ ē disiūctiua: oīs ꝓpositio ē va ul' falsa q̄ ibi fit ōiūctio disiūctiua: ⁊ tñ ibi nō sūt due cathegozice: igit'.

Scōo sic: diūgē ⁊ disiūgē sūt act⁹ oppositi q̄ nō pñt ouenire eidē. ſz ōiūctio disiūctiua hz disiūgē ꝓpōnes: igit' p̄ eā nō diūgunt' due cathegozice in disiūctiua. Tertio sic: oē totū integrale sil' ponit oēs suas ptes: ſz disiūctiua ē totū integrale q̄ integret ex suis partib⁹: igit' simł ponit vtrāq;: Et ad veritatem eius non sufficit veritas vnius partis.

Quarto sic: disiunctiua nō ponit veritatē alicuius partis eius: qui nō ponit veritatem nec p̄me nec secūde: Jgitur ad veritatem eius nō requiritur veritas vnius partis.

Quinto sic: hec disiunctiua est falsa: oēs homines sunt asini uel homines ⁊ asini sunt asini: ⁊ tamen vna pars eius est vera. ſ. hec: asini sunt asini: Jgitur ad falsitatem disiūcti ue nō requiritur falsitas vtriusq; partis.

Ad argumēta. Ad p̄mū dr̄ q; si hec coniunctio uel coniūgat inter terminos: sic illa nō est disiunctiua sed cathegozica de disiuncto predicato: cui⁹ predicatū est hoc totū: verū uel falsum: ⁊ sic est vera. Sed si coniūgat inter ꝓpōnes: sic est vna disiuncta falsa. ⁊ sic in ea sunt due cathegozice. ſ. iste: oīs ꝓpositio est vera uel oīs ꝓpositio est falsa. Ad secūdū dr̄ q; cōiūgere ⁊ disiungē nō pñt ouenire eidē ⁊ respectu eiusdē: ſz bñ respectu diuersoꝝ: ⁊ sic simul ouenit coniūctioni disiunctiue ōiūgere ⁊ disiungere: q; ōiūgit voces ⁊ disiūgit significata respectu alicui⁹ tertij. Ad tertiū dicit' q; si ōsidere tur disiūctiua ſm vocē bene est totū integrale suarū cathegozicarū: ſz nō si ōsideret' quātū ad significata ei⁹: q; nō ponit formaliter significatum vtriusq; partis de suo significato formali: ponit tamen significatum vnius tantum.

Ad quartū dicitur q̄ licz disiunctiua nō ponat veritatē alicui⁹ ptis ei⁹ determinate: tñ ponit vitatē ei⁹ indeterminate sub disiunctiōe ad aliā. Ad quintū dicit q̄ in illa ꝓpōne ꝑma categorica pōt eē de disiūcto p̄dicato: ꝛ sic est vna copulatiua vā: q̄ vtraq; ps est vā. ꝑma enī ps est: oēs boies sunt asini uel boies. secūda ē: asini sūt asini. alio mō secūda categorica pōt eē de copulato subiecto: ꝛ sic est disiūctiua falsa: q̄ vtraq; ps est falsa. ꝑma ps est: oēs boies sunt asini. secūda est: boies ꝛ asini sunt asini. ꝛ sic eo mō quo est disiūctiua habet vtrāq; partē falsam. ꝛ sic ꝑ de ipotheticis.

De equipollentijs tales dantur regule. Quarū ꝑma est talis: Si alicui signo uniuersali uel ꝑticulari ꝓponat negatio equipollet suo ↄtradictorio. Et iō eqpollent iste due: nō ois hō currit: qdā hō nō currit: ꝛ ita de alijs. Secunda regula talis est: si alicui signo uniuersali ꝓponat negatio: equipollet suo cōtrario: sicut iste ois homo nō est aial: null⁹ homo est aial. Uel iste: nullus homo non currit: ois hō currit: ꝛ ita de alijs signis uniuersalibus affirmatiuis uel negatiuis.

C Post q̄ autor determinauit de ꝓpōnib⁹ tā categoricis q̄ ipotheticis: dic ↄsequēter determinat de quadā passione ꝓpositōis. s. de equipollentia que ꝑ se ꝑmo ↄuenit ꝓpositionib⁹ categoricis: ꝛ ꝑ categoricas ipoteticis. ꝛ licz ordine nature equipollentia debeat īmediate poni post oppositiones ꝛ ante cōuersiones: sicut posuit Buridanus: eo q̄ regule equipollentiarū dantur ꝑ respectū ad oppositiōes. tñ ordine doctrine ↄueniētius ponūtur post ꝓpositōes ipotheticas: ad inuiendū q̄ equipollentie nō solū conueniūt ꝓpositionib⁹ categoricis: sed etiā ex consequēti ipotheticis. s. rōne suarū partiū: ut ille equipollent: si nullus homo mouetur nullus homo currit: ꝛ si nō quidam homo mouetur nō quidam homo currit.

Primo sciēdū q̄ equipollentia dicit equiualētia duarū ꝓpositionū in qualitate ꝛ quantitate in veritate ꝛ falsitate ꝑ aduentū negatiōis facta. Et dicit equipollentia ab equi quod est equale: ꝛ polleo es quod est idem q̄ valeo es: ideo equipollentia ꝛ equiualentia idem ↄdicūt realiter. Sed equiualentia cōiter accipit ꝓ equiualentia rerū terminoꝝ ꝛ ꝓpositionū. Equipollentia vō q̄uis ita gnāliter ꝛ ita cōiter possit accipi: tñ magis ꝓprie sumit ꝑ equalētia ꝓpositionū q̄ ꝓ alijs: iō equiualentia se habet ut gen⁹ ad equipollētiā: ideo bene ponit in sua diffinitiōe loco generis: ꝛ residuū q̄ sequit loco differētie ad explicādū ꝙ specialiter naturā equipollentie ꝓpōnū.

Secūdo sciendū q̄ triplex est negatō. s. negans: infinitans: ꝛ priuans. Negatio negans est q̄ negat totū q̄ repit post se ꝛ eius oppositū ponit: cuius ꝓpri⁹ actus est negare compositionē ꝓpositionis intrinsecā. Sed negatio infinitans est que negat cōpositionē intrinsecā termini finiti faciens ipm infinitū: sicut est negatio nois infiniti uel verbi infiniti q̄ solū infinitat ꝛ negat q̄litatē uel actū determinatū relinquēs substantiā infinitā uel actū indeterminatū: ut nō homo uel nō currit. Sed negatio priuans est q̄ negat habitū subiecti: ꝛ relinq̄t subiectū cū aptitudine ad habitū sicut est cecitas. ꝛ de negatōe negante solū intelligitur in diffinitiōe equipollentie: ꝛ in regulis sequētib⁹.

Tertio nō autē de alijs negationib⁹. sciendum q̄ equipollentie ꝓpositionū q̄tuor regulis notificant in textu. Quarū ꝑma est: si alicui signo vniuersali uel ꝑticulari ꝓponat negatio equipollet suo ↄtradictorio. Cui⁹ rō est: quia ctōradictorie repugnāt in qualitate ꝛ quātitate simul. ſz negatio ꝓposita signo mutat quantitatē signi ꝛ qualitatē copule in suam oppositam eo q̄ ipsa totū negat quod post se repit: ideo facit ꝓpōnes prius repugnātes in qualitate ꝛ quātitate simul eē eiusdē qualitatis ꝛ quātitatis: ꝛ sic facit ↄtradictorias equipolle re per aduentum eius.

Quarto sciendū q̄ secūda regula est: q̄ si alicui signo vniuersali postponat negatō equipollet suo ↄtrario Cui⁹ ratio est: q̄ ↄtrarie repugnāt in q̄litate solū ꝛ in quantitate nō: sed negatio postposita signo ꝛ addita copule mutat qualitatē copule ꝛ nō quātitatē: q̄ nō agit in p̄cedens: ideo ipsa facit prius ↄtrarias esse eiusdē qualitatis ꝛ equipollē inter se: Et harū regularū exēpla satis patent in textu.

Sed contra predicta ꝑmo arguitur: Signo nō est addenda negatio ut dicit ꝑmo periarmenias neq; infinitans neq; negans: eo q̄ act⁹ negatōis negantis est negare compositionē subiecti cū predicato: igit signo non debet ꝓponi negatio aliq̄: ut dicit ꝑma regula Secundo sic: nulla negatio dat propositioni aliquā quantitatē ſz solū negat ꝛ destruit id q̄ repit: igit negatio addita signo ꝑticulari nō dat sibi quantitatē vlem igit nō facit ipam equipollere suo ↄtradictorio. Tertio sic: ↄtradictorie nunq̄ sunt equipollentes quā simul repugnant in q̄litate ꝛ quantitate: ergo negatio ꝓposita signo nō facit ↄtradictorias ipsas equipollere. Quarto sic: negatio postposita signo est eiusdem virtutis sicut ꝓposita: q̄ sit eiusdem nature ꝛ rōnis: igit sicut negatio ꝓposita signo facit equipollere ↄtradictoria: ita negatio postposita ꝛ sic nō facit equipollere ↄtraria: igit ↄtra secundā regulā

Quinto sic: in istis omne currēs mouet: est negatio postposita signo: ꝛ tñ nō facit ↄtrarias equipollere quia ille nō equipollent in veritate: ergo secunda regula falsa.

Ad argumenta. Ad ꝑmū dicit: q̄ signo nō est addēda negatio infinitans: q̄ non est infinitabile: tñ sibi potest addi negatio negans: ꝛ ſz actus ꝑm⁹ negationis negantis sit negare cōpositionē oīonis: tñ secūdario potest negare q̄ntitatē signi ꝛ alia que repit post seipsam. Ad secūdū vō dicit q̄ ſz negatio negans ꝑ se solū neget id quod post se repit: tñ ex cōsequēti potest ponere oppositū illius quod ipsa negat: licz sit ꝑ accidens ꝛ nō ꝑ se: iō q̄ negat ꝑticulare quantitatem ex consequēti ponit vniuersalem ꝛ ecōtra: ꝛ negando negationē ex consequēti ponit affirmationē. Ad tertiū dicit q̄ si capiant in cotradictorie formaliter ut cōtradictorie sunt nunq̄ sunt equipollentes sed repugnantes. Sz si capiant materialiter ꝓm illud quod sunt bene sunt equipollentes ꝑ aduentū negationis sic q̄ ille due q̄ ꝑi⁹ erāt ↄtradictorie per aduentū negationis fiunt equipollentes: ꝛ sic intelligitur ista regula ꝛ omnes alie regule sequentes. Ad quartū dicitur q̄ licz negatio postposita signo ꝓm se sit equalis virtutis sicut ꝓposita: tamen nō est eodem modo applicata ad subiectum quod debet negare eo q̄ non reperit post se quantitatem ꝓpositionis sicut alia: ideo non mutat quantitatem: nec facit equipollere contradictoria. Ad quintum dicitur q̄ licz in illis fit negatio postposita signo tamen non fertur supra copulam principalem propositionis sed supra illud participium currens: ideo non facit contrarias equipollere sed solum mutat subiectum ꝓpositōnis. Unde regula intelligitur sic: q̄ fit negatio postposita signo ꝛ toti subiecto cadens supra copulam propositionis quod tamen non fit in istis.

Tertia regula talis ē: q̄ si alicui signo uniuersali uel ꝑticulari ꝓponatur et postponat negatio: equipollet suo subalterno: sicut iste due: nō ois hō nō currit:

quidaz homo currit.uel iste: nõ quidam hõ nõ currit:omnis homo currit ⁊ sic de alijs.similiter de quolibet alio signo.Ex istis regulis sumitur alia regla talis: Si duo signa uniuersalia negatiua ponãtur in eadem oratiõe:ita q̃ unuz in subiecto ⁊ reliquũ fuerit in predicato:primũ equipollet suo cõtrario p̃ secundã regulã. reliquũ uero cõtradictorio p̃ primã regulã ut illa:nihil est nihil equipollet huic qõlibet est aliqd.qz p̃ secundã regulaz quodlibet non ⁊ nihil equipollent.⁊ p̃ primã regulã nõ nihil ⁊ aliqd equipollent.Unde hec nihil est nihil equipollet huic:quodlibet est aliquid.qz nõ nihil ⁊ aliquid equipollẽt sicut nõnullus ⁊ quidã. unde uersus: Nõ omnis:quidam nõ:omnis nõ: quasi nullus.Nõ nullus quidã: sed nullus nõ ualet ois.Nõ aliquis nullus nõ quidã ualet non ualet omnis.Nõ alter neuter:neuter nõ p̃stet uterq;. Jtẽ Pre cõtradic:post cõtra:pre postq; subalter.

¶ Postq̃ autor determinauit ⁊ posuit duas regulas scilicet primã: ad habenduz equipollentiã contradictoriaz. ⁊ secundum:ad habendum equipollentiã contrariarũ. hic cõsequenter ponit tertiã ad habendũ equipollentiã subalternaz que talis est:Si alicui signo uniuersali vl̃ particulari preponat̃ ⁊ postponat̃ negatio equipollet suo subalterno qz subalterne repugnant in quantitate solum ⁊ nõ in qualitate.Sed negatio preposita signo mutat quantitatẽ ꝓpositionis ⁊ postposita impedit ne mutet̃ qualitas:qz una negatio destruit actum alterius: ⁊ ideo p̃ma negatio variat quantitatẽ propositionis ⁊ non qualitatẽ:⁊ p̃ consequens

Primo facit equipollere subalternas.

sciendũ q̃ ut in ista regula habet̃:due negationes equiualent uni affirmationi.Cui⁹ ratio est:quia p̃ma negatio que post seipsam reperit aliam negationẽ negat ⁊ destruit ipsam:sed destructa negatione ponitur affirmatio: qz de quolibet est affirmatio vel negatio vera ⁊ de nullo ambe simul: ⁊ ideo due negationes cadẽtes supra se inuicẽ equiualent uni affirmationi.

Secũdo sciendũ q̃ due affirmatiões nõ equiualent uni negationi:ꝫ due negatiões uni affirmationi.Cui⁹ ratio est: qz una affirmatio nõ destruit aliã sed magis affirmat eam.affirmatio enĩ non est instrumentũ intellectus ad destruenduz illud qõ prius dictũ est vel qõ reperit post se sicut est negatio iõ nõ destruit affirmationẽ sequentẽ:quare nõ ponit negationẽ p̃ destructionẽ affirmationis sicut fit in negationib⁹.⁊ licet affirmatio ex consequenti destruat negationẽ rõne oppositõis: tamẽ nõ primo ⁊ p̃ se destruit sicut negatio ꝫ solum ex cõsequẽti p̃ hoc q̃ primo ponit suũ significatũ ꝓpriũ cum quo nõ

Tertio potest stare negatio eius.

sciendũ q̃ licet in textu ponant̃ tres regule speciales de equipollentia contradictoriaz:contrariarũ: ⁊ subalternaz:tamen nulla ponit̃ de subcontrarijs.Cui⁹ ratio est:qz si darẽt̃ equipollentia in subcontrarijs vel negatio ꝓponerẽt̃ ⁊ postponerẽt̃ signo p̃ticulari vel preponeretur tñ: ⁊ sic vtroq; modo mutaret̃ quantitas ꝓpositionis: ideo subcõtrarie nõ essent eiusdez quantitatis.vel postponeret̃ tñ ⁊ hoc dupliciter:qz vel esset in affirmatiua vel in negatiua. Si secundũ sic esset negatio ponẽdo duas negationes ut hic:quidã homo nõ nõ currit. Si primũ sic esset penitus eadẽ ꝓpositio cũ alia:⁊ sic nõ esset equalentia duarũ ꝓpositionũ:iõ in istis nõ põt dari equipollentia.

Quarto sciendũ q̃ ex p̃cedentib⁹ regulis Pe.hispanus infert quartã regulã quodãmodo continentẽ primã ⁊ secundã que talis est: Si in eadem locutione ponant̃ duo signa vniuersalia negatiua: vnũ in subiecto ⁊ reliquũ in p̃dicato:primũ equipollet suo cõtrario:⁊ reliquũ suo contradictorio. Cuius ratio est:qz p̃mo signo postponit̃ negatio secũdi:⁊ sic equipollet suo cõtrario p̃ secundã regulã:⁊ secũdo signo preponit̃ negatio primi ⁊ sic equipollet suo contradictorio p̃ primã regulaz: ut ille equipollent:nihil est nihil ⁊ qõlibz ẽ aliquid.vnde ad retinendũ p̃dictas regulas cũ exemplis eaz ponunt̃ metra in textu q̃ satis facilit̃ pñt intelligi p̃ ea que dicta sunt.

Sed contra p̃dicta primo arguit̃:Due subalterne minus repugnãt q̃ due cõtradictorie:ideo minus requirit̃ ad faciendũ eas equipollere.sed ad equipollentiaz contradictoriaz sufficit vna negatio:ergo cũ due negationes magis faciant q̃ vna:sequitur q̃ ad equipollentiã subalternaz nõ requirunt̃ due negationes:igit̃ contra tertiã regulã in ordine ⁊ p̃mã huius lectionis. Secundo sic:vna negatio nõ potest destruere aliã: igit̃ p̃ hoc q̃ negatio ꝓposita ⁊ postposita se destruãt nõ fit equipollẽtia subalternaz.antecedẽs patet: qz omne qõ corrũpit̃ a suo contrario corrumpit̃:ꝫ due negationes nõ opponunt̃:imo sũt eiusdem rõnis:igit̃ vna nõ destruit aliã. Tertio sic:due negationes nõ ponũt affirmationẽ qz vnũ contradictoriũ nunq̃ ponit reliquũ:sed negatio cõtradicit affirmatiõi:ergo negatio preposita ⁊ postposita signo nõ facit equipollere subalternas. Quarto sic:signuz vniuersale est dispositio subiecti inq̃ntuz subiectũ est: ergo nũq̃ debet poni in p̃dicato:igit̃ in quarta regula supponitur falsuz q̃ signũ vniuersale ponat̃ a pte p̃dicati. Quinto sic: iste nõ equipollent nihil est nihil ⁊ qõlibet est aliqd qz p̃ma est negatiua cuz ibi ponat̃ tñ vna negatio ante copulam:⁊ alia est affirmatiua:igit̃ cõtra quartã regulã.

Adargumẽta. Ad primũ dicitur q̃ minus requirit̃ ad equipollentiam subalternaz q̃ contradictoriaz:qz ibi solum requirit̃ mutatio quantitatis:⁊ in cõtradictorijs requirit̃ mutatio quãtitatis ⁊ qualitatis simul:⁊ licet due negationes sint aliqd plus q̃ vna ꝑm vocẽ. tñ ꝑm actum negandi minus faciũt: qz solum mutant quantitatẽ: ⁊ vna sola ꝓposita signo mutat quantitatẽ ⁊ qualitatez simul. Ad secundũ dicit̃ q̃ si due negationes considerent̃ ꝑm suã rationẽ sic non opponunt̃.Sed si vna cõsideret̃ inq̃ntum est instrumentũ intellectus ad negandũ aliquid ⁊ alia ut est obiectuz qõ negat̃ supra quod cadit actus negandi:illo modo bene opponuntur ꝑm rationẽ agentis ⁊ patientis: ⁊ sic vna destruit aliaz quantũ ad suos actus ⁊ nõ ꝑm substantiã eius. Ad tertiũ dicit̃ q̃ licet negatio p̃ se p̃mo nõ ponat affirmationem tamen bene ex consequenti ⁊ per accidens negando negationẽ: qua negata ponit̃ affirmatio. Ad quartũ dicit̃ q̃ signũ vniuersale ut includit in se terminũ sue distributõis siue significatũ termini qui p̃ ipsum distribuit̃ bene ponit̃ in p̃dicato ꝓpositionis:⁊ adhuc inq̃ntum distributũ est potest poni a parte subiecti seu a parte p̃dicati:licz magis p̃prie ponat̃ a parte subiecti. Ad quintuz dicit̃ q̃ licet in ista:nihil est nihil:secũda negatio nõ ponat̃ ante copulam ꝑm vocem: tñ ponit̃ ꝑm intellectũ ⁊ sensũ constructionis: qz debet resolui secundũ nihil p̃ non ⁊ aliquid:⁊ est sensus nihil est nihil:idest nihil nõ est aliquid: ideo illa simplicit̃ est affirmatiua ⁊ equipollet alteri affirmatiue.⁊ sic patz de equipollentijs.

Odus est adiacens rei determinatio: ⁊ habet fieri ꝑ adiectiuū. Sed adiectiuuz est duplex. Est eni quoddā adiectiuū nominis: ut albus niger ⁊ similia. Et quoddā est adiectiuū uerbi: ut aduerbiū. qz ſm Priscianū aduerbium est ui uerbi adiectiuum: Et ideo duplex est modus. Unus est noialis qui fit ꝑ adiectiuuz nominis: ut hic homo albus currit. Alius uero aduerbialis qui fit ꝑ adiectiuuz uerbi: ut hō albus currit uelociter. Item aduerbioꝝ quedā determināt uerbū gratia compositionis: ut ista sex: necessario: contingenter: possibiliter: impossibiliter uero ⁊ falso. Alia determināt uerbū gratia rei uerbi: ut fortiter agit: uelociꝫ currit. Alia determināt uerbū ratione tēporis: ut aduerbia temporalia. Alia determināt uerbū ratione modi: ut aduerbia optandi ⁊ hortandi: ⁊ sic de alijs. Et ſm hoc ſumiꝫ multiplicit modus ꝑ aduerbia

¶ Postq̄ autor determinauit superius de ꝓpositione de ineſſe: in qua denotaꝫ ſimplex inherentia p̄dicati ad ſubiectum: ⁊ est cōpositio ſimplex. hic cōſequenter vult determinare de ꝓpositione modali: in qua est cōpositio modificata ⁊ composita ſm rationē ex cōpositione dicti ⁊ modificatione: rōne cui⁹ modalis ſequiꝫ illā de ineſſe ſicut cōpositū ſuū ſimplex: ⁊ qz ꝓpositio modalis dicit a modo ꝑ quē foꝛmaliter modificanꝫ: ideo anteq̄ autoꝛ notificet ꝓpositionē modalē: prⁱ⁹ determiat de modo in cōi diffinitiue ⁊ diuiſiue ut eliciat modū facientē ꝓpositionē modalē.

Primo sciendū q̄ modus est adiacēs rei determinatio. Et cui⁹ rō est: qz idē est mod⁹ realiꝫ ſm logicū: ⁊ adiectiuū ſm grāmaticū: ſz oē adiectiuū ē determinatio adiacēs rei. ſ. ſuo ſuaſtantiuo. oē eni adiectiuū est determinatio ſui ſubſtantiui: ⁊ ſibi adiacet: iō mod⁹ bñ dicit determiatio adiacēs rei. ⁊ ponit ibi determiatio loco generis: qz determiatio est quoddā ſupius ad determinationē q̄ fit ꝑ adiectiuū: ⁊ ad determinationē q̄ fit ꝑ ſubſtantiuū: vl ꝑ inferⁱ⁹ addutū ſuo ſupioꝛi: ut aīal hō. Deinde dicit adiacēs rei ad differentiā determiatiōis facte ꝑ ſubſtantiuū. Ex iſta diffinitiōe pz q̄ oē adiectiuū ſiue ſit determinatio vbi: ſiue rei ſubiecte vel p̄dicate: vl ſubiecti inq̄ntū ſubiectū: vel p̄dicati inq̄ntū p̄dicatū est: ut ſūt ſigna vlia vel ꝑticularia: ⁊ alie diſpoſitiones reſpectiue poſſunt dici modi accipiēdo modū cōmuniter ſicut accipit hic.

Secūdo sciendū q̄ mod⁹ in cōi ſic diuidit: quia quidā est mod⁹ noialis: ali⁹ aduerbial. Cui⁹ rō est: qz oīs modus bz fieri ꝑ adiectiuū cum ſit adiacens rei: vel ergo fit ꝑ adiectiuū noīs. ⁊ ſic est mod⁹ noialis vel ꝑ adiectiuū verbi q̄ō est aduerbiū: ⁊ ſic est aduerbialis q̄ modus est determiatio determinās ipſū verbū ⁊ ſibi adiacens. vñ talis modus pōt dici vbalis rōne obiecti ſui q̄ō determinat: qz est determinatio verbi: ⁊ potest dici aduerbialis ratione ſui ſubiecti eo q̄ est aduerbiū.

Tertio sciendū est q̄ nomen ſignificat ꝑ modum ꝑmanentis ſiue ꝑ modū quietis. verbū vo ꝑ modū fluxus ⁊ fieri: ⁊ qz adiectiuū noīs ſignificat ꝑ modū ꝑmanētis: iō ſolū habet determiare nomē: vel aliq̄d captū ꝑ modū noīs ſm ſuos modos ſignificandi. ſz aduerbiū ſignificat ꝑ modū fluxⁱ⁹ ⁊ fieri in alio: rōne cui⁹ est cōueniēs determiatio vbi ⁊ adiectiuū eiⁱ⁹: iō iſti modi ſic differūt inter ſe: qz modⁱ⁹ noialis est adiectiuū noīs ⁊ est determiatio noīs ſubſtātiui. ſz modⁱ⁹ aduerbialis bz fieri ꝑ aduerbia ⁊ ē

Quarto sciendū q̄ modⁱ⁹ aduerbialis ſubdiuidit ꝑ q̄ttuoꝛ modos ſm diuiſionē aduerbioꝝ: qz quedā modificant verbū gra cōpoſitionis: ut poſſibiliꝫ ipoſſibiliꝫ: ⁊ ſic de alijs. Alia vo gra rei verbi: ut velociꝫ cōiter foꝛtiꝫ. Alia vo gra tpis: ut aduerbia tpalia. Alia gra modi: ut aduerbia optandi ⁊ hoꝛtādi. Cui⁹ rō est: qz verbū ſpāliter adiectiuū includit in ſe q̄ttuoꝛ iſta. ſ. cōpoſitionē q̄ est actus generalⁱ ⁊ rem vbi q̄ dicit actus ſpālis ipſi⁹ verbi: ut in hoc vbo currit ipoꝛtat cōpoſitio q̄ est actⁱ⁹ generalis eiⁱ⁹ ⁊ curſus i ipſo dicit res verbi: ⁊ est actⁱ⁹ ſpālis ꝑ ipſū impoꝛtatⁱ⁹. Tertiū est tempⁱ⁹. Quartū est modⁱ⁹. ſz duo ꝓma ſūt eſſentialia verbo. duo vo vltima ſūt modi ſignificādi accidētales eiⁱ⁹. Et ſm iſta quattuoꝛ ſūt diuerſa aduerbia verbū diuerſimode determinantia. Ex p̄dictis patēt diffinitio ⁊ diuiſio modi: ⁊ ſubdiuiſio eiⁱ⁹. patet etiā q̄ oīs modⁱ⁹ cadens in ꝓpōne est determiatio ſubiecti vel p̄dicati vel cōpoſitionis ipſoꝝ: qz ſemꝑ est determiatio alicui⁹ noīs vel alicui⁹ verbi.

Sed contra p̄dicta arguit ꝓmo: oīs determinatio est actio: qz determiare ē agere: ſz modⁱ⁹ nō est actio: igit nō ē determiatio. Scōo ſic: ipoſſibile est modⁱ⁹ ⁊ tñ nō est determiatio rei adiacēs: qz nō ſignificat aliquā foꝛmā alteri adiacentem: igit male ponit diffinitio modi. Tertio ſic: oē nomen ſignificat ꝑ modū ꝑ ſe ſtantis: cū oē nomen ſignificet ꝑ modū ſubſtantie: igit nullū ē adiectiuū noīs nec modⁱ⁹ noialis. Quarto ſic: vniⁱ⁹ determiabilis est tñ vnica determiatio: ſz verbū est vnū determiabile: ergo male ponunt plura aduerbia q̄ poſſit determiare idē verbum. Quinto ſic: quedā aduerbia determināt verbū gra loci: ut aduerbia localia. ⁊ quedam gra numeri: ut aduerbia numeralia: igit inſufficienꝫ enumerauꝫ aduerbia determinantia verba.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q̄ determiare effectiue ⁊ ꝑ modū agentis est agere ſz nō determiare foꝛmaliꝫ. iō licet determiatio actiua ſit actio: nō tñ determiatio foꝛmaⁱ de q̄ intelligit in diffinitiōe modi. Ad ſecundū dr q̄ licet ipoſſibile nō ſignificet foꝛmā realē adiacentē cōpoſitiōi: qz ſignificat impoſſibilitatē q̄ est p̄uatio potentie: tñ ſignificat foꝛmā ⁊ determinationē ſm modū intelligēdi: qz ipoſſibilitas bene appꝛehēdit ꝑ modū foꝛme ⁊ determiatiōis cōpoſitiōis: ⁊ ſic ſignificat ꝑ hūc modū ipoſſibile. Ad tertū dr q̄ duplex est mod⁹ ſubſtantie. ſ. mod⁹ ꝑmanētis ⁊ ꝑ ſe ſtantis. ⁊ oē nomē ſignificat ꝑ modū ſubſtantie q̄tū ad modū ꝑmanētis: ſz ſola ſubſtātia ſignificat ꝑ modū ꝑ ſe ſtātis: adiectiua vo ꝑ modū alteri adiacētis. Ad quartū dr q̄ vniⁱ⁹ determinabilis ſm idē eſſe vel eandē rōnē est vnica determiatio. ſz tñ vniⁱ⁹ determiabilis māliter ſm diuerſas rōnes poſſit eſſe plures determiatiōes: ⁊ ſic est de vbo q̄ō diuerſis rōnibⁱ⁹ determiat ꝑ aduerbia. Ad quītū dr q̄ aduerbia loci ⁊ numeri ⁊ alia multa determināt vbū gra rei verbi ⁊ cōtinenꝫ in illa diuiſiōe: vñ aduerbiū numeri nō determinat verbū rōne numeri q̄ est mod⁹ ſignificādi vbi ſz ratiōe numeri rei ſignificate ꝑ verbū: ut cū dr ſor. bis currit: ibi determinat currit rōne dualitatis curſus ſignificati ꝑ ipſum vbū: nō aūt rōne numeri ſingularis aut pluralis abſolute.

Sed omiſſis omnibⁱ⁹ alijs ſolū de illis modis qui cōpoſitionē determinant ē dicendū: ut ſūt hi ſex neceſſario cōtingenꝫ

ꝛ cetera. ℭCū eni dicit homo currit neces sario hic significat ꝙ cōpositio ista sit ne cessaria. ℭCum aūt dicit hō currit bñ uel male uel uelociter significatur ꝙ cursus hois sit bonꝰ uel malus ul' uelox: ꝛ ita in illa determinat res uerbi: in prima uero cōpositio: ꝛ sic intelligendus est de alijs ꝓdictis aduerbijs. ℭCū solus ille modus ꝙ determiat cōpositionē facit ꝓpositionē modalē: ꝛ solū de tali hic intendim⁹. ℭEt sciendū ꝙ isti sex modi qñqz sumunt ad uerbialiṫ: ut possibiliter: ipossibiliṫ: neces sario: cōtingenter: uero: falso. Qñqz no minaliter: ut possibile: ipossibile: necessa riū: cōtingens: uerū falsum.

ℭPostq̄ autor determiauit de modo in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue. hic ꝺsequēter oñdit de quo mō est specialiṫ h ad ꝓpostū: dicēs ꝙ hic solū in spāli dicendū est de modo q̄ determinat verbū gr̄a cōpositiōis ꝛ cōpositionē ꝓpōis Cuiꝰ rō est: qz hic solū p̄ncipaliṫ ꝺsideraṫ modꝰ faciēs ꝓpo sitionē modalē: ꝙ solus modꝰ determinās cōpōnē ꝓpōis facit ꝓpōez modalē: eo ꝙ cōpositio est forma totiꝰ ꝓpōis iō modꝰ ipsā modificans reddit ꝓpōez modalē. Sꝛ modi determinātes subiectū uel p̄dicatum: qz solum modificant partes materiales ꝓpositionis nō faciunt ꝓpositionē mo dalē: quare de illis nō est amplius determinandū.

Primo sciendū ꝙ cōpositio ꝓpōis pōt dupliciṫ determiari. Uno mō gn̄ali determiatiōe q̄ sibi addiṫ aliq̄s modꝰ entis siue ampliatiōe ipsiꝰ cōposi tionis. ꝛ hoc mō determiaṫ istis modis vero vel falso. Sꝛ qz generalis determiatio nō est determiatio simpliciter ꝙ ꝑm q̄d tm̄: iō ꝺpositio hoc mō nō simpliciṫ modificaṫ: nec fit simpliciṫ modalis ꝓpositio. Alio mō determinaṫ spāli determiatiōe q̄n. ſ. modꝰ dicit spāle modū entis ꝛ ampliat cōpōez vltra tps p̄ns ꝛ sic determiaṫ istis modis: possible: ipossibile: ꝺtingēs ꝛ nccm: ꝛ h̄ mō simplr fit ꝓpō modal'.

Secūdo sciendū ꝙ ad modū faciēte ꝓpositōez modalē req̄runt tres ꝺditiōes. Prima ꝙ talis modꝰ determinet cōpositionē ꝓpōis defectu cuiꝰ adiectiua q̄ determināt subiectū vel p̄dicatū māle ꝓpōis vel verbū gr̄a rei verbi modi vel tpis nō reddūt ꝓpositionē modalē. Secūda cōditio est ꝙ talis modꝰ ꝺicat aliquā ꝺf ferentiā vl' modū entis circa talē cōpositionē: defectu cuiꝰ negatio ꝛ isti modi opinabile ꝛ inopinabile vel credibile nō faciūt ꝓpositionē modalē. Tertia est: ꝙ talis modꝰ am pliet cōpōnē vltra tps siue p̄iacētis: defectu cuiꝰ verū ꝛ falsū nō faciūt ꝓpōem modalē simplr dictā ſꝛ generaliṫ tm̄.

Tertio sciendū ꝙ tm̄ q̄ttuor sūt modi faciētes sim pliciṫ ꝓpōnē modalē. ſ. possibile: ipossibile cōtingens ꝛ necessariū: ꝓbaṫ p sufficientiā: qz ois modus faciēs ꝓpositionē modalē determiat cōpositionē ꝓpōnis vel q̄ circa ipsā ꝺicit nō esse: ꝛ sic est ipossibile. vel ꝺicit esse ꝛ hoc dupliciṫ: vel ꝺicit simpliciṫ esse ꝛ in actu: ꝛ sic est ne cessariū. vel esse ꝑmixtū potētie: ꝛ hoc est dupliciṫ: vl' ꝺicit ipsū p respectū ad suū actū: ꝛ sic est possibile. vel p respectū ad suā causā ꝺtingentē: ꝛ sic est cōtingēs. vnde ꝙ isti modi determinent cōpositionē ꝑz: qz cū ꝺr soz. necessario currit: designaṫ ꝙ cōpositio cursus cuj sortē sit necessaria ꝛ nō ne cessitas sortis ſꝛ se: nec cursus ſꝛ necessitas cōpōnis vniꝰ cū alt̄o. ſꝛ si ꝺicaṫ soz. currit fortiṫ: designaṫ ꝙ ille curſ ē sort.

Quarto sciendū ꝙ p̄dicti modi p̄nt sumi dupl'r. vno mō noialiṫ. alio mō aduerbialiṫ. Et rō est: qz modꝰ in cōi ꝛ adiectiuū idē sūt. ſꝛ oē adiectiuū po test sumi noialiṫ: cū significet p modū ꝑmanentis ꝛ aduer bialiṫ: cū significat p modū fluxꝰ ꝛ fieri: iō illi modi possūt duobꝰ illis modis accipi: ꝛ vtroqz mō faciūt ꝓpōez moda lē simpliciṫ: qz simpliciṫ ꝺeterminant cōpositionē ꝓpōnis differenṫ tm̄: qz q̄ sumunṫ noialiṫ ꝺeterminaṫ cōpositionē acceptā p modū nois ut hic: sortē currere est possibile. cō positio istiꝰ ꝺicti sortē currere sumiṫ noialiṫ. ſꝛ q̄ sumunṫ aduerbialiṫ ꝺeterminaṫ cōpositionē verbaliṫ designatam: ut hic soz. currit possibiliṫ. Ex ꝺictis patet qui ꝛ quot sunt modi faciētes ꝓpositionē modalē: ꝛ quot mōis accipiant

Sed contra ꝓdicta p̄mo arguiṫ sic: oē ꝺeter minabile est in potētia: ſꝛ cōposi tio ꝓpōnis cū sit forma totiꝰ est in actu tm̄: ꝛ p ꝑs non est determinabilis: igiṫ nullus modꝰ determiat illā cōpositio nē. Secūdo arguiṫ sic: modꝰ determinās ptē totiꝰ ex cō sequēti ꝺenoiat totū ut signū ꝺistribuens p̄mo subiectū p positiōis: ex p̄ti ꝺenoiat totā ꝓpōem vlem: ḡ modi ꝺeter minātes subiectum vel p̄dicatū ꝺebēt ꝺenoiare totā ꝓpo sitionē ꝛ nō solum modꝰ determinās totā cōpositionē.

Tertio sic: ꝺetermiatōes entis incōplexi nō ꝺetermināt cōpositionē oronis: ſꝛ necessariū ꝛ ꝺtingēs sūt ꝺetermina tiones entis incōplexi: qz ens ꝺr necessariū vel ꝺtingens: ḡ isti modi nō ꝺetermināt cōpositionē. Quarto arguiṫ sic p se ꝛ p accidēs faciūt ꝓpōem modalē: ut ꝺicēdo soz. accu dentaliṫ currit: igiṫ nō sūt tm̄ q̄ttuor modi faciētes ꝓpōem modalē. Quinto sic: nihil q̄ō significat noialiṫ ꝺetermi nat cōpositionē verbi. ſꝛ solū illud q̄ō designaṫ aduerbia liter. ſꝛ modi faciētes ꝓpōem modalē ꝺeterminant verbū gratia cōpositionis: igiṫ nō p̄nt noialiter designari.

Ad argumēta. Ad p̄mū ꝺicit ꝙ licꝫ cōposi tio oronis nō sit in potētia respectu esse totiꝰ ꝓpōnis ſꝛ in actu tm̄: tm̄ est in potētia re spectu ꝺeterminationū accidentaliū eiꝰ: iō bñ p̄t modifi cari: ꝺē enī respectu ꝺiuersoꝝ bñ est i potētia ꝛ in actu sil'

Ad secundū ꝺr ꝙ in accidentib⁹ q̄ nō conuenūt toti nisi gratia ptis. accidens ptis bñ ꝺenoiat totū. ſꝛ in illis q̄ posſ sint cōuenire toti ꝛ ptibus: accidēs ptis nō sufficit ꝺenoia re totū: ꝛ sic est ꝺe modificatiōe: qz tota ꝓpositio pōt p se p mo modificari q̄n modificaṫ sua forma totiꝰ: ꝛ p̄nt modi ficari sue ptes. ſꝛ illa modificatiōe nō ꝺenoiaṫ ꝓpō modal'

Ad tertiū ꝺr ꝙ si cōtingēs ꝛ necessariū accipiant ut sūt ꝺie entis incōplexi sic sūt ꝺetermiatōes eiꝰ. Sꝛ si accipiāṫ ut sūt ꝺie entis cōplexi q̄ō est inhērētia p̄dicati ad subie ctū: sic sūt ꝺetermiatiōes cōpōnis: ꝛ sic sumunṫ in ꝓposito.

Ad q̄rtū ꝺr ꝙ p se ꝛ p accidens nō sūt modi ꝺistincti ab istis: qz p se sub necessario cōtineṫ reductiue. ꝛ p accidens sub cōtingēti. Ad quintū ꝺr ꝙ ſꝛ illud q̄ō sumiṫ noialiṫ nō possit ꝺetermiare cōpositionē ꝺbaliṫ acceptā ſꝛ solū ad uerbiū: tm̄ pōt bñ ꝺeterminare cōpositionē noialiter captā q̄ō ꝺeterminaṫ isti modi noialiter capti.

Propositio modalis est q̄ modificaṫ aliquo istoꝝ sex modoꝝ. ſ. possibile: con tingēs: impossibile: necessarie: nere: ꝛ fal se: ut sortē currere est possibile: sortē cur rere est contingēs: ꝛ sic de alijs.

ℭPostq̄ autor ꝺeterminauit de modo q̄ est p̄ncipiū for male propositiōis modalis: hic ꝺsequēter ꝺeterminat de ꝓpositōe modali: ꝛ qz substantia rei p̄cedit passiones eius ideo p̄ꝰ ꝺeterminat de ꝓpositōe modali ꝑm se q̄ de equi pollentijs ꝛ oppositōib⁹ eius ipam p̄mo sic diffiniēs: Pro positio modal' est illa q̄ modificaṫ aliquo istoꝝ sex modoꝝ ſ. possibile: impossibile: ꝺtingens: necessaarū: verū ꝛ falsū

Primo sciendū ꝙ ꝓpositio modal' ꝺuplicit acci piṫ. Uno mō cōiter pro oī ꝓpositōe in q̄ modificaṫ cōpositio siue h̄ fit ꝺeterminatiōe generali siue

ſpāli. ⁊ ſic verū ⁊ falſū faciūt ꝓpōem modalē: ⁊ hoc mō diſ/
funct hic ī generali. Alio mō capit ſpāliter ſolū ꝓ illa ꝓpōe
cui⁹ cōpoſitio ſpāli determiatōe modificat ampliādo ipſā
vltra tēpus ſue ꝓiacentis: ⁊ ſic ſolū fit ꝓpō modalis ꝓ illos
q̄ttuoꝛ modos: poſſibile: ipoſſibile: ꝺtingēs ⁊ neceſſariū. ⁊
ſolū modales q̄ ſūt modificate bis modis ſunt ſimplr mo/
dales: ⁊ de illis in ſequentib⁹ ſolū determinabit eo ꝙ nō ha
bent caſdē eq̄pollentias ⁊ oppoſitiones ſicut ille de ineſſe.
Ille vō q̄ modificant ꝓ verū ⁊ falſuz hūt caſdē eq̄pollētias
⁊ oppoſitiōes ſicut ille de ineſſe: qz nō hūt ampliatiōné vl/
tra tēpus pñs: ideo de illis nō determinabit ampli⁹.

Secūdo ſciendū ꝙ duplex eſt ꝓpō modal. ſ. cō/
poſita ⁊ diuiſa. Cōpoſita eſt illa in qua
ꝑdicatū dicti cōponit cū mā ⁊ forma ipſi⁹ ſubiecti: ⁊ debet
ꝓferri dictū platōe ꝺtinua ad deſignandū illā cōpoſitionē
nō pauſando inē ꝓtes dicti ſz inē dictū ⁊ modū. Diuiſa eſt
illa in q̄ ꝑdicatū dicti ſolū cōponit cū mā ſubiecti: ⁊ diui/
dit a forma ei⁹: ⁊ ꝺz ꝓferri ꝓlatiēe diſcōtinua ad deſignan
dū illā diuiſionē inē ꝓtes dicti pauſando ⁊ nō inē dictuz ⁊
modū: ut hec albū eſſe nigrū eſt poſſibile: ſi nigrū cōponat
cū albo ꝓ ſubiecto albedis ⁊ ꝓ ipſa albedine: tūc eſt cōpo/
ſita ⁊ falſa. Sz ſi cōponat cū albo ꝓ ſubiecto albedis: ⁊ di/
uidat ab albedine diſcōtinuādo ꝓtes dicti: ſic eſt diuiſa ⁊
vera. Ex quib⁹ ꝓz ꝙ tā in modalib⁹ diuiſis q̄ cōpoſitis mo
dus determiat totā ꝺpoſitionē dicti ſz differenē: iō vtraq;
ē ſimplr modal: ⁊ de vtraq; intelligit diffinitio ꝓi⁹ poſita
nec differūt ſpecie eſſentiali compoſita ⁊ diuiſa de eodem
modo ſz ſpē accidentali ſolum.

Tertio ſciendū ꝙ in ꝓpōnib⁹ modalib⁹ dictū ſubij
cit: ⁊ mod⁹ ſemp ꝑdicat. Cui⁹ rō eſt: qz ſicut ſe hūt eſſe ⁊ nō
eſſe in illis de ineſſe: ita mod⁹ in modalib⁹. ſz in illis de ī/
eſſe: eſſe vel nō eſſe ē ꝑdicatū formale: g̃ ſilr mod⁹ in moda
lib⁹ eſt ꝑdicatū formale ⁊ nō māle: qz eſt illud quo ꝑdicatū
māle denoiat ineſſe ſubiecto. Itē illud qō eſt determiatio
⁊ ſe hz ꝓ modū forme reſpectu cōpoſitiōis dicti nūq̄ ſubij
cit in ꝓpōne modali ſz ſemp ꝑdicat: eo ꝙ determiatio nō
hz ſubijci ſuo determiabili. ſz mod⁹ ſe hz ut forma reſpectu
cōpōis dicti: qz eſt determiatio ei⁹: ſz nō fit determiatio
cōpoſitionis que eſt inter dictū ⁊ modū: igit in modalib⁹
nunq̄ modus ſubijcit ſz ſemp ꝑdicat.

Quarto ſciendū ꝙ in modalib⁹ dictum ē illa oꝛo
cui⁹ cōpoſitio modificat ſiue ſit cōpoſita
ex actō caſu ⁊ vbo infinitiuo cui addit mod⁹ noialit capt⁹
ſiue ſit oꝛo ꝓfecta cui addit mod⁹ aduerbialit capt⁹: ⁊ talis
oꝛo añ aduentū modi ꝺr ꝓiacēs ꝓpōnis modalis. ⁊ tale di
ctū eſt mā ꝓpōnis: ⁊ mod⁹ determiās compoſitionē ei⁹ ſe
hz ut forma ꝓtis ⁊ eſſe modificatuz cōpoſitiōis reſultās ex
vniōe modi ⁊ cōpoſitiōis dicti q̄ faciūt vnū ſicut determia
tio ⁊ determiabile eſt forma toti⁹ ꝓpoſitiōis modalis. ⁊ ꝓ
hoc patet quid ſit ꝓpoſitio modalis ⁊ quot modis dicit ⁊

Sed contra quid ſit ſubiectū ⁊ ꝑdicatū ei⁹,
ꝑdicta primo arguit: in iſta ſoꝛ.
currere ē poſſibile. hoc dictū ſoꝛ. currere ē illud qō modifi
cat ꝓ illū modū poſſibile: ⁊ tñ nō eſt ꝓpō modalis ſz tñ ei⁹
ſubiectū: g̃ ꝓpō modalis non eſt q̄ modificat aliquo iſtoꝝ
ſex modoꝝ. 2° ſic: hec eſt modal hoiem eē aſinū ē ipoſſi/
bile: ⁊ tñ nō modificat igit. minoꝛ ꝓz qz in illa ille modus
ipoſſibile deſtruit totā cōpoſitionē dicti: igit nō determi/
nat vel modificat ipſā. 3° ſic: aduerbiū in oꝛone nūq̄ ꝑdi
cat ſz mod⁹ in modalib⁹ q̄nq; ponit aduerbialit: g̃ modus
in ipſis nō ſemp ꝑdicat. 4° ſic: modalis aliq̄n cōuertit:
igit in ea fit de ꝑdicato ſubiectū ⁊ ecōtra: g̃ cū mod⁹ q̄nq;
ꝑdicet ꝓ ꝺuerſionē mutat ī ſubiectū: ⁊ ſic nō ſemp ꝑdicat.
5° ſic: vniēs ſemp ē formali⁹ vnito: ſz mod⁹ vnit cū dicto
inedcante copula verbali: igit modus ſe habet in modali/
bus ut ꝑdicatū materiale ⁊ nō ut formale.

Ad argumēta. Ad ꝓmū ꝺr ꝙ licz illud di/
cū modificet primo ꝓ mo
dū ptis ⁊ tanq̄ quo: tñ tota ꝓpō modificat ꝓ modū totius
⁊ tanq̄ qō ſz hoc ſibi ꝺueniat ꝓ cōpōem dicti q̄ ꝓmo modi
ficat: nō tota ꝓpō ꝺr modalis ⁊ nō ipſū dictū tñ. Ad ſe/
cūdū ꝺr ꝙ ipoſſibile nō deſtruit ꝓmo ⁊ ꝓ ſe illā cōpōem: ſz
ex ꝺnīti tñ qz ꝓ ſe ꝓmo negat vnū ſpecialē modū entis a ta
li cōpoſitiōe. ſ. poſſibilitatē ſiue potentiā ad eſſe: qz negata
deſtruit ex ꝺnīti cōpoſitio. Ad tertiū ꝺr ꝙ aduerbiū ꝓ ſe
ſūptū nō ē ꝑdicatū ꝓpōnis: ſz aduerbiū ꝺnctū cū vbo ſicut
determinatio ſuo determiabili poteſt eſſe ꝑdicatū forma/
le ꝓpōnis ⁊ ſic eſt de mō aduerbialit poſito in ꝓpōne mo/
dali: qz determiat formaliter verbū gra cōpōnis. ⁊ inde fit
vnū ꝑdicatū formale. Ad quartū ꝺr ꝙ ꝓpō modalis nō
cōuertit ſm ſe totā ſic ꝙ mod⁹ ponat in ſubiecto: ſz ſolū cō
uertit q̄ntū ad dictū faciēdo de ꝑdicato dicti ſubiectum ⁊
ecōtra. vñ modales de poſſibili ⁊ neceſſario ſz dictū eodē
mō ꝺnertunt ſicut ille de ineſſe: ⁊ ſilr ille de ꝺtingēti acce/
pto ꝓ poſſibili: ſz in illis de ꝺtingēti ad vtrūlibet fit cōuer
ſio in oppoſitā qualitatē ⁊ vlis negatiua in eis nō ꝺnertit
ſimplr in terminis: ſz ꝑticularis affirmatia ꝺnertit ſimplr.
Sz in illis de ipoſſibili ꝓmo ad cōuertendū illas oꝛ videre
q̄bus eq̄pollent de neceſſario ⁊ ꝺnertere illas de ipoſſibili
ſicut ꝺnertunt ſue eq̄pollentes de neceſſario: ⁊ in eis vlis
affirmatiua nō ꝺnertit in terminis: ſz ꝑticularis negatiua
hñ cōuertit in terminis. Ad quintū ꝺr ꝙ mod⁹ nō vnit
cū dicto mediāte vbo inc̄tū ē mod⁹ ſz ſolū inc̄tū noialit
ſignificat in rōne modi nō eſt ī potētia ad copulā vnientē
ſz eſt ꝑdicatū formale reſpectu cōpoſitionis.

Et ſciendū ꝙ unuſqſq; iſtoꝝ q̄ttuoꝛ modoꝝ facit q̄ttuoꝛ ꝓpoſitōes modales ⁊ cū quattuoꝛ ſint modi: erūt quater q̄ttuoꝛ ꝓpōnes: ⁊ ſic ſūt ſedecim ꝓpōnes. Verbi gratia: iſte modus q eſt poſſibile ſi ſumat ſine negatōe facit unā ꝓpoſitionē modalē: ut ſoꝛtē currere eſt poſſibile. Si ſumat cū negatione poſita ad uerbū facit ſecundam ꝓpoſitionē: ut ſoꝛtē nō currere eſt poſſibile. Si ſumat cuz negatione poſita ad modū facit tertiā ꝓpoſitionē: ut ſoꝛtē currere nō ē poſſibile. Si ſumat cū duplici negatōe: una poſita ad modū ⁊ alia ad uerbuz facit quartā ꝓpoſitionē: ut ſoꝛtē nō currere nō eſt poſſibile. Et ſic ſm unūquēq; iſtoꝝ quattuoꝛ modoꝝ ſumunt q̄ttuoꝛ ꝓpoſitiōes.

Et ſciendū ꝙ in modalib⁹ uerbū debz ſubijci: modus aūt ꝑdicari. Dēs aūt alie ꝓpoſitiōes dicūt de ineſſe. i. de ſimpli/
ci iherētia ꝑdicati ad ſubiectū. ⁊ ꝓ hoc ꝓz diuiſio ꝓpōnis q̄ ſolet fieri. ꝓpoſitionū alia modalis: alia de ineſſe. Ille autē ꝓpoſitiōes q̄ modificant his modis. ſ. uero uel falſo mō relinq̄nt qz eodem mō ſumit oppoſito ⁊ eqpollentia in eis ſicut in illis de ineſſe. In his aūt modis q ſūt poſſibile: ipoſſibile ꝓtingēs ⁊ neceſſe ñ ſic ſumit oppō ⁊ eqpollētia ut ꝓ⁹ ea patebit.

Postq̃ autor determinauit de ꝓpõne modali q̃ttuz ad substantiã ei⁹: Dic ꝺsequẽter determinat de suis passionibus. ſ. de eq̃pollentijs ⁊ oppositiõe: ⁊ qz eq̃pollẽtie ⁊ oppositiones modaliũ faciliꝰ cognosci nequeunt nisi cognoscaꝫ multiplicatio ꝓpõũ modaliũ: iõ anteq̃z de illis passiõib⁹ determinet: pr⁹ ostẽdit quot ꝓpõnes pñt multiplicari ſm

Primo quẽlibet modum.

sciendũ q̃ in ꝓpõne modali ꝺuplex est ꝯpositio. Prima est cõpositio ptiũ dicti inꝰ se. Secũda vo ẽ cõpositio modi cũ dicto q̃ est ꝑncipalis in ipsa. ⁊ qz q̃litas ꝓpõnis siue affirmatio ⁊ negatio attendunꝰ ex pte cõpositionis: iõ ꝓpositio modalis põt ꝺupliciꝰ dici affirmatiua ⁊ negatiua. ſ. ex pte modi ⁊ ex pte dicti. illa aũt in qua negaꝫ modus est simpliciꝰ negatiua modalis. ſz illa in qua solũ negaꝫ cõpositio dicti nõ est simpliciꝰ negatiua: ſz ut ꝺicꝫ Aristo. hz negatiuã figurã: ⁊ põt dici negatiua de dicto.

Secũdo sciendũ q̃ ſm istũ modũ possibile p variationẽ affirmatiõis ⁊ negatiõis pñt fieri q̃ttuor ꝓpõnes modales. Prima est affirmatiua tam de dicto ꝙ̃ de modo: ut possibile ẽ esse. Secũda est negatiua de vtro q̃: ut nõ possibile ẽ nõ eẽ. Tertia ẽ negatiua de dicto solũ: ut possibile est nõ esse. Quarta est negatiua solũ de modo: ut nõ possibile est esse. Et siliter pñt fieri q̃ttuor ſm quẽlibet alios modos: ⁊ sic in toto pñt multiplicari in sexdecim ꝓpõnes modales ſm q̃ttuor modos. Vñ ꝑdicte q̃ttuor ꝓpõnes p quattuor vocales significanꝫ: p A significaꝫ affirmatiua tã de dicto q̃z de modo. p U negatiua de vtroq̃z. p E negatiua de dicto solũ. p J negatiua de modo solũ. Juxta ilios versus: E dictũ negat Jq̃z modũ. A nil ſz v totũ. vel illos versus: Destruit v totũ ſz a affirmat vtrũq̃z Destruit e dictũ destruit i quoq̃z modum. Ex qnib⁹ patet quomooo sumiꝫ ⁊ variaꝫ qualitas in modalibus.

Sed ad videndũ de quãtitate ipsaꝝ ẽ tertio sciendũ q̃ in modalib⁹ triplicit attenditꝰ quãtitas: ꝓmo ex pte dicti qõ est subiectũ totꝰ ꝓpõnis. Scõo ex pte subiecti dicti. Tertio ex pte modi. Vñ ex parte dicti oẽs sũt singulares: qz ī ipsis dictũ singulariꝰ accipiꝫ ꝑ vno solo dicto ī defectu vnⁱ⁹ vocis ꝓpositẽ ad significandũ ipsũ ſz ex pte subiecti dicti pñt dici vles ꝑticulares indefinite, ⁊ singulares ſm q̃ tale subiectũ differenꝫ tenẽꝫ vliter ꝑticulariter indefinite aut singulariꝰ: ſz ex pte modi aliq̃ue sunt vles: sicut sũt ille de necessario ⁊ ipossibili. alie ꝑticulares sicut sũt ille de contingenti ⁊ possibili: ⁊ nulle sũt indefinite aut singulares.

Quarto sciendũ q̃ quãtitas modalis sumpta ex pte modi nõ est quãtitas suppositoꝝ: ſz tẽpoꝝ q̃ est mẽsura acceptiõis copule respectu ꝑtis ſz ampliationẽ modi sicut quãtitas suppositoꝝ ẽ mẽsura acceptiõis subiecti respectu suoꝝ suppositoꝝ. vñ modales de necessario ⁊ ipossibili ꝺicunꝰ vles eo q̃ necessariũ ãpliat ad oẽ tẽpus affirmatiẽ sicut oĩs distribuit vlr ⁊ affirmatiue: ⁊ ipossibile ampliat ad oẽ tẽpus negatiue sicut null⁹ distribuit vlr ⁊ negatiue. Sz ille õ possibili ⁊ ꝯtingẽti sũt ꝑticulares: qz vtrũq̃z ampliat ꝑticulariꝰ ⁊ affirmatiue qz solũ ampliãt ad pñs ⁊ futurũ ⁊ se hñt sicut illud signũ q̃dã. vñ vsus: Oẽ necessariuz ipossibile est q̃ſi null⁹: possibile est q̃dã: q̃dã nõ possibile nõ. ⁊ p hũ pz de multiplicatiõe: q̃litate ⁊ q̃ntitate ꝓpõnũ modaliũ.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguiꝰ ſz hũc modũ possibile pñt fieri ifinite, ꝓpões modales: igiꝰ male dictũ ẽ q̃ ſm ipsũ solũ sũt q̃ttuor ꝓpositiões modales. 2° sic: oẽs ꝓpões de eodẽ mõ sũt eadẽ ꝓpõ in spẽ eo q̃ modales spẽ ꝺistinguũꝰ ex pte modi q̃ ẽ forma ꝓpõnis modalꝭ: igiꝰ null⁹ mod⁹ facit q̃ttuor ꝓpões modales in spẽ. 3° sic: ista sortẽ currẽ nõ ẽ possibile ⁊ silr alie vbi possibile negaꝫ nõ est de possibili: ſz de ipossibili vel necessario: igiꝰ male ꝺr q̃ possibile facit vnã negatiuã ꝓpõem modalẽ ex pte modi. 4° sic: cuiuslibet rei est vñ vna forma: ſz q̃litas est forma ꝓpõnis: igiꝰ vnⁱ⁹ ꝓpõis modalis est vna q̃litas: ⁊ sic in istis nõ põt accipi ꝺuplex qualitas. 5° sic: modus in modalib⁹ se habet p modũ forme: sed quantitas rei se tenet ex pte materie ⁊ nõ ex parte forme: igiꝰ in ipsis nõ sumiꝰ quantitas ex parte modi.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ ꝺr q̃ ſm quẽlibet modũ pñt fieri ifinite ꝓpositiões in numero: nõ tñ pñt fieri plus q̃z q̃ttuor in spẽ: ⁊ solũ de tali multiplicatiõe ſm spem est hic ad ꝓpositũ. Ad secũdũ ꝺr q̃ ſz oẽs modales de eodẽ mõ affirmato sunt eadem ꝓpositio in spẽ essentiali ⁊ ex pte modi: tñ bñ variaꝫ specie accidẽtali ex pte affirmationis vel negationis dicti

Ad tertiũ ꝺicit q̃ ſz ꝓpositio ī qua negaꝫ possibile q̃ttũ ad significatũ eⁱ⁹ sit de ipossibili vel de necessario: tñ ẽ formaliter de possibili qõ ibi ponꝰ ſm vocẽ. Ad quartuz ꝺicit q̃ licet vnⁱ⁹ modalis sit tñ vna qualitas ꝑncipalis: tñ pñt esse plures subordinate ad se inuicẽ: quaꝝ vna ẽ minꝰ ꝑncipalis ⁊ subordinaꝫ alteri sicut ꝯpositio dicti respectu cõpositionis modi cũ dicto. Ad quintũ ꝺicit q̃ quantitas suppositoꝝ sumiꝰ ex pte subiecti ⁊ materie ꝓpositiõis. tñ quãtitas tempoꝝ bñ sumiꝰ ex pte forme: iõ potest sumi ex pte modi ampliantis cõpositionẽ vltra tempⁱ⁹ eⁱ⁹.

Ad ꝓbãdũ ãt ꝓpõnũ eq̃pollẽtie siue ꝓñtie q̃ttuor regulꝫ cognoscũꝫ. Pria regla talꝫ ẽ Cuicũq̃z dicto affirmato attribuiꝰ possibile eidẽ attribuiꝰ ꝓtigẽs ⁊ ab eodẽ remouꝰ ipossibile ⁊ ab eⁱ⁹ ꝓtradictorio opposito ꝝmouꝰ ncce. Scda regla ẽ: Cuicũq̃z dicto negato attribuiꝰ possibile: eidẽ attribuiꝰ ꝓtigẽs: ⁊ ab eodẽ remouꝰ ipossibile ⁊ ab eⁱ⁹ cõtradictorio opposito remouꝰ necesse. Tertia regula est: A quocũq̃z dicto affirmato remouꝰ possibile: ab eodẽ remouꝰ ꝓtigẽs: ⁊ eidẽ attribuiꝰ ipossibile: ⁊ eⁱ⁹ cõtradictorio opposito attribuiꝰ necesse. Quarta regula ẽ: A quocũq̃z dicto negato remouꝰ possibile: ab eodẽ remouꝰ ꝓtingẽs: ⁊ eidẽ attribuiꝰ ipossibile: ⁊ eⁱ⁹ cõtradictorio opposito attribuiꝰ ncce. Qõ pz i ordinatõe istiꝰ figure ⁊c.

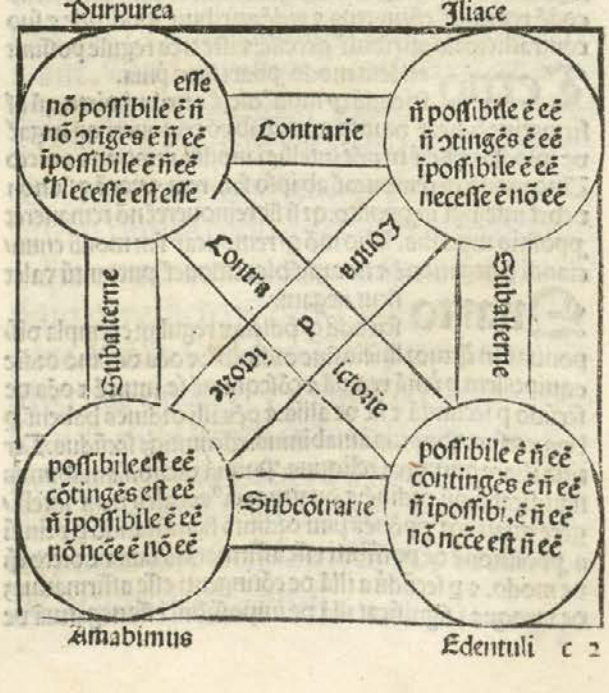

Oēs aūt ille ꝓpositiones q̄ sūt in ꝑma linea equipollēt sibi inuicē p ꝑmā regulam ⁊ ꝙuertunt inter se. Que aūt in secūda linea equipollēt p secundā regulā ⁊ similiter ꝙuertunt. Et que in tertia p tertiam: ⁊ que in quarta p quartā. Ad cui⁹ expositionē dant quidaz uersus. Omne necesse ualet: ualet ipossibile nullū. Possibile quidā: quidā nō possibile nō.

¶ Postq̄ autor ostendit multiplicationē ꝓpositinū modaliū ad cognoscendū eaz equipollentias: hic osequēter determinat de equipollentijs eaz quaz cognitio valet ad cognoscendū oēs ꝓpositionū modaliū: qz inē equipollētes semp vna ꝓpositio sequit ad aliā ⁊ econuerso: eo q̄ sunt equipollētes siue equiualentes in veritate ⁊ falsitate.

Ubi primo sciendū q̄ hic magis determinat in speciali de equipollentijs modaliū q̄ de cōuersionib⁹ eaz eo q̄ modales eodē mō cōuertunt sicut ille de inesse: ⁊ solū quantū ad dictū: sz equipollentia nō conuenit ipsis eodē modo sicut illis de inesse: qz in ipsis variat equipollentia ⁊ etiam sumit ex parte modi ampliantis compositionē ⁊ nō ex parte subiecti ꝓpositionis sicut in illis de inesse. ⁊ etiā cōuenit ipsis in quantū sūt modales. iō oportuit spāliter determiare de eq̄pollētia eaz.

Secūdo sciendū q̄ ꝑdicte equipollentie q̄ttuor regulis cognoscūt. Prima est: cuicūq̄ dicto affirmato attribuit possibile eidē attribuit ōtingēs ⁊ ab eodē remouet ipossibile: ⁊ ab ei⁹ ōtradictorio oppositō remouet necesse. Cui⁹ ratio est: qz possibile ⁊ ōtingens ꝙuertunt: igit cuicūq̄ attribuit possibile ⁊ ōtingēs: ⁊ possibile ⁊ ipossibile ōtradicūt: iō cuicūq̄ attribuit possibile ab eodē remouet ipossibile: qz vnū ōtradictorioz remouet reliquū. ⁊ si aliq̄ dictuz sit possibile pōt aliq̄ verificari ⁊ suū cōtradictorioū pōt esse falsū: iō si alicui dicto attribuit possibile ab eodē remouet ipossibile ⁊ ab ei⁹ cōtradictorio remouet necesse. Secunda regula: cuicūq̄ dicto negato attribuit possibile eidē attribuit cōtingens ⁊ ab eo remouet ipossibile ⁊ a suo cōtradictorio oppositō remouet necesse. Tertia regula est: a quocūq̄ dicto affirmato remouet possibile ab eodē remouet ōtingēs: ⁊ eidē attribuitur ipossibile ⁊ suo contradictorio attribuit necesse. Quarta regula est: a quocūq̄ dicto negato remouetur possibile ab eodē remouet cōtingens ⁊ eidē attribuit ipossibile ⁊ suo contradictorio attribuit necesse: ⁊ iste tres regule possunt

Tertio eodem modo ꝓbari sicut ꝑma.

sciendū q̄ mod⁹ dicit attribui dicto q̄n affirmatiue ꝑdicat de ipso. ⁊ dicit ab eo remoueri q̄n negat de ipso. Dupliciter tn̄ pōt intelligi moduz remoueri a dicto Uno modo q̄ remoueat ab ipso fm rem ⁊ vocē ⁊ sic non debet intelligi in ꝓposito: qz si sic remoueret nō remaneret ꝓpositio modalis. Alio mō q̄ remoueat fm modū enunciandi p negationē ⁊ sic capit hic remouet ꝓut tantū valet

Quarto sicut negatur.

sciendū q̄ ꝑdictaz regulaz exempla diſponunt in q̄ttuor lineis siue ordinib⁹: ⁊ oēs de ꝑmo ordie equipollent p ꝑmā regulā ⁊ cōsequunt se inuicē ⁊ oēs de secūdo p secundā ⁊ sic de alijs: ⁊ oēs illi ordines habent p hos versus. Primus amabimus: edentuliq̄ secūdus. Tertius iliace purpurea reliquus. Prima dictio. Amabimus significat ꝑmū ordinē: ⁊ quattuor ei⁹ vocales dant intelligere quattuor ꝓpōnes ꝑmi ordinis significando p primū a ꝓpositionē de possibili esse affirmatiuā tam de dicto q̄ de modo. ⁊ p secūdū a illā de cōtingenti esse affirmatiuaz de vtroq̄: ⁊ i significat illā de impossibili esse negatiuā de modo: ⁊ v significat illaz de necessario esse negatiuam de vtroq̄: ⁊ sil'r exponerent alie dictiōes p alijs ordinib⁹ fm significatiōes suaz vocaliū iuxta sententiā illoz versuū in ꝑma expositiōe positoz superi⁹. Et p hoc patent eq̄pol-

Sed contra lentie ꝓpositionū modaliū. ꝑdicta ꝑmo arguit sic: hoc dictū hoiem esse aīal est possibile: ⁊ tn̄ nō est cōtingens cū sit necessariū: ergo male dicit in ꝑma regula: cuicūq̄ dicto affirmato attribuit possibile eidē attribuit cōtingens. Secūdo sic: huic dicto negato deuz nō esse attribuit possibile dicēdo deū nō esse est possibile: ⁊ tn̄ ab eo nō remouet impossibile cū semp sit ipossibile: igit ē otra secundā regulam.

Tertio sic: impossibile semp negat dictuz cui attribuit: qz destruit cōpositionē ei⁹: igit nō pōt attribui dicto affirmato contra tertiā regulā. Quarto sic: ꝓpositio affirmatiua ⁊ negatiua nūq̄ sūt equipollētes: qz nō equalent in q̄litate: igit ꝓpositio negatiua de possibili ⁊ affirmatiua de necesse nūq̄ equiualēt otra quartā regulaz. Quinto sic: oēs ꝓpōnes eq̄alētes debēt esse eiusdē subiecti ⁊ eiusdez ꝑdicati cū equipolentia sit eq̄alentia duaz ꝓpōnū vtroq̄ termino pticipantiū fm eundē ordinē. Sz illa de possibili ⁊ de necessario q̄ ponunt in quarta regula nō hūt idē subiectum qz in eis cōtradictoria dicta subiciūt: nec idē ꝑdicatū qz nō ē idē mod⁹ in ipsis: igit ille ꝓpōnes nō eq̄alent.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dr q̄ si capiat ōtingēs spāliter p ōtingēti nō necessario q̄ diuidit p ōtingēs natū raro ⁊ ad vtrūlibet: illaz dictū hoiez esse aīal nō ē ōtingēs. Sz si capiat gnāliter ōtingēs ut cōuertit cū possibili ⁊ diuidit p necessariū ⁊ nō necessariū sic bn̄ est cōtingēs: ⁊ illo modo capit ōtingēs hic.

Ad secūdū dicit q̄ licet ab hoc dicto deum nō esse non vere remoueat ipossibile: tamen falsē remouet ab ipso eodem modo sicut possibile falsē sibi attribuit. Ad tertiuz dr q̄ licz ipossibile neget virtualiter dictū cui attribuit: non tn̄ formaliter: iō pōt attribui dicto formaliter affirmato. Ad quartū dr q̄ licet affirmatiua ⁊ negatiua de eisdem extremis numq̄ sint equipollentes. tn̄ ille de diuersis extremis pūt equipollere quo ad veritatē ⁊ falsitatē: licz nō fm qualitatē. Ad quintū dr q̄ si capiat equipollētia specialiter p equiualentia ꝓpōnū vtroq̄ termino pticipantiū i qualitate ⁊ quātitate veritate ⁊ falsitate sic maior est vera. Sed si capiat generaliter p quacūq̄ equiualētia duaz ꝓpositionū in veritate ⁊ falsitate sic est falsa: ⁊ in ꝓposito sic accipit equiualentia generaliter.

Item equipollentia ⁊ conuertentia ⁊ consequentia ꝓpositionū modaliū potest poni p has regulas. Omnes enim ꝓpositiones de possibili ⁊ impossibili equipollent uerbo similiter se habente: ⁊ modo dissiliter: ut sortē currere est possibile: sortē currere nō est ipossibile. Itē oēs ꝓpōnes de possibili ⁊ de necesse equipollēt uerbo ⁊ mō dissil'r se hn̄tib⁹: ut sortē currere est possibile: sortē nō currere nō est necesse. Itē oēs ꝓpōnes de impossibili ⁊ necesse eqpollent uerbo dissil'r se hn̄te: ⁊ mō sil'r: ut sortē currere non est ipossibile: ⁊ sortē nō currere nō est necesse. Et intelligatur mod⁹ sil'r ⁊ dissil'r se habere quātū ad affirmationē ⁊ negationē: ut dicat modus sil'r se hr̄e q̄n affirmat ul' negat ubiq̄

Dissimiliť aũt qñ affirmať i una ť negatur in altera. ť eodẽ mõ intelligendus est de uerbo sicuti de modo. Et sciendũ est q̃ p̃dicte regule nõ faciunt mentionẽ de cõtingenti: eo q̃ ꝓtingens ꝓuertiť cũ possibili. Añ idẽ est iudiciũ de ꝓpositiõib⁹ utriusqꝫ. Exempla autẽ huiꝰ querank in supiori figura i p̃ma secũda tertia ť quarta lineis: qꝛ ad oia ista est regula gnãlis.

¶ Postq̃ autoꝛ supius ostẽdit p quattuoꝛ regulas equipollentias ť ꝺsequẽtias modaliũ. Dic cõsequenť notificat ipsas fm alias regulas: ť q̃tus ipse equipollẽtie sufficienť notificenť p regulas p̃dictas: tñ magis facile cognoscunť p ĩstas regulas cũ alijs q̃ p alias tñ: iõ iste regle ad maioꝛẽ ť faciliꝛẽ cognitionẽ hic ꝺuenienẽ ponũť ť nõ supflue.

Primo sciendũ q̃ negatio posita ad moduꝫ negat quantitatẽ ampliatiõis tẽpoꝛ q̃ se tenet ex pte modi. ť etiã qualitatẽ ꝓpõnis qꝛ negat modificationẽ ť ex ꝺsequẽti cõpositionẽ modificatã: iõ mutat quãtitatez ť qualitatẽ ꝓpõnis ť facit contradictoꝛias eq̃pollere. Ipsa enĩ negatio ꝓposita mõ silr se hꝫ in modalib⁹ sicut negatio ꝓposita signo in illis de inesse. Sz negatio posita ad dictuꝫ tñ negat solũ cõpositionẽ ꝓpositiõis ť nõ quãtitatẽ modi ť sic nõ mutat quãtitatẽ ipsi⁹: qꝛ in negãdo ꝓuenit ampliationẽ modi: iõ talis negatio mutat qualitatẽ ť nõ quantitatẽ: ť se habet ut negatio postposita signo que facit eqnipollere contrarias: sz negatio posita ad dictũ ť ad modũ silr mutat quantitatẽ solum: ideo se habet ut negatio ꝓposita ť postposita signo ť facit equipollentiã subalternã.

Secũdo sciendũ q̃ ad cognoscendũ p̃dictas eq̃pollentias ponũť hic tres regule. Prima est q̃ ꝓpõnes de possibili ť ipossibili eq̃pollent vbo similiť se hꝫte ť mõ dissiliter. Cui⁹rõ est: qꝛ ꝓpõnes de possibili ť ipossibili ꝺtradicũt sz negatio posita ad modũ tñ facit ꝺdictoꝛias eq̃pollere ut dictũ est: iõ ꝓpõnes de possibili ť ipossibili eq̃pollent mõ dissilr se hꝫte ť vbo siliter. ť dicit modus silr se habere q̃tũ ad affirmationẽ ť negationẽ qñ in vtraq̃ affirmať vel negať. ť dissilr qñ i vna negať ť i alia affirmať: ť ita ĩtelligit vbũ silr vel dissilr se hꝫe suo mõ

Tertio sciendũ q̃ secũda regula talis ẽ: oẽs ꝓpões de possibili ť necessario eq̃pollẽt vbo ť mõ dissilr se hꝫtib⁹. Cui⁹rõ est: qꝛ ꝓpõnes de possibili ť necessario affirmatiue de dicto ť modo silr opponũť subalterne sz negatio posita ad dictũ ť ad moduꝫ silr facit in modalib⁹ eq̃pollentiã subalternaꝫ: qꝛ se habet sicut negatio ꝓposita ť postposita signo in illis de inesse. iõ ꝓpõnes de possibili ť necessario eq̃pollent posita negatõe ad dictũ ť ad modũ simul. vñ ex istis duab⁹ regulis sequiť q̃ ꝓpõnes de cõtingenti ť ipossibili etiã eq̃pollẽt vbo silr se hꝫte ť mõ dissilr sz ille de ꝓtingenti ť necessario eq̃pollent vbo ť mõ dissilr se hꝫtib⁹: qꝛ ille de possibili ť ꝓtingẽti ad iuicẽ ꝺuertunť.

Pro tertia regula quarto sciendũ q̃ ꝓpões de ipossibili ť necessario eq̃pollẽt verbo dissimiliť se hꝫte ť modo siliter: Cui⁹rõ est: qꝛ ille de ipossibili ť necessario affirmatiue de vtroq̃ ꝺtrariank. Sz negatio posita ad dictũ tñ in modalib⁹ facit cõtrarias eq̃pollere: qꝛ solũ mutat qualitatẽ: igiť ille de ipossibili ť de necessario eq̃pollent vbo dissimiliť se hꝫte ť modo siliter. Dic aũt nõ ponunť regule in textu de eq̃pollentijs ꝓpõnũ de ꝓtingenti: qꝛ de ipsis idẽ est iudiciũ sicut de illis de possibili: eo q̃ ꝓtingens ť possibile ꝺuertunť capiendo cõtingens in cõi ut se extendit ad necessarium ť nõ necessariũ: ť causa est qꝛ vtrũq̃ ampliat ad pñs ť ad futurũ affirmatiue ť nõ ad p̃teritũ eo q̃ vtrũq̃ ꝺicit potentiã: ť potentia se habet ad p̃sens ť ad futurũ: qꝛ ad p̃teritũ nulla est potentia: iõ ꝓpositiões de possibili ť cõtingenti ad inuicẽ cõuertunť ť eq̃pollent verbo ť modo similiter se habentib⁹.

Sed contra p̃dicta p̃mo arguiť: iste ꝺue eq̃pollent de possibili ť ipossibili Sortẽ currere ẽ possibile: ť sortẽ currere nõ est ipossibile: ť tñ verbũ nõ se habet silr: qꝛ in vna negať hoc verbũ est ť in alia affirmať: igiť ille de possibili ť ipossibili nõ eq̃pollent vbo siliter se hꝫte. Secũdo sic: oẽs eq̃pollẽtes i modalibus sũt eiusdẽ quãtitatis ex pte modi: igiť mod⁹ in oib⁹ eodẽ mõ ampliat ť se habet siliter: igiť ille de possibili ť ipossibili nõ eq̃pollent mõ dissiliter se hꝫte. Tertio sic: ille nõ eq̃pollent sortẽ currere ẽ possibile: ť sortẽ nõ currere nõ est necesse: qꝛ p̃ma aliq̃d ponit ť secũda nõ cum sit negatiua tã de dicto q̃ de modo igiť ille de possibili ť necessario non eq̃pollent vbo ť mõ dissilr se hꝫtib⁹. Quarto sic: ipossibile semp includit negationẽ ť necesse affirmationẽ: igiť ipossibile ť necesse nõ p̃nt silr se habere q̃tũ ad affirmationẽ ť negationẽ: g̃ ꝓpões de ipsis nõ eq̃ppollẽt mõ silr se habẽte ť vbo dissilr. Quinto sic: illa q̃ lũt inter se diuersa nõ ꝺuertunť: sz possibile ť ꝓtingens sunt diuersi modi: nã aliter nõ erũt quattuoꝛ modi faciẽtes ꝓpositionẽ modalẽ: g̃ possibile ť cõtingens nõ ꝺuertunť inter se.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ ꝺicit q̃ sz in illis ꝓpõnibus verbũ vniẽs modũ cũ dicto se habeat dissilr. tñ verbũ dicti se habet silr ť solum de illo hic intelligit Ad secundũ dr̃ q̃ licz in oibus modalib⁹ q̃ eq̃pollent mod⁹ se habeat silr q̃tus ad ampliationẽ nõ tñ q̃tũ ad affirmationẽ ť negationẽ ť hoc modo ĩtelligit modus dissiliter se habere vel siliter. Ad tertiũ ꝺicit q̃ ista sortẽ nõ currere nõ ẽ necesse nihil ponit p̃mo ť p se tamen ponit aliq̃d ex ꝺsequenti: qꝛ negat hoc dictuꝫ sortẽ nõ currere esse necessariũ: iõ ex cõsequenti ponit suũ contradictoꝛiũ esse possibile. Ad quartũ ꝺicit q̃ licz im possibile includat negationẽ intrinsecã: tamen nõ includit extrinsecã: de qua solum est ad ꝓpositũ. ideo quo ad illam possũt silr se habere: ť dissimiliť ipossibile ť nessariũ. Ad quintũ dr̃ q̃ sz illa que ꝺuertunť q̃tũ ad suppositа ť rõnẽ formalẽ nõ sint diuersa. tñ illa que ꝺuertunť q̃tũ ad suppositа: ť nõ q̃tum ad rationẽ formalem p̃nt esse diuersa. ť sic possibile ť ꝓtingens cõuertunť ť faciũt inter se distinctas ꝓpositiones modales.

Item ꝓpositionũ modaliũ alie sũt ꝓtrarie: alie subcontrarie: alie ꝓtradictoꝛie: alie subalterne. Añ oẽs ꝓpositões que sũt de quarta linea siue ordine cõtrariank. Unde uersus: Tertius est quarto semp ꝓtrarius ordo. Primus aũt ordo ť secũdus subcontrariank. unde uersus: Sit tibi linea subcõtraria p̃ma secunde. Item p̃mus ordo ť tertius: ť secundus ť q̃rtus ꝓtradicũt. uñ uersus: Tertius ẽ p̃mo ꝓtradictoꝛi⁹ ordo Pugnat cũ q̃rto ꝓtradicẽdo secũdus. Item p̃ma linea subalternať quarte: ť secũda tertie. uñ uersus: Prima subest q̃rte uice particularis habẽs se: Hãc habet ad seriẽ se lege secũda sequentẽ. Uel sic: Ordo subalternus sit p̃mus siue secũdus. Et hoc totum patet in superiori figura.

¶ Postq̃ autor determinauit de equipollẽtijs modaliũ que sũt inter ꝓpositiones eiusdẽ qualitatis ⁊ quantitatis. Dic ꝯsequẽter determinat de oppositioib⁹ ipsaꝝ. que q̃dẽ oppositiões sũt inter ꝓpões diuerse quãtitatis vel qualitatis: ꝓmo ponens talẽ diuisionẽ: Propositionũ modaliũ alie sũt contrarie: alie subcontrarie: alie cõtradictorie: alie subalterne. cuius diuisionis eodem modo põt dari sufficiẽtia: ficut data est de oppositionib⁹ ꝓpositionũ de ineſſe.

Primo sciendũ q̃ inter ꝓpões modales supius positas in q̃ttuor ordinib⁹ oẽs de ꝓmo ordine q̃ significant ꝑ amabim⁹ sunt ꝑticulares ex ꝑte modi vel formaliẽ vel equiualenẽ ⁊ etiã affirmatiue: qz oẽs equipollẽt isti: sortẽ currere ẽ possibile: q̃ est ꝑticularis affirmatiua. Et oẽs de secũdo ordine q̃ significant ꝑ edentuli: sunt ꝑticulares negatiue: qz equipollent isti: sortẽ nõ currere ẽ possibile: q̃ est ꝑticularis negatiua. Et oẽs de tertio ordine q̃ significant ꝑ iliace sũt vles negatiue: qz equipollent isti: sortẽ currẽ ẽ ipossibile. Et oẽs de q̃rto ordine q̃ significantur ꝑ purpurea sũt vniuersales affirmatiue: qz equipollẽt isti: sortẽ currere est necesse.

Secũdo sciendũ q̃ quart⁹ ⁊ tert⁹ ordo siue ꝓpositiones de tertio ⁊ quarto ordine inẽ se ꝯtrariant. rõ ẽ: qz vlis affirmatiua ⁊ vlis negatiua cõtrariant. Ille aũt de tertio ordine sũt vles negatiue: ⁊ ille de quarto vles affirmatiue ut patet intuenti. Sz ꝓpões de ꝓmo ⁊ secũdo subcontrariant. rõ est: qz ille de ꝓmo sũt ꝑticulares affirmatiue: ⁊ ille de secũdo sũt ꝑticulares negatiue. Sz ille de ꝓmo ordie ꝺicũt illis de tertio: qz in ꝓmo ꝑticulares affirmatiue: ⁊ i tertio vles negatiue. Siliter ille de secũdo q̃ sũt ꝑticulares negatiue cõtradicũt illis de quarto q̃ sũt vles affirmatiue: ⁊ sic ibi est repugnãtia in quantitate ⁊ qualitate simul.

Tertio sciendũ q̃ ad ꝺandũ cõtradictionẽ in modalib⁹ de modo ferẽda est eadẽ negatio ad modũ ⁊ nõ ad dictũ: cui⁹ rõ est: qz cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ. Sz i modali affirmatiua modus formaliẽ affirmat de cõpositiõe dicti ⁊ est ꝑdicatũ formale respectu ipsi⁹: igit ad ꝺandũ ꝺictionẽ debet ferri negatio ad modũ dicto remanẽte eodẽ. Itẽ sicut se hz verbuz in illis de ineſſe ita mod⁹ in modalib⁹. Sz ad ꝺandũ ꝺictionẽ in de ineſſe negatio debet ferri ad verbũ igit negatio i modalib⁹ debet ferri ad modũ ⁊ nõ ad dictũ ⁊ ñ refert vtrũ imediate ponat ad modũ vel ad cõpositionẽ qua cõponit cum dicto ut nõ refert dicere: sortẽ currere est nõ possibile vel sortẽ currere nõ est possibile.

Quarto sciendũ q̃ ꝓpões de ꝓmo ordine subalternant illis de quarto: ⁊ ille de secũdo subalternant illis de tertio: qz repugnãt in quãtitate: ut ꝓz ꝑ ea q̃ dicta sunt ⁊ ꝑ hoc ꝑñt haberi plures ꝯsequentie istaꝝ modaliũ: qz oẽs ꝑticulares sequũt ad vles q̃bus subalternant ut ille de ꝓmo ordine sequit ad illas de quarto ordie ut ad istã sortẽ currere est necesse sequit oẽs de quarto ordine ꝑ eqpollẽtiã ⁊ oẽs ille de ꝓmo ordine ꝑ legẽ subalternaꝝ. silr ad istã sortẽ nõ currẽ est necesse sequit oẽs alie ꝓpões de tertio ordine ꝑ eqpollentiã ⁊ oẽs de secũdo ordine ꝑ legẽ subalternaꝝ. ⁊ sic ad istas duas sor. currẽ est necesse: ⁊ sortẽ ñ currere est necesse sequũt oẽs ille modales de q̃ttuor ordinibus: ⁊ etiã in ipsis ꝑñt haberi ꝯsequentie ꝑm leges oppositionũ supi⁹ positas. ¶ Ex ꝺictis ꝓz q̃ ad necesse esse sequit possibile esse ꝑ legẽ subalternaꝝ: ⁊ etiã ad necessariuz seq̃t possibile. Primũ ꝓz ꝑ legẽ subalternaꝝ: qz necesse esse ẽ de quarto ordine ⁊ possibile de ꝓmo. Alia rõ est: qz possibile in cõi dicit tã de necessario q̃ de nõ necessario: qz dicit de oi illo q̃ nõ est ipossibile ⁊ nõ hz repugnantiã ad esse: ió ẽ superi⁹ ad necessariũ: sz supius sequit ad suũ inferius: g̃ ad necessariũ sequit possibile. ꝺña valet ꝑ locũ a specie ad genus suũ si ꝯsiderent possibile ⁊ necessariũ quo ad suppositũ: de quib⁹ verificant. ⁊ si cõsiderent quo ad ampliationẽ ipsoꝝ est locus a toto in quãtitate ad suã ptem: qz necessariũ ampliat vniuersaliter ⁊ affirmatiue. ⁊ oĩuz istoꝝ exempla possunt videri in ꝑcedenti figura.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝓmo: oẽs cõtrarie sũt vniuersales. sz nulle modales sũt vles cũ oẽs sint singulares: igit nulle modales ꝺiant.

Secũdo sic: oẽs cõtrarie repugnant in q̃litate: sz ꝓpões de quarto ordine ⁊ de tertio nõ repugnãt in q̃litate: qz iste sũt ambe affirmatiue: sortẽ currere ẽ necesse: sortẽ nõ currẽ est necesse: igit ille de quarto ordine ⁊ tertio nõ ꝺiant.

Tertio sic: subcõtrarie sũt eiusdẽ subiecti: sz ille de ꝓmo ordine ⁊ secũdo nõ sũt eiusdẽ subiecti: ut ꝓz de istis: sortez currere est possibile: sortẽ nõ currere est possibile: igit non subcõtrariant. Quarto sic: ille de secũdo ordine sequit ad illas de q̃rto: igit nõ contradicũt sibi. añs ꝓz: qz sequit sortẽ currere est necesse: igit sortez currere est cõtingens ꝑ legẽ subalternaꝝ. ⁊ vltra sequit: sortẽ currere est ꝺingens igit sortẽ nõ currere est ꝺingens ꝑ ꝺuersionẽ in oppositã qualitatẽ. ⁊ sic ista de secũdo ordine sequit ad ꝓmã que est de quarto. Quinto sic: ꝑticulare nõ sequit ad suũ vle: sz necessariũ est vle respectu possibilis: igit ad necessariũ esse nõ sequit possibile esse: ⁊ sic ꝓpositiones de ꝓmo ordine nõ subalternant illis de quarto.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ ꝺr q̃ ex ꝑte totius ꝺicti oẽs modales sũt singulares: tñ ex ꝑte modi alique sunt vles: ⁊ alique ꝑticulares: ió ꝑñt esse ꝺie. Ad secundũ ꝺr q̃ sz ista: sortẽ nõ currere est necesse sit formaliẽ affirmatiua ex ꝑte modi: tñ est vtualiter negatiua: qz vtualiter includit istaz: sortẽ currere nõ ẽ possibile. Ad tertiũ ꝺicit q̃ licz in ꝓpositionib⁹ de ineſſe subcõtrarie sint eiusdez subiecti formaliter: tñ nõ requirit in modalib⁹: qz in ipsis nõ sumit eodẽ modo oppositio sicut in illis de ineſſe. Ad quartũ negato añte ꝺicit ad ꝓbationẽ: q̃ licet ꝓpositiões de ꝺingenti ad vtrũlibet ꝺuerant in oppositã qualitatẽ: nõ tñ ꝓpositiões de ꝺingenti cõmuni q̃ se extẽdit ad necessariũ ⁊ nõ necessariũ: de quo est hic sermo. ⁊ sz ille ꝓpositões realiter sint de ꝺingẽti ad vtrũlibet: tñ ꝓma nõ sequit ad suã vlem: inq̃tũ est de contingẽti ad vtrũlibet: sz inq̃tũ est de cõtingẽti cõi: ⁊ sub illa rõne nõ hz cõuerti i oppositã q̃litatẽ. Ad quintũ ꝺr q̃ sz ad vle in ꝑdicando nõ sequat suũ particulare: ficut ad aĩal nõ sequit homo. tñ ad vniuersale in distribuendo vel ampliando: ficut est necessariũ respectu possibilis: bene seq̃t suũ ꝑticulare. Et hec de ꝓmo tractatu dicta sufficiant.

Tractatus secũdus de vniuersalib⁹ incipit.

¶ Predicabile q̃q̃z sumit ꝑ ꝓprie: ⁊ sic solũ dicit predicabile q̃ de plurib⁹ ꝑdicatur. Q̃q̃z sumit cõiter: sic dicit predicabile q̃ de uno solo siue de plurib⁹ ꝑdicatur

Unde ꝑdicabile ꝓprie sumptũ idẽ est q̃ uniuersale: sz differunt in hoc q̃ ꝑdicabile diffinit ꝑ dici de: ⁊ uniuersale ꝑ esse in. Est eni ꝑdicabile quod aptũ natũ est dici de pluribus. Uniuersale aũt quod aptũ natum est esse in pluribus.

¶ Postq̃ petrus hispanus in ꝓmo tractatu determinauit de enũciatione siue ꝓpositiõe que cõponit ex terminis in-

cõplexis. Hic ꝺ sequenter incipit determinare de ipsis terminis incõplexis. Ratio ordinis est: qz licet ordine nature termini p̃cedant enunciationẽ: tamen via doctrine scia de enũciatione cõuenienter p̃eponit scie de terminis incomplexis. s. de p̃dicabilib⁹ z p̃dicamentis: eo q̃ totũ est nobis notius suis ptibus. z etiã qz ordo pfecta. s. ꝓpositio q̃ cõtinet nomen z verbũ: de quib⁹ agit in p̃mo tractatu quodãmodo p̃supponit cognita in grãmatica: ideo p̃ceden/do a notioꝛib⁹ autoꝛ pri⁹ determinat de enũciatione z consequenter de terminis incõplexis: lz ecõuerso ordinent in logica: z p̃mo determinat de incõplexis q̃tum ad ratiões vniuersaliũ in hoc secũdo tractatu. deinde q̃tũ ad ratiões ordinabiliũ in genere ſm sub z supra in tertio tractatu.

Primo sciendũ q̃ licet vniuersale dicat multipliciter: qz quoddã est vniuersale in causãdo sicut deus. Aliud in cognoscendo sicut intellectus. Aliud i distribuendo sicut signũ vle: z aliud in repsentando ut species intelligibilis. tñ hic solũ est ꝓpositũ de vniuersali in p̃dicando qõ est natura cõis que p̃t p̃dicari de multis. Et tale vniuersale iterũ capit ꝺupliciter. vno modo mãliter ꝓ tali natura absolute z nõ ꝓ comparationẽ ad intentionẽ vle z sic eius cõsideratio ptinet ad methaphisicũ. Allio mõ cõsideratur formaliter q̃tum ad rationẽ z intentionẽ vle z sic cõsideratur a logico: z sic est ꝓpriũ subiectuz hui⁹ tractatus: qz p̃cipaliter cõsideratur in hac scientia z sub eius rõne formali alia hic tradita considerant z in nulla alia scientia considerat sub ꝓpria rõne vle p̃dicabile aũt est ꝓpria passio ei⁹.

Secũdo sciendũ q̃ tota argumentatio cõponit ex enũciationib⁹. Enũciatio aũt ex terminis incõplexis qui sunt ordinabiles in genere ſm sub z supra sicut subiectũ z p̃dicatũ. que quidẽ ordinatio fit ſm rationẽ vle ut generis aut speciei: nec p̃t cognosci illa ordinatio que fit in p̃dicamẽtis nisi prius cognoscant rões vniuersaliũ qz ordinare nescit q̃ rões ordinabiliũ ignorat iõ hec scientia de vle bus vtilis est ad cognitionẽ p̃dicamẽ toꝛ enũciationis z argumentatiõis q̃tum ad oes eius species. Valet etiã ad assignandũ diffinitões q̃ fiũt ex genere z differentia vel ex genere z ꝓprio: z ad cognoscendũ diuisiones generis in suas spẽs: vl subiecti in accidentia. z isti sũt fines extrinseci hui⁹ scientie. lz ei⁹ finis intrinsecus ẽ pfecta cognitio vniuersaliũ q̃tuz ad rationẽ vle. Et ꝓ hoc patet causa mãlis z finalis hui⁹ tractatus formalis z efficiẽs eodẽ modo sũt assignãde sicut dictũ est in p̃mo tractatu.

Tertio sciendũ q̃ hic p̃mo determinat de vle in cõmuni: deinde in speciali q̃tũ ad ptes eius. Et ad cognoscendũ ei⁹ diffinitionẽ autoꝛ p̃mittit diuisionem p̃dicabilis in cõmuni qõ diuidit in p̃dicabile ꝓprie sumptũ qõ p̃dicat de multis vnuoce: z i p̃dicabile cõiter sumptũ qõ p̃dicat de vno solo vnuoce siue de multis eq̃uoce: z ꝓ ꝺ facile est dare rõnẽ hui⁹ diuisiõis: z de p̃dicabili ꝓprie dicto solum est hic ad ꝓpositũ: nõ aũt de p̃dicabili

Quarto cõmuniter sumpto. sciendum q̃ p̃dicabile z vniuersale ꝓprie sumptũ idẽ sunt ſm rem qz est eadẽ natura cõis realiter q̃ dicit vle z p̃dicabilis tñ differũt rõne: qz dicit vniuersale in q̃tũ aptũ natũ est esse in multis: dicit enim vle quasi vnũ versũ in multis. Sz dicit p̃dicabile ꝓput aptuz natũ est p̃dicari de plurib⁹. z ꝓ hoc habent diffinitiões vlis z p̃dicabilis. Uniuersale enim est qõ est aptũ natũ esse i multis: z p̃dicabile est qõ ẽ aptũ natũ p̃dicari de multis: z qz esse i multis nãliter p̃cedit dici de multis: iõ ratio vlis p̃cedit rõnẽ p̃dicabilis. z sic ipsũ vle se habet ut subiectũ. p̃dicabile vo ut passio eius: z ꝓ hoc patet q̃d sit vle z q̃d p̃dicabile z quo inter se cõuenãt z differant.

Sed contra p̃dicta p̃mo arguit: p̃dicabile ꝓprie sumptum otinet sub p̃dicabili cõiter sumpto: igit illa mẽbra p̃dicte diuisionis coincidũt z nõ opponunt. Secũdo sic: cuis passio realiter differt a suo subiecto: p̃dicabile est passio vniuersalis igit differt ab eo ſm rem. maioꝛ patz qz idem nõ p̃t demonstrari de seipso cũ nõ habeat causaz inherentie ad seipsum: lz passio potest demonstrari de suo subiecto: igit differt ab eo ſm rem. Tertio sic: quecũq; sũt eadẽ realiter habẽt eandẽ diffinitionẽ: qz diffinitio explicat esse z essentiã rei: g̃ si vniuersale z p̃dicabile sint idẽ ſm rem rões eoꝛ nõ differũt. Quarto sic: Sol est p̃dicabile z tamen non p̃dicat de plurib⁹ nec etiã luna: g̃ diffinitio p̃dicabilis est insufficiens. Quinto sic: deus est quoddã vniuersale cũ sit causa vniuersalissima: z tamen nõ est apt⁹ nat⁹ esse in multis: g̃ male ponit diffinitio vniuersalis.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ dicit q̃ si consideretur p̃dicabile ꝓprie sũptuz z p̃dicabile cõmuniter sumptũ ſm illud qõ sunt nõ opponunt lz vnũ sub alio continet. Sed si considerent quantũ ad rationes cõmunis z ꝓprij ut sunt mẽbra hui⁹ diuisiõis habent oppositionẽ. Et licet p̃dicabile cõmuniter sumptũ cõuertat cum diuiso quantũ ad suppositа nõ tamen q̃tuz ad modos siue acceptionis. Ad secundũ dicit q̃ licz omis passio extrinseca realiter differat a suo subiecto nõ tamen intrinseca: z licz idem ſm rem z rationẽ simul nõ possit de seipso demonstrari. tamen idem ſm rem differens ſm rationẽ bene potest demõstrari de seipso quomodo sũt vniuersale z p̃dicabile. Ad tertiũ dicit q̃ licz ea que sunt eadẽ realiter habeãt eandẽ diffinitionẽ quidditatiuã: p̃sit tamen habere diuersas ratiões descriptiuas ſm diuersos modos essendi eiusdẽ rei: z sic est de vniuersali z p̃dicabili

Ad quartũ dicit q̃ licz sol nõ p̃dicet actu de multis nec sit actu in multis ꝓpter repugnantiã sue materie que tota actuata est ꝓ vnã formã: tamen p̃dicat de multis ſm aptitudinẽ sue forme que de se cõmunicabilis est. Ad quintũ dicit q̃ deus est vniuersale in causando z nõ in p̃dicando de quo daꝛ diffinitio.

Predicabile autẽ siue uniuersale diuiditur ꝓ genus: speciẽ: differentiã: ꝓpriũ: z accidens: z solum de his quinq; hic intendimus.

¶ Post q̃ autoꝛ diffiniuit vniuersale z predicabile ꝓprie sumptũ. Hic consequenter ponit diuisionẽ vniuersalis seu p̃dicabilis dicens: q̃ p̃dicabile diuidit in genus: speciem: differentiã: ꝓpriũ z accidens. que diuisio ꝓbat ꝓ sufficientiam: qz omne p̃dicabile p̃dicatur in quid vel in quale. si i quid: hoc est ꝺupliciter. vel in quid de pluribus differentibus numero: z sic est species. vel in quid de plurib⁹ differẽtibus specie: z sic est genus. si in quale: hoc ẽ ꝺupliciter. vel in quale essentiale: z sic est differentia. vel accidẽtale z hoc est ꝺupliciter. vel in quale cõuertibile: z sic est ꝓprium. vel nõ cõuertibile: z sic est accidens. z istoꝛ etiam faciliter daꝛet sufficientia ſm q̃ considerat in rõne vniuersalis accipiendo diuersas rões ipsoꝛ vniuersaliũ.

Primo sciendũ q̃ vniuersale ſm suũ esse diuidit .s. in vniuersale in re ante rem z post rem Et ante rem adhuc ꝺupliciter. s. ante rẽ natura z tempoze simul: z ante rem natura tñ: z si vniuersale ante rem natura z tempoze simul: est natura cõmunis accepta ſm esse: q̃ habet in intellectu p̃me cause vl in causis secũdis: in quo esse natura z tempoze p̃cessit ꝓductionẽ singulariũ. Sz vniuersale ante rem natura tñ: est eadẽ natura cõmunis considerata ſm se: z q̃tum ad sua p̃cipia essentialia sine respectu ad sua singularia que ipsa naturaliter p̃cedit tanq̃ p̃nciꝑiũ formale ipsoꝛ: licet nõ habeat suũ esse extra singularia Sz vniuersale in re est natura cõmunis accepta ſm esse q̃ habet in suis indiuiduis: quibus daꝛ esse z rationez tanq̃ p̃ncipiũ intrinsecũ z essentiale ipsoꝛ. Sz vniuersale post rem est eadem natura cõmunis accepta ſm esse quod habet in intellectu nostro: ꝓ quẽ abstrahit a suis singularib⁹:

ꝛ illo mō vle qñq; dr̄ intentio: qz mediante ipso intellect⁹ tendit in cognitionē rei ad extra: vñ intentio dr̄ ocept⁹ rei.

Secūdo sciendū q; duplex est intentio. s. pma ꝛ secūda. pma intentio est ocept⁹ pmari⁹ quē habem⁹ de re. ꝟz secūda intentio est secūdari⁹ oceptus quē intellect⁹ facit de re iā cognita in pma intentiōe: ut cū intellect⁹ ocipit naturā aīalis ſm se ibi est pma intentio: ꝛ significat ista oceptus hoc noīe pme intentiōis aīal. ꝟz cū intellect⁹ ocipit illā eandē essentiā p respectū ad multa inferiora in quib⁹ ē ibi est secūda intētio: ꝛ significat h̄ noīe secūde intentiōis. s. vle: qz hoc modo ocipit ipsā tanq; vnū versū in multis: ꝛ pcipit vniuersalitatē illi⁹ nature cōis: qz cognoscit eā p respectū ad multa. ꝛ cū cognoscit illā naturam esse cōem ad multas spēs sibi attribuit generalitatē q̄ significat hoc nomine genus. ꝛ similiter dare ꝯ exemplus de

Tertio aliis quattuor p̄dicabilibus.

sciendū q; in p̄ti diuisione nō diuidit vle p re aliqua subiecta intentiōi vlis: ꝟz p ipsa cōis intentiōe: ꝛ qz talis intentio cōis nō significat aliquā vnā naturā: iō nō pōt habere aliquā vnā diffinitionē simplicē cū vnitas diffinitiōis p̄supponat vnitatē diffiniti: iō nō dr̄ vniuoce de quinq; p̄dicabilib⁹: qz nihil est vnū realiter q̄ sit vniuocū ad quinq; p̄dicabilia q̄ dicūt res diuersor⁹ genex: ꝛ etiā intentio vlis nō dicit essentiā rei ſm se nec quidditatē ei⁹: ꝟz formaliter importat respectum supadditū essentie ut visum est. ideo nō potest p̄dicari in quid de quinq; p̄dicabilibus: quare nō est genus ad quinq; p̄dicabilia.

Quarto sciendū q; vle dr̄ de istis q̄nq; vlib⁹ analogice. i. ſm pri⁹ ꝛ posteri⁹. cui⁹ rō est: qz vle dr̄ esse vnū i multis. ꝟz vnū nō pōt esse i multis nisi p diuisionē ei⁹. ꝟz diuisio pmo ꝯuenit generi q̄ diuidit p differentias formaliter. ꝛ qz gen⁹ cōstituit spēm cū dr̄a: iō dat ſi bi diuisibilitatē. ipsa tñ diuidit solū diuisiōe māli p sua indiuidua. Et qz dr̄a ē in spē ꝛ etiā ꝑpriū: iō vtrūq; diuidit p diuisionē spēi: ꝛ p ipsā h̄z esse i multis: ꝛ silr accidēs cōe q̄ diuidit diuisione spēi vel generis p diuersa indiuidua h̄z esse i multis: ꝛ sic esse in multis pmo ꝯuenit generi: scdo spēi: ꝛ tertio p spēm ꝯuenit dr̄e ꝑpio ꝛ accidenti: iō vle p ista q̄nq; diuidit diuisiōe analogi in ſua analogata: ꝛ non

Sed contra generis in suas species.

p̄dicta pmo arguit: Ens ē p̄dicabile cum p̄dicet̄ de multis: ꝛ tñ nō ꝯtinet̄ sub aliquo istor⁹ q̄nq; vniuersaliū: g̃ diuisio nulla. 2° sic: vle q̄ h̄ diuidit est aliq̄ vle cū sibi ꝯueniat diffinitio vlis pri⁹ posita: ꝛ tñ nō ꝯtinet̄ sub aliquo istor⁹ mēbror⁹ diuisiōis: igit̄. 3° sic p̄dicabile ꝛ p̄dicamētū idē sūt. ꝟz decē sūt p̄dicamēta: igit̄ decē sūt p̄dicabilia: igit̄. 4° sic: gen⁹ vere p̄dicat de spē: g̃ gen⁹ ꝛ spēs nō opponunt̄ inter se: igit̄ ista diuisio nō dat p mēbra opposita. 5° sic: qualitas est accidens ꝛ etiā gen⁹ cū sit vnū p̄dicamentū: igit̄ gen⁹ ꝛ accidens que sūt mēbra bn⁹ diuisiōis coincidūt: igit̄ diuisio nō est bona.

Ad argumēta. Ad pmū dicit̄ q; ens nō p̄dicat tanq; aliq̄ vnū de multis: qz nō p̄dicat vniuoce: iō nō est vle nec p̄dicabile, ꝑprie sumptū ꝟz fit p̄dicabile cōiter sūptū: qz equiuoce p̄dicat de multis: ꝛ h̄ solū diuidit p̄dicabile, ꝑprie sūptū. Ad secūdū dr̄ q; vle q̄ hic diuidit nō dicit aliquā vnā cōem nām q̄ sit in multis: iō nō est aliq̄ vle ꝟz est vna intētio cōis dicta analogice de q̄nq; p̄dicabilib⁹ ꝛ diffinitio vlis nō ꝯuenit sibi equaliter, p oīb⁹ suis suppositis: sed solū sibi cōuenit tāq; cōi analogo ſm pri⁹ ꝛ posteri⁹. nec dat̄ ista diffinitio p ista intentiōe ſm se: ꝟz p re subiecta intentiōi. Ad tertiū dr̄ q; ꝟz idē sit realiter p̄dicabile ꝛ p̄dicamētū hoc: tñ ē diuersis rōnib⁹: qz dr̄ p̄dicabile inq̄ntū pōt p̄dicari ō plurib⁹ ꝛ p̄dicamētū inq̄ntū metit̄ ꝛ colligit dr̄a p̄dicabilia, eiusdē coordinatiōis sic̄ est gen⁹ gnālissimū vel ipsa tota coordinatio dicibiliū eiusdē generis. Aliter enī distinguit̄ p̄dicabile: p̄dicamentū: ꝛ p̄dicatur. nā p̄dicabilia distinguunt̄ p suos modos p̄dicādi de suis subicibilib⁹. ꝛ p̄dicamēta ꝟz diuersos mōs p̄dicādi de pma substantia ſm qō p̄dicant̄ vniuoce ꝛ denoīatiue. ꝛ p̄dicata ſm diuersos mōs inhērēdi suis subiectis. s. essentialiter vel accidentaliter: iō nō oz tot esse p̄dicabilia quot sūt p̄dicamēta vel p̄dicata. Ad q̄rtū dr̄ q; ſi gen⁹ ꝛ spēs ꝯsiderent̄ mālit̄ q̄tū ad id qō sūt genus p̄dicat̄ de spē: ꝛ sic nō opponunt̄. ꝟz ſi ꝯsiderēt formaliter q̄tū ad intentiōes generis ꝛ spēi opponunt̄: qz gen⁹ dicit respectū ad diuersas spēs ꝛ spēs ad suū gen⁹ qō ipsa specificat ꝛ determinat. Ad q̄ntū dr̄ q; q̄litas p respectū ad substantiā dr̄ accidēs: ꝛ p respectū ad sua ſiferiora dr̄ gen⁹: iō nō ē idē formaliter qō dr̄ gen⁹ ꝛ accīs: ꝟz mālit̄ tm̄: ꝛ ſm diuersas formas respectiuas sibi attribuūt ille diuerse intentiōes.

Genus dicit triplicit. Primo mō dicit collectiō multor⁹ se hñtiu⁹ quodāmodo ad se inuicē ꝛ ad unū p̄ncipiū: ut collectio eor⁹ q̄ sūt de eadem parētela descendētiū ab uno auo. Secūdo mō dicit gen⁹ qō est p̄ncipiū uniuscuiuſq; generatōis: ut pater uel patria siue locus. Tertio mō dicit gen⁹ cui supponit spēs. ꝛ hoc ultimo modo sumit hic gen⁹.

¶ Postq; determinatū ē de vli in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue. Dic cōsequenter in spāli determiat de quolibet q̄nq; p̄dicabiliū: ꝛ qz gen⁹ spēs ꝛ dr̄a p̄dicant̄ essentialiter: iō ꝑus de ipsis determiat q̄ de aliis q̄ p̄dicant̄ accidētaliter: ꝛ pri⁹ de genere ꝛ spē q̄ p̄dicant̄ in qd q̄ de dr̄a q̄ p̄dicat in q̄le. Illud enī qō p̄dicat in qd ꝯportat essentiā rei p modū substantie. ꝛ qō p̄dicat in q̄le ꝯportat essentiā p modū accidētis. i. sub mō q̄litatis: ꝛ qz gen⁹ est in multis spēb⁹: spēs vo i multis indiuiduis: iō gen⁹ est veri⁹ vle q̄ spēs: q̄re autor ꝑius determiat de genere q̄ de spē. pmo ponens ei⁹ acceptiones ad eliciendū mēbrū de quo est sibi ꝓpositum.

Ubi primo est sciendu⁹ q; tres sūt acceptiōes generis: nā pmo mō accipit̄ gen⁹ ut est collectio multor⁹ quodāmodo se hñtiū ad se inuicē ꝛ ad vnū p̄ncipiū ut ē collectio multor⁹ eiusdē cognatiōis vl ꝓgenei: ut tota ꝓgenies romanor⁹ q̄ descendit a romulo dr̄ vnū gen⁹ ꝛ hoc mō gen⁹ est idē qō ꝓgenies. Scdo mō dr̄ gen⁹ qō est p̄ncipiū alicui⁹ generatiōis: ut pm⁹ pater vel genitor ꝓgenei dr̄ gen⁹ respectu filior⁹ p̄h̄. s. q; ab eo transmittit semē vñ illi generāt. Etiā locus est p̄ncipiū generationis p hoc q; in eo est virt⁹ generatiua ꝛ seruatiua locati rōne cui⁹ hoies nati in eodē loco ꝯueniūt in coloze vel i cōplexione vel i aliquo alio ꝓpter vnitatē virtutis generatiue loci q̄ coadiuuat vtutē generatiuā pris ꝛ inde loc⁹ dr̄ gen⁹. Tertio mō dr̄ gen⁹ id cui supponit spēs: ꝛ illo mō est genus logicū: ꝛ alij modi sunt modi dicti in ciuilib⁹ ad

Secūdo cui⁹ similitudinē genus logicū sumit. sciendū q; hic ꝑs alit̄ est determinandū de genere logico ꝛ nō de aliis acceptōib⁹ generis. Et qz genus logicū sūptū est p similitudinē a genere dicto in ciuilib⁹: iō hic enumerāt iste due ꝑme acceptiōes: ad q̄s similitudinē dr̄ gen⁹ logicū ut p illas acceptiōes habeat̄ cognitio de genere logico: ꝛ qz hic nō enumerant oēs acceptiones generꝟ solū ille ad q̄s similitudinē dr̄ gen⁹ logicū: iō h̄ nulla fit mētio de genere femino masculino actiuo passiuo ꝛ neutro qz ad similitudinē eor⁹ nō sumit̄ genus logicū: licet forsan ha

Tertio beat aliquā similitudinē cū ipsis.

sciendū q; gen⁹ logicū habet aliqualiter ꝯueniētiā ꝛ dr̄iam cū gnē pmo mō dicto: ꝯuenit. n. in h̄ qz sic gen⁹ pmo mō dictū dicit collectionē multor⁹ ad se inuicē: ita genus logicū dicit collectionem multarū spēr q̄ sub eo continent̄. Sed sic differunt: qz talis collectio est totū integrale respectu collector⁹ in ipsa: sed genus logicū est totuꝫ vniuersale respectu specier⁹ ꝛ nō totum integrale.

Quarto sciendũ q̃ gen⁹ logicũ ⁊ gen⁹ secũdo mõ dictũ ꝺueniũt etiã ⁊ differũt. Cõueniũt quidẽ qz sicut gen⁹ secũdo mõ dictũ est p̃incipiũ suoꝝ gnã tozũ: sic etiã gen⁹ logicũ est p̃incipiũ formale suarũ specierũ ⁊ sicut secũdo mõ dictũ trãsfundit virtutẽ gnãtiuã ⁊ semẽ ꝑpagatõis p suã gnãta: sic etiã gen⁹ logicũ multiplicat suã eẽntiã p suas spẽs. Sz differũt: qz gen⁹ secũdo mõ dictum nõ est totũ p eẽntiã in quolibet gnãtoꝝ. iõ ꝺe ipsis nõ p̃dicaf noĩe ⁊ rõne: sz gen⁹ logicũ est totũ p eẽntiã in q̃libz spẽ eius: iõ ꝺe ipsis p̃dicaf vniuoce. ut pz q̃ scꝺa acceptio gnis maiorẽ hz ꝺueniẽtiã cũ gnẽ logico q̃z p̃ma: iõ fibi iurta po nit tanq̃z magis ꝓtinẽs a ꝓpositũ q̃z p̃ma. ⁊ p h̃ patent acce

Sed cõtra ptiones generis ⁊ ꝺo ipsarum. p̃dicta p̃mo arguit sic: Oẽ gen⁹ est vniuocũ igit nõ est eq̃uocũ: igit nõ sunt tres acceptões ge neris. Secũdo sic. gen⁹ semp ꝺicit aliq̃d vnũ. sz collectio multoꝝ eiusdẽ ꝑgenei nõ est aliq̃d vnũ: ergo nõ ꝺebet ꝺi ci gen⁹. Tertio sic: gen⁹ est vnũ vle. sz p̃incipiũ gnãtiõis ut pr̃ uel locus est vnũ singulare: igit nõ ꝺebet ꝺici genus.

Quarto sic: oẽ q̃ẽ gen⁹ ẽ gnãns ul genitũ: qz gen⁹ ꝺr a gigno gignis: uel ꝺe gignoꝝ ris. sz pr̃ia uel loc⁹ nõ est gene rãs uel genit⁹: ergo non est gen⁹. Quinto sic: gen⁹ ⁊ spẽs idẽ sũt: qz ꝺicũt eãdẽ eẽntiã. sz idẽ nõ ponit sub seipo: igit

Ad argumẽta. gen⁹ nõ ẽ cui suppõit spẽs. Ad p̃mũ ꝺr q̃ gen⁹ logicuz captũ ꝑ re subiecta intentõi sp̃ est vniuocũ: tũ intẽtio gnis in cõi bñ ꝺr eq̃uoce ꝺe gnẽ ciuili ⁊ logico. Ad secũꝺũ ꝺr q̃ collectio multoꝝ eiusdẽ ꝑlis nõ est aliq̃d vnũ in nũero: tñ est aliq̃d vnũ ꝓpt̃ vnitatẽ p̃incipij mãlis q̃ ꝺ est semẽ ꝑ pagatõis multiplicatũ in tota ꝑgenie a quo exist̃ẽtes in illa ꝑgenie bñt affinitatẽ inẽ se ⁊ ad suũ p̃incipiũ. Ad tertiũ ꝺr: q̃ sz gen⁹ logicũ semp ſt vle: nõ tñ gen⁹ ꝺictũ in ciuili bus: sz est q̃ñq̃ singulare sñ pr̃ generãs aliquã ꝑlẽ. Ad q̃rtũ ꝺicit: q̃ sz loc⁹ nõ ſit generans p̃incipale: tñ coaꝺiuuat virtutẽ p̃incipal' agẽtis rõne virtutis ꝺiffuse in loca a coꝝ ꝓꝺib⁹ celestib⁹. Ad q̃ntũ ꝺr: q̃ sz gen⁹ ⁊ spẽs ꝺicãt eãdẽ eẽntiã: nõ tñ sub eoꝺẽ mõ eẽndi: sz sub ꝺiuerſ: qz gen⁹ ꝺic eã sub eẽ ⁊ ꝺfuso ⁊ cõi. spẽs ꝺo sub eẽ ꝺeẽminato ꝑ ꝺriam: iõ gen⁹ rõne cõitatis h̃ ponit supra spẽm.

Et ꝺiffinit sic: Gen⁹ est quod p̃dicaf de plurib⁹ ꝺisterẽtib⁹ spẽ in eo quod q̃ ẽ ut aial p̃dicaf de hoĩe ⁊ de equo ⁊ leone que differũt specie.

¶ Postq̃ auctor posuit tres acceptões gnis ꝺic ꝺsequenẽ ꝺeẽminat ꝺe tertia. ſ. ꝺe gnẽ logico: ꝺe quo solũ ẽ h̃ ad ꝓpo sitũ ipm p̃mo in rõne p̃ꝺicabil' ꝺiffiniẽs sic: Gen⁹ est q̃ ꝑ ꝺicaf de plurib⁹ ꝺifferẽtib⁹ spẽ in eo q̃ q̃ꝺ. Jn q̃ ꝺiffini tione subintelligit vle loco generis ꝑ hoc relatiuũ quod ꝺans intelligere suũ antecedens. ſ. vle: Deinꝺe ponit p̃ꝺi caf in q̃ꝺ ad ꝺifferentiã ꝺifferẽtie ꝓꝑij ⁊ accidentis q̃ p̃ꝺi canf in q̃le: Deinꝺe ponit ꝺe plurib⁹ ꝺifferẽtib⁹ specie ad ꝺifferentiã spẽi q̃ p̃ꝺicaf solũ ꝺe plurib⁹ ꝺifferẽtib⁹ nume ro. ꝑ hoc etiã pot gen⁹ ꝺistingui ab iꝺiuiꝺuo: sed pot⁹ ꝺi stinguif ab eo ꝑ p̃mã ptẽ ꝺiffinitiõis in q̃ subintelligit vle.

Primo sciendũ q̃ gen⁹ est nomen secũꝺe intẽtio nis: ⁊ i sua significatõe ꝺuo repñtat. Pri mũ est natura cõis plurib⁹ specieb⁹ q̃ ꝺicitur res subiecta eius. Secuꝺũ est respect⁹ nature cõis ad ꝺiuersas spẽs q̃ ꝺicit gnãlitas ⁊ ꝺceptus gnãlitatis illi⁹ est intẽtio generſ. Primũ est mãle in gnẽ ⁊ se hz ut substantia cui nomen ge neris attribuit. Secuꝺũ ꝺo est formale: ⁊ se habet ut qua litas a qua nomẽ gnis imponit. iõ gen⁹ formaſr inq̃ntũ ge nus est ꝺicit talẽ respectũ gnãlitatis. ⁊ qz tal respect⁹ non ẽ actualiẽ in reb⁹: sz solũ in intellectu q̃ abstrahit talẽ nãm a plurib⁹ specieb⁹: ⁊ ipsam postea ad eas compat: iõ tal' intẽ tio habet fundamentũ in re: ⁊ cõplementũ in intellectu. Ex ꝺictis ꝑz rõ q̃re gen⁹ q̃ñq̃ supponit ꝑ illa nã cõi: ut ꝺicẽꝺo gen⁹ p̃ꝺicaf in q̃ꝺ. q̃ñq̃ ꝺo ꝑ intẽtione gnãlitatis: ut ꝺicẽ ꝺo gen⁹ est scꝺa intẽtio. in hac aũt ꝺiffinitõe ꝺiffinit gen⁹ sub intẽtiõe cõi ꝑ ipa re subiecta cui ꝺuenit p̃ꝺicari in q̃ꝺ.

Secũꝺo sciendũ q̃ p̃ꝺicari ꝺupliciter capit. Uno mõ gnãliter ut cõprehẽꝺit p̃ꝺicari ve ul falſe: affirmatiue uel negatiue. Alio mõ specialiter ꝓ p̃ꝺica tione va ⁊ affirmatiua: ⁊ h̃ sumit p̃ꝺicari spãliter ⁊ nõ gnãlr qz inꝺiuiꝺuũ põt p̃ꝺicari in q̃ꝺ negatiue uel falſe ꝺe pluri bus ꝺifferẽtib⁹ spẽ: sz h̃ nõ est p̃ꝺicari simplr: sz solũ ſm q̃ꝺ Et ꝺicit h̃ vbũ p̃ꝺicaf aptitudinẽ ⁊ nõ actũ sicut in alijs ꝺif finitõib⁹ vl'iuz. Et ad h̃ q̃ aliq̃ꝺ p̃ꝺicef req̃rũf tres ꝺitões Prima q̃ sit forma iõ mã nõ põt p̃ꝺicari ꝺe toto cõposito. Secũꝺa q̃ sit forma toti⁹: iõ forma ptis nõ est p̃ꝺicabil: ut hec nõ est va: hõ est aĩa rõnal'. Tertia est q̃ illa forma ꝺesi gnef ꝑ modũ totius: iõ forma ꝺesignata in abstracto ꝑ mo ꝺũ ptis nõ est p̃ꝺicabil: ut hec nõ est va soꝝ. est humanitas: sed ista soꝝ. est homo: quia ibi tenetur per modum totius.

Tertio sciendũ q̃ illud p̃ꝺicaf in q̃ꝺ qõ imporꝝat formã eẽntialem rei ꝑ modũ ꝑ se stantis: ⁊ non p̃supponit aliq̃ꝺ ante se qõ qualificet ⁊ ꝺeterminet. ⁊ qz gen⁹ imporꝝat eẽntiam spẽi ꝑ modũ ꝑ se stãtis ⁊ nõ sub modo aꝺiacẽtis alteri qz nõ p̃supponit aliq̃ꝺ ante se quod ꝺeterminet sicut facit ꝺria: iõ gen⁹ p̃ꝺicaf in q̃ꝺ. Aliq̃ꝺ tñ põt triplr ꝺicere q̃ꝺ siue eẽntia rei. Uno mõ ſm rẽ ⁊ modũ ſil' ſic gnã ⁊ spẽs ꝺe gnẽ substãtie. Alio mõ ſm rem tñ sicut ꝺifferentia substantial' q̃ ꝺicit q̃ꝺ tñ ſm rem ꝑ modũ q̃lita tis. Tertio modo ſm modũ tñ ut genera ⁊ spẽs accidẽtiũ.

Quarto sciendũ q̃ gen⁹ in sua potentia hz ꝺrias oppositas ꝑ q̃s ꝺiuiꝺitur: sz q̃libet ꝺria ꝺstituit vnã spẽm sub genere: ideo genus sub se ꝺtinet spe cies oppositas ⁊ ꝺistinctas in quib⁹ est essentialiter. ꝺeo p̃ꝺi caf ꝺe ꝺifferẽtib⁹ spẽ. ⁊ per hoc pz intellectus ꝺiffinitiõis.

Sed contra p̃ꝺicta p̃mo arguit: Oĩs ꝺiffini tio ꝺebz notificare naturã ꝺiffi niti: sz in ista ponit illud nomẽ infinitũ quod: qõ nihil põt notificare eo q̃ est infinitũ ⁊ ignotũ: igit ꝺiffinitio mala ẽ

Secũꝺo sic: oẽ p̃ꝺicabile ꝺicit formã toti⁹ sz gen⁹ nõ ꝺi cit formã toti⁹ spẽi sz se hz ꝑ modum ptis mãlis ad ipam ⁊ ꝺriam ꝑ modũ forme: igit male ꝺr q̃ gen⁹ p̃ꝺicaf ꝺe spẽ.

Tertio sic: oẽ q̃ꝺ p̃ꝺicaf ꝺicit totũ eẽ illi⁹ ꝺe quo p̃ꝺicaf gen⁹ aũt nõ ꝺicit totũ eẽ spẽi q̃ nõ ꝺicat eẽ ꝺatũ spẽi ꝑ ꝺif ferentiã: igit nõ p̃ꝺicaf ꝺe spẽ. Quarto sic: oĩs forma q̃li ficãs aliq̃ꝺ ꝺicit q̃le ⁊ p̃ꝺicaf in q̃le: sz gen⁹ ꝺicit formã q̃li ficantẽ aliq̃ꝺ: q̃ oĩs forma q̃lificet materiã suã: ergo gen⁹ p̃ꝺicaf in q̃le ⁊ nõ in q̃ꝺ. Quinto sic: quecũq̃ ꝺueniũt in aliquo inꝺiuiꝺibili ſm eẽntiam sunt iꝺẽ eẽntialiter ⁊ in spẽ: sz quecũq̃ ponũtur sub genere ꝺueniũt in vno inꝺiuiꝺibili ꝑ eẽntiam: qz gen⁹ est inꝺiuiꝺibile ſm essentiam: igit illa q̃ sũt sub gnẽ ꝺueniũt i spẽ ⁊ sũt iꝺẽ eẽntialr: igit gen⁹ nõ p̃ꝺi

Ad argumenta. caf ꝺe plib⁹ ꝺiffẽtib⁹ spẽ. Ad p̃mũ ꝺr: q̃ sz h̃ pno men q̃ꝺ ꝺe se sit infinitũ: tñ in illa ꝺiffinitiõe capit finite ⁊ finitaf ꝑ a q̃ sibi aꝺꝺunt ⁊ ꝑ suã antecedens: iõ põt notifi care ꝺiffinitũ Ad secuꝺũ ꝺicit q̃ ꝺsideref gen⁹ ut ꝺicta ctũ ẽ ad spẽm ꝑ ꝺriam bene habet modũ ptis mãlis ⁊ spẽs modũ toti⁹: sz si ꝺsideref in cõi: ut sub se ꝺtinet mltas spẽs se hz ꝑ modũ toti⁹ ⁊ est totũ vle respectu spẽi. ideo hoc mõ põt ꝺe spẽ p̃ꝺicari. Ad tertiũ ꝺicit q̃ spẽs hz ꝺuplex esse ſ. ꝺfusũ q̃ꝺ hz in gnẽ in quo ꝺuenit cũ alijs specieb⁹. ⁊ eẽ ꝺi stinctũ quod habet ꝑ ꝺifferentiã in quo ꝺiffert ab alijs spe ciebus: ⁊ sz gen⁹ nõ ꝺicat totũ esse ꝺistinctũ speciei: tamen ꝺicit totũ esse confusum eius. Ad quartũ ꝺicitur q̃ licz forma qualificans aliud ꝺesignata per modũ aꝺiacẽtis al teri ⁊ qualificantis alterũ ꝺicat quale ⁊ p̃ꝺicef in quale: tñ forma essentialr ꝺesigñta ꝑ modũ p se stantis nõ ꝺicit q̃le: sz solũ p̃ꝺicaf in q̃ꝺ: qz nõ capit sub illo respectu quo q̃lifi cat aliud sz ab eo abstrahit. mõ sic ẽ ꝺe gnẽ ut p̃mus patuit.

Ad quintū dicit qꝫ oīa ꝺtēta sub sub genere ꝺueniūt potētialit in vno indiuisibili ſm eētiam: nō tū actualit: ideo nō oportet qꝫ int se ꝺueniāt eētialr ⁊ specifice. iō gen⁹ nō solū ꝑdicat de differētib⁹ specie: sz etiā de ꝺueniētibus.

Ad cognoscēdū aūt hoc membrū differētib⁹ spē oportet scire qꝫ differēs dicit tot modis quot modis dr idē. Idē āt dicit tripl'r. s. idē genere: idē spē: idez nūero. Eadez genere sūt q̄cūqz sub eodē genere ꝓtinent ut hō ⁊ asin⁹ sub aiali. Eadē spē sūt q̄cūqz sub eadē spē ꝓtinēt ut soꝛtes ⁊ plato sub hoie. Idē nūero dicit q̄drupliciter. s. idē noie: idē diffinitōe: idē ꝓpoꝛ ⁊ accīte. Eadē noie dicunt quoꝝ res est una: noia uero plura ut marcus tul⁹ cicero. Eadē diffinitiōe dicunt quoꝝ unū ē diffinitio alteri⁹ ut aial rōnale moꝛtale ⁊ hō. Eadē ꝓpꝛio dicūtur quoꝝ unū est ꝓpꝛiū alteri⁹ ⁊ ꝓuertit cū eo ut risibile ⁊ hō. Eadē accīte dicunt quoꝝ unū ē accidens alteri⁹ ut soꝛtes ⁊ albedo q̄ est i ipo. Sili'r dr ꝺrās genere ꝺrās spē ꝺrās nūero. Dria genere sunt q̄cūqz sub diuersis generib⁹ ꝓtinent ut hō ⁊ arboꝛ, qz hō ꝓtinet sub hoc genere quod est aial, ⁊ arboꝛ sub hoc genere quod est plāta. Dria spē sunt q̄cūqz sub diuersis spēb⁹ ꝓtinent ut soꝛ. sub hoie, ⁊ hic asinus sub asino in cōi. Differētia numero sūt q̄cūqz diuersū numerū ꝓstituūt ut soꝛtes ⁊ plato.

¶ Postq̄ autoꝛ posuit diffinitōez gn̄is: hic ꝺsequit declarat aliq̄s ptes ei⁹: ⁊ p⁹ illā ptē differētib⁹ spē. Et qꝛ ꝓuatio cogscit p suū habitū ⁊ differēs se hz p modū ꝓuatōis respectu eiusdē. iō ad cogscēdū modos differēt autoꝛ notificat modos eiusdez, qz tot modis dr dr̄s quot modis dr idē. Nā quot modis dr vnū oppositoꝝ: tot modis dr ⁊ reliquū. Etiā eadē forma est cā idētitatis int illa q̄ ꝺueniūt: ⁊ cā diuersitatis ab alijs. nā p eādez formā hz res idētitatē in se: ⁊ diuersitatē ab alijs: ideo ꝓmo videndū ē de modis eiusdē.

Pro quo sciendū p⁹ qꝫ idē dr tripl'r. idē gn̄e: idē spē: idē numero: pz p sufficiētiā. qz ois idētitas ⁊ vnitas sūit a forma: ul igit sūt a forma incōicabili: ⁊ sic ē idē nūero. ul cōicabili ⁊ hꝫ ē ouplr. uel sūit a forma cōpleta ⁊ determinata: ⁊ sic ē idē spē. uel incōpleta ideterminata ⁊ cōfusa: ⁊ sic ē idē gn̄e. ⁊ int istos modos eadē nūero bīt maioꝛē vnitatē q̄ eadē gn̄e ul spē: qz bīt maioꝛē idiuisionē: iō ille ē pfectioꝛ mod⁹ idētitat: hꝫ aūt nō ponit idē fz analogiā: qz illa nō ē idētitatis simplr: nec sūt ab aliq̄ forma vna: ⁊ hꝫ solū enumerant modi idētitatis qui sumūtur

Secundo ab aliqua identitate forme.

sciendū qꝫ eadē gn̄e sunt q̄ sub eodē gn̄e ꝺtinēt. ⁊ p oppositū dria gn̄e q̄ sub diuers gn̄ib⁹ ꝺtinētur: ⁊ hz gnā gnālissima q̄nqz dicant dria gn̄e. tū magꝭ ꝓpe diuersa gnā dicūt q̄ dria gn̄e. differūt enī diuersa ⁊ dria: qz diuersa sūt q̄ in nullo cōi vniuoco ꝺueniūt. dria vo q̄ in aliquo cōi conueniūt ⁊ in aliquo spāli differūt: q̄ nō ꝺuenit gnib⁹ gnālissimis. Hz eadē spē sunt q̄ ꝺtinent sub eisdē specieb⁹. ⁊ dria spē q̄ sub diuersis specieb⁹ ꝺtinētur. Et eadem numero sunt q̄ nō faciunt diuersum numerū int se: ut soꝛtes ⁊ hō. ⁊ ꝓuenit tal vnitas a forma q̄ formal ⁊ actual materiā: ⁊ realit idem sunt vnitas numeral ⁊ induisio: sed dr̄ nōe: qz dr vnitas inq̄ntuz causat a forma q̄ vnit ptes materie: ⁊ induisio inquantū ꝓuenit a mā q̄ reddit formā incōicabilē. Hz dria numero sunt q̄ faciūt diuersū numer int se: ut soꝛtes ⁊ pla. ⁊ ꝓuenit illa diuersitas originalit ex pte materie diuise ab agēte in diuersas ptes sub q̄ntitate: cōpletiue aūt ꝓuenit a forma tot⁹ q̄ variat ſm eē in diuersas ptes materie ꝓius diuise: ⁊ p hoc habetur quō species diuiditur diuisione materie: ⁊ quomodo indiuidua eiusdem speciei formaliter differunt.

Tertio sciendum qꝫ idem numero quadrupliciter dicit. s. idem nomine: idem diffinitiōe: idem ꝓpoꝛ: idem accidēte: quod patet per sufficientiā: quia quecūqz sunt eadem numero: uel sunt eadem eētialiter uel accidentaliter. si ꝓimū est ouplicit: ul sunt eadē ſm rem ⁊ rationē simul. ⁊ sic sunt eadē nomine: uel sunt eadē ſm essentiā tū ⁊ differunt ratiōe. ⁊ sic sunt eadē diffinitiōe: in quibus diffinitio ſm naturā precedit diffinitū. si sunt eadē accidentalit: hoc est oupliciter. uel sunt vnū accidētaliter accidēte ꝓpo: et sic sunt eadē ꝓpo uel cōmuni. ⁊ sic sunt eadē accidēte. ⁊ si cut habetur sufficiētia modoꝝ eiusdē: ita potest dari sufficientia modoꝝ differentis: ⁊ etiam modoꝝ vnius:

Quarto quia vnum ⁊ idem realiter idem sunt.

sciendū qꝫ eadē noie dicunt quoꝝ res ē vna: noia vo plura. ⁊ hoc mō synonima dicūtur eadē. Sed eadē diffinitiōe dicunt: quoꝝ vnū est diffinitio alteri⁹. uel etiā de diffinitōe: sicut spēs est vna diffinitōe cum indiuiduo: ⁊ omne superi⁹ essentiale cū suo inferiori est idem. Eadem ꝓpo sunt quoꝝ vnū est ꝓpꝛiū alterius. ⁊ eadē accidēte sunt quoꝝ vnū est accīs alteri⁹. ⁊ ꝓuenit hec vnitas formaliter ex parte forme accidentalis que se ipsa inheret formalit suo subiecto. effectiue vo ex pte sui subiecti: qō dat accīti eē ⁊ vnitatē i gn̄e cause efficiēti māl ⁊ finali.

Sed cōtra ꝑdicta arguit ꝓmo. Celū ⁊ ẽra sub eodē gn̄e ꝺtinētur. s. sub coꝛpoꝛe: ⁊ tū nō sunt eadē gn̄e: qz coꝛruptibile ⁊ incoꝛruptibile differūt plus q̄z gn̄e: ergo male hꝫ diffiniūtur eadē gn̄e. Scdo sic: hō ⁊ asin⁹ differūt spē: ⁊ tū nō ꝺtinent sub diuers spēb⁹ igit male diffiniunt dria spē. Tertio sic: Soꝛtes ⁊ plato differūt numero: ⁊ tū nō faciūt diuersū numerū int se: hz tū faciūt vnū numerū. s. binariū: ergo male diffiniūt dria numero. Quarto sic: plura noia sūt differētia noie: ergo nō ꝓnt eē eadē noie. quoꝝ res est vna: noia vo plura. Quinto sic: vbi sunt diuerse forme ibi sunt diuersa eē. subiectū ⁊ accidens importāt diuersas formas: igitur nō habent vnū eē nec sunt eadem numero.

Ad argumēta. Ad ꝓimū dr qꝫ coꝛruptibile ⁊ incoꝛruptibile nunq̄z sunt eadē in gn̄e pḥisico qō ē mā eo qꝫ nō bīt eiusdē rōnis materiā: tū bene ꝓnt eē eadē genere logico: de quo solū est hꝫ ad ꝓpositū. Ad secūdū dr qꝫ hz hō ⁊ asin⁹ nō sint sub diuersis spēb⁹ tū bīt diuersas differētias specificas quib⁹ differūt spē. iō ꝓnt dici dria spē: hz magꝭ ꝓpꝛie dicūt diuerse spēs. Ad tertiū dr qꝫ si capiat numer⁹ ꝓpoe ꝓut est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. sic soꝛ. ⁊ pla. nō faciūt diuersū numerū: hz si capiat ꝓpoe ꝓ vnitate numerali uel cōiter ut se extendit ad numerū ⁊ vnitatē sicut hic capit: sic soꝛ. ⁊ pla. faciunt diuersū numerū. i. diuersas vnitates numerales siue materiales. Ad q̄rtū dr qꝫ licz diuersa noia sint differētia ex pte vocis siue noīs nominātis: possunt tamen eē eadem ex parte rei nominate. ⁊ ꝓpter illam vnitatē dicuntur eadē noie. Ad quintum dicitur qꝫ licz subiectū ⁊ accidens habeant diuersa eē essentie: tū habent vnū solū eē existentie p quod subiectū existat per se: accidens vo ex consequenti ad existentiam subiecti uel substantie.

Illud aūt oꝛ ꝓdicari in qd quod cōue niēter rn̄deꝛ ad introgatiōez factā ꝑ qd: ut qū q̄rit qd ē hō: ꝓueniēter rn̄deꝛ: aial. et ergo aial ꝓdicaꝛ de hoie in qd. Alit aūt diffinit gen⁹ sic: Gen⁹ ē cui suppōit spēs.

¶ Postq̄ autoꝛ notificauit illud membꝝ diffinitiōis ge neris. ſ. differētib⁹ specie: hic oſeq̄ter notificat aliud mē bꝝ. ſ. ꝓdicari in qd dicēs: ꝙ illud oꝛ ꝓdicari in qd qō ꝓue niēter rn̄deꝛ ad questionē factā ꝑ qd. Cui⁹ rō est: qꝛ hꝫ introgatiuū qd q̄rit de substātia ⁊ qdditate rei: ⁊ qꝛ introga tioni debet eē ꝓportionata rn̄sio. iō ad illud introgatiuuꝫ qd: debet rn̄deri illud qō dicit eēntiā ⁊ qdditatē rei. iō qō ꝓueniēter rn̄deꝛ ad questionē factā ꝑ qd oꝛ ꝓdicari in qd.

Primo sciendū ꝙ forma: actus: qdditas: eēntia: ⁊ natura idem sunt ſm rem: sed differūt rō nibus: qꝛ eēntia rei q̄ꝛ modis cōſideraꝛ. Primo mō ut quantū informat materiā uel totū cōpositū: ⁊ sic oꝛ forma. Secūdo mō ꝑut actuat potentiā matie: ⁊ sic est actus. Ter tio modo ut est ꝓncipiū eēndi: ⁊ sic oꝛ eēntia. est enī eēn tia id quo res habꝫ esse. Quarto modo ꝯſideraꝛ inquantū est ꝓncipiū cognoſcēdi rem: ⁊ sic oꝛ qdditas q̄ſi dicēs qd est res: qꝛ res ꝑ formā ei⁹ ab intellectu cognoſcit. ⁊ etiam q̄ꝛ dicit ratio: qꝛ est id quo ratio uel intellectus cogno ſcit ipſam rem. Quinto modo ꝯſideraꝛ inquantū est ꝓnci piū operandi: ⁊ sic dicit natura. ⁊ dicit natura a naſcoꝛ na ſceris: quia ab eo naſcūtur motus ⁊ opationes cōpoſiti. uł quia est ꝓncipiū naſcētie rei. ⁊ ꝑ hoc patet quid sit quid ditas rei: ⁊ quid ꝓdicaꝛ in qd: quia illud quod importat

Secūdo quidditatem rei per modū substantie. sciēdū ꝙ gen⁹ spēs oꝛia ⁊ diffinitio im portāt eandē essentiā realit. sed sub diuersis modis eēndi: qꝛ gen⁹ importat eā sub cōfuſo eē determinabili ꝑ oꝛias op positas formalr. Oꝛia vo importat eandē eēntiam ꝑ modū formātis ⁊ q̄lificātis potentiā generis. ⁊ hoc qꝛ determinat genus ad spēm. Spēs vo importat illā eēntiam ꝑ modum formati ⁊ determinati implicite tn̄. Sed diffinitio importat eam ꝑ modū cōpleti ⁊ explicite. explicat enī ipam a prima potētia vſq; ad actū vltimū ꝑ gen⁹ ⁊ oꝛiam spēi. ideo diffi nitio ꝓdicaꝛ in qd de specie: tn̄ nō vnū ꝓdicabile tn̄. sed cō plectit plura ꝓdicabilia. ſ. gen⁹ ⁊ differentiā. Alia vo quia sunt incōplexa dicunt predicabilia: ⁊ qꝛ a modis eēndi su mūtur modi ꝓdicādi: ⁊ nō ab eēntia ſm ſe: ideo gen⁹ ⁊ spe cies q̄ importāt eēntiā sub modo substantie ꝓdicant in qd non aūt differētia q̄ importat eam sub modo qualitatis.

Tertio sciendū ꝙ gen⁹ ouplicit ꝯſideraꝛ. Uno mō sub rone ꝓdicabil: ⁊ sic de ipſo data est dif finitio ꝓus posita. Alio mō sub rone gnis inq̄ntū habet re ſpectū ad plures spēs: ⁊ sic de ipſo datur hec diffinitio: Ge nus est cui supponit spēs. Cuius rō est: qꝛ in oꝛdine ꝓdica biliū cōiūs debet poni supra min⁹ cōe qū possit de ipſo ꝓdi cari vliter ⁊ nō ecōuerſo. ſz gen⁹ est cōiūs q̄ſi sit spēs: qꝛ ad hoc ꝙ sit gen⁹ req̄rit ꝙ possit eē in plurib⁹ speciebus: ⁊ ꝙ sub eo sint plures spēs aptitudine: ⁊ qꝛ in perpetuis ſic̄ sūt vlia nō differūt eē ⁊ posse ſm tps. ideo qū gen⁹ sit in potē tia ad plures spēs: etiā habet plures in actu. ⁊ ſz gen⁹ ſm to tā ſuam eēntiam possit saluari in vnica specie: nō tn̄ ſm to tam eius potentiam: qꝛ potestate continet oēs spēs sub ſe: ideo ſemp manet cōmuni⁹: ⁊ spēs ꝓueniēter ponit sub eo.

Quarto sciēdū ꝙ sub genere aliq̄d ouplicit poni tur. Uno mō lateralit ut oꝛia q̄ a latere ꝺtrahit ptē ptātis generis: ⁊ a latere cōcurrit ad ꝺstitutōez spēi tanq̄ determinās eēntiā gnis ad spēm. Alio mō dire cte ut id qō importat eēntiā gnis ꝑ modū determinate sub ſtātie: ⁊ sic spēs supponit generi etiā in medietate ⁊ forma liter qꝛ ꝑ oꝛiaz genus determinat ad spēm. Indiuidua vo ponūtur sub gnē mediāte spē: ⁊ hꝫ matialr: qꝛ spēs diuidit ꝑ indiuidua solū diuiſione matiali ⁊ nō formali: iō ꝓueniē ter oꝛ ꝙ gen⁹ est cui imediate directe ⁊ formalit supponit spēs ⁊ nō oꝛia uel indiuidui ꝓpē causas iam dictas.

Sed cōtra predicta ꝓmo arguit. Si q̄raꝛ qd est oratio: ꝓueniēter rn̄deꝛ bene ꝙ est vox: ⁊ tn̄ vox nō ꝓdicaꝛ de oꝛone in qd qū oꝛo nō hēat qdditatē eo ꝙ ē ens rōnis: igit male diffinit ꝓdicari i qd.

Secūdo si q̄raꝛ quid est chymera bene rn̄deꝛ ꝙ est qd imaginabile cōpositū ex impossibilib⁹ cōponi: ⁊ tn̄ hoc nō predicaꝛ in qd de chymera: qū ipſa nō habeat quidditatē.

Tertio sic: vni⁹ diffinibil vnica est diffinitio: qū vni⁹ rei sit vnicū eē: ⁊ diffinitio sit oꝛo explicans esse rei. ergo male ponit hec secūda diffinitio generis. Quarto sic: potētia ponit sub actu ⁊ nō ecōuerſo: sed gen⁹ est potētia respectu spēi. igitur ponit sub specie: ⁊ sibi nō supponit species.

Quinto sic: prius nō debet diffiniri ꝑ posterius. sed spe cies est posterioꝛ genere: igit genus male diffinit ꝑ spēm.

Ad argumenta. Ad ꝓmū oꝛ ꝙ hꝫ oꝛo nō hēat qdditatē ſm rem ⁊ ſimplr: tn̄ hꝫ qdditatē ſm modū eo mō quo hꝫ eē: qū qddi tas nō sit aliud q̄ꝫ rei entitas ut notificatiua ipi⁹. iō vox de oꝛone in qd ꝓdicaꝛ eo mō quo rn̄deꝛ ad introgatōez ei⁹ fa ctam ꝑ qd. Ad secūdū dicit ꝙ ſi de chymera q̄raꝛ qd rei nō valet diffinitio. sed ſi q̄raꝛ qd nois bene datur illa diffi nitio: ⁊ pōt ꝓdicari in qd de chymera. uel etiā ſm modum predicaꝛ in quid de ipſa ostendendo entitatē eius ꝙut est ens rōnis. Ad tertiū dicit ꝙ hꝫ vnius rei sit vnicū eē eēn tie ⁊ vnica diffinitio quidditatiua: tn̄ pōt esse plures modi essendi: uel plura esse accidentalia que explicant ꝑ diffini tionē descriptiuā. iō vni⁹ rei ſm plures modos eēndi pōt eē plures diffinitōes descriptiue. ⁊ sic est de genere in iſtis diffinitōib⁹. Ad q̄rtū oꝛ ꝙ ouplex est potētia: q̄dā est potētia ſubiectiua q̄ est potētia materie uel ſubiecti: ꝑ quā potest ſuſcipe formā. Alia est potētia formal: que est apti tudo fōme adapte determinari per diuerſas formas. ⁊ licꝫ potētia ſubiectiua ponat sub actu: nō tn̄ potētia formalis: hꝫ ponit supra actū. ⁊ hꝫ mō gen⁹ ē potētia respectu spēi.

Ad q̄ntū oꝛ ꝙ ſi spēs capiat ꝙ re ſubiecta intētioni: sic ē posterioꝛ gnē. sed ſi capiat ꝙ intentōe ocreta rei: adhuc ou plicit ꝯſideraꝛ. Uno mō ut hꝫ dependentiā ad ſuū gen⁹ qō terminat ipſam: ⁊ sic adhuc est posterioꝛ. Alio mō ut ipam terminat respectū ⁊ dependentiā intentiōis gnis: ⁊ sic ē poꝛ genere: qū terminans p̄cedat terminatū. ⁊ solū hꝫ mō capit in diffinitōe gnis postremo posita.

Et diuidit in gen⁹ generaliſſimū ⁊ ge nus ſubalternū. Gen⁹ generaliſſimū est ſupra quod nō ē aliud genus ſupueniēs. Uel gen⁹ gnaliſſimū est quod q̄ſi sit gen⁹ nō pōt eē spēs. Et diuidit in decē ꝓdica mēta: q̄ ſunt ſubſtātia: quātitas: q̄litas: relatio: actio: paſſio: qn̄: ſitus: ubi: habit⁹ Hec aūt ꝓdicamēta dicunt gnaliſſima: qꝛ nullū gen⁹ hꝫt ſupra ſe. ſz eni ens dica tur de iſtis decē: hoc tn̄ nō est uniuoce: ſz equoce ſiue multiplicit. ⁊ iō no est genus eoꝝ. De his aūt decē nihil mō dicem⁹: ſz in ꝓdicamētis determinabit de ipſis. ¶ e nus ſubalternū est: quod q̄ſi sit gen⁹ ꝑ pōt eē spēs: ut aial est gen⁹ bois ⁊ equi: ⁊ est spēs coꝛpoꝛis animati.

¶ Postq̄ autor determinauit de genē diffinitiue ponendo duas diffinitōes ei⁹: Dic⁹ ꝯsequēter determinat de ipis diuisiue: dicēs q⁹ gen⁹ diuidit in gen⁹ gnālissimū ⁊ gen⁹ subalternū. Cui⁹ ratio est: qz oē gen⁹ ordinat in ordine p̄dicamētali. uł ergo est p̄ncipiū sui ordinis sic q̄ nō ponit sub alio. ⁊ sic ē gen⁹ gnālissimū. uel subordinat alteri: ⁊ sic est gen⁹ subalternū. ⁊ istoz mēbroz gnālissimū dr̄ pfectius genus q̄ subalternū. Rō est qz rō gn̄is a gnālitate sumit ⁊ cōitate sui ambitus. ꝛ gen⁹ gnālissimū hz maiorē gnālitatē ⁊ cōitatē q̄ subalternū: qz plura sub se ꝺtinet: ideo perfectius dicitur gen⁹. quare sequit q⁹ diuisio predicta est diuisio analogi in sua analogata.

Primo sciendū q⁹ gen⁹ gnālissimū est q̄ q̄ sit genus nō p̄t ee spēs. cui⁹ rō est: qz gen⁹ gnālissimū habz q⁹ sit gen⁹ ⁊ q⁹ sit gnālissimū. primū habet p respectū ad suas spēs q̄rū dicit gen⁹. ⁊ secundū habet p negationē prioz ge neris q̄ sit gnāli⁹ ipso: ⁊ vtrūq; explicat in diffinitōe p̄dicta. primū cū dicit q̄ cū sit gen⁹. secundū p hoc q⁹ dicit nō p̄t ee spēs: qz si nō possit esse spēs nō hz aliq̄ gen⁹ cōius ipo. ideo aliter sic potest diffiniri. Gen⁹ gnālissimū ē supza

Secūdo q̄ nō est aliq̄ supzaueniēs gen⁹. sciendū q⁹ gnālissimū duplicit exponitur. ſ. affirmatiue ⁊ negatiue. negatiue sic: Generalissimū ē gnāle ⁊ nihil est eo gnāli⁹. ⁊ affirmatiue sic: Generalissimū est q̄ est gnāle: ⁊ oī alio est gnāli⁹: q̄ p̄t dupl̄r intelligi uel q̄ oī alio gnāli⁹ fit simpl̄r: uł oī alio de suo ordine. vł si exponat gnālissimū affirmatiue: ⁊ itelligat q⁹ fit oī alio gnāli⁹ simplicit sic substantia nō esset gnālissimū: ipsa enī nō essz oī alio gnālioz. ſ. q̄ntitate. ⁊ tūc q̄ntitas nō eet gen⁹ generalissimū. ⁊ sic oporteret tm̄ vnū esse gen⁹ gnālissimū. Sz si exponat gnālissimū negatiue uel affirmatiue cū ista restrictōe q̄ sit oī alio de suo ordine generali⁹: substantia bene est gen⁹ gnālissimū: ⁊ sil̄r alia p̄dicamenta: ⁊ hᵒ modo

Tertio capitur hic generalissimum. sciendū q⁹ gen⁹ gnālissimū diuidit p decē p̄dicamēta q̄ sunt substātia: q̄ntitas: ad aliq̄d: q̄litas: actio: passio: situs: habit⁹: vbi: q̄n: ⁊ dicit ista gnā gnālissima: qz nō hn̄t aliq̄ gen⁹ supza se. qz licz gen⁹ generalissimū diuidat p ista decē: tm̄ nō est gen⁹ ipoz sz solū est intētio cōis q̄ de ipsis p̄dicat accītalit. ⁊ etiā hz ens dicat de oīb⁹ illis: tm̄ nō est gen⁹ ipsoz: qz nō p̄dicat de ipsis vniuoce. nā q̄ p̄dicat vniuoce p̄dicat fm vnū nomē ⁊ vnā rōnē eq̄lit pticipata a multis. hz rō entis q̄ est bñe eēntiam uel bñe actū eēndi nō eq̄lit pticipat a decē p̄dicamētis. qz actus eēndi primo ꝺuenit substantie: ⁊ p substantiā solū ꝺuenit aliis. ſ. accītibus: ⁊ nō ꝺuenit ipsis p se. Sil̄r bñe eēntiam veri⁹ cōuenit substantie q̄ aliis. Itē oē gen⁹ diuidit p oīas formales q̄ sunt extra rationē gn̄is: hz ens nō diuidit in decē p̄dicamēta p oīas formales q̄ sunt extra rōnem uł naturā entis: qz tūc essent nō entia: mō nō ens nullū ꝯstituit spēm sub ente ideo ens nō habet oīas formales nec est gen⁹ ad decē p̄dicamēta: hz est cōmune analogum.

Quarto sciendū q⁹ genus subalternū dr̄ q̄ cū sit gen⁹ bene p̄t ee spēs. Cui⁹ rō est: quia subalternū mediat positiōe uel rōne ordinis int gnālissimū ⁊ spālissimū. rōne cui⁹ hz duplicē respectū. primū hz respectu gnālissimi q̄ ē sibi supi⁹ ⁊ ab illo dicit spēs. secundū hz respectu suoz inferioꝝ a quo dicit gen⁹: ⁊ sic bene dicit q̄ cū sit gen⁹ p̄t esse spēs. ⁊ dicit subalternū q̄si alternatim sub ⁊ supza positū. ſ. positōe formali. ⁊ non dicit subalternū: qz est sub altero natū: qz tūc spēs spālissima diceret subalterna: ⁊ p hᵒ pz de diuisione gn̄is ⁊ de diffinitōib⁹ membroz ei⁹: ⁊ de diui

Sed cōtra sione generis generalissimi. p̄dicta p̄mo arguit. Dis diuisio generis fit p oīas ⁊ in spēs ei⁹: sed ista diuisio gn̄is nō fit in spēs ei⁹ cū gnālissimū nō possit ee spēs. igit illa diuisio nō est sufficiēs. Secūdo sic: q̄ p̄t bñe ee determinatū per oīam p̄t ee spēs. hz gen⁹ gnālissimū est hmōi. qz substantia habet ee determinatū p rōnale ad hoīez. ergo gnālissimū p̄t ee spēs. Tertio sic: q̄ dicit p supabundantiā. vni soli ꝺuenit: hz gnālissimū p supabundantiā dicit igit vni soli ꝺuenit igit non sunt decē p̄dicamēta. Quarto sic: oē q̄ p̄dicat in q̄d ⁊ est cōi⁹ alio est gen⁹: hz ens p̄dicat in q̄d de quolibet p̄dicamētoꝝ ⁊ ē cōi⁹ quolibet: qz si q̄rat q̄d ē substātia ꝺuenit̄er rndet q⁹ est ens: ergo ens est gen⁹ ad decē p̄dicamēta. Quinto sic: opposita nunq̄ sil̄ p̄nt ee in eodē. gen⁹ ⁊ spēs opponūtur fm intētionē eoꝝ. g̃ genus subalter

Ad argumenta. nū nō est gen⁹ sil̄ ⁊ spēs. Ad p̄mū dicit q⁹ dupl̄r dr̄ diuisio gn̄is. Uno mō rōne modi diuisionis: qz fit fm formā diuisionis gn̄is p oīas oppositas. Alio mō dicitur diuisio gn̄is rōne diuisi eo q⁹ ibi diuidit gen⁹ uel intentio gn̄is. ⁊ hz diuisio generis p̄mo mō dicta semp fiat in diuersas spēs: nō tñ diuisio generis secūdo mō dicta: ⁊ illa nō ē propa diuisio generis: hz cōis analogi. ⁊ hᵒ mō est ista diuisio: qz hᵒ nō diuidit gen⁹ p̄o aliq̄ spāli re subiecta intētioni: hz p intētione cōi generis cōcreta rei q̄ non habet oīas formales. Ad secundū dicit q⁹ si gnālissimū ꝺsideret q̄n tū ad eēntiā ei⁹ bñ p̄t hñe determinatū eē p oīaz. hz si ꝺsideret fm suū modū eēndi quo dr̄ cōmunissimū sui ordinis: sic nō p̄t hñe eē determinatū p oīam. ⁊ qz gen⁹ gnālissimū vtrūq; importat. ſ. eēntiā: ⁊ talē modū eēndi. tō ut gnālissimū est nō p̄t esse tale determinatū. Ad tertiū dicit q⁹ hz illud q⁹ p supabūdantiā dicit vni soli ꝺueniat in vno ordine: tm̄ p̄t ꝺuenire diuersis in diuersis ordinib⁹. ⁊ sic est de decē p̄dicamētis: quoꝝ quodlibet in suo ordine dicit gnālissimū. Ad quartū dicit q⁹ ens dupliciter capit. Uno mō pticipialr ut tantū valet sicut exīs uel hñs actū eēndi: ⁊ sic nō p̄dicat in q̄d de aliquo p̄dicamēto: hz ipsis accītalit uł ꝺtingēter ꝺuenit. Alio mō nōialit ut tantū valet sicut hñs eēntiā: ⁊ sic bene p̄dicat in q̄d de p̄dicamētis: hz nō ē cōius aliquo illoꝝ cōitate nature uł rei q̄ diuidat p illa decē: hz ē solū cōius cōitate vocis. ideo nō dicit vniuoce de ipsis.

Ad quintū dicit q⁹ si gen⁹ ⁊ spēs compent fm idem sic opponūtur fm suas intētiones: sed respectu diuersoꝝ non opponūtur. ⁊ hoc mō ꝺueniūt subalterno.

Capitulum de specie.

Species ē quod p̄dicat de pluribus differentib⁹ numero in eo quod q̄d est. In hac autez diffinitione hoc uerbū p̄dicat dicit aptitudinē ⁊ nō actum. Similit in alijs: ut homo p̄dicat de sorte ⁊ platone ⁊ de alijs pticularibus hoibus que sunt plura ⁊ differentia numero ut p̄ius patuit. Et p̄dicat de his in quid. qz cū queritur quid est sortes: cōuenienter respondetur homo.

¶ Postq̄ determinatū est de genere q̄ est p̄ncipiū spēi: Dic⁹ ꝯsequēter auctor determinat de specie q̄ capit rationē et naturā vniuersal ab ipso genere: ipsam p̄mo sic diffinies Spēs est q⁹ p̄dicat de plurib⁹ differentib⁹ numero in eo q⁹ q̄d. In q̄ diffinitiōe p illā pticulā q⁹ p̄dicat de plurib⁹ habet: q⁹ spēs est vnū p̄dicabile p q⁹ intelligit genus diffiniti: deinde ponit differentib⁹ numero ad oīam generis q⁹ p̄dicat de differētib⁹ specie: ⁊ ponit in q̄d ad oīaz differētie ppzii ⁊ accītis q̄ p̄dicant in q̄le: ⁊ cōuenit hec diffinitio spēi specialissime tm̄: ⁊ nō subalterne. Ratio est quia hᵒ diffinit spēs in rōne p̄dicabil: In cui⁹ signū ponit hᵒ relatiuū quod referēs p̄dicabile uel vle: sed spēs specialissima solū est p̄dicabile ab alijs distinctū ⁊ nō subalterna: hz

Primo illa ꝺtinet sub predicabili generis. sciendū ꝙ spēs duapl'r accipit. Uno mō ꝓprie ut est vniuscuiusq; forma. i. pulchritudo uel formositas corpis q̄ cōsistit in debita quātitate ⁊ debita mēsuratione membroꝝ corpis cū viuacitate colozis: ⁊ h̄ mō dicit spēs in ciuilib⁹: Secundo mō capit spēs trāslūptiue ꝓ forma cōicabili q̄ ponit sub assignato genē: ⁊ illo mō ꝺr spēs logica. vñ nomē spēi ꝑmo reptū est in ciuilib⁹: ⁊ ꝙ silitudinē trāslatū est ad spēm logicā: qz sicut spēs q̄ ē pulcritudo actuat ipm corp⁹ remouēdo eius turpidinē sic spēs logica actuat ⁊ determinat ipm gen⁹ ⁊ remouet eius turpitudinē. s. potētialitatē ⁊ indeterminatōez. ab h̄ enī qō ē specificare ꝺr spēs. ⁊ de spē secundo modo dicta ē h̄ ad ꝓpositum.

Secūdo sciēdū ꝙ nā spēi utputa nā hois triplr ꝺsiderat. Uno mō sm se ⁊ absolute: ⁊ sic nō ꝺr vlis nec pticularis: qz nō capit sub aliq̄ secūda intentōe. Alio mō capit sub respectu ad sua indiuidua: ⁊ ab illo ꝺr vlis. Tertio mō ꝓ respectū ad suū gen⁹: ⁊ ab illo accipit intētio spēi: ⁊ sm illū respectū hz specificare gen⁹: hic aūt nō diffinit spēs ꝓ illa nā cōi absolute: sed ꝓ illa nā ut substat intētiōi ꝑdicabil' ⁊ spēi sil: ⁊ qz nō diffinit h̄ in rōe ꝑdicabil' tm: qz tūc ꝙ istā diffinitōez nō differt ab aliis ꝑdicabilib⁹: sz diffinit in rōe ꝑdicabil' determinati ⁊ ꝺcti ad spāle modū ꝑdicādi ⁊ ꝙ intētionē spēi. vñ spēs in suo noīe ꝺclu dit ꝑdictā nāz cōez mālit: ⁊ formalr includit intētōez spēi cū intētione vlis: iō diffinit ꝓ illa re subiecta inq̄ntū sub

Tertio stat intentioni vniuersalis ⁊ speciei. sciēdū ꝙ oū in aliq̄ diffinitōe ponit verbū qō hz significare actū debet capi ut dicit aptitudinē. Cui⁹ ratio est qz diffinitio semp est de aliquo vli ⁊ nō de singularib⁹ eo ꝙ singulariū nō est demōstratio ⁊ ꝓ oīs neq; diffinitio: qz diffinitio est mediū demonstratōis: sz aptitudo se tenet ex pte vlius: actus aūt ex pte singulariū q̄ actus et opatiōes sunt singulariū ⁊ suppositoꝝ: iō oū vbū significās actū ponit in diffinitōe debet capi ut dicit aptitudinē tm ideo in psenti diffinitione hoc verbū predicat dicit aptitudinē ad predicandū ⁊ non actum.

Quarto sciēdū ꝙ gen⁹ ⁊ spēs diuersimode multiplicant ⁊ diuidunt. gen⁹ enī diuidit diuisiōe formali. s. ꝓ ꝺrias formales formaliē ꝺtrahētes entia gnīs ad diuersas spēs rōne cui⁹ gen⁹ ꝑdicat de differētib⁹ spē sz spēs diuidit solū diuisione māli ꝙ h̄ ꝙ ipsa accipit in mā diuisa ꝓ diuersas ptes in qs ipsa multiplicat sm eē: ⁊ qz tal' diuisio mālis causat diuersa indiuidua ꝺria numero: ideo species ꝑdicat de differētib⁹ numero: ⁊ qz ipsa dicit totā entiam cōpletū illoꝝ indiuiduoꝝ ꝙ modū substātie: ideo ꝑdicat de ipsis in qd: ⁊ ꝙ h̄ ꝓz intellect⁹ diffinitionis speciei.

Cōtra predicta ꝑmo arguit: nullū ens cō pletū habet eē in plurib⁹ qū ens in alio sit impfectū ⁊ nō ꝙ se existens sz spēs est ens cōpletū ⁊ pfectū sic̄ gen⁹ est impfectū: ergo spēs nō hz eē in pluribus nec ꝑdicat de multis. Secūdo sic: oē ꝑdicabile dicit totū eē sui subijcibil': spēs nō dicit totū eē indiuiduorū: qz indiuiduū vltra spēm addit materiā signatā accidentibus quā spēs nō includit. ergo spēs nō ꝑdicat de indiuiduis differētibus numero. Tertio sic: indiuiduū nō hz qd ditatē nec diffinitionē: ergo spēs nō dicit qdditatē indiuiduoꝝ: ⁊ ꝙ oīs non ꝑdicat in qd de differētib⁹ numero.

Quarto sic: gen⁹ ꝑdicat in qd de differētib⁹ numero: ut aīal de sorte ⁊ bucello. ergo ista diffinitio ꝺuenit gnī. nec valet dicere ꝙ gen⁹ ꝑdicat de differētib⁹ numero solū mediate: qz ꝑdicat imediate de differētib⁹: qz diuerse spēs in gnē substantie differūt numero: igit' gen⁹ imediate ꝑdicatur de differētib⁹ numero. Quinto sic: mā ꝑdicat in qd de hac mā ⁊ illa q̄ differūt nūero ⁊ tm nō est spēs: qū nō sit forma toti⁹: ergo ista diffinitio ꝺuenit alijs a diffinito.

Ad argumenta. Ad primum ꝺcitur: ꝙ sz spēs sit ens cōpletū ꝙ fectione eētiali ⁊ formali: nō tm est pfectū pfectōe suppositi: iō nō est ꝙ se subsistēs: sz bñ pōt eē in multis sic̄ supi⁹ in suo supioꝝ: sz nō sit in alio ut accidens in suo subiecto: qō est simplr impfectū. Ad secūdū ꝺcit' ꝙ sz spēs non ꝺcat totū eē māle ⁊ ꝓpriū indiuidui: qz indiuiduū vltra spēm addit māz uel sm aliquos signatōez matie. tm ipsa ꝺcit totū eē specificū suoꝝ indiuiduoꝝ qō sufficit ad ꝑdicādū de ipsis. Ad tertiū ꝺr ꝙ indiuiduū duplr ꝺsideratur. Uno mō ut est res pticularis terminās finē nature cōis: ⁊ isto mō bñ hz eētiā ⁊ qdditatē. Alio mō ꝺsiderat sub rōne discreti ut includit accidētia indiuiduātia: ⁊ h̄ mō nō hz eētiā nisi ꝓ suas ptes qz icludit eētias de diuersis ꝑdicamētis. nec isto mō spēs ꝑdicat in qd de idiuiduis sz ꝑmo mō.

Ad q̄rtū ꝺr ꝙ sz gen⁹ mediate ꝑdicat in qd de differētibus numero nō tm imediate sic̄ intelligit' de spē. ⁊ sz diuersē spēs substātie ꝙ se ⁊ ꝑmo differāt nūero. s. numerositate eētie nō tm nūerositate suppositi: de q̄ solū h̄ intelligit'.

Ad q̄ntū ꝺr ꝙ sz mā ꝑdicet in qd de ꝺsitib⁹ nūero sm modū nō tm sm rem: qz ipa nō ē forma ꝺcēs eē hui⁹ māie ul' illi⁹ nisi sm modū tm: ⁊ illo mō pōt ꝺci spēs logica sm modum eo modo quo ꝑdicat in quid de differentibus numero.

Diffinit etiam sic: Spēs est que ponitur sub assignato genere: ⁊ de qua gen⁹ in eo ꝙ quid sit ꝑdicat ⁊ diuidit in spēz specialissimaz ⁊ spēm subalternā. Spēs specialissima est que qū sit spēs nō potest esse genus: ut homo equus uel consilia. Uel sic: Spēs specialissima est sub q̄ non est alia inferioꝝ spēs. Spēs subalterna ē que qum sit spēs potest eē genus: ut aial. unde quecunqz sunt inter genus generalissimū ⁊ spēm specialissimā pñt eē genera ⁊ spēs ad aliud quid ē ⁊ ad aliud sūpta Sunt enī genera respectu inferioꝝ: spēs uero respectu supioꝝ: sicut patebit in arboze pozphiriana.

¶ Postq̄ autoꝝ posuit diuisionē spēi in rōne ꝑdicabil' ⁊ ꝙ respectū ad sua inferioza fz quē ꝺr vlis. h̄ ꝓnter diffinit ipsam sub rōne spēi: ⁊ ꝙ respectū ad sua supioza sm quē ꝺr spēs: ꝺcēs ꝙ ipa aliē sic diffinit. Spēs ē q̄ ponit sub assignato gnē: ⁊ de q̄ gen⁹ in eo qō qd ꝑdicat: ⁊ oz intelligi ꝙ ponit directe sub gnē ⁊ nō lateraliē sic̄ ꝺria. ⁊ etiā ponitur imediate ⁊ nō mediāte alio sic̄ indiuiduū. ⁊ ꝺuenit ista diffinitio tā spēi spālissime q̄ subalterne: q̄libet enī illarū po

Primo nit sub assignato gnē: iō ipa ē cōioꝝ ꝓcedēte. sciēdū ꝙ spēs sub gnē ponitur positōe formali ⁊ ordine uel positiōe pticipatōis. Cui⁹ rō est: qz spēs ponit sub gnē eo qō ē min⁹ cōis ⁊ magis determinata q̄z genus. sed ꝙ sit magis determinata hz a ꝺria formali q̄ ꝺtrahit formaliter ⁊ determinat gen⁹ ad spēz. iō spēs ponit sub gnē positiōe formali ⁊ etiā ordine pticipatōis: qz pticipare ē rōnē pticipati in se capere seu suscipe. Spēs aūt in se suscipit gnīs rōnē q̄i ei⁹ diffinitōz. vñ pz ꝙ spēs aliē ponit sub gnē q̄z in diuiduū: qz idiuiduū ponit mediāte spē sub gnē ⁊ sub spē ponit positiōe māli tm: indiuiduū enī ꝺbit formā gnīs uel spēi ꝙ māz solū q̄ ē ꝓncipiū idiuiduatōis. ⁊ reddit formā i cōicabilē ꝙ quā efficit min⁹ cōis: ⁊ ꝙ talē determinatōez idiuiduū pōit sub gnē ul' spē rōne cui⁹ idiuiduū vagū gnīs ut aliqō aīal respū aīal' nō ponit sub aliq̄ pte ꝺtiata ptātis gnīs: sz indifferenē ꝺbit gen⁹ ad idiuiduū cuiuslibet spēi.

Secūdo sciēdū q̄ spēs actu ⁊ intellectu includit essentiam gn̄is: ⁊ ideo ipsa nō pōt poni indifferēt sub diuersis gn̄ib⁹ ꝫ solū sub illo determinato genere cui⁹ bz eēntiā. ⁊ tō ponit sub assignato gn̄e. i. sub suo gn̄e determinato: cui⁹ habet eēntiam ⁊ de ea gen⁹ p̄dicat in q̄d eo q̄ dicit ⁊ totā ei⁹ eēntiam p modū subst̄ātie: ꝫ sub eē ofuso ut pz⁹ dictū ē. ⁊ p̄ b⁹ pz ītellect⁹ b⁹ diffinitōis.

Tertio sciēdū q̄ spēs diuidit̄ p spēm spāliss̄imā ⁊ subalternā. cui⁹ rō est: q⁹ ois spēs est determinata p oriam p quā ostituit̄: uel ergo est totalit̄ determinata p orias: ⁊ sic est spāliss̄ima. ul' adhuc est determinabil' ⁊ diuisibil' p orias oppositas: ⁊ sic est subalterna. Rō est: q⁹ rō spēi sumit̄ ab h̄ q̄ ē specificare p̄tātē ⁊ ofusionē gn̄is p silitudinē ad spēm in ciuilib⁹ q̄ specificat ipm corp⁹: sed in spē spāliss̄ima gen⁹ veri⁹ determinat̄ ⁊ specificat̄ q̄ in subalterna q̄ in subalterna gen⁹ adhuc sit determinabile p orias:

Quarto ⁊ in spē spāliss̄ima ē totalr determinatū. sciēdū q̄ spēs spāliss̄ima est q̄ q̄ sit spēs nō pōt eē gen⁹. vn̄ ipa respectu sui gn̄is or spēs. ꝫ inq̄ntū ē totalr determinata p oriam ⁊ nō ampli⁹ diuisibil' est p orias or spāliss̄ima: q⁹ nō est diuisibil' formalr iō nō pōt eē gen⁹ iō or q̄ est sub q̄ nō est alia inferior spēs. Sz spēs subalterna est q̄ q̄ sit spēs pōt eē gen⁹: ipa eni ē spēs respectu suop⁹ superior⁹ ⁊ gen⁹ respectu suor⁹ inferior⁹ q⁹ pōt diuidi p orias formales q̄rū q̄libet ostituit spēm sub se: iō pōt esse gen⁹ respectu illarū spēr⁹: ⁊ h̄ mō ois intermedia inf̄ gen⁹ gnāliss̄imū ⁊ spēm spāliss̄imā dicunt̄ gnā respectu inferior⁹: ⁊ spēs r̄spcū superior⁹: ⁊ p h̄ pz diuisio spēi ⁊ diffinitōes mēbror⁹ ei⁹.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo: magl cōe nō ponit̄ sub min⁹ cōi. ꝫ spēs cōior est q̄ gen⁹ q⁹ plures sūt spēs q̄ gnā: g̃ spēs ō plurib⁹ or q̄ gen⁹: ⁊ p oēs nō ponit̄ sub gn̄e. Secūdo sic: idē nō ē diffiniens ⁊ diffinitū respectu eiusdē: q̄ idē nō sit noti⁹ ⁊ minus notū respectu eiusdē: ꝫ gen⁹ pri⁹ diffinitū est p spēm: g̃ spēs h̄ male diffinit̄ p gen⁹. Tertio sic: indiuiduū vagū gn̄is imediate ponit̄ sub assignato gn̄e: ut aliq̄ō aīal imediate ponit̄ sub aīali: ⁊ tn̄ nō est spēs. g̃ ista diffinitio non conuenit soli diffinito. Quarto sic: hō est spēs spāliss̄ima: ⁊ tn̄ est gen⁹ viri ⁊ mulieris: q̄ vir ⁊ mulier spē ⁊ formaliter differāt: ergo spāliss̄ima bn̄ pōt eē gen⁹. Quinto sic: nullū gen⁹ bz aliquā orias in actu: ꝫ in potētia solū: ꝫ ois spēs subalterna habet vnā orias in actu: igit̄ nō pōt eē gen⁹.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ q⁹ si spēs capiat̄ p re subiecta intētioni p. q̄ h̄ diffinit̄ nō est cōior gn̄e: ꝫ magl determinata: iō ponit̄ sub gn̄e

Ad secundū dicit̄ q⁹ in absolutis idē nō pōt eē diffinies ⁊ diffinitū: ꝫ bene in relatiuis seu respectiuis vnū diffinit̄ p alterū ⁊ ecōuerso. mō gen⁹ ⁊ spēs relatiue dicunt̄. vn̄ in relatiuis idē pōt eē magis ⁊ min⁹ notū respectu eiusdē fm diuersas rōnes. Relatiua eni ōsiderant̄ triplr. vno mō fm subiecta uel fundamēta relationū: ⁊ sic vnū est noti⁹ altero ⁊ nō ecōuerso. Secūdo mō inq̄ntū in vtroq⁹ est vna spēs relatiōis: ⁊ sic sunt silnā: ⁊ sic ambo sunt nota eq̄liē. Tertio mō inq̄ntū vnū terminat dependentiā alteri⁹: ⁊ sic vnū ē magis notum ⁊ min⁹ notū altero. inquantū eni est terminans est magis notū. inq̄ntū vō ad aliud terminat̄ ē min⁹ notū. ⁊ h̄ mō relatiua p se intuicē differēt diffiniunt̄. Ad tertiū or q⁹ licz indiuiduū vagū gn̄is imediate ponat̄ sub gn̄e positōe māli nō tn̄ positōe formali de q̄ est h̄ ad p̄positū.

Ad q̄rtū or, q⁹ vir ⁊ mulier nō differūt spē substantiali q̄re hō nō est gen⁹ eor sed spē accidentali solū p nālem potentiam ⁊ naturalem impotentiā q̄ sunt q̄litates. Ad q̄ntū dicit̄ q⁹ si genus cōparetur ad suas differētias per quas diuiditur. ⁊ inquantū est genus nullam habz in actu. sed si cōparetur ad differentias sui superiozis habet vnā in actu sed hoc sibi nō conuenit inquantū est genus: sed inquantū ſt species sui superiozis.

Alt'aūt hoc sit magis planū sumat̄ exemplum de uno predicamento: ut substātia est gen⁹ primū. sub hac aūt est corp⁹: sub corpore corp⁹ animatū: sub quo animal: sub animali animal rationale: sub quo homo: sub homine sūt indiuidua: ut sortes plato ⁊ cicero

C Postq̄ autor p̄misit diffinitiōes spēi spāliss̄ime: ⁊ etiaz subalterne: ⁊ prius posuerat diffinitōes gn̄aliss̄imi ⁊ subalterni: hic cōsequēter declarat oia p̄dicta p exēpla ponēdo coordinationē predicamētalē vni⁹ p̄dicamēti. ſ. p̄dicamēti substātie: q⁹ est ceteris nobis noti⁹ dicēs q⁹ in tali coordinatione est vnū gen⁹ q⁹ est subst̄ātia q⁹ diuidit̄ p bas differētias corporeū ⁊ incorporeū sub quo p corporeū ostituitur corp⁹: q⁹ diuidit̄ p aīatū ⁊ inaīatū sub quo est corpus aīatū. ſ. sub quo est aīal: sub aīali aīal rationale: sub quo est

Primo homo: sub hoie solū sunt indiuidua.

sciēdum q⁹ hec coordinatio ad silitudinē arboris nālis vocat̄ q̄dā arbor: q⁹ sicut in arbore nāli sunt truncus rami ⁊ radices: ita p silitudinē in ista coordinatione. vn̄ recta linea in q̄ sunt gn̄aliss̄ima ⁊ spāliss̄ima se habet sicut truncus in arbore directe p̄tensus. Differētie vō laterales sunt sicut rami lateraliter in arbore p̄tensi: ⁊ q̄ntū ad eē eēntie gen⁹ gn̄aliss̄imū se habet p modū radicis: q⁹ sicut in arbore tota arbor egredit̄ ⁊ etiā tota virtus ei⁹ a radice: sic etiā in gn̄aliss̄imo p̄mo otinet̄ totū esse eēntie suor⁹ inferiorū. vn̄ tale eē p̄mo conuenit vlibus ⁊ p vl'ia singularib⁹: ⁊ quantū ad eē existentie radix ponit̄ in indiuiduis q⁹ illud eē p̄mo conuenit indiuiduis: ⁊ p ipsa vniuersalib⁹ que nō

Secundo existunt nisi in indiuiduis.

sciendū q⁹ ī ista coordinatiōe est tn̄ vnū gen⁹ gn̄aliss̄imū. ſ. substantia: ꝫ sunt plura spāliss̄ima. Cui⁹ rō est: q⁹ ꝓcedendo a gn̄aliss̄imo ad spāliss̄ima fit p̄cessus p diuisionē vni⁹ in multa: ideo sub gn̄aliss̄imo plura spāliss̄ima otinent̄ ⁊ ꝓcedendo a spāliss̄imis ad gn̄aliss̄imū ꝓcedit̄ a multitudine p collectionē in vnitatē: ⁊ ꝫ in hoc p̄dicamēto sint plura spāliss̄ima tn̄ gr̄a exēpli h̄ solū ponit̄ vnū. ſ. hō: vn̄ intermedia inf̄ hominē ⁊ substantiā dicūtur subalterna. ⁊ dicunt̄ intermedia nō p abnegatōez q⁹ de ipsis nō pñt negari sua superiora. ꝫ p ptcipatōez q⁹ ptcipant rōnes accītales extremor⁹ q⁹ gn̄aliss̄imū est supra]tn̄ ⁊ spāliss̄imū solū ponit̄ sub positione formali ⁊ subalterna

Tertio ponūtur sub ⁊ supra.

sciendū q⁹ in linea recta predicamētali hec tria ponūtur. ſ. gen⁹ q⁹ dicit q̄d: spēs q̄ dicit aliq̄d: indiuiduū q⁹ dicit h̄ aliq̄d. ⁊ ꝫ indiuidua q̄nq̄ laterālr ponātur sub spē. tn̄ nō est ad denotādū q⁹ nō sint ī recta linea p̄dicamētali: ꝫ ad denotādū q⁹ spēs diuidit̄ p plura indiuidua: ipsa tn̄ nō ponūt̄ in recta linea p̄dicamētali positōe formali ꝫ māli solū q⁹ p mās sub spē ponūt̄: iō q̄ntū ad positiōez formalē gn̄aliss̄imū ⁊ spāliss̄imū extrēa dicūt̄: nō ꝓcedēdo a gn̄aliss̄imo fit stat⁹ in spāliss̄imis fm positōez formalē: ⁊ h̄ est q⁹ dicit Porphir⁹ a gn̄aliss̄imo ad spāliss̄ima descē

Quarto dentem iubet Plato quiescere.

sciēdū q⁹ ī hac arbore or̄ie sinistri laterī designāt̄ positie. alie vō p̄tiue. Rō ē. q⁹ or̄ie sinistri laterī sūt nobis notiores: iō sc̄ibi nota positia ipposita: alie vō sūt min⁹ note: iō ꝓpē penuriā vocū sigficāt̄ p nota p̄natiua di cētia p̄tatēz or̄iaz sinistri laterī: ꝫ tn̄ ille or̄ie significētur p̄tatiue. tn̄ dicūt vas or̄ias positiuas q̄ ostituūt spēs sub ge substātie. Ex quib⁹ oibus pz intellect⁹ hui⁹ coordinatōis.

Sed cōtra p̄dicta p⁹ ar: Substātia nō p̄dicat̄ vno noie ⁊ vna rōne de substantijs corporeis ⁊ incorporeis: g̃ nō p̄dicat̄ vniuoce: añcedēs pz q⁹ substātia nō dicit aliq̄d vnū reale q̄ō sit cōe ad illas or̄ias:

ergo nō habet vnā diffinitionē qū vnitas diffinitōis p̄supponat vnitatē diffiniti. Secūdo sic: nulla mā toti⁹ cōpositi ē gen⁹: ſz corp⁹ ē mā in corpe aīato cui⁹ aīa ē forma. igit corp⁹ h male ponit ut gen⁹. Tertio sic: nullū cōplexū p se z directe ponit in p̄dicamēto: corp⁹ aīatū ē qd cōplexū g male h ponit ut gen⁹ i directa linea. Quarto sic: oē corpus ē sensibile qū oē corp⁹ possit videri: g nullū corp⁹ ē insensibile: igit male diuidit corp⁹ aīatū p sensibile z isensibile. Quīto sic: aīal rōnale conuertit cū hoīe qū sit ppria diffinitio hois: ergo nō est gen⁹ hois: z p cōs male supra ponit ordinat ut gen⁹.

Ad argumēta. Ad primū dr q ꝫ substantia in cōi nō dicat aliqd vnū in numero uel specie: tn dicit aliqō vnū vnitate gnis q̄ est conuenientia pluriū spēz ineq̄lit vno gradu pfectiōis cōis vn̄ subst̄atie corporee z incorpee eq̄lit in vno gradu conueniūt qō sunt p se subsistētes z nō in subiecto. Ad secundū dr q corp⁹ duplicit capit. vno mō ut est ps corpis aīati mālis: z sic nō ponit ut gen⁹. Alio mō ut dicit formā toti⁹ q̄ resultat ex vnione forme cū materia p quā substātia est apta nata suscipe tres dimensiones: z h mō nō est ps corp⁹ aīati: ſz forma toti⁹: z sic ponit ee gen⁹

Ad tertiū dr q corp⁹ aīatū sm vocē z significatū ppinquū sibi qō ē excepto corpis z aie ē quoddā incōplexū ſz tn ei⁹ significatū remotū. s. viuū qō h circūloquūt est incōplexū z h mō ponit gen⁹ Ad q̄rtū dr q si capiat sensibile put est aptū natū sentiri oē corp⁹ ē sensibile. ſz si capiat actiue ut tantū valet sic aptū natū sentire sic solū aīal est sensibile. Ad q̄ntū dicit q sm rei vitatē aīal rōnale nō ē gen⁹ hois ſz conuertit cū hoīe: z h solū ponit supra hoīez ad declarādū opinionē Porphirij q̄ in seq̄ndo opinionē Stoicoz qui ponebāt aīal rōnale diuidi p hoīes z deos posuit aīal rationale superius ad hominē: hoc tamen est erroneum q animal rationale sic diuidatur: ideo non est tenēdum.

Indiuiduū autem est quod de uno solo predicatur: ut soztes.

Postq̄ auto⁹ determinauit de specie: hic sequit determinat de indiuiduo: eo q in diffinitōe spēi dr q ipsa p̄dicat de differētib⁹ nūero: q̄ sūt indiuidua. z in coordinatōe p̄dicamētali pri⁹ posita dr q sub spē spālissima ponūtur indiuidua. Ideo h diffinit indiuiduū. vn̄ indiuiduū est qō p̄dicat de vno solo: vbi ponit qō p̄dicat loco gnis: z capit h p̄dicat cōit ut se extēdit ad p̄dicabile ppie sūptū z cōit. deinde ponit de vno solo ad dr̄iam p̄dicabil⁹ prope sūpti.

Primo sciendū q res pticularis: ut soztes: duplr cōsideraf. vno mō sm se z absolute: z sic significat noīe ꝑme intentionis: ut noīe soztis uel platonis. Alio mō in̄ntū est incōicabil: z hz negatōez cōitatis respectu pluriū indiuiduoz: z sic significat hoc noīe secūde intētionis: qō est indiuiduū. vn̄ indiuiduū in sua significatiōe duo repūtat. Primū ē illa res ptcular⁹ quā mālit ꝑportat Secūdū est intētio incōicabil: quā formalit ꝑportat: z a q̄ ponit. Q̄nq̄ tn sumit inuiduū p illo noīe secūde intētōis idiuiduū. q̄nq̄ vo p suo significato qō ē res ptcular⁹ sub ee cōicabili: z p tali significato h diffinit: z nō p ipa voce.

Secundo sciēdū q duplr ē indiuiduū. s. indiuiduū vagū qō ꝑportat nām ōctā ad indeterminatū suppositū: ut aliqs hō: z dr vagū. i. indeterminatū quo ad nos: ſz sit determinatū sm rē: qū sit vnū ens in numero. Aliud est indiuiduū determinatū qō importat nāz ōctā ad determinatū suppositū quo ad nos. Et istud ē q̄druplex: q aliud est determinatū notatione qō significat ppria noīe sibi impositō: ut soztes. Aliud est determinatū demonstratiōe qō fit p terminū cōem cū p noīe demōstratiuo: ut iste hō. Aliud est determinatū ex circūlocutōe: qō significat p circūlocutiōem ppriet̄ indiuidui: ut dicēdo tal hō cū crasso capite lōgo naso ⁊c. Quartū ē determinatū ex suppōne: ut soztis fili⁹. vnde soztis fili⁹ nō est de se indiuiduū cū possit sumi p multis: ſz solū ex illa suppositōe q soztes hēat vnū cū filiū: z cuilibet istoz conuenit diffinitio prius posita.

Tertio sciēdū q de rōne indiuidui est qō sit incōicabile multi: z p h differt ab vl̄i: z iō illud qō reddit formā incōicabilē q̄ de se ē cōicabil est ꝑncipiū indiuiduatōis. ſz mā q̄ de se ē h z incōicabil reddit formā in ea receptā incōicabilē. iō mā est ꝑncipiū indiuiduatōis z iō rōne ipsi⁹ hz indiuiduū qō p̄dicet de vno solo: z q nō possit conuenire multis. vnde pz q spēs sm se sūpta nō includit materiā qū maxia sit ꝑncipiū indiuiduatōis: z sit incōicabil ſz in suis suppositis includat materiā z formā. iō indiuiduū vltra speciem sm se acceptam addit materiam.

Quarto sciendū q septē sunt ppriet̄ tuel accidentia indiuidui q̄ bis vsib⁹ notantur. Forma: figura: locus: nomē: stirps: pria: tps: Dec septē pprie cōtinet oīs hō. vn̄ indiuiduū cui⁹ sunt he ppriet̄: duplicit cōsideraf. Uno mō q̄ntū ad eē indiuidui in̄ntū ē ens incōicabile. z illo mō ille ppriet̄ nō sūt aliquo mō ꝑncipia indiuidui: ſz capiunt induiduatōez a subiecto suo. Alio mō cōsideraf q̄ntū ad rōnē discreti: z sic illa accidētia sunt ꝑncipia indiuidui q̄ntū ad sensibilē discretiōez z quo ad nos: q discretū q̄si diuersis cretū. i. diuersis accidētib⁹ ab alio distinctū. Ex quib⁹ pz quō capit indiuiduū in p̄ti diffinitōe: z quot modis capit. q̄d sit ꝑncipiū indiuiduatōnis: z quomō ꝓditiones indiuidui ocurrūt ad rationē eius.

Sed cōtra p̄dicta ꝑmo arguit. vniuersaliū nīl est diffinitio z nō singularū ꝑmo posterioz: ſz indiuiduū nō est vl̄e. igit ⁊c. Secūdo sic: a ꝑma substātia nulla est p̄dicatio ut dr in p̄dicamētis: ſz indiuiduū substantie est ꝑma substātia: ergo indiuiduū non p̄dicat. Tertio sic: indiuiduū p̄dicat de multis etiā vnivoce: ut dicendo soztes est indiuiduū plato est indiuiduū: igit nō p̄dicat de vno solo. Quarto sic: soz. p̄dicat vnivoce de isto soztе z de alio: q̄ p̄dicat vno noīe z vna rōne de ipsis: q eadē est diffinitio isti⁹ soztis z alteri⁹: ergo indiuiduū nō p̄dicat de vno solo. Quinto sic: aliqs hō est indiuiduū z tn vnivoce p̄dicat de isto hoīe z de alijs cū eadez rōne sit iste aliqs hō z alij eiusdē spēi: g diffinitio ē mala.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dr q si capiat indiuiduū p aliq̄ re subiecta intētioni ei⁹ sic nō est vl̄e: tn si capiat p intētione cōi sub q̄ h diffinit: est quoddā vl̄e vl̄itate intētionis: ſz non vl̄itate nature: z illud pro quo diffinit est singulare z indiuiduū.

Ad secūdū dr q a ꝑma substantia nulla est p̄dicatio directa z ordinata: tn bene ē p̄dicatio indirecta q̄ nō est ordinata sm ordinez supioris z inferioris: ut q̄ soztes p̄dicat de seipso. hz tn in p̄dicato rōnē forme z in subiecto rōnem materie. Ad tertiū dicit q indiuiduū captū p intētione cōi p̄dicat de multis vnivoce vnivocatōe intētionis: tn indiuiduū captū p re subiecta intētioni pro qua dat diffinitio nō p̄dicat de multis. Ad q̄rtū dicit q ꝫ iste homo z alius hēant eandē diffinitōez cōem sui spēi: nō tn hīt vnā diffinitōez cōem ut conueniūt in noīe soztis. ideo soz. nō p̄dicat de ipsis sm vnā rōnē vnde in suis ppijs diffinitiōib⁹ ponūtur sue ꝓditiones indiuiduantes q̄ nō p̄nt sit ee in diuersis indiuiduis: iō duo indiuidua nunq̄ hīt eandē diffinitionē propriā. Ad quintū dicit q ꝫ aliquis hō p̄dicatione spēi z rōne nature otracte p̄dicet de multis: nō tn predicatōe indiuidui. s. q̄n cōsideraf ex parte signi cōtrahētis naturam quod est materia denotans principium indiuiduationis quod est differens in diuersis indiuiduis.

Dec aūt oīa patent in figura sequēti: q̄ dicit arbor porphiriana. vn̄ vsus: Ista tibi plana facit arbor porphiriana.

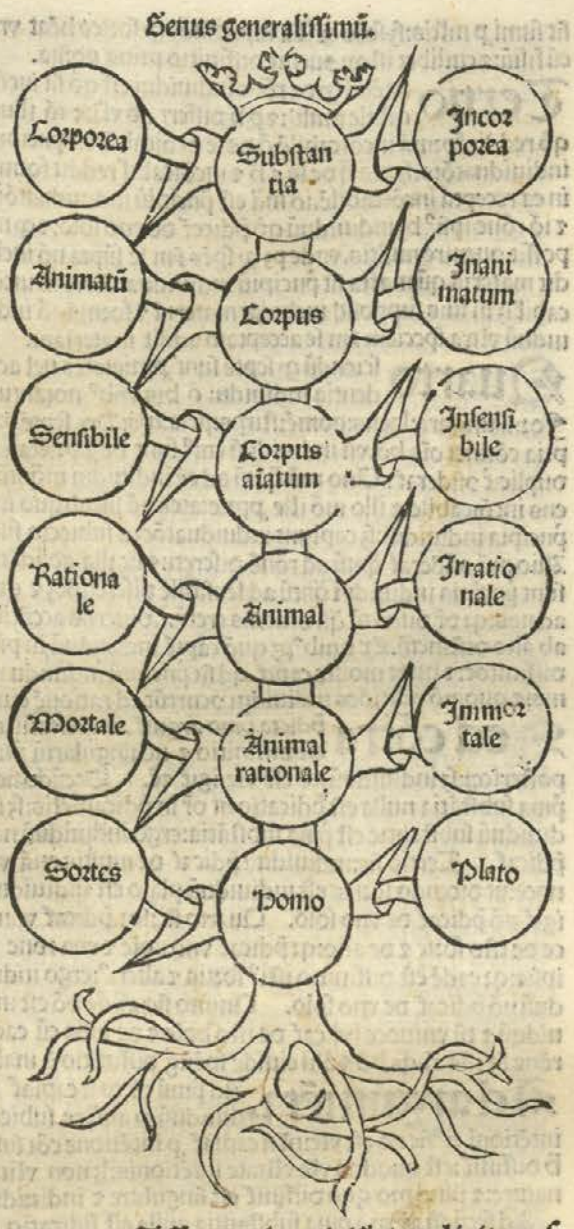

Differentia dicit tripliciter. s. cōiter propie ⁊ magis prope Cōis differētia est q̄ alterum differt ab altero uel a seipso seu parabili accidēte: ut sortes sedēs differt a seipso nō sedente uel alio. Propa differētia est qua alterū differt ab altero inseparabili accidente: ut sortes simus a sorte nō simo: unde accidens inseparabile dicitur ut simū aquilus. Magis propria differētia est qua alterū differt ab altero specifica differētia. i. per speī differētiam: ut homo differt ab equo p rationale: ⁊ hoc ultimo modo sumit hic dria ⁊ diffinit.

¶ Postq̄ determinatū est de secūdo predicabili. s. de specie: hic consequēter determinat de tertio. s. de differentia Ratio ordinis est: q2 licz differētia fm naturā ei9 precedat spēm ut principiū constitutiū speī. tñ quantū ad rationē vniuersal' ⁊ predicabil' spēs est prior: q2 spēs dicit essentiaz rei sub modo substantie. ideo predicat' in quid: differētia vo sub modo accidentis. ideo predicat' in quale: quare fm rationē predicabilis spēs debet precedere differentiā. Itē species dicitur correlatiue ad genus: sed vnum relatiuū cognoscitur per aliud: ⁊ econuerso: quia diffiniuntur per se inuicem. ideo ordine doctrine species precedit differentiam: ⁊ debet poni imediate post genus.

Primo sciendū q̄ differentia in cōi est quoddam equiuocū: ideo priusq̄ diffiniat diuidit. Unū triplex ē differētia. s. cōis: propria: ⁊ magis ꝓpria. Ratio est: q2 ois differentia facit differre: ⁊ inde dicit differēs. Uel ergo facit differre eēntialiter: ⁊ sic est differētia magis propa. uel accidentaliter: ⁊ hoc est duplicit. uel facit differre p accidens sepabile: quod habz cām mutabilē in subiecto: ⁊ sic est differētia cōis. uł p accidens inseparabile quod habet cām permanentē: ⁊ sic est ꝓpria. ⁊ q2 differre eēntialiter pfecti9 est q̄z differre accidentaliť: ⁊ differre inseparabili accidēte est verius differre q̄z sepabili: ideo differētia magis propria est verior differētia q̄z alie: ⁊ propa q̄z cōis. iō in hac diuisiōe vltimo ponit differētia magis ꝓpria de qua fit osequens determinatio: ⁊ p̄mo ponit cōis tanq̄z remotior a va dria.

Secūdo sciendū q̄ differētia cōis est q̄ vnū differt ab alio sepabili accīte: ⁊ dr accīs sepabile qō nō habet cām stantē ⁊ pmanentē. ſz variabilē in subiecto: q̄re facilit sepat' a subiecto: sicut cā quā insequitur sicut albedo uł color in corpore: ⁊ tale accidens dr accidēs inquantū est in subiecto. ⁊ differētia inquātū facit suū subiectū differre ab alijs q̄ habt formā oppositā: ⁊ dr talis dria cōis: nō q2 causet' ab accidēte cōi: ſz q2 p̄mo dicta ē fm cōiter loq̄ntes qui dicūt aliq̄ differre p quācunq̄z diuersitatē accidētalē q̄ percipit' a sensu.

Tertio sciēdū q̄ differētia ꝓpria est q̄ vnū differt ab alio accidēte inseparabili: ⁊ dicit' inseparabile accīs qō hēt cām pmanentē ⁊ stantē in subiecto q̄ nō facilie sepat' a subiecto: Et tale duplex est: q2 quoddā est inseparabile ꝑuatiue: qō licz nō facilie separet' a subiecto tū pōt aliquo mō separi cū difficultate sicut albedo i cigne: ⁊ otinet' sub pdicabili accīntis. Aliud est inseparabile negatiue qō nullo modo a subiecto realit' sepat': sicut est accīs propriū: ⁊ de vtroq̄z h intelligit'. ⁊ q2 vtrūq̄z habet cām pmanentē in subiecto: iō vtrūq̄z quodāmō sibi appropat': ⁊ inde vocat' dria ꝓpria.

Quarto sciendū q̄ differētia magis propa est q̄ vnū differt ab altero specifica differētia et est specifica differētia q̄ obtinuit spēm sub aliquo genē. tal' enī dat spēi eē ⁊ vnitatē ⁊ diuersitatē ab alijs: ⁊ dr magis ꝓpria p respectū ad differētiā ꝓpriā: q2 magis facit differre q̄z ꝓpria q̄ facit differre accīntaliť tñ. Et differt magis propa ab alijs triplicit. Primo q2 ipsa facit aliud ⁊ alterati fit differre eēntialiť ⁊ ex osequēti accīntaliter: alie vo faciūt alteratū tñ. Secūdo q2 dria magis ꝓpria est p se dria: alie vo p accīs. Tertio q2 cōis ⁊ ꝓpria suscipiunt magis ⁊ min9: hec aūt nō. sed cōsistit in indiuisibili. Itē cōis ē dria sepabil: alie vo inseparabiles. vnde sola dria magis ꝓpria est vnū p̄dicabile ab alijs distinctū: alie vo otinent' sub ꝓprio

Sed cōtra et accidente a quib9 causantur. predicta p̄mo arguit'. sortes ⁊ plato differūt eēntialiť ⁊ nō p aliquā istarū drior: q2 nō differūt accidēte sepabili nec inseparabili nec etiaz dria specifica: ergo nō sufficiēter ponūtur acceptōes dne. Secūdo sic: differētia cōis est id qō diuidit in ista diuisione: ergo male ponit membrū diuisionis. Tertio sic: illud qō facit cō uenire nō facit differre: ſz accīs sepabile facit cōuenire q̄ sit quoddā cōe in quo multa conueniūt: igit'. Quarto sic: q2 risibile est differētia ꝓpria: ⁊ tñ nō est accīs inseparabile: quia nō otinet' sub accīte. ergo dria ꝓpria male diffinit'.

Quinto sic: sensibile est differentia magis ꝓpria ⁊ tñ nō est differentia specifica ſz generica. ergo differentia magis

ꝓpria nõ est qua vnũ differt ab alio differẽtia specifica.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ dicit q; lz soztes ⁊ plato essentialiṫ differant: boc tñ fit originaliṫ ꝑ differentiã mãlẽ ⁊ non formalẽ. hic aũt solũ ponunt acceptiões differẽtie que soluz faciũt differre essentialiṫ ꝑ formã. Ad secundũ dicit q; lz hec ozia que hic diuidit dicaṫ cõis fm ꝑdicationem nõ tñ oz cõis rõne vsus ipsi⁹: eo q; ꝑmo venit in vsũ cõiter loquentiũ: sicut ozia oz cõis que ponit mẽbzũ hui⁹ diuisiõis. Ad tertiũ dicit q; lz accidẽs cõe fit causa diuersitatis suoz subiectorũ quib⁹ accidit: tñ est cã differẽtie suoz subiectoz ab alijs que hñt formã sibi opositã. Idẽ enĩ respectu diuersoz bñ facit cõuenire ⁊ differre. Ad quartũ oz q; risibile nõ est accidẽs inseparabile cõtentũ sub accidẽte cõi: tñ si accidẽs inseparabile capiaṫ generaliṫ ꝑ oi accidente qõ nõ sepaṫ a suo subiecto: sicut capit in ꝓposito risibile bñ est accidẽs inseparabile. Ad quintũ dicit q; sensibile nõ est ozia specifica cõstituens speciẽ specialissimã: tñ est ozia specifica constituens spẽm subalternã. ideo capiẽdo oziaz specificã cõiter ꝑ oi ozia ostitutiua spẽi sicut hic capit põt dici specifica.

Differentia est qõ ꝑdicaṫ de pluribus differentib⁹ spẽ in eo q; ẽle: ut rõnale ꝑdicaṫ de hoie ⁊ de vijs q̃ sũt differẽtia spẽ. Sumus enim rõnales nos ⁊ vij ut vult Porphirius. sz mortale additũ nobis separat nos ab illis. Illud aũt dicit ꝑdicari in ẽle ad qõ ꝓuenienṫ rñdet ad interrogationẽ factaz ꝑ quale. cũ enim dicit qualis est homo: cõuenienṫ rñdet ronalis: ⁊ iõ rõnale ꝑdicaṫ de hoie in quale.

¶ Postq̃ autor posuit acceptiões differentie ut eliceret membũ qõ faciebat ad ꝓpositũ. s. differẽtiã magis ꝓpriã. Hic ꝓsequenter determinat de ipsa: ipsã ꝑmo sic diffiniẽs Differentia est qõ ꝑdicaṫ de plurib⁹ differentib⁹ specie in eo qõ quale. In qua diffinitiõe ponit qõ ꝑdicaṫ loco generis: ⁊ de plurib⁹ ad oziam inditidui. de differentib⁹ spẽ ponit ad oziam speciei ⁊ ꝓprij: que soluz ꝑdicant de indiuiduis eiusdẽ speciei. ⁊ ponit in eo qõ quale ad differentiam generis ⁊ speciei: que ꝑdicant in quid. ⁊ accidentis ⁊ ꝓprij que ꝑdicantur in quale accidentale: ⁊ nõ in quale essentiale sicut facit differentia.

Primo sciendũ q; sicut genus dicit potentiã spẽi: ita differentia dicit vltimũ actum eius. ⁊ ratio est: qz illud qõ facit differe speciem ab omnib⁹ alijs rebus est vltimus actus speciei: qz ꝑ esse potentiale ⁊ ꝑ actũ cõmunẽ species nõ differt ab alijs: sz cum ipsis cõuenit. sz differentia dicit id quo vna species differt ab alia: ergo differẽtia dicit vltimũ actum speciei. Talis autẽ actus considerat triplciter. vno modo fm se ⁊ absolute: ⁊ sic significat ꝑ nomen prime intentiõis: ut ꝑ rõnale. Secũdo modo ut est cõmunicabiṫ plurib⁹ inferioꝛib⁹: ⁊ sic sibi attribuit intentio ⁊ nomẽ vniuersalis. Tertio modo in quantũ facit differre speciẽ i qua est ab alijs: ⁊ ab illo respectu capit intentionẽ ⁊ nomẽ ozie ⁊ differentia quantũ ad illud. s. mãle cui nomen attribuit dicit vltimũ actũ speciei: ⁊ in quantũ ad suũ formale a quo imponit dicit respectũ ozie ad id a quo facit differre.

Secũdo sciendũ q; hic diffinit differentia ꝑ re subiecta eius ut fiat sub intentione vniuersalis ⁊ ꝑdicabilis ⁊ nõ sub rõne intentiõis differentie. Ratio est: qz hic diffinit differentia ut habet respectuz ad plura inferioꝛa eius. s. ad plures species in quib⁹ est: sz fm talẽ respectuz habet rationẽ vniuersalis ⁊ ꝑdicabilis. ideo hic diffinit sub rõne ꝑdicabilis ⁊ nõ fm illũ respectũ quo facit differre a quo sumit ratio differẽtie. ideo hic nõ diffinit ozia ẽꝑtũ ad rõnẽ intentiõis differẽtie quare hic ꝺuenient⁹ dicit: differẽtia est qõ ꝑdicaṫ ẽꝑ ozia ẽ que ꝑdicaṫ: qz qõ ꝑdicaṫ dat intelligẽ ꝑdicabile qõ est suũ añs.

Tertio sciendũ q; differentia magis ꝓpria ꝺuplici ter capit. Uno modo generaliṫ ꝑ quacũq; differentia constitutiua speciei siue specialissime siue subalterne: ⁊ hoc modo nõ diffinit hic: quia hec diffinitio nõ conuenit differentie cõuertibili cum specie specialissima. Alio modo capit specialiṫ solum ꝑ differentia generica q̃ cõuertit cum genere subalterno ⁊ constituit speciẽ subalternã. ⁊ hoc modo hic diffinit: talis enĩ cõstituit speciem subalternã que diuidit ꝑ plures species: ideo est cõmunis plurib⁹ specieb⁹ sicut illa species quã constituit. ideo ꝑdicaṫ de pluribus specieb⁹ etiã ĩmediate quantũ ad suã mo-

Quarto dum ꝑdicandi de ipsis. s. in qnale. sciendũ q; illud dicit predicari in quale qõ importat formã siue essentiã ꝑ modũ qualitatis: sz differentia ĩportat speciei essentiã ꝑ modum qualitatis: qz ꝑ modũ qualificantis ⁊ determinantis genus ad ipsã speciẽ ideo ꝑdicaṫ in quale de ipsa specie. Etiã cõuenienter ꝑ differentiã respondet ad questionẽ factã ꝑ quale de ipsa spẽ ideo ꝑdicaṫ de specie in quale nõ accidentale sz essentiale Est enĩ triplex quale. s. quale generis qõ importat differẽtia qõ nõ est quale simpliciter: qz differentia non aduenit generi post esse suũ completũ sicut accidens aduenit subiecto sz dicit eandẽ essentiã cum ipso: ideo dicit quale essentiale. Aliud est quale speciei quod importat ꝑ ꝓpriũ ⁊ est quale simpliciter. Tertiũ est quale indiuiduuz ⁊ est quale pure accidentale qõ ĩportat ꝑ accidens cõe qõ est simpliciter quale: qz aduenit rei post esse eius completũ.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguit: Omne ꝑdicabile dicit totuz esse rei de qua ꝑdicaṫ: sz differentia nõ dicit totũ esse speciei cuz sit tñ ps speciei. ⁊ nõ dicat totum esse confusũ eius qõ importat ꝑ genus: igit ipsa nõ ꝑdicaṫ de specie. Secũdo sic: differẽtia solum ꝑdicaṫ de specie quã constituit. sed vna differentia vnã solam speciẽ ẽstituit: igit differentia ꝑdicaṫ de vnica specie ⁊ nõ de plurib⁹. Tertio sic: rõnale est differentia ⁊ tamen nõ ꝑdicaṫ de plurib⁹ specieb⁹: qz cõuertit cum hoie: igit diffinitio differentie nõ competit oi contento sub diffinito. Quarto sic: illud qõ dicit quidditatem rei ꝑdicaṫ in quid: sz differentia dicit quidditatem speciei qz ponit in sua diffinitione quidditatiua: igit predicaṫ in quid ⁊ nõ in quale. Quinto sic: accidens cõmune ꝑdicatur de plurib⁹ specieb⁹ in quale: igit ista diffinitio competit alijs a diffinito.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dicit q; licet differentia nõ dicat totum esse speciei fm omnes modos ei⁹ qz nõ dicit ipsum ꝑ modũ confusi: tñ ipsa dicit totum esse eius fm vnũ modũ essendi. s. actuantis ⁊ determinantis: ⁊ qz solum dicit illud esse fm vnũ moduz essendi. ideo dicit pars speciei nõ quantũ ad esse sz quantuz ad suos modos essendi. Ad secundũ dicit q; differentia generica solum ꝓmo constituit vnã speciẽ subalternã tñ ex cõsequenti cõstituit plures spẽs inferiores ei⁹ de quib⁹ ꝑdicaṫ in quale

Ad tertiũ dicit q; rõnale est differentia specifica ⁊ non generica de qua solum dat ista diffinitio: ideo non continet sub diffinito hui⁹ diffinitionis. ⁊ licet autor exemplificet de illa in textu hoc tñ est solum ad explicanduz falsam opinionẽ eoꝛ qui posuerũt aial rõnale cõmune ad deos ⁊ ad hoies ⁊ nõ ad ostendenduz q; aial rõnale sit in plurib⁹ speciebus. Exemploꝛ enĩ nõ requirit veritas: sz sufficit ut addiscẽs intelligat. Ad quartũ oz q; licz differentia dicat q̃dditatẽ fm rem hoc tñ est sub modo q̃litatis: ⁊ qz a mõ essendi ⁊ non ab essentia fm rem sumit modus ꝑdicandi: iõ ꝑdicaṫ in quale. Ad quintũ dicit q; licz accidẽs ꝑdicet in quale accidẽtale nõ tñ ꝑdicaṫ in quale essentiale de quo in hac diffinitiõe solum intelligit.

Differentia est qua species abundat a genere: ut homo abundat ab animali his differentijs que sūt rōnale mortale.

¶ Postq̄ autor posuit diffinitionē differentie sub rōne p̄dicabilis ⁊ declarauit ipsā. Hic prosequēter ponit aliā diffinitionē que sibi cōuenit inq̄tū est constitutiua speciei q̄ talis est: Differentia est qua abūdat species a genere: sicut homo abūdat ab aīali p rōnale. ⁊ p̄mo loco hui⁹ diffinitionis intelligit gen⁹ diffiniti qō est forma vel natura p illud relatiuū qua: qz sensus est differentia est qua. i. forma qua spēs abundat a genere. ⁊ p totū residuū differentia distinguit ab omnib⁹ alijs p̄dicabilib⁹: qz in nullo alio⁹ species

Primo abundat a genere essentialiter.

sciendū q̄ fm quinq̄ actus dr̄e differentia cōsiderat quinq̄ modis: ⁊ fm hoc habet diuersas diffinitiones. Primo modo cōsiderat ut est vna forma cōmunicabilis multis specieb⁹ ⁊ p̄dicabilis de ipsis ⁊ sic de ipsa dat p̄ma diffinitio ei⁹. Secūdo modo ut est constitutiua speciei ⁊ actualit̄ includit̄ in ipsa: ⁊ sic de ipsa dat p̄sens diffinitio. Tertio modo ut facit differre solū specie quam constituit ab alijs ⁊ tūc sic diffinit̄: Differentia est qua differūt a se singula. i. singule species alicui⁹ generis. Quarto modo ut est diuisiua generis ⁊ ex cōsequenti specie⁹ que sūt in potestate generis ⁊ tunc diffinit̄ sic: Differētia est q̄ est apta nata diuidere genus ⁊ ea q̄ sub genere sunt. Quinto modo ut determinat gen⁹ ad essentiā speciei. ⁊ hoc mō est pars essentialis speciei ⁊ fm hunc actū sic diffinit̄: Differentia est qō conducit gen⁹ ad esse rei ⁊ ei⁹ qō est esse rei pars est. ⁊ p hoc patet qūo fm diuersos modos essendi differentie sunt eius plures diffinitiōes. Et quomodo hec secunda differentie diffinitio aliter de ipsa dat q̄ p̄ma.

Secūdo sciendū q̄ species actu ⁊ intellectu includit differentias. Cui⁹ rō est: qz spēs componit̄ essentialit̄ ex genere ⁊ differētia sicut statua ex ere ⁊ figura. Sz compositū actu includit componētia: ergo species actu includit differentiā ⁊ etiā intellectu: qz ipossibile est intelligere specie nō intelligendo diffinitionem ⁊ eius essentiā: sz in essentia speciei est differētia: ergo ipsa ē de intellectu ei⁹: sz genus nō includit suas differentias in actu: qz cum ille differentie sint oppposite: oppposita simul ⁊ actualit̄ essent in eodem qō est impossibile: nec etiā includit eas fm intellectū: qz genus fm naturā eius p̄cedit suas differentias: modo posterius non est de intellectu prioris: ideo differentie nō sunt de intellectu generis sz genus potest intelligi nō intelligendo differentias eius.

Tertio sciendū q̄ illud dicit̄ abūdare respectu alterius qō plus habet alio fm actū. ⁊ dicit̄ notanter fm actū: qz aliquid nō dicit̄ abūdare vltra aliud qō fm potentiā ⁊ cludit plura alio: sicut homo paup q̄tus sit in potētia ad habendū plures diuitias q̄ habeat diues nō tn̄ dicit̄ abūdantior diuite: qz illa potentia nō est reducta ad actum: ⁊ qz spēs actu includit differentiā. genus vo nullā includit actu: ideo species dicit̄ abūdare a genere p differentiā q̄tus tn̄ gen⁹ plures dr̄ias includit ī sua ptāte.

Quarto sciendū q̄ potestas generis est aptitudo essentie generis que habet determinari p diuersas dr̄ias in diuersas spēs. Essentia enī generis est de se indeterminata ⁊ est de se in potētia ut determinet̄ ad diuersas spēs: ut natura aīalis de se cōis est ⁊ indeterminata respectu suar⁹ specie⁹: ⁊ cū hoc est in potētia ut determinet̄ ad hoīem vel equū p differentiā eius: ⁊ talis potentia vel aptitudo p quā pōt determinari vocat̄ potestas generis ⁊ qñq̄ vocat̄ ambitus vel cōitas generis: qz est cōis respectu essentie generis ad oēs spēs. qñq̄ vo dicit̄ habitus cōfusius differentiar⁹ generis: qz in tali aptitudīe cōfusione ⁊ potentia cōtinent̄ oēs differentie ei⁹ que postea distincte accipiūt̄ p intellectū abstrahentē illas dr̄ias ab illo esse cō fuso. ⁊ nō differt talis potestas realit̄ ab essentia generis: sz rōne tn̄: qz talis essentia ē ens absolutū: potestas vo respectiuū. Ex quib⁹ pz intellectus diffinitiōis p̄z⁹ posite.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit̄: hec diffinitio explicat differentiā ut est cō stitutiua speciei in qua est: ⁊ p̄cedens explicat dr̄iam p respectū ad inferiora speciei cōstitute p dr̄iam. sz differentia p̄z⁹ respicit speciē q̄tus inferiora ei⁹: ergo ista diffinitio debet p̄cedere p̄mā. Secūdo sic: genus includit plures differētias simul: spēs vo vnā tn̄: igit̄ spēs nō abūdat a genere p differentiā. Tertio sic: dr̄ia nihil addit realiter vltra genus: qz realiter in genere cōtinet̄ igit̄ p differentiam spēs nō abūdat a genere. añs patet: qz si dr̄ia aliquid adderet vltra genus cū sit in specie essentialit̄ genus nō diceret totaz essentiā speciei. Quarto sic: illud qō est separatū a genere est separatū ab oi specie eius: sz differenria est separata a genere cū sit vltra naturā eius ut habet̄ quarto thopicoz. ergo est separata a specie: ⁊ sic spēs nō abundat a genere p differētiam. Quinto sic: spēs includit p̄priū sicut homo risibile qō tamen nō includit genus: igit̄ p̄priū est quo spēs abundat a genere: igit̄ diffinitio cōuenit alijs a diffinito.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ q̄ licet differentia p̄z⁹ respiciat speciez quā constituit q̄tus inferiora determinata illi⁹ speciei tn̄ non p̄z⁹ respicit ipsā speciē quū sit forma cōmunicabilis multis qz ut ipsa p̄cedit naturalit̄ speciē ī illo esse est apta nata ee in multis ⁊ dici de multis. licz nō sic respiciat determinata inferiora: ergo p̄ma diffinitio explicans eā in esse p̄dicabilis cōuenient̄ p̄ponit̄. Ad secundū dicit̄ q̄ licz genus includat plures differentias virtualit̄ ⁊ fm potestatez: nō tn̄ in actu quare nō dicit̄ abūdare respectu speciei. Ad tertiū dicit̄ q̄ licz dr̄ia nihil addat realit̄ vltra gen⁹ fm essentiam: addit tn̄ fm determinationē aliq̄d ⁊ fm modū essendi: qz genus dicit essentiā fm esse indeterminatū. differentia vo dicit eam p modū determinantis ⁊ causat modū determinati in ipsa. Ad quartū dicit̄ q̄ licz illud qō separatū est vniuersaliter ⁊ fm rem a genere sit a specie separatū: nō tn̄ oportet de illo qō est separatū a genere fm rōnē tn̄. ⁊ sic dicit̄ differentiam esse extra genus: qz nō includit̄ in essentia generis sz ipsam cōsequit̄: nec includit̄ ipsa essentia generis in differentia: eo q̄ differentia de suo formali solū dicit vltimū actuz speciei q̄ nō includit esse confusum generis. Ad quintū dicit̄ q̄ licz species includat p̄priū tanq̄ cōsequens essentiā ⁊ accidētaliter: nō tn̄ includit ipsū essentialit̄ sicut includit differentiaz: ideo solum abundat essentialiter p differentiam.

Et sciendū q̄ eadem differentia est diuisiua ⁊ constitutiua. sz diuisiua generis: constitutiua uero speciei: ut rōnale diuidit animal cū differentia sibi opposita. s. irrōnale. Dicimus enim animaliū aliud rōnale: aliud irrationale: ⁊ ille differētie constituūt diuersas species sub animali. Omnis eni differentia adueniens generi constituit speciē: ⁊ iō constitutiua seu specifica nominat̄. Mortale enim additum super hoc genus qō est animal constituit hominē. Et ob hoc dicit Boetius q̄ sola species diffinit̄.

¶ Postq̄ autor determiauit de differētia ponēdo duas diffintiones ei⁹. Hic cōsequenter ponit vnū notabile ipsi⁹ differentie dicens q̄ eadez differentia pōt dici diuisiua ⁊ cōstitutiua. Diuisiua generis ⁊ constitutiua speciei. Cui⁹

rō est: qz ipsi⁹ differētie p ordinē sūt tres actus. Primus ē diuidere genus vnde denoiat diuisiua. Secūdus est constituere spēm sub genere qō diuidit vnde dicit constitutiua. Tertius est facere differre spēm quā constituit ab alijs z inde dicit differentia. z qz vnūquodq; denoiat a suo vltimo actu que est formalior alijs ideo ipsa magis denoiat differentia ab hoc vltimo actu cū̄ noiet a p̄cedentibus.

Primo sciendū q; genus duplicit̄ consideraf. vno modo cū̄tū ad essentiā ei⁹ que est natura i portata p genus. z qz natura est forma simplex iō ē indiuisibilis z tota cōtrahit̄ ad quālibet speciem eius: sicut tota essentia aialis est in boīe z tota in equo: variaf tamē in diuersis specieb⁹ essentialit̄ fm esse formale qō capit a differentijs que cōtrahunt genus ad diuersas species. Secūdo nō cōsideraf cū̄tum ad potestatē ei⁹ que est potentia ipsi⁹ essentie qua pōt cōtrahi p diuersas differentias in diuersas spēs: z qz hec potentia iportat plures respectus z vna differentia aduenies generi solū cōtrahit ipsū p vnū respectum quē habet ad vnā spēm z p aliū cōtrahit̄ ab alia differentia: ideo genus fm suā potestatē diuidit̄ p duas differentias: ideo differentia bene dicit̄ diuisiua generis.

Secūdo sciendū q; illud est cōstitutiuū speciei qō cōtrahit z determinat genus ad eē determinate speciei. p hoc enī q; genus specificatur in esse determinato causaf spēs sz differentia contrahit genus ad determinatū esse z distinctū speciei: iō differentia cū genere est cōstitutiua speciei. In tali autē constitutiōe genus se habet p modū materie non tñ est vera materia speciei: sz solum fm modū: qz sicut materia est determinabilis p diuersas formas: sic etiā genus dicit potentiā formalē determinabilē p diuersas differentias. differentia vo p modū forme vel actus: z spēs se habet ut totū compositū ex genere z differentia: iō ut dicit Porphirius spēs cōponit̄ ex genere z differentia sicut statua ex ere z figura quare ꝺueniēt differentia est cōstitutiua speciei. s. in genere cause formal z nō in genere cause efficientis. Illud enī qō effectiue causat est extrinsecū ꝺstituto. Ex p̄dictis pz q; tota essentia speciei cōpleī p genus z differentiā: quoꝝ vtrūq; est forma z nō materia: iō spēs fm se accepta in sua essentia nō includit mām: sz includit eā in esse physico z in suis suppositis.

Tertio sciendū q; duplex est cōpositio: quedaz est cōpositio realis q̄ habet extrema realia realiter distincta ut cōpositio boīs ex corpe z aīa: z ad talē cōpositionē duo requirunt̄. Primo q; sit entiū realiū. Secūda q; illa entia sint realiter distincta. Alia est cōpositio rationis que est inter entia ratiōis vel alicuius in quo extrema sola ratione distinguunt̄. Exemplū primi ut compositio chymere z alterius imaginabilis. Exemplū secundi ut compositio prime cause z voluntatis eius: z qz in compositione speciei extrema nō sunt realiter distincta: qz genus z differentia nō sunt realiter distincta sed rōne solum z fm modum essendi: ideo compositio speciei ex genere z differentia nō est compositio realis sed rationis tñ.

Quarto sciendū q; vnūquodq; diuidit̄ p ea ex q̄bus componit̄: qz sicut res componit̄ ex suis ptibus ita in suas ptes diuidit̄: z qz species componitur ex genere z differentia: iō resoluit̄ p genus z differentiam qō fit in diffinitione q̄ꝺditatiua speciei: ideo ex p̄dictis patet q; sola species diffinit̄ diffinitiōe quidditatiua. Ratio est: qz talis diffinitio continet genus z differentiaz qz debet explicare diffinitū a pma potentia que est genus vsq; ad vltimū actū qui est differentia: sz sola spēs bz gen⁹ z differentiā: qz genus generalissimū nō bz genus nec etiā differentia: qz ꝺzia supior nō est genus inferiozis. nec etiā indiuiduū bz gen⁹ z ꝺzias nisi solū mediante specie: sz sola spēs bz gen⁹ z differentiā: iō sola spēs diffinit̄ q̄ꝺditatiue.

Sed contra p̄dicta primo arguit̄: diuidere z ꝺstituere sūt actus diuersi z oppositi: igit̄ nō possunt simul cōuenire eidem: igit̄ eadē differentia non est diuisiua generis z constitutiua speciei.

Secūdo sic: genus est indiuisibile: igit̄ differentia nō ē diuisiua generis: nec valet dicere q; diuisibile fm potestatem sit: nam potestas z essentia generis idez sunt igit̄ cum essentia generis sit indiuisibilis sic etiā erit sua potestas.

Tertio sic: idem nō est diuisiuū z constitutiuū respectu eiusdem: sz differentia est diuisiua speciei: qz differentia ē apta nata diuidere genus z ea que sub eo sunt: igit̄ ipsa nō est constitutiua speciei. Quarto sic: substantia est genus generalissimū: z tñ diffinit̄ diffinitione quidditatiua: dicendo q; ens p se: qz ibi explicat̄ esse substantie p suam essentiam: ergo nō sola species diffinit̄ diffinitione quidditatiua. Quinto sic: differētia dicit totū esse speciei i actu igit̄ in diffinitione speciei p̄ter differentiam non requirit̄ genus: cū differentia sufficienter notificet esse speciei: igit̄ nō omnis diffinitio datur p genus z differentiam.

Ad argumēta. Ad primū dicit̄ q; diuidere z constituere comparata ad idem z fm idē sunt actus oppositi: tamen cōparata ad diuersa nō opponunt̄: igit̄ eadē differentia potest diuidere genus z constituere speciē. Ad secundū dicit̄ q; licz genus sit indiuisibile fm suam essentiaz est tamen diuisibile fm potestatē eius: z licet illa potestas nō differat realit̄ ab essentia. distinguit̄ tamen fm modum essendi: qz essentia est ens absolutum z potestas respectiuū: ideo potestas diuidi potest essentia nō diuisa. Ad tertiū dicit̄ q; licet differentia sit diuisiua vnius speciei ab alijs specieb⁹ p hoc q; separat z facit eam differre ab alijs: tamen nō est diuisiua speciei p se fm se: sed constitutiua. Ad quartuz dicit̄ q; illa diffinitio substantie nō est quidditatiua sed descripti ua tñ: qz ens quod ibi ponit̄ nō est cōmunius fm rem cū̄ substantia: sz fm vocem tñ z p se nō est differentia formalis que ꝺtrahit ipsum ens. Ad quintū dicit̄ q; sz dicit totū esse speciei implicite z fm vnū modū essendi non tñ explicite z fm omnes modos essendi qō tamē requirit̄ ad diffinitionē. nā diffinitio explicat esse diffiniti fm esse potentiale z actuale simul. Ideo in diffinitione nō sufficit differentia tñ: nec genus tñ: sz requirit̄ genus z differentia simul.

Capitulū de ꝓprio quarto predicabili ⁊c.

Propriū quadrupliciter dicit̄. Uno enim modo dicit̄ ꝓprium quod ineſt alicui ſpeciei: ſz nō omni: ut eſſe medicū uel grāmaticū cōuenit alicui ſz nō omni. Secūdo modo dicit̄ ꝓprium qō ineſt omni: ſz nō ſoli: ut eſſe bipedem ineſt omni boi: ſz nō ſoli. Tertio modo dicit̄ ꝓprium qō ineſt omni z ſoli ſz nō ſemp: ut caneſcere ineſt omni boi z ſoli ſz nō ſemp qz ſolum in ſenectute. Quarto modo dicit̄ proprium quod appellat̄ ꝓprie ꝓprium z diffinitur ſic: Proprium eſt quod ineſt omni z ſoli z ſemp: ut riſibile ineſt oi boi: z ſoli boi z ſemp. Nō ideo q; actu ſemp rideat ſed q; aptus nat⁹ eſt ad ridendū. z hoc quarto modo dicit̄ ꝓprium unum de quinq; predicabilibus.

¶ Postq; autor determinauit de genere: ſpecie: z differen⁊

tia que ꝑdicant essentialiter hic determinat de alijs ꝑdicabilibus que ꝑdicant accidentaliter. Ratio ordinis est: quia illa que ꝑdicant essentialiter cū dicant esse essentiale rei verius modo ꝑdicandi ꝙ illa que ꝑdicant accidentaliter. Primo determinat de ꝓprio ꝙ de accidente ꝓpter duplicem rationē. Primo qz ꝓprium fluit a ꝑncipijs speciei ⁊ ꝯsequit̄ spēm: accidens vo a ꝑncipijs indiuidui. mō spēs est prior indiuiduo. Secūdo qz ꝓprium verius modo ꝑdicat ꝙ accidens: cum ꝑdicet cōuertibiliter: accidens aūt nō ꝯuertibiliter: ideo cōuenienter ꝓprium precedit accidens.

Primo sciendū ꝙ ꝓprium ut dicit in textu accipit quadruplicit̄. Primo modo ꝓprium est qđ ineſt alicui soli speciei: ⁊ nō omni ꝛ diuiduo. Cui⁹ rō est: qz ꝓprium primo modo consequit̄ ꝓpria ꝑncipia speciei continenter. ⁊ qz illa ꝑncipia soli speciei cōueniūt cū sint ꝓpria ꝑncipia: ideo ꝓprium fluens ab ipsis cōuenit soli speciei: sed qz fluit ab ipsis cōtingenter ⁊ nō necessario: iō nō cōuenit omni indiuiduo ei⁹: sicut esse grāmaticū fluit a ꝓprijs ꝑncipijs hois mediante intellectu ⁊ volūtate ſm ꝙ intellect⁹ p voluntatē ad studiū applicat: ⁊ qz volūtas libere applicat intellectū ⁊ nō de necessitate: nec eodez modo inclinat̄ in omnib⁹ hominib⁹: ideo esse grāmaticū fluit cōtingēter ab illis ꝑncipijs ⁊ nō cōuenit omni homini. Et hoc capiendo esse grāmaticū ut dicit actum ⁊ nō aptitudinē: qz ſi diceret aptitudinē sic cōueniret omni homini.

Secūdo sciendū ꝙ ꝓprium secūdo modo ineſt oi ꝛ nō soli. Cui⁹ ratio est: qz tale ꝑncipiū consequit̄ cōmunia ꝑncipia speciei de necessitate. ⁊ qz illa ꝑncipia cōueniūt omni indiuiduo speciei ⁊ nō soli speciei cū sint cōmunia pluribus: ideo ꝓprium consequens ipsa de necessitate cōuenit omni indiuiduo speciei ꝛ nō soli: sicut esse bipedē consequit̄ ꝑncipia cōmunia hois in quib⁹ cōuenit cū aūbus in hoc. ſ. ꝙ in omnib⁹ est forma requirens talē dispositionē materie ad debite ad exercendū suas operatiōes. ſ. gradiēdo cū duob⁹ pedib⁹: iō bipes conuenit oi hoi ⁊ ñ soli. Et ꝛ ꝓ accidēs qñcꝫ hō nō hēat duos pedes i actu: tñ ꝛ aptitudinē sue spēi qlibz nascit̄ cū duob⁹ pedib⁹.

Tertio sciendū ꝙ ꝓprium tertio modo ineſt omni ⁊ soli ꝛ nō semp. Cui⁹ ratio est: qz tale ꝓprium consequit̄ ꝓpria principia speciei de necessitate nō tamen sub quacūꝫ dispositiōe ꝛ qz consequit̄ necessario talia ꝑncipia que conueniūt omni ⁊ soli: iō omni ⁊ soli cōuenit. ꝛ qz solum cōsequit̄ ea sub vna determinata dispōne que nō semp ꝯuenit ideo tale ꝓprium nō semp cōuenit: ut canescere consequitur ꝑncipia naturalia homis necessario ut stant sub vna determinata dispositione tpis. vnde canicies hois causat̄ in senectute ꝓpter debilitatez caloris naturalis qui nō sufficit digerere superfluos humores cerebri vnde causat̄ putredo i cerebro ex quo causat̄ albedo ⁊ canicies pilor: ⁊ nō cōuenit homini nisi in senectute nisi ꝙ accidens in iuuentute nimis debilitet̄ calor naturalis: ⁊ licꝫ in alijs aialibus generent̄ pili albi: tñ hoc nō est ex putredine cerebri sed humorū corporis: iō nō dicunt̄ canescere sed griseſcere.

Quarto sciendū ꝙ ꝓprium quarto modo ineſt homini ⁊ soli ⁊ semp. Ratio ē qz tale ꝓprium necessario consequit̄ ꝓpria ꝑncipia speciei intransmutabiliter ⁊ sub quacūꝫ dispositiōe: ideo sicut illa ꝓpria ꝑncipia conueniūt soli speciei ⁊ omni indiuiduo eius ⁊ semp: sic ⁊ ꝓprium quarto modo. Et istor modor sufficientia isto modo habet̄: qz omne ꝓprium fluit a ꝑncipijs speciei: vel igit̄ fluit ab ipsis adequate vel nō adequate. ſi ꝑmū est dupliciter vel consequit̄ transmutabiliter ⁊ sic est tertius modus. vel nō transmutabiliter ⁊ sic est quartus modus. Si nō adequate hoc est dupliciter: vel ꝑncipia speciei excedūt ꝓprium ⁊ sic est ꝑmus modus. vel excedunt̄ ab eo ⁊ sic est secūdus modus. Et inter istos ꝓprium quarto modo est veri⁹ ꝓprium ⁊ consequenter alia ſm ꝙ magis accedunt ad ipsum ⁊ solum ꝓprium quarto modo est predicabile ab alijs distinctum. Alia vo continent̄ sub accidenti cōmuni.

Sed contra ꝑdicta ꝑmo arguitur: Philosophus q̄ sufficiēter enumerat modos ꝓprij solum ponit tres modos eius. ſ. ꝓprium quando: ꝓprium ad aliquid: ⁊ ꝓprium simpliciter: igit̄ male dicit̄ ꝙ ꝓprium accipit̄ quadrupliciter. Secūdo sic: Species de necessitate ꝯuenit omni indiuiduo eius: igit̄ ꝓprium ꝑmo modo omni indiuidno speciei cōuenit. Tertio sic: esse bipedem est ꝓprium secundo modo ⁊ tamen ꝯuenit soli homini igit̄ male dicit̄ ꝙ ꝓprium secūdo modo ineſt omni ⁊ nō soli. minor patet: qz bipes est vltima differentia diffinitiōis hominis cū dicit̄: homo est aīal gressibile bipes: ꝛ vltima differentia ꝙ est ꝯuertibilis cū diffinito: igit̄ bipes soli homini cōuenit. Quarto sic: illud quod ineſt omni ꝯuenit pluribus ⁊ nō soli: igit̄ ſi ꝓprium tertio modo ꝯueniat omni ⁊ nō potest conuenire soli. Quinto sic: illud quod ineſt omni est cōmune multis cum multis cōueniat. sed ꝓprium quarto modo nō est cōmune: igit̄ nō conuenit omni.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dicitur ꝙ Aristoteles ꝑmo topicor sub proprio ad aliquid comprehendit duos istorum modorum. ſ. ꝑmum ⁊ secūdum: quia vtrūꝫ dicitur proprium suo subiecto solum per respectum ad aliquid: ut esse bipedem est proprium homini comparato ad equū cui non conuenit. sed quia isti duo modi distinguunt̄ ab inuicē ut dictum est. ideo hic bene ponunt̄ quattuor modi. Ad secundum dicit̄ ꝙ ꝛ illud quod cōuenit necessario speciei ⁊ necessario cōueniat omni indiuiduo eius. non tamen oportet de illo quod ineſt speciei contingenter ⁊ accidentaliter sic̄ est proprium primo modo. Ad tertium dicitur ꝙ ꝛ in diffinitione quidditatiua in qua ponitur ꝓpria differētia sub nomine proprio vltima differentia sit conuertibilis cū diffinito. nō tñ oportet de illa vbi ponit̄ ꝓpria differētia speciei per circumlocutionez tñ: sicut est in ista: homo est animal gressibile bipes. quia hec duo. ſ. gressibile bipes circūloquūtur proprium differentiā hominis. ſ. rationale: ideo non oportet ꝙ bipes cōuertatur cum homine. Ad quartum dicitur ꝙ licꝫ illud quod ineſt omni insit pluribus in diuidnis. tamē non ineſt pluribus speciebus: sed potest in esse vni soli. hic enī omni refert̄ ad indiuidua ⁊ soli ad speciem. Ad quintum dicitur ꝙ licꝫ proprium comparatū ad speciem nō dicatur cōmune. sed proprium tñ respectu individuorum speciei dicitur cōmune ⁊ vniuersale: ergo potest conuenire omni ⁊ soli.

Et diffinit̄ sic ab Aristotele: Proprium est quod ineſt omni soli ⁊ semper. ⁊ quersi: n predicatur de re ⁊ non indicat qđ est esse rei: ut risibile ineſt homini ⁊ non indicat quid est esse rei. ponitur in diffinitione proprij ad differentiam diffinitionis. Diffinitō enim conuersim predicatur de re ⁊ indicat quid est esse rei: ut substantia animata sensibilis conuertitur cum animali ⁊ indicat quid est esse eius: quia oīs diffinitio fit per substantialia. Omne autem superius est de ēntia sui inferioris. Diffinitio enim sic diffinitur ab Aristotele: Diffinitio est oratio quid est esse rei significās. proprium autem non indicat quid est esse rei.

¶ Postq̄ autor diuisit ꝓprium in quattuor modos ut eli ceret membrū de quo erat sibi ꝓpositū. s. ꝓpriū quarto mo do q̄ est vnū p̄dicabile distinctū ab alijs. Dic consequēt ponit diffinitionē ꝓprij quarto modo dicens: ꝓprium est q̄ cōuersim p̄dicat de re: ⁊ nō indicat quid est esse rei. hic aūt ponit q̄ p̄dicat loco generis. s. p̄diacibilis. Deinde po nit cōuersim. i. cōuertibiliter ad diam aliorū quattuor p̄ dicabiliū quor nullū de suis subicibilib⁹ cōuertibilit p̄di cat. ⁊ ponit ⁊ nō indicat quid est esse rei ad differentiā p̄ dicati diffinitiōis: q̄ p̄dicat essentialit ⁊ cōuertibilit. hec enī diffinitio ꝓprij data est in p̄mo topicor. vbi ꝓpriū dif finit ut vnū de q̄ttuor p̄dicatis q̄ sūt gen⁹ diffinitio ꝓpriū ⁊ accīs. rōe cui⁹ ponit illa ptica p quā differt a diffinitōe

Primo sciendū q̄ spēs dupliciter ꝯsideraī. vno mō in cōi, ⁊ sm se ⁊ sic cōsideraī p modū vni⁹ ⁊ nō multor. ⁊ sub tali rōne causa nō cōsequit ꝓpriū. Alio modo cōsideraī p inclinationē eius ad materiā ⁊ ad sua i diuidua. ⁊ isto modo ꝓpriū consequit speciem ⁊ de ipsa predicat: ⁊ quia species multiplicata ⁊ diuisa p sua indiui dua nō habet rationē vnius sz multor. ⁊ ꝓpriū de ipsa hoc modo p̄dicat: iō ꝓpriū immediate p̄dicat de multis ⁊ sic est vnū p̄dicabile: ⁊ etiā habet ꝓpria subicibilia formaliter di stincta a subicibilib⁹ alior p̄dicabiliū. vnde inferiora spēi ꝯsiderata respectu accidentiū que ꝯsequunt spēm sūt subi cibilia ꝓprij: ⁊ si considerent q̄tū ad esse essentiale q̄ ha bent a sua spē sūt subicibilia speciei: ut sortes ⁊ plato sunt subicibilia hois ⁊ etiam risibilis sm diuersa esse.

Secūdo sciendū q̄ ꝓpriū fluit ⁊ causat a ꝓprijs p̄ncipijs speciei sicut risibile a ꝓprijs p̄ncipijs hois. p hoc enī q̄ homo est rōnalis ⁊ intellectiu⁹ ex cognitis p̄ncipijs cōsurgit in admirationē: ⁊ ex admira tione fit inquisitiu⁹ veritatis. ⁊ p inquisitionē inuentiuus ⁊ p inuentionē apprehensiuus delectabilis. vñ causat i eo risibilitas. vl etiā tristabilis vñ sibi ꝓuenit flebilitas: quia ꝓpria p̄ncipia speciei cōueniūt huic ꝓprio conuertibiliter: iō ꝓpriū consequens ipsaz cōuersim p̄dicat de re. s. de spē. ⁊ iste est ꝓprius modus p̄dicandi eius. s. p̄dicari cōuertibi liter ⁊ accidentalit. nō est tamen intelligendū q̄ ꝓpriū for maliter fluat a ꝓprijs p̄ncipijs speciei: sed fluit effectiue ab ipsis ⁊ in genere cause formalis fluit a p̄ncipijs sui generis ut risibile quod est de secūda specie qualitatis habet p̄n cipia in tali genere ut sūt cognoscibilitas ⁊ admiratio.

Tertio sciendū q̄ p̄ncipia a quibus ꝓpriū fluit du pliciter cōsiderant. Uno modo sm q̄ habent habitudinē potentie ⁊ actus ⁊ sub tali rōne solum sūt p̄nci pia essentialia speciei. Alio mō cōsiderant sub habitudine toti⁹ cōpositi ad operationē suaz: ⁊ sic sūt p̄ncipia effectiua ꝓprij: iō sm diuersas rōnes sūt p̄ncipia formalia speciei ⁊ p̄ncipia effectiua ꝓprij. vñ pz q̄ ꝓpriū nō ē de essentia spēi sz accidēs eius: q̄ ꝯsequit esse cōstitutū spēi: q̄q̄z tñ dicit inesse spēi essentialit eo q̄ immediate ꝯsequit essentiā spēi: sz nō essentialit tanq̄ existens de essentia speciei.

Quarto sciendū q̄ illud dicit indicare q̄d est esse rei: q̄ explicat p̄ncipia essentialia ipsius rei: q̄ esse essentiale rei cognoscit p illa p̄ncipia a quib⁹ in trinsece causat: sz ꝓpriū nō explicat nec formaliter ostēdit p̄ncipia essentialia: nec est de essentia speciei ut dictū est: iō nō indicat quid est esse rei: ⁊ p hoc differt a diffinitione q̄ explicat quidditatē ⁊ essentiā speciei. p hoc s. q̄ iportat ge nus ⁊ diam ex q̄b⁹ tota essentia ⁊ esse essentiale spēi cōsti tuit: ⁊ inde dr diffinitio est oro indicās q̄d est esse rei: p q̄ satis pōt intelligi apte q̄s sit intellect⁹ diffinitiōis ꝓprij.

Sed contra p̄dicta p̄mo arguit: Oē p̄dicabi le dicit totuz esse sui subicibilis: ꝓpriū nō dicit totum esse speciei nec indiuiduor eius cuz sit accidens cōsequens esse ipsor: igit ꝓpriū nō est p̄dica bile. Secūdo sic: oē p̄dicabile debet immediate p̄dicari de multis. ꝓpriū aūt immediate nō p̄dicat de multis sz de vna sola specie ⁊ mediante ipsa de suis indiuiduis: igit nō est p̄dicabile. Tertio sic dicendo sortes est risibilis. risibile p̄dicat de sorte ut ꝓpriū: ⁊ tñ nō p̄dicat conuertibiliter de sorte igit ꝓpriū nō p̄dicat conuersim. Quarto sic: accidentia magnā partē conferūt ad cognoscendū q̄ quid est. ⁊ spe cialiter accidentia ꝓpria: igit ꝓpriū facit cognoscere quod quid est speciei: igit male dicit q̄ ꝓpriū nō indicat quid ē esse rei. Quinto sic: nullū accidens extrinsecū indicat q̄d est esse rei: sz diffinitio est accidens extrinsecū diffinito: cū sit oratio impfecta: ergo ipsa nō indicat quid est esse rei.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q̄ ꝓprium nō dicit totum esse essentia le rei ut speciei ⁊ indiuiduor eius: tamen dicit totū esse ac cidentale q̄ dat a forma iportata p ipsum ꝓpriū ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ p̄dicet de specie ⁊ indiuiduis eius. p̄di cabile enī dicere debet totū esse rei sm vnū modum: nō tñ sm omnes. Ad secundū dicit q̄ licz ꝓpriū immediate p̄di cet de specie: tamen p̄dicat de ipsa accepta p modū multo rū ut est diuisibilis vel diuisa p sua indiuidua ⁊ nō solum p̄dicat de ipsa accepta p modū vni⁹ ⁊ sm se: ideo immediate ⁊ sm aptitudinē p̄dicat de multis. Ad tertiū dicit q̄ in hac ꝓpositiōe sortes est risibilis. risibile est ꝓpriū respectu hominis inclusi in sorte: nō tamen respectu sortis. vñ risibi le sub rōne p̄dicabilis p̄dicat de sorte ⁊ platone ⁊ de alijs hominib⁹: sz sub rōne ꝓprij p̄dicat de homine in cōmuni.

Ad quartū dicit q̄ licet ꝓpriū faciat a posteriori ⁊ quo ad nos ad cognoscendū q̄ quid est. nō tamē a priori tāq̄ dicens p̄incipia essentialia rei: ideo nō indicat esse rei.

Ad quintū dicit q̄ si diffinitio cōsideret ex parte vocis tñ sic est accidens extrinsecū diffinito. Sed si cōsideretur ex parte vocis ⁊ significati simul sic nō est accidens ei⁹: q̄ significata diffinitionis sūt p̄incipia essentialia intrinseca diffiniti. s. genus ⁊ differentia. vnde illa p̄ncipia simul sūpta dicūt q̄ quid est vel quidditatē speciei ⁊ diffinitio est signum explicans illā quidditatē: ideo diffinio ⁊ quiddi tas differunt sicut signū ⁊ signatum.

Capitulū de accidente.

Accidens ē quod adest ⁊ abest pꝛeter subiecti coꝛꝛuptionem: ut album nigꝛum sedeꝛe ⁊ nō sedeꝛe. Hec enim possunt ad esse homini ⁊ abesse pꝛeter subiecti eius coꝛꝛuptionem.

¶ Postq̄ autor superius determinauit de quarto predi cabili. s. de ꝓprio: Dic consequenter determinat de vlti mo. s. de accidente. Accidens enī inter cetera p̄dicabilia est impfectius: quia solū dicit totū esse accidentale rei non cō uertibiliter: ideo habz impfectionē modū predicandi alijs omnibus: ideo conueniēter ordinatur in vltimo loco: ⁊ sic diffinit: Accidens est quod adest uel abest pꝛeter subiecti coꝛꝛuptionē. vnde p quod intelligit vniuersale siue predi cabile quod se habet ut gen⁹ diffiniti: ⁊ residuū ponit ad differētiam alior predicabiliū: quia omnia alia sūt de eēn tia rei: ut sunt genus: spēs: ⁊ differētia. vl necessario sequū tur essentiam sicut ꝓpriū: ideo nullū aliorū potest adesse

Primo uel abesse pꝛeter subiecti coꝛꝛuptionē. sciendū q̄ accidens dupliciter capit. vno modo cōmuniter pro omni illo quod aduenit rei post esse eius completū. ⁊ sic diuiditur contra substantiā: ⁊ dicit de omni illo quod nō est substātia: ⁊ hoc modo accidens sub se cōtinet ꝓpriū ⁊ accedens cōmune: ⁊ illo modo nō diffinit hic. Alio modo capitur specialiter pro omni illo q̄ aduenit rei post ei⁹ esse cōpletū: ⁊ fluit ꝓprijs p̄ncipijs in diuiduis: ⁊ sic ē p̄dicabile distinctū a ꝓprio ⁊ oibus alijs ⁊ hoc modo hic diffinit. ⁊ tale accidens q̄q̄z vocat acci

dens cōmune qñq infinitum ⁊ qñq accidens p accidens Dicit cōmune fm causalitatē eius: qz a pluribus causis in differenter pōt in suo subiecto causari. ⁊ dicit infinitz: qz infinitis modis variari pōt fm variationē ꝑncipioꝝ individui: ⁊ dicit p accidens: quia nō causat in subiecto p causam essentialē: sz p causā accidentalē.

Secūdo sciendū q accidens cōmune quod hic diffinit potest dupliciter cōsiderari. vno modo fm esse particulare eius qō habet accidentalit in suo subiecto: ⁊ illo modo corrumpit ⁊ variat in infinitz: nec isto modo est ens necessariū: ideo sub tali esse nō diffinit. omne enī qō diffinit debet habere esse necessariū qō explicet p diffinitionem eius. Alio modo consideratur fm esse vniuersale sub quo attribuit sibi intentio accidentis: ⁊ sic capit ut ens necessariū: ⁊ hoc modo multa sibi de necessitate cōueniūt: ut qō sit accidens ⁊ qō sit variabile in aptitudine. vnde eē variabile sibi conuenit inuariabiliter: ⁊ isto modo in vniuersali hic diffinitur.

Tertio sciendū q illud potest adesse ⁊ abesse suo subiecto qō habet esse variabile ⁊ causat contingenter in ipso: sz accidens habet esse variabile ⁊ causat cōtingenter in ipso subiecto p causam contingentē: eo q consequit ꝑncipia individui: que sūt variabilia ⁊ transmutabilia: sicut rubedo causata in homine ꝓpter verecundiā: qz causat in eo p causam cōtingentē potest faciliter adesse ⁊ abesse: igitur accidens cōmune pōt adesse ⁊ abesse subiecto eius: ⁊ p hoc dat intelligi mod⁹ ꝑdicandi accidētis. s. q ꝑdicat accidentaliter ⁊ nō cōuertibilit. p hoc enī q habet causā cōtingentem ꝑdicat accidētaliter: ⁊ qz quandoq; abest ꝑdicat nō cōuertibiliter.

Quarto sciendū q illud qō aduenit rei post esse eius completū ⁊ ōtingenter pōt adesse ⁊ abesse ꝑter subiecti talis corruptionē eo q ante aduentū eius res est cōplet: iō nō est de cōpositione vel cōstitutiōe rei: iō p aduentū eius nō cōstituit subiectū nec p remotionē ei⁹ causat illius corruptionē. sz accidens cōe aduenit rei post esse ei⁹ cōplet ⁊ p causā cōtingentē: ergo pōt adesse ⁊ abesse sine corruptione sui subiecti. Itē ad corruptionē posterioris non sequit corruptio prioris: qz esse prioris a posteriore nō dependet: sz accidens cōe est posteri⁹ subiecto: iō ad eius corruptionē nō sequit corruptio subiecti: quare pōt adesse ⁊ abesse ꝓter subiecti corruptionē: ⁊ p hoc potest intelligi ꝓmissa diffinitio.

Sed contra ꝑdicta arguit: oē diffinibile habet esse necessariū ⁊ finitū: qz contingens ⁊ infinitū nō sūt diffinibilia: sz accidens nō habet esse necessariū ⁊ finitū sz cōtingens ⁊ infinitū: igit nō est diffinibile. Secūdo sic in nulla diffinitione debent poni opposita simul: sz adest ⁊ abest sūt opposita: igit diffinitio accidentis non est bona.

Tertio sic: mors ⁊ combustio sūt accidentia ⁊ tñ nō pōt adesse ꝑter subiecti corruptionē: igit contra diffinitionez.

Quarto sic: viuere est accidens cū nō sit de essentia viuētis ⁊ tamen nō pōt abesse ꝑter subiecti corruptionē: igit.

Quinto sic: accidens corrumpit p sui subiecti corruptionem: igit nō potest abesse ꝑter subiecti corruptionem.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q sz accidens fm esse ꝑticulare qō hz accidentaliter in subiecto non sit necessariū ⁊ finitū: tñ fm esse vle eius bene accipit ut finitū ⁊ necessariū: iō isto mō pōt diffiniri. Ad secundū dicitur q adesse ⁊ abesse ut dicūt actū cōtradictorie opponunt ⁊ nō pñt simul inesse eidem: sz ut dicūt aptitudinē nō opponunt: ⁊ pñt inesse eidē simt ⁊ sic sumunt in ista diffinitiōe. vñ sensus est q accidens in vli adest ⁊ abest fm aptitudinem in ꝑticulari adest ⁊ abest actu sz hoc sibi cōuenit successiue. Ad tertiū dr q mors capit dupliciter. vno mō materialit ut dicit alterationē q ꝓcedit corruptionez viuētis ⁊ sic est accidens ⁊ pōt adesse ⁊ abesse ꝑter subiecti corruptionez. Alio mō capit formalit ꝓ corruptione viuētis. s. p subita mutatiōe qua mutat de esse ad nō esse. ⁊ hoc mō nō est accidēs: sz mutatio substantialis q̄ reductiue est de genere substantie sicut mot⁹ est reductiue in genere sui termini ad quē: ⁊ similit dicendū est de cōbustione. Ad quartū dicit q si capiat viuere ꝓ eē substantiali viuētis fm q viuere viuentib⁹ est esse hoc mō vita vel viuere nō est accidēs: sz esse substantie. Sz si capiatur ꝓ opationib⁹ viuētis ut sūt videre ⁊ audire sic est accidens ⁊ pōt abesse subiecto ꝑter subiecti corruptionē. Ad quintū dicit q licet accidens cōe corrūpat p corruptionē subiecti nō tñ hoc modo solum corrūpit sz trib⁹ aliis modis. vno modo p accidens sibi contrariū ut frigus p calorē Alio modo p remotionē cause p quā est in subiecto ut lumen corrumpit in aere p remotionē solis. Tertio mō p remotionē termini accidētis respectiui ut pater p corruptionē filij: iō nō oportet q ꝓpt corruptionē accidētis fiat corruptio subiecti. sz pōt corrūpi ꝑter subiecti corruptionē.

Diffinit etiam sic: Accidens qō neqz est genus neqz est differentia neqz ꝓpriū neqz spēs ineſt aūt rei. Vel sic: Accidens est qō contingit eidez inesse ⁊ nō inesse ut album: nigruz: sedere ⁊c. ⁊ de his duab⁹ ultimis diffinitionib⁹ dicit Aristoteles. Est aūt diffinitio accidentis secūda melioz q̄z ꝑma: qz ad intelligendū ꝑmā necesse est ꝑscire quid sit genus ⁊ qd sit proprium ⁊ sic de aliis. secūda aūt p se finita ē ad cognoscendū qd est qō dicit p ipsum.

¶ Postq̄ autor posuit diffinitionē accidentis: hic consequenter notificat ipsuz ponendo duas alias diffinitiones quarū ꝑma est: Accidens est qō neqz est genus neqz spēs neqz differentia neqz ꝓprium ineſt aūt rei. In ꝑma parte huius diffinitiōis p hoc relatiuū qō intelligit genus diffiniti. s. ꝑdicabile. ⁊ residuū ponit ad differentiam aliox ꝑdicabilium. p abnegationē enim aliox ostendit accidens habere vnū aliū modum ꝑdicandi ab ipsis. Deinde ponitur ineſt aūt rei ad explicandū esse eius in subiecto.

Primo sciendū q accidens triplicit ōsideraf. vno modo p respectū ad subiectū in quo est respectu cui⁹ dicit accidēs quasi ad aliud cadēs: ⁊ hoc modo dat de ipso ꝑma diffinitio. Illa enī explicat ipsū p respectū ad suū subiectū. Secūdo modo cōsiderat p respectū ad alia ꝑdicabilia ⁊ ad ꝓdicabile in cōi: ⁊ hoc mō diffinit p hanc diffinitionē q̄ dat p abnegationē aliox ꝑdicabiliū ⁊ explicat ipsū in esse ꝑdicabilis. Tertio mō ōsideraf p respectum ad causam ꝓpter quā ineſt subiecto ⁊ sic consideraf in tertia diffinitione: ⁊ per hoc patet quomodo iste diffinitiones diuersimode explicant esse accidentis.

Secūdo sciendū q ois ꝓuatio habet esse ⁊ cognosci p suū habitū: sz diffinitio explicat esse rei iō ois ꝓuatio habet diffiniri p respectuz ad suū habitū: ⁊ qz accidens se habet ut ꝓuatio respectu aliox ꝑdicabiliū: qz habet imꝑfectiorē modū ꝑdicandi oibus aliis: iō hic ꝓuenienter diffinit p abnegationē aliox sicut ꝓuatio p abnegationē sui habitus: nō tñ diffinitio est ꝓprie negatiua: qz ꝑma ps qua intelligit vle est affirmatiua ⁊ etiam vltima. s. ineſt aūt rei. ⁊ ita negatio aliox ꝑdicabiliū explicat aliq̄d affirmatū. s. specialē modū ꝑdicandi accidentis: inde est q ꝑdicat accidentaliter ⁊ nō essentialiter ut tria ꝑdicabilia ꝑma. ⁊ ꝑdicat nō ꝓuertibiliter. ⁊ p hoc nō est ꝓpriū.

Tertio sciendū q alia est diffinitio accidētis: Accidens est qō cōtingit eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe. Ratio est: qz illud qō est in subiecto p causā ōtingentē cō-

tingentē ꝺtingit eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe: ſz accidens eſt huiuſmodi ut ꝓ⁹patuit: ⁊ in hac diffinitiōe explicat cauſa ꝓ quā accidēs eſt i ſuo ſubiecto ꝓ hoc q⁹ dicit cōtingit. i. contingenter aduenit. ſ. ꝓ cauſā cōtingentē. ⁊ li ineſſe ⁊ nō ineſſe pñt ſumi octo modis ꝑm octo modos eſſendi in: tamē hic accipit ineſſe ꝓ illo modo quo forma accidētalis ineſt ſuo ſubiecto: ⁊ ſimiliē nō ineſſe: ⁊ hic modus continet ſub quinto modo eſſendi in: ⁊ ꝓ hoc ſatis patet intellectus huius ⁹diffinitionis.

Quarto ſciendū eſt q⁹ inter has tres diffinitiōes accidentis tertia eſt melior: q̄z ſecūda ꝓpter duas rationes. Prima eſt: q⁹ ſecūda explicat eſſe accidentis ꝓ reſpectū ad alia ꝓdicabilia: ⁊ ꝓ negationem aliorū. Tertia vo explicat ipſū ꝓ reſpectū ad ſuā cauſā ⁊ ad ſuū ſubiectū: ⁊ q⁹ accidēs habet ſuū eſſe reſpectu cauſe ⁊ ſubiecti: ⁊ diffinitio debet explicare eſſe rei: iō tertia eſt ꝑfectior ſecūda: q⁹ ꝑfect⁹ explicat eſſe accidētis. Secūda cauſa eſt q⁹ illa diffinitio eſt melior q̄ facili⁹ explicat diffinitū: ſz tertia facit facilius cognoſcere accidens q̄z ſecunda: quia ad cognoſcendū ſecundam oportet cognoſcere alia predicabilia nō aūt ad intelligendū tertiā: ideo tertia eſt melior ſecunda.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguit̄: nulla bona diffinitio debet dari ꝓ negationē: q⁹ negatio nō explicat eſſe rei. ſz iſta diffinitio accidētis in qua dicit̄ accidens nō eſt genus ⁊c. ꝺat ꝓ negationē igit̄. Secūdo ſic: color eſt accidēs ⁊ tñ eſt gen⁹ albedis ⁊ ſpecies q̄litatis: igit̄ male dicit̄ in ſecūda diffinitione q⁹ accidens nō eſt gen⁹ neq̄z ſpēs. Tertio ſic: aīa ſortis nō eſt gen⁹ neq̄z ſpēs neq̄z differentia neq̄z ꝓpriū ⁊ ineſt rei. ſ. corpi: igit̄ iſta diffinitio ſibi cōpetit: ⁊ tñ nō eſt accidens: igit̄ diffinitio mala. Quarto ſic: illud q̄ō ē ſemp in ſubiecto ſubſiſtens nō poteſt ineſſe ⁊ nō ineſſe in ſubiecto: ſed accidens ſemp eſt in ſubiecto ſubſiſtens ut dicit ⁹Por. igit̄ nō cōtingit eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe. Quinto ſic: pes ſortis cōtingit eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe ⁊ tñ nō eſt accidens: igit̄.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit̄ q⁹ ſi negatio conſideret̄ formaliē inq̄ntum dicit nō ens ⁊ eſt negatio pura ſic nulla diffinitio ꝺz dari ꝓ negationē: ſz ſi conſideret̄ materialiē inq̄ntū ex cōſequēti poteſt explicare aliquā affirmationez ⁊ dare intelligere eſſe diffiniti ſic diffinitio pōt dari ꝓ negationē oppoſitoꝝ eius cuiuſmodi eſt in ꝑdicta diffinitōe. Ad ſecundū ꝺr q⁹ licz color reſpectu ſuoꝝ inferioꝝ ſit genus ⁊ reſpectu ſuperioꝝ ſit ſpecies: tñ nō eſt genus vel ſpēs reſpectu ſui ſubiecti: ſz eſt accidens: ideo ſub illo reſpectu quo eſt accidēs nūq̄z poteſt eſſe gen⁹ vel ſpecies: licz tñ materialiē poſſit ꝺici genus ſpēs ⁊ accidens reſpectu diuerſoꝝ. Ad tertium dicit̄ q⁹ ꝓma pars hui⁹ diffinitiōis nō conuenit aīe ſortis. ſ. ꝑdicabile nec etiā vltima: q⁹ licet inſit ei tāq̄z forma ſubſtantialis materie nō tñ ut forma accidentalis ſubiecto: ⁊ iſto modo hic capit̄ ineſſe. Ad quartū dicit̄ q⁹ cū dicit̄ accidens ſemp eſt in ſubiecto ſubſiſtēs ſi ſemp ꝺicat diſtributionez ꝓ oibus ptibus tpis generaliter illa ꝓpoſitio eſt falſa nec iſto modo intelligit̄ a ⁹Porphirio. ſz ſi ꝺicat diſtributionē ꝓ ptibus tpis ꝺurationis accidētis ita q⁹ ſit ſenſus ſemp eſt in ſubiecto ſubſiſtēs q̄ꝺiu ꝺurat in eſſe ſic ꝓpoſitio eſt vera ⁊ accidens poteſt eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe. Ad quintū dicit̄ q⁹ pes ſortis pōt eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe ſicut pars integralis ſuo toti: nō tamen ſicut forma accidētalis ſuo ſubiecto de quo modo eſſendi in hic intelligit̄.

Accidentiū aliud ſepabile ut albedo i homine. Aliud inſepabile ut nigredo in corvo ⁊ ethiope: ⁊ albū in cigno. licet enī nigrū accidat inſepabiliter corvo ⁊ ethiopi; ⁊ albū cigno. tñ hoc nō eſt contra diffinitionē in qua dicit̄ poteſt adeſſe uel abeſſe ꝓter ſubiecti corruptionez: q⁹ ut vult Porphirius corvus pōt intelligi albus: ⁊ ethiops nidēs candore preter ſubiecti corruptionē. Item accidentiū aliud cōe ut albū ſedere ⁊ ſimū eſſe. Aliud ꝓpriuz ut albedo ſortis ⁊ ſimitas platonis.

¶ Poſtq̄z autor notificauit accidens ꝓ diffinitionē ponēdo tres diffinitiōes: hic cōſequēter ipſū notificat ꝓ diuiſionē ponēdo duas diuiſiones ei⁹ quaꝝ ꝓma eſt. Accidentiū aliud ſepabile aliud inſepabile. Cui⁹ diuiſiōis rō eſt: q⁹ oē accidens eſt in ſubiecto. vel q̄ habet cauſā firmā ⁊ pmanētem in ſubiecto ⁊ ſic eſt inſepabile. vel habet cauſā variabilem ⁊ nō ſtantē: ⁊ ſic eſt ſepabile. vñ ſepabile ⁊ inſepabile ſūt q̄ꝺā modi accidētales ꝺuemētes accidēti ꝓ reſpectū ad ſubiecta i q̄b⁹ ſūt: iō h̄ diuiſio pōt dici ſubiecti i accidētia.

Primo ſciendū q⁹ ſepabile dicit̄ qō eſt aptū natū ſepari ab alio faciliē. ſz ꝺupliciē contingit aliq̄ꝺ ſepari ab alio. vno mō ꝓ realē ſepationē ſic q⁹ ambo extrema remaneāt facta ſepatione: ⁊ iſto mō nullū accidēs pōt ſepari naturaliē a ſubiecto licz q̄ſq̄z ſupnaturaliē accidens ſepet̄ a ſubiecto ut in ſacramēto altaris vbi remanēt accidentia ſepata ſine ſubiecto. Alio mō pōt vnum ab alio ſepari ꝓ corruptionē ei⁹ ⁊ ſic accidēs ē ſepabile a ſubiecto: q⁹ pōt ab eo faciliē ſepari ꝓ ei⁹ corruptionē eo q⁹ nō habet cauſam ſtantē ⁊ foꝛtiter radicatam in ſubiecto.

Secūdo ſciendū q⁹ accidēs inſepabile eſt qō nō pōt faciliē ſepari a ſubiecto eo q⁹ habet cauſā foꝛtiē radicatā in tali ſubiecto ut nigredo corvi que radicat̄ in ꝓpria cōplexione corvi q̄ nō pōt faciliē ab eo ſepari. Aliq̄ꝺ tñ dicit̄ ꝺupliciē inſepabile. vno mō negatiue ſic q⁹ nullo mō pōt ſepari ꝑut illa negatio in addita ſepabili negat actū ⁊ potentiā ſimul ⁊ ſic ꝓpriū eſt inſepabile realiter a ſpecie ⁊ etiā ꝺria. Alio mō dicit̄ inſepabile ꝑuatiue qō nō ſepat̄ actu: vel nō faciliē ſepat̄ ut illa negatio in negat actū vel facultatē actus ⁊ relinquit potentiā ⁊ hoc mō accidēs cōe qō nō faciliē ſepat̄ ꝺr inſepabile ⁊ ñ negatiue ſic qō nullo mō poſſit ſepari ſiē nigredo corvi trāſmutata cōplexiōe corvi poſſet ab eo ſepari nō tñ h̄ fieri pōt faciliē.

Tertio ſciendū q⁹ accidēs ſecūdo modo ꝺiuidit̄ ꝓ cōe ⁊ ꝓpriū: rō eſt q⁹ omne accidēs vel pōt ꝺuenire plurib⁹ indiuiduis vel indifferenter plurib⁹ ptibus ſui ſubiecti ⁊ ſic ē accidēs cōe ut albū vl nigrū. vel ē appro priatū alicui pti ſui ſubiecti vel alicui indiuiduo ⁊ ſic ē accidens ꝓpriū ut albedo ſorti vel ſimitas naſo. Ex quo pz q⁹ iſta diuiſio ſicut p̄cedens eſt diuiſio ſubiecti in accidentia q⁹ cōe ⁊ ꝓpriū accidūt ipſi accidēti: ⁊ ſz accidēs nūq̄z fit principale ſubiectū alteri⁹ accidētis tñ pōt eſſe ſubiectū ꝓrimū ⁊ min⁹ ꝓncipale ut ſuperficies eſt ꝓrimū ſubiectū albedinis.

Quarto ſciendū q⁹ accidēs ſumit̄ ꝺupliciē. vno mō q̄tū ad cauſalitatē ei⁹ eo q⁹ ꝺifferēter cauſat̄ a plurib⁹ cauſis: ⁊ hoc mō accidēs qō h̄ diuidit̄ ꝺr accidēs cōe. Alio mō ꝺr cōe p ꝑdicationē vel inherētiā eo q⁹ ꝺuenit plurib⁹ indiuiduis aut ſpecieb⁹ ⁊ etiā plurib⁹ ptib⁹ corpis indifferent̄: ⁊ hoc mō accidēs cōe eſt vnū mēbrū h⁹ diuiſiōis. tale enī ꝺr cōe p cauſalitatē ⁊ ꝑdicationē. Sz accidēs ꝓpriū ſz ſit cōe p cauſalitatem: ut albedo ſortis nō tñ p ꝑdicationē. iō dicit̄ ꝓpriuz q⁹ eſt appropriatū vni indiuiduo vel ꝺeterminate parti ſubiecti ſui. Et p h̄ patēt ꝺue diuiſiōes accidentis.

Sed contra ꝑdicta ꝓmo arguit̄: Sicut nō eē in ſubiecto eſt ꝓpriū ſubſtātie: ſic eſſe in ſubiecto eſt ꝓpriū accidēti: igit̄ accidēs ſp h̄z eſſe in ſubiecto ⁊ nō ē ſepabile. Sēḋo ſic: oē accidēs adeſt ⁊ abeſt ſubiecto ꝓter ei⁹ corru-

ptionē: g nullū accidēs est inſepabile. pz aūs p diffinitionē ei⁹ que debet cōpetere oi ꝺtento ſub diffinito. Tertio ſic idē accidēs ſpecie ē ſepabile ꝛ inſepabile ſicut albū t cigno eſt inſepabile ꝛ in ligno ſepabile: g mēbra hui⁹ diuiſionis coincidūt. Quarto ſic: accidēs cōe diuidit in ſecūda diuiſione: ſz illud nō dicit de accidente ꝓpio. ꝛ etiā cōuertit cū vno mēbro illius diuiſiōis: igit illa diuiſio eſt mala.

Quinto ſic: accidens ꝓpriū eſt vnū p̄dicabile diſtinctuz ab accidente ꝛ nō cōtinet ſub ipſo: igit male ponit mēbrū diuiſionis accidentis in ſecunda diuiſione.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q̄ licz eſſe in ſubiecto in aptitudie ſemp cōueniat accidēti tm eſſe in ſubiecto in actu nō ſemp ſibi cō uenit ſimplicit ſz ſolū q̄diu durat: iō p̄t a ſubiecto ſepari p corruptionē. Ad ſecundū dr q̄ ſz dē accidēs poſſit aliq̄ quo mō ſepari a ſubiecto ꝛ abeſſe: nō tm q̄libet p̄t ſepa rari faciliter: iō nō omne accidēs dicit ſepabile. nullū enī accidēs dicit inſepabile negatiue ſic q̄ nullo mō ſeparet a ſubiecto: ſz bñ dicit inſepabile p̄natiue q: nō facilit ſepat

Ad tertiū dicit q̄ idē accidēs in ſpecie dr ſepabile ꝛ in ſepabile reſpectu diuerſoz ſubiectoz nō tm reſpectu eiuſdē ſubiecti: iō iſta mēbra nō coincidūt in eodē accidēte in nu mero. Ad quartū dicit q̄ ſz diuiſum in ſecūda diuiſiōe dicat cōe p cauſalitate nō tm p p̄dicationē: iō verificat de accidente ꝓpio: q: illud eſt cōmune p cauſalitatē: nec etiā cōuertit cū accidente cōmuni q̄ eſt membrū hui⁹ diuiſio nis: q: illud dicit cōmune p p̄dicationē. Ad quintū dr q̄ licet ꝓpriū ſpeciei ſit ꝓpriū p̄dicabile diſtinctū ab acci dente: nō tm ꝓpriū indiuiduī de quo eſt hic ad ꝓpoſitum: ſz tale bene continet ſub p̄dicabili accidentis.

De cōmunitate ꝛ differentia quinq̄ p̄dicabiliū.

Ommune eſt omnib⁹ quinq̄ p̄dicabilibus de plurib⁹ p̄dica ri. Differūt aūt q: genus de plurib⁹ p̄dicat q̄z alia ꝛ p hoc differt ab alijs. Differētia uero differt a genere eo q̄ p̄dicat in quale. genus aūt in quid. Item differt differētia a ſpē ꝛ a ꝓpio: q: differētia p̄dicat de plurib⁹ dif ferētib⁹ ſpecie: alia uero nō. Differt etiā ab accidēte: q: accidens ſuſcipit intenſio nē ꝛ remiſſionē. differentia uero nō ſuſci pit maius neq̄z minus. Differt aūt ſpēs a genere: q: genus cōtinet ſpēs ꝛ nō cōti netur ab eis. Item ſpēs differt a differē tia: q: ex pluribus differentijs bñ ꝓſtitui tur una ſpēs: ut iſte due differentie ratio nale ꝛ mortale ꝓiunguntur ad cōſtitutionē hui⁹ ſpeciei homo. Species uero nō con iūgit ſpeciei ut gignat aliaz ſpeciē. Quen dam enī ptīcularis equa cuidā ptīculari aſino p̄miſcet ad muli generationē: ꝛ nō equa ꝛ aſinus in cōmuni. Item ſpecies dif fert a ꝓpio: q: ſpēs natura prior eſt ꝓ prio. ꝓpriū aūt posterius ſpecie. Pre terea quoz tm̄ini. i. diffinitiones ſunt differentes ꝛ ipſa ſunt differentia: ſz dif finitiones ꝓpij ꝛ ſpeciei ſūt differentes: ergo ꝛ ipſa erunt differentia. Item ſpe cies differt ab accidente: quia ſpecies p̄e dicat in quid: accidens aūt in quale. uel quomodo ſe habz ꝛ ſpecies natura prior ē accidente. omne autez accidens natura posterius eſt ſuo ſubiecto. Propriū aūt differt ab accidente: quoniā propriuz de una ſola ſpecie predicatur cuius eſt pro priū. Accidens uero de pluribus ſpecie bus ꝛ accidens primo ineſt indiuiduis ꝛ per posterius generibus ꝛ ſpeciebus: nō enim homo uel animal currit niſi q: ſor tes uel plato currat. Propriū aūt pri mo ineſt ſpeciei: ꝛ p ſpeciez indiuiduis cō uenit. Item genus differentia ſpecies pro priuz equaliter ptīcipantur ab omnibus de quibus predicant. Accidens uero nō ſed ſuſcipit intenſionem uel remiſſionez. Item genus differentia ſpecies propriū uniuoce predicant. Accidens uero non predicat uniuoce ſz denominatiue. Pre dicari aūt uniuoce eſt predicari ſm no men unum: ꝛ rationē unam ſm illud no men ſumptam: ut homo ſm unuz nomē ſolum predicatur de ſorte ꝛ platone: ut ſortes eſt homo: plato eſt homo. ꝛ ratio eius ſm illud nomen eſt una: ut animal rationale mortale ſm q̄ predicat de ſuis inferioribus: ut ſortes ē animal rationa le mortale ꝛ ſic de alijs. ꝛ ob hoc ens nō poteſt eſſe genus: quia licet ſm unum no men predicet de omnibus: tamē nō ſm rationez unam. Ratio enim entis ſm q̄ dicitur de ſubſtantia eſt ens p ſe: ſm aūt q̄ dicitur de alijs nouem predicamentis eſt ens in alio: ꝛ ita predicat ſm diuerſas rationes: ꝛ ideo non predicatur uniuoce ſz potius equiuoce aut multiplicit. Pre dicari aūt equiuoce eſt predicari nomie uno ꝛ rationib⁹ diuerſis ſm illud nomen ſumptis: ut canis predicatur nomie uno de latrabili animali marino piſce ꝛ cele ſti ſidere: ratio autem ſm illud nomē nō eſt eadem omnibus ſz alia ꝛ alia. Deno

minatiua dicunt quecūqz ab aliquo solo casu sunt differētia: z fm illud nomē habeant appellationez: ut a grāmatica grāmaticus: a fortitudine fortis. Unde grāmaticus z fortis predicant denominatiue: z ideo accidēs dicitur predicari denominatiue.

¶ Postq̄ autor determinauit de vnoquoqz quinq; p̄dicabiliū: hic sequēter determinat de ipsis compatiue. s. cōparando ipsa fm conuenientiaz z differentiā eoz. Prius enī vnūquodqz habet fm se cognosci q̄ p respectū ad aliud: et qz conuenientia est ut habitus. z differētia se habet p modū priuationis: ideo anteq̄ ipsa cōparet fm differentiā ostendit conuenientiam ipsoz dicens: Cōe est oīb⁹ quinq; p̄dicabilibus de pluribus predicari. Cui⁹ ratio est: quia hoc est de ratione predicabilis in cōi. s. predicari de pluribus: ideo in

Sed ad hoc omnia predicabilia hñt conuenientiaz. videndū de suis differētijs: Primo sciēdū q̄ genus differt ab omnibus alijs predicabilibus in generali: per hoc q̄ p̄dicatur de plurib⁹ q̄ quodcūqz aliorum. z etiā quia genus est principiū alioz predicabiliū. Est enī principiū differentiarū que inchoantur in potestate generis: z etiam specierū que sunt sub ipso. z quia proprium causatur a specie: accidens vo ab individuis quozū genus est principiū: ideo genus est principiū proprij z accidentis: z sic est principiū z causa omniū alioz quod nulli alteri cōuenit. Sed in speciali p̄mo differt a differētia: quia se habz ut determinabile: differētia vo ut determinans. Secundo differt a specie: quia genus predicatur de plurib⁹ specib⁹: species vo de multis individuis. Tertio differt a propo qz genus predicatur nō conuertibiliter: proprium vo sic. Quarto differt ab ab accidente: quia genus predicatur essentialiter:

Secūdo accidens vo accidentaliter tm̄. sciendū q̄ differētia in generali differt ab omnibus predicabilibus alijs per hoc q̄ est formaliter diuisiua generis: z facit differre essentialiter quod nulli alteri cōuenit. Sz in speciali p̄mo differt a genere per hoc q̄ ipa predicatur in quale: quia dicit essentiam rei per modū qualitatis: genus vo predicatur in quid: quia dicit eēntiaz rei p modū substantie. per hoc etiā differentia differt a specie. Secundo differt a specie z proprio: quia predicatur de multis speciebus. species vo z proprium solū predicantur de individuis vnius speciei. z hoc intelligēdo de differentia generica z nō specifica. Tertio differt ab accidēte: quia accidens suscipit magis z minus: differentia vo non: qz esse ipius consistit in indiuisibili: quia fit vltimus actus spēi q̄ semper est in aliquo determinato gradu entis.

Tertio sciēdū q̄ species in generali differt ab alijs per hoc q̄ ipsa subicit respectu omniū aliorum predicabilium. s. generi z differentie fm predicationē essentialem: proprio vo z accidenti fm predicationem accidentalem: z hoc nulli aliorum conuenit. Sed in speciali primo differt a genere: quia genus continet sub se speciem z est totum vniuersale respectu suarum specierum: sed species non continet genus: quia pars non continet suum totum. Secundo differt a differentia: quia ex pluribus differentijs bene fit vna species: sed ex pluribus speciebus nō fit vna species tertia: quia ex duobus entib⁹ completis existentibus in actu non potest fieri vnum tertium. due autez species sunt entia completa in actu. Tertio species differt a differentia: quia species est ens completū in actu ex duobus. s. genere z differentia: sed sic non est differentia. Quarto differt a proprio: quia species est causa proprij: quare naturaliter ipsam precedit: z etiā quia diffinitio speciei z proprij differunt ut patuit prius. z species differt ab accidente quia predicatur in quid: accidens vero in quale.

Quarto sciendum q̄ proprium differt ab omnibus alijs in generali: quia predicat cōuertibiliter quod nulli aliozū conuenit. Sed in speciali primo differt a genere specie z differentia p differentias primo positas: assignando differentias aliorum predicabilium a proprio. Secūdo differt ab accidente: quia proprium de vna sola specie predicatur: eo q̄ consequitur propria principia speciei: accidēs vo de pluribus. Item proprium primo inest speciei: z per speciem individuis. accidens vero econtra eo q̄ fluit a principijs individui. Ex quo satis patet qualiter accidēs in speciali differt a ceteris predicabilibus: quoniam posite sunt differentie omniū aliorum predicabiliuz ab ipso. tamen in generali dupliciter differt a ceteris. Primo quia accidens suscipit maius z minus: alia quattuor equaliter participantur a suis inferioribus. Secūdo quia cetera predicantur vnitoce: accidens vero denominatiue. z ad declarationem huius hic diffinitur vnitoce predicari equitoce z denominatiue. vnde predicari vnitoce est p̄dicari vno nomine z vna ratione de multis: ut homo predicatur de sorte z platone. Predicari equitoce est predicari vno nomine z diuersis ratiōibus de multis: ut homo de homine viuo z de picto. Sed predicari denominatiue est predicari vno nomine tm̄ z non ratione: ut album de sorte

Sed contra nomine z ratione. predicta primo arguitur: genus non differt ab alijs predicabilibus per hoc in quo conuenit cū ipis: sed conuenit cum alijs in hoc q̄ est de plurib⁹ predicari: igitur non differt ab alijs per hoc quod predicatur de pluribus. Secundo sic: omne superius actu z intellectu continetur in suo inferiori: igitur species continet suum genus. z male dicitur q̄ genus continet species z nō continetur ab eis. Tertio sic: ex duobus existentibus in actu non fit vnum tertium: sed due differentie sunt entia in actu uel duo actus: igitur ex duabus differentijs non potest fieri vna species. Quarto sic: non esse in subiecto est proprium substantie: z tamen predicatur de multis speciebus. s. de omnibus speciebus substantie: ergo proprium non predicatur de vna sola specie. Quinto sic: omne vniuersale debz predicari vnitoce de multis: accidens est vniuersale: igitur.

Ad argumenta. Ad primū dicit q̄ de pluribus capitur dupliciter. Uno modo absolute ut tantum valet ficut de multis. z hoc modo genus conuenit cuz alijs per hoc quod de multis predicatur. Alio modo comparatiue: z per hoc genus differt ab alijs: quia predicat de pluribus q̄ alia: ideo non est idem in quo genus conuenit: et in quo differt ab alijs. Ad secundum dicitur q̄ licz species contineat genu ficut totum essentiale: uel inferius suū superius scilicz quo ad partem potestatis eius: non tamen ficut totum vniuersale suas partes: sic q̄ contineat genus fm totam potestatem et communitatem eius Ad tertium dicitur q̄ ex duobus existentibus in actu ut sic non fit vnum. sed tamen inquātum vnum est in potentia ad alterum bene fit tertium. modo duarum differentiarum vna potest se habere in potētia respectu alterius per hoc q̄ differentia superioz cōstituit vnum genus quod est distinguibile z determinabile per differentiam inferiorem. non est tamen intelligendum: q̄ differentia inquantum differentia est: z vltimus actus speciei sit in potentia ad aliam differentiam. Sed inquātum se habet ut actus confusus speciei inferioris: z est constitutiua generis speciei. Ad quartum dicitur q̄ si proprium capitur communiter pro omni proprio generis uł speciei: sic bene predicatur de pluribus speciebus: quia proprium generis predicatur de vno genere ut est in multis speciebus: sed quia tale est cōmune multis specieb⁹: ideo nō habet simpliciter modū proprij sed acci

dentis cõis. Sed si capiat' specialiꝫ solũ pro propõ spẽi specialissime ut hic capit': sic de vna sola spẽ ꝑdicat'. Ad q̃m tũ dicit' q̃ si capiat' ꝑdicari vniuoce gn̄aliter pro oi illo qõ fm significatũ ꝑdicat' de multis: sic omne vniuersale debet ꝑdicari de multis vniuoce. ⁊ illo mõ accidens vniuoce ꝑdicatur. Sed si capiat' vniuoce ꝑdicari spāliter ut est ꝑdicari noie ⁊ rõne eẽntiali de subiecto: sic nõ ꝑdicat' vniuoce: ⁊ ꝫ de ꝑdicabilib⁹ dicta sufficiunt.

Tractatus tertius de predicamentis incipit.

a

Ꝺ cognoscendũ predicamenta quedam necessaria premittẽda sine quoꝝ cognitione nequaq̃ haberi potest cognitio ꝑdicamentorum. Et ideo distinguim⁹ cũ Aristotele triplicem modum predicandi eorum que predicantur: quedam sunt equiuoca: quedam uniuoca: quedam denominatiua.

¶ Iste est tertius tractat⁹ de predicamẽtis: in quo post q̃ ꝓpe. hyspa. in precedenti tractatu determinauit de dicibili incõplexo sub rõne ꝑdicabil' ⁊ vlis: Dic⁹ ꝯseqũter determinat de dicibili incõplexo sub rõne ordinabil' in genere fm sub ⁊ supra. Cuius ordinis ratio est: qz ordinatio fm sub ⁊ supra est ordinatio in linea ꝑdicamẽtali in qua gen⁹ ordinatur supra spẽm: ⁊ spẽs sub genere ⁊ indiuidua sub specie bus: ⁊ sic de alijs. ⁊ qz tal' ordinatio fit fm rõnes predicabiliũ: ideo oportebat determinare ꝓmo de dicibili incõplexo quantũ ad rationẽ vniuersal' qua fm rationẽ ordinabil' in genere fm sub ⁊ supra quod fit in hoc tractatu de predicamentis. Et intitulat' hic tractatus de predicamẽtis: quia inter dicibilia incomplexa predicamenta sunt principaliora ad ꝓncipaliori aũt parte subiecti sepe fit denominatio scie.

Primo sciẽdum q̃ predicamẽta que sunt genera generalissima dupliciter ꝯsiderant'. Uno modo inquantũ sunt ꝓma ꝓncipia diuersitatis rerũ formalia: ⁊ hoc modo non potest de ipsis aliq̃d demonstrari: nec de ipsis sub tali ratione habet' scientia. Alio modo cõsiderantur ꝓ reductionẽ ad aliquod cõmune in quo conueniunt ⁊ hoc dupliciter. uel inquantũ reducũtur ad ens ⁊ sunt partes entis: ⁊ hoc modo considerãtur in methaphisica: q̃ considerat de ente inquantũ ens. Alio mõ inquantũ reducuntur ad dicibile incomplexũ: ⁊ sub tali ratione in logica cõsiderantur. Logicus enī nõ cõsiderat res absolute sed inq̃n tũ referũtur ad rationẽ dicibil' ⁊ predicabilis: ul' ut in ipsis

Secũdo fundantur alique secũde intẽtiones. sciendum q̃ subiectũ huius tractatus est dicibile incomplexũ ordinabile in genere fm sub ⁊ supra. Dicit' dicibile: eo q̃ hic cõsiderant' res ut referunt' ad dici. Et dicit' incomplexũ: ad ꝺ̃iam subiecti ꝓmi tractat⁹ quod est dicibile complexũ. ſ. enunciatio. Dicit' ordinabile in genere ad ꝺ̃iam subiecti libri predicabiliũ quod est dicibile incomplexũ sub ratione vniuersal' ⁊ nõ sub ratione ordinabilis in genere ⁊ nõ est predicamẽtum subiectum huius tractatus quãuis sit principalior pars eius: qz nõ ꝺoia hic cõsiderata principaliter considerant' sub rõne predicamẽti sed sub rõne dicibil' incõplexi ordinabil' in genere. ⁊ ꝓ hoc ꝫ que fit causa mãlis hui⁹ tractat⁹: per quod habetur quod que fit causa finalis eius. vnde finis intrinsecus est ꝑfecta cognitio subiecti sicut in aliis sciẽtijs speculatiuis: ⁊ finis extrinsecus est cognitio enũciationis que fit ex dicibilib⁹ in cõplexis ⁊ argumẽtatõis: ⁊ ẽt gn̄aliꝫ acquisitio omniũ aliarũ scia. Et eius causa formal' est modus ꝓcedendi qui est diffinitiuus diuisiuus ⁊ exemplor⁹ positiuus. Et forma tractatus est eius diuisio ꝓ capitula: ⁊ capitulor⁹ ꝓ ptes. vnde tres sunt partes ꝓncipales. In ꝓma traduntur antepredicamenta: In secũda predicamẽta: In tertia postpredicamẽta

Tertio sciẽdum q̃ antepredicamentũ est documẽtũ precedens determinationẽ predicamentorũ immediate ordinatũ ad cognitionẽ eor⁹ habẽdam: Et dicit' immediate ordinatũ ⁊c. qz licz diffinitões predicabiliũ ad cognitionẽ predicamẽtor⁹ valeant: nõ tñ immediate ordinant' ad cognoscendũ predicamẽta: sed ad cognoscendum ipsa vniuersalia. Et sũt tria antepredicamẽta in generali. ſ. diffinitio diuisio ⁊ regula. Et septem in speciali. ſ. tres diffinitiones: due diuisiones: ⁊ due regule. Quorum sic habet' sufficientia: qz antepredicamentũ ordinat' ad cognitionez predicamẽtor⁹: uel ergo valet ad cognoscendũ conuenientiaz uel differẽtiã uel ordinẽ. Si primũ hoc est triplicit': uel valet ad cognoscendũ conueniẽtiam predicamẽtor⁹ in vnum cõe equiuocũ quod est ens: ⁊ sic est diffinitio equiuocor⁹: uel ad cognoscendũ conuenientiam dicibiliũ vnius ordinis ⁊ sic est diffinitio vniuocor⁹. uel ad cognoscendũ conueniẽtiam omniũ predicamẽtor⁹ accidentiũ in vnũ cõe subiectũ ſ. in substantiam de qua dicuntur denoiatiue: ⁊ sic est diffinitio denoiatiuor⁹. Si ad cognoscendũ differentiam hoc ẽ dupliciter. uel docet differentiã eor⁹ que ponũtur in genere ab his que nõ ponũtur in genere: ⁊ sic est ꝓma diuisio. ul' eor⁹ q̃ ponũtur in diuersis generib⁹ inter se: ⁊ sic est secũda diuisio. Si ad cognoscendũ ordinẽ in linea predicamẽtali hoc est dupliciter: uel respectu vnius coordinatõis. uel diuersarum. Si primũ sic est ꝓma regula. Si secundũ: sic est secũda. Et ista antepredicamẽta sunt illa q̃que premittenda sunt ante predicamẽta sine quoꝝ cognitõe nõ potest haberi faciliter cognitio predicamentorum.

Quarto sciendũ q̃ ad cognoscendũ tria ꝓma antepredicamẽta: autor⁹ ponit vnam diuisionẽ modor⁹ predicandi siue eor⁹ que predicant' dicẽs q̃ eor⁹ que predicãtur: alia sũt vniuoca: alia equoca: ⁊ alia denoiatiua. Cui⁹ ratio est: qz omne quod predicat': uel predicat' tanq̃ multa: ⁊ sic sunt equoca. uel tanq̃ vnũ: ⁊ hoc dupliciter. uel ꝑdicant' nomine tñ: ⁊ sic est denoiatiuũ. uel noie ⁊ rõne: ⁊ sic est vniuocum. ⁊ de his tribus postea in speciali videbitur.

Sed cõtra ꝑdicta ꝓmo arguit' sic: omne illud de quo est scia habet ꝓncipia per q̃ de illo ꝓbant' passiones ⁊ cognoscũtur. Sed predicamẽta q̃ sunt prima ꝓncipia: ergo de ipsis nõ est scia. Secũdo sic: logicus nõ habet ꝯsiderare res q̃ logica sit scia rõnal' ⁊ nõ realis: ergo q̃ predicamẽta sunt res naturales hic male determinant' de predicamẽtis. Tertio sic: ꝓma principia sunt de se nota simpliciter ⁊ quo ad nos: ergo predicamẽta erunt ꝓ se nota: ⁊ ad cognoscendũ ipsa aliq̃ nõ sunt premittenda. Quarto sic: in libro predicabiliũ determinatũ est de modis predicãdi: ergo de ipsis nõ debet hic determinari sed tñ de dicibilib⁹ incõplexis ordinabilib⁹ in genere. ⁊ sic male distinguit' triplex modus ꝑdicãdi. Quinto sic: membra huius diuisionis coincidunt: ergo ⁊c. antecedens patet: quia homo vniuoce predicatur de socrate ⁊ platone: et equoce de hoie viuo ⁊ hoie picto: q̃ ista diuisio est mala.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q ꝫ ꝑdicamẽta nõ habeãt ꝓncipia formalia ⁊ vniuoca: hñt tñ effectiua ⁊ formalia equoca: ideo de ipsis ut reducũt' in vnũ cõe põt eẽ scia ꝓ talia ꝓncipia. Ad secundũ dicit' q̃ logic⁹ nõ ꝯsiderat ꝓncipaliter de reb⁹ fm se acceptis: ꝫ tñ ut subsunt intẽtionib⁹ ꝓximis ⁊ secũdis ex quib⁹ fiunt argumẽtationes. ⁊ ob hoc dicit Auicẽna q̃ logica est de secũdis intentõib⁹ adiũctis ꝓmis.

Ad tertiū dicit q̄ licz prima p̄incipia cōplexa sint p se nota & simpliciter & quo ad nos: ut istud omne totū est maius pte: nō tñ p̄ma p̄incipia incōplexa ſz nobis sunt difficillima ad cognoscendū. p̄dicamēta aūt sunt p̄incipia incomplexa & non cōplexa. Ad quartū dicit q̄ licz in hoc libro nō debeat determinari de aliquib⁹ modis predicādi q̄nq; vniuersaliū in spāli: pōt tñ determinari in gnāli de aliquibus modis ad ostēdendū quō gen⁹ p̄dicat de suis inferioribus & accīs de p̄ma substātia. Ad q̄ntū ōr: q̄ ſz homo ut accipit̄ p̄ro oīb⁹ significat ei⁹ predicet equiuoce: et q̄n accipit̄ p̄ro vno tñ predicet vniuoce nō tñ est equiuocū & vniuocū ſm eandem acceptionē eius sed ſolū ſm diuersas ideo ista membra diuisionis nō coincidunt.

Equiuoca dicuntur quorum nomen solum est cōmune: & ſm illud nomen ratio substantie est diuersa: ut quum animal significat animal uiuum uel uerum: & pictum & nomen solum cōmune est eis: & ſm illud nomen ratio substantie est diuersa. Dicimus enī de leone picto in pariete ecce terribile animal: & de leone uiuo idē dicim⁹. & de statuis regum dicim⁹: Isti sunt tales reges. & de his q adhuc regnāt dicimus: Isti sunt reges: sumendo equiuoce nomen regis.

C Postq̄ autor p̄misit diuisionē dicibiliū p vniuoca equiuoca & denoīatiua. Hic ꝓsequēter ponit diffinitionē horū membrorū: & p̄mo ponit diffinitionē equiuocor: Cui⁹ rō est quia illa valet ad cognoscendū reductionē p̄dicamētor ad vnū cōe quod est ens quod dicit̄ equoce de ipsis. & diffinitio vniuocor valet ad cognoscendū reductionē omniū dicibiliū eiusdem generis ad ipm genus gnālissimū: & diffinitio denoīatiuorū valet ad reducendū oīa p̄dicamēta accidentiū ad substantiā de qua p̄dicant denoīatiue: & q̄ reductio p̄dicamētor ad ens est p̄ior aliis. ideo diffinitio equiuocor conuenienter precedit alias. & q̄ etiā reductio dicibiliū ad suū genus precedit reductionē accidētiū ad substantiam: ideo diffinitio vniuocor precedit diffinitionem denoīatiuor: sic ergo ponit diffinitio equiuocor: Equiuoca dicunt̄ quor solū nomē est cōe & rō substantie ſm illud nomen est diuersa. In qua diffinitōe ponit̄ dicūtur id est sunt dicibilia ad explicandū genus diffiniti quod est dicibile. & nō ponit̄ sunt: quia hic nō ꝓsiderant̄ inquantū sunt entia sed inquantū sunt dicibilia. & totuz residuū ponit̄ ad differentiam vniuocor & denominatiuor: q̄ vniuoca non habent solū nomen cōmune sed cum hoc habent rationez: & denominatiua non predicantur ſm diuersas rationes.

Primo sciendum q̄ duplicia sunt equiuoca. s. equiuoca equiuocantia: & equiuoca equiuocata. Equiuocū equiuocans est nomen cōe diuersis ratōnibus plura significās: sicut hoc nomen aīal diuersis rōnib⁹ significat aīal vnum & aīal pictū. Sed equiuoca equocata dicūtur res diuerse diuersis rōnib⁹ p vnū nomen significate: sicut aīal viuū & aīal pictū sunt diuerse res diuersis rōnibus significate p hoc nomen animal. Hec aūt diffinitio solū datur de equiuocis equiuocatis & nō equiuocantibus: quia equiuoca equocata solum habēt nomen cōmune: tamen p hanc diffinitionē potest haberi diffinitio equiuoci equiuocātis: quia sicut equiuoca equocata habent vnum nomen cōmune & diuersas rationes: ita equiuocū equiuocans est nomen cōmune diuersis rōnibus plura significās & q̄ equiuoca equiuocata semp̄ sūt plures res significate p vnū nomen cōmune: ideo ad designādam istā pluralitatē: ꝯ diffinitūr equoca in plurali nūero sciendū q̄ adhuc duplex est equiuocū equiuocans: & sīr equiuocū equocatū. s. equiuocū a casu & a cōsilio quod dicit̄ analogū. vnde equocū a casu est quod eque p̄mo plura significat. Et dicit̄ a casu: q̄ imponēs ipm ad significādū in secūda impositōe eius nō habet respectū ad suā p̄mā significationē: sed a casu accidit q̄ tale nomē p̄ri⁹ habuit aliud significatū: sicut equus si dicat̄ idem est quod equalis uel idem est q̄ aīal: & imponēs ipm ad vnū significatū non habuit respectū ad aliud: & p hoc p̄t diffiniri equiuoca equocata a casu. Sed equiuocū a cōsilio est vnū nomen p prius & posterius plura significans. Et dicūt̄ a consilio q̄ sicut in iudicio vnus imitat̄ iudiciū alterius: sic etiam tali nomini attribuitur vna significatō p respectū ad aliam sicut animal significat animal viuū: & ex conseq̄nti per similitudinē significat animal pictuz. vnde equiuoca equiuocata a consilio sunt res diuerse ſm prius & posteri⁹ significate per vnū nomen: & de vtrisq; s. a casu & a consilio

Tertio datur hec diffinitio equiuocorum. sciendū q̄ nomen dicitur cōmune duplici ter. Uno modo ſm vocē que cōis est ad multa significata: sicut sortes dicit̄ nomē cōe ad istū sortē & ad illū. Alio mō dicit̄ cōe ſm significatū eius quod est cōe ad plura suppositā sicut significatuz hois. s. humanitas que est cōis ad oīa individua eius. hic autē sumit̄ nomen cōe p̄mo modo ꝓ illo quod est cōe ſm vocē p respectū ad plura significata & nō secūdo modo: quia si sic caperet̄: tunc nullus termin⁹ singularis diceretur equiuoce de multis: quum nō sit nomē cōe cōmunitate sui significati. vnde equiuoca equiuocata ex quo diuerse res diuersa sunt significata eiusdem vocis: ideo

Quarto habent nomen cōmune p̄mo modo. sciendū q̄ ratio substātie dupl'r accipit̄ Uno modo specialiter ꝓ diffinitione quidditatiua vere substantie que est p se: & isto mō nō accipit̄ hic: q̄ sic in accidentibus nō eēnt aliqua equoca: q̄ nō habeant hoc modo rationē substantie Alio modo capitur generaliter ꝓ q̄ cūq; diffinitione quidditatiua substantiali & accidentali q̄ aliquo mō explicat essentiā rei capiendo substantiam ꝓ essentia: & hoc modo equiuocor ratio substantie est diuersa. Cui⁹ ratio est: q̄ quecūq; habent diuersas formas quibus significātur per vnū nomen: & etiam sub diuersis cōceptionibus habent diuersas diffinitiōes ſm tale nomen Sed equiuoca equiuocata sunt diuerse res & ſm diuersas formas & diuersos conceptus quib⁹ significant̄ p vnū nomen cōe & nō significant̄ p vnū conceptū cōem: & ideo ſm nomen ipsorum ratio substantie generaliter sumpta est diuersa. Et per hoc patet intellectus diffinitōis equiuocorū.

Circa predicta arguit̄ p̄mo: canis ē quod dam equocū ad canē latrabilem: piscem marinū: sidus celeste: & tamen nō habet vnū cōmune nomen qum ipsum sit vnum nomen: ergo male dicitur q̄ equiuoca habent vnum nomen cōmune. Secūdo sic: in verbis reperiūtur equiuoca: & tamen ibi nō ē nomen cōmune: igitur &c. Tertio sic: equiuoca a consilio habent vnam rationem cōmunem vnitate p̄portionis et analogie: & tamē sunt equiuoca: ergo male dicitur q̄ equiuoca habent solū nomen cōmune: consequētia tenet: quia istis equiuocis vltra nomen cōmune est ratio cōmunis.

Quarto sic: canis latrabilis marinus pisces sunt equiuoca equiuocata: & tamen non habent solum nomen cōmune sed conueniunt in ratione substantiali corporis animati & habēt vnam rationem cōmunem: ergo male dicitur q̄ equiuoca habent solum nomen cōmune & rationem substantie diuersam. Quinto sic: vnius rei est tñ vna forma: sed significatio est forma nominis: & sic vnius nominis est tñ vna significatio: ergo et vnum significatum: et per consequens si equiuoca habeant vnum nomen cōmune habēt vnam rationem que significatur per tale nomen.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ dicit ꝙ licꝫ ꝫ nomen canis sit equiuocũ equiuocans: nõ tñ est equiuocatũ. ⁊ de equiuocis equiuocatis datur tñ̃ ꝓsens diffinitio. Ad secũdũ dicit: ꝙ si nomẽ capiatur specialiter ꝓ voce que significat per modũ permanentis siue habitus ⁊ quietis. ⁊ ut est pars orationis distincta contra verbum: sic in verbis non reperitur nomen. Sed si capiatur generaliter ꝓout est nota mentis. i. signuꝫ illius quod in mente concipitur: sic verbũ bene dicitur nomen: ⁊ hoc modo capitur in diffinitione. Ad tertium dicitur ꝙ licꝫ equiuoca a consilio habeant rationẽ cõmunez ſm modũ: non tamen ſm rem: quia vnitas analogia nõ est vnitas ſm rem sed tñ ſm modum: ⁊ ad cõmunitatem reꝙritur vnitas rei. vnde illa que habent talem vnitatẽ ꝓpoꝛtionis sunt ſm rem diuersa: licꝫ habeant quendam moduꝫ vnitatis. Ad quartũ dicitur ꝙ licꝫ canis latrabilis ⁊ canis marinus habeant vnam cõmunem rationem ut conueniunt in coꝛpoꝛe animato: non tamen ut conueniunt in nomine canis: ideo rationes eoꝝ sumpte ſm illud nomen sunt diuerse. Ad quintũ dicitur ꝙ licꝫ significatio sit forma accidentalis nominis: non est tamen forma essentialis ideo vnius nominis possunt esse plures significationes: sicut eiusdem rei plures forme accidentales: sed sua forma essentialis est ꝺarticulatio siue modus ꝓferendi: et ipsa voꝛ est materia eius.

Vniuoca dicuntur quoꝝ nomẽ est cõmune: ⁊ ſm illud nomen ratio substantie est eadem: ut hoc nomẽ aial est cõmune homini ⁊ bouí: ⁊ similiter ratio substãtie eius ſm illud nomen est eadem. Dicimus enim homo est animal: bos est animal: ⁊ homo est substantia animata sensibilis: ⁊ bos est substantia animata sensibilis: ⁊ sic nomen est cõmune eis: ⁊ ratio eoꝝ ſm illud nomen est eadem. Nihil enim aliud est homo ſm ꝙ est animal nisi substantia animata sensibilis: similiter ⁊ bos.

¶ Postq̃ autoꝛ posuit diffinitionẽ equiuiuocoꝝ: hic cõsequẽter ponit diffinitionẽ vniuocoꝝ dicens: Vniuoca dicunt quoꝝ nomen cõe est: ⁊ ſm illud nomen ratio substantie est eadem. In hac diffinitõe dicũtur. i. sunt dicibilia ponitur loco generis diffiniti quod est dicibile: ⁊ nõ ponitur sunt: qz hic nõ ꝺsideratur vniuoca sub rõne entis: ſz inq̃ntũ referũtur ad dici. Illud quod sequit ponit ad differentiaꝫ alioꝝ ut statim ꝺclarabit. ⁊ accipit hic nomen cõe ꝑ voce significatiua q̃ ẽ nota mẽtis ⁊ nõ spãliꝫ ut ẽ ꝑs oꝝonis distincta a vbo: qz in vbis reꝙrunt vniuoca sicut ⁊ in boib⁹.

Primo sciendũ ꝙ duplicia sunt vniuoca. ſ. vniuoca vniuocantia: ⁊ vniuoca vniuocata. Vñ vniuocũ vniuocãs est nomen ſm vnã rationẽ pluribus attributũ: ut hoc nomen aial ſm vnã rationẽ cõem attribuit boi ⁊ asino. Et vniuoca vniuocata sunt res diuerse ſm vnã rõnem cõem ꝑ idem nomẽ impoꝛtate: ut bõ est animus ſm vnã rationẽ cõem repertã in hoc noie aial. hic aũt ꝺffiniũtur vniuoca vniuocata ⁊ nõ vniuocũ vniuocãs sicut ꝓius dictũ est de equiuocis. ⁊ qz vniuoca vniuocata sũt res plures ⁊ diuerse ꝺtente sub eodem noie: ideo ad notandũ illaꝫ pluralitatem hic vniuoca in plurali ꝺffiniuntur.

Secũdo sciendũ est ꝙ vniuoca differũt a multiuocis ⁊ diuersiuocis: qz multiuoca sũt diuerse voces vni rei attribute q̃ aliter vocant̃ sinonima: ⁊ diuersiuoca sunt diuerse voces diuersis rebus attribute: ⁊ de istis hic non ꝺterminat̃ sicut de eq̃uocis ⁊ vniuocis qz nõ valent ad cognoscendũ reductionẽ ꝓdicamentoꝝ in aliquod vnũ: nec necessario requirũtur ad cognitionem eoꝝ. ⁊ in istis nõ reperit̃ vnũ nomen cõe sed sunt plura nomina. vniuoca vo habent vnũ nomen cõe significãs vnum conceptũ cõem in quo conueniũt: ideo in diffinitione vniuocoꝝ conueniẽter ponitur quoꝝ nomen est cõe ad ꝺffe

Tertio rentiam multiuocoꝝ ⁊ diuersiuocoꝝ. sciendũ ꝙ vniuoca differũt ab equiuocis: qz equiuocum habet plura significata formalia: ideo dicit equiuocũ quasi equaliter plura vocãs: ⁊ licꝫ equiuocum a consilio ex parte rõnis noĩs nõ equaliter vocet oĩa significata eius sed ſm ꝓius ⁊ posteriꝰ: tñ ex parte vocis: ⁊ seclusa rõne se habet equaliter. Sed vniuocũ habꝫ tñ vnũ significatũ formale ⁊ immediatũ: ideo dicitur vniuocũ q̃si vnuꝫ vocans sicut aial ĩmediate significat aĩalitatẽ: ⁊ qz vniuoca vniuocata cõueniũt in significato formali quod est forma cõis significata ꝑ nomen vniuocũ: ⁊ illa forma cõis habet vnam rationem essentialem: ideo vniuoca habent eandez rationẽ substantie sumptã ſm nomẽ cõe eoꝝ: ideo hec ꝑticula rõ substãtie ẽ eadẽ ponit̃ ꝓueniẽt ad ꝺfiaz eq̃uocoꝝ.

Quarto sciendũ ꝙ vniuoca ⁊ denoiatiua ſic ꝺfferunt inter se: qz vniuoca vniuocata includunt essentialiter significatum formale noĩs vniuoci in quo conueniũt. ideo ratio ꝓꝑa illius significati cõis ẽ rõ cõis ⁊ cẽntial̃ vniuocatoꝝ: ideo vniuocũ noie ⁊ rõne dicit̃ de vniuocatis. sed denominata alicuius denominatiui nõ includunt essentialiter significatũ formale ipsius denoiati sed accidentaliter tñ̃: ideo ratio essentialis illius significati nõ est ratio denoiatiuoꝝ: ut qũ albus ꝑdicat̃ de homine ⁊ equo: homo ⁊ equus sunt denominata: album vo denominatiuũ. ⁊ homo ⁊ equus includunt soluꝫ accidentaliter formale significatum albi quod est albedo: ideo ratio illi⁹ significati non est ratio illoꝝ denominatoꝝ: ideo per hanc particulam ratio substantie est eadem vniuoca ꝺfferunt a denoiatiuis. Et per hoc patet ꝙ ista diffinitio explicat natũrã vniuocoꝝ faciens ipsam ꝺfferre ab omnibus

Sed contra aliis: ideo est sufficiens. ꝓdicta ꝓmo arguitur sic: nomen vniuocum habet tñ̃ vnum significatum: ſz vniuoca vniuocata sunt res diuerse ⁊ non sunt vnum significatum nominis: ergo vniuoca vniuocata non impoꝛtãtur per idem nomen cõmune. Secundo sic: homo ⁊ equus sunt vniuoca vniuocata: ⁊ tamen ipsoꝝ non est vna ratio substantie sed habent diuersas diffinitiones quꝫ ꝺfferãt specie: ergo ratio substantie vniuocoꝝ non est eadem: Tertio sic: albedo ⁊ nigredo sunt vniuoca vniuocata: ⁊ tamen non habent eandem diffinitionẽ substantie cõmunem qũ sint accidentia: ergo contra diffinitionem. Quarto sic: equiuocũ dicitur qnod est equaliter plura vocans. sed animal equaliter vocat hominez ⁊ asinum: quia tales sub suo genere equaliter continentur: ergo male ꝺatur exemplum ꝙ animal sit cõmune vniuocum homini ⁊ asino. Quinto sic:: ratio animalis ſm vnum modum quodꝫ animal ẽ altera ⁊ altera: ut dicitur septimo phĩsicoꝝ: ergo bic male dicitur ꝙ homo ⁊ asinus conueniũt in vna rõne aĩalis.

Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ si vniuoca considerent̃ q̃ntum ad id quod sunt ⁊ ad suas rationes ꝓꝑias: sic non significantur per nomen commune vniuocum. Sed si considerentur quantum ad naturam cõmunem in qua conueniunt ex ꝓsequẽti impoꝛtant̃ ꝑ nomẽ vniuocũ tanq̃ signiſicata materialia eius: ⁊ illa natura cõis est significatũ ĩmũ formale ⁊ immediatũ. Ad secũdũ dicit̃ ꝙ si bõ ⁊ asinus considerentur ſm ꝓꝑias ipsoꝝ formas: sic habent diuersas diffinitiones ꝓꝑias. Sed si ꝺsiderent̃ ut ꝓueniũt in animali bene habent vnã diffinitionẽ substãtialem cõmunem ipsis que sumitur ſm formã cõem in q̃ ꝓueniũt.

Ad tertiū dicit q̄ si capiatur substātia p̄prie p̄o ente per se. sic albedo ⁊ nigredo non habent rationem substantie. Sed si capiatur generaliter p̄o essentia sicut accipitur in ista diffinitione: sic habent bene eandem rationē substātie cōmunem. Ad quartū dicitur q̄ licz hoc nomen animal ex cōsequenti plura significet eq̄liter. s. spēs sui ipsius significati: non tamen p̄imo ⁊ immediate plura vocat equaliter sed tm̄ vnum p̄p̄rium significatum eius. ideo animal nō est equiuocum sed vniuocum. equiuocum enim est ex parte vocis īmediate plura significans. Ad quintum dicitur: q̄ si animal cōsideretur fm̄ esse quod habet in diuersis speciebus eius contractum per diuersas differētias: sic ratio animalis fm̄ vnamquāq; speciem eius bene est altera ⁊ altera. Sed si consideretur fm̄ simplicem eius essentiā sic sua ratio est eadem ⁊ nō diuisa: quia sic accipit sua eēntia indistincta ⁊ nō diuisa p̄ differētias eius: ideo ratio explicans ipsam sic acceptam nō est diuersificata.

Denominatiua dicūtur quecunq; ab aliquo solo casu sunt differentia ⁊ fm̄ illud nomen habent appellationē: ut a grām matica grāmaticus: ⁊ a fortitudine fortis. Differunt solo casu id est sola cadentia que est ex parte rei: ⁊ fm̄ illud nomen habent appellationem. Nomen eni denominatiuū debet cōmunicare cū nomine uniuoco in p̄incipio ⁊ differre in fine ut a grāmatica grāmaticus.

¶ Postq̄ autor posuit diffinitionem vniuocorū que docet reductionem dicibilium in suū genus generalissimum quod dicitur de ipsis vniuoce: Dic cōsequēter ponit diffinitionem denominatiuorū per quam cognoscit reductio accidentium ad substātiam: de qua p̄dicātur denominatiue dicens: Denominatiua dicūtur quecūq; ab aliquo solo casu differentia sunt: ⁊ fm̄ illud nomen habent appellationem. In qua diffinitione ponitur dicūtur loco generis diffinitu: ut dictum est in p̄cedentibus. Deinde alia pars ponitur ad differentiam vniuocorum ⁊ equiuocorū: quia vniuoca ⁊ equiuoca non habēt appellationem id est nominationem fm̄ illud nomen abstractum a quo differunt solo casu sicut denominatiua: sed p̄imo et per se important sua significata ⁊ non per cadentiam ab aliquo.

Primo sciendum q̄ in denominatione tria requiruntur. s. denominās denominatū ⁊ denominatiuū. Denominās est forma accidentalis que importatur per nomen abstractū. Et dicit denominans quasi de se aliud nominās: quia de se dat cōcreto: quod p̄dicetur ⁊ nominet subiectū. Sed denominatiuū est accidens concretum quod p̄dicatur denominatiue de suo subiecto: ut albū uel nigrū. Et dicit denominatiuū quasi de alio nominatiuū: quia est denominatiuū subiecti ratione forme accidētalis que est in alia a subiecto. denominatū est subiectū de quo p̄dicatur accidens concretū: ut in hac p̄dicatōe denominatiua: sortes est alb⁹: albedo significata in hoc nomine albus: ⁊ per illud abstractum albedo est forma denominans: ⁊ illud concretū album est denominatiuū sortis: ⁊ sortes est subiectū denominatū. Et p̄ hoc p̄z q̄ denominatiuū ⁊ cōcretū idē sunt: ⁊ denotans ⁊ abstractū sīl̄r important.

Secūdo sciendū q̄ ad veram denominationem requirūtur tres conditōes. Prima conditio est q̄ forma denominās sit alia a subiecto sic q̄ non sit de essentia eius sicut gen⁹ respectu speciei: ⁊ q̄ non fluat ex p̄ncipiis essentialib⁹ eius sicut p̄p̄riū: defectu cuius p̄dicata essentialia ⁊ p̄opa non p̄dicantur denominatiue. hic eni nō est vera denominatio: homo est human⁹: uel homo est risibilis. Secūda conditio est q̄ forma denominans significetur fm̄ cadentiam ⁊ inherētiam ad subiectū ut fit in nomine concreto: ratiōe cuius nulla abstracta p̄dicantur denominatiue. Tertia conditio est q̄ denominatiuū ⁊ abstractum conueniant in p̄ncipio dictionis: ⁊ differant in fine cui⁹ defectu studiosus nō dicitur denotatiue a virtute: q̄ ibi nō est conueniētia in p̄ncipio dictionis.

Tertio sciendum q̄ triplicia sunt denominatiua: quedā fm̄ rem tm̄ ⁊ non fm̄ vocem in quibus. s. forma concreti naturaliter p̄ouenit a forma abstracti: ⁊ tamen non est conuenientia in p̄ncipio dictionis ⁊ differentia in fine: ⁊ sic studiosus dicitur denominatiue a virtute. Alia sunt denotatiua fm̄ vocem tm̄ ⁊ non fm̄ rem que habent conuenientiam in p̄ncipio ⁊ differentiam in fine nominis abstracti ⁊ concreti: ⁊ tamen non important alienam naturam a denominato sicut homo ⁊ humanitas uel humanus. Alia sunt denominatiua fm̄ rem ⁊ vocem simul: ⁊ sunt illa quibus conueniūt tres conditiones p̄supposite simul: sicut album ⁊ nigrum que sūt vera denominatiua: ⁊ solū de ip̄is datur diffinitio p̄ia.

Quarto sciēdum q̄ denominatiuū ⁊ denominās siue concretum ⁊ abstractum conueniūt dupliciter: ⁊ differunt dupliciter. Conueniūt p̄imo in re significata: quia significant eandem formā essentialiter: sicut albedo ⁊ albus significant formā albedinis. Dicitur enī in p̄dicamentis albū autē solam quantitatē significat. Secūdo conueniūt in p̄ncipio dictionis: ut albedo ⁊ album. ⁊ illa conueniētia in p̄ncipio dictionis significat cōuenientiā in re significata. Sed differunt in modo significādi ⁊ in modo essendi: quia concretū significat formā cum cadentia ⁊ inherentia ad subiectum per respectum ad subiectum. ⁊ ideo dicit concretum quasi simul cernens formā ⁊ subiectum eius: sicut albū significat albedinē inherentē suo subiecto. Sz abstractū significat formā fm̄ se sine inherentia ⁊ cadētia ad subiectū ⁊ significat eam substantiue ⁊ per modū p̄ se stātis: ⁊ inde dicitur abstractum quasi ab alio tractum: q̄z fm̄ modū eius significādi significat formā cum p̄scisiōe subiecti designādo ipsam omnino sine suo subiecto. ⁊ inde est q̄ nō potest verificari de suo subiecto. Secundo differunt in finali terminatione vocis: ⁊ ista differētia significat differentiam que est in modo significandi: ideo in diffinitione denominatiuorum conueniēter dicitur q̄ differunt ab aliquo. s. quodlibet a suo abstracto in solo casu: quia solū differunt ab ipsis in cadentia ⁊ in modo significādi: ⁊ in hoc explicantur due differentie denominatiui ⁊ denominātis ⁊ subiungitur fm̄ illud nomē hūt appellationē: ad explicādum conuenientiam illorum in p̄ncipali significato ⁊ in p̄ncipio dictionis. vnde ordine nature concretum habet appellationem id est denotationē a suo abstracto: quia ab ipso accipit suū significatū. ⁊ p̄ hō p̄z intellectus diffinitōis.

Sed cōtra p̄dicta p̄mo arguit sic: in nulla bona diffinitione debet poni vniuersale vniuersaliter sumptū: quia sic talis diffinitio non posset vere p̄dicari de diffinito. sed in ista ponit vniuersale vniuersaliter sumptū. s. quecūq;: ergo male. Secundo sic: album ⁊ nigrū sunt denominatiua: ⁊ tamen nō differunt solo casu sed etiam in p̄ncipali significato: ergo in hac diffinitione male ponitur ab aliquo solo casu differentia sunt.

Tertio sic: denominatiuū ⁊ abstractū differūt in modo significādi ut p̄ius dictū est: ⁊ etiaz in genere sicut albedo ⁊ albus: ergo non differūt solo casu: ergo. Quarto sic: studiosus est denotatiuū virtutis q̄z p̄dicat denotatiue de suo subiecto ⁊ hoc nō habet nisi a forma virtutis: ⁊ tm̄ nō habz appellationē fm̄ nomen virtutis: ergo male dicit q̄ fm̄ illud nomē hz appelllatōez. Quīto sic: abstractū denotat a cōcreto sicut a iusto iusticia: ergo abstractū habet appellationem a concreto ⁊ non econtra. ergo male dicitur q̄ denominatiuū fm̄ illud nomē abstracti habet appellationē.

Ad argumenta. Ad primū dr q̄ quecūq; in hac diffinitōe nō tenetur vniuersaliter sed infinite: ꝛ tm̄ valet sicut illa que.iō nō ponit vniuersale vniuersaliter sumptū. Ad secūdū dr q̄ licz album ꝛ nigrum non differant inter se solo casu: tamen respectu suoꝝ abstractoꝝ. ſ. albedinis ꝛ nigredinis solo casu differūt. ꝛ sic intelligit in diffinitione q̄ denominativa solo casu differunt a suis abstractis. Ad tertium dicitur q̄ negatur consequētia. ꝛ causa ē quia qum dicitur solo casu: non solum dicitur de cadentia vocis: sed etiam de cadētia que est in modo significandi concreti ꝛ abstracti: ꝛ etiā quantum ad modos essendi qui per istos modos significandi importantur. Ad quartū dicitur q̄ licz studiosus sit denominativū fm rem: non tamen fm vocem ꝛ rem simul: ꝛ solum de illis denominativis datur ista diffinitio.

Ad quintum dicitur: q̄ licz fm formationem vocis que a grāmatico principaliter consideratur abstractū detinet a concreto: tamē fm ordinē vere significationis ꝛ denominationis concretum deriuatur ab abstracto eo q̄ abstractum importat formā fm se. ꝛ concretū importat eam per cadentiam ad subiectū. mō ipsa fm se naturaliter precedit inherentiam eius ad subiectum. ideo in tali ordine concretū capit denominationē ꝛ appellatiōez ab abstracto. ꝛ tal' ordo denominatiōis a logico consideratur: ideo dicitur concretum ab abstracto deriuari.

Eorum que dicuntur: quedam dicuntur cum complexione: ut homo currit: quedam sine complexione: ut homo uel currit.

Post hec autor posuit in speciali tria antepredicamēta. ſ. tres diffinitiones que valent ad reductionē dicibiliū ꝛ cōuenientiā eorū in aliquod vnū cōmune: Hic ꝓsequēter ponit duas diuisiones valētes ad cognoscendū distinctionez ꝛ differentiam eorum que ponūtur in predicamēto ad inuicem ꝛ ab his que non ponūtur. ꝛ quia prius oportet distinguere illa que nō ponūtur in predicamēto ab his q̄ ponūtur in predicamento cū distinguere ea que ponuntur in predicamento ad inuicem: Ideo autor ponit ꝓmo hanc diuisionem que valet ad cognoscendū que ponūtur in predicamento ꝛ que non dicens: Eorum que dicūtur: quedā dicunt cū cōplexione sicut oro. quedā vo sine cōplexione ut termini incōplexi. Cui⁹ rō est: q̄ omne quod dicit exprimitur uel significat p vocem complexam ex plurib⁹ vocibus significatiuis: ꝛ sic dicit cū cōplexione: uel exprimit p vnā solam vocē significatiuā: ꝛ sic dicit sine complexione.

Primo sciendū q̄ dici triplr accipit. Uno mō ut tantū valet sic ōriuari ab alio: ut qū dicit dyalectica dicit a dya qō est duo id est deriuat'. Secūdo mō ,put tantū valet sicut predicari ut in diffinitōe p̄dicabilis qū dicitur predicabile est quod aptū natū est de pluribus dici id est predicari. Tertō modo dici accipitur ꝓout tantū valet sicut exprimi uel significari p vocē significatiuā: ꝛ isto modo sumitur in proposito. ꝛ per hoc pz quid sit diuisum in hac diuisione. Est enī dicibile quod est significabile: ꝛ dici potest per dictionem que est vox significatiua: ideo tantum valet dicere eorum que dicuntur sicut dicibiliū q̄ p vocem significatiuā exprimunt'.

Secūdo sciendū q̄ cōplexio dupliciter accipit. Uno modo generaliter pro quacūq; compositione duorū ad inuicē siue sit duarū rerū uel dictionū litterarū uel syllabarum: ꝛ isto modo nō accipitur hic. Alio modo accipitur solum specialiter pro compositiōe plurium vocū significatiuarum. ꝛ isto modo sumitur in proposito: ꝛ ideo complexio ut hic sumitur est compositio ex plurib⁹ vocibus significatiuis. Et dici cū complexione est significari uel exprimi. p vocē cōpositā ex pluribus vocibus significatiuis. Et dici sine complexione est exprimi p vnam solam dictionem.

Tertio sciendū q̄ duplex est complexio. Quedam est cōplexio distans: in qua extrema copulantur per copulam verbalem. sicut in qualibet oratione perfecta: Et dicitur complexio distans quia extrema illius cōpositionis accipiuntur ab anima distincte ꝛ tanq̄ entia distincta concipiūtur ꝛ postea vniuntur ad inuicem: ꝛ hoc significatur per copulam verbalem que est nota compositionis facte in intellectu. Uel etiam dicitur distans ideo q̄ inter extrema eius mediat copula verbalis. Alia est cōplexio indistans cuius extrema non copulantur per copulam verbalem: ꝛ se habent sicut determinatio ꝛ suū determinabile sicut fit in oratione imperfecta: ut dicēdo: homo albus. Et dicitur indistans: quia extrema talis compositionis designātur cōfuse ꝛ apprehendūtur ab anima ut vnum ab alio

Quarto et iō inter ipa non mediat copula verbalis. sciendum q̄ illa que dicuntur cum complexione dupliciter possunt considerari. Uno mō inquantum habent complexionem ex pluribus vocibus ꝛ important conceptum complexum: Et isto modo complexa non ponūtur in predicamento nisi per suas partes. ꝛ si ille partes sunt de diuersis predicamētis: ut hic homo est albus. tale dicibile fm suas partes reponit' in diuersis predicamentis. ꝛ si ille partes sint de eodem predicamento: ut animal rationale: tale dicibile ponitur in eodem predicamento tm̄ fm suas partes: quia tamen non per se est vnum dicibile sz plura: ideo simpliciter loquendo dicitur q̄ tale dicibile cōplexum non est reponibile in predicamēto. Alio modo potest considerari illud quod dicitur cum complexione. ſ. dicibile complexum inquantum sumitur ad circumloquendum vnum incomplexū: ꝛ illo modo bene ponitur in predicamēto loco illius incomplexi: quod circumloquuntur ut quando diffinitio ponitur loco diffiniti ad circumloquēdum ipsum diffinitum. Sed si capiatur diffinitio inquantum includit genus ꝛ differentiam: hoc modo non poneretur in predicamento per modum vnius sed per modū plurium fm suas partes. ſ. per modum generis ꝛ differentie: et sic dicibilia complexa ut complexa sunt non ponuntur in predicamento: incomplexa vero ponuntur. ꝛ per hanc diuisionem cognoscimus quomō differunt dicibilia complexa ꝛ incomplexa: ideo hec diuisio valet ad cognoscēdū dr̄iam eorum q̄ ponunt' in p̄dicamēto ab his q̄ nō ponunt'.

Sed contra predicta arguitur primo sic: omne dicibile est predicabile quia idem sit dici ꝛ predicari: sed omne predicabile est incomplexum: ergo ꝛ omne dicibile: ergo nulla dicuntur cum cōplexione. Secundo sic: vnumquodq; habet dici ꝛ significari eo modo quo habet esse. sed omne ens habet esse incomplexum ꝛ esse vnū: ergo omne dicibile est incomplexum. Tertio sic: canis est vnum dicibile: ꝛ tamen non est incomplexum qum includat plura significata: nec complexum qum non habeat plures voces: ergo male dicitur q̄ dicibilium quedam dicuntur cum complexione ꝛ quedam sine. Quarto sic: huius diuisionis membra non sunt opposita: quia complexum ꝛ incomplexum in eodem incidunt: ergo diuisio est mala. Quinto sic: omne compositum ex voce ꝛ modo proferendi est complexum: sed omne dicibile habet vocem ꝛ modum proferēdi. ergo nul

Ad argumenta. lū habz sine cōplexione. Ad primum dicitur: q̄ si capiatur dicibile ut est aptum natum predicari sic omne dicibile est predicabile. sed si capiatur ut est aptum natum exprimi ꝛ significari per dictionem ut in proposito sumitur: sic non omne dicibile est predicabile. Ad secundum dicitur: q̄ licz omne ens fm se sit vnum incomplexum: tamen in ordine ad aliud cum quo est complexum uel cum quo est componibile aliquod ens potest dici complexum licz hoc sibi conueniat formaliter per respectum ad intellectum componentem ꝛ diuidentem qui facit actualiter tm̄

complexionem que prius est in rebus ſm aptitudinem.

Ad tertium dicitur q̄ lz canis ex parte vocis ⁊ materialiter ſit vnū dicibile: tamen formaliter ex parte ſignificatorum non eſt vnū dicibile ſed plura: nō tamen debet dici dicibile complexum: quia illa ſignificata nō habent inter ſe aliquam vnionē uel compoſitionē: nec ſe habent ut determinatio ⁊ determinabile ideo illo modo non poteſt dici complexū uel incomplexū: quia h̄ diuiditur dicibile quod aliquo modo habet rationē vnius dicibilis. Ad quartū dicit q̄ lz complexū ⁊ incomplexū materialiter coincidāt in eodē eo q̄ incomplexū materialiter eſt pars complexi: tamen formaliter opponūtur quantū ad formas complexi ⁊ incomplexi ſicut dictū eſt circa diuiſionē vocis per complexam ⁊ incomplexam in qua multa ponunt̄ que ad intellectū huius diuiſionis preſupponūtur. Ad quintū dicitur q̄ licz compoſitū ex voce ⁊ modo proferēdi habeat cōplexionē generaliter acceptā: nō tamen habz complexionē propē dictam que eſt ex plurib⁹ vocib⁹ ſignificatiuis: de q̄ eſt hic ſolum ad propoſitum.

Sed anteq̄z alterum membrū huius diuiſionis ſubdiuidatur diſtinguēdi ſunt modi eſſendi in octo: quia neceſſarij ſunt ad ſequentem diuiſionē cognoſcendam: ⁊ ad quedam que poſtea dicentur. Primus igitur modus eſſendi in eſt quando dicitur aliquid in alio eſſe ſicut pars integralis in ſuo toto: ut digit⁹ in manu: paries in domo: ⁊ ſimilia. Secundus autē modus eſt: ſicut totum integrale in ſuis partibus ſimul ſumptis: ut domus in pariete tecto ⁊ fundamento. Tertius modus eſſendi in ſicut ſpecies in genere: ut homo uel bos in animali: ⁊ unūquodq̄z inferius in ſuo ſuperiori. Quartus modus eſſendi in: eſt ſicut genus in ſpecie: ut aial in homine uel boue: ⁊ ſimiliter quodlibet ſuperius in ſuo inferiori. Quintus modus eſſendi in: eſt ſicut forma in materia. Et iſte quintus modus ſubdiuiditur quia eſt quedam forma ſubſtantialis: ut anima eſt forma ſubſtantialis hominis. Quedam eſt forma accidentalis: ut albedo hominis. Et prima harū dicitur propprie eſſe in ſicut forma in materia: ut anima in corpore. Alia autem dicitur eē in ſicut accidens in ſubiecto: ut albedo in pariete. Sextus modus eſſendi in: eſt ſicut aliquid in ſua cauſa efficiente: ut regnū in regente. Septimus modus eſſendi in: eſt ſicut aliquid ē in ſuo fine: ut uirtus in beatitudine. Octau⁹ modus eſſendi in: eſt ſicut aliquid in ſuo continēte: ut vinum in uaſe: locatum in loco. Hos autem octo modos eēndi in: diſtinguit Ariſtoteles in phiſicis. Boetius autem aſſignat nouem: quia ſubdiuidit quēadmodum dictum eſt. Unde uerſus: Inſunt pars totum ſpecies genus et calor igni: Rex in regno: res in fine: locoq̄z locatū.

¶ Poſtq̄ autor poſuit primā diuiſionē antepredicamentalem: Hic conſequēter vult ponere ſecundā. ſed q̄ illa diuiſio non poteſt perfecte cognoſci niſi cognoſcantur modi eſſendi in: ideo prius q̄ autor ponat illam diuiſionem dicit eſſe in alio per octo modos qui in his verſibus continentur: Inſunt pars: totum: ſpecies: genus: ⁊ calor igni: Rex in regno: res in fine: locoq̄z locatum. Quorum ſic habetur ſufficientia: quia omne quod eſt in aliquo uel cōuenit realiter cum eo in quo eſt: uel ab eo differt realiter. Si conuenit cum eo realiter in quo eſt dupliciter. uel eſt in eo p modum partis. uel per modum totius. Si per modum partis hoc eſt etiam dupliciter. uel per modum partis integralis: ⁊ ſic eſt prim⁹ modus. Uel per modum partis ſubiectiue: ⁊ ſic eſt tertius modus. Si per modum totius hoc eſt dupliciter. uel per modum totius integralis: ⁊ ſic eſt ſecundus modus. Uel per modum totium vniuerſalis: ⁊ ſic eſt quartus mod⁹. Si differt ab eo in quo eſt realiter: hoc eſt dupl'r. Uel eſt in eo actualiter: uel virtualiter tm̄. Si actualiter: hoc eſt dupliciter: Uel id quod eſt in alio dat eſſe cui ineſt: ⁊ facit vnū eſſe cum eo: ⁊ ſic eſt quintus modus quo ſ. forma eſt in materia. uł ab eo in quo eſt ſuſcipit eſſe ⁊ diſtinguitur in eſſe ab ipſo: ⁊ ſic eſt octauus modus quo locatum eſt in loco. Si ſit in alio virtualiter tm̄: hoc eſt dupliciter. uel eſt in alio quantū ad virtutem productiuā qua p ducitur in eſſe: ⁊ ſic eſt ſext⁹ modus quo effectus eſt in cauſa efficiente. uel eſt in eo ſolum virtualiter quantum ad bonitatem: ⁊ ſic eſt ſeptimus modus quo effectus habet eſſe in ſuo fine: ⁊ non eſt hic diuiſio antepredicamentū: q̄ non īmediate ordinatur ad cognitionē antepredicamētorū: ſed ad cognitionē vnius diuiſionis antepredicamētalis: lz ex conſequenti valeat ad cognitionem predicamentorum.

Primo ſciendū eſt q̄ partes diuerſimode ſunt in toto integrali: ⁊ totū integrale in ſuis partibus: quia partes ſunt in toto per modum materie: ⁊ componūt ipſum totum materialiter ⁊ actualiter vniūtur ⁊ cōtinētur ad inuicem per formā totius ſub qua vniūtur. Sz totum integrale eſt in ſuis partibus per modum forme q̄ fit vniens actualiter ⁊ continens ſuas partes ad inuicem. vnde quia totum habeat rationem actus reſpectu ſuarum partium: ⁊ ex ipſis componatur: ⁊ actus eſt in eo cuius eſt actus: ideo totum conueniēter dicitur eſſe in ſuis partib⁹: ⁊ non differt realiter ab ipſis coniūctim acceptis ſed ratione tm̄: licz diſtinguatur realiter a ſuis partibus diuiſim acceptis: ſicut ſortes differt a manu eius eo q̄ includit alias partes que realiter a manu diſtinguūtur: ⁊ ſimiliter a qua-

Secundo cunq̄z alia parte diuiſim accepta. ſciēdum q̄ diuerſimode ſpecies eſt in genere ⁊ genus in ſpecie: quia ſpecies eſt in genere poteſtate tm̄ ⁊ nō actu: ⁊ continetur ſub eo ſm totam entitatem eius. ⁊ ſimiliter intelligēdum eſt de qualibet alia parte ſubiectiua reſpectu ſui totius. Sed genus eſt in ſpecie: actu: ⁊ intellectu: quia ſpecies non poteſt intelligi non intelligendo genus: ⁊ etiam eſt in ſpecie ſm eſſentiam ⁊ ſm partem ſue poteſtatis ⁊ non ſm totam cōmunitatem eius. ⁊ p hoc habetur differentia tertij modi ⁊ quarti: ⁊ licz genus ⁊ ſpecies ſint idē realiter quātū ad eēntiā: nō tm̄ propt̄ h̄ ſequit̄ q̄ idem eodem mō ſit in ſeipſo: eo q̄ gen⁹ ⁊ ſpēs diſtinguūtur ſm diuerſos modos eſſendi: quare nō eſt inconueniens q̄ ſub illis diuerſis modis vnum inſit alteri ⁊ econtra.

Tertio sciendū circa quintū modū q̄ forma substā tialis ⁊ forma accidental' multiplic' inter se differūt: ⁊ differenter sunt in aliquo. Primo mō: q̄ forma substantial' dat esse simpliciter materie in qua suscipit': q̄ dat sibi esse substantiale qō est eē simplicit'. Sed forma accidentalis dat eē ſm quid subiecto suo: q̄ solū dat sibi esse accidentale in genere cause formal': ⁊ suscipit eē a suo subiecto in triplici gnē cause. ſ. cause efficiētis mālis ⁊ finalis. Secūdo differūt q̄ forma substantial' nunq̄ p̄supponit eē in actu ⁊ cōpletū sui subiecti: sed in potentia tm̄. Sz forma accīdental' p̄supponit eē cōpletū in actu sui subiecti. Tertio differūt: q̄ destructa forma substantiali destruit' in quo ē nō aūt destructa forma accīdtali. ⁊ p has causas q̄ntus modus subdiuidit' a boetio i duos modos.

Quarto sciēdū q̄ aliq̄d est differēter in sua causa efficiēte ⁊ in sua cā finali: q̄ res est in suo efficiēte per hm̄ q̄ ipm̄ efficiēs habet virtutē ꝓductiuam q̄ pōt ꝓducere effectū sicut domificator habet virtutē ꝓductiuā q̄ pōt ꝓducē domū: ⁊ in efficiēte p naturā nō ē cognitio effect⁹: sz in agēte ſm p̄positū effectus est in sua cā q̄ntū ad similitudinē ei⁹ p quā cognoscit': sicut dom⁹ est in mēte artificis ſm suā similitudinē q̄ cognoscit' dom⁹: ⁊ ad cui⁹ imaginē ipa ꝓducitur. sz res est in suo fine accīdtalit' tm̄. ſ. q̄ntū ad bonitatez eius: q̄ tota bonitas rei ordinate ad finē ꝓuenit ex bonitate finis: ⁊ sic sua bonitas ꝛtinet in suo fine: sicut bonitas securis ꝛtinet' in secatōe: ⁊ bonitas equi in equitatiōe. ⁊ p hm̄ aliqualit' habet' intellectus octo modorum essendi in.

Sed cōtra p̄dicta arguit' p̄mo sic: oē ꝛtentū excedit' ab eo in quo ꝛtinet': sed totū integrale nō excedit' a suis ptibus sz ipsas oēs ꝛtinet: q̄ nō ꝛtinet' in suis ptib⁹: ⁊ p̄ cōsequēs nō est in ipsis. Secūdo sic: vnū oppositorū non pōt eē in alio: sz mā ⁊ forma sunt oppositā: qū materia sit potentia: forma vō actus: ergo forma nō est in materia ꝛtra quintū modū. Tertio sic: effect⁹ essentialiter ⁊ realit' distinguit' a suo efficiente ⁊ fine: qū ille due sint cause extrinsece effect⁹: ergo res nō est in efficiēte nec in suo fine. Quarto sic: locus ⁊ locatū distinguūt' eētialiter ⁊ realiter: q̄ locus est in locāte ⁊ nō in locato: ergo locatū nō habet eē in loco sed est extra ipm̄. Quinto sic: sicut aliq̄d est in loco sītr aliq̄d est in tpe: ⁊ tm̄ modus eēndi in tpe inē istos modos nō enumerat': ergo nō sufficienē ponuntur modi essendi in.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr̄ q̄ sz totū integrale ſm suppositā ⁊ esse actuale nō excedat' a suis ptib⁹ tm̄ excedit' quantū ad esse potentiale ⁊ ſm rōnem eo q̄ eē potētiale sibi ꝛuenit a suis ptibus in quib⁹ p̄mo repit'.

Ad secundū dicit' q̄ sz forma ⁊ materia quantū ad suos modos opponūtur. ſ. quantū ad modū actus ⁊ modū potētie: nō tm̄ ſm eē suū: p quod quidē eē ꝛsistūt materia ⁊ forma in cōpositō: nō forma bene est in mā cui dat eē. Ad tertiū dicit': q̄ sz effectus nō sit actualr ⁊ eētialit' in sua causa efficiēte uel finali: tm̄ bene est in aptitudine in ipsis ⁊ vtualiter: ut p̄z visum est. Ad q̄rtū dr̄ q̄ sz locatū nō sit in loco p inherentiā sic q̄ loco inhereat: tm̄ est in eo p ꝛtinētiaz: q̄ a loco ꝛtinet' ⁊ circūdat'. Ad q̄ntū dr̄ q̄ licz esse in tpe nō numeret' hic distincte ⁊ formalr: tm̄ eq̄lenē enumerat' q̄ ꝛtinet' sub octauo mō. ſ. sub eē in loco: q̄ eē in loco ⁊ in tpe ē eē in alio ut in mensura extrinseca rei.

Eoz aūt que sunt: quedam dicunt' de subiecto: **in subiecto uero nullo sūt ut genera ⁊ spēs: ⁊ substantie ⁊ differētie earū que oia dicūtur substantie uniuersales extenso noie substantie: ut homo est aial rationale. Dici de subiecto ut hic sumit' est** dici sicut superius de inferioze: ut aial dicitur de homie: ⁊ homo de soꝛte: ⁊ coloꝛ de albedine. **Esse aūt in subiecto ē ut hic sumitur ſm q̄ accidens est in subiecto. Alia uero neq̄z dicūtur de subiecto: neq̄z sunt in subiecto ut indiuidua substantie. Alia uero dicuntur de subiecto ⁊ sunt in subiecto: ut genera ⁊ spēs aliorū nouē p̄dicamentorū que dicūtur de suis inferioribus: ⁊ sunt in subiecto ut accidens in subiecto: ut coloꝛ dicit' de albedine ut de inferiori: ⁊ est in coꝛpoꝛe ut in subiecto. Alia uero in subiecto sunt de subiecto autem nullo dicūtur: ut hec sciētia est in aia sicut accīs in subiecto ⁊ nō dicitur de aliquo inferiori: ut iste coloꝛ ē in subiecto ut in coꝛpoꝛe ⁊ nō dicit' de subiecto: ois enim coloꝛ in coꝛpoꝛe est.**

¶ Postq̄z autoꝛ p̄misit diuisionē modoꝝ eēndi in: q̄ valet ad cognoscēdum secundā diuisionē antep̄dicamentalē: hic cōsequēter ponit secundā diuisionē antep̄dicamētalem dicēs q̄ entiū dicibiliū aliq̄ nō sunt in subiecto ⁊ dicūtur de subiecto. ⁊ alia nec sūt in subiecto nec de subiecto dicūtur. alia in subiecto sunt ⁊ de subiecto dicūtur. ⁊ alia in subiecto sunt ⁊ de nullo subiecto dicūtur. Cui⁹ diuisionis sic pōt hr̄i sufficiētia: q̄ omne ens dicibile est substātia uel accīs. Si substantia hoc est dupliciē. uel substantia vlis: ⁊ sic est p̄imū membrū. uel substātia pticularis: ⁊ sic est secūdū. Si accīs hoc est dupliciē. uel accīs vle: ⁊ sic est tertium membrū. uel accīs pticulare: ⁊ sic est quartū membrum. Et in hac diuisione subdiuidit' secundū membrū p̄me diuisionis antep̄dicamental'. ſ. dicibile incōplexū. nō tm̄ diuidit' h dicibile incōplexū in tota cōitate ei⁹ sz solū dicibile qō ē ens reale. iō ponit Arist. in textu p̄dicamentoꝝ in hac diuisione eoꝝ q̄ sunt ⁊ nō eoꝝ que dicunt'.

Primo sciēdū q̄ dici de subiecto ⁊ eē in subiecto sic differūt inter se: q̄ dici de subiecto ut hic sumit' est superius dici de inferiori. vnde superi⁹ eo q̄ dicit totū eē sui inferioris p̄dicat' de suo inferiori: ⁊ sic capit' hic subiectū nō p̄ subiecto accīdtis sed p̄ inferiori subijcibili alicui⁹ superioris. Sz eē in subiecto est eē in alio ut accīs in subiecto tanq̄z forma sibi inherēs ⁊ aduenies ei post eē cōpletū. Ad hoc enī q̄ sit accīs req̄rit' ipm̄ hr̄e ens completū ante se ad qō cadit aut inheret. ⁊ sic capit' hic subiectū ꝓ subiecto accidentis qō ē indiuiduū de gnē substantie: ⁊ p hm̄ pz quō oi uersimode capit' subiectū dicendo q̄ aliq̄ dicunt' de subiecto: ⁊ dicēdo q̄ aliq̄ sunt in subiecto: q̄. ſ. in p̄mo mō capit' p̄ inferiori. In secūdo vō p̄ ente cōpleto ⁊ pfecto quod est subiectum accidentis.

Secūdo sciendū q̄ in p̄mo membro huius diuisionis dr̄ q̄ aliq̄ dicunt' de subiecto ⁊ nō sunt in subiecto: ꝓ quod intelligunt' substantie vles. ille enī hūt q̄ sint substātie ⁊ q̄ sint vles. inq̄ntū sunt substantie nō sunt in subiecto q̄. ꝓpriū est substantie in subiecto nō eē: eo q̄ est ens p se: ⁊ nō in alio. Sed inquantū sunt vles dicūtur de subiecto: q̄ hūt inferiora sub ipsis. Sed in secundo membro dr̄ q̄ q̄dā nō dicūtur de subiecto nec sunt in subiecto: ⁊ p hm̄ intelligūtur substantie pticulares. Ille enī inquantū substātie non sunt in subiecto. inquantum vero particulares sunt nō dicuntur de subiecto: quia non habent aliqua inferiora sub ipsis: ⁊ per istos duos modos habetur differentia inter substantias vniuersales ⁊ particulares.

Tertio sciendū q̄ in tertio mēbro dicit: alia sūt in subiecto ⁊ dicunt̄ de subiecto: p̄ qō intelligunt̄ accidentia vniuersalia. Illa enī inquantū accidentia sūt in subiecto sūt: qz oē accidens habet esse in subiecto. vñ ꝓpriū esse accidentis est inherentia ad subiectū. ſz inquantū vniuersalia sūt dicunt̄ de subiecto. ſ. de suis inferioribꝫ. ⁊ cū dicit in quarto membro. alia sūt in subiecto ⁊ de subiecto nullo dicunt̄: p̄ hoc intelligunt̄ accidentia pticularia que inquantū sūt accidentia sunt in subiecto. inquantū vō pticularia nō dicūt̄ de subiecto: qz nō hūt inferiora: ⁊ istorū modoꝝ siue mēbroꝝ exempla satis patent in textu.

Quarto sciendū q̄ substantie pticulares ⁊ accidentia pticularia diuersimode pticularizant̄ ⁊ indiuiduant̄: qz pticulares substantie pticularizant̄ ⁊ indiuiduant̄ p̄ materiā signatā que est p̄incipiū indiuiduatiōis: ⁊ sic ille substātie indiuiduant̄ p̄ aliquid de suo genere. ⁊ qz differūt a suis speciebꝫ p̄ p̄incipiū indiuiduationis: iō talia indiuidua de genere substantie p̄ aliq̄d de suo genere a suis vniuersalibꝫ differūt. ſz accidentia pticularia pticularizant̄ p̄ indiuiduationē sui subiecti: qz capiūt vnitatē ⁊ pluralitatē numeralē ab vnitate ⁊ pluralitate sui subiecti. ⁊ qz suū subiectū nō est de suo genere: ideo nō indiuiduant̄ p̄ aliquid sui generis: nec p̄ aliquid sui generis differūt a suis vniuersalibꝫ sicut substantie indiuidue. Ex̄ ex p̄dictis patet q̄ p̄ hanc diuisionē cognoscit̄ differentia eorum que ponunt̄ in p̄dicamento substantie ab his que ponunt̄ in p̄dicamentis accidentiū: etiā cognoscit̄ differētia eoꝝ que ponunt̄ in p̄dicamento eodem. ſ. penes vltimā ⁊ pticulare: ⁊ ideo habet̄ ad quid hec diuisio est vtilis.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo: quicq̄d dicitur de subiecto est in subiecto: cū dicit̄ de p̄supponat esse in: ergo nulla dicunt̄ de subiecto q̄ nō sunt in subiecto: ut dicit̄ in p̄mo membro. Secundo sic: omne subiectū p̄rius est illo cuius est subiectū: sed inferius nō est p̄rius suo supiori: ergo nō est subiectū sui superioris: p̄ oſequens dici de subiecto nō est dici de inferiori.

Tertio sic: aliquis homo est substantia pticularis: ⁊ tñ dicit̄ de subiecto. i. de suo iferiori: ut dicēdo sortes est aliquis homo. vbi aliquis hō est superius ad sortē: ergo male dicit̄ q̄ substantia pticularis nō dicit̄ de subiecto nec ē in subiecto. Quarto sic: oē q̄ est in subiecto est in essentia vel esse subiecti. ſz accidēs vniuersale nō est intra essentiam subiecti: cū nō sit de essentia eius nec de esse: cum esse rei aliene nature nō p̄miſceatur: igit̄ accidentia vlia nullo modo sunt in subiecto. Quinto sic: oīs forma cōicabilis dī de subiecto hoc ē de iferiori: ſz accidētia pticularia sūt forme cōicabiles. cū oīs forma sit cōicabilis: ergo illa accidentia dicunt̄ de subiecto q̄ est contra quārū membrū.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ q̄ ſi capiatur ſemp eodē modo subiectum: tūc verū est q̄ quicq̄d dicit̄ de subiecto hoc est de inferiori est in subiecto. i. in inferiori. Sz capiendo subiectū diuersimode ut accipit̄ in istis mēbris: tūc nō omne q̄ dicit̄ de subiecto hoc est de inferiori est in subiecto accidētis q̄ ē ens completū ⁊ pfectū existens actu q̄ est causa ⁊ occasio alteri existenti in eo: sicut homo est causa albedinis existētis in eo. Ad secundū dicit̄ q̄ licz subiectū accidentis sit naturalit̄ p̄rius eo cui⁹ est subiectū: nō tñ subiectū alicuius supiorꝫ. ⁊ isto modo capit̄ hic subiectū in diffinitiōe dici de subiecto. Ad tertiū dicit̄ q̄ ſz aliq̄s homo p̄dicatiōe spēi ⁊ cōſiderando ipſū ex pte nature cōtracte dicat̄ de sorte ut de inferiori: nō tñ p̄dicatiōe indiuidui: ⁊ cōſiderādo ipſū ex pte signi cōtrahentis naturā: ſz hoc modo dicendo sor. est aliq̄s hō p̄dicat̄ idē realit̄ de seipso ⁊ nō superi⁹ de inferiori. Ad quartū dicit̄ q̄ ſz accidēs nō sit in essentia subiecti tanq̄ p̄incipiū ei⁹ essentie: tñ p̄ inherentiā dī esse i essentia subiecti ex p̄ñti: ut est in toto compoſito ⁊ sub esse ipſi⁹: ſz tñ p̄ se ⁊ p̄mo nō inberet essentie vel esse ſz toti compoſito: ſz q̄ñq̄ rōne materie: ⁊ q̄ñq̄ rōne forme. Ad q̄rtum dicit̄ q̄ ſz oīs forma ſm se accepta sit cōicabilis: nō tñ forma accepta ⁊ indiuiduata p̄ subiectū eius ſz est incōmunicabilis: iō accidēs pticulare: eo q̄ pticulare nō est cōmunicabile nec dicit̄ de subiecto.

Quando alterū de altero predicat̄ ut de subiecto: quecunq̄z de eo q̄ō predicat̄ dicunt̄: oīa de subiecto dicunt̄: ut sortes est homo: hō est aīal: ergo sortes est aīal. Diuersoꝝ generꝫ ⁊ nō subalternatim positoꝝ diuerse sunt species ⁊ differētie: ut aīalis ⁊ scie que sūt diuersa genera. dr̄ie enī aīalis sunt rōnale ⁊ irrōnale. diuidit̄ enī p̄ has differentias: ut aīaliū aliud rationale aliud irrōnale. Differentie autez scie sūt naturale: morale ⁊ sermotionale Diuidit̄ enim p̄ has differētias: ut scientiaꝝ alia naturalis alia moralis alia sermotionalis.

¶ Postq̄z autor superius posuit duas diuisiones valētes ad cognoscendū differētias dicibiliū inter se tam ponibiliū in p̄dicamento q̄z nō ponibiliuz. Dic consequenter ponit duas regulas antepredicamentales valentes ad cognoscendū ordinē illorū que in p̄dicamento ponunt̄. Et quia p̄rius est cognoscere ordinē dicibiliū respectu vni⁹ p̄dicamenti q̄ō docet̄ p̄ primā regulam q̄z cognoscere ordinem ipſoꝝ respectu diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ: q̄ō fit p̄ secundā regulā: iō cōuenient̄ preponit p̄mā istaꝝ regularꝫ que talis ē Q̄ñ alterū de altero predicat ut de subiecto quecūq̄z de eo q̄ō p̄dicat dicunt̄ oīa de subiecto dicunt̄: ut ſi sortes est homo ⁊ aīal p̄dicet̄ de bose etiā p̄dicabit̄ de sorte.

Primo sciendū q̄ in ista regula p̄ illud q̄ō p̄dicat̄ siue p̄ p̄dicatū intelligit̄ superius hūs modum p̄dicandi alicui⁹ p̄dicabilis. ⁊ p̄ subiectū intelligit̄ inferius alicui⁹ supiorꝫ: iō ſensus regule ē q̄ñ aliq̄ō superi⁹ p̄dicat̄ de suo inferiori quecunq̄z p̄dicant̄ essentialiter de illo supiori etiā p̄dicant̄ de inferiori eius. Cuius rō est: qz superi⁹ actualiter includit̄ in suo inferiori: iō quecūq̄z insūt tali supiori ⁊ de ipso p̄dicant̄ essentialit̄ sunt etiā actualiter in suo inferiori: ⁊ de illo actualit̄ p̄dicant̄ ⁊ ſi p̄mū superius essentialit̄ p̄dicet̄ de suo inferiori etiā sua supiora p̄dicabunt̄ essentialit̄ ⁊ ſi accidentalit̄ etiā sua supiora p̄dicabunt̄ accidentalit̄ de suo subiecto: ⁊ p̄ hoc pz q̄ ista regula valet ad cognoscendū ordinē dicibiliū in vna linea p̄dicamētali: ⁊ q̄ō de ſe oīa supiora alicui⁹ generis sūt supiora suaꝝ ſpēꝝ ⁊ etiā q̄ p̄dicabilia p̄ñt de ſe inuicē p̄dicari.

Secūdo sciendū q̄ ſm istam regulā debent ob ſeruari due conditiones. Prima est q̄ prima ꝓpositio sit directa ⁊ ordinata siue sit ibi essentialis p̄dicatio siue accidentalis: oportet enī ibi aliq̄ō superi⁹ predicari ſm ordinē alicui⁹ quinq̄ p̄dicabiliū. Secūda conditio est q̄ in secūda ꝓpositiōe sit p̄dicatio essentialis ⁊ directa defectu cuius hic nō arg. p̄ regulā hō est aīal: aīal est asinus: ergo homo est asinus: qz in secūda ꝓpositiōe nō est essentialis p̄dicatio: cū inferius nō p̄dicet̄ essentialiter de suo supiori: q̄ō tñ hic requirit̄ ꝓpter hoc q̄ reducendo talem ordinē ad ſillogiſmū secūda ꝓpositio fit maior in p̄ma figura ⁊ illa debet esse vniuersalis ſem̄ actualiter vel virtualiter: ⁊ non esset virtualiter vniuersalis niſi esset ibi p̄dicatio essentialis. ⁊ tenet etiā ista regula in negatiuis suppoſito tamē q̄ p̄ma ꝓpositio sit affirmatiua quā oportet fieri minorē in p̄rima figura ⁊ in secūda ꝓpositione p̄dicatum

negaf eſſentialiter de predicato prime. vñ ſequiſ ſortes eſt homo:homo nõ eſt aſinus:ergo ſortes nõ eſt aſinus.

Tertio ſciendũ q; ſecunda regula antepredicamẽtalis talis eſt: Diuerſoꝝ generũ ⁊ nõ ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie Cuius ratio eſt: qz ſpecies ⁊ differentie alicuius generis eſſentialiter deſcendunt a ſuo genere: ⁊ dicunt eandẽ eſſentiã cum ipſo. ſz diuerſa genera eſſentialiter differunt: ergo ſpecies ⁊ differentie includunt eſſentias oppoſitas illoꝝ generum ⁊ p conſequens diuerſoꝝ generũ ⁊ nõ ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſũt ſpẽs ⁊ differẽtie. ⁊ p hoc pz q; iſta regula valet ad ſciendũ quo ſub diuerſis ꝑdicamẽtis debẽt ordinari diuerſe ſpẽs ⁊ quo eſſentie ꝑdicamentoꝝ ſũt impmixte.

Quarto ſciendũ q; genera ſubalternatim poſita dicunf quoꝝ vnum eſſentialiter eſt ſub alio ſicut corpus ⁊ aſal. ⁊ p oppoſitũ illa dicunf non ſubalternatim poſita: quoꝝ vnum nõ continef ſub alio eſſentialiter ut ſunt ſubſtantia ⁊ qualitas. ⁊ in hac regula dicif nõ ſubalternatim poſita ad differentiã generũ ſubalternatim poſitoꝝ: qz ipſoꝝ poſſunt eſſe eedem ſpecies ⁊ differentie: ſicut ſpecies animalis ſũt ſpecies corporis ⁊ etiã ſubſtãtie: licz nõ ſint imediate reſpectu illoꝝ generũ. ⁊ ſimiliter differentie aſalis ex cõſequenti ſũt differẽtie coordinatiõis ſubſtãtie: ſz genera poſita nõ ſubalternatim nõ pñt ex pñti habere eaſdẽ differentias nec ſpecies ꝓpter cauſã pr̃ dictã.

Contra predicta primo arguif ſic: nõ ſequiſ ſortes eſt hõ:hõ ẽ ſpecies:igif ſortes eſt ſpecies. ⁊ tamen ibi arguif p primã regulã:ergo illa nõ eſt bene aſſignata. Secũdo ſic:non ſequiſ p illã regulã homo eſt albus:albũ eſt accidẽs:ergo homo eſt accidens. ⁊ tamen arguif ſm conditiões regule ꝑme:ergo nõ eſt ſufficiens. Tertio ſic:ſubſtantia ⁊ quantitas ſũt diuerſa genera: ⁊ tamen corp⁹ eſt ſpecies vtriuſq; ergo male dicif in ſecunda regula:diuerſoꝝ generũ diuerſe ſunt ſpecies. Quarto ſic: animal ⁊ ſcientia ſũt diuerſa genera nõ ſubalternatim poſita: ⁊ tamen ipſoꝝ eſt eadẽ differentia. ſ. rationale qõ eſt differentia homis:quia diuidit animal ⁊ etiã ſcientiaz: qz ſcientia diuidif p ſcientiã rationalem ⁊ realem:ergo diuerſoꝝ generũ nõ ſunt diuerſe differentie. Quinto ſic: Intellectiuũ eſt differẽtia hominis ⁊ etiã angeli: ⁊ tñ hõ ⁊ angelus nõ ꝺtinẽf ſub eodẽ genere ſz ſub diuerſis:qz hõ cõtinef ſub corpe: ⁊ angel⁹ eſt ſubſtãtia incorpea:ergo diuerſoꝝ generũ eſt eadẽ differentia.

Ad argumenta. Ad primũ iſtoꝝ dicif q; ibi nõ arguif p regulam qz in hac ꝓpoſitiõe:homo eſt ſpecies:nõ eſt ꝑdicatio eſſentialis:qz intentiones ſecũde nõ predicanf de primis eſſentialiter: ſz accidentaliter ſolũ eo q; dicunt reſpectus accidẽ tales qui accidunt rebus prime intentiõis. ⁊ eodem modo diceref de iſta:homo eſt ſubſtantia. ſubſtantia eſt genus: ergo homo eſt genus: ⁊ ſic de alijs. Ad ſecundũ dicif q; album in ꝑdicato prime ꝓpoſitionis: ⁊ in ſubiecto ſecũde differenter tenef: qz in pma album tenef contractũ ad ſubiectum ſm q; dicit totũ eſſe eius. In ſecunda vo tenef ſub ꝓpria rõne eius ⁊ non inquantũ dicit eſſe p reſpectum ad ſuũ ſubiectum: ideo in illa ſecunda ꝓpoſitione non ꝑdicaf aliquid de ꝑdicato prime formaliter accepto: ſicut tenebaf in pma: ideo nõ arguif p primã regulã: ſz cõmittif fallacia accidentis. Ad tertiũ dicif q; corpus non eſt ſpecies ſubſtantie ⁊ quantitatis capiẽdo corpus vniuoce: ſz capiẽdo equiuoce tñ: qz put corpus eſt ſubſtantia que põt ſuſcipere tres dimenſiones eſt ſpecies ſubſtantie: ⁊ ſm q; ipoz tat actu illã dimenſionẽ. ſ. longitudinẽ latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ eſt ſpẽs quantitatis ⁊ ſi nõ tenef equiuoce nõ ẽ vna ſpecies ſz diuerſe. Ad quartũ dicif q; rõnale nõ eſt eadẽ differentia ut eſt differentia aſalis ⁊ ſcientie: qz nõ tenetur vniuoce ſz equiuoce: qz ſm q; dicit formaz qua poſſumus vti rõne eſt differentia aſalis: ⁊ ſm q; dicit ſcientiã que eſt de ente rõnis eſt differentia ſcientie. Ad quintũ dicif q; intellectiuũ nõ reperif equalif in homine ⁊ in angelo. nec ſũt intellectus hois ⁊ angeli in equali gradu pfectionis: cũ intellectus angeli ſit pfectior eſſentialiter intellectu hois: ⁊ ideo intellectiuz dicif de ipſis analogice ⁊ nõ vniuoce: ideo nõ eſt differentia eadem.

Dr̃ũ que ſm nullã complexionẽ dicunf. Singulũ eoꝝ aut ſignificat ſubſtantiã aut quantitatez aut qualitatem aut ad aliquid aut agere aut pati aut ubi aut quando aut ſitũ eſſe aut habere. Eſt enim ſubſtantia ut exemplariter dicaf: ut homo equus. quãtitas ut bicubitũ tricubitũ. qualitas ut albedo nigredo. ad aliquid ut dupluz triplũ. ubi uero ut in loco eſſe. qñ autẽ ut heri fuiſſe cras foze. ſitus ut iacere: ſedere. habere ut calciatũ eſſe: armatuz eſſe. agere ut ſecare urere. pati ut ſecari uri.

¶ Poſtq̃ autoꝝ determinauit de antepredicamẽtis que neceſſario requirunf ad cognitionez predicamentoꝝ: hic conſequenter incipit determinare de predicamentis: ⁊ qz cognitio generalis ⁊ confuſa ꝑcedit in nobis cognitionez ſpecialem ⁊ diſtinctã: ideo determinat de ipſis in generali priuſq; in ſpeciali premittens talem diuiſionem. Eoꝝ que dicunf ſm nullam complexionem. i. vnũquodq; dicibiliũ incomplexoꝝ ſingulum aut ſignificat ſubſtantiã aut quantitatẽ aut qualitatẽ aut ad aliquid: ⁊ ſic de alijs. ⁊ de quolibet iſtoꝝ ſatis patẽt exempla in textu: vnde patet q; iſta diuiſio nõ eſt vnũ antepredicamentuz qz nõ ꝑcedit determinatiõe ꝑdicamentoꝝ. ſz determinat de ꝑdicamentis in generali diſtinguẽdo ipſa ⁊ exemplificãdo de quolibz ipſoꝝ

Primo ſciendum q; dicibile incomplexuz accipif dupliciter. vno modo ꝓ omni illo quod ſignificaf p vnam vocem incomplexaz ut capif in prima diuiſione antepredicamentali: iſto modo nõ capif hic: quia multa dicibilia hoc modo incomplexa ſũt que nõ ponunf in aliquo predicamento ut chymera ⁊ multa alia entia rationis. Alio modo capif ſpecialiter ſolum ꝓ dicibili incõplexo ordinabile in genere: ⁊ hoc modo ſumif dicibile in iſta diffinitione ſm q; ſignificat ſubſtantiã quantitatem ⁊c. ⁊ p hoc q; dicit ſignificat: dat intelligere q; hic nõ conſiderant res ſub rõne entis: nec homo ordinat in ꝑdicamentis Sed conſiderant ille voces p quas res ſignificantur: ⁊ ſub tali conſideratiõe ordinant res in predicamento.

Secũdo ſciendũ eſt q; ad hoc q; aliquid ſit ordinabile in genere quattuoꝝ conditiones requirunf. Prima eſt q; tale dicibile ſit vnuz formaliter ⁊ virtualiter: qz ſi eſſet equiuocũ: eſſent plura dicibilia: ⁊ poſſet ordinari in diuerſis ordinibus ſiue in diuerſis predicamentis: ⁊ ꝓpter hoc equiuoca ut equiuoca ſunt nõ ordinãtur in predicamento. Secunda conditio eſt q; tale dicibile ſit incomplexũ: quia ſi eſſet complexũ ſm diuerſas partes ei⁹ eſſet in diuerſis predicamentis vt in diuerſis locis eiuſdem ordinis: ſicut patet de diffinitione. genus enim ponif in recta linea. differentia vo in linea laterali. ⁊ ꝓpter hanc rationẽ complexa nõ ponunf in genere ſm ſe ut complexa ſunt: ſed ſm ſuas partes ſolum vel inquantuz ſumunf pro vno incomplexo. Tertia conditio eſt q; tale dicibile ſit ens reale: ⁊ q; habeat ordinez certũ in rebus: ⁊ ꝓpter hoc entia rationis: ut chymera ⁊ bircoceruus ⁊ ſimilia nõ ponunf in predicamentis. Quarta conditio eſt q; tale dicibile ſit vnũ

nerſale vel particulare: qz ordinatio ſm ſub ⁊ ſupra fit ſm rationes vniuerſalis vel pticularis ſic: q pticulare ponitur ſub: ⁊ vniuerſale ſupra. ⁊ ꝓpter hoc deus nō ponit in p̄dicamento. nō enim eſt vniuerſalis: qz nō poſſūt eſſe plures dij. nec pticularis cum nō habeat aliquid ſuperius vniuocum: ⁊ p hoc patet q̄ id quod diuidit in preſenti diuiſiōe eſt dicibile incomplexū ordinabile in genere.

Tertio ſciendū q̄ huius diuiſionis ſic habet ſufficientia: qz omne dicibile ordinabile in genere vel dicit ens p ſe vel in alio. ſi p̄mū ſic eſt ſubſtantia. ſi ſecūdū hoc eſt duplicit: vel eſt ens abſolutū vel reſpectiuū. ſi abſolutū hoc eſt duplicit: vel cōſequit ſubſtantiā gratia materie ⁊ ſic eſt quātitas. vel gratia forme ſic eſt qualitas. ſi reſpectiuū hoc eſt duplicit: vel ſumit a reſpectu ſubſtantie ad aliq̄d extrinſecū vel a reſpectu alicuius extrinſeci ad ſubſtantiā: ſi p̄mū hoc eſt duplicit: vel dicit reſpectū ptiū ſubſtantie ad ſuū totuz ⁊ ad locū ⁊ ſic eſt ſitus. vel dicit reſpectū ſimplicē ſubſtantie ad aliquid extrinſecū: ⁊ hoc eſt tripliciter: qz vel oritꝫ a forma ⁊ ſic eſt actio. vel oritꝫ a materia ⁊ ſic eſt paſſio. vel a toto cōpoſito ⁊ ſic eſt ad aliq̄d. Si vo dicat reſpectū extrinſeci ad ſubſtantiā hoc eſt duplicit vel tale extrinſecū eſt adiacens ⁊ applicatum ſimul ⁊ ſic eſt habitus. vel adiacēs tm̄ ⁊ hoc eſt dupliciter: vel adiacet rei in motu ⁊ ſic eſt quando. vel in quiete ⁊ ſic eſt vbi. ⁊ p hoc

Quarto habet q̄ tm̄ decem ſūt predicamenta. ſciendū q̄ p̄dicamentū eſt genus generaliſſimū reſpectu alicui⁹ coordinationis: vel eſt ipſa tota coordinatio: ⁊ dicit p̄dicamentū de p̄dicari ⁊ metior metiris qz eſt menſura omniū alioꝝ que ſūt in tali genere: vel etiā qz in ſe vel ſub ſe colligit omnia p̄dicata eiuſdē generis: ⁊ ſicut patet in diffinitione p̄dicamenti p̄dicamentū pōt accipi duplicit: ⁊ vtroqꝫ modo tm̄ decem ſūt p̄dicamenta: qz ſi ſumat̄ p̄mo modo p genere generaliſſimo tm̄ decem ſūt genera generaliſſima; ⁊ qz coordinationes p̄dicamentales diſtinguūt̄ p generaliſſima que ſūt prima principia formalia illaꝝ coordinationū. igit̄ ſi ſecūdo ſumat̄ p tota coordinatione erūt decem predicamenta ſolum.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo ſic: ens eſt dicibile ⁊ incomplexū ⁊ ſimiliter res aliquid vnū verū bonū que ſunt tranſcendētia ⁊ tamē nō ponunt̄ in aliquo p̄dicamento cum ens ſit cōmunius quolibet p̄dicamento ergo iſta diuiſio nō valet. Secūdo ſic deus eſt in p̄dicamēto ⁊ tamen nō eſt ī aliquo iſtoꝝ: ergo diuiſio mala: antecedens patet: qz omne pticulare dicibile incomplexū ponit in predicamento: ſed deus eſt quoddā pticulare cum ſit vnū ens in numero: ſed vnū in numero ⁊ pticulare idem ſūt: ergo. Tertio ſic: genus ⁊ ſpecies ſunt dicibilia incomplexa ⁊ tamen nō ponunt̄ in aliquo iſtoꝝ p̄dicamentoꝝ: igit̄. Quarto ſic: iſti termini incōplexi, poſitio ⁊ oratio ſūt dicibilia incōplexa ⁊ ordinabilia in genere: qz ꝓpoſitio eſt ſpecies reſpectu orationis ⁊ tamen nō ſunt in aliquo iſtoꝝ predicamentoꝝ. Quinto ſic: materia eſt dicibile incomplexum ⁊ ens reale ⁊ ſibi cōueniunt conditiōes ordinabiliū ⁊ tamen nō ponitur in aliquo iſtoꝝ ergo nō ſufficienter enumerant̄ hic ꝓeditamenta.

Ad argumēta. Ad p̄mū iſtoꝝ dicit̄ q̄ licet ens ex pte vocis ſit vnū dicibile quodāmodo: tm̄ ex parte ſignificatoꝝ eius nō eſt vnū dicibile ſz multa dicibilia: qz ipſum acceptū in cōmuni nō eſt vniuocū: igit̄ nō ponit̄ in aliquo vno p̄dicamento ſed ſm diuerſa ſignificata eius ponit̄ in diuerſis p̄dicamētis: ſimiliter dicendū eſt de alijs tranſcendentibus. Ad ſecundū dicit̄ q̄ licz deus ſit vnus in numero: qz eſt indiuiſibil: nō eſt tamen eſt quoddā pticulare: qz pticulare dicit partē alicui⁹ totius: deus aūt ſub nullo toto continet̄: ⁊ licet vnū in numero ⁊ pticulare in aliquo ſūt idem realiter tamē nō ſunt idem formaliter ſz differunt ratiōe ut dictū eſt. Ad tertiū dicit̄ q̄ licet genus ⁊ ſpecies de materiali ſignificato eoꝝ dicant ens reale aliquod: tamen quantū ad ſua formalia ſignificata importat entia rationis a quib⁹ ſumunt̄ intentiones ſecūde: ⁊ illi reſpectus nō ſunt entia realia: iō genus ⁊ ſpecies nō ponunt̄ p ſe in p̄dicamēto. Ad quartum dicit̄ q̄ licet iſti termini, ꝓpoſitio ⁊ oratio ex parte vocis ſint dicibilia incomplexa tamen ex parte ſignificatoꝝ ſunt dicibilia complexa: ⁊ qz hic nō cōſiderant̄ voces niſi ſz capiunt̄ voces p rebus ſignificatis: ideo ꝓpoſitio ⁊ oratio ⁊ alia que important dicibilia complexa nō ſunt in predicamento: ideo male ponit Buridanus vndecimū predicamentū. ſ. ſigni ad reponendum omnia iſta ſigna vel entia rationis. Ad quintū dicit̄ q̄ licz materia ſit ens reale reductiue ⁊ p modū p̄incipij: nō tamē eſt ens completū: ideo p ſe nō ponit̄ in p̄dicamento. ſz bene ponitur reductiue in p̄dicamento ſubſtantie: ⁊ p modum p̄incipij ſubſtantie coꝝpozee eo modo quo ipſa eſt ens.

b Jſs habitis dicendum eſt de unoquoqꝫ ipſoꝝ predicamētoꝝ: ⁊ primo de ſubſtantia cū ſit prioꝝ alijs predicamētis. Subſtantia diuidit̄ p primā ſubſtantiam ⁊ ſecūdā. Prima ſubſtantia eſt que ꝓprie ⁊ principaliter ⁊ maxime ſubſtare dicit̄. Vel prima ſubſtantia eſt que neqꝫ de ſubiecto dicit̄ neqꝫ in ſubiecto ē: ut aliquis homo ⁊ aliquis equus.

¶ Poſtq̄ autor determinauit de decem p̄dicamentis in generali: hic cōſequenter determinat de ipſis in ſpeciali: ⁊ qz ſubſtantia eſt prioꝝ accidentib⁹ nā diffinitōe ⁊ tpe: ⁊ eſt cauſa omniū accidentiū in triplici genere cauſe. ſ. efficiētis materialis ⁊ finalis: ⁊ cauſa naturaliter p̄cedit ſuū effectum ideo primo autor determinat de ſubſtātia q̄z de accidentib⁹: ipſam p̄mo diuidens p p̄mā ⁊ ſecundā ſubſtantiā. Cui⁹ diuiſionis ſic habet̄ ſufficientia: qz oīs ſubſtantia vel p ſe primo ſubſtat accidentib⁹ ut ſubſtantia pticularis: ⁊ ſic ē ſubſtantia p̄ma. vel ſecūdario ſubſtat accidentib⁹ ut ſubſtantia vniuerſalis: ⁊ ſic eſt ſecūda ſubſtantia. ⁊ p hoc pz q̄ nō ſunt ponēde tres aut q̄ttuoꝝ ſubſtantie: ſz ſolū due. ſ. p̄ma ⁊ ſecūda: eo q̄ oīs ſubſtantia vel eſt pticularis vel vniuerſalis. ſz oēs vniuerſales ſubſtātie ſecūdo ſubſtāt accidentib⁹ p hoc q̄ ſūt in p̄mis. pticulares vo p̄mo ⁊ p ſe ſubſtant.

Primo ſciendū q̄ ſubſtātia triplicit accipit̄. Uno modo ut eſt p̄ma ⁊ pfectior ps entis: ⁊ ſic ē de cōſideratiōe methaphiſici. Secūdo modo ut eſt genus ⁊ p̄incipiū p̄mū omniū ſubſtantiaꝝ: ad qō oēs alie reducūt̄. Tertio modo accipit̄ ut eſt primū ſubiectum omniū accidentiū: ⁊ iſtis duob⁹ modis conſiderat̄ a logico. p̄cipali⁹ tamen ut eſt ſubiectuz accidentiū que diſtinguunt̄ inter ſe ſm diuerſos modos predicandi de prima ſubſtantia: ideo hic cōuenientius diuidit̄ p primā ⁊ ſecundā inquantū eſt ſubiectum accidentiū ⁊ diuerſimode ſubſtat ipſis q̄z diuideretur ſub ratione generis in ſuas ſpecies.

Secūdo ſciendū q̄ nomen ſubſtantie a duobus ſumitur. Primo mō a p ſe eſſendo: ⁊ ſic ſumit̄ a ꝓprio eſſe ſubſtantie: qō eſt eſſe p ſe ⁊ abſolutum: ⁊ hoc modo ſubſtantia vniuoce dicit̄ de omnib⁹ ſubſtantijs: ⁊ eſt genus ipſaꝝ. Alio modo ſumit̄ a ſubſtando: ⁊ ſic ſumit̄ ab eſſe reſpectiuo ſubſtantie quo eſt in potentia ad ſubſtandū accidentibus. ⁊ iſto modo ſubſtantia prius dicit̄ de ſubſtantijs pticularibus que p̄incipaliter ſubſtāt accidentib⁹ q̄z de ſubſtantijs vniuerſalib⁹ que ſecūdario ſubſtant: ⁊ qz hic diuidit̄ ſubſtantia inquantū habet ſubſtare accidentib⁹: ⁊ ut ſic p prius dicit̄ de p̄mis ſubſtantijs q̄z de ſecūdis: ideo iſta diuiſio ē diuiſio analogi in ſua analoga

ta. ⁊ hinc est q̄ p̄ prius substātia diuidit q̄z diffiniat: quia equiuocū prius est diuidendum q̄z diffiniendū.

Tertio scindū q̄ substantia p̄ma vno modo sic diffinit: Prima substantia est q̄ ppzie ⁊ p̄ncipaliter ⁊ maxime substare dicit. in qua diffinitiōe p illud relatiuū q̄ subintelligit substantia loco generis diffinitu: ⁊ ponit ppzie ad ozīam accidentiū in quib⁹ licet vnū aliquo modo substet alteri sicut superficies albedini. tū hoc non est ppzie ⁊ tanq̄z subiectū p̄ncipale ⁊ p se subsistens sicut p̄ma substantia. deinde ponit p̄ncipaliter ad differentiā secūdaz substantiaz q̄ minus p̄ncipaliter ⁊ secundario substant accidentib⁹. Tertio ponit maxime ad differētiā specieꝝ de genere substantie q̄ magis p̄ncipaliter vident substare q̄z genera: sz adhuc p̄ma substantia plurib⁹ substat q̄z illa species: q̄z quibuscūq; substat species substat individuum ⁊ vltra hoc ipsi speciei. ⁊ ponit substare ad explanandum esse subsistantie que est susceptiua accidentiū.

Quarto sciendū q̄ aliter diffinit p̄ma substantia que est q̄ nec in subiecto nec de subiecto dicit ut aliq̄s hō aliquis equus: in qua diffinitiōe subintelligit genus diffiniti. s. substātia. Deinde dicitur que nec est in subiecto ad differentiā accidentiū que sūt in subiecto. deinde ponitur nec de subiecto dr̄ ad ozīam secūdaz substātiaz q̄z nō sint in subiecto tū de subiecto dicunt. Prima enī substātia habet q̄ sit substantia ⁊ q̄ sit p̄ma: inquantū enī substantia cōuenit cū secūdis substantijs ⁊ sibi cōuenit nō esse in subiecto: q̄z hoc est cōe omni substantie. sz inquantū p̄ma est nō habet inferiora sub se nec dicit de subiecto: ⁊ p hoc differt a secūdis substantijs: ⁊ in ista diffinitiōe exemplificat p individuū vagū ut aliq̄s homo aliq̄s equus magis q̄z p individuū determinatū eo q̄ individua determinata ut determinata sūt p conditiōes individuātis sūt ab arte relinquēda: ⁊ p hō pz diuisio substātie ⁊ diffinitiōes p̄mi mēbri ei⁹.

Sed contra p̄dicta arguit p̄mo: vbi est qualitas ibi nō est p̄mū ⁊ secūduz. sz substantia equalit dicit de ambab⁹ substantijs cū sit gen⁹ ipsaz: ergo male hic diuidit p p̄mā ⁊ secundaz. Secūdo sic: vnū membrū hui⁹ diuisionis p̄dicat de alio: q̄z secunda p̄dicat de p̄ma: ergo p̄ma ⁊ secūda nō opponunt: ergo ista diuisio nō dat p oppositā. Tertio sic: materia p̄ma p̄ncipaliter substat: q̄z substat forme substātiali ⁊ p̄ma substantia solū substat accidentib⁹ ⁊ tū nō est p̄ma substantia: ergo illa diffinitio conuenit aliis a diffinito. Quarto sic: oīs passio que realiter cōuenit pluribus individuis conuenit ipsis realiter rōne alicuius cōmunis in quo cōueniūt: sed substare est passio cōis omnib⁹ substantijs p̄mis: ergo cōuenit ipsis ratione alicuius superioris ipsaz: sz tale superius nō est nisi secūda substantia: ergo substāt p prius cōuenit secūde substantie ⁊ p̄ncipalius q̄z prime. Quinto sic: diffinitio p̄me substantie solum dat p negationē: ergo nō sufficienter naturā diffiniti explicat: ergo nō est sufficiens.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q̄ sz substantia ut dicit a p se essendo dicat equaliter de omnib⁹ substantijs ⁊ vniuoce: tū nō ut dicit a substando ⁊ isto modo diuidit hic. Ad secundū dr̄ q̄ licet secūda substantia ⁊ p̄ma fm id q̄ sūt nō opponāt ⁊ secūda p̄dicet de prima: tamen fm rationē p̄mi ⁊ secūdi opponunt ⁊ sic sunt membra diuisiōis. Ad tertiū dicit q̄ licz materia p̄ma ppzie ⁊ p̄ncipaliter substet respectu forme substantialis: nō tamen respectu accidentiū: sz totū cōpositū p̄ncipalius substat accidētib⁹ ⁊ materia ⁊ forma nō substāt ipsis nisi ex consequenti inquantū sūt in toto composito: ⁊ de tali substare accidentib⁹ soluz intelligit in ista diffinitione. Ad quartū dicit q̄ licz substare p prius conueniat secūde substantie. s. substātie in cōi sicut cause ⁊ forme a qua puenit talis passio: nō tū sibi p̄mo cōuenit tanq̄z subiecto: sz istud p prius cōuenit p̄me substantie q̄ est ens seu subiectū completuz seu subsistēs p hoc q̄ nō est in alio ⁊ q̄ est vltima. Ad quintū dicit q̄ in secūda diffinitiōe p̄me substantie licet ponant due negatiōes tū ponunt ad explicandū aliquā affirmationē: ibi enī explicat q̄ prima substantia est p̄ma in substando p hoc q̄ nō est in alio: ⁊ q̄ est ī vltima p̄dicādo p hoc q̄ nō dicit de subiecto. i. de inferiori. ⁊ etiā p̄ma ps diffinitiōis est affirmatiua.

Secūde substantie sūt spēs in quibus sūt prime substantie: ⁊ hazꝝ speciez genera: ut hō est aial. Est enim aliquis homo in hoie qui est species ⁊ hō in aiali q̄ est genus. Jndiuidua substantie dicunt prime substantie q̄z p̄mo substant alijs. genera uero ⁊ species eoꝝ dicuntur secūde substantie: q̄z secūdo substant. Aliq̄s. n. homo dicit grāmaticus ⁊ currēs ⁊ aial ⁊ substantia: ⁊ ita homo dicit grāmatic⁹ currens aial ⁊ substantia. Jtē ea que dicunt de subiecto omnia p̄dicant nomine ⁊ ratiōe: ut hō p̄dicat de sorte ⁊ platone. Eoꝝ uero que sunt in subiecto ut in pluribus inuenit: quoꝝ neq̄z nomē de subiecto neq̄z ratio predicat ut hec albedo uel hoc albū. Jn aliq̄b⁹ aūt nomen nihil phibet p̄dicari aliq̄n de subiecto. rationē uero p̄dicari de subiecto est impossibile: ut albuz de subiecto p̄dicat: ratio uero albi nunq̄z de subiecto predicat.

Postq̄z autor superi⁹ determīauit de p̄mo mēbro diuisiōis substātie. ſ. de p̄mis substātijs: hic sequent determinat de secūdo mēbro. ſ. de secūdis substātijs dicēs: q̄ secūde substātie sūt vtia ut genera ⁊ spēs in q̄b⁹ sūt p̄me substātie. ⁊ dicunt substātie vtes secūde: eo q̄ tales substantie secūdario substāt accidentib⁹ nō p̄mo ⁊ p se sicut substantie pticulares. Cui⁹ ratio est: q̄z accidens fluit īmediate a p̄ncipijs individui: ⁊ substantie vniuersales nō includūt p̄ncipia individui: iō nō p̄mo substant accidentib⁹: sz soluz ex consequenti inquantū habēt esse in p̄mis substantijs.

Primo sciendū q̄ substātie vtes dupliciter cōsiderant. vno mō q̄z tū ad esse essentie ipsarū ⁊ q̄z tū ad hoc q̄ est p se eē: ⁊ hoc mō sūt pozes substātijs pticularib⁹: eo q̄ sūt cause formales ipsaz ipsis dātes esse nomen ⁊ rōnē. Alio mō cōsiderant fm esse existētie: ⁊ q̄z tum ad hoc q̄ est substare accidētib⁹: ⁊ hoc mō substātie pticulares p̄cedūt vtes. cui⁹ rō est: q̄z substantie vtes nō hūt esse existētie nec substare accidentib⁹ nisi ex consequenti ⁊ fm eē q̄ hūt in p̄mis substantijs. ⁊ iō substātie vtes quantū ad existere ⁊ substare accidentib⁹ dicunt secūde substantie.

Secūdo sciendū q̄ secūde substātie diuersimode sūt in p̄mis ⁊ p̄me in secūdis. prime enī sūt in secūdis virtualit ⁊ potentialit tū: sicut ps totius vtis est in toto vti: ⁊ inferi⁹ in suo superiori. sz secūde substātie sūt in p̄mis actu ⁊ intellectu: q̄z sūt de intellectu ⁊ essentia p̄maz substantiaz ⁊ soluz hūt esse existētie in p̄mis substantijs. nō tū capiūt illud esse existētie a p̄mis substātijs: sz in genere cause efficiētis ⁊ finalis causant a causis extrinsecis sicut a prima causa ⁊ a natura: sed in genere cause formalis habēt a seipsis sicut sūt forme quedā ⁊ nō hūt ipsuz ab alia causa formali: ⁊ in genere causa materialis quodā modo: ⁊ fm quid accipiunt esse a primis que sunt materia

in qua respectu ipsarum secundarum suabstantiarum.

Tertio sciendum q̄ ea que dicunt de subiecto. s. superiora aliquorum inferiorum et ea q̄ sūt in subiecto. s. accidentia diuersimode p̄dicant de suis subicibilib⁹ q̄ supiora p̄dicant de suis inferiorib⁹ noīe et rōne. et causa est q̄ illud dr̄ p̄dicari ſm nomen cui⁹ nomē de aliquo p̄dicat seu verificat: et illud dr̄ p̄dicari rōne cui⁹ diffinitio vel essentia includit essentialiē in inferiori: ſz omne superius ſm nomen ei⁹ verificat de inferiori et includit essentialiter in diffinitione sui inferiorīs: et etiā diffinitio eius cōuenit suo inferiori: iō omne supius essentiale p̄dicat nomine et ratiōe de suis inferiorib⁹: et sic p̄dicat vniuoce ſz accidētia aliqua nec nomine nec ratiōe de subiecto p̄dicant ut albedo et nigredo. Alia vō noīe p̄dicant: ſz nō rōne sicut albus vel nigrū et sic solū p̄dicant denoīatiue de suis subiectis.

Quarto sciendū q̄ dupler est accidens: q̄ quod dā est accidēs abstractum q̄ō importat formā accidētalē ſm se et nō ſm inherentiā ei⁹ ad subiectū ut albedo. et tale accidens nullo mō de subiecto p̄dicat: q̄ omne illud q̄ō de alio p̄dicat debet dicere totuz esse eius: ſz accidens abstractū nō dicit totū esse sui subiecti: ſz ipoz tat. cū p̄cisione subiecti et sine inherentia ad ipsū: iō nō p̄dicat de subiecto nec noīe nec rōne. Aliud est accidēs concretū q̄ō importat formā cū inherentia ad subiectū: et tale de subiecto p̄dicat noīe ſz nō ratiōe. Cui⁹ cā est: q̄ p̄dicari ratione est essentialiē includi in rōne alterius: modo accidēs concretū nō p̄dicat essentialiē de suo subiecto: nec includitur essentialiter i rōne sui subiecti: ideo nō p̄dicat de ipso ſm rationē et p̄ hoc cognoscit differentia secūdarum substantiarum et accidentiū respectu p̄me substantie. secunde enī substantie p̄dicant de ipsis vniuoce: accidētia vō denoīatiue tm̄ p̄ hoc etiam cognosci pōt quid est esse in subiecto et q̄d dici de subiecto q̄ in diffinitione p̄me substantie ponunt.

Contra predicta arguit p̄mo sic: substantie secūde substant secūdario accidentibus: ſz substantie vniuersales non substant accidentib⁹ cū accidēs solū individuis sit et solū fluat a p̄ncipijs idiuidui: ergo substātie vles nō sūt secūde substātie.

Secūdo sic: substātie vles sūt p̄iores pticularib⁹ et p̄ p̄i⁹ cōuenit eis rō substātie. s. p̄ se esse q̄ indiuiduis ḡ substantie vles debēt dici p̄me et nō pticulares. Tertio sic: gen⁹ generalissimū dr̄ de subiecto. s. de suis inferiorib⁹ et tm̄ non p̄dicat rōne: q̄ nō hz diffinitionē: ergo nō oē superi⁹ p̄dicat noīe et rōne de inferiori. Quarto sic: oīs forma dans esse alteri dat etiā nomen sibi et p̄dicat noīe de ipso: ſz accidens abstractuz est forma dans esse suo subiecto: ergo ſm nomen de subiecto p̄dicat. Quinto sic: de quocūq; p̄dicat diffinitū p̄dicat et diffinitio: ergo si accidēs concretuz p̄dicat de subiecto: ergo et diffinitio ei⁹: et p oſequens p̄dicat noīe et rōne simul.

Ad argumenta. Ad p̄mū istoz dicit q̄ ſz substantie vles nō p̄mo et p se substent accidentib⁹. tamen substant secūdario ut sūt in p̄mis substantijs et accidens cōuenies p̄mis substantijs: etiā cōuenit ex cōsequenti secūdis substantijs que sūt in p̄mis: ut q̄ sortes est albus ex cōsequenti bō dicit albus et animal et substantia. Ad secūdum dicit q̄ licet substantie vles sunt p̄iores p̄mis q̄tuz ad esse essentie et quantū ad esse p se: tamen sūt posteriores quantū ad actuz substandi accidentib⁹. Ad tertiū dicit q̄ ſz gen⁹ generalissimū nō habeat p̄priā diffinitionē q̄ddi tatiuā qua p̄dicet de suis inferiorib⁹: tm̄ includit essentialiter in rōne suoz inferiorum et etiā diffinitio notificās essentiam ei⁹ cōuenit ipsis: iō p̄dicat noīe et rōne de suis inferioribus. Ad quartū dicit q̄ ſz oīs forma designata p modum toti⁹ det nomen suo subiecto et p̄dicet nomīe de ipso nō tm̄ forma designata p modū ptis: cū illa nō dicat totum esse subiecti: modo accidēs abstractuz designat p modum ptis. Ad quintū dr̄ q̄ ſz diffinitio accidētis cōcreti p̄dicet de suo subiecto denoīatiue sicut ipsum accidens: nō tm̄ p̄dicat essentialiē: iō nō p̄dicat rōne. diffinitio enī debet cōuertibiliter et essentialiter inesse.

Item secundarum substantiarū spēs est magis substātia q̄z genus: q̄ spēs est p̄pinquior p̄me substantie q̄z genus et etiā q̄ pluribus substat. quibuscūq; enī substat genus: eisdē substat species: et cū hoc spēs substat ipsi generi. ſz species specialissime equaliter substant et equaliter sūt substantie: ut homo equus et ꝯsimilia.

¶ Postq̄ autor determinauit de p̄mis substantijs et secūdis ſm seipsas diffiniēdo et cōparādo etiā eas ad iuicem: hic oſequēter cōparat secūdas inē se dicens q̄ secūdarum substantiarum magis species est substantia q̄ genus. Cui⁹ autor duas assignat rōnes. Prima ē: q̄ secūdarum substantiarum illa est magis substantia q̄ est p̄pinquior p̄me substantie: cū in oī analogia illud q̄ō est p̄pinqui⁹ p̄mo et magis p̄ticipat rationē analogi. ſz spēs est p̄pinquior p̄me substātie q̄ gen⁹ q̄ ordinat inē p̄mā substantiā et sui gen⁹: ḡ spēs est magis substātia q̄ gen⁹. Secūda rō est: q̄ secūdarum substātiarum illa est magis substātia que pluribus substat ſm diuersos modos substandi. ſz species pluribus substat q̄ genus: q̄ substat accidentib⁹ generis: et cum hoc substat ipsi generi: et sic substat ut subiectum accidentibus: et generi ut inferius superiori: ideo species est magis substantia q̄ genus.

Primo sciendū q̄ substātia ut visum est dupliciter ꝯsideratur. vno mō quantū ad suū p̄priū eē: q̄ō est p se esse: et sic sumit a p se essendo. et sic vna substātia nūq̄ dr̄ magis vel min⁹ substātia q̄ alia. Secūdo mō q̄tū ad esse accidētale quo est in potētia ad substandū alteri: et hoc mō vna substātia pōt esse magis substātia q̄ altera. ſz q̄ tale eē. s. in potētia ad substandū alteri nō est p̄priū substantie: ſz subsequit suū p̄priū esse: iō ipsa in p̄prio suo esse non intendit nec remittit: Jō p̄ter hoc nō dz dici suscipē magis et min⁹: sicut etiā dicet in vna p̄prietate eius.

Secūdo sciendū q̄ spēm esse p̄pinquiorē p̄me substātie dupliciter itelligi pōt. vno mō q̄ sit p̄pinquior p̄me substātie q̄tū ad ei⁹ esse: et hoc modo ipsa nō ē p̄pinquior q̄ gen⁹: q̄ in esse p̄me substātie gen⁹ et spēs idē sūt essentialiē et sub actu sil: iō q̄tuz ad tale esse nō dicit spēs p̄me substantie p̄pinquior q̄ gen⁹. Secūdo mō pōt intelligi q̄ sit p̄pinquior p̄me substātie q̄tum ad modos substādi alijs et hoc mō spēs ē p̄pinquior p̄me substantie q̄ gen⁹: q̄ gen⁹ hz esse indeterminatū et ꝯfusū. spēs vō hz esse determinatū p ꝺiam nō ſm numerū: ſz ſm spēm p̄ma vō substātia hz esse determinatū ſm numerū: et sic ſm istū modū essendi spēs est genere p̄pinquior p̄me substantie: et etiā q̄ spēs substat accidentib⁹ et etiā suis supiorib⁹. gen⁹ aūt inquantū gen⁹ nō: ſz solū substat accidentib⁹ et nō supioribus: iō quantū ad illud q̄ō est substare alijs magis cōuenit species cum prima substantia q̄ genus:

Tertio sciendū q̄ oēs spēs specialissime de genere substātie dicunt equaliē substātie. Cui⁹ rō est: q̄ ille substātie q̄ equaliē appropinquāt p̄mis substantijs: et equaliē hñt subijci suis accidentib⁹ sunt equaliē substantie. ſz oēs tales spēs specialissime equaliter appropinquant p̄mis substantijs: q̄ oēs imediate diuisiōe māli de scendūt ad indiuidua: et sic spēs specialissime sūt equaliter substātie. et ſz in analogia mēbra subordiata inquantū sūt substātie. et equaliē suscipiāt rōnē analogi: tm̄ mēbra nō subordinata inter se q̄ solū sunt subordinata vni tertio p̄nt equaliter suscipere rationē sui supioris. modo species specialissime non sunt subordinate inter se. ideo licet substan

tia sit quoddã analogum tamẽ nõ est inconueniens q̃ species specialissime equaliter dicant substantie.

Quarto sciendũ q̃ oẽs prime substantie dicunt equaliter substantie. vñ socrates nõ est magis substãtia q̃z plato vl ecõtra. Cui⁹ rõ est: qz ille equaliter dicunt substantie q̃ eque p̃mo substant accidentib⁹: ꝫ oẽs p̃me substantie eque p̃mo substant accidentib⁹: ergo equaliter debẽt dici substantie. Et licꝫ q̃ñq; vnũ individuũ substet plurib⁹ accidentib⁹ q̃z aliud: tñ eque p̃mo substant: mõ substantia nõ dicit magis substantia' ꝓpter numerũ illoꝝ quib⁹ substat: ꝫ ꝑm q̃ habet plures modos substandi ꝛ perfectiores q̃z alia substantia.

Sed contra ꝓdicta arguit primo sic: oĩs substantia est ens p se ꝫ genus ꝛ spẽs nõ sunt entia p se: ꝫ solũ habent esse in alio. ſ. in ꝑma substantia: ergo spẽs ꝛ genus nõ sũt substantie: ꝛ sic vnũ nõ est magis substãtia q̃z aliud.

Secũdo sic: genus substat plurib⁹ accidentib⁹ q̃z species qz substat omnib⁹ accidentib⁹ pluriũ specieꝝ eius: species aũt substat accidentib⁹ vni⁹ speciei: sicut aĩal substat accidẽtibus omniũ animaliũ: homo aũt solũ substat accidentib⁹ hominis: ergo genus est magis substãtia q̃z species. ꝛ p cõsequens male dicit q̃ species est magis substãtia q̃z genꝰ.

Tertio sic: genus p prius conuenit prime substantie q̃z species: qz socrates ꝑm naturaz est prius animal q̃z sit homo. ergo genus est ꝓpinquius prime substantie q̃z species ꝛ p consequens male dicit q̃ species est sibi propinquior.

Quarto sic: genus ꝛ individuũ in hoc conueniunt quia vtrũq; est indeterminatuz ꝛ quodãmodo infinitum: quia individua variant in infinitum ꝑm potentiã: ꝛ etiaz genꝰ habet de se esse confusum: ergo genus magis cõuenit cum prima substantia q̃z species: ergo est sibi propinquius.

Quinto sic: vna species specialissima est pfectior substãtia' q̃z alia species sicut hõ est pfectior ꝛ prior ceteris speciebus aĩalis: ergo vna species specialissima est prior aliis: ꝛ p consequens nõ sunt equaliter substantie sicut dictũ est.

Ad argumẽta. Ad p̃mum dr q̃ ꝫ spẽs ꝛ genus sint ĩ aliquo sicut superius in suo inferiori: nõ tamen sũt in alio sicut accidens in subiecto suo: modo illud qõ est in alio sicut superius ĩ inferiori põt esse ens p se quando suũ inferius est substantia: qz p vnũ ꝛ idem esse sunt inferius ꝛ superi⁹ in ipso inferiori. vnde cũ substantia dicit ens p se. ibi p se nõ dicit negationẽ cuiuslibet cause a qua substãtia habeat esse. ꝫ solum dicit negationẽ alicuius entis completi quod sit causa materialis in qua p cuius existentiã substantia habeat esse.

Ad secundũ dr q̃ ꝫ genꝰ quantũ ad numerũ accidentiũ plurib⁹ substet q̃z species nõ tñ plurib⁹ substat quantuz ad plures mõs substãdi aliis q̃z spẽs: qz species substat alteri ut subiectum accidentibus ꝛ alteri ut inferius superiori.

Ad tertiũ dicit q̃ licꝫ genus quantũ ad viam generationis ꝑi⁹ concurrat ad esse p̃me substantie q̃z spẽs: nõ tamẽ est ꝓpinqui⁹ p̃me substantie quantũ ad modũ essendi ei⁹ nec etiã quantũ ad modum substandi aliis: sed illo modo species est propinquior prime substantie ut dictum est.

Ad quartũ dicit q̃ licet individuũ sit indeterminatum q̃z tũ ad conditiões accidentales ei⁹ que variant in infinitũ tñ q̃z tũ ad esse substantiale est determinatũ: cui illud esse sit tñ vnũ in numero. genus aũt nõ est hoc mõ determinatũ.

Ad quintũ dicit q̃ licet vna species sit pfectior aliis q̃z tũ ad gradũ pfectionis sue nature ꝛ ꝑm hoc dicat ꝑior ꝛ pfectior aliis speciebꝰ: tñ quantũ ad modũ substandi suis accidentib⁹ vna nõ est pfectior aliis: ꝫ hoc mõ omnes species specialissime de genere substantie dicunt eq̃liter substãtie.

Dis aũt uisis dicendũ est de cõitatibus ꝛ ꝓprietatibus substantie. Cõmune est aũt omni substãtie in subiecto nõ esse: qz esse in subiecto solũ cõuenit accidenti: ꝛ hoc patet de p̃mis substantijs p diffinitionẽ p̃me substantie. de secũdis aũt patet inductione ꝛ sillogismo. Inductione sic: homo nõ est in subiecto: equus nõ est in subiecto: leo nõ est i subiecto: neq; aĩal ꝛ sic de singulis: ergo nulla substantia secũda est in subiecto. Sillogismo sic: Nihil eoꝝ que sunt in subiecto p̃dicant nomine ꝛ rõe de subiecto: ꝫ oĩs secũda substantia p̃dicat noie ꝛ rõne de subiecto: ergo nulla secũda substantia est in subiecto Hoc autẽ nõ est ꝓpriũ substantie ꝫ etiã differẽtie competit: ꝛ hoc intelligitur de differentijs substãtie: Neq; est i substantia de partibus substantie que sũt in suo toto: ꝛ ideo nidenf esse in suo subiecto: qz alius est modus essendi in: ut accidẽs in subiecto: ꝛ alius sicut pars in suo toto ut ꝓius patuit.

¶ Postq̃ autor determinauit de substantia ꝑm se ꝛ q̃tuz ad esse substãtiale ei⁹: hic cõsequẽter determinat de ꝓprietatib⁹ ei⁹: qz esse substantiale rei debet p̃cedere ꝓprietatem ei⁹ cũ tale esse sit causa illaꝝ ꝓprietatũ: p̃mo ponẽs istã proprietatẽ q̃ cõe est oi substantie in subiecto nõ esse. Et isti⁹ ꝓprietatis rõ est: qz nullũ ens p se est in subiecto p cui⁹ esse substet: qz tũc nõ esset ens p se ꝫ ens in alio: vñ esse in alio solũ conuenit accidẽtib⁹: ꝫ oĩs substãtia ẽ ens p se: cũ hec sit diffinitio ei⁹: iõ cõuenit oi substãtie in subiecto nõ esse.

Primo sciendũ q̃ p id qõ dicit: cõe est oi substantie in subiecto nõ esse: non intelligit pura negatio. ꝫ ista negatio fundat in affirmatiõe: ꝛ dat intelligere vnã affirmatiuã. ſ. q̃ ꝓpriũ est substãtie esse p se ꝛ nõ esse in subiecto. vñ in tali esse duo sũt ꝑm rationẽ. ſ. esse per se: q̃ est modus essendi substantie. ꝛ negatio modi accidẽtis: q̃ modus est esse in alio: ꝛ ꝫ esse p se nõ fit ꝓprietas substantie: qz nõ consequit suũ esse completũ: ꝫ est ipsum esse tñ negatio modi essendi accidentis bene ponitur ꝓprietas substantie: qz consequit rationẽ substantie licet nõ distinguat realiter a tali esse. ꝛ p hoc patet q̃ ista ꝓprietas nõ conuenit chymere nec entib⁹ rõnis: qz ꝫ nõ sint in subiecto: tñ nõ habent esse quod p̃supponitur in ista ꝓprietate.

Secũdo sciendũ q̃ ista ꝓprietas cõuenit tã primis sustantijs q̃z secũdis. de p̃mis patz p suã diffinitionẽ. ꝛ de secundis p inductionẽ ꝛ sillogismũ in textu: quepbatio satis clara est. Aliter etiã pbat: qz esse i subiecto ut accidẽs: non est esse in alio tanq̃z forma adueniens sibi post ei⁹ esse cõpletũ. ꝫ secũde substãtie nõ aduenit̃ p̃mis p⁹ esse eaꝝ cõpletũ: cũ sint cause formales dãtes esse p̃mis substãtijs: iõ secũde substãtie nõ sũt in subiecto.

Tertio sciendũ q̃ substantia dupliciter accipit. vno mõ generaliter p oi illo qõ iportat naturã vl essentiã de genere substantie: ꝛ hoc modo substantia comprehendit oẽs substantias cõplexas ꝛ differentias substãtiales: ꝛ si hoc modo sumat substantia sic ista ꝓprietas est substantia ꝓprie quarto modo. Alio modo capit substantia specialiter p substantia cõpleta solum que est substantia ꝑm rem ꝛ modũ simul. p hoc qõ iportat substãtie essentiã ꝛ ꝓpriũ modũ essendi ei⁹ ꝛ sic substãtia cõtinet substan

tias ꝓfectas que ponunt in recta linea ꝑdicamentali: ⁊ hoc modo hec ꝓprietas est ꝓpria secundo modo substantie: qz cõuenit omni ⁊ nõ soli quia cõuenit differentijs substan/

Quarto tie que nõ sunt substantie hoc modo. sciendũ ꝙ licz ptes substantie q̃ sũt in toto suo aliquo modo videant esse i subiecto: que tñ sũt substantie ⁊ ꝓ hoc aliqua substãtia videat esse in subiecto: tñ ille ptes nõ sunt in suo toto sicut accidens in subiecto quia est alius modus essendi in quo ptes sũt in suo toto ab illo quo accidens est in subiecto. vñ differũt triplicit. vno mõ qz pars integralis est de cõpositione ⁊ ꝓfectione totiꝰ ⁊ requirit ad esse eius completũ. accidens vo nõ: sz consequit esse completũ sui subiecti. Secũdo modo differũt: qz ꝑ separationẽ partiũ a suo toto aliquo modo destruit totũ accidẽs vo põt a subiecto separari ꝑter subiecti corruptionẽ. Differunt tertio qz pars integralis potest remanere separata a suo toto: accidens vo nõ: nisi hoc sit supnaturaliter: quia ꝑm naturam accidens semꝑ est in subiecto subsistens: ⁊ ꝑ hoc patet ꝓma ꝓprietas substantie.

Contra predicta arguit ꝑmo sic: ꝓprium est substantie i subiecto nõ esse: ergo male dicit ꝙ cõmune est oi substantie in subiecto nõ esse. Secũdo sic: ista ꝓprietas nõ cõuenit omni nec soli: ergo nullo modo est ꝓprietas. aſis pz ꝑ ꝓma pte qz forma substãtialis est substantia q̃ est in subiecto eũ sit i materia: ⁊ scõa ps ꝓbat: qz accls qñcz nõ est in subiecto ut in sacramento altaris vbi accidentia existunt sine subiecto: ergo nõ esse in subiecto nõ conuenit soli substantie.

Tertio sic: illud qõ est in ente completo in actu habet eẽ in subiecto: sz substantie secũde sũt in ꝑmis ⁊ ꝑma substantia est ens completũ in actu: ergo secunda substantia est in subiecto. Quarto sic: oẽ qualificãs aliquid est in subiecto qõ qualificat: sz differentia substantialis qualificat aliquid. ſ. essentiã generis ergo est in ipsa ut in subiecto: ergo male dicit ꝙ ista ꝓprietas differentijs cõuenit. Quinto sic: ꝛia substantialis oꝝ substantia: ergo ista ꝓprietas non cõuenit alijs a substantia ꝑ hoc ꝙ ipsa cõuenit ipsi differẽtie: ⁊ sic male dicit in textu qõ cõuenit alijs. ſ. differẽtijs.

Ad argumenta. Ad ꝑmũ istoꝝ dicit ꝙ sz nõ esse in subiecto sit ꝓprium substantie in cõi. ſ. ꝑm se cõsiderate: tñ hoc est cõe substantie diuise ⁊ multiplicate ꝑ sua inferiora. Ad secũdũ dicit ꝙ licz forma substantialis adueniat materie tanq̃ in illo qõ recipit ipsam tñ nõ aduenit materie post eius esse cõpletũ: sz dat esse materie: iõ nõ est in ea sicut accidens in subiecto. ⁊ ad secundã ꝓbationẽ oꝝ ꝙ sz accidens supnaturaliter sit sine subiecto actu hoc est ꝑm actũ tñ est semꝑ i subiecto ꝑm aptitudinẽ: sz substãtia actu nec aptitudine nũq̃ est in subiecto. Ad tertiũ dicit ꝙ sz secũda substantia sit in ꝑma ut ꝑncipiũ eius: nõ tñ aduenit ei post esse eius cõpletũ: iõ nõ est in ipsa ut accidens in subiecto. Ad quartũ dicit ꝙ differentia nõ aduenit generi post eiꝰ esse completũ sz implet ⁊ ꝑficit suũ esse determinãdo ipsũ ad certã speciẽ. Ad quintũ dicit ꝙ sz differẽtia substantie sit substantia ꝑm rem qz ꝑportat essentiã substantie: nõ tamẽ ꝑm rem ⁊ modũ simul: qz nõ importat eã ꝑ modum entis ꝑ se sz sub modo essendi accidentis. ſ. qualificantis: ideo nõ est substãtia completa cum nõ habeat simul essentiã ⁊ ꝓpriũ modum essendi.

Item oibus secũdis substantijs ⁊ differentijs eaꝝ conuenit uniuoce ꝑdicari. Hec enĩ oia ꝑdicant de primis substantijs nomie ⁊ rõne: q̃re uniuoce ꝑdicant. Itẽ ois ꝑma substantia significat hoc aliquid. i. individuũ ⁊ unũ numero. sz substantia secũda uidet significare hoc aliqd sub appellatiõis figura eo ꝙ est in ꝓma substãtia ⁊ de essentia etiã eiꝰ: nõ tñ significat hoc aliqd: sz potiꝰ significat aliqd cõmune. nõ enĩ illud qõ significat ꝑ substantiam secundã est unum numero: sicut est illud qõ significat ꝑ ꝑmã substantiã.

Postq̃ autoꝝ posuit ꝑmã ꝓprietatẽ substãtie: hic cõsequẽter ponit secũdã dicẽs: ꝙ oibꝰ secũdis substãtijs ⁊ differẽtijs eaꝝ cõuenit uniuoce ꝑdicari de ꝑmis. Cuiꝰ rõ est: qz uniuoce ꝑdicari ẽ ꝑdicari vno noie ⁊ vna rõne. sz omẽs secũde substãtie ⁊ dze eaꝝ vno noie ⁊ vna rõne ꝑdicant de ꝑmis substãtijs ⁊ includunt essentialit in rõnibꝰ ꝑmaꝝ: iõ oibꝰ secũdis substantijs ⁊ differẽtijs eaꝝ cõuetiit uniuoce ꝑdicari de ꝑmis. ⁊ oꝝ notant de ꝑmis substãtijs ad ozĩam accidentiũ vlitz: q̃ sz ꝑdicent uniuoce de suis iferioꝛibꝰ: tñ de ꝑmis substãtijs ꝑdicant denoiatiue solũ ⁊ nõ uniuoce.

Primo sciendũ ꝙ ꝑdicari uniuoce tripliciter accipitur. vno mõ cõiter ꝑ oi illo qõ ꝑm vnũ significatũ ꝑdicat de pluribꝰ ⁊ sic cõtinet sub se denoiatiue ꝑdicari: ⁊ hoc mõ accidens uniuoce ꝑdicat de multis ꝑmis substãtijs: ut albũ de sorte ⁊ platone ꝑdicat ꝑm vnum significatũ. Alio mõ capit minꝰ cõiter ꝑ illo soto qõ ꝑdicatur vno noie ⁊ vna rõne de multis siue sit rõne ꝙdditatiua siue descriptiua: ⁊ sic ꝓpriũ tñmodo ꝑdicat uniuoce de ꝑmis substãtijs: ut dictũ est i ꝑdicabilibꝰ ꝙ ꝓpriũ uniuoce ꝑdicat de individuis spẽi. Tertio mõ sumit ꝓprie ut solũ cõuenit illi qõ ꝑm vnũ significatũ ꝑdicat qõ inest essentialiter subiecto. ⁊ cuiꝰ est rõ essentialis subiecti: ⁊ hoc mõ ꝓpriũ ⁊ accidẽs nõ ꝑdicant uniuoce de ꝑmis substãtijs: cũ nullũ eoꝝ insit eis essentialiter: sz hoc solũ cõuenit se cũdis substãtijs ⁊ differẽtijs eaꝝ: ⁊ sic capit i ꝓposito. ⁊ ꝑ hoc pz ꝙ si capiat substãtia secũda gnãliter ꝑ oi substãtia vl cõpleta vel incõpleta hec ꝓprietas est sibi ꝓpria q̃rto mõ. sz si capiat solũ ꝑ substãtia cõpleta q̃ importat substantiã sub mõ substãtie sic est ꝓpria scõo mõ: qz cõuenit oi sz nõ soli

Secũdo sciendũ ꝙ tertia ꝓprietas substãtie ponit ꝙ ois substãtia ꝑma significat hoc aliqd. i. individuũ ⁊ vnũ numero. cuiꝰ rõ est: qz hoc aliqd est individuũ subsistẽs in spẽ cõpletũ. sz ois substãtia ꝑma significat individuũ subsistẽs: cũ ois substantia ꝑticularis sit ꝑ se subsistẽs. ⁊ etiã ꝑportat aliqd cõpletũ in spẽ: aliꝰ nõ esset ꝑma substãtia q̃ directe ponit sub spẽ: iõ ois ꝑma substantia significat hoc aliqd. ⁊ ad rõnẽ huiꝰ q̃ est hoc aliqd tria requnt. Primo requrit ꝙ sit individuũ: q̃re nullũ vle significat hoc aliqd. Scõo requrit ꝙ subsistet ꝑ se: rõne cuiꝰ nulla accidẽtia significãt hoc aliqd. nec etiã secũde substãtie: qz nõ ꝑ se subsistant: sz in ꝑmis. subsistere enĩ est sub suo ꝓprio esse stare. Tertio requrit ꝙ tale individuũ sit spẽ cõpletũ. ⁊ ꝓpẽ hoc aĩa rõnalis a corpe separata nõ significat hoc aliqd: qz sz sit individuũ subsistẽs: nõ tñ est in spẽ ens completũ cũ sit ꝑs spẽi humane: ⁊ hec tria filr requrũt ad suppositũ: qõ idẽ dicit sicut hoc aliqd. ⁊ primũ istoꝝ triũ ꝑportat cũ oꝝ: hoc enĩ est ꝓnomẽ demonstratiuũ tñ rei singularis Tertiũ importat cũ oꝝ aliqd. aliqd enĩ dicit ꝓprietatẽ sub substãtie i spẽ distinctũ. secũdũ ꝙ uenit. ſ. ꝙ sit subsistẽs ex distinctiõe illoꝝ duoꝝ ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ ꝑma substantia habet ꝙ significet hoc a ꝑncipio individuationis: ⁊ ꝙ significet

Tertio aliquid habet a forma spẽi quã includit. sciendũ ꝙ sz secũda substãtia nõ significet hoc aliqd: eo ꝙ nõ est idividua sz vlis videt tñ significare hoc aliqd ꝑmo ꝓpẽ hoc ꝙ inest essentialiter ꝑme substãtie. ⁊ eadẽ ẽ realiter cũ ipsa. scõo ꝓpẽ figurã appellatiõis: qz eadez res q̃cz vocat noie ꝑme substantie ⁊ q̃cz noie secũde: nõ

socrates qñqz vocaf sub noīe socratis: z qñqz sub noīe hominis sicut p hoc nomē hō qñqz vocaf hō in cōi: qñqz vo i pticulari sub eadē forma vocis q ē figura appellationis.

Quarto sciendū q oīs secūda substantia significat ql̄e qd: sicut oīs pma substātia significat hoc aliqd: Cui⁹ rō est: qz ql̄e qd oī forma substantialis cōicabilis multis q inquātū forma ē oī ql̄is fm modū: qz ql̄ificat aliquo mō illud cui⁹ est forma z inquantū substātialis est oī qd: qdditas enī ppie substantiā īportat: sz oīs secūda substātia īportat formā substantialē cōem multis: iō ql̄bet significat ql̄e qd: z p hoc pz de genere qō īportat essentiā qualificabilē p ozias ei⁹: z rōnē essentie dicit qd: z rōne eius q qualificabile est dicit quale: z silr ozia dicit essentiā qualificantē: spēs vo qualificatā: z p hoc patēt secūda z tertia ppetates substātie.

Sed contra pdicta arguit pmo sic: pma substantia pdicaf vniuoce de seipsa: qz nō pdicaf equoce nec denoiatiue: g nō est ppriū oīb⁹ secūdis substātijs vniuoce pdicari de pmis. 2° sic: ozia substātie nō hz gen⁹ z oziam qz ozie nō est differētia: g nō hz rōnē: g nō pdicaf nomīe z rōne de pmis substātijs. 3° sic: idē nō significat seipsum sz substātia pma est hoc aliqd: ergo nō significat hoc aliqd 4.° sic: hoc albū significat hoc aliqd: z tñ nō est pma substantia: g significare hoc aliqd nō est ppriū pme substātie qñs pz pmo q significet hoc, pbaf: qz est indiuiduū: z quia significet aliqd: pbaf qz nihil est qō nō significet aliqd vl nihil: sz nō significat nihil: g significat aliqd. 5° sic: idem significaf p pmā substantiā z secūdā: sz pma substātia sigt hoc aliqd igit z etiā secūda: z sic nō solū significat quale.

Adargumēta. Ad pmū oī q sz pdicatione īpropria substātia pma pdicef de seipsa nō tñ pdicatiōe ppria: qz in pdicatiōe ppria denotaf pdicatū esse in subiecto. sz idē totaliē nō est ppie in seipso: iō idē nō pdicaf pdicatiōe ppie dicta de seipso: iō ut hic oī ab Aristo. a pma substantia nulla est pdicatio.

Ad secūdū dicit q sz ozia nō habeat ppie diffinitionē tñ bñ est essentialiē in diffinitiōe pme substantie z hoc, sufficit ad pdicandum vniuoce de ipsa. Ad tertiū oī q licz pma substantia capta p re subiecta intentiōi sit hoc aliqd z nō significet hoc aliqd: tñ ipsa accepta p intentiōe cōcreta rei bñ significat hoc aliqd: z sic ogideraf a logico q ogiderat res ut p voces īportanf. Ad quartū oī q si capiaf aliqd ut ouertiē cū ente hoc albū significat hoc aliqd. sz si capiaf ppie ut dicit qdditatē spēi substātialis ut capiē in ppositō: hoc albū nō significat hoc aliqd sz bñ significat hoc ql̄e albū enī solā qualitatē significat. Ad quintū dicit q sz pma substantia z secūda dicant idē fm essentiā: hoc tñ est sub diuersis modis essendi: qz secunda dicit illud sub esse cōi: pma vo sub esse pticulari: iō nō oportet q si pma significet hoc aliqd q etiā secunda cū isti modi significandi sint a diuersis modis essendi.

Itē sbe nihil est ctrariū sz hoc nō ē p ppriū sbe qz nō cōuenit soli sbe sz etiā quātitati: z qbusdā alijs. Itē sba nō suscipit magis nec minus: nō aūt dico q una sba nō substet magis q̄z alia: sed dico q una queqz substantia fm esse suū nō intendit nec remittit: ut albuz qō qñqz est magis albū: qñqz minus albū. soztes uero non est magis homo in uno tpe q̄z in alio: nec magis homo q̄z plato.

Post hec autor posuit ētiā ppietatē subē: hic oī ponit q̄rtā q tal ē q subē nihil est ozū. Cui⁹ rō est: qz ozia sūt forme actiue z passiue sub eodē genere maxīe distantes q ab eodē subiecto mutuo se expellūt actu vel aptitudine. nulla aūt subā est in subiecto ut dictū ē pri⁹: g nulle subē ad iuicem ozianf: z hec ppietas nō est ppria q̄rto mō ipsi subē: qz cōuenit alijs. l. q̄ntitati z qbusdā alijs ut postea dicef.

Primo sciendū q ozietas duplr accipit. vno° generaliter put se extēdit ad ozietatē pfectā z ipfectā z isto mō ozietas otinet oppositionē int ꝓpuationē z habitū: z etiā cōtinet sub se repugnātiā oziaz q ē ozio diuidūt aliq̄ gen⁹: z aliquo° tales ozie dicūt ozie sz q oī q in vnoquoq gnē est vna pma ozietas. l. repugnātia oziaz q̄ immediate diuidūt ipsū gen⁹. Alio mō capit ozietas soluz p ozietate pfecta q̄ est repugnātia formaz actiuaz z passiuaz eiusdē generis q mutuo se expellūt ab eodē subiecto z tal ozietas solū repit int q̄litates de tertia spē q̄litatis.

Secūdo sciēdū q si subā capiaf gnāliter, p oī illo qō ponit p se vel reductiue i gnē subē siue ponaf ut subā cōpleta in recta linea pdicamētali ut genus spēs vel indiuiduū siue ponaf reductiue tāq̄ principiū diuisiuū generis z ostitutiuū spēi ut sūt ozie. Siue ponaf ut principia spēz de tali gnē ut mā z forma. siue ponaf ut via ad terminū ut generatio z corruptio: siue ut negatio vel pīuatio aliquoz de tali genē tūc hz mō in subā bñ repit ozietas ipfecta. qz ibi repit repugnātia oppositaz oziaz: q ipfecte ozianf. etiā ibi repit oppō forme z ꝓpuatiōis. z ozietas formaz nāliū q̄ aliquo mō se expellūt ab eodē subiecto. z etiā generatio z corruptio aliquo mō ozianf impfecte. sz si capiaf spāliter subā, p subā cōpleta solū q̄ est subā fm essentiā z modū essendi z ponit in recta linea pdicamētali sic ī subā nō repit ozietas nec pfecta nec ipfecta: z qz hoc mō hz accipit iō bñ oī simplr q subē nihil ē ozū: eo q nulla tal subā est in subiecto: z p hoc pz intellect⁹ hui⁹ ppietatis z

Tertio quomodo est ppria substantie. sciendū q quinta ppietas subē ponit. l. q subā nō suscipit magis z min⁹. cui⁹ rō est: qz suscipe magis z min⁹ ē aliqd intēdi z remitti fm suū esse essentiale ppriū sz subā nō intendit nec remittit fm suū ppriū esse essentiale: qz esse essentiale subē solū sit acqrit z ꝓsistit i indiuisibili. iō substātia nō suscipit magis z min⁹. z sz vna subā q̄tū ad eē accidētale ei⁹. l. q̄tū ad actū substādi alijs dicaf magis subā q̄ alia: ut pma ē magis subā q̄ scōa q̄tū ad suū ppriū eē qō ē eē p se vna nō oī magis subā q̄ alia: iō nō intēdit nec remittit fz suū ppū eē neqz suscipit magis neqz min⁹

Quarto sciendū q intēdi ē aliqd successiue pfici in suo ppio esse ut cū aliqd est albū z efficit albi⁹ illa albedo pficit in suo ppio eē: z talis augmētatio pfectionis vocaf intensio: qz ibi forma tēdit ab esse ipfecto in suū esse cōpletū. z eō remitti est aliqd impfici in suo esse: z oī illa impfectio remissio q̄si forme missio retro suū esse pfectū vel iterata missio ad suū eē incōpletū z ipfectū. z duplr aliqd pōt suscipe intēsionē z remissionē. vno° fm maiorē z minorē pmixtionē cū suo ozio ut aliqd dicit esse albi⁹ qō est nigro īpmixti⁹: vel oī min⁹ albū fm q est nigro plus pmixtū. Alio mō fit intensio z remissio fm maiorem z minorē radicationē forme in subiecto: q quidē radicatio sequit actionē ozioz que magis z min⁹ disponūt subiectū ad susceptionē talis forme: z qz substātia nō ē in subiecto neqz hz ozū ut pri⁹ dictū ē: iō nullo istoz modoz pōt suscipe intensionē z remissionē sine magis z min⁹ capiēdo substantiā p substātia cōpleta ut in ppietate pcedēti. z hec ē ppietas eodē mō ppria substātie sicut pcedens.

Sed contra pdicta arguit primo sic: ignis z aqua ozianf z tñ sūt substantie: g substantie aliqd est coutrariū. 2° sic: oē qō corrumpit a suo ozio corrūpit. sz multe substātie corrūpunf: g substāti a hz ozū. 3° sic: elementa ut ignis z aqua sūt substātie z tamen in mixto intendunf z remittunf: ergo substantia suscipit magis z minus. Quarto sic: rōnale est substan/

tia: ⁊ tñ suscipit magis ⁊ min⁹: qz aliq̄ boies dicunt magis rōnales alijs. Quito sic: ignis lux est magis substātia q̄ ignis flāma: ⁊ ignis flāma q̄ ignis carbo: ergo q̄ ignis sit substātia cōpleta sequtur q̄ substātia suscipit magis ⁊ min⁹.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̄ ignis ⁊ aq̄ fm accīs cōtrariant .s. fm suas q̄litates: q̄ sūt calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. tñ nō ꝺrianť p se fm suas formas substātiales. ⁊ de ꝺrietate p se solū ē h̄ ad ꝓpositū. Ad secūdū ꝺr, q̄ oē q̄ cozrūpit cozrūpit a suo ꝺrio p se uel p accīs: ſz nō oportet oē q̄ cozrūpit h̄re ꝺriū. Nā substātia q̄ cozrūpit cozrūpit ab aliq̄ q̄litate. Ad tertiū dicit q̄ ꝫ elemēta in mixto fm suas q̄litates intēdant ⁊ remittant. nō tñ fm suū ꝓpriū eē substātiale: iō nō suscipiūt magis ⁊ min⁹. Ad q̄rtū ꝺr q̄ rōnale capit duplicit. Uno mō q̄ntū ad formā quā importat fm se: ⁊ sic nō suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō capit ut ē ꝓncipiū opatōis rōnis. Et adhuc dupl'r. Uno modo ex pte ipi⁹ forme: ⁊ sic uterū nō suscipit magis ⁊ min⁹. Alio mō ex pte makie q̄ fm magis ⁊ min⁹ pōt eē disposita ad talē opationē rōnis: ⁊ sic ex pte makie rōnale q̄ntū ad opatōes eius suscipit magis ⁊ min⁹. ſz h̄ ē fm sua accītia. ſz fm ꝓpriū eē nō suscipit intēsionē nec remissionē. Ad q̄ntū ꝺr q̄ ignis lux q̄tū ad eē subāle nō ē magis ignis q̄ ignis flāma. ſz solū q̄ntū ad eē accītale: ut sunt claritas puritas luciditas: ⁊ sic de alijs. ideo fm suū ꝓpriū eē nō suscipit magis ⁊ minus.

Jtē ꝑpe ꝓpriū ē sbe q̄ sit una ⁊ eadē nūero fm sui mutatōez eē susceptibilē cōtrariozꝫ: ut idem hō aliq̄n ē alb⁹: aliq̄n niger: aliq̄n calid⁹: aliq̄n frigid⁹: ⁊ prau⁹ aliq̄n studiosus: neq̄ ē de oſone instātia. qz ſz hec eadē oſo socrates sedet aliq̄n sit uera aliq̄n falsa: nō tñ ē hoc fm sui mutatiōez ſz rei: ut qz sor. surgit aut currit. ⁊ iō nota q̄ uerū ⁊ falsū sūt in reb⁹ ut in subiecto et in oſone ut in signo. uñ equocať mod⁹ eēndi in: q̄ dicit uerū uł falsū ē in reb⁹ ⁊ in ozōne. ⁊ sil'r equocať suscipibile q̄ dicit res ē suscipibil' ueri ⁊ falsi: ⁊ ozatio ē suscipibil' ueri ⁊ falsi. sic eni equocať suscipibile q̄ dicit urina bois uel aial' ē suscipibil' sanitatis: ⁊ aial ē suscipibile sanitatis. hec eni suscipit sanitatē: qz significat eā. illud uero qz subiectum ē ei⁹. ⁊ ita hui⁹ ꝓpriū nō ꝺuenit ozōni ſz substantie.

Postq̄ auct⁹ posuit q̄ntā ꝑpetatē substātie: hic ꝺnter ponit sextā ⁊ ultimā dicēs q̄ maxime ꝓpriū est substātie q̄ sit una ⁊ eadē numero fm sui mutatiōez eē suscipibilē ꝺrioꝫ. Cui⁹ rō ē: qz oia ꝺria sūt forme accītales q̄ substātia nō hēat ꝺriū ut dictū est. ſz oia accītia sūt in subā sicut in subiecto. ⁊ etiā ꝺria fiunt circa idem subiectū in nūero a quo mutuo se expellunt ut pz p ipſoꝫ diffinitōez: ergo substātia una manēs ⁊ eadē numero est suscipibilis ꝺrioꝫ: sicut idē homo est q̄q̄ albus: q̄q̄ niger: q̄q̄ calid⁹: q̄q̄ frigidus: ⁊ sic de alijs

Primo sciendum q̄ cōtraria nō pōt recipi in eodem subiecto numero sine aliq̄ sui mutatōe: ideo substātia nō pōt sine aliq̄ sui mutatōe suscipe cōtraria: tal' aūt mutatio nō est ipſoꝫ cōtrarioꝫ tanq̄ subiecti: quod mutať. q̄ illa cōtraria sint termini mutatōis: ideo tal' mutatio est substantie tanq̄ subiecti. q̄ quidē substātia manet eadem subvtroq̄ cōtrarioꝫ: iō in hac ꝓprietate bñ dicit q̄ substātia fm sui mutationē est susceptiua cōtrarioꝝ. Et ſz substātia fm suū eē substātiale nō mutať, ſz maneat sub vtroq̄ cōtrarioꝫ. tñ mutať fm suū esse accītale q̄ capit ab ipſis ꝺrijs.

Secundo sciendū q̄ ista ꝓprietas ꝺuenit oīb⁹ substātijs tam ꝑmis q̄ secūdis ſz ꝺi uersimode: qz p̄me substātie sunt p se susceptiue ꝺrioꝫ: ⁊ se cūda substātia ex ꝺñti suscipit ꝺria p h̄ q̄ hz eē in ꝑmis. p h̄ eni q̄ sor. est alb⁹ uel niger hō ex ꝺñti ē alb⁹ uł niger ⁊ sil'r corp⁹ uł substātia ⁊ sic secūda substātia manēs eadē numero q̄ ꝑma substātia ē susceptibil ꝺrioꝫ ſz ex ꝺñti: ⁊ sic ista ꝓprietas ꝺuenit oi substātie ⁊ etiā ꝺuenit soli qz nulla q̄ntitas manens eadē numero est ꝓpriū susceptibile ꝺrioꝫ sic eadē linea in numero nō fit curua ⁊ recta: sil'r etiā nec eadē q̄litas suscipit ꝺria: nec eadē actio: eadē eni actio in numero nō pōt eē bona ⁊ mala: ⁊ sic de alijs accītib⁹: ⁊ sic ista ꝓprietas ꝺuenit oi substantie ⁊ soli ⁊ etiā semp fm aptitudinē: ⁊ sic est sibi ꝓpa quarto modo.

Tertio sciēdū q̄ ꝫ eadē oſo sit q̄nq̄ falsa: ⁊ p h̄ videat manēs eadē nūero eē susceptiua ꝺrioꝫ: tñ sibi nō ꝺuenit h̄ ꝓpetas ꝓpē duas rōnes. Prima ē qz ipsa nō suscipit ꝺria. s. verū ⁊ falsum fm sui mutatōez. ſz fm mutatōez rei significate. vñ vitas oſonis ē adeq̄tio ei⁹ ad rē significata: et falsitas ē inadeq̄tio. Sz tal' adeq̄tio uł inadeq̄tio mutať p mutatōez significati ꝓpōnis: ⁊ nō p mutatōez oſonis. sic h̄ oſo iacob⁹ sedet iacobo sedēte ē va: ipſo vo nō sedēte ē falsa p mutatōz rei. Scōa rō ē, qz oſo nō ē susceptiua vi uł falsi p modū subiecti ſz tñ p modū signi. ⁊ in illa ꝓprietate intelligit q̄ substātia sit susceptibil ꝺrioꝫ tanq̄ subiectū iporū. iō oſo nō ē susceptibil' ctrarioꝫ ut h̄ capit susceptibile.

Quarto sciēdū q̄ verū ⁊ falsū solū sūt in oſone ut i signo fm q̄ oſo ē signū adeq̄tū uł inadeq̄tū cōpositōis extrēoꝫ q̄ ē ex pte rei. ⁊ in intellectu tanq̄ in cogscēte. ⁊ sūt i reb⁹ tanq̄ i subiecto. Cui⁹ cā ē: qz vitas ē va rei entitas ⁊ ē passio entis. ſz passiones entis sūt in rebus ut in subiecto. Cui⁹ etiā signū ē: qz si null⁹ itelligat significatū h⁹ oſonis sor. sedet ⁊ nō itelligēs ꝓferat illa ꝓpō erit va sor. sedēte. ⁊ tal' vitas nō ē in ꝓpone ut i subiecto: g̃ relinquit q̄ sit in reb⁹. ⁊ p h̄ pz q̄ verū ⁊ falsū diuersimode sunt in reb⁹ ⁊ in oſone: iō equocať modus eēndi iu: qū ꝺr eē in vtroq̄ illoꝝ: ⁊ etiā suscipibile qū ꝺr q̄ res ē susceptibil' vi ⁊ falsi: ⁊ etiā oſo qz oſo susceptiua ē solū tanq̄ signū ⁊ res sicut subiectū. ⁊ p h̄ pz intellect⁹ hui⁹ ꝓpetatis.

Sed contra ꝓdicta ꝓ⁹ arguit sic: De⁹ ē substātia qū sit ens p se ⁊ tñ nō est suscipibilis ꝺrioꝫ qū in illo nullū sit accīs: ergo nō oīs substātia susceptibil' ē ꝺrioꝫ. Secūdo sic: angeli nō sūt suscipibiles ꝺrioꝫ: qū sint forme simplices: ⁊ sil'r neq̄ celū qō ē separatū ab oīb⁹ ꝺrijs: ergo illa ꝓprietas nō ꝺuenit oi substantie. Tertio sic: eadē supficies in nūero suscipit albū ⁊ nigrū q̄ sūt ꝺria. ergo nō solū substātia ē susceptiua ꝺrioꝫ.

Quarto sic: duo ꝺdictoria nō pōt vificari de eodē fine sui mutatōe. ſz vex ⁊ falsū se hñt ut ꝺdictoria respectu ꝓpōnis ergo eadē ꝓpō nō pōt eē va ⁊ falsa fine sui mutatōe. Quito sic: illud qō sp significat idē non q̄nq̄ significat verū q̄nq̄ falsū. ſz vna oſo sp idē significat: ut h̄ oſo Petr⁹ sedet sp significat petrū sedentē siue sedeat siue nō. ergo eadē oſo nō fit q̄nq̄ vera q̄nq̄ falsa p mutationē rei.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dicit q̄ ꝫ capiēdo substantiā cōit p oī ente p se de⁹ sit substāta. tñ si capiať substātia spāliť solū p substātia vłi ⁊ pticulari ut capit in ꝓposito: sic de⁹ nō ē substātia

Ad secūdū ꝺr q̄ ꝫ angeli nō suscipiāt ꝺria realia: q̄ sunt q̄litates actiue ⁊ passiue: nec etiā celū: tñ bñ suscipiūt ꝺria ignē motis: qz fm eoꝝ nāz variabiles sūt de bono in malū: ⁊ etiā sūt susceptibiles sc̄ie ⁊ ignorātie: ⁊ etiā celū suscipit ꝺria de gnē situs: ⁊ de gnē vbi: ut deorsū surſū añ ⁊ retro: et sic de alijs: ⁊ etiā suscipit aliqs ꝺrietates: ut densū ⁊ rarū.

Ad tertiū dicit q̄ ꝛ eadē ſupficies ſuſcipiat ɔ̄ria tanq̄ ſubiectū quo: nō tñ ſuſcipit ɔ̄ria tanq̄ ſubiectū qđ ſuſcipit ipa ⁊ dat ipſis exiſtētiā. ⁊ h̄ mō ſubſtātia ē ſuſceptiua ɔ̄riop.

Ad q̄rtū dicit q̄ ſi capiat gnāliē mutatio p q̄cūq; variatione in aliq̄ forma abſoluta uel reſpectiua ɔ̄dictoria non pōt vificari de eodē ſine ſui mutatiōe. ꝛ ſi capiat mutatio ſolū p variatōe in aliq̄ forma abſoluta ſic ɔ̄dictoria bñ vificant de eodē ſine ſui mutatiōe: mō verū ⁊ falſū ſūt forme reſpectiue ⁊ nō abſolute: iō bñ vificant de ꝓpōne p mutationē rei ſine mutatiōe oꝝ onis. Ad q̄ntū vr q̄ ꝛ oꝝ o ſignificet ſp idem ſignificatū: nō tñ ſemp ſignificat ipm adeq̄te ideo nō ſemp eſt vera.

Quantitatis aliud cōtinuū aliud diſcretum.

Poſtq̄ autor determinauit de ꝑmo ꝑdicamēto qđ eſt ſubſtātia: dic o ſequēter determinat de ꝑdicamēt̄ accidentiū: ⁊ ꝑmo de quātitate. Cui⁹ rō eſt: q⁹ ꝑdicamēta ordinant fm q̄ ꝓpinqui⁹ ſe hñt ad ſubſtantiā. ꝛ inē oia accītia q̄ntitas imediati⁹ ineſt ſubſtantie māli: ⁊ etiā accidentia inſunt ſubſtātie mediāte q̄ntitate: eo q̄ alia accītia a quātitate in ſubſtātia māli acq̄runt p motū: uel ꝑmo uel ex conſequēti. ꝛ ſubſtātia mālis nō ſubiicit motui niſi p q̄ntitatē: iō accītia alia mediāte q̄ntitate in ſubſtātia acq̄runtur: iō ꝺueniēter ꝓponit alijs accītib⁹.

Primo ſciēdū q̄ ꝛ q̄ntitas vniuoce dicat de oīb⁹ quātitatib⁹. q⁹ ꝑdicat de ipſis fm vnū nomē ⁊ vnā rōnē q̄ eſt q̄ quātitas ē menſura ſubſtantie: tñ q⁹ quātitas nō pōt diffiniri ꝺdditatiue: ⁊ a priori etiā nō poſſ ꝺari diffinitio de ipſa qua diſtincte notificaret q̄ntū ad diuerſos modos quib⁹ menſurat ſubſtantiā: ⁊ illi modi pōt diſtincte notificari p diuiſionē. iō q̄ntitas ꝺueniēter diuidit anteq̄ diffiniatur. vñ ſi diffiniret in cōi tal diffinitio parū notificaret quantitatē: ⁊ ipſa magis notificat a poſteriori p diuiſionē ſicut etiā alia gnāliſſima q̄nq; magis notificant ⁊ facili⁹ p diuiſionē q̄ p diffinitionē: q⁹ magis diſtincte cognoſcunt fm ſuas ſpecies.

Secundo ſciendū q⁹ quātitas in textu diuidit⁹ ſic: quantitas aliud continuū aliud diſcretū. Cui⁹ diuiſionis rō eſt: q⁹ oīs quātitas eſt menſura ſubſtātie: uel ergo menſurat ipſam fm q̄ habet ptes ſepatas ⁊ diſcretas ad inuicē: ⁊ ſic eſt diſcreta. uel fm q̄ habet ptes ꝺtinuas ⁊ ꝺiunctas inē ſe: ⁊ ſic eſt quātitas cōtinua. vñ in quātitate diſcreta ptes nō copulant ad aliquē terminū cōem: ꝛ ſūt ad inuicē diſcrete ⁊ ſepate. ⁊ in quātitate continua ptes copulant ad aliquē terminū cōem qui eſt principiū vni⁹ ptis ⁊ finis alteri⁹. ⁊ in hac diuiſione dicit quantitatis in ſingulari numero ⁊ nō quātitatū ad denotandū ſeu oſtendendū vnitatē gnis quātitatis. ⁊ ponit aliud ⁊ nō alia ad oſtendendū q̄ iſta diuiſio nō ē diuiſio gnis in ſuas ſpēs ſpecialiſſimas ꝛ in gnā ſubalterna. vñ ſenſus eſt generū quātitatis aliud ꝺtinuū aliud diſcretū. ⁊ magis dicit aliud q̄ alterū ad oſtendendū diuerſitatē eſſentialē quātitatis cōtinue ⁊ diſcrete.

Tertio ſciendū q̄ iſte due ſpēs. ſ. ꝺtinuū ⁊ diſcretū pōt dupliciter ꝺſiderari. Uno modo comparando eas ad quantitatē in cōi. ⁊ h̄ modo vna nō eſt prior altera: ꝛ quātitas eque ꝑmo ⁊ vniuoce dicit de ipſis. Alio modo compando eas inē ſe. ⁊ h̄ dupliciter: q⁹ ſic pōt vno mō inter ſe compari fm viaz nr̄e cognitōis ⁊ quo ad nos: ⁊ ſic quantitas cōtinua ꝑcedit: quia p diuiſionē cōtinui cauſat quodāmodo numer⁹ ⁊ cognoſcit a nobis que eſt quantitas diſcreta. Alio modo compant fm ordinē nature ⁊ ſim plicitatis: ⁊ hoc modo diſcreta ꝑcedit ꝺtinuā: q⁹ vnitas q̄ eſt principiū diſcrete prior eſt ſimpliciter puncto q̄ eſt principium quātitatis cōtinue eo q̄ vnitas nō habet poſitionez in cōtinuo ſicut habet pūctus. ⁊ p h̄ p⁹ ordo illarū ſpecier.

Quarto ſciendū q̄ in diuiſione quātitatis autor enumerat ꝺtinuū ante diſcretū. ⁊ determinando de ipſis prepoſuit quātitatē diſcretā cōtinue: ⁊ h̄ facit ad oſtēdendū duplicē ordinē illaz ſpēz inē ſe. p h̄ enī q̄ in diuiſione ꝺtinuū preponit diſcreto oſtēdit haz ſpēz ordinatio fm ordinē nr̄e cognitōis ⁊ quo ad nos. ꝛ determinādo de ipſis diſcretū preponit cōtinuo ad oſtēdendū ordinē illarū ſpērum fm ordinē nature. ⁊ p h̄ ſatis p⁹ ordo q̄ntitatis inē alia ꝑdicamēta. ⁊ q̄re pri⁹ diuidit q̄z diffiniatur. ⁊ declaratio ſue diuiſionis ⁊ ordinis ſuarum ſpecierū.

Cōtra predicta arguit primo ſic: vnū ꝑdicamētū habet vnū modū denoīandi pmā ſubſtantiā qū ꝑdicamēta diſtinguant fm diuerſos modos ꝑdicādi de pma ſubſtātia. vñ illa que nō pōt hre eundē modū ꝑdicādi cōem de ipſa ſemp ſunt in diuerſis ꝑdicamētis. ꝛ q̄ntitas non hz vnū modū ꝑdicādi de pma ſubſtātia: q⁹ q̄ntitas ꝺtinua denoīat ſubſtantiā q̄ntā: ⁊ diſcreta quotā: ergo quātitas nō eſt vnū ꝑdicamentū.

Secūdo ſic: oē gen⁹ eq̄liē vr de ſuis ſpēb⁹: ꝛ q̄ntitas nō vr eq̄liē de ſuis ſpēb⁹. ſ. de ꝺtinua ⁊ diſcreta. ꝛ diſcreta poz eſt ꝺtinua: g̃ q̄ntitas nō ē vnū gen⁹ ꝑdicamētale. Tertō ſic: in oī gnē ē vnū minimū qđ ē metrū ⁊ menſura omniū illoz q̄ ſunt in tali gnē. ꝛ in q̄ntitate ſunt duo minima. ſ. vnitas ⁊ pūct⁹: ergo nō eſt vnū ꝑdicamentū q̄ntitatis. Quarto ſic: oē vniuocū hz pri⁹ diffiniri q̄z diuidi: q̄ntitas eſt vniuocū: g̃ male diuidit pri⁹ q̄z diffiniat. Quinto ſic: oē ꝺtinuū ē diſcretū qū oē ꝺtinuū ſit vnū⁹ ſe ⁊ diſtū ab alijs: g̃ ꝺtinuū ⁊ diſcretū coīcidūt: g̃ mēbra h⁹ diviſiōis nō ſūt oppoſita

Ad argumēta. Ad primū iſtoz vr: q⁹ ꝛ fm vſū nr̄m nō hēam⁹ vnū modū denoīandi pmā ſubſtātiā p q̄ntitatē: tñ fm eē q̄ntitat̄ hz vnū modū cōem denoīandi ipſā: q⁹ qū oīs q̄ntitas dat eē q̄ntū pōt denoīare ſubſtātiam q̄ntā. ꝛ illud denoīatiuū quo ad nos ſit appropātū q̄ntitati ꝺtinue eo q̄ hēm⁹ aliud denoiatiuū, ppriū q̄ntitat̄ diſcrete. ſ. quot. etiā oīs q̄ntitas denoīat ſubſtātiā mēſurabilē uel menſuratā. Ad ſecūdū vr q⁹ ꝛ cōparādo illas duas ſpēs inē ſe diſcreta ſit vno mō poz ꝺtinua: tñ p reſpectū ad ſuū gen⁹ eq̄liē ſe hñt ⁊ q̄ntitas vr vniuoce de ipſis. Ad tertiū dicit q⁹ ꝛ punct⁹ ⁊ vnitas ſūt minima reſpectu aliq̄rū ſpēz q̄ntitatis: tñ nullū illoz ē ſimpliciē minimū reſpectu toti⁹ gnis q̄ntitatis: q⁹ nullū illoz eſt cōe ꝓncipiū omniū ſpēz ei⁹: ꝛ eē q̄ntitatis in cōi ē minimū ſimplr ⁊ iſto ꝑdicamēto. Ad q̄rtū vr q⁹ ꝛ oē vniuocū qđ pōt diſtincte magis notificari p diffinitiōez q̄z p diuiſionē pri⁹ debeat diffiniri q̄z diuidi: nō tñ oportet de eo qđ facilius ⁊ magis diſtincte notificet p diuiſionē q̄z p diffinitionem: mō ſic eſt de q̄ntitate ut dictum eſt prius.

Ad quintū dicit q⁹ licz ꝺtinuū ⁊ diſcretū in vno materialiter coincidant ⁊ fm diuerſas rationes: nō tñ formaliter ⁊ fm vnam rationē. vñ aliquod ſubiectū inquantū ei⁹ partes inter ſe copulāt ad vnū terminū cōmunem dicit cōtinuū: ſed inquantū eſt diſcretū ⁊ ſeparatuz ab alijs indiuiduis dicitur diſcretū: ⁊ ſic habent menſurari quantitate cōtinua ⁊ diſcreta.

Eſt aūt diſcreta quantitas: numerus ⁊ oratio: unde due ſunt ſpēs ei⁹. nō eni ē in nūero aliqs cōis termin⁹ ad quē ptes numeri copulent: ut in decē qnqz ⁊ qnqz aut tria ad ſeptē ad nullū terminū cōem copulētur: ſed ſemp diſcreta ſunt ⁊ ſepārata. Eſt autem numerus multitudo ex unitatibus aggregata. ſimiliter ⁊ in oratione ſillabe non copulantur ad aliquem terminū cōmunem: ſed unaqueqz ſepārata eſt ab alia.

¶ Postq̃ autor p̃misit diuisionē quātitatis: hic ꝓsequē/ter determinat de membris ei⁹. s. de ⁊tinua ⁊ discreta. ⁊ qz ordine nature q̃ntitas discreta prior est q̃ntitate ⁊tinua qñ sit simplicior: iō pri⁹ determiat de discreta q̃ de ⁊tinua: qñ discreta sit simplicior ipsa. qz tñ ⁊tinua est nobis notior q̃ discreta: iō notificat discretā p negationē illius quod ꝺue nit cōtinue. s. q̃ habeat ptes que p vnū terminū cōem ad in uicē copulent. vnde sic diffinit: quantitas discreta est cui⁹ ptes nō copulant ad aliquē terminū cōem: sed semp inter se discrete. ⁊ sepate sunt. ⁊ diuidit in duas spēs. s. numeruz ⁊ oratiōnē. Cui⁹ ratio est: qz oīs quantitas discreta habet partes permanentes uel successiuas. si primū sic. est nume/

Primo rus. si secundum sic est oratio.

sciēdū q̃ numerus est multitudo ex vnitatibus aggregata. Et ibi ponit multitudo loco generis: ⁊ dicitur ex vnitatib⁹ aggregata. s. ex vnitatibus formalib⁹ de gnē quātitatis ad denotandū q̃ numer⁹ est multitudo formalis que ex talib⁹ vnitatib⁹ ꝺsurgit ad differentiā multitudinis mālis: sicut est multitudo ſubiectoꝝ babētiū tales vnitates. ⁊ est tal' numer⁹ quātitas discreta. ⁊ q̃ sit quantitas pz: qz oīs mensura substātie est quātitas. sed p numerū substātiā mensuram⁹: sicut p denū mensuram⁹ decē canes uel lapides: ergo numer⁹ est quātitas. ⁊ q̃ sit discreta pz: qz ptes eius nō copulant ad aliquē terminū cōem qui sit terminus vnius partis ⁊ principiū alteri⁹. sed oēs vnitates in numero remanent diuise ⁊ discrete inter se: quam quelibet

Secūdo possit ab alia indifferenter separari.

sciēdū q̃ causa formal' numeri est vnio suarū vnitatū sub forma discretōis que ꝓuenit ab vltima vnitate numeri q̃ ꝺat sibi nomen ⁊ rationē sicut denari⁹ capit formaz ⁊ spēm numeri denarij a decima vnitate. ⁊ lz sic vniantur vnitates sub forma discreti: tñ nō copulant siue vniūtur p copulationē ad aliquē terminū cōem. Sz causa mālis in q̃ numeri sunt res numerate in quib⁹ est numer⁹ ut in subiecto. sicut denari⁹ est subiectū in decē canib⁹. Et cā final' ei⁹ est certificatio uel mensuratio substātie accepte fm suas ptes sepatas ⁊ discretas: ⁊ ei⁹ cā efficiēs est cā effi ciens sui subiecti quantū ad suū formale: ⁊ quantū ad actū numerādi est alia numerās. ⁊ capit numer⁹ nō pro numero numerato qui est res numerate: sicut decē canes uel decem equi. neq; pro numero numerante effectiue qui dicit anima nemerans: sed pro numero numerāte formaliter q̃ est q̃n

Tertio titas formal' existens in rebus numeratis.

sciēdū q̃ oratio tripliciter accipitur. Uno modo pro voce ꝓlata: ⁊ sic est de secunda spē q̃litatis. Alio mō pro voce cōplexa ut significatiua est: ⁊ sic est ens rōnis quantū ad suū formale quod est ordinatio ad significādū: ⁊ sic nō ponit in p̃dicamēto. Tertio modo accipit pro mēsura sonoꝝ litterarū ⁊ syllabarū existētiū in voce ꝓlata fm quā vna syllaba dicit breuis uel lōga. ⁊ dicit mensurari p ꝓlationes suarū syllabarū ⁊ syllaba p sonū litterarū: ⁊ illo modo accipit hic oratio formaliter pro illa mensura sonorum vocis prolate: ⁊ p hoc patet q̃ hic nō sumit oratio ut est in voce cōplexa: sed generaliter prout est in qualibz vo

Quarto ce prolata prout oratio ꝺr oris ꝓlatio.

sciendū q̃ tal' mensura vocis prolate est q̃ntitas discreta. ⁊ p̃mo ꝓbat q̃ sit quantitas: qz omne accidens mensuratiuū substantie siue sui subiecti est quantitas. sed oratio est mēsuratiua sui subiecti siue sui material' quod est vox ꝓlata ergo est quantitas. ⁊ q̃ sit discreta pz: quia partes ei⁹ nō copulant ad aliquē terminū cōem qui sit finis vnius partis eius ⁊ principiū alterius aut econtra vnde in voce ꝓlata vna syllaba nō est principiū vnius ptis ⁊ finis alterius. sed oēs syllabe oīonis sunt discrete ⁊ sepate ab inuicē. ⁊ lz sint distincte tñ capiunt formā vni⁹ discreti per aggregationē ⁊ ordinē inter se: ⁊ per hoc aliquo mō vniuntur. ⁊ differt oratio a numero: qz licz vterq; incipiat ab vno indiuisibili tamē in numero illud idem indiuisibile quod est principiū relumitur cū sequētibus ad certificā dū suū subiectū. sed in oīone primū indiuisibile nō resumitur cū sequētibus qz siue ptes nō sunt pmanētes. ⁊ p hoc sa

Sed cōtra tis patēt spēs quātitatis discrete.

p̃dicta arguit primo sic: multitudo nō est quantitas sed relatio qñ multū sit de genere relationis sicut ⁊ paucū. sed numerus est multitudo ergo non est quantitas. Secūdo sic: omnis species habet aliquod indiuiduū vnū numero: sed numerus nō habet aliquod indiuiduū vnū numero: quum nullus numerus particularis habeat vnū solū subiectū in numero: sed sit in diuersis: sic̃ decem vnitates ex quib⁹ est denarius sunt in decē canib⁹: ergo numerus nō est spēs quātitatis discrete. Tertio sic: omne compositū ex indiuisibilibus est indiuisibile. sed numerus nō est indiuisibilis: ergo nō est multitudo aggregata ex vnitatibus que vnitates sunt indiuisibiles. Quarto sic: omnis quantitas est mensura substantie: oratio non est mensura substantie sed vocis: ergo nō est quantitas.

Quinto sic: vox prolata est continua quia passiones vocis sūt ⁊tinuitas melodia ⁊ dearticulatio sonoꝝ: ergo oratio que est mensura talis vocis est ⁊tinua ⁊ per consequēs

Ad argumēta. non est quantitas discreta.

Ad p̃mū dicitur q̃ si capiatur multū respectiue ut opponit pauco est in gnē relatōis: sz si capiat absolute ut opponit vni sicut etiā vnitas ⁊ multitudo opponūtur sic multū est in genere quātitatis ⁊ etiā multitudo. Ad secundū ꝺr q̃ lz numerus nō habeat vnū subiectum simpliciter: tñ habet subiectū vnū vnitate aggregationis: ⁊ hoc sufficit ad vnitatē indiuisibilem alicui⁹ numeri quia numerus nō est vnus nisi vnitate aggregatiōis: sed est realiter multitudo. Ad tertiū dicit q̃ lz compositū ex indiuisibilibus sub forma ⁊tinuationis uł copulationis sit indiuisibile: tñ compositū ex indiuisibilibus sub forma discretionis ⁊ aggregationis simul nō dicit indiuisibile: iō lz numer⁹ sit diuisibil: tñ hoc mō pōt componi ex vnitatibus indiuisibilib⁹ que remanēt ab inuicē distincte

Ad q̃rtū ꝺr q̃ lz oratio nō mensuret verā substātiam p se primo: tamen mensurat aliquid quod habet modū substantie respectu ipsius. s. ipsam vocē ꝓlatā que est subiectū eius. Ad quintū dicit q̃ lz in voce sit cōtinuitas quantū ad sonum eius: tamen ibi est discōtinuitas quantum ad figurationem ⁊ formationē sonoꝝ litterarū ⁊ syllabarum. ⁊ mensura huius prolatōis dicitur formaliter oratio: iō est formaliter discreta.

Quantitatis aūt continue: alia linea: alia superficies: alia corpus: alia temp⁹: alia locus. unde quinq; sunt species eius Q; autem linea sit quātitas continua patet: quia partes ei⁹ copulantur ad aliquē cōmunem terminū puta ad punctum: ⁊ partes superficiei ad lineā: ⁊ partes corporis ad superficiem.

¶ Postq̃ autor determinauit de quantitate discreta hic consequēter determinat de continua: que est cuius partes copulantur ad aliquē terminū cōmunem: ipsam diuidens per quinq; species que sunt linea: superficies: corpus: tempus: ⁊ locus: quorū sic habetur sufficientia: quia omnis q̃ntitas continua mensurat substantiam fm aliquā extensionem: uel ergo fm extensionem ꝺuratiōis: ⁊ sic est tempus. uel fm extensionē magnitudinis: ⁊ hoc ꝺupliciter. uel mēsurat extrinsece: ⁊ sic est locus. uel intrinsece: ⁊ hoc ꝺupliciter. uel fm vnam ꝺimensionē tñ: ⁊ sic est linea. uel fm plures: ⁊ hoc ꝺupliciter. uł fm duas: ⁊ sic est superficies que mensurat fm longum ⁊ latum. uel fm tres ꝺimensiones:

et sic corp⁹ qō mēsurat ſm lōgū latū ⁊ ꝓfūdū. ⁊ qz iste tres spēs. ſ. linea: ſupficies: ⁊ corpus intrinsece mensurant: alie vo extrinsece. ideo primo de ipis videndum est q̄ de alijs.

Primo sciendū q⁹ linea est lōgitudo sine latitudine ⁊ ꝓfūditate: cui⁹ extremitates sūt duo puncta. Cui⁹ rō est: qz linea intelligit causari ex fluxu puncti in lōgū: iō linea ex fluxu puncti habet lōgitudinē. ⁊ qz punctus nō potest intelligi fluere in latū nec in ꝓfundū: iō linea est sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: quod debet intelligi sine latitudine ⁊ ꝓfūditate ipsius linee: ⁊ nō ſupficiei uł corpoꝛ. qz nō potest eē linea q̄n sit in corpore: iō nō potest eē sine latitudine ⁊ ꝓfūditate corpis. ⁊ qz fluxus pūcti a pūcto semp incipit ⁊ terminatur in punctū: iō extremitates linee sunt duo puncta. ⁊ p hoc pz q⁹ in linea punct⁹ est māle ei⁹. habet enī modū materie in hoc q⁹ substat suo fluxui: ⁊ fluxus ei⁹ est formale linee: qz ipsam formaliť ꝺstituit. p ꝺ etiā pz q⁹ linea vno modo ſolū est diuisibiľ. ſ. ſm lōgitudinē: qz ipa nō bz diuisibilitatē a pūcto q̄ ille sit indiuisibiľ ſz ſolū bz a fluxu illi⁹ puncti: q̄ ſolū fit ſm vnā dimensionē.

Secūdo sciendū q⁹ ſupficies est lōgitudo cū latitudine sine ꝓfunditate: cui⁹ extremitates sunt due linee. Cui⁹ rō ē: qz ſupficies imaginat causari ex fluxu linee in latū. ⁊ ideo a linea habet longitudinē: ⁊ a fluxu linee in latū habet latitudinē. ⁊ qz nō potest intelligi fluere in ꝓfundū. ideo ſupficies est ſine ꝓfunditate. ⁊ qz fluxus linee incipit a linea ⁊ in lineā terminat: iō ſupficiei que ex tali fluxu causat extremitates sunt due linee.

Tertio sciendū q⁹ corpus est lōgitudo cū latitudine ⁊ ꝓfūditate: cui⁹ extremitates sunt due ſupficies. Cui⁹ ratio ē: qz corp⁹ imaginat causari ex fluxu ſupficiei in ꝓfundū: ideo a ſupficie habet lōgitudinē ⁊ latitudinē. ⁊ a fluxu ſupficiei habet ꝓfūditatē. ⁊ qz ille fluxus ab vna ſupficie incipit ⁊ in aliā terminat: ideo extremitates corpoꝛis sunt due ſupficies. ⁊ p hoc pz q⁹ ſupficies diuisibiľ est ſm duas dimensiones: ⁊ corpus est diuisibile ſm tres. ſ. lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. iō corpus bz oēs tres dimēſiones: ⁊ vndiq̄ est diuisibile.

Quarto sciendum q⁹ sicut in linea punctū est p̄ncipiū māle linee ⁊ fluxus pūcti est p̄ncipiū formale: sic etiā in ſupficie linea se bz ut māle: ⁊ fluxus linee est p̄ncipiū formale. ⁊ ſiľ in corpore ſupficies se habet ut p̄ncipiū māle: ⁊ fluxus ſupficiei tanq̄ formale. ⁊ de q̄libet harū spēz ꝓbať primo q⁹ sit quātitas: qz q̄libet est mensura ſubstantie. Secundo q⁹ sit ꝺtinua quātitas: qz quātitas ꝺtinua est illa in q̄ ptes copulanť ad aliquē terminū cōez q̄ est p̄ncipiū vni⁹ ptis ⁊ finis alteri⁹. ſed cuiuslibet harū spēz ptes copulanť ad aliquē terminū cōem sicut ptes linee copulanť ad punctū qui est p̄ncipiū vni⁹ ptis ⁊ finis alteri⁹: qz vbicūq̄ cadit diuiſio linee cadit supra punctū: ⁊ ptes ſupficiei copulanť ad lineā: qz vbicūq̄ diuidat ſupficies b̄ erit p lineā q̄ terminat ambas ei⁹ ptes. ⁊ ptes corpoꝛis terminanť ad ſuperficiē qz corpus p ſupficiē semp habet diuidi. ⁊ b̄ capiť termin⁹ cōis in terminādo nō in p̄dicādo: ⁊ sic pz declaratio.

Sed contra tio triū specierū q̄ntitat ſ ꝺtinue. p̄dicta p̄mo arguiť sic: vna spēs opposita alteri nō est de ꝺstitutōe alteri⁹ nec includitur in alia. ſz linea includiť in ſupficie ⁊ in corpore. q̄re videť q⁹ nō sit spēs distincta ab alijs. Secūdo sic: pfectū ⁊ impfectū nō variant spēm. ſz linea ⁊ ſupficies se bñt ad corp⁹ sic impfectū ad pfectū: ergo non distinguūtur spē a corpore: ⁊ sic nō sunt q̄nq̄ spēs q̄ntitatis ꝺtinue. Tertio sic: corp⁹ ē spēs ſubstātie: ergo b̄ male ponit spēs q̄ntitatis ꝺtinue.

Quarto sic: illud qō copulat ptes linee ad inuicē bz rōnē forme reſpectu linee: qz copulare ⁊ vnire est actus ipsi⁹ forme. ſz pūct⁹ nō est p̄ncipiū formale linee ſz māle: ergo ptes ei⁹ nō copulanť ad punctū. Quīto sic: termin⁹ ē indiuiſibiľ: qz ſi eēt diuisibiľ posſz diuidi: ⁊ sic vna ps t̄miaret aliā ⁊ sic nō terminaret nisi gr̄a ptis. ſz ſupficies nō est indiuiſibilis: g̃ nō est termin⁹ cōis ad quē ptes corporis copulanť.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q⁹ linea includať māliť in ſupficie ⁊ in corpore: nō tm̄ includiť formaliť tanq̄ ptinens uel ſese tenēs ex pte forme corporis uel ſupficiei. vñ nō est incōueniēs q⁹ spēz distinctarū forłr vna cōcurrat māliter ⁊ virtualiť ad ꝺstitutiōez alteri⁹ sicut binari⁹ ē māliť de cōpositōe trinarij. Ad secūdū dr q⁹ ſz pfectū ⁊ impfectū ſm eē tm̄ nō varient spēm: tm̄ pfectū ⁊ impfectū ſm eēntiā bñ variāt spēm mō ſupficies ⁊ linea ſm pfectōez eēntie a corpore distinguūtur: iō ab ipa spē dr̄it. Ad tertiū dr q⁹ licz corp⁹ acceptū ꝓ ſubiecto true dimenſionis ſit spēs ſubstātie cōis corp⁹ captū ꝓ actuali trina dimensione ut capiť hic nō est ſubstātia ſz q̄ntitas. Ad q̄rtū dr q⁹ ſi ꝺsideret pūct⁹ ut est ꝺtinuans ⁊ copulans ptes linee inť ſe sic bz modū forme in ſe reſpectu linee. ⁊ b̄ mō ſolū ē pūct⁹ in potētia ⁊ non in actu. ſz ſi ꝺsideret ut suo fluxu causat lineā: sic ē p̄ncipiū māle linee. Ad q̄ntū dr q⁹ ſz ſupficies sit diuisibiľ ſm lōgitudinē: est tm̄ indiuiſibiľ ſm ꝓfūditatē ⁊ reſpectu ꝓfūditatis est termin⁹ corpis: iō eo mō quo ē termin⁹ ē indiuiſibilis.

Partes autem temporis ad nunc ut preteritus ⁊ futurū ad presens. Partes autem loci ad eundem terminū copulantur ad quem corporis particule.

¶ Postq̄ autor determinauit de linea ſupficie ⁊ corpe q̄ mēsurāt intrinsece. Hic ꝺsequēter determinat de q̄ntitatib⁹ ꝺtinuis q̄ mēsurāt extrinsece. ſ. de loco ⁊ tpe. ⁊ inde sumiť rō huj⁹ ordinis. Pōt etiā sumi alia rō. qz ſz capiēdo q̄ntitatē sub rōne mēsure ut ꝺsiderať a logico ⁊ mathematico tps ⁊ loc⁹ sint spēs q̄ntitatis ab alijs distincte. tm̄ ſi ꝺsideret q̄ntitas q̄tū ad ſuā diuiſibilitatē ⁊ sub rōne ent⁹ ut in metaphiſica ꝺsiderať: tūc tps ⁊ loc⁹ nō sūt spēs q̄ntitatis distincte p ſe ab alijs. hoc enī modo locus nō distinguiť a ſupficie.

Primo sciendū q⁹ tps pōt triplr cōſiderari. Uno mō gnāliť p q̄cūq̄ mēſura ꝺuratōis: siue distinguať realiť a mēſurato siue nō. ⁊ b̄ mō tps ꝺtinet ſub ſe eternitatē: q̄ est mensura rei carētis p̄ncipio ⁊ fine. ſ. p̄me cause. ⁊ eternitatem q̄ est mensura rei bñtis p̄ncipiū ⁊ carētis fine: ſicut ſunt angeli. ⁊ tps ꝓpe dictū quod est mensura rei habentis p̄ncipiū ⁊ finē: ut sunt oīa corruptibilia. Secūdo modo accipiť tps minus generaliť pro mensura ꝺuratōis: q̄ est realiť distincta a mensurato. ⁊ sic ſolū continet eternitatē. ⁊ tps ꝓpie dictū ⁊ nō eternitatē: qū ipsa nō distinguať realiť ab eterno. Tertio modo capiť ꝓpie ſolū pro mensura ꝺuratōis rei corruptibil⁹ ⁊ specialiť motus. ⁊ hoc modo diffiniť: tps est numer⁹ motus ſm prius ⁊ posteri⁹. ⁊ in pūti ꝓposito sumiť tps ꝓut accipiť secūdo mō. ſ. p mēſura ꝺuratōis: q̄ ē q̄ntitas distincta a mēſurato.

Secundo sciendū q⁹ motus ⁊ ꝺuratō rerū ꝓductarū bñt mensurari p aliquā q̄ntitatē ⁊ certificari quo ad nos: eo q⁹ alique res dicunť eq̄lis ꝺuratōis: ⁊ alique inequalis. equale enī ⁊ inequale accipiunť ſm quātitatē. ſed motus ⁊ talis duratio nō mensuratur p aliam spēm quātitatis q̄ p tps ut ꝓbaret⁹ inductiue in oībus alijs specieb⁹: ergo bñt mensurari p tps: ⁊ sic tēpus est quātitas. ⁊ qz mensura rei ꝺtinue debet eē ꝺtinua: qz debet esse ꝓpoꝛtio mensure ad mensuratū. ſed motus est cōtinuus: ⁊ etiā duratio esse rei: ergo tps est quantitas continua. Adhuc aliter ꝓbať in textu: quia partes tpis ad vnū terminū cōem copulanť ut preteritū ⁊ futurū copulātur ad nunc presens quod est finis preteriti ⁊ p̄ncipiū futuri: ergo tempus est quantitas continua. vnde sicut in linea punctus est tota ſubstantia rei: ⁊ ex fluxu ſuo causat lineam ⁊ copulat partes eius: ita in tempore nunc est tota ſubstantia temporis uł essentia ⁊ fluxu ſuo de priori in posterius causat tempus ⁊ copulat partes eius ad inuicem.

Tertio sciēdū q̄ locus capit̄ dupl̄r. Uno mō phi/ sice p̄o ſupficie corp̄is ōtinēt̄ ſm q̄ in eo est virt⁹ generatiua ⁊ ſeruatiua locati ibi diffuſa a corpo ribus celeſtib⁹. ⁊ hoc modo ſic diffinit̄: eſt ſupficies corpo ris ōtinētis īmobile p̄mū. Alio modo capit̄ mathematice uł logice p̄o ſupficie corp̄is ſine illa virtute ſeruatiua locati q̄ eſt q̄dā q̄litas de p̄dicamēto q̄litatis: ⁊ b̄ mō capit̄ h̄: ⁊ diffinit̄ ſic: qō eſt ſupficies corp̄is ōtinētis menſurati ua locati: ſicut ſupficies aeris circūdans lapidē oī locus la pidis: q̄ poteſt dupliciter conſiderari. Uno modo reſpectu cor poris ōtinētis in quo eſt ſubiectiue: ⁊ qō menſurat intrin ſece ſm duas dimenſiones tm̄: ⁊ ſic dicitur ſupficies. Alio modo reſpectu corp̄oris contenti qō menſurat extrinſece

Quarto ſm tres dimenſiones: ⁊ ſic dicit̄ locus. ſciēdū q̄ ſicut locatū menſurat̄ intrinſe ce p̄ lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē ei⁹: ſic etiā menſu rat̄ extrinſece ſm tres dimenſiones loci in quo ſuſcipit̄: ſic̄ vinū menſurat̄ ſm lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfūditatē ſupficiei cōcaue vaſis in quo ſuſcipit̄. ⁊ p̄ hoc habet̄ q̄ loc⁹ eſt quātitas: q⁊ eſt menſura ſubſtantie: ⁊ q̄ ſit ōtinua p̄z: quia ptes ei⁹ copulant̄ ad eundē terminū cōem ad quē ptes cor poris copulant̄: q⁊ ſicut ptes corp̄oris locati oēs copulant̄ ad centrū ei⁹: ſic etiā oēs p̄ticule loci: quia eſt idem centrū ſm rem qō eſt centrū locati intrinſecū ⁊ extrinſecum loci. ⁊ ſunt eq̄les diametri ꝓtenſe a ſupficie q̄ eſt locus: ⁊ a ſupfi cie locati vſq; ad centrū eius: ⁊ ſic diametri loci ⁊ locati ad idē cētrū copulant̄. ⁊ iſti diametri dicunt̄ ptes loci nō eēn tie ei⁹: q⁊ iſte ptes ſunt ſupficies: ſ̄z dicunt̄ ōtinuatiue loci ⁊ etiā ſ̄z ptes corp̄oris inq̄ntū corp⁹ copulent̄ ad ſupficiē: tm̄ ptes ei⁹ ut ē locatū copulant̄ ad cētrū ⁊ etiā ptes locati.

Cōtra predicta p̄mo arguit̄ ſic: motus lo cal̄ p̄mi mobil̄ in quo eſt tps ſubiectiue p̄ p̄ius eſt cōtinuus q̄ ſit tps q⁊ dat tpi ōti nuitatē: ⁊ tm̄ ille motus eſt ſp̄es q̄ntitat̄: ergo a maiori tps nō eſt quātitas. Secūdo ſic: omne illud cui⁹ ptes ad eun dem terminū copulant̄ habet ſimul plures ptes. ſ̄z tps nō p̄ſit eē plures ptes ſimul: ergo ptes ei⁹ nō copulant̄ ad ali quē eundē terminū: ⁊ ſic nō eſt quātitas ōtinua. Tertio ſic: numerus nō eſt quantitas ōtinua ſed diſcreta: ſ̄z tps eſt numer⁹ motus: ergo nō eſt quātitas ōtinua. Quarto ſic ſupficies ⁊ locus dicūt̄ idem realiter ſeu eſſentialiter: ergo nō ſunt ſp̄es diſtincte. ergo locus male ponit̄ alia ſp̄es q̄n titatis a ſupficie. Quinto ſic: omne illud qō mēſurat ſm tres dimenſiones includens ipſas eſt corp⁹. ſ̄z loc⁹ habet lō gitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē ⁊ menſurat ſm ipſas: er go locus nō eſt ſp̄es a corpore diſtincta.

Ad argumēta. Ad p̄imū dicit̄ q̄ ſ̄z motus local̄ ſm eē ſit ōtinuus non tm̄ ſm eēntiam ei⁹ q̄ eſt vbi fluēs. ⁊ q⁊ res ponit̄ in gnē ſm ſuā eēntiā. iō motus nō eſt quantitas. ſ̄z tps eſt ōtinuū ſm rem ⁊ eēntiā ſimul licz effectiue capiat ōtinuitatē a motu. iō magis ponit̄ in p̄dicamento q̄ntitatis q̄ motus. Ad ſecundū dicit̄ q̄ licz plures ptes tpis nō poſſint eē ſil̄ p̄ma nētes: tm̄ p̄ſit eē ſil̄ plures ſucceſſiue ⁊ in fieri qō ſufficit ad h̄ q̄ copulent̄ ad eundez terminū cōem. Ad tertiū dr̄ q̄ ſ̄z tps ſit mal̄ numer⁹ ⁊ numer⁹ numerat⁹ nō tm̄ eſt numer⁹ formal̄ ſ̄z ſolū formal̄ ē q̄ntitas diſcreta. Ad q̄rtū dr̄ q̄ ſi loc⁹ ⁊ ſupficies conſiderent̄ mālit̄ quantū ad id qō ſunt di cunt idem eēntialit̄. ſed ſi conſiderent̄ formalit̄ quantū ad ſuos modos menſurādi ſic ſp̄e differūt ⁊ formaliter diſtin guunt̄ q⁊ ſupficies menſurat intrinſece ſm duas dimenſio tm̄ locus vō extrinſece ſm tres dimēſiones. Ad q̄ntū dr̄ q̄ ſ̄z locus b̄eat tres dimenſiones ſm ōtinētiam ei⁹. ſm tm̄ eēntiā b̄z duas tm̄. ſ. lōgitudinē ⁊ latitudinē. ⁊ ſolū illud ē corp⁹ qō ſm eēntiam habet tres dimenſiones.

His uiſis dicendum eſt de cōmunita tibus quātitatis. Prima cōmunitas eſt q̄ quantitati nihil eſt contrarium ut bi/ cubito tricubito. uł ſupficiei nihil eſt con trarium: quia contrarietas p̄imo ineſt qualitatibus ⁊ non omnibus ſed quibuſ/ dam. quantitas autem non eſt qualitas: quare non ſequitur q̄ contrarietas eſt in quantitate. Item quantitas non ſuſci/ pit magis neq; minus. Non enim una linea magis eſt linea q̄z alia linea: ⁊ ter/ narius non eſt magis numerus q̄z bina/ rius: ⁊ ſic de alijs. Item p̄opriū eſt quantitati ſm eam equale uel inequale di cī: ut unus numerus eſt equalis uel in eq̄lis alteri numero: ⁊ corp⁹ alteri corpi ⁊ linea alteri linee. et ita de ſingulis.

¶ Poſtq̄ autor ſupius determinauit de quātitate ſm ſe et quantū ad ſuas ſp̄es: hic ſequēter determinat de ipſa q̄n tū ad ſuas ꝓp̄rietates q̄ fluūt ab ipſa conſiderata p̄ inclinatō nem ad materiā ⁊ ad ſua inferiora enumerās tres ꝓp̄rieta tes ipſi⁹. Quarū p̄ma eſt quātitati nihil eſt cōtrariū. Cui⁹ ratio eſt: q⁊ illud nō habz cōtrariū qō in materia p̄cedit oēm cōtrarietatē: ſ̄z quantitas in materia ſiue in ſubſtantia materiali p̄ce dit oīa cōtraria: ergo q̄ntitas non habet cōtrariū. minor p̄z quia cōtraria recipiunt̄ in materia p̄ motū ⁊ mutationem: q⁊ ab eodem ſubiecto mutuo ſe expellunt. ſ̄z ſubſtantia nō ſubiicit̄ motui niſi p̄ quātitatē: q⁊ o ē qō mouetur oportet eē diuiſibile ⁊ ꝓtenſum. ſ̄z ſubſtantia nō eſt diuiſibil̄ niſi p̄ q̄ntitatē: iō p̄ eā ſubiicit̄ motui. hāc etiā ꝓp̄rietatē ꝓbat in ductiue autor in textu declarādo eam exemplarit̄ in diuer

Primo ſis ſpeciebus quantitatis. ſciendū q̄ quantitas dupliciter conſideraſ. Uno modo ſm ſimplicē ei⁹ eēntiā: uel ſub rōne menſure: ut conſideraſ a mathematico uel a logico: ⁊ ſic in q̄ntitate nō eſt motus nec cōtrietas niſi capiaſ cōtrarietas p̄ repugnā tia duarū differētiarū vnū gen⁹ cōdiuidentiū. Alio mō cō/ ſideraſ ut eſt termin⁹ rei nālis: ꝓut dicit̄ in ſecūdo de aīa q̄ in oibus viuētib⁹ poſit⁹ eſt certus termin⁹ augmēti ⁊ de crementi ab aīa: ⁊ ſic in ipſa eſt ratio pfecti ⁊ impfecti: ⁊ ſic in ea repit̄ cōtrarietas accepta gnāliter p̄ q̄cūq; repugnātia pfecti ⁊ impfecti. ⁊ iſto modo conſideraſ in nālib⁹ ⁊ nō in lo gica. ⁊ hoc modo in illa eſt motus ad quē ſufficit talis cōtra rietas ſm pfectū ⁊ impfectū: q⁊ nō oportet ſemp motum eē inē illa q̄ cōtrarianē ſm ſuas formas: ut p̄z de motu qui eſt de min⁹ albo ad magis albū. ⁊ p̄ h̄ q̄ nō h̄re cōtrariū: ut ca/ pit̄ h̄ cōtrariū p̄o cōtrario pfecto cōuenit quātitati oī: ſ̄z nō ſo li: q⁊ cōuenit ſubſtātie: ⁊ ſic ē ꝓp̄riū ſcōo mō ipſi q̄ntitati.

Secundo ſciendū q̄ ſecūda ꝓp̄rietas quātita tis eſt q̄ quātitas nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹. Cui⁹ rō eſt: q⁊ ſuſcipe magis ⁊ min⁹ eſt aliq̄d pfici in ſuo ꝓp̄rio eē ſpecifico: ſ̄z quātitas non poteſt magis nec min⁹ pfici in ſuo ꝓp̄rio eē q⁊ eē ei⁹ cōſiſtit in indiuiſibili: ut p̄z in numero: q⁊ ipſi addita uel ablata q̄cūq; vnitate va riat̄ ſp̄es numeri. iō in ipſo ꝓp̄riū eē ſpēi nō poteſt variari ſm magis pfectū ⁊ min⁹ pfectū. ſil̄r p̄z de q̄ntitatē cōtinua: q⁊ in ipſa remota uel addita aliq̄ p̄te quātitatis q̄tumcūq; pua variat̄ ſp̄es quātitatis conſiderate ſub rōne menſure: q⁊ ſi ibi ſit eq̄litas ⁊ fiat additio uł remotio fit̄ ineq̄litas q̄ ſp̄ē int̄ diuerſas ſp̄es. ⁊ ſic p̄z q̄ q̄ntitas ōtinua nō p̄ot ma gis uł minus perfici ſpecie remanente eadem.

Tertio ſciendū q̄ magis ⁊ min⁹ ⁊ mai⁹ ⁊ min⁹ ad inuicē differunt. q⁊ mai⁹ ⁊ min⁹ attendunt̄

fm maiorem uel minorem additionem partium quantitatis ⁊ acquiruntur per augmentationem uel diminutionē. sed magis ⁊ min⁹ dicūt maiorē nl minorē pfectionē ꝑprij eē forme fm q̄ in subiecto ē: ⁊ fiunt fm additionē nl remotionē pfectōis forme i subiecto. ⁊ iō ly q̄ntitas bñ suscipiat mai⁹ ⁊ min⁹ extēsiue p augmētionē uel diminutōez: nō tñ optet ipsā suscipe magis ⁊ min⁹ intēsiue: qz sic illa dr̄ūt inēse: ⁊ est b̄ ꝑprietas ꝑpria scō mō q̄ntitati sic̄ ⁊ ꝑcedens.

Quarto sciēdū q̄ tertia ꝑprietas q̄ntitatis ē: prō prīū est q̄ntitati fm eā eq̄le uel ineq̄le dici: ut fm duas lōgitudines duo corꝑa dicūt eq̄lia uel ineq̄lia: ⁊ fm duos nūeros eiusdē spēi aliq̄ res nūerate dicūtur eq̄les. Et rō hui⁹ ē: qz eq̄lia sūt q̄ sibi supposita se inuicē nō excedūt. ⁊ ineq̄lia sūt quoꝝ vnū excedit aliud. Sz excessus ex ꝑte mēsure sumit: ⁊ mēsura sumit fm q̄ntitatē ⁊ solū fz ipsam: ergo oī q̄ntitati ⁊ soli cōuenit fm eā eq̄le uel ineq̄le dici. Itē eq̄litas est rerū differentiū eadē quantitas in spē. Ineq̄litas aūt est rerū differentiū diuersa quātitas. ⁊ ideo eq̄lia sunt res diuerse eiusdē quātitatis interse. iō solū fm quātitatē aliq̄d dicit equale uel inequale: ⁊ sic ista ꝓprietas est ipsi q̄ntitati q̄rto mō ꝓprīa.

Sed cōtra ꝓdicta ꝓmo arguit sic: ois mot⁹ est de cōtrario in ꝯtrariū: fz in quātitate est motus. s. augmentatiōis ⁊ diminutōis: ergo in quātitate est ꝯtrarietas: ⁊ sic habet ꝯtrariū. Scō sic: loc⁹ surſū ⁊ loc⁹ deorſū ꝯtrant et tñ sunt quātitates: ergo quātitati est aliquid ꝯtrarium.

Tertio sic: quātitas magis ⁊ min⁹ pficit fm eē quātitatis: qz numer⁹ habet pfectiꝰ esse in quaternario q̄ꝫ in binario: ergo suscipit magis ⁊ min⁹. Quarto sic: fm inequalitatē aliq̄d dr̄ esse inequale uel equale p equalitatē: ⁊ tñ eq̄litas nl inequalitas sunt relatōes: ergo nō ꝯuenit soli quātitati fm eā equale uel inequale dici. Quinto sic: fm virtutē duo boies dicunt equales virtute. ⁊ tñ virtus non est quātitas: ergo nō est quātitas. ergo nō est ꝑprīū quātitati

Ad argumēta. fm eā eq̄le uel ineq̄le dici. Ad ꝓmū dicitur q̄ fz in q̄ntitate ꝯsiderara fm suū eē phisicū fit mot⁹ ⁊ cōtrarietas in pfecta. tñ in q̄ntitate ꝯsiderata sub rōne mēsure nō est motus nec etiā cōtrarietas ⁊ solū isto modo in logica ꝯsiderat̄. Ad secundū dr̄ q̄ fi locus surſum ⁊ locus deorſū fm suas eētias uel rōne mensure nō cōtrariant. Sed fi ꝯsiderent q̄ntū ad qualitatē ⁊ influentiā q̄ sunt in illis diuersis locis bñ ꝯtrariant: fz illo mō nō sunt in gnē q̄ntitat̄: qz nō dicūt simplicē formā de gnē q̄ntitatis: fz importāt q̄ntitatē cū q̄litatib⁹. Ad tertiū dicit q̄ fz q̄ntitas possit magis ⁊ min⁹ pfici in eē diuersarū spēz fm q̄ vna spēs pfectior ē altera: nō tñ pōt magis ⁊ min⁹ pfici in ꝑprio eē vnī⁹ spēi: qō tñ ad susceptōez magis ⁊ minus req̄rit. Ad q̄rtū dr̄ q̄ fz fm eq̄litatē aliq̄d dicat formalr eq̄le: nō tñ effectiue: sed b̄ solū ꝯuenit quātitati. ⁊ in ista ꝑprietate hec prepositio fm dicit solū circūstantiā cause efficiētis ꝑpinque: ⁊ nō cause formal. Ad quintū dr̄ q̄ fz aliq̄ dicant eq̄les uel ineq̄les fm virtutē b̄ nō ē ꝑprie fz solū filitudinarie. fz ꝑprie dicūtur file uel dissiles fm suā virtutē: fz fm q̄ ista virt⁹ mēsurat̄ p respectū ad obiectū hz modū q̄ntitat̄ ⁊ mēsure: iō filitudinarie aliq̄ dicunt eq̄les fm virtutē eodē mō quo ipsa est quantitas fm quandā similitudinem.

Capitulū de ad aliquid seu relatione.

Ad aliquid uero talia dicunt que cūq; hoc ipsum quod sunt alioꝝ eē dicunt: uel quomodolibet alter ad aliud: ut duplū dimidij duplū ⁊ dimidiū dupli dimidiū: ⁊ pater filij pater ⁊ filius patrꝫ filius: ⁊ maius minore maiꝰ ⁊ minus maiore minus. Vel sub habitudine alterius casus: ut illis simili silis: ui cinus uicino uicinꝰ. Relatiuoꝝ tres sunt spēs. Quedam dicunt fm equiparantiā ut quecūq; eodē noie dicunt: ut similis simili simil: ⁊ equalis equali equalis: ⁊ uicinꝰ uicino uicinꝰ. Alia uero fz suppōnē: ut dñs duplū triplū: qz ista supꝛaponūt alijs sic dñs seruo supponit. Alia uero fm suppōnē: ut seruus supponitur dño ⁊ filius patri: ⁊ sub duplū siue dimidiū quod idem est duplo: ⁊ sic de alijs.

¶ Postq̄ autoꝛ determiauit de secūdo ꝓdicamēto quod est quātitas: hic cōsequēter determinat de tertio. s. de ad aliq̄d seu de relatōe. Et ratio ordinis est: qz omne accidens respectiū habz cognosci p absolutū in quo fundat ⁊ p q̄ inest substantie: fz relatio est accidens respectiū ⁊ fundat in quātitate: qz plures relatōes fundant in quantitate q̄ꝫ in aliquo alioꝝ ꝓdicamētoꝝ: qz in ea fundant generalitē oēs ꝓpoꝛtiōes numeroꝝ: ut duplū dimidiū triplū quadruplū: ⁊ sic de alijs: ⁊ oēs ꝓpoꝛtiones ꝯtinuarū quantitatū. ⁊ ideo relatio maxime habet cognosci p quātitatē. iō fz ordine nature qualitas quod est accīs absolutū ꝑcedē debeat relationē: tū ordine doctrine relatio ꝯueniēter ponit ante qualitatem ⁊ post quantitatē prope cām prius dictam.

Primo sciēdū q̄ ꝓdicamēta accidentiū distinguūtur fm diuersos modos denoīatiue ꝓdicādi de ꝓma substātia. ⁊ qz ad aliq̄d habz vnū modū spāle denoīandi primā substantiā: qz denoīat in b̄ qō ē ad aliq̄d se hr̄e fm mutuā dependentiā: iō ad aliq̄d ꝯueniēter ponit vnū ꝓdicamentū ab alijs distinctū. ⁊ ꝯuenienti⁹ denoīat q̄ ad aliq̄d q̄ꝫ p relatiuū siue relationē. Cui⁹ ratio est: quia relatio dicit essentiam relatōis fm se sine respectu ad terminū eius uel ad suū subiectū: quam sit nomen abstractū. ideo significat eā ut conceptā tñ ⁊ nō fm suū esse. ⁊ relatiuū importat essentiam relatōis p respectū ad suū subiectū ⁊ cum dependentia referibilitatis: ⁊ nō importat terminū eius dependentie. sed ad aliquid importat istam essentiā quantū ad eius dependentiā p hoc q̄ dicit ad: hec enī prepositio ad dicit dependentiā ad aliquē terminū: ⁊ qū hoc importat terminū illi⁹ dependentie p hoc q̄ dicit aliq̄d. ⁊ qz ista duo cōueniūt formaliter nature hui⁹ predicamēti. s. dependentia et termin⁹ dependentie. iō natura huius predicamēti melius notificatur quantū ad suū esse formale in noīe ad aliquid q̄ꝫ p relatiuū quod dicit eentiam illam per respectū ad suū materiale subiectū: uel per relationē que dicit illam essentiam ut conceptā tñ. vnde res debet denominari eo modo quo perfectius ⁊ facilius notificatur. ideo hoc predicamētum conueniētius primo a platone nominatū est ad aliq̄d et sic diffinitur in textu. Ad aliq̄d vō talia dicunt quecūq; b̄ ipm q̄ sūt alioꝝ dicunt: ul quomodolibet aliter ad aliud.

Secūdo sciēdū q̄ duplicia sūt relatiua: q̄dā relatiua fm eē q̄ solū bñt eē relatiuū huius gnis: ⁊ nō bñt eē alteri⁹ generis: ut pater ⁊ filius. Alia sunt relatiua fm dici: q̄ bñt esse alteri⁹ generis q̄ꝫ relatiōis: ⁊ vltra hoc habent respectū accidentalem ad aliud quo dicuntur relatiua fm dici: ut scientia que habet esse absolutū de genere qualitatis: ⁊ vltra hoc importat respectū ad ipsum scibile. Et ideo ꝓpter relatiua fm esse ponitur ꝓma pars huius diffinitionis. s. quecūq; hoc ipsum quod sunt alioꝝ dicuntur. i. quoꝝ totū esse est respectiuū. Et ꝓpē relatiua fm dici ponitur secūda pars. s. uel quomodolibet aliter ad aliud. i. aliquo mō ad aliud referunt. ⁊ in hac diffinitione ponit dicunt ⁊ nō sunt: quia hic cōsiderātur relatiua non

inquantū sunt entia: sed inquaniū sunt dicibilia. Et ponit talia ad denotādū q relativa sp fundant in aliquo accīte absoluto: p quod substantie insunt. tale enī est denominatiuū accidentis absoluti: z p hoc patet q si capiat ad aliqd generaliť ut comprehēdat tam relativa fm eē q fm dici. hec diffinitio est cōuertibilť cū ipo: sed si capiat specialiter solum pro relativis fm eē q trī ponūtur in p̄dicamēto isto sic nō est cōuertibilť cū ipo ad aliqd. iō p̄mo mō debet h̄ capi ad aliqd analogice ad oīa relativa: z nō ut est vnū gen⁹

Tertio generalissimū eor q sunt in gnē relationis. sciendū q relativū dividit in tres spēs. qr q̄dā sunt relative equiparātie: q̄dā superpositōis: z quedā suppositōis. quor sic habet sufficientia: qr omne relativū dicit respectū vni⁹ ad alterū. uel ergo dicit respectū eq̄liū: z sic sunt relativa equiparātie. uel dicit respectū ineq̄liū: z h̄ est duplicit. uel dicit respectū excessiue minoris ad mai⁹: z sic sūt relativa suppositōis: uel excedētis uł maioris ad minus: z sic sunt relativa suppositionis.

Quarto sciēdum q relativa equiparātie sunt q̄ eodē noīe nūcupant: z h̄ q uenit eo q vtrūq; eor importat relationē eiusdē spēi q̄ fundat supra eandē formā in spē ut sunt vicin⁹ cū vicino: z filius cū filio. Sz relativa suppōnis sūt q fm sua fundamēta ponūtur sup sua correlativa: ut p̄ q̄ntū ad suū fūdamentū q̄ō ē gnātio activa ponit supra filiū: z dīs q̄ntū ad obligatōes activā supra seruū z ē cā eius Sz relativa suppositōis sūt q fm sua fūdamēta ponūt sub suo correlativo ut fili⁹ q̄ntū ad suū fūdamētū q̄ō ē gnātio passiua ponitur sub patre z seruus sub domino.

Sed contra predicta p̄mo arguitur sic: ptes substantie z silr scia z habit⁹ nō sūt relativa: z trī aliquo mō dicunt ad aliud. g̃ ista diffinitio conuenit alijs a diffinito: g̃ nō est bona. Secūdo sic: p̄nitas ē ad aliqd: z trī nō refert ad aliud: qr nō or p̄nitas filij paternitas: ergo ista diffinitio nō conuenit oīb⁹ relativis.

Tertio sic: p̄nitas z p̄ eodē nūcupant noīe: z trī nō sunt relativa equiparātie sz suppositōis: ergo male or q relativa equiparātie sunt q̄ eodē noīe nūcupant. Quarto sic: oēs spēs eiusdē gnis eq̄liť sub eodē gnē ordinent: z vna non ponit supra aliā: ergo spēs relatiōis nulla est suppositio neq; suppositio. Quīto sic: eor q̄ supra se ponūtur vnū p̄dicat de alio. sz vna spēs relatōis nō p̄dicat de alia: g̃ vna nō ponit supra aliā: g̃ male ponūt relativa suppōnis z suppōnis.

Ad argumenta. Ad p̄mū dicit: q sz ptes substātie silr scia z h̄it⁹ z multa alia talia nō sunt relativa fm eē: trī sunt relativa fm dici. put ordinēr h̄nt respectū quēdā ad aliud ut ptes ad totū scia ad scibile: z habit⁹ ad h̄ntē: mō h̄ diffinit ad aliqd. gnā liť p relatis fm eē z fm dici: iō h̄ diffinitio nō conuenit alijs a diffinito. Ad secundū or q sz p̄nitas nō referat in abstracto actualr ad aliqd: trī refert aptitudinalr z actualr in cōcreto. Ad tertiū dicit q sz p̄nitas z p̄ respectu suor correlativor sunt relativa: nō trī ad invicē: iō nō sunt relativa equiparantie: qr nō referunt int se sub eodē noīe. Ad q̄rtū or q si iste spēs considerent fm suas entias z formaliť sic vna nō ponit supra aliā. sz si considerent mālit z q̄ntū ad sua fūdamēta vna h̄n ē supra aliā. Ad q̄ntū or q illor q ponūt fm sub z supra fm ordinē subijcibilť z p̄dicabilť vnū p̄dicat de alio: nō trī de alijs q̄ ponūt sub z supra fm ordinē cause z effect⁹ siue p̄ncipij z p̄ncipiati. z h̄ modo ista relativa ponūtur supra se invicem.

Post hec autē sequūtur cōitates relationis. Prima est q ctrarietas est in relatione: ut virtus cōtraria est vitio qū utrū q; eor sit ad aliqd. hoc aūt nō conuenit oi relatiōi. Duplo enī nihil est ctrariū neq; triplo. Itez relativa suscipiunt magis z minus: ut simile dicitur magis z minus simile z silr ineqnale: sed hoc non conuenit omnibus relativis: duplū enī non dicitur magis z minus duplum. Neq; triplum neq; pater.

Post q̄ autor supi⁹ determinauit de relatōe fm se ponēdo diffinitionē z divisionē ei⁹ p suas spēs: hic osequēter determinat de ipsa fm suas pprietates: z int ipas p⁰ ponit duas cōitates relativor. Quarū p̄ma ē q Srietas ē in relatione sic virtus z vitiū Sriant: z trī sunt relativa fm dici sz simplr sunt de p̄ma spē q̄litatis. virtus enī or relative ad virtuosum z vitiū ad vitiosum: iō in relativis repit Srietas.

Primo sciendū q duplicia sunt relativa: ut dictū est. s. relativa fm esse z fm dici. vnde in relativis fm eē nō repit Srietas. Cui⁹ ratio est: qr Sria sūt forme actiue z passiue q̄ mutuo se expellunt ab eodē subiecto ut p̄z ex diffinitōe eor. sz relativa fm eē nō sunt forme actiue aut passiue: nec sua actione se ab eodē subiecto expellūt qr forme actiue z passiue sūt forme absolute: iō relatīa fm eē nō p̄nt h̄re Sriū: sz aliqb⁹ relatīs fm dici ouēit h̄re Sriū.

Secūdo sciēdū q relativa fm dici duplicit cōsiderātur. Uno mō formaliť inq̄ntū relativa sunt: z fm respectū quē addunt formis alteri⁹ gnis. z isto mō in relativis fm dici non est Srietas. Cui⁹ rō est: qr relativa fm dici nō ctrariant respectu illor ad q̄ referunt sz respectu alior sic virt⁹ nō ctrariat virtuoso ad quē refertur: nec vitiū vitioso. sz virt⁹ z vitiū cōtrariant int se: ergo relativa fm dici inq̄ntū relativa sunt nō contrariant. Alio modo considerātur mālit ex pte suor fūdamētor: z h̄ mō aliq̄ relativa fm dici ctrariant. Rō est: qr aliq̄ relativa fundant in q̄litatib⁹ Srijs q̄s important: iō rōne illarū q̄litatū cōtrariant. Ex quib⁹ p̄z q h̄ cōtrariū nō cōuenit oīb⁹ relativis: nec etiā conuenit solis relativis. iō nō est aliquo mō ppriū ipsis relativis: qū omne ppriū conueniat omni uł soli Sz est cōitas quedā conueniēs plurib⁹ relativis fm dici: z qr primus posita est diffinitio ad aliqd a platone cōueniens tā relativis fm eē q̄ fm dici: nō ponūtur hic cōmunitates

Tertio vtriq; illorum relativorū conueniētes.

sciendū q secūda p̄opetas relativor est q relativa suscipiūt magis z min⁹. Cui⁹ rō est: qr suscipe magis z min⁹ est aliqd manens idem in spē in suo ēntiali eē intēdi z remitti. sz h̄ cōuenit aliquib⁹ relativis ut file manens idem in spē or magis z min⁹ file: z etiā dissile z ineq̄le: ergo aliq̄ relativa suscipiūt magis z min⁹. h̄ trī nō cōuenit relativis inquantū relativa sunt. s. fm respectū quē h̄nt ad sua correlativa: sz h̄ cōuenit sibi rōne suor fundamētor z ut sunt in subiecto: qr intēdi z remitti cōuenit forme fm eē quod habet in subiecto fm q magis z min⁹ p̄dicit.

Quarto sciēdū q hec cōitas aliť conuenit relativis q̄ p̄cedēs: qr p̄cedēs solū conuēit relativis fm dici. h̄ aūt conuenit relatīs fm dici: z aliqb⁹ fm eē: qr file z dissile z ineq̄le bn suscipiūt magis z min⁹: q trī sūt relatīa fm eē: qr trī h̄ cōitas nō conuenit oīb⁹ relatīs fm eē: neq; ēt sol: qr conuenit q̄litati. iō nō ē aliquo mō ppa ipi relatōi: sz ē q̄dā cōitas solū conueniēs aliqb⁹ spēb⁹ relatior. s. illi quor fūdamēta intēdūť uł remittūť z augēť z diminuūť manēte eadē spē relatōis. z p h̄ patēt due p̄me cōitates relatior.

Cōtra p̄dcā ar p⁰ sic: nulla relativa opposita Sriant qū Srietas z oppositō relatīa sint oppositōes distincte: sz relativa relative int se opponūť: g̃ nulla relativa Sriant. Scō sic: vbi ē Srietas ibi ē mot⁹. sz in relatōe nō est mot⁹ ut or in q̄nto phisi. ergo in relatōe nō ē Srietas.

Tertō sic: nulla forma indivisibil suscipit magis z min⁹. sz oīs relatio ē indivisibil: qū sit simplex respect⁹ relativi ad correlativū: ergo nulla relativa suscipiūt magis z min⁹.

Quarto sic: sicut equale fundat in vna quantitate in spē

ſic etiam ſimile in eadē q̄litate. ſed eq̄le nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹: ergo ſimile nō ſuſcipit magis ⁊ minus: cui⁹ oppoſi tū dicit in textu. Quinto ſic: relatiua nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus niſi rōne ſuoꝝ fundamētoꝝ. ſed quātitas in q̄ fundatur inequale nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹: ergo male dicit in textu q̄ inequale ſuſcipit magis ⁊ minus.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̄ licz nulla relatiua cōtrarientur reſpectu ſuoꝝ correlatiuoꝝ quib⁹ relatiue opponūtur: tñ bene cōtrariant reſpectu alioꝝ ſicut virtus relatiue opponit virtuoſo: ⁊ tñ contrariat vitio. Ad ſecūdū dicit q̄ vbi eſt cōtrarietas p ſe ibi eſt motus: ſed in relatione nō eſt cōtrarietas p ſe: ſed tñ p accidens: ⁊ eō mō quo eſt ⁊ trarietas: eſt etiā motus. Ad tertiū dr̄ q̄ licz oīs relatio ſm ſe ⁊ quantū ad reſpectū quē habet ad correlatiuū ſit indiuiſibilis: tñ ſm ſuū eē in ſubiecto q̄ poteſt variari ſm magis p fectū ⁊ minus pfectū aliq̄ bene eſt diuidibil: ⁊ p hoc bene poteſt ſuſcipe magis ⁊ minus. Ad quartū dicit: q̄ licz ſimile fundet in vna q̄litate in ſpecie: tñ illa q̄litas poteſt intendi ⁊ remitti manēs eadē in ſpē: iō ſimile ſuſcipit magis ⁊ minus: ⁊ equale fūdat in eadē q̄ntitate in ſpē que nō poteſt augeri uel diminui intendi uel remitti manens eadē in ſpē iō equale nō poteſt ſuſcipe magis ⁊ min⁹: nec eſt ſimile de equali ⁊ ſimili. Ad q̄ntū dr̄ q̄ licz quantitas non ſuſcipiat magis ⁊ min⁹: tñ pōt augeri ⁊ diminui: ⁊ p talē maioritatē uel minoritatē p quā fit maior uel minor receſſus ab equali, inequali poteſt ſuſcipe magis ⁊ minus. vñ inequale fundatur inter diuerſas quātitates in ſpecie. ⁊ q̄ ille ſpēs pūt ⁊tinue variari ſm receſſum ab vnitate ſpēi: iō variat ineq̄le q̄uis equale nō ſuſcipiat magis neq̄ minus.

Item omnia relatiua dicuntur ad cōuertentiam: ut pater filij pater: filius patris filius ⁊c. Item relatiua ſunt ſimul natura. ſimnl enim ſunt duplum ⁊ dimidium pater ⁊ filius. Item relatiua poſita ſe ponunt ⁊ perempta ſe perimunt: ut ſi duplum eſt dimidium eſt: ⁊ ſi pater nō eſt filius non eſt: et econtra.

Poſtq̄ autor poſuit duas cōitates relatiuoꝝ q̄ nō ſunt ipſis aliquo mō ꝓpē. Dic conſequēter ponit alias cōitates que ſunt ipſis aliquo mō ꝓpria. Quarū ꝑma eſt: Relatiua dicunt ad cōuertētiam: Cui⁹ ratio eſt q̄ ad ſe inuicē ſm mutuam dependentiā eoꝝ referunt: dicūtur ad conuertentiam. ſz oīa relatiua ad ſua correlatiua referunt ſm mutuā dependentiā: ut dicēdo pr̄ filij pr̄: ⁊ ecōtra filij⁹ pr̄is filij⁹: ibi pat̄ refert ſm dependentiā ei⁹ ad filiū ⁊ filij⁹ ad pr̄em: ⁊ ſic ſil̄r eſt in oībus alijs: ergo oīa relatiua dicūt ad cōuertētiā.

Primo ſciēdū q̄ cōuertētia duplicit accipit. Uno mō ꝓ cōuerſione aliquoꝝ ſm exiſtēdi cōſequentiam: ⁊ illo modo in relatiuis bene eſt cōuertētia: ut dicēdo pater eſt ergo filij⁹ eſt: ⁊ ecōuerſo filius eſt ergo pr̄ eſt. ⁊ iſto modo nō ſumit⁹ in hac ꝓprietate: q̄ cōuertētia h̄ modo nō ſolū conuenit relatiuis ſed etiā multis alijs ſic ſubiecto ⁊ ꝓprie paſſioni. Alio modo ſumit⁹ conuertentia: ut eſt mutua dependentia relatiui ⁊ correlatiui inter ſe: ⁊ h̄ mō ſumit⁹ in hac ꝓprietate: iō dici ad conuertentiā eſt aliq̄ referri inter ſe ſm dependentiā. Et differt conuertētia a conuerſione et conuertibilitate: q̄ conuertētia eſt paſſio relatiuoꝝ. conuerſio vō q̄ eſt debita tranſpoſitio ſubiecti in predicatū: ⁊ ecōtra eſt paſſio ꝓpōnū. Sed conuertibilitas eſt paſſio terminoꝝ conuertibiliū: ⁊ illi termini dicūtur conuertibiles q̄ de ſe inuicē mutuo vñiuerſ ⁊ affirmatiue vificant eo q̄ h̄nt eq̄lia ſuppoſita: ut homo ⁊ riſibile.

Secūdo ſciēdū q̄ conuertētia relatiuoꝝ nunq̄ fit in recto caſu. Ratio ē: q̄ inter relatiuū ⁊ correlatiuū ſemp eſt tranſitio uel diuerſitas: ſed talis diuerſitas nō ſignificaretur in recto caſu ſed ſignificaret idētitas eoꝝ: ut dicendo pater eſt filius: ⁊ tal locutio eēt falſa: ſz illa conuertētia ſemp fit in obliq̄s: q̄ ſolū obliq̄ ſignificāt ꝑ modū termini: rect⁹ vō ꝑ modū principij: ⁊ poteſt fieri in oīb⁹ obliq̄s ut facilit̄ dar̄ exemplū in oīb⁹: h̄ fit tñ differenter in relatiuis ſm eē ⁊ in relatiuis ſm dici: q̄ in relatiuis ſm eē fit conuertētia referendo vtrūq̄ ad aliud ſub habitudine eiuſdē caſus: ut maius minore maius: ⁊ ecōtra min⁹ maiore mīus. ſed in relatiuis ſm dici fit q̄nq̄ ſub habitudine eiuſdē caſus ut inter formā ⁊ materiā: q̄nq̄ vō ſub habitudine diuerſoꝝ caſuū: ut ſcibile ſcia ſcibile: ⁊ econtra ſcia ſcibilis ſcia. ⁊ per hoc pz q̄ dici ad cōuertētiam cōuenit oīb⁹ relatiuis ſz differēter. ⁊ cōuenit ſolis ⁊ ſemp iō hec ꝓprietas eſt ipſis ꝓpria ꝓprie ꝓpria: ⁊ h̄ capiendo gnāliter ad aliq̄d tā ꝓ relatiuis ſm eē q̄ ſm dici: q̄ ſi caperet ſpāliē ſolū ꝓ relatiuis ſm eē: hec ꝓprietas eēt ſibi ꝓpa ſecūdo mō.

Tertio ſciendū q̄ relatiuoꝝ alia ꝓprietas eſt q̄ relatiua ſunt ſil̄ nā. ⁊ rō eſt q̄ illa q̄ poſita ſe ponūt ſm rem ⁊ intellectū ſil̄ ⁊ pempte ſe pemunt ſm eē ſunt ſil̄ nā. Alla enī dicunt ſim̄ nā q̄ ſunt ſil̄ in nāli intelligētia: ita q̄ vnū eoꝝ nō poteſt intelligi ſine alio. nec eſt ibi ꝓrioritas ſm intellectū ſz relatiua poſita ſe ponūt ſm eē: q̄ eē relatiuoꝝ eſt eſſe ad ſuū correlatiuū: iō ſm rem poſito vno in eē oportet ſuū correlatiuū eē quod requirit ad eē relatiui: ⁊ ſil̄r poſita ſe ponūt ſm intellectū q̄ nō poteſt intelligi eē relatiui q̄ eſt dependens ad correlatiuū niſi intelligat illud correlatiuū ad quod dependet ergo poſita ſe ponūt ſm intellectū: ⁊ ſil̄r pempta ſe pemunt: iō ſunt ſil̄ natura. ſ. nā relatōis: ⁊ etiam

Quarto ſunt ſil̄ natura. i. naturali intelligentia. ſciendū q̄ relatiua triplicit conſiderant̄. Uno modo quantū ad ſua ſubiecta ⁊ fundamēta: ⁊ ſic vnū illoꝝ bene p̄cedit aliud ut pr̄ p̄cedit filiū. Secūdo modo in quantū h̄nt dependentiam inter ſe ⁊ vnū terminat dependentiam alteri⁹ ⁊ ecōtra: ⁊ ſic adhuc vnū eſt pri⁹ alio: ⁊ quodā modo notius: ⁊ ponit⁹ in diffinitōe alteri⁹. ſ. illud quod terminat dependentiā alterius. Tertio conſiderant̄ q̄ntū ad h̄ q̄ h̄nt eē ſub forma relatōis ſub q̄ ſil̄ ponūtur ut q̄ cito ponit⁹ pater ſub paternitate ponit⁹ filij⁹ ſub filiatōe: ⁊ hoc mō ſunt ſil̄ natura ſm rem ⁊ intellectū ſil̄ ut dicit⁹ in iſta ꝓpetate: ⁊ eſt h̄ ꝓprietas eodē mō ꝓpria relatōis ſic ⁊ p̄cedēs.

Cōtra predicta ꝓmo arguit⁹ ſic: cuiꝝtētia eſt mutua dependentia relatiuoꝝ inter ſe: ſed ſcia ⁊ ſcibile q̄ ſunt relatiua nō h̄nt mutuā dependentiā inter ſe: q̄ ſcia licz dependeat a ſcibili: tñ ſcibile nō habet dependentiā ad ſciam: ergo nō oīa relatiua dicūtur ad conuertentiā. Secūdo ſic: bene ſequit⁹ ſi hō eſt riſibile eſt: ⁊ ecōtra: ergo hō ⁊ riſibile dicunt̄ ad conuertentiam que tñ nō ſunt correlatiua: ergo dici ad conuertētiaz nō ſolā cōuenit relatiuis. Tertio ſic: cā ⁊ effect⁹ ſunt relatiua: ⁊ tñ cā ſm naturā p̄cedit effectū: ergo relatiua nō ſunt ſil̄ natura. Quarto ſic: vnū relatiuoꝝ ponit⁹ in diffinitione alteri⁹ ergo eſt pri⁹ alio: ergo relatiua nō ſunt ſimul natura. Quinto ſic: illa q̄ opponūtur int̄ ſe non poſita ſe ponūt ſed vnū oppoſitū deſtruit aliud. ſz relatiua opponūtur ad inuicē: g̃ male dr̄ q̄ poſita ſe ponāt: ⁊ pempta ſe pimāt.

Ad argumēta. Ad primū dicit⁹ q̄ ſi ſcibile cōſideret mālē q̄ntū ad id q̄ eſt: ſic nō habet dependentiā ad ſciam: ſz ſm naturā p̄cedit eam. ſed ſi conſideret formalē q̄ntū ad rationē ſcibil̄: ſic habet reſpectū ⁊ dependentiā ad ſciam: ⁊ dicit⁹ cū ea ad conuertētiam: ⁊ ſil̄r eſt de ſenſu ⁊ ſenſibili. Ad ſecundū dicitur q̄ ſi capiat⁹ conuertētia ut eſt cōuerſio aliquoꝝ ſm extendi conſequētiam: ſic hō ⁊ riſibile bene dicunt̄ ad conuertentiam: ſz nō capiēdo conuertentiā ut eſt mutua dependentia relatiui ⁊ correlatiui ut in ꝓpoſito capit⁹. Ad tertiū dicit⁹ q̄ ſi cōſiderent cā ⁊ effect⁹ mālē q̄ntū ad id q̄ ſūt nō ſunt

simul natura. ꝫ si cõsiderent formaliter quantũ ad relationẽ cause ad effectũ vel effect⁹ ad causã ut sũt relotiua sic sũt sil' natura: ⁊ sil'r diceret de pr̃e ⁊ filio dño ⁊ seruo. Ad q̃rtum dicit ꝙ ꝫ vnũ relatiuoꝝ ut termiat dependentiã alterius sit aliquo mõ pri⁹ alio ⁊ ponat in diffinitione alteri⁹: tñ ꝯtũ ad esse sub forma relatiõis vnũ nõ p̃cedit aliud.

Ad quintũ dr̃ ꝫ relatiua respectu eiusdẽ subiecti opponant: ⁊ nõ posita se ponant: tñ respectu diuersoꝝ subiectorũ nõ opponunt.

Jté alia diffinitio relatiuoꝝ est talis. Ad aliqd sũt quibus hoc ipsuꝫ esse est ad aliud quodãmodo se habere: ⁊ hec est ꝓpria diffinitio relatiuoꝝ. Jtem ꝓpriũ est relatiuoꝝ ꝙ siqs diffinite unũ nouerit relatiuoꝝ diffinite noscet ⁊ reliquũ: ut siqs nouerit diffinite dupluꝫ: diffinite noscet cuius est dupluꝫ. Necesse est enim in utrorũqꝫ rationibus utriqꝫ uti.

¶ Postq̃ autor posuit diffinitionẽ ⁊ ꝓprietates ad aliqd cõiter accepti ut se extendit ad relatiua fm esse ⁊ fm dici: hic ꝯsequenter ponit aliã diffinitionẽ ipsi⁹ ad aliqd specialiter accepti ut solũ cõtinet relatiua fm esse q̃ est ꝓpria diffinitio ad aliqd ut est vnũ p̃dicamentũ ab alijs distinctum ⁊ data ab Aristo. corrigẽdo primã diffinitionẽ relatiuoꝝ a platone positã que nõ est ꝓpria diffinitio: ⁊ hec est diffinitio: Ad aliqd sunt quib⁹ hoc ipsũ esse qõ sũt est ad aliud quodãmodo se habere. Jn cui⁹ prima pte intelligit gen⁹ diffiniti. ſ. dicibile. ⁊ ponit quib⁹ hoc ipsũ esse est ad aliud se hr̃e ad differentiã substãtie ⁊ accidentiũ absolutoꝝ ⁊ relatiuoꝝ fm dici: quoꝝ ꝓpriuꝫ esse nõ est ad aliud se hr̃e. Deinde ponit quodãmodo. i. quodã spãli mõ: qz esse relatiui est ad aliud tanq̃ ad terminũ cũ quo dr̃ ad ꝙertentiã.

Primo sciendũ ꝙ accidens absolutũ ⁊ respectiuũ sic inter se differũt: qz accidens absolutũ habet dependentiã solũ ad suũ subiectũ ⁊ nõ ad terminũ extrinsecũ: nõ ad suũ esse sufficit suũ subiectũ ⁊ etiã diffinit ꝑ tale subiectũ. ꝫ accidens respectiuũ habet dependentiã ad suũ subiectũ inquantũ est accidens: ⁊ ad suũ correlatiuũ in quantũ est respectiuũ. ⁊ iõ ad esse accidentis respectiui sequit̃ esse sui subiecti ⁊ esse sui correlatiui: ⁊ hz diffiniri per ista duo: iõ bñ dicit in hac diffinitione ꝙ esse relatiui est ad aliud quodãmodo se hr̃e: ⁊ ꝫcz relatio semp fit inter duo extrema: tñ nõ ẽ in vtroq; ut ī subiecto: ꝫ ẽ in vno subiectiue ⁊ ī alio ut in termiõ: ut pr̃nitas est in pr̃e ut in subiecto: ⁊ ī filio ut ī ẽmio. ⁊ filiatio ẽ ī filio subiectiue ⁊ ī pr̃e ẽmiatiue.

Secũdo sciendũ ꝙ duplex est relatio: quedã est realis que est inter duo extrema realia ⁊ differẽtia realit̃ a quib⁹ ipsa est realit̃ distincta. ⁊ ad hanc relationẽ tres conditiões requirunt̃. Prima est ꝙ habeat extrema realia defectu cui⁹ relatio inter entia rõnis: ut relatio generis ad spẽm nõ pot esse relatio realis. Secũda ẽ ꝙ extrema relationis realit̃ differũt: rõne cui⁹ idẽtitas nõ est relatio real'. Tertia est ꝙ talis sit realit̃ distincta ab vtroq; extremoꝝ: qz si esset cadẽ realit̃ cũ suo fũdamẽto hr̃et esse absolutũ sui fũdamenti ⁊ nõ diceret esse realis q̃tũ ad suũ esse respectiuũ: ꝫ q̃tũ ad suũ esse absolutum: qz a pfectiori res capit denoiationẽ: iõ nõ esset relatio realis: nec totũ ei⁹ esse esset ad aliud: ⁊ defectu illi⁹ relatio creatoris ad creaturam nõ est realis: qz in deo nullũ est accidẽs ab eo realiter distinctũ. Alia est relatio rõnis q̃ pot fieri trib⁹ modis fm ꝙ sibi deest vna illaꝝ cõditionũ. ⁊ illa relatiua q̃ dicũt relationẽ realẽ sũt relatiua fm esse. alia vo fm dici ⁊ solum de bis q̃ ditũt relationẽ realẽ q̃ ponit̃ in p̃dicamento isto dicta ẽ pñs diffinitio: ⁊ ꝓ hoc differt ab alia diffinitõe ad aliqd

Tertio sciendũ ꝙ ex ista diffinitõe autoꝝ infert vnã ꝓprietatẽ relatiuoꝝ q̃ talis est: siqs diffinite nouerit vnũ relatiuoꝝ diffinite noscit ⁊ reliquũ. Cuius rõ est: qz qõlibet vnũ diffinite ⁊ distincte cognoscit eo mõ quo hz esse ⁊ etiã eo mõ quo hz diffiniri cum diffinitio sit oratio indicãs q̃d sit esse rei: ꝫ esse vni⁹ relatiuoꝝ ẽ ad aliõ ut dictũ est: g̃ nõ pot distincte cognosci nec diffiniri: nisi ꝙ suũ correlatiuũ: g̃ siqs distincte cognoscit vnũ oz distincte cognoscere reliquũ cũ nullũ eoꝝ possit sine alio cognosci: iõ necesse ẽ ei diffinire vtrũqꝫ relatiuoꝝ poni sua correlatia

Quarto sciendũ ꝙ in diffinitione relatiui nõ ponit̃ correlatiuũ tanq̃ ps essential' ei⁹ cũ relatiuũ ⁊ correlatiuũ sint realit̃ ⁊ essentialit̃ distincta ⁊ opposita sicut pr̃ ⁊ fili⁹. ꝫ ponit̃ in ei⁹ diffinitõe tãq̃ termin⁹ dependẽtie ipsi⁹ relatiui: qz talis dependẽtia nõ pfecte cognosceret: nisi cognosceret termin⁹ ei⁹: ⁊ ponit̃ talis terminus loco dñe q̃ ī relatiuis sumit̃ respectu talis termini: qz de se ẽ nobis ignota: ꝫ circũloquit̃ ꝑ ipsũ terminũ. vñ diffiniẽdo relationẽ ponit̃ dependẽtia ꝓ genere ⁊ subiectũ ⁊ correlatiuũ ei⁹ ꝓ dña: ut dicẽdo pr̃nitas est dependẽtia vl relatio pr̃is ad filiũ: vel pr̃ est res hñs filiũ: ⁊ ꝙ hoc pz intellect⁹ hui⁹ vltime diffinitiõis ⁊ vltime ꝓprietatis relatiuoꝝ

Sed contra p̃dicta arguit̃ primo sic: qz ptes substantie nõ sũt vera relatiua: ⁊ tñ cõuenit eis ista diffinitio: cũ ipsoꝝ esse sit ad aliud quodãmodo: g̃ ipsa nõ est bona. 2° sic: oẽ accidẽs hz dependentiã ad suũ subiectũ: g̃ esse ei⁹ est ad aliud quodãmodo se hr̃e: g̃ ista diffinitio ꝺuenit oibus accidentib⁹ alijs ⁊ nõ soli diffinito. 3° sic: vnũqꝺq; diffinitũ cognoscit̃ eo mõ quo hz esse sed vnũ relatiuũ hz esse sepatũ ⁊ distinctũ a suo correlatiuo: g̃ vnũ pot diffinite cognosci nõ cognoscendo aliud. 4° sic: loco diffiniti ꝫ ponere suã diffinitionẽ: g̃ si in diffinitiõe relatiui ponat̃ suũ correlatiuũ loco illi⁹ correlatiui poterit poni diffinitio ei⁹ in qua poneret̃ suũ correlatiuũ: g̃ idẽ poterit poni in diffinitiõe sui ipsi⁹ qõ est inconueniẽs ⁊ sic male dr̃ ꝙ relatiuũ hz diffiniri ꝑ suũ correlatiuũ. 5° sic: vnũqꝺq; hñs gen⁹ ⁊ dñam diffiniri pot ꝑ genus ⁊ dñam ei⁹. sed relatiua hñt gen⁹ ⁊ dñam intrinsecã: g̃ etiã pñt diffiniri ꝑ suũ gen⁹ ⁊ suã dñam sine correlatiuo.

Ad argumẽta. Ad pmũ dicit̃ ꝙ totum esse ꝓpriũ substãtie nõ ẽ ad aliud ut intelligit̃ ī hac diffinitiõe: ꝫ vltra suũ esse substãtiale ī portẽt quẽdã respectũ ad opatiões tot⁹ a quo respectu capiũt noia ꝓpria ꝓpriũ: iõ ipsis nõ ꝺuenit hec diffinitio. Ad secũdũ dr̃ ꝙ ꝫ totũ esse cuiuslibet accidẽtis sit ꝑ dependentiã ad subiectũ: tñ illud esse nõ se hz ad aliud tãq̃ ad terminũ cũ quo dr̃ ad ꝙertentiã nisi ī veris relatiuis ꝙ tñ intelligit̃ ī hac diffinitiõe ꝑ illã ꝓpriculã quodãmodo. Ad tertiũ dr̃ ꝙ ꝫ relatiuũ hẽat eẽ sepatũ a suo correlatiuo tñ illud esse nõ ẽ absolutũ ꝫ respectiuũ ī ordine ad suũ correlatiuũ: iõ hz cognosci ⁊ diffiniri ꝑ ipsũ. Ad q̃rtũ dr̃ ꝙ ꝫ ī absolutis loco nois liceat ponẽ diffinitionẽ nõ tñ ī respectiuis iõ in diffinitione relatiui loco correlatiui nõ pot poni sua diffinitio. Cui⁹ rõ ẽ: qz diffinitio correlatiui explicat ipsum ut ẽ dependẽs ad relatiuũ: ⁊ ipsũ ponit̃ in diffinitiõe relatiui tãq̃ termin⁹ dependentie sui relatiui: iõ diffinitio nõ explicat ipsũ eo mõ quo ponit̃ in diffinitiõe alteri⁹. Ad q̃ntũ dr̃ ꝙ ꝫ relatiuũ hẽat dñam: tñ illa dña nõ est absoluta ꝫ respectiua ⁊ dependẽs ad terminũ extriusecũ: iõ ꝑ ipsã non posset pfecte cognosci neq; notificari relatiuũ nisi apponeret̃ terminus dependentie.

Qualitas est fm quã quales eẽ dicimur: ut fm albedinẽ dicimur albi: ⁊ fm colorẽ colorati: ⁊ fm iusticiã iusti. Qualitatꝫ aũt q̃ttuoꝝ sũt spẽs

¶ Postq̄ supius autor determinauit de tertio p̄dicamēto qō est ad aliq̄d: hic cōsequēter determinat de quarto. s. de qualitate ipsā p̄mo sic diffiniēs: Qualitas est fm quā quales esse dicimur ut fm albedinē dicimur albi. In qua diffinitiōe subintelligit forma accidētalis q̄ se habet ut genꝰ diffiniti ⁊ aliquo mō dat intelligi p illud relatiū quā. deinde ponit fm quā q̄les eē dicimur ad differam omniū aliorū p̄dicamentorū: qz nullū eoz p̄dicat in q̄le simplicit ut facilit̄ pbaret inductiue. substantia enī p̄dicat in dq̄. quātitas in quantū vel in quotū: ⁊ cetera p̄dicamenta p̄dicant in hoc qō est se habē ad aliud cū sint respectiua: iō sola q̄litas denoīat p̄mā substantiā simplicit̄ qualē ⁊ i hac diffinitione hec ꝓpositio fm dicit circūstantiā cause formalis.

Primo sciendū q̄ i hac diffinitiōe ponit dicimur ⁊ nō dicitꝰ fz Albertū nō ad denotandū q̄ soli boī cōueniat q̄litas. fz ad denotandū q̄ hō est suscepti uus pluriū qualitatū q̄z quecūq̄z alia substantia. hō enī est cōpositꝰ tam ex substātia māli q̄z spūali fil: iō sibi cōueniūt q̄litates rerū corpaliū ⁊ etiā spūaliū. Sz substātie spūales solū recipiūt q̄litates spūales. Substantie vo corpales alie ab boie solū suscipiūt q̄litates corpales ⁊ nō spūales: ideo hō ceteris substantijs est pluriū qualitatū magis susceptiuus. fz tñ posset dici facilius q̄ cū in hac diffinitiōe ponit dicimur nō intelligit solū nos homines dicimur fz intelligitur nos substantie dicimur ⁊ nō refert ad hominē tū fz ad substantiā in cōmuni: ⁊ p hoc soluit plura argumenta.

Secūdo sciendū q̄ ois forma accidentalis hz determinare p̄mā substantiaz fm esse qō ipsa dat p̄me substātie: ⁊ qz q̄litas dat substātie esse quale iō hz denoīare p̄mā substantiā qualē ⁊ p illū modū denominādi p quē diuidit ab oībus alijs accidentibꝰ hic diffinit. ⁊ fz quale cōsequat qualitatē ut effectꝰ ei⁹ formalis ⁊ fit posteriꝰ fm naturā ipsa q̄litate. tñ fm ordinē nre cognitionis ⁊ quo ad nos q̄le ē priꝰ q̄z q̄litas: qz p ipsū cognoscimus q̄litatē: iō nobis cōueniēt notificat q̄litas p q̄le: ⁊ fz inferiꝰ q̄le p qualitatē diffinit: tñ hoc ē a priori simplr ⁊ a posteriori quo ad nos. nō enī ē incōueniēs idē fm diuersas ꝺsideratiōes esse notiꝰ ⁊ ignotiꝰ priꝰ ⁊ posteriꝰ alio.

Tertio sciendū q̄ qualitatis ponunt q̄ttuor spēs: quaz p̄ma est habitꝰ: ⁊ dispositio. Secūda nālis potētia vel ipotentia. Tertia passio ⁊ passibilit̄ q̄litas. Quarta forma ⁊ circa hoc aliq̄d ꝺstans figura: quaz sic habet̄ sufficiētia: qz ois q̄litas qualificat substantiā: vel ergo se tenet ex pte materie ⁊ sic est forma ⁊ circa hoc aliq̄d constans figura: ⁊ q̄ qualificat substantiā fm quātitatē ⁊ materiā eiꝰ: fz effectiue oriat a forma substantiali: vel se tenet ex pte forme: ⁊ hoc est duplicit̄ vel q̄lificat substantiā īmediate vel mediantibꝰ nālibus potentijs fi secūdū sic est habitus ⁊ dispositio que p̄mo determinat ⁊ disponit potentiā ex consequēti subiectū eius: fi īmediate qualificat substantiā hoc est duplr: vel est p̄ncipiū opandi determinatū vel indeterminatū: fi p̄mū sic est passio ⁊ passibilit̄ q̄litas. fi secūdū sic est nālis potētia vel ipotētia. potētia. n. de se indeterminata ē q̄tū ad modū opandi: fz determiat p suos habitꝰ.

Quarto sciendū q̄ diuisio q̄litatis ē diuisio generis i suas spēs: qz q̄litas essentialit̄ ⁊ vnoce de ipsis p̄dicat. Et duplicit̄ pōt fieri diuisio generis i suas spēs. vno modo p spēs īmediatas ⁊ tūc solū fit p duas spēs eo q̄ fit p duas differētias formalit̄ oppositas que solum sunt due sub vno genere ⁊ solū duas spēs ꝓpinq̄s sub eo ꝺstituūt. Alio mō pōt fieri diuisio generis p spēs remotas eiꝰ: ⁊ hoc q̄n spēs ꝓpinque sūt nobis ignote. ⁊ tūc non oportet diuisionē generis fieri p duas species tñ: fz potest fieri p quattuor vel plures fm exigentiā multitudinis earū ⁊ hoc mō fit hec diuisio qualitatis: iō in ea bene ponit quattuor spēs: ⁊ p hoc pz diuisio ⁊ diffinitio qualitatis.

Contra predicta arguitur primo sic: differentia substātialis ut puta rationale nō est q̄litas. ⁊ tñ fz ipsā dicimur quales: g̃ ista diffinitio nō cōuenit soli quātitati. Secūdo sic: oē accidēs p̄dicat in q̄le cū nō p̄dicet in q̄d: g̃ fm q̄libet accidēs dicimur q̄les: g̃ ista diffinitio cōuenit alijs a q̄litatibus. Tertio sic: hūmbilitas est q̄litas: ⁊ tñ fm ipsā nō dicimur esse q̄les ut fm albedinē: g̃ ista diffinitio nō conuenit omni qualitati. Quarto sic: hec diuisio q̄litatis in quattuor spēs fit fm diuersos modos essendi q̄litatis i substātia. fz isti modi essendi sūt accidentales: ⁊ accidit q̄litati: g̃ diuisio ista ē diuisio subiecti i accidētia ⁊ nō diuisio generis in suas spēs. Quinto sic: habitꝰ est vnū p̄dicamentū a qualitate distinctū: g̃ male ponit p̄mā spēs qualitatis.

Ad argumenta.

Ad p̄mū dr q̄ fz differētia substantialis p̄dicat in quale essentiale qō est q̄le q̄d. nō tñ p̄dicat in q̄le simplicit qō solū dicit q̄litatē substātie accidentalē ut capit in hac diffinitiōe. nec est etiā talis differētia forma accidentalis: qō tñ in illa diffinitiōe subintelligit. Ad scd̄ū dr q̄ si capiat quale generaliter p quocūq̄z esse accidētali: sic oē accidēs p̄dicat in q̄le. fz si capiat spāliter p esse accidentali qō cōsequit substantiā grā forme ⁊ nō hz alīū modū specialē denoīandi substantiā q̄z in q̄le: sicut hīt cetera accidentia sic p̄dicari in q̄le soli qualitati cōuenit: ⁊ hoc mō sumit in p̄ma diffinitiōe. Ad tertiū dicit q̄ fz p hūmbilitatē equinos in spē nō dicamur quales tñ nos in genere. s. nos substātie denoīamur quales. Ad quartū dr q̄ fz isti diuersi modi essendi speciez q̄litatis in subiecto sint accidentales q̄litati fm modum: tñ nō sūt sibi accidētia fm rem: fz magis sūt modi essentiales illaz speciez: iō ista nō est diuisio subiecti in accidētia. Ad quartū dr q̄ si capiat habitꝰ ut est corpoz ⁊ eoz q̄ circa corpꝰ sūt adiacentia est p̄dicamentū a qualitate distinctū. fz si capiat p qualitate q̄ disponit potētiam ad opationē ut in p̄ma sumit: sic nō est vnū p̄dicamentum: fz est p̄ma spēs qualitatis.

Prima est habitꝰ ⁊ dispositio. Differt aūt habitꝰ a dispositōe: qz habitꝰ est permanētioz ⁊ diuturnioz ut sūt uirtutes ⁊ scientia enī difficile est mobilis nisi forte grādis fiat permutatio: uel ab egritudie uel ab estu: uel ab aliquo huiusmōi circa sciētē uel habentē uirtutes. Iusticia enī uel castitas nō cito uel de facili permutāt. Dispositiōes aūt dicimus q̄ de facili permutant: ut calor: frigiditas: egritudo: sanitas et ꝓsilia: tñ habitus p̄nt dici dispositōes: fz nō ecōuerso. Illi aūt q habitū hīnt quodāmodo dispositi sūt uel melius uel peꝰ ad ea q̄ hīnt. Dispositiōes aūt nō sūt habitus: unde habitꝰ sic pōt diffiniri: Habitus est qualitas difficile mobilis. dispositio uero est qualitas facile mobilis.

¶ Postq̄ autor p̄misit diffinitionē ⁊ diuisionē q̄litatis: hic cōsequēter determiat de spēb⁹ eiꝰ quaz p̄ma est habitꝰ ⁊ dispositio. Cuiꝰ rō est: qz habitꝰ ⁊ dispositio cōueniūt tā substātijs spūalibꝰ q̄z corpalibꝰ. ⁊ passio ⁊ passibilis q̄litas q̄ ē tertia spēs q̄litatis. ⁊ forma ⁊ figura q̄ ponūt q̄rta spēs q̄litat̄ solū cōueniūt substātijs corpalibꝰ: iō habitꝰ ⁊ dispositio cōuenient p̄cedit illas duas spēs. Itē habitꝰ q̄lificat ⁊ determiat nāles potētias ad opationē: ⁊ iō pfectiuꝰ hz rōnē q̄litatis q̄z nālis potētia vel ipotentia: iō cōueniēt p̄cedit nālē potentiā vel ipotentiā q̄ ponit secunda spēs q̄litatis.

Primo sciendū q̄ habit⁹ triplicit accipit. vno mō ut opponit̄ ꝓuatiōi: sicut visus opponit̄ cecitati: ⁊ sic q̄libet forma bñs ꝓuationē sibi oppositā siue sit essentia lis siue accidentalis dr̄ habit⁹. Alio mō accipit̄ ut est corpor ⁊ eor que circa corp⁹ sūt adiacētia: ⁊ sic est vnū p̄dicamentū ab alijs distinctū: ⁊ istis duob⁹ modis nō capit̄ hic habit⁹. Tertio mō, put est q̄litas pfecte dispositiua sui subiecti ad opationē sicut scia disponit intellectū hois ⁊ ex ꝯsequenti ipsum hoiem ad cognoscendū ea de quib⁹ est scia: ⁊ qz pfecte disponit suū subiectū ad opationē: ideo dicit Auerrois q̄ habit⁹ est quo quis opat̄ q̄n vult: ⁊ isto tertio mō sumit̄ hic habitus ⁊ est ꝓma species qualitatis.

Secūdo sciendū q̄ dispositio duplicit̄ accipit̄. vno mō generaliter, ꝓ quacūq; qualitate q̄ disponit potentiā sui subiecti ad opationē siue pfecte siue ipfecte: ⁊ hoc mō dispositio sub se tenet habitū ⁊ dispositionē ꝓprie sumptā: ⁊ hoc mō accipit̄ in textu cū dr̄ q̄ ois habitus est dispositio ⁊ nō econtra: ⁊ sic capit̄ a Tullio cū dr̄ q̄ habit⁹ est dispositio pfecti ad optimū: ⁊ ab Aristo. cū dicit q̄ virtus est dispositio ad felicitatē. Secūdo mō capitur ꝓprie solū ꝓ qualitate q̄ impfecte disponit potentiā ad opandū ⁊ isto mō distinguit̄ ꝯ habitū sicut ipfectū ꝯ pfectū ⁊ sic capit̄ cū dr̄ q̄ habit⁹ ⁊ dispositio sūt ꝓma spēs qualitatis: ⁊ cū dr̄ q̄ habit⁹ differt a dispositiōe. vñ nomē dispositionis de se est cōe nomen ad habitū ⁊ dispositionē ꝓprie captā. ſz qz alteri eor est ꝓpriū nomen ipositū. ſ. habituī: iō alteri quodāmodo appropriat̄ nomen dispositionis.

Tertio sciendū q̄ habitus ⁊ dispositio ꝓprie capta inē se cōueniūt ⁊ differūt: vñ cōueniūt in hoc q̄ dicūt eandē formā ſm essentiā ⁊ vtrūq; disponit nālem potentiā sui subiecti ad opationē. ſz differūt in hoc q̄ habitus dicit illā formā ſm esse pfectū ⁊ radicatū in subiecto: ⁊ pfecte disposuit subiectū ad opandū: iō habit⁹ dr̄ esse diuturnior ⁊ ꝑmanentior dispōne: ⁊ dr̄ q̄litas de difficili mobilis eo q̄ tale esse pfectū ⁊ radicatū est in subiecto ⁊ difficile est mobile a subiecto: ſz dispositio dr̄ eandē formā sub esse ipfecto: ⁊ impfecte disponit subiectū ad opandū: ideo diffinit̄ q̄ ē qualitas de facili mobilis a subiecto. Ex quo patet q̄ habit⁹ ⁊ dispositio dicūt vnā ⁊ eandē formā differentē ſm esse pfectū ⁊ impfectū: ⁊ qz pfectū ⁊ impfectū ſm esse nō variant spēm: iō cōuenienter ponunt̄ vna spēs: ⁊ copulant̄ diunctiōe copulatiua: qz pfectū ⁊ impfectū sūt diuersi modi essendi quos dicūt habit⁹ ⁊ dispositio: iō cōuenienter denoiat̄ duob⁹ noibus ⁊ melius ꝯ vno solo nomie sicut antiq̄ qui hanc spēm noiauerūt applicatione.

Quarto sciendū q̄ sub hac spē qualitatis generaliter ponunt̄ q̄litates disponētes subiectū ad opandū mediāte potētia ut sūt oēs habit⁹. vñ ipsor habituū quidā sūt corpales ut sanitas: robur: eligātia: agilitas ⁊ sic de alijs. Alij vo sūt spūales ⁊ istor aliqui sūt morales q̄ disponūt appetitū sensitiuū vel intellectiuū ut sunt iusticia: tēperantia ⁊ fortitudo ⁊ sic de alijs virtutib⁹ moralibus: ⁊ silr de vitijs oppositis. Alij sūt intellectuales q̄ disponūt intellectū ad ꝓmpte ⁊ facilit̄ cognoscendū intelligibilia ut sūt sapientia: scia: intellectus: prudētia ⁊ ars. ⁊ istorū habituū aliqui sūt naturaliter acquisiti ut scia ab hoie acquirit̄ p studium. Alij sūt infusi ut fides spes charitas. Alij aūt concreati ut spēs vel rōnes rerū in mentib⁹ angelor. ⁊ sic pz q̄ sit ꝓma spēs q̄litatis: ⁊ q̄ qualitates sub ipsa ponūt̄.

Sed contra p̄dicta arguit̄ ꝓmo sic: Diuersa noia ipoꝛtāt diuersas formas cū nomē imponat̄ a forma. ſz habit⁹ ⁊ dispositio sūt diuersa nomia: ergo dicūt diuersas formas: ⁊ nō sunt vna species qualitatis. Secūdo sic: quecūq; dicūt eandē spēm: ipoꝛtant eundē modū essendi: cū vni⁹ spēi sit vn⁹ mod⁹ tm̄. ſz habitus ⁊ dispositio nō dicūt eūdē modū essendi ſz diuersos ḡ male ponit̄ vna spēs q̄litatis. Tertio sic: nulluz ens in aīa reponit̄ in p̄dicamēto: ſz solū ens extra aīam. ſz scia est ens in aīa tm̄: ḡ male ponit̄ hic sub ꝓma spē qualitatis.

Quarto sic: risibile est q̄litas de difficili mobilis ⁊ tm̄ nō est habit⁹: ḡ diffinitio habit⁹ conuenit alijs a diffinito.

Quinto sic: nālis inclinatio intellect⁹ ad scīam est dispositio: ⁊ tm̄ nō est de facili mobilis a suo subiecto: ḡ male dr̄ q̄ dispositio est q̄litas de facili mobilis a suo subiecto.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dr̄ q̄ diuersa noia nō semp dicūt diuersas: formas: ſz q̄nq; dicūt diuersos modos eiusdez forme. ⁊ sic est in ꝓposito ⁊ ſz capiēdo formā generaliter ꝓ oī illo q̄ habet modū forme ⁊ determinātis aliud oē nomē iponat̄ a forma: nō tm̄ capiēdo formā specialiter solū ꝓ forma reali. Ad secūdū dr̄ q̄ ſz habit⁹ ⁊ dispositio dicāt diuersos mōs essendi accidētales vni⁹ forme: tm̄ bñ dicūt vnū modum essendi essentialē q̄ est disponere potētiā sui subiecti ad opationē.

Ad tertiū dr̄ q̄ ſz scia sit ens in aīa ut in subiecto: nō tm̄ ē ens solū in aīa ut in cognoscēte sic q̄ solū habeat esse in apprehensiue aīe: ⁊ isto mō capit̄ ens in aīa cū distinguit̄ cōtra ens reale. vñ scia qz nō est solū in apprehensiōe quantū ad tale esse pōt dici ens extra aīam: qz bz aliud esse q̄m ī tali apprehensiōe aīe. Ad quartū dr̄ q̄ in diffinitiōe habit⁹ p̄supponit̄ q̄ sit q̄litas acq̄sita disponēs potentiā ad opationē: ⁊ hoc nō cōuenit risibili: iō sibi nō cōuenit illa diffinitio. Ad q̄rtū dr̄ q̄ ſz nālis inclinatio intellect⁹ ad scīaz sit q̄dā dispositio passiua quodāmodo subiectiua. nō tm̄ ē dispositio formalis: de q̄ dispositōe est hic solū ad ꝓpositū

Secūda spēs qualitatis est nālis potētia uel ipotentia aliqd faciendi uel patiēdi: ut sanatiuus dicit̄ eo q̄ habeat nālem potentiā ut nihil a qbuslibet accidentib⁹ egritudinē inferentib⁹ patiat̄. Egrotatiuus uero eo q̄ hz nālem impotentiā aliquid faciendi. durū eni dicit̄ habere naturalē potentiaz resistendi sectioni: ⁊ molle naturalē impotentiā qz cito secat̄. Cursores uero ⁊ pugillatores dicunt̄ similit̄ nō q̄ exerceāt actus suos: ſz qz hñt naturalē potentiā hoc faciendi.

¶ Posteq̄ autor determiauit de ꝓma spē q̄litatis: hic cōsequēter determiat de secūda. ſ. de nāli potentia vel ipotentia q̄ ꝯueniēt ordinat̄ post ꝓmā spēm: qz ſz via generationis nālis potētia p̄cedat habituz ⁊ dispositionē eo q̄ habitus q̄lificat ⁊ pficit nālez potentiā ⁊ ineſt subſtātie mediāte nāli potentia sicut scia q̄lificat intellectuz ⁊ ineſt hoī mediāte intellectu: tm̄ via pfectiōis habit⁹ p̄cedit nālem potentiā: qz habit⁹ est pfectior nāli potētia ⁊ pfectius disponit ⁊ qualificat ſubſtantiā ad opationē. vñ habit⁹ est prior nāli potētia: iō hec spēs bñ sequit̄ ꝓmā: ⁊ etiā p̄cedit duas vltimas: qz ille solū cōueniūt ſubſtātijs corporeis: hec aūt cōuenit tā corpalib⁹ q̄m ſpūalib⁹: iō cōuenienter ordinat̄ secūdo

Primo sciendū q̄ nālis potētia ē ſubſtantie, ꝓprietas q̄ est nāliter potēs ad aliqd faciliter operandum ⁊ resistendū cōtrarijs sicut sanitatiuū est ꝓprietas ſubſtautie qua sanus est nāliter potens ad facilit̄ suas opationes exercendū ⁊ etiā p hoc pōt resistere contrarijs ⁊ nociuis: ⁊ dr̄ talis qualitas nālis eo q̄ ꝯsequit̄ ꝓncipia nālia. ſ. materiā ⁊ formā: ⁊ dicit̄ potētia eo q̄ ē vigor ⁊ valor forme ſupra materiā ad exercendū suas opationes nāles: ſz ecōtra nālis ipotentia est ꝓprietas ſubſtantie: qz ipsa est ipotens ad facilit̄ opandū ⁊ cōtrarijs resistendū: sicut egrotatiuū dicit qualitatē qua hō est ipotens ad opandū ⁊ per ipsā etiā facilit̄ ledit̄ a ꝯrijs: ⁊ dr̄ talis qualitas nālis nō q̄

cauſeť a nā rei: ſz qz ſe tenet circa p̄incipia nālia ipſi⁹ rei: ⁊ dicit impotentia eo q̄ eſt vigoz ⁊ valoz materie ſupza foz

Secūdo mā in ordine ad opationes nāles ei⁹.

ſciendū q̄ nālis potentia in ſubſtantia cauſať ex victoria fozme ſupza materiā ⁊ eſt talis victoria vel dominiū qñ mā eſt totaliť diſpoſita ſm exigentiaz foz me ſic q̄ nō habet diſpōes ꝫrias īpediētes ꝓprias opera tiones ipſi⁹ fozme: ſz fozma pōt faciliť ⁊ libere exercere i ta li materia ſuas opatiōes. Sz ecōtra nālis īpotentia ꝓuenit ex victoria vel dñio materie ſupza fozmā q̄ eſt qñ mā habz diſpoſitiōes ꝫrias diſpōnib⁹ req̄ſitis ad ipſam fozmā p q̄s ipſa fozma īpediť ad faciliť opandū vel reſiſtendū ꝫrijs.

Tertio ſciendū q̄ nālis potētia ⁊ īpotentia cōſideraňť duplicit. vno mō inquantū conueniūt in vno genere ſupiozi ⁊ ipſuz circūloquuūť eo q̄ tale gen⁹ eſt nobis ignotū: ⁊ iſto mō faciūt vnā ſpēm qualitatis nō ſpecialiſſimā ſz ſubalternā. Alio mō ꝺſideraňť ſm ꝓprias eſſentias cōparando ipſas inť ſe ⁊ hoc mō ſūt diuerſe ſpēs ab inuicē diſtincte q: ſpecifice differūt ⁊ ꝓpter hoc cōiungiť ꝺiunctiōe diſiūctiua q̄ diſiūgit ſignificata terminoz ꝓpter hoc etiā ꝺuenienti⁹ noťaňť diuerſis noīb⁹ ad explicandū hāc diuerſitatē q̄s noīarenť vno ſolo noīe ſicut fecerūt antiq̄ qui hāc ſpēm appellauerūt aptitudinē: hic tñ ponunť iſta vno noīa loco ſui generis ꝓxumi qō circūloquūť ⁊ cū hoc p iſta diuerſa noīa explicať diuerſitas iſtaz ſpēz.

Quarto ſciendū q̄ ſub hac ſpē qualitatis genera liť reponunť oēs aptitudies vel inclinatiōes quib⁹ ſubſtātia ꝓducta nāliter inclinať ad aliq̄d operandū vel etiā ad reſiſtendū ꝫrijs ſuis: ⁊ oēs q̄litates q̄bus nāliter īpediť a ſuis opatiomib⁹: ⁊ iō ſub hac ſpē reponūť oēs potentie aīe vegitatiue que ſūt nutritiuū augmentatiuū ⁊ generatiuū: ⁊ potentie aīe ſenſitiue ut ſūt quinq̄ ſenſus exteriozes ⁊ quinq̄ ſenſus īteriozes. ſ. ſenſus cōis imaginatiua: extimatiua: fantaſia: ⁊ memozia: ⁊ potentia motiua ⁊ appetitiua ei⁹: ⁊ etiā potentie aīe intellectiue ut ratio intellectus ⁊ volūtas. Dic etiā reponunť aliq̄ inclinatiōes naturales que noīaňť noībus virtutū vel habituū: eo q̄ inclinat ad ſimiles opationes ſicut ipſi habit⁹ ut aliq̄ dicunť nāliter iuſti ⁊ nāliter liberales qz hūt naturalē inclinatiōnē ad opa iuſticie vel liberalitatis: ⁊ ſic iuſticia ⁊ liberalitas ⁊ ſimiliť de alijs noībus habituū poſſūt poni equiuoce in p̄ma ſpecie qualitatis ⁊ etiā in ſecūda: ⁊ ſic patet que ſit ſecūda ſpecies qualitatis ⁊ q̄ qualitates ſub ipſa ponāť

Contra predicta argnť p̄mo ſic: potētia materie ad fozmā eſt naturalis potētia: tñ nō eſt qualitas: ergo male dicit q̄ naturalis potentia eſt ſpēs qualitatis. Secūdo ſic: nullū ens reſpectiuū ē qualitas cū qualitas ſit ens abſolutū: ſz nālis potentia eſt ens reſpectiuū qz potētia ſemp reſpicit actum g̃ nō eſt ſpēs qualitatis. Tertio ſic: nulla ꝓpatio eſt ſpēs qualitatis: ſz nālis īpotentia dicit ꝓpationē naturalis potentie: g̃ nālis īpotentia nō eſt ſpēs qualitatis. Quarto ſic: oīs īpotentia eſt p̄ter naturā vel ꝺ naturā: g̃ nulla īpotētia eſt nālis: g̃ nālis īpotentia nō eſt vna ſpēs qualitatis.

Quīto ſic: nālis potētia ⁊ nālis īpotētia eſſentialiť diffe rūt: g̃ ſūt diuerſe ſpēs: g̃ male ponunť vna ſpēs q̄litatis.

Ad argumēta. Ad p̄mū iſtoz dicit q̄ licet potentia materie ad fozmā ſit quedā nālis potētia ad eſſe: tñ nō eſt potētia ad operandū que ꝺſequiť totū cōpoſitū ſubſtantiale: ⁊ de tali potentia ad opandū ſolū hic intelligiť. Ad ſecundū dicit q̄ ſz nālis potētia q̄ſtum ad ꝓprietatē noīs potētie dicat reſpectū ad actū: ⁊ rōne ei⁹ dicať relatiuū ſm dici. tñ q̄ſtū ad id qō eſt: eſt ens abſolutū: ⁊ eſt quedā q̄litas diſponēs ſubiectū ad opandū. Ad tertiū dicit q̄ ſz nālis īpotentia q̄ſtū ad rōnē īpoſitionis noīs dicat ꝓpationē nālis potentie. tñ q̄ſtū ad rem ſignificatā ⁊ q̄ſtū ad id qō eſt dicit vnā qualitatē poſitiuā que cōtrariať nāli potentie. Ad quartū dꝯ q̄ licz īpotentia ſit aliquo modo īnālis vel ꝺ naturā eo q̄ īpedit opatiōes ꝓprias ipſi⁹ nature: tñ bñ dicit nālis eo q̄ ſe tenet circa p̄incipia nālia rei ⁊ reſpicit opationes nature ⁊ hoc mō hic nālis īpotentia ſumiť: qz nō dicit nālis eo q̄ cauſeť a nā rei. vel etiā cōfoztat ad naturā rei: ſz ꝓpter cauſam dictā. Ad quintū dꝯ q̄ ſz nālis īpotentia ⁊ potentia ſint inť ſe diuerſe ſpecies ſm q̄ ad ſe inuicez cōparanť: tñ ut circūloquunť ſuum ſuperius bene ponunť vna ſpecies qualitatis: ut ꝓxius dictū eſt.

Tertia ſpēs qualitatis eſt paſſio ⁊ paſſibilis q̄litas ut ille q̄litates q̄ in ſenſibus efficiunt paſſiones: ut in guſtu dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ ꝯſi'lia. ⁊ etiā ille qualitates ſunt in hac ſpecie q̄ ab aliquib⁹ paſſionib⁹ generanť facile uel difficile mobilib⁹ ⁊ permanentibus. ſiue eni nigredo ab aliq̄ paſſione naturali generet ſiue ab egritudine ſiue ab eſtu qualitas paſſibilis dicit.

¶ Poſtq̄ autoz determinauit de ſecunda ſpecie q̄litatis: hic cōſequēter determinat de tertia q̄ eſt paſſio ⁊ paſſibilť q̄litas: q̄ ſpēs cōueniēter ponit tertia: qz ſequiť p̄mā ⁊ ſecundā ꝓpter cauſas dictas. Et ponit ímediate poſt ſecūdā ⁊ ante quartā eo q̄ in ſecūda ponūť naturales virtutes aīe in hac aūt ſpecie reponunť ille qualitates q̄ ſūt obiecta potentiaꝝ aīe: ⁊ qz obiecta cognoſcunť p potētias a poſteriori: ⁊ potentia p obiecta a ꝓxi. iō cōueniēť poſt nālē potentiā ⁊ īpotentiā ímediate determinať de paſſiōe ⁊ paſſibili q̄litate anteq̄ ponať quarta ſpēs q̄litatis. ⁊ ſz obiecta q̄ſtū ad actū potētiaꝝ quodāmodo p̄cedant potētias ſicut actuū p̄cedit paſſiuuz. tñ q̄ſtū ad hoc qō eſt denoīare ſubſtantiā qualē nāles potentie q̄ fluūt a nālib⁹ p̄ncipijs ſubſtantie ⁊ denoīant eā intrinſece ꝓxes ſūt ſuis obiectis q̄ denomīant eā extrinſece eo q̄ cauſanť in ſubiecto p aliqō extrinſecū: iō nō opoztuit ponere iſtā ſpēm ante ſecundā.

Primo ſciendū q̄ paſſio ⁊ paſſibilis qualitas inť ſe cōueniūt ⁊ differūt. vñ cōueniūt in hoc q̄ vtrūq̄ dicit eandē qualitatē q̄ inferť a paſſiōe vel īfert paſſionē. Sz differūt p̄mo qz paſſio dicit illā qualitatem ſub eſſe impfecto ⁊ nō p̄manente in ſubiecto ſicut rubedo ex verecūdia ꝓuenēs. ſz paſſibilis qualitas dicit illā qualitatē ſm eſſe pfectū ⁊ foztiter radicatū ⁊ p̄manens in ſubiecto: ſicut eſt rubedo que ꝓuenit a natura. Differūt ſecūdo qz paſſio nō denoīat ſubſtantiaz ſimpliciť qualē: ſz magis denoīat ſubiectū eſſe paſſum. rōne cuius dicit paſſio ſicut rubedo cauſata ex verecūdia nō denominat ſubiectum rubeum ſimpliciter: ſz denoīat ipſuz paſſum eſſe ſz paſſibilis qualitas denoīat ſuū ſubiectū quale ſimpliciť eo q̄ habet in ſubiecto eſſe pfectū ⁊ hec ꝺria ꝓuenit ex p̄cedenti.

Secūdo ſciendū q̄ paſſio ut hic ſumiť eſt qualitas cito tranſiēs inferēs paſſionē vel illata a paſſione: ſicut rubedo inferť ex paſſione verecundie vel palliditas ex paſſione timoꝛis: ⁊ dicit paſſio quia cauſať a paſſione: vel qz cauſat paſſionē in ſuo ſubiecto: ⁊ etiā qz denoīat ſuū ſubiectū fuiſſe paſſum p modū paſſionis ⁊ ꝯ ſimilē modū eſſendi cū paſſiōe. ſ. eſſe cito tranſiēs ⁊ nō radicatuz in ſubiecto: ſz paſſibilis q̄litas eſt qualitas inferēs paſſionē vel illata a paſſiōe p̄manēs in ſuo ſubiecto: ſicut ē albedo ⁊ rubedo nālis ⁊ alie q̄litates q̄ ſenſibus inferūt paſſiones: ⁊ nō dꝯ paſſibilis q̄litas: eo q̄ aliq̄d patiať tanq̄ ſubiectū paſſionis: ſz qz inferť ab aliq̄ paſſione vel qz infert paſſionē ſenſibus: iō cōiungiť paſſioni vel ut cauſa vel ut effectus eius rōne cui⁹ dꝯ paſſibilis q̄litas.

Tertio ſciendū q̄ paſſio ⁊ paſſibilť qualitas ſemp dicunt eandē ſpēm qualitatis cū īportent

eandē qualitatē ſm eſſentiā ſpeciei ſicut eſt eadez eſſentia rubedinis q̄ ꝓmo habet eſſe ipfectū in ſubiecto ⁊ eſt paſſio ⁊ poſtea hz eſſe pfectū ⁊ dicit paſſibilis q̄litas: ⁊ ꝓpter hoc iſta copulant ꝑ diūctionē copulatiuā: ſz qz ipoztāt illā foz mā ſub diuerſis modis eſſendi q̄ modi ꝑ idē nomen ſuffi cient explicari pñt: iō nolant diuerſis noibus ⁊ melius q̄z vno ſolo noie ſicut antiqui nolauerūt hanc ſpeciē nomine caſus eo q̄ qualitas hui⁹ ſpeciei cauſat in ſubiecto ab alio quo extrinſeco ꝑ modum illius q̄ a caſu ꝓducitur.

Quarto ſciendū q̄ ſub hac ſpecie reponūt oēs q̄litates ſenſibiles generatiē: quarū aliq̄ ꝓtinent ad coꝛp⁹: quedā vo ad aiam. Ad coꝛp⁹ ꝓtinēt oēs q̄ ſūt obiecta quinq̄ ſenſuū exterioꝛ ut coloꝛ: ſonus: odoꝛ: ſa poꝛ: calidū: frigidū: humidum: ſiccū: graue: leue: ⁊ alie q̄lita tes tangibiles: qz oēs iſte q̄litates inferūt ſenſib⁹ paſſiōes ⁊ ꝓnētes ad aiam ſūt ira: gaudiū: timoꝛ: ⁊ ſic de aliis que cauſant in appetitu ex aliq̄ paſſione. In hac etiā ſpecie re ponunt alique q̄litates occulte que inferūt paſſiones coꝛ poꝛi: ⁊ oēs influētie celeſtes: ⁊ etiā occulte virtutes herba rū vel aliquoꝝ lapidū ſicut eſt virtus magnetis que attra bit ferrū: vel qualitas veneni q̄ inficit boies. ⁊ ꝑ hoc pz de tertia ſpecie q̄litatis: ⁊ q̄ ſint qualitates ſub eo contente.

Sed contra p̄dicta arguit primo ſic: paſſio ē vnū p̄dicamentū diſtinctū a q̄li tate: g̃ nō eſt vna ſpēs qualitatis. Secūdo ſic: oīs q̄litas de ꝓma ſubſtātia p̄dicat in q̄le: ſz paſſio nō denoiat ſubſtā tiā qualē ut pz⁹ dictū eſt: g̃ paſſio male ponit vna ſpēs q̄ litatis. Tertio ſic: oē paſſibile eſt aptū natū aliq̄d pati: ſz nulla qualitas eſt apta nata aliq̄d pati: cū nulla q̄litas poſ ſit eſſe ſubiectū paſſionis: g̃ nulla qualitas eſt paſſibilis: ⁊ ſic paſſibilis q̄litas nō ponit ſub hac ſpecie qualitatis.

Quarto ſic: quecūq̄ dicūt eandē eſſentiā ſūt in eq̄li gra du pfectiōis: ſz paſſio ⁊ paſſibilis qualitas nō ſūt eq̄lis pfe ctionis: ergo nō dicūt vnā ſpēm qualitatis. Quinto ſic: albedo ⁊ nigredo ſūt qualitates paſſibiles ⁊ tñ nō inferūt paſſionē ſenſib⁹: utputa viſui qz nō tangūt ipſū viſuz: ergo nō agunt in ipſū: nec pñt in eo cauſare paſſionē: g̃ male di cit q̄ paſſibiles qualitates inferūt ſenſibus paſſiones.

Ad argumenta. Ad ꝓmū dr q̄ paſſio ut eſt effect⁹ illatioq̄ actio nis bene eſt p̄dicamentū diſtinctū a qualitate ⁊ ſic non eſt ſpēs qualitatis. ſz tñ paſſio que eſt ſenſibilis qualitas hīs eſſe impfectū ⁊ cito tranſiēs nō eſt p̄dicamentū ſz vna ſpe cies qualitatis. Ad ſecūdū dicit q̄ ſz qualitas ſm eſſen tiam ⁊ eſſe pfectū ſimul que dicit qualitas denoiet ſubſtā tiam qualē nō tñ qualitas que ſolū habet eſſentiā qualita tis ⁊ eſſe impfectū: ſz ſolū denoiat ſm quid eo mō quo ha bet eſſe in ſubſtantia ⁊ ſic eſt de paſſione ut dictum eſt.

Ad tertiū dicit q̄ vno modo aliq̄d dicit paſſibile tanq̄ ſubiectū paſſionis: ⁊ tale eſt aptū natuz aliquid pati. Sed alio modo aliq̄d dicit paſſibile a cauſa vel effectu eius: qz cauſat paſſionez vel cauſat a paſſione: ⁊ paſſibile hoc mō non eſt aptū natū aliquid pati: ⁊ ſolū hoc modo dicit aliq̄ q̄litas paſſibilis. Ad quartū dicit q̄ ſz paſſio ⁊ paſſibil qualitas nō ſunt equalis pfectionis q̄tū ad modū eſſendi: tñ quantū ad eſſentiā ſunt in equali gradu pfectiōis: ideo vnā ſolam ſpēm inportāt: nō ſpecialiſſimā ſz ſubalternā: ⁊ in ſuis inferioꝛibus cōuenīt in eadem ſpecie ſpecialiſſi ma: ⁊ q̄lib⁹ in eodem indiuiduo. ſ. q̄n vna qualitas ꝓmo habet eſſe paſſionis ⁊ ꝑ radicationē in ſubiecto efficit paſ ſibilis qualitas. Ad quintū dicit q̄ ſz albedo ⁊ alij colo res nō agant coꝛpoꝛaliē nec inferant paſſionē coꝛpoꝛalem viſui: tamen ſibi inferūt paſſionē ſpūalez ⁊ pfectiuā: ⁊ agūt in ipſum intentionaliē: ⁊ in hoc differūt ab aliis obiectis ſenſuuz que agunt coꝛpaliter in ſenſum ut qualitates tan gibiles in tactum.

Quarta ſpēs q̄litatis eſt forma ⁊ cir ca hōc aliq̄d ꝓſtans figura: ut diſpoſitio coꝛpoꝛis: ut triangulatio ⁊ quadrangu latio rectitudo ⁊ curuitas.

¶ Poſtq̄z autoꝛ determinauit de tertia ſpecie q̄litatis: h conſequēter determinat de quarta q̄ eſt forma: ⁊ circa hoc aliquid cōſtans figura. ⁊ rō eſt: qz poſt naturalē potentiaz opoꝛtuit ponere tertiā ſpēm qualitatis ſub qua ꝓtinentur obiecta naturaliū potentiaꝝ que eſt paſſio ⁊ paſſibilis q̄li tas: iō opoꝛtuit hanc ſpēm poni vltimā: ⁊ etiam ꝓpter hoc qz qualitates triū ſpeciez p̄cedentiū ſe tenent ex pte forme hec aūt ex pte materie: ⁊ qz qualitas a toto genere inſequi tur ſubſtantiā gra forme: iō alie q̄litates q̄ ſe tenent ex pte forme pfect⁹ hñt rōnē forme q̄litatis q̄z forma ⁊ figura: iō hec ſpecies cōuenienter in loco vltimo oꝛdinatur.

Primo ſciendū q̄ forma ⁊ figura inē ſe conueniūt ⁊ differūt. in hoc enī cōueniūt q̄ dicūt eādē ſpeciē qualitatis. ſ. qualitatē que eſt terminatio quantita tis in ſubiecto. ꝓmo enī terminat quantitatē: ⁊ ꝑ quantita tem ſubiectū ei⁹. Sz differūt in hoc qz talis terminatio quā titatis pōt cōparari ad formam ſubſtantie in qua eſt: ⁊ ad quantitatē quā immediate terminat: ⁊ ſm comparationē ei⁹ ad formā quā terminat oꝛ forma: qz ipſa cauſat circa quā titatē ſm exigentiā illi⁹ forme: ⁊ ꝑ cōparationē ad quanti tatē quā terminat oꝛ figura. Unde act⁹ forme ē otinere illa q̄ ſūt ad intra. ⁊ act⁹ figure eſt depingi ad extra ſm exigentiā terminatiōis quātitatis. Ex quo pz q̄ forma ⁊ figura cum dicant eandē eſſentiā cōuenienter ponunt vna ſpecies q̄li tatis: ⁊ bene cōiungunt ꝑ cōiunctionē copulatiuā: ⁊ quia differūt rōne: iō ad oſtendendū illā diuerſitatē cōuenient duob⁹ noibus nolant melius q̄z nolarent vno noie tñ.

Secūdo ſciendū q̄ forma poteſt capi dupliciē. Uno mō ꝑ quacūq̄ eſſentia dante alicui quod eſſe formale: ⁊ ſic eſt quoddā ſuperi⁹ ad oēs formas eſſentiales ⁊ accidentales: ⁊ hoc mō nō capit hic. Alio mō capit ſpecialiē ꝑ figura terminatiua quātitatis: ⁊ ſic capit in ꝓpoſito. ⁊ talis qualitas terminās quantita ē magis oꝛ forma q̄z quecūq̄ alia ſpēs q̄litatis ꝓpter hoc q̄ i ſpecieb⁹ nature illa figura cōſequit formā eſſentialē ſpēi: ⁊ ē figu ratiua ⁊ notificatiua illi⁹ forme ſubſtātialis. ſicut cognoſci mus formaz boīs vel aſini ꝑ figurā ei⁹ ⁊ diſtinguim⁹ ſpēs coꝛpoꝛ ab inuicē ꝑ talē figurā. Unde quecunq̄ differūt ſpē: differūt etiā figura ⁊ forma. ⁊ q̄n in ſpē conueniūt eodē modo figurant ut homo in omnib⁹ ſuis indiuiduis habet formā erectā ſurſum: ⁊ quodāmodo ſimilē figuraz in capite ma nibus ⁊ pedibus ⁊ alijs membris.

Tertio ſciendū q̄ figura pōt accipi dupliciē. Uno mō ꝑ quantitate figurata vel terminata ⁊ ſic eſt quātitas ⁊ hoc mō capit hic. Alio mō capit formaliē ꝑ formatione vel figuratiōe quātitatis: ut ſūt triangul⁹: quadrangulus: ⁊ ſic figura eſt qualitas circa quantitatē poſita: ⁊ ſic capit hic: ⁊ qz eſt qualitas circa hoc aliquid. i. circa indiuiduuz completū de genere ſubſtantie. ideo talis forma vel figura quantitatem terminans eſt cōſtans circa hoc aliquid.

Quarto ſciendū q̄ ſub hac ſpē generaliē ponunt oēs figure coꝛpales ⁊ ſupficiales quarū aliq̄ ſūt figure nāles q̄ cauſant a nā ⁊ a formis nālib⁹ coꝛ poꝛū in q̄b⁹ ſūt: ut bipedalis in boīe ⁊ q̄drupedalis i equo ⁊ ſic de alijs. Alie vo ſūt artificiales q̄ cauſant ab arte ut ē figura domus cathedre vel ſcamni. vñ oīa artificialia ſub hac ſpecie ponunt. etiā ſub ipſa continent paſſiones linee ut ſunt rectū: curuū: longū ⁊ breue. ⁊ alique paſſiones nume ri q̄ ſibi cōuenīt ꝑ ſimilitudinē ad figuras coꝛpoꝛales ut quadratū. ⁊ bicubituz ⁊ ſic de multis alijs: ⁊ ꝑ hoc patet q̄ ſit quarta ſpēs qualitatis ⁊ que q̄litates ſub ipſa ponunt.

Contra predicta arguit primo ſic: nullum ſupi⁹ ad q̄litatē ē ſpēs

qualitatis. ꝫ forma est quoddā supius ad qualitatē q̄ cōueniūt oibus accidentib⁹: g̃ nō est spēs ei⁹. Secūdo sic: figura est quedā quātitas q̄ termino vel terminis claudit: g̃ nō est spēs q̄litatis. Tertio sic: oīs termin⁹ est eiusdez p̄dicamēti cū suo terminato: sicut oīa terminās genus est eiusdē p̄dicamēti cū ipso. ꝫ figura est termin⁹ quātitatis: g̃ est de p̄dicamēto quātitatis ⁊ nō q̄litatis. Quarto sic: illud qō cōtinet ⁊ includit infra hoc aliq̄d nō est circa hoc aliq̄d: ꝫ figura ōtinet infra hoc aliq̄d cū sit in eo ut in subiecto: ergo nō est cōstans circa hoc aliq̄d. Quinto sic: forma dom⁹ ⁊ figura est de ista spē: ⁊ tñ nō est circa vnū indiuiduū ꝫ constat in quadā multitudine lignoꝝ ⁊ lapidū: g̃ male dr̄ q⁹ hec qualitas est figura cōstans circa hoc aliq̄d.

Ad argumēta. Ad primū dr̄ q⁹ si capiat forma p̄ illo qō dat esse rei ē quoddā superi⁹ ad qualitatē. Sz si capiat p̄ qualitate q̄ dicit terminationē quātitatis ſm exigentiā formę substātialis: nō est supius ad q̄litatē ⁊ hoc mō solū ꝑ accipit. Ad secūdū dr̄ q⁹ ꝫ figura accepta māliter sit quātitas: nō tñ figura formalit accepta ut dictū est. Ad tertiū dr̄ q⁹ ꝫ terminus intrinsec⁹ ⁊ essential sit eiusdē p̄dicamēti cū suo terminato: nō tñ termin⁹ extrinsec⁹: mō forma vel figura ē terminus extrinsec⁹ quātitatis: iō nō ponit in eodē p̄dicamēto cū ipsa. Ad quartū dr̄ q⁹ ꝫ figura contineat infra hoc aliq̄d: tñ hoc nō fit ſm p̄fūditatē ꝫ ſm suā superficiē q̄ aliq⁹ mō intrinsece circūdat ipsū hoc aliq̄d: iō bñ dr̄ cōstās circa ipsū. Ad quintū dr̄ q⁹ ꝫ forma dom⁹ sit multitudo indiuiduoꝝ. ſ. lignoꝝ ⁊ lapidū tñ oīa indiuidua p̄ aggregationem ⁊ ordinē illoꝝ int̄ se se hñt p̄ modū vni⁹ indiuidui suscipientes talē figurā: iō illa figura est circa hoc aliquid.

Qualia uero dicunt que ſm hec denominatiua dicunt uel quodāmodo aliter ab his: ut a grāmatica grāmatic⁹: ⁊ a iustitia iustus denoiatiue dicūt: uel que dicunt ab aliqua q̄litate nō denoiatiue. Et hoc duplicit̄ q⁹ quedā dicunt nō denoiatiue ab aliqua q̄litate eo q⁹ nomen nō est impositus ipsi qualitati ut cursoꝝ aut pugillatoꝝ nō dicunt denoiatiue: q⁹ a qualitate a qua dicit̄ quale nō est nomē impositū ut cursoꝝ aut pugillatoꝝ. Et nota q⁹ cursoꝝ aut pugillatoꝝ dicunt duplicit̄. Uno mō dicit̄ cursoꝝ ab arte currendi: ⁊ pugillatoꝝ ab arte pugnādi: ⁊ sic sūt in p̄ma specie qualitatis: q⁹ ille artes sūt habitus. Alio modo dicit̄ cursoꝝ: nō q⁹ habeat artē currēdi: ꝫ nälez potentiā habet ad artē currendi. ⁊ pugillatoꝝ nō q⁹ hēat artē pugillādi: ꝫ q⁹ habeat nälem potentiā ad actū pugillandi: ⁊ iō hoc mō dicūt qualia ab istis nälib⁹ potētijs: ꝫ nō denominatiue eo q⁹ noia nō sūt ipposita istis potentijs a qbus dicunt qualia: ⁊ sic cursoꝝ ⁊ pugillatoꝝ sūt in secūda spē qualitatis. Alia uero dicunt qualia nō denoiatiue: nō q̄ñ nomen nō est ipositū q̄litati: ꝫ dicit̄ q̄ñ quale nō ꝑticipat illud nomen: ut studiosus a uirtute: ⁊ sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

¶ Post q̄ autoꝝ determinauit de q̄lite in cōi ⁊ q̄tuz ad suas spēs: hic ꝓsequēter determiat de q̄li q̄ ē denoiatiuū ei⁹. Et rō ordinis ē: q⁹ q̄litas dat formalit esse q̄le: ⁊ est cā ipsi⁹ q̄lis: Jō p̄i⁹ diffinita est a posteriori ꝑ q̄le tā q̄ ꝑ suū effectū. ꝫ q⁹ quale est ꝑticipiū effect⁹ ⁊ formalis ipsi⁹ qualitatis: ⁊ causa naturalit̄ p̄cedit, suū effectū: iō p̄i⁹ determiatus est de qualitate antq̄ determinaret̄ de quali.

Primo sciendū q⁹ q̄litas ⁊ quale in hoc cōueniūt q⁹ dicūt eandē essentiā qualitatis: ⁊ sic cōueniūt in significato: ꝫ differūt in hoc q⁹ q̄litas dicit illam essentiā ſm se ⁊ nō ſm inherentiā ad subiectū. Quale vō ipportat illā essentiā cū inherētia ad subiectū: ⁊ iō differunt quale ⁊ qualitas sicut concretū ⁊ abstractuz sic q⁹ qualitas est abstractū: quale vō eius cōcretū. ⁊ q⁹ dicūt eandē essentiā: ideo ponunt in eodē p̄dicamento. ⁊ sicut qualitas ē vnū genus generalissimū qō p̄dicat̄ de suis inferioꝝ ⁊ acceptis in abstracto: ita etiā ⁊ q̄le est vnū genus gnālissimū nō distinctū a q̄litate qō p̄dicat̄ de suis inferioꝝ in concreto acceptis: ut dicendo albū est quale: nigrū ē quale.

Secūdo sciendū q⁹ cōcretū dupliciter cōsideratur uno mō ſm respectuz quē habet ad suū subiectū: ⁊ ꝫ talē respectū nō ordinat in p̄dicamēto: ⁊ hoc mō nō est gen⁹ nec spēs ꝫ accidēs. Alio mō ꝯsideratur ſm respectū quē habet ad sua supioza: quoꝝ est spēs: ⁊ ad sua inferioza quoꝝ est gen⁹: ⁊ ſm talē respectū est ordinabile ſm sub ⁊ supza: ⁊ ꝑ se reponit in p̄dicamēto. vñ ꝫ respiciat suū subiectū: tñ ille respect⁹ ab eo nō tollit respectū essentialem ad sua supioza ⁊ inferioza: iō nō ipedit ipsuz ꝑ se reponi in p̄dicamēto. ⁊ ꝫ cōnotet suū subiectū eo q⁹ significat formā cū inherentia ad suū subiectū: tñ non significat ipsū de suo p̄ncipali significato: q⁹ ut dr̄ in p̄dicamētis phi albū solaz q̄litatē significat. Et q⁹ vnūq̄q⁹ reponit̄ in p̄dicamēto ſm suā essentiā quā ipportat ⁊ concretū dicit solum essentiā sui abstracti: iō ponit̄ in eodē p̄dicamēto cū suo abstracto.

Tertio sciendū q⁹ quale sic diffinit̄: Qualia dicūt̄ q̄ ſm hec ab aliqua q̄litate denoiatiue dicūtur: vel que dicunt̄ ab aliqua q̄litate nō denoiatiue. In q̄ diffinitiōe loco generis diffiniti subintelligit̄ dicibilia. dicibile enī habet modū generis respectu oīuz p̄dicamentoꝝ. Deinde ponit̄ que ſm hec denoiatiue dicunt̄. ad denotandū qualia que ſm verā denoiationē ab aliq̄ qualitate dicunt̄: sicut a grāmatica grāmaticus: a iustitia iustus q̄ dicunt̄ denominatiue ſm hec. i. ſm istas spēs qualitatis superius positas. Deinde ponit̄ vel ab aliqua q̄litate non denominatiue ad denotandū q̄lia que dicunt̄ a qualitate nō ſm veram denominationē sicut studiosus a virtute.

Quarto sciendū q⁹ plurib⁹ modis nō dicit̄ quale denoiatiue a qualitate. vno mō q̄ñ qualitas hz impfectū esse in suo subiecto: ut q̄ñ hz esse remissū in suo subiecto qō nō sufficit denoiare subiectū sicut est caliditas in aqua tepida: vel q̄ñ est solū in tranſitu ⁊ nō pmanet in subiecto: ut pallor ex timore: vel q̄ñ inest subiecto solum ſm ptem q̄ nō sufficit denoiare totū sicut est albedo in dentib⁹ ethiopis q̄ nō sufficit denoiare ipsū albū. Dis trib⁹ modis q̄ sumunt̄ ex pte rei nō sumit̄ quale a qualitate. Sz alio mō quale sumit̄ a q̄litate non denoiatiue ex pte vocis q̄ñ. ſ. ipsū quale nō hz denoiationē ſm noiationē abstracti sic q⁹ cōueniat cū ipso in p̄ncipio ⁊ differat in fine. qō tñ requirit̄ ad denoiationē ⁊ hoc ōtingit adhuc duplicit̄. Uno mō q̄ñ qualitati a qua sumit̄ quale nō est nomen ipositū: ut cursoꝝ ⁊ pugillatoꝝ q̄ñ dicunt̄ a näli potentia currendi vel pugillādi dicunt̄ nō denoiatiue q⁹ illi näli potētie nō est nomen ipositū: ꝫ ut dicit̄ ab arte currēdi vel pugillādi ut sūt in p̄ma specie qualitatis bñ dicunt̄ denoiatiue. Alio modo q̄ñ q̄litati a qua sumit̄ quale est nomen impositū: ⁊ nomen qualis nō sumit̄ ſm nomē sui abstracti: ut studio-

sus dicit a virtute. Et ꝓpter istos vltimos modos qualis ponitur vltima pars diffinitionis qualiū.

Contra predicta arguit̄ ꝑmo sic: in ꝑdicamento quātitatis nō ponit̄ diffinitio concreti quātitatis vel denoīatiui ei⁹: g̃ silit̄ hic nō debet poni seu diffiniri denomīatiuū qualitatis.

Secūdo sic: oē qō diffinit̄ debet capi p modū vni⁹: ſz q̄le hic nō capit̄ p modum vni⁹ ſz pluriū cū ponat̄ in plurali numero: g̃ male hic diffinit̄ qualia in plurali numero.

Tertio sic: ſile dicit̄ ab aliqua qualitate nō denoīatiue: g̃ ſibi cōuenit hec diffinitio ⁊ tñ nō est quale: ſz ad aliquid g̃ ista diffinitio nō ꝓuenit soli diffinito. Quarto sic: nulla bona diffinitio debet dari p disiūctionē: qz disiūctio nō significat aliq̄d determinate ſz significat vnū p disiunctionē ad aliud. mō diffinitio debet dicere determinate eē diffiniti: ſz ista diffinitio dat̄ p disiunctionē: g̃ nō est bona.

Quinto sic: oē quale sumit̄ ab aliqua q̄litate ⁊ illa q̄litas est natura denominās ⁊ quale ē denoīatiuū eius: ergo nullū quale sumit̄ ab aliqua qualitate nō denominatiue.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dicit̄ q ꝛ in quantitate sint duo denoīatīa. ſ. quantū ⁊ quotū: tñ vtrūq; illoꝝ semp dicit̄ eodē modo denoīatiue a quātitate: ſz quale nō semp dicit̄ eodē modo a qualitate ſz q̄q; nō. Ideo ad ostendendū hanc diuersitatem qualiū magis hic oportet determinare de quali: q̄ de cōcreto quātitatis. Ad secundū oī q ꝛ quale nō sumat̄ hic p modū vni⁹ i numero ſz pluriū: tñ sumit̄ p modū vni⁹ i genere ⁊ hoc sufficit ad hoc qō diffiniat̄: tñ hic ponit̄ in plurali numero ad denotandū pluralitatē qualiū quoꝝ aliqua dicunt̄ a qualitate denoīatiue ⁊ aliqua nō. Ad tertiū dicit̄ q ꝛ ſimile dicat̄ effectiue ab aliqua qualitate: nō tñ dicit̄ formalit̄ ab aliqua: ⁊ hoc modo intelligit̄ q quale dicit̄ a qualitate. Ad quartū dicit̄ q ꝛ nulla diffinitio ſm se tota debeat dari p disiūctionē qz nihil determinate notificaret: tñ pōt dari p disiunctionē quantuz ad aliquas ptes ei⁹ ꝓpter diuersitatē aliquā inferioꝝ diffiniti ⁊ sic est in ista in qua ponit̄ determiate illa ps qualia dicunt̄ que dicunt̄ ab aliqua q̄litate denoīatiue. ⁊ ponit̄ disiūctio int̄ istas ptes denoīatiue vel nō denomīatiue ꝓpter diuersos modos qualiū. Ad quintū dicit̄ q ꝛ oē quale sumat̄ a qualitate ſm rem: nō tñ ſm rem ⁊ vocem simul in aliquibus ut dictū est: Ideo aliqua dicunt̄ nō denoīatiue.

Inest contrarietas in qualitate: ut albedo ꝓtrariat̄ nigredini: ⁊ similit̄ iusticia iniusticie. Hoc aūt nō est ꝓpriū qualitati: qz nō ꝓuenit oi qualitati. Figura enī non habet aliqō ꝓtrariū neq; medij colores: ut rubedo blauedo. Et sciendū q si unū ꝓtrarioꝝ fuerit quale: reliquū erit quale ut iusticia est qualitas: ergo ⁊ iniusticia. ⁊ iustū est quale: ergo ⁊ iniustū. Itē qualitas suscipit magis ⁊ minus. dicit̄ enī iustus magis ⁊ min⁹ iustus ⁊ albus ⁊ grāmaticus. Sz hoc nō est ꝓpriū qualitati: qz quadratū non suscipit magis neq; minus: neq; circulus neq; quadrangulatio neq; circulatio. Item ꝓpriū est qualitati ſm eā simile uel dissimile dici: ut albus albo silis dicit̄: ⁊ iustus iusto. albus autē dissimilis nigro dicit̄ ⁊ sic de ꝓsimilibus.

¶ Postq̄ autor determinauit de qualitate ⁊ quali q̄tuz ad suū esse essentiale: hic cōsequenter assignat tres ꝓprietates eius. In quaꝝ ꝑma dicit̄ q in qualitatib⁹ reperit̄ cōtrarietas. Cui⁹rō est: qz oēs forme repugnātes q̄ se mutuo expellūt eb eodē subiecto inter se cōtrariant̄. ſz alique qualitates inter se repugnāt respectu subiecti vnius a quo mutuo se expellūt sicut virtus ⁊ vitū repugnāt ad īnicē respectu eiusdē subiecti. ⁊ iusticia ⁊ iniusticia: ⁊ multe alie de ꝑma specie qualitatis: ⁊ multe qualitates de tertia spē qualitatis: ut calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. ⁊ q̄litates secūde q̄ causant̄ ab istis q̄litatib⁹ ꝑmis: ut graue ⁊ leue albū ⁊ nigrū: ⁊ sic de multis alijs q̄litatib⁹: g̃ ōrietas inest qualitati.

Primo sciendū q contrarietas qualitatū dupliciter sumit̄. Uno mō cōiter p repugnātia quacūq; qualitatū que se expellunt ab eodē subiecto ꝓpter repugnantiā quā habēt ad īnicē: ⁊ sic repit̄ cōtrarietas in qualitatib⁹ ꝑme speciei ⁊ etiā tertie. Alio modo sumit̄ ꝓpriē p repugnantia qualitatū passiuaꝝ ⁊ actiuarū: que per actionē phificā ⁊ ꝓpriam se expellūt ab eodem subiecto: sicut calidū ⁊ frigidū ab eodem corpe ⁊ hoc modo solū reperit̄ contrarietas inter qualitates tertie speciei: ille enī solē ꝓpriē sūt actiue ⁊ passiue. Sz hic ꝑmo modo sumit̄ cōtrarietas: ⁊ nō cōuenit qualitatibus secūde speciei: qz contraria successiue sunt in eodem subiecto qō nō cōuenit naturali potentie vel impotentie: qz si subiectum sit naturaliter potens ad vnaz opationē nō pōt esse naturaliter īpotens ad ipsam. Similiter etiā multe qualitates quarte speciei nō cōtrariant̄: sicut triangulus ⁊ quadrangulus: ⁊ sic de multis alijs. ⁊ p hoc pz q̄ habere cōtrariū nō cōuenit oi qualitati: nec etiā soli cum cōueniat actioni ⁊ passioni. ⁊ sic non est sibi ꝓpriū aliquo modo ꝓpriū: sed est quedam cōmunitas in qua cōueniunt plures species qualitatis.

Secūdo sciendū q si vnū contrarioꝝ fuerit q̄le reliquū erit quale. Cui⁹ ratio est: quia contraria sub eodē genere posita sunt: ſz quale est vnū genus: g̃ si vnū cōtrarioꝝ fuerit quale ⁊ de genere qualitatis reliquū erit quale ⁊ in genere qualitatis: ut si iustū sit q̄le: iniustū erit quale. ⁊ licet contraria ſm suas formas ſpecificas habeant repugnantiā ⁊ nō cōueniāt in vna forma specifica: tamen nō habent repugnantiā ſm formam sui generis. ſz semp illa in genere cōueniūt. rōne cuius semp requirunt idem subiectū qō est ꝓportionatū forme sui generis: Iō si vnū ōrioꝝ fuerit quale reliquū erit quale. ⁊ si vnū fuerit q̄litas reliquū erit q̄litas ⁊ sicut due spēs sub eodē genē

Tertio sciendū q secūda ꝓprietas qualitatis est q qualitas suscipit magis ⁊ minus. ⁊ ratio ē: qz alique qualitates ſm suuz esse ꝓpriū intendunt̄ ⁊ remittunt̄ ⁊ magis ⁊ minus ꝓficiunt̄ ſm suum ꝓpriū esse quod habent in subiecto ut qualitates ꝑme speciei intendunt̄ ⁊ remittunt̄ ſm maiorē ⁊ minorē radicationē in subiecto ut virtus ⁊ sciētia ⁊ multe alie: ⁊ qualitates de tertia specie intendunt̄ ⁊ remittunt̄ ſm ꝓmixtionē contrarij cū contrario ut calidū dicit̄ magis vel minus calidum ſm q magis ⁊ minus miscetur cum frigido ⁊ alique qualitates quarte speciei intendunt̄ ⁊ remittūt̄ licet pauce intendant̄ ⁊ remittant̄ sicut rectū nō potest esse magis aut minus: sed curuū potest suscipere magis ⁊ minus ⁊ sic suscipere magis ⁊ minus nō cōuenit omni qualitati nec etiā soli ut dictum est de ꝑcedenti cōmunitate ⁊ non est hic intelligendum q qualitas ſm suā essentiam ⁊ in abstracto suscipiat magis ⁊ minus ſz ſm esse quod habet in subiecto ⁊ in cōcreto.

Quarto sciendū q tertia ꝓprietas qualitatis est ꝓpriū est qualitati ſm eam ſimile vl dissimile dici. Cuius ratio est: qz similitudo est rerū differentiū eadem qualitas. ſz nō in numero: qz idem accidens in numero nō potest esse in diuersis subiectis: nec sufficit q sit eadem qualitas in genere: qz si sic albū ⁊ nigrū essent

similia: sed requirit q̄ sit eadem qualitas in specie specialissima. Et dissimilitudo est rerū differentiū diuersa qualitas in specie: sicut albū & nigrū dicunt dissimilia: ergo simile & dissimile dicunt fm qualitatē capiendo fm ut dicit circūstantiā cause efficientis & nō formalis: & hoc cōuenit oi qualitati & soli & semp ut patet inductiue. p exempla etiā ꝓbari posset ergo ista ꝓpietas est sibi ꝓpria q̄rto mō.

Sed contra p̄dicta arguit primo sic: omnia contraria sub eodem genere ponunt: ꝫ qualitas nō ponitur sub aliquo genere cum sit genus generalissimū: ergo qualitas nō habet contrarium.

Secūdo sic: medium contrariorū vtriq; contrariat cum possit fieri motus ab illo ad vtrūq; extremorū: ut de rubeo ad album & ad nigrum: ergo male dicit in textu q̄ nullus medius color habet contrarium. Tertio sic: contraria int se maxime ab inuicem distant: ergo nō cōueniunt genere: ergo si vnū contrariorū fuerit quale aliud nō potest esse q̄le

Quarto sic: vna albedo nō est magis albedo q̄ alia nec nigredo est magis qualitas q̄ albedo & sic de omnib⁹ aliis qualitatibus: ergo nulla qualitas suscipit magis & minus

Quinto sic: species est tota similitudo omnū suorū individuorū: ergo individua eiusdem speciei substātie dicunt similia q̄ formas sue speciei: ergo nō cōuenit soli qualitati

Ad argumenta. fm eā sit vel dissile dici Ad primū dicit q̄ licet qualitas accepta in cōmuni & in genere nō ponatur sub aliquo genere neq; illo modo habeat contrariū: tamen ut est in suis speciebus quarū alique inter se cōtrariant bene habet contrariū & ponit sub genere. Ad secundū dicit q̄ si medium contrariorū consideret ut medium sic nō habet contrariū quia nō maxime distat ab extremis: ꝫ si consideret inquantū est ꝑticipatiuū vtriusq; extremorū sic contrariat vtriusq; extremorū licet contrarietate impfecta: ut rubeū inquantū importat aliquid de nigro contrariatur albo & inquantū habet aliquid de albo contrariat nigro ꝫ primo modo intelligit hic q̄ media nō contrariant extremis. Ad tertiū dicit q̄ licet contraria maxime distent sub eodē genere: nō tamen maxime distant simpliciter. Ideo si vnum est quale aliud potest bene esse quale. Ad quartum dicitur q̄ licet albedo & alie qualitates in abstracto nō suscipiūt magis & minus: tamen bene suscipiunt in concreto: ut album dicit magis & minus album. Ad quintum dicit q̄ licet species sit similitudo essentialis suorū individuorū que ꝓprie nō est similitudo ꝫ magis ꝓprie dicit idētitas: tamen nō est similitudo accidentalis que ꝓprie est similitudo: de qua hic intelligitur. Ideo individua substantie nō dicunt q̄ suam speciē similia similitudine accidentali: sed hoc solum cōuenit qualitatibus.

¶ Actio est fm quā in id qō subijcitur agere dicimur ut secans dicit aliqs eo q̄ qd secat. unde sectio est actio & fm sectionē agit secans in eo q̄ secat & ꝑcussio é actio Proprium aūt actioni est ex se inferre passionē. Recipiūt aūt agere & pati ꝓtrarietatē. Calefacere enī est cōtrariū ei qō est frigidū facere: & calidū fieri ꝓtrariū frigidum fieri & delectari ꝓtrarium tristari. Itē recipit magis & minus. Calefacere enī magis & minus qō est agere & calefieri similiter quod est pati dicitur. & similiter delectari & tristari.

¶ Postq̄ autor determinauit de quattuor p̄dicamentis principalib⁹ in quibus reperiunt quattuor simplices modi predicandi. s. de substantia quantitate ad aliq̄d & qualitate: Dic consequenter determinat de alijs predicamentis minus principalibus: quorū modi predicandi fundant in modis p̄dicandi p̄cedentium. & qz actio imediate causatur a qualitate: quia ꝓcedit a substātia mediante naturali potentia: & passio imediate causatur ab actiōe: ideo cōuenienter autor post qualitatem & ante passionem determinat de actione ipsā primo sic diffiuiens: Actio est fm quā in id qō subijcit agere dicimur: ut fm sectionē dicimur secare.

Primo sciendū q̄ in hac diffinitione loco generis diffiniti subintelligitur forma accidentalis & aliquo modo datur intelligi p hoc relatiuum quam: & totum residuū ponitur ad differentiā omniū aliorū predicamentorum. & dicit fm quam agere dicimur: ita q̄ fm dicit circūstantiā cause formalis & nō cause efficientis: quia fm qualitatem vel formam substantialez bene dicimur agere effectiue & debet intelligi dicimur. s. nos substantie: & non solum nos homines in specie dicimur agere & licet actio & agere realiter idem sint sicut qualitas & quale tamen differunt sicut abstractum & concretum: ideo actio diffinit per vltimo ponitur in id quod subijcit ideſt in ipsum patiens actio enī agentis semp fit in patiens dispositum.

Secundo sciendū q̄ actio dupliciter accipitur Uno modo specialiter ut distinguitur contra factionē a qua differt hoc modo: qz actio ipsa tantum actionē que nō transit in rem opatam sicut est equitare nauigare intelligere. sed factio nominat operationem que transit in rem operatam vbi. s. ꝑter operationē est res operata: ut sunt domificatio frenefactio &c. Alio modo accipitur actio generaliter ut se extendit ad actionem & factionez ꝓprie captam. & isto modo sumitur in hac diffinitione.

Tertio sciendum q̄ ꝓprie ꝓprium est actioni ex se inferre passionē. Et ratio est: qz actio est ꝓcessus virtutis agentis per effectum ab agente in patiens: ut calefactio que fit ab agente é ꝓcessus caloris ignis ꝑ suum effectū in id quod calefit. Passio vō est receptio forme ꝓcedentis ab agente in patiens: ut receptio caloris in id quod calefit vocatur passio. Sed talis receptio causat a fluxu forme ab agente: ergo conuenit actioni ex se inferre passionē. & quia hoc cōuenit omni actioni & soli & semp ideo dicit sibi ꝓprie ꝓprium. licet qualitas aliqua inferat passionē hoc tñ nō est ex seipsa imediate sz mediāte actiōe

Quarto sciendum q̄ ipsius actionis & etiam passionis sunt due cōmunitates: quarū prima est q̄ actio & passio recipiunt contrarietatem. ratio est: quia alique actiones immediate causantur a qualitatibus contrarijs: & etiam immediate causant qualitates contrarias: ut calefacere & frigefacere immediate causantur a calore & frigore: & immediate causant caliditatem & frigiditatem: ergo alique actiones inter se contrariantur. Et eadem ratione alique passiones: ut calefieri & frigefieri.

Alia cōmunitas est q̄ actio & passio suscipiūt magis & minus. Ratio est quia alique actiones & passiones causant a qualitatibus: que in agēdo quandoq; intendunt & remittunt: ideo actiones que fiunt ex ipsis & etiam passiones intendunt & remittunt: ut calefacere intendit q̄ intensionem caloris calefactiētis. Et dicunt bene iste due cōmunitates quia nulla illaꝝ cōuenit omni actioni vel passioni: nec etiā soli: cum cōueniat primo aliquib⁹ qualitatibus: ꝫ in istis cōmunitatib⁹ cōueniunt multe spēs actionis & passionis.

Contra predicta arguit primo sic: fm securim dicimur agere id quod secatur: & tamen securis non est actio: ergo ista diffinitio cōuenit alijs a diffinito. Secūdo sic: creatio é actio & tamē nō fit in id quod subijcitur: quia in creatione nihil

ꝓsupponitur tanꝯ subiectum: ꝙ res ſm ſe tota ſimul ꝓducitur:ergo male dicitur ꝙ actio fit in id quod ſubijcitur.

Tertio ſic:omne principium precedit principiatum.ſed actio non precedit paſſionem:quum ſimul fiant actio ⁊ paſſio:ut calefacere ⁊ calefieri:ergo nō conuenit actioni ex ſe inferre paſſionem. Quarto ſic:contraria ſunt forme actiue ⁊ paſſiue inter ſe.ſed due actiones nunꝯ ſunt actiue:qꝛ ſi ſic mediante actione agerent:⁊ ſic actioni conueniret alia actio ⁊ eſſet proceſſus in infinitum:quod eſt inconueniēs: ergo actio non habet contrarium. Quinto ſic:nulla forma ſimplex ſuſcipit magis ⁊ minus quum forma ſit compoſitioni cōtingens ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia conſiſtens Illud enim quod eſt inuariabile non intēditur nec remittitur.ſed omnis actio et etiam paſſio eſt forma ſimplex:ergo actio ⁊ paſſio nō ſuſcipiunt magis ⁊ minus.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: ꝙ licꝫ ſm ſecurim dicantur agere effectiue ⁊ inſtrumentaliter:non tamen formaliter ſicut de actione intelligitur. Ad ſecundum dicitur: ꝙ licꝫ creatio ſit actio ſm modum:non tamen eſt actio ſm rem: que ſit de predicamēto actionis eo ꝙ ipſa non eſt accidēs a creatura diſtinctū.nec eſt ens limitatum ad aliquod certum genus ſicut neꝯ prima cauſa.⁊ b̄ intelligendo de creatione actiua: quia creatio paſſiua eſt accidens creature: ⁊ in genere relationis. Ad tertium dicitur ꝙ licꝫ actio ſit ſimul tempore cum paſſione: tamen ſm naturam actio precedit paſſionem:quia cauſa ſm naturam precedit effectum. Ad quartum dicitur ꝙ licꝫ contraria que primo et per ſe contrariantur ſint forme actiue ⁊ paſſiue: ut ſunt qualitates contrarie:tamen non oportet de bis que ſolum ex conſequenti contrariantur ⁊ per aliud.⁊ hoc modo ſolum actiones contrariantur.ſ.per qualitates quas inferūt uel a quibus inferuntur. Ad quintum dicitur ꝙ licꝫ omnis forma ſit inuariabilis ſm ſuam eſſentiam ⁊ in abſtracto:⁊ ſic non ſuſcipit magis ⁊ minꝰ.tamen aliqua eſt variabilis ſm eſſe in ſubiecto ut deſignatur in concreto.⁊ b̄ mō actio ⁊ paſſio ſuſcipiunt magis ⁊ minus.

Paſſio eſt effectꝰ illatioꝙ actionis:ut calefieri efficit ⁊ inferꝛtur ex calefacere. Proprium autem paſſionis eſt primo inferri ex actione. Item paſſio non eſt in agente ſed in patiente. De reliquis uero que dicta ſunt modo ſufficiant. Que ſequuntur de alijs quattuor predicamentis non ſunt dicta a Petro hiſpano.

¶ Poſtꝙ autor determinauit de actiōe que eſt cauſa paſſionis: hic conſequenter determinat de paſſione que eſt effectus propinquus actionis:ipſam primo ſic diffiniens: Paſſio eſt effectus illatioꝙ actionis: ut calefieri efficitur ⁊ infertur a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectꝰ loco generis.effectus enim conuenit generaliter omnibus entibus creatis que ponuntur in predicamēto. Deinde ponitur illatio ad differentiam effectus permanentis:qui ſolum non habet eſſe in fieri ſicut ipſa paſſio:ſed etiam in facto eſſe. Deinde ponitur actionis ad differentiam ipſius actionis: que licꝫ ſit effectus ⁊ illatio reſpectu qualitatis a qua cauſatur: non tamen reſpectu actionis.

Primo ſciēdum ꝙ in cōmuni duplex eſt effectus quidam eſt effectus permanens qui non ſolum habet eſſe in fieri:ſed etiam in facto eſſe:ut ſunt domus ⁊ ſcamnum. Alius eſt effectus ſucceſſiuus qui ſolum habet eſſe in fieri ⁊ nunꝯ in facto eſſe:ut equitatio uel nauigatio.Effectus autem generaliter dicitur tam de effectu permanente ꝙ ſucceſſiuo. Illatio vero ſolum dicitur de effectu ſucceſſiuo qui ſolum habet eſſe in fieri:⁊ in quadam illatōne ſm ꝙ infertur ab alio.⁊ ideo effectus eſt quoddā ſuperius ad illationem: Ratione cuius in hac diffinitione effectus bene preponitur illationi tanꝯ ſuperiꝰ eius.⁊ ſubiungitur illatio tanꝯ inferius eius contrahens ipſum.

Secundo ſciendum ꝙ paſſio pluribus modis accipitur. Uno modo accipitur pro accidente proprio alicuius ſubiecti:ut riſibile dicitur proprija paſſio hominis:⁊ hinnibile equi. Secundo modo accipitur pro conceptu anime uel effectu ut dicitur ꝙ voces ſunt note uel ſigna paſſionum que ſunt in anima id eſt cōceptuum uł affectuum anime. Tertio modo accipitur pro motu appetitus ſenſitiui:ut ſunt paſſiones ire uel timoris uel gaudij:ut dicitur tertio ethicorum ꝙ fortitudo moderatur paſſiones timoris ⁊ audacie. Quarto modo accipitur pro doloꝛe uel pena que alicui violēter infertur ut fuit paſſio chriſti. Quinto modo ſumitur pro qualitate ſenſibili que habꝫ eſſe imperfectum ⁊ eſt inferens paſſionem ſenſibus uel illata ab aliqua naturali paſſione:⁊ ſic eſt vna ſpecies qualitatis. Sexto modo ſumitur prout eſt immediatus effectus actōnis:ut eſt ſuſceptio forme ab agente in patiens.⁊ hoc vltimo modo diffinit hic paſſio:⁊ eſt vnū predicamentum ab alijs diſtinctum.

Tertio ſciendum ꝙ ipſius paſſionis hic aſſignantur due proprietates: Quarum prima eſt ꝙ proprium eſt paſſioni inferri ex actiōe. Ratio eſt:quia paſſio eſt ſuſceptō forme ab agente in patiens:⁊ talis ſuſceptio imediate infertur per actionem agentis.⁊ hoc eſt proprie proprium ipſi paſſioni. Secunda proprietas eſt ꝙ paſſio non eſt in agente ſubiective ſed in patiente Cuius ratio eſt:quia ſuſceptio forme que fit per actionem agentis cauſatur in patiente quod ſubijcitur actioni :ergo paſſio que nominat talem ſuſceptionem eſt in patiente ſubiective. et quia accidens habet predicari denominatiue de ſubiecto in quo eſt:ideo paſſio predicatur de patiente in hoc quod eſt aliquo modo ſe habere ad ipſum agens:quia denominat ipſum pati ⁊ non denominat ipſum agens pati:quare non eſt in eo ſubiective.

Quarto ſciendum ꝙ paſſio de qua eſt ad propoſitū dupliciter accipitur. Uno modo materialiter pro forma fluēte ab agente in patiens. Alio modo formaliter pro receptione illius forme:ut quum peregrinus calefit ibi eſt calor fluens ab igne in peregrinum:⁊ ibi eſt receptio caloris in peregrino que eſt paſſio formaliter accepta.⁊ vtroꝙ modo paſſio ē in patiente ut in ſubiecto. Et ſimiliter actio vno modo accipiꝫ materialiter pro illa forma que fluit ab agente in patiens:⁊ ēc eſt in patiente ſubiective. Alio modo capitur formaliter pro tali fluxu forme ab agēte ⁊ ſic ē ſubiective in agente ⁊ nō in patiente. Et ratio eſt qꝛ omne illud in quo eſt actio formaliter accepta dicitur agere.ſed patiens non dicitur agere:ergo in ipſo nō eſt actio formaliter accepta.ſi enim eſſet in patiēte patiens diceretur agere:qō falſum eſt.⁊ ſic pꝫ quid ſit paſſio:⁊ de ꝓprietatib⁹ eiꝰ.

Sed cōtra p̄dicta arguiꝫ primo ſic: nullum primū principiū eſt effectus alterius: ſed decem predicamenta ſunt decem principia prima rerū ergo paſſio quum ſit vnū predicamentū eſt vnū primū p̄nciꝑiū:ergo non eſt effectus. Secundo ſic:effectus ⁊ illatio idem ſunt:ergo ſuperflue ponitur vnū illoꝝ in iſta diffinitione. Tertio ſic:eoꝝ que ſunt idem realiter vnū non eſt cā alterius:ſed actio ⁊ paſſio realiter idem ſunt:qū vtruꝙ ſit forma fluens ab agente in patiens:que eſt eadē realiꝫ:ergo paſſio nō eſt effectꝰ actionis. Quarto ſic:oē ꝓpriū cō ſequitur eſſe completum ſui ſubiecti.ſed inferri ex actōne non conſequitur eſſe completū paſſionis:quum ſit ꝓductio eiꝰ:ergo inferri ex actione nō eſt ꝓprium paſſionis. Quinto ſic: in omni illo qō patitur eſt paſſio ſubiective:ſed om

ne agens phificum in agēdo repatitur: ergo in tali agente est passio subiectiue: ⁊ non solum in patiente.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̄ licz passio sit primū prin cipium in genere cause formalis suorum dicibiliuz sue co ordinationis: ⁊ in tali genere cause non possit esse effectus alicuius principij prioris: tamen in genere cause efficien tis bene potest esse effectus actionis ⁊ substantie. cum eniz predicamenta dicantur prima p̄ncipia rerum q̄ nō habent aliquid ante se: solum intelligitur de p̄ncipijs formalib⁹.

Ad secundū dicitur q̄ licz effectus ⁊ illatio dicant idem fm essentiam: tamen differunt fm modos essendi: sicut su perius ⁊ inferius: ⁊ vnū illorum contrahit aliud: quare nul lum illorum superfluit Ad tertiū dicit q̄ licz actio ⁊ pas sio materialiter accepte pro forma fluente ab agente in pas sum realiter idem sint: tamen si sumātur formaliter. s. actio pro fluxu forme ab agente: ⁊ passio pro receptione eius in patiēte: sic realiter distinguūtur. quia in diuersis subiectis sunt: ⁊ sic vnū bene potest esse effectus alterius. Ad quar tum dicitur q̄ licz inferri ex actione non sequatur fm rem esse completum passionis: sequitur tamen ipsum fm ratio nem ⁊ nostrum modum intelligendi eo modo quo est pas sio eius: quia nō est passio realiter distincta a suo subiecto sed ratione tm̄. Ad quintum dicitur q̄ licz in agente phi sico ea parte qua patitur sit passio ut in subiecto: nō tamen ex parte qua agit: ideo passio non est in eo ut agens sed ut ipsum fm aliud est patiēs. vnde tale agens ratione sue for me agit ⁊ ratione materie sue in qua cōmunicat cum patiē te patit: ⁊ sic fm diuersa agit ⁊ patitur. De reliquis aūt suf ficiant que dicta sunt prius.

Quando est quod ex adiacētia temporis in re temporali de relinquit: ut hodie esse ⁊ cras fore. Item duplex est quādo s. simplex ⁊ compositum sicut duplex est tempus. Item tres sunt proprietates quando. Prima est q̄ quando non susci pit magis neq; minus. Secunda est: q̄ quādo nihil est contrarium. Tertia est q̄ quando est in illo quod incipit esse in tem pore.

¶ Postq̄ autor determinauit de actione ⁊ passione: hic consequenter est determinandū de quattuor predicamen tis vltimis: de quibus aut nullam aut paruam fecit autor mentionem. Et primo de quando quod ab autore sex prin cipiorum sic diffinitur. Quando est q̄ ex adiacētia tempo ris relinquitur in re temporali. In qua diffinitione datur intelligi accidens pro genere diffiniti per illud relatiuum quod. Deinde ponitur relinquitur ex adiacentia temporis ad explicandum causam propinquam ipsius quando que est tempus. Qñ enī est esse in tpe ꝛ eē in tpe relinquitur im mediate per adiacentiam temporis in re temporali. Et per hoc differt quando ab omnibus alijs accidentibus quorū nullum immediate causatur a tempore. Deinde ponitur in re temporali ad explicandum proprium subiectum ipsius quando. ⁊ in hac diffinitione capitur tempus non solum pro mensura durationis rerum temporalium: sed generali ter pro omni mensura durationis esse rei: ut sub se contunet eternitatem euiternitatem ⁊ tempus proprie dictum.

Primo sciēdum q̄ tempus ⁊ quando licz inter se multum conueniant in hoc q̄ vtrunq; est successiuū: ⁊ vnum immediate est causa alterius: tamen ab inuicem realiter distinguūtur: quia omnis causa efficiens extrinseca realiter distinguitur a suo effectu. tempus autez est causa efficiens extrinseca respectu quando: ergo ab ipo realiter distinguitur. Unde differunt inter se in duobus. Primo quia tempus est in motu primi mobilis ut in sub iecto. Quando vo est subiectiue in re temporali que per tē pus mensuratur. Secundo differunt quia tempus est acci dens absolutum ⁊ mensurat durationem rei. Sed quādo non est mensura durationis sed est accidens respectuum quod relinquitur in re temporali per respectum ad mensu ram sue durationis que est tempus: non est tamen respe ctiuum fm esse: sed fm dici: quia totum esse eius nō est ad aliud cum quo proprie dicatur ad conuertentiam.

Secūdo sciēdum q̄ quando tripliciter accipitur Uno modo interrogatiue: ut si dicatur querendo quando venit petrus. Alio modo relatiue: ut di cendo socrates venit quando fuit meridies. ⁊ his duob⁹ mo dis quando est sincathegorema: quia proprie non signifi cat ens: sed est modus entis: ideo istis duobus modis nō ponitur in predicamento nec est predicamentum. Tertio modo capitur indiffinite ut tantum valet sicut aliquando ul' esse in aliquo tempore. ⁊ hoc modo dicit ens reale: ⁊ sic capitur hic: ⁊ est vnum predicamentum: cuius genera sub alterna sunt esse fuisse ⁊ fore in tempore. ⁊ species specialis sime sunt fuisse in hora uel esse in die: uel esse in nunc. ⁊ in diuidua sunt esse in ista hora uel in illa die uel in illo nūc. Et eius modus predicandi est predicari de prima substan

Tertio tia in hoc quod est in tempore. sciendum q̄ quando diuiditur per quan do simplex ⁊ quādo compositum. Quando simplex est q̄ causatur a tempore simplici: ut ab instanti: uel a nunc. uel a tempore indiuisibili quo ad nos: ut esse nunc. Sed quādo compositum est quod causatur a tempore composito: ut e fuisse in preterito: fore in futuro esse in presenti. Et licz iste tres species s. esse in presenti: fuisse in preterito: ⁊ fore in fu turo nō causentur in re eterna ab eternitate: eo q̄ in eterno non est preteritum neq; futurū: sed omnia sunt simul: ⁊ ni hil acquiritur de nouo uel deperdit: tamen ipsi eterno p̄ relationē ad tempus: ⁊ quo ad existentiam eius cuiꝰ tem pore attribuitur esse fuisse ⁊ fore: ut dicendo deus est fuit ⁊ erit: tamen ut attribuūtur eterno non sunt accidentia rea liter distincta ab eo: que reponantur in aliquo predicame to: sed solum est ibi modus predicandi huius predicamen ti. Sed ab euiternitate bene causatur quando reponibile in isto predicameto. Et per hoc patet quas sint species per

Quarto que diuiditur quando. sciendum q̄ ipsius quādo due sunt pro prietates. Prima est q̄ quādo non habet contrarium. Cu ius ratio est: quia si haberet contrarium: maxime conueni ret preterito ⁊ futuro. sed hoc nō potest dici quia quando presens preteritum ⁊ futurum simul verificātur de eodem ut dicēdo iste est fuit ⁊ erit: contraria vo de eodem nunq̄ simul verificantur. Secunda proprietas est q̄ quando nō suscipit magis ⁊ minus. Cuius ratio est: quia quando im mediate causatur a tempore ⁊ dicit esse in tempore. sed tem pus non suscipit magis ⁊ minus: ergo neq; quando. Et p̄ hoc patet quid sit quando: ⁊ quomodo est predicamētum

Sed contra ⁊ q̄ sint spēs ⁊ proprietates eius. predicta arguitur primo sic: iu uentus ⁊ senectus ex adiacentia temporis in re temporali relinquūtur: ⁊ tamen senectus non est quando: sed est qua litas de secūda specie qualitatis: ergo ista diffinitio quan do conuenit alijs a diffinito. Secundo sic: sicut se ha bent esse album ⁊ albedo: ita esse in tempore ⁊ tempus. sed album ⁊ albedo realiter idem sunt: ergo esse in tempo re siue quando ⁊ tempus idem sunt realiter: ergo quando nō est predicamentū a tempore distinctū: sed continet sub q̄ntitate. Tertio sic: nullū ē tps simplex q̄ tps diuisibile sit in plures partes: ergo nullum quādo causatur a tempo

re ſimplici: ⁊ ſic nullum eſt quando ſimplex. Quarto ſic: quando preteritū ⁊ quando futurū maxime diſtant ⁊ eidē ſuſceptibili viciſſim inſunt ⁊ ab eodem mutuo ſe expellūt: quia idem non poteſt ſimul eſſe preteritū ⁊ futurū: ergo qñ habet cōtrarium. Quinto ſic: fuiſſe in tempore dicit qñ: ⁊ tamen ſuſcipit magis ⁊ minus: quia aliquid dicitur magis uel minꝰ fuiſſe in tēpore: ergo qñ ſuſcipit magꝫ ⁊ minꝰ

Ad argumenta. Ad primum dicitur: ꝙ ſi capiatur ſenectus ut dicit naturalem impetentiam: que cauſatur per longam trāſmutationē: qtte fit ſub motu ⁊ tpe: ⁊ etiam iuuentus ut dicit naturalem potētiam: hoc modo ſunt qualitates de ſecūda ſpecie qualitatis ⁊ nō relinquūtur imediate ⁊ per ſe exadiacētia temporis ſed per alterationē: que ſub tēpore cauſatur. Sed ſi capiantur ut dicūt diu fuiſſe in tpe uel parum ſic aliquo modo important quando: ⁊ hoc nō eſt ſignificatū principale eoꝝ: ⁊ eo modo quo dicūt qñ relinquūtur exadiacentia temporis in re tēporali. Ad ſecundū dicitur: ꝙ licꝫ albedo ⁊ eē albū: ⁊ tempus ⁊ eſſe in tempore habeāt ſimilitudinē aliquo modo in denominatōne: quia ſicut albū dicitur ab albedine: ita quādo dicitur a tempore: tamē diſſimile eſt in hoc: quia tēpus nō dat intrinſece ⁊ formaliter eſſe in tempore: quia nō ſemp eſt in eodem ſubiecto qū eſſe in tempore ſicut albedo dat intrinſece ⁊ formaliter eſſe albū. Ad tertiū dicit ꝙ ꝫ tempus quod importat eſſe ⁊ eſſentiam temporis ſit diuiſibile: tamen ſi capiatur generaliter tēpus pro illo quod dicit eſſentiā tēporis: ſic aliquod tempus dicitur indiuiſibile ſicut eſt ipm nunc. Ad quartū dicitur ꝙ licꝫ in eodem uō, ſint ſimul in actu preteritū ⁊ futurū: tamen ſm denominationē quādo preteritū ⁊ qñ futurū bene poſſunt dici de eodē ſimꝫ: ut prius dictū eſt. ⁊ ꝙ ſm actū ſe expellant ab eodem hoc eſt propter ſucceſſionē ipſorū: ⁊ nō propē otrarietatē uel repugnantiā quā hēant.

Ad quintū dicit ꝙ ꝫ aliquid dicat magis ⁊ minus fuiſſe in tempore ſm extenſionē: nō tū ſm intenſionē: ideo qñ ꝓ hoc nō ſuſcipit magis ⁊ minus.

Bi eſt circumſcriptio corporis locati a loci circūſcriptione procedens: ut in eccleſia eē in foro eē. Et diuidit ubi quia quoddā eſt ubi ſimplex: ⁊ eſt illud quod a ſimplici loco procedit ut eſt locus pūctorum. Et quoddam eſt ubi compoſitum: et eſt illud quod a loco compoſito procedit. Proprietates ubi ſunt due: Prima eſt ꝙ ubi nihil eſt contrarium. Secunda eſt ꝙ ubi non ſuſcipit magis neqꝫ minus hoc eſt ꝙ ubi non ſuſcipit intenſionem neqꝫ remiſſionem.

¶ Poſtq̄ autor determinauit de quando qō conuenit tā ſubſtantijs corporeis q̄ incorporeis: Dic cōſequēter determinat de ubi: quod prope conuenit ſolū ſubſtantijs corporeis: Quod a Hilberto porretano ſic diffinit: Ubi eſt circūſcriptio corporis a loci circūſcriptione procedens. In qua diffinitiōe ponitur circūſcriptio loco generis: quia ipſa ſe habet per modū generis reſpectu ubi. Deinde ponitur corporis ad explicandū propriū ſubiectū ipſius ubi: quod eſt ſubiectiue in corpore locato. Et per hoc differt a circūſcriptione actiua loci. Deinde ponitur a circumſcriptione loci procedens ad oſtendendū propriam cauſam ⁊ propinquā ipſius ubi: que eſt locus circūſcribēs locatū. Et per hoc differt ubi ab aliꝭ predicamentis accidentiū: quorū nullum cauſatur immediate a loci circūſcriptione: ut poſſit videri

Primo inducendo in omnibus.

ſciendū ꝙ triplex eſt circūſcriptio: Quedam eſt circumſcriptio actiua loci: que eſt actio ipſius circumſcribentis locatum que ponitur in predicamēto actionis. Secūda eſt circumſcriptio ſiue circūdatio paſſiua que eſt paſſio corporis circūdati: que reponitur in predicamēto paſſionis. ⁊ quelibet iſtarum duarū eſt ens ſucceſſiuū ⁊ non permanens. Tertia eſt circūſcriptio neutralis que eſt eſſe circūdatum a loco ipſius locati: ſeu eſſe circumſcriptuꝫ a loco: ⁊ hec circumſcriptio eſt ens permanens in locato: ⁊ cauſatur a circumſcriptiōe actiua ⁊ paſſiua. ⁊ de tali circūſcriptione intelligitur in diffinitōne ubi. ⁊ per hoc patet ꝙ ſubſtantie incorporee ⁊ etiam accidentia que non proprie circumſcribuntur in loco ꝓ ſe: ſed per accidens proprie nō habent ubi: ſed ſolum corpora que in loco circumſcribun-

Secundo tur habent proprie ubi.

ſciendū ꝙ licꝫ locus ⁊ ubi magnam habeant cōuenientiā: quia locus eſt cauſa propinqua ipſi⁹ ubi: Ratione cuius ponitur in ſua diffinitōne: tamen ab inuicē realiē diſtinguunt eo ꝙ locus eſt cā efficiens extrinſeca ipſi⁹ ubi: ⁊ talis cauſa ſemper realiter diſtinguitur a ſuo effectu. Unde differūt primo locus ⁊ ubi ex parte ſui ſubiecti: quia locus eſt ſubiectiue in locante: ubi vō in corpore locato: ut cū lapis eſt in aqua ſuperficies aque circūdantis lapidem que eſt locus eius eſt ſubiectiue in aqua circūdante. ⁊ eſſe circūdatum uel eſſe locatum: quod eſt ubi lapis eſt ſubiectiue in lapide: quia de ipo affirmatiue predicatur. Differunt ſecūdo quia locus eſt menſura extrinſeca locati. ubi vō eſt accidens reſpectiuū locati quod dicit reſpectum ad talem menſurā: quia proprie ubi non eſt aliud q̄ eſſe in loco uel cōmenſurari in loco. Et per hoc habetur tertia diꝝ ꝙ locꝰ eſt ens abſolutū: ⁊ ubi eſt ens reſpectiuū.

Tertio ſciendum ꝙ ubi diuiditur per ubi compoſitum ⁊ ubi ſimplex. Ubi compoſitum eſt eſſe locatū uel eſſe menſuratū loco compoſito uel circumſcriptū. ⁊ ſic ſolum cauſatur a loco compoſito. Sed ubi ſimplex eſt quod cauſat a loco ſimplici: ⁊ eſt locus ſimplex aliquod indiuiſibile loci correſpondens indiuiſibili ſui locati. Et dicitur tale ubi per ſimilitudinē ad ubi compoſitum: quia ſicut totum locatū circumſcribitur adequate a loco ⁊ habet proportionē ad ipſum: ſic etiam quodlibet indiuiſibile locati habet proportionē ad indiuiſibile loci: ſicut centrum locati ad centrum loci: licꝫ tamen vnū non circūdetur proprie ab alio: nec realiter diſtinguatur ab ipſo: Ratione cuius dicit textus ꝙ idē ſunt punctus ⁊ puncti locus. ideo ubi ſimplex non eſt proprie ubi: ſed per ſimilitudinē ſolum ad ubi compoſitū. ⁊ quia ubi compoſitū cauſat a loco qui diuiditur per locuꝫ ſurſum ⁊ deorſum ante ⁊ retro dextrū ⁊ ſiniſtrum. ideo ubi compoſitū diuiditur per ubi ſurſum quod ē eſſe ſurſum: ⁊ ubi deorſum ⁊ ſic de alijs. Et per hoc patet que ſunt genera ſubalterna ⁊ ſpecies ubi.

Quarto ſciendum ꝙ ipius ubi due ſunt proprietates. Prima eſt ꝙ ubi nō habet contrarium. Cuius ratio eſt quia ubi cauſatur immediate a loco: quia eſt eē circumſcriptū a loco. ſed locus qū ſit quātitas non habet contrariū: ergo eadem ratione nec ubi. vñ ſi ubi ſurſum ⁊ ubi deorſum cōtraria ſint: quum idem dicatur ſurſum ⁊ deorſum reſpectu diuerſorū ſequeretur ꝙ duo contraria ſimul verificarētur de eodem quod eſt impoſſibile. Secunda proprietas eſt ꝙ ubi nō ſuſcipit magis ⁊ minus Cuius ratio eſt: quia ubi eſt eſſe in loco: ſed eſſe in loco nō intenditur nec remittitur: licꝫ poſſit augmentari per maiorem extenſionem loci ⁊ locati: ergo ubi non ſuſcipit magis et minus. Et ꝓ hoc hꝫ diffinitio ubi ſpēs ⁊ ꝓprietates eius

Contra predicta arguit primo ſic: circūſcriptio ē actio qū circūſcribē ſit agere. ſꝫ ubi nō ē actio: ergo nō eſt circūſcriptio.

Secundo sic: anima a corpore separata habet vbi quia est in aliquo loco: ⁊ tamen in ea nō est circūscriptio corporis: ergo vbi nō est circūscriptio corporis. Tertio sic: vbi est sincathegorema ⁊ solum significat modū entis: ergo ḃ male diffinitur tanq̄ vnum predicamentū quod debet eē ens reale. Quarto sic: omne vbi est circūscriptio corporis sed vbi simplex nō est circūscriptio corporis: ergo non continetur sub genere vbi: ⁊ sic vbi male dimidiat p vbi simplex ⁊ compositū. Quinto sic: omnis motus fit de contrario in ꝺ̄z̄iū. sed de vno vbi ad aliud fit motus: ergo vbi bz ꝺ̄z̄iū.

Ad argumēta. Ad primū dicit: q̄ ly circūscriptio actiua fit ēdā actio nō tū circūscriptio pmanens ⁊ neutralis de qua solū intelligit in diffinitōe vbi. Ad secūdū dicit q̄ licz aīa separata sit in loco diffinitiue ⁊ fm similitudinē: non tū est in loco circūscriptiue ⁊ proprie. ideo solū habet vbi fm similitudinē eo modo quo ponit eē in loco. Ad tertiū dicit q̄ ly vbi acceptū interrogatiue vel relatiue sit sincathegorema: non tū q̄n sumit pro alicubi: ⁊ solū hoc modo hic accipit. Ad quartū dicit q̄ vbi propōe dictū ē circūscriptio corporis ut ponit in sua diffinitione sed nō oportet de vbi similitudinarie accepto. modo vbi simplex est vbi fm quandam similitudinē ad vbi compositū. Ad quintū dicit q̄ duo vbi considerata ut maxime distantia sunt contraria ⁊ fit motꝰ de vno in aliud. tū si considerētur ut solū dicūt eē circūscriptū locati ⁊ predicant denominatiue de prima substantia hoc modo nō habent contrarietatē nec sub tali ratione fit motus de vno in aliud: ⁊ quia vbi sic a logico cōsideratur. ideo nō dicitur habere contrarium.

Ositio est quidam partium situs ⁊ generationis ordinatio ut sessio et statio ⁊ sic de alijs. Item tres sunt proprietates positionis. Prima est q̄ positio nō habet cōtrarium. Secunda est: positio non suscipit magis neq̄ minus. Tertia est q̄ proprium est positioni substantie proximе assistere.

QPostq̄ autor determinauit de predicamēto vbi quod dicit simpliciter esse in loco. Hic consequēter determinat de predicamēto situs qō dicit modū essendi partiū in toto ⁊ in loco. quod ab autore prius dicto sub nomine positionis hoc modo diffinit: Positio est quidam partiū situs ⁊ generationis ordinatio sicut sedere vel stare dicit quandā situationē partiū in toto ⁊ in loco ⁊ ordinē cōpositionis illarū partiū. In qua diffinitiōe situs se habet p modū gnīs ⁊ notionis. Et ponit partiū ad denotandū subiectū immediatū positionis in quo est tota compositio. Deinde ponitur generationis ordinatio: quia positio dicit ꝑprie ordinem partiū qui conuenit ipis p compositionē quā habent in toto. ⁊ illam compositionē habent in generatione totiꝰ si totū generet. Si autē sic ingenerabile tunc bñt talē ordinē p formā totius que ipsas continet ⁊ sub qua ordinātur: ⁊ nō debet hic poni ⁊ copulatiue sed expositiue ut tantum

Primo valet sicut ideſt.

sciendū q̄ licz situs ⁊ positio realiter ⁊ eēntialiter cōueniant: differūt tamen ab inuicē fm rationem. ꝓmo quia situs reperitur tam in naturalibus q̄ in mathematicis: Positio vō si capiatur proprie solū reperitur in naturalibus in quibus est naturalis ordinatio partiū ex cōpositione rei. si tamen vtrūq̄ capiatur generaliter conuertūtur: sed adhuc differūt hoc modo: quia situs dicit p priꝰ ordinē partiū ad lōcū q̄ ad sitū totū. ⁊ positio econuerso p prius dicit ordinē partiū inter se. secūdo in respectu ad totū. tertio ad locū. Ista autē triplex ordinatio partiū p positionē importatur: ⁊ per ea q̄ in hoc predicamēto reponuntur. ideo positio denominat substantiam in hoc q̄ est suas ptes sic se habere ad inuicē: ⁊ ad totū ⁊ ad locū: quare priꝰ dictū est q̄ situs nō dicit simplicē comparationē substātie

Secundo ad aliquid extrinsecum.

sciendū q̄ positio qū sit vnū genꝰ generalissimū nō habens supra se superius vniuocū: conuenienter ponitur vnū predicamentū. ⁊ quia habet vnū specialem modū predicandi de prima substantia. s. in hoc q̄ est se habere ad aliud fm suas partes: ideo conuenienter ponit vnū predicamētū ab alijs distinctū. Cuius species sunt positio innata positio acquisita ex consueto motu nature: ⁊ equaliter poni sursum ⁊ deorsum: ante ⁊ retro: dextrū ⁊ sinistrū. Iste enī sunt cōmunes differētie vel species positionis. et eius species specialissime sunt iacere sedere stare. ⁊ indiui dua sunt sessio petri: sessio sortis. sed questiuū huius predicamēti sub nomine proprio nō habemus: sed circumlocquimur ipsum querēdo qualiter hoc ponitur vel situatur.

Tertio sciēdū q̄ positionis tres sunt proprietates Prima est q̄ positio nō habet contrarium. Cuiꝰ ratio est: quia si haberet contrariū sequeretur q̄ vni et idem essent plura contraria: quod est incōueniens. Cōsequētia tenet: quia si sedere ⁊ stare essent contraria. eadē ratione iacere esset contrariū huic quod est sedere: vel etiā stare. quia sicut duo prima nō possunt esse simul in eodem sic iacere non potest simul esse cū ipsis. ⁊ sic vni contrarientur plura. Item cōtraria sunt forme actiue ⁊ passiue. ly positiones nō sunt actiue vel passiue: ergo nō contrariantur. Secūda proprietas est q̄ situs nō suscipit magis ⁊ minus quia nihil dicitur magis ⁊ minus sedere intensiue. ⁊ si dicatur magis ⁊ minus sedetur extensiue: hoc est quo ad durationem: nec aliquid dicitur similiter magis vel minꝰ stare: ⁊ sic de aliis positionibus. ergo positio non suscipit magis vel minus.

Quarto sciendū q̄ tertia ꝓprietas positōis inest sibi propria quarto modo: est q̄ maxime est proprium positōni proximius assistere substantie. ⁊ dicitur illud accidēs assistere substātie: quod in nomine suo nō dicit esse in subiecto: sed dicit principaliter compationē vl respectū substātie ad aliquod extrinsecū: ut sunt ad aliquid quando vbi situs ⁊ habitus q̄ magis dicunt respectū ad aliquid extrinsecum suo subiecto q̄ inherētiam eorū in suo subiecto. ⁊ qz inter ista positio nō dicit solū respectū ad aliquid extrinsecum. s. ad locū: sed etiam dicit respectū partiū inē se ad suū totū: qui respectꝰ proximior est q̄ respectus ad extrinsecū solū. Ideo inter omnia que hoc modo assistunt: positio dicitur proximius assistere substantie. Et hoc modo satis pz

Sed cōtra diffinitio spēs ⁊ ꝓpietates positōis ꝑdicta arguit ꝓmo sic: positio ⁊ situs idem sunt ⁊ inter se cōuertūtur. sed idem nō debz diffiniri p seip̄m. ergo diffinitio male diffinitur p sitū. Secūdo sic: positio vel situs denominare habet totū ⁊ nō partē: ut totus homo dicitur iacere vel sedere ⁊ nō partes eius: ꝫ diffinitio nō cōuenit partibus sed toti. ergo male dicit q̄ est situs partiū. Tertio sic: in celo est positio vl situs: ⁊ tū ibi nō ē gnātionis ordinatio: qū celū sit ingenerabile: ergo male dicit in diffinitōe positōis q̄ est gnātiōis ordinatio

Quarto sic: sedere ⁊ stare maxime distant ⁊ se expellunt ab eodē subiecto in quo sunt successiue: ⁊ etiam de vno in aliud fit motus: ergo ꝺ̄z̄iant. ⁊ sic positio bz ꝺ̄z̄iū. Quinto sic: ad aliquid oritur in substantia ex pte totius. positio vō oritur ex pte ptiū tm: ergo positio nō proximꝰ assistit substantie sed ad aliquid.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicitur: q̄ si situs et positio capiantur ambo generaliter sic bene ꝺ̄z̄uertuntur quia quecunq̄ habent positionem etiam dicuntur situm habere ⁊ econtra. Sed si capiatur positio specialiter pro

ordine partiū qui ꝓuenit ex cōpositione toti⁹: ut ꝺ̄ ꝑncipaliter capiť: situs se habet ut supi⁹ ad positionē ut dictū est.

Ad secundū dicit ꝙ licz situs oueniat toti principaliter tanc̄ illi quod denoiat ꝑ ipm: tñ ꝑmo ouenit ipsis ꝑtibus inter se ordinatis. z postea ordinantur ad totū z ad locū eo ꝙ dicit ordinē partiū inter se ad totū z ad locuz. vñ ꝑtes se hñt ut subiectū quo: totū vo ut subiectū quod z p̄ncipale.

Ad tertiū dr̄ ꝙ si capiať gnātio ꝓprie ꝓut est ꝓgressio de nō esse ad ee subiecto presuppposito sic in celo nō est gnā tio. sed si capiať generaliter pro quacūq; ꝓgressione cōpo sitione rei uel ꝑdicatōe sic in celo reperiť generatō: z sic ca pitur generatio in hac diffinitione Ad quartū dicit ꝙ lz sedere z stare p accidens se expellant ab eodē subiecto ꝑ ꝺ̄ ꝙ p motū localē qū vnū acquiriť aliud abijciť: nō tñ se ex pellunt p se a tali subiecto nec p se fit de vno in aliud mot⁹

Ad quintū dicit ꝙ licz relatio se teneat ex parte totius: z positio ex parte partiū: tñ positio importat respectum ad aliquid intrinsecū relatio vo nō. ideo positio dicit ꝓximi⁹ assistere substantie cui relatio.

Abitus est corpoz z eoꝝ q̄ circa corp⁹ sunt adiacentia: ut tunicatū ee z bracatū ee: Et tres sunt ꝓpzietates eius. Pzima ꝙ habitus suscipit magis z min⁹ ut eques est armatioz pedite. Secūda ꝙ habitus nō habz contrariū. Tertia ꝙ ha bitus semp est in pluribus. ſ. in habente et habito.

¶ Postq̄ prius determinatū est de situ quod cōiter z vni uersaliter cōuenit oibus substantijs: Dic ꝺ sequēter deter minandū est de vltimo p̄dicamēto. ſ. de habitu: quod solū cōuenit homini z his que instrumētaliter subseruūt hoī: et ab autoze prius dicto sic diffiniť: Habitus est corpoz et eoz que circa corpus sunt adiacētia. In qua diffinitōe po nitur adiacētia loco gnīs. z lz fm vocē z cā ornatus ponať in vltimo loco diffinitiōis: tñ fm rem z intellectū poniť in ꝑmo loco. Deinde poniť corpoz ad explicādū subiectū ha bitus z cām finalem ei⁹. Deinde ponit z eoz q̄ circa corp⁹ sunt ad explicandū cām efficientē z quodāmodo materia lem ipsius habitus. z ꝙ hoc intelliguntť ea que adiacent et applicanť corpori fm figurā eius. z ꝙ hoc differt habitus

Pzimo ab omnibus alijs.

sciēdū ꝙ habitus ut hic sumiť nō est res hīs nec res habita. ſz ē quodāmodo accīs respectiuū inē rem habitā z habentē sicut ee capuciatū nō est res hīs ca puciū nec ipm capuciū. sed dicit ee accītale hoīs sibi ꝓue niens ex adicētia capucij: z iō hic nō capiť habit⁹ ut est q̄li tas de difficili mobiť: neq; ut opponiť ꝓximationi: ſz ꝙ tali accīte respectiuo quod est mediuz rei hīs z rei habite. z licz sit ens respectiuū: nō tñ est relatiuū fm esse: q; nō refer tur ad aliud cū quo dicať ad ouertentiam sub habitudine

Secūdo eiusdē casus: ſz solū ē relatiuū fm dici.

sciēdū ꝙ habitus hoc modo accept⁹ est vnū p̄dicamētū ab alijs distinctū. Cui⁹ ratio est: q; ē vnū genus gnālissimū z habet vnū specialem modū p̄dicādi de ꝓma substantia. predicať enī de ipsa in hoc ꝙ est esse sic uel sic habituatū. Cui⁹ quesitū sub noīe ꝓprio nō habe mus sed ipm circūloquimur dicēdo qualiter est hoc habi tuatum: z eius spēs sunt habitus totius z habitus partis. Exemplū de ꝓmo ut armatū ee vestitū esse. Exemplū de se cundo ut tunicatū esse uel capuciatū ee. z iterū armatū esse plures continet spēs specialissimas ut loricatū ee lanceatū esse z sic de alijs. z vestitū ee plures spēs specialissimas cō tinet etiā sub se: ut tunicatū ee z capuciatū ee. z indiuidua

Tertio fūt ut armatio sortis z platonis z sic ꝺ̄ alijs.

sciēdum ꝙ habitus tres ponūtur cōitates. quarū ꝑma est ꝙ habitus suscipit magis z minus. Cui⁹ rō est: q; suscipere magis z minus est idem manens in specie magis uel minus accedere ad pfectū esse illius spēi: ita ꝙ ꝑ accessum ad talem terminū dicitur suscipere magis: z mi nus ꝑ recessum ab eo. sed hoc conuenit habitui sicut aliq̄d dicitur magis armatus uel minus armatus: nam vnus est armatioz alio fm ꝙ magis uel minus accedit ad perfectuz esse siue speciei: z sic habitus suscipit magis z minus. Secū da ꝓprietas est ꝙ habitui nihil est contrariū. Cui⁹ rō est quia nullū accidens respectiuū habet contrariū inquantū respectiuū est: quia non per se contrariatur illi ad quod re fertur: sed tñ ratione sui fundamēti: sed fundamētū habi tus non contrariatur: ut corpora inter se non contrariātur nec illa que sunt circa corpus ut sunt tunica capuciuz: z sic

Quarto de alijs. q̄ habitus nō habet contrariū.

sciendū ꝙ ipsius habitus tertia ꝓpzie tas est ꝙ ꝓpziū est habitui semper in pluribus existere. Cuius ratio est: quia habitus est corpoꝝ z eoꝝ que circa corpus sunt adiacētia. sed in tali adiacētia illa que haben tur applicātur z figurātur fm figurā habentis: ratione cu ius aliquid dicitur habere: z ecōtra ipsum habens quodā modo applicatur: z quodāmodo adiacet rei habite ratio ne cuius dicitur haberi. z ideo vtrūq; illoz est aliquo mō adiacens z applicatū ad alterum. Ideo habitus semper in pluribus existit: tamen nō est ꝓpzie: ut in principali sub iecto in re habita: ratione cuius nō per se denominat rem habitā: ut capuciū non dicitur capuciatū: sed ut in princi pali subiecto est in ipso habente z ipsum denominat: ut di cendo sortes est capuciatus. Et per hoc satis patent diffini tio modus predicandi species indiuidua z ꝓpzietates

Sed contra ipsius habitus.

predicta arguitur ꝓ⁹ sic: visus est habitus: z tñ nō est adiacētia corpoꝝ: ergo diffinitio ma la. Secūdo sic: tunica est habit⁹ z similiter capuciū: z ta men nō est adiacētia corpoꝝ. sed est illud q̄ō est circa corpus: ergo cōtra diffinitionē. Tertio sic: vbi est adiacētia corporis z loci existentis circa corpus: z tamē nō est habi tus: ergo ista diffinitio ouenit alijs a diffinito. Quarto sic: suscipere magis z min⁹ presupponit habere contrariū: sed habitus nō habz contrariū: ergo nō suscipipit magis z minus. Quinto sic: nullū accidens est in pluribus subie ctis: quia accidēs numeratur z multiplicatur fm multitu dinē suoꝝ subiectoꝝ: ergo nulli habitui cōuenit in pluri bus existere: z per consequēs male ponitur tertia ꝓpzie

Ad argumēta. tas ipsius habitus.

Ad ꝑmū dicitur ꝙ si capia tur habitus pro puro habitu seu forma positiua que oppo nitur ꝓpriationi que est carētia forme in subiecto apto na to sic visus est habitus: sed non est habitus capiendo habi tū pro accidente medio inter rem habentē z rem habitam ut hic solū accipiť. Ad secundū dicit ꝙ lz tunica z capu ciū dicātur materialiter habitus: nō tamen formaliter. sed adiacētia ipsoꝝ ipsis habētibus dicitur formaliter habit⁹ tamen illa sunt nobis notioza q̄ illa adiacentia. Ideo sepe nominanť nomine habitus: z sic reponūtur in quarta spe cie qualitatis. Ad tertiū dicit ꝙ licz vbi dicat adiacētiā locati z loci: non tamen adiacentiā habētis z habiti quod applicať z figurať ad figurā habētis. vnde ad habitū req̄ ritur adiacētia tū z applicatio simul q̄ ouenit corpoꝝ z in vbi est adiacentia tū. z ꝺ̄ intelligit in hac diffinitōe qū dr̄ eoz q̄ sunt circa corpus adiacētia. Ad quartū dicit ꝙ su scipe magis z min⁹ ex ꝑmixtione ꝛrarij cū ꝛrio semp ꝓpe supponit cōtrarietatē: nō tamen suscipere magis z minus per accessum ad terminū z recessuz a termino. z hoc modo habitus suscipit magis z minus q̄uis nō habeat ꝛrariū.

Ad quintū dr̄ ꝙ lz nullū accīs in mūero sit pfecte in ꝑtib⁹

ſubiect[:qz tūc nō eēt vnū:tñ bñ pōt eē cōplete ⁊ pfcē i vno ſubiecto ⁊ ipfcē in alio ut in cā ꝓpinq̄:⁊ ſic ē de bītu q̄ ē in bñte cōplete ut in ſubiecto.⁊ in re bīta incōplete:⁊ ut in cā ut dictum eſt ꝓius.

Jcitur autem alterum alteri opponi quadrupliciter. Oppoſitoꝝ enīm alia ſunt relatiue oppoſita:ut pater ⁊ filiꝰ: duplū ⁊ dimidiū:dñs ⁊ ſeruus. Alia ſūt ꝓuatiue oppoſita ut ꝓuatio ⁊ habitus ut uiſus ⁊ cecitas: auditus ⁊ ſurditas. Alie ſunt contrarie oppoſita ut album ⁊ nigrum. Alia ſunt contradictorie oppoſita:ut ſedere ⁊ nō ſedere.

¶ Poſtq̄ autor determinauit de predicamētis: hic cōſequēter determinat de poſtpredicamētis. Et rō ordis ē:qz predicamentū dicit ſolū coordinationē dicibiliū que ſunt ſub eodē genere tñ. Poſtpredicamentū vo dicit coordinationē eoꝝ que in diuerſis predicamentis reponūtur. diffinitur enī ſic: Poſtpredicamentū eſt coordinatio pluriuꝫ dicibiliū reducibiliū ad diuerſa predicamenta valens ad completam noticiam eoꝝ habendam. ſicut motus dicit coordinationē ſuarum ſpecierū que ad diuerſa predicamenta reducūtur:ut patebit inferius.⁊ qz ꝓius oportet cognoſcere coordinationē dicibiliū ſub vno genere q̄ coordinationem eoꝝ que ad diuerſa genera reducūtur: Jdeo conuenienter poſtpredicamēta predicatur de poſtpredicamētis.

Primo ſciendum q̄ hic ponūtur quinq̄ predicamenta.ſ.oppoſitio:ꝓius:ſimul:motꝰ:⁊ habere. Quoꝝ ſic habeť ſufficiētia: qz omne poſtpredicamentū valet ad noticiam completā predicamētoꝝ:uel valet ad cognoſcendū ea que ſunt in predicamento quantū ad ſuuꝫ fieri ⁊ ſic eſt motus.uel quantū ad ſtū eē:⁊ hoc triplicitē:qz uel valet ad cognoſcendū repugnantiā eoꝝ uel ordinē uel conuenientiā. Si repugnantiā ſic eſt oppoſitio:ꝑ quā cognoſcimus diuerſitatē ⁊ diſtinctionē generū ⁊ eoꝝ que ponūtur ſub genere:diſtinctio enī ⁊ diuerſitas ſemp in aliq̄ oppoſitione fundanť. Si ad cognoſcendū conueniētiam bꝰ eſt dupliciť.uel valet ad cognoſcendū conueniētiam inferioꝝ in ſuis ſuperioribꝰ ⁊ ſic eſt ſimul.uel accidentiū in ſubſtantiā et ſic eſt habere. Et quia oppoſitio valet ad cognoſcenduꝫ diuerſitatē que inter gñaliſſima primo reperiť. Alia autē poſtpredicamēta magis valent ad cognoſcendū ea que in diuerſis generibus reponūtur. Jdeo inter poſtpredicamē

Secundo ta ꝓius determinanť de oppoſitiōe. ſciēdū q̄ oppoſitio capitur duplicīter. Uno modo ut eſt repugnātia duarum ꝓpoſitionū in quantitate uł qualitate:⁊ ſic eſt paſſio ꝓpoſitionis.⁊ de tali oppoſitōne nō eſt ad ꝓpoſitū hic:ſed de illa determinatur in primo tractatu. Alio modo capitur oppoſitio ꝓ oppoſitione ſiue dicibiliū incōpletoꝝ:⁊ talis oppoſitio accipitur adhuc dupliciter. Uno modo inquantum valet ad cognoſcendū diuerſitatē dicibiliū que ordinanť in predicamēto:⁊ ſic conſiderať in iſto tractatu. Alio modo cōſideratur inquantū valet ad cognoſcēdū habitudines locales oppoſitoꝝ:⁊ ſic de ipſis determinať in locis dyaleticis.

Tertio ſciēdū q̄ oppoſitio ut eſt paſſio rerū ſic ſolet diffiniri. Oppoſitio ē repugnātia duoꝝ extremoꝝ nō permittentiū ſe ſimul in eodem ſubiecto ⁊ reſpectu eiuſdē:ſicut cōtrararietas calidi ⁊ frigidi ē repugnātia caliditatis ⁊ frigiditat] que nō permittūt ſe ſimul in eodem ſubiecto. Jn qua diffinitione ponit repugnātia loco gener].repugnātia enī eſt quoddam ſuperius ad repugnātiam materialem ⁊ formalez que eſt oppoſitio. Deinde ponitur duoꝝ extremoꝝ ad explicandū ſubiecta uel terminos oppoſitionis:que eſt quoddam ens reſpectiuū.⁊ dicitur nō permittentū ſe ſimul in eodem ſubiecto ꝓpter cōtraria ꝓuatiua ⁊ contradictoria.⁊ dicitur reſpectu eiuſdē ꝓpter relatiua que ſimul ſe permittūt in eodem reſpectu

Quarto tamen diuerſoꝝ ſicut pater ⁊ filius. ſciendum q̄ oppoſitio diuidit in q̄tuoꝝ ſpēs.ſ.in oppoſitionē relatiuā contrariam ꝓuatiuā ⁊ contradictoriā. Quarū ſic habetur ſufficientia:Omnis oppoſitio eſt repugnantia duoꝝ extremoꝝ:uel ergo eſt inter ens ⁊ ens:uel inter ens ⁊ nō ens. Si inter ens ⁊ ens hoc eſt dupliciter.uel illa extrema ſe expellūt ab eodem ſubiecto ſm actum tñ ⁊ ſe permittūt ſm potentiam:⁊ ſic eſt oppoſitio contraria.uel ſe expellunt ſm actum ⁊ potentiam ſimul reſpectu eiuſdem:⁊ ſic eſt relatiua oppoſitio. Si inter ens et nō ens hoc eſt dupliciter.uel inter ens ⁊ nō ens ſimpliciť:⁊ ſic eſt cōtradictoria oppoſitio:cuius vnū extremū eſt nō ens ſimpliciter.uel inter ens ⁊ nō ens ſm quid:⁊ ſic eſt ꝓ

Sed contra uatiua oppoſitio. ꝓdicta arguiť ꝓmo ſic: quecūq̄ ponūtur in eadem coordinatione habent inter ſe conueniētiam.ſed ea que ponūtur in diuerſis predicamētis non habent inter ſe conuenientiā.ergo male dicitur q̄ poſtpredicamentum eſt coordinatio pluriū que reponūtur in diuerſis predicamētis. Secūdo ſic:homo ⁊ aſinus habent inter ſe repugnantiā ⁊ nō ſe ſimul in eodē permittūt ⁊ tamen nō opponūtur:quia nō habent aliquā ſpeciē oppoſitionis ergo diffinitio oppoſitionis conuenit aliꝫ a diffinito.

Tertio ſic: omne qō hz ſpecies eſt genus:ſed oppoſitio nō eſt genꝰ:ergo male dictū eſt q̄ ipſius quattuoꝝ ſunt ſpecies. Quarto ſic:omnia oppoſita ſemp ſūt relatiua:quia omne oppoſitū ſemp refertur ad ſuū oppoſitū ⁊ ecōtra:ergo omnis oppoſitio eſt relatiua.ergo male ponit vna ſpecies diſtincta ab aliꝫ ſpeciebus oppoſitionis. Quīto ſic membra butꝰ diuiſionis coincidunt:ergo nō eſt bona. Antecedens pz:quia albedo ⁊ nigredo contrarianť:⁊ ſilr būt ꝓuatiuam oppoſitionē:quia nigrū dicit carentiam albedinis ⁊ relinq̄t aptitudinē ad illaz:⁊ ſilr nigrū includit nō albū quod coincidit albo:ergo ibi ſunt tres oppoſitiones.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̄ illa que ponūtur in vna coordinatione ſub aliquo vniuoco habent conueniētiam ſm rem ⁊ vocē ſimul:⁊ illa que ſimul ordinanť ſub aliquo equiuoco habent conuenientiā ſolū ex parte vocis: ⁊ hoc modo fit coordinatio poſtpredicamētalis.mō licz illa que ſunt in diuerſis predicamētis non habeant conueniētiam ſm rem ⁊ vocē ſimul: habent tamen bene conuenientiam ſm vocem.⁊ hoc ſufficit ut ſimul contineanť ſub vno poſtpredicaméto. Ad ſecundū dicitur q̄ homo ⁊ aſinus nō habent repugnantiam formalem ad inuicē:ſed materialiter ⁊ virtualiter includunt repugnantiam differentiarum animalis:que habent cōtrarietatē imperfectā:ideo homo ⁊ aſinus virtualiter includunt contrariam oppoſitionē uel ꝓuatiuam:⁊ ꝓprie dicūtur diſpata ⁊ non oppoſita.

Ad tertiū dicit q̄ hz oppoſitio nō ſit genus ſm rem: eſt tamen ſm modū:⁊ hoc modo dicitur habere ſpecies.i. modos ſpecierum qui tamen non ſunt ſpecies ſm rem. Ad quartū dicitur q̄ ſi conſideretur oppoſita quantū ad intentionē cōmunē oppoſiti uel contrarij:ſic ſunt relatiua inter ſe. Sed ſi conſideretur oppoſita quantū ad res ſubiectas illis intentionibꝰ:ſic nō ſemper opponūtur relatiue.hz quandoq̄ contrarie quādoq̄ ꝓuatiue uel contradictorie.⁊ qz oppoſitio accipitur inter ea quantū ad id qō ſunt:⁊ nō ex parte intentionis:ideo nō oīs oppoſitio eſt relatiua. Ad quintū dicit q̄ hz albedo ⁊ nigredo virtualiť includant oppoſitionē ꝓuatiuā ⁊ cōtradictoriam:tñ formaliť ſolū habent oppoſitionē cōtrariam:ideo ille oppoſitiones forma liter nō coincidunt.

Que aũt sunt relatiua oppositа dictũ est pri⁹. Cõtraria sunt q̃cunq; sub eodẽ genere posita maxime a se inuicẽ distant ⁊ eidem susceptibili uicissim insunt a quo mutuo se expellũt nisi alterũ eorũ insit a nã: ut albedo cigno ⁊ niui: ⁊ nigredo coruo ⁊ carboni. Caliditas aũt nõ ẽ in igne ut accñs in subiecto: imo ut substãtiale in eo cui⁹ est substãtiale: sic sũt q̃dã q̃ cadũt i diffinitõe alicui⁹ nõ fm p̃dicatõez sz potius ut p̃ncipiũ: ut pũct⁹ cadit i diffinitõe linee: ⁊ unitas in diffinitõne numeri. Et iste mod⁹ eẽndi in ꝓtinet sub q̃rto modo fm quẽ unaqueq; ps diffinitiõis ẽ in suo diffinito: ⁊ sic ignis nõ est subiectũ caliditatis: sz materia ignis est subiectum eius hec enĩ est susceptibilis caliditatis ⁊ frigiditatis. Añ caliditas est in materia ignis ut in subiecto: in igne uero nõ ut in subiecto sed ut substantiale in eodẽ cui⁹ est substantiale. Ignis enĩ est subtilissimũ corpus caliduz agens super aera fm totam suam uirtutem.

¶ Postq̃ autor posuit diuisionẽ oppositiõis in gnãli de oĩb⁹ spẽb⁹ siue modis ei⁹: Dic cõsequẽter explicat in spãli de illis modis oppositionũ. Et qz in oppositõne relatiua ⁊ ẽtia extrẽa sũt entia ⁊ inꝑuatiua ⁊ ẽdictoria, ynũ extremũ est ens ⁊ aliud nõ ens: iõ pri⁹ videndũ est de relatiua oppositione ⁊ ẽtia q̃ de alijs. ⁊ iterũ qz in relatiua oppõne vnũ extremoꝝ est in actu sil̃ cũ alia lz in diuersis subiectis. in cõtraria vo vnũ extremũ est in actu reliquũ vo in potẽtia: qz otraria ut opponũtur numq̃ pñt eẽ sil̃ in eodẽ actu. iõ pri⁹ determinandũ est de relatiua oppõne: de cui⁹ determinatõe se excusat autor eo q̃ pri⁹ satis determinatũ est de ip̃is relatis.

Primo sciendũ q̃ relatiua oppositio ẽ repugnantia relatiui ⁊ correlatiui inẽ se: sicut ẽ repugnãtia pr̃is ⁊ filij ad sil̃ eẽndũ in eodẽ subiecto ⁊ respectu eiusdẽ lz in diuersis subiectis posita se ponãt: ⁊ pempta se pimant. Que aũt sunt relatiue oppositа dictũ est pri⁹: qz fm rem idẽ sunt relatiua ⁊ relatiue oppositа. Relatiua aũt sũt quoꝝ totũ eẽ est ad aliud quodãmo⁹ se hr̃e. s. q̃ referantur ad inuicẽ sicut pri⁹ dictũ est. Et q̃ hoc differt relatiua oppositio ab alijs oppõnib⁹: qz in relatiua oppõne vnũ extremũ refert ad aliud: ut dicẽdo pr̃ filij pat̃ ⁊ ecõtra. ⁊ etiã ambo extrema sunt sil̃ in actu qõ nõ fit in alijs ut pz inductiue: albũ enĩ nõ refertur ad nigrũ dicẽdo albũ nigri albũ: neq; visus ad cecitatẽ: nec sedere ad nõ sedere: ⁊ sic de alijs. iõ relatiua oppositio ꝺueniẽter distinguitur ab alijs.

Secũdo sciendũ q̃ ẽtas est repugnãtia duoꝝ otrariorũ inter se. ⁊ sunt cõtraria q̃ sub eodẽ gnẽ posita sunt ⁊ maxime a se inuicẽ distant: ⁊ eidem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellũt nisi alterũ insit a nã. In q̃ diffinitõe itelligit̃ oppositа loco gnis. Deinde dicit̃ q̃ sub eodẽ gnẽ posita sunt ad oriam priuati uoꝝ ⁊ cõtradictoriorꝝ: quoꝝ vnũ est semp nõ ens quod nõ ponit̃ sub gnẽ. Deinde ponit̃ ⁊ maxime a se inuicẽ distant ad oriam medioꝝ q̃ sunt inẽ cõtraria: q̃ inq̃ntũ media sunt ꝓprie non otrariant̃ extremis: sicut rubeũ qõ est mediũ albi ⁊ nigri nõ otrariat̃ alicui illoꝝ. Deinde ponit̃ eidẽ susceptibili vicissim insunt. i. successiue ad differentiaz relatiue oppositoꝝ q̃ non sunt successiue circa idẽ subiectũ acceptũ cũ primo fundamẽto relatõis. Deinde ponit̃ mutuo se expellũt ꝓpt̃ dispata quib⁹ ꝺueniũt ptes p̃cedẽtes hui⁹ diffinitõis: sz illa nõ se expellũt ab eodẽ actiõe ꝓprie nec sunt otraria. Et ponit̃ nisi alterũ eoꝝ insit a nã ꝓpt̃ otraria q̃ nãliter insunt suo subiecto: ut est calor in igne qui nõ põt ab eo

Tertio expelli: ⁊ est in eo ut p̃ncipiũ eẽntiale eius. sciendũ q̃ ignis ꝺupl̃r põt ꝺsiderari. Uno modo fm eẽ eẽntiale: ut est quoddã cõpositũ ex materia ⁊ forma substantiali: ⁊ sic calor est sibi accñs ⁊ nõ forma substantial: neq; p̃ncipiũ eẽntiale ei⁹: qz qõ vni est substantia nulli est accñs: iõ si calor eẽt p̃incipiũ eẽntiale ignis: seqr̃etur q̃ nulli eẽt accñs: qõ est falsum. Alio mõ ꝺsideraf ut ẽ p̃ncipiũ actiuũ alioꝝ respectu corpoꝝ gnãbiliũ ⁊ corruptibiliũ. ⁊ hõ mõ qz ignis agit mediãte calore suo calor oĩ aliquo mõ p̃incipiũ eẽntiale ignis inq̃ntũ est actiuus. ⁊ hoc mõ debẽt intelligi ea q̃ dicunt̃ in textu: qz nisi sic intellligerent̃ viderent̃ esse falsa: qz calor nõ est de eẽntia ignis: nec p̃incipiũ ei⁹ si cõsidereꝝ inquantũ ad suũ eẽ substantiale.

Quarto sciẽdũ q̃ duplicia sunt otraria. s. mediata ⁊ ĩmediata. mediata sũt inẽ q̃ mediat aliq̃ spẽs sui gnis quodãmodo ptĩcipans naturã vtriusq; otrariorꝝ: ut inẽ albũ ⁊ nigrũ mediat rubeũ fuscũ ⁊ croceũ: q̃ quodãmodo ptĩcipant naturã albedinis ⁊ nigredinis. ⁊ dicunt̃ talia cõtraria mediata: qz bñt mediũ p ptĩcipationẽ. Sz otraria ĩmediata sunt inẽ q̃ nõ mediat aliq̃ spẽs sui gnis: ut sanũ ⁊ egrũ inẽ q̃ nõ est aliq̃ spẽs media: lz sp nẽce est vnũ illoꝝ in ꝓprio subiecto ip̃oꝝ: qz quodlibet aĩal uel est sanũ uel egrũ: ⁊ nõ est dandũ mediũ: qz in quolibet aĩali est adeq̃tio humoruꝝ: ⁊ sic est sanũ. uel inadeq̃tio ⁊ sic est egrũ. Et illa contraria dicunt̃ ĩmediata p carentiã medij p ptĩcipationẽ lz hẽant mediũ p abnegationẽ: de quo ambo extrema vẽ neganꝫ: ut de lapide sil̃ negaf sanũ ⁊ egrũ: ⁊ de vtrisq; illoꝝ cõtrariorꝝ intelligit̃ diffinitio p̃ius posita.

Cõtra predicta arguit̃ p̃mo sic: nulla oppositа ad se inuicẽ conseq̃untur: q̃ vnũ destruat aliud. sz relatiua se ꝺsequũtur mutuo quia ad eẽ vni⁹ seq̃tur eẽ alteri⁹: ⁊ inẽ se cõuertunt̃ fm existentiã: ergo relatiua nõ sunt oppositа. Secũdo sic: q̃cũq; opponũtur bñt oppositionẽ fm respectũ vni⁹ ad alterũ. sz relatiua nõ bñt oppositionẽ fm respectũ vni⁹ ad alterũ: qz vni⁹ ad alterũ est forma relatõis in q̃ ambo ꝺueniũt: ergo nulla relatiua opponũtur. Tertio sic: bonũ ⁊ malũ cõtrariant̃: ⁊ tñ nõ ponũtur sub eodẽ gnẽ. sz sunt p̃ma gnã: g̃ cõtraria nõ ponũtur sub eodẽ gnẽ. Quarto sic: ꝺtradictoria plus distant q̃ cõtraria: ergo otraria nõ maxime distãt cõtra diffinitiõez cõtrariorꝝ. Quinto sic: calidũ ⁊ frigidũ otrariant̃: ⁊ tñ nõ se mutuo expellunt ab eodẽ subiecto: qz sil̃ sunt in tepido: ergo male dicit̃ in diffinitiõe cõtrariorũ q̃ mutuo se expellunt ab eodem subiecto.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ dr̃: q̃ lz relatiua q̃ntũ ad eẽ in diuersis subiectis ꝺsequant̃ se inuicẽ ⁊ ꝺuertũtur fm existentiã: nõ tñ quãtum ad eẽ in eodẽ subiecto: sed respectu eiusdẽ subiecti ponũtur: iõ eo mõ quo ꝺsequũtur se inuicẽ nõ opponũtur

Ad sec⁹dũ dicit̃ q̃ inter relatiua est quidã respect⁹ positiuus qui est forma relatõis in q̃ relatiua ꝺueniũt: ⁊ fm talem respectũ nõ opponũtur. Alius est respect⁹ repugnãtie correlatiuoꝝ ad sil̃ eẽ in eodẽ subiecto: ⁊ fm illũ respectum bñt oppositionẽ Ad tertiũ dicit̃ q̃ lz bonũ ⁊ malũ nõ ponant̃ sub eodẽ gnẽ moꝛũ: sz sunt diuersa in moꝛib⁹: tñ bene ponũt̃ sub eodẽ gnẽ logico: qz ponunt̃ sub p̃ma spẽ q̃litat̃ ut dicũt habitus bonos ul̃ malos: ⁊ sub genere actionis in quantũ dicunt actus. ⁊ hoc capiendo bonũ ⁊ malum ut capiũtur in moꝛalib⁹. qz si caperẽtur ut sunt passiones entis: sic opponerentur priuatiue: ⁊ nõ ponunt̃ sub eodẽ genere.

Ad ꝯrtū dicit ꝙ lz ꝺictorie ſimplicit maxime diſtent: nō tñ ſub eodē gnē: lz ſic ꝺria maxime diſtant. Ad q̄ntū dicit ꝙ licz in tepido ſit calidū ⁊ frigidū ſm eē remiſſium: nō tñ ſm eē intenſum quo mō int̄ ſe ꝺtrariantur.

Pr̄iuatiue oppoſita ſunt que circa idē habent fieri ſubiectū ordine irregreſſibili tempore determinato a natura. Ordine irregreſſibili dico qz ab habitu deuenire in pr̄iuationem poſſibile eſt ⁊ non econuerſo. Impoſſibile eſt enim a pr̄iuatione regreſſum fieri in habitū ut cecitas ⁊ uiſus habent fieri circa oculum. a uiſu aut̄ deuenire in cecitatem poſſibile eſt ſed nō econuerſo.

¶ Poſt q̄ auct̄ determinauit de relatiua oppoſitōe ⁊ cōtraria: quarū ambo extrema ſunt duo entia. Nic ꝺſequēter determinat de oppoſitiōe p̄uatiua ⁊ ꝺictoria: quarū vnuz extremū eſt ens ⁊ aliud nō ens. Et qz in oppoſitiōe ꝺictoria vnū extremoꝝ eſt nō ens ſimplicit̄: Jn p̄uatiua vo ē nō ens ſm q̄d: iō pr̄i⁹ videndū eſt de pr̄iuatiua oppoſitōe q̄ꝫ de ꝺictoria. Jtē oppoſitōes pñt duplicit̄ ꝺſiderari. Uno mō ex pte repugnātie quā importāt. ⁊ qz in ꝺictōe eſt maioꝝ repugnātia q̄ꝫ in alijs: iō h̄ modo p̄cedit ꝺictoria oppoſitio: deinde p̄uatiua: tertio ꝺria: ⁊ vltimo relatiua. Alio mō ꝺſiderant̄ quantū ad entitatē ſuoꝝ extremoꝝ. ⁊ h̄ modo relatiua oppoſitio pr̄ioꝝ eſt: ſecūdo ꝺtraria: tertio p̄uatiua: vltimo ꝺictoria. Et qz h̄ ꝺſiderant̄ oppōes ex pte ſuoꝝ extremoꝝ: ideo h̄ vltimo in textu ordinat̄ ⁊ conuenient̄ ponit̄.

Pr̄imo oppoſitio pr̄iuatiua ante cōtradictoriam. ſciendū ꝙ p̄uatiua oppoſitio eſt repugnātia habit⁹ ⁊ p̄uatōis ſiue p̄uatiue oppoſitoꝝ. ⁊ habit⁹ eſt forma habita in aliquo ſubiecto ſicut eſt viſus in oculo. Pr̄iuatio vo ē negatio forme in ſubiecto cū aptitudine ad illā ſicut cecitas ꝺicit negationē potētie viſiue ⁊ relinq̄t aptitudinē ad illaz eo ꝙ relinq̄t p̄ncipia remota viſus. ⁊ illa duo ſ. p̄uatio ⁊ habit⁹ ꝺicunt̄ pr̄iuatiue oppoſita: q̄ ſic pñt diffiniri. pr̄iuatiue oppoſita ſunt quoꝝ vnū ꝺicit negationē alterius cum aptitudine ad ipſum.

Secūdo ſciendū ꝙ aliter diffiniunt̄ in textu ſic pr̄iuatiue oppoſita ſūt q̄ circa idem ſubiectū h̄nt fieri ordine irregreſſibili ⁊ tpe determinato a nā ſicut viſus ⁊ cecitas circa oculū. Cui⁹ ratio eſt: qz pr̄iuatio ꝺicit corruptōez habitus ⁊ p̄ncipioꝝ ei⁹ in ſuo ſubiecto: iō p̄uatio h̄z fieri circa idem ſubiectū ſicut ⁊ habitus. ⁊ qz corruptio p̄ſupponit illud qō corrūpit̄: iō pr̄iuatio p̄ſupponit habitū: ⁊ habitus nāliter p̄cedit pr̄iuationē: ideo h̄nt fieri in eodē ſubiecto ſm ordinē. ⁊ qz corruptis p̄ncipijs habit⁹ nō pōt fieri regreſſus in habitū. Et p̄uatio ꝺicit corruptionē illoꝝ p̄ncipioꝝ. Jdeo habit⁹ ⁊ pr̄iuatio ſunt circa idem ſubiectū ordine irregreſſibili. ⁊ qz aliqs ꝺr̄ h̄c p̄uatōem q̄ñ nō h̄z habitū tpe quo debet h̄c: iō ꝺr̄ tpe determinato a nā ſicut catulus ante notē dies nō ꝺr̄ cecus q̄ꝫ caret viſu: ⁊ facilit̄ pōt videri

Tertio q̄d ſit gen⁹ ⁊ ꝺfia in iſta diffinitōe. ſciēdū ꝙ duplex eſt p̄uatio. q̄dā eſt pfecta q̄ negat habitū ⁊ p̄ncipia ꝓpinq̄ habit⁹: ⁊ ſolū relinq̄t p̄ncipia remota ipſi⁹ habit⁹ ſicut eſt cecitas reſpectu viſus q̄ negat viſū ⁊ debitā cōplexionē orgāni: ⁊ de tali p̄uatōe nō pōt fieri regreſſio in habitū ut dictū eſt: Alia eſt p̄uatio impfecta q̄ negat habitū tñ ⁊ relinq̄t p̄ncipia habit⁹ tā ꝓpinq̄ q̄ꝫ remota ut eſt quies reſpectu motus. ⁊ de tali pr̄iuatiōe pōt fieri regreſſus in habitū ⁊ ecōtra ut poſt quietē poteſt fieri mot⁹ ⁊ ecōtra. Et ſolū de p̄uatiue oppoſitis in quib⁹ ē pfecta mutatio ꝺatur illa diffinitio pr̄iuatiue oppoſitoꝝ: ⁊ iō h̄ñ ponit̄ ordie irregreſſibili ad ꝺriaz ꝺrioꝝ ⁊ ꝺcōrioꝝ

Quarto ſciēdū ꝙ ꝺictio ſic diffinitur: Cōtradictio eſt oppoſitio cui⁹ ſm ſe nō eſt dare mediū. Et ponit̄ oppoſitio loco gn̄is: ⁊ ponit̄ cui⁹ ſm ſe nō eſt dare mediū ad ꝺr̄iaz omniū aliarū ſpēz oppoſitōis: vbi ſemp pōt repiri mediū uel p pticipatōez uel p abnegatiōez q̄ nō pōt fieri in ꝺictione. Cui⁹ rō eſt: qz ꝺictio eſt ꝺictoriorū repugnātia int̄ ſe: ſz int̄ ꝺictoria nullū eſt mediū: qz ꝺictoria ſunt illa quoꝝ vnū ſimplicit̄ ꝺicit negationez alteri⁹ ⁊ nihil ponit affirmatiue ut ſunt ens ⁊ nō ens: ſedet ⁊ nō ſedet. ⁊ qz int̄ ens ⁊ nō ens ſimplicit̄ nō pōt eē mediū iō in ꝺictione nō poteſt repiri mediū. ⁊ h̄ ſibi ꝺuenit̄ p ſe pr̄imo ⁊ nō rōne alicui⁹ oppoſitōis p̄cedentis: iō ꝺr̄ ꝙ ſibi conuenit ſm ſe. Et p h̄ habet intellect⁹ diffinitionis illarū oppoſitionū p̄cedentium.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄ p̄mo ſic: rōnale ⁊ irrōnale p̄uatiue opponunt̄: ſilr eq̄le ⁊ ineq̄le: ⁊ tñ nō h̄nt fieri circa idē: ergo male ponit̄ diffinitio p̄uatiue oppoſitoꝝ.

Secūdo ſic: illud qō eſt nō ens nō pōt fieri: qz factio terminat̄ ad eē rei. ſz pr̄iuatio eſt nō ens: ergo nō habet fieri circa aliqō ſubiectū. Tertio ſic: ſcia ⁊ ignorātia opponūtur p̄uatiue: qz ignorātia eſt pr̄iuatio ſcie: ⁊ tñ de ignorantia pōt fieri nāliter regreſſus in habitū. ſ. ad ſciaz: ſicut qñ ali qui ſunt p̄mo ignorātes poſtea efficiunt̄ ſciētes p ſtudiū: ergo pr̄iuatiue oppoſita nō ſemp fiunt ordine irregreſſibili. Quarto ſic: oīs oppoſitio h̄z duo extrema: ſed ꝺictio nō h̄z duo extrema qū ſit int̄ ens ⁊ nō ens ſimplicit̄: mō nō ens nō eſt vnū extremū: ergo cōtradictio nō eſt oppoſitio. Quinto ſic: in oppoſitiōe ꝺrioꝝ imediatoꝝ nō repit̄ medium: ergo diffinitio ꝺictionis cōuenit alijs a diffinito.

Ad argumēta. Ad p̄mū ꝺicitur ꝙ lz rōnale ⁊ irrōnale ſm modos ſignificādi ⁊ intelligēdi quib⁹ cognoſcunt̄ a nobis. ſ. vnū p negationē alteri⁹ ſunt aliquo modo pr̄iuatiue oppoſita: tñ ſm id qō ſunt nō ſunt pr̄iuatiue oppoſita qū ſint forme poſitiue: ſz magis h̄nt rōnez ꝺrioꝝ. ⁊ eo modo quo pr̄iuatiue opponūtur ſunt circa idem in gnē lz nō in ſpē uel in numero. Ad ſecūdū ꝺicit ꝙ lz p̄uatio nō fiat p ſe: tñ h̄ñ p accns ſ. p corruptiōez habit⁹: q̄re etiā nō eſt ens niſi p accns ⁊ ſm q̄d. Ad tertiū ꝺr̄ ꝙ ſcia ⁊ ignorātia pr̄iuatiue opponunt̄ pr̄iuatōe impfecta: ⁊ ſolū de pr̄iuatōe pfecta ꝺatur iſta diffinitio. Ad quartū ꝺicit ꝙ lz nō ens ſimplicit̄ nō ſit vnū extremū ſm rem: ſz ſm intellectū qui ꝺcipit nō ens p negationē ei⁹ nō ens h̄ñ eſt vnū extremū oppoſitōis. qz tñ nō ē vnū extremū ſecluſo opere intellect⁹: iō ſine ope rōnis ꝺictio nō h̄z eē in reb⁹ cōpletū in actu: ſz in potētia tñ: ⁊ pficitur in actu p intellectū. Ad q̄ntū ꝺicit ꝙ lz int̄ ꝺtraria immediata non ſit mediū p pticipationē: eſt tñ mediū p abnegationē: de quo pōt vere negari vtrūq; extremoꝝ: ⁊ int̄ cōtradictoria nullū eſt ſimplicit̄ medium.

Pr̄ius autem ꝺicitur quadruplicit̄. Pr̄imo modo et pr̄opr̄ie ꝺicitur aliquid pr̄ius altero ſm temp⁹ pr̄out aliquis ꝺicit antiquioꝝ ⁊ ſenioꝝ altero: ſicut homo habens triginta annos ꝺicitur pr̄ioꝝ homine h̄nte uiginti annos: quia antiquioꝝ illo ſm tempus. Secūdo aūt modo ꝺicitur aliquid pr̄ius a quo non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia: ut unum pr̄ius eſt duobus: duobus eni exiſtentib⁹ mox conſequens eſt unum eſſe: ut ſi duo ſunt unum eſt: ⁊ non econuerſo. Tertio autem modo ꝺicitur pr̄ius ſm ordinē quēdam:

ut in disciplinis ꝑncipia prioza sunt conclusionib⁹. ⁊ in grāmatica lr̄e priores sūt syllabis: ⁊ in oratione ꝓhemiū prius est narratiõe ꝑ ordinem. Quarto modo qõ melius ⁊ honorabilius est dicī prius cõsuetudine. Consueuerūt eni plurimi honorabiliores ⁊ magis dilectos apõ se discere priores ꝑter quattuor modos iã dictos est alter modus prioris eorū. ſ. que quertunt̄ ſm essentie cõsequentiã. ⁊ alterum ē causa alterius quodãmodo ut sit digne prius ipso: ut res ē causa ueritatis orationis facte de ipsa re: ut hoiem currere quertit̄ cum hac oratione: hõ currit: ⁊ si hoiem currere est uerū: hõ currit est uerum: ⁊ ecõuerso. Res enim est causa orationis uere de se facte ⁊ nõ econtra. oratio eni nõ est causa q̄ res sit. Ab eo eni q̄ res est uel nõ est oratio dicī uera uel falsa: ergo hec res hominē currere prior est hac oratione homo currit.

¶ Postq̄ autor determinauit de postpredicamẽto oppositionis qõ simplicit̄ valet ad cognoscendū distinctionem ⁊ diuersitatem dicibiliū incõplexor̄ que ponunt̄ in predicamento: hic cõsequenter determinat de postpredicamento prioris qõ valet ad cognoscendū ordinē illor̄ dicibiliū assignãs quinq; modos eius q̄ in his versib⁹ ꝯtinent̄: Tpe natura prius ordine dic ⁊ honore. Causam causato dicim⁹ esse prius. Et licet posterius sit unū postpredicamentum: tñ qz prius ⁊ posterius opponuntur relatiue: ideo tot modis dicī unū quot modis dicī ⁊ reliquū: ⁊ cognito uno oportet cognoscere aliud: ideo ꝑ distinctionem modor̄ prioris satis habetur distinctio modoruꝫ posteriozis: nec erit specialiter determinandū de ipso posteriori.

Primo sciendū q̄ primus modus ⁊ secūdus prioris sic differūt inter se: qz prius ꝓmo modo qõ est prius tpe dicī illud cui⁹ duratio ꝓcedit durationem alterius: siue illa duratio ꝓcedat ſm tempus ꝓprie dictū siue ſm tempus captum ꝑ eternitate ut aliquis senior altero dicī prior illo ſm tempus ⁊ durationem illius: ⁊ valet ille modus ad cognoscendū ordinem inter uniuersalia que sūt ꝓpetua ⁊ singularia: que sunt corruptibilia ⁊ temporalia. uniuersale. n. qõ est semp est prius duratione quolibet suor̄ individuorū qõ post nõ esse accipit esse. Sed prius secūdo modo qõ est prius natura dicī illud qõ nõ quertit̄ ſm existẽdi consequentiã: vel est illud qõ requirit̄ ad esse alterius ⁊ alter nõ requirit̄ ad esse eius: sicut unū est prius duobus. Et dicī cõsequentia existendi in qua ad esse uni⁹ sequit̄ esse alterius: ut homo est: ergo aīal est. Et dicī cõuerti debite talis cõsequentia qñ sicut ad esse ꝑmi sequit̄ existentia secūdi: ita ad existentiã secūdi sequit̄ existentia ꝑmi: ut hic hõ est: ergo risibile est ⁊ econtra: risibile est: ergo homo est. Et valet ille modus generaliter ad cognoscendū ordinē suprioris ad inferi⁹: qz oē suprius est hoc mõ pri⁹ suis inferiorib⁹.

Secūdo sciendū q̄ tertius modus ⁊ quartus sic inter se differunt: qz prius tertio modo dicī qõ est prius alio ordine cõpositionis vel doctrine sicut illud qõ est simplicius alio sicut ꝑncipia sunt prioza cõclusionibus: ⁊ littere syllabis: ⁊ syllabe dictionib⁹. Et dicī tale prius prius ordine capiẽdo ordinē specialit̄ ꝑ ordine cõpositionis vel doctrine: vbi ꝓcedit a simplicib⁹ ad composita ⁊ nõ capiendo ordinem generaliter ꝑ quocūq; ordine rei vel rationis: ⁊ ꝑ hunc modum cognoscimus ordinē generis ⁊ differentiar̄ ad speciem que ex ipsis componit̄. Sed prius quarto modo qõ est prius honore dicitur illud qõ est ꝑfectius ⁊ honorabilius alio quod dicī prius ſm ꝑfectionem ut homo virtuosus dicī prior homine nõ virtuoso: ⁊ hoc modo omne inferius cum sit ꝑfectius suo superiori: ⁊ sic ille modus valet ad cognoscendum ordinem specierū ad sua superiora.

Tertio sciendū q̄ prius quinto modo qõ est prius causalitate dicī quod cõuertit̄ ſm existendi consequentiam: ⁊ tamen unū est causa alterius: ut homo ⁊ risibile cõuertunt̄ ſm existendi consequentiã ⁊ tamen homo est causa risibilis: ⁊ etiam veritas orationis ⁊ res significata ꝑ eã que est compositio ꝓdicati cum subiecto cõuertunt̄ ſm eē ⁊ tamen res significata ꝑ orationē est causa veritatis orationis. Ab eo eni q̄ res est vel non est oratio dicī vera vel falsa. quod intelligendū est nõ de re subiecti vel ꝓdicati: ſz de re formalit̄ significata ꝑ orationē ut ē inherentia vel cõpositio ꝓdicati cū subiecto. Et valet ille modus ad cognoscendū ordinē orīe ad speciē ⁊ speciei ad sua accidentia ꝑ pria. ⁊ differt ab omnib⁹ modis ꝓcedentib⁹: qz in isto quertit̄ existendi cõsequentia qõ nõ fit in alijs ꝓcedentibus.

Quarto sciendū q̄ illor̄ modor̄ prioris sic habetur sufficientia: qz omne prius vl̄ sumit̄ ſm ordinē discipline ⁊ cognitionis ⁊ sic est tertius modus vel ſm ordinez rei ⁊ hoc dupliciter: vel sumit̄ ex parte rei vl̄ ex parte cõsequentiū ipsum esse ut sūt ꝑfectio ⁊ causalitas. Si primū hoc est dupliciter: vel sumit̄ ex parte esse rei ſm plicit̄ ⁊ absolute: ⁊ sic est secundus modus: vel ſm durationem esse illius: ⁊ sic est primus modus. Si ex parte consequentiū hoc est dupliciter: vel sumit̄ ſm modum ꝑfectionis ⁊ sic est quartus modus: vel causalitatis ⁊ sic est quintus modus. Et sic patet de modis prioris.

Sed contra ꝓdicta arguit̄ ꝓmo sic: in tẽpore nõ est prius nec posterius quia de tempore nõ habemus nisi nũc in quo nõ est prius neq; posterius cum sit indiuisibile: ergo nihil dicī prius tpe.

Secūdo sic: omne superius est secūdo modo prius suo inferiori: ⁊ tamen ínter superius ⁊ inferius cõuertit̄ consequentia subsistendi qz sicut sequit̄ inferius est: ergo superius est: ⁊ ecõtra si superius est: inferi⁹ ē: ergo male diffinit̄ prius natura qõ nõ cõuertit̄ ſm existendi cõsequentiã.

Tertio sic: omne prius est prius ſm ordinez: ergo prius ordine nõ est modus distinctus ab alijs. Quarto sic: species est perfectior ⁊ honorabilior genere: ⁊ tamẽ nõ ē prior illo: cum principiatū nõ ꝓcedat principiū: ergo male dicī q̄ honorabili⁹ ⁊ meli⁹ dicī pri⁹ quarto modo. Quinto sic: eor̄ que sūt sīl unū nõ est prius alio: ſz ea que quertunt̄ ſm esse sīl sūt: ergo unū nõ est prius ut in quinto mõ dicit̄

Ad argumẽta. Ad primū dicitur q̄ licet de tẽpore non sit nisi nũc i actu ⁊ in facto esse: tñ ſm successionē ⁊ ſm potentiã sūt plures ptes tpis: ut ꝓteritū ⁊ futurū que sūt in fieri ex fluxu ipsi⁹ nũc. Ad secundū dicī q̄ ſz inferi⁹ ⁊ superi⁹ si cõsiderent quantū ad intentiones suprioris ⁊ inferioris sic cõuertant̄ ſm existendi cõsequentiaz eo q̄ hoc mõ sūt relatiua: nõ tñ cõuertunt̄ si cõsiderant̄ quantū ad naturas eor̄: ſz superi⁹ ꝓcedit inferius. Ad tertiū dicī q̄ ſz omne pri⁹ ſm ordinem generalit̄ acceptū sit prius: non tñ ordine doctrine vel compositionis: de quo ordine solū est hic ꝓpositum. Ad quartū dr̄ q̄ ſz spēs via generatiõis nõ fit prior genere: tñ ordine pfectiõis illa prior est. Ad quintū dr̄ q̄ ea q̄ cõuertunt̄ ſm existendi cõsequentiã sūt simul tpe: nõ tñ sunt simul natura: qz cū unū ē causa alteri⁹ est prius natura alio cū ois causa natura ꝓcedit suū effectum.

Simul aũt dicit tribus modis. Primo eni modo dicũt simul: quoꝝ generatio est in eodẽ tpe: ⁊ neutrũ illoꝝ non est prius neqꝫ posterius: ex hoc dicit simul tpe: ut duo gemelli nati in eodẽ tpe. Similit subiectũ ⁊ sua ꝓpria passio. Secundo mõ dicunt simul quecũqꝫ ꝙuertunt ⁊ neutrũ est causa alterius ut sit: sicut quelibet relatiua ut dupluꝫ ⁊ dimidiũ: pater ⁊ filius: ⁊ sic de alijs. Tertio modo dicũtur simul quecũqꝫ equaliter condiuidũt genus: ut hõ equus ⁊ leo: ⁊ sic de alijs q̃ eque condiuidũt hoc genus aial. ⁊ etiam differentie diuidẽtes aliquod genꝰ dicũt simul: ut rõnale ⁊ irrõnale ⁊ sic de alijs. Isti autẽ duo ultimi modi dicunt simul nã. Primus aũt modus dicit simul tpe.

¶ Postq̃ autor determinauit de postpredicamento prioris ⁊ posterioris qõ valet ad cognoscendũ ordinẽ superioris ⁊ inferioris inter se: hic cõsequẽter determinat de postpredicamento simul: qõ valet ad cognoscendũ conuenientiã pluriũ inferiox in suo supiori: assignãs tres modos eiꝰ qui in his versibꝰ continent: Tẽpore dico simul quoꝝ generatio nũc est. Suntq̃ simul spẽs genus vnũ cõdiuidẽtes Que cõuertunt dicimus esse simul. Et hoꝝ modoꝝ sic habẽt sufficientia: qz quecũqꝫ sunt simul: sũt simul natura vl tempore. Si simul tẽpore sic est ꝑmus modus. si simul natura: hoc est ouplicit: vel talia sũt simul natura diuisionis ⁊ sic est tertiꝰ modus. vel nã relatiõis ⁊ sic ẽ secũdus modꝰ.

Primo sciendũ q̃ simt ouplicit accipit. Uno mõ ꝑ quacũqꝫ conuenientia duoꝝ in vno tertio ut cõprehendit omnia illa quecũqꝫ sunt aliquo mõ simul. ⁊ hoc mõ cõtinent sub ipso simul in loco: ⁊ simul in spacio ⁊ simul in motu qui hic nõ enumerant. Alio mõ capit specialiter solũ ut se extendit ad modos simul qui valẽt ad cognitionẽ ꝑdicamentoꝝ habendã: ⁊ hoc mõ hic cõsiderat ⁊ nõ ꝑmo modo: ⁊ qz esse sit in motu vel esse in loco nõ requirit ad noticiã ꝑdicamentoꝝ eo q̃ ꝓprie cõueniũt solũ individuis que sũt corruptibilia: ⁊ nõ habẽt esse in ꝑdicamẽto tãq̃ dicibia: sz ut subicibilia tm̃: iõ ꝫ illi mõi nõ enumerãt

Secũdo sciendũ q̃ simul tpe dicũt aliqua quoꝝ generatio est in eodẽ tpe ⁊ etiã tota ouratio ut sũt illa q̃ simul generant ⁊ corrũpunt ut homo ⁊ risibile dicunt simul tẽpore: ⁊ debet intelligi q̃ eoꝝ generatio sit in eodẽ tempore tam ſm esse q̃z ſm essentiã: ita q̃ sit in eodem ĩstanti temporis: ⁊ simil ẽ corruptio eoꝝ: ⁊ non sufficit q̃ generatio eoꝝ sit in eodem tempore ſm essentiã quia cum sit tm̃ vnum tempus ſm essentiã omniũ tpaliuꝫ sequeret q̃ omnia ꝑterita ⁊ futura essent simul tempore.

Tertio sciendũ q̃ simul secũdo modo dicunt illa q̃ cõuertunt ⁊ neutrũ est causa alterius: ut sũt relatiua que simul ponunt in esse ⁊ nõ inesse: ⁊ inter se nõ cõuertunt ſm suppoſita sic q̃ de seinuicẽ verificent: ſz conuertunt ſm existendi consequentiã: quia sicut ad esse vniꝰ sequit esse alteriꝰ ita ecõuerso: ⁊ neutrũ est cã alteriꝰ eo q̃ vnũ nõ ꝑcedit nãliter aliud: nec põt habere esse nisi ponat sũ correlatiuꝫ. Et illa q̃ sic dicunt sũt bñt oppositionẽ ad duos modos ꝓris. ſ. ad secũdũ ⁊ quintũ: ideo hic ponitur que conuertuntur ad differentiam secundi modi prioris ⁊ neutrum est est causa alterius ad differentiaꝫ quinti ⁊ primus modus simul opponit primo modo prioris.

Quarto sciendũ q̃ simul tertio mõ dicunt q̃ eõtrario cõdiuidũt aliqõ genꝰ ut sunt due differentie vel due spẽs eiusdẽ generis: ⁊ ille spẽs vel differentie pñt dupliciter cõsiderari. Uno mõ cõparando illa inter se: ⁊ sic vna semp est prioz alia via ꝑfectionis: cuꝫ vna semp sit ꝑfectioz altera. Alio mõ cõsiderant inquantũ conueniũt in suo genere in quo essentialit continent ⁊ sũt eq̃lis ꝑfectionis: ⁊ sic sũt sil ꝑfectiõe: nec vna est ꝑfectioz alia vel prioz vel posterioz: iõ iste modus sil põt dici ꝑfectiõe ⁊ opponit q̃rto mõ prioris quo aliq̃d dr̃ prioꝰ honoze vel ꝑfectione. Et ꝓ hõ satis ꝑz declaratio diuisiõis sil ⁊ modoꝝ eiꝰ.

Sed contra ꝑdicta arguit primo sic: simul ⁊ prius opponunt: qz simul dicit negationẽ prioris ⁊ posterioris relinquens aptitudinẽ ad illa: ergo tot modis dicit simul quot modis dicit prius: q̃ sicut sunt quinq̃ modi prioris ita debẽt esse quinq̃ modi simul. Secũdo sic: illa que cõuertunt ⁊ neutrũ est causa alterius sũt simul tpe cum generatio ⁊ corruptio eoꝝ sit in eodẽ ĩstanti temporis: ergo secũdus modus simul ⁊ ꝑmꝰ coincidũt: ergo illi tres modi nõ bene distinguũt. Tertio sic: puer ⁊ senex nũc viuentes sunt simul tempore: cũ sint in eodẽ nunc: ⁊ tm̃ eoꝝ generatio nõ fuit in eodem tempore ergo male diffinit ꝑmus modus simul. Quarto sic: causa est ad cuius esse sequit aliud ſz ad esse vnius relatiui sequit esse alteriꝰ: ergo vnũ est causa alterius: ergo cõtra secundũ modũ. Quinto sic: quecũqꝫ sũt simul in aliquo sil cõueniũt: ſz illa que diuidũt econtrario vnũ genꝰ nunq̃ sũt simul in eodem neqꝫ cõueniũt in aliquo vno: qz opponũt inter se: ergo male assignat tertius modus simul.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit q̃ licz simul priuatiue opponat prioꝛi ⁊ posteriori: ⁊ iõ ſm rem pñt poni tot modi simul quot ponunt prioris ⁊ posterioris: tm̃ ſm vsum accipiẽdo simul ut valet ad cognitionẽ ꝑdicamentoꝝ hic solũ assignant tres modi simul. Ad secundũ oꝛ q̃ licz ea que cõuertunt ſm existendi cõsequentiã sint simul tpe: tm̃ alia rõne dicunt simul tempore ⁊ simul natrua: qz inquantũ simul ꝓducunt in eodẽ ĩstanti dicunt simul tpe ⁊ inquantũ intelligunt simul esse sub aliqua natura dicunt simul natura: ideo illi modi nõ coincidũt. Ad tertiũ dicit q̃ ſz puer ⁊ senex nũc viuentes sint simul tpe ſm aliquã ꝑtem sue durationis nõ tm̃ ſm totã durationẽ eoꝝ: ſz vnus est prioz alio tempore.

Ad quartũ dicit q̃ ſz ad esse vniꝰ relatiui sequat illatiue esse alterius: non tm̃ sequit causaliter ⁊ ſm naturã: quo tm̃ modo effectus sequit ad suã causã. Ad quintũ dicit q̃ licz ea que opponunt nõ possũt esse simul in eodẽ numero: tm̃ bñ pñt esse in eodẽ genere: ⁊ hoc modo sũt simul illa que condiuidũt aliquod genus: qz simul sũt in natura cõi importata ꝑ genus.

Motus species sex sũt: generatio: corruptio: augmentatio: diminutio: alteratio ſm locum mutatio. Generatio est ꝓgressio a nõ esse ad esse. Corruptio est ꝓgressio ab esse in non esse. Augmentũ est preexistentis quantitatis maiozamentũ Diminutio est preexistentis quantitatis minozamentũ. Alteratio est mutatio de contraria qualitate in contrariã qualitatem uel in mediã: ut cũ aliqs mutat ab albedine i nigredinẽ uel in medios colores Motus ſm locuꝫ est mutatio de uno loco in alterũ. Motus aũt ſm locũ sex sũt

ſpecies ſiue differentie. ſ. ſurſum: deorſũ ante: retro: dextrorſuz ⁊ ſiniſtrorſũ. Ad omnes eni has ptes fit motus ⁊ cetera.

¶ Poſtq̃ autor determinauit de modis oppoſitiõis prioris ⁊ ſimul que valent ad cognoſcendũ dicibilia incõplexa quantũ ad ſuũ eſſe: hic ꝺſequenter determinat de motu q̃ valet ad cognoſcendũ illa quantũ ad ſuũ fieri. Illoꝝ enim dicibiliũ aliqua cauſant̃ ex alijs ꝑ motũ ratiõis: ſicut plures ſpẽs ab eodẽ genere. Alia vo ꝑ motũ realẽ: ſicut accidẽtia cauſant̃ a ſubſtantia ꝑ motum. Et ꝑmo enumerant̃ ſex ſpecies motus que in his verſib⁹ ꝺtinent̃: Auget diminuit corrũpit ⁊ generat̃. Alterat ⁊ mutat ſic ꝑ multa loca vagat̃ Iſtis ſex modis dicit̃ eſſe motus. Et illaꝝ ſpeciez ſufficiẽtia ſic haberi põt: Quia oĩs motus fit inter duos terminos vel ergo illoꝝ terminoꝝ vnus eſt affirmatiu⁹ ⁊ alius negatiuus: vel ſũt ambo affirmatiui. Si ꝑmũ: tũc hoc eſt dupliciter: qz vel termin⁹ ad quẽ eſt affirmatiu⁹: ⁊ ſic eſt generatio. vel termin⁹ a quo: ⁊ ſic eſt corruptio. Si ambo termini ſũt affirmatiui: hoc eſt duplicit̃: vel talis motus fit ad formã reſpectiuã: ⁊ ſic eſt loci mutatio q̃ fit ad vbi. Uel ad formã abſolutã: ⁊ hoc eſt duplicit̃: vel ad q̃litatẽ ⁊ ſic ẽ alteratio. Uel ad quãtitatẽ: ⁊ h̃ eſt duplr: vel ad quãtitatẽ ꝓfectã ⁊ ſic ẽ augmẽtatio. vel ad q̃litatẽ ĩpfectã: ⁊ ſic ẽ diminutio.

Primo ſciendũ q̃ generatio eſt ꝓgreſſio de nõ eẽ ad eſſe: ut cũ fit mutatio de non eſſe aque ad eſſe ei⁹ ꝑ mutionẽ ſubiecti. Et capit̃ ibi ꝓgreſſio nõ ſpecialiter. ſ. ꝑ motu ꝓgreſſiuo aialis: ſz generaliter ꝑ quacũq; mutatiõe in qua acquirit̃ forma poſt formã in aliquo ſubiecto. Et ponit̃ ibi ꝓgreſſio loco generis: ⁊ de nõ eſſe ad eẽ ad explicandũ terminũ a quo aut terminũ ad quẽ generationis. ⁊ capit̃ ibi nõ eſſe ꝓut negat generaliter omne eſſe: ſz ſolũ ꝓut negat eſſe in actu ⁊ relinquit eſſe in potẽtia: quia generatio fit de nõ eſſe in actu eſſe tñ in potẽtia ad eſſe in actu. Et ꝑ oppoſitũ corruptio eſt ꝓgreſſio de eſſe ad nõ eſſe vbi ponit̃ ꝓgreſſio loco generis: ⁊ de eſſe ad nõ eſſe ad differentiam aliaꝝ ſpeciez motus.

Secũdo ſciendũ q̃ augmentatio dicit̃ ꝑexiſtentis quãtitatis additamentũ. ⁊ rõ eſt: qz augmẽtatio eſt motus de minore quantitate ad maiorẽ. ſz quãtitas nõ poteſt fieri maior niſi ꝑ additionẽ alicui⁹ ptis quantitatis. Et per oppoſitũ diminutio eſt ꝑexiſtentis quãtitatis minoramẽtum. Et ratio eſt: qz ille motus eſt de minore quantitate in minorẽ ⁊ maior quantitas nõ põt fieri minor niſi ꝑ remotionẽ alicui⁹ partis ei⁹: iõ fit ibi minoramentũ ꝑexiſtentis quantitatis ei⁹. Unde in hoc cõueniũt augmentatio ⁊ diminutio: qz ſunt ad quantitatem: ⁊ differunt in hoc: quia vna fit ad quantitatem pfectam ⁊ alia ad impfectam.

Tertio ſciendũ q̃ alteratio eſt mutatio ab vna contraria qualitate in aliã contrariã vel in mediam. ⁊ ponit̃ mutatio loco generis ⁊ reſiduũ ponitur ad differentiã alioꝝ motuũ: quoꝝ nullus fit ad qualitatem: ⁊ nõ requirit̃ q̃ qualitates inter quas eſt alteratio ſint contrarie ſm eſſentiã ⁊ ſpeciem: ſz ſufficit q̃ ſint contrarie ſm pfectum ⁊ impfectum: nõ ibi ponit̃ vel in qualitatẽ mediã qz aliq̃ qualitates medie non contrariant̃ extremis ſm ſpeciẽ: ſz tñ ſm eſſe pfectũ vel impfectũ: ⁊ in aliquib⁹ eſt cõtrarietas ſm ſpẽm ut inter albedinẽ ⁊ medios colores.

Quarto ſcienduz q̃ loci mutatio eſt mutatio de vno loco ad aliũ locũ: ⁊ talis modus extrinſece terminat̃ ad locum. intrinſece vo terminat̃ ad vbi q̃ cauſat̃ a loco: ideo talis motus reductiue eſt in ꝓdicamento vbi: ꝛp boc differt ab alijs motib⁹. Et diuidit̃ ĩ ſex ſpecies. ſ. in motũ ſurſum: deorſum: ante: retro: dextrũ: ⁊ ſiniſtrum. Cui⁹ ratio eſt: qz motus diuidit̃ ſm diuiſionẽ termini ad quẽ: ſz vbi eſt terminus ad quẽ motus localis qui diuidit̃ ꝑ ſurſum ⁊ deorſum ⁊ ſic de alijs: ergo motus localis cõueniẽter diuidit̃ ꝑ has ſpẽs ⁊ differentias. Uñ ſurſum ⁊ deorſũ ſi capiant̃ ꝑ locis illis ſũt in ꝓdicamẽto quãtitatis: ⁊ ſic capiant̃ ꝓut dicunt rem in talib⁹ locis eſſe ſunt in ꝓdicamento vbi. Sz ſi capiant̃ ut dicũt ſituatiões ĩ illis locis ſũt orõe poſitiõis ⁊ de ꝓdicamẽto ſitus ⁊ hoc vltimo mõ nõ ſũt termini motus local̃ ſz ſecundo mõ. Et ꝑ hoc patet que ⁊ quot ſunt ⁊ qũo diffiniunt̃ ſpecies motus.

Sed contra ꝓdicta arguit̃ primo ſic: oĩs motus eſt cõtinuus ⁊ diuiſibilis cũ in tpe fiat: ſz generatio nõ eſt diuiſibilis: ſz fit in inſtanti: ⁊ ſimiliter corruptio: ergo generatio ⁊ corruptio nõ ſunt ſpẽs motus ⁊ ſic ꝑ conſequens ille ſpecies male enumerant̃.

Secũdo ſic: dum aqua generat̃ ex aere: eſt ibi generatio ⁊ tñ ipſa fit ab eſſe aque ad eſſe aeris: ergo male dicitur q̃ generatio fit de nõ eſſe ad eſſe. Tertio arguit̃ ſic: in ebullitione lactis eſt augmentatio: ⁊ tñ ibi nõ fit additamentũ ꝑexiſtenti quãtitati: q̃ male diffinit̃ augmẽtatio. Quarto ſic: mutatio de minus albo ad magis albũ eſt alteratio: ⁊ tñ nõ fit mutatio de vna qualitate in aliã cõtrariã nec in mediã: qz albũ ⁊ albus nõ contrariant̃: ergo male ponitur diffinitio alterationis. Quinto ſic: celũ mouet̃ motu local̃: ⁊ tñ nõ mutat̃ de vno loco in aliũ: ſz ſemp manet in eodem loco. ergo contra diffinitionem loci mutationis.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit̃ q̃ ſi motus capiat̃ ſpecialit̃ ꝑ motu ſue ceſſiuo qui ſemp fit inter terminos affirmatiuos ſic omis motus eſt diuiſibilis ⁊ ſic generatio ⁊ corruptio nõ ſũt motus. ſz ſi capiat̃ generaliter tñ ꝑ oi mutatione inſtantanea ſiue ſucceſſiua ſicut in ꝓpoſito capit̃: ſic generatio ⁊ corruptio bene ſũt motus. Ad ſecundũ dicit̃ q̃ cũ aqua generat̃ ex aere: illa generatio fit ab eſſe aeris tanq̃ a termino extrinſeco: ſz a nõ eſſe aque tanq̃ a termino intrinſeco ⁊ ꝑ ꝓprio a quo magis denominat̃ q̃ a termino extrinſeco.

Ad tertiũ dicit̃ q̃ ſz in tali augmentatiõe que fit ꝑ ebullitionẽ lactis vel ꝑ rarefactionẽ nõ fit additamentũ ſubſtantie: eſt tñ additamentũ partiũ quãtitatis. Ad quartũ dicit̃ q̃ licz min⁹ albũ ⁊ magis albũ nõ contrarient̃ ſm eſſentiam cũ ſint eiuſdẽ ſpeciei: tñ contrariant̃ ſm eſſe qualitatis pfectũ ⁊ impfectũ: qõ ſufficit ad motũ. Ad quintũ dicit̃ q̃ licz celũ ſm ſe totũ nõ moueat̃ ab vno loco in alium: tñ mutat̃ ſm ſuas ptes: ⁊ iõ ſibi attribuit̃ motus localis.

Habere aũt dicit̃ multis mõis ꝓmo modo dicit̃ habere aliq̃ qualitatẽ: ut diſciplinam aut uirtutẽ. Secũdo mõ dicitur habere quantitatẽ qõ ꝓtingit ei q̃ habeat magnitudinẽ: ut bicubitũ tricubitũ. Tertio mõ dicit̃ habere ea que circa corpus ſũt adiacentia: ut neſtimentũ uel tunicã: aut circa mẽbra ut in manu anulũ. ⁊ habitus illo tertio mõ ſũptus eſt unus de decem ꝓdicamẽtis ⁊ diffinit̃ ſic: Habitus ẽ corpoꝝ ⁊ coꝝ q̃ circa corpus ſũt adiacentia: ut eſt armatio caligatio. ⁊ ſimiliter figurant̃ noia in alijs. ⁊ ſm adiacẽtia illa hec eni dicunt̃ habere: illa uero haberi. Quarto aũt mõ dicit̃ habere mẽbrũ: ut manũ aut pedẽ. Quinto dicit̃ habere ſicut ꝓtinens ꝓtentũ: ut lagena habere dicit̃ uinũ aut modiũ grana tritici.

Sexto mō dicit habere possessionem: ut domū aut agrū. Septimo mō dicit habere uxorez: ⁊ de hoc ultimo modo dicit Aristoteles q̄ iste modus alienissim⁹ est in eo qō est habere: ⁊ ꝓpter hoc q̄ uir habens uxorē etiā habet ab ea uinculū matrimonij indissolubilit ligat utrūqz. Et dicit q̄ forte alij modi apparebunt in eo qō est habere: ſz qui ꝓsueuerūt dici pene omnes enumerati sunt.

¶ Postq̄ autor determinauit de motu: hic consequenter determinat de quinto postpredicamento ⁊ vltimo. ſ. de habere. ⁊ ratio ordinis est: qz motus valet ad cognoscendum quomodo accidētia a substantia causant. habere vo valet ad cognoscendū reductionem accidentiū ad substantiā. Et qz illa accidentia pr⁹ causant q̄ ad aliud reducant: nō cōuenienter determinat de postpdicamēto hr̄e post motū.

Primo sciendū q̄ habere dupliciter accipit. Uno modo generaliter ut se extendit ad omnes suos modos: ⁊ sic ponit reductiue in diuersis pdicamētis ⁊ hoc modo ponit unum postpredicamentuz. Alio modo capit specialiter solum ꝓ tertio modo habere: put est corpozū ⁊ eoz que circa corp⁹ sūt adiacentia: ⁊ sic est unū pdicamentū ab alijs distinctuz: de quo prius determinatū est ⁊ hoc vltimo modo nō capitur hic: ſz primo modo: ideo cōuenienter ponit postpredicamentū.

Secundo sciendum q̄ illius habere septē modi ponunt in textu in his versibus cōtenti: Affectum quantū vestitū nūc velut aurum. Membrū contentū possessio vir mulierē. Unde p affectum designat primus modus habere qui est habere qualitatem. qualitas enī afficit substantiaz ⁊ qualificat eam. Et p quantū designat secūdus modus. ſ. habere quantitatez. ⁊ p vestitum designat tertius modus qui est habere ea que corpori adiacent ſm totuz: ut tunica siue ſm partē ut anulus aureus in digito. ⁊ p membrū designat quartus modus qui est habere membrū ut caput vel partē integralē. p contentuz designat quintus modus qui est ut cōtinēs habet cōtentū ut lagena hz vinū ⁊ modiū grana tritici. Et sextus modus designat p possessionem. ⁊ per mulierē septimus. ſ. habere uxorem ⁊ p hoc potest haberi

Tertio ordo ⁊ numerus illoz modoz. sciendum q̄ primus modus habere. ſ. habere qualitatem reponit in predicamento qualitatis reductiue qz tale habere dicit inherentiam qualitatis ad substantiaz ⁊ talis inherentia est esse illius qualitatis. ⁊ similit secundus modus. ſ. habere quantitatē est in predicamento quātitatis. Sed habere tertio modo est predicamentū ab alijs distinctuz. ⁊ habere membrū siue partē integralē est reductiue in predicamento substantie: qz dicit unionē partis in toto. Talis aūt unio fit p formaz substantialē. Sed habere contentuz est in predicamento ubi qz tale habere dicit esse in loco continente. Et habere possessionē est in pdicamento relationis qz possessor dicit correlatiue ad rem possessā tanq̄ ad correlatiuū eius. Et similit habere uxorē ē in pdicamento relatiōis. cōiunx enī dicit correlatiue ad cōiugē ⁊ sunt relatiua equipantie. Et p hoc habet qūo habere ſm diuersos modos eius ponit in diuersis pdicamentis.

Quarto sciendum q̄ istoz nominū haberi sic potest sufficientia: qz in omni modo habere habens est principiū habiti: vel ergo est principiū ei⁹ ſm naturam ⁊ voluntatē simul ⁊ sic est quartus modus. ſ. habere membrū. membrū enī habet ſm naturam ⁊ ſm voluntatem applicat ad operationē. vel est principiū eius ſm naturam tm̄ vel ſm voluntatē tm̄. ſi primū hoc est dupliciter vel est principiū alterius ratione materie ⁊ sic est secundus modus. vel rōne forme ⁊ sic est primus modus. Si ſm voluntatē tm̄ hoc est dupliciter: vel habens habet tm̄: vel habet ⁊ habet. ſi secundū sic habet septimus modus. Si primū hoc est dupliciter: vel habitus figurat ad formā habentis vel nō: ſi secundū sic est sextus modus. Si primū hoc ē dupliciter: vel habēs circūdat habitū: ⁊ sic est quintus modus. vel circūdat ab illo quod habetur ⁊ sic est tertius modus. ⁊ sic patet distinctio modoz habere.

Sed contra ꝓdicta arguit primo sic: idē non est predicamamentū ⁊ postpredicamentū: qz oportet idem esse in diuersis predicamentis: ⁊ poni in uno tm̄: ſz habere est unuz predicamentū: ergo male ponit unū postpredicamentū. Secundo sic: omne qō diuidit est aliqō totum: ſz habere nō est aliqō totum cum nō sit unū: ergo male diuidit p septē modos. Tertio sic: omne habere mediat inter rem habentē ⁊ rem habitam: ſz inter quantitatē ⁊ substantiā nihil mediat cum quantitas īmediate insit substantie: ergo nihil dicit habere quantitatem. Quarto sic: in omni modo habere habēs est principiū habiti: ſz possessor nō est principiū rei possesse neq̄ uir respectu uxoris: ergo male ponunt sextus ⁊ septimus modus habere. Quinto sic: substātia dicit habere relationē actionem ⁊ passionē: ⁊ similit genus dicit habere speciem ⁊ qualitas habere cōtrariū: ⁊ tm̄ illi modi hic nō enumerantur: ergo modi habere nō sufficienter enumerant hic.

Ad argumenta. Ad primū dicit q̄ ſz idē vniuoce ⁊ eodem modo captum nō sit predicamentū ⁊ postpredicamentum: tamen idem ſm vocem equiuoce acceptū potest esse predicamentum ⁊ postpredicamentū ⁊ sic est de habere ut dictū est.

Ad secundū dicit q̄ licet habere non sit aliquod totum ſm rem: est tm̄ unum totū ſm vocem: ideo bene diuidit diuisione vocis in suas significationes. Ad tertiū dicit q̄ licet habere quantitatē nō mediet realiter inter quantitatē ⁊ substantiā tanq̄ accidens realiter distinctum a quantitate: qz idem est realiter cuz quantitate: tamen mediat ſm rationē ⁊ modum: quia dicit inherentiam quantitatis ad substantiā. Ad quartū dicit q̄ licet possessor inquantū relatiue dicit ad rem possessam. ⁊ etiā uir respectu uxoris nō sit principiū: tamen ſm id qō est: est aliquo modo principiū in genere cause finalis. possessio enī est ꝓpter possessorem: ⁊ uxor ꝓpter uirū. Ad quintū dicit q̄ licet reperiant plures modi habere q̄ illi septem: tamen alij ab alijs sunt minus ꝓncipales ⁊ minus usitati: ⁊ sic sufficienter p̄t cognosci p illos modos: ideo sufficienter enumerant principaliores modi ipsius habere. Dec de tertio tractatu magistri Petri hispani dicta sufficiant.

De fillogiſmo ſimplicit tractatus quartus incipit.

p

Roposito ē oratio affirmatiua uł negatiua alicuius de aliquo uel alicui⁹ ab aliquo. Terminus ē in quem resoluit ꝓpositio ut in subiectuz ⁊ predicatum.

¶ Iste est tractatus quartus sūmulaz magistri Petri hispani in quo postq̄ determinauit de partib⁹ remotis fillogiſmi. ſ. de predicabilib⁹ ⁊ pdicamentis: ⁊ de partib⁹ ꝓpinquis eius. ſ. de enūciatiōe siue ꝓpositione: cōsequenter de

terminat de ipso syllogismo siue de totali argumentatione ꝛ qꝫ vnūquodqꝫ prius habet cōsiderari sm se q̄ꝫ p cōparationē ad aliud: Ideo priusq̄ꝫ determinet ipe de syllogismo cōtracto ad materiā ꝓbabilez ꝛ sophisticā: qō fit in tractatu de locis ꝛ fallacijs ipse in p̄senti tractatu determinat de syllogismo simpliciter ꝛ sm suā formā cōsiderato sine contractione ad materiā. Ex quo patet qꝫ syllogismus simpliciter est subiectum in isto tractatu. ꝛ qꝫ res hz cognosci p sua p̄ncipia: ideo anteq̄ꝫ diffinit syllogismū: prꝰ determinat de aliquibus p̄ncipijs syllogismi: ꝛ p̄mo de materialibꝰ q̄ꝫ de p̄ncipijs regulatiuis eiꝰ. ſ. de ꝓpositione ꝛ termino.

Primo sciendum qꝫ ꝓpositio diffinit sic: Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo: vel a licuiꝰ ab aliquo, vbi ponit oratio loco generis diffiniti. Deinde ponit affirmatiua vel negatiua ad explicandū vnā differentiā cōuertibilē cū ꝓpositiōe ꝛ licz affirmatiuū vel negatiuū sint membra diuidentia respectu ꝓpositiōis: nō tamen ponunt in hac diffinitione in quantū sūt diuidentia diffinitū: sz inquantū sūt nobis notioza ipso diffinito ꝛ explicāt differentiā ꝓpositionis sm esse qō habet in suis specieb9. Et dicit alicuiꝰ de aliquo. i. p̄dicati de subiecto. ꝛ magis diffinit p affirmatiuū ꝛ negatiuū que se tenēt ex pte forme ꝓpositiōis q̄ꝫ p vniuersale ꝛ pticulare que se tenent ex parte materie eo qꝫ forma magis notificat esse rei: ꝛ diffinitio indicat esse rei.

Secūdo sciendū qꝫ ꝓpositio potest dupliciter considerari. Uno modo inquātū est signū conceptus mentis: vel nuncius nostri intellectus ad exprimendū cōceptū complexū: ꝛ hoc modo habet rationē enūciationis ꝛ hoc modo sibi conuenit significare verū vel falsum respectu sui significati: ꝛ qz in p̄mo tractatu cōsiderat sub ratiōe enunciatiōis ideo ibi diffinit p verum ꝛ falsuz. Alio modo consideratur ut est pars ꝓpinqua syllogismi ꝛ hoc modo considerat in p̄senti loco: ꝛ qz p affirmationē ꝛ negationē que se tenēt ex parte forme enūciatiōis maxime habet variare syllogismū ideo cōuenienter notificat p affirmatiuū ꝛ negatiuum. Et sic patet quomodo diuersimode considerat ꝛ diffinitur ꝓpositio hic ꝛ in p̄mo tractatu.

Tertio sciendū qꝫ terminus dicit in quem resoluit ꝓpositio ut in subiectū ꝛ p̄dicatum. Cuius ratio est: qz terminus est p̄ncipiū materiale cōponens ꝓpositionē. dicit enī terminus a terminando qz materialit terminat ꝓpositionē: sz vnūqōqꝫ resoluit in ea ex quibꝰ cōponit: g̈ ꝓpositio resoluit p terminos tanq̄ꝫ in suas ptes: ideo terminꝰ bñ dicit in quē resoluit ꝓpositio. ꝛ intelligit de resolutiōe q̄ fit in voces significatiuas ꝛ nō de quacūqꝫ resolutione: qz logicus solū cōsiderat voces significatiuas ꝛ nō habet cōsiderare lr̄as ꝛ syllabas q̄ a grāmatico cōsiderant.

Quarto sciendū qꝫ licz terminꝰ sit p̄ncipiū ꝛ pars ꝓpositionis tñ conuenienter diffinit post ꝓpositionē duplici de causa. Prima causa est: qz in diffinitione termini ponit ꝓpositio: ideo ante diffinitionē termini oportet notificare ꝓpositionē ne p ignota ꝓcederet. Secūda causa est: qz lz via cōpositionis pars p̄cedat totū ꝛ terminus ꝓpositionē tñ via resolutiōis totum est prius partibus suis: ꝛ qz hic cōsiderant terminus ꝛ ꝓpositio sm viā resolutionis qz diffinit terminus inquantū pertinet ad resolutionē ꝓpōnis: nō cōuenienter sequit ꝓpositionē: ꝛ q̄ꝫ syllogismus resoluat p ꝓpositionē: qz tñ ipsa nō diffinit hꝫ p syllogismū: nec inquantū est terminꝰ resolutiōis syllogismi: iō nō oportuit p̄mo diffinire syllogismū q̄ꝫ ꝓpositionē: ꝛ sic patet diffinitio ꝓpositionis ꝛ termini ꝛ ordo eaꝝ.

Contra predicta arguit primo sic: cōclusio est oratio affirmatiua alicuius de aliquo ꝛ tamen nō est ꝓpositio: qz nō ponit p aliquo. dicit enī ꝓpositio quasi p alio positio. ſ. p conclusione inferenda: ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Secūdo sic: nullū supius debet diffiniri p sua inferiora: sz affirmatiuū ꝛ negatiuū sūt inferioza ꝓpositiōis: ergo male ponunt in diffinitiōe eius. Tertio sic: hec est ꝓpositio nō homo currit ꝛ tamen nō est affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo: qz nō homo nō est aliquid: ergo cōtra diffinitionē ꝓpositiōis. Quarto sic: ꝓpositio resolui tur p elementa ꝛ litteras ꝛ tamen littere ꝛ elementa nō sūt termini: ergo ista diffinitio non conuenit soli termino.

Quinto sic: ꝓpositio resoluitur p copulam verbalem ꝛ tamen copula verbalis nō est terminus: quia tunc in syllogismo essent plures termini q̄ꝫ tres: maioꝝ patet quia ꝓpositio componit ex copula verbali: ergo resoluit p ipsam.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit qꝫ licet cōclusio nō ponat p aliquo i actu tamen ponit aptitudine qō sufficit ad hoc qō dicat ꝓpositio. Ad secundū dicit qꝫ licet supius nō debeat diffiniri p sua inferiora ea ratione qua sūt inferiora eius: tamen bñ potest p ea diffiniri inquantū sunt ipso diffinito notiora ꝛ ponunt ad circūloquendū differentiā conuerti bilē sui superioris: ꝛ sic ponunt affirmatiuuꝫ ꝛ negatiuū in ista diffinitione. Ad tertiū dicit qꝫ si capiat nō homo ut infinitū est sic nō dicit aliquid nec est ibi ꝓpositio. Sed si capiat ut virtute intellectus determinet ꝛ accipiat p̄ro aliquo finito utputa p asino sic ibi aliquid de aliquo affirmat qz nō homo est aliquid. Ad quartū dicit qꝫ licet ꝓpositio resolui possit in litteras ꝛ syllabas vel elementa tanq̄ꝫ in p̄ncipia vocis significatiue que resolutio non considerat a logico tñ nō resoluit i ipsas tanq̄ꝫ in voces significatiuas: de qua resolutione hic intelligit. Ad quintū dicit qꝫ resolutio habet ꝓprie fieri in partes materiales que remanent resolutione facta: ꝛ qz copula verbalis non est pars materialis ꝓpositionis: ideo ꝓprie nō resoluit p copulā verbalem: bñ tamen si capiat generaliter resolutio p quacūqꝫ diuisione totius in sua p̄ncipia vel materialia vel formalia idifferenter ꝛ sic nō capit hic sz tñ p resolutione in p̄ncipia materialia qō explicat cū dicit in subiectū ꝛ predicatū.

Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ predicatuz: ut omnis homo currit: hic cursus dicit de omni homine: ꝛ nihil est sumere sub homine de quo nō dicatur cursus.

Dici de nullo est quādo nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat̄ p̄dicatū ut nullus homo currit. hic cursus remouet ab omni homīe: ꝛ nihil est sumere sub homine a quo nō remoueat̄ cursus.

¶ Postq̄ autoꝝ determinauit de p̄ncipijs materialibus syllogismi. ſ. de ꝓpositione ꝛ termino: hic consequenter determinat de p̄ncipijs regulatiuis eius: p que p̄ncipia materialia syllogismi regulant. ſ. dici de omni ꝛ dici de nullo. Et qz dici de nullo importat negationē: ꝛ dici de omni affirmationē: ideo prius determinat de dici de omni ipsum primo sic diffiniens: Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat̄ p̄dicatuz. Cuius ratio est: qz in aliqua ꝓpositione est dici de omni quando predicatum affirmat de subiecto distributo p omnib9 suis suppositis: ut hic omnis homo est albus. Sz quando p̄dicatū vniuersaliter affirmatur de subiecto nihil sumit sub subiecto de quo nō enunciet actualiter ꝛ affirmet p̄dicatum cum dicat̄ de quolibet subiecto eius ꝛ affirmet: ideo p predictam diffinitionē dici de omni cōuenienter explicat.

Primo sciendū qꝫ dici de omni est conditio p̄dicati in ordine ad subiectū: qz dici seu p̄dicari est conditio p̄dicati ꝛ nō subiecti ꝛ licet esse in toto siue di

stributū sit conditio subiecti qō distribuit: tamen dici de omni siue p̄dicari de distributo est conditio p̄dicati: ⁊ per hoc differūt dici de omni ⁊ esse in toto eo q̄ dici de omni importat habitudinē p̄dicati ad subiectum ⁊ est conditio ꝫ esse in toto est conditio subiecti in ordine ad p̄dicatū: q̄ subiectū est in p̄dicato sicut pars subiectiua est in suo toto vniuersali. Et similit etiā dici de nullo in ꝓpositiōe vniuersali negatiua est conditio p̄dicati in ordine ad subiectum.

Secūdo sciendum q̄ duplex est dici de omni. s. prioristicū ⁊ posterioristicū. Posterioristicū est quando p̄dicatū ſm rem dicit de subiecto ⁊ sibi cōuenit ꝑ quolibet suo suppōsito ⁊ ꝑ qualibet differentia temporis: ut hic homo est aīal. ⁊ ideo ad tale dici de omni requirit duplex vniuersalitas. s. suppositoꝝ ⁊ temporꝝ. Sz dici de omni prioristicuz est quando in aliqua ꝓpositione p̄dicatum ſm modum enūciandi affirmat de subiecto pro quolibet suo suppōsito: ut hic omnis homo est albus. ⁊ nō requirit ad ipsum vniuersalitas suppositorū vel temporuz ſm rem: ꝫ sufficit q̄ ī modo enūciandi sit vniuersalitas suppositorū de quibus p̄dicatum affirmat: ⁊ de isto dici de oi est solum hic ad ꝓpositum ⁊ nō de ꝑmo: quia ipsum est regulatiuū syllogismorum affirmatiuoꝝ ⁊ aliud non.

Tertio sciendū q̄ dici de nullo est quādo nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat p̄dicatum: ut nullus homo currit. ratio est: q̄ in aliqua ꝓpositione est dici de nullo qū p̄dicatum negatur de subiecto distributo ꝑ signum vniuersale ꝑ omnib⁹ suis suppositis ⁊ quando nulli suppōsito inest. Sed quando negat taliter de subiecto nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur p̄dicatum ſm modum enunciandi: ideo bene diffinitur dici de nullo quando nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueatur predicatum.

Quarto sciendus q̄ dici de omni ⁊ dici de nullo sunt hoc modo p̄incipia regulatiua syllogismoꝝ: q̄ ꝑ dici de omni intelligit ista maxima: quicqd dicit de subiecto distributo dicit etiam de quolibet suppōsito eius sumpto sub ipso ꝑ quā possunt ꝓbari omnes syllogismi affirmatiui: ut facto syllogismo omne animal currit: omnis homo ē animal: ergo omnis homo currit. ibi currit in maiori dicitur de animali distributo: ergo affirmat de quolibet suppōsito animalis. ꝫ homo ī minori sumit sub animali: ergo currit de homine p̄dicabit. ⁊ similiter ꝑ dici de nullo intelligitur ista maxima: quicqd negatur de subiecto distributo: negatur de quolibet suppōsito eius: ⁊ ꝑ illam ꝓbantur similiter syllogismi negatiui sicut affirmatiui ꝑ aliam. Ūñ omnes syllogismi perfecti qui sunt directe concludentes in prima figura directe regulant ꝑ dici de omni ⁊ dici de nullo. ꝫ alij syllogismi imperfecti regulant indirecte ⁊ ex consequenti inquantū reducunt ad syllogismos ꝑfectos.

Contra predicta arguit primo sic: in ista ꝓpositiōe homo est aīal nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat p̄dicatum: ⁊ tamen ibi nō est dici de omni: ergo contra diffinitionē ei⁹

Secūdo sic: in ista ꝓpositiōe: omnis homo currit. aliqd est sumere sub subiecto de quo nō dicit predicatū: quia ibi currit non predicat de antichristo vel de adam: ergo male dicit q̄ dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat predicatum. Tertio sic: in ista: ois equus currit: est dici de omni ⁊ tamen est aliquid sumere sub subiecto de quo non dicat predicatum: q̄ potest sumi pes vel caput equi: de quo tamen nō dicit cursus: ergo cōtra diffinitionē. Quarto sic: in ista sortes nō currit. nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat p̄dicatum: ⁊ tamen nō est dici de nullo: ergo diffinitio ei⁹ cōuenit alijs a diffinito. Quinto sic: nulla regula ingredit regulatum vel est de compositiōe eius: ꝫ dici de omni ⁊ dici de nullo ingrediunt compositionē syllogismi: q̄ in omni ꝓpositiōe vniuersali affirmatiua est dici de omni: ⁊ in vniuersali negatiua est dici de nullo: ergo ipsa nō sunt principia regulatiua syllogismoꝝ.

Ad argumenta. Ad primū dicit q̄ licz in ista bō est animal. nihil sit sumere sub subiecto de quo nō dicat p̄dicatum ſm rem ⁊ in aptitudine: nō tamen dicitur ſm modum enūciandi: ⁊ in actu de quolibet suppōsito subiecti: ideo ibi nō est dici de omni prioristicuz. Ad secundū dicit q̄ in ista omnis homo currit: homo solum distribuit ꝑ hominib⁹ p̄sentib⁹ ad quos restringit ratione illius verbi p̄sentis temporis currit ⁊ de illis nō est aliquid accipere de quo nō dicat predicatum. Unde adam ⁊ antichristus non continent sub homine ibi distributo. Ad tertiū dicit q̄ ꝫ pes equi possit sumi sub equo tanq̄ pars integralis eius: nō tamen tanq̄ pars subiectiua ei⁹ ⁊ tanq̄ suppositum eius: de qua sumptiōe solum est hic ad ꝓpositum. Ad quartuz dicit q̄ ad dici de nullo p̄supponitur q̄ possit aliquid sumi sub subiecto: ⁊ q̄ de quolibet sumpto sub eo remoueatur p̄dicatum: modo sub sorte simpliciter nihil est subsumere eo q̄ nō habet suppōsita: ideo ī illa ꝓpositiōe: sortes nō currit nō est dici de nullo. Ad quintū dicit q̄ licet dici de omni ⁊ dici de nullo ꝑ accidens ingrediant compositionē syllogismi tanq̄ dispositiones materie eius: nō tamen ingrediunt ꝑ se tanq̄ partes materiales componētes syllogismū. Et nō est inconueniens q̄ regula alicuius virtualiter vel ꝑ accidens ingrediatur compositionem ipsius.

Syllogismus est oratio in qua quibusdaz positis ⁊ concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt ⁊ concessa: ut omne animal est substātia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. hoc totum est oratio quedam in qua quibusdam positis. s. duabus premissis necesse est aliud accidere. s. ꝯclusionē.

¶ Positq̄ autor determinauit de p̄incipijs syllogismi materialibus ⁊ effectiuis. s. de principijs regulatiuis: hic consequenter determinat de ipso syllogismo ipsū primo sic diffriens: Syllogismus est oratio in qua quibusdaz positis ⁊ concessis necesse est aliud euenire ꝑ ea que posita sunt ⁊ cōcessa. In qua diffinitione ponit oratio loco generis. Deinde ponit in qua quibusdam ad differentiaz entimematis: in quo licet sint due premisse virtualiter ⁊ ſm intellectum tamen est vna formaliter: ⁊ in syllogismo debēt esse plures formaliter. Deinde ponitur positis. i. dispositis in modo ⁊ figura ad differentiam inductionis ⁊ exempli ⁊ aliaꝝ combinationū inutiliū vbi ꝓpositiones non disponunt in modo. Deinde ponitur necesse est accidere. i. sequi ad differētiam paralogismoꝝ fallacie accidentis vbi conclusio non sequit de necessitate. Ponitur aliud ad differētiā petitionis principij vbi conclusio nō est alia a premissis. Et ponit ꝑ ea que posita sunt ad differentiam paralogismoꝝ ſm nō causā ut cām vbi ꝯclusio nō sequit ꝓpter p̄missas positas

Primo sciendum q̄ licet syllogismus nō sit oratio simpliciter vna ⁊ cathegorica: est tamē vna ipothetica ꝓpositio. Et dicit vna ꝓpositio ꝓpter tres causas. Primo ꝓpter vnitatez medij in quo due extremitates vniunt ⁊ conueniūt due premisse: ⁊ illud rationē habet efficientis respectu illationis conclusionis. Secundo ꝓpter vnitatem forme: q̄ duarū premissaꝝ minor est contrahēs ⁊ determinans respectu maioris: ideo habent vnitatē ille due premisse ꝑ modū actus ⁊ potentie ratiōe talis dispositionis. Tertio ꝓpter vnitatē finis: q̄ ille due ordinant ad eandem conclusionem inferendam. ⁊ ideo q̄ius nō semp

vniant̃ p coniunctionẽ mediam formaliter: tamen virtualiter possunt vniri ꝓpter causas ꝓius dictas.

Secũdo sciendum ꝙ in argumentatiõe duplex reperit̃ necessitas. ſ. necessitas cõsequẽtie ⁊ consequentis. Necessitas consequentie est necessitas illationis q̃ ꝓuenit necessario ex necessaria habitudine antecedentis ad consequens p hoc ꝙ consequẽs in antecedẽte includit̃: ideo posito antecedente necesse est ponere consequens: siue antecedens sit vnũ siue nõ. Sed necessitas eõ sequentis est necessitas ꝓpositionis ꝓueniens ex necessaria habitudine suoꝝ extremoꝝ: ut hic homo est risibilis: vt homo est animal. Et q̃ꝫ dicit causalitatem antecedentis supra consequens: ⁊ in ista diffinitione nõ intelligit̃ de necessitate consequentis sic ꝙ conclusio sit necessaria: ſz soluz de necessitate cõsequentie sic: ꝙ cõclusio sequat̃ necessario

Tertio sciendũ ꝙ conclusio syllogismi nõ est de essentia syllogismi. ⁊ ratio est: qz illud non est de essentia alterius quo remoto alterũ remanet pfectum ⁊ completũ in sua ſpecie: ſz conclusione remota remanet syllogismus pfectus in ſpecie: qz remanet in determinato modo ⁊ determinata cũ ibi fit dispositio triũ terminoꝝ in figura ⁊ duaꝝ ꝓmissarũ in mõ: g̃ cõclusio nõ est de essentia eiꝰ: iõ in ista diffinitiõe cõuenienẽ ponit̃ aliud: ⁊ dato ꝙ conclusio nõ esset alia a toto syllogismo. esset tñ alia a ꝓmissis: iõ in syllogismo ex ꝓmissis positis sequit̃ aliud ab ipsis.

Quarto sciendum ꝙ syllogismus dicit̃ ꝓ perfectum ⁊ impfectus. Syllogismus pfectus est qui habet euidentem necessitatem cõcludendi sicut sũt quattuor modi directe concludentes in prima figura vbi syllogismus habet euidentem necessitatem siue illationis. Sed syllogismus impfectus est qui nõ habet euidentẽ necessitatem siue illationis: sed ille fit euidens p hoc ꝙ reducitur ad modos euidentes prime figure sicut sunt omnes alij a quattuor primis modis prime figure: quia tamen in omnibus istis sequitur cõclusio de necessitate: licet nõ euidenter: ideo p̃dicta diffinitio syllogismi conuenit tam syllogismo pfecto: q̃ꝫ impfecto ⁊ p hoc pz ꝙ est sufficiens.

Contra predicta arguit̃ primo sic: nullꝰ motus rationis vl̃ discursus intellectus est oratio cum nõ sit vox: ſz syllogismus est discursus intellectus: ergo male dicit̃ ꝙ syllogismus est oratio. Secundo sic: ad syllogismũ simpliciter nõ requirit̃ ꝙ premisse concedant̃: quia siue concedant̃ siue nõ cõclusio sequit̃ necessario: ergo male ponit̃ in textu positis ⁊ concessis. Tertio sic: conclusio in materia cõuenit cũ premissis: quia includit ambas extremitates ⁊ etiam cõuenit in forma cum ipsis. ſ. in copula verbali: ergo non est alia a premissis: ergo male ponitur ꝙ i syllogismo de necessitate sequit̃ aliud. Quarto sic: illud qõ accidit nõ sequitur de necessitate cum possit adesse vel abesse: sed conclusio sequitur de necessitate in syllogismis: ergo nõ est necesse eam accidere p ea que posita sunt. Quinto sic: omnis syllogismꝰ necessario infert suam conclusionẽ: ⁊ omnes syllogismi habent equaliter necessitatẽ ꝛcludendi: g̃ oẽs syllogismi sunt pfecti: g̃ male dicit̃ syllogismus p pfectũ ⁊ impfectum.

Ad argumenta. Ad primũ dicit̃ ꝙ syllogismus nõ est formaliter discursus interior intellectus: ſz solum vox complexa significans illum interiorẽ discursum qui fit in intellectu ideo bene dicit̃ ꝙ est oratio. Aliquando tamen capit̃ p illo discursu capiendo significatum p signo: ſz sic nõ capit̃ in ꝓposito. Ad secundũ dicit̃ ꝙ licet ad syllogismum simpliciter nõ requirat̃ ꝙ premisse concedant̃: qz ille abstrahit a materia vera vel falsa: tamen requirit̃ ad syllogismum dialecticum: ⁊ quia ꝓPetrus hispanus hanc diffinitionẽ sumpsit a Boetio diffiniente in thopicis syllogismũ dialecticũ: ideo hic dimisit positis ⁊ concessis in ista diffinitione: qz q̃libet hoc nõ requiratur ad syllogismũ in cõmuni: tamen sibi nõ repugnat. Ad tertiũ dicit̃ ꝙ licet conclusio sit partẽ cõueniat materialiter cũ premissis: differt tamen formaliter ab his cum ibi fit alia habitudo p̃dicati ad subiectum ⁊ ex consequenti alia compositio eoꝝdem q̃ in premissis: licet enĩ copula verbalis sit ſe maneat eadem tamen compositio eius variat̃ p variationem habitudinis extremoꝝ.

Ad quartũ dicit̃ ꝙ si capiatur accidit ꝓut contingenter euenit sic conclusio non accidit de necessitate ex premissis: sed si capiatur accidit ꝓut tantũ valet sicut sequit̃ illo modo conclusio bene accidit ⁊ sic accipit̃ hic. Ad quintũ dicit̃ ꝙ licet omnes syllogismi sint pfecti quantum ad necessitatem eoꝝ ⁊ quo ad esse nõ tamen quo ad euidentiam necessitatis siue ⁊ quo ad bene esse.

Omnis aũt syllogismus constat ex tribus terminis ⁊ duabus ꝓpositionibus. Quarũ ꝓpositionuꝫ prima uocat̃ maior secũda uero minor. Ex tribus aũt terminis nõ possunt due ꝓpositiones fieri nisi alter illoꝝ termioꝝ sumat̃ bis: ⁊ tũc ille terminus aut subiiciet̃ in una ⁊ predicabit̃ in alia: aut subiiciet̃ in utraq; aut predicabitur in utraq;. Horũ aũt terminorum alter uocat̃ medium alter maior extremitas: alter uero minor extremitas. Mediũ est terminus bis sumptus ante conclusionẽ. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori ꝓpositione cũ medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minori ꝓpositiõe cũ medio.

¶ Postq̃ autor determinauit de syllogismo: hic ꝓsequẽter ostendit que ⁊ quot principia requirantur ad constitutionẽ eius: ⁊ quia materia via generationis p̃cedit formã: ideo anteq̃ ostendat que principia formalia requirant̃ ad syllogismum ꝓius ostẽdit que principia materialia requirunt̃ ad constitutionẽ eius. sicut enim in syllogismo est duplex forma. ſ. remota siue cõmunis que est figura ⁊ ꝓpinqua scilicet modus sic est ibi duplex materia. ſ. ꝓpinqua ⁊ remota. remota ut sunt tres termini correspõdentes figure ⁊ ꝓpinqua. ſ. due ꝓpositiões q̃ correspondẽt ipsi modo: qz modꝰ dicit ordinationẽ ꝓpositionũ sicut figura terminoꝝ.

Primo sciendum ꝙ in omni syllogismo requirutur tres termini ad cõpositionẽ eius: cuius ratio est: quia in omni syllogismo ostẽditur vnio siue separatio duoꝝ terminoꝝ in conclusione: ſz talis vnio vel separatio nõ potest ostendi per terminos conclusionis: quia sic idem ꝓbaretur p ſeipsum: ergo ꝓter illos terminos requiritur tertius terminus ad ostendendũ talem vnionẽ vel separationem: ergo omnis syllogismus constat ex tribus terminis: ⁊ quia ad vnitatem syllogismi requiritur vnitas cõclusionis: quia ab ipsa syllogismus dicitur vnus: ideo tñ i syllogismo requirunt̃ due extremitates ⁊ vnum medium per quod ꝓbatur vnio vel separatio illaꝝ extremitatum: ⁊ per hoc patet ꝙ omnis syllogismus resoluitur p tres terminos cum ex tribus terminis componatur.

Secundo sciendũ ꝙ isti tres termini vocantur mediũ: maior extremitas ⁊ minor extremitas. vnde mediũ dicitur terminus bis sumptus ante conclusionem. ⁊ ratio est: quia extremitates in syllogismo vniunt̃ in conclusione ꝓpter vnionem eaꝝ in premissis cũ medio. sed medium in vna acceptione solum vnit̃ cuꝫ vna

extremitate: ergo ad hoc q̄ vniatur cum duabus extremitatibus vel extremitates cum ipso oportet q̄ bis sumatur: ideo medium bis sumit̄ ante conclusionē. Sed maior extremitas est terminus sumptus in maiori ꝓpositione cum termino medio: ⁊ dicitur maior extremitas: q̄ semp̄ sub se continet minorē extremitatez eo q̄ in conclusione directa semp̄ est p̄dicatum respectu minoris: ⁊ q̄ñq̄ etiā continet mediū cū minori extremitate ut in p̄ma figura ⁊ tertia: ⁊ se habet p̄ modum totius respectu eorū. modo totum est maius sua parte. Sed minor extremitas est terminus sumpt⁹ in minori ꝓpositione cum medio: ⁊ dicitur minor respectu maioris in qua continetur sicut pars in toto.

Tertio sciendū q̄ dupliciter dicit̄ medium in syllogismis. quandoq̄ enim dicit̄ medium cōiunctione eo q̄ ipsum est vnitiuū extremitatum in conclusione ⁊ hoc modo reperit̄ mediuz in qualibet figura. Alio modo dicit̄ mediū positiōe quando. ſ. p̄m suam subiectionem ⁊ p̄dicationez ponitur inter duas extremitates ut q̄ñ subijcit̄ maiori extremitati ⁊ predicat̄ de minori: ut est in p̄ma figura tunc dicit̄ medium positione: ⁊ solum tale medium positione reperit̄ in prima figura. in alijs aūt solum est mediuz cōiunctiōe: ⁊ de vtroq̄ medio intelligit̄ p̄dicta diffinitio medij q̄ est termin⁹ bis sumptus añ conclusionē

Quarto sciendum q̄ omnis syllogismus constat ex duabus ꝓpositionibus. cuius ratio ē quia in syllogismo ut dictum est ostendit̄ vnio extremitatum inter se in conclusione ꝓpter vnitatem earū cum medio: sed non potest ostendi vnio illarū cum medio: nisi sint due ꝓpositiones: ⁊ nisi mediuz bis sumat̄: ideo in omni syllogismo due premisse requirunt̄: ⁊ etiam solum due: eo q̄ ista vnio extremitatuz cum medio cum duabus premissis sufficit ad ostendendū vnionem extremitatū inter se. ⁊ harū ꝓpositionū prima dicitur maior ⁊ secūda minor. ⁊ ratio est: quia secunda se habet sicut contrahens ⁊ determinans maiorem: ⁊ quodāmodo est pars prime premisse. Sed cōtrahens ⁊ determinans se habet in minus q̄ illud qō contrahitur: ⁊ etiam pars respectu totius ratione cuius secunda premissa cōuenienter dicit̄ minor ⁊ p̄ hoc patet q̄ ⁊ quot p̄ncipia materialia requirunt̄ in cōpositione syllogismi.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic: in qualibet ꝓpositione sūt duo termini sed in syllogismo sunt due ꝓpositiones: ergo in quolibet syllogismo sunt quattuor termini ⁊ nō tm̄ tres. Secūdo sic: in syllogismo ex oppositis tm̄ sunt duo termini: ut hic: omnis homo currit: null⁹ homo currit: ergo nullus homo est homo. ergo male dicitur q̄ in omni syllogismo sūt tres termini. Tertio sic: in omni syllogismo sūt due premisse cum vna conclusione: ſz conclusio est vna ꝓpositio: ergo syllogismus nō constat ex duabus ꝓpositionibus tm̄: sed ex tribus. Quarto sic: omnis terminus ē aliquod extremū quia dicit̄ a terminando: ergo nullus terminus est mediū ergo terminoz syllogismi nullus dicit̄ medius. Quinto sic: in eadez ꝓpositione nō potest bis sumi idem terminus cum alio termino: ſz syllogismus est vna ꝓpositio ⁊ vna oratio ut dictum est prius: ergo in eo medium nō bis sumitur

Ad argumēta. ante conclusionem.

Ad p̄mū dicit̄ q̄ licz in duabus ꝓpositionibus semp̄ sint quattuor termini p̄m numerum: tamen sunt tm̄ tres p̄m speciem: quia idem terminus .ſ. medius sub eadem ratiōe sumitur in duabus premissis ideo est idem terminus p̄m speciem ⁊ rationē. Ad secundū dicit̄ q̄ licet in syllogismo ex oppositis tm̄ sint duo termini materialiter: sunt tamen tres formaliter: quia vn⁹ terminus habet rationē maioris ⁊ minoris extremitatū qui de seipso negat̄ in conclusione. Ad tertiū dicit̄ q̄ licz cōclusio sit ꝓpositio tamen ipsa nō est de essentia syllogismi: sed tm̄ due premisse: ideo in ipso nō sunt tres ꝓpositiones

Ad quartū dicit̄ q̄ licet mediū habeat rationē extremi respectu premissaꝝ quas terminat: tamen respectu extremitatum quas cōiungit: vel inter quas ponitur cōuenienter dicit̄ medium: ideo respectu diuersoꝝ dicitur terminus ⁊ mediuz. Ad quintū dicit̄ q̄ licet syllogismus sit vna ꝓpositio ipothetica: tamē includit plures cathegoricas in quibus medium bis sumit̄. ⁊ hoc sufficit.

Ad syllogismum aūt exigitur modus ⁊ figura. Figura est ordinatio triū terminoz̄ p̄m subiectionem ⁊ predicationem. Hec autez ordinatio fit tripliciter ut dictum est ⁊ p̄m hoc sunt tres figure. Prima figura est quando mediuz subijcitur i una ꝓpositione predicat̄ in alia: ut omne animal est substātia: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia. Secūda figura est quando mediū predicatur in utraq̄z: ut omnis homo est animal: nullus lapis est animal: ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando mediū subijcitur in utraq̄z: ut omnis homo est animal: omnis homo est substantia: ergo quedam substantia est animal. unde uersus: Prima prius subijcit medium post p̄dicat ipsuz. Altera bis dicit tertia bis subijcit ipsuz. Modus est ordinatio duarū ꝓpositionū in debita qualitate ⁊ quātitate. Debita qualitas est q̄ si una sit negatiua: reliqua erit affirmatiua. Debita quantitas est q̄ si una est particularis reliqua erit uniuersalis.

¶ Postq̄ autor superius ostendit que ⁊ quot p̄ncipia materialia requirantur ad formationem syllogismi: hic cōsequenter ostendit que principia formalia ad ipsuz requirantur dicēs q̄ ad syllogismū requirunt̄ duo principia formalia. ſ. modus ⁊ figura: ⁊ quia modus ē forma specialis syllogismi. figura vō forma cōmunis: ideo p̄⁹ determinat de figura q̄ de modo ipsam p̄mo sic diffiniens: Figura est ordinatio triū terminoz̄ p̄m subiectionem ⁊ p̄dicationem ⁊ ponitur ibi ordinatio loco generis. ordinatio enim cōuenit tam figure q̄ modo. ⁊ dicit̄ triū terminoz̄ ad differentiam modi qui est ordinatio duaꝝ ꝓpositionum. ⁊ dicitur p̄m subiectionem ⁊ predicationem: ad indicandū qualiter fit illa ordinatio triū terminoz̄. unde talis ordinatio triuz terminoz̄ nō dicitur figura capiendo figuram ꝓprie ut ē terminatio quantitatis: ſz p̄m similitudinem ⁊ p̄ similitudinem ad figuram trianguli: sicut enim in triangulo sunt lineе que cōiūguntur tribus angulis: sic in syllogismo due

Primo ꝓpositiones coniunguntur trib⁹ terminis. sciendum q̄ sunt tm̄ tres figure syllogismorum. cuius ratio est: q̄ figura est ordinatio triū terminoz̄ .ſ. medij ⁊ duarū extremitatū. vel ergo tale mediuz subijcit maiori extremitati ⁊ p̄dicat̄ de minori ⁊ sic est prima figura. vel predicatur de vtraq̄ ⁊ sic est secūda figura. vel subijcitur vtriq̄ ⁊ sic est tertia figura. ⁊ per hoc habent̄ diffinitiones trium figuraꝝ. unde prima figura est quando illud quod subijcitur in maiori predicatur in minori ꝓpositiōe. Secunda vō est q̄ñ idem predicat̄ in vtraq̄. Tertia vō q̄ñ

idem subijcit in vtraq; ꝛ ordinat sic: q; mediū quod subij citur in vna ꝛ predicat in alia est mediū positione ꝛ coniū ctione simul: ideo est ver⁹ mediū q̄ illud quod subijcitur uel predicat trā: ꝛ iterum quod semp predicat coniūgit ex tremitates vliter ꝛ nō particulariter sicut qñ subijcit: ideo conuenienter ponitur secūda figura in qua mediū predicatur in vtraq; ꝓpōne. figure enī ordinant fm maiorē uel mino

Secūdo rem perfectionem sui medij.
sciendū q; licz sit vna figura in qua me diū subijcitur in maiori ꝛ predicat in minori: tm̄ nō potest esse figura in qua mediū predicet in maiori ꝓpōne ꝛ subij ciatur in minori. Et ratio est: quia si mediū predicaret in maiori ꝓpōne: haberet rationē totius respectu maioris. et si subijceret in minori haberet rationē ptis respectu mino ris: ꝛ quia maior extremitas se habz ut totū respectu maioris: erit totū respectu minoris extremitatis: ꝛ sic erit totū ꝛ pars inferi⁹: ꝛ superi⁹ maius ꝛ minus respectu minoris extremitatis: sed hoc est impossibile: ideo talis dispositō figure est impossibil. ideo nō est ponēda quarta figura sicut posuit Galien⁹. ꝛ licz me diū qñq; in prima ꝓpōne predicet: ꝛ in secūda subijciatur tm̄ fm rem secūda propositio est maior: quia predicatū ei⁹ continet medium ꝛ minorem extremitatē: ideo in ea sumi tur maior extremitas cum medio: ꝛ ibi est dispositō prime

Tertio figure: sed est transpositio premissarum.
sciendū q; modus est ordinatio ouarū pro positionū in debita qualitate ꝛ quantitate: ꝛ ponitur ordi natio loco generis. ꝛ ponitur ouarū propositionū ad ōrias figure: que est ordinatio triū terminoꝝ. ꝛ ponitur in debi ta qualitate ꝛ quātitate ad ōriam combinationū inutiliū: in quibus nō est debita qualitas ꝛ quantitas. vnde combi natio inutilis est ordinatio ouarū propositionū ex quibus nō sequitur formaliter aliqua cōclusio: sicut qñ ambe sunt pticulares: uel ambe negatiue: talis combinatio dicit inuti lis: quia nō valet ad aliquid ꝛcludendū: ꝛ lz in ea sit dispō figure: tm̄ ibi nō ē debita ordinatio ꝓpōnū: iō nō ē mod⁹.

Quarto sciendū q; debita quantitas est q; si vna est particularis: reliqua sit vniuersalis. ꝛ ratio est quia ex puris particularibus nihil sequitur: ideo si vna est particularis aliam oportet esse vniuersalem: non tm̄ oportet ecōtra si vna sit vniuersalis q; alia sit particular ambe enī possunt simul esse vniuersales. Sed debita qua litas est: q; si vna sit negatiua reliqua sit affirmatiua. Et rō est: q; ex puris negatiuis nihil sequitur: ꝛ nō ecōtra si vna sit affirmatiua reliqua erit negatiua: quia ex puris affirma tiuis pōt fieri bon⁹ syllogism⁹. ꝛ p̄ p̄z q̄ ꝛ quot sūt p̄incipia

Sed contra formalia ad syllogismū req̄sita.
predicta arguitur primo sic: ordi natio est q̄dam actio cū ordinare sit agere: sed figura nō est actio: ergo male dicitur q; est ordinatio. Secundo sic: in hac propositōne aīal rōnale est bō est ordinatio triū termi noꝝ fm subiectionē ꝛ predicationē: ꝛ tm̄ ibi nō est aliqua figura: quod probaretur inductiue in omnib⁹ figur⁹: ergo diffinitio figure conuenit alijs a diffinito. Tertio sic: il lud quod predicatur de vtraq; extremitate ponit sup am bas extremitates. sed illud quod subijcit in vtraq; est infe rius ad ipas: ergo nullū tale est mediū: ergo nō est vna figu ra in qua mediū predicet in vtraq; uel subijciat in vtraq;.

Quarto sic: impossibile est modus: ꝛ tm̄ nō est ordinatio ouarū ꝓpōnū: ergo otra diffinitionē modi. Quinto sic: q̄ ambe p̄misse sunt vles affirmatiue in secūda figura: est ordinatio ouarū ꝓpōnū in debita q̄litate ꝛ q̄ntitate: tm̄ nō est modus: ergo diffinitio modi conuenit alijs a diffinito.

Ad argumenta. Ad primū dicitur q; si ca piat ordinatio actiue ꝓ actione ordinātis. sic est actio. sed si formaliter capiatur ꝓ dispositiōe formali terminoꝝ: sic nō est actio. ꝛ hoc modo solū figura est ordinatio. Ad secundū dicit q; licz in illa propositione animal rationale est homo sit fm rem ordina tio triū terminoꝝ: tamen nō ordinant per modū triū: sed per modū ouoꝝ: quia animal ꝛ rationale se habent ꝓ mo dum vnius termini tm̄: ꝛ ad figurā requirit q; ordinētur tres termini fm modū triū terminoꝝ. Ad tertiū dicitur q; licz illud quod predicat de vtraq; extremitate nō sit me diū positione eo q; est superi⁹ positione: tamen bene est me diū coniūctione respectu extremitatū. ꝛ etiam quod subij citur in vtraq; est mediū coniūctione licz sit inferius posi tione. Ad quartū dicit q; si capiatur modus ut est adia cens rei determinatio sic impossibile est modus. sed si capia tur pro formali dispositione propositionū sicut solū in pro posito capit: sic nō est modus. Ad quintū dicitur q; qñ ambe sunt vniuersales affirmatiue in secūda figura licz ibi sit qualitas debita ad modū in cōmuni: tamē ibi nō est de bita qualitas ad modum secunde figure. ꝛ ad hoc q; sit mo dus in aliqua figura ibi requiritur debita qualitas ꝛ quā titas fm exigentiam figure: ideo illi dispositioni nō conue nit diffinitio modi.

Unde dātur tales regule uniuersales ad quamlibet figuram. Ex puris particularibus indefinitis uel singularibus ni hil sequitur: Unde oportet alteram premissarū esse uniuersalem uel utrāq;. Itē ex pur⁊ negatiuis nihil sequitur: unde oportet alteram premissaruz esse affirmatiuā Item si aliqua premissarū fuerit particularis conclusio erit particularis: ꝛ nō ecō tra. Item si aliqua premissarū fuerit negatiua conclusio erit negatiua ꝛ econuerso. Item mediū nunq; debet poni in cō clusiōe. Unde: Partibus ex puris sequitur nil: siue negatis. Si qua preit partis sequitur cōclusio partis. Si qua negata preit conclusio sitq; negata. Ex genera lis erit: mediū cōcludere nescit.

¶ Postq̄ autor determinauit de modo ꝛ figura in gene rali que sunt principia formalia syllogismorum: hic conse quenter ponit alias regulas que sunt generales cuilibet fi gure: Quarum prima est q; ex puris particularibus uel in definitis nō potest fieri syllogismus. Cuius regule tres sūt rationes: Quarum prima est quia omnis bonus syllogism⁹ regulatur per dici de omni uel dici de nullo. sed qñ ambe premisse sunt particulares ibi non est dici de omni nl dici de nullo qñ ibi non sit propositō vniuersalis: ergo talis di spositio est inutilis. Secunda causa est quia propter vnio nem extremitatum cum medio pro diuersis partibus me dij non sequitur vnio extremitatum inter se gratia forme licz aliquando fiat hoc gratia materie. sed quando ambe p̄ misse sunt particulares extremitates possunt vniri cū me dio pro diuersis partib⁹ ut hic: quoddam animal est equ⁹ quidaz homo est animal: ergo homo est equus: ibi homo ꝛ equus vniūtur cū animali pro diuersis partibus eius. iō non sequitur vnio illarū extremitatū inter se. Tertia causa est: quia arguendo ex puris particularibus uel indefinitis possunt reperiri termini in quibus omni ꝛ in quibus nul li: ergo talis combinatio ē inutilis. Q; autē sit reperire ter minos in quibus omni ꝛ in quibus nulli alias videbitur: ꝛ nunc causa breuitatis relinquitur: ergo ex puris particu laribus siue indefinitis non fit bonus syllogismus.

Primo sciendum ꝙ secūda regula est ꝙ ex puris negatiuis in nulla figura fit bonꝰ fillogiſmus. ſed oportet alterā premiſſarū eſſe affirmatiuā uel ambas. Cuiꝰ ſunt due rōnes. prima eſt: quia propt̄ ſepationē aliquoꝝ extremoꝝ ab aliquo tertio nō ſequit̄ vnio uł ſepatio eoꝝ inter ſe ſicut propt̄ ſepationē hois ⁊ riſibil̄ a lapide nō ſequit̄ vnio uel ſepatio hois ⁊ riſibil̄ ad inuicē. Sed q̄ ambe premiſſe ſunt negatiue denotat̄ ibi ſepatio ouarū extremitatū ab vno tertio: ergo nō ſequit̄ vnio uel separatio ouarū extremitatū inter ſe: ideo ex puris negatiuis nunq̄ formaliter ſequit̄ aliq̄ cōcluſio: nec in aliqua figura poteſt fieri bonꝰ ſillogiſmus. Secūda ratio eſt: quia arguendo ex puris negatiuis pñt repiri termini in quib⁹ omn⁹: ⁊ in quibus nulli. termini in quibus omni ſunt: ut aīal lapis equꝰ. termini in quib⁹ nulli: ut equus homo lapis: ergo nihil ſequitur formaliter ex puris negatiuis. ⁊ hec eſt probatio generalis quam dat Ariſto. ad omnes combinationes inutiles: de qua poſterius videbitur.

Secundo sciēdum ꝙ ſecūda regula eſt ꝙ ſi aliqua premiſſarū fuerit particularis cōcluſio erit particular. Cuiꝰ ratio eſt: quia extremitates ſillogiſmi vnitur in cōclusione virtute vnionis earū cū medio in p̄miſſis. Sz cū aliq̄ premiſſarū eſt pticularis ⁊ alia vł is: extremitates vnit̄ur in medio particulariter tm̄: qz q̄uis vna vnitat̄ vł iter cū medio: alia tm̄ vnitur particulariē ſolū cū ipſo medio ⁊ cū alia extremitate: ergo tales extremitates ſolū particulariter in cōcluſione debent vniri. vnde in tali diſpoſitōe p̄miſſa vł is ⁊ p̄miſſa pticularis ſe hñt ſicut cauſa vł is ⁊ cā particularis in naturalib⁹. ſed effectus in naturalib⁹ magis ſimilat̄ cauſe pticulari q̄ cauſe vł i: ut homo genitus magis aſſimilat̄ hoī generāti q̄ ſoli: qz ſol eſt vł e generans: g̃ filr in p̄dictis cōcluſio debet magis aſſimilari p̄miſſe pticulari q̄ vł i.

Tertio sciendū ꝙ quarta regula talis eſt: ꝙ ſi aliq̄ p̄miſſarū fuerit negatiua cōcluſio debet eē negatiua. Cuiꝰ ratio eſt: quia vnio uel ſepatio extremitatū in cōcluſione ſequitur propter ſepationē uel vnionē eaꝝ in premiſſis. ſed q̄n vna premiſſarū eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua: que extremitates ſeparāt̄ ab inuicē p hoc ꝙ vna conūgitur cū medio a quo alia ſeparat̄ in premiſſa negatiua: ergo oportet ipas extremitates ſeparari ab inuicē in cōcluſione: ergo quandocūq; aliqua premiſſarū eſt negatiua

Quarto oportet concluſionē eſſe negatiuam. sciendū ꝙ quinta regula talis eſt: ꝙ medium nunq̄ debet poni in cōcluſione. Cuiꝰ ſunt due rationes. Prima ratio eſt quia uel poneret̄ cū maiore extremitate: ⁊ tunc cōcluſio nō differret a maiore premiſſa. uel poneretur cū minore extremitate: tunc cōcluſio nō differret a minore propoſitione: ⁊ ſic vtroq; modo nō eſſet alia a premiſſis: quod eſt cōtra rationē ſillogiſmi: igitur medium non debet poni in cōcluſione. Secūda ratio eſt: quia in oī ſillogiſmo debet cōcludi vnio uł ſeparatio extremitatū inter ſe quam ille ſit finis ſillogiſmi. ſed ſi mediū poneret̄ in cōcluſione denotaret̄ vnio uel ſepatio medij ab aliqua extremitate: ⁊ nō extremitatū inter ſe: ergo nō haberetur finis ſillogiſmi: ⁊ per conſequēs nō debite fieret ſillogiſmꝰ. ⁊ in hoc patent regule ſillogiſmorū generales omnibus figuris.

Contra predicta arguit̄ p̄mo ſic: bene ſequit̄ ſortes eſt aīal: ſortes eſt riſibil̄: ergo quoddā riſibile eſt aīal. ergo ex pur⁹ ſingularib⁹ aliq̄d ſequit̄: ergo eadē rōne ex pur⁹ pticularib⁹.

Secundo ſic: bene ſequit̄ ſi nō eſt hō nō eſt riſibile: ſz nō eſt hō: ergo non eſt riſibile: ⁊ tm̄ ibi arguit̄ ex puris negatiuis: ergo ex puris negatiuis aliq̄d ſequit̄. Tertio ſic: q̄nto aliqua cauſa eſt maioris virtutis tāto poteſt ſibi aſſimilare effectū. ſed p̄miſſa vł is eſt maioris virtutis q̄ pticularis: ergo magis debet ſeq̄ concluſio vł is q̄ pticularis q̄ p̄miſſarū ſemp ſit vł is. Quarto ſic: nō ſequit̄ ſepatio extremitatū in cōcluſione niſi ſepent̄ in p̄miſſis. ſz q̄n vna p̄miſſarū eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua extremitates nō ſepantur ab inuicē in p̄miſſis: ergo nō ſequit̄ ſepatio earū in cōcluſione: ⁊ p conſequēs nō oportet ꝙ ſi aliqua p̄miſſarū ſit negatiua ꝙ concluſio ſit negatiua. Quinto ſic: mediū q̄nq; includit̄ in minori extremitate: ſicut ſupius in inferiori. ſz minor extremitas ſemp ponitur in cōcluſione: ergo mediū intrat q̄nq; in concluſionē.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ ꝙ ſz in illa argumētatione ſequat̄ aliq̄d ſillogiſtice p ſillogiſmū expoſitoriū: nō tm̄ per ſillogiſmū ſimpliciter qui fit in aliquo mō ⁊ in aliqua figura. ⁊ eſt ſillogiſmus expoſitorius cuiꝰ medium eſt ſingulare ſingulariter tentū ut ibi. ſortes eſt animal ſortes eſt riſibilis: ergo riſibile eſt animal. Et p̄cipiū regulatiuū eius p̄o affirmatiuus eſt quecūq; in vno ſingulari ſingulariter tento conueniūt illa inter ſe cōueniūt. Sed p̄cipiū regulatiuū eius p̄o negatiuis eſt quandocūq; ouoꝝ vnū conuenit cū vno ſingulari a quo aliud diſcōuenit illa inter ſe diſconueniūt. Ad ſecūdum dicitur ꝙ ibi nō arguitur ex pur⁹ negatiuis: quia maior eſt vna cōditionalis affirmatiua: nec arguitur per ſillogiſmū cathegoricū: ſed p ſillogiſmū ipotheticū. ſ. a tota cōditionali cū poſitione antecedentis ad poſitionē conſequētis. Ad tertiū dicitur ꝙ licz p̄poſitio vniuerſalis ſit maioris virtutis inferēdo cōcluſionē q̄ particularis: tamen nō oportet concluſionē magis aſſimilari vniuerſali eo ꝙ ipa nō eſt totalis cauſa ipſiꝰ cōcluſionis ⁊ p̄opinqua ſed particularis p̄miſſa eſt cauſa p̄opinquior ⁊ immediatior concluſionis. Ad quartū dicitur ꝙ quādo aliqua premiſſarū eſt negatiua licz extremitates nō p̄mo ⁊ per ſe ab inuicē ſeparētur: tamen bene ex conſequēti ſeparāt̄ inquantū vna coniungitur cū medio a quo alia ſeparat̄. Ad quintū dicitur ꝙ licz mediū ſm rem includat̄ in minori extremitate: nō tamen ſm rem ⁊ vocē ſimul: ideo nō intrat concluſionē eo modo quo ponitur mediū in premiſſis.

Prima figura nouem habet modos: Quorum primi quattuor cōcludunt directe. reliqui uero quinq; cōcludunt indirecte. Directe autē concludere eſt maiorem extremitatē predicari de minori in concluſione. Indirecte autem concludere eſt minorem extremitatē predicari de maiori in cōcluſione. Nota hic duas regulas: quarum prima cōuenit tm̄ p̄me figure quo ad quattor p̄mos modos: ⁊ ſecunde quo ad omnes. Secunda etiam conuenit tm̄ p̄me figure quo ad eius q̄ttuor p̄mos modos: ⁊ tertie figure quo ad omnes. Prima regula talis eſt: Minore exiſtente negatiua nihil ſequitur. Item Maiori exiſtēte particulari nihil ſequitur.

¶ Poſtq̄ auctor determinauit de ſillogiſmo in gn̄ali ponendo diffinitionē eius ⁊ oſtēdendo ex quibus p̄cipijs materialib⁹ ⁊ formalib⁹ cōponit̄: ⁊ ponēdo aliquas regulas generales oīb⁹ figuris: hic conſequēter determinat de ipſo in ſpeciali docendo formationē ſillogiſmorū in qualibet figura: Et primo docet formare ſillogiſmos in prima figura. Cuius ratio eſt: quia illi ſillogiſmi qui ſunt per ſe de prima figura ſunt perfectiores alijs eo ꝙ in ipſis medium poſitione eſt ⁊ coniunctōne: quia ſubijcitur maiori

extremitati ꝛ predicaꝫ de minori: ꝛ etiã ꝺiũgit extremitates inter ſe. in alijs autẽ eſt ſolũ mediũ ꝺuctione ꝛ nõ poſitione. ꝛ propẽ hoc etiã autor determinauit prius de prima figura q̃ de alijs ꝺuabus: ꝑmo enumerando ſuos modos in generali: poſtea determinãdo de ipſis in ſpeciali.

Primo ſciendũ q̃ prime figure nouem ſunt modi quatuor directe cõcludentibus: ꝛ q̃nq; indirecte: quor ſic habeꝫ ſufficiẽtia: quia modus eſt ordinatio ꝺuarũ premiſſarũ. uel ergo ambe premiſſe ſunt vniuerſales uel ambe particulares: uel maior vniuerſalis ꝛ minor particularis: uel ecõtra. Si ambe ſunt vlis hoc eſt quadrupliciter. uel ambe ſunt affirmatiue: ꝛ ſic eſt barbara: ꝛ baralipton indirecte cõcludens. uł ambe negatiue: ꝛ ſic nihil ſequitur. uel maior affirmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ ſic eſt feſtino. uł ecõtra maior negatiua ꝛ minor affirmatiua: ꝛ ſic habentꝫ celantes ꝛ celarẽt. Si ambe ſunt particulares ꝫ eſt quadrupliciter ut prius: ꝛ quocũq; modo diſponantꝫ ſemp eſt combinatio inutilis: quia in puris particularibus nihil ſequitꝫ. Si maior ſit vlis ꝛ minor particulari hoc eſt quadrupliciter. quia uł ambe ſunt affirmatiue: ꝛ ſic ſunt darij ꝛ ꝺabitis. uel ambe negatiue ꝛ ſic nihil ſequitur. uel maior ẽ negatiua ꝛ minor affirmatiua: ꝛ ſic ẽ ferio. uel maior eſt affirmatiua ꝛ minor negatiua: ꝛ ſic iterũ nihil ſequitur. Si vo maior ſit particularis ꝛ minor vlis hoc eſt quadrupliciter ut prius: ꝛ quocũq; modo diſponãꝫ ſemp eſt combinatio inutilis: niſi quando maior eſt affirmatiua ꝛ minor negatiua: ſicut eſt friſeſomorum.

Secundo ſciendũ q̃ baralipton celantes ꝛ ꝺabitis nõ diſtinguũtur a tribus ꝑmis modis eſſentialiꝫ q̃ntũ ad diſpoſitionẽ ꝺuarũ ꝓpoſitionũ in debita qualitate et quantitate: quia eaꝺẽ eſt ordinatio premiſſarũ in barbara ꝛ in baralipton: ꝛ ſilr in alijs. ſed diſtinguũtur ab ipſis accidentaliꝫ quantũ ad modos cõcludendi directe ꝛ indirecte. Ideo Ariſto. qui ſolũ diſtinguit modos ſillogiſmor quantũ ad eſſentialem diſtinctionẽ. ſ. ordinẽ premiſſarũ non diſtinguit illos modos a tribus ꝑmis. Sed Boeti⁹ ꝛ Petr⁹ biſpan⁹ ꝺiſiderãtes ſillogiſmũ quantũ ad ꝑmiſſas. ꝛ modũ cõcludendi poſuerũt illos tres modos diſtinctos ab alijs trib⁹ modis eo q̃ cõcludunt indirecte: alij vo directe.

Tertio ſciendũ q̃ directe cõcludere eſt maiorẽ extremitatẽ predicari de minori in cõcluſione. ꝛ cõcludere indirecte eſt minorẽ extremitatẽ predicari de maiori in cõcluſione. Cuius ratio eſt: qz qñ maior extremitas predicatur de minori in concluſione ibi deſignaꝫ directus motus rationis: qui incipit a maiori extremitate: et fit p mediũ ad minorẽ extremitatẽ. ꝛ deinde compatur minor extremitas ad maiorẽ in cõcluſione. ꝛ intellectus in tali motu qũ puenit ad minorẽ extremitatez directe compatꝫ eam ad maiorẽ: ideo ibi fit directa cõcluſio. ſed qñ minor predicaꝫ de maiore deſignatur indirectus motus rõnis: qz deſignatur q̃ intellectus ꝑmo accipit maiorẽ cũ medio: et ſecũdo minorẽ cũ medio: ꝛ itez reuertitur ad maiorẽ extremitatẽ anteq̃ veniat ipſaz cũ minori extremitate: ꝛ nõ venit minorẽ directe ꝛ ĩmediate poſt acceptionẽ minoris cũ medio. ꝛ hec cauſa quare concluſio ꝺicitur directa uel indirecta eſt generalis ad omnes figuras.

Quarto ſciendũ q̃ pro modis prime figure ꝺirecte cõcludentibus ponũtur plures regule: quarũ prima eſt q̃ minore exiſtente negatiua nihil ſequitur in ꝑma figura directe. Cui⁹ rõ eſt: qz ſi minor eſt negatiua oportet maiorẽ eẽ affirmatiuã ꝛ cõcluſionẽ eſſe negatiuã propẽ duas regulas prius poſitas: ergo maior extremitas nõ diſtribuerẽtur in maiori ꝓpõne: qum eẽt predicatũ ꝓpõnis affirmatiue: ꝛ tũ diſtribueꝛeꝫ in cõcluſione qũ eẽt predicatũ ꝓpõnis negatiue qõ ſemp diſtribuitꝫ. ꝛ ſic argueꝛeꝫ a non diſtributo ad diſtributũ: ꝛ hoc eſt arguere a poſitione conſequẽtis ad poſitionẽ antecedẽtis: qz nõ diſtributũ eſt ꝺñs reſpectu diſtributi: ſicut hõ eſt ꝺñs ad oẽm hoiem: ꝛ etiã ibi pñt dari termini in quib⁹ oĩ: ut aĩal hõ equus. ꝛ termini in quib⁹ nulli: ut aĩal hõ lapis: ergo minore exiſte negatiua nõ ſequitur aliqua cõcluſio directe. ꝺicitꝫ directe qz bene ſequitꝫ in directe ut in fapeſmo friſeſomor. Secũda regula eſt q̃ maiore exiſtente pticulari nihil ſequitꝫ directe in ꝑma figura. Cui⁹ ratio eſt: quia in prima figura ad cõcludendũ directe oportet minorẽ eẽ affirmatiuã ut dictũ eſt: ꝛ ſic mediũ nõ diſtribueretur in minore qũ ſit predicatũ maioris ꝓpõnis affirmatiue: nec in maiori qũ ſit ſubiectũ ꝓpõnis pticularis ꝛ ſic tenebitꝫ particulariter in vtraq;: ꝛ poterit vniri pro ꝺiuerſis partib⁹ eius cũ ꝺuab⁹ extremitatib⁹. ex qua vnione nõ ſequitur aliqua cõcluſio: ideo maiore exiſtente particulari in prima figura nihil ſeq̃tur directe liꝫ bene indirecte ut in friſeſomor. ꝛ etiã poſita maiori pticulari pñt reperiri termini ĩ quib⁹ oĩ ꝛ in quib⁹ nulli. ꝛ ſic ẽ cõbinatio inutilꝫ.

Sed contra predicta arguitur ꝑmo ſic: idem eſt modus ꝛ combinatio vtilꝫ. ſz in prima figura ſunt tñ quattuor combinatõnes vtiles ad concludendũ directe: ꝛ ꝺue ad cõcludendũ indirecte: ergo tñ ſunt ſex modi prime figure: ꝛ ſic male ponũtur nouem.

Secundo ſic: hic maior extremitas predicaꝫ de minorẽ ꝺicẽdo: oĩs homo eſt aĩal: ſubſtantia ẽ homo: ergo ſubſtantia eſt aĩal: ꝛ tñ ibi eſt indirecta cõcluſio qũ ibi ſit indirecta predicatio: ergo cõtra diffinitionẽ hui⁹ quod eſt directe cõcludere. Tertio ſic: minor extremitas ſe habz ut ps reſpectu maioris. ſed pars nõ predicaꝫ de toto: qz nõ ꝺicit eẽ totius: ergo indirecte cõcludere nõ eſt qũ minor extremitas predicaꝫ de maiori. Quarto ſic: bene ſequitꝫ quoddã rationale currit: oĩs homo eſt rõnalis: ergo quidã hõ currit: quia ex oppoſito conſequẽtis ſequitꝫ oppoſitũ antecedẽt⁹: ut clare patet intuenti. ergo maiore pticulari exiſte aliq̃d ſequitꝫ directe in ꝑma figura. Quinto ſic: bene ſequitur omne nõ hõ eſt nõ riſibile lapis nõ eſt hõ: ergo lapis non ẽ riſibil: g̃ minore exiſte negatiua ĩ ꝑma figura aliq̃d ſequitꝫ.

Ad argumenta. Ad primum ꝺicitur: q̃ liꝫ in prima figura ſint tñ ꝺue combinatões primo ꝛ p ſe vtiles ad cõcludendũ in directe: tñ ſunt plures alie utiles ex conſequẽti ad cõcludẽdũ indirecte: qz combinationes q̃ ſunt in tribus modis primo ꝛ p ſe valent ad cõcludendũ directe ꝛ ex conſequẽti p cõuerſionẽ ſuarũ cõcluſionũ ad cõcludendũ indirecte. vñ oĩs ſillogiſm⁹ cui⁹ cõcluſio cõuerti poteſt: poteſt cõcludere directe ꝛ indirecte. Ad ſecundũ ꝺicitꝫ q̃ nõ ꝺicitur directa cõcluſio eo q̃ ſit ibi directa predicatio: ſz qz ibi ꝺenotaꝫ ꝺirect⁹ proceſſus rationis ut ſupra dictũ eſt. Ad tertiũ ꝺicitꝫ q̃ ſz minor extremitas nõ ſemp ꝺicat ſm rem totũ eẽ maioris: tñ bene ꝺicit ſm modũ inquantũ enunciaꝫ de ipſa. ꝛ ꝫ ſufficit ad hoc q̃ predicaꝫ de maiori: qz hic indifferens eſt vtrũ ve uł falſe ꝑdicaꝫ. Ad q̃rtũ ꝺr q̃ liꝫ in illo argumẽto ſeq̃tur concluſio gr̃a materie. ſ. propẽ ꝺuertibilitatẽ rõnaꝫ ꝛ hoĩs: nõ tñ gr̃a forme arguẽdi: qz nõ tenet in oĩb⁹ terminis conſimili forma arguẽdi retenta: ut nõ ſequitꝫ quoddã aĩal eſt aſinus: oĩs homo eſt aĩal: ergo quidã hõ eſt aſinus: qũ antecedens ſit verũ ꝛ conſequẽs falſum Ad quintum ꝺr q̃ ibi nõ eſt formaliter ſillogiſm⁹ eo q̃ ſubiectũ maioꝛ ſ. non hõ nõ ꝑdicaꝫ in minore: ſz hõ ibi ꝑdicaꝫ: nõ nõ bene arguitꝫ in ꝑma figura: ſz tñ eſt ibi virtualiꝫ ſillogiſm⁹ inq̃ntũ iſta: lapis nõ eſt hõ equalet iſti: lapis eſt nõ hõ: ſz tũc minor erit affirmatiua ꝛ arguet in darij.

Barbara. Primus autez modus prime figure conſtat ex ꝺuabus uniuerſalibus affirmatiuis uniuerſalem affirmatiuam directe concludentibus: ut omne animal eſt ſubſtantia: omnis homo eſt animal: ergo omnis homo eſt ſubſtan-

tia. Celarent Secūdus modus cōstat ex maiori uniuersali negatiua ⁊ uniuersali affirmatiua minori uniuersalem negatiuam directe concludentibus: ut nullum animal est lapis: omnis homo ē animal: ergo nullus homo est lapis.

¶ Postq̄ autor in gnāli enumerauit modos p̄me figure: Dic cōsequēter in speciali determinat de vnoquoq; ipor: ⁊ primo de modis directe cōcludentib⁹ q̄ de indirecte cōcludentib⁹. Et inter modos directe ꝯcludentes p̄mo determinat de modis vniuersalib⁹ q̄ de pticularibus. ⁊ adhuc inter vniuersales p̄mo determinat de modo vniuersali affirmatiuo q̄ intelligit̄ ꝑ barbara q̄ de modo vl̄i negatiuo qui intelligit̄ ꝑ celarent eo q̄ affirmatio p̄cedit negatiōez.

Primo sciendū q̄ barbara constat ex duabus propositionib⁹ vniuersalib⁹ affirmatiuis maiore ⁊ minore vniuersalē affirmatiuā directe cōcludentib⁹ ut omne aīal est substantia: oīs homo est aīal: ergo oīs hō est substantia. ꝓbat̄ ista cōsequentia: quia regulat̄ ꝑ dici de omni. nam quicq̄d predicat̄ de subiecto distributo predicat̄ de quolibet supposito sumpto sub ipso. sed in isto sil logismo substātia dicit̄ de aīali distributo in maiore: ⁊ hō subsumit̄ sub aīali qū aīal enūcietur de ipso: ergo substantia dr̄ de omni hoīe eo modo quo dicit̄ de oī aīali in quo includit̄ oīs hō. Aliter sic ꝓbat̄: q2 consequētia formal̄ est que tenet in oībus terminis consimili forma arguendi retenta. sed consequētia facta in barbara tenet in oīb⁹ terminis: q2 nō est dabil̄ instantia: igit̄ ibi est ꝺsequētia formal̄.

Secūdo sciēdū est q̄ inter oēs modos figurarū iste mod⁹. s. barbara est ꝑfectior simpliciter: Et rō est q2 est vniuersal̄ ⁊ affirmatiu⁹. sed inquantū est vniuersalis est ꝑfectior oībus alijs pticularibus. ⁊ inq̄ntum est affirmatiuus est ꝑfectior oībus modis negatiuis. Itē in eo concludit̄ vniuersal̄ affirmatiua cōclusio: sed illa est difficillima ad cōcludendū quia solū in vna figura ⁊ in vno modo potest cōcludi. Ipsa enī nō cōcludit̄ in secūda figura qū ibi concludatur negatiue tm̄: nec in tertia qū ibi ꝯcludatur pticulariter tm̄: nec cōcludit̄ in alio modo p̄me figure ab isto p̄mo: ideo solum in illo modo ipsa potest cōcludi. quelibet aut̄ alia conclusio potest pluribus modis

Tertio concludi: ut in sequentibus apparebit. sciēdū q̄ celarent secūdus modus constat ex maiori vl̄i negatiua ⁊ minore vl̄i affirmatiua vniuersalem negatiuā concludentibus. ⁊ ꝓbat̄ q̄ ista consequētia sit bona ꝑ regulam dici de nullo: arguēdo sic: nullū aīal est lapis: oīs homo est aīal: ergo nullus hō est lapis: ibi lapis negat̄ in maiori de aīali distributo: ⁊ de quolibet cōtento sub ipso. sed oīs hō ōtinet̄ sub aīali distributo: igit̄ removetur lapis ab hoīe distributo. potest etiā ꝓbari ꝑ diffinitionem consequentie formalis: quia tenet in omnibus terminis ꝺsimili forma arguendi retenta.

Quarto sciendū q̄ in isto modo ⁊ in oībus alijs oportet mediū manere idem qū subijcit̄ in maiore ⁊ predicatur in minore: ⁊ etiā maior extremitas debet manere eadem in predicato maioris ꝓpositionis ⁊ in predicato conclusionis: ⁊ minor extremitas in subiecto maioris ⁊ cōclusionis: q2 si variarent̄ in tali sillogismo essent plures termini q̄ tres. ⁊ ſm tria ꝺr quilibz termin⁹ idem manere primo ſm vocē. secūdo quantū ad significatū: ita q̄ mediū in maiore ⁊ minore non teneat̄ eq̄uoce pro diuersis significatis: q2 tunc nō eēt idem termin⁹ sed plures ſm rem significatā tertio debet manere idem quantū ad supposita pro quib⁹ accipit̄: ita q̄ in maiore ꝓpōne nō teneat̄ pro aliquib⁹ suppositis: ⁊ in minore pro alijs. sed semp debz capi pro eisdez ⁊ pro equalib⁹ ita q̄ nō magis stricte uel magis ample in vna q̄ in alia ꝑmissarū: ⁊ sīr de extremitatib⁹. ⁊ ꝑ hꝫ ꝑz ītel

Sed cōtra lectus istorū modorū vniuersaliū. p̄dicta arguit̄ ꝓmo sic: nō sequitur omne aīal si est rudibile est asin⁹: oīs hō est aīal si est rudibil̄: ergo omnis homo ē asinus: ⁊ tm̄ ibi arguit̄ in barbara.

Secūdo sic: nō sequit̄ omne rationale uel irrationale est homo: omnis equus est rationalis uel irrationalis: ergo omnis equus est homo: ⁊ tamen ibi arguit̄ in barbara.

Tertio sic: nō sequitur cuiuslibet hominis asin⁹ currit: omne rudibile est asin⁹ ergo omne rudibile currit: quia antecedens potest esse verū consequēte existente falso. posito casu q̄ omnis hō habeat vnū asinū currentē ⁊ aliū quiescē: ⁊ tamen arguitur in primo modo: ergo ibi nō est consequentia formalis. Quarto sic: nō sequitur nullū viuens generabit̄: omnis homo est viuens: ergo nullus homo generabitur: ⁊ tamen ibi arguitur in celarent. Quinto sic: nullū currēs est asinus: omnis homo ꝑeter sortem currit: ergo nullus homo ꝑeter sortē est asinus nō sequitur: quia cōclusio est falsa qū dicat sortē esse asinū: ⁊ p̄misse sunt vē: ⁊ tamen ibi arguitur in celarent: igitur in ipso non est consequentia formalis:

Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ ista maior omne animal si est rudibile est asin⁹: potest esse conditionalis: uel de cōditionato extremo. si sit cōditionalis ibi nō est bonus sillogism⁹ in primo modo: quia ex ipothecticis nō fit bonus sillogismus catbegoricus. si vō maior sit catbegorica: tūc illa cōditio si est rudibile potest referri ad subiectū: ⁊ sic maior est falsa ⁊ sequit̄ cōclusio. ⁊ sensus ei⁹ est: de quocunq; est verū dicere q̄ est animal si est rudibile est verū dicere q̄ est asinus. uel illa cōditio refertur ad predicatū: ⁊ tūc maior est vera ⁊ male subsumitur in minore: quia illa cōditio nō debet sumi cū medio in predicato minoris qū nō poneretur ad mediū in subiecto maioris: ideo ibi nō arguitur in primo modo. Ad secundū dicit̄ q̄ licz illa maior: omne ratiōale uel irrationale est homo: posset esse disiūctiua: ⁊ sic est vera ⁊ nō est ibi sillogism⁹ catbegoricus. uel potest esse de dīsiūcto subiecto: ⁊ hoc dupliciter quia uel distribuitur illud totū disiunctū rationale ul̄ irrationale: ⁊ sic est bonus sillogismus: sed maior est falsa sicut cōclusio. ul̄ distribuitur tm̄ prima pars disiuncti. s. rationale ⁊ tunc est vera: ⁊ tunc nō bene arguitur: quia in plus est predicatū minoris q̄ subiectū distributum in maiore.

Ad tertiū dicitur q̄ ibi male subsumitur quia subsumitur sub asino qui nō distribuitur in maiore ⁊ nō subsumitur sub homine qui est subiectū distributionis maioris sic ergo deberet subsumi: cuiuslibet hominis asinus currit: omne rudibile est homo: ergo cuiuslibet rudibilis asinus currit. Ad quartū dicit̄ q̄ ibi arguit̄ a minus amplo ad magis amplū cū distributiōe magis ampli ex parte hominis qui in minore solū distribuitur pro hominib⁹ presentibus ad quos restringitur per verbū presentis tēporis: ⁊ in conclusione distribuit̄ pro presentibus ⁊ futuris ad quos ampliatur per illud verbū futuri tēporis generabitur.

Ad quintū dicitur q̄ in illo sillogismo male cōcluditur quia hec dictio ꝑeter nō excipit sor. in cōclusione ab eodē predicato sicut ī minore: nec est eadē dispositio subiecti in affirmatiua ⁊ negatiua: ideo sic debz cōcludi: ergo nullus homo alius a sorte est asinus.

Darij Tertius modus constat ex maiori uniuersali affirmatiua ⁊ minori particulari affirmatiua particularem affirmatiuā directe concludentibus ut omne animal est substantia: quidam homo est animal: ergo quidā homo est substantia.

Ferio Quart⁹ modus constat ex maiori

uniuersali negatiua ⁊ minori particulari affirmatiua particularem negatiuā directe cōcludentibus: ut nullum animal est lapis: quidā homo est animal: ergo quidam homo non est lapis.

¶ Post⁊ autor determinauit superius de modis vniuersalibus prime figure directe cōcludentibus: Dic cōsequenter determinat de modis particularibus directe cōcludentibus. ſ. de darij ⁊ ferio. ⁊ primo diffinit darij eo q̄ est affirmatiuus ⁊ alter negatiu⁹ dicens: Darij tertius modus prime figure constat ex vniuersali affirmatiua maiori: particulari affirmatiua minore particularē affirmatiuam directe cōcludentibus: ut omne animal currit: quidam homo est animal: ergo quidam homo currit. ⁊ probatur hoc mō consequētia per regulam. ſ. dici de omni: quia in isto fillogismo currit de subiecto. ſ. de animali distributo dicit: igitur dicit de quolibet contento sub ipso. sed aliquis homo cōtinetur sub animali: ergo de ipso predicatur currit. ⁊ posset etiam probari per diffinitōnem consequentie formalis sicut dictum est de alijs modis.

Primo sciendū q̄ ad debite fillogizandū in darij oportet q̄ termini debite accipiant⁊ sic q̄ nō fiat variatio terminorū reiterādo extremitates in cōclusione: uel in reiteratione medij in premissis. ⁊ per talem considerationem circa terminos poterūt cognosci multi paralogismi q̄ fūt apparenter fm istum modum. etiaz inspiciendū est ad premissas. ⁊ q̄ ille debite disponātur ita q̄ ibi sint due cathegorice tm̄ tanc̄ principales premisse: quia fillogismus cathegoricus solū cōponitur ex propositionibus cathegoricis. ⁊ si in aliquo fillogismo sunt plures p̄misse c̄ due oportet ipsum resoluere primo ad duas propositiones que sint principales eius p̄misse: ⁊ ex consequēti ad tres terminos ad videndū vtrū debite formetur in isto uel in alijs.

Secundo sciendū q̄ ferio quartus modus prime figure constat ex vniuersali negatiua maiori particulari affirmatiua minori particulare negatiuam cōcludentibus directe: ut nullū animal est lapis: quidā homo est animal: ergo quidā homo non est lapis. ⁊ probatur per regulā per dici de omni ⁊ dici de nullo: quia ibi lapis negatur ō animali distributo: ergo nihil est sumere sub animali a quo non remoueatur lapis. ⁊ quia homo sumitur ab animali: ideo lapis remouetur ab ipso.

Tertio sciēdum q̄ isti duo modi particulares sūt perfecti ⁊ quantū ad necessitatē concludendi ⁊ quantū ad euidentiam ipsorū: quia ūmediate regulantur per dici de nullo. ⁊ quantū ad illam perfectionē nō habent perfici per alios modos. sed quantū ad quātitatē modi vniuersales sunt perfectiores aliquo modo. ⁊ si negetur consequentia istorū modorū potest aliquo modo probari reducēdo ipos ad modos vniuersales hoc modo: quia darij reducitur primo ad camestres in secūda figura capiēdo contradictoriū conclusionis sue cū maiore inferēdo oppositum contradictoriū minoris. ut arguendo in darij omnis homo est animal: quod dā risibile est homo: ergo quoddā risibile est animal. reducit⁹ sic ad camestres: omnis homo est animal: nullū risibile est animal: ergo nullū risibile est homo. ⁊ etiam ferio reducitur ad cesare uel ad camestres: et quia illi modi iterū reducūtur ad celarent per cōuersiones ideo isti modi particulares ex consequenti possunt reduci ⁊ probari per vniuersales: ⁊ non reducūtur isti modi ad modos secūde figure: ut ibi perficiant⁹ uel ut ibi stet eorum reductio sed ut mediātibus ipis reducātur ad modos vniuersales prime figure.

Quarto sciendum q̄ in istis quatuor modis prime figure iam habitis cōcludūtur quatuor genera propositionū. ſ. vniuersalis affirmatiua que cōcluditur in barbara: vniuersalis negatiua in celarent: particularis affirmatiua in darij particulari negatiua in ferio. inter quas vniuersalis affirmatiua est difficillima ad cōcludendū: quia solū in vno mō cōcluditur. ſ. in barbara. Deinde vniuersal negatiua que concludit⁹ in vno modo in prima figura. ſ. in celarent. ⁊ in duobus modis in secūda figura. ſ. in cesare ⁊ camestres. tertio particularis affirmatiua que cōcluditur in vno modo in prima figura. ſ. in darij: ⁊ in tribus modis tertie figure. ſ. in darapti disamis ⁊ datisi. ⁊ quarto particularis negatiua que facillima est ad concludendū que potest cōcludi in vno modo prime figure. ſ. in ferio: ⁊ in duobus modis secūde figure. ſ. in festino ⁊ baroco: ⁊ in tribus modis tertie figure. ſ. felapton bocardo ⁊ ferison. sed econtra particularis negatiua difficillima est ad interimēdū. interimitur enī per suam cōtradictoriā que est vniuersalis affirmatiua que est facillima ad destruēdū: ⁊ per hoc posset b'ri ordinatō hoz q̄tuor modoz p̄me figure directe ocludētiū.

Sed contra predicta arguntur primo sic: non sequitur: omne risibile ē animal tm̄ homo est risibilis ergo tm̄ homo est animal: ⁊ tamē ibi arguitur in darij: ergo in ipo nō est consequētia formalis.

Secundo sic: bic bene arguit⁹ in darij: omne individuū alicui⁹ speciei est asinus: sortes est individuū alicuius speciei: ergo sortes est asinus. ⁊ maio: probaretur: quia omne individuū asini est asinus: ergo omne individuū alicuius speciei est asin⁹: ⁊ tamen in primo fillogismo nō est bona consequētia: ergo contra tertiū modū. Tertio sic: non sequitur omne currēs est asinus: aliquis homo potest ee currens: ergo aliquis homo potest esse asinus: ⁊ tamen arguitur ibi fm tertiū modū. Quarto sic: nō sequitur nullum animal est species: homo est animal: ergo homo non ē species: ⁊ tamen ibi arguitur in ferio. Quinto sic: nō sequitur nullus denarius valet albū: quidā francus valet denarium: ergo quidā francus nō valet albū: ⁊ tamen ibi arguitur in quarto modo: ergo nō est consequētia formalis.

Ad argumēta. Ad p̄mū istoz dr q̄ ibi male ocludit⁹ eo q̄ in minori h̄ dictio tantū excludit respectu risibilis negādo ipsum ab oibus alijs ab homine: ⁊ in cōclusione excludit respectu animalis negādo animal ab omnib⁹ alijs ab homine: ⁊ sic ibi arguntur a negatione inferioris ad negationē superioris: ⁊ cōmittitur fallacia consequētis. sed debz cōcludi nō ponēdo dictionē exclusiuam in oclusione. Ad secūdū dicitur q̄ ibi bene arguitur in darij. sed maior illius fillogismi est falsa. ſ. omne individuū speciei alicui⁹ est asinus: ⁊ ad probationē eius dicitur q̄ ibi arguitur ab inferiori ad superius cū distributōe superioris: quia individuū asini se habz ut inferius ad individuū alicui⁹ spēi: ideo nō sequit⁹ omne individuū asini est asinus: ergo omne individuū alicui⁹ spēi ē asinus. Ad tertiū dicit⁹ q̄ ibi male arguit⁹ quia subiectū actum maioris. ſ. currens non est predicatum minoris: sed potens esse currens predicat⁹ in minori: iō ibi nō sunt tres termini tm̄ imo quatuor. Ad quartū dicitur q̄ in illo argumēto bō tenet⁹ in minore p̄ suppositi⁹ ⁊ in oclusiōe p̄ nā cōi: iō variat⁹ minor extremitas ⁊ nō sunt tres termini tm̄ nec debite arguit⁹ Ad q̄ntū dr q̄ ibi nō bn̄ arguit⁹ qz nō ē idē subiectū maioris ⁊ p̄dicatū minoris qz denari⁹ subijcit⁹ i maiori ⁊ valēs denariū predicatur minori: iō nō arguitur in q̄rto modo.

Baralipton Quintus modus cōstat ex duabus uniuersalib⁹ affirmatiuis particulare affirmatiuā indirecte cōcludentibus: ut omne aial est substantia: ois hō ē aial: ergo q̄dā substantia est hō. Et reducitur ad primū modū prime figure p con

uersionē cōclusionis p accidens. Celantes Sextus modus constat ex uniuersali negatiua maiori ⁊ uniuersali affirmatiua minori uꝫlem negatiuā indirecte cōcludentib⁹: ut nullū aial est lapis: ois hō est aial: ergo nullus lapis est hō. ⁊ reducitur ad secundū modū prime figure p ꝯuersionē conclusionis simpliciter. Dabitis Septimus modus constat ex maiori uniuerali affirmatiua ⁊ minore particulari affirmatiua particularē affirmatiuam indirecte cōcludentib⁹: ut omne aial est substantia: quidā hō est aial: ergo quedā substantia est hō. ⁊ reducit ad tertiū modū p̄me figure p ꝯuersionē ꝯclusiōis simplicit.

¶ Postq̄ autor determinauit de modis p̄me figure directe ꝯcludētib⁹: Dic consequēter determinat de modis indirecte ꝯcludentib⁹. ⁊ p̄mo de baralipton dicēs sic: q⁹ baralipton constat ex maiori vꝫ affirmatiua ⁊ minori vꝫ affirmatiua ꝑticularē affirmatiuā indirecte cōcludentib⁹. ꝓbatur q⁹ in isto modo fit ꝯsequētia bona ⁊ formal' reducēdo ipm ad barbara p ꝯuersionē p accīs cōclusionis de barbara: ⁊ quicūd sequit' ad ois bone ꝯsequētie sequit' ad antecedēs ei⁹. ſz ad cōclusionē p̄mi modi q̄ est vꝫ affirmatiua sequit' ꝑticularis affirmatiua ꝯuertēs ei⁹: ergo illa ꝑticularis affirmatiua sequit' indirecte ad p̄missas de barbara. ⁊ q⁹ ille p̄misse sunt p̄misse in baralipton: iō ex ipsis in baralipton debite inferꝫ ꝑticularis affirmatiua indirecte q̄ꝫ facilit videt' p exēpla. ⁊ reducit' iste modus p impossibile ad celarēt capiēdo ꝫdictoziū cōclusionis de baralipton ꝑ maiozi de celarēt: ⁊ seruando maiorē de baralipton ꝑ minore inferēdo cōuersam ꝫtie minozis de barralipton ad quā sequit' contradictozia minozis p ꝯuersionē p accidens.

Primo sciendū q⁹ reducere vnū modū ad aliū est ostendere euidentiā ꝯsequētie vni⁹ modi p aliū euidentē ad quē reducit'. ſz p b̄ q⁹ cōclusio de barbara inferꝫ p ꝯuersionē cōclusionē de baralipton ostēdit' euidentia modi cōcludendi de baralipton ⁊ nō ostenditur euidentia p̄mi modi: iō p hoc baralipton reducit' ad p̄mū modū: ⁊ nō ecōuerso. etiā capiēdo oppositū cōclusionis sue cū maiore ad inferendū oppositū minozis in celarēt ostendit' sua necessitas ꝯcludendi p illā regulā: q̄cūq⁹ ex opposito ꝯnītis inferꝫ oppositū antecedentis ibi est bona ꝯsequētia: ſz ex opposito cōclusionis de baralipton cū vna p̄missaꝝ inferꝫ i celarēt oppositū alt⁹ p̄misse: iō p b̄ ꝓbatur sufficienter.

Secundo sciendū q⁹ celantes sextus mod⁹ cōstat ex vꝫ negatiua maiori ⁊ minore vꝫ affirmatiua vꝫlem negatiuā indirecte cōcludētib⁹. ⁊ reducit' ad celarēt p ꝯuersionē simplicē cōclusiōis de celarēt q⁹ ad illā ꝯclusionē sequit' p ꝯuersionē simplicē vꝫis negatiua ꝯuertēs eius: ergo illa vꝫis negatiua sequit' ad p̄missas de celarēt: ⁊ ille sunt p̄misse in celantes: ergo debite cōcludit indirecte vꝫlem negatiuā: ⁊ nō tū ostenderet' euidētia p ꝯuersionē ꝯclusionis de celantes. ſz magis ostenderet' q⁹ ad duas ei⁹ p̄missas seq̄ret' cōclusio de celarēt: ⁊ magis ꝓbaret' secundus modus q̄ꝫ sextus. Sed p impossibile iste modus reducit' ad darij capiendo ꝫdictoziū sue cōclusionis p̄ minore ⁊ minorē eius p̄ maiore ad inferendū ꝯuersaꝫ ꝫdictozie maiozis ei⁹ ad quā sequit' ꝫdictozia maiozis eius. ut facto isto sillogismo in celantes nullū aial est lapis: ois hō est aial: ergo null⁹ lapis ē hō: arguit' in darij: ois hō est aial: quidā lapis est hō: ergo quidā lapis est aial ⁊ ad istam sequitur quoddam animal est lapis que est cō

Tertio tradictozia maiozis p̄mi sillogismi.

sciēdū q⁹ dabitis septim⁹ modus cōstat ex vꝫ affirmatiua maiore ⁊ ꝑticulari affirmatiua minore ꝑticularē affirmatiuā indirecte cōcludentib⁹: ⁊ ꝓbat' reducēdo ipm ad darij p ꝯuersionē simplicē cōclusionis de darij ad quā cōclusionē sequit' ꝑticularis affirmatiua ꝯuertens eius: ⁊ illa cōclusio sequit' ad p̄missas de dabitis q̄ sunt in darij: ergo p eas dē p̄missas bñ inferꝫ in dabitis ꝑticularis affirmatiua indirecte q̄ est ꝯuertēs cōclusionis de darij. ⁊ p impossibile iste modus reducit' ad celarēt accipiēdo ꝫdictoziū ꝯclusiōis ei⁹ ꝑ maiore ⁊ minorē ei⁹ ꝑ minore ut dō ꝯuersā ꝫdictozie maiozis ei⁹ ut facilr pōt p exēpla videri.

Quarto sciēdū q⁹ licz sint tres modi indirecte cōcludentes correspōdentes trib⁹ modis primis directe cōcludentib⁹. ⁊ cōpositi sint ex eisdē p̄missis sicut ipsi: tñ nullus est modus correspōdens ꝯrto mō. ferio qui fiat ex eisdē p̄missis cū eo: Et rō habet' p regulam Boetij q⁹ ois sillogismus inferēs cōclusionē q̄ pōt ꝯuerti pōt inferre indirecte ꝯuertentē ei⁹. ⁊ ecōtra sillogism⁹ inferens cōclusionē que nō potest cōuerti nō potest inferre indirecte aliquā cōclusionē. ſz cōclusiones in trib⁹ p̄mis modis pñt bene cōuerti: iō illi tres modi pñt indirecte cōcludere. sed cōclusio de ferio qū sit ꝑticularis negatiua nō potest cōuerti in terminis nec simplicit nec ꝑ accīs. iō p̄misse de ferio nō inferūt aliquā cōclusionē indirecte: ideo nō est aliꝗs modus indirecte cōcludēs ꝯueniēs ferio in p̄missis. ⁊ p b̄ pz ꝛtellect⁹ istoꝝ modoꝝ correñdētiū trib⁹ p̄mis mōis.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic: oēs modi p̄me figure sunt pfecti qū ime diate regulent' p dici de oi uꝫ p dici de nullo: ergo vn⁹ non reducit' ad aliū: ergo male dicit' q⁹ baralipton reducit' ad barbara. Secūdo sic: nō sequit' omne albū ē accīs: ois hō est albus: ergo quoddā accīs ē hō: ⁊ tñ arguit' in baralipton: ergo in illo modo nō est bona ꝯsequētia. Tertio sic: modus est ordinatio duarū p̄missarū in debita q̄litate ⁊ quātitate: sed in celantes est eadē ordinatio p̄missarū in debita q̄litate ⁊ quantitate: ⁊ etiā est eadē quantitas cōclusionis sicut in celarent: ergo iste modus non distinguitur a celarent nec ad ipsum reducitur. Quarto sic: nullum currēs est hō supposito q⁹ nullus hō existat: omne aial est currēs: ergo nullus hō est aial: ⁊ tñ ibi arguit' in celantes: ergo in eo nō est bona ꝯsequētia. Quinto sic: nō sequit' oē aial ē indiuidū: aliq̄ gen⁹ ē aial: ḡ aliq̄ indiuidū ē gen⁹: ⁊ tñ arguit' in dabitis: ergo in ipo nō ē bona ꝯsequntia.

Ad argumēta. Ad p̄mū istoꝝ dicit' q⁹ licz oēs modi p̄me figure sint p fecti quantum ad subsumptionem: non tamen quantum ad modum concludendi: quia indirecte concludentes nō hñt euidentē modū concludendi: ſz fiunt euidentes p reductionē ad alios modos. Ad secundū dicit' q⁹ albū in maiore illi⁹ sillogismi accipit' fm se ea pte qua differt rōne a suo subiecto: ⁊ in minore capit' p respectū ad suū subiectū inquantū dicit eē accidētale ei⁹: ⁊ ideo accipit' mediū sub diuersis respectib⁹. ⁊ ut diuersa sibi accidūt: ideo medium variat' in duab⁹ p̄missis: ⁊ ibi cōmittit' fallacia accidentis.

Ad tertiū dicit' q⁹ ſz celantes nō distinguat' eēntialr a secūdo modo q̄ntū ad dispositōem p̄missarū: tñ accūtalit' q̄ntū ad modū cōcludendi distinguit' ab ipo ut dictū est p⁹.

Ad quartū dr q⁹ in illo sillogismo hō in p̄dicato maiozis stat ꝑ hoib⁹ exñtib⁹ tñ: ⁊ in ꝯclusiōe stat tā ꝑ exñtib⁹ q̄ꝫ ꝑ nō existentibus eo q⁹ nō subijcitur cum aliquo accidentali contrabente ipsum ad suppositā existentia sicut in maiore. Ad quintum dr q⁹ in illo sillogismo animal in subiecto maioris accipitur pro suis suppositis: ⁊ in predicato minoris supponit pro nāli: iō ibi fit variatio medij in duabus p̄missis: ⁊ nō bene arguit': nec sunt tres termini tñ.

Fapesmo Octauus modus cõstat ex maiori uniuersali affirmatiua et minori uniuersali negatiua particularem negatiuam concludentibus indirecte: ut omne animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartũ modum prime figure maiori conuersa per accidens: et minori simpliciter ꝛ per transpositionem premissarum. Friseſomozum Nonus modus cõstat ex maiori particulari affirmatiua ꝛ minori uniuersali negatiua particularem affirmatiuam indirecte cõcludentibus: ut quoddam animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure maiori ꝛ minori cõuersis simpliciter ꝛ p transpositionem premissarum.

¶ Postq̃ autor determinauit de modis prime figure indirecte cõcludentibus cõuenientibus in premissis modis directe cõcludentibus: Hic ꝯsequenter determinat de modis indirecte cõcludentibus differẽtib⁹ in premissis a modis directe concludentibus. ſ. fapesmo ꝛ friseſomozũ: ꝛ qz fapesmo est modus vlis alter ꝝ est pticularis: ideo autor prius determinat de ipso dicẽs: Octauus modus. ſ. fapesmo cõstat ex vli affirmatiua maiori ꝛ vli negatiua minori pticularẽ negatiuam cõcludentibus indirecte. Et reducit ad ferio maiore cõuersa p accidẽs: ꝛ minore simpliciter facta transpositione premissarũ. Et ꝓbat consequẽtia hmõi p illam regulam quicq̃d sequit ad ꝯsequẽs bone ꝯsequẽtie sequit ad antecedens eius. sed ad pmissas de fapesmo facta cõuersione premissarũ cũ transpositione ipsarũ sequũtur pmisse de ferio: ꝛ ad illas pmissas sequit pticularis negatiua: ergo conclusio illa sequit ad pmissas de fapesmo: ergo

Primo in illo modo est bona consequentia sciẽdũ q̃ p impossibile fapesmo⁹ potest reduci ad barbara capiendo ꝺdictoriũ sue cõclusionis ꝓ maiore: ꝛ maiorẽ ei⁹ pro minore inferẽdo ꝺuersam ꝺdictorie minoris ad quã sequit illa ꝺdictoria: ut arguendo sic in fapesmo: ois bõ est aĩal: nullus lapis est bõ: ergo quoddam aĩal nõ est lapis. ꝛ sic arguit in barbara: omne aĩal est lapis: ois bõ est aĩal: ergo ois bõ est lapis. ad quã sequit p cõuersionẽ p accis: quidã lapis est bõ: q̃ est ꝺdictoria minoris. et põt etiã reduci ad celarent capiendo ꝺtradictoriam conclusionis pro minore ꝛ minorẽ ꝓ maiore inferẽdo cõuersã oppositi maioris ut ꝓsupposito sillogismo fcõ in fapesmo arguit sic in celarẽt: nullus lapis ẽ bõ: omne aĩal est lapis: sequit ergo nullũ aĩal est bõ: ad quã p cõuersionẽ p accis

Secũdo sequit quidam bõ non est animal. sciendũ q̃ nonus modus. ſ. friseſomozũ constat ex particulari affirmatiua maiore ꝛ vniuersali negatiua minore particularẽ negatiuam concludentib⁹ indirecte. ꝛ reducit ad ferio maiore ꝛ minore cõuersis simpliciter ꝛ facta trãspositione premissarũ. per hoc ꝓbatur q̃ fit in eo bona consequẽtia: quia ad premissas eius sequũtur per cõuersionẽ cũ transpositione premissarũ, premisse de ferio per quas pmissas sequit pticularis negatiua cõclusio: ergo eadẽ sequit ad pmissas de friseſomoz ut arguẽdo sic quidã bõ est aĩal: nullus lapis est bõ: ergo quoddã aĩal nõ est lapis ꝺuertẽdo simpl'r ꝛ trãsponẽdo pmissas sic arguit in ferio: nullus bõ est lapis: quoddã aĩal est bõ. iste pmisse sequũt ad alias pmissas: ꝛ sequit quoddã aĩal nõ ẽ lapis.

Tertio sciẽdum q̃ iste vltim⁹ modus põt p impossibile reduci ad celarẽt capiẽdo ꝺdictoriũ cõclusionis pro minore ꝛ minorẽ loco maioris inferendo conuersam oppositi maioris: ut arguendo sic: quidam bõ est aĩal: nullus lapis est bõ: ergo quoddã aĩal nõ est lapis. ꝛ sic arguẽdo in celarẽt: nullus lapis est bõ: omne aĩal ẽ lapis: ergo nullũ aĩal est bõ. ad quã sequit iterũ p conuersionẽ: nullus bõ est aĩal. que est cõtradictoria pme maioris ꝛ potest reduci ad darij capiendo cõtradictoriũ cõclusionis pro maiore ꝛ maiorẽ pro minore inferẽdo cõuersam ꝺtradictorie minoris ad quam sequit illa cõtradictoria.

Quarto sciẽdum q̃ fapesmo ꝛ friseſomoz valent in qualibet figura ad concludendũ particularẽ negatiuã indirecte. ꝛ qz reperiunt in oĩbus figuris Aristo. determinat de ipsis postq̃ docuit formationes sillogismorũ in trib⁹ figuris. aliter tñ reperiunt in ꝑma figura ꝛ in alijs: qz qñ medium subijcit in vna premissarũ ꝛ ꝑdicatur in alia sunt in ꝑma figura: ꝛ cũ ꝑdicat in vtraq̃ sunt in secũda figura: ꝛ qñ subijcit in vtraq̃ sunt in tertia figura. ꝛ qz p prius reperiunt in prima figura q̃s in alijs: ideo quodã modo appropriant pme figure: Rõne cui⁹ ꝺuenit er a ꝑe. bis. enumerant inter modos pme figure: nec tñ ne

Contra predicta gat q̃n repiant in alijs arguit primo sic: in oĩ sillogismo cõclusio debet eẽ simil' alicui pmissarũ. ſz pticularis negatiua nõ est simil' alicui pmissarũ de fapesmo qñ ambe sint vles: ergo male dicit q̃ ibi cõcludit pticularis negatiua. Secundo sic: pmisse de fapesmo maiorẽ ꝺuenirẽ tiam bñt cũ pmissis de celarẽt q̃s cũ pmissis de ferio: q̃ magis debent reduci p cõuersionẽ ad celarẽt q̃s ad ferio: ꝛ sic male dicit q̃ reducit ad ferio p conuersionẽ. Tertio sic: friseſomoz est combinatio inutilis: qz ibi sunt dabiles termini in quib⁹ oĩ ꝛ in quib⁹ nulli: ergo male ponit ille modus. Quarto sic: in oĩ sillogismo debet fieri subsumptio sed in friseſomozũ nulla fit subsumptio: quia maior est pticularis: ꝛ sub particulari nihil est sumere: etiã subsumptio fit affirmando subiectum prius distributũ de aliquo inferiori eius quod nõ fit. ibi q̃ minor sit negatiua: ergo ibi nõ est bonus sillogism⁹. Quinto sic: isti duo vltimi modi solũ differũt in q̃ntitate maioris ꝓmisse ꝛ nõ in cõclusione nec in modo ꝺcludendi: sed quãtitas q̃ se teneat ex pte materie nõ variat spẽm: ideo ꝓpositio pticularis ꝛ vlis nõ differũt spẽ: ergo isti duo modi fm spẽm nõ distinguũt int se.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̃ licz in oĩ sillogismo cõclusio debeat eẽ simil' alicui pmissarũ in qualitate: nõ tñ in q̃ntitate sicut pz in ꝺ arapti: etiã silitudo ꝓprie non attẽdit ex pte q̃ntitatis ſz eq̃litatis ut ineq̃litatis Ad secundũ dr q̃ ſz fapesmo ꝛ celarẽt magis ꝺueniãt in q̃ntitate suarũ pmissarũ q̃s fapesmo ꝛ ferio: tñ pmisse de celarẽt nõ pñt sequi p ꝺuersionẽ ad pmissas de fapesmo eo q̃ maior que est vlis affirmatiua nõ potest cõuerti simplicit in vlem ſz solũ p accidens in pticularẽ: ꝛ sic ad istas pmissas bñ sequũtur premisse quarti modi. Ad tertiũ dicit q̃ concludendo directe in friseſomoz ꝺarent termini in quib⁹ oĩ ꝛ in quibus nulli: ꝛ silr in fapesmo: nunq̃s tamen ꝺarentur cõcludendo indirecte. ꝛ isti modi solum valent ad concludendum indirecte. Ad quartum dicitur q̃ licz in friseſomozum foz malit nõ fiat subsumptio: tñ ibi bene fit virtualiter in quãtum in premissis eius virtualiter includuntur premisse de ferio que sequũtur ad ipsas in quib⁹ fit debita subsũptio.

Ad quintũ dicitur q̃ licz quantitas non variet speciem propositionis: tamen bene variat spẽm sillogismi vl' modi ei⁹: qz variata q̃ntitate est alia ordinatio pmissarũ in debita q̃litate ꝛ q̃ntitate iõ isti duo modi spẽ ab iuicẽ distinguũt

Sequitur de secunda figura cuius tales dantur regule. In secūda figura maiori existenti particulari nihil sequit. In secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequitur. In secunda figura semp cōcluditur negatiue. Secunda figura quattuor habet modos.

Postq̄ superi⁹ Petrus hispan⁹ determinauit de ꝑma figura ⁊ modis eius: Dic ꝺ sequēter determinat de secūda figura ⁊ de modis eius. Est aūt secūda figura q̄ mediū ꝓdicatur in vtraq; premissarū: ⁊ in tali ordine terminoꝝ mediū ꝺr ꝑim⁹ termin⁹: qz ponit supra ambas extremitates q̄ ꝓdicat de vtraq;. ⁊ maiꝰ extrēitas est secūd⁹ termin⁹ ⁊ mediū positione: qz ponit sub medio q̄ subijcit in maiore propositione ⁊ supra minorē q̄ predicat in cōclusione. Sed minor extremitas est tertius termin⁹ ⁊ vltim⁹ positione: qz subicit medio in minori ꝓpositione: ⁊ maiori extremitati in ꝺclusiōe. Ex quo ꝑz q⁹ mediū in secūda figura nō est ita pfecte mediū sicut in prima figura: qz solū hic est mediū ꝺuctione ⁊ nō positione: ⁊ est pfecti⁹ mediū q̄ mediū tertie figure: qō subijcit vtriq; extremoꝝ. ⁊ inde est q⁹ mediū prime figure valet ad ꝺcludendū vliter ⁊ affirmatiue. ⁊ mediū secunde figure ad cōcludendū negatiue sed particulariter ⁊ vliter. ⁊ mediū tertie figure ad concludendū particulariter solū affirmatiue ul negatiue. Et per ꝫ habet quare

Primo ista figura sic ordinatur.

sciēdū q⁹ propt fillogismos huius figure tres ponūtur regule. Prima est q⁹ in secūda figura maiore existente particulari nihil sequit. Cuius ratio est: quia in secunda figura semp ꝺcludit negatiue ut infra dicet. ergo si maiꝰ eēt particularis ibi argueret a nō distributo ad distributū ex pte maioris extremitatis: q̄ nō distribueret in maiore ꝓpositione qū eēt subiectū ꝓpōnis particularis: ⁊ tñ ꝺistribueret in cōclusione qz eēt predicatū ꝓpōnis negatiue ⁊ sic ex pte eius argueret a non distributo ad distributū. ⁊ inde posset ꝺtingere q⁹ ꝺsequēs eēt falsum antecedēte existente vero. Itē in tali dispositōe pūt repiri termini in quibus omni ut aīal hō risibile: ut sic arguendo quoddā aīal nō est hō. omne risibile est hō. cū illis stat hec vl̄is. omne risibile est aīal. termini in quib⁹ nulli: ut aīal hō lapis arguē

Secundo do ut ꝑz: g̃ tal dispositio est inutil.

sciēdū q⁹ secūda regula est q⁹ ex puris affirmatiuis in secūda figura nihil sequit. Cuius ratio est: quia propt vnionē extremitatū in aliquo supiori i quo pūt vniri pro diuersis ptibus eius nō sequit vnio extremitatū inter se: ut propt vnionē hois ⁊ equi in aīali nō sequitur vnio eoꝝ inter se: qz pūt in ipso vniri pro diuersis partibus ptātis ei⁹. Sz arguēdo ex puris affirmatiuis in secunda figura ꝺnotaret vnio extremoꝝ in suo supiori tñ: iō in tali vnione ex talib⁹ ꝑmissis nō sequit cōclusio. Itē ibi ꝺbiles sūt termini in quib⁹ omne: ut aīal hō risibile. ⁊ termini in quib⁹ nulli: ut aīal hō equ⁹: igit tal dispō ē inutil.

Tertio sciendū est q⁹ tertia regula est: q⁹ in secūda figura semp cōcludit negatiue. Cui⁹ rō est qz vna premissarū in secūda figura semp est negatiua. sed si aliq̄ ꝑmissarū sit negatiua cōclusio ꝺbet eē negatiua: iō sp in secūda figura cōcludit negatiue: ⁊ etiā potest in ipsa cōcludi vliter ⁊ particulariter. ⁊ ideo q̄uis in tertia figura concludatur affirmatiue ⁊ negatiue: tñ qz ibi cōcludit solū particulariter. ⁊ difficili⁹ est ꝺcludere vl̄em negatiuā q̄ particularē affirmatiuā ut ꝑz⁹ dictū est. iō nō propt hoc sequit q⁹ tertia figura sit pfectior ista: ꝫ in ista cōcludat negatiue solū.

Quarto sciendū q⁹ tñ sunt q̄tuor modi secūde figure. Quoꝝ sufficiētia sic habet: qz ois modus secūde figure est ordinatio duarū ꝑmissarū in quibus idem predicat. uel ergo ambe ꝑmisse sunt particulares uel vl̄es: uel maiꝰ vl̄is ⁊ minor particularis uel econtra. Si ambe ꝑmisse sunt vl̄es: hoc est quadruplicit. ul ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic nihil sequit propter vnā regulā istius figure. uel ambe negatiue: ⁊ sic etiā nihil sequit. uel maiꝰ ē negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est cesare. uel ecōtra: ⁊ sic est camestres. Si ambe sint particulares ꝫ est q̄drupliciter. ⁊ quocūq; modo ꝺsponant nihil sequitur. Si vo maiꝰ sit particularis ⁊ minor vl̄is pōt eē q̄dripliciter: ⁊ semp nihil sequit: qz maiore existente particulari in secunda figura nihil sequit. Si aūt maiꝰ sit vl̄is ⁊ minor particularis ꝫ est q̄druplicit. quia uel ambe sunt affirmatiue: ⁊ sic nihil sequit. ul ambe negatiue: ⁊ iterū nihil sequit. uel maiꝰ est negatiua ⁊ minor affirmatiua: ⁊ sic est festino. uel ecōtra: ⁊ sic est baroco. ⁊ p hoc patent regule secūde figure: ⁊ numer⁹ modorum eius in generali

Sed contra ꝓdicta arguit primo sic: mediū qō ꝓdicat de vtroq; extremoꝝ pfecti⁹ est q̄ illud qō subiicitur vni ⁊ ꝓdicat de alio: qz ꝓdicatū est pfecti⁹ subiecto: g̃ figura in q̄ mediū semp predicat deberet poni prima. Secundo sic: fresesomorū valet in q̄libet figura ut ꝑz⁹ dictū est: ⁊ tñ in ipso maiꝰ est particularis: ergo in secūda figura maiore exīte particulari aliq̄d sequit. Tertio sic: quecūq; vni tertio sūt eadē illa inter se sunt eadē ⁊ inter se ꝺueniūt. sed arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figura ꝺnotat extrema eē eadē vni tertio. s. medio: ergo p hoc sequitur q⁹ extrema inter se ꝺueniūt: ⁊ sic ex puris affirmatiuis aliquid sequitur. Quarto sic: bene sequit in secūda figura aliqō aīal est sortes: aliqs hō est sortes: ergo aliquis hō est aīal: ⁊ tñ ibi cōcludit affirmatiue: ergo in secūda figura nō semp ꝺcludit negatiue. Quinto sic: in cesare ⁊ camestres sunt eedē ꝑmisse. s. vl̄is affirmatiua ⁊ vl̄is negatiua. sz modi ꝺstinguunt ex pte ꝑmissarū: ideo illi modi nō sunt distincti ⁊ sic non sunt quattuor modi secunde figure.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ ꝺcit q⁹ licz mediū qō ꝓdicat vtrobiq; sit pfecti⁹ fm sciillo qō subijcit ⁊ ꝓdicat: tñ nō est pfecti⁹ in rōne mediⁱ: iō mediū prime figure pfectius est q̄ mediū secunde figure. Ad secundū ꝺcit: q⁹ ꝫ in fresesomoꝝ in secunda figura maiore exīte particulari sequat aliq̄d indirecte: nō tñ directe. Ad tertiū ꝺcit q⁹ quecūq; sunt eadem vni tertio ⁊ simpliciter in actu inter se sūt eadē: sed illa que sunt eadē solū vni tertio supiori ⁊ in potētia nō sunt eadē inter se. ⁊ arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figura ꝺnotant aliq̄ solū eē eadē cū suo supiori in quo ꝺueniūt in potētia tñ. Ad quartū ꝺcit q⁹ ibi sequit aliquid grā materie eo q⁹ mediū est vnū singulare singulariter tentū: tñ ibi non sequit aliq̄d formaliter ⁊ p fillogismū pfectū. ibi enī est fillogism⁹ expositori⁹ qui bene valet in secūda figura affirmatiue. Ad quintum ꝺcit q⁹ ꝫ in cesare ⁊ camestres materialr sunt eedem premisse: non tamen sunt eodē modo ꝺsposite: ⁊ modi ꝺstinguūtur ex parte rōnis ⁊ ꝺspositionis formalis suarum premissarum: ideo illi modi specie ab inuicem ꝺstinguūtur.

Cesare Prim⁹ modus constat ex maiori uniuersali negatiua ⁊ minori uniuersali affirmatiua: uniuersalem negatiuam directe concludentibus: ut nullus lapis est animal: omnis hō est aīal: ergo nullus homo est lapis. ⁊ reducitur ad secundum modū ꝑme figure maiori cōuersa simpliciter. Camestres Secūdus mod⁹ cōstat ex maiori uniuersali affirmatiua ⁊ minori uniuersali negatiua uniuersalē negatiuā

directe concludentib⁹: ut ois hō est aial: nullus lapis est aial: ergo nullus lapis ē hō. ⁊ reducit ad secūdū modū ꝑme figure minoze ⁊ ꝯclusiōe cōuersis simplicit ⁊ p transpositionē ꝑmissaꝝ. Festino Tertius modus ꝯstat ex maiozi ulī negatiua ⁊ minozi pticulari affirmatiua: pticularē negatiuā directe cōcludentib⁹: ut nullus lapis est aial: quidā hō est aial: ergo qdaz hō nō est lapis. ⁊ reducit ad quartū modum ꝑme figure maiozi ꝯuersa simplicit

Baroco Quartus modus constat ex maiozi uniuersali affirmatiua ⁊ minozi p ticulari negatiua: pticularez negatiuā directe concludentib⁹: ut omnis hō est aial quidā lapis nō est animal: ergo quidam lapis nō est homo. ⁊ reducit ad ꝑmū modum ꝑme figure p impossibile. Reducere aūt p impossibile est ex oppōsito conclusionis ⁊ altera ꝑmissaꝝ inferre oppositū alterius premisse. Sumat enim oppositum ꝯclusionis hic. s. ois lapis est hō: cū maiozi hui⁹ quarti. s. cū ista ois hō ē aial: sic arguēdo: ois hō est aial: ois lapis ē hō ergo ois lapis est aial. Ista ꝯclusio opponit minozi quarti: ⁊ hoc est reducere per impossibile.

¶ Postq̄ autoz ostendit superius que est secunda figura ⁊ que sūt regule ei⁹ ⁊ enumerauit suos modos in cōi: hic cōsequenter determinat de ipsis in spāli: ⁊ ꝑmo de vniuersalib⁹ q̄ de pticularib⁹: ⁊ inter vles adhuc ꝑmo determiat de cesare dicēs q̄ cesare ꝑmus modus cōstat ex vli negatiua maiozi vli affirmatiua minozi: vlem negatiuā cōcludētibus: ⁊ reducit ad secundū modū ꝑme figure maioze de cesare cōuersa simplicit p quā reductionē sic ꝓbat ꝯsequētia ei⁹: qz cōuersa maioze de cesare ad ꝑmissas sequunt ꝑmisse de celarent: ⁊ ad ꝑmissas de celarēt sequit vlis negatiua: q̄ illa eadē sequit ad ꝑmissas de cesare: qz quicqd sequit ad cōsequens bone cōsequentie sequit ad antetedēs ei⁹. Sz p impossibile reducit cesare ad celarent capiendo oppositū cōtrariū cōclusionis cū maioze inferēdo contrariū minozis. vel reducit cesare ad ferio capiēdo ꝯtradictoriū cōclusionis cū maioze inferēdo cōtradictoriū minozis

Primo sciendū q̄ camestres secūdus mod⁹ secūde figure cōstat ex vli affirmatiua maioze: vli negatiua minozi vniuersalē negatiuā concludentib⁹. ⁊ reducit ad celarent minoze ⁊ cōclusione cōuersis simpliciter ⁊ p transpositionē ꝑmissaꝝ. ⁊ p hoc eodē modo ꝓbat sicut consequentia ꝑmi modi. Et reducit ad darij p impossibile capiēdo oppositū cōtradictoriū cōclusionis cū maioze inferendo ꝯtradictoriū sue minozis. Et etiā p impossibile capiēdo contrariū ꝯclusionis cū maioze pōt inferre cōtrariū sue minozis in barbara ad quā contrariā iterū sequit contradictoria minozis: ut arguēdo sic in camestres: ois hō ē aial: nullus lapis est aial: q̄ nullus lapis est hō. ⁊ sic in barbara: ois hō est aial: ois lapis est hō: q̄ ois lapis est aial. q̄ ē contraria ꝑme minozis ad quā sequit quidā lapis ē aial.

Secūdo sciendū q̄ festino tertius modus ꝯstat ex vli negatiua maiozi: pticulari affirmatiua minoze: pticularē negatiuā cōcludentib⁹. ⁊ reducitur ad ferio maioze ꝑuersa simplicit. vñ reducēdo modos secūde figure ad primā p conuersionē oportet illā ꝑmissaꝝ cōuerti que sit maioz in prima figura ⁊ nō requirit de minoze. Et rō est: qz in secunda figura mediū semp ꝑdicat iō ad hoc q̄ subijciat in illa que fit maioz i ꝑma figura oportet illā ꝑmissam cōuerti: ⁊ alia nō debet cōuerti sz debet remanere ut mediū ꝑdicet in minoze. Sed p impossibile reducit ad celarent capiendo contradictoriū cōclusionis de festino cum maioze eius inferendo oppositū contradictoriū sue minozis in celarent.

Tertio sciendū q̄ baroco quartus modus constat ex vniuersali affirmatiua maiozi pticulari negatiua minore pticularē negatiuaz concludentib⁹. ⁊ nō reducit ad aliquem modū ꝑme figure p cōuersionē: qz vel hoc esset conuertendo maiozē que solum cōuertit q̄ accidens in particularem: ⁊ tūc ambe ꝑmisse essent pticulares. vel cōuertendo minozē vel conclusionē eius: ⁊ hoc nō qz sūt pticulares negatiue modo pticularis negatiua nō cōuertit in terminis sed p contrapositionē tñ que conuersio nō valet ad reductionem sillogismoꝝ: quia ibi nō manent idē termini similiter: ideo baroco non potest ꝓbari p conuersionē. Sed ꝓbat q̄ impossibile capiendo contradictoriū sue conclusionis cum maioze inferendo contradictoriū minozis in barbara: ⁊ sic reducit ad ipsum p impossibile.

Quarto sciendū q̄ reducere vnū modū ad alium p impossibile est ex oppōsito cōclusiōis cū vna ꝑmissaꝝ inferre oppositū alteri⁹ ꝑmisse. p quā reductionē ostendit bonitas consequentie sillogismi pri⁹ facti p hoc q̄ ex oppōsito cōsequentis ei⁹ infert oppositum sui antecedentis. ⁊ ad reducendū p impossibile modos secunde figure ad primā oportet capere oppositū cōclusionis cū maioze eo q̄ idem subijcit in maioze ⁊ ꝑdicat in cōclusione ⁊ etiā in oppōsito conclusionis: qz oppōsita sūt eiusdem subiecti ⁊ eiusdem ꝑdicati: ⁊ illud qō subijcit in maioze ⁊ ꝑdicat in oppōsito cōclusionis est maioz extremitas: q̄ fit mediū ꝑme figure: ⁊ p hoc habet dispositio ꝑme figure: q̄ habita oportet videre quales ⁊ quante sūt maioz ꝑmissa ⁊ oppositū conclusiōis ad sciendū ad quē modū ꝑme figure fit reductio. ⁊ si velimus reducere modos secūde figure ad tertiā p impossibile oportet capere oppositū cōclusiōis cuz minoze: qz idē subijcit in vtraq; ⁊ minoz debet poni loco maioris eo q̄ in ipsa maioz extremitas ꝑdicat. s. illud qō erat mediū in secūda figura: ⁊ debet inferri oppositū maioris. vñ versus: Seruat maiorez variatq; secūda minorem. Tertia maiorem variat seruando minorem. Et habita tali dispositione figure ad sciendū ad quem modū fit reductio oportet videre quomodo disponunt in qualitate ⁊ quantitate minoz ⁊ oppositum conclusionis: ⁊ p hoc possunt reduci omnes modi secūde figure ad modos tertie: ⁊ ꝓbari p ipsos: siquis concedat modos tertie figure ⁊ nō modos secūde: ⁊ p hoc patent quattuoz modi secunde figure.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝑmo sic: qz nō sequit nullū dextruz est sinistrum cuiuslibet hois oculus est sinister: q̄ nulli⁹ hois oculus est dexter: qz añs pōt esse verū cōsequente existente falso: ⁊ tñ ibi arguit in cesare: q̄ in ipso nō est bona ꝯsequētia. Secūdo sic: nō sequit oē corruptū vel mortuū est nō ens: nullus hō est nō ens: ergo nullus hō est corruptus vel mortu⁹ ⁊ tñ ibi arguit in camestres: q̄ in ipso nō est formalis consequētia. Tertio sic: in camestres mediū non distribuit in maioze: qz est ꝑdicatū ꝓpositionis affirmatiue: ⁊ tñ distribuit i minoze: q̄ ibi arguit a nō distributo ad distributum ⁊ p ꝯsequēs nō est bona cōsequētia. Quarto sic: nō sequit nullū aial dū dormit vigilat: quidā hō vigilat: ergo quidā hō nō est aial: ⁊ tamen ibi arguit in festino: ergo.

Quinto sic: nō sequit oīs homo currit: adam nō currit: ḡ adam nō est homo: ꝛ tm ibi arguit in baroco: ḡ in ipso nō est formalis cōsequentia.

Ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ in isto sillogismo oculus nō distribuit in minori: ꝛ tm distribuit in conclusione ꝑ illā regulā ꝙ distributio affirmatiua in obliquo nō distribuit terminū in recto sequentē. Sz distributio negatiua in obliquo bn distribuit rectū sequentē ipsaz ideo dicendo nulli⁹ hoīs oculus est dexter: ibi distribuit oculus ꝛ sic arguit a nō distributo ad distributū: sz deberet sic cōcludi ergo cuiuslibet hoīs oculus nō est dexter: qz oculus ibi nō distribuit. Ad secundū dicit ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis amplū cū distributiōe magis ampli ex pte hoīs qui in minore solum stat ꝑ ꝑsentib⁹ ꝛ in cōclusione distribuit ꝑ pātib⁹ ꝛ ꝑteritis ad quos amplia⁊ ꝑ ꝑteritū ꝓcipij. Ad tertiū dicit ꝙ in illo fillogismo nō arguit ad mediū inferendo ipsum de aliquo vel aliq̄d de ipso: qz nō ponit in cōclusiōe sz solum arguit ad extremitates: ideo q̄uis distribuat in secūda ꝓmissa ꝛ nō in prima nō ꝓpter hoc arguit a nō distributo ad distributum.

Ad quartū dicit ꝙ illa nullus aīal dum dormit vigilat pōt esse temporalis: ꝛ sic est vera. sz tunc ex ipsa nō fit sillogismus cathegoricus. vel pōt esse cathegorica: ꝛ hoc ē dupliciter: qz vel illa determiatio dū dormit ferit ad subiectū ꝛ tūc ibi bene arguit: sz sicut conclusio est falsa ita ꝛ maior: qz sensus est de quocūq; verū est dicere ꝙ est aīal dū dormit: verū est dicere ꝙ nō vigilat ꝛ hoc est falsum. vel potest ferri ad ꝓdicatū ꝛ sic maior est vera: sz male sumit minor. sz sic debet accipi: quidā homo vigilat dū dormit: qz illa determinatio dum dormit ponebat ad mediū in maiore ꝓmissa ꝛ sic minor erit falsa sicut cōclusio. Ad quintū dicit ꝙ homo i maiori solū distribuit ꝑ pātib⁹ ad quos restrin⁊it ꝑ hoc verbū currit ꝛ in cōclusione distribuit tam ꝑ ꝑsentib⁹ q̄ nō pātib⁹: ideo ibi nō bene arguit.

Sequit de tertia figura: Cuius tales dant regule. In tertia figura minori existente negatiua nihil sequit. In tertia figura conclusio debet esse particularis. Tertia figura sex habet modos.

¶ Postq̄ autor determinauit de duabus figuris. s. de prima ꝛ secūda: hic cōsequenter determinat de tertia ꝓpter causam prius dictā: ꝛ est tertia figura ordinatio triū termino⁊ in qua mediū subijcit vtriq; extremo⁊: ꝛ in tali ordinatione mediū est vltimus termin⁹ positione eo ꝙ subijcit vtriq; extremitati ꝛ fm rationē subiectū est posteri⁹ ꝓdicato: sz minor extremitas est mediū positione: qz ponit supra mediū cū de ipsa ꝓdicet in minore: ꝛ sub maiori extremitate cū subijciat in cōclusione. Maior vō extremitas est primus terminus positiōe: qz ponit supra mediū cū ꝓdicat in maiori ꝛ supra minorē extremitatē cū ꝓdicat in cōclusione ꝛ ꝑ hoc patet qualiter ordinant termini in tertia figura.

Primo sciendū ꝙ ꝑ sillogismis tertie figure ponunt due regule quaꝝ prima est ꝙ in tertia figura minore existente negatiua nihil sequit. Cui⁹ ratio est: qz si minor esset negatiua oporteret maiorē ee affirmatiuā: qz ex puris negatiuis nihil sequit ꝛ conclusionē esse negatiuā: qz si aliqua ꝓmissaꝝ fuerit negatiua cōclusio erit negatiua: ergo maior extremitas nō distribueret in maiore cū esset ꝓdicutū ꝓpositionis affirmatiue ꝛ tm distribueret in conclusione cū esset ꝓdicatū ꝓpositionis negatiue: ḡ ibi argueret a non distributo ad distributū quare antecedens pōt esse verū consequente existente falso. Et etiā ibi essent repibiles termini in quibus omni: ut aīal hō equus arguēdo sic: oīs homo est aīal: nullus hō est equus: cū quibus stat ista de omni oīs equus est aīal. Et etiā termini in quib⁹ nulli: ut aīal homo lapis sic arguendo: oīs homo est aīal: nullus homo est lapis. cum istis ꝓmissis stat ista de nullo: nullus lapis est aīal: ergo ista cōbinatio in qua ponit minor negatiua i tertia figura est iutilis. ꝛ h̄ est gnālis ꝓbatio ad oñendū cōbinatiōes inutiles nihil cōcludere.

Secūdo sciendū ꝙ termini in quib⁹ omni dicūtur tres termini ex quib⁹ in aliqua cōbinatione fiūt due ꝓmisse cum quib⁹ stat in veritate vna vniuersalis affirmatiua cōposita ex extremitatib⁹ illaꝝ ꝓmissaꝝ. Sz termini in quibus nulli sūt tres termini ex quib⁹ in aliqua cōbinatione disponunt due ꝓmisse vere cuz quib⁹ stat in veritate vna vniuersalis negatiua cōposita ex extremis illaꝝ ꝓmissaꝝ sicut patet in repertiōe iam facta termino⁊ in quib⁹ omni ꝛ in quib⁹ nulli. ꝛ ad faciliter reperiendum eos ad qualibet cōbinatiōē inutilē ponunt tres regule. Prima est ꝙ accipiendi sūt duo termini disparati cū suo supioꝛi: ut due species cum suo genere: ut homo aīal. Secūda regula est ꝙ accipiendi sūt duo termini de se ad inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue nō cū extraneo ad vtrūq;: ut hō risibile lapis. vel homo aīal lapis. Tertia regula est ꝙ accipiendi sūt duo termini de se inuicē verificabiles siue cōuertibiliter siue nō cuz supioꝛe ad vtrūq; ut homo risibile substantia: vel homo aīal substantia: ꝛ ꝑ has tres regulas cuicūq; predicamento applicent faciliter reperiēt termini in qnib⁹ omni ꝛ in quib⁹ nulli ad qualibet combinationē inutilem.

Tertio sciendū ꝙ cōbinatio in qua simul reperiūt termini in quibus omni ꝛ in quib⁹ nulli nō infert formaliter aliquā conclusionē. quod sic ꝓbat: qz si dicat ꝙ in tali cōbinatione sequitur aliqua cōclusio formaliter utputa vniuersalis affirmatiua in terminis in quib⁹ omni arguit sic: Quicq̄d sequit formaliter in aliqua dispositione semp sequit in omnib⁹ terminis: ergo si sequat in tali cōbinatione vniuersalis affirmatiua cōclusio ꝑ aduersariū: tunc illa sequit in omnib⁹ alijs terminis i tali dispositiōe: ergo illa sequit acceptis terminis in quib⁹ nulli: ꝛ vltra in illa combinatiōe antecedēs est verū ergo consequens est verū: qz ex vero nō sequit nisi verū: ergo i terminis in quib⁹ nulli vniuersal affirmatiua cōclusio stabit in veritate cū duab⁹ ꝓmissis: ꝛ etiā vniuersalis negatiua de nullo facta ex eisdē terminis: ꝛ ille due erūt cōtrarie: ego due contrarie ex quibus sequunt due contradictorie stabunt simul in veritate quod est impossibile. Et sic duceret aliquis ad contradictoria: qui diceret combinationē valere in qua reperiunt simul termini in quib⁹ omni ꝛ in quibus nulli.

Quarto sciendū ꝙ secūda regula est ꝙ i tertia figura nō concludit nisi ꝑticulariter. cui⁹ ratio est: qz si ibi concluderet vniuersaliter argueret a nō distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis q̄ nunq̄ distribueret in minore ꝓmissa cum sit ꝓdicatū ꝓpositionis affirmatiue: qz oportet semp minorē esse affirmatiuā ut dictū est ꝛ tm distribueret in cōclusione cū esset subiectū ꝓpositiōis vniuersalis. Itē supioꝛa vniūt in inferiori ꝑticularit tm ꝛ nō vniuersalit: sz medius tertie figure est inferi⁹ ad ambas extremitates: ḡ extremitates ꝑ ipsū solū vniunt ꝑticulariter ꝛ ex tali medio nō pōt cōcludi vliter.

Sed contra ꝓdicta arguit ꝓmo sic: frustra fit ꝑ plura qō pōt fieri ꝑ pauciora: sz quelibet cōclusio sufficienter cōcludi pōt ꝑ primā ꝛ secūdam figuras: ergo tertia figura superfluit ꝛ nō est ponēda.

Secūdo sic: omne mediū alicuius sillogismi est vnitiuū extremitatū eius: sz illud qō subijcit vtriq; extremo⁊ nō ē vnitiuū respectu ipso⁊: qz se habet ꝑ modū materie ꝛ materia nō ē vnitiua sz vnit ꝑ formā: ergo male dicit ꝙ mediū tertie figure subijcit vtriq; extremo⁊. Tertio sic: omnes ꝓmisse inferentes aliquā conclusionē transpositē adduc inferūt illā conclusionez: ergo ꝓmisse de felapton transpositē inferre pōt ꝑticulare negatiuā: ergo minore existēte negatiua in tertia figura aliq̄d sequit. Quarto sic: bn sequit

omne rõnale currit: omne rõnale est homo: ergo omnis hõ currit: qz ex oppõsito cõsequentis sequit oppõsitũ antecedentis: ergo in tertia figura potest cõcludi vniuersaliter.

Quinto sic: in oi modo sillogismi põt esse vniuersal affirmatiua conclusio z vlis negatiua: ergo in oi modo sunt reperibiles termini in quib⁹ oi z in quib⁹ nulli: z tñ nõ est cõbinatio inutilis: g nõ ois cõbinatio in qua põt reperiri tales termini est inutilis.

Ad argumenta. Ad primũ dicit qz licz qlibet conclusio in specie posset sufficienter cõcludi in pma figura z secũda nõ: tñ omnib⁹ modis quib⁹ quelibet conclusio cõcludi põt: ideo ille figure sufficiũt quantũ ad numerũ conclusionũ sz nõ quantũ ad numerũ modoz cõcludendi.

Ad secundũ dicit qz licet inferius in eo qõ subijcit extremis habeat modũ materie nõ tamen inquantũ vnit z continet sua suptoza in se actualiter: sed se habet p modũ toti⁹ respectu ipsoz z sic p modum forme: z hoc modo bene est vnitiuũ suoz extremoz que sunt suptioza ipsius licet particulariter tñ. Ad tertium dicit qz licet premisse de felapton transposite inferant particularem negatiuã conclusionẽ indirecte: nõ tamen directe z hoc modo intelligit illa maioz qz omnis premisse inferentes aliquaz conclusionem qñ transponunt inferunt eandẽ indirecte. Ad quartũ dicit qz sz ibi sequat conclusio vniuersalis gratia materie nõ tamen formaliter: qz nõ tenet in omnib⁹ terminis cõsimili forma arguendi retenta. Ad quintum dicit qz licet in quolibet modo ex extremis sillogismi facti possit fieri vniuersalis affirmatiua z vniuersalis negatiua tamen ille nõ stabũt simul in verittate cum pmissis compositis ex eisdem terminis: z hoc requirit ad terminos in quibus omni z in quibus nulli.

Darapti Primus modus cõstat ex uniuersali affirmatia maiori z uniuersali affirmatiua minori: particularem affirmatiuã directe concludentibus: ut omnis homo est substantia: omnis homo est aial: ergo quoddaz animal est substantia. z reducit ad tertiũ moduz pme figure minori cõuersa p accidens. Felapton Secundus modus constat ex uniuersali negatiua maiori z uniuersali affirmatiua minori: particularem negatiuã directe concludẽtibus: ut null⁹ homo est lapis: omnis homo est animal: ergo quoddam aial nõ est lapis. z reducit ad quartũ modum pme figure minori cõuersa p accidens.

Postq̃ autor ostendit que est tertia figura z posuit regulas eius: hic consequenter determinat de modis ipsius z antecq̃ in speciali de ipsis determinet enumerat eos in generali dicens qz tertia figura sex habet modos. s. darapti: felapton: disamis: datisi: bocardo: ferison quoz sic habetur sufficientia: qz ois modus tertie figure est ordinatio duaz pmissaz in quibus mediũ semp subijcit: vel ergo ambe premisse sunt vniuersales vel ambe particulares. vel maioz vniuersalis z minoz particularis: vel econtra. Si ambe sint vniuersales boc est quadrupliciter: vel ambe sunt affirmatiue z sic est darapti. vel ambe negetiue z sic nihil sequitur. vel maioz est affirmatiua z minoz negatiua z sic iterũ nihil sequit, ppter primã regulã huius figure: vel econtra maioz ẽ negatiua z minoz affirmatiua z sic est felapton. Sed si ambe sint particulares boc potest eẽ quadrupliciter: z quocũq; modo disponant nihil sequit. Si vo maioz sit vniuersalis z minoz particularis boc est quadrupliciter: vel ambe sũt affirmatiue z tũc est datisi. vel ambe negatiue z tũc nihil sequit. vel maioz affirmatiua z minoz negatiua z iterũ nihil sequit: vel econtra maioz negatiua z minoz affirmatiua z sic est ferison. Si vo maioz sit particularis z minoz vniuersalis boc est quadrupliciter: quia vel ambe sunt affirmatiue z sic est disamis. vel ambe negatiue z sic nihil sequitur: vel maioz affirmatiua z minoz negatiua: z sic iterũ nihil sequitur: vel econtra maioz negatiua z minoz affirmatiua z sic ẽ bocardo. z sic in tertia figura sũt sexdecim combinationes quarum decem sunt inutiles z sex vtiles z per consequens tñ sunt sex modi eius.

Primo sciendum qz darapti pmus modus cõstat ex duabus vniuersalib⁹ affirmatiuis: particularem affirmatiuam concludentibus. z potest iste modus tripliciter pbari .s. p conuersionem: p impossibile: p sillogismũ expositoriũ. vnde p conuersionẽ pbatur ipsum reducendo ad darij: qz minoze de darapti cõuersa p accidens ad premissas ei⁹ sequunt premisse de darij: z ad illas premissas sequit cõclusio particularis affirmatiua: ergo eadez sequit ad premissas de darapti. z p impossibile pbatur reducendo ipsum ad celarent capiendo contradictoriũ conclusionis ei⁹ p maioze z minorẽ loco minoris: inferendo contrariũ maioris in celarent z ex consequenti contradictoriuz. potest etiã reduci ad cesare capiendo contradictoriũ sue conclusionis pro maioze z maioreꝫ p minoze inferendo contrariũ minoris Sed p sillogismũ expositoriũ sic pbatur: quia si iste pmisse sunt vere: omnis homo est aial: omnis homo est risibilis: de aliquo singulari homine verificabunt aial z risibile: signet g illud singulare z sit sortes. Tũc arguit sic expositorie sortes est animal: sortes est risibilis: ergo quoddã risibile est animal. Iste premisse singulares sequunt ad pmissas de darapti: z ad istas premissas singulares sequit particularis affirmatiua cõclusio: g eadẽ sequit in darapti: qz quicq̃d sequit ad ois bene cõsequẽtie sequit ad antecedens ei⁹.

Secũdo sciendũ qz sillogismus expositorius est cuius mediũ est singulare singulariter tentũ: z de ipso nõ determinat autor: quia talis deductio ẽ fm sensum manifesta: z valet sillogismus expositorius affirmatiuus in qualibet figura: sz negatiuus non valet in secunda figura: quia vel maioz esset affirmatiua vel minor: z vtroq; modo conclusio esset negatiua: z sic cum maioz eẽt particularis semp argueret a nõ distributo ad distributũ ex parte maioris extremitatis: que nõ distribueret in maioze z tamen distribueret in conclusione ut dicendo sic: quoddam animal nõ est sortes: quidã homo ẽ sortes: ergo quidam homo nõ est animal. sed talis sillogismus negatiuus valet in prima figura z in tertia posita maioze negatiua z minoze affirmatiua: ut posset videri p exempla: sz nõ valet econtra posita minoze negattua: quia tunc argueret a non distributo ad distributũ ex parte maioris extremi.

Tertio sciendũ qz felapton secũdus modus constat ex maiori vniuersali negatiua: minori vniuersali affirmatiua: particularem negatiuã concludentibus: z reducit ad ferio minoze cõuersa p accidens: z p hoc põt pbari consequentia eius sicut pbata fuit in primo modo. z p impossibile reducit ad barbara capiendo contradictoriũ sue conclusionis p maioze seruando minorez z inferendo oppositũ contrariũ maioris: z ex consequenti contradictoriũ potest etiã reduci ad camestres in secũda figura capiendo contradictoriũ conclusionis p maioze z maiorẽ p minoze inferendo oppositũ contrariũ minoris z ex consequenti contradictoriũ. potest etiã pbari iste sillogismus p sillogismũ expositoriuꝫ capiendo vnum singulare sub medio eius de quo negatur maioz extremitas: z affirmet minor: z deinde inferatur particularis negatiua conclusio sicut factum est in darapti de particulari affirmatiua.

Quarto sciendum' q̄ reducendo modos tertie figure ad modos p̄me p cōuersionē oportet illā p̄missā cōuerti que fit minor in p̄ma figura: ⁊ nō debet cōuerti illa que fit maior. Cui⁹ ratio est: q̄ in tertia figura semp̄ mediū subijcit: ergo ad hoc q̄ idē mediū subijciat in maiori p̄missa p̄me figure illa p̄missa nō debet cōuerti. ſz ad hoc q̄ p̄dicet in minori oportet q̄ illa cōuertat nō est tñ intelligendū q̄ semp̄ illa q̄ est minor in tertia figura cōuertat: q̄ in disamis nō cōuertit minor: ſz maior. sed intelligendū est de illa q̄ fit minor i syllogismo p̄me figure: ⁊ p hoc patent illi duo modi vniuersales tertie figure.

Sed cōtra p̄dicta arguit primo sic: in secunda figura sūt tū quattuor modi: ſz tertia figura est impfectior secūda: ergo nō habet plures modos q̄ secūda: ergo male ponunt sex modi eius. Secundo sic: nō sequit in darapti: ois homo est albus: ois homo inquantū homo est risibilis: ergo quoddā risibile inquantū homo est albū: ergo in darapti nō est bona cōsequentia

Tertio sic: modi pfectiores nō reducunt ad modos impfectiores: ſz oēs modi vles sunt pfectiores particularibus: ergo darapti est pfectior q̄ darij ⁊ p cōsequēs nō reducit.

Quarto sic: nō sequit nullus homo est genus: omis hō est animal: ergo aial non est genus. ⁊ tamen arguit in felapton: ergo. Quinto sic: datisi ⁊ disamis reducunt ad darij: ⁊ felapton ad ferio: ergo illi modi debent p̄cedere felapton ⁊ p̄sequens felapton male ponit secūdus modus.

Ad argumenta. Ad p̄mū dicit q̄ licet tertia figura habeat plures modos q̄ secūda: nō tñ ppt̄ hoc est pfectior secūda: q̄ vna figura nō dicit pfectior alia ppt̄ maiorē pluralitatē modorū ei⁹: ſz q̄ h̄z pfectiorē modū ꝺcludēdi. vñ q̄ tertia figura h̄z impfectiorē modū concludēdi: ideo p̄t plurib⁹ modis concludere q̄ secūda: q̄ plurib⁹ modis potest fieri impfectum q̄ pfectus. Ad secundū dicit q̄ ibi male concluditur: q̄ illa reduplicatio nō debet poni in conclusione sic q̄ ferat ad p̄dicatū vel copulā: q̄ in p̄missis nō ferebat ad maiorē extremitatē: sed debet relinqui vel solum poni cuz implicatione ad subiectū conclusionis ut dicendo ergo ali quod q̄ est risibile inquantū est homo est albū. Ad tertiū dicit q̄ licet modi vniuersales sint pfectiores particularibus in eadem figura ⁊ inter directe concludētes nō tamen semp̄ in diuersis figuris: ideo darapti non est pfectior modus q̄ darij rōne figure. Ad quartū dicit q̄ aial non tenet ibi eodem modo in minore ⁊ conclusiōe: q̄ in minore tenet p̄ natura accepta cōcretiue p respectuz ad suppositā, in cōclusione vo p̄ natura fm se accepta cum p̄cisione suppositoz put sibi attribuitur hec secūda intentio genus.

Ad quintū dicit q̄ isti modi nō ordinant fm ordinem modoz p̄me figure ad quos reducunt: ſz ordinant inter se penes vniuersale ⁊ particulare affirmatiuuz ⁊ negatiuū sicut darapti ⁊ felapton: q̄ sunt modi vniuersales p̄cedūt quattuor sequentes qui sūt modi particulares.

Disamis Tertius modus constat ex particulari affirmatiua maiori ⁊ vniuersali affirmatiua minori: particularem affirmatiuā directe concludentib⁹: ut quidaz hō est substantia: ois homo est aial: ergo q̄dam aial est substantia. ⁊ reducit ad tertiū modū p̄me figure minori ⁊ cōclusiōe cōuersis simpliciter ⁊ p transpositionem p̄missaz. Datisi Quartus modus cōstat ex vniuersali affirmatiua maiori ⁊ particulari affirmatiua minori: particularez affirmatiuaz directe cōcludentibus: ut ois homo est substantia: quidā homo est aial ergo quoddā aial est substantia. ⁊ reducitur ad tertiū moduz p̄me figure minoze cōuersa simpliciter. Bocardo Quintus modus cōstat ex maiori particulari negatiua ⁊ minori vniuersali affirmatiua: particularem negatiuā directe cōcludētibus: ut quidam homo nō est lapis: ois homo est aial: ergo quoddam aial nō est lapis. ⁊ reducit ad p̄mū modū p̄me figure p impossibile. Sumat eni oppositū contradictoriū cōclusionis cū altera p̄missaz ⁊ inferat oppositum alterius p̄misse: ut omne aial est lapis: ois homo est aial: ergo ois homo est lapis. Hec aūt conclusio facta p impossibile in p̄mo modo p̄me figure ꝓuertēti cōtradicit maiori. ſ. tertie figure

Ferison Sextus modus ꝓstat ex maiori vniuersali negatiua ⁊ minori particulari affirmatiua: particularē negatiuaz directe cōcludentibus: ut nullus homo est lapis: quidā homo est aial: ergo quoddam aial nō est lapis. ⁊ reducit ad quartū modum p̄me figure minori ꝓuersa simpliciter

¶ Postq̄z determinata est de modis vniuersalib⁹ tertie figure: hic cōsequenter determinat autor de modis particularibus eius: ⁊ p̄mo de modis affirmatiuis: secūdo de negatiuis: ⁊ inter affirmatiuos p̄mo determinat de disamis dicens q̄ disamis tertius modus cōstat ex maiore particulari affirmatiua: ⁊ minore vniuersali affirmatiua particulare affirmatiuā cōcludentib⁹ ut patet in exemplo textus. ⁊ reducit ad darij p cōuersionez simplicē maioris ⁊ conclusionis ⁊ p transpositionē p̄missaz: ⁊ p hoc ꝓbat bonitas cōsequētie eius. Secudo ꝓbat cōsequentia hui⁹ syllogismi p syllogismū expositoriū: q̄ ex istis p̄missis quidā homo est substantia: ois homo est aial: sequit q̄ de aliquo singulari homine verificabunt subſtantia ⁊ aial. Tunc signet illud singulare ⁊ sit sortes ⁊ arguit sic: sortes est substantia: sortes est aial: ergo quoddā aial est substantia. p̄misse hui⁹ syllogismi expositorij sequūt ad p̄missas de disamis: ⁊ ad istas p̄missas sequit particularis affirmatiua cōclusio: ergo cadē sequit ad p̄missas de disamis. Tertio potest ꝓbari p impossibile ⁊ reducit ad celarent capiendo oppositum conclusionis cum minore inferendo contradictoriū maioris. ⁊ in secūda figura reducit ad festino accipiendo oppositum cōtradictoriū conclusionis de disamis cum maiore posita loco minoris inferendo contradictoriū sue minoris.

Primo sciendū est q̄ reducēdo modos tertie figure ad p̄mā p impossibile semp̄ oportet accipere oppositū conclusionis p maiore ⁊ minorē p minore p̄me figure inferendo oppositū maioris. Cui⁹ ratio est: q̄ idem subijcit in cōclusione syllogismi tertie figure ⁊ in opposito cōclusionis: ⁊ p̄dicat in minore. ſ. minor extremitas ideo capiēdo oppositū cōclusionis cū minore habet dispositio p̄me figure: ⁊ valet ad inferendū oppositū maioris: ꝺ reducere p impossibile in tertia figura est ex opposito con

clusionis cū minore inferre oppositum maioris: ⁊ acceptis illis ꝓpositionib⁹ ad videndū ad quem modū fit reductio oportet videre quo oppositū cōclusionis ⁊ minor ordinantur in debita qualitate ⁊ quātitate. Sz ad reducendū modos tertie figure ad secundā oportet capere oppositū cōclusionis ꝑ maiorē posita maiore loco minoris. Rō ꝑmi est: qz idem ꝑdicat in opposito cōclusionis ⁊ in maiore in tertia figura: iō acceptis illis ꝓpositionib⁹ habet dispositio secūde figure. Sz ratio secūdi est quare maior debet poni loco minoris: qz ad directe concludendum in secūda figura oportet ꝙ idē subijciat in conclusione ⁊ in minore ꝓpositione. ſ. minor extrremitas: ⁊ in tertia figura idez subijcitur in maiore: ⁊ in opposito minoris: quod debet inferri ꝑ cōclusione in secūda figura. Et ad sciendū ad quem modum fit reductio cognosci potest ut prius dictum est.

Secūdo sciendum ꝙ quart⁹ modus tertie figure ſ. datisi cōstat ex vniuersali affirmatiua maiore ꝑticulari affirmatiua minore: ꝑticulare affirmatiua concludentib⁹. ⁊ pōt ꝓbari triplicit. ſ. ꝑ cōuersionē: ꝑ expositionē ⁊ ꝑ reductionē ꝑ impossibile. ꝓbando ipsum ꝑ cōuersionez reducit ad darij minore de datisi cōuersa simpliciter ⁊ ꝑ sillogismū expositoriū posset ꝓbari eodem modo sicut precedens capiendo vnū singulare sub medio de quo verificent ambe extremitates. Sz ꝑ impossibile pōt ꝓbari reducendo ipsum ad ferio in ꝑma figura capiendo oppositū conclusionis cū minore inferendo contradictoriū maioris ⁊ in secūda figura reducit ad cesare capiendo contradictoriū sue conclusionis ⁊ maiorem positam loco minoris infe

Tertio rendo contradictoriū sue minoris. sciendū ꝙ bocardo quintus modus cōstat ex ꝑticulari negatiua maiori: ⁊ vniuersali affirmatiua minore: ꝑticulare negatiā concludentib⁹: ⁊ nō ꝓbat ꝑ conuersionē reducendo ipsū ad aliquē modum ꝑme figure. ꝓpter eandē rationē sicut prius dictū ē de bocardo. Sz pōt ꝓbari ꝑ sillogismū expositoriū negatiuū capiendo vnū ſuppositū medij: de quo negat maior extremitas: ⁊ verificat minor: in qua dispositione sequet ꝑticularis negatiua conclusio. Et ipsū ꝓbando ꝑ impossibile reducit ad ꝑmū modū ꝑme figure capiēdo cōtradictoriū sue cōclusionis cū minore inferendo ꝫdictoriuz maioris ⁊ in secūda figura reducit ad bocardo capiendo ꝫtradictorium sue cōclusionis ꝑ maiore ⁊ maiorē loco minoris inferēdo ꝫtradictoriū sue minoris.

Quarto sciendum ꝙ ferison sextus modus cōstat ex vniuersali negatiua maiore: ꝑticulari affirmatiua minori: ꝑticulare negatiuā cōcludentib⁹. Et ꝑ cōuersionē reducit ad ferio sua minore cōuersa simplicit. ⁊ pōt ꝓbari ꝑ sillogismū expositoriū sicut ꝑcedentes modi Sz ꝑ impossibile reducit ad darij capiendo cōtradictoriū sue conclusionis cū minore inferendo contradictoriū maioris ⁊ in secunda figura reducit ad camestres capiendo contradictoriū sue conclusionis ꝑ maiore ⁊ maiorē ꝑ minore inferendo contradictoriū sue minoris: ⁊ per hoc satis patent formationes ⁊ ꝓbationes modoꝝ tertie figure.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝑmo sic: nō sequit alicui boi inest sanitas: oi homi inest albedo: ergo quedā albedo est sanitas. vel cuidā albedini inest sanitas: ⁊ tñ ibi arguit in disamis: ergo in eo nō est bona cōsequētia. Secūdo sic: nō sequit a quodā homine videt equus ab oi boie videt lapis: ergo a quodam lapide videt equus. ⁊ tñ ibi arguit in disamis: ergo i ipso nō est formalis cōsequētia. Tertio sic: nō sequit ois hō est natus: aliquis hō est nascēdus: ergo quoddā nascendū est natū: ⁊ tñ ibi arguit in datisi: ergo. Quarto sic: nō sequit sortes nō est minor sorte: totus sortes est minor sorte ergo aliquid minus sorte nō est minus sorte: ⁊ tñ arguit i bocardo: ꝯ ⁊c. Quinto arguit sic: nō sequit nullus hō ē ꝓpriū: quidā hō est risibilis: ergo risibile nō est ꝓpriū: ⁊ tñ ibi arguit in ferison: ergo ibi nō est bona consequentia.

Ad argumēta. Ad primū istoꝝ dicit ꝙ ibi nō bene arguit in disamis: qz male cōcludit: ſz sic debet concludi: alicui boi inest sanitas: oi homini inest albedo: ergo alicui cui inest albedo inest sanitas. Ad secūdū dicit ꝙ ibi similit nō bene concludit ſz debet sic cōcludi: ergo a quo videt lapis videt equ⁹.

Ad tertiū dicit ꝙ ibi nō bene arguit in datisi: qz ibi fit variatio medij ꝯtum ad ſuppositā ꝑ quib⁹ tenet: qz homo in maiore ſupponit ꝑ pñtib⁹ ⁊ ꝑteritis tm̄: ad quos restringit ꝑ illud ꝑteritū natus: i minore vo ſupponit ꝑ ꝑsentib⁹ ⁊ futuris ſolū ad quos restringit ꝑ illud futurū nascend⁹.

Ad quartuz dicit ꝙ in illo ſillogiſmo ſortes in maiore ſupponit ꝑ ipſo ſorte ꝑfecto. in minore vo ſupponit ꝑ ptibus integralib⁹ eius ad quas restringit ꝑ illud distributiuū totus: ideo mediū nō tenet similit in maiore ⁊ in minore: ideo nō bñ arguit in bocardo. Ad quintū dicit ꝙ risibile in ꝑdicato minoris illius ſillogiſmi tenet cōcretiue ⁊ ꝑ respectū ad ſuū ſubiectum. in cōclusione vo tenet quodā modo abſtractiue ⁊ fm se: eo ꝙ ſubijcit respectu huius intentionis ꝓpriū: ideo nō est ſimpliciter idez ꝑdicatū minoris ⁊ ſubiectū cōclusionis. nec bene arguit in ferison: ſz ad bñ arguendū sic debet cōcludi: ergo aliq̄d risibile nō est ꝓpriū

Sillogiſmoꝝ autē concludentiū ꝑticularem negatiuā tales dantur regule: Nullus ſillogiſmus concludēs particulare negatiuaz indirecte pōt eā cōcludere directe. ⁊ concludēs directe nō potest eā concludere indirecte. Itē ꝑma figura cōcludit oia genera ꝓpositionū. ſ. uniuersalem ꝑticularē affirmatiuā ⁊ negatiuam. Secūda figura concludit uniuersalē negatiuā ⁊ ꝑticularē negatiuā. Tertia concludit ꝑticularē affirmatiuā: ⁊ ꝑticularez negatiuā. unde uersus: Omne genꝰ claudit ꝓbleumatis ꝑma figura. Fitqz negatiue cōclusio queqz secūde. Tertia cōcludit tantūmodo ꝑticularem. De modis omniū figuraꝝ isti sūt uersus: Barbara celarent darij ferio baralipton: Celātes dabitis fapesmo frisesomorū: Cesare camestres festino baroco darapti: Felaptō disamis datisi bocardo ferison. In his quattuor uersibus sūt decem ⁊ nouē dictiones decem ⁊ nouez modos triū figurarū designantes: ita ꝙ ꝑ primā dictionē intelligit primus modus prime figure. ⁊ ꝑ secundā secundus: ⁊ sic de alijs. Unde primi duo uersus deseruiūt modis ꝑme figure. Tertius uero uersus ꝑter eius ultimā dictionē deseruit modis secunde figure: ita ꝙ prima dictio tertij uersus deseruit primo modo secūde: ⁊ secūda secūdo: ⁊ sic de alijs. Ultima uero dictio tertij uersus cū alijs dictiōibus ꝗrti uersus

deseruit modis tertie figure p ordinem.

Sciendu3 ergo q3 p has quattuor uocales a e i o intelligunt quattuor genera ꝓpositionū: ita q3 p hanc uocalē a intelligit uniuersalis affirmatiua. p e uniuersalis negatiua. p i particularis affirmatiua. p o particularis negatiua. Et in qualibet dictione sunt tres syllabe ⁊ si sit ibi aliquid residuu3 superfluit ut postea patebit. ⁊ p ꝑmā illa3 triū syllaba3 intelligit maior ꝓpositio sillogismi ⁊ p secundā minor: p tertiā conclusio. Verbi gratia prima dictio scilicz barbara habet tres syllabas i qua3 quelibet ponit a ⁊ per a ter positū significat q3 primus modus prime figure constat ex duabus ꝓpositionibus uniuersalibus affirmatiuis: uniuersalez affirmatiuā directe concludentib⁹: ⁊ ita intelligit de alijs dictionibus ꝑm uocales ibi positas. Item sciendū q3 prime quattuor dictiones primi uersus incipiunt ab his consonātibus b c d f ⁊ omnes alie dictiones sequentes: ⁊ p hoc intelligendu3 est q3 omnes modi significati p dictione3 inchoante a b reducunt ad primū modū prime figure. ⁊ omnes modi significati p dictionem inchoante a c ad secundū: ⁊ p d ad tertiū. ⁊ p f ad quartum. Item ubi cūq3 ponitur s in his dictionibus significat q3 ꝓpositio intellecta p uocalem precedente imediate debet cōuerti simpliciter ⁊ ꝓpositio intellecta p uocalem imediate precedente istam litteraz p debet cōuerti p accidens. Ubicunq3 aute ponitur m significat q3 debet fieri transpositio in premissis. Est eni transpositio facere de maiori minorē ⁊ econuerso. Et ubicūq3 ponitur c significat q3 modus intellectus p dictionem illā in qua ponit debet reduci p impossibile preterq3 si esset in principio dictionis. unde uersus: Simpliciter uerti uult s: p uero p acci. D3 uult transponi c p impossibile duci. Seruat maiorez nariatq3 secunda minorē. Tertia maiorē nariat seruatq3 minorē. Asserit a negat e sed uniuersaliter ambe. Asserit i negat o sed particulariter ambe. Et q2 Aristoteles in prioribus ostendit cōiugationes in quibus nō sequitur conclusio ex ꝑmissis esse inutiles per inuentionē terminoz3 in quibus nō tenet huiusmodi coniugatio: ideo utilis est inuentio taliū terminorū. Ubicūq3 igitur fiat inutilis cōiugatio cō tra regulas sillogismoz3 prius assignatas accipiēdi sunt duo termini. s. due species cum suo genere: ut homo asinus animal uel duas species cum ꝓprio alterius: ut homo asinus risibile. uel unā speciē cum suo genere ⁊ suo ꝓprio: ut animal homo risibile. Vel aliter accipiēdi sunt duo termini ut. s. due species sub uno genere: ut hō asinus animal. uel duo termini quoz3 alter de altero predicat siue conuertibiliter siue nō cum extraneo utriusq3: ut homo risibile lapis uel homo animal lapis. Vel accipiendi sunt duo termini quorū alter de altero predicet siue conuertibiliter siue non cum superiori ad utrūq3: ut homo risibile substātia. uel homo animal substantia. Per hanc eni regulaz disiunctiuā cuicūq3 generi applicetur siue substantie siue quantitati siue alicui aliorū semp inueniunt termini per quos inutilis coniugatio demonstrabit nō tenere: ⁊ tales termios Aristoteles appellat in prioribus terminos in quibus nō sequit conclusio. In his eni inuenit instantia: ⁊ est inuenire instantias accipere terminos in quibus nō ē ex acceptis terminis facere coniugationem in qua premisse sint uere ⁊ conclusio falsa manente eadez qualitate ⁊ quantitate ꝓpositionū. Verbi gratia hec est inutilis cōiugatio: nullus asinus ē homo: nullu3 rationale est asinus: ergo nullum rationale est homo. ⁊ isti sunt termini in quibus omni contra coniugationem hāc inutilē accipiunt termini in quibus nulli p secundu3 membrū regule: ut homo risibile asinus ⁊ arguit sic: nullus asinus est homo: nullū risibile est asinus: ergo nullum risibile est homo. Ecce premisse sunt uere ⁊ conclusio est falsa. ⁊ sic manifestatur uirtus argumenti cū ostendetur supraquam conclusionez potest ⁊

supra quā nō potest q̄ sit in argumentatione seruata in eadem qualitate ⁊ quantitate ꝓpositionū ⁊ manente eadem figura in utraq; coniugatione inutili siue falso sillogismo.

¶ Post q̄ autor determinauit superius de omnibus modis ⁊ figuris sillogismorū in speciali: hic consequenter ad maiorē intellectum p̄cedentiū ponit aliqua notabilia. primo ponens talem regulam de modis ꝑticularibus negatiuis: Q; nullus sillogismus concludens particularē negatiuam directe potest eam cōcludere indirecte: neq; ecōuerso concludens eam indirecte potest eam concludere directe. Cuius ratio est: q; ꝑticularis negatiua nō potest conuerti in terminis ſz solum ꝑ contrapositionē: in qua cōuersione nō remanent simpliciter termini p̄me ꝓpositionis. Sed omnes sillogismi concludentes aliquam affirmatiuaz vel negatiuam vniuersalem per cōuersionem siue conclusionis possunt inferre indirecte cōuertentem siue conclusionis: sicut declaratur in p̄ma potestate sillogismorū.

Primo sciendum q̄ sex sūt potestates sillogismoꝝ que sunt naturales ꝓprietates sillogismi. Prima est posse plura concludere: ut quando sillogismus infert conclusionē que potest cōuerti potest inferre cōuertentē eius que sequit̄ ad suam principalē conclusionē: ⁊ si plures ꝓpositiones sequant̄ ad illam conclusionez potest vltra principalē conclusionē inferre plures conclusiones. Secūda potestas est ex falso posse concludere verū: sed ex veris nō nisi verum. exemplū p̄mi: ut omnis lapis est aīal: omnis homo est lapis: ergo omnis homo est aīal. Tertia potestas est posse concludere circulariter aliquā p̄missarū q̄ fit capiendo conclusionē vnius sillogismi cōuersa cum vna p̄missaꝝ ad inferendū alteram p̄missam. Quarta est posse concludere cōuersiue capiendo oppositum cōclusionis vnius sillogismi facti cum vna p̄missaꝝ ad inferendū oppositum alterius p̄misse. Quinta potestas est posse cōcludere ꝑ impossibile: quod fit capiendo contradictoꝝ conclusionis ꝓbande cum vna p̄missaꝝ manifeste vera: ad inferendū vnum manifeste falsum. ex cuius falsitate infertur falsitas contradictorij conclusionis ꝓbande. Sexta potestas est posse cōcludere ex oppositis: ut quando fit sillogismus ex duabus p̄missis contrarijs vel contradictorijs inferens negationem eiusdem de seipso. ⁊ de istis ad

Secundo longum videt̄ in secūdo p̄ioꝝ. sciendū ꝑ comparatiōe figuraꝝ inter se q̄ p̄ma figura concludit omnia genera ꝓpositionū. ſ. vniuersale particulare affirmatiuū ⁊ negatiuum: sicut patet in quattuor modis directe concludentib⁹ p̄me figure. Sed secūda figura solum concludit tria genera. ſ. vniuersale particulare ⁊ negatiuū ⁊ nō concludit affirmatiuū ꝓpter causaz p̄dictam in secunda figura. Tertia figura etiam concludit tria genera tm̄. ſ. affirmatiuū ⁊ negatiuū ⁊ ꝑticulare: ⁊ non potest concludere vniuersale ꝓpter causā p̄dictaz in tertia figura. ⁊ q; pfectius est concludere vniuersalē affirmatiuā q̄ vniuersalē negatiuā: ⁊ iterū pfectius est cōcludere vlem negatiuā q̄ ꝑticularē affirmatiuā vel negatiuā: nō p̄ma figura est pfectior secūda: ⁊ secunda pfectior tertia.

Tertio sciendum ꝑ declaratōe omniū modoꝝ triū figuraꝝ: q̄ triū figuraꝝ sunt decez ⁊ nouem modi: nouē p̄me figure. quattuor secūde. ⁊ sex tertie: quoꝝ nominatio ordo ⁊ numerus in his versib⁹ continent̄. Barbara celarent darij ferio baralipton. Celantes dabitis fapesmo frisesomoꝝ. Cesare camestres festino baroco darapti. Felapton disamis datisi bocardo ferison. Et in qualibet dictione ratione sillogismi sūt tres ſyllabe: ⁊ si sint plures hoc solum est ad pfectionē metri. Et vocalis p̄me ſyllabe significat maiorē p̄missā qualitatem ⁊ quantitatem eius. ⁊ secūda vocalis significat minorē. tertia conclusionē Unde p̄ a intelligit̄ vniuersalis affirmatiua. p̄ e vlis negatiua. p̄ i ꝑticularis affirmatiua. p̄ o ꝑticularis negatiua.

Quarto sciendum q̄ p̄dictoꝝ modoꝝ quattuor p̄mi modi p̄me figure sunt pfectiores: ⁊ incipiūt ꝑ has quattuor consonantes b c d f que in ipsis significant ordinem ipsoꝝ: ſz alij modi reducuntur ad istos quattuor: ⁊ iste consonantes in alijs modis significant reductionē ipsoꝝ: ita q̄ omnes modi incipientes per b reducunt̄ ad barbara. ꝑ c ad celarent. ꝑ d ad darij. ꝑ f ad ferio. Item in p̄dictis dictionib⁹ cum ponit̄ ſ significat̄ q̄ ꝓpositio intellecta ꝑ vocalem p̄cedentez debet cōuerti simpliciē in reductione talis sillogismi. Et per p designatur q̄ debet fieri cōuersio ꝑ accidens. Et m designat transpositionē p̄missarū. ⁊ c significat reductionē ꝑ impossibile: nisi ponat̄ in principio dictionis: iuxta illos versus: Simpliciter verti vult s: p vo q acci. M vult transponi: c ꝑ impossibile duci. Residuū text⁹ videlz Et q; Aristo. ⁊c. vsq; ad finē tractat⁹ hui⁹: q; ꝑ se satis clarus est: iō nō indiget alia explanatiōe

Contra predicta arguitur p̄mo sic: Celarent potest concludere ꝑticularem negatiuā directe ⁊ indirecte: ergo male dicitur q̄ nullus sillogismus concludens ꝑticularem negatiuā directe potest eam concludere indirecte. Secūdo sic: nulla pars est vniuersalis cum vniuarsale ⁊ totum idem sint: sed quelibet conclusio p̄me figure est pars respectu maioris p̄misse: ergo nulla est vniuersalis ſz debet dici ꝑticularis: ⁊ sic p̄ma figura nō concludit vniuersalem. Tertio sic: extremitates in conclusione vniunt̄ eo modo quo vniunt̄ in p̄missis cum medio: sed in darapti in tertia figura extremitates vniunt̄ vniuersaliter cuz medio: ergo eodē modo possunt vniri in conclusione: ⁊ potest ibi concludi vniuersaliter. Quarto sic: vnitas sillogismi sumit̄ ab vnitate conclusionis: ergo vnus sillogismus habet tm̄ vnā conclusionē ⁊ nō potest plura concludere sicut dictū est. Quinto sic: in omni cōsequentia consequens includit̄ in antecedente: ſz verum nō includit̄ in falso: ergo ex falsis nō potest concludi verum.

Ad argumenta. Ad p̄imū dicit̄ q̄ licz celarent ex cōsequenti concludat ꝑticularem negatiuā directe ⁊ indirecte: tamen p̄mo ⁊ ꝑ se concludit vniuersalē negatiuaz. Ad secundū dicit̄ q̄ nulla dicit̄ vniuersalis respectu sui totius: sed bene dicit̄ vniuersalis respectu suarū partiū. ⁊ hoc modo conclusio vniuersalis p̄me figure dicit̄ particularis ſm modum respectu maioris p̄misse: sed tm̄ dicit̄ vniuersalis respectu suaꝝ ſingulariū ratiōe sui subiecti distributi. Ad tertiū dicit̄ q̄ licet in daratpi extremitates vniant̄ vniuersaliter cuz medio vniuersalitate medij quod distribuit̄: nulla tamen vnit̄ cum ipso vniuersaliter ex parte sui: quia nulla extremitas ibi distribuitur ratione cuius nulla potest distribui in conclusione. Ad quartum dicitur q̄ licet vnius sillogismi sit tantū vna principalis conclusio: tamen possunt esse plures minus principales que inferunt̄ in virtute p̄me conclusionis: ideo omnes ille se habent ꝑ modum conclusionis quantū ad virtutem qua inferunt̄: licet varient̄ materialiter quantū ad numerum ꝓpositionuz. Ad quintū dicit̄ q̄ licet verum nō includatur in falso ratione forme falsitatis: tamē includit̄ ratione materie. ſ. terminoꝝ vel ꝓpositionū quibus ineſt falsitas: ⁊ sic in falso potest includi verum: ⁊ hec de sillogismo simpliciter dicto ꝑ nunc sufficiant.

Tractatus quintus de fillogiſmo dialectico incipit.

Ratio dicitur multis modis. Primo enī modo idē eſt qđ diffinitio uł deſcriptio ut hic: Vniuoca ſūt quoꝝ nomen eſt cōe ⁊ ratio ſubſtātie ſm illud nomē eſt eadē. Alio autē modo idem eſt q̄ quedam uirtus anime. Alio modo idē q̄ oratio oſtēdens aliquid ſicut ſunt ꝓpoſitiōes uel rationes diſputantiū. Alio modo idem eſt q̄ forma materie ut in cultello ferruz eſt materia. diſpoſitio uero inducta in ferro eſt forma. Alio modo idez eſt q̄ eſſentia cōmunis p̄dicabilis de pluribus: ut eſſentia generis uel ſpeciei uel differētie. Alio autē modo idem q̄ mediū inferens concluſionē: ⁊ hoc ultimo modo ſumit ratio in diffinitione argumenti. Vnde uerſus Diffinit uirtutē oſtendit forma uel eſſe. Eſt mediū ratio p qđ ꝓcludit ergo.

¶ Iſte eſt quintus tractatus ſūmulaꝝ magiſtri Petri biſpani in quo ipſe poſtq̄ in quarto tractatu determinauit de fillogiſmo ſimpliciter dicto ſm ſuam formā nō contracto ad aliquā materiam ſpecialem: hic conſequenter determinat de fillogiſmo dialectico qui eſt fillogiſmus cōtractus ad materiaz ꝓbabilem. Et ratio ordinis eſt: qz in rebus artificialibus ſiue ſint entia realia ſiue rationis vnūquodq̄ habet prius cognoſci ſm ſuā formā q̄ illa forma cōtrahat ad materiaz aliquam: ſicut domificatoꝛ prius cognoſcit formam domus ſm ſe q̄ applicet eam ad determinatā materiam. Et qz fillogiſmus aliquo modo eſt ens artificiale. ſ. ens rationis: ideo conuenienter determinatū eſt prius de fillogiſmo ſimpliciter qui ſe habet p modum ſimplicis q̄ de fillogiſmo contracto ad aliquam materiam qui ſe habet p modum compoſiti.

Primo ſcienduz q̄ fillogiſmus triplicit contrahit ad materiā. Uno modo ad materiā neceſſariam que ē naturalis materia: ⁊ ſic eſt ſſllogiſmus demonſtratiuus. Secundo modo ad materiā ꝓbabilem que eſt materia cōtingens vel capta ſub modo contingentis: ⁊ ſic eſt fillogiſmus dialecticus. Tertio modo ad materiam apparentē que eſt quandoq̄ materia remota inquantū habet ſimilitudinem quandā cum materia ꝓbabili: ⁊ ſic eſt fillogiſmus ſophiſticus. ⁊ qz materia naturalis eſt pfectioꝛ materia ꝓbabili: ⁊ ꝓbabilis apparenter ꝓbabili: ideo fillogiſmus demōſtratiuus eſt pfectioꝛ dialectico: ⁊ ſimiliter dialectic⁹ ſophiſtico. Sed petrus biſpanus nō facit mentionē de demonſtratiuo fillogiſmo: eo q̄ eſt introductoꝛ inuentū: de quo tamē determinat Ariſto. in libꝛo poſterioꝝ. Sed Petrus biſpanus facit mentionē de dialectico ⁊ ſophiſtico: ideo iſte tractatus cōuenienter ordinat poſt tractatū de fillogiſmis: ⁊

Secūdo ante tractatum de fallacijs.

ſciendū eſt q̄ ꝓpriū ſubiectum hui⁹ tractatus eſt fillogiſmus dialectic⁹: eo q̄ de ipſo principaliter hic intendit ⁊ omnia hic conſiderata habent reductionē ad ipſum: ⁊ eſt adequatus ſcientie hui⁹ tractatus: ⁊ licz iſta ſcientia nominet a loco: tamē hoc nō eſt tanq̄ a ꝓpꝛio ſubiecto: ſed tanq̄ a principio ſui ſubiecti: quia locus in quo fundat fillogiſmus dialecticus ē principiū ſillogiſmi dialectici: ⁊ ſub tali ratione hic cōſideratur de locis. Et p hoc patet que ſit cauſa materialis huius tractatus. Et etiaz per hoc habet cauſa finalis eius que eſt pfecta cognitio fillogiſmi dialectici. ⁊ eius cauſa efficiens dicta eſt prī⁹. Et ei⁹ cauſa formalis eſt modus ꝓcedendi: qui eſt diffinitiuus: diuiſiuus: ⁊ exemploꝝ poſitiuus. Siz forma tractatus ē diuiſio huius quinti tractatus p partes. Vnde hic prius determinat de fillogiſmo dialectico in cōmuni: deinde ī ſpeciali oſtendendo quo modo fit ſm diuerſos locos ꝓticulares. Et quia in diffinitiōe argumenti ponitur ratio: ideo

Tertio autoꝛ prius oſtendit multiplicitatē eius.

ſciendū q̄ ſex modis ſumitur ratio. Primo modo ſumit ꝓ diffinitione rei: ut ſumit in diffinitiōe eiuocoꝝ cum dicit ſm illud nomen ratio ſubſtātie eſt diuerſa. Secundo modo capit ratio p intellectu ut idem eſt qđ intellectus: ⁊ ſic diffinit ab Iſach: Ratio eſt anime intelligibilis virtus faciens currere cauſā in cauſatū. Tertio mō ſumit ꝓ argumentatiōe: ut eſt oratio oſtendēs aliquid de aliquo. Quarto mō ſumit ꝓ forma ꝓtis que eſt forma materie. Quinto mō capit ꝓ forma totius que eſt eſſentia predicabilis de multis: ut eſſentia generis vel ſpeciei. Sexto modo capit ꝓ medio probatiuo concluſionis: de quo erit poſtea ad ꝓpoſitum in diffinitione argumenti: qui modi in his verſib⁹ continent: Diffinit: virtus: oſtendit: forma: vel eſſe. Eſt mediū ratio: p quod concludit ergo.

Quarto ſciendum q̄ iſtoꝝ modoꝝ ſic pōt haberi ſufficientia: qz ratio ſumit ab hoc qđ eſt ratiocinari: vel ergo ſumit ꝓ ipſa ratiocinatiōe: ⁊ ſic eſt tertius modus. vel ꝓ ꝓncipio ratiocinationis vel diſcurſus: ⁊ hoc eſt dupliciter: qz vel eſt ꝓncipiū efficiens principale diſcurſus: ⁊ ſic eſt ſecūdus modus. vel inſtrumentale tiī: ⁊ hoc eſt dupliciter: quia vel ſumit formaliter inquantū eſt ꝓncipiū diſcurſus: ⁊ ſic eſt ſextus modus. vel ſm id quod eſt: ⁊ hoc eſt dupliciter: quia vel eſt ꝓncipiū complexum: ⁊ ſic eſt primus modus. vel incomplexū: ⁊ hoc dupliciter: quia vel ſe habet p modum partis: ⁊ ſic eſt quartus modus vel p modum totius: ⁊ ſic eſt quintus modus.

Sed cōtra p̄dicta arguit primo ſic: ſi ratio idē eſſet qđ diffinitio ſequeret q̄ aſin⁹ haberet rationē: cū aſinus habeat diffinitionez: ſz illud qđ habet rōnē eſt rōnale: g̊ aſinus eſt rōnalis qđ eſt falſum.

Secūdo ſic: idē nō facit hoiem cōuenire ⁊ differre reſpectu eiuſdē: ſz p intellectū hō cōuenit cū angelo: ⁊ ab eo differt p rationē: g̊ intellectus ⁊ rō nō ſūt idem. Tertio ſic: effectus rōnis nō eſt ratio: ſz argumētatio eſt effect⁹ rōnis g̊ nō eſt ratio. Quarto ſic: ſi forma materie eſſet ratio: vel eſſet ratio materie vel cōpoſiti: ſz nullū eſt dicendū: qz differt rōne ab vtroq̄: g̊ rō nō debet ſumi ꝓ forma materie.

Quinto ſic: eſſentia rei: forma materie: ⁊ diffinitio rei idē realiter importāt: ergo quintus modus rationis male diſtinguit a ꝓmo ⁊ ꝛrto.

Ad argumenta. Ad ꝓmū iſtoꝝ dicit q̄ ſi capiat ratio ꝓ virtute intellectiua ſic: ſic oē habens rōnē eſt rōnabile. ſz nō ſi capiat ꝓ oratōe que explicat eſſe rei ut ſumit in ꝓmo modo: iō licet aſin⁹ hoc modo habeat rōnē: nō tī eſt rōnalis. Ad ſecundū dicit q̄ licet idem ſub eadem rōne nō facit hoiem cōuenire ⁊ differre reſpectu eiuſdem: tī bñ ſm diuerſas rōnes: ⁊ ſic intellect⁹ hoīs inquantū eſt ſimpliciū apprehenſiuus facit hoiem cōuenire cū angelis: ⁊ inquantuz eſt diſcurſiu⁹ facit eū differre ab ipſis: ⁊ ſic facit eū cōuenire ⁊ differre ſm diuerſos act⁹. Ad tertiū dicit q̄ ſz argumentatio nō fit rō ut ſumit ꝓ intellectu qui eſſentialit rō dicit. argumētatio tī ꝓticipatiue vocat

aliqua ratio eo q̄ est effectus rationis. Ad quartū dicit q̄ licz forma materie non sit ratio completa materie uel cō positi: est tamen ratio utriusq; per modū principij: sed ma teriе per modū principij finalis: ⁊ est principiū formale cō positi. Ad quintū dicit q̄ ratio in quinto modo sumit pro forma toti⁹ fm se: ⁊ in p̄mo modo pro oīone explicāte formā toti⁹: ⁊ in q̄rto modo pro forma partis ut dictū est. ideo illi modi ad inuicē distinguūtur.

Argumentū est ratio rei dubie faciēs fidem id est medium probans conclusio nem. Conclusio enī debet cōfirmari per argumentū: Est autē conclusio argumē to uel argumētis approbata propositio. sed anteq̄z probet est dubitabilis: ⁊ tunc est idem quod questio. Questio enim sic diffinitur: Questio est dubitabilis propo sitio. Mediū autem est quod habet duo extrema.

¶ Postq̄ autor posuit distinctionē modorū rōnis ad eli ciendū membrū quod ponit in diffinitōne argumēti: Dic consequēter determinat de argumēto. ipsum primo sic dif finiens: Argumentū est ratio rei dubie faciens fidem. ⁊ ex plicat q̄ dicit id est mediū ꝓbās conclusionē q̄ debet confir mari p argumentū. In q̄ diffinitiōe ponit ratio loco gnis. Ratio enī dicit tā de medio sillogismi simpliciter q̄z de me dio sillogismi demonstratiui q̄z etiaz sillogismi dyalectici. Et argumentū nō dicit de medio sillogismi simpliciter. De inde ponit rei dubie faciēs fidem: ad differiam mediī sillogis mi simpliciter qui nō est ꝓbatiuus nec demonstratiuus in quantū hmōi. r ꝛc facit fidē de cōclusione: q̄z solū habet ne cessitatem inferendi conclusionem ⁊ nō probandi ipsam.

Primo sciendū q̄ argumentū potest capi dupliciter. Uno modo pro ipsa intētione que attribuitur termino ꝓbatiuo alicui⁹ conclusionis. Alio modo pro re subiecta intentioni q̄ est ille termin⁹ siue mediū pro batiuū cōclusionis. Dic autē nō diffinit argumentū pro re subiecta intētioni fm se nec pro intētione fm se: sed pro in tentione cōcreta rei: uel pro re subiecta intentioni fm q̄ sub bi subiecta est: ⁊ diffinitur pro toto cōposito fm rationē ex re ⁊ intentione: ⁊ res se habet p modū mālis: intentio vo p modū formalis sub quo illud māle diffinitur. ⁊ sic pz quid

Secundo sit diffinitū in hac diffinitione. sciendū q̄ mediuz ratio ⁊ argumen tū idem sunt fm rem: sed differūt fm rationē superioris ⁊ in ferioris: q̄z dicit mediū inquantū habz duo extrema: ⁊ est vtriuū extremoz fm aliquē modū: Sz tale mediū dicitur ratio inquantū est instrumentū intellectus uel rōnis ad in ferendū aliquā cōclusionē. sed idem mediū dicit argumen tū inquantū habet vim ꝓbatiuā respectu cōclusionis: quā addit vltra virtutē illatiuam: rōne cuius dicit argumentū quasi arguēs mentē. q̄z p illam virtutē aliquo modo cogit mentē ad cōcedendū conclusionē. Et ꝓuenit illa virt⁹ ꝓba tiua propter habitudinē mediī ad extrema que est notior intellectui q̄z habitudo extremitatū inter se. ⁊ qū intellect⁹ apprehēdit illam habitudinē uel ꝓueniētiam extremoz cū medio esse necessariam cogit simpliciter assentire conclusio ni: ⁊ cū ipsa cognoscit ut ꝓtingens intellectus assentit ꝓba biliter tm. ⁊ per hoc patet quomodo mediū ⁊ ratio se hnt p

Tertio modum superiorū ad argumentum. sciēdū ē q̄ fides dupliciter accipit. Uno mō pro assensu uel credulitate intellectus circa aliq̄d credibile propter auctoritatē aut amorē prime ⁊itatis ipm reuelan tis: ⁊ sic est virtus theologica: que p argumentū nō acquiri tur: ⁊ hoc modo non capit in diffinitōe. Alio modo capit fides pro assensu intellect⁹ ad aliquā cōclusionē mediante rōne ꝓbabili: ⁊ sic est credulitas qua intellect⁹ credit cōclu sionē esse verā p aliquod argumentū. ⁊ hoc modo argumē tū est faciens fidem de re dubia eo q̄ habet virtutē ꝓbati uam conclusionis: p quā facit intellectū credere cōclusioni que pri⁹ erat dubia: iō bñ dicit mediū ꝓbans cōclusionē.

Quarto sciendū q̄ cōclusio questio propositio et enūciatio sic inter se differūt: quia enūm ciatio dicitur cōclusio ꝓut est argumēto uel argumētis ap probata propositio: ⁊ tūc accipitur tanq̄z certa. sed dicit an teq̄z probet questio ⁊ est adhuc dubia. Est enī questio du bitabilis propositio: uel est propositio sumpta cū signo in terrogatiuo. Sz dicit ꝓpositio ꝓut potest poni pro alio. s. p conclusiōe inferēda. ⁊ q̄z argumentū facit cognitionē ꝓpō nis q̄ pri⁹ erat dubia: ⁊ postea qū ꝓbat dr conclusio: iō bñ dr argumētū rō rei dubie faciēs fidē. i. mediū ꝓbās cōclusionē.

Sed contra predicta arguitur primo sic: idem nō diffinit p seipm: sz argumen tū ⁊ rō idē sunt fm rōnez vltiō mō captā ut h accipit: ergo male diffinit argumentū p rationē. Secundo sic: de re certa bene fit argumentū: ut de ista ꝓpōne de⁹ est: q̄ est cer tissima: ⁊ tñ illud nō est rei dubie faciēs fidē: ergo dicta dif finitionē. Tertio sic: locus dyalecticus ⁊ etiā sillogism⁹ dyalectic⁹ est ratio rei dubie faciēs fidē: ⁊ tñ nullū eox ē ar gumentum: ergo ista diffinitio nō conuenit soli diffinito.

Quarto sic: ī illo sillogismo: oīs lapis est aīal: oīs hō est lapis: ergo oīs hō est aīal: tertia ꝓpō est cōclusio: ⁊ tñ nō ē ꝓbata argumēto uel argumētis: q̄z falsū nō est mediū ꝓba tiuū veri qū sit ignoti⁹ ipso: ergo male diffinit cōclusio.

Quinto sic: oīs ꝓpositio est vā uel falsa: sed questio nō est vā uł falsa determinate: ut dicēdo vtrū sortes currit: nō significat determinate verū uł falsū: ergo male dr q̄ questio est dubitabilis propositio.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q̄ sz argumē tū ⁊ rō idē sint fm rē: tñ differūt rōne: ⁊ ex ea pte q̄ differūt rō est cōior ⁊ notior argumento: iō argumentū bñ diffinit p rōnez siue p mediū. Ad secundū dicitur q̄ argumentū nō facit fidē de re certa sz inq̄ntū certa sz inq̄ntū ponit sub mō dubij ⁊ p modū q̄onis: iō sp facit fidē de re dubia siue fm rē siue fm modū. Ad tertiū dr q̄ loc⁹ dyalectic⁹ nō fac immediate fidē de re dubia sz mediate inq̄ntū ī ipo fūdat ar gumentū: ⁊ sillogism⁹ dyalectic⁹ nō facit fidē dcōnis rōne sui sz rōne sui mediī in quo est virtus ꝓbatiua cōclusionis ideo solū argumentū p se ⁊ immediate facit fidē de cōclusio ne. Ad quartū dicitur q̄ sz in illo sillogismo sit cōclusio sillogismi simpliciter: nō tñ ibi est cōclusio sillogismi ꝓbati ui p q̄ solū h diffinit cōclusio. Ad quintum dicitur q̄ sz q̄stio formalr acepta sub mō q̄onis nō sit vā uł falsa: tñ q̄n tū ad suū māle cui addit signū interrogatiuū significat verū uel falsū: iō bñ dr mālit ꝓpō. ⁊ addit dubitabil ad explicā dū formale ei⁹ quod est acceptio ei⁹ sub mō q̄onis ⁊ dubij.

Argumentatio est argumenti per ora tionem explicatio id est oratio explicans argumentum. Differt autem argumen tum a medio ⁊ argumētatione: quia me dium dicitur eo q̄ habet duo extrema. Argumentū autem addit super mediuz uirtutem probandi conclusionē. unde ad hoc q̄ sit argumentum exigitur q̄ sit me dium ⁊ q̄ habeat uirtutē probandi con clusionem. Argumētatio autem dicitur oratio totalis cōposita ex premissis ⁊ cō clusione: ⁊ in illa manifestatur uirtus ar

gumenti. Aliquando enī totalis oratio potest inferre uniuersalem affirmatiuā. Aliquando non nisi particularem affirmatiuam. Aliquando nō nisi uniuersalem negatiuam. Aliquādo uero nō nisi particularem negatiuaz. Et sic manifestatur tota uirtus argumenti qum ostendit supra quam conclusionē potest ipsum argumētum ꝛ supra quam nō potest: quod idem fit in argumētatione ut supra patuit. Argumentationis quattuor sunt species. ſ. sillogism⁹: inductio: entimema ꝛ exēplū.

¶ Postq̄ autor determinauit de argumēto quod est p̄ncipiū argumētationis: hic consequēter determinat de ipa argumētatione: ipam primo sic diffiniens: Argumentatio est argumēti per orationē explicatio. In qua diffinitione ponitur explicatio loco generis. Et ponitur argumēti per orationem ad differentiā diffinitionis que est explicatio diffiniti: ꝛ ad differentiam orationū cathegoricarū ꝛ ipotheticarum quibus non conuenit explicare virtutem argumenti. Et huius diffinitiōis sic potest dari ratio: quia argumētatio dicitur totalis oratio composita ex premissis ꝛ cōclusione. sed in tali oratione manifestatur virtus argumenti: quia aliqua totalis oratio infert uniuersalem affirmatiuam. Et in hoc explicatur q̄ mediū eius habet virtutē p̄bandi ꝛ inferendi uniuersalem affirmatiuam. alia vō uniuersalem negatiuam. alia particularem affirmatiuam. alia particularē negatiuam. ꝛ in hoc manifestatur virtus argumenti: quia in illis argumentatōnibus mediū habet diuersam virtutē p̄bādi ꝛ inferēdi cōclusionē.

Primo sciēdū q̄ argumētatio ꝛ argumentū sic inter se differūt: quia argumentū est mediū habens virtutem inferēdi ꝛ probandi conclusionē aliquam. sed argumentatio est oratio que explicat talem virtutem ipsius argumenti. Sicut enī diffinitio explicat ipsum diffinitū resoluēdo ipsum per sua principia. ſ. per genus ꝛ differentiam. ita similiter argumentatio explicat virtutē argumenti ostendendo quomodo mediū habet conuenientiam ꝛ habitudinem ad maiorē extremitatē ꝛ minorem: ꝛ quomodo extremitates habent conuenientiā cum medio: per quam cōuenientiam cognoscitur virtus medij qua possunt vniri extremitates inter se: ꝛ per quā potest inferri ꝛ p̄bari cōclusio.

Secundo sciendū q̄ argumētatio duplicit capit. Uno modo gnāliter p̄ro omni oratione in qua est antecedens ꝛ consequēs ꝛ mediū illatiuū cōclusionis. Et hoc modo se extendit ad quemlibet modum argumētationis. Alio modo capitur specialiter solū p̄ro argumētatione p̄batiua: cuius mediū habet virtutē illatiuam ꝛ p̄batiuam respectu cōclusionis. Et sic in diffinitione p̄posita diffinitur argumētatio p̄batiua: ꝛ nō diffinit ibi argumētatio cōmuniter accepta p̄ro quacunq̄ oratione illatiua cōclusionis. Et huius ratio est: quia sicut in hoc libro nō habet considerari sillogismus in tota communitate eius: sed considerat specialiter de sillogismo dyalectico qui p̄batiuus est. ita similiter nō habet hic considerari argumētatio in tota cōmunitate eius sed solum argumentatio p̄batiua.

Tertio sciendum q̄ argumētationis quatuor sunt species. ſ. sillogismus: inductio: entimema ꝛ exemplū: Quarū sic habetur sufficiētia: quia in omni argumētatione p̄ro ceditur ab antecedente ad consequens. uel ergo ibi est p̄rocessus a toto uel a parte. ſi a toto siue uniuersali hꝫ ē duplicit. uel in antecedente sunt due premisse simul dispposite in modo ꝛ figura ꝛ sic est sillogismus. uel ibi est vna premissa tm: ꝛ non fit dispositio in modo ꝛ in figura in antecedente ꝛ sic est entimema. In hoc enī conueniūt sillogismus ꝛ entimema: quia i vtroq̄ fit processus a toto ad partē: siue ab vniuersali ad particulare. Sed si fiat processus a parte hoc est dupliciter. uel fit a singularib⁹ ad vle: ꝛ sic est inductio. uel ab vno singulari ad aliud singulare: ꝛ sic est exemplū.

Quarto sciendū q̄ ista diuisio argumentationis nō est diuisio generis in suas species: q̄ diuisum nō cōuenit equaliter membris dividentibus: sed est diuisio analogi in sua analogata eo q̄ argumētatio dicitur de ipsis quattuor fm p̄⁹ ꝛ posterius: ꝛ ideo est quia argumētatio dicitur ab hoc q̄ est arguere mentē ad assentiendū conclusioni que infertur. sed hoc per se primo cōuenit sillogismo ꝛ nō alijs speciebus argumētationis: nisi inquantū in ipsis est aliquo modo virtus sillogismi: Ratione cuius alie species a sillogismo sumūt rationem argumētationis ab eo.

Contra predicta argnitur p̄mo sic: argumentatio ꝛ argumentū differūt sicut concretū ꝛ abstractū: quia conueniūt in principio dictiōis ꝛ differūt in fine. sed abstractū non habet explicare concretū: ergo argumētatio nō est argumēti explicatio. Secundo sic: sillogism⁹ p̄cedēs ex manifeste falsis est argumētatio: qum sit sub vna specie argumētationis: ꝛ tamen nō est explicatio argumēti: qum in eo nō fit mediū habens virtutē p̄bandi cōclusionē: ergo male ponit diffinitio argumētationis. Tertio sic: argumētatio dicitur quasi arguens mentē. sed tota oratio composita ex premissis ꝛ cōclusione nō arguit mentem: quia hoc solum cōuenit antecedēti: ergo male dicitur q̄ argumētatio est totalis oratio composita ex premissis ꝛ cōclusione. Quarto sic: in primo topicorū solū enumerātur due species argumētationis. ſ. sillogismus ꝛ inductio: ergo hic male ponūtur quattuor. Quinto sic: species inter se oppposite nō reducūtur vna ad aliā: ut homo ꝛ equus sed omnes species argumētationis a sillogismo reducūtur ad sillogismū: ḡ nō sunt spēs siue modi ab eodē distincti.

Ad argumenta. Ad primū dicitur q̄ licz argumētatio ꝛ argumētum cōueniant in principio dictionis ꝛ differūt in fine: nō tamen conueniūt in re significata: quia argumentū significat mediū argumētationis: ꝛ argumētatio totam orationē compositā ex premissis ꝛ cōclusione: ideo nō differūt solū sicut concretū ꝛ abstractū: ratione cuius vnū potest esse explicatio alterius. Ad secundū dicitur q̄ sillogismus p̄cedens ex manifeste falsis nō est argumētio p̄batiua: de qua solum intelligitur in hac diffinitione: sed solum est argumētatio illatiua. Ad tertiū dicitur q̄ tota oratio composita ex premissis ꝛ cōclusione bene arguit mentē fm partem eius ꝛ respectu antecedentis: ꝛ hoc capiendo tota collective p̄ro perfecta: quia si caperetur tota distributiue ut est idem qō quelibet pars: sic tota oratio composita ex premissis ꝛ cōclusione nō arguit mentē sed vna pars tm. Ad q̄rtū dicitur q̄ Aristoteles in primo topicorū sub sillogismo comprehendit entimema: ꝛ sub inductione exemplum.

Ad quintū dicitur q̄ licz alie species quantum ad virtutē inferendi ad sillogismū reducantur: nō tū quantū ad formā arguendi: ideo sunt spēs a sillogismo distincte.

Diffinitio autē sillogismi dicta est p⁹

Inductio est a singularibus sufficienter enumeratis ad uniuersale p̄gressio: ut sortes currit: plato currit: ꝛ sic de singulis: ergo ois hō currit.

¶ Postq̄ autor supius determinauit de argumētatione in cōi tam diffinitiue q̄ diuisiue ipsam dividendo p̄ suas spēs: hic consequēter determinat de speciebus eius. Et q̄

diffinitio sillogismi est posita sufficienter in quarto tractatu: quia p illam diffinitionē potest diffiniri sillogism⁹ simpliciter remota illa particula ꝛ cōcessis: ꝛ etiam sillogism⁹ dyalecticus posita eadem particula: ut dicēdo: sillogism⁹ ē oro in qua quibusdā positis ꝛ cōcessis necesse est aliud accidere p ea q̄ posita sūt ꝛ concessa. ideo autor se excusat de speciali determinatōe sillogismi: qr diffinitio ei⁹ data est pr⁹ Ideo inter alias spēs argumētationis primo determinat de inductione: quia est aliquo modo perfectior aliis.

Primo sciendum q̄ sic diffinitur inductio: Inductio est ꝓgressio a singularib⁹ ad vle ꝓbādū: ut sortes currit: plato currit: ꝛ sic de aliis: ergo omis hō currit. In qua diffinitione ponitur ꝓgressio loco generis. ꝛ capitur ibi similitudinarie ꝓgressio per similitudinē ad motū ꝓgressiuū aialis: quia sicut ille motus fit proponēdo pedem pedi: sic ille motus rationis. i. ꝓgressio fit capiēdo vnū singulare post aliud: ideo ibi capit ꝓgressio pro motu rōnis. Deinde ponitur a singularibus ad oriam sillogismi ꝛ entimematis que ꝓcedunt ab vltimis ad singularia. ꝛ subiungitur ad vle ad oriam exempli quod ꝓcedit ab vno singulari ad aliud: ꝛ nō ad vle. Ex qua diffinitione pz q̄ inductio ꝛ descensus aliquo modo opponūt: qr descensus ē ab

Secūdo vltimi ad particulare: inductio vo ecōtra. sciēdū q̄ singulare dupliciter sumitur Uno modo specialiter solum pro indiuiduo determinato Alio modo generaliter pro quolibet inferiori alicui⁹ superioris: ꝛ hoc modo spēs alicui⁹ vltis pōt dici singularia generis. quia licz nō sint singularia simpliciter: sunt tn̄ singularia in respectu: ꝛ hoc modo sumitur singulare in diffinitione. ꝛ etiam capitur vle generaliter pro quolibet superiori ꝛ nō fit ꝓcessus ad vle indefinite acceptū: quia ibi non est ꝓprie inductio sortes currit plato currit: ꝛ sic de aliis: ergo homo currit. sed debet fieri ꝓcessus ad vle vltimate sumptū: qđ ē vle sm rē ꝛ modū sil': ut concludēdo ergo omis hō currit.

Tertio sciendū q̄ dupliciter potest fieri inductio. Uno modo enumerādo aliqua singularia tn̄ ꝛ non oia: ut dicēdo sortes currit plato currit: ergo omis homo currit. ꝛ hec inductio nō est consequētia necessaria: quia antecedens potest ee vera consequente existente falso sed est ꝓbabil' tn̄. Alio modo fit inductio enumerādo oia singularia simil': ꝛ adhuc potest fieri dupliciter. Uno modo enumerādo oia singularia in ꝓpria forma cū illa particula: ꝛ nō sunt plura. Alio modo enumerādo aliqua singularia in ꝓpria forma ꝛ comprehēdendo alia sub vna clausula cōi: ut dicendo ꝛ sic de aliis. ꝛ vtroq; istor modor inductio est consequētia necessaria: sed tn̄ nō est cōsequētia formalis sed materialis tn̄: quia tenet gr̄a habitudinis materialis. s. ꝓpter habitudinez singulariū ad suū vle ꝓpter quā habitudinē presupponit in inductiōe vna ꝓpositio p se nota que continet in mente: ex qua cū antecedente inductiōis fit sillogism⁹ reducēdo inductionē ad sillogismū.

Quarto sciendū q̄ inductio sic reducitur ad sillogismū: qr in cōclusione inductōnis sunt duo termini: quorū subiectū fit minor extremitas: ꝛ p̄dicatū fit maior extremitas in sillogismo: ꝛ singularia q̄ nō ponūtur in cōclusione accipiūtur pro medio: ut ista inductio sortes currit plato currit ꝛ sic de aliis: ergo omis hō currit sic reducitur: omne quod est sortes vl' plato ꝛ sic de aliis currit: omis homo est sortes vel plato ꝛ sic de aliis: ergo omis homo currit. ꝛ debēt capi illa singularia disiunctiue ꝛ nō copulatiue: qr nō pōt copulatiue vificari de suo vli sz disiunctiue tn̄.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄ ꝓmo sic: inductio est motus rōnis vel intellectus q̄ fit argumētatio: sed motus intellectus nō fit a singularib⁹: qr intellect⁹ nō cognoscit singularia sed solū vle quod est obiectū eius: ergo inductio nō fit a singularibus. Secūdo sic: in omni argumētatione ꝓbatiua antecedens debet ee noti⁹ consequēte: sed singularia nō sunt notiora sub vli q̄ sunt infinita ꝛ indeterminata: ergo inductio nō fit a singularibus ad vle. Tertio sic: hec est bona inductio: omnis equus currit: omnis homo currit: ꝛ sic de aliis specieb⁹ animalis: ergo omne aial currit: ꝛ tn̄ ibi nō arguit̄ a singularibus ad vle: ergo ꝓtra diffinitionē. Quarto sic: hic arguitur a singularibus ad vle: sortes currit: plato currit: ꝛ sic de aliis: ergo omnis asinus currit: ꝛ tn̄ ibi nō est bona ꝯsequētia: ergo male dicit̄ q̄ inductio est bona ꝯsequētia. Quinto sic: in oi sillogismo sunt tres termini: sed in inductōe sūt plures termi q̄ tres: g̃ inductio non reducit̄ ad sillogismū.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̄ licz intellectus nō cognoscat singularia directe: tn̄ bene cognoscit reflexe p hoc q̄ intellectus reflectitur ad sensum quo singularia cognoscūtur sed soluz cognoscit vle directe tanq̄ ꝓprium obiectū eius.

Ad secundū dicit̄ q̄ licz singularia non sint notiora simpliciter suo vli: tn̄ sunt notiora quo ad nos q̄ suū vle. ꝛ licz aliq̄ singularia sint infinita quo ad nos: tn̄ aliqua possūt esse nobis nota: ꝛ tunc enumerādo illa que sunt nobis nota: ꝛ comprehēdendo alia sub illa clausula cōi: ꝛ sic de aliis potest fieri inductio. Ad tertiū dicit̄ q̄ ibi nō bene arguitur a singularbus simpliciter: tn̄ bene arguitur a singularibus in respectu: quia ista omnis equus currit ē quodā modo singularis ad istam: omne animal currit: ꝛ hec sufficit ad inductionē ut dictū est. Ad quartū dicit̄ q̄ ibi nō arguit̄ a singularibus ad vle illor singulariū enumerator quod ad inductionē requirit̄. Ad quintū dicitur q̄ licz in inductione sint plures termini q̄ tres sm vocem: tn̄ accipiunt̄ p modū trium in sillogismo: quia cuncta singularia in antecedente inductionis posita capiuntur pro medio.

Entimema est sillogismus impfectus id est oratio in qua nō omnibus premissis positis infertur conclusio festinata: ut omne animal currit: ergo omnis homo currit. In hac eni argumētatiōe includitur hec propositio: omnis homo est aial: que si apponeretur perfectus essz sillogismus. Aristoteles autē sic diffinit entimema: Entimema est ex icotibus ꝛ signis. Icos autē idem est quod propositio probabilis. Signū autē ut hic sumitur idem est quod demōstratiua uel probabilis vl' necessaria propositio: ꝛ hoc in inferendo Unde signuz cōmuniter sm q̄ hic sumit̄ dicit necessitatē illatōnis. Icos dicit probabilitatez ipius propositionis in se: sm quam probabilitatem propositio dicitur uera. Unde licz in entimemate ē tn̄ propositio una inferēs: ꝛ alia illata. tamē sm q̄ propositio inferens apparet omnibus uel pluribus esse uera: sicut dicitur icos: quia iam sic esset probabilis: ut quilibet diligit diligentē se. Scōm autē q̄ ipsa de necessitate infert conclusionem: sic est signum. ꝛ sic eadem propositio est icos ꝛ signū: sz sm aliud ꝛ aliud. Siquis obijciat

q̄ debet diffiniri entimema sic: Entimema est ex icotibus ⁊ signis quꝝ tm̄ sit una propositio inferens que est icos ⁊ signū ſm diuersa. Dicēdū est q̄ licꝫ sit tm̄ una propositio inferens actu: habet tamē in se uirtutem duarum propositionū: quia habet in se uirtutē propriam ⁊ illius que subintelligit: ⁊ sic est una ſm substantiā: ⁊ due ſm uirtutem: ⁊ ideo dicitur in plurali numero ex icotibus ⁊ signis. Sciendum autem q̄ omne entimema debet reduci ad sillogismū: quia in quolibet entimemate sūt tres termini sicut in omni sillogismo: quorū terminorū due ponūtur in cōclusione: ⁊ sunt extremitates. aliud autem est mediū quod nunq̄ ponitur in conclusione. Illarū autē extremitatum altera sumpta est bis: in entimemate altera semel: ⁊ extremitate semel sumpta ⁊ medio debꝫ fieri propositio una ſm exigentiam modi: ⁊ sic fiet sillogismus. Verbi gratia: In hoc entimemate: omne animal currit: ergo omnis homo currit: hō ⁊ currit sūt extremitates: animal est mediū. sed extremitas hec. ſ. homo sumpta est semel: ergo ex ipa ⁊ medio fiat propositio una: sic omnis homo est animal: ⁊ tūc completus erit sillogismus sic: omne animal currit: omnis homo est animal: ergo omnis homo currit. Exemplum autē est quando per unū particulare probatur aliud particulare per aliquod simile repertum in ipsis: ut leodienses cōtra astorizenses pugnare malum est: ergo astorizenses cōtra cemotēses pugnare malū est. utrobiq̄ enī est malū affines cōtra affines pugnare.

¶ Postq̄ autor determinauit de sillogismo ⁊ inductione que sunt principaliores partes augmētationis: hic conseq̄nter determinat de entimemate ⁊ exemplo que sunt reducibiles ad alias species. ſ. entimema ad sillogismū: ⁊ exēplum ad inductionē. ⁊ quia entimema est exemplo perfectius: ideo prius determinat de entimemate q̄ de exēplo: ipm primo sic diffiniens: Entimema est sillogismus imperfectus. In qua diffinitione ponitur sillogismus loco generis capiendo sillogismū cōmuniter ut se extendit ad sillogismū perfectum formaliter in modo ⁊ figura: ⁊ ad sillogismū perfectū virtualiter. Et ponitur imperfectus ad differētiam sillogismi perfecti formaliter completi ex duabus premissis: ⁊ consequēter explicatur hec diffinitio: Entimema est oratio in qua nō omnibus premissis positis sed tm̄ una inferē festinata oclusio: ut hic ois hō currit: ergo ſor. currit posita maiore tm̄: ⁊ p̄supposita minore inferē cōclusio.

Primo sciendū q̄ in omni entimemate ſm intellectum ponūtur due premisse: sed ſm vocē ponitur una tm̄: ⁊ alia tacetur ⁊ retinet in mente: ⁊ inq̄ntum sunt ibi due premisse ſm intellectū vocatur sillogism⁹ ⁊ ea parte qua deficit una ſm vocē dicitur imperfectus. ⁊ quia una tacetur que retinetur in mente. ideo dicitur entimema ab en quod est in: ⁊ timos quod est mens: ⁊ monos quod est unū quasi in mente retinens vnam propositionē. ⁊ oportet illam que retinetur in mente eē probabilem ⁊ necessariam: ⁊ q̄ p̄supponatur tanq̄ vera. Et propter hoc Aristoteles sic diffinit entimema Entimema ē sillogismus ex icotibus ⁊ signis. Icos enī est propositō probabilis. ⁊ signum ibi capitur pro propositione necessaria: ut hic omne animal currit: ergo omnis homo currit minor p̄supponitur scilicꝫ omnis homo est animal: que est propositō necessaria ⁊ signū: Ex quo patet q̄ consequētia entimematis nō tenet gratia forme arguēdi sed gratia materie: quia ibi p̄ponit virtus alicui⁹ premissarū.

Secundo sciēdū q̄ entimema sic reducitur ad sillogismū: quia in ipo sunt due extremitates in cōclusione quarū maior extremitas est predicatū: ⁊ minor extremitas subiectū: ⁊ ibi ponitur mediū: quod nō intrat conclusionē ⁊ ponitur in antecedente cum altera extremitate. vnde formādo vnam premissarū cum medio ⁊ cum extremitate nō posita in antecedēte fit sillogismus pfectus. Et ſi mediū ponatur in antecedente cum subiecto cōclusionis ibi est minor premissa ⁊ deficit maior: ut hic omnis homo est risibilis: ibi deficit maior. ſ. omne risibile ē animal: ergo omnis homo est animal. Et ſi mediū ponatur in predicato conclusionis quod est maior extremitas: ibi est maior premissa ⁊ deficit minor: ut hic oñe animal currit: ergo omnis homo currit: ibi deficit minor: ſcilicꝫ omnis homo est animal. Et ſi tale mediū possit subijci maiori extremitati ⁊ p̄dicari de minori entimema reducitur ad primā figurā. Et ſi predicatur de vtraq̄ sic reducitur ad secūdam. Et ſi subijcit vtriq̄ sic reducitur ad tertiam figuram.

Tertio sciendū q̄ exemplum sic diffinitur: Exemplum est progressus ab vno particulari ad aliud particulare probandū propter aliquod simile in ipis repertū: ut ſortes est risibilis: ergo plato est risibilis: eo q̄ vterq̄ ē homo in quo habent similitudinē essentialem. In qua diffinitione ponitur progressus loco generis. ⁊ ponitur ab vno particulari ad differentiā entimematis ⁊ sillogismi. ⁊ ponitur ad aliud particulare ad differentiam inductionis que procedit ad vniuersale probādū. ⁊ ponitur propter aliquod simile in ipis repertū ad ostendendū vnde prouenit virtus probatōnis in exemplo: quia prouenit propter similitudinem duorū particularium ad inuicem. ⁊ quicquid conuenit vni singulari inquantū est simile alteri etiam conuenit alteri: ut risibile conuenit ſorti inquantū est homo: ideo risibile conuenit platoni inquantū est hō.

Quarto sciendum est q̄ ad reducendū exemplū ad sillogismū oportet primo per inductionē imperfectam ostendere maiorē extremitatē que est predicatū conclusionis de illo cōmuni in quo conueniunt illa singularia: ⁊ per illud cōmune ostēditur sillogistice de alio singulari quod est minor extremitas: ut arguendo sic: ſortes est risibilis: ergo omnis homo est risibilis: ibi est inductio imperfecta. ⁊ vltra: omnis homo est risibilis: plato est homo: ergo plato est risibilis. in hoc sillogismo homo ponit pro medio: ⁊ illud cōmune in quo sibi assimilātur pro maiori extremitate: ⁊ suū simile q̄ est plato est minor extremitas. Et diffinitur aliter exemplū ab Arist. Exemplū est argumētatio q̄ p̄ simile minoris extremitatis ostēdit maiorē extremitatem de medio: ⁊ p̄ mediū de maiori extremitate. ⁊ oportet maiorē extremitatē notiori modo conuenire p̄mo singulari q̄ medio. ⁊ q̄ notius insit medio q̄ minori extremitati: Ratione

tuius: totus ꝓcessus exemplaris vocat. ⁊ ꝓ hoc ꝑz quid sit entimema ⁊ exēplū: ⁊ quo modo reducūtur ad sillogismū.

Contra predicta arguit̄ ꝑmo sic: entimema ⁊ sillogismus inē se opponūt̄ ⁊ sūt spēs distincte: g⁹ entimema nō ē sillogism⁹.

Secundo sic: in ꝑmo posteriox dicit̄ ꝙ entimema est ve sillogism⁹: ergo entimema non est sillogism⁹ impfectus.

Tertio sic: h̄ est sillogism⁹ impfect⁹: ois asinus currit: ḡ ois hō currit. ⁊ posita illa minoꝛe ois hō est asinus erit sillogism⁹ pfectus: ⁊ tn̄ nō est bona ꝟsequētia: ergo male dicit̄ ꝙ in entimemate est bona ꝟsequētia. Quarto sic: vnū singulare sile alteri nō est magis notū ꝙz aliud. ſz ois argumētatio ꝓcedit a magis noto ad min⁹ notū: ergo in exemplo vnū ꝑticulare nō ꝓbat ꝑ aliud. Quinto sic: nō ſequit̄ sortes ē risibil̄ ergo ois hō est risibil̄: ⁊ tn̄ ibi arguit̄ eo modo reducēdo exēplū ad sillogismū ostēdendo maiorē extremitatē de medio in quo ꝟueniūt ꝑ̄a singlaria: ḡ exemplū nō est reducibile sillogismū.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istox dicit̄ ꝙ ꝛz entimema nō sit sillogism⁹ pfect⁹ in modo ⁊ in figura formaliter: tn̄ est bene pfectus virtualiter: ⁊ est impfect⁹ formaliter eo ꝙ deficit vna ꝓmissarū ⁊ est pfectus virtualiter: qz ibi sunt due ꝓmisse ſm intellectū arguentis qui tacet vnā quā ꝓsupponit ꝑ se eē notā: ideo dicit̄ pfect⁹ sillogism⁹: ⁊ ꝓ hoc soluit̄ secundū argumentum. Ad tertiū dicitur ꝙ in entimemate requirit̄ ꝙ illa ꝓmissa quā ꝓsupponit sit vā uel ꝓbabil̄: ⁊ hoc nō fit in isto argumēto: ois asinus currit: ergo ois hō currit: iō ibi nō est entimema ⁊ licz ibi fit sillogism⁹ pfectus formaliter: nō tn̄ est pfect⁹ virtualiter: qō requirit̄ ad rationē entimematis. Ad quartū dicitur ꝙ ꝛz ſm rem vnū singulare nō sit notiꝰ alio in eo ꝙ singularia sunt: tn̄ bn̄ pōt eē quo ad nos notiꝰ alio: ⁊ ſm hoc pōt ꝓbare aliud.

Ad quintū dicitur ꝙ licz inducēdo exēplū ad sillogismū in illa reductiōe impfecta nō sit ꝟsequētia necessaria: tn̄ bn̄ est ibi ꝟsequētia ꝓbabil̄: qz ꝓbabile est ꝙ si maioꝛ extremitas cōueniat vni singulari eo ꝙ cōuenit cū alio singulari in tali medio: ⁊ illud singulare ꝛtineat̄ sub illo medio ꝙ illa maioꝛ extremitas illi medio vlter ꝟueniat.

Argumentū aut̄ ꝑ locū confirmatur. unde vanda est diffinitio loci, ꝑt hic sumitur: Locus eni est sedes argumēti: uel id unde ad questionē ꝓpositā cōueniens trahitur argumentū. Quid aūt sit questio dictum est ꝓius. Et sciendū aut̄ ꝙ ꝓpositio questio ⁊ conclusio ſm substantiam siue in subiecto idem sunt. Eadem eni oratio ꝓpositio ē ⁊ questio ⁊ conclusio: ut hic: omnis homo currit. Differunt aut̄ ſm rationes ul̄ diffinitiones diuersas ut ꝓius patuit. Scōm eni ꝙ dubitatur est questio: ꝓout aut̄ ꝓbata est ꝑ argumentū est cōclusio: ꝑt aut̄ ponitur ꝓ alio in ꝓmissis est ꝓpositio. unde ꝓpositio dicitur ſm ꝙ est in ꝓmissis ad ꝓbandū cōclusionem. Enūciatio aūt est ſm ꝙ significat esse ul̄ nō esse. ut sortes currit: sortes nō currit. Habito de diffinitiōe loci sequitur ipsi⁹ loci diuisio. Locus aut̄ diuiditur in locum maximā: ⁊ in locum differētie maxime. Locus maxima idem est quod ipsa maxima. Maxima aut̄ est ꝓpositio q̄ altera nō est ꝓioꝛ neqz notioꝛ: ut omne totuz maius est sua parte. Item de quo cunqz ꝓdicatur diffinitio ⁊ diffinitum. De quacūqz ꝓdicatur species ⁊ genus Locus uero differētie maxie est ille quo una maxima differt ab illa maxima. uer⁹ bigratia. Iste maxime De quocūqz ꝓdicatur species ⁊ genus De quocūqz diffinitio ⁊ diffinitū: differūt ꝑ terminos ex quibus componunt̄. Una eni componit̄ ex genere ⁊ specie, altera uero ex diffinitione ⁊ diffinito. Unde isti termini simplices dicuntur differentie maxime: ⁊ tā locus maxima q̄z locus differentie maxime dicitur locus: quia utrūqz confert firmitudinem ⁊ robur argumēto. unde ꝓportionabiliter sumitur hic locus ad locum in rebus naturalibus: quia sicut ille seruat res in esse: sic similiter hic locꝰ conseruat argumentum.

¶ Postq̄z autoꝛ determinauit de argumēto ⁊ argumētatione: hic consequēter determinat de loco qui ꝑ argumentum diffinitur ſm ꝙ in eo confirmatur ipsum argumentū ipsum ꝓmo sic diffiniens: Locus est sedes argumēti: uel id a quo ad ꝓpositā questionē conueniēs elicitur argumentū: Cuius ratio est: quia locus est habitudo necessaria terminoꝝ ad inuicē. Uel est ꝓpositio necessaria que est ꝑ se nota ꝓpter talem habitudinē terminoꝝ inter se: ſz in tali habitudine terminoꝝ inter se: uel in ꝓpositione ꝑ se nota que fit ex illis terminis cōfirmatur mediū ꝓbans ⁊ inferens conclusionē quod dicitur argumentū: ⁊ etiā elicitur uirtus argumēti ad ꝓpositam questionē ex illa habitudine terminoꝝ: uel ex aliq̄ ꝓpositiōe ꝑ se nota: ideo locus bene dicitur argumentū uel aliud a quo elicitur argumentū. Prima aut̄ pars cōueniētius ⁊ principalius cōuenit loco maxime. ⁊ secūda conuenit loco differētie maxime: ꝗlibet quelibet pars aliquo modo possit competere cuilibet loco: quia in utroqz confirmatur argumentū: ⁊ etiam ab utroqz pōt elici argumentū ad aliquā ꝓpositā q̄stionē.

Primo sciendū ꝙ hic nō capit̄ ꝓprie locus ꝓ superficie corꝓoris ꝛtinētis que est mēsura locati ut capitur in predicamētis: sed capitur transumptiue ꝓ habitudine terminoꝝ uel ꝓpositione ꝑ se nota que est aliquo modo generatiua ⁊ conseruatiua argumenti: sicut locus dicitur cōseruatiuus locati. Et dicitur etiam talis locus dyalecticus sedes argumēti: nō ꝓprie sed metaphoꝛice siue transumptiue: quia sicut sedens in sede cōfirmatur ⁊ quiescit: ita argumētatio quiescit ⁊ confirmat̄ in loco dyalectico: quia cum intellectus dubitat de virtute probatiua ul̄ illatiua argumēti: ⁊ reperit habitudinē terminoꝝ: uel ꝓpositionē ꝑ se notā ubi confirmat̄ illa habitudo: tūc intellectus quiescit ⁊ ampli⁹ nō dubitat de illa

Secūdo virtute nec ō ꝛclusiōe ꝓbata ꝑ argumētū. sciēdū ꝙ locus diuiditur ꝑ locū maximam: ⁊ locū differentiā maxime: qui sic inter se differunt:

quia locus differẽtia maxime dicit habitudinẽ ttrmino:ũ in qua fundat̃ ⁊ confirmat̃ argumentũ incomplete tamen et impfecte:⁊ locus maxima dicit ꝓpõnẽ p se notã prop̃ illã habitudinẽ ťminoꝝ q̃ cõplete ⁊ explicite terminat argumẽtũ. Vbi gra arguendo sic: sor. est hõ: ḡ sortes est aial. si ꝓbet̃ p locũ a spẽ ad gen⁹ ẽ loc⁹ dria maxie ⁊ terminat impfecte argumentum: qz põt adhuc dubitari q̃lis est illa habitudo spẽi ad gen⁹. ſz qũ aduenit ista maxima de quocũq; predicatur spẽs ⁊ suũ gen⁹: tũc explicite terminat argumentũ. ⁊ p hoc habeť sufficiẽtia istoꝝ membroꝝ: qz ois locus confirmat argumentũ: uel ergo confirmat explicite ⁊ pfecte: ⁊ sic est loc⁹ maxima. uł implicite ⁊ impfecte: ⁊ sic est dria maxime. Ex quib⁹ pz q̃ locus dria maxime via gnationis est ꝑ q̃ locus maxima: tñ via pfectionis est posterior: ⁊ dr locus maxima p appositõez. Et sic ibi nõ est incõgruitas structiõis

Tertio maxia enĩ tenet̃ substãtiue ⁊ nõ adiectiue. sciẽdũ q̃ loc⁹ maxima idem est qđ ipsa maxima: ⁊ maxima est ꝓpositio p se nota q̃ nõ est altera prior nec̃ notior: ut omne totũ ẽ mai⁹ sua pte. Et rõ diffinitiõis est: qz in tali ꝓpõne ẽ habitudo imediata uel p se nota terminoꝝ inť se: iõ cognitis illis terminis intellect⁹ statim apprehẽdit habitudinẽ illoꝝ terminoꝝ: ⁊ cognoscit ꝓpõnem necessariã q̃ fit ex illis terminis: ⁊ illa notificat̃ p aliã ꝓpõnẽ ſz p suos terminos: iõ nulla ẽ notior ipsa. ⁊ vocat̃ maxia qz ł fit pua in q̃ntitate: est tñ maxima invirtute: ⁊ in gradu certitudinis: qz põt certificare multas alias ꝓpõnes. Alio noie dr dignitas: qz seipsam dignificat ut ab intellectu cognoscat̃. Alio mõ dr cõis animi cõceptio: qz ab intellectu multoꝝ facilr capit̃: iõ illã sic diffinit Boeti⁹: cõis animi

Quarto cõceptio est quã quisq; ꝓbat auditam. sciẽdũ q̃ locus dria maxime est ille per quẽ vna maxima differt ab alia: ut sunt termini hũtes necessariam habitudinẽ inter se: ex q̃ ꝓuenit necessitas illius maxime: ut iste maxime de quocunq; ꝑdicat̃ spẽs ⁊ suũ genus: ⁊ de quocũq; ꝑdicat̃ diffinitio ⁊ diffinitũ: differunt p suos terminos: ⁊ illi termini inq̃ntũ hñt habitudinẽ necessariam ad inuicẽ vocant̃ loci drie maxime. vnde dicuntur loci inq̃ntũ ex ipsis elicit̃ argumentũ: uł in ipis confirmat̃. ⁊ dr dria maxie inq̃ntũ faciũt vnã maximã differre ab alia

Sed contra predicta arguitur ꝓmo sic: argumentũ est mediũ argumẽtatõis ꝓbans cõclusionẽ: ⁊ locus maxima est vna ꝓpõ argumẽtationis: ſz mediũ nõ confirmat̃ in ꝓmissis argumẽtatõis: ergo locus maxima nõ est sedes argumẽti. Secũdo sic: argumentũ ⁊ locus idẽ sunt: ut in isto argumẽto hõ currit ergo aial currit: hõ est argumentũ qz est mediũ ꝓbãs conclusionẽ ⁊ etiã est locus inq̃ntũ in ipso est spẽs: ⁊ dr locus a spẽ. sed idem non confirmat seipm: ḡ locus male dr sedes argumẽti.

Tertio sic: locus dria maxime est ps loci maxime ⁊ i eo cõtinet̃: ergo mẽbra hui⁹ diuisionis coincidũt. Quarto sic: hec ẽ vna maxima: omne totũ est mai⁹ sua pte: ⁊ tñ aliq̃ est notior ipsa: ut ista de quolibet eẽ uel nõ eẽ de nullo am bo fił: ergo otra diffinitõez maxime. Quinto sic: ois loc⁹ est habitudo ut pz in diffinitõib⁹ omniũ locoꝝ. ſz termini maxie nõ sunt habitudo: ḡ male dicunt̃ loci drie maxime.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q̃ licz argumentũ q̃ntũ ad suũ mãle q̃ ẽ termin⁹: q̃ est mediũ argumẽtatõis nõ confirmet̃ p maximã: tñ q̃ntũ ad vtutẽ ꝓbãdi conclusionẽ confirmat̃ in maxima p quã virtus argumẽti pfecte explicat̃ ⁊ manifestat̃ intellectui. Ad secundũ dicit̃ q̃ ł locus ⁊ argumẽtũ q̃q; sint idẽ mãlit̃: tñ differũt formalit̃ ut in illo exẽplo ꝑdicto hõ inq̃ntũ hz virtutẽ ꝓbãdi cõclusionẽ dr argumẽtũ ⁊ inq̃ntũ est spẽs ⁊ hz habitudinẽ ad gen⁹ dr locus: ⁊ in ista habitudine confirmat̃ virtus q̃ dr argumentũ. Ad tertiũ dicit̃ q̃ ł in maxima includat̃ mãlit̃ locus dria maxie tanq̃ ps mãlis ei⁹: nõ tñ formalit̃ ut ptinens ad formã maxime: ideo locus maxima ⁊ locus dria maxime nõ coincidunt in idez formalit̃. Ad q̃rtũ dr q̃ licz aliq̃ ꝓpõ sit simplicit̃ notior ista: omne totũ est mai⁹ sua pte: nulla tñ est notior in suo gnẽ: boc est q̃ fiat ex eisdẽ terminis ⁊ in eodẽ genere terminoꝝ: qz ex talib⁹ terminis nulla constituit̃ imediatior ista. s. omne totũ est mai⁹ sua pte. Ad q̃ntũ dr q̃ licz termini maxime sm vocẽ non sint habitudines: tñ q̃ntũ ad significata ipoꝝ iportãt habitudines: qz sunt termini cões ⁊ tales significãt habitudines rerũ inť se: ut gen⁹ significat habitudinẽ superioris ad inferiora ⁊ spẽs ecõtra.

Item locus differẽtia maxime diuidi tur per locum intrinsecuz ⁊ extrinsecũ ⁊ medium. Locus intrinsecus est q̃n sumitur argumentũ ab eis que sunt de substãtia rei ut a diffinitione: ut si dicatur aial rationale mortale currit: ergo homo currit. Locus extrinsecus est q̃n sumitur argumentũ ab eis que sunt omnino sepata a substantia rei ut ab oppositis: ut si queratur utrũ sortes sit albus ⁊ terminetur sic: sortes est niger: nõ ergo est albus. Locus medius est q̃n sumitur argumentuz ab eis que partim conueniunt ⁊ partim disconueniũt cum terminis in questione positis: sicut in uninoco ⁊ denominatiuo que dicuntur coniugata: ut si queratur utrum iustícia sit bona: ⁊ probetur: iustũ est bonũ. ergo iustícia est bona.

¶ Postq̃ autoꝝ determinauit de loco in cõi tam diffiniti ue q̃ diuisiue: ⁊ posuit diffinitionẽ loci maxime ⁊ etiã loci dríe maxime: hic cõsequẽter diuidit locũ dríam maxie p locũ intrinsecũ extrinsecũ ⁊ mediũ. Cui⁹ diuisiõis rõ est: qz ois locus dría maxime importat habitudinẽ termini inferẽtis ad terminũ illatũ. uel ergo termin⁹ inferẽs simplicit̃ conuenit cum termino illato: ⁊ sic est locus intrinsec⁹. uel discõuenit ab eo: ⁊ boc est dupliciter: qz uel discõuenit simpliciter: uł ptim conuenit ⁊ ptim differt. Si primũ sic est loc⁹

Primo extrinsec⁹. si secundũ sic est locus medius. sciendũ est q̃ locus intrinsec⁹ est q̃n sumitur argumentũ ab his q̃ sunt de substantia rei: ł est q̃n terminus inferẽs est de substantia uel eẽntia termini illati: ut ꝓposita ista q̃one vtrũ sortes sit aial: arguit̃ sic: sortes ẽ hõ ergo sortes est aial: ibi sumitur argumentũ ab illo termino inferẽte hõ qui intrinsece conuenit cũ termino illato. s. cũ aiali. Et dicit̃ locus intrinsecus: qz q̃n terminus inferẽs est intrinsecus illato uel ecõtra ibi est intrinseca habitudo inter illos terminos eo q̃ habitudo vnius termini ad aliũ nõ distinguit̃ realiter a termino cui⁹ ẽ habitudo. nec semp oportet ad talem locũ q̃ termin⁹ inferẽs sit eẽntia uł diffinitõe ẽni illati: ſz sufficit q̃ sit itrinsec⁹ sm aliquẽ modũ eẽndi in.

Secundo sciendũ q̃ locus extrinsecus est q̃n sumit̃ argumentũ ab his q̃ sũt oino sepata a substãtia rei. i. q̃n termin⁹ inferẽs simplicit̃ est extrinseus ⁊ discõueniens cũ termino illato: ut arguendo sic: sortes est albus: ergo sortes nõ est niger termin⁹ inferẽs. s. albus est totalr extrinsecus termino illato. s. nigro: ⁊ propt̃ hanc cãm talis locus vocatur extrinsecus. Et licz habitudo localis in illo loco sit quodã modo intrinseca in termino inferenti: tamen est extrinseca in ordine ad terminum illatum: ⁊ est habitudo negatiua tñ inter illos terminos ⁊ nõ habitudo positiua sicut in loco intrinseco.

Tertio sciendū ꝙ locus medius est qñ sumitur argumentum ab his que partim conueniūt ꝛ differūt cū terminis in questione posit: hoc est qñ inferens partim conuenit cū termino illato ꝛ partim differt: sicut est inter concretū ꝛ abstractū que conueniunt in re significata: ꝛ differūt in modo significādi. ꝛ cōueniunt in principio dictionis: ꝛ differūt in fine sicut est inter coniugata ꝛ casus: ut si queratur vtrū iusticia sit bona ꝛ probetur sic: Justū est bonū: ergo iusticia ē bona. ibi iustū partim cōuenit ꝛ partim differt a iusticia. Et dicitur talis locus medius: quia terminus inferens medio modo se habet ad terminū illatū quantū ad hoc quod est conuenire ꝛ disconuenire: ideo iste locus q̄ntū ad conuenientiā ꝛ differentiam termini inferentis ꝛ termini illati dicitur aliquo modo medius per participationē inter terminū intrinsecū ꝛ terminum extrinsecum.

Quarto sciendū ꝙ predicta diuisio loci per illos tres modos nō est diuisio generis in suas species: quia locus non dicitur equaliter de istis tribus membris: sed est diuisio analogi in sua analogata: quia locus dicit de istis tribus fm prius ꝛ posterius: prius enī dicitur de loco intrinseco ꝛ postea de alijs. Et ratio est: quia locus est habitudo termini inferentis ad terminū illatum. sed in loco intrinseco vbi est habitudo positiua tm̄ est perfectior habitudo q̄z in loco extrinseco vbi est habitudo priuatiua tm̄: que solus habet cognosci per respectū ad habitudinem positiuam sicut priuatio cognoscitur per habitū: ꝛ etiam locus medius participat rationē vtriusq; loci: quia habz conuenientiam cū loco intrinseco ꝛ extrinseco: ꝛ ea parte qua cōuenit cum loco intrinseco perfectior est loco extrinseco. ꝛ per hoc patent diffinitiones ꝛ comparatio illorum locorū inter se.

Sed contra predicta arguit primo sic: Locus cuius maxima multiplicatur sicut locus differentia maxime: sed locus maxima non diuidit̄ur per locū intrinsecū extrinsecū ꝛ medū: ergo male diuiditur hoc modo locus differentia maxime. Secūdo sic: locus differentia maxime habet diuidi fm diuersas differentias entis eo ꝙ dicit habitudinē termini ad terminum que se tenet ex parte rei significate. sed plures sunt differētie entis q̄z tres sicut idem: diuersum: actus: potentia: accidens: ꝛ substātia ꝛ sic de alijs: ergo non sunt tm̄ tres modi differētie maxime. Tertio sic locus dyalecticus dicitur fm similitudinē ad locū realem: sed omnis locus realis est extrinsecus locato quia est subiectiue in locante: ergo omnis locus dyalecticus est extrinsecus: ꝛ nullus est intrinsecus. Quarto sic: oīs locus est habitudo medians inē terminū inferentē ꝛ terminū illatū: ergo omnis locus est medius. Quinto sic: arguēdo sic Homo currit ergo animal currit. terminus inferēs. s. homo partim cōuenit cū termino illato ꝛ ptim ab eo differt: ꝛ tm̄ ibi nō est locus medius: sed locus a spē ad genꝰ: ergo male diffinit̄ locus medius.

Ad argumenta. Ad primū dicitur: ꝙ licz nō ponatur explicite diuisio loci maxime: tamen satis ponitur implicite: quia potest intelligi multiplicatio eius per diuisionē loci differentie maxime: quia variatis terminis qui sunt differētie maxime fm diuersos locos etiam variantur maxime que formant fm habitudines illoꝝ terminoꝝ: ideo in quolibet loco spāli fit vna maxima special. Ad secundū dicit̄: ꝙ licz diuisio loci differentie maxie sumat̄ fm aliqs drias entis s. fm idē diuersum ꝛ partim idem ꝛ partim diuersum: non tm̄ sumit̄ fm oēs drias entis: ideo nō oportet ꝙ sint tot modi locoꝝ quot sunt modi entis. Ad tertiū dicit̄ ꝙ licz locꝰ dyalecticus habeat similitudinē cū loco nāli in eo ꝙ est cōseruatiuus ꝛ generatiuꝰ argumēti: sicut locus nālis est conseruatiuus locati: nō tm̄ sumit̄ fm illā similitudinē q̄ est eē extrinsecū: q̄re nō oportet ꝙ oīs locus drīa maxime sit extrinsecꝰ.

Ad q̄rtū dicit̄ ꝙ negat̄ cōntia: Et rō est: qz nō dr̄ locꝰ medius eo ꝙ sit habitudo mediās inter illos duos terminos sz qz terminꝰ inferēs ptim conuenit cū termino illato ꝛ ptim differt ab eo. Ad q̄ntū dr̄ ꝙ licz hō ꝛ asal ptim conueniant ꝛ differāt: tm̄ hō ibi nō infert asal in illo argumēto inq̄ntū ē conueniēs ꝛ drīs sil: sz rōne conueniētie tm̄: iō ibi ē locꝰ intrinsecꝰ

Locus intrinsecus diuiditur per locū a substantia ꝛ p locū a cōcomitātibꝰ substantiā. Locus a substantia est qñ sumit̄ argumentū ab his que sunt de substātia terminoꝝ positoꝝ in questione. Et diuiditur hic locus p locū a diffinitione ꝛ locum a descriptione et locum a nominis interpretatione.

¶ Postq̄ autor posuit diuisionē loci drīe maxime ꝛ diffinitōes mēbroꝝ ei: hic cōsequenter subdiuidit vnū membrū illius diuisionis. s. locū intrinsecū dicēs ꝙ locus intrinsecus diuidit̄ p locū a substantia ꝛ p locū a cōcomitātibꝰ substātia. Cuiꝰ rō est: qz in oī loco intrinseco terminꝰ inferēs aliquo modo facit vnū cū termino illato. uel ergo dicit̄ conuertibiliter totā substantiā termini illati: uel dicit aliq̄d cōcomitans illā substantiā: ꝛ nō dicit conuertibiliter illā substantiam fm se totā. Si primū sic est locꝰ a substantia. Si secūdū sic ē locus a cōcomitātibꝰ substantiā. ꝛ qz terminꝰ dicēs conuertibiliē totā substantiā alteriꝰ pfectiorē habz habitudinē ad alterū q̄z ille q̄ nō dicit conuertibiliē ipsam: iō locus a substantia pfectior est q̄z locus a cōcomitātibꝰ substantiam.

Primo sciēdū ꝙ locus a substātia ē qñ terminus inferēs dicit conuertibiliē totā substantiam termī illati: ut arguēdo a diffinitōe ad diffinitū: ꝛ nō oportet ad talē locū ꝙ terminꝰ inferēs explicet substantiā termini illati: qz locꝰ a diffinito ad diffinitōez ē locꝰ a substātia: ꝛ tm̄ diffinitū nō explicat naturā diffinitōis nec descriptū respectu descriptōis: iō nō semp oportet ꝙ terminꝰ inferens dicat explicationē alteriꝰ: sz sufficit ꝙ dicat conuertibiliter totā substantiā eiꝰ. ꝛ iō in textu sic diffinit̄: locꝰ a substantia est qñ sumit̄ argumentū a substantia terminoꝝ in qōne positoꝝ: qō dz intelligi a substātia: ḃ est ab illo qō dicit conuertibiliē totā substantiā rei. Et nō capit̄ ibi substātia gnāliē pro quocūq; eē rei ut sumit̄ in diffinitōe loci intrinseci alias nō differret diffinitio loci intrinseci a diffinitōe

Secundo loci a substantia.
sciēdū ꝙ locus a cōcomitantibꝰ substantiā est qñ sumit̄ argumētū ab his q̄ conueniūt cū substātia rei: nō tm̄ dicūt conuertibiliē totā substantiā eiꝰ: ut qñ terminꝰ inferēs conuenit cū termino illato: nō tm̄ conuertibiliē. ut arguendo a pte ad totū: uel a toto ad partē. uel a cā ad effectū uel ecōtra. in talibꝰ enī terminꝰ inferēs sp facit aliquo mō idē cū ēmino illato nō tm̄ conuertibiliē. ꝛ nō oportet in tali loco ꝙ semp terminꝰ inferēs fit vnū in eēntia cū termino illato: sz sufficit ꝙ fz aliquē modū eēndi in includat̄ in eē eiꝰ: ꝛ facit vnū cū ipo in rōne inferēdi ꝛ p respectū ad argumētū qō infert ēminū illatū positū ī qōne.

Tertio sciendū ꝙ locꝰ a substātia diuidit̄ p locū a diffinitōe a descriptōe ꝛ a nois interpratōe. Cuiꝰ rō ē qz in loco a subā vnū ēminoꝝ sp dic̄ explicatiōez alteriꝰ: iz nō sp terminꝰ iferēs dicat explicatōez ēmini illati ut priꝰ dictū ē sz ab ipo denoiat̄ locꝰ: ul̄ g̃ tal̄ explicatio sumit̄ a pncipijs eēntialibꝰ rei: ꝛ sic ē locꝰ a diffinitōe. uel a ꝓprietatibꝰ eiꝰ: ꝛ ḃ dupliciē. ul̄ sumit̄ a ꝓprietatibꝰ rei fm se: uel ab ipsis ꝓprietatibꝰ inq̄ntū ab ipsis fit ipositio nois. Si primū sic ē locus a descriptōe. si secūdū sic est locus a nois interpratōe. diffinitio enī explicat eē rei p eēntialia ꝛ descriptio idē explicat p accētalia ipsiꝰ: ꝛ interpratio explicat ipm p ꝓprietates a quibꝰ nomē imponit̄: ꝛ q̄ꝝ vocat̄ diffinitio q̄d nois.

Quarto sciẽdum q̃ diffinitio dupliciṫ ꝺsideraṫ. Uno mõ q̃ntũ ad eiꝰ ſubſtantiã ꝓut dicit p̃ncipia eẽntialia diffiniti: ⁊ ſic ipſa ẽ mediũ ſillogiſmi demõſtratiui: ⁊ ab ea ſumiṫ locus demõſtratiuꝰ ⁊ nõ ꝺyalecticus. Alio modo ꝺsideraṫ inquantũ ſumiṫ ſub illa intẽtione ſecũda q̃ eſt diffinitio: ⁊ hoc dupliciṫ: qz uel ſumiṫ ꝓ reſpectũ ad p̃dicata q̃ notiozi modo conueniũt diffinito q̃ diffinitioni: ⁊ ſic ab ea ſumiṫ locus ſophiſticꝰ ⁊ arguiṫ ſm fallaciam petitionis p̃ncipii. Alio modo ſumiṫ reſpectu p̃dicatoꝝ q̃ notiozi modo conueniũt diffinitioni q̃ diffinito ⁊ hmodo ab ea ſumiṫ locus ꝺyalecticꝰ: ⁊ hoc modo hic cõſideraṫ. ⁊ ꝓ hoc ꝓ diuiſio ⁊ ſubdiuiſio loci intrinſeci.

Sed contra p̃dicta arguitur p̃imo ſic: a cauſa efficiẽte ſumiṫ locus intrinſecus: ⁊ tñ nõ eſt locꝰ a ſubſtantia ut ꝓ in textu: nec etiã a cõcomitãtibꝰ ſubſtantiam: qz cã efficiens nõ cõcomitaṫ ſuũ effectũ: ſed eſt ſibi extrinſeca: ergo inſufficiẽter diuidiṫ locus intrinſecus in textu. Secundo ſic: arguẽdo a genere ad ſpẽm ſumiṫ argumentũ a ſubſtantia terminoꝝ in qõne poſitoꝝ: ⁊ tñ ibi nõ eſt locus a ſubſtantia: ergo ꝺtra diffinitionẽ loci a ſubſtantia Tertio ſic: illa q̃ cõcomitaṫ ſubſtantiam rei ſunt extra ipam ſubſtantiã: ergo q̃ ſumiṫ argumentũ a cõcomitãtibꝰ ſubſtantiã fit locus extrinſecꝰ et nõ intrinſecus. Quarto ſic: ab eodẽ nõ ſumiṫ locus ꝺyalecticus ⁊ ſophiſticus q̃ int̃ inter ſe opponaṫ. ſz a diffinitione ſumiṫ locus ſophiſticus: ergo ab ipſa nõ ſumiṫ locꝰ ꝺyalecticus: ergo contra diuiſionem loci a ſubſtantia.

Quinto ſic: locus a diffinito ⁊ a deſcripto ſũt loci a ſubſtantia: ⁊ tñ nõ ponũtur in iſta diuiſione loci a ſubſtantia: ergo ipſa eſt inſufficiens.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ iſtoꝝ ꝺf q̃ ꝟ cauſa efficiens ſit extrinſeca effectui ſm eſſe: tñ ſm virtutẽ eſt aliquo modo intrinſeca: ⁊ aliquo modo facit vnũ cum ipo: ⁊ ſm illam virutẽ ſe habz ut termin̄ inferẽs reſpectu effectꝰ ⁊ etiã reſpectu illoꝝ duoꝝ p̃dicatoꝝ. ſ. bonũ ⁊ malũ. Ad ſecundũ ꝺicitur q̃ licz genus ſit de ſubſtantia ſpẽi p modũ p̃ncipij: tñ nõ ꝺicit totã ſubſtantiã ſpẽi ꝺuertibiliṫ: ideo arguendo a gnẽ ad ſpẽm nõ arguiṫ a ſubſtantia rei eo modo quo intelligiṫ in diffinitione loci a ſubſtantia. Ad tertium ꝺicitur q̃ licz illa que cõcomitaṫ ſubſtantiã nõ ſint intrinſeca eẽntialiter: tñ bene ſũt intrinſeca ſm aliquẽ modũ eſſendi: ⁊ hoc ſufficit ad locũ intrinſecũ. Ad quartũ ꝺicitur q̃ ab eodẽ vno modo capto nõ ſumiṫ locus ꝺyalecticus ⁊ ſophiſticꝰ: ſed bene ab eodẽ ſumpto ꝺiuerſimode mõ ſic eſt de diffinitõe ut ꝺictũ eſt in q̃rto notabili. Ad quintũ ꝺicitur q̃ licz in iſta diuiſione loci a ſubſtantia nõ ponaṫ explicite locꝰ a diffinito tñ ſubintelligiṫ ꝓ locum a diffinitõe: ⁊ ſili ꝺicereṫ de loco a deſcripto ⁊ ab interp̃tato qz oĩa iſta correlatiue ſe hñt in ordine ad diffinitionẽ deſcriptionẽ ⁊ interp̃tationẽ: ⁊ etiã locus qui ſit a diffinitõe cauſali que ꝺatur ꝓ cauſas efficientes uꝫ finales ſub loco a deſcriptione comprehenditur: quia illa reducũtur ad diffinitionem deſcriptionis.

Diffinitio eſt oratio qd eſt eſſe rei indicans ꝓ eſſentialia. Locus a diffinito eſt habitudo diffinitiõis ad diffinitũ. Et cõtinet quatuoꝝ argumenta ⁊ quatuoꝝ maximas. Primo ſubiciẽdo diffinitionem affirmatiue: ut animal rationale moꝛtale currit: ergo homo currit: Unde locus a diffinitõe. Maxima: Quicqd predicaṫ de diffinitiõe ⁊ de diffinito. Secũdo predicando diffinitionem affirmatiue: ut ſoꝛtes eſt animal ratiõale moꝛtale: ergo ſoꝛtes eſt homo: Unde locus a diffinitione Maxima: De quocũq; predicatur diffinitio ⁊ diffinitũ. Tertio ſubiciendo diffinitionẽ negatiue: ut aial rationale moꝛtale nõ currit: ergo homo nõ currit. Locꝰ a diffinitione. maxima: Quicqd remouetur de diffinitione ⁊ a diffinito. Quarto predicãdo diffinitionẽ negatiue: ut lapis nõ eſt animal rationale moꝛtale: ergo lapis nõ eſt homo. Locus a diffinitõe. maxima: A quocũq; remouetur diffinitõ ⁊ diffinitũ. Locus a diffinito eſt habitudo diffiniti ad diffinitionẽ: Et continet ſimiliter quatuoꝝ argumenta ⁊ quatuoꝝ maximas. Primo ſubiciendo diffinitũ affirmatiue: ut homo currit: ergo animal rationale moꝛtale currit. Locus a diffinito. maxima: Quicquid predicatur de diffinito ⁊ de diffinitione. Secundo ſic predicando affirmatiue: ſoꝛtes eſt homo: ergo ſoꝛtes eſt animal rationale moꝛtale. Locus a diffinito. maxima: De quocunq; predicatur diffinitũ ⁊ diffinitio. Sexto ſubiciendo diffinitum negatiue ſic: homo non currit: ergo animal rationale moꝛtale non currit. Locus a diffinito. maxima: Quicquid remouetur a diffinito ⁊ a diffinitione. Quarto predicando eum negatiue ſic: lapis non eſt homo: ergo lapis non eſt animal rationale moꝛtale. Locus a diffinito. maxima: A quocũ q; remouetur diffinituz ⁊ diffinitio. Et ſciendũ q̃ in omnibus locis denominaṫ locus ab inferẽte ⁊ non ab illato. Unde quando diffinitio eſt inferens: eſt locus a diffinitione. quando autem diffinitum eſt inferens eſt locus a diffinito.

¶ Poſtq̃ autoꝝ p̃miſit diuiſionẽ loci a ſubſtantia: ꝺic cõſequenter determinat de membꝛis eiꝰ: ⁊ p̃mo de loco a diffinitõne: qz eſt pfectioꝝ aliis. ⁊ incipit determinare in ſpãli de ſillogiſmo ꝺyalectico oſtẽdẽdo quõ in ꝑticulari ſortma tur ſm diuerſos locos ſpãles. ⁊ qz locus a diffinitõe ꝑ ponit ipſam diffinitionẽ: qz ꝓ eã diffiniṫ: ideo autoꝝ ꝓius oſtendit quid ſit diffinitio ꝺicẽs q̃ diffinitio eſt oratio indicans quid eſt eſſe rei ꝓ eſſentialia: ⁊ ꝺicit oratio eo q̃ eſt quoddã cõplexũ includẽs diuerſa p̃ncipia diffiniti. ſ. genus ⁊ differentiã. quodquidẽ cõplexũ eſt oꝝ imꝑfecta: ⁊ ſignificat quid eſt eẽ rei: qz explicat p̃ncipia eẽntialia ſpẽi: ex quibꝰ conſtat tota q̃dditas ſpẽi. ſ. genus ⁊ differentia: q̃ ꝺicũt totum eẽ eẽntiale eius a p̃ma potẽtia uſq; ad vltimũ

actū transeūdo p oēs actus inēmedios. Et solū hic diffinit diffinitio ꝑ diffinitiōe quidditatiua que est simplicit diffinitio: z nō ꝑ diffinitione causali que dat ꝑ causas extrinsecas diffiniti: nec ꝑ diffinitiōe descriptiua: nec ꝙd nomis.

Primo sciendū ꝙ locus a diffinitione est habitudo diffinitiōis ad diffinitū: z illa habitudo est habitudo idētitatis z cōuertibilitatis: qz diffinitio dicit idē essentialiter z cōuertibiliter cū diffinito. z inde ꝓuenit ꝙ quicꝙd affirmat vel negat de diffinitiōe: etiam affirmat vel negat de diffinito. econtra de quocūq; verificatur diffinitio vel negat: z etiā diffinitū: z econtra. z continet iste locus quattuor argumenta z quattuor maximas: ꝑmo subijciendo diffinitionē affirmatiue. secūdo ꝑdicando. tertio subijciēdo negatiue. z quarto ꝑdicādo negatiue quoz exempla z maxime satis patēt in textu. z causa illaz maximaz reddit ꝓpt habitudinē diffinitiōis ad diffinitū

Secundo sciendū ꝙ ly diffinitio nō sit eadem essentialit cū diffinito: tñ differt sm rōnē accidentalē ab eo: qz diffinitio dicit ꝓncipia diffiniti que naturaliter ꝑcedūt diffinitū. z capit sub modo pluriū diffinitū vo sequit illa ꝓncipia: z se habet p modū vni⁹ cōpositi ex illis ꝓncipijs. z arguēdo a diffinitiōe ad diffinitū opoꝛtet arguere ab ipsa eo modo quo est eadē z conuenit cū diffinito: z nō ea ꝑte qua differt ab ipso: qz sic nō argueret ab ea inquantū diffinitio est. z similiter arguendū est a diffinito ad diffinitionē: iō nō sequit aīal rōnale est oratio: ergo homo est oratio. qz ibi arguit a diffinitiōe ea ꝑte qua differt a diffinito: z nō inquantuz ipsa est diffinitio: z cōmittit fallacia accidentis. Similit nō sequit homo est diffinitum: ergo animal rationale est diffinituz ꝓpter eandem causam: z similiter diceretur de multis alijs.

Tertio sciendum ꝙ locus a diffinito est habitudo diffiniti ad diffinitionem: z tenet quattuoz modos sicut locus a diffiniti one: ꝑmo subijciendo diffinitum affirmatiue. secūdo ꝑdicando diffinitum affirmatiue tertio subijciēdo diffinitū negatiue. quarto ꝑdicando diffinitū negatiue: quoz modoz exempla z maxime satis patent in textu. Ratio aūt quare locus a diffinito similiter tenet sicut locus a diffinitōe est: qz sicut diffinitio dicit essentialiter z cōuertibiliter idē cū diffinito: ita diffinitū cū diffinitione. z qz ꝓpter illā idētitatē capiunt modi ꝯtuoz arguendi a diffinito ad diffinitionē: sicut etiam capiunt ꝯtuoz modi arguendi a diffinitiōe ad diffinitū eo ꝙ vtrūq; habet ad aliud simile habitudinē.

Quarto sciendū ꝙ locus semp denominat a termino inferente z nō a termino illato. Cui⁹ rō est: qz locus est habitudo confirmatiua argumenti p quā accipit ꝓbatio cōsequentis z termini illati. ſz illa habitudo cōfirmatiua argumenti z virtus ꝓbatiua ipsi⁹ consequentis est in ipso termino inferēte. ſ. in medio z nō in termino illato: ideo locus semp denominat a termino inferēte z nō a termino illato z ꝓpter hoc qñ in antecedēte ponit diffinitio dicit locus a diffinitione: z qñ ponit diffinitū dicit locus a diffinito. tñ locus nō denominat a termino inferēte materialiter accepto ſz a termino accepto formaliter. ſ. sub illa intentione z rōne qz est terminus inferens: ideo cū dicitur ſoz. est homo igit ſortes est animal ꝯ quus homo sit quoddam diffinitum: tamen non dicit ibi esse locus a diffinito vel ab hoīe: qz homo nō est terminus inferens sub ratione diffiniti siue hois ſz sub ratione speciei: ideo dicit locus a specie: z ꝙ hoc patent loci a diffinitione z a diffinito.

Contra predicta arguit ꝓmo sic: vnum ꝙq; capit denomīationem a suo vltimo actu: ſz differentia est vltimus actus diffinitionis: z ab ipsa diffinitio redditur cōuertibilis cū diffinito: ergo differētia cū ꝑdicet in quale tota diffinitio debet ꝑdicare in ql̄e: z sic diffinitio nō significat ꝙd est eē rei

Secundo sic: arguendo sic: aīal rationale currit ḡ homo currit est petitio ꝑdcipij: ergo ibi inconuenienter arguit a diffinitione ad diffinitū nec ille tenet subijciendo affirmatiue diffinitionē. Tertio sic: hec est demonstratio homo est aīal rōnale: ergo homo est risibilis: ergo ꝑdicando diffinitionē affirmatiue de diffinito nō est locus dialectic⁹ sed demonstratiuus. Quarto sic: eadē est habitudo mediās inter diffinitionē z diffinitū z econtra sicut eadem est via de sursum ad deoꝛsuz z econtra: ergo cū locus sit habitudo termini ad terminū sequit ꝙ locus a diffinitione z a diffinito non distinguit. Quinto sic: vnūq; ꝯtuz capit denominationē a fine ut habet in ſecūdo de anima: ſz termin⁹ illatus in loco se habet p modum finis: ergo denominatio loci debet fieri ab ipso z nō a termino inferente.

Ad argumenta. Ad primū di citur ꝙ licz differentia ꝑdicet in ql̄e nō tñ diffinitio: z ratio est: qz solū illud ꝑdicat in quale qđ dicit actum qualificantē z determinantē potentiā ꝓceden tem ipsum: sicut differētia qualificat genus qđ determiat ſz diffinitio cum dicat totū esse speciei a ꝓma potentia vsq; ad vltimū actū nō ꝓsupponit aliquā potentiā quā qualificet: ideo nō ꝑdicat in quale: nec differētia est ꝓpte vltim⁹ actus diffinitionis: ſz esse aggregatū ex genere z differētia ideo. Ad secundū dicit ꝙ si in illo argumento cōsequēs sit notius respondenti ꝙ̄ añs: tūc ibi est petitio ꝓncipij: hoc est si illud ꝑdicatum currit notius dicat de diffinito ꝙ̄ de diffinitione in ordine ad ipsum sed si econtra in ordine ad respondentē añs sit notius consequente ibi est bonus loc⁹ dialecticus: qz ad locū dialecticū nō opoꝛtet semp ꝓcedere a notioꝛib⁹ simplicit: ſz a notioꝛib⁹ respectu respondētis z in eodē argumento respectu diuersoꝛ respondentiū potest esse locus dialectic⁹ z petitio ꝓncipij ſm ꝙ vni antecedēs erit notius z ꝛsequens alteri. Ad tertiū dicit ꝙ si in illa argumentatione ostendat cōclusio ꝓpter habitudinē ipsorū ꝓncipioꝛ hois aīal rōnale ad illam passionē que est risibile ibi est bona demonstratio z ostēdit ꝓpria passio subiecti p ꝓpria ꝓncipia eius: sed si ostendat illa conclusio virtute habitudinis diffinitionis ad diffinitum. ſ. inquantuz aīal rationale est diffinitio istius diffiniti qđ est homo z ut illa habitudo fundat in illa intentione cōi que est diffinitio ibi est locus dialecticus. Ad quartū dicit ꝙ licet a diffinitione ad diffinitū z econtra sit eadem habitudo materialiter: est tñ differens formaliter inquantuz virtus ꝓbatiua sumit a diffinitiōe vel a diffinito. Ad quintū dicit ꝙ licet in his que dicūt causalitatem terminis semp a fine fiet denoīatio: nō tñ in bis que dicūt causalitatē efficiētis ſz ibi simit denoīatio ab efficiente: modo locus dicit causalitatē efficientis z illud efficiens est termin⁹ inferens: iō habet denoīari a termino inferente z nō a termino illato.

Descriptio est oratio esse rei significās p accidētalia: ut aīal risibile ē descriptio hois. uel sic: Descriptio est oratio cōstās ex genere z ꝓpꝛio: ut aīal risibile. Locus a descriptione est habitudo descriptiōis ad descriptū. Et cōtinet quattuoz argumenta z quattuoz maximas sicut locus a diffinitiōe. z formen arguméta z maxime hic sicut ibi nisi ꝙ ibi ponitur diffinitio z diffinitū: hic aūt descriptio z descriptum ponitur.

¶ Postq̄ autoꝛ determinauit de loco a diffinitōe z diffinito: hic cōsequēter determinat de loco a descriptiōe z descripto: ꝑmo diffinit descriptionē: cui⁹ cognitio requirit ad cognitionē loci a descriptiōe dicens: Descriptio est oro

significās q̄d est esse rei p accidētalia. ⁊ dr̄ oratio q⁹ descr̄ ptio cōponit ex plurib⁹ quoꝝ vnū cōtrahit aliud: ⁊ est q̄dam cōplexū: ut aīal risibile. ⁊ ponit hic oratio loco generis. deinde ponit significās q̄d est esse rei p accidentalia: ad differentiā diffinitiōis q̄ significat esse rei p essentialia. Et rō hui⁹ assignari pōt: q⁹ illud q̄ō significat esse rei p ea q̄ cōsequunt ens in specie cōpletū explicat ipsū p accidētalia cū oia cōsequentia esse rei in specie cōpletū sint accidentalia. ſz descriptio explicat esse rei p illa que consequunt ens in specie completū: iō explicat ipsū esse p accidentalia.

Primo sciendū q⁹ duplicia sūt accidentia: Quedā sūt cōia q̄ cōsequunt principia indimidui. Alia sūt ꝓpria q̄ fluūt a p̄ncipijs spēi. Descriptio aūt habet dari p accidentia ꝓpria ⁊ nō cōia nisi inquantū plura accidentia cōia capiunt loco vni⁹ ꝓprij fm q⁹ vltimuz illoꝝ rei stringit alterū: ⁊ p hoc faciūt vnū cōuertibile cū descripto. verbi gra: grestibile bipes sūt ambo accidentia cōia respectu hois: ⁊ tñ hoc aggregatū grestibile bipes est vnū cōuertibile cum hoīe eo q⁹ vnū cōtrahit aliud: ⁊ ecōtra. ⁊ iō illud aggregatū eq̄pollet vni accidēti ꝓprio cuius sint ibi plura accidētia cōia. Et dz sic intelligi diffinitio: descriptio ē oro significās esse rei p accidētalia: hoc est p accidētia ꝓpria vl cōia appropriata. Et melⁱ dicit p accidentalia q̄ p accidētia: q⁹ q̄libz descriptio dat̄ p inferioza alicuius superioris: ⁊ q̄libz p modos essendi subiecti. ⁊ ista nō sūt vera accidētia ſz bñ dicunt accidentalia: q⁹ habēt modū accidentiū.

Secūdo sciendū q⁹ aliter sic diffinit descriptio: Descriptio est oratio ostans ex genere ⁊ ꝓprio: ut aīal risibile est descriptio hois ⁊ includit gen⁹ ⁊ ꝓpriū ei⁹ aliter tñ ponit gen⁹ in diffinitiōe ⁊ descriptione: q⁹ gen⁹ consideratū ut est p̄ncipiū formale ⁊ essentiale spēi ponit in diffinitiōe q̄dditatiua: ſz ut est p̄ncipiū effectiuuz ꝓprij q̄ō causat effective a genere ⁊ differētia ponit in descriptione. Uñ descriptio duplicit capit. vno mō generaliter p quacūq; oratiōe q̄ explicat esse rei p accidentalia siue sint ꝓpria siue appropriata: siue sint cause extrinsece ex quibus fit diffinitio causal: ⁊ sic capit descriptio in p̄ma diffinitiōe. Alio mō capit spāliter solū p illa oratiōe q̄ fit ex genere ⁊ ꝓprio accidēte: ⁊ hoc mō capit descriptio i hac diffinitiōe ei⁹: iō be diffinitōes diuersimode dāt de descr̄iōe

Tertio sciendū q⁹ descriptio causat locū a substantia: q⁹ dicit idez realit̄ ⁊ cōuertibilit̄ cū descripto. ⁊ quicqd verificat de vno: verifīcat etiā de alio: ⁊ de quocūq; verificat descriptio ⁊ descriptū: ⁊ ecōtra ꝓpter cōuertibilitatē eoꝝ ad inuicē. ⁊ liz descriptio explicet esse rei p accidentalia q̄ cōcomitant̄ substantiā rei: tñ ipsa accipit ⁊ supponit p eodē in substantia cū suo descripto: ut dicendo animal risibile currit: ergo homo currit. ibi animal risibile supponit p eisdem suppositis ⁊ p eodez in substantia sicut homo: iō facit locū a substātia.

Quarto sciendū q⁹ locus a descriptiōe est habitudo descriptiōis ad descriptū: q̄ quidē habitudo est habitudo cōuertibiliū ad inuicem: ⁊ ꝓtinet quattuor argumēta ⁊ q̄ttuor maximas. Primo subiiciēdo affirmatiue descriptionem. Secūdo p̄dicando eā affirmatiue. Tertio subiiciēdo negatiue. Quarto p̄dicando negatiue. Exempla ⁊ maxime eodez mō hic accipiunt sicut in loco a diffinitiōe mutādo solū diffinitionē in descriptionē ⁊ capiendo descriptū loco diffiniti. ſz locus a descripto ē habitudo descripti ad descriptionē. ⁊ hz q̄ttuor argumēta ⁊ q̄ttuor maximas ut pcedens. ſ. subiiciēdo affirmatiue ⁊ p̄dicādo affirmatiue ⁊ subiiciendo ⁊ p̄dicādo negatiue: ⁊ eodez modo formando argumenta ⁊ maximas sicut in loco a diffinito: ⁊ sic pz de loco

Cōtra predicta a descriptiōe ⁊ descpto. arguit primo sic: si descriptio diffiniat̄ hoc erit p aliā descriptionē cū ipsa ñ habeat diffinitionē q̄dditatiuā cū sit quoddā cōplexū ⁊ iterū illa descriptio p quā describeret̄ haberet aliā descriptionē eadem rōne ⁊ sic esset ꝓcessus in infinitū qō est inconueniēs: ergo descriptio nō pōt diffiniri. Secundo sic: qō significat accidētia rei: non significat esse rei: ſz descriptio significat accidētia rei: q⁹ dat̄ solū p accidentalia: g̃ nō significat esse rei. Tertio sic: oīs descriptio debet dari p accidētalia spēi. ſz genus ⁊ ꝓpriū ambo sūt essentialia spēi: q⁹ gen⁹ est de essentia ei⁹ ⁊ ꝓpriū imediate cōsequit ei⁹ essentiā: g̃ nulla descriptio dat̄ p gen⁹ ⁊ ꝓpriū. Quarto sic: dicendo hō est aīal risibile: ergo hō nō est lapis. ibi est habitudo descriptiōis ad descriptū ⁊ ecōtra: ⁊ tñ ibi nō ē locus a descriptione nec a descripto: sed a dispatis: g̃ contra diffinitiōes illoꝝ locoꝝ. Quinto sic: non sequit aīal risibile cōponit ex genere ⁊ ꝓprio: g̃ hō cōponit ex genere ⁊ ꝓprio: ⁊ tñ ibi arguit a descriptiōe ad descriptū subiiciēdo descriptionez affirmatiue: g̃ iste locus a descriptione nō est bonus.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q⁹ descriptio accepta sub intentione incōplexa diffinit p aliā descriptionē: ⁊ illa descriptio nō habz vlteri⁹ diffiniri p aliā eo q⁹ est quoddā complexū cum hoc q⁹ talis descriptio est pticularis. mō pticulariū nō est diffinitio nec descriptio: iō nō oportet ꝓcedere in infinitum in descriptionib⁹. Ad secūdū dicit q⁹ licz descriptio q̄ dat̄ solū p accidentalia de suo formali significato: tñ significet accidētia rei tñ de suo māli significato ꝓportat esse essentiale rei qō p illa accidētia explicat a posteriori ⁊ etiā suppon it p essentia rei. Ad tertiū dicit q⁹ licz gen⁹ ⁊ ꝓpriū sint essentialia spēi inquantū respiciūt essentiaz ei⁹: tñ pūt dici accidētalia inquantū gen⁹ est causa effectiua ꝓprij ⁊ ꝓpriū cōsequit totū esse completū speciei: q⁹ etiā gen⁹ ⁊ differentia nō causant ipsū ꝓpriū nisi post esse completū spēi: ideo gen⁹ aliquo mō ꝓsequit esse spēi inquantū est causa ꝓprij.

Ad quartū dicit q⁹ ſz in illo argumento sit habitudo descriptionis ⁊ descripti int̄ terminos antecedētis nō tamen int̄ terminū inferentē ⁊ terminū illatū: q⁹ aīal risibile ē ibi termin⁹ inferens cū sit mediuz: ⁊ lapis est termin⁹ illatus ⁊ inter ipsos nō est habitudo descriptiōis ad descriptuz nec econtra. Ad quintū dicit q⁹ ibi nō arguit a descriptiōe ea pte qua conuenit cū descripto: ſz ea pte qua differt ab ipso ideo ibi cōmittit fallacia accidentis nec bene arguit p locum a descriptione.

Interp̄tatio est duplex: Quedā enim est q̄ nō conuertit cū interp̄tato suo: ut ledens pedē est interp̄tatio hui⁹ nois lapis Alia aūt q̄ cōuertit cū interp̄tato suo: ut amatoꝝ sapiētie est interp̄tatio hui⁹ nois phūs: ⁊ hoc mō sumit hic ⁊ diffinit sic: Interp̄tatio est expositio uni⁹ nois min⁹ noti p aliud nomen magis notū. Locus a nois interp̄tatōe est habitudo interpretationis ad interp̄tatū. Et ꝓtinet tot argumenta ⁊ tot maxias sicut locus a diffinitiōe: ut amatoꝝ sapie currit ergo phūs currit. Locus a nois interp̄tatiōe. maxima: Quicqd p̄dicat̄ de interp̄tatiōe ⁊ de interp̄tato: ⁊ si a pte p̄dicati: ut soꝛtes est amatoꝝ sapie: ergo soꝛtes est phūs. maxima: De quocūq; p̄dicat̄ interp̄tatio ⁊ interpretatū. negatiue sic: Amatoꝝ sapientie nō inuidet: ergo phūs nō inuidet. locus

a nois interp̃tatiõe. Maxima: Quicqd remouet a nois interp̃tatiõe ⁊ a nois interpretato. ⁊ similiť in p̃dicato. Maxia: A quocũqz remouet interp̃tatio ⁊ interpretatũ. Et nota q̃ tot argumẽta sumũtur ab interp̃tato quot ab interpretatione sicut in diffinito ⁊ descripto similiť sicut dictum est.

¶ Postq̃ autor determiauit de loco a descriptiõe ad descriptũ: ⁊ econtra: hic consequenter determinat de loco ab interpretatiõe ad interp̃tatũ: p̃mo distinguẽdo modos interpretatiõis: q̃ quedã est interp̃tatio nõ conuertibilis cum interp̃tato: ⁊ hec est duplex: q̃ quedã est in plus ⁊ excedit interp̃tatũ: ut ledens pedẽ est interp̃tatio lapidis: ⁊ de pluribus verificať q̃z lapis. Alia est excessa ab interp̃tato q̃ de paucioribꝰ verificať q̃z interp̃tatũ: sicut pfectũ ⁊ pfecte factũ nã pfectũ dicit de deo ⁊ creaturis. Sz pfecte factũ solũ dicit de creaturis. Alia est interp̃tatio cõuertibilis cũ interp̃tato: ut amator sapiẽtie est interp̃tatio huiꝰ nominis philosophus: ⁊ cõuertiť cũ ipso. dicit enĩ philosophus a philos q̃ est amor: ⁊ sophos sapientia: quasi amator sapiẽtie.

Primo sciendũ q̃ ab interp̃tatione nõ cõuertibili nõ sumit locus a substantia: eo q̃ nõ dicit idẽ cõuertibiliť cũ interp̃tato: q̃ tñ requiriť in loco a substantia: sz ab ea sumit locus sophistiꝰ si sit cõmunior ipso interp̃tato. sz ab interp̃tatiõe cõuertibili ad interp̃tatuz tñ sumit locus dialecticꝰ qui est locus a substãtia: q̃ talis interp̃tatio dicit idẽ cõuertibiliť ⁊ realiť cũ suo interp̃tato: ⁊ de ipsa solũ est hic ad ꝓpositũ: ⁊ diffiniť sic: Interp̃tatio ẽ expositio vniꝰ noīs minꝰ noti p aliud nomẽ magis notũ.

Secũdo sciendũz q̃ etymologia translatio ⁊ interp̃tatio sic inter se differunt: q̃ etymologia est expositio vniꝰ dictionis p alias dictiões eiusdem idiomatis: ut dicit sol quasi sup̃ oĩa lucẽs. ⁊ luna dicit q̃si luce nitẽs aliena. Sz translatio ẽ mutatio sermõis de vno idiomate in aliud: ut cum mutať grecũ in latinũ: ut kyrios grece est dñs latine. Sz interp̃tatio est q̃si vna dictio exponiť p alias dictiones eiusdez idiomatis vel diuersoꝝ ⁊ sic interp̃tatio est superius ad etymologiã ⁊ distinguiť cõtra translationẽ in qua nõ est expositio nominis sed mutatio sermonis in sermonẽ extrinsecuz: ideo ab ipsa sumit locus extrinsecus. sz in alijs sumit locus intrinsecus qui generaliter dicit locus ab interp̃tatione ad interpretatũ.

Tertio sciendũ q̃ locus ab interp̃tatiõe est habitudo interp̃tatiõis ad interp̃tatũ. ⁊ tenet quatuor modos sicut p̃cedentes. Primo subijciendo interp̃tationẽ affirmatiue. Secundo p̃icando affirmatiue. Tertio subijciẽdo negatiue. Quarto p̃dicãdo negatiue. ⁊ formantur argumenta ⁊ maxime sicut in p̃cedẽtibus. Sz locus ab interp̃tato est habitudo interp̃tati ad interpretationẽ. ⁊ tenet etiã quadrupliciť sicut locus ab interp̃tatiõe. Ratio ẽ: q̃ interpretatio ⁊ interp̃tatũ inter se cõuertunť: iõ vtriusq̃ ad alterũ habitudo eodẽ modo tenet ⁊ possunt eodem modo formari argumenta ⁊ maxime sicut in p̃cedentibus.

Quarto sciendũ q̃ p̃ter istos locos a substantia pr̃ꝰpositos sũt adhuc alij plures loci minus p̃incipales reducibiles ad p̃dictos. s. locus a synonimo ad synonimũ: ut tullius currit: ḡ marcus currit. Et a differentia magis ꝑpria ad speciẽ: ut rõnale currit: ergo hõ currit. vel econtra locus a specie ad differentiã. Et locus a p̃po ad speciẽ ⁊ ecõtra: ut risibile est aĩal: ergo hõ est aĩal. Et locus ab exponentibꝰ ad expositũ vel econtra: ut hõ currit ⁊ nihil aliud ab hoīe currit: ergo tñ hõ currit. Vñ locus a synonimo ad synonimũ ⁊ a differentia ad speciẽ ⁊ ecõtra reducunť ad locũ a diffinitiõe vel a diffinito: q̃ ibi terminꝰ inferens idẽ dicit essentialiť ⁊ cõuertibiliter cum termino illato ⁊ inde sumit virtus ꝓbatiua in loco a diffinitiõe vl̃ a diffinito. Sz locus a ꝑpio ad speciẽ reducit ad locum a descriptõe eo q̃ ꝑpriũ se habet tanq̃z vltima differentia in descriptiõe. Et locus a specie ad ꝑpriũ reducit ad locũ a descripto. Sz locus ab exponentibꝰ ad expositũ reducit ad locũ ab interp̃tatiõe. vnde generaliter in oĩ loco a substantia terminus inferens ⁊ terminꝰ illatus conuertunť inter se: ⁊ ꝓpter illã cõuertibilitatẽ sumunť oẽs loci ⁊ maxime a substantia. Et posset poni vnus locus generalis. s. locus a conuertibilibꝰ in quo continenť generaliter oẽs loci a substantia. ⁊ posset argui q̃ttuor modis p illũ locũ ⁊ ettã possũt formari q̃ttuor maxime. Prima est quicq̃d verificať de vno cõuertibiliũ verificať de reliquo. Secunda est de quocũq̃z verificať vnum conuertibiliũ ⁊ reliquũ. Tertia est quicq̃d negatur de vno conuertibiliũ negatur de alio. Quarta est de quocunq̃z negatur vnum cõuertibilium ⁊ aliud.

Sed contra p̃dicta arguiť p̃mo sic: sicut se habet diffinitio ad diffinitũ: ita se habet interp̃tatio ad interp̃tatũ: sz oĩs diffinitio est cõuertibilis cũ diffinito ergo oĩs interp̃tatio est cõuertibilis cum interp̃tato. Secũdo sic: bene sequiť aer nõ est ledens pedem: ergo nõ est lapis: ergo ab interp̃tatione nõ cõuertibili sumiť locus dialecticus ⁊ econtra sequiť: hoc corpus est lapis: ergo est ledẽs pedẽ: ergo. Tertio sic dicendo: intelligere est intus legere: est interp̃tatio: ⁊ tñ ibi nõ est expositio vniꝰ noīs sz verbi quodãmodo: ergo cõtra diffinitionẽ interpretationis. Quarto sic: in diffinitiõe est expositio vniꝰ vocabuli p aliud vel p plura: ⁊ tñ diffinitio nõ est interpretatio: ḡ ista diffinitio cõuenit alijs a diffinito. Quinto sic: nõ sequiť: rusticus ẽ amator sapie: ergo rusticus est phus: ⁊ tñ arguiť ab interp̃tatione ad interp̃tatũ p̃dicãdo affirmatiue interp̃tationẽ: ergo iste locus nõ tenet.

Ad argumẽta. Ad primũ dicit q̃ sicut diffinitio explicat diffinitum: ita interp̃tatio explicat interp̃tatũ: sz tñ interp̃tatio que est diffinitio q̃d noīs nõ semp sumiť a ꝑprietate conuertibili cũ interp̃tato sicut diffinitio semp sumiť a differentia conuertibili cũ specie: iõ nõ oportet q̃ oĩs interp̃tatio sit cõuertibilis: sicut q̃libz diffinitio. est enĩ aliquo mõ file ⁊ aliquo mõ dissimile. Ad secũdũ dicit q̃ bñ sequiť: aer nõ est ledens pedẽ: ḡ aer nõ est lapis: sz nõ p locũ a substantia: sz arguendo a supiori ad inferiꝰ negatiue. ⁊ si argueret affirmatiue esset fallacia cõsequẽtis. Vñ q̃ interp̃tatio excedit interp̃tũ ipsa se habet ut genꝰ: ⁊ interp̃tatũ ut spẽs. q̃ econtra interp̃tatio excedit ipsa se habet ut spẽs: ⁊ interp̃tatuz ut genus. ⁊ sic ibi pñt formari loci a genere ad spẽm ⁊ econtra. Ad tertiũ dicit q̃ si capiať nomen specialiť ut est dictio significãs p modũ pmanẽtis: ibi nõ est expositio noīs sz si capiať generaliť ut est nota mentis sicut capiť in pñti diffinitiõe sic ibi est expositio noīs: q̃ verbũ sub noīe hoc mõ accepto cõtineť. Ad quartũ dicit q̃ sz diffinitio exsequẽti dicat expositionẽ noīs diffiniti: nõ tñ p̃mo ⁊ p se. ipsa enĩ p̃mo explicat esse rei significate p nomen: ⁊ ex hñti explicat nomẽ q̃tũ ad significationẽ. ecõtra vo interp̃tatio p̃mo explicat nomẽ: ⁊ ex hñti significationẽ: ⁊ p eodez supponit cũ interp̃tato. Ad quintũ dr̃ q̃ sz rusticus appetat vel desideret sapientiã: non tñ amat ipsã. Est enĩ desiderũ appetitus rei absentis ⁊ nõdũ habite: sz amor ẽ delectatio appetitꝰ rõne rei iã habite: sz rusticꝰ carens scia non hz talẽ delectationẽ: q̃re nõ est amator sapie. Et h̃ de locis a subã.

Sequiť de loco a cõcomitantibꝰ substantiã: qui est q̃n sumiť argumentuz ab eis que consequunť terminos positos in questione. Et diuidiť sic: q̃ alius est a to

to. alius est a pte. alius a cā. alius ab effe ctu. alius a generatiõe. alius a corruptio ne. alius ab usibus. alius a cõiter acciden tibus. Locus a toto diuidit sicut totus. Est eni quoddā totum uniuersale. aliud integrale. aliud in quātitate. aliud in mo\ do. aliud in loco. aliud in tpe. ⁊ similit di uidit locus a toto: qz alius est a toto uni/ uersali. alius a toto itegrali: ⁊ sic de alijs Totū uniuersale est ut hic sumit est supe rius ⁊ substātiale: ut aial ps subiectiua ē que est inferius sub uniuersali: ut hõ. Lo cus a toto uniuersali siue a genere est ha bitudo ipsius ad suā ptē siue ad suā spēm ⁊ est semp destructiu⁹: ut lapis nõ ē aial: ergo lapis nõ est homo. Locus a genere Maxima: Remoto genere siue toto uni uersali remouet spēs siue ps subiectiua. Locus a spē siue a pte subiectiua est ha/ bitudo ipsius ad suū genus siue ad suum totū. ⁊ est semp cõstructiuus. Et cõtinet duo argu mēta. ꝓmo subijciēdo spēm: ut hõ currit: ergo aial currit. Locus a spe/ cie siue a pte subiectiua. Maxima: Quic qd ꝑdicat de spē ⁊ de genere: sortes ē hõ: ergo sor. est aial. Vñ loc⁹ a spē. maxima: De quocūqz ꝑdicat spēs ⁊ genus.

¶ Postq̄ determinatū est de loco a substantia: hic conse quēter auto: determinat de locis a cōcomitantib⁹ substan stantiā. Vñ locus a cōcomitantib⁹ substantiā est qñ sumi/ tur argumentū ab his q̄ cōsequunt terminos in qõne po/ sitos. Ponit aūt octo spēs siue modos ei⁹: q̄ sūt locus a to/ to: locus a pte: locus a causa: ab effectu: a generatiõe: a cor/ ruptione: ab vsib⁹: ⁊ locus a cõiter accidentib⁹. ⁊ hoz loco rū ois ⁊ diffinitiões inferius satis patebūt. ⁊ int oēs istos locos auto: pri⁹ determinat de loco a toto ⁊ de loco a pte quodāmo diuīctim: qz vn⁹ cognoscit p aliū: ⁊ qz nō valem⁹ bñ cognoscere locū a toto i speciali nisi cognoscerem⁹ ipsa tota: iō determinando de quolibet loco a toto ⁊ a parte in speciali ponit diffinitiones cuiuslibet toti⁹ ⁊ partis.

Primo sciendū q̄ totū diuidit p totū vle: integra/ le: in quātitate: in modo: in loco: ⁊ totus in pte: quoz suffi:ciētia sic habet: qz oē totū cōtinet sub se ali/ quas ptes: vel ergo cōtinet eas in potētia tñ vel in actu. si ꝓmū hoc est dupliciter: vel dicit totā essentiā sue ptis vel tñ ptem illi⁹ essentie. si ꝓmū sic est totū vle. Si secūdū sic est to tum i modo. Si vo cōtinet suas ptes in actu hoc est dupli citer: vel tale sumit p modū vni⁹ indiuisi ⁊ sic est totū inte/ grale: vel p modū vni⁹ diuisi ⁊ multiplicati p sua inferiora ⁊ hoc dupliciter: qz vel ipoztat noialiter ⁊ sic est totū in quā titate. vel aduerbialiter ⁊ hoc dupliciter: qz vel habet ptes in successiõe ⁊ sic est totū in tpe. vel in ꝓmanētia ⁊ sic est totū in loco. Et qz totū ⁊ ps opponunt relatiue: iō tot sūt modi ptis quot sūt modi toti⁹: ⁊ etiā qz locus a toto ⁊ a pte mul/ tiplicant ꝑm diuisionē totius ⁊ ptis: iō sūt sex loci a toto ⁊ sex a pte inē quos auto: pri⁹ determinat de loco a toto vli. rōne cuius ꝓmo ponit diffinitionem totius vniuersalis.

Secūdo sciendū q̄ totus vniuersale est superius essentiale alicui⁹ inferioris: ⁊ non capit hic supius solū ꝑ genere ⁊ inferius ꝑ specie que ordinant ꝑm supius ⁊ inferius in recta linea ꝓdicamentali: ꝫ capit generaliē supius ꝑ quocūqz magis cōmuni qō ꝑdicat ꝑ modum generis de plurib⁹ inferioribus siue illud superius sit ens reale siue rationis siue sit vniuocū siue analogum. Et dicit tale superius totū eo q̄ in suo ambitu cōtinet sua in/ ferioza tanq̄ ptes. ⁊ dicit vniuersale eo q̄ est vnū in mul/ tis. Sz pars subiectiua est inferius alicui⁹ supioris sicut est species respectu generis: ⁊ individuū respectu speciei: ⁊ ge neraliter omne minus cōe respectu magis cōmunis qō de ipso essentialiter ꝑdicat. Et dicit pars subiectiua quia po nitur sub suo toto in ordine subiectionis ⁊ ꝓdicationis.

Tertio sciendū q̄ locus a toto vniuersali est habi/ tudo totius ad suā ptem subiectiuā ⁊ nō te/ net iste locus cōstructiue. i. affirmatiue. cui⁹ ratio est: quia totū vniuersale cōmuni⁹ est sua pte subiectiua: iō nō opoz/ tet q̄ si aliquid verificet de eo ꝑm q̄ est in vna parte ei⁹ q̄ ꝓpter hoc verificet de ipso ꝑm q̄ est in alijs partibus. nec oportet si ipsum verificet de aliquo q̄ de ipso verificet sua pars subiectiua: ut nō sequit: asinus est aial: ergo asinus ē homo: qz si de aliquo verificat genus non oportet de ipso quālibet speciez ei⁹ verificari: ideo nō tenet iste locus cō/ structiue: ꝫ bene tenet destructiue. i. negatiue ꝓdicando to tum vniuersale: ut bene sequit: lapis nō est animal: ergo la pis nō est homo. Maxima est: a quocūqz remouet totum vniuersale ⁊ quelibet eius pars. Et ratio hui⁹ est: qz totum vniuersale est cōmuni⁹ sua pte subiectiua: ⁊ ꝓsupponit in q̄libet ei⁹ pte: ergo ipso remoto remouent oēs ei⁹ ptes.

Quarto sciendum q̄ locus a pte subiectiua siue a specie est habitudo eius ad suū totum ⁊ nō tenet iste locus negatiue: qz ad negationem speciei siue minus cōis nō sequit negatio generis siue magis cōis: qz specie destructa genus pōt remanere in alijs specieb⁹. Sz tenet affirmatiue duob⁹ modis. Primo modo subijciēdo speciē: ut homo currit: ergo aial currit. Vñ locus a spē vel a pte subiectiua ad genus siue ad suū totū. Maxima: quic quid ꝑdicat de spē ⁊ de genere. Secūdo ꝓdicādo eā affir/ matiue: ut sortes est hõ: ergo sortes est aial. Maxima: De quocūqz ꝑdicat species ⁊ suū genus. Et hui⁹ ratio est: quia genus siue superi⁹ essentiale actu ⁊ intellectu cōtinet i suo inferiori: iō quicqd ꝑdicat de iferiori verificat de supiori ⁊ de quocūqz verificat inferi⁹ ⁊ etiā superi⁹ actualiē in eo cōtentū. ⁊ p hoc patēt loci a toto vli ⁊ a sua pte subiectiua.

Contra predicta arguitur ꝓmo sic: supe/ rius essentiale est pars sui inferioris sicut gen⁹ est ps speciei: ergo tale superi⁹ non est totū vle: ⁊ sic male diffinit totū vle. Secundo arguit sic: quicqd ꝑdicat de supiori ꝑdicat de ei⁹ inferiori ut patz p ꝓmā regulā antepredicamentalē. s. qñ alterū de altero ꝓ/ dicat: ergo arguēdo a supiori ad inferi⁹ bñ tenet locus con structiue. Tertio sic: nō sequit aial nō currit: ergo hõ nō currit: qz quiescente asino ⁊ hoīe currente añs erit verus ⁊ cōsequens falsus ⁊ tñ arguit de genere ad speciē negatiue: ergo ille locus nō tenet destructiue. Quarto sic: bene se/ quit hõ nō est albus: ergo aial nō est albus: qz ex oppositō cōtradictorio cōsequens sequit oppositū antecedentis: ut oē aial est albū: ergo ois homo est albus: ⁊ tñ ibi arguit a pte subiectiua ad suū totū destructiue: ergo iste locus tenet destructiue. Quinto sic: nō sequit sortes incipit currere ergo sortes incipit moueri: ⁊ tñ arguit a specie ad gen⁹ cō/ structiue: ergo locus a specie ad gen⁹ nō tenet affirmatiue.

Ad argumenta. Ad primum dicit q̄ superius essentiale acceptū ut contractum est p suam differentiā ad sua inferiora bene ē pars essentialis ipsoz: ꝫ ipsum acceptū in tota sua cōmuni/

tate excedit qlibet suoꝝ inferiorũ ⁊ est totum vniuersale ipsoꝝ. Ad secundũ dicit ꝙ in p̃dicationib⁹ essentialib⁹ ⁊ p se quicq̃d dicit de supiori: dicit etiaz de eius inferiori p̃ p̃dictam regulam: sz in p̃dicatis accidentalibus hoc non oportet ꝓpter causam ꝓius dictã: ideo locus a genere nõ tenet in omnib⁹ cõstructiue: ⁊ si in aliquib⁹ teneat hoc non est gratia habitudinis generis ad speciẽ: sz virtute alteri⁹ habitudinis. ſ. generis ad illud p̃dicatum quod sibi essentialiter cõuenit: ⁊ ideo p̃dicat de suis inferioꝛib⁹ in quib⁹ superius actualiter continet. Ad tertium dicit ꝙ ibi nõ arguit destructiue a toto vniuersali eo ꝙ negatio nõ negat aĩal: sz negat illud p̃dicatum currit de aĩali ꝓticulariter accepto: iõ ibi nõ arguit negatiue sz affirmatiue nec valet cõ sequentia. Ad quartũ dicit ꝙ ibi arguit affirmatiue ⁊ nõ negatiue: qz ibi nõ negat homo sz album de boue: ideo ibi nõ est bona cõsequentia a specie ad genus negatiue.

Ad quintũ dicit ꝙ ibi arguit a specie ad genus negatiue eo ꝙ incipit importat negationẽ ut patet in expositiõe eius: tantũ enĩ valet sortes incipit currere sicut sortes nunc nõ currit ⁊ imediate post hoc curret.

Totum integrale est qõ est compositũ ex ꝓtibus habentibus quantitatez: ⁊ ps eius dicit pars integrale. locus a toto integrali est habitudo ipsius ad suã partez ⁊ est semp constructiuus: ut domus est: ergo paries est. Locus a toto integrali. maxima: Posito toto integrali ponit q̃libet eius pars. locus a parte integrali ẽ habitudo ipsius ad suuz totum. ⁊ est destructiuus: ut paries nõ est: ergo domus nõ est. locus a parte integrali. maxima: Parte destructa integrali destruit ⁊ suũ totum.

¶ Postq̃ autoꝛ determinauit de loco a toto vniuersali: ꝺ consequẽter determinat de loco a toto integrali ipsum primo sic diffiniens: Totũ integrale est qõ est composituz ex partib⁹ quantitatẽ habentib⁹. In qua diffinitione subintelligit ens loco generis. ⁊ ponit est compositum ad differentiã partiũ simpliciuz. ⁊ ponit ex partib⁹ quantitatẽ habentib⁹ ad differentiã totius vniuersalis ⁊ totius potestatiui ⁊ aliorꝝ totorꝝ quorꝝ nullum componit sub tali rõne ex partib⁹ quantitatẽ habentib⁹. Unde in hoc differũt totuz vniuersale ⁊ totũ integrale ⁊ totũ potestatiuũ: qz vniuersale est ſm totam essentiã in qualibet eius ꝓte. Integrale vo nec ſm totam ei⁹ essentiã nec ſm totam ei⁹ virtutẽ est in q̃libet eius parte. sz totum potestatiuũ ſm totam eius essentiam adest cuilibet ei⁹ parti: nõ tñ ſm totam eius virtutẽ: ut aĩa rõnalis respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui.

Primo sciendũ ꝙ duplex est totũ integrale. ſ. homogeneũ ⁊ etherogeneũ. Totuz homogeneũ est qõ est eiusdẽ nature in omnib⁹ suis partib⁹: quarũ quelibet recipit p̃dicationẽ sui totius ut terra ⁊ aer. vñ qlibet pars terre est terra: ⁊ quelibet ps aeris est aer. Et dicit homogeneũ ab homos qõ est simile: ⁊ geneos qõ est natura: quasi similis nature in omnib⁹ suis ꝓtib⁹. Sz totũ etherogeneũ est qõ est diuerse nature in omnib⁹ suis partibus ⁊ nõ potest p̃dicari de qualibet ei⁹ parte: ut homo ⁊ equus homo enĩ habet partes diuersas: ut sũt os caro ⁊ sanguis: nec potest de ipsis p̃dicari in recto. Et dicit etherogeneum ab etheron qõ est varium: ⁊ geneos natura quasi aliquid diuerse nature seu varie in omnibus suis partib⁹. Et cuilibet

Secundo istoꝝ cõuenit p̃sens diffinitio. est sciendum ꝙ pars integralis est ps quãtitatiua componẽs totũ integrale. ⁊ qñq̃ vocat pars materialis: qñq̃ pars integralis: ⁊ qñq̃ pars quãtitatiua: tñ ſm diuersas rõnes. Dicit enĩ materialis inquantũ includit partẽ materie ipsi⁹ cõpositi. ⁊ dicit quantitatiua eo ꝙ includit quantitatẽ: ⁊ est cõposita ex materia ⁊ quantitate Sz dicit integralis eo ꝙ integrat ⁊ ꝓficit suũ totũ: ⁊ sic sũt eedẽ partes ſm substantiã que dicunt materiales integrales ⁊ quãtitatiue. Sz tales ꝓtes adhuc distinguũt: qz quedam sunt ꝓtes p̃cipales totius: ⁊ sũt ille sine quib⁹ totum nõ potest esse: sz de necessitate requirunt ad esse totius: ut paries: tectũ: ⁊ fundamentũ respectu domus. Alie sũt min⁹ p̃cipales que nõ sũt necessarie ad esse cõpositi: sz tñ ad bñ esse sine quib⁹ totũ potest existere: ut fenestra vel ostium in domo. Et diffinitio p̃dicta intelligit de omnib⁹ ꝓtibus. sz locus a ꝓte integrali solũ sumit a ꝓtibus p̃cipalib⁹. ⁊ sic arguẽdo a toto ad ꝓtẽ oportet arguere ad ꝓtes p̃cipales.

Tertio sciendũ est ꝙ locus a toto integrali ẽ habitudo ipsi⁹ ad suam ꝓtem integralez. ⁊ tenet cõstructiue: ut domus est: ergo paries est. Maxima: posito toto integrali: ponit quelibet eius pars. Cui⁹ ratio est: qz totũ integrale cõponit ex suis partib⁹ p̃cipalib⁹: ⁊ necessario requirũt ad esse ipsi⁹: ergo posito ipso toto: necessario ponunt eius ꝓtes. Sz talis locus nõ tenet destructiue: cuius ratio est: qz ꝓtes totius integralis ſm esse ꝓiores sunt suo toto: nec ab ipso suscipiũt esse: ergo destructo toto nõ oportet ꝓtes destrui: qz destructo posteriori non ꝓpter hoc destruit ꝓius: ideo iste locus nõ tenet destructiue.

Quarto sciendum ꝙ locus a ꝓte integrali est habitudo ipsi⁹ ad suũ totũ. Et tenet destructiue: ut paries nõ est: ergo dom⁹ nõ est. Maxima: destructa ꝓte integrali destruit ei⁹ totũ. Cui⁹ ratio est: qz destructo ꝓiori destruit posterius qõ ab eo suscipit. sz totũ integrale est posterius suis partib⁹ ⁊ ab eis suscipit esse: ergo. Sz nõ tenet iste locus affirmatiue. ⁊ ratio est: quia posito ꝓiori qõ est in potẽtia ad posterius nõ est necesse ponere posterius: sz ꝓtes sunt in potentia ad totũ integrale ⁊ ꝓcedũt ipsũ: iõ posita ꝓte nõ sequit ꝓpter hoc positio totius.

Contra predicta arguit ꝓmo sic: hec oratio homo est aĩal rõnale est totũ integrale ⁊ tñ nõ cõponit ex partib⁹ quantitatẽ habentib⁹: ergo contra diffinitionẽ totius integralis. Secũdo sic: nõ sequit dom⁹ valet centũ libras: ergo ⁊ paries. vel domus est alba: ergo ⁊ fundamentũ ei⁹: ⁊ tamẽ grguit a toto integrali: ergo locus a toto integrali nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: totũ integrale dat esse suis ꝓtibus: qz simul vnit ⁊ actuat ipsas: ergo locus a toto integrali valet destructiue. Quarto sic: nõ sequit pes sortis nõ est: ergo sortes nõ est: ⁊ tamen ibi arguit a parte integrali ad suum totũ: ergo locus a ꝓte integrali nõ tenet negatiue. Quinto sic: bene sequit pars aque est: ergo aqua est. ⁊ similit ps panis est: ergo panis est. ⁊ tñ ibi arguit a ꝓte integrali ad suũ totũ ꝺstructiue: g̃ iste locus nõ tñ valet destructiue.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dicit ꝙ illa oratio nõ est totum integrale ꝓpe ⁊ ſm veritatem: sz solum ſm similitudinẽ eo ꝙ integrat ex plurib⁹ vocib⁹ significatiuis: sicut totuz integrale cõponit ex ꝓtib⁹ quãtitatẽ hñtib⁹ ⁊ eo mõ quo ꝺ totũ integrale cõponit ex ꝓtib⁹ quãtitatẽ hñtib⁹ ſm similitudinẽ. ⁊ eodem modo diceret de alijs plurib⁹ entib⁹ rõnis que se habent ꝓ modũ totius integralis. Ad secũdũ dicit ꝙ locus a toto integrali solum tenet ꝓpie quantũ ad existentiã totius ⁊ ꝓtis respectu hui⁹ verbi est secũdi adiacentis: ideo ibi non bene arguit ꝓ istũ locuz: domus valet centũ libras: ergo ⁊ paries. nec econtra argueret a parte integrali: paries valet centũ libras: ergo ⁊ domus q̃tuis ibi sit bona cõsequentia tenet enĩ ꝓ locuz a minore ad maius: nõ ꝓ habitudinẽ partis ad totum. Ad tertiũ dicit ꝙ totum integrale hñ dat esse totius ⁊ esse cõmunis suis partib⁹: sz non dat ipsis esse

ppriū partiū: ideo ipso destructo non est necesse q̄ partes destruant fm esse ppria ipsaꝝ. Ad quartū dicit q̄ loc⁹ a parte integrali solum tenet arguēdo a ptibus p̄ncipalib⁹ modo pes sortis nō est pars p̄ncipalis eius: iō ibi nō bene arguit p locum a pte integrali. Ad quintū dicit q̄ licet bene sequat pars aque est: ergo aqua est: tamē hoc nō est ppter habitudinē ptis integralis ad suū totuz: sz ptis subiectiue: qz in quolibet toto homogeneo partes integrales sunt quantitatiue ꝛ etiā subiectiue: eo q̄ totū de ipsis p̄dicat ut supius de inferiozi: sed fm suū esse quantitatiuū est totū integrale ꝛ fm suā essentiā fm quā verificat de oīb⁹ suis partib⁹ est totū vniuersale: ꝛ sic ibi potest sumi locus a toto vniuersali ꝛ a toto integrali ꝛ locus a pte subiectiua ꝛ a pte integrali: sz diuersimode fm diuersas habitudines.

Totum in quātitate est q̄ñ uniuersale sumit uniuersaliē: ut omnis homo: null⁹ homo. Locus a toto in quātitate est habitudo ipsius ad suā partē. qui est cōstructiuus ꝛ destructiuus: ut omnis hō currit: ergo sortes currit. locus a toto i quātitate. maxima: Quicqd p̄dicat de toto in quātitate ꝛ de qualibet eius parte. uel si uniuersalis est uera quelibet eius singularis est uera. Destructiue sic: nullus hō currit: ergo sortes nō currit. locus a toto in quātitate. maxima: Quicqd remouet a toto in quantitate a qualibet eius pte. Vel si uniuersalis est uera: quelibet eius singularis est uera. locus a parte in quātitate est habitudo partiū in quantitate omniū simul sumptoꝝ ad suū totū. Et est ꝑstructiuus ꝛ destructiuus: ut sortes currit: plato currit: cicero currit ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō currit. Locus a pte in quātitate. maxima: Quicqd p̄dicat de omnib⁹ partib⁹ in quātitate simul positis ꝛ de suo toto. Negatiue sic: Sortes nō currit: plato nō currit: cicero nō currit: ꝛ sic de singulis: ergo nullus homo currit. locus a pte in quātitate. maxima: Quicqd remouet a partib⁹ in quātitate simul sumptis ꝛ a suo toto. Vel si quelibet singularis est uera: sua uniuersalis est uera.

¶ Postq̄ autor determiauit de loco a toto integrali: hic cōsequenter determinat de loco a toto in quantitate ipsū primo sic diffiniens: Totū in quantitate est vniuersale vniuersaliter sumptū. i. cum signo vniuersali: ut omnis homo ibi homo est totū in quantitate non fm se: sz fm qō est distributū p illud signum oīs. ratiōe cuius tenet vniuersaliē qz si fm se sumat est totum vniuersale. ꝛ cū sumit vniuersaliter est totuz in quantitate. in hoc enī differunt illa duo tota: qz totum vniuersale importat naturam vniuersalē p modū vnius in cōmuni. ꝛ totuz in quātitate importat illā naturā p moduz pluriū inquantū diuisa est ꝛ multiplicata p sua inferiora: ut cum dicit omnis homo: importat natura humana ut diuisa ꝛ multiplicata p omnia inferiora ei⁹. Ex quib⁹ patet q̄ dicendo oīs homo illud aggregatū ex signo ꝛ termino cōmuni nō pprie dicit totū in quantitate: sz terminus cōmunis distribut⁹ vocat totum in quantitate p similitudinē ad quantitatē continuā: qz sicut cōtinuū est diuisibile in plures ptes quaꝝ quelibet suscipit p̄dicationē totius: ut linea diuidit p plures lineas: sic tale totuz multiplicat p plures partes de quib⁹ potest p̄dicari fm se. Patet vlterius q̄ pars totius in quantitate est singulare: vel inferius contentū sub vniuersali distributo.

Primo sciendum q̄ locus a toto in quantitate est habitudo ei⁹ ad suam partē. Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue sic: omnis hō currit: ergo sortes currit: ꝛ plato currit: ꝛ sic de alijs. Maxia: Quicqd p̄dicat de toto in quantitate ꝛ de qualibet ei⁹ parte. Cui⁹ ratio est: qz omnes ptes eius simul ꝛ actualiē includunt in ipso toto in quantitate: sicut oīs homo includit sortē ꝛ platonē: ꝛ sic de alijs. ꝛ qz actualiter includit sua inferiora: iō posito toto in quantitate ponit necessario quelibet ei⁹ ps: ꝛ sic tenet affirmatiue. Negatiue sic: Nullus homo currit: ergo sortes nō currit: plato nō currit: ꝛ sic de alijs. Maxima: Quicqd negat de toto in quantitate: negat etiā de qlibet eius pte. ꝛ est eadem ratio sicut in p̄cedenti.

Secūdo sciendū q̄ dupliciter potest argui p locum a toto in quantitate. Primo subijciendo ipsum ut p̄i⁹ visum est. Alio modo p̄dicando ipsū ut bene sequit sortes videt oēm hominē: ergo sortes videt platonē calliam: ꝛ sic de alijs. ꝛ etiā p̄dicando in recto totū in quantitate: ut sortes est oīs homo: ergo sortes est plato callias: ꝛ sic de alijs: qz q̄cuis illa propositio sit falsa in qua p̄dicat vniuersale vniuersaliē sumptū: tamen aliqua talis potest esse alicui pbabilis: ideo fm ipsam bene potest formari sillogismus dialectic⁹. Vñ generaliē loquendo quotiesc̄q̄ ponit totū in quantitate remanēs totū in quātitate ipso posito ponunt sue ptes: ꝛ ipso remoto remouent.

Tertio sciendū q̄ locus a partib⁹ totius in quantitate est habitudo illaꝝ partiū ad suū totum Et tenet affirmatiue sic: sor. currit: plato currit ꝛ sic de alijs ergo omnis homo currit. Maxima: positis ptibus totius in quantitate ponit ꝛ ipsum totuz. Cuius rō est: qz ad esse totius in quantitate sufficit actualis positio ꝛ vnio suarū partiū sufficienter enumeratarū. Et tenet negatiue sic: sortes nō currit: plato non currit ꝛ sic de alijs: ergo nullus homo currit. Maxima: Destructis partib⁹ totius in quantitate: destruitur ipsū totum. Cui⁹ ratio est: qz ad suū esse actuale requirunt omnes sue partes: eo q̄ ipsū actualiter includit omnes illas: ergo ipsis remotis nō manet suū esse.

Quarto sciendū q̄ dupliciter p̄ōt argui a ptibus totius in quantitate. Uno modo accipiēdo vnā partē tm ꝛ sic non tenet locus affirmatiue nec etiā negatiue toto in quantitate remanente sub forma totius i quantitate: sz bene valeat ad destruendū ipsum quantū ad totalitatē eius: ut bñ sequit sortes nō currit: ergo nō omis homo currit. sz qz in cōsequente nō remanet totū in quantitate: iō ibi nō bene arguit p locum a pte totius in quātitate: sz equipalenter est ibi locus a specie qua sortes est inferius ad aliquē hoiem. Alio modo potest argui cum sufficienti enumeratōe partiū totius in quātitate capiēdo eas sub nominib⁹ ppriis cum illa pticula ꝛ nō fūt plures si sint in numero determinato ꝛ si sint in numero incerto debent capi alique ptes in numero finito comprehendendo alias sub illa pticula cōmuni ꝛ sic de alijs. Et sic tenet iste locus

Sed contra affirmatiue ꝛ negatiue ut dictū ē p̄dicta arguit p̄mo sic: totū vle ꝛ totū in quātitate fūt diuersa tota ut dictū est: sz vle vniuersaliter sumptū est totū vle qz est supius essentiale: ergo nō est totū in quātitate ꝛ sic diffinitio est insufficiēs. Secūdo sic: nō sequit: oīs homo currit. ergo adam currit. cū alijs

posſit esse verum ꝛ cõsequens falsum: ergo locus a toto in quãtitate nõ tenet cõstructiue. Tertio sic: destructa aliqua ꝑte totius in quãtitate destruit ipsũ totũ ꝛ tamẽ vna destructa nõ oportet destruere alias: ergo destructo toto i quãtitate nõ oportet destruere quãlibet eius ꝑtem ꝛ sic locus a toto in quãtitate nõ tenet negatiue. Quarto sic arguendo a ꝑticularib⁹ ad vniuersale fit petitio ꝓncipij quia ibi petit vniuersale in suis singularibus: ergo a ꝑtibus in quãtitate ad suũ totum nõ est locus dialecticus. Quinto sic: nõ sequit̃ sortes nõ est totũ in quantitate: plato nõ ẽ totum in quãtitate ꝛ sic de alijs: ergo omnis hõ nõ est totum in quãtitate: ergo locus a partib⁹ totius in quantitate nõ valet negatiue.

Ad argumẽta. Ad primum dicit̃ q̃ licꝫ vniuersale vniuersaliter sumptũ ſm suã essentiã sit totũ vniuersale nõ tamẽ ſm esse sub quo accipit̃: qz accipit̃ sub modo pluriũ ꝛ nõ sub modo vnius q̃ tamen requirit̃ ad totum vniuersale. Ad secundũ dicit̃ q̃ in illo antecedente homo solũ distribuit̃ ꝓ ꝑsentib⁹: modo adam nõ est de ꝑsentibus ideo nõ est pars illi⁹ toti⁹ nec arguit̃ a toto ad ꝑtem

Ad tertiũ dicit̃ q̃ licꝫ destructa vna parte totius in quãtitate bene destruat̃ ipsum totũ quantũ ad rationẽ totius: tamen nõ arguit̃ negatiue ab ipso manente toto: q̃ tamẽ requirit̃ ad arguendũ ꝑ illum locũ: ſz ſi ipsum totũ teneat̃ sub rõne totius bene valebit negatiue ad quãlibet ei⁹ ꝑtẽ

Ad quartũ dicit̃ q̃ arguendo a partib⁹ totius in quãtitate ad suũ totum respectu ꝑdicati q̃ notiozi mõ cõuenit toti q̃ partib⁹ fit petitio ꝓncipij: ſz arguendo respectu ꝑdicati q̃ notiozi modo cõuenit ꝑtibus q̃ toti: ibi est bonus locus dialecticus: siue illud ꝑdicatũ cõueniat ipſis notiozi modo simpliciter siue quo ad nos: siue sit in ꝑdicatis essentialib⁹ siue accidentalibus. vnde hic est bonus locus dialecticus: sortes est substãtia: plato est substãtia: ꝛ sic de alijs: ergo oĩs homo est substantia: ꝛ hoc ſi antecedens sit noti⁹ respondẽti q̃ cõsequens. Ad quintũ dicit̃ q̃ ibi arguitur a ꝑtibus in quãtitate ea ꝑte qua differũt ab ipso toto: ꝛ nõ ea parte qua cum ipso cõueniũt: ideo oĩnia nõ valet.

Totum in modo est ipsum uniuersale sumptũ sine determinatõe: ut hõ. Pars in modo est uniuersale sumptũ cũ determinatiõe nõ diminuẽte: ut homo albus. Et qz omnia formant̃ similiter argumẽta ꝛ maxime in hoc loco ꝛ sua ꝑte: sicut i genere ꝛ specie: iõ relinquant̃ exempla.

¶ Postq̃ determinatum est de loco a toto in quantitate hic cõsequenter autor determinat de loco a toto in modo. Ratione cui⁹ ꝓmo sic diffinit totum in modo dicens: Totum in modo est vniuersale sumptũ sine determinatiõe: ut homo ꝑ se sumptus dicit̃ totuz in modo. Cui⁹ ratio est: qz homo sumptus sine determinatiõe est totum respectu sui ipſius modificati: qz homo in cõmuni se extendit ad omnia sua suppoſita. ſz cũ dicit̃ homo albus. homo ibi modificat̃ ꝑ illã determinationẽ albus. ꝛ solũ sumit̃ ꝑ illa parte vna suoꝝ suppoſitoꝝ. Et potest etiã dari alia ratio: qz vniuersale sumptũ sine determinatione ſm se est sine modo: iõ põt dici totũ in modo. i. sine modo: capiendo in ꝓuatiue: ſz ꝑcedens ratio melioz est: qz ſi daret̃ totũ in modo ꝓuatiue tũc: tũc totũ vniuersale posset dici totũ in modo: iõ melius dr̃ totũ in modo: eo q̃ est totũ respectu ꝑtis in modo. ſ. respectu suiipſius: vel sui inferiozis modificati. vnde in hac diffinitiõe ponit̃ sine determinatiõe ad differentiã partis in

Primo modo: que sumit̃ cum determinatione. sciendũ q̃ pars in modo est vle sumptũ cũ determinatiõe nõ diminuente: vel est pars subiectiua alicuius superiozis sumpta cũ determinatiõe cõtrahente: ut hõ albus est pars i modo respectu hois: ꝛ etiã respectu aialis. Cui⁹ ratio: qz vniuersale sumptũ cum determinatiõe contrahente restringit̃ ad standũ ꝑ vna parte suoꝝ inferioꝝ: ſi illa determinatio cõtrahat quo ad suppoſita: iõ vniuersale sic acceptũ est pars respectu sui ipſius accepti sine determinatiõe: ꝛ est etiã pars sui superiozis sũpti sine determinatiõe ut homo albus est ꝑs aialis: qz solum cõtinet partẽ suppoſitoꝝ eius. vñ in ꝑdicta diffinitione ponit̃ vniuersale loco generis. ꝛ ponit̃ sumptũ cum determinatione ad differentiam totius vniuersalis. ꝛ ponit̃ nõ diminuẽte ad differentiam dicti ſm quid qđ sumit̃ cũ determinatõe diminuẽte

Secũdo sciendũ q̃ triplex est determinatio: quedam est determinatio cõtrahẽs tñ: que nõ ꝓuat nec diminuit rationẽ ei⁹ cui adiungit̃: ut albus ẽ determinatio hois: cũ dicit̃ hõ est albus. ꝛ nullo modo tollit cõpletã rationẽ hois. Alia est determinatio ꝓuans que totalit̃ ꝓuat rõnẽ eius cui adiungit̃: ut dicẽdo homo mortuus: ibi mortuus priuat rõnẽ hois. Alia est determinatio diminuẽs q̃ nõ tollit simplicit̃ rationẽ illi⁹ cui adiungit̃: ſz ptim tollit ꝛ ptim relinquit: sicut est imaginabile ꝛ opinabile respectu entis: ut dicendo ens opinabile diminuit rationẽ entis: qz facit ipsum teneri in cõmuni: ut se extendit ad ens reale: ꝛ ad ens in apprehenſiõe siue rõnis: ꝛ sic ptim tollit̃ ratio entis ꝛ partim relinquit̃. Et differũt in hoc ille tres determinatiões qz vltime due faciũt dictũ ſm qđ ꝛ iõ quelibet ipsaꝝ facit locũ ſophiſticũ a dicto ſm qđ ad dictũ simplicit̃ ut non sequit̃ chimera est ens opinabile: ergo est ens: ꝛ sic de multis alijs. Sz determinatio cõtrahens tñ q̃ nullo mõ diminuit: facit ꝑtem in mõ que quidem ꝑs q̃ꝫ vocat̃ dictũ ſm quid capiẽdo generalit̃ dictuz ſm qđ ꝓ oĩ dicto sumpto cũ determinatione aliqua: ꝛ totum in modo

Tertio quandoq̃ vocat̃ dictum simplicter. sciendũ q̃ locus a toto in modo est habitudo ipſi⁹ ad suã partẽ: ꝛ tenet destructiue sic: lapis nõ est hõ ergo lapis nõ est homo albus. Maxima: destructo toto i modo: destruit̃ q̃libet ei⁹ pars. Cui⁹ rõ est: quia destructo priozi ſm naturã destruunt̃ posteriora: ſz totũ in modo est pri⁹ ꝛ superi⁹ respectu sue ꝑtis: q̃re ipso destructo destruit̃ sua pars. iõ iste locus tenet destructiue: ſz nõ tenet constructiue: qz posito supiozi nõ oportet ponere iferi⁹ sicut dictuz est in loco a genere. vñ iste locus codẽ mõ tenet sicut locus a genere: ꝛ locus a ꝑte in modo tenet sicut locus a specie.

Quarto sciendũ q̃ locus a ꝑte in modo est habitudo ipſi⁹ ad suũ totũ. ꝛ tenet ꝺstructiue duob⁹ modis. ꝓmo modo subijciẽdo partẽ in modo affirmatiue: ut hõ albus currit: ergo hõ currit. Maxima: q̃cq̃d ꝑdicat̃ de ꝑte i modo ꝑdicat̃ de suo toto. Et rõ est: qz quic quid predicat̃ de inferiozi ꝑdicat̃ de suo supiozi q̃ actu ꝛ intellectu includit̃ in inferiozi: ſz totũ in modo est superi⁹ ad partẽ in modo ꝛ actualit̃ in ea continet̃. Alio mõ tenet ꝑdicãdo affirmatiue: ut sortes est hõ albus: ergo sortes est hõ. Maxima: de quocũq̃ ꝑdicat̃ ꝑs in modo: ꝛ ipsũ totũ ꝓpter rõnẽ iam dictam. Sz iste locus nõ tenet destructiue qz ad negationẽ inferiozis nõ sequit̃ negatio supiozis: licꝫ bñ sequat̃ hõ alb⁹ nõ currit: g̃ hõ nõ currit: qz ibi ꝑs in mõ nõ destruit̃ ꝓnegationẽ: ſz tñ aliq̃d remouet̃ ab ipsa.

Contra predicta arguit̃ ꝓmo sic: vniuersale sumptuz sine determinatiõe est totũ vniuersale. ſz totũ in mõ nõ est totũ vle: ergo totũ in modo nõ est vle sumptũ sine determintnatione.

Secũdo sic: oẽ totũ plura cõtinet q̃ sua ꝑs. ſz hõ nõ plura cõtinet q̃ hõ albus: ergo nõ est totũ respectu hois albi: ꝛ sic vle sumptũ sine determinatiõe nõ est totũ in modo.

Tertio sic: homo albus est ꝑs in modo: ꝛ tñ hõ sumit̃ cũ determinatiõe diminuẽte: qz albus cõtrahit hoiez ꝛ diminuit ei⁹ accepti ẽ: qz facit ipsũ solũ teneri ꝓ hoibus albis ꝛ sic est determinatio diminuẽs: ergo contra diffinitionẽ partis in modo. Quarto sic: in oĩ loco cõsequens debet

includi in antecedente: ſz ps in modo nō includit actualiť in ſuo toto: ergo a toto in modo ad ſuam ptem nō valet locus affirmatiue nec negatiue. Quinto ſic: bene ſequit lapis nō eſt homo riſibilis: ergo lapis nō eſt homo: ꝛ tamen arguit a parte in modo deſtructiue: ergo locus a parte in modo tenet deſtructiue.

Ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ vniuerſale ſumptū ſine determinatiōe reſpectu partis ſub eo conſtitute p differentiā eſſentialē ꝛ intrinſecā dicit totuz vniuerſale: ſz reſpectu ptis ſub eo conſtitute p differentiā accidentalē ꝛ extrinſecā dicit totum in modo. totum enī cū dicatur relatiue ad partem habet variari ſm variationez ſue partis. Ad ſecundū dicit ꝙ licet homo nō contineat plura ſm ſignificata q̄ homo ſ albus: tamen ſm ſuppoſita plura continet ꝛ ſe habet in plus: ideo quo ad ambitū ſuppoſitorū dicit totum reſpectu hominis albi: licet ſm ſignificata poſſit dici pars integralis ſm modum reſpectu hominis albi. Ad tertium dicit ꝙ licet album diminuat illud totum homo quo ad ambitū ſue cōmunitatis ꝛ quantū ad ſuppoſitionē q̄ eſt, p ſuppoſitis: tū nō diminuit ipſū quantum ad rationē formalē ei⁹: ideo albus non eſt determinatio diminuēs reſpectu hois. Ad quartū dicit ꝙ licet cōſequens complexū ſemp includat virtualiť in antecedēte. ꝛ ponat actualiter in ipſo: tamen termin⁹ illatus non ſemp debet actualiť cōtineri in termino inferente: ideo licz pars in modo nō ſit actualiť in ſuo toto: non tū ſequit ꝙ a toto nō ſumat locus dialecticus. Ad quintū dicit ꝙ homo riſibilis nō eſt pars in modo reſpectu hois: qz licz riſibile ſit determinatio hois quantū ad modū intelligendi: nō tamē eſt determinatio contrahens ipſū quo ad ſuppoſita ꝛ que faciat ipſum teneri p parte ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ: ideo nō facit partē in modo reſpectu hois ſz bū reſpectu aīalis.

Totum in loco eſt dictio cōprehendēs omnē locuz aduerbialiť: ut ubiqz. Pars in loco eſt dictio comprehēdēs unū locū aduerbialiter: ut hic uel ibi. Locus a toto in loco eſt habitudo ipſius ad ſuā partem. ꝛ eſt ꝓſtructiuus ꝛ deſtructiuus: ut deus eſt ubiqz: ergo de⁹ eſt hic. ceſar nuſq̄z eſt: ergo ceſar nō eſt hic. locus a toto in loco. Maxima: Cuicūqz conuenit totū in loco ꝛ quelibet eius pars. uel quicquid remouet a toto in loco ꝛ a qualibet eius pte. locus a parte in loco eſt habitudo ipſius ad ſuū totum. ꝛ eſt deſtructiu⁹ ut ceſar nō eſt hic: ergo nō eſt ubiqz. maxima: Cuicūqz nō cōuenit pars in loco nec eius totum.

¶ Poſtq̄z determinatū eſt de loco a toto in modo: hic cōſequenter determinať de loco a toto in loco: rōne cui⁹ primo diffiniť totum in loco dicens: Totuz in loco eſt dictio aduerbialiter omnē locum cōprehendēs: ut ubiqz ꝛ nuſq̄z. In qua diffinitione ponit dictio loco generis. totum enī in loco nō conſiderať hic ſm eſſe ſuū reale: ſz inquantū eſt dicibile ꝛ p dictionē importat: ideo bene ponit dictio loco generis. Deinde ponit cōprehendēs omnē locū: ad differentiā totius in tempore: ꝛ ponit aduerbialiter ad differentiā toti⁹ in quātitate: qō q̄liqz iportat oēm loeū noialiť ut dicendo omnis locus: vel in omni loco: nō tamen aduerbialiter ſicut totum in loco. Et per oppoſitum ad totum in loco pars in loco ſic diffiniť: Pars in loco eſt dictio comprehendens vnū locum aduerbialiter: ut hic vel ibi.

Primo ſciendū ꝙ totū in loco ꝛ etiā pars eius imporat eſſe in loco. Sed dupliciter aliquid poteſt eſſe in loco. Uno modo in aptitudine tm: ut vniuerſale dicit eſſe vbiqz ſm aptitudinē. eo ꝙ habet aptitudinē eſſendi in ſuis ſingularib⁹ p quolibet loco: ꝛ etiā p qualibet temporis differentia. ꝛ illa aptitudo reducit ad actum ſucceſſiue in ſuis ſingularibus. Alio modo dicitur aliquid eſſe in loco ſm actum: ſicut ſingulare quod eſt actualiter hic ꝛ nunc. Et adhuc ſm actum aliquid dicit eſſe in quolibet loco dupliciter. vno modo per ſe primo ſicut deus qui eſt vbiqz. Alio modo ſm ſuas partes ſicut mūdus qui ē vbiqz ſm ſuas partes. Et ad arguendū a toto in loco ad ſuā partem: vel econtra oportet eodez modo alicui attribuere partem in loco ſicut ſibi cōuenit ipſum totum: ut ſi totum conueniat cum aptitudine tm. debet ſimiliter inferri pars ſm aptitudinem tm ꝛ econtra arguendo a parte ad totum.

Secundo ſciendū ꝙ locus a toto in loco eſt habitudo ipſius ad ſuā partem. ꝛ tenet cōſtructiue ꝛ deſtructiue. Conſtructiue ſic: deus eſt vbiqz ergo deus eſt hic. Maxima: poſito toto in loco in aliquo ſubiecto ponit quelibet eius pars. Cui⁹ ratio eſt: qz totum in loco ſimul actualiť includit omnes partes ei⁹: ideo ipſo poſito in aliquo ſubiecto ponit quelibet eius pars. nec eſt neceſſe in arguendo ponere exiſtentiaz partis: qz ſi aliqua pars nō habeat exiſtentiā ipſa nō erit pars totius in loco: qz nō erit actualiter ſm ipſo cōtenta. Deſtructiue tenet ſic: ceſar nuſq̄z eſt: ḡ nō eſt hic. Maxia: remoto toto in loco remouet q̄libet ei⁹ ps. cui⁹ eſt eadē rō ſicut maxie p̄cedētis.

Tertio ſciendū ꝙ locus a parte totius i loco eſt habitudo eius ad ſuū totum. ꝛ tenet deſtructiue ꝛ conſtructiue. Conſtructiue ſic: deus eſt hic ꝛ ibi ꝛ ſic de alijs: ergo deus eſt vbiqz. Maxima: poſitis partib⁹ totius in loco ſufficienter enumeratis: ponit ipſum totum. ꝛ ratio eſt: qz totū in loco nō eſt niſi ſue partes ſimul ꝛ actualiter poſite. Deſtructiue ſic: ſortes nō eſt hic: nec ibi ꝛ ſic de alijs: ergo ſortes nuſq̄z eſt. Maxima: deſtructis ptib⁹ toti⁹ in loco ſufficienter enumeratis: deſtruit earū totum.

Quarto ſciendum ꝙ dupliciter cōtingit arguere a parte toti⁹ in loco. Uno modo a ptib⁹ ſufficienť enumeratis. Et hoc modo tenet affirmatiue ꝛ negatiue ut dictū eſt. Alio modo arguēdo ab vna parte tm ꝛ nō ab omnib⁹ ſimul ſumptis ꝛ hoc modo nō tenet niſi negatiue ꝛ ſm būc modū dicit in textu ꝙ iſte locus ſemp eſt deſtructiu⁹ ut arguēdo ſic: ceſar nō eſt hic: ergo nō ē vbiqz. Maxima: Cui nō cōuenit pars in loco: nec ipſū totū. hoc modo tm nō arguit a pte in loco negatiue ad deſtructionē ſui totius ſm id qō eſt: qz ibi nō deſtruit totū in loco ſimpliciť ꝛ ſm oēs ſuas ptes ſz ſoluz arguit ibi ad deſtructionē toti⁹ in loco quantū ad totalitatē ei⁹: ꝛqz deſtruit totū quantū ad totalitatē ei⁹, ꝛ nō remanet amplius totū in loco: tō nō arguit ꝓpie hoc mō a pte in loco ad ſuū totum.

Contra predicta arguit primo ſic: nullus locus ē dictio cōprehendens oēm locū: ſz totuz in loco eſt loc⁹ vel eſſe in loco: ergo male dicit ꝙ eſt dictio oēm locū cōprehendēs. Secūdo ſic: locus a toto in loco tenet in habitudie vlis vliter ſūpti ad ſuā partē. ſz habitudo vlis liter ſumpti ad ſuā partē ē locus a toto in quātitate: ergo locus a toto in loco eſt idē locus cū loco a toto in quantitate ꝛ ſic male diſtinguit ab ipſo. Tertio ſic: nō ſequit mūdus eſt vbiqz: ergo mūdus eſt hic: ḡ loc⁹ a toto in loco nō tenet deſtructiue. Quarto ſic: nō ſequit ſortes nō eſt vbiqz: ergo ſortes non eſt hic: ḡ locus a toto in loco nō tenet negatiue. Quinto ſic: nō ſequit aliq̄ co:p⁹ eſt hic: aliq̄ co:p⁹ eſt ibi ꝛ ſic de alijs: ḡ aliquod corpus eſt vbiqz: qz antecedēs eſt verum ꝛ conſequens falſuz: ꝛ tamen ibi arguit a partib⁹ in loco ſufficienter enumeratis: ergo iſte locus nō tenet cōſtructiue.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ dicit̃ q̃ ly loc⁹ fm suũ eẽ reale nõ sit dictio: tñ fm eẽ dicibile põt dici dictio: ⁊ hoc modo intelligitur hic.

Ad secundũ dicitur q̃ licz locus a toto in loco nõ distinguat̃ eẽntialiter quantũ ad virtutẽ ofirmatiuam argumẽti a loco a toto in quantitate: q⁹ vbiq; virtus ofirmatiua argumẽti est habitudo vlis vliter sumpti: Rõne cui⁹ Aristo. nõ distinguit locũ a toto in loco ⁊ a toto in tpe a loco a toto in quãtitate: tñ ab eo distinguit̃ accidentaliter quantũ ad modũ significandi: q⁹ totũ in quantitate designat̃ ꝑ modũ ꝓmanẽtis ⁊ notaliter ⁊ totũ in loco designat̃ aduerbialiter et sub modo fluxus ⁊ fieri q̃tus fm rem loc⁹ sit ens ꝓmanẽs.

Ad tertiũ dr̃ q̃ mũd⁹ nõ est vbiq; fm se totũ ly fm suas partes: ideo ibi male cõcludit̃ sed deberet sic cõcludi: ergo aliq̃ pars mundi est hic ⁊ aliq̃ ibi: ⁊ sic de alijs. Ad quartũ dr̃ q̃ in antecedente negat̃ totũ in loco: ⁊ sic nõ remanet sub eẽ toti⁹ in loco: ideo nõ arguit̃ a toto in loco ad suam partẽ. sed eq̃alenter arguit̃ a negatõe vni⁹ partis in loco ad negationẽ alteri⁹ partis determinate: ut hic soztes in aliquo loco nõ est: ergo soztes nõ est ℔. Ad quintũ dicit̃ q̃ partes antecedẽtis verificãtur de corpore ꝓ diuersis suppositis ei⁹: ⁊ sic in antecedente corpus habet plures suppositiones determinatas: ⁊ in ꝯsequẽte habet vnã tñ: ⁊ sic ibi arguit̃ plurib⁹ suppositiõib⁹ determinatis ad vnam determinatã tñ: ⁊ cõmittitur fallacia figure dictionis: vnde subiectum antecedentis nõ tenetur eodem modo in ꝯsequẽte sicut tenet̃ in antecedẽte: ideo nõ bene arguit̃ a parte in loco ad suum totum.

Totum in tempore est dictio comprehendens omne tempus aduerbialiter: ut semp nunq̃z. Pars in tpe est dictio significans aliquod tps aduerbialiter: ut nũc tunc hodie heri. Exempla hui⁹ sumũtur sicut in toto in loco.

¶ Postq̃ autor determinauit de loco a toto in loco: hic consequẽter determinat de loco a toto in tpe. Rõne cuius diffinit totũ in tpe dicẽs q̃ totũ in tpe est dictio comprehẽdens omne tps aduerbialiter siue sit affirmatiue ut semp: siue negatiue ut nunq̃z Et ecõtra pars in tpe est dictio comprehẽdens partes tpis aduerbialiter: ut hodie nũc: ⁊ sic de alijs. Et iste due diffinitiones debent intelligi ⁊ exemplifi

Primo cari sicut diffinitões toti⁹ ⁊ partis in loco. sciendum q̃ locus a toto in tpe est habitudo ipsius ad suã partẽ. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic: deus est semp: ergo deus est nunc. Maxima: Posito toto in tpe in aliquo subiecto necessario ponit̃ q̃libet eius pars. Cui⁹ ratio est quia totũ in tpe simul ⁊ actualiter includit oẽs partes suas: q⁹ importat tpus distributũ ꝓ omnib⁹ suis partib⁹: ideo ipso toto in tpe posito necessario ponit̃ quelibet eius pars. Negatiue tenet sic. dime ra nunq̃z est: ergo nõ est hodie. Maxima: Remoto toto in tpe ab aliquo subiecto remouetur quelibet ei⁹ pars. Et arguẽdo per istum locũ magis ꝓpe arguitur ponẽdo totũ ī tpe ex parte predicati q̃ ex parte subiecti eo q⁹ aduerbium semp habet determinare verbũ: ⁊ verbũ in rõne semp se tenet ex parte predicati nisi ponatur cũ implicatione a parte subiecti ⁊ supponatur quia sic in subiecto posset poni cum ipso aduerbio in subiecto: ⁊ per consequẽs posset argui a

Secundo toto in tpe se tenẽte ex pte subiecti. sciendũ q̃ locus a parte in tpe ẽ habitudo ei⁹ ad suũ totũ. Et tenet ostructiue ⁊ destructiue arguendo ab ipsis sufficienter enumeratis. Cõstructiue sic: soztes fuit heri ⁊ pridie ⁊ sic de alijs: ergo soztes semper fuit. Maxima: Positis partib⁹ in tpe sufficienter enumeratis: ponit̃ ipm totũ: q⁹ totũ nihil addit vltra oẽs suas ptes. Destructiue sic: antixp̃s nõ fuit heri nec pridie ⁊ sic de alijs: ergo nunq̃z fuit. Maxima: Remotis ptibus in tpe sufficienter enumeratis remouet̃ ipm totũ. Et si arguat̃ ꝑ istũ locũ ab vna pte tñ ⁊ nõ ab oĩbus tũc solũ tenet destructiue ⁊ nõ cõstructiue: ⁊ adhuc arguit̃ a parte ad destructionẽ toti⁹ quã tũ ad totalitatẽ eius: ⁊ nõ arguit̃ ad ipm remanens totũ in tpe ut hic: soztes nõ est nunc: ergo soztes nõ est semper.

Tertio sciendũ q̃ ꝓter ista tota supius posita reperiunt̃ alia quinq; tota que ad predicta reducunt̃. s. totũ copulatiuũ disiunctiuũ potestatiuũ successiuũ ⁊ collectiuũ seu aggregatiuũ. Totum copulatiuũ est in quo plura copulant̃ ꝑ diũctionẽ copulatiuã: ut soztes currit ⁊ plato disputat. Et pars eius est aliquod illoz q̃ inter se copulant̃. Totũ disiunctiuũ in quo plura diũguunt̃ ꝑ diunctionẽ disiunctiuam: ut soztes currit ul̃ plato disputat. Totũ potestatiuũ est q̃ cõponit̃ ex plurib⁹ virtutib⁹ uel potẽtijs: uel q̃ plura ꝺtinet fm virtutẽ: ut aĩa rõnal̃ est totũ potestatiuũ respectu vegetatiui sensitiui ⁊ intellectiui ly aĩa in cõi sit totũ vle respectu aĩe vegetatiue sensitiue ⁊ intellectiue. Et silr̃ quaternari⁹ est totũ potestatiuũ respectu binarij ⁊ ternarij: q⁹ supioz numer⁹ cõtinet̃ in virtute oẽs inferiores numeros. Totũ successiuũ est q̃ cõponit̃ ex ptib⁹ successiuis q̃ nõ pñt sil̃ eẽ ut tps ⁊ motus. Sz totũ collectiuũ siue aggregatiuũ est q̃ sub voce singulari plura ad inuicem distincta iportat sic̃ ppls grex societas. ly ps ei⁹ ẽ aliq̃ illoz ex q̃b⁹ cõponit̃ ut hõ respectu ppl̃i: ul̃ aries respectu gregis.

Quarto sciendũ q̃ totũ copulatiuũ totũ potestatiuũ ⁊ totũ collectiuũ reducunt̃ ad totũ integrale eo q⁹ ab istis totis ad suas ptes eodẽ modo tenet locus ꝺyalectic⁹ sicut a toto integrali. s. ostructiue tñ ⁊ nõ destructiue: ⁊ ecõtra locus a pte: ut arguẽdo a toto copulatiuo soztes currit ⁊ disputat: ergo soztes currit. ⁊ a toto potestatiuo: ut quaternari⁹ est: ergo binari⁹ est. uel aĩa rõnal̃ est: ergo sensitiuũ ẽ. Maxima: Posito toto potestatiuo ponitur quelibet eius pars. Et a toto collectiuo: ut ppls est: q̃ homo est. Et ecõtra potest argui destructiue a suis partib⁹ Sz totũ disiũctiuũ ⁊ successiuũ reducũt̃ ad totũ vle: q⁹ ab ipsis eodem modo tenet locus sicut a toto vniuersali. s. negatiue tñ: ut arguendo sic a toto disiunctiuo. nõ soztes currit uel disputat: ergo soztes non currit. Et a toto successiuo ut non est dies: ergo nõ est meridies. ⁊ econtra locus a partibus eoz̃ tenet constructiue tantum: ut faciliter videre

Sed contra tur in exemplis. predicta arguit̃ ꝓmo sic: in omni tempore ⁊ semper idem sunt sicut in omni loco ⁊ vbiq; : sz in omni tẽpore est totũ in quantitate: ⁊ non in tẽpore: ergo ⁊ semp: ⁊ sic male diffinit̃ totũ in tẽpore q⁹ est dictio cõprehendens omne tẽpus aduerbialiter. Secũdo sic: hic est loc⁹ a toto in tẽpore deus est semp: ergo est in isto tpe: ⁊ tñ nõ sequit̃ pars in tpe q̃ in isto tpe nõ sit aduerbiũ significans partẽ tpis: ergo contra diffinitionẽ loci a pte in tpe.

Tertio sic: nõ sequit̃ vle est semp: ergo est nunc: q̃ antecedens sit verũ ⁊ oñs falsũ. antecedens ꝓz q⁹ vle est vbiq; ⁊ semp ⁊ nõ est hic ⁊ nunc: sed solũ singulare: ergo locus a toto in tpe nõ valet ostructiue Quarto sic: partes totius in tpe nõ possunt esse simul: ergo nõ poterunt simul accipi: ergo locus a pte in tẽpore nõ tenet constructiue ab omnibus partibus simul sumptis Quinto sic: nõ sequit̃ adam non est nunc: ergo adam nunq̃z fuit: ⁊ tamen arguitur negatiue ab vna parte totius in tempore ad ipsum totum: ergo locus a parte in tempore non tenet destructiue ab vna parte ad suum totum.

Ad argumenta. Ad ꝓmum istoꝝ dicitur q̃ licz semper ⁊ in omni tempore sint idem fm rem significatam ⁊ materialiter: differũt tamẽ fm suos modos significandi ⁊ materialiter: quia semper importat tẽpus distributum sub modo fluxus ⁊ fieri ⁊ in omni tempore importat idem tempus distributum ꝓ omnibus partibus

ei⁹ sub modo ꝑmanẽtis siue habit⁹ z quietis: z ꝓ ꝫ distin/guũtur totũ in q̃ntitate z totũ in tpe licz nõ essentialiter.

Ad secũdũ dicit ꝙ lz in illo argumẽto nõ ponat forma/liť ps in tpe aduerbialiť: ponit tñ equalent z fm rem signi/ficatã: qz in isto tpe includit virtualiť ipm nunc. Ad ter tiũ dicit ꝙ lz vle fit semp in aptitudine: non tñ est semp in actu: z eo modo quo ponit semp eẽ bñ sequit ꝙ est nũc. s. fm aptitudinẽ: lz illa aptitudo reducit ad actũ in suis sin/gularib⁹ z successiue. Ad quartũ dicit ꝙ lz ptes tpis nõ possint eẽ sil fm suũ eẽ reale: liẽ ꝑteritũ nõ põt eẽ cũ futuro tñ pñt esse sil in apprehensione ale q̃ retinet partẽ ꝑteritã z futurã cũ pñti: z sic sil pñt accipi oẽs ptes tpis. Ad quin tũ dicit ꝙ ibi nõ bñ arguit: qz arguẽdo ab vna pte tñ de/structiue oportet arguere ad destructionẽ toti⁹ quantũ ad rõnem toti⁹: ita ꝙ in ꝺsite sibi ꝓponat negatio destruẽs totalitatẽ ei⁹: qõ nõ fit in illo argumẽto: deberet enĩ sic in/ferri: adam nõ est nũc: ergo nõ est semp.

Causa est ad cuius esse sequitur aliud fm naturã. Et diuiditur in cãm efficien/tẽ: materialem: formalem z finalem.

¶ Postq̃ autor supius determinauit de locis a toto z a pte: hic consequẽter determinat de locis a cã z ab effectu Et qz locus a cã in cõi est habitudo causẽ ad effectũ: z loc⁹ ab effectu est habitudo effect⁹ ad cãm: iõ pri⁹ q̃ autor de/terminet de locis a cã in spãli determinat de cã gnãli diffini tiue z diuisiue: ipam ꝓmo sic diffiniẽs. Cã est ad cui⁹ eẽ se/quit aliud fm naturã. In q̃ diffinitõe intelligit ens ꝑ gnẽ Ens enĩ diuidit ꝑ cãm z effectũ: z est supius ad vtrũq; fm modũ. Deinde ponit ad cui⁹ eẽ sequit aliud ad ꝺiaz effe/ctus q̃ sequit ad eẽ alteri⁹: z ad cui⁹ eẽ nõ sequit aliud sub rõne effect⁹. Et ponit fm naturã ad explicãdũ modũ quo effect⁹ sequit suã cãm. Et ecõtra põt diffiniri effect⁹ ꝙ est ens: cui⁹ eẽ seq̃t ad aliud ꝑ nãz: uel ẽ ptita silitudo sue cãe.

Primo sciendũ ꝙ sequit capit dupliť. Uno mõ ut dicit ordinẽ tñ: ut qũ ꝺ vn⁹ ꝺies sequi tur aliũ. Alio mõ ut dicit ordinẽ z dependentiã vn⁹ ab alio z ꝺ mõ iterũ dupliť. Uno mõ ut solũ dicit ordinẽ z depen/dentiã siue ꝺsequẽtie siue illatiõis vn⁹ ab alio: sic ꝺis seq tur illatiue ad antecedens: z dependet ex ipo fm illationem Alio mõ ut dicit dependentiã in eẽ vni⁹ rei ab alia: sic quili bet effect⁹ fm suũ eẽ dependet a sua cã. Et ꝺ mõ capit in ista diffinitõe ut dicit ordinẽ dependentie vni⁹ rei ab alia fm suũ eẽ. z nõ solũ ut dicit ordinẽ prioris z posterioris: neq; ut solũ dicit dependentiã ꝺsequẽtie: qz in argumẽtatiõe añ cedens nõ semp est cã ꝺsequẽtis lz semp sit cã illatiõis ei⁹.

Secũdo sciẽdũ ꝙ ad rõnẽ causẽ nõ req̃rit ꝙ cã sp ꝑcedat saũ effectũ fm tpl̃ lz q̃nq; ꝑce dit ipm fm tps: ut domificator ꝑcedit domũ fm tps: q̃nq; ꝺo ꝑcedit ipm fm naturã tñ z sil est tpe cũ ipo: sic ꝺ nõ est cã risibilis: z tñ ꝑcedit ipm fm naturã tñ: z sil est tpe cũ eo: iõ ad explicandũ quõ effect⁹ debet seq cãm: z cã ꝑcedere effe ctũ in diffinitiõe causẽ ponit fm naturã. Et ad ꝺiam illo rũ quoz eẽ vn⁹ sequit ad eẽ alteri⁹ fm ordinẽ: z tñ nõ de/pendet ex alio fm naturam: ut esse vnius diei non depen/det naturaliter ad esse alterius.

Tertio sciẽdũ ꝙ cã diuidit ꝑ cãz efficiẽtẽ mãlẽ for malẽ z finalẽ. Cui⁹ diuisionis sic ꝺ̃ sufficiẽtia: qz ad oẽm cãm sequit effect⁹: uel ergo tal cã est intrinseca effectui: ul extrinseca. Si intrinseca hoc est dupliť: qz ul ipsa est actus dans eẽ: z sic est cã formal uel potẽtia recipiẽs eẽ: z sic ẽ cã mãlis. Si ẽ extrinseca ꝺ est dupliť: qz uel ipa ẽ id a quo res fit: z sic est efficiẽs cã. ul illud ꝓpt quõ res fit: z sic est cã fi nalis. Et sumit ista diuisio nõ fm diuersitatẽ rerũ: lz fm di uersos modos formales: qz idẽ realiť fm diuersos modos cãndi: z respectu diuersoz q̃nq; ꝺz rõnes pluriũ causarũ: z nõ est diuisio gnis in suas spẽs lz diuisio analogi: qz cã fm

Quarto pri⁹ z posteri⁹ ꝺ̃ de istis q̃ttuor causis. sciendũ ꝙ cause põt q̃ttuor modis ꝺsidera ri. Uno mõ fm rõnẽ cãndi: z sic finis est prior. secũdo ef ficiẽs. tertio mã: z q̃rto forma: qz in cãndo rẽ finis mouet intellectũ agẽtis ad ꝓducendũ effectũ z efficiẽs mot⁹ a fine mouet materiã q̃ disputata vltio introduciť forma. Scõo mõ ꝺsiderant cause ꝓut ꝺcurrũt ad cõpositõez effect⁹: z sic mã ꝓor ẽ: secũdo forma: tertio efficiẽs: z vltio finis. Tertio mõ ꝺsiderant ut dant eẽ actuale effectui: z sic forma ẽ ꝓor: deinde efficiẽs: tertio finis: q̃rto mã. Quarto mõ ꝺsiderãt fm ꝙ bñt eẽ exñtie ꝑ qõ nobis notificãt z sic cã efficiẽs ẽ ꝓor: secũdo mã: deinde forma: z vltimo finis. Et qz ꝺ ꝺside rant fm qõ nobis notificant z ab ipsis sumunt loci ꝺ̃ale lectici: ideo isto modo ordinãtur in textu: z prius determi/

Sed cõtra natur de cã efficiente q̃ de alijs. ꝓdicta arguit ꝓmo sic: aliud dicit diuersitatẽ eẽntialẽ qũ sit relatiuũ diuersitatis substãtie: lz effect⁹ nõ semp differt eẽntialiť a sua cã: qz ꝺuent eẽntialiť cũ sua cã formali: ergo male ꝺ̃ ꝙ ad eẽ cause sequit aliud s. effect⁹. Secundo sic: cã totaliť posita ponit sil suus ef/fectus: ergo cã nõ ꝑcedit effectũ: z sic ad eẽ cause nõ sequit aliud. Tertio sic: cã z effect⁹ sunt sil nã qũ sunt relatiua: ergo effectus nõ sequit suã cãm fm naturã. Quarto sic: forma z finis coincidũt ut ꝺ̃ secũdo phisicorum: ergo for/ma nõ est cã distincta a fine: nec mẽbra hui⁹ diuisionis sũt oppositi. Quinto sic: oĩs cã ꝑcedit suũ effectũ: lz finis nõ ꝑcedit suũ effectũ: lz sequit: ergo finis non est cã: z sic male

Ad argumenta. ponũtur quattuor cause. Ad ꝓmũ dicit ꝙ lz aliud ꝓprie sũptũ ut ẽ relatiuũ diuersitat⁹ substãtie dicat diuersi tatẽ eẽntialem: nõ tñ aliud cõiter acceptũ: ut dicit quãcũq; diuersitatẽ siue eẽntialẽ siue accidentalẽ ut sumit in diffi/nitione causẽ. Ad secũdũ dicitur ꝙ lz posita cã totali po nat ei⁹ effect⁹ sil tpe nõ tñ ponit sil fm nãz: qz nãliť cã pri⁹ ꝺz eẽ z intelligi q̃ effectus: z ꝺ sufficit ad rõnẽ causẽ ꝙ ꝑce dat effectũ fm nãz. Ad tertiũ ꝺ̃ ꝙ lz cã z effect⁹ fm inté tiones causẽ z effect⁹ dicant cozrelatiue: tñ nãliť z fm id qõ sũt nõ dicunt cozrelatiue: iõ fm id qõ sũt nõ sũt sil fm nãz. Ad q̃tũ dicit ꝙ lz forma z finis q̃nq; coincidãt nãliť z fm rem in idẽ: nõ tñ coincidũt in idẽ formaliter q̃ntũ ad suos modos formales cãndi: z ꝺ mõ ponunt cause ad inui cẽ distincte Ad quintũ ꝺ̃ ꝙ licz finis fm suũ eẽ reale seq̃ tur suũ effectum: tñ fm intẽtionale in intẽtione agẽtis sub quo sibi cõuenit rõ cause final ꝑcedit suũ effectũ: iõ eo mõ quo est cã nãliter ꝑcedit suũ effectũ.

Causa efficiẽs est a qua primo fit mo/tus ad hoc ꝙ fiat aliquid ut domificator est primũ mouens z opans ut fiat dom⁹ z faber ut fiat cultellus. Locus a cã effi/ciente est habitudo ipsius cause efficiẽtis ad suũ effectũ. Et est ꝺstructiu⁹ z destru ctiuus. Constructiue tenet sic: domifica tor est bonus: ergo domus est bona. Lo cus a cã efficiẽte, maxima: Si cã efficiẽs est bona: ipsuz quod fit bonũ est. Destru ctiue sic: domificator nõ est bonus: ergo domus non est bona. Locus a causa effi ciente. Maxima: Cuius causa efficiens non est bona: ipsum quod fit nõ est bonũ z ecõuerso tenet locus ab effectu ad cau sam efficientem.

C Postq̄ auctor determinauit de cā in cōi tā diffinitiue q̄ diuisiue: dic cōsequēter in spāli vult determinare de locis a cā: Et p̄mo de loco a cā efficiēte eo q̄ cā efficiēs ceteris est nobis notior. Rōne cuius ipsam p̄mo sic diffinit. Cā efficiens est a q̄ p̄mo fit motꝰ. In q̄ diffinitōe p̄mo subintelligitur cā loco gnīs diffiniti. Et ponit a q̄ p̄mo fit motus ad diam aliarū causarū q̄rū nulla p̄mo causat motū siue oductione effectꝰ q̄z efficiēs tm̄ sic pz in pductōe effectꝰ. Finis enī rōne sue bonitatis p desideriū mouet ⁊ attrahit appetitū a genitis ad pducēdū effectū: ⁊ efficiēs sic motū ⁊ tractū a fine disponit materiā ad introductōez forme: ⁊ sic primo

Primo causat motū quo pducit effectus.

sciendū q̄ locus a cā efficiēte ē habitudo ipsiꝰ ad suū effectū: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic: domificatoꝛ ē bonꝰ: ergo domꝰ ē bona. Maxima: Cuiꝰ cā efficiēs est bona ipm quoq; bonū ē: que maxima debet intelligi de bonitate efficiētis inq̄ntū efficiens: ⁊ nō de bonitate moris: uel de bonitate eiꝰ fm se. silr debz intelligi de bonitate forme effectꝰ: ita q̄ si efficiēs sit bonū in rōne cause efficientis. ⁊ ut pducit effectū sequit̄ q̄ effectꝰ erit bonꝰ bonitate forme eiꝰ: nō aūt loquēdo de bonitate finis ⁊ totiꝰ cōpositi: q̄z si domificatoꝛ sit bonꝰ artifex ⁊ opet̄ p fecte fm artē eiꝰ: ⁊ careat bona mā: tūc domꝰ nō erit bona bonitate finis q̄z tm̄modo bonitate forme q̄ puenit ab efficiente. Negatiue tenet sic: domificatoꝛ nō est bonꝰ q̄ domꝰ nō ē bona. Maxīa: Cuiꝰ efficiēs malū ē ipz quoq; malū ē.

Secūdo sciēdum q̄ licz cā efficiēs est duplex. s. cā efficiēs in actu: ⁊ cā efficiēs in potētia: ut respectu domꝰ domificatoꝛ ē cā efficiēs in potētia: ⁊ domificās est cā in actu respectu fieri domꝰ. Et q̄libz iterū diuidit: q̄z q̄dā est cā vniuoca q̄ pducit effectū sibi similez in spē: ut bō generās hominē est efficiēs vniuocū. Aliud ē efficiens eq̄uocū q̄ pducit effectū sibi dissimilē in spē: ut sol generās hominē est agēs eq̄uocū. vñ arguēdo a cā efficiēte in potētia ad suū effectū debet argui ab eē cause ad eē i potētia respectu effectꝰ ⁊ nō ad eē in actu: ut domificatoꝛ est: ergo domꝰ ē in potētia. ⁊ arguēdo a cā efficiēte in actu debet argui ab eē eiꝰ ad fieri ipsiꝰ effectus. Et arguēdo a cā vniuoca tenet iste locꝰ respectu omniū p̄dicatoꝝ q̄ conueniūt ipsi cause a tota spē: ut plato ē risibil: ergo sortes ab eo genitus est risibil. Sz arguendo a cā eq̄uoca solū tenet respectu

Tertio bonū p̄dicatoꝝ bonū ⁊ malū esse ⁊ fieri.

sciendū q̄ locus ab effectu cause efficiēt̄ ē habitudo eiꝰ ad suā cām. Et tenet affirmatiue sic. domꝰ ē in fieri: ergo domificās est. Maxima: Posito effectu p̄opin quo cause efficiētis ponit̄ ipm efficiēs: Pōt etiā argui respectu boꝝ p̄dicatoꝝ bonū ⁊ malū eē ⁊ fieri. Et tenet negatiue sic: domꝰ nō est bona: ergo domificatoꝛ nō est bonus. Maxima: Cuiꝰ effectꝰ nō est bonꝰ ipm quoq; nō est bonū ⁊ debet intelligi q̄ si effectꝰ nō sit bonꝰ q̄ntū ad pfectōez forme eiꝰ: efficiēs nō est bonū inq̄ntū efficiēs uel pducēs talem effectū: sicut p̄ius dictū est in loco a causa efficiente.

Quarto sciendū q̄ efficiēs duplr se bz ad suū effectū. Q̄nq; enī efficiēs req̄rit̄ tm̄ q̄ntū ad fieri ipius effectꝰ ⁊ nō q̄ntū ad eē: ut domificatoꝛ respectu domꝰ solū req̄rit̄ ad fieri ⁊ nō q̄ntū ad eē. Sz q̄nq; req̄rit̄ ⁊ q̄ntū ad fieri: ⁊ q̄ntū ad eē: ⁊ ad obseruationē in eē: ut diei sol ē cā quo ad fieri ⁊ quo ad eē: ⁊ de respectu omniū creaturarū. Et arguēdo ab effectu cause efficiētis q̄ req̄rit̄ quo ad fieri tm̄ ⁊ nō quo ad eē effectꝰ: nō sequit̄ eē cause i p̄ti: sz in p̄terito tm̄. sz ad fieri effectꝰ sequit̄ eē illiꝰ cause. Sed arguēdo ad efficiēs req̄sitū ad eē ⁊ fieri sil semp sequit̄ affirmatiue eē cause ad eē effectꝰ: ut bñ sequit̄ dies ē: g̃ sol ē. Et q̄ est habitudo necaria cause ad effectū: etiā sequit̄ negatiue a negatiōe effectꝰ negatio cause. Sz q̄ habitudo ē ordinēs nō tenet negatiue. ut nō sequit̄ sortes nō est: g̃ deꝰ nō ē. Sz isti diuersi modi arguēdi nō sumūt̄ ab efficiēte in q̄ntū efficiēs ē: sz ab efficiēte inq̄ntū tale uel tale efficiēs ē.

Contra predicta arguitur p̄mo sic: cā efficiens ē de cōsideratōe phisici q̄ sit cā motꝰ: ergo nō est de cōsideratōe logici: ⁊ sic bñ male diffinit̄. Secūdo sic: efficiēs nō mouet nisi p̄ius moueat̄ a fine: ergo finis ē a quo p̄mo fit motꝰ ⁊ nō cā efficiens. Tertio sic: cā efficiēs ē extrinseca suo effectu: g̃ in loco a cā efficiēte termin⁹ inferēs ē extrinsecꝰ termino illato: ⁊ sic erit locꝰ extrinsecꝰ: ⁊ p cōs male diffinit̄ intē locos intrinsecos. Quarto sic: nō sequit̄ deꝰ ē bonꝰ: ergo latro ē bonꝰ: ergo locꝰ a cā efficiēte nō tenet affirmatiue. Quinto sic: nō seq̄t̄ domꝰ ē: g̃ domificatoꝛ ē: q̄ū accedens sit vez ⁊ cōs falsū: g̃ locꝰ ab effectū cāe efficiēt̄ nō tenet obstructiue.

Ad argumenta. Ad primum istoꝝ dr̄ q̄ licz cā efficiēs inq̄ntū ē cā motꝰ ⁊ rerū nāliū ⁊ p̄ncipiū cognoscēdi ipas sit de cōsideratōe phisici: tm̄ inq̄ntū ab ipa sumit̄ locꝰ dyalecticꝰ p habitudinē ad suū effectū ipsa ē de cōsideratōe logici. Ad secundū dicit̄ q̄ licz a fine fiat motꝰ intētional ⁊ spūal in efficiēte: tm̄ ab ipo nō fit p̄mꝰ motꝰ real: de quo h̄ solū intelligit̄. finis enī nō mouet intētionē agētis motu p̄prie dicto q̄z tm̄ p similitudinē sicut pomū appēhensū intētionalit̄ mouet appetitū pueri ad pfectōez ei. Ad tertiū dicit̄ q̄ cā efficiēs fm eē sit extrinseca effectui: tm̄ fm virtutē ⁊ similitudinē eiꝰ ē aliquo mō sibi intrinseca: ⁊ h̄ mō sufficit ad cāndū locū intrinsecū q̄z h̄ sumit̄ argumentū a cā efficiēte ea pte q̄ pueniut cū effectu. Ad quartū dr̄ q̄ ibi nō arguit̄ a cā efficiēte ad suū effectū eo q̄ latro notat vitiū cuiꝰ vitiū deꝰ nō est cā: q̄z enī deꝰ sit cā efficiēs bonis: tm̄ nō ē cā vitiorꝝ eiꝰ: ⁊ bñ sequit̄ deꝰ ē bonꝰ: g̃ h̄ō latro q̄ntū ad bōnitatē eiꝰ ē bonꝰ s. bonitate entis: q̄z nō bonitate moꝝ. Ad quintū dicitur q̄ ibi nō sequit̄ q̄z arguit̄ ab eē effectꝰ ad eē cause q̄ req̄rit̄ q̄ntū ad fieri tm̄ ⁊ nō quo ad eē: ⁊ respectu tal cause non tenet iste locꝰ ab effectu arguēdo respectu illiꝰ p̄dicati est.

Materia enī est ex q̄ cū alio aliqd fit. Et est duplex: q̄dā enī est p̄manēs ⁊ q̄dā est trāsiens. Permanēs ut in cultello ferrū. Trāsiēs ut i pane farina ⁊ aq̄. Et diffinit̄ etiā sic materia. materia est q̄ tm̄ est in potētia. Locꝰ a cā materiali est habitudo ipsiꝰ ad suū effectū. ⁊ est cōstructiuꝰ et destructiuꝰ. Cōstructiue sic: ferrū est: ergo arma ferrea p̄nt eē. maxima: Posita cā māli possibile est eiꝰ effectū poni. Destructiue sic: ferrū non est: ergo arma ferrea nō p̄nt eē. Locus a cā materiali. maxima: Remota causa materiali p̄manēte remouet̄ ⁊ eius effectus. Locus ab effectu cause materialis p̄manētis. maxima Posito effectu cause materialis p̄manentis ponitur eius causa. Locus ab effectu cause mālis transeuntis tenet obstructiue ut uitrū ul̄ panis est: ergo filix uel farina fuit. materia enī trāsiens non manet sed trāsfertur in aliam materiā. locus ab effectu cause material̄ trāseuntis. maxima: Posito effectu materie trāseuntis necesse est ipsam materiam p̄fuisse.

C Postq̃ autor determinauit de loco ꝛ cã efficiente: hic consequẽter determinat de loco a cã mãli. Rationẽ cui⁹ sic ꝑmo diffinit materiã. Materia est ex qua cũ aliquo fit aliquid: q̃ diffinitio sic debet intelligi: materia est cã ex q̃ cuz alio. i. cũ forma fit aliq̃d. s. totũ cõpositũ. Et ponit ibi cã loco gnis: ꝛ totũ residuũ ad ōriam aliarũ causarũ. vñ ex fine ꝛ efficiente nõ fit totũ cõpositũ: qũ ille cause sint extrinsece ꝛ etiam ex forma nõ fit totũ cõpositũ tanq̃ ex materia ex q̃ sicut intelligit̃ de materia in ista diffinitõe. ipsa enī matia est ꝑma potẽtia ex qua ꝑmo originat totũ cõpositũ. Et alit̃ sic diffinitur: Materia est q̃ tñ est ens in potẽtia: qz materia de sua natura nõ habet eẽ in actu ſz in potẽtia tñ.

Primo sciẽdũ q̄ materia dupl'r accipit̃. Uno mõ specialit̃ ꝑut est primũ subiectum forme substantial': ꝛ est ps cõpositi de gnẽ substantie. Alio mõ capitur eõiter ꝓ oĩ illo ex quo ꝑ modũ potẽtie cõponit̃ aliquid. siue ꝓ oĩ illo quod occurrit ad cõpositionẽ alterius tanq̃ potẽtia recipiẽs eẽ: ꝛ sic repit̃ tã in rebus nãlibus q̃ artificialib⁹: ꝛ tã in rebus corporalib⁹ q̃ spũalib⁹. ꝛ ꝺ mõ capit̃ hic. Et sic diuidit̃: qz quedã est materia ꝑmanens et transiens. Permanẽs est illa q̃ sub ꝓpria forma ꝛ specie ꝑmanet in suo effectu: ut ferrũ in cultello. Trãsiens est illa que sub ꝓpria specie ꝛ rõne nõ ꝑmanet in suo effectu: ſz de vna specie trãsit in aliam in ꝺstituẽdo effectũ: ut in pane farina ẽ: filix ī vitro: ꝛ lutũ in laterib⁹.

Secundo sciendũ est q̄ locus a cã mãli est habitudo ipsi⁹ ad suũ effectũ. Et semp tenet affirmatiue in q̃libet materia trãseunte ꝛ ꝑmanente: ut aq̃ ꝛ farina sunt: ergo panis põt eẽ. Maxima: Posita cã mãli ponit̃ ei⁹ effectus fm potentiam eo q̄ materia dicit eẽ potẽtiale ipsi⁹ effect⁹ qũ sit in potẽtia ad suũ effectũ. Sed iste locus tenet destructiue in materia ꝑmanẽte: ut ferrũ nõ est: ergo arma ferrea nõ sunt. Maxima: Remota materia ꝑmanẽte remouet̃ ei⁹ effectus. sed in materia transeunte nõ tenet negatiue: ut nõ sequit̃ filix nõ est: ergo vitrũ nõ est: eo q̄ tal' effect⁹ põt eẽ non existente illa materia q̃ nõ est ꝑmanens in suo effectu. Si tñ destruat̃ transiens ꝑ toto tpe pñti in ꝓterito sequet̃ destructio effect⁹: ut dicẽdo filix nõ est: ergo vitrũ non est.

Tertio sciendũ q̄ iste locus a cã mãli solum tenet ꝺstructiue ab eẽ materie ad posse eẽ ipsius effect⁹: ꝛ nõ ad eẽ ipi⁹ in pñti. Cui⁹ rõ ẽ: qz arguẽdo a cã ad effectũ ab eẽ cause debet inferri eẽ effect⁹ eo mõ quo ponit̃ in tali cã. sed eẽ effect⁹ materie ponit̃ in potẽtia tñ ꝛ nõ in actu eo q̄ materia est ens in potẽtia tñ: ideo arguendo affirmatiue a materia arguit̃ ab eẽ ei⁹ ad posse eẽ in futuro ipsius effectus. Et ꝺ potest argui nõ solũ a materia ex qua: ſz a materia ī qua ꝛ circa quã: qz gnãliter ois materia ponit potẽtialiter esse sui effectus: ut bene sequit̃ corp⁹ est ergo albũ põt eẽ. uel scibile est: ergo scientia potest esse.

Quarto sciendũ est q̄ locus ab effectu cause materialis est habitudo ipsius ad materiã ei⁹. Et in q̃libet materia tenet ꝺstructiue. ſz in materia ꝑmanente arguit̃ ab eẽ effect⁹ ad eẽ cause in pñti: ut cultellus ẽ ergo ferrũ est. Maxima: Posito effectu materie ꝑmanentis necessario ponit̃ illa materia q̃ remanet in suo effectu. Sed in materia transeunte tenet arguendo ab eẽ effect⁹ nõ ad eẽ ipsius cause in pñti: ſz ad fuisse in ꝓterito: ut vitrũ est: ergo filix fuit. Sed iste locus nõ tenet destructiue: quia destructo posteriori nõ oportet ꝑius destrui: ſz effect⁹ est posterior sua cã mãli ió ꝺstructo effcũ nõ oz destruẽ illã mãz.

Sed contra predicta arguit̃ ꝑmo sic: hec diffinitio materie conuenit forme: qz ex forma cũ materia fit aliq̃d. s. totũ cõpositũ: ergo nõ cõuenit soli diffinito. Secundo sic: ois materia est in actu ꝑ formã q̃ materia sit sub forma: ergo materia nõ est ens in potẽtia tñ. Tertio sic: materia requirit̃ in cõposito tam ad eẽ q̃ ad fieri: ergo ois materia remanet in eẽ sui effect⁹. ꝛ ꝑ consequẽs ois materia est ꝑmanẽs ꝛ nulla est transiẽs.

Quarto sic: nõ sequit̃ ligna ꝛ lapides sunt: ergo domus põt eẽ: qz ad possibilitatẽ dom⁹ nõ sufficit possibilitas materie ei⁹: ſz req̃rit̃ possibilitas efficiẽtis ei⁹. ió si nõ eẽ domificato⁹ ꝓximũ antecedens possz eẽ verũ ꝺnte exñte falso. q̃ loc⁹ a cã mãli nõ tenet affirmatiue. Quinto sic: nõ sequit̃ cultell⁹ ẽ: ergo ferrũ ẽ: qz cultell⁹ põt esse ex alio metallo: ergo loc⁹ ab effectu cause mãl' ꝑmanẽtis nõ tenet affirmatiue.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ dicit̃ q̄ si capiatur ex gnãlit̃ ut dicit habitudinẽ cuiuslibz cause: sic ex forma cũ matia fit totũ cõpositũ. ſz si capit̃ ſpãliter ut dicit habitudinẽ potẽtie ex q̃ ꝑmo fit cõpositũ: sic oppositũ nõ ꝺr fieri ex forma: ꝛ sic capiat̃ in diffinitione materie. Ad secundũ dicitur q̄ licz mã fm q̄ est actuata ꝑ formã sit ens in actu: tñ fm essentiã ei⁹ est ens in potẽtia tñ: qz de sua nã nõ includit aliquẽ actũ. Ad tertiũ ꝺr q̄ ls ois mã aliquo mõ remaneat in effectu fm suaz essentiã ꝺfusam: nõ tñ semp remanet sub ꝓpria spẽ ꝛ rõne quã habebat anteq̃ faceret cõpositũ: qõ tñ req̃rit̃ ad ꝺ q̄ dicat̃ mã ꝑmanẽs. Ad quartũ dicit̃ q̄ ad eẽ materie nõ sequit̃ possibilitas effect⁹ q̃ attẽdit̃ in ordine ad oẽs suas causas. ſz bñ sequit̃ possibilitas effect⁹ q̃ se tenet ex pte cause mãlis: ió posita cã mãli ponit̃ ei⁹ effect⁹ fm potentiam passiuam materie. Ad quintũ dicit̃ q̄ ibi nõ arguitur a causa materiali ad suũ effectũ: qz cultellus in cõi nõ est effectus ferri. sed cultellus ferreus: ꝛ tũc semp sequit̃ cultellus ferreus est: ergo ferrũ est.

Forma est que dat esse rei ꝛ conseruat eam in esse. locus a causa formali est habitudo ipsius cause formalis ad suum effectum. Et tenet constructiue ꝛ destructiue. Constructiue sic: Albedo est: ergo album est. locus a causa formali. maxima: Posita causa formali ponitur ꝛ ei⁹ effectus. Destructiue sic: Albedo non est: ergo album non est. maxima: Remota causa formali remouetur ꝛ ei⁹ effectus. Econtra uero est de effectu cause formalis.

C Postq̃ determiatũ est de loco a cã mãli: hic ꝺnter determinat̃ de loco a cã formali. q̃ quidẽ forma fm eẽ ꝛ via gnãtiõis seq̃t̃ mãz. Rõne cui⁹ ipaz sic ꝑ⁹ diffinit: Forma ẽ q̃ dat eẽ rei ꝛ ꝺseruat rẽ in eẽ vbi itelligit̃ cã loco gnis diffiniti. Et ponit̃ q̃ dat eẽ rei ad ōriaz matie q̃ nõ dat eẽ simplr ꝛ ī actu ipi rei. mã enī ẽ recipiẽs eẽ cõpositi. ꝛ forma ẽ dãs ꝛ influẽs ipm eẽ. ꝛ si fit forma subãlis dat eẽ subãle: ꝛ si fit accñtal' dat eẽ accñtale. deinde ponit̃ ꝛ ꝺseruat rẽ in eẽ ad ōriaz cause efficiẽt̃ ꝛ final'. q̃ q̄nq̃ solũ requirunt̃ q̄ntũ ad fieri ipsi⁹ rei: ꝛ nõ q̄ntũ ad eẽ. ſz forma ſp req̃rit̃ ad eẽ rei.

Primo sciendũ q̄ q̃dã ẽ forma ꝑtis q̃ actuat partẽ cõpositi. s. mãm: rõne cui⁹ ꝺr forma ꝑtis. alia ẽ forma toti⁹: q̃ ẽ act⁹ toti⁹ cõpositi resultãs ex vnione forme partis ꝛ materie. ꝛ dicitur forma totius eo q̄ infor/mat ipsum totũ quantũ ad omnes partes cõponẽtes ipsũ: sicut in aĩato aĩa est forma ꝑtis que informat ipm corp⁹ qõ est materia aĩati ꝛ eẽ aĩatũ resultãs ex vnione aĩe cũ corpe ẽ forma toti⁹ eius. ꝛ q̃libet iterũ diuidit̃: qz quedã est forma cõmunis: ꝛ quedã ꝓpria: ut respectu hominis forma toti⁹ cõmunis est animalitas. humanitas est forma ꝓpa: sed forma partis cõis est anima: ꝛ anima rationalis est forma partis sibi ꝓpria. Et de qualibet harũ formarũ potest intelligi diffinitio forme ꝑius posita: licz perfecti⁹ cõueniat forme ꝓprie q̃ cõmuni: ꝛ forme totius q̃ forme ꝑtis.

Secũdo sciẽdũ q̃ loc⁹ a cã formali est habitudo ipsi⁹ ad suũ effectũ. Et tenet affirmatiue sic arguẽdo: albedo ẽ: ergo albũ est. Maxima: posita cã formali ponit ei⁹ effectus. Cui⁹ rõ est: q̃ cã formal' hz idẽ eẽ cũ suo effectu: ꝛ p idẽ eẽ semp existunt cã formal' ꝛ suus effectus: ut hõ ꝛ aĩa ei⁹ hñt vnũ ꝛ idẽ eẽ. iõ posita cã formali in eẽ oportet ponẽ suũ effectũ. ꝛ ecõtra posito effectu ponitur forma ei⁹. ꝛ etiã destructa forma destruit effect⁹ ꝛ ecõtra: iõ etiã tenet negatiue: ut albedo nõ est ergo albũ nõ est Maxima: Remota cã formali remouet ei⁹ effectus.

Tertio sciendũ q̃ locus a cã formali tenet tã in substantiali q̃z in accñtali: ꝛ tã in forma ptis q̃z in forma toti⁹. dũ tñ arguit' a cã formali ꝓpria: ꝫ arguẽdo a causa formali cõi nõ tenet ꝺstructiue: ut nõ sequit' aĩa est ergo hõ est. Et ꝫ bñ seq̃tur nõ est aĩa: ergo nõ est hõ. tñ hoc nõ est ꝓpr̃ habitudinẽ forme ad suũ effectũ: ꝫ p locũ a toto vli. Et tenet etiã iste loc⁹ respectu hui⁹ ꝑdicati eẽ uel nõ eẽ: ꝛ nõ respectu ꝑdicator̃ pticulariũ: q̃ ꝫ forma ꝺuertatur in eẽ cũ suo effectu: nõ tñ semp suscipit candẽ denoiationẽ cũ suo effectu: nec ecõtra. effect⁹ semp suscipit denoiatiões conuenientes ipsi forme.

Quarto sciendũ q̃ locus ab effectu cause formal' est habitudo ipsius ad suã cãm formalẽ. Et tenet ꝺstructiue ꝛ destructiue. ꝛ eodẽ mõ formal' in ipo argumẽta ꝛ maxime sic in loco a cã formali: ponẽdo tñ effectũ ꝓ̃o termino inferẽte: ꝛ cãz ꝑ termino illato. Et arguẽdo p istũ locũ oportet eo mõ attribuẽ eẽ cause formali: sic suo effectui: ita q̃ si effect⁹ bẽat eẽ ꝓmanẽs: ꝛ cõpletũ debz etiã inferri eẽ cõpletũ de ipsa forma: ꝛ si solũ ſt in eẽ succes siuo: ꝛ solũ in transitu: sicut alicꝺ dr̃ rubeus ex verecundia in transitu solũ: debet eodẽ mõ poni cã eius: ꝛ sic̃r de alijs modis eẽndi in. Et tunc semper tenet iste locus ab effectu cause formalis ad suam causam.

Sed contra predicta arguitur ꝓ̃mo sic: : ꝓma cã dat eẽ oi creature ꝛ eã ꝺseruat in eẽ: ꝛ tñ nõ est cã formal' ꝫ efficiẽs creature: ergo diffinitio forme ꝺuenit alijs a diffinito. Secundo sic: q̃ntitas põt eẽ sine q̃nto: ꝛ albedo sine albo: ut in sacro altaris q̃ntitas ẽ sine subiecto: ergo non sequit' q̃ntitas ẽ: ergo q̃ntũ est: ergo locus a cã formali nõ tenet ꝺstructiue. Tertio sic: nõ sequit' gnãtio nõ ẽ: ergo genitũ non est: ꝛ tñ gnãtio ẽ forma denominãs alicꝺ eẽ genitũ: ergo locus a cã formali nõ tenet destructiue. Quarto sic: nõ sequit' sol est calid⁹: ergo in sole ẽ caliditas: q̃ antecedens ẽ verũ ꝛ ꝺns falsũ: ergo loc⁹ ab effectu nõ tenet cõstructiue. Quinto sic: nõ sequit' bõ nõ est: ergo aĩa rõnal' nõ est: q̃ boĩe mortuo aĩa rõnal' remanet in eẽ: ꝛ tñ ibi arguit' ab effectu cause formalis ad suã cãm: ergo iste locus non tenet negatiue.

Ad argumenta. Ad ꝓmũ istor̃ dicit' q̃ licz ꝓma cã dr̃ eẽ extrinsece ꝛ effectiue oi creature: nõ tñ formaliter ꝛ extrinsece: sic̃ intelligit' ꝫ de cã formali. Ad secũdũ dicitur q̃ si ponat' q̃ntitas sine q̃nto uel albedo sine albo ut in sacro altaris: vbi accñtia subsistunt sine subiecto: tũc q̃ntitas nõ est cã formal' ipsi⁹ q̃nti: nec albedo albi: ꝛ iõ ibi nõ arguit' tunc a causa formali ad suũ effectũ. vnde quantitas ista nõ hz suũ effectũ q̃ ẽ dare eẽ q̃ntũ Ad tertiũ dicit' q̃ ꝫ gnãtio q̃ntũ ad denoiatorẽz bẽat modũ forme respectu geniti: nõ tñ est fin rem forma dãs sibi eẽ: ꝫ ẽ mutatio aut via eẽ geniti: iõ ibi nõ arguit' a cã formali. Ad q̃tũ dicit' q̃ ꝫ sol sit calidus effectiue eo q̃ efficit calorẽ in istis inferiorib⁹: nõ tñ est calid⁹ formaliter. ꝛ eo mõ quo ẽ calid⁹. s. effectiue bñ sequit' q̃ in eo est caliditas ut in cã efficiẽte.

Ad quintũ dicit' q̃ qñ aĩa est sepata a corpore nõ exñs in boĩe tũc ipsa nõ est cã formal' boĩs in actu ꝫ in potẽtia tñ: q̃ nõ dat sibi esse in actu. iõ ibi nõ bñ arguit' ab effectu ad suã cãm formalẽ inquantũ est cã formal'.

Finis est gratia cuius aliquid fit. loc⁹ a causa finali est habitudo ipsius ad suũ effectum. Et est constructiuus ꝛ destructiuus. Cõstructiue sic: beatitudo est bona: ergo uirtus est bona. locus a causa finali Maxima: Cuius finis bonus est ipsum quoq̃z bonum est. Destructiue enim sic: pena non est bona: ergo peccatum nõ est bonuz. locus a causa finali. maxima: Cuius causa mala est ipsum quoq̃z malum. Econuerso autem est de loco ab effectu cause finalis.

¶ Postq̃z autor determinauit de loco a cã formali: dic consequẽter determinat de loco a cã finali eo q̃ cã finalis in suo eẽ reali mediante forma acq̃rit': Rõne cui⁹ ꝓmo sic diffinit finẽ dicẽs q̃ finis ẽ gr̃a cui⁹ aliq̃d fit. Cui⁹ rõ ẽ: q̃ illud qõ trahit ꝛ mouet intentionẽ agentis ad ꝓducendũz effectũ ẽ gr̃a cui⁹ aliq̃d fit: ꝫ finis trahit ꝛ mouet appetitũ agẽtis ad ꝓducẽdũ effectũ rõne cui⁹ dr̃ finis: q̃ finit ꝛ terminat intentionẽ agẽtis: iõ finis ẽ gr̃a cui⁹ aliq̃d fit. ꝛ in hoc differt ab alijs causis: q̃ nulla aliarũ terminat intentionẽ agentis sed solum illud quod habet rationem finis.

Primo sciẽdũ q̃ finis dupliciter capit'. Uno mõ ꝓ termino ꝺuratõis alicui⁹ rei: ut mors q̃libz dr̃ finis hoĩs: q̃ finit ꝺuratorẽz ei⁹: uel termin⁹ quiẽ pestat dr̃ finis ei⁹. ꝛ hoc mõ finis nõ est cã: nec isto mõ hoc accipit'. Alio mõ capit' finis ꝓ illo qõ finit intentionẽ agẽtis in ꝓducẽdo effectũ: ꝛ ẽ bonũ oñs ad ipm effectũ. ꝛ hoc mõ est cã: ꝛ etiã hoc mõ accipit' hoc. Et ꝺicit' q̃ ꝺdã est finis quo. s. q̃ ordinat' ad vltiorẽ finẽ ꝓsequẽdũ: ꝛ respectu ꝓcedentiũ dr̃ finis: ꝛ respectu seq̃ntiũ q̃ mediante ipso acq̃runt' dr̃ finis quo: ut pecunia acq̃sita p multa media dicitur finis eorum. ꝛ ut valet ad alios finis dr̃ finis quo. Alicui⁹ ẽ finis gr̃a cui⁹ ꝛ est finis acq̃sit⁹ in rõne vltimi. ꝛ inq̃ntũ ẽ cã mediorũ ꝓcedentiũ ꝛ vtriq̃z istor̃ finiũ ꝺuenit' ꝺffinitio finis. Hm tñ q̃ vterq̃z ẽ gr̃a cui⁹ respectu mediorũ ꝓcedentiũ. Idẽ eni mãlit' põt dici finis quo: ꝛ finis gr̃a cui⁹ respectu diuersorum:

Secundo sciendũ q̃ locus a cã finali ẽ habitudo ipsi⁹ ad suũ effectũ. Et tenet affirmatiue sic: btitudo ẽ bona: ergo virt⁹ ẽ bona. Maxima: Cui⁹ finis bon⁹ ẽ ipm quoq̃z bonũ est. Et rõ ẽ: q̃ bonitas rei sumit' ex bonitate sui finis: ꝛ eadẽ ẽ bonitas finis ꝛ mediorũ ordinatorum ad finẽ. iõ si finis sit bon⁹ media in finem ordinata sunt bona. Negatiue tenet sic: interfectio boĩs est mala: ergo gladi⁹ ẽ malus. Maxima: Cui⁹ finis malus ẽ: ipm quoq̃z malũ ẽ. Et ecõtra loc⁹ ab effectu cause final' ẽ habitudo ipsi⁹ ad suã cãm. Et tenet affirmatiue ꝛ negatiue. et possz argui p ipm ꝺuertẽdo argumẽta ꝛ maxias ꝑ⁹positas

Tertio sciendũ q̃ finis põt ꝺupl'r cõsiderari. Uno mõ mãlit' fin id qõ ẽ nõ p respectũ ad media quorũ ẽ finis. Alio mõ ꝺsideraf formal'r ꝛ in rõne finiẽtis: ꝛ sic importat respectũ ad media q̃ finit. ꝛ hoc mõ bonitas finis in rõne finis includit bonitatẽ mediorũ q̃ ordinãt' in ipm. Et arguẽdo p locũ a cã finali nõ sufficit q̃ finis fin se sit bon⁹ ad inferẽdũ bonitatẽ effect⁹: ꝫ requirit' q̃ sit bon⁹ in rõne finiẽtis: q̃ solũ illo mõ hz rationẽ cause finalis.

Quarto sciendũ q̃ effect⁹ cause final' est mediũ ordinatũ ad aliquẽ finẽ acq̃rendũ: sicut virtus ordinat' ad beatitudinez. Sed ꝺuplicia sunt media ordinata in finẽ: q̃ quedã sunt media ordinata ꝑ se: ꝛ alia sunt media ordinata solũ ꝑ accidẽs. Media ꝑ se ordinata sunt illa sine quib⁹ finis nõ potest acquiri: sicut est virt⁹ respectu beatitudinis. Sed media ꝑ accidẽs sunt illa in quibus finis potest acquiri: ut est inebriatio respectu sanitat': que q̃libz est mediũ accidentaliter quo sanitas acquiritur Et locus ab effectu cause finalis solũ tenet in medijs ꝑ se: ꝛ

nō in medijs ꝓtingentibus: qz nō sequitur inebriatio est mala ergo sanitas est mala.

Sed cōtra ꝓdicta arguit ꝑmo sic: nullū malum est finis: qz finis habet rationē boni: qū sit appetibilis ab efficiēte: z tm aliquod malū est gra cui⁹ aliquid fit: ut qnqz interfectio innocentis est gra cui⁹ aliqd fit: ergo ista diffinitio conuenit alijs a diffinito. Secūdo sic: nō sequit elemosyna est bona: ergo furari ad dandū elemosynā est bonū: z tm ibi arguit a causa finali ꝺstructiue: ergo iste locus nō tenet affirmatiue. Tertio sic: nō sequitur sectio nō est: ergo securis nō est: qz antecedens potest esse verū ꝺsequēte existente falso: ergo locus a causa finali nō tenet negatiue.

Quarto sic: bonitas finis nō ꝺpēdet a bonitate mediorū sed ecōtra: ergo ad bonitatē mediorū nō sequit bonitas finis: ergo locus ab effectu cause finalis nō tenet affirmatiue respectu bni⁹ ꝓdicati bonū. Quinto sic: nō sequit aliquis homo nō est bonus: ergo beatitudo non est bona. uel bō est malus: ergo felicitas est mala. z tm ibi arguit ab effectu cause final ad suam cām. bō enī ꝓduct⁹ est ꝓpē btitudinē acqrēdā: g̃ loc⁹ ab effectu cause final nō tenet negatiue.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: qꝺ licz malū sub rōne mali nō sit finis: inquantū tm est apparēs bonū potest hre rationē finis: z ꝺ modo malū sub rōne boni apparentis est gra cuius aliquid fit: z isto modo est finis: ideo ista diffinitio non ꝺuenit alijs a diffinito. Ad secundū dicit qꝺ licz elemosyna fm se sit bona: tamē elemosyna ex furto nō est bona in rōne finientis: qz nō est finis acquisit⁹ ꝑ bona media

Ad tertiū dicit qꝺ locus a causa finali nō tenet respectu bni⁹ ꝓdicati esse: sed solū respectu hoꝝ ꝓdicatoꝝ bonū z malū eo qꝺ finis z effectus eius nō hīt ꝺueniētiā in eē. sed quantū ad eē finis est extrinsecus suo effectui: sed hīt ꝺuenientiam quantū ad bonitatē: qz eadem est bonitas finis z effectus: ideo ibi nō bene arguit ꝑ locū a causa finali.

Ad quartū dicit qꝺ licz bonitas finis non ꝺpendeat ex pte mediorū in genere cause final: tm ꝺpendet ab ipsis effectiue: z ꝺato qꝺ nō caūsetur ab ipsis adhuc posset sequi illatiue ex bonitate mediorū bonitas ipsi⁹ finis eo qꝺ media capiunt bonitatē ex pte finis. Ad quintū ꝺicitur qꝺ licz aliquis homo sit malus: ꝺ nō est ex effectu btitudinis: qz nō ꝺisponit se ad talem finē ꝑ liberū arbitriū sed ꝺuiat a tali fine z priuat se bono ad quod erat ordinatus: ideo ibi non arguitur ab effectu cause finalis. z sic patet ꝺ locis a causa et ab effectu.

Generatio est ꝓgressio a nō esse ad eē Locus a generatiōe est habitudo ipsi⁹ generatiōis ad suū generatū. z est ꝺstructiuus z ꝺestructiu⁹. cōstructiue sic arguit: generatio domus est bona: ergo domus est bona. Locus a generatione maxima: Cui⁹ generatio bona ē ipsū quoqz bonus est. Destructiue sic: Generatio latronū est mala: ergo latro est malus. Locus a generatōe. Maxia: Cui⁹ generatio mala est ipsū quoqz generatū malū est. Econuerso aūt est ꝺ loco a generato. Corruptio est ꝓgressio ab esse ad nō esse. Locus a corruptiōe est habitudo corruptionis ad corruptū. z est ꝺstructiu⁹ z ꝺestructiu⁹. Cōstructiue arguit sic: Corruptio antixp̄i est bona: ergo antixp̄s est malus Locus a cōrruptōe. maxia: Cui⁹ corruptio bona est ipsū quoqz corruptū malus est. Cōstructiue sic: corruptio domus est mala: ergo dom⁹ est bona. maxia: Cui⁹ corruptio mala est ipsū quoqz bonū est. Econuerso est ꝺ loco a corrupto.

¶ Postqꝫ auctor determinauit ꝺ locis a causa z effectu: hic consequēter determinat ꝺ locis a generatōe z corruptione: Et prius ꝺ loco a generatōe: qz ipsa se habet ut habitus: corruptio vō ut priuatio: Rōne cui⁹ ꝑmo diffinit generationē dicēs: Generatio est ꝓgressio de nō esse ad esse. capit ibi ꝓgressio generaliter ꝓ mutatione in cōi z nō specialiter ꝓ motu ꝓgressiuo: ideo ibi ꝓgressio ponit loco generis. Et ponit a nō eē ad eē ad explicandū terminos generationis: qz nō eē est termin⁹ a quo ipsius: esse vō est terminus ad quē. Unde oīs motus z mutatio hīt cognosci ꝑ suos terminos z ꝑ suū terminū ad quē accipit spēz z ꝺfiaz ab alijs: ideo isti termini ponūtur in ista diffinitiōe ad diferentiam omniū aliarū specierū motus.

Primo sciendū qꝺ generatio ꝺpliciter accipit. uno modo specialiter ꝓut est mutatio de nō esse substantie ad eē substantie: z sic solū reperitur in substantijs. Alio modo accipit generaliter ꝓ quacūqz mutatōe de nō eē ad eē siue fit ad eē substantie siue accidentis. z hoc modo generatio ꝺuenit tā substantijs q̄z accidentib⁹: z generatio substātie est generatio simpliciter dicta. generatio vō accidentis est generatio fm quid z imperfecta. hic aūt sumit cōiter generatio tā ꝓ generatiōe substantie q̄z ꝓ generatiōe accidentis: qz ad vtrūqz tenet locū a generatiōe. z etiam vtriqz conuenit diffinitio generationis ꝓius posita licz per pri⁹ conueniat generationi substantie.

Secūdo sciendū qꝺ locus a generatōne est habitudo ipsius ad generatū. Et tenet affirmatiue: ut generatio domus est bona: ergo domus est bona. Maxima: Cui⁹ generatio est bona ipm quoqz bonū est. Cui⁹ ratio est: quia generatio intrinsece terminat ad eē geniti: ideo gnātio dicit vnū z idem eē cū ipso genito: ideo si generatio sit bona bonitate que est ex parte geniti ad quod terminat oportet genitū eē bonū: z si sit mala erit malū z ecōtra: eo qꝺ dicunt vnū z idem eē sed generatio importat ipm in fieri z genitū in facto eē. Et tenet iste locus negatiue sic: generatio furis est mala: ergo fur est malus. Maxima: Cuius generatio ē mala ipm quoqz malū est. Et ꝓportionaliter pōt diffiniri locus a generato ad generationē. Et tenet affirmatiue z negatiue: z formant arguméta z maxime silr fm ipm sicut fm locum a generatione.

Tertio sciēdum est qꝺ corruptio est ꝓgressio ab eē ad nō eē: ut corruptio sortis est ꝓgressio a suo eē ad nō eē Et capit ꝓgressio ꝓ mutatōe in cōi loco gnīs. Deinde ponitur ab eē ad nō eē: qz eē est termin⁹ a quo corruptiōis. et nō eē est termin⁹ ad quē. z ab illo nō eē capit corruptio speciem z ꝺfiaz a generatiōe z ab alijs motib⁹. Et qz nō eē rei est oppositū eē rei: iō corruptio que essentialiter importat nō eē rei est quodam modo oppositio rei q̄ corrūpit: z inde est qꝺ a corruptōe ad corruptū arguit respectu diuersoꝝ ꝓdicatoꝝ z ecōtra: licz in loco a generatiōe semꝑ arguat respectu eiusdē ꝓdicati in antecedente z consequēte.

Quarto sciendū est qꝺ locus a corruptōe est habitudo ipsius ad suū corruptū. Et tenet affirmatiue sic: Corruptio antixp̄i est bona: g̃ antixp̄s ē mal⁹ maxia: Cui⁹ corruptio ē bona ipm quoqz malū ē. Rō ē qz corruptō z corruptū opponūt inter se fiē eē z nō eē: qz corruptio dic nō eē corrupti in fieri: ꝫ si vnū oppositoꝝ fuerit bonū alterū erit malū: iō qū corruptio sit bona ipm corruptū erit malū: z ecōtra si corruptū sit bonū corruptio erit mala z tenet negatiue: ut corruptio dom⁹ ē mala: g̃ dom⁹ ē bona

Maxia: Cui⁹ corruptio ē mala ipm quoq; bonū ē: q; corruptō nō dī mala nisi inq̄ntū opponit bono ⁊ est corrupti va boni. Et loc⁹ a corrupto est habitudo ipsi⁹ ad suā corruptionē: ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue: ⁊ formant argumēta ⁊ maxime eius similiter sicut in loco a corruptione.

Contra predicta arguit pmo sic: gnātio dom⁹ pōt eē domo nō exīte: g̃ si illa gnātio sit bona dom⁹ nō erit bona: qū dom⁹ nōdū fit: ergo nō sequit affirmatiue p locū a gnātiōe: gnātio dom⁹ est bona: ergo domus est bona. Secūdo sic: nō sequit latro est malus: ergo gnātio ei⁹ est mala.: q; pōt stare q; habuerit pfectā generationē: ergo locus a generato non tenet negatiue. Tertio sic: corruptio opponit corrupto ⁊ ita tenet loc⁹ a corruptōe rōne discōueniētie corruptiōis ad corruptū ⁊ nō gra conueniētie: ergo ille locus est extrinsecus qū termin⁹ inferens sit extrinsec⁹ termino illato: ⁊ ita hic male ordinat inter locos intrinsecos. Quarto sic: nō sequit corruptio xpi fuit bona: ergo xps fuit malus: q; antecedens est verū ⁊ cōs falsū: ergo locus a corruptōe nō tenet destructiue. Quinto sic: nō sequit antixps nō est bon⁹ ergo corruptio eius est bona: qū antecedens sit verū ⁊ cōs falsū: ⁊ tū ibi arguit negatiue a corrupto ad corruptiōez: g̃ ille loc⁹ nō tenet negatiue.

Ad argumenta. Ad pmū dicit q; qū generatio cuiuscūq; rei pcedit ipm genitū ipa nō est bona bonitate finis nisi aptitudine tm: q; solū hz bonitatē in actu: qū genitū hz bonitatez in actu: ⁊ eo mō quo ipsa ē bona. s. fm aptitudinē: etiā genitū qō in ipsa ⁊cludit in fieri dī eē bonū fm aptitudinē: ⁊ silr qū est genitū in actu ⁊ transiuit gnātio ei⁹: si genitū sit bonū in actu etiā gnātio ei⁹ pōt dici bona in actu: eo q; genitū includit eē: qō est termin⁹ intrinsecus ⁊ eētial generatōis: rōne cui⁹ ipa pōt dici bona.

Ad secundū dī q; licz hō malus possit hre bonā gnātionē ⁊ pfectā q̃ntū ad bonitatē formē ⁊ originis: tū nunq̃ hz bonā generationē bonitate finis: q̃ quidē bonitas est bonitas ipsius geniti. ⁊ de illa solū hic intelligit. Ad tertiū dicitur q; locus a corruptōe simpliciter est extrinsec⁹: q; tenet causa discōuenientie termini inferentis cū termino illato: qō sufficit ad locū extrinsecū: ⁊ habet reduci ad locū cōtradictorie oppositor. Sed ppter conueniētiā generatōis ⁊ corruptionis iste locus hic enumerat inter locos intrinsecos ⁊ etiā a multis ponit locus intrinsecus fm habitudinē terminor. si sumeret habitudo extrinseca termini illati. Ad quartū dicit q; licz corruptio xpi fuerit bona quo ad nos: tū fuit mala fm se: ⁊ inquantū fuit destructiua vite xpi: nō in rōne corruptōis ⁊ q; respectū ad nō eē seu ad corruptum nō fuit bona: ⁊ in istis locis semp debet argui de bonitate uel malicia q̃ conuenit p se corruptōi ⁊ corrupto: ⁊ de bonitate p accīs. Ad quintū dicitur q; cōsitia nō valet q; nō ponit ipm corruptū in antecedēte: q; illa negatiua de se nihil ponit esse: sed bene sequeret antixps est malus: ergo corruptio eius est bona in aptitudine.

Usus ut hic sumitur est operatio rei siue exercitiū ipsius: ut securis secare: equi equitare est exercitiuz siue operatio. Locus ab usibus est habitudo ei⁹ ad id cui⁹ est operatio siue usus: ut eqtare siue scindere est bonū: ergo equus est bonus ut⁹ securis est bona. Occidere est malum ergo occisor est malus. Locus ab usib⁹. Maxima: Cuius usus bonus ipsum quoq; bonū. ⁊ cuius usus malus est ipm quoq; malum. Cōiter accidentia sumūtur dupliciter. Quedā eni sunt que aliq̃ se cōsequūtur ut comptus ⁊ adulter: ⁊ ab his nō sumitur locus dyalecticus sed sophisticus. Alia sunt quoz alterū semp cōsequitur alterū: ut remittere sequitur deliquisse: ⁊ ab his sumitur locus dyalectic⁹ ut penitet: ergo deliquit. Locus a cōiter accidētibus. Maxima: Si cōiter accidētium posterius inest ⁊ primū. Destructiue sic: Non deliqt siue nō peccauit: ergo nō penitet. Loc⁹ a cōiter accīntib⁹. Maxima: Si accidentiū cōiter pmū nō inest nec posterius.

Postq̃ auctor determinauit de loco a gnātōe ⁊ corruptōe. Dic dsequēter determinat de locis ab usibus: ⁊ cōiter accidētib⁹: rōne cui⁹ pmo diffinit usū dicēs q; usus est opatio siue exercitiū ipsi⁹ rei. Cui⁹ rō est: q; usus ē illud quo vtēs vtit re usitata uel instrumēto ei⁹: iō dī usus de vtor vteris. s; opatio siue exercitiū ipsi⁹ rei est illud quo agēs principale vtit suis instrīs: ut secare ē illud quo bō vtit securi: ⁊ eqtare quo vtit equo: ergo usus ouenienter dī opatio siue exercitiū ipsi⁹ rei. Et pōt capi dupl'r. Uno mō spāliter solū p opatione rei q̃ agens principale vtit reb⁹ sibi subordinatis. Alio mō gnāliter p q̃cūq; opatione rei ad quā res ipa ē ordinata: et isto modo hic accipitur.

Primo sciēdū ē q; usus dupl'r pōt cōsiderari. Uno mō p respectū ad vtentē. Alio mō p respectū ad rem usitatā cui⁹ dī usus ut secare q̃ ē usus securi pōt cōpari ad hoiez q̃ ipa securi vtit ⁊ ad ipsā securim. ⁊ p cōparationē usus ad rē usitatā sumit loc⁹ dyalectic⁹ q̃ dī ab usib⁹: ⁊ nō p cōparatōez ei⁹ ad ipm vtentē eo q; usus maiorē hz conuenientiā ⁊ habitudinē cū usitato q̃ cū vtēte. nō eni sequit: eqtare ē bonū: ergo equitans est bonus nec econtra.

Secūdo sciēdū q; loc⁹ ab usib⁹ ē habitudo ipsi⁹ usus ad usitatū. Et tenet affirmatiue sic: secare ē bonū: g̃ securi ē bona. Maxia: Si usus sit bon⁹ usitatū ē bonū. cui⁹ rō ē: q; oē ens pductū ē ppē suā opatōez: ⁊ denoīat bonū pp bonitatē sm opis: q; illa ē bonitas sui finis ī executiōe iō si usus ē bon⁹ uel opatio rei sit bona: ipm usitatū erit bonū. Et tenet negatiue sic: occidē ē malū: ergo occisor ē mal⁹ Maxia: Si usus ē mal⁹ usitatū ē malū. Et vocat iste loc⁹ ab usib⁹ in plurali ⁊ nō ab usu in singulari: eo q; eodē argumēto pōt argui a plurib⁹ usib⁹: ut dicēdo eqtare ē bonū: trahē aratrū ē bonū ⁊ sic de alijs usib⁹ eq: ergo equ⁹ ē bon⁹: nō tñ sp oz in quolibz argumēto ponē plesusus. Et silr tenet loc⁹ ab usitato ad ipm usū affirmatiue ⁊ negatiue sic loc⁹ ab usi.

Tertio sciēdū q; duplicia sūt cōiter accidētia. q̃dā eni sūt q̃ ortigenē ⁊ nō sp se inuicē dsequūt: ut in hoie magn⁹ ⁊ fortis: ⁊ pulcher ⁊ bon⁹. Alia sunt q̃ sp ⁊ necario se dsequūt eo q; hīt inē se necessariā habitudinē: ⁊ ista sūt duplicia. quedā eni sunt q̃ se dsequūtur conuertibiliter: ut in hoie risibile ⁊ flebile. ⁊ in bruto hre comua ⁊ habere duos dentes: uel nō habere duos dentes superiores. Alia vo sunt que se consequūtur necessario ⁊ nō cōuertibiliter: ut sunt delinquere ⁊ penitere: uel nō mingere ⁊ habē plumas. vnde dicūtur talia cōiter accidētia: q; simul plura talia vni accidūt. Et a cōiter accīntib⁹ q̃ necessario se consequūtur sumitur locus dyalectic⁹: non antē ab alijs q̃ se dsequūtur ortingēter: sed ab ipsis sumit locus sophisticus.

Quarto sciendum est q; locus a communiter accidentibus est habitudo vnius communiter accidentium ad reliquum. Et in accidentibus que

se consequũtur conuertibiliter tenet tam affirmatiue q̃ negatiue: ab vtroq; latere ad alterum: ut risibile est ergo flebile est. Maxima. posito vno cõiter accidẽtiũ se ꝺsequentiũ cõuertibiliter: ponit reliquũ ꝓpter cõuertibilitatẽ eoꝝ. Et etiam destructo vno destruit reliquũ. Sed in his que cõsequũtur se inuicẽ necessario ⁊ nõ cõuertibiliter arguẽdo a posteriori ad ꝓius iste locus tenet affirmatiue tñ ⁊ nõ negatiue: ut penit ergo peccauit. uel aliis habet plumas: ergo non mingit. Maxima: Si cõiter accidentiũ posteri⁹ in est necesse est ꝓimũ infuisse. Sed arguendo a ꝓiori ad posterius non tenet affirmatiue: quia posito ꝓiori uel cõiori nõ oportet ponere posteri⁹. Sed tenet negatiue sic: nõ deliquit: ergo nõ penitet. Maxima: Priori cõiter accidentiũ destructo remouet posteri⁹.

Sed cõtra ꝓdicta arguit ꝓmo sic: intelligẽ ul velle est operatio hois: ⁊ tñ non est vsus: q; in tali opatione nihil vtitur ipso homine: ergõ diffinitio vsus non cõuenit soli diffinito. Secundo sic: vsus uel opatio est causa finalis ipsius rei: quia est gra cui⁹ res fit: eo q; vnũquodq; ꝓductũ fit ꝓpter suam operationẽ: ergo arguẽdo ab vsib⁹ est locus a causa finali. ⁊ p consequẽs male ponit iste loc⁹ ab illo distinctus. Tertio sic: nõ sequit eq̃tare est bonũ: ergo equus claudus uel ceccus est bon⁹: ⁊ tñ ibi arguit ab vsu ad vsitatũ affirmatiue: ergo iste locus nõ tenet affirmatiue. Quarto sic: nõ sequit deũ penitet ergo peccauit: q; antecedens est verũ ⁊ consequẽs falsum: qũ ipse dixerit: penitet me fecisse hominẽ: ergo locus a cõiter accñtib⁹ nõ tenet affirmatiue. Quinto sic: nõ sequit btã virgo nõ peccauit: ergo ipsam nõ penituit: ⁊ filr de multis sanctis: ergo loc⁹ a cõiter accñtib⁹ nõ tenet negatiue a ꝓzi ad posteri⁹.

Ad argumenta. Ad primum dicitur: q; si capiatur vsus ꝓprie pro operatiõe qua vtens vtitur re vsitata: sic intelleci⁹ hois uel velle nõ est vsus eius: sed si capiat generaliter pro q̃cũq; opatiõe rei ad quã ipsa ordinat: tunc aliquo modo potest dici vsus: ⁊ hoc modo hic capitur. Ad secũdũ dicitur q; licz vsus rei fm eẽ in intẽtione agentis sit causa finalis ipsi⁹ rei: nõ tñ fm q; est in executione: sed est effectus ⁊ opatio rei vsitate: ⁊ hoc modo ab ipso sumit locus ab vsu qui cõiter distinguit a causa finali. Ad tertiũ dicit q; eq̃tare in cõi nõ est vsus equi claudi uel ceci: sed est vsus equi in cõi ideo ibi nõ bñ arguit ab vsu ad vsitatũ: sed sic debet argui equitare equi claudi est bonũ: ergo equus claudus est bonus: ⁊ sicut ꝺñs est falsum ita ⁊ antecedens. Ad quartuz dicitur q; si capiat ꝓprie penitere ut est penitentiã agere pro peccato cõmisso volũtarie: sic deũ non penituit. sz si capiatur fm filitudinẽ put est filitudinarie dolere de aliquo sic deũ penituit: ⁊ hoc modo nõ sumitur hic sed primo mõ

Ad quintũ dicitur q; licz btã virgo ⁊ multi sancti in pro pria pſona nõ peccauerint: tñ ꝑmi parẽtes peccauerũt rõne cuius ipsi penituerunt.

Sequitur de locis extrinsecis. Quid sit locus extrinsecus dictũ est prius. Locorum autem extrinsecorũ Alius est ex oppositis Alius a maiori Alius a minori Alius a simili Alius a proportione Ali⁹ a transsumptitione Alius ab autoritate Item oppositorum quatuor sũt species s. oppositio relatiua: contrarietas ⁊ oppositio priuatiua ⁊ contradictio. Relatiue opposita sunt quãdo alterum non potest stare sine reliquo: ut pat̃ ⁊ filius. Locus a relatiue oppositi est habitudo uni⁹ correlatiuoꝝ ad alterũ: ⁊ est constructiuus ⁊ destructiuus: ut pater est: ergo filius ẽ ⁊ ecõuerso: ut si pater nõ est fili⁹ nõ est. Locus relatiue oppositis. Maxima Posito uno relatiuoꝝ ponit ⁊ reliquũ: ⁊ destructo uno destruit ⁊ reliquũ.

¶ Postq̃ autor determinauit de locis intrinsecis: dic cõsequenter determinat de locis extrinsecis. Cuius ratio est quia locus est habitudo termini inferẽtis ad terminũ illatũ. sed locus intrinsecus dicit perfectiorẽ habitudinẽ illoꝝ terminoꝝ q̃ locus extrinsec⁹: ideo loc⁹ extrinsecus postponitur loco intrinseco. Et q; opposita iuxta se posita magis elucescunt: ⁊ de vno habet clarior cognitio ꝓpt̃ cognitõnẽ alteri⁹: ⁊ locus intrinsecus ⁊ extrinsecus opponũtur: nõ post locos intrinsecos conueniẽter autor imediate determinat de locis extrinsecis. Et presupposita diffinitiõe loci extrinseci primo diuidit locũ extrinsecũ p locũ ab oppositis: a maiori: a minori: a simili: a ꝓportione: a transsumptione: ⁊ ab autoritate: quarũ specierũ diffinitiones ⁊ differentie

Primo satis patebunt inferius.

sciendum q; locus extrinsecus est qñ terminus inferẽs est extra substantiam termini illati: ⁊ ratione differẽtie illoꝝ terminoꝝ sumit virt⁹ ꝓbatiua argumẽti. sed in loco ab oppositis veriori modo termin⁹ inferens est extra substantiã termini illati. ideo inter locos extrinsecos autor ꝓius determinat de loco ab oppositis: quia ille veri⁹ ꝓticipat rationẽ loci extrinseci. Et locus ab oppositis est habitudo vni⁹ oppositoꝝ ad reliquũ: ideo diuidi habet fm diuisionẽ oppositoꝝ: ⁊ rõne ipsorũ oppositoꝝ hic diuidit oppositionẽ p quatuor spẽs. s. p oppositionẽ relatiuam cõtrariam: priuatiuam: ⁊ cõtradictoriam. Cuius diuisiõis sufficiẽtia ⁊ diffinitiões membroꝝ satis patẽt in postpredicamẽtis: ⁊ eodẽ modo sumũt quatuor spẽs oppositoꝝ: q; quedam sunt relatiua: alia ꝺraria: alia priuatiua: ⁊ alia cõtradictoria. ⁊ inter ista ꝓius determinat de relatiuis ⁊ de

Secundo loco sumpto ab ipsis.

sciẽdum q; relatiua sunt quoꝝ notũ esse est ad aliud se habere: ⁊ esse vni⁹ totũ refertur ad aliud ⁊ ecõtra. Et pñt hec relatiua dupliciter considerari. Uno mõ inquantũ referũtur inter se ⁊ fiml ponũtur in esse ⁊ sub forma relationis: ⁊ hoc modo sunt simul natura: ⁊ sic ab ipsis sumitur locus a relatiuis ⁊ nõ a relatiue oppositi. Alio mõ considerant inquantũ hñt inter se repugnantiam ad simul esse in vno subiecto repectu eiusdẽ: ⁊ hoc modo dicũtur relatiue opposita: ⁊ ab ipsis hꝫ mõ sumit loc⁹ a relatiue oppositi.

Tertio sciẽdum est q; locus a relatiuis est habitudo relatiuoꝝ ad sua correlatiua. Et tenet iste locus affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue sic: pater est ergo filius est. Maxima: Posito vno relatiuoꝝ necessario ponitur reliquũ. Cuius ratio est: q; totũ esse relatiui est se habere ad aliud: ergo ad hoc q; vnũ relatiuoꝝ habeat esse: oportet suuz correlatiuũ esse ad quod refertur. ideo posito vno correlatiuoꝝ necessario ponitur simul reliquũ. Sz negatiue tenet sic: pater nõ est: ergo filius non est. Maxima: Destructo vno relatiuoꝝ destruit reliquũ. relatiua enim posita se ponũt ⁊ pempta se perimunt.

Quarto sciendũ q; locus a relatiue oppositis est habitudo vni⁹ relatiue oppositoꝝ ad reliquũ. Et tenet affirmatiue sic: sor. est pater platonis: ergõ nõ est filius eius. Maxima: Posito vno relatiue oppositoruz in vno subiecto abdem remouet reliquũ eo q; relatiue opposita nunq̃ ꝑmittũt se in eodem subiecto respectu eiusdẽ: ⁊ inquantũ oppositа sunt. Sed iste locus nõ tenet negatiue a negatiõe vni⁹ relatiue oppositoꝝ de vno subiecto ad affirmationẽ alteri⁹ q; nõ sequit: sortes nõ est filius platonis: ergo est pat̃ eius Et iste locus a relatiue oppositis est simpliciter extrinsec⁹:

qz ibi sumit virt⁹ ꝓbatiua rōne diſcōueniētie termini infe rentis cuz termino illato. Et locus a relatiuis ſm aliquos ponit extrinſe cus eo ꝙ vnū relatiuoꝝ ſm eſſe eſt extrinſe cū alteri. Sz ſm alios ponit intrinſecus: qz terminus infe rens infert terminū illatū rōne cōueniētie eoꝝ in eſſe z ſub forma relationis: z habet reduci ad locū a deſcriptione: qz vnū relatiuoꝝ eſt de diffinitiōe alteri⁹: z ut dicūt ſoluz po nit hic inter locos extrinſecos cā cōueniētie relatiuoꝝ z re latiue oppoſitoꝝ: z vtraqz pars eſt ſatis ꝓbabilis.

Sed contra p̄dicta arguit primo ſic: in oi loco dialectico termin⁹ inferēs debet inferre terminū illatū ſz vnū oppoſitoꝝ nūq̄ infert aliud: ſz ſemp infert z iportat negationē z deſtructionē alterius: g̃ nullus locus eſt ab oppoſitis: qō eſt contra diuiſionē loci extrinſeci. Secūdo ſic: mai⁹ dicit correlatiue ad min⁹ z econtra: z etiā ſimile ad ſuū ſimile relatiue opponit: ergo locus a maiori: a minori: z a ſimili ſūt relatiue oppoſita: g̃ m̃ male ponunt illi loci diſtincti ab alijs: ergo p̄dicta diuiſio nō valet. Tertio ſic: in oi loco dialectico ē habitudo an tecedētis ad conſequēs: z termini inferētis ad terminū illa tū ſz añs z oñs ſūt relatiua inter ſe: ergo oīs locus eſt a rela tiuis inter ſe: g̃ oīs locus ē a relatiuis: z ſic male ponit vn⁹ locus ſpecialis. Quarto ſic: nō ſequit pater ſortis eſt: er go filius ſortis eſt. z tñ ibi arguit ab vno relatiuoꝝ ad reli quū: g̃ iſte locus nō tenet affirmatiue. minor p̄z: qz pater in cōi z fili⁹ dicunt correlatiue: g̃ p̄r z fili⁹ ei⁹ dicūt correlatiue z ſic ibi arguit a relatiuis. Quinto ſic: nō ſequit ſortes eſt p̄r boīs: g̃ nō eſt fili⁹ boīs: z tñ ibi arguit a relatiue op poſitis affirmatiue: ergo ille locus nō tenet affirmatiue.

Ad argumenta. Ad primū dicit ꝙ vnum oppoſitoꝝ nō p̄t inferre aliud affirmatiue ſz bñ infert aliud negatiue: eo ꝙ negatio nem alterius includit: iō poſito vno in aliquo ſubiecto de ſtruit reliquū in eodē ſubiecto. Ad ſecūdū dicit ꝙ licet maius dicat correlatiue ad min⁹: z ſile ad ſile: tñ in locis a maiori: minori z a ſili nō ſumit virtus ꝓbatiua rōne rela tiue oppoſitiōis: ſz rōne maioritatis z minoritatis z ſilitu dinis: iō illi loci diſtinguunt a loco a relatiue oppoſitis.

Ad tertū dicit ꝙ añs z oñs ſm illas intentiōes dicunt correlatiue int̄ ſe: ſz nō ſemp dicūt correlatiue ſm id qō ſūt qō tñ req̄rit in loco a relatiue oppoſitis: iō nō oīs loc⁹ de bet vici a relatiuis. Ad quartū dicit ꝙ p̄r ſortis nō dici tur correlatiue ad filiū ſortis: ſz tñ dicit correlatiue ad filiuz ſuū z ſz pater in cōi dicat correlatiue ad filium in cōmuni: tamen nō dicitur correlatiue ad filium acceptū cum deter minatione ſp̄ali: ſicut p̄r in cōi z iſte fili⁹ nō dicunt correla tiue inter ſe: iō ibi nō arguit ꝓ locū a relatiue oppoſitis.

Ad quintū dicit ꝙ ibi nō arguit ꝓ locū a reletiue oppo ſitis: qz ſor. in añte z conſequēte nō dicit p̄r z filius reſpectu boīs accepti ꝓ eodē ſuppoſito determiato: z tñ in relatiue oppoſitis oportet ꝙ ſemp fiat cōparatio reſpectu eiuſdez iō bñ ſequeret a relatiue oppoſitis ſor. eſt p̄r boīs: ergo nō eſt filius eiuſdē homīnis.

Cōtrarietas eſt cōtrarioꝝ oppoſitio: ut albus niger. Cōtrarioꝝ quedam ſūt mediata ut albuz nigrū inter q̄ ſūt medij medij colores. Quedā ſunt imediata ut ſanū z egrū circa aial. Locus a ꝓtrarijs eſt habitudo unius ꝓtrarioꝝ ad reliquū. cōſtructiue ſic: hoc aial eſt ſanuz: ergo nō eſt egrū. Vel hoc corpus eſt album: ergo nō eſt nigrū. Locus a cōtrarijs. maxia: Poſito uno ꝓtrarioꝝ r̄mouet z reliquū ab eodē. Deſtructiue aūt tenet tm̄ in cō trarijs imediatis cū ꝓſtantia ſubiecti: ut hoc aial nō eſt ſanū: ergo ē egrū. Locus a ꝓtrarijs imediatis. maxima: Remoto uno ꝓtrarioꝝ imediatoꝝ ponit reliquū manente ſubiecto. Priuatiue oppoſita ſūt que hñt fieri circa idē ſubiectū tpe de terminato z ordine irregreſſibili: ut cecitas z uiſus circa oculū. Locus a priuati ue oppoſitis ē habitudo ꝓpatiōis ad ha bitū: uel habitus ad priuationē: ut ſortes eſt uidēs: ergo nō eſt cecus. uel eſt cecus: ergo nō eſt uidēs. locus a ꝓpatiue oppo ſitis. maxia: Poſito uno ꝓpatiue oppoſi toꝝ: remouet z reliquū ab eodē. Deſtru ctiue uero nō tenet niſi cū ꝓſtantia ſubie cti z tpe determinato a nā. Catulus eni leonis nō eſt cecus neqz uidēs ante nonū diē. Et puer nō dicit edētulus neqz den tulus ante tempus determinatū.

¶ Poſtq̄ autor determiauit de relatiue oppoſitis: hic cō ſequenter determinat de loco a cōtrarijs: z cōſequenter de loco ꝓpatiue oppoſitis. Et ꝓ cognitiōe loci a cōtrarijs pri mo diffinit cōtrarietatē z deinde cōtraria. vnde contrarie tas eſt cōtrarioꝝ oppoſitio vel repugnātia ut repugnantia albi z nigri. Contraria vo ſūt forme ſub eodē genere maxi me repugnātes: que mutuo ab eodem ſubiecto ſe expellūt cui vicißim inſunt: niſi alterū inſit a natura. vnde duplicia ſūt cōtraria: quedā ſūt mediata inter que cadit mediū eiuſ dem generis ꝓticipans rōnē vtriuſq̄ extremoꝝ: ut inter al bum z nigrū ſubit rubeū z alij medij colores. Alia ſūt ime diata inter que nō cadit mediū eiuſdē generis: z neceſſe ē ſemp alterū eoꝝ verificari de ꝓpio ſubiecto ipſoꝝ: ut ſanū z egrū ſunt contraria imediata ꝓ carentiā medij ꝓ partici pationē. licet bene habeant mediū per abnegationē: quia de lapide poteſt vtrūq̄ vere negari. Et ab vtriſq̄ illoꝝ con

Primo trarioꝝ ſumitur locus dialecticus. ſciendum ꝙ locus a cōtrarijs eſt habitudo vni⁹ contrarioꝝ ad reliquū. Et tenet affirmatiue ſic: ſortes eſt ſanus ergo ſortes nō eſt eger. Maxima: poſito vno con trarioꝝ in aliquo ſubiecto ab eodez remouet alterū. Cui⁹ rō eſt: qz cōtraria deſtruūt ſe mutuo z ſe expellūt ab eodez ſubiecto: eo ꝙ vnū importat negationē alterius: ideo poſi to vno in vno ſubiecto neceſſario remouet reliquū. Et nō ſolum valet affirmatiue iſte locus arguēdo tm̄ ab vno cō trarioꝝ: ſz etiā a plurib⁹ cōtrarijs ponendo plura contraria in cōſequente: ut iuſtīcia eſt virtus: g̃ iuſticia eſt vitiū z ꝓ pter hoc iſte locus vocat a contrarijs in plurali numero.

Secūdo ſciendū ꝙ iſte locus in contrarijs ime diatis tenet negatiue duab⁹ cōditioni bus obſeruatis. Prima eſt ꝙ ponat cōſtantia ſubiecti de fectu cui⁹ nō ſequit adam nō eſt eger: ergo eſt ſan⁹. Secū da conditio eſt ꝙ arguat reſpectu ſubiecti determinati: de fectu cuius nō ſequit iſte lapis eſt z nō eſt ſanus: ergo eſt eger: qz nō eſt determinatū ſubiectū illoꝝ contrarioꝝ ſz po ſita cōſtantia ſubiecti determinati ſemp valet negatiue ut arguendo ſic: aial eſt z nō eſt ſanū: ergo eſt egrū. Maxia: Deſtructo vno contrarioꝝ imediatoꝝ in ſubiecto determi nato exiſtente ponit reliquū: eo ꝙ reſpectu illius ſubiecti

neceſſe eſt ſemp eſſe aliquod illoꝝ contrariorꝝ. Sed in contrarijs mediatis iſte locus nō tenet negatiue niſi poſita cō ſtantia ſubiecti determinati cum abnegatione vni⁹ contrariorꝝ ⁊ omniū intermediorꝝ: ut hic corp⁹ mixtū eſt: ⁊ nō eſt album nec medio colore coloratū: ergo eſt nigrum. Maxima: Remoto vno contrariorꝝ ⁊ omnib⁹ intermedijs a ſubiecto determinato neceſſe eſt ponere reliquum.

Tertio ſciendū q̄ p̄uatiue oppoſita ſunt q̄ hñt fieri circa idē ſubiectū ordine irregreſſibili ⁊ tpe determinato a nā: ut viſus ⁊ cecitas circa oculū. ⁊ itelligit hec diffinitio de p̄uatiue oppoſitis pfecta p̄uatiōe: in quibus p̄uatio negat habitū ⁊ p̄ncipia habitus ſil: ⁊ nō de illis q̄ opponunt p̄uatiue p̄uatiōe impfecta in quib⁹ p̄uatio negat habitū tm̄: ⁊ relinquit p̄ncipia habit⁹: ut mot⁹ ⁊ quies ſcia ⁊ ignorantia: qz in illis pōt eſſe regreſſus de p̄uatione in habitū: ut de quiete fit regreſſus in motum. Sz p̄uatiue oppoſita accepta cōiter diffiniunt ſic: p̄uatiue oppoſita ſūt quoꝝ vnū dicit negationē alteri⁹ cū aptitudine ad ipſum. Cuius ratio eſt: quia p̄uatiue oppoſita ſūt habitus ⁊ p̄uatio. p̄uatio aūt dicit negationē habitus cum aptitudine ad ipſum: ut cecitas reſpectu viſus.

Quarto ſciendū eſt q̄ locus a p̄uatiue oppoſitis eſt habitudo p̄uatiōis ad habitū ⁊ ecōtra. Et tenet affirmatiue ſic: ſortes eſt videns: g̃ nō eſt cecus. Maxia: poſito habitu in ſubiecto remouet p̄uatio ei⁹ ab eo: eo q̄ vnū illoꝝ ip̄ortat ſemp deſtructionē alteri⁹ ⁊ remotionē. Et tenet negatiue poſita cōſtantia ſubiecti determinati ⁊ determinato tpe in quo debet eſſe habit⁹: ut ſortes eſt: ⁊ nō eſt videns ergo eſt cecus. Maxima: Deſtructo vno p̄uatiue oppoſitorū in ſubiecto apto nato ⁊ tpe determinato neceſſario ponit reliquū. Sz nō ſequit antixps nō eſt videns: ergo eſt cecus. qz nō ponit cōſtantia ſubiecti. nec ſequit: lapis eſt ⁊ nō ē videns: ergo eſt cecus: qz nō arguit reſpectu ſubiecti determinati: qō aptū natū ſit ad ſuſcipiēdū habitū vel p̄uationē nec ſequit puer nouit nat⁹ eſt ⁊ nō hz dentes: g̃ eſt edentulus: qz ibi nō ponit temp⁹ determinatū ipſi⁹ habitus: q̄ tñ conditiōes requirunt ad debite arguendū negatiue p̄ loco a p̄uatiue oppoſitis.

Sed contra p̄dicta arguit p̄mo ſic: aliqō aīal eſt medio modo ſe hns inē ſanū ⁊ egrū: qō dicit corp⁹ neutrū: ergo inē ſanū ⁊ egrū eſt corp⁹ mediū p̄ticipationē: g̃ male dicit q̄ ȝria imediata ſūt ſanū ⁊ egrū. Secūdo ſic: poſito ſcuto p̄ media pte albo: ⁊ p̄ media pte nigro: non ſequit hoc ſcutū ē albū: g̃ nō eſt nigrū: qz ſil eſt albū ⁊ nigrū ergo locus a ȝrijs nō tenet affirmatiue. Tertio ſic: nō ſequit hoc lignū eſt ⁊ nō eſt egrū g̃ eſt ſanū: ⁊ tñ eſt ſubiectū determinatū cū ſit vnū ens in numero: g̃ locus a ȝrijs imediatis nō tenet negatiue. Quarto ſic: nō ſequit hō mouetur: g̃ nō quieſcit: qz hō motus in naui mouet ⁊ quieſcit ⁊ tñ ibi arguit a p̄uatiue oppoſitis affirmatiue: ergo ille loc⁹ nō tenet cōſtructiue. Quinto ſic: nō ſequit: dormiēs eſt nō videns ergo eſt cecus: dato q̄ ponant oēs cōditōes p̄i⁹ poſite: ergo locus a p̄uatiue oppoſitis nō tenet negatiue poſitis illis circūſtantijs.

Ad argumēta. Ad p̄mū iſtoꝝ dicit q̄ ſi cōſiderent ſanū ⁊ egrū quantū ad diſpoſitiōes p̄cedentes ſanitatē ⁊ egritudinē. vel q̄tū ad opatiōes ſequētes ſic inter ſimplicit ſanū ⁊ ſimplicit egrū dat mediū qō dicit neutrū ſz illud nō eſt eiuſdē generis p̄prij cū extremis. ſz ſi cōſiderent ſanū ⁊ egrū formalit ut ſanum dicit adequationē humorū. ⁊ egrū inadequationē inē ipſa nō eſt mediū: qz inē equale ⁊ inequale nō pōt dari mediū iō ſūt ȝria imediata.

Ad ſecundū dicit q̄ ſcutū p̄ media pte albū ⁊ p̄ media pte nigrū: nec eſt ſimplicit albū nec ſimplicit nigrū: qz non eſt vnū coloratū in eſſe colorati: iō añs argumenti eſt falſū ſic ⁊ oñs. Ad tertiū dicit q̄ ibi nō arguit reſpectu ſubiecti determinati: qz licz hoc lignū ſit ſubiectū determinatū i numero: tñ nō eſt ſubiectū determinatū illoꝝ ȝrioꝝ. ſ. ſani ⁊ egri. Ad quartū dicit q̄ licz hō motus in naui moueatur ſm motū alterius ⁊ p̄ accidēs nō tñ mouet motu p̄prio ⁊ p̄ ſe ſz quantū ad motū p̄prium deſcit. ⁊ eo mō quo mouet motu alteri⁹ nō quieſcit quiete oppoſito motui alterius.

Ad quintū dicit q̄ ſi capiat nō videns ut negat actū videndi ſic dormiēs eſt nō videns. ſz ſic videns nō opponit p̄uatiue ceco. ſed ſi capiat ut negat habitū viſus ut opponit ceco ſic dormiens nō eſt nō videns: qz habet habitum potentie viſiue: iō añs eſt falſum ſicut ⁊ cōſequens.

Cōtradictio eſt oppoſitio cuius ſm ſe nō eſt mediū. Inter eſſe eni ⁊ nō eſſe non eſt mediū. Locus a p̄tradictorie oppoſitis eſt habitudo uni⁹ p̄tradictorie oppoſitoꝝ ad reliquū: ut ſortē ſedere nō eſt uerū: ergo ſortē nō ſedere eſt falſū. Maxia Si unū p̄tradictorie oppoſitoꝝ eſt uerū reliquū eſt falſum ⁊ econuerſo.

¶ Poſtq̄ autor ſuperi⁹ determinauit de locis a cōtrarijs ⁊ p̄uatiuis: hic conſequenter determinat de locis a ȝdictoriis ⁊ cōſequēter de locis a diſparatis: ⁊ ad cognoſcendū locū a cōtradictorijs. p̄mo ſic diffinit ȝdictionē dicēs q̄ cōtradictio eſt oppoſitio cui⁹ ſm ſe nō eſt dare mediū. ⁊ rō ē qz ȝdictio eſt oppoſitio ȝdictoriorꝝ: ſz in ȝdictorijs vnū eſt ens ⁊ aliud ſimplicit nō ens: qz vnū ip̄ortat ſimplicit negationē alteri⁹: ut hō ⁊ nō hō. ſz inter ens ⁊ nō ens nō poteſt dari medium: qz oē qō eſt vel apprehendit vel eſt ens vel aliud ab ente: iō in ȝdictione nō pōt dari mediū: ⁊ hoc cōuenit ſibi ſm ſe inquātū eſt p̄ma oppoſitionū: ⁊ nō p̄ticipatione ab aliq̄ oppoſitiōe p̄riori iō p̄ hoc ipſa differt ab alijs.

Primo ſciendū q̄ duplex eſt ȝdictio: quedā eſt cōdictio ꝑponū: ⁊ de ꝑponib⁹ ȝdictorijs ſatis determinatū eſt in p̄mo tractatu. Alia eſt ȝdictio terminoꝝ de qua determinatū eſt in poſtp̄dicamētis. ⁊ ſunt termini ȝdictorij quoꝝ vnū dicit ſimplicē negationē alterius: ut hō ⁊ nō hō. ſedet ⁊ ñ ſedet ⁊ ſic de ſil⁹ ⁊ ſz vtrāq; ȝdictionē ſumit⁹ loc⁹ dialectic⁹: ⁊ vtriq; cōuenit diffinitio p̄i⁹ poſita. ſz in ȝdictiōe ꝑponū oz argui reſpectu hoꝝ ꝑdicatoꝝ verū ⁊ falſū. in alia aūt arguit ab affirmatiōe vni⁹ ȝdictoriorꝝ ab negatiōe alteri⁹ de aliquo ſubiecto vel ecōtra.

Secūdo ſciendū q̄ locus a ȝdictorijs eſt habitudo uni⁹ ȝdictoriorꝝ ad reliquū. Et tenet affirmatiue ſic: ſortē currere eſt verū: ergo ſortē nō currere eſt falſū. Maxima: Si vnū ȝdictoriorꝝ eſt verū: reliquū ē falſū. Et in terminis ȝdictorijs ſic: ſortes eſt hō: g̃ ſor. nō eſt nō hō. Maxima: poſito vno ȝdictoriorꝝ i aliquo ſubiecto neceſſario remouet reliquū: qz vnū ip̄ortat ſimplicē negationē alteri⁹: iō nō poſſ de eodē verificari. Et tenet negatiue iſte locus formādo argumenta ⁊ maximas p̄ oppoſitū ad p̄cedentes. Et nō ſolū valet iſte locus in ſimplici cōſequentia ſz etiā valet in oſequētia ecōtrario: q̄ eſt qñ i aliqua cōſequētia ex añte ſequit oſequēs ⁊ ex oppoſito oñis infert oppoſitū añtis: ut hic ſi hō eſt aīal eſt: ergo ſi nō eſt aīal nō eſt hō. Sz ſm iſtū locū nō valet oña in ipſo: q̄ eſt qñ in aliq̄ oña ex oppoſito añtis infert oppoſitū oñtis: ſz iſta oña ſolum tenet in alijs oppoſitis contradictorijs: ut bñ ſequit ſi iuſticia eſt virtus eſt: ergo ſi iniuſticia eſt vitū eſt.

Tertio ſciendū q̄ diſparata ſunt illa q̄ de ſe inuicē nō poſſ verificari ut hō ⁊ aſin⁹. ⁊ dicūt diſparata de diſs qō eſt diuiſū ⁊ ſegatus ta tū: q̄ſi diuerſa entia ad inuicē ſepata. rōne cui⁹ nō poſſ de ſe inuicē verificari qz in vera p̄dicatiōe requirit p̄dicatū ineſſe ſubiecto ⁊ oña generalit eo mō quo nō poſſ verificari de ſe inuicē dicunt diſparata: ⁊ ſi aliqua vno mō verificent ⁊ alio mō non: ut quātitas ⁊ q̄litas in cōcreto de ſe inuicē verificant: ut di-

cendo quale est quantū: ꝛ i abstracto nō verificaꝫ sed solum sunt disparata eo modo quo de se inuicē nō verificatur. ſ. in abstracto: ꝛ nō sunt disparata in concreto: quia nō

Quarto sūt hoc modo separata ſm p̄dicationem. sciendum q̄ locus a disparatis est habitudo vni⁹ disparatoꝝ ad reliquuz. Et tenet negatiue sic: sortes est hō: ergo sortes nō est asinus. Maxima: Cuicūq; cōuenit vnū disparatoꝝ ab eodē remouet reliquū. Cuius rō est: q⁹ disparata nō p̄nt de se inuicē verificari: iō nō p̄nt de eodē tertio vere p̄dicari: q⁹ si vere p̄dicarentꝫ de aliquo tertio possent aliquo mō de se inuicē p̄dicari: sed nō ꝛ iste loc⁹ negatiue: q⁹ nō sequit̄ sortes nō ē asin⁹: g̃ est equus.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄ primo sic: inter esse ꝛ nō esse q̄ sūt ɜdictoria ē ɜdictio media ꝛ etiā relatio illoꝝ extremoꝝ: ergo inter ɜdictoria pōt dari mediū: ꝛ sic male dicit̄ q⁹ in ɜdictione nō est dare mediū. Secūdo sic: nō sequit̄ pluuiā esse cras nō est verū: ergo pluuiā cras nō esse est fallū: q⁹ nullū illoꝝ cras pluet ꝛ cras nō pluet est verū vel fallū: ergo loc⁹ a ɜdictorijs nō tenet negatiue: arguēdo in p̄pōnib⁹ ɜdictorijs. Tertio sic: nō sequit̄ hō est aial: ergo hō nō est aial: ꝛ tñ ibi arguit̄ in terminis ɜdictorijs: ergo iste locus nō tenet affirmatiue i terminis ɜdictorijs. Quarto sic: oīa opposita cōtinentꝫ sub aliquo genere oppositionis: ſz nihil est in genere quin sit in aliqua ei⁹ spē. ſz disparata sūt opposita: ergo cōtinentꝫ sub alijs oppositis ꝛ sic male hic separāt̄ ab alijs. Quinto sic: nō sequit̄ hō est pater ergo nō est oñs. ꝛ tñ ibi arguitur a dispatis affirmatiue: q⁹ pater ꝛ oñs sūt spēs relatiōis ab inuicē separate: ergo ille locus nō tenet affirmatiue.

Ad argumēta. Ad p̄mū istoꝝ dicit̄ q⁹ licet inter esse ꝛ nō esse ꝛ nil̄ alia ɜdictoria sit mediuz ſm rōnē ut est ɜdictio vel relatio mediās: tñ inter ipsa nullū est mediū ſm rem: ꝛ de quo nō verificet̄ vnū extremoꝝ. Ad secūdū dicit̄ q⁹ eodē modo quo ponit̄ nō esse verū cras pluuiā esse: eo mō sequit̄ cras pluuiā nō esse non esse verū: q⁹ nullū illoꝝ est determinate verū eo q⁹ sūt de futuro cōtingenti. ſz si vnū ponat̄ fallū de terminate aliud pōt poni verū determinate ꝛ sic ibi potest valere locus a ɜdictorijs. Ad tertium dic̄ q⁹ ibi termini ɜdictorij subijciunt̄. ꝛ arguēdo p istū locū debēt semp p̄dicari: iō ibi ñ debite arguit̄ p locū a ɜdictorijs. Ad quartū dicit̄ q⁹ licet disparata virtualit̄ includāt aliquā oppositionē eo q⁹ sūt diuisa. ꝛ oīs diuisio ꝛ distinctio ſm Boetiū in oppositiōe fundat̄: tñ nō sunt opposita formalit̄ q̄tū ad suas formas ꝓprias: ideo aliter sumit̄ locus ab ipsis q̄ ab alijs oppositis. Ad quintuz dicit̄ q⁹ licet oñs ꝛ p̄r in abstracto ꝛ ſm suas essentias sint spēs separate: tñ in cōcreto ꝛ ſm esse in subiecto nō sunt ad inuicē disparata: q⁹ illo modo nō semp inter se separant̄.

Maius ꝓut hic sumit̄ est illud q̄ supponit̄ alij in potētia uel in uirtute. Mín⁹ aūt est q̄ supponit̄ illi. Locus a maiori est habitudo maioris ad minus. ꝛ est destructiuus: ut rex nō pōt expugnare hoc castrū: ergo nec miles. Locus a maiori. maxima: Si illud q̄ maius uidet̄ inesse nō inest nec id q̄ minus. Locus a minori est habitudo minoris ad maius. ꝛ ē cōstructiu⁹: ut miles pōt expugnare castrū ergo ꝛ rex. Locus a miori. maxima: Si id q̄ minus uidetur iesse inest ꝛ id quod maius. Similitudo est ꝙuenientia rerū penes spēm. Uel est rerū differentiū eadem qualitas. Locus a simili est habitudo unⁱ similis ad reliquū: ut hic sicut risibile inest hoi ita hinnibile equo: ſz risibile est ꝓpriū hoi: ergo hinnibile est ꝓpriū eq. Locus a simili. maxima: De similib⁹ idē est iudiciū. Destructiue sic: Sicut inest risibile hoi sic inest hinnibile equo: ſz risibile nō inest hoi ut genus: ergo hinnibile non inest equo ut genus. Locus a siimili. maxima: Si unū simile inest ꝛ reliquuz: aut si unū nō inest nec reliquuz. Proportio est ꝙuenientia rerū penes habere. Locus a ꝓportiōe est habitudo unⁱ ꝓportionabiliū ad reliquuz: ut sicut se habet rector nauis ad nauē ita se habet rector scolaꝝ ad scolas: ſz rector nauis est eligend⁹ nō sorte ſz arte: ergo rector scolaꝝ est eligēdus nō sorte ſz arte. locus a ꝓportione. Maxima: De ꝓportionabilib⁹ idē est iudiciū. Differt aūt locus iste a loco a simili: q⁹ in loco a simili accipit̄ cōparatio ſm similitudinē. in loco a ꝓportiōe accipitur cōparatio ſm habitudinem.

¶ Postq̄ autor determinauit de locis ab oppositis: hic cōsequenter determinat de locis a maiori: a minori: a simili: ꝛ a ꝓportiōe: qui hñt inter se cōuenientiā: ꝛ ad cognoscendū locū a maiori ꝛ a minori p̄mo explicat q̄d sit maius ꝛ min⁹ vñ maius pōt capi dupliciter. vno modo ꝓprie. p illo q̄ supponit̄ alteri in potētia vel ỽtute quantū ad aliquā opationem: ut rex supponit̄ militi: ꝛ ecōtra. Minus ē q̄ supponit̄ alteri in potētia vel virtute quantuz ad aliquā opationem: ut comes regi. Alio mō dicit̄ maius q̄ excedit alterū in potentia ꝛ virtute quantū ad verificationē locutiōis eo q⁹ habet maiorē habitudinē ad aliud extremū ꝓpōnis q̄ maius sibi videt̄ cōuenire q̄ alteri. Et ecōtra: Minus est q̄ supponit̄ alteri in potētia ꝛ virtute q̄tū ad verificationē locutiōis eo q⁹ minus videt̄ cōuenire cū altero extremo ꝓpōnis: q̄ ipsū maius: sicut miles minus cōuenit cum illo accidente debellare castruz q̄ rex: ꝛ hoc vltimo modo

Primo sumunt̄ hic maius ꝛ minus. sciendū est q⁹ locus a maiore est habitudo maioris ad minus. Et tenet negatiue tñ ꝛ nō affirmatiue ut rex nō pōt debellare ciuitatē: ergo nec miles. Maxia: Si illud q̄ magis videt̄ inesse nō inest: nec illud q̄ min⁹ ꝛ ecōtra. Locus a minori est habitudo ipsi⁹ ad mai⁹. Et tenet affirmatiue tñ ꝛ nō negatiue: ut comes pōt vincere ciuitatē: ergo ꝛ rex. Maxima: Si illud q̄ min⁹ videt̄ inesse inest: ꝛ illud q̄ maius. Et in isto loco pōt argui tripliciter Uno mō cōparādo duo subiecta ad vnū p̄dicatū ut in exēplo dato. Secūdo mō cōparando vnū subiectū ad duo p̄dicata: ut rex pōt debellare ciuitatē: ergo pōt debellare castr⁹ Tertio mō cōpando duo subiecta ad duo p̄dicata: ut miles pōt debellare ciuitatē: ergo rex pōt debellare castrum. Et similiter variant̄ argumenta tripliciter in locis a maiori: a simili ꝛ a ꝓpositione.

Secundo sciendū est q⁹ similitudo est rerū dif-

ferentiũ eadẽ qualitas ⁊ nõ ſufficit ad ſimilitudinẽ eadem qualitas in genere: qz ſic albũ ⁊ nigrũ eſſent ſimilia. nec requirit eadẽ qualitas in numero: qz res differẽtes i numero ſemp habẽt diuerſas qualitates in numero: qz accidẽs variat ꝑm numerũ ſui ſubiecti: ſz requirit eadẽ qualitas i ſpecie: ſicut duo alba dicunt ſimilia. Et nõ capit hic ſimilitudo ꝓprie ſolũ ꝓ filitudine accidẽtali: q̃ eſt rerũ differentiũ vna qualitas accidẽtalis: ſz capit generaliter tam ꝓ filitudine accidentali q̃ eſſentiali. vñ ex diffinitiõe ꝑdicta ꝓz q̃ vbicunq; eſt filitudo ibi eſt diſſilitudo: qz filitudo eſt rerũ differentiũ: ⁊ res differẽtes ſemp hñt diſſilitudinẽ inter ſe

Tertio ſciendũ q̃ loc⁹ a fili eſt habitudo vni⁹ ſimiliũ ad reliquũ. Et tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue ſic: ſicut aĩal ineſt hoi: ſimiliter ineſt equo: ſz ineſt hoi ut genus: ergo ineſt equo ut genus. Maxima: De ſimilib⁹ ſile eſt iudiciũ. ⁊ rõ eſt: qz quicq̃d conuenit vni ſimiliũ inquantũ eſt ſimile: etiã cõuenit alteri: qz ſi nõ ſibi conueniret in hoc eſſet diſſimilitudo. ⁊ ꝓ iſtum locũ debet argui ſemp a ſimilib⁹ inquantũ ſimilia ſunt ⁊ nõ inquantũ diſſimilia. ⁊ negatiue ſic tenet: ſortes nõ eſt bimbilis: ergo plato nõ eſt bimbilis. Maxima: quicquid remouet ab vno ſimiliũ inquantũ ſunt ſimilia ⁊ a reliquo.

Quarto ſciendũ q̃ ꝓportio eſt rerũ differentium reſpectu alicui⁹ eadẽ cõparatio vel habitudo: ſicut cõparatio duoz ad quattuor ⁊ triũ ad ſex eſt ſimilis cõparatio: qz vtrobiq; cõparat medietas ad ſuũ totũ ⁊ locus a ꝓportione eſt habitudo vni⁹ ꝓportionabiliũ ad reliquũ. ⁊ tenet affirmatiue ſic: ſicut ſe hñt quattuor ad duo: ita ſex ad tria. ſz q̃ttuor ſũt dupla duorũ: ergo ſex ſũt dupla triũ. Maxima: de ꝓportionabilib⁹ idez eſt iudiciũ. ⁊ tenet negatiue ſic: ſicut ſe habent duo ad tria ita quattuor ad ſex ſz duo nõ ſunt dupla triũ: ergo quattuor nõ ſunt dupla ad ſex. ⁊ ꝓ iſtum locũ poteſt argui a tranſmutata ꝓportione hoc modo ſicut ſe habẽt duo ad quattuor ita tria ſe habẽt ad ſex: ergo tranſmutando ꝓportionẽ: ſicut ſe habent duo ad tria ita quattuor ad ſex: ſed duo excedunt medietatem triũ: ergo quattuor eſt plus q̃ medietas ſenarij.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝓmo ſic: deus nõ poteſt peccare: ergo homo non poteſt peccare: ⁊ tamen ibi arguit ꝓ locũ a maiori negatiue: ergo ille locus nõ tenet negatiue. Secũdo ſic: nõ ſequit ſortes poteſt portare decem libras: ergo põt portare centũ vel põt trahere paruã nauẽ: ergo ⁊ magnã: ⁊ tamen ibi arguit a minori ad maius affirmatiue: ergo ille locus nõ tenet affirmatiue. Tertio ſic: ſimilitudo nõ eſt qualitas ſz relatio: ergo nõ eſt rerũ differentiũ eadẽ qualitas. Quarto ſic: nõ ſequit ſicut oculus eſt in corpore: ita intellectus i aĩa: ſz oculus eſt pars integralis corpis: ergo intellectus eſt pars integralis aie: ⁊ tamen ibi arguit ꝓ locũ a ſimili affirmatiue: ergo ille locus nõ tenet affirmatiue. Quinto ſic non ſequitur ſicut ſe habet ſonus ad auditum: ita color ad viſum: ſed ſonus ab auditu ꝓcipit in tenebris: ergo color a viſu ꝓcipit in tenebris: ⁊ tamen ibi arguit ꝓ locum a ꝓportione affirmatiue: ergo ille locus nõ valet affirmatiue.

Ad argumenta. Ad primũ dicit q̃ ibi nõ arguit a maiori negatiue: qz licet deus excedat hoiem quantũ ad virtutẽ operandi: nõ tamen excedit ipſum quantũ ad conuenientiã ⁊ habitudinẽ cũ illo extremo locutiõis: q̃ō eſt peccare: iõ nõ eſt maius i virtute quantũ ad verificationẽ locutionis reſpectu illius extremi: qz nõ ſibi magis videt ineſſe q̃ hoi: qz ſibi nullo modo cõuenit. Ad ſecũdũ dicit ſimiliter q̃ ibi nõ arguit a minori: qz non arguit ab illo q̃ minus videt ineſſe: vel q̃ habet mĩnorẽ apparentiaz veritatis. Ad tertiũ dicit q̃ licet ſimilitudo nõ ſit formaliter qualitas: tamen dicit qualitas materialiter: quia qualitas eſt materiale fundamentũ ei⁹ ⁊ vnitas ſpecifica qualitatis eſt eius ꝓprium fundamẽte. Ad quartũ dicit q̃ ibi nõ arguit a ſimilib⁹ inquantũ ſimilia ſũt: ideo nõ arguit ꝓ locum a ſimili. in hoc enĩ cõueniũt oculus ⁊ intellectus: qz vterq; dicit pars: ſed in hoc differunt ⁊ habent diſſimilitudinẽ: qz oculus eſt ps quantitatiua ⁊ integralis. intellectus vo pars poteſtatiua vnde nõ ſequit habent ſimilitudinẽ in aliquo: ergo habẽt ſimilitudinez in iſto niſi arguat ſemp manendo in rõne ſimilitudinis. Ad quintũ dicit q̃ ibi non arguit a ꝓportionalib⁹ inquantũ habent ꝓportionẽ: ſz inquantũ diſproportionẽ: qz color ⁊ ſonus in hoc habent ꝓportionẽ q̃ vterq; eſt obiectum vni⁹ ſenſus: ſz habent diſproportionem ⁊ diſſimilitudinẽ in modo quo ſentiunt ab ipſis ſenſibus: qz color nõ diffundit ad viſum niſi ꝓ mediũ illuminatũ. Sonus vo diffundit ſine lumine ꝓ mediũ q̃ō poteſt faciliter moueri ⁊ rarefieri ſicut ꝑ aerem vel ꝑ ignem.

Tranſſumptio eſt duplex. Quedam enim eſt q̃n nomen vl̃ oratio ſignificans unum tranſſumit ad ſignificandũ aliud ꝑ ſimilitudinẽ: ut ridere tranſſumit ad ſignificandũ florere: ut cum dicit ꝓratum ridet. Oratio autẽ transfert cum dicitur lictus arat ꝓ opera perdit. Sicut ſolz dici alicui qui incaſſũ laborat: ⁊ iſta trãſſumptio ptinet ad ſophiſticũ ⁊ nõ ad dialecticum. Eſt alia tranſſũptio ut quando ſumit nomen magis notũz ꝓ alio minus noto: ut ſi debeat ꝓbare q̃ philoſophus nõ inuidet: ⁊ fiat tranſlatio ad hoc. ſ. ſapiens nõ inuidet: ergo philoſophus nõ inuidet. ⁊ iſta ptinet ad dialecticũ. Locus a tranſſumptiõe eſt habitudo tranſſumpti unius ad aliud: ut ſapiens nõ inuidet ergo philoſoph⁹ nõ inuidet. locus a tranſſumptione. Maxima. Qđ alicui ꝓuenit cum nomine magis noto: ⁊ ei ꝓuenit ſub noie min⁹ noto. Differt autẽ locus ille a loco a nois interptatõe: qz in loco a nois interptatiõe accipit diffinitio ſiue deſcriptio nois uel expoſitio eius: ut phũs exponit ꝓ hoc q̃ō dico amatoz ſapie. In loco aũt a tranſſũptiõe nõ querit expoſitio nominis: ſep ꝓ uno nomine minus noto ſumit aliud magis notũz: uel aliq̃d aliud ꝓ quod facile ꝓbatur. Auctoritas ut hic ſumit eſt iudiciũ ſapientis in ſcia ſua. unde a rei iudicio ſolet denomiari locus iſte. Locus ab auctoritate eſt habitudo ipſius auctoritatis ad id q̃ō ꝓ eã probat ut aſtronomus dicit celum eſſe uolubile ergo celum eſt uolubile. locus ab auctoritate. Maxima: Vnicuiq; experto in ſua ſcientia eſt credendũ.

¶ Poſtq̃ autor ꝓius determinauit de locis a maiori: a

minori a simili ⁊ a ꝓportiõe: hic consequenter determinat de locis a transsumptiõe ⁊ ab auctoritate. ⁊ ꝓ cognitione loci a transsũptiõe hic autor p̃mo diuidit transsumptionẽ dicens: q̃ duplex est transsũptio. Una est q̃n dictio vl̃ oratio ꝓprie vnũ significans transsumit̃ ad significandũ aliud ꝓpter aliquã similitudinẽ in ipsis repertã: ut ridere ꝓprie significat actum oris ⁊ transsumit̃ ꝓ quandã similitudinẽ ad significandũ floritionẽ ꝓrati: qz vtrobiq̃ est similitudo leticie. Alia est q̃n res significata sub noĩe minus noto ponit̃ sub noĩe magis noto: ut si ponat̃ sapiens ꝓ pho: ⁊ differũt iste due transsũptiões: qz in p̃ma sumit̃ vna vox ꝓ diuersis reb⁹. in secũda vo sumunt̃ diuerse voces ꝓ vna re tñ: ⁊ a p̃ma transsumptiõe sumit̃ locus sophisticus ⁊ a secũda dialectic⁹: iõ de secũda est solũ hic ad ꝓpositum.

Ubi primo sciendũ q̃ locus a transsũptiõe ẽ habitudo vni⁹ noĩs magis noti ad aliud nomen min⁹ notũ. ⁊ tenet quattuor modis: p̃mo sub ijciendo nomẽ magis notũ affirmatiue: ut sapiẽs currit: ḡ pho currit. Maxima: quicqd cõuenit alicui sub noĩe magis noto sibi conuenit sub noĩe minus noto. Cui⁹rõ est: qz nomen magis notũ ⁊ minus notũ in transsũptione dicunt idẽ realiẽ ⁊ cõuertibiliẽ: iõ quicqd verificat̃ de vno etiam verificat̃ de alio: ⁊ de quocũq̃ ꝑdicat̃ vnũ siue affirmatiue siue negatiue etiã ⁊ reliquũ. Secũdo mõ tenet ꝑdicãdo affirmatiue. Tertio subijciẽdo negatiue. Quarto ꝑdicando negatiue. Et p̃t formari argumẽta ⁊ maxie ut p⁹ dictũ ẽ.

Secũdo sciendũ q̃ fm aliquos locus a transsũptione ponit̃ locus intrinsecus: Cuius rõ est: qz nomen magis notũ ⁊ nomẽ minus notũ in transsumptiõe dicũt idẽ realiter cõuertibiliẽ ⁊ ꝓpter illã vnitatem ⁊ idẽtitatẽ rei significate valet cõsequentia ab vno ad reliquũ: iõ termin⁹ inferens in isto loco rõne cõuenientie ⁊ nõ rõne discõuenientie habet virtutẽ inferendi terminum illatu. Sz fm Boetiũ ⁊ petrũ hispanũ hic ponit̃ locus extrinsecus: qz licet in transsũptione nomen magis notum ⁊ nomen min⁹ notũ eandẽ rem ip̃ortent tñ sumit̃ ꝓbabilitas ex pte noĩs magis noti inquantũ est magis notum: ⁊ q̃ sit magis notũ alio nõ est ex pte rei significate: sz ex pte modi: iõ termin⁹ inferens fm q̃ ab eo sumit̃ virtus ꝓbatiua est extrinsecus termino illato: qz terminus inferens ut est magis notus cũ terminus illatus sub tali rõne differt ab ipso ⁊ sibi est extrinsecus: ⁊ vtraq̃ opinio satis videt̃ ꝓbabilis.

Tertio sciendũ q̃ auctoritas est iudiciũ siue dictũ sapientis in sua scia exptꝰ: ut cũ astronom⁹ iudicat solem esse maiorẽ tota terra. hec ꝓpositio sic iudicata vel dicta ab astronomo dicit̃ auctoritas ei⁹ sic q̃ esse dictũ vel iudicatũ a tali sapiente: qõ relinquit̃ in tali ꝓpositione est formale auctoritatis. vñ ꝓpter excellentiã sapiẽtie vel cognitionis alicuius sapientis ꝓpositio ab eo dicta vel ꝓbata accipit quandã euidentiã veritatis siue rõne cui⁹ magis credit̃ ab alijs cũ si nõ esset dicta a tali sapiente. Et talis credulitas vel apparẽtia veritatis in ꝓpõne noĩat auctoritatẽ. Dupliciter tñ accipit̃ auctoritas. Uno mõ ꝓ excellentia scie aut cognitõis sapiẽtis. Alio mõ ꝓ excellẽtia apparẽtie veritatis quã sumit ꝓpositio p̃ hoc qõ dicit̃ vel iudicat̃ eẽ vera a sapiẽte: ⁊ hoc vltio mõ sumit̃ h̃ auctoritas.

Quarto sciendũ q̃ locus ab auctoritate est habitudo ipsi⁹ auctoritatis ad ꝓpositionẽ cui cõuenit auctoritas. Et tenet affirmatiue tñ: ut astronom⁹ dicit solẽ esse maiorẽ tota terra: ergo sol est maior tota terra. Maxima: Quilibet expto in sua scia credendũ est. Cui⁹ rõ est: qz si sapiens dicat aliquam ꝓpositionẽ inquantũ sapiens est exptus in sua scia: tũc oportet illã ꝓpositionẽ esse verã: qz si diceret aliquã ꝓpositionẽ falsã in hoc nõ esset sapiens vel exptus. Sz nõ tenet iste locus negatiue: qz nõ sequit̃: Aristoteles non dixit esse decem orbes celestes: ergo

Sed contra nõ sunt ponendi decẽ orbes. ꝑdicta arguit̃ p̃mo sic: ab vnitate significati sumit̃ vnitas signi: ergo vni⁹ rei significate non sũt multa signa: ergo in transsũptiõe nõ sũt plura noĩa eiusdem rei: ⁊ sic male ponit̃ secundus modus transsũptionis.

Secũdo sic: nõ sequit̃ hõ est aĩal: ergo humanitas ẽ aĩal ⁊ tñ ibi arguit̃ a transsumptiõe: qz hõ ⁊ humanitas idẽ significant ⁊ homo est nomẽ magis notũ: ergo locus a transsumptiõe nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: ꝓpositio non capit veritatẽ ab hoĩe dicente vel iudicãte ipsam esse verã: qz ꝓpter nostrũ affirmare vel negare nihil mutatur in re: ḡ ꝓpter auctoritatẽ dicentis nõ dat̃ veritas ꝓpõnis: ergo a tali auctoritate nõ sumit̃ locus dialecticus. Quarto sic: nõ sequit̃ pho dicit mundũ esse eternũ ⁊ numq̃ incepisse: ergo mũdus nõ incepit: ergo locus ab auctoritate nõ tenet affirmatiue. Quinto sic: bñ sequit̃ Aristoteles dicit ips nõ fuisse añ motũ: ḡ tẽpus nõ ꝑcessit motũ ⁊ tñ ibi arguit̃ ab auctoritate negatiue: ergo ille locus tenet negatiue.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ istoz dicit̃ q̃ licet ab vnitate significati sumat̃ vnitas in spẽ ipsius signi: nõ tñ numeralis vnitas: iõ vni⁹ significati p̃t esse plura signa in numero ꝫ nõ in spẽ: iõ vni⁹ rei p̃t esse plura noĩa significatiua. Ad secũdũ dicit̃ q̃ licet homo ⁊ humanitas significẽt idem fm essentiã: nõ tñ sub eodẽ modo essendi: qz humanitas significat essentiã hoĩs abstractiue ⁊ nõ p respectum ad supposita: iõ inter ipsa duo nõ est transsũptio: qz in transsũptione oportet q̃ duo noĩa habeãt idem significatũ sub eodẽ esse: quare ibi nõ arguit̃ gistũ locũ. Ad tertiũ dicit̃ q̃ licet oratio dicta a sapiẽte nõ capiat ab eo veritatẽ: tñ capit ab eo apparentiã ⁊ confirmationẽ siue veritatis ⁊ rõne cui⁹ apparentie efficit̃ ꝓbabilis ⁊ apparens vera alijs hoĩbus: quare ab ipsa sumit̃ loc⁹ dialecticus. Ad quartũ dicit̃ q̃ ibi nõ arguit̃ ab auctoritate: qz hoc Aristoteles nõ dicit inquantũ fuit exptus in sua scia: nec in hoc tenet̃ iõ nõ arguit̃ affirmatiue ꝑ locum ab auctoritate. Ad quintũ dicit̃ q̃ ibi non arguit̃ negatiue ꝑ istũ locũ: qz hoc verbũ dicit ip̃ortat ibi auctoritatem ⁊ ad hoc q̃ neget̃ auctoritas oportet negare ipsũ verbũ ad arguendũ negatiue ꝑ locũ ab auctoritate qõ tñ nõ fit i illo argumẽto: ꝫ ibi arguit̃ affirmatiue ⁊ est bona ꝯsequetia.

Sequit̃ de locis medijs. Quid aũt sit locus medius dictũ est p⁹. Locoz aũt mediorz: Alius a ꝓiugatis: Alius a casibus: Alius a diuisione. Cõiugata ⁊ casus differunt: qz uniuocũ siue p̃ncipale sibi abstractũ quod idẽ est cũ suo denoiatiuo dicunt̃ coniugata: ut iusticia a iustus. Casus aũt dicunt̃ ea q̃ cadũt a p̃ncipali: ut iustus ⁊ iuste a iusticia: ⁊ hãc differentiam assignat Aristoteles in topicis in secũdo. Loc⁹ a ꝓiugatis est habitudo uni⁹ ꝓiugatorz ad reliquũ: ut iusticia est bona ergo iustum est bonũ ⁊ ecõuerso. locus a ꝓiugatis. maxima: Quod uni ꝓiugatorz ineſt ⁊ reliquo. uel si unũ cõiugatorz est ⁊ reliquũ ẽ. locus aũt a casibus ẽ habitudo uni⁹ casus ad aliũ: ut quod iustũ est bonũ est: ergo quod iuste fit bene fit ⁊ ecõuerso locus a casibus. maxima: Quod uni casui cõuenit ⁊ reliquo.

¶ Postq̃ autor determinauit de locis intrinsecis ⁊ extrin

secis: hic cõsequenter determinat de locis medijs. Cui⁹ ordinis ratio est: q⁹ mediũ p participationẽ psupponit cognitionẽ suoꝝ extremoꝝ: q⁹ sine illis faciliter cognosci nõ põt sed locus medius est mediũ p participationẽ respectu loci intrinseci ⁊ extrinseci: ideo conuenienter post determinationẽ de locis intrinsecis ⁊ extrinsecis autor nõ determinat de locis medijs. Et psupposita diffinitiõe loci medij pri⁹ posita autor hic diuidit locũ mediũ: q⁹ ali⁹ ē a coniugatis: ali⁹ a casib⁹ ⁊ ali⁹ a diuisiõe: inter quos pmo determinat de loco a coniugatis.

Ubi primo sciendũ est q⁹ cõiugata sũt concretum ⁊ abstractus eius: ut iusticia ⁊ iustus. Et dicunt cõiugata quasi sub vno iugo significationis posita: quia concretũ ⁊ abstractũ cõueniũt in re significata eo q⁹ eandẽ formã important: ut albedo ⁊ albũ. Sed differunt in modo significandi: q⁹ abstractũ significat illã formam sine cadentia ad subiectum ⁊ cuꝝ precisione subiecti. concretũ vo significat eã cũ cadẽtia ⁊ inherẽtia ad suũ subiectũ ⁊ de istis satis dictũ ē circa diffinitionẽ denoiatiuoꝝ.

Secundo sciendũ q⁹ locus a cõiugatis est habitudo vni⁹ coniugatoꝝ ad reliquuꝫ ⁊ tenet affirmatiue sic: iusticia est virtus: ergo iustus est virtuosus. Maxima: si abstractũ predicat de abstracto ⁊ concretũ de concreto. Cui⁹ ratio est: q⁹ concreta realiter idem significant cum abstractis: ideo si vnuꝫ abstractũ verificet de alio: oportet etiã concretum eius verificari de concreto alterius: nõ tamen in istis põt argui respectu eiusdẽ predicati: q⁹ abstractũ ⁊ concretũ ptim cõueniũt ⁊ ptim differunt: ideo nõ oportet idem predicatũ sub eodem modo significãdi de vtroq; verificari: ut nõ sequit iusticia est virtus: ergo iustũ est virt⁹. Et tenet etiã iste locus negatiue sic: iusticia nõ est virtus: ergo iiustus nõ est vtuosus. Maxima: si abstractũ negat de abstracto: ⁊ concretũ negat de concreto.

Tertio sciendũ q⁹ casus dicunt adiectiuũ nois cuꝫ suo aduerbio: ut iustũ ⁊ iuste. Et dicunt casus a cado dis: q⁹ ambo simul cadũt a pncipali. s. ab abstracto: ut iustus ⁊ iuste a iusticia. ⁊ licꝫ in cõiugatis vnũ cadat ab alio: nõ tñ ambo cadũt ab vno tertio sicut in casibus: ⁊ licꝫ etiã adiectiuũ ⁊ suũ aduerbium possent dici cõiugata: quantũ ad id a quo suscipit nomen siue quantũ ad rõnẽ impositionis nois: quia sunt sub vno iugo significationis posita: tñ quantũ ad id cui nomen imponit seu attribuit non dicunt coniugata sed magis ꝓprie casus nominant.

Quarto sciendum q⁹ locus a casib⁹ est habitudo vni⁹ casuũ ad reliquũ. ⁊ tenet affirmatiue sic: iustus est virtuosus: ergo qõ iuste fit virtuose fit. Maxima: si concretũ affirmet de concreto: ⁊ aduerbiuꝫ de aduerbio. Negatiue sic: fortis non est debilis: ergo quod fortiter fit nõ debiliter fit. Maxima: si concretum negetur de concreto: ⁊ aduerbiũ de aduerbio: eo q⁹ concretũ ⁊ aduerbiũ idem significant licꝫ diuersimode. Et vocat iste locus a casibus in plurali: quia arguendo p istũ locũ ponunt plures casus tã in antecedente qz in consequente ut pri⁹ patuit.

Sed cõtra ⁊ etiã similit est de loco a coniugatis ꝑdicta arguit primo sic: abstractũ ē causa formalis cõcreti: ergo arguẽdo a cõiugatis est loc⁹ a causa formali ⁊ intrinsecus: ⁊ p consequẽs locus a cõiugatis nõ est locus medius. Secũdo sic: nõ sequit: hõ est aial: g̃ humanitas est aialitas. cũ añs sit verũ ⁊ cõsequens falsũ: ergo locus a cõiugatis nõ tenet affirmatiue. Tertio sic: nõ sequit cecitas est insensibilitas: g̃ cecus est insensibilis cũ añs sit verũ ⁊ consequens falsũ: g̃ iste locus nõ tenet affirmatiue. Quarto sic: nõ sequit quãtitas nõ est qualitas: g̃ quantũ nõ est quale. vel albedo nõ est dulcedo: g̃ albũ nõ est dulce: ergo iste locus nõ tenet negatiue. Quinto sic: nõ sequit iust⁹ est liberalis: g̃ qõ iuste fit liberaliter fit: quia añs põt esse verũ consequente existente falso: ergo locus a casibus nõ tenet affirmatiue.

Ad argumẽta. Ad pmũ istoꝝ dicit q⁹ si cõsideret abstractũ inquantũ est forma cõcreti tñ ⁊ sibi dat esse: sic est causa formalis eius ⁊ facit locũ intrinsecũ. Sz si cõsideret ut ptim cõuenit cũ eo: ⁊ ptim differt sic facit locũ mediũ. Ad secũdũ dicit q⁹ duplex est abstractũ: quoddã est qõ abstrahit a suis inferioꝝib⁹: ut aialitas humanitas: ⁊ sic de alijs. Aliud est qõ abstrahit a suo subiecto tñ ⁊ nõ a suis inferioꝝibus: ut color ⁊ albedo. ⁊ tale ꝑdicat de suis inferioꝝib⁹: licꝫ nõ de suo subiecto. ⁊ arguẽdo p locũ a cõiugatis semp debet argui respectu abstracti qõ abstrahit a suo subiecto tñ ⁊ nõ a suis inferioꝝib⁹: q⁹ illud nõ põt ꝑdicari de ipsis: ideo nõ debite arguit: hõ est aial: ergo humanitas est aialitas. aialitas enim designat cũ ꝓcisione subiecti ⁊ suoꝝ inferioꝝ: rõne cui⁹ nõ verificatur de humanitate.

Ad tertium dicitur q⁹ si insensibile neget sensibilitatem cuiuslibet sensus: sic nõ sequit cecus est insensibilis. sed si neget tñ sensibilitatẽ sensus visus: sic cecus põt dici insensibilis. ⁊ isto mõ bñ valet ista cõsequentia. Ad quartũ dicit q⁹ arguẽdo p locũ a cõiugatis negatiue a duob⁹ abstractis oportet illa abstracta esse diuersa tã fm essentiã qz fm esse. modo quãtitas ⁊ qualitas nõ sũt diuersa fm esse: licet bñ fm essentiã: q⁹ cõueniũt in subiecto: iõ ibi nõ bñ arguitur p locũ illũ: nec econtra argui põt affirmatiue: quantũ ē quale: ergo quantitas est qualitas. Ad quintuꝫ dicit q⁹ locus a casibus ⁊ etiã a cõiugatis solũ tenet in ꝑdicationibus p se ⁊ nõ in ꝑdicationib⁹ p accidẽs. mõ dicendo sic: iustus est liberalis est ꝑdicatio p accidens: quare ibi non arguit debite p illum locum.

Diuisionũ: alia est p negationez. Alia sine negatione p negationẽ: ut soꝛtes aut est homo: aut nõ est homo: sz nõ est non hõ: ergo est hõ. Locus a diuisiõe. maxima Si aliqua duo sufficienter cõdiuidũt aliquid: posito uno remouet reliquuꝫ: ⁊ remoto uno remouet reliquũ. Alia diuisio que nõ ē p negationẽ: ⁊ hec fit sex modis tribus p se: ⁊ tribus p accidẽs. p se ꝓmo generis in species: ut animaliũ aliud rationale: aliud irrõnale. Secundo totius integralis in ptes integrales: ut domus alia pars est tectũ: alia paries: alia fundamentũ. Tertio uocis equiuoce in suas significatões: ut canis aliud latrabile: aliõ marinũ: aliud celeste sidus. Triũ per accidens: una est subiecti in accidẽtia: ut animaliũ aliud sanũ: aliud egrũ. Secũda accidẽtis in subiecta: ut sanoꝝ aliud est hõ: ⁊ aliud est brutũ. Tertia uero accidentiũ in accidentia: ut alboꝝ aliud calidũ aliud frigidum. Locus a diuisiõe est habitudo unius ꝑdiuidentiũ ad aliud: ut soꝛtes est aial: aut rõnale aut irrõnale: sz nõ ē irrationale: ergo est rõnale. Locus a diuisione. maxima. Eadẽ est que supradicta est ⁊ similit formet argumentuꝫ in qualibet alia diuisione constructiue ⁊ destructiue.

Sciendũ est aũt q⁹ in toto isto tracta-

tu nō sūt nisi unū ꝛ uiginti loci: quoꝝ decem sūt intrinseci: septē extrinseci: ꝛ tres medij: que pñt bis uersibus haberi. Diffi descrip inēpres totuz quoqz causa. Cor gene usus cōmuniter acci. Sic in regula autor ꝛ a simili maior minor que sūt extra. Oppositiōes transſūp ꝓportio sic sociata. Sūt medij tñ diuisio ꝯiuga casus Per species genera species p singula scindunt. Per ptes totum loces p significatum. Cuncta p opposita subiectū qualia scindunt. Qualia p usias p qualia qualia fendunt.

¶ Postqz autor determinauit de locis a cōiugatis ꝛ a cas sibus: hic cōsequenter determinat de loco a diuisiōe: rōne cuius ꝑmo distinguit species seu modos diuisiōis ipsam diuisionē sic diuidendo dicens: qꝺ diuisionū quedā fit per negationem: ut lapis est homo: vel nō homo. Alia vō per affirmationē: ut aīaliū aliud est rōnale aliud irrōnale. Iste diuisiones sic inter se differūt: qz diuisio que fit p negationem semp fit p duo membra tñ ꝛ p ĩmediata: qz daꝝ p cōtradictoria inter que nullū est mediū. Sed diuisio que fit p affirmationē qñqz daꝝ p duo membra tñ: qñqz vō p plura: neqz semp fit p opposita simpliciter ꝛ ꝓprie: licet mēbra diuisionis inter se includāt aliquā oppositionez: nec semp fit p ĩmediata quod pz dicēdo: colorator aliud albū: aliud nigrum: aliud medio colore coloratū.

Primo sciendū qꝺ diuisio facta p affirmationē iterū diuidit: qz quedā est diuisio p se: alia vō p accidens. Et diuisio p se fit tribus modis: qz quedā est diuisio generis in suas species vel differētias: ut aīaliū aliud homo: aliud brutū. vel aīaliū aliud rōnale aliud irrationale. Secūda est totius integralis in suas partes integrales: ut domus alia pars est tectū: alia paries: ꝛ alia fundamentū. Tertia diuisio est vocis multiplicis in suas significatōes: ut canis aliꝰ latrabilis: alius fidus celeste: alius belua marina.

Secūdo sciendū qꝺ diuisio p accidēs est triplex. Prima est subiecti in accidentia: ut aīaliū aliud sanū: aliud egrum. Secūda est diuisio accidentis in subiecta: ut sanoꝝ aliud homo: aliud brutum. Tertia est accidentis in accidentia: ut sanoꝝ aliud calidū: aliud frigidum. Et dicunt iste diuisiōes p accidens: qz membra diuidentia nō p se diuidūt ipsum totū sz habent diuidere ipsuz inquantū accidunt suis partibus p se: ꝛ licz diuisio subiecti ſm naturā nō sequat causaliter ex diuisione accidentis: sz magis econtra ex diuisione subiecti causat diuisio accidētis: tñ qñqz quo ad nos ex diuisiōe ꝛ distinctione accidentiū subiecti sumit diuisio ꝛ distinctio ptiū totius: iō subiectū pōt diuidi p sua accidētia: ꝛ accidētia p sua subiecta: vt accidens p alia accidentia que accidūt suo subiecto.

Tertio sciendum qꝺ locus a diuisione est habitudo vniꝰ diuidentiū ad reliquū ꝛ in diuisione q̄ fit p duo membra ũmediata tñ tenet affirmatiue ab affirmatione diuisi cū positione vniꝰ membroꝝ ad negationē alterius: ut soꝛtes est homo vel nō homo: sz soꝛtes est hō: ergo soꝛtes nō est nō hō. Maxima: posito vno diuidentiū ũmediatoꝝ in aliquo subiecto: ab eodem remouet reliquū. Et causa est: qz talia membra sūt opposita. Et tenet etiā negatiue a negatiōe vniꝰ ad negationē alteriꝰ: ut soꝛtes est rōnalis vel irrōnalis: sz nō est irrōnalis: ergo est rōnalis. Maxima: destructo vno membroꝝ diuidentiū ũmediatoꝝ necessario ponit reliquū. Sz in diuisione q̄ daꝝ p plura membra iste locus semp tenet affirmatiue ab affirmatōe vnius ad negationē alteriꝰ nō simplicit tñ tenet negatiue: nisi arguat a negatione omniū alioꝝ mēbroꝝ diuidentiū ab illo qō oporꝛet ꝓbari: ut hec ꝓs domus est tectū paries vel fundamentū: sz nō est paries vel fundamentū: ergo est tectū.

Quarto sciendū qꝺ mēbra diuidentia alicuiꝰ diuisionis pñt dupliciter ꝯsiderari. Uno mō ſm ꝓprias rōnes eoꝝ: ꝛ isto mō semp sūt opposita ꝛ separata: ꝛ sic ab ipsis sumit locus extrinsecus. ſ. locus ab oppositis vel dispatis. Alio mō cōsiderant inquantū ptim cōueniūt cū diuiso ꝛ ptim differunt: ꝛ isto mō hic cōsiderant ꝛ sic faciūt locū mediū qui vocat a diuisione. Et quandoqz ĩ argumentis istius loci ponit explicite diuisio alicuius totius. Aliqñ vō nō explicat ipsa diuisio sed presupponit: ꝛ semp oporꝛet ꝑsupponere conuenientiā diuisi cum illo de quo affirmant vel negant illa membra diuidentia.

Contra predicta arguit primo sic: omnis diuisio fit p aliqs ptes: sz negatio nō est ps alicuiꝰ: ergo nulla diuisio fit p negationem. Secūdo sic: oē totū compositū est ex partibꝰ in qs diuidit: quia ut dicit Boetius omne totum resoluit in ea ex quibus componit: sz genus nō componit ex suis speciebus cum p̄cedat illas: ergo nulla est diuisio generis ĩ suas species. Tertio sic: significata vocis accidūt ipsi voci: cū ipsa voꝛ sit de genere qualitatis: ꝛ significata qñqz de alio genere: ergo diuisio vocis nō est p se. Quarto sic: accidētia nō sūt ptes subiecti: qz nō cōponūt ipsuz: ergo cū eis diuisio fit totius in suas ptes: sequit qꝺ nō est diuisio subiecti in accidētia. Quinto sic: nō sequit: aīaliū aliud rōnale: aliud irrationale: sz lapis nō est aīal rōnale: ergo est aīal irrōnale: ergo locus a diuisione nō tenet negatiue.

Ad argumenta. Ad primū dicit qꝺ licz negatio formalit ꝛ p se sumpta nō sit pars alicuiꝰ diuisi: tñ negatio sumpta cū alio habet modū partis ſm qꝺ sumit p affirmatiōe opposita. ꝛ inquantū sumit pro opposito illius qō ipsa negat potest esse membrū diuisiōis ꝛ sumi p parte vniꝰ totius diuisi. Ad secūdū dicit qꝺ licet oē totuz actuale cōponat ex ptibus in quas diuidit: nō tñ totū potētiale qō est adhuc ens in potentia cuiusmodi est genus. Ad tertiū dicit qꝺ licz significata accidant voci ſm se cōsiderate ut est in genere qualitatis: nō tñ accidūt voci significatiue inquantū significatiua est ꝛ inquantū sūt significata eiꝰ: ꝛ iō hoc mō diuisio eius in suas significationes est diuisio p se. Ad quartū dicit qꝺ licet oīs diuisio p se fiat in partes totius: nō diuisio p accidens sz sufficit qꝺ fiat p accidentia que determinat ipsum totum ad diuersas partes eius. Ad quintū dicit qꝺ in loco a diuisione oportet ponere affirmationē diuisi cū affirmatione vel negatione vnius membroꝝ diuisionis de subiecto cōsequentis: qō tñ nō fit in isto argumēto: qz aīal nō affirmat ibi de lapide: debet enim dici sic: si lapis est aīal: ꝛ nō est aīal rōnale: ergo est aīal irrōnale: ideo nō bene arguit p locum a diuisione. Et hec de locis dialecticis dicta sufficiant.

Tractatus sextus de fillogismo sophistico incipit.

ſ Illogismoꝝ: alius demōstratiuꝰ: alius dialecticꝰ: alius sophisticus siue litigiosus. Sillogismꝰ demonstratiuus ē qui ex ꝑmis ueris ꝛ immediatis est sillogizatus aut ex talibꝰ q̄ p aliqua ꝑma uera

principiū sue cognitionis sūpserūt. Dialecticus est qui ex ꝓbabilib⁹ est sillogizat⁹ Sophisticus ut diffinit ab Aristotele in elēchis est qui apparet esse sillogismus ⁊ nō est: aut q est sillogismus sz nō est conueniens rei.

¶ Iste est sextus tractat⁹ magistri Petri bispani. In quo postq̄ ipse in quinto tractatu determinauit de sillogismo dialectico: hic cōsequenter incipit determinare de sillogismo sophistico. Nō ordinis est: qz sillogismus dialectic⁹ fit ex ꝓbabilib⁹ simplicit. sophisticus vo fit ex ꝓbabilib⁹ apparenter: nō sillogismus dialectic⁹ ꝓcedit sillogismū sophisticū. Et qz sillogismus sophistic⁹ est id de quo in hoc tractatu ꝓncipalit cōsiderat: ad qō cetera hic considerata habent attributionē: nō est subiectū isti⁹ tractatus. Et nō nominat hic tractatus de fallacijs: eo q⁹ fallacia sit subiectū eius. Sz qz fallacia est principiū sillogismi sophistici. Est enī fallacia locus sophisticus. ⁊ sicut locus dialecticus est ꝓncipium sillogismi dialectici: ita locus sophisticus est ꝓncipiū sillogismi sophistici. Et ꝓ hoc habet causa materialis hui⁹ tractatus. Et causa finalis ei⁹ est pfecta cognitio sillogismi sophistici quantū ad cōpositionē ⁊ solutionē ei⁹. Sz ei⁹ causa formalis est duplex. s. forma tractatus ⁊ forma tractandi Forma tractandi est modus ꝓcedendi. sed forma tractat⁹ est diuisio hui⁹ tractatus in suas partes. Primo enī determinat de sillogismo sophistico in cōmuni. Secundo vo in speciali ostendendo qualiter fit in singulis fallacijs.

Primo sciendū q⁹ ad cognoscendū sillogismum sophisticū in cōi ꝓsuppositā diffinitiōe sillogismi pr⁹posita: autor pr⁹diuidit sillogismū in cōi ꝓ sillogismū demōstratiuū: dialecticū: ⁊ sophisticū. Cui⁹ diuisionis sic habet sufficiētia: qz ois sillogismus cōtract⁹ ad aliquā materiā fit in aliqua materia spāli: vel ergo fit in materia necessaria: ⁊ sic est demōstratiu⁹. vel fit in materia ꝓbabili: ⁊ hoc est dupliciter: vel fit in mā ꝓbabili simpliciter: ⁊ sic est sillogismus dialectic⁹. vel ꝓbabili apparēter: ⁊ sic est sophicus. Et nō est hec diuisio generis in suas spēs: eo q⁹ nō dat ꝓ differētias formales sz ꝓ differētias māles: qz sumit ex pte materie ad quā cōtrahit sillogism⁹: sicut circulus dicit ꝓ circulū aureū ⁊ argenteū ⁊ eneū: ⁊ sic ibi est diuisio subiecti in accidentia: qz esse in auro vel argento vel in ere accidit circulo: ita similit hec diuisio sillogismi est subiecti in accidētia. nec est diuisio analogi: nec vocis in suas significationes: qz sillogismus nō dicit equiuoce de istis trib⁹ specieb⁹: licet tamen sillogism⁹ demonstratiu⁹ sit pfectior ex parte materie q̄ dialecticus ⁊ dialecticus q̄ sophistic⁹: ⁊ etiā ex pte finis: quia demonstratiuus ordinat ad sciam dialectic⁹ ad opinionē: ⁊ sophistic⁹ ad apparentē sciam.

Secūdo sciendū q⁹ sillogism⁹ demōstratiu⁹ qui dicit demōstratio est q ex ꝓmis veris ⁊ imediatis est sillogizat⁹: aut ex talib⁹ q̄ ꝓ aliqua ꝓma ⁊ vera ꝓncipiū sue cognitiōis sumpserūt. In qua diffinitiōe ꝓsupponit sillogism⁹ loco generis ⁊ totū residuū qō dat intelligere q⁹ sillogism⁹ demonstratiu⁹ ꝓcedit ex necessarijs. ponit ad differētiā sillogismi sophistici ⁊ dialectici. ⁊ ibi ponunt due ptes: ad explicandū diuersos modos demōstrationis. Est enī quedā demonstratio ꝓpter qd ⁊ potissima q̄ ꝓcedit ex ꝓmis veris ⁊ imediatis ⁊ indemonstrabilibus q tangit cū dicit ex primis veris. Alia est demonstratio q̄ ꝓcedit ex ꝓmissis necessarijs nō indemonstrabilib⁹ sz que pōt demonstrari ꝓ aliqs ꝓpōnes priores ut est demonstratio: qz ⁊ hec tangit ꝓ illam pticulam: aut ex talib⁹ que ꝓ aliqua ꝓma ⁊ vera ⁊c. Et dicunt ꝓma vera que ꝓ seipsa ⁊ non ꝓ alia fidem habent ⁊ cognitionē ut prima ꝓncipia que ꝓ seipsa cognoscuntur ⁊ nō per alia.

Tertio sciendū q⁹ sillogism⁹ dialectic⁹ est q ex ꝓbabilib⁹ est sillogizat⁹. In qua diffinitiōe sub intelligit sillogism⁹ loco generis. ⁊ ponit sillogizat⁹ ad differentiā sillogismi sophistici peccātis in forma q nō est sillogizat⁹: nisi apparenter tm̄. Et ponit ꝓbabilib⁹ ad differētiam sillogismi sophistici peccātis in materia: q licz sit sillogizat⁹ nō tm̄ ex ꝓbabilib⁹ sz ex apparentib⁹ tm̄. ⁊ ad differētiam sillogismi demonstratiui q ꝓcedit ex necessarijs ⁊ nō ex ꝓbabilib⁹. Et est ꝓbabile illud qō videt oīb⁹ vel pluribus vel sapientib⁹ verū. Et ponunt ille tres pticule ꝓpter diuersa genera ꝓbabiliū: quia quoddā est ꝓbabile quod apparet verū omnib⁹: ut q⁹ omnis mater diligit filiū. Aliud est quod videt plurib⁹ ⁊ nō omnib⁹ ut q⁹ omis homo defiderat scire. Aliud est qō videt sapiētib⁹ tm̄: ut q⁹ sol sit maior tota terra. Et sillogismus dialectic⁹ semp ꝓcedit ex aliquo istor ꝓbabiliū ut satis visū est in locis dialecticis.

Quarto sciendū q⁹ triplex est sillogism⁹ sophisticus. s. peccans in mā tm̄: in forma tm̄: in forma ⁊ materia simul. Sillogism⁹ sophistic⁹ peccās in materia tm̄ est q ꝓcedit ex ꝓmissis falsis vel aliqua falsa ⁊ est in debita forma sillogismi: ut ois homo est spēs: sortes est hō: ergo sortes est spēs. Sillogism⁹ peccans in forma tm̄ ē q ꝓcedit ex ꝓmissis veris: sz nō in debita forma sillogismi ordinatis. ut hō est spēs: sortes est hō: ergo sortes est spēs. Sz sillogismus peccans in materia ⁊ forma sil est q nō est in debita forma sillogismi ⁊ ꝓcedit ex ꝓmissis falsis vel aliqua falsa: ut ois hō est aīal: nullū risibile est hō. ergo nullū risibile est aīal. Et diffinit sic sillogismus sophistic⁹ in cōi: sillogismus sophistic⁹ est apparēs sillogism⁹ ⁊ nō existens: qz si sit peccās in mā tm̄ ⁊ nō in forma apparet esse ex ꝓbabilibus ⁊ ꝓ hoc apparet esse dialecticus ⁊ tm̄ non est: ⁊ si sit peccans in forma vel in vtroq; est apparens sillogism⁹. Sz fm Aristotelē sic diffinit: Sillogismus sophisticus est q ex apparentib⁹ sillogizatus est: aut ex ꝓbabilib⁹ vel apparētib⁹ est apparens: ⁊ ibi tangit peccans in mā tm̄ cū dicit ex apparentib⁹ sillogizat⁹ est: ⁊ peccās in forma tm̄: cū dicit ex ꝓbabilib⁹ est apparens: ⁊ peccans in vtroq; cū dicit ex apparentib⁹ est apparens. i. ex apparēter ꝓbabilib⁹. Et ꝓ hoc patet quid sit sillogismus sophisticus de quo est hic ad ꝓpositum: ⁊ quomodo differt ab alijs speciēb⁹ sillogismi.

Contra predicta arguit ꝓmo sic: sillogismus tētatiu⁹ est bonus sillogism⁹ ⁊ tm̄ nō ponit in ista diuisiōe sillogismi: ergo ipa est insufficiēs. Secūdo sic: aliqs est sillogismus falsigraphus qui tm̄ ponit in ista diuisiōe: ergo diuisū excedit mēbra diuidētia. Tertio sic: demonstratio ad ipossibile ꝓcedit ex falsis: qz capit oppositū cōclusionis ꝓbande cū vno vero ad inferendū vnū manifeste falsū: ergo ista diffinitio sillogismi demonstratiui nō sibi cōuenit: ⁊ sic non cōuenit oi cōtento sub diffinito. Quarto sic: sillogism⁹ dialectic⁹ q̄q; fit ex ꝓbabilib⁹ necessarijs: g nō sp ē ex ꝓbabilib⁹ sillogizatus. Quinto sic: oē qō est nō ens nulla hz apparētia sz sillogism⁹ sophistic⁹ est nō existens: g nō est apparēs: cū apparētia ꝓsupponat esse: ergo contra diffinitionē eius.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit q⁹ hz sillogismus tētatiu⁹ ex pte finis distinguat ab istis sillogismis nō tm̄ ex parte materie: ⁊ ista diuisio sumit ex pte materie sillogismi: iō hic nō ponit tentatiuus. Vñ sillogismus tentatiuus q̄q; fit ex necessarijs: q̄q; ex ꝓbabilibus: q̄q; ex ipossibilib⁹: qz fit ex his que vident ⁊ cōcedunt a respondēte ⁊ ex ꝓbabilib⁹ respondenti que q̄q; sunt necessaria: q̄q; ꝓbabilia: ⁊ q̄q; impossibilia. Est enī sillogismus tentatiuus qui ex his que vident rūdenti sillogizat: ⁊ q̄ necesse est eū scire qui se simulat hre sciam ex cōibus. Ad secūdū dicit q⁹ sillogismus falsigraphus est qui ꝓcedit ex ꝓncipijs alicui⁹ scie male intellectis aut ex opppsitis ꝓncipior: ideo fit in eadem materia sicut sillogismus demonstratiu⁹: iō potest intelligi ꝓ ipsum.

Ad tertiū dicit q̄ hic nō diffinit demōstratio in cōi q̄ diuidit p demōstrationē ostensiuā z ad impossibile: iz diffinit demōstratio ostensiua tm̄ q̄ diuidit p demōstratiōez ꝓpter q̄d z q̄ est. z demōstratio ꝓpter q̄d iterū diuidit p demōstratiōez potissimā z nō potissimā: z demōstratio q̄ est diuidit p demonstrationē ꝓcedentē ab effectu: z p demonstrationē q̄ ꝓcedit a cā remota: ió demōstratio ad impossibile nō ꝺtinet sub diffinito buī diffinitōis. Ad q̄m tū dr q̄ licz sillogism⁹ dyalectic⁹ q̄cūq; fiat ex necessarijs apprehensis sub modo ꝓbabiliū z ꝺtingētiū: nō tm̄ fit ex necessarijs apprehensis sub modo necessarij z inq̄ntū hūt necessariā habitudinē ad conclusionē: q̄ sic eēt demōstratio: ió iste sillogism⁹ semp ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ uel ex acceptis sub modo ꝓbabiliū. Ad quintū dicit q̄ sillogism⁹ sophistic⁹ nō dicit nō ens simplr iz nō exns talr q̄lis apparet: q̄ apparet dyalectic⁹ z nō est: iz bn̄ est sillogism⁹ simplr exns: sicut auricalcū ē nō exns aur̄ sic apparet: iz tm̄ ē ens simplr exns.

Disputatio est actus sillogisticus uni⁹ ad alterū ad aliquod ꝓpositū ostendendū. Disputatōis quattuor sūt spēs. s. doctrinalis: dialectica: tētatiua z sophistica

Disputatio doctrinalis est que sillogizat ex ꝓpr̄ijs principijs uniuscuiusq; discipline z nō ex his que uident respōdenti. Et hui⁹ disputatōis instrumentū est sillogismus demonstratiu⁹. Disputatio dialetica est que ex ꝓbabilib⁹ sillogizat: z est collectiua ꝓtradictionū. Et eius instrumentū est sillogismus dialecticus. Tētatiua uero disputatio est que sillogizat ex his q̄ uidentur respōdenti: z necesse est eū scire qui se similat habere sciaz: hui⁹ aūt disputationis instrumentū est sillogism⁹ tētatiuus. Sillogismus tētatiuus est qui ꝓcedit ex his q̄ uidēt rñdenti. Disputatio sophistica est q̄ ꝓcedit ex his q̄ uident ꝓbabilia z nō sunt. Hui⁹ aūt disputatōis instrumentū est sillogism⁹ sophisticus.

¶ Postq̄ autor p̄misit diffinitionez sillogismi sophistici: z ostēdit differentiā eius ab alijs sillogismis: dic ꝺnter de cā finali ei⁹ ostēdendo q̄nō ordinat ad q̄nq; methas disputationis sophistice. sed q̄ sillogism⁹ sophistic⁹ p̄⁹ ordinatur ad sophisticā disputationē: z mediante disputatōe ducit ad illas methas: ideo p̄⁹ videndū est de disputatōe q̄z de methis. Est aūt disputatio actus sillogistic⁹ vnius ad alterū ad aliq̄ ꝓpositū ostendendū. In q̄ diffinitiōe explicat cā formal disputatōis q̄ dicit actus sillogistic⁹. actus enī siue actio se habet ut gen⁹ z forma cōis ei⁹: z sillogistic⁹ se habet ut ꝺria: z sumit hec ꝺria ab instrumēto quo fit talis actio. s. a sillogismo: z p hoc q̄ dicit vni⁹ ad alterū. s. opponentis ad respōdentē explicat cā efficiēs disputatōis. Et p hoc q̄ dr ad aliq̄ ꝓpositū ostendendū explicat finis ultimatus z propinquus disputationis: quia in omni disputatione ostenditur aliquid de aliquo. vnde in disputatione quinq; requiruntur. s. opponēs qui disputat: respondens cui disputat: z illud de quo disputatur: z actio disputandi z instrumentū quo fit talis actio. s. sillogismus: Et oīa ista sufficienr explicant ex p̄dicta diffinitiōe.

Primo sciendū q̄ disputatio diuiditur per disputationem doctrinalem. dyalecticam: tētatiuam z sophisticam: Quarū sic habetur sufficiētia: q̄ omnis disputatio fit uel ad sumendū experimentū de habitu generato uel ad generationē habitus. Si p̄mū sic est tētatiua. Si secundū ꝺ est duplr. uel fit ad generationē habitus in opponēte: z sic est sophistica q̄ fit ad acq̄rendū apparentē sciam. uel ad generationē habitus in respōdente: z hoc duplicit. uel talr habitus est certus z sine formidine de oppositō: z sic est disputatio doctrinalis q̄ est generatiua scie. uel est habit⁹ incertus z cū formidine de oppositō: z sic est disputatō dyalectica q̄ est gnātiua opinionis. Et sic p̄z q̄ iste disputatōes differūt fm suos fines: q̄ doctrinalis est gnātiua scie: z dyalectica est gnātiua opinionis: z tētatiua est acceptiua experimēti scie rñdentis: z sophistica est gnātiua deceptōis in respōdente: z apparētis sapiētie in opponēte. Et etiā differūt fm suas methas: ut patebit ī suis diffinitōib⁹: z etiā fm instrumēta quib⁹ fūt: q̄ disputatōis doctrinal instrumētū ē sillogism⁹ demōstratiu⁹: z dyalectice sillogism⁹ dyalectic⁹ z tētatiue sillogism⁹ tētatiuus: z sophistice sophistic⁹ sillogismus.

Secūdo sciendū q̄ disputatio doctrinal est q̄ ex ꝓpr̄ijs principijs alicui⁹ scie sillogizat z nō ex his que uident respōdenti. Cui⁹ ratio est quia disputatio doctrinal est gnātiua scie: sed ad generandū sciam oportet arguere z ꝓcedere ex ꝓpr̄ijs principijs scie que generatur z nō ex his q̄ uident respōdenti: z oportet ipm̄ adiscentē credere. z p hoc differt hec disputatio a dyalectica q̄ ꝓcedit ex aliquib⁹ cōibus: z etiā a tētatiua z sophistica. Et q̄ disputatō doctrinal est quidā motus rōnis qui ordinatur ad scientiam tanq̄ ad suū finem: ideo fm ꝺmissionē scientiarum in quibus est disputatio doctrinalis habet diuidi in suas species. Sed disputatio dyaletica est que ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹: z est collectiua contradictionū. Et ratio est quia disputatio dyaletica fit ad generandū opinionē: sed opinio generatur ex cōmunibus z ꝓbabilibus: z ex ꝓbabilibus potest argui ad vtrāq; partem contradictionis: ideo ipa dicitur collectiua contradictionū: z fm tres fines dyalectice. Disputatio dyalectica habet tres species: quia quedam est ad obuiationē: alia est ad exercitationem: alia est ad philosophicā disciplinam: que iterum potest diuidi

Tertio fm quatuor predicata de quibus fit.

sciendū q̄ disputatio tētatiua ē que ex his que uident rñdenti sillogizat: z que necesse est ipm̄ scire q̄ se similat br̄e sciam. Cui⁹ rō est: q̄ ista disputatio fit ad habendū experimentū de scia rñdentis: sed experientia siue scie sumitur arguendo ex his que uident: z sunt ꝓbabilia respōdenti: ideo ista disputatio ꝓcedit ex ꝓbabilibus respōdenti: z nō ꝓcedit ex necessarijs ꝺtingētib⁹ aut impossibilib⁹: nisi inq̄ntū sunt ꝓbabilia ipsi respōdenti. Et q̄ in qualibet scia p̄supponūtur p̄ncipia cōia sed ignorātis cōibus necesse est ꝓpr̄ia p̄ncipia ignorare: ideo hec disputatio habet fieri ex cōibus p̄ncipijs que necesse ē ipsum scire qui habet aliquā sciam. Et diuiditur in suas species hec disputatio fm diuersas species de quib⁹ disputatur. Sed disputatio sophistica est que ex apparēter ꝓbabilibus sillogizat Cuius ratio est: quia ipsa fit ad generandū apparentē scientiam que habet generari procedendo ex apparētib⁹. Et diuidit in quinq; species fm q̄ fit: z valet ad quinq; methas s. ad redargutionē z ad falsum z sic de alijs.

Quarto sciendum q̄ disputatio in cōi potest dupliciter considerari. Uno modo fm id q̄ ō est actus sillogistic⁹ ad aliq̄ ꝓpositū ostēdendū. Et isto mō disputatio doctrinalis est pfectior oībus alijs disputationib⁹: q̄ pfectius ostendit aliq̄d eē: z ibi est verior actus sillogisticus: deinde dyalectica: tertio tētatiua: z vltimo sophistica. Alio modo quantū ad interp̄tationē nois disputatōnis que dicit quasi diuersor̄ putatio. z hoc modo pfectius dicitur de disputatione sophistica in qua opponens et respōdens intendunt diuersos fines: q̄ opponēs inten-

dit vincere: ꝛ rñdens nō vinci: inde dicit de tētatiua: tertio de dyalectica: ꝛ vltimo de doctrinali. Et ly istarū spēz vna fit pfectior alijs: tñ hec diuisio ꝓprie nō est analogi in sua analogata eo q̄ disputatio in cōi nō ꝺuenit vni membroꝝ q̄ alterū: ly est diuisio gn̄is in suas spēs fm modū sicut genus ꝛ species reperiuntur in secundis intētionibus.

Sed contra ꝓdicta arguit ꝑmo sic: aliq̄ disputatio fit ꝑ inductionē: ꝛ sic disputatio est actus inductiu⁹: ergo male dicit in diffinitiōe disputatōis q̄ disputatio est actus fillogistic⁹. Secūdo sic: disputatio sophistica fit ad generādū deceptionē in rem sp̄ōdente: g̃ nō fit ad ostēdendū aliquid: ergo diffinitio disputatōis: nō ꝺuenit cuilibet disputationi. Tertio sic: disputatōes distinguūtur fm suos fines: ly disputatio doctrinalis ꝛ dyalectica ordinant ambe ad scīam: qz disputatio dyalectica fit ad acq̄rēdā disciplinā: ergo iste due spēs int se male distinguunt. Quarto sic: disputatio doctrinalis q̄nq̄ ꝓcedit ab effectu ad suā cām: ly effect⁹ nō est p̄ncipiū ergo nō semꝑ ꝓcedit ex ꝓꝑijs p̄ncipijs alicui⁹ scīe. Quinto sic: opinio nō habet fīl de vnob⁹ ꝺictorijs: qz non est possibile duo ꝺictoria opinari: ly disputatio dyalectica ē gn̄atiua opinionis: g̃ determinate fit ad vnā partē ꝺictōis: ergo male dicit q̄ est collectiua contradictionum.

Ad argumenta. Ad primum istorum ꝺicitur q̄ licz aliq̄ disputatio fiat ꝑ inductionē tanq̄ ꝑ instrumentū impfectū ꝛ incōpletū: nō tñ tanq̄ ꝑ instrumentū pfectū ꝛ completū: ly fillogismus est illud instrumentū cōpletū: ꝛ posset etiā ꝺici q̄ ibi capit fillogism⁹ in cōi ꝓ argumētatione ꝛ nō specialiter ut distinguit ꝺcta alias spēs argumētatōis. Ad secūdū ꝺicit q̄ ly disputatio sophistica ex p̄nīti generet deceptionē rñdentis: tñ ꝑmo ꝛ ꝑ se fit ad ostēdendū aliquā cōclusionē ipsi rñdenti. Ad tertiū dr q̄ disputatōes distinguūtur fm suos fines ꝓꝓios: mō scīa nō est finis ꝓprius dyalectice disputatōis: sed opinio ly bñ ex p̄nīti ordinet ad scīaz ad quā opinio disponit intellectū Ad q̄rtū ꝺicit q̄ ly effect⁹ nō sint p̄ncipia eēndi suarū causarū: tñ bñ sunt p̄ncipia cognoscēdi: nō demōstratio ꝓcedens ab effectib⁹ pōt ꝺici ꝓcedere ex ꝓꝑijs p̄ncipijs alicui⁹ scīe: ꝛ etiā disputatio doctrinal q̄ fit ꝑ demonstrationē. Ad quintū dr q̄ ly disputatio dyalectica non fīt ꝛ semel posset generare firmā opinionē de duobus ꝺictorijs: tñ pōt ꝓbabilr ostendere vtrūq̄ ad causandū dubitatōez de vtroq̄ ꝺictorioꝝ: rōne cui⁹ dr collectiua ꝺictionū.

Syllogismus sophisticus ordinat ad qnq̄ methas que sunt redargutio: inopinabile: soleocismus: ꝛ nugatio. Redargutio est prenegati cōcessio uel precōcessi negatio in eadem disputatione ui argumētationis facta. Unde nisi ui argumentationis hoc quis faciat non propter hoc erit redargutus. Similiter nec in diuersis disputationibus. Falsum ut hic sumitur est manifeste falsum. Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum non propter hoc assequitur suum finem. Inopinabile est quod est cōtra opinionem omniū uel plurium uel maxime sapientum: ut matrem non diligere filiū. Soleocismus est uitium in contextu partiū oratōnis contra regulas artis grammatice factum: ut uir mea. Nugatio est unius ꝛ eiusdem inutilis repetitio: ut homo homo currit. Dico autem inutilis repetitio: quia si idem repetatur ad maiorē expressionem laudis affectionis uel uituperij non essz nugatio: ut deus deus me⁹ latro latro quo uadis. Isti autez quinq̄ fines ordinantur ulterius ad unū finem principalem qui est apparens sapiētia et non existens. Sophista autem non ducit ad istos fines suum respōdentem nisi per eos ꝺeueniat ad ultimū finem principale qui est apparens sapientia. Et quilibet debet premeditari suum finem: ideo determinatio finiū debet precedere determinationē fallaciarū.

¶ Postq̄ autor determinauit de fillogismo sophistico q̄ ordinat ad disputatiōez sophisticā: ꝛ de disputatiōe sophistica q̄ ordinat ad q̄nq̄ methas fm q̄s distinguit: Dic cōsequēter determinandū est de illis methis. ꝛ est metha incōueniēs ad q̄ opponēs sophista nititr videri ducē rñdentē Cui⁹ rō ē: qz metha ꝓprie dicta dr termin⁹ agri uel spacij. Et dr de metior tiris: qz fm tales terminos ul fines spaciū mēsurat: iō in disputatōe sophistica metha ē termin⁹ vltra quē nō ꝓcedit disputatio sophistica: ly ille termin⁹ ē inconueniens ad q̄ opponēs ducit rñdentē: qz habito tali inconueniēte cessat sophistica disputatio. Et dr videri ducere respōdentē: qz opponēs nō sp appetit ducē rñdentē ad inconueniens simplr: ly sibi sufficit q̄ assistētibus videatur ipm ducē ad inconueniēs. Et rō est: qz ꝑ b̄ videt sapiēs ꝛ acq̄rit apparētē sapiaz q̄ ē finis ei⁹. ipe enī magl appetit videri sapiēs ꝛ nō ee q̄ ē ꝛ nō videri.

Primo sciēdū q̄ q̄nq̄ sūt methe. s. redargutio: falsū: inopinabile: soleocism⁹ ꝛ nugatio: q̄rū sic habet sufficiētia: qz oīs metha ē inconueniēs ꝺclusū ꝺicta rñdentē. ul ergo illud inconueniēs se tenet ex pte sermōis: uel ex pte rei. si ex pte rei b̄ ē duplr. uel se tenet ex pte rei absolute ꝛ sic ē falsū. uel respectiue ꝛ b̄ ē duplr. uel sūit ꝑ respectū ad ꝺicta rñdētis: ul ad opinionē illoꝝ quos insequit. Si ꝑmū sic ē redargutō. si secūdū sic ē inopinabile. Si ex pte fmōis b̄ ē duplr ul se tenet ex pte subē oronis ꝛ sic ē nugatio. ul ex pte suoꝝ accidētiū ꝛ sue ꝺgruitat⁹: ꝛ sic ē soleocism⁹. Et qz metha ē inconueniēs ad q̄ opponēs nititr videri ducē rñdētē: ꝛ nullū est māifesti⁹ inconueniēs q̄ ꝺcedē fīl ꝺictoria ꝛ negare q̄ fit in redargutōe: iō redargutio ē pfectior ꝛ ꝑ ꝺ int oēs methas: deiñ falsū: ꝛ oñr alie ꝑ ordinē.

Secundo sciendū q̄ redargutio ē pcōcessi negatio uel p̄negati ꝺcessio ui argumētatōis ꝛ in eadē disputatiōe. Cui⁹ rō ē: qz redargutio dr a reꝛi q̄ ē iter ꝛ arguois: qz fit q̄ rñdens argut ꝛ repbēdit seip̄m: ly b̄ fit negādo precōcessū ꝛ ꝺcedēdo p̄negatū: iō bñ dr pcōcessi negatio ꝛ ecōtra. Et dr ui argumētatiōis: qz si aliq̄s sustinēdo vnū ꝑbleuma in disputatiōe volūtarie ꝺcedat duo ꝺictoria: nō ꝓpē b̄ dr redargut⁹. Et dr in eadē disputatōe: qz si in diuersis disputatōib⁹ rñdens ꝺcedat p̄negatū uel neget pcōcessū i alia disputatōe: nō ꝓpē b̄ ꝺicit ad methā: qz nō ducit ad iconueniēs q̄ ꝺ appareat assistētib⁹. ꝛ ly ꝺcedēs duo ꝺictoria sp ꝺcedat aliq̄ falsū: qz ꝺictorioꝝ vnū sp ē falsū: nō tñ ducit ad methā falsi: qz nō ꝺcedit aliq̄ māifeste falsū: qz ambo contradictoria ſuut quandoq̄ obscura: ꝛ per b̄ ꝺistinguitur redargutio a metha falsi

Tertio sciendū q̄ metha falsi est manifeste falsi cō cessio: ut si cōcedat ignē non esse calidum Et dicit manifeste falsi: q̄ si cōcedat q̄ falsum obscurū nō videbitur incōueniēs assistentib⁹: ideo nō erit aliq̄ metha disputatiōis sophistice: q̄ opponens sophista qui appetit videri sapiēs: p hoc nō acquiret apparentē sapientiā. Sed inopinabile dicit q̄ō est cōtra opinionē omniū uel pluriū uel sapientū: ul' illoꝝ quos insequit. Et est metha inopinabilis ꝯcessio alicui⁹ talis inopinabilis. vnde qū respōdens cōcedit illud quod est cōtra opinionē illoꝝ coram quibus fit disputatio: dato q̄ illud sit verū ducitur apparēter ad inconueniens: ꝛ ibi est metha disputatōis. uel etiā si concedat aliquid contra opinionē doctoꝝ quos insequit̄ q̄uis hoc fit vez ꝟz opinionē alioꝝ: ducit̄ tñ appent̄ ad inopinabile.

Quarto sciēdum q̄ soleocismus est vitiū in oro ne contra regulas artis grāmatice factū ut vir mea: uel sponsa meus: ꝛ ptinet ad grāmaticū inq̄ntū dicit incōgruitatē oronis. sed inquantū impedit veritatez ꝓpōnis que ꝛcludit̄ in argumētatione ꝛsideraī a logico: ꝛ cōcessio talis oronis ē metha soleocismi. ꝛ q̄ ois metha habet cōcludi in paralogismo cōtra respondentē: ideo barbarismus qui fit in lr̄is ꝛ in sillabis ꝛ dictionibus: ut corripiendo sillabā longā ꝛ ecōuerso: ꝛ nō fit primo in oro ne sicut soleocismus: nec pōt cōcludi cōtra respondentē: nō barbarismus nō est vna metha sicut soleocism⁹. Sed nugatio dicit vni⁹ ꝛ eiusdē ꝛ ex eadem pte inutilis repetitio: ut bō bō currit. ꝛ dicit ex eadem pte: q̄ si in diuersis partib⁹ idē repetat̄ ut in subiecto ꝛ predicato nō est nugatio. Et dicit inutilis: q̄ si ex eadē parte idem repetat̄ cā ornatus ul' maioris expssionis sētētie nō erit nugatio: ut dicēdo de⁹ de⁹ me⁹ euge euge ꝛ sic de alijs. ꝛ p hꝫ ꝑz que ꝛ quot sūt methe.

Contra predicta arguitur primo sic: nullū inconueniēs ē finis q̄ nō habeat rationē boni: sed metha est finis ꝓximus disputatiōis sophistice: ergo metha nō ē inconueniēs ut dicit in ei⁹ diffinitiōe. Secūdo sic: nō loq̄ uel tacere ē vna metha disputatōis sophistice: ꝛ tñ non est aliq̄ illaꝝ: ḡ nō sunt tñ q̄nq̄ methe. Tertio sic: ille qui solū cōcedit duo ꝺdictoria ducit̄ ad methā redargutōis: ꝛ tñ nō est ibi pcōcessi negatio nec cō ra: ergo cōtra diffinitionem redargutiōis.

Quarto sic: omne manifeste falsū est inopinabile q̄ sit ꝺtra opinionē omniū quib⁹ ē manifeste falsū ergo metha falsi non distinguit̄ a metha inopinabili ꝟz sub ea ꝺtinetur.

Quinto sic: solē ee maiorē tota terra ē ꝺtra opinionē pluriū: ꝛ illā ꝛcedēs ꝛcedit aliq̄ inopinabile: ꝛ tñ ibi nō ē metha q̄ nō sit inconueniens ꝛcedē verū: ergo metha inopinabilis nō est concessio cuiuslibz inopinabilis.

Ad argumenta. Ad p̄mū istoꝝ dicit̄ q̄ ꝟz inconueniēs ꝛclusum cōtra rūdentē non bēat rōnē boni simplr: bz tñ rōnē boni apparētis: q̄ videt̄ sophiste ee bonū: q̄ valet ad acq̄rendū apparentē sciaz: ꝛ hꝫ sufficit ad rōnē finis q̄ sit bon⁹ simplr ul' apparēter tñ. Ad secūdū dicit̄ q̄ ꝟz nō loq̄ sit metha: tñ est gnālis ꝛ nō spālis distincta ab istis: q̄ dū rūdens tacet ducit̄ ad eādē metha ad quā duceret̄ si loq̄ret̄. Ad tertiū oř q̄ ꝟz rūdēs ꝛcedē do duo ꝺdictoria nō neget aliq̄d: tñ hñ ex ꝺtra: q̄ ꝛcedēdo secūdū ꝺdictoꝝ negat alterꝝ pri⁹ ꝛcessū

Ad q̄rtū dicit̄ q̄ ꝟz manifeste falsū sit inopinabile: tñ diuersis rōnib⁹ oř falsū ꝛ inopinabile: q̄ respectu rei significate oro oř falsa: ꝛ respectu audiētiū ꝛ opinionis oř inopinabil: ꝛ ēt aliq̄d hñ ē inopinabile q̄ō tñ nō est falsū: q̄ q̄ aliq̄ falsum sit ꝓbabile ꝛ opinabile suū ꝺdictoꝝ erit inopinabile: ideo falsum ꝛ inopinabile sunt methe distincte.

Ad q̄rtū oř q̄ si ꝛcedat̄ illa ꝓpō cōra sapiētib⁹ a quib⁹ cognoscit̄ ee vā nō est inconueniens ꝟz p̄ō ee apparēs inconueniēs si ꝛcedat̄ cōra illis quib⁹ est inopinabil: q̄ ꝛcedit aliq̄d ꝺtratra opinionē eoꝝ: ideo ꝓ hoc rūdens ducit̄ apparenter ad aliquod inconueniens.

Fallacia est idoneitas decipiēdi faciēs credere de ente q̄ sit nō ens: ꝛ de nō ente q̄ sit ens mediāte fantastica uisione. Fallacie sunt tredecim: quarū sex sunt in dictione: ꝛ septem extra dictionem. In dictione sunt equiuocatio: amphibologia: compositio: diuisio: accentus: ꝛ figure dictionis. Et septem extra dictionem sunt antecedens ꝝ quid ad simpliciter ignorantiam elenchi: petitio pncipij: consequens nō causa ut causa ꝝ plures interrogationes ut unam. Q̄ autē sunt sex in dictione ꝓbat Aristoteles inductiue: ꝛ sylo. inductiue sic: Equocatio fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: amphibologia fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: ꝛ sic de alijs: ergo ois fallacia in dictōne fit aliquo istorū sex modoꝝ. Sylo. sic: ois deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictiōib⁹ uel oronib⁹ nō idē significam⁹ fit aliquo istoꝝ sex modorū: ꝟz ois fallacia in dictiōe fit ex eo q̄ eisdē dictōib⁹ ul' oronib⁹ nō idē significam⁹ ergo ois fallacia i dictiōe fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: iste sylo. est in p̄mo mō p̄me figure. Probatio maioris: ois multiplicitas dictōis fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ ꝟz ois deceptio fcā ex eo q̄ eisdē dictiōib⁹ uel oronib⁹ nō idē significam⁹ fit ex multiplicitate dictōis ul' oronis: ergo ois deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictiōibus uel oronibus nō idem significam⁹ fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: ꝛ hec fuit maior. Probatio minoris: ois multiplicitas dictōis et fit ex eo q̄ eisdem dictōib⁹ uel oronib⁹ nō idem significamus: sed ois fallacia in dictione fit ex multiplicitate dictiōis uel orationis: ergo omnis fallacia fit ex eo q̄ eisdem dictōibus uel orationibus non idem significam⁹: ꝛ hec fuit minor: ꝛ isti duo syllogismi sunt in primo modo p̄me figure.

℣ Post q̄ auctor determinauit de sillogismo sophistico i cōi: ꝛ de cā finali ei⁹. ſ. de disputatiōe litigiosa seu sophistica: ꝛ de quinq̄ methis ei⁹: q̄ quidē ordināt̄ ad vltimū finē ipsi⁹ sophiste. ſ. ad apparentē sapiaz: Dic ꝯiter determinat de fallacijs p q̄s ad pdcās methas sillogismi sophistici ordinantur: ꝛ pri⁹ auctor determiat de fallacia in cōi ꝛ ꝯiter de singul' in spāli: Primo ḡ sic diffinit fallaciā dicēs: Fallacia ē idoneitas decipiēdi faciēs credere de nō ente q̄ sit ens. ꝛ de ente q̄ sit nō ens mediante fantastica visione.

Primo sciendum ꝙ fallacia dupliciter accipitur. Uno modo passiue pro deceptione eius: q̃ paraalogizat ⁊ diffinit sic: Fallacia est deceptio imperiti in arte sophistica propter ignorantiã artis sophistice. Alio modo capit fallacia pro ꝓncipio actiuo talis deceptionis: ut est locus sophistic⁹ in quo fundant argumẽta sophistica: ⁊ isto modo capitur in ista diffinitõe ⁊ nõ primo modo Uñ sicut locus dyalectic⁹ est sedes argumẽti dyalectici: ul est id a quo conueniẽs elicitur argumentũ: ita silr fallacia est sedes uel illud a quo elicitur argumentũ sophisticũ. ⁊ sicut in eodẽ loco dyalectico plura argumẽta dyalectica fundantur: sic in eadem fallacia plures fundant paralogismi. ⁊ sicut locus dyalectic⁹ diuidit p locũ maximã ⁊ locũ ois maxime: sic in qualibet fallacia locus maxima ⁊ loc⁹ ois maxime p silitudinẽ reperit: ut in fallacia equiuocatõnis maxima ſm quã fuit paralogismi ei⁹ est: Ois dictio actualiter vna habet tñ vnũ significatũ: ⁊ locus ois maxime est

Secũdo eq̃uocatio termini uel termin⁹ eq̃uoc⁹. sciendũ ꝙ in oi fallacia est cã apparentie ⁊ cã defectus: ⁊ sub cã ꝙuenientie latet defectus sicut in equiuocatiõe sub vnitate vocis latet pluralitas significatorũ. Causa apparẽtie fallaciarũ in cõi est que mouet ad credendũ quod nõ est. Et causa defectus est que falsificat creditũ. vñ etiam rõne cause apparẽtie fallacia habet ꝙ sit idoneitas decipiẽdi: q̃ ꝓpt̃ talem apparentiã sumit aptitudo ad decipiendũ: ⁊ rõne cause effect⁹ facit credere de non ente ꝙ sit ens: q̃ p istam cãm cõplet deceptio licz originaliter ꝓueniat a cã apparẽtie: ideo iste due cause satis explicant in diffinitiõe fallacie: Et dicit mediante fantastica visione: q̃ intellectus purus nõ pmixtus sensui aut fantasie nõ decipit: sed p reflexionẽ ad fantasiam multotiẽs decipitur. Est aũt fantastica visio ut hic sumit cognitio intellect⁹ reflexi ad fantasiam: ⁊ nõ solum cognitio fantasie.

Tertio sciẽdũ ꝙ in disputatõe sophistica duo sunt a quib⁹ potest sumi causa apparẽtie ad decipiendũ. Primũ. ſ. res de quib⁹ disputat: quarũ multotiens ignorant habitudines. Secundũ est dictiones ul voces p quas fit disputatio: quarũ significatio uel multiplicitas sepe ignorat: ⁊ sic causa apparẽtie fallacie q̃q; sumit a rebus: q̃q; a dictionib⁹. ⁊ ſm hoc fallacia in cõi diuidit p fallaciam in dictione ⁊ p fallaciam extra dictionẽ. Fallacia in dictiõe est q̃ sumit suam cãm apparẽtie ex pte dictionis. Et fallacia extra dictionẽ est q̃ sumit suã cãm apparentie ex pte rei. ⁊ magis dicit fallacia extra dictionẽ q̃ fallacia rei: q̃ res nõ cadũt in disputatõe nec causant deceptionẽ respõdentis nisi p relationẽ ad dictiões: ideo p negationẽ huius q̃ est habere cãm apparẽtie in dictiõe ⁊ p relationẽ ad dictionẽ dicit fallacia extra dictiõez. ⁊ inter illas fallacias ꝓius determinat de fallacijs in dictione: q̃ licz res ordine nature ꝑcedant dictiones: nõ tñ ꝑcedunt in disputatione sophistica: q̃ res nõ cadunt in disputatõe nisi p voces: ideo p voces ꝓ⁹ ocurrit causari deceptionẽ rñdentis.

Quarto sciendũ ꝙ fallacia in dictione diuidit p fallaciam eq̃uocationis amphibologie: cõpositionis: diuisionis: accentus: ⁊ fallaciam figure dictõnis: Quarũ sic habet sufficiẽtia: q̃ ois fallacia in dictione fit ſm aliq̃d multiplex: uel ergo fit ſm multiplex actuale uel potẽtiale uel fantasticũ. Si ſm multiplex actuale h̃ est dupliciter. uel ſm multiplex actuale dictionis incõplexe: ⁊ sic est equiuocatio. uel ofonis: ⁊ sic est amphibologia. Si ſm multiplex potẽtiale hoc est duplicit. uel fit in dictiõe: ⁊ sic est accẽtus. uel in ofone ⁊ hoc est dupliciter. uel illa ofo est cõtinue ꝓbata ⁊ sic est fallacia cõpositõis. uel discontinue ⁊ sic est fallacia diuisionis. Si ſm mltiplex fantasticũ sic est fallacia figure dictiõis. Et ꝓbat iste numer⁹ fallaciarũ in textu p inductionẽ que sat clara est p sillogismũ: cui⁹ virt⁹ consistit in hoc ꝙ ois deceptio facta p hoc ꝙ eadem dictio ul ofo plura significat fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ: sed ois fallacia in dictiõe fit p hoc ꝙ vna dictio uel ofo plura significat: q̃ fit q̃ eisdẽ noib⁹ uel ofonib⁹ nõ idem significam⁹: g̃ ois fallacia in dictõe fit aliquo istoꝝ sex modoꝝ.

Sed cõtra ⁊ sic ꝑz ꝙ h̃ diffinitio est ſufficiẽs. predicta arguit ꝓmo sic: idoneitas decipiendi est nãlis potẽtia: sed fallacia nõ est naturalis potentia: q̃ nõ sit in predicamẽto qualitatis q̃ est ens rõnis ergo male dicit ꝙ fallacia est idoneitas decipiẽdi Secũdo sic: impossibile est credere de nõ ente ꝙ sit ens: q̃ null⁹ pot credẽ ꝙ vnũ ꝯdictoriox verificet de alio q̃ non possit credere duo ꝯdictoria sil esse va uel falsa: ergo fallacia non facit credere de nõ ente ꝙ sit ens Tertio sic: ois fallacia ẽ in illo qui decipit q̃ fit deceptio q̃dã: ergo nulla est in dictione uel extra dictionẽ. Quarto sic: omne argumentũ sophisticũ fit de reb⁹ q̃ꝑ voces: ergo ois fallacia ⁊ deceptio est in reb⁹ ⁊ in dictionib⁹: ergo nulla est in dictionib⁹ nñ.

Quinto sic: fallacia amphibologie capit suã cãm apparẽtie ex pte ofonis tñ ⁊ nõ ex pte dictionis: ⁊ silr cõpositio ⁊ diuisio: ergo male ponũtur fallacie in dictione.

Ad argumẽta. Ad primũ dicitur ꝙ h̃ idoneitas decipiẽdi se tenẽs ex pte intellect⁹ sit nãlis potẽtia: nõ tñ idoneitas decipiẽdi q̃ se tenet ex parte rerũ uel dictionũ: h̃ est naturalis potẽtia tñ ſm modũ q̃ sit ens rõnis ꝺsequẽs dictiões que sunt signa rerũ uel aliqui respectus rerũ qui sunt entia rõnis. ⁊ de tali idoneitate intelligit ꝙ fallacia est idoneitas decipiẽdi: ⁊ talis nõ est in aliquo predicamẽto. Ad secundũ dicit ꝙ de nõ ente capto formaliter sub forma nõ entis nõ pot credi ꝙ sit ens uel ecõtra: tñ de nõ ente capto materialiter aliquis pot credere ꝙ sit ens: ⁊ de ente q̃ sit nõ ens. Ad tertiũ dr ꝙ si capiat p loco sophistico q̃ est ꝓncipiũ palogismi ut h̃ sumit: sic nõ est in decepto h̃ est in rebus uel in dictione ſm suã cãm apparẽtie.

Ad quartũ dr ꝙ h̃ fallacia fiat de reb⁹ ⁊ in dictõe: nõ tñ q̃libet sumit suã cãm apparẽtie in reb⁹ ⁊ in dictõe sil: h̃ aliq̃ in reb⁹ tñ: alia vo in dictõe tñ: ⁊ p h̃ sumit h̃ diuisio. Ad quintũ dicit ꝙ si capiat dictio ꝓvoce incõplexa tñ ut distinguit ꝯtra oratiõnẽ: sic amphibilogia nõ fit in dictõe. h̃ si capiat dictio pro voce significatiua q̃ dicẽdo ꝓferẽ sive sit cõplexa sive incõplexa sic amphibologia fit in dictiõe: ⁊ hoc modo sumitur hic dictio.

Scdm aũt ut vult Alexander in commẽto supra librum elenchoꝝ triplex est multiplex. Aliud eni est multiplex actuale: aliud potentiale: ⁊ aliud fantasticum. Multiplex actuale est quando dictio uel oratio eadem ſm substantiam ⁊ ſm modũ proferendi diuersa significat. Dictio ut in equiuocatione: ut canis. Oratio ut in amphibologia ut liber aristotel. Multiplex potẽtiale est quando dictio uel oratio eadem ſm substantiam diuersa tamẽ ſm modum proferendi diuersa significat Dictio ut in accentu: ut populus cui⁹ ꝓma sillaba potest esse breuis uel longa: ⁊ ſm hoc diuersa significat. Ora ut in compositione uel diuisione: ut quicquid uiuit ſp ẽ. Aliũ eni h̃ modũ proferẽdi ꝓut est diuisa ⁊ ꝓut ẽ cõposita ut postea patebit

De multiplici fantastico uidebit in falla cia figure dictiõis. Et qr mltiplex actua le neriori modo est multiplex q̃z potẽtia/ le: ꝛ potẽtiale q̃z fãtasticũ: ideo ꝓius di/ cendum est de fallacijs faciẽtibus multi plex actuale q̃z de alijs: ꝛ postea de potẽ tiali: ꝛ ultimo de fantastico. Vnde ꝓius dicendũ est de equiuocatione ꝛ amphibo logia q̃z de alijs fallacijs in dictiõe: quia in equiuocatiõe ꝛ amphibologia est mul/ tiplex actuale: ꝛ p consequẽs eadẽ dictio uel oratio ſm substantiam ꝛ nõ ſm mo/ dum ꝓferẽdi. Jn alijs aũt nõ. Jn bijs plus est de idoneitate q̃z in alijs. Jtẽ ad huc ꝓius est dicendũ de equiuocatõe q̃z de amphibologia: quia equiuocatio fit in dictione: amphibologia autẽ in oratione dictio autẽ ꝓior est oratione. Scien/ dũ est q̃ fallacia duplicit̃ accipit̃. qñqz eni fallacia idẽ est quod cã decipiendi: ꝛ qñqz idẽ est quod deceptio facta ex illa cã. Et hoc primo modo sumit̃ hic fallacia.

¶ Postq̃ auctor determinauit de diffinitione fallacie in cõi: ꝛ de distinctiõe fallaciarũ in dictione: quarũ numer⁹ ꝛ ordo sumit̃ ſm diuersos modos mltiplicis: hic consequẽ ter declarat modos multiplicis ad maiorẽ declarationẽ il lius numeri ꝛ ordinis fallaciarum in dictione. Et est multi plex dictio uel oro vere uel apparẽter plura significãs: ꝛ sic ad aliquod multiplex semp requirit̃ vnitas vocis ꝛ plura litas significatoꝝ. ꝛ dicit̃ multiplex q̃si multa plicãs in vnũ qr in vna voce multa plicant̃ significata: ſz diuersimode tm̃

Primo sciendũ q̃ multiplex diuidit̃ p multiplex actuale potẽtiale ꝛ fantasticũ: quoꝝ sic habeẽ ſufficiẽtia: qr in oi multiplici est vnitas vocis cũ pluralitate significatoꝝ uel ergo habet plura significata simplicit̃ uel apparẽter tm̃ Si secundũ sic est multiplex fantasticũ. si primũ hoc est du pliciter. uel tale multiplex habet actualem vnitatẽ vocis: ꝛ sic est multiplex actuale. uel potẽtialem tm̃: ꝛ sic est potẽtia le. ꝛ qr multiplex dicit̃ q̃si in vnũ multa plicans significata ꝛ pfecti⁹ vniũtur plura significata in mltiplici actuali vbi ẽ actual̃ vnitas voc q̃ in potẽtiali vbi ẽ potẽtial̃ vnitas tm̃. ꝛ in potẽtiali viori modo multa in vnũ plicant̃ q̃ in fanta stico vbi ſolũ plura ſũt significata apparẽter tm̃: ideo istoꝝ mltipliciũ actuale ꝑcedit potẽtiale: ꝛ potẽtiale fãtasticũ. ꝛ hinc ẽ q̃ fallacie peccãtes ſz mltiplex actuale ꝑcedũt alias.

Secũdo sciendũ q̃ multiplex actuale est dictio uel oro vna ſm substantiã ꝛ modũ pro ferendi diuersa significãs. Exemplũ de dictione: ut canis. Exemplũ de oratione: ut liber aristotel̃ vñ in dictione uel in oratione dictio se habz ut materia ꝛ substantia. ꝛ modus pro rẽdi se habet p modũ formẽ: ideo dictio vna ſm substãtiã ꝛ modũ ꝓferẽdi est materialiter ꝛ formaliter. ꝛ qr a forma sumit̃ actual̃ vnitas rei: nõ tal̃ vox est actualiter vna: ꝛ inde vocat̃ multiplex actuale. ꝛ tale mltiplex ponit ſil̃ ꝛ in actu oia sua significata ſic̃ hoc nomen canis simul ꝛ in actu dat intelligere sua significata: ꝛ nõ tm̃ ponit ea copulatiue uel diſiunctiue: qr ſi poneret copulatiue: tũc ista oro canis cur rit esset equiualenter vna copulatiua. ꝛ tunc uel ambe par tes essent simul vere ꝛ tũc esset simpliciter vera ꝛ nõ distin guenda sed simpliciter cõcedenda. uel aliqua pars eẽt falsa ꝛ tũc tota copulatiua esset falsa ꝛ simpliciter neganda ꝛ nõ distinguẽda. Et ſi poneret ea diſiunctiue illa ꝓpositio equi ualeret vni diſiunctiue. uel ergo aliq̃ pars eẽt vera ꝛ tũc eẽt simpliciter cõcedenda: qr hoc ſufficit ad veritatẽ diſiunctiue. uel ambe partes eẽnt simpliciter falſe ꝛ ſic eẽt simpliciter falſa ꝛ nunc̃ eẽt distinguẽda q̃ est cõtra illud q̃ dicẽt in ſolutione paralogiſmoꝝ equiuocatõis: ꝛ ideo tale mul tiplex actuale licz ponat oia ſua significata in actu ꝛ cõun ctim ut vniũt̃ in vna voce: nõ tm̃ copulatiue uel diſiũctiue.

Tertio sciendũ q̃ multiplex potẽtiale est dictio uel oratio eadem ſm vocẽ ꝛ diuersa ſm modũ ꝓferẽdi plura significans. Exemplũ de dictõne: ut pplus qui q̃ habet primã breuẽ significat collationẽ gẽtis: ꝛ qũ habet primã longã significat arborẽ quandã. Exemplũ de oratõne: ut ſortes currẽs necessario currit: qr ſm diuersos modos ꝓferẽdi necessario potest referri ad currẽs uel etiã ad currit: ꝛ sic ibi sunt diuersa significata ſm compoſitiõez ꝛ diuiſionẽ. ꝛ qr in tali multiplici est tm̃ vnitas matie ꝛ vo cis ꝛ nõ est vnitas formẽ uel mod⁹ ꝓferẽdi a qua vnitate formẽ sumat̃ actual̃ vnitas dictionis: ideo talis dictio uel oratio est tm̃ potentialiter vna ꝛ nõ actualiter. vnde dicitur multiplex potentiale quia ibi plicãtur multa significata in voce que est tm̃ potentialiter vna.

Quarto sciendum q̃ multiplex fantasticũ est di ctio vnũ significans que videtur aliud significare ꝓpter conuenientiã eius in parte cũ alia dictõe: sicut vigere signi ficat ſimpliciter qualitatẽ quia significat habere vigorem: ſz qr ſimiliter terminat̃ sicut agere: ꝛ agere significat actio/ nem: ideo vigere videtur ſignificare actionẽ: licz tamẽ non ſignificet. Et dicit̃ tale multiplex fantasticũ: quia talis di/ ctio ſm veritatẽ non habet plura significata ſed ſolum ſm fantasticã apparentiam. Dicitur eñ fantaſia a fauos quod est apparitio eo q̃ ſm fantaſiam fiunt multe apparitiones

Contra predicta arguitur p̃mo sic: vni⁹ signi est tm̃ vnũ significatũ: quia ab vnitate significati ſumi tur vnitas signi: ergo vna dictio uel oratio nõ potest plura ſignificare: ergo contra diffinitionẽ multiplicis. Secũ/ do sic: sicut se habent actus ꝛ potentia: ita actuale ꝛ poten tiale: ſed potentia precedit actũ qũ aliquid prius sit in potẽ tia q̃z in actu: ergo multiplex potentiale precedit actuale: ꝛ nõ econtra. Tertio sic: ſignificatio est forma eſſentialis dictionis: ergo dictio uel oratio plura ſignificãs est diuer/ ſa formaliter: ergo mltiplex actuale nõ est formaliter vna dictio ꝛ actualiter plura ſignificãs: ſed formaliter diuersa.

Quarto sic: de ratione multiplicis est pluralitas: ſed ma ior est pluralitas ꝛ actualior quãdo dictio uel oratio est di uersa ſm modũ ꝓferẽdi ꝛ ſm ſignificata q̃z quãdo ſoluz plura ſignificat: q̃ tale multiplex magis dz dici actuale q̃z il lud vbi est ſolũ pluralitas ſignificatoꝝ. Quinto sic: in omni multiplici est pluralitas ſignificatoꝝ: ſed multiplex fantasticũ nõ habet plura ſignificata quare non est diſtin/ guendum: ergo male dicitur q̃ multiplex fantaſticum est vnum multiplex.

Ad argumenta. Ad primum istoꝝ di citur q̃ licz ab vnitate ſignificati ſumatur vnitas formalis ſigni: non tamen vnitas materialis: ſed ex parte ipius vo/ cis que efficitur ſignum: ideo vnum ſignũ materialiter po test habere diuersa significata q̃z quis nõ ſit vnũ formaliter ꝛ inquantũ est ſignũ. Ad secũdũ dicit̃ q̃ licz in eodẽ potẽ tia ꝑcedat actũ: non tm̃ in diuerſis: ſz actus ſimplr ꝑcedit po tentiã: ideo actuale ꝑcedit potẽtiale in diuerſis: ꝛ ſic est in ꝓposito. Ad tertiũ istoꝝ dr̃ q̃ ſi cõſideret̃ dictio in rõne ſigni: tũc ſignificatõ ẽ forma eẽntial̃ ei⁹: qr reponit̃ eã in eẽ ſigni. Sz ſi cõſideretur q̃ntũ ad vocẽ q̃ vox dicẽdo ꝓfertur.

vnde dicit dictio sic significatio nō est forma eēntiale eius sed modus ꝓferendi ꝛ significatio est forma accidentalis. ꝛ hoc modo hic dicit dictio uel oratio vna inquantū habz respectū ad talē formā: iō multiplex actuale pōt esse dictio actualiter vna plura significās. Ad ꝗtū dicit ꝙ ad multiplex actuale nō sufficit actual' pluralitas significator: sz cū hoc requirit actual' vnitas vocis: ideo licz multiplex potētiale habeat pluralitatē actualem significator formne vocis tñ nō habet actualem vnitatē voc|: ideo nō debet dici multiplex actuale. Ad quintū dr ꝙ multiplex fantasticū non habet plura significata ſm rem: sed bene ſm apparentiam ꝛ hoc sufficit ad hoc ꝙ sit multiplex fantasticum.

Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem ſm substantiam ꝛ modū prōferēdi: ut in hoc nomine canis. Sciendū est ꝙ in qualibet fallacia est duplex causa ſ. causa apparētie ꝛ causa defectus. Causa apparētie in qualibet fallacia est q̄ mouet ad credendū id quod nō est credendū Causa defectus est que ostendit creditū eē falsum. Causa apparētie in equiuocatione est unitas dictōis eiusdem ſm ſbaz ꝛ modū prōferēdi diuersa significantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas significatorū. Unitas enī predicta in equiuocatiōe monet ad credēdū quod non est. ſ. unitatē significādi. Diuersitas autē ostēdit creditū esse falsum. Equiuocationis tres sūt modi. Sed primo uidēdū est quid sit fallacia equiuocatōis. Ēt fallacia equiuocatōis est deceptio prouenies ex eo ꝙ aliqua dictio manens una ſm substantiā ꝛ ſm modū ꝓferēdi diuersa significat. Prim⁹ autē modus ꝓuenit ex significatione uel ꝓsignificatiōe dictionis. Ex significatiōe sic paralogizat: ois canis currit: sidus celeste est canis: ergo sidus celeste currit. Solutio utraqz p̄missarū est duplex: qz hoc nomen canis ē multiplex equiuoce significās aial latrabile: sidus celeste: ꝛ piscē marinū. Et sic maior uno modo ē uera ꝛ alio mō falsa: ꝛ similit minor. Uel sic: omne expediens est bonū: malum est expediens: ergo malum est bonum. Solutio: expediens dicitur equiuoce. Uno mō idem est quod bonū. Alio mō idem ꝙ necessariū quod accidit in min⁹ malū quod oportet fieri ad euitandū magis malū. Ēt utraqz p̄miſſaruz est duplex: qz uno mō est uera: alio mō est falsa. ex cōsignificatione paralogizatur sic: iste pānus est de anglia: anglia est terra: ergo iste pānus est terra nō sequitur: qz p̄ma est duplex ex eo ꝙ hec prepositio de pōt dicere circūstantiā cause materialis ꝛ sic est falsa. uel pōt dicere locuz ꝛ originē ꝛ sic ē uera. uel sic: in quocūqz ē egritudo ip̄m ē aial: sed in humorē inadequatione est egritudo: ergo humorē inadequatio est aial. Prima ē duplex: qz hec prepositio in pōt dicere cām efficientē: et sic est falsa. uel cām formalem siue subiectū in quo est: ꝛ sic est uera. Silr dicendū est de minori: uel sic ꝓpriū est q̄litati ſm eā ſile uel dissile dici: sz ſm silitudinē dicitur aliqs silis uł dissimil: ergo silitudo uł dissilitudo sunt q̄litates: quod est falsum imo sunt relatōes. prima est duplex eo ꝙ hec prepositio ſm pōt dicere circūstantiā cause efficiētis ꝛ sic est uera: qz due q̄litates eiusdē spēi faciūt unā silitudinē: ꝛ sic q̄litas est cā efficiēs silitudinis. Si aūt dicat circūstantiā cause formal' sic est falsa qz q̄litas nō ē cā formalis similitudinis Et econuerso dicendū est de minori. Si militer omne sanū est aial: urina est sana: ergo urina est aial. Utraqz p̄missarū est duplex: qz sanū dicit de aiali ut de subiecto: ꝛ de urina ut de signāte uel indicāte de cibo ut de efficiēte: de dieta ut de ꝓseruante: ꝛ alio ꝛ alio modo sanitas ad hoc compat: ꝛ ſm hec hz diuersas significationes. Ex ꝓsignificatiōe sic palogizatur Quicūqz sanabat' san⁹ est: laborās sanabat: ergo laborās sanus est. minor est duplex ex eo ꝙ hoc ptcipiū laborās pōt dicere pñs tps ꝛ sic est uera: ꝛ tunc est sensus laborans nūc sanabat'. Si aūt dicat preteritū sic est falsa: ꝛ sic est sensus laborans tūc sanabat'. Et econuerso dicendū est de cōclusione. Laborans enī equiuocum est ad laborantē nunc ꝛ ad laborantem tunc. Eodem modo est hic quicūqz surgebat stat. Et eodem modo respondēdum est sicut responsum fuit ad aliū paralogismū. Alio autez modo potest fieri econuerso quando dictio potest teneri materialiter uel consignificatiue: sicut hic:

deus est ubiqz: ubiqz est aduerbiū: ergo deus est aduerbiū. Dicendū q̄ prima est duplex eo q̄ hec dictio ubiqz potest teneri materialiť uel consignificatiue. Si materialiter sic est falsa. Si consignificatiue sic est uera sed non sequitur conclusio.

Secūd⁹ mod⁹ equocatiōis ꝓuenit ex trāssūptōe dcōnis. uñ trāssūptō ut hic sumiť ē acceptio dictōis significātis unū ex ipōne ad signicādū aliud ꝓ silitudinē. Et ꝟz istū modū sic formať ꝓalogism⁹: qcqd ridet hz os: pratū ridet ergo pratū hz os. Prima ē duplex eo q̄ hoc uerbū ridet potest teneri propᵉ et ex impositōe ul trāssūptiue. si propᵉ sic ē uera et nō sequiť ꝓclo. hoc eni uerbū ridere ē equocū ad ridere et ad florere: qz ridere significat ex ꝑma impositōe risū ab ore emittere: florere eni si gnificat ꝓ q̄ndā trāssūptiōez. Florere eni et ridere q̄ndā silitudinē hñt qz utrobiqz denotať gaudiū: et iō ridere trāssumiť ad florere ut ult Aristo. iō sumētes aliquā silitudinē transferunť: Quicqd currit hz pedes: aqua currit: ergo aqua hz pedes: utraqz p̄missarū ē duplex: qz hoc uerbū currit ul tenet propᵉ uel trāssūptiue. currere eni et labia assilant in uelocitate motus ꝟm quā currit sumiť propᵉ sic maior est uera et minor falsa. si trāssūptiue tūc est ecōuerso. Tertⁱ⁹ modus ꝓuenit ex eo q̄ aliqua dictio plura significat cōposita. sepata uero unū solū: ut hec dictio immortale uno mō dicť q̄si nō potēs mori. Alio mō dicť quasi potēs nō mori. et ꝟz hoc formať sic ꝓalogism⁹ Omne immortale ē perpetuū: sz omne potēs nō mori ē immortale: ergo omne potēs nō mori est ꝓpetuū. Utraqz p̄missaruz est duplex qū hoc nomē immortale sit equocū ut dictū ē. Jtē omne incorruptibile ē perpetuū: sed omne potēs nō corrūpi ē incorruptibile: ergo omne potēs nō corrūpi est ꝓpetuū. Utraqz p̄missarū ē duplex eo q̄ incorruptibile uno mō idē est qđ nō potēs corrū pi. Et sic icorruptibile ē ꝓpetuū: et sic maior ē uera et minor falsa. Alio modo idē ē quod potens nō corrūpi: ut prim⁹ hō potuit nō corrūpi. et in hoc sensu maior est falsa et minor uera. et sic soluēdi sūt paloꝝ gismi equiuocatōis ꝓ distinctōez ꝓalogism⁹ mozū ꝟm equiuocationē ut prius patuit. Recta solutio est manifestatio sillogismi falsi et propᵉ quod ē falsus: et hoc ꝓtingit duplicit. s. uel distinguēdo: uel aliquā premissarū interimēdo. Secūdo mō rñdendū est ad oēs peccātes in matia et ad oēs orōnes in utroqz peccantes rñdendū est utroqz mō. s. distiguēdo aliquā p̄missarū interimēdo nō ꝟm idē sed ꝟm diuersa.

¶ Postq̄ auctor determinauit de numero fallaciaꝝ in dictione: et de modis multiplicis valentib⁹ ad cognitionē illius numeri: Hic ꝯiter in spāli determinat de qualibz fallaciaꝝ in dictōe: Et ꝓ⁹ de falacia equocatōis q̄ ꝓ hō q̄ peccat ꝟz mltiplex actuale p̄cedit oēs alias peccātes ꝟm mltiplex potētiale et fātasticū et distiguiť ab ipis. et ꝓ hō q̄ peccat ꝟm mltiplex actuale dictōis distiguiť ab amphibologia q̄ peccat ꝟm mltiplex actuale oronis: iō autor ꝓ⁹ determiat de fallacia equocatiōis ꝓ⁹ sic diffiniēs equocatōez: Equocatio ē qñ dictio actualr vna plā significat: ut canis significat canē latrabilē: piscē marinū: et sid⁹ celeste. Et dr actualiť vna ad dr̄iaz accēt⁹ in quo dictio potētialr vna plura significat. et ē duplex equocatio. s. a casu et a ꝟsilio ut dictū est in antepdi mētis: et ꝟm talē equocatiōez sumiť fallacia equocationis.

Primo sciēdū q̄ cā appentie bn⁹ fallacie ē actualis vnitas dictōis plura significātis ꝓpter quā vnitatē credim⁹ q̄ siť dictio ē actualr vna ꝟm vocē qđ hēat vnū significatū: Et sumiť ꝟ maria vni⁹ vocis in actu ē tñ vnū significatū. Sz ei⁹ cā defect⁹ ē pluralitas significatoꝝ dictōis vni⁹ ꝟm actū. Et ꝟm has cās dupliciť diffiniť fallacia equocatiōis. Primo sic: ex pte cause apparētie q̄ ē idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex actuali vnitate dictōis plura significātis: et ex pte cause defect⁹ diffiniť sic q̄ ē deceptō ꝓueniēs ex pluralitate significatoꝝ dictōis actualiť vni⁹. ꝑma tñ diffintio melior ē: qz diffiniť fallacia in rōne ꝓncipij et loci sophistici. in seccundo vero ut causatur median/

Secundo te sillogismo sophistico.

sciēdū ē q̄ fallacie equocatiōis tres sūt modi uel spēs. Prim⁹ mod⁹ sumiť qñ. s. dictio actualiť vna ꝓncipaliť et ꝟm ipositōez plura significat: ut canis significat ex impositōe eius plura significata: et ꝟ vbū discē vno mō idē ē qđ docere et dare disciplinā. alio mō idē ē qđ doceri et suscipe disciplinā. et ꝟm hūc modū sic paralogizanť: Quicūq̄ discūt sūt sapiētes: ignorātes discūt: ḡ ignorātes sūt sapiētes. Soluiť sic: vtraqz p̄missaꝝ ē duplex: qz discere pōt capi ꝓ docē uel ꝓ doceri. si in vtraqz p̄missaꝝ capiať ꝓ docē sic maior ē va et minor ē falsa: et sequiť cōclusio. Sz si in vtraqz teneať ꝓ doceri tūc maior ē falsa et minor ē va: et iterū bñ sequiť cōclusio: sz ficta ē falsa ita et aliq̄ p̄missaꝝ. et istis duob⁹ modis ē bon⁹ sillogism⁹: et nō cōmittiť fallacia equocatiōis. Si aūt in maiori teneať ꝓ docē et in minori ꝓ doceri vtraqz p̄missarū ē va nec sequiť cōclusio sz cōmittiť fallacia equocatōis ꝓpᵉ equocatiōez medij: et iō ibi nō est bonus sillogism⁹: qz nō est vnitas medij ꝟm rem nec ibi sūt tres ēmini tñ. et hmōi multa exēpla ponūť in textu.

Tertio sciēdū est q̄ secūd⁹ modus sumiť qñ dictio actualiter vna vnū significat ꝓncipaliter: et aliud trāssūptiue: ut ridere ꝓncipaliter significat aptionē et actū oris: et trāssumptiue florītionē prati. et currē ꝓncipaliter significat motū velocē pedū alat: et trāssumptiue

significat fluxum aque. Et ſm hunc modum ſic palogizant. Quicqd currit habet pedes: aqua currit: ergo aqua habet pedes. Solutio vtraq; premiſſarū eſt duplex: q; currit pōt capi propie ⁊ tranſumptiue. ſi capiat' in vtraq; p̄miſſarū ꝓprie maior eſt vā ⁊ minor falſa. ⁊ ſi in vtraq; teneat' tranſumptiue: ſic maior eſt falſa ⁊ minor vera. ⁊ bis duob⁹ modis neceſſario ſequit' cōcluſio: ⁊ eſt bon⁹ ſillogiſm⁹: ꝫ ſi in maiori accipiat' ꝓprie ⁊ in minori tranſumptiue: tūc ambe premiſſe ſunt vere nec ſequit' cōcluſio ſed cōmittit' fallacia equocationis propt' equiuocationē medij. Et in iſtis paralogiſmis qñ eſt equocatio in medio quod ponit' in vtraq; premiſſarū ſic vtraq; premiſſarū eſt diſtinguenda. Sed qñ equocatio ē in maiori extremitate ſolū tūc debet diſtingui maior p̄miſſa ⁊ cōcluſio in quib⁹ ponit' maior extremitas: Et qñ ē in minore debz diſtingui minor p̄miſſa cū cōcione.

Quarto ſciendū q; tertius modus eſt qñ dictio ſim plex tñ vnū ſignificat ⁊ tñ cōpoſita plura ſignificat: ut mortale tñ vnū ſignificat. ſ. aptū natū mori ⁊ tñ īmortale plura ſignificat p hoc q; hec ꝓpoſitio in addita mortali poteſt negare actū tñ ⁊ relinq̄re aptitudinē ⁊ ſic īmortale ſumit' priuatiue. ul' pōt negare actū ⁊ potentiam ſimul ⁊ ſic īmortale tenet' negatiue. ⁊ ſm būc modū palogizatur ſic: Omne īmortale eſt imperpetuū: potēs nō mori ē īmortale: ergo potēs nō mori ē perpetuū quod eſt falſum: ſoluit' ſic: Utraq; p̄miſſa⁹ eſt diſtinguēda: q; īmortale poteſt capi negatiue ⁊ priuatiue. ſi in vtraq; capiat' negatiue: maior eſt vā ⁊ minor falſa. ſi in vtraq; priuatiue eſt ecōtra: ⁊ ſp eſt bon⁹ ſillogiſm⁹. Sed ſi in maiore teneat' negatiue: ⁊ in minore priuatiue vtraq; p̄miſſa⁹ eſt vā. ⁊ nō ſequitur cōcluſio impediēte fallacia equocatōis. ⁊ ſil'r de iſta dictione incorruptibile fieret paralogiſmus. Et horū modoꝝ ſic habet' ſufficiētia: q; ois mod⁹ equocatōis uel eſt ſm equocationē dictionis cōpoſite: ⁊ ſic eſt tertius modus. uel ſm plicis: ⁊ hoc eſt dupl'r. uel tal' equocatio ꝓuenit ex impoſitione dictionis ad plura ſignificata ⁊ ſic eſt p̄mus modus. uel ex tranſſumptione: ⁊ ſic eſt ſecundus modus.

Contra predicta arguitur p̄mo ſic: iſta dictio bō actualit' vna plura ſignificat: q; ſignificat ſortē platonē ⁊ ceteros boīes qū repñtat ipſos: ⁊ tñ ibi nō eſt equocatio: ergo ꝓtra diffinitionē equocationis. Secūdo ſic: vnitas dictionis plura ſignificātis eſt cā cognitiōis pluriū ſignificatoꝝ ⁊ magl cauſat cognitionē q̄ dictio vniuoca: ergo ipſa nō eſt cā deceptionis uel fallacie. Tertio ſic: diuerſitas ſignificatoꝝ ſe tenet ex pte rei: ergo ſi iſta diuerſitas ſit cā defectus falla cie equocatōis ſua cā defectus erit extra dictionē: ergo nō erit fallacia in dictiōe. Quarto ſic: arguēdo ſic ois canis currit: q̄d ā ſtella eſt canis: ergo q̄dā ſtella currit: in maiore canis diſtribuit' ꝓ oīb⁹ ſuis ſuppoſitis: ergo illa ſimpl'r eſt falſa ⁊ debet negari: ergo plures palogiſmi in p̄mo mō hui⁹ fallacie nō debent ſolui p diſtinctionē ut dictū eſt.

Quinto ſic: analogū p ſe poſitū ſtat ꝓ ſuo ſignificato ſa moſiori: ergo dictio ſignificās vnū principal'r ⁊ aliud ex cō ſequēti ſemp ſumit' ꝓ principaliori ſignificato: ergo nō poteſt teneri equoce: ⁊ p oēs palogiſmi ſecūdi modi nō debent ſolui p diſtinctionē: ſed negando aliquā premiſſarū.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicitur q; hec dictio bō nō repñtat uel ſignificat pticulares boīes ſm ſe ſed ſolū inq̄ntū ꝺueniūt in cōi ꝺceptu boīs: iō nō ſignificat ipſos ſub modo pluriū ſz ſolū ut ꝺueniūt in vno: q; p̄mo ⁊ p ſe bō ſignificat boīez in cōi.

Ad ſecundū dicit' q; vnitas dictionis plura ſignificātis reſpectu cognoſcentis plures ſignificatōes ei⁹ eſt cā cognitionis: ſed reſpectu ignorantis diuerſas ſignificatōes ei⁹ ē cā deceptiōis. Ad tertiū dicit' q; oēs fallacie gnāliť ꝺueniūt in illo cōi. ſ. q; hūt cām defect⁹ ex pte rei: iō nō dicunť in dictione uel extra dictionē ex pte cauſe defect⁹: ꝫ tñ ex pte cauſe apparētie q̄ qñq; eſt in dictione ⁊ qñq; in re: iō ꝫ cā defect⁹ equocatōis fit in re nō ꝓpt' hoc ē fallacia extra dictionē. Ad quartū dr q; ibi canis diſtribuit' p oībus ſuppoſitis vni⁹ ſuoꝝ ſignificatoꝝ: ꝫ nō ꝓ ſuppoſitis oīuꝫ ſuoꝝ ſignificatoꝝ. Cui⁹ rō eſt: q; termin⁹ equoc⁹ vnica diſtributiōe diſtribui nō pōt ꝓ ſuppoſitis pluriū ſignificatorū: q; vnitas diſtributōis p̄ſupponit vnitatē ſignificationis: iō ſm q; iſte terminus pōt capi p diuerſis ſignificatis pōt diuerſimode diſtribui ꝓ ſuppoſitis illoꝝ: iō tal' ꝓpō eſt diſtinguenda. Ad quintū dicitur q; ꝓpō in q̄ ponit' analogū nō eſt neceſſario diſtinguēda: ſed quo ad bene eē ⁊ ad clariorē ſolutionē ⁊ cognitionē palogiſmi melius eſt eā diſtinguē q̄ꝫ ꝺcedere uel negare ſimpl'r. ⁊ dato q; eēt vā p vtroq; ſenſu ul' falſa: adhuc poſſz diſtingui a rñdente ne ipſe videret' ignorare multiplicitatē ⁊ equiuocationē dictionis uel orationis.

Amphibologia eſt multiplicitas orationis eiuſdem ſm ſubſtantiam ⁊ ſm modū proferēdi diuerſa ſignificātis. Fallacia autē amphibologie eſt deceptio proueniens ex idētitate orationis eiuſdē ſm ſubſtantiā ⁊ ſm modū proferēdi diuerſa ſignificātis. Cauſa apparētie eſt idētitatis orationis eiuſdē ſm ſubſtantiā ⁊ modū pferēdi. Cā falſitatꝭ eſt diuerſitas ſignificatoꝝ. Et dr amphibologia ab amphi quod eſt dubiū ⁊ bole ſnia q̄ſi dubia ſnia.

Amphibologie tres ſunt modi. Primus modus ꝓuenit ex eo q; aliq̄ oratio principaliter plura ſignificat: ut liber aristotelis. Hec eni oratio eſt duplex. Uno modo idē eſt quod liber editus ab ariſtotele. Alio modo idē eſt quod liber poſſeſſus ab ariſtotele. Et formatur ſic paralogiſmus: Quicqd eſt ariſtotelis poſſidetur ab ariſtotele: iſte liber eſt ariſtotelis: ergo poſſidetur ab ariſtotile. Utraq; premiſſa⁹ eſt duplex ut dictū eſt. Secūdus modus amphibologie ꝓuenit ex tranſſūptione orationis. Tranſſumptio aūt oratiōnis eſt oratio ꝓprie ſignificans unū tranſſumit' ad ſignificandū aliud propter aliquā ſilitudinē repertā in ipſis: ut littus aratur tranſſumit' ad operam perdi. Et formať ſic paralogiſm⁹: Quicqd aratur aratro ſcindit': littus aratur q̄ indocilis docetur: ergo q̄ indocil' docet littus aratro ſcindit': minor eſt duplex: q; litt⁹ arari ſignificat ꝓpe terrā ſcindi: tranſſumitur aūt ad operā perdi. Et eſt ſilitudo in hoc q; qui litt⁹ arat operā perdit ⁊ in fruſtra laborat. Tertius modus amphibologie ꝓuenit ex eo q; aliq̄ oratio cōpoſita

plura sig̃t. sepata uero unū solū ut seculū scit. hec. n. oro est duplex: sig̃t eni q̃ aliqs sciat seculū uel q̃ seculū bēat sciaz de aliquo: ⁊ iō ista oratio est duplex ex eo q̃ hoc uerbū scit pōt ordinari cū hoc qō est seculū a pte añ ⁊ sic ē uera ⁊ sic nō sequit cōclusio. Silr hic quicqd aliqs scit hoc scit qz hec dictio hoc potest supponere scit ul apponere. Silr hic quoscūqz uellem me accipe uellē q̃ acciperēt me pugnātes uel lem me accipe ergo uellē q̃ pugnātes acciperēt me. Maior est duplex qz hec dictio me pōt ordinari cū isto uerbo accipe a pte añ ⁊ sic est uera ⁊ nō sequit ꝯclusio uel a pte post ⁊ sic est falsa ⁊ sequit cōclusio. Silr ista dictio pugnātes pōt suppo nere ul apponere. Silr hic quicqd uidet aliqs hoc uidet: colūnā aliqs uidet: ergo colūna uidet. Maior ē duplex ut dictū ē i aliis. Silr hic qcūqz sūt epi sūt sacerdotes: asini sūt epi: ergo asini sūt sacerdotes Utraqz p̄missa ē duplex ex eo q̃ hec dictio epi pōt esse noiatiui uel gti casus. Q̃ autē deceptio facta ex diuersitate casus faciat amphibologiā p̄z: qz casus dat⁹ est dictiōi ad hoc ut ordinet cū alia dictione Sz ordinatio dictiōis cū alia dictiōe facit fallaciā āphibologie ⁊ nō fallaciā equiuocatiōis. Hoc eni p̄z ab aristotele formante palogismos amphibologie p̄m diuersitatē casus ⁊ nō equocatōis. Sciēdū q̃ Aristo. ponit tres modos cōes eq̄uocatiōi ⁊ amphibologie. Prim⁹ modus est q̃n dictio uel oratio plura p̄ncipaliter sig̃t ut dictio: ut canis. oratio ut liber aristotelis. Secūd⁹ modus ē q̃n sic soliti sumus dicere p̄m trāssūptionē. transsūptio in dictiōe: ut ridere. in orōne ut lict⁹ arat Terti⁹ modus est q̃n cōpositū plura sig̃t. sepatū uero unū solū. exemplū in equocatione ut i his dictionib⁹ imortale incorruptibile: exemplū in āphilogia: ut i ista oratione seculū scit. In oibus eni istis cōpositū plura sig̃t. sepatū uero unū solum.

Querit de distinctiōe istoz triū modorū cōiuz quoz p̄mus quantū ad equocationē q̃n unū nomē p̄ncipaliter plura sig̃t. secūdus p̄uenit ex transsūptiōe. terti⁹ est q̃n unū nomē ꝯpositū plura sig̃t. simplex uero unū solū: ut imortale: incorruptibile.

Sz nūc obiicit: deceptio p̄ueniēs ex significatiōe dictiōis nō ꝯtinet sub aliquo istoz modoz in equocatiōe. Verbi gra: sicut in hoc sillogismo quicunqz sanabat sanus est: laborans sanabat: ergo laborans sanus est. nō cōtinet sub tertio mō: qz laborās nō est dictio cōpositā. nec sub secūdo: quia hec dictio laborās nō tenet transsūptiue. nec sub p̄mo: qz p̄m⁹ mod⁹ p̄uenit ex p̄ncipali significatiōe. sz hec dictio laborās nō sig̃t p̄ncipaliter tps sz ex ꝯnti p accidētia: ergo illa deceptio facta ex cōsignificatiōe nō est sub aliquo istorū triū modoz. Solutio: deceptio facta ex ꝯsignificatōe dictōis ꝯtinet sub p̄mo mō equocatiōis. Ad hoc qō obiicit dicendū q̃ p̄mus mod⁹ p̄uenit ex p̄ncipali significatiōe appellata hic quicqd ex eadē ipositione ipoztat p dictionē sz ex eadē ipositiōe sig̃t q̄libet dictio significationē ⁊ sua accidētia. Ille eni q iposuit hoc nomē lapis ad significandū lapidē sub tali genere sub tali numero iposuit: ⁊ sic eadē ipositione iposuit ipositoz: quia hec dictio laborās ipoztat suū significatū ⁊ consignificationē ⁊ sic de aliis. Uel dicēdū q̃ p̄ncipal sig̃tio ponit i p̄mo mō equocatiōis ⁊ amphibologie ad remouēdū transsūptionē in eis qz transsūptio significat p dictionē nō p̄ncipalit ut ridere nō p̄ncipalit significat floreze sz transsūptiue ⁊ p quādā silitudinē. ⁊ hec dictio laborās sig̃t pñs tps ⁊ p̄teritū ipfectū. Itē q̄rit quare deceptio facta ex qbusdā accidētib⁹ facit equiuocationē ⁊ ex qbusdā āphibologiā. Solutio q̃ q̄dā sūt accidentia q̄ ꝯsequit dictionē nō absolute: sz put est ordinabilis cū alia dictōe sicut casus: numer⁹ qz ordinant dictiōes ad inuicē p talia accidētia. Male eni diceret hoies currit: qz ibi nō est debit⁹ numerus nec debit⁹ casus ⁊ deceptio ex talib⁹ accidentib⁹ est deceptio in orōne ⁊ sic ē in āphibologia ⁊ nō in equocatione. Sz sūt alia accidētia absoluta q̃

l

ꝓsequũt dictionẽ ꝑ se ut tps ⁊ genus ⁊ ꝑ talia accidẽtia nõ ordinant dictiones in/uicẽ: qz sicut bñ dicit: hõ currit ita bñ dicit hõ currebat. Ẽñ ꝯ tps uariet manet tñ eadẽ ꝓstructio ⁊ iõ nõ ꝓstruũt mediãte tpe ⁊ sic deceptio ex talib⁹ accidẽtib⁹ fit i dictõe ⁊ ita i equocatõe ⁊ nõ i amphilo.

¶ Postq̃ autor determinauit de fallacia eq̃uocationis: q̃ fit ſm multiplex actuale dictiõis: hic ꝓsequẽter determiat de fallacia amphibologie: q̃ fit ſm multiplex actuale orationis. ꝓmo sic diffiniẽs amphibologiã: Amphibologia ẽ multiplicitas oratiõis vni⁹ ⁊ eiusdẽ ſm substantiã ⁊ materiã ⁊ formã: siue ſm lras ⁊ syllabas ⁊ modũ ꝓferẽdi. est.n. amphibologia qñ oratio actualiter vna plura significat: ut hec oratio liber aristotelis manẽs vna actualiter plura significat ꝑ hoc q̃ ille gtus aristotelis põt ostrui in habitudie cause efficiẽtis: vel in habitudine possessiõis: ⁊ etiã cause finalis Et oportet q̃ talis multiplicitas ꝓmo ꝓueniat ex pte oratiõis ⁊ nõ ꝓpter multiplicitatẽ alicui⁹ suoz terminoz̃ absolute: ꝯ q̃ ꝓueniat rõne cõpositõis terminoz. Et dicit amphibologia ab amphi q̃ est dubiũ: ⁊ bole q̃ ẽ sñia quasi dubia sententia vel dubius sermo. sententia enī ꝓprie est orationis ⁊ significatiũ vel significatio est dictiõis incomplexe. ⁊ ſm talẽ amphibologiã sumit vna fallacia specialis distincta ab alijs ꝑ hoc q̃ hz spales causas apparẽtie ⁊ defect⁹.

Primo sciendũ est q̃ causa apparẽtie hui⁹ fallacie est actualis vnitas oratiõis diuersa significãtis: ꝓpter quã vnitatẽ credim⁹ q̃ sicut talis oratio habet vnitatẽ vocis ⁊ modi ꝓferẽdi q̃ ita habeat vnicũ significatum. Et ꝑ hoc sumit vna maxima in hac fallacia: in qua fũdant oẽs paralogiſmi hui⁹ fallacie: ꝯ ei⁹ causa defect⁹ est diuersitas significatoz eiusdẽ oratiõis. Et ſm has causas hec fallacia duob⁹ modis diffinit. Ex pte cause apparẽtie ꝓmo sic diffunit: Fallacia amphibologie est idoneitas decipiẽdi ꝓueniens ex actuali vnitate orationis plura significãtis Et ex parte cause defectus diffinit sic: q̃ est deceptio ꝓueniens ex multiplicitate sensuũ eiusdem orationis.

Secũdo sciendũ q̃ hui⁹ fallacie ponũt tres modi cões sicut i fallacia eq̃uocatiõis. Primus mod⁹ est qñ oratio actualiter vna ꝓncipaliter plura significat: ut ista oratio: contingit tacentẽ dicere: q̃ tacentẽ põt regi de li dicere a pte añ in rõne suppositi: ⁊ est sensus q̃ tacens dicit aliq̃d. vel põt regi a pte post in tõne appositi: ⁊ sic ẽ sensus: cõtingit dicere aliquẽ esse tacentẽ. ⁊ silr de ista cõtingit cecũ videre: ſm quã sic paralogizat: Quẽcũq; contingit videre cõtingit habere visũ: ꝯ cõtingit cecũ videre: q̃ cõtingit cecũ habere visũ. Solutio. maior est duplex: q̃ cecum põt supponere huic verbo videre: ⁊ est sensus q̃ cecus possit videre: ⁊ sic minor est falsa: ⁊ bñ sequit cõclusio: nec cõmittit aliqua fallacia. vel põt apponere huic verbo videre ⁊ est sensus q̃ cõtingit videre aliquẽ cecum: ⁊ sic nõ sequit cõclusio: q̃ cecũ in minore ponit ex pte medij. ⁊ in conclusione ponit ex pte minoris extremitatis. Silr soluerẽt iste paralogiſmus: Quẽcũq; cõtingit dicere cõtingit loqui: tacentẽ cõtingit dicere: ergo tacentẽ cõtingit loqui. ⁊ silr iste Quoscũq; vellẽ me accipe vellẽ ut ipſi acciperẽt me: inimicos vellem me accipe: ergo vellẽ ut inimici acciperẽt me.

Tertio sciendum q̃ secundus modus est qñ oratio actualiter vna ꝓncipaliter vnũ significat: ⁊ transſumptiue aliud: sicut hec oratio litus arat ꝓprie significat terrã aratro scindẽ. ⁊ transſũptiue significat operã pdere. ⁊ silr ista: lauare laterẽ: de qua sic paralogizat: Quicunq; lauat laterẽ habet aquã: castigans mulierẽ lauat laterẽ: ergo castigans mulierẽ habet aquã. Soluit sic: vtraq; ꝓmissa est duplex: q̃ lauare laterẽ põt sumi ꝓprie ⁊ transſũptiue ꝑ pdere operam: ſi in vtraq; teneat ꝓprie maior est vera ⁊ minor falsa: ⁊ ſi i vtraq; transſũptiue est ecõtra. ꝯ ſi in maiore teneat ꝓprie: ⁊ in minore transſũptiue vtraq; premissa est vera ꝯ nõ sequit cõclusio: ꝯ cõmittit fallacia amphibologie isto tertio mõ: ⁊ nõ duob⁹ alijs. ⁊ silr soluit iste paralogiſmus: Quicũq; haurit aq̃s cribzo ẽ iuxta aquã: ꝯ cleric⁹ sine libzo addiscẽs haurit aq̃s cribzo: ergo est iuxta aquam.

Quarto sciendũ q̃ tertius modus hui⁹ fallacie sumit qñ oratio ꝑ se sumpta tñ vnũ significat. ⁊ composita cũ alio plura significat: ut ista oratio: asini sũt tñ vnus significat. ⁊ qñ sibi addit ẽpi dicendo asini sũt ẽpi plura significat: q̃ ẽpi potest esse nominatiui casus pluralis numeri. ⁊ construi in habitudine cause formalis. vel põt esse genitiui casus singularis numeri ⁊ cõstrui in habitudine cause finalis vel possessoris. ⁊ silr de ista: q̃ aliq̃s videt hoc videt ſm quã paralogizatur sic: q̃ aliquis videt hoc videt: colũnã aliquis videt: ergo colũna videt. Soluit sic: Maior est duplex eo q̃ hoc pnomen hoc põt supponẽ huic verbo videt. ⁊ tũc est sensus: q̃ aliquis videt hoc q̃ videt videt ⁊ tũc bene subsumit minor: ⁊ sequit cõclusio. ⁊ sicut ipsa est falsa ita ⁊ maior. ⁊ non cõmittit fallacia. vel põt apponi siue poni post illud verbũ videt: ⁊ tũc maior ẽ vera: ⁊ est sensus q̃ aliquis videt ipse videt hoc. ⁊ sic nõ sequit cõclusio ꝯ cõmittit amphibologia. ⁊ similiter diceret de isto paralogiſmo: q̃ aliquis scit hoc scit: seculũ aliquis scit: ergo seculũ scit. Soluit eodẽ modo sicut ꝓcedens. Ẽñ istoz modoz sic põt vari sufficientia: sicut de modis eq̃uocationis: q̃ eodẽ modo ponũt. vnde istaz fallaciaz ponũt tres modi cões. Primus est qñ dictio vel oratio ꝓncipaliter plura significat. Secũdus modus est qñ dictio vel oratio ꝓncipaliter vnũ significat ⁊ aliud transſũptiue. Terti⁹ mod⁹ est qñ dictio simplex vel oratio tñ vnũ significat. iuncta vo cũ alio plura significat.

Contra predicta arguit primo sic: hec oratio canis currit actualiter plura significat: ⁊ tñ ibi non est amphibologia ꝯ equiuocatio: ergo cõtra diffinitionẽ amphibologie. Secũdo sic: amphibologia est dubia sentẽtia: ꝯ in quolibet paralogiſmo cuiuslibet fallacie est dubia sñia: ergo ſm amphibologiã nõ sumit vna fallacia specialis ab alijs distincta. Tertio sic: oratio habẽs vnicũ sensum bene habet actualẽ vnitatẽ orationis: ⁊ tñ illa actualis vnitas nõ põt causare fallaciam amphibologie: ergo actualis vnitas orationis nõ est causa apparentie huius fallacie.

¶ Quarto sic: vna oratio tñ significat cõpositionẽ suoz extremoz: ꝯ cõpositio extremoz ꝓpositiõis est tñ vna: quia duoz est tñ vna cõpositio: ergo nulla oratio ꝓncipaliter plura significat: ergo contra ꝓmũ modũ hui⁹ fallacie. Quinto sic: diuersoz generũ diuerse sũt spẽs: ꝯ eq̃uocatio ⁊ amphibologia sũt diuersa genera: ergo bñt diuersas spẽs sub se: ⁊ nõ bñt aliquos modos cõmunes sicut dictũ est.

Ad argumenta. Ad primũ istoz dicit q̃ illa oro canis currit plura significat ex cõsequenti rõne vni⁹ termini equiuoci: sed nõ significat plura ꝓmo ⁊ ꝑ se rõne multiplicitatis orationis. q̃ tamen requirit ad amphibologiã. Ad secũdũ dicit q̃ nõ quelibet dubia sñia dicit amphibologia ꝯ solum dubia sñia que ꝓuenit ꝓmo ex multiplicitate oratiõis ideo licet in paralogiſmis aliaz fallaciaz sit dubia sententia nõ tamen est amphibologia: q̃ illa interpretatio nõ est cõuertibilis. Ad tertium dicit q̃ nõ quelibet actualis vnitas oratiõis ponit causa apparentie hui⁹ fallacie. ꝯ solũ actualis vnitas orationis plura significantis. ad fallaciam enim semp oportet q̃ habeat causam apparentie cõiunctaz cum sua causa defectus: q̃ latet sub tali apparentia. Ad quartũ dicit q̃ licet duoz extremoz sit tñ vna cõpositio ſm numerũ materiale: possunt tamen esse plures in specie ſm q̃ duo extrema sub diuersis habitudinib⁹ possunt inter se cõponi: ideo vna oratio põt ꝓncipaliter habere plures sensus.

Ad quintū dicit q equiuocatiōis ⁊ amphibologie nō sunt simpliciter eedem species: ſz ſūt aliquo modo ad inuicē similes: eo q eodez modo diſtinguunt. vnde iſti modi cō munes aliter ſūt in equiuocatiōe ⁊ in amphibologia: quia ut fuit in dictione ſūt modi equiuocatiōis: ⁊ ut fuit in ora tione ſunt modi amphibologie.

Sequit de fallacijs facientibus multi plex potētiale. ſ. de cōpoſitiōe: diuiſiōe ⁊ accētu. Et pr̄o de cōpoſitiōe q̄z de alijs: qr̄ palogiſmi ſunt efficatiores ꝑm cōpoſi tionē ad finē ſophiſticū q̄ eſt apparens ſa piētia ⁊ nō exiſtēs: iō pr̄o dicendū ē de cō poſitiōe q̄z de alijs. Cōpoſitio eſt eor̄ q̄ dñt diuidi falſa unio. Diuiſio eni eſt eor̄ q̄ dñt cōponi falſa diuiſio. Fallacia cōpo ſitiōis eſt idoneitas decipiēdi puenies ex idētitate ordinis uni⁹ ⁊ eiuſdē ſz materiā ⁊ ꝑm ſitū magis debitū ptib⁹ in ordine po ſitis. Cauſa apparētie hui⁹ fallacie ē ordo diuiſa bñs idētitatē in mā cū ordine cōpo ſita. Cauſa falſitatis ſiue defect⁹ ē diuer ſitas ſenſus cōpoſiti aut diuiſi. Notan dū q̄ qñ ordo eſt uera i ſenſu diuiſo ⁊ falſa in ſenſu cōpoſito tūc eſt fallacia cōpōnis Dicit tñ ordo cōpoſita qñ determinatio de terminat determinabile illud qō magis aptū natū eſt determiari. Siłr dicit ordo cōpoſita qñ dictiones ordinant ſz ſitū ma gis debitū. Et dicit ordo diuiſa qñ determi nās determinat illud determiabile qō nō ē magis aptū natū determinari. uel qñ di ctiones ordinant ꝑm ſitū min⁹ debitū. Aliꝫ ſumit hec ordo grā exēpli: Quicqd uiuit ſp eſt. in iſta ordine ſūt duo determinata. ſ. hoc uerbū uiuit ⁊ hoc uerbū eſt ⁊ eſt una determiatio. ſ. ſemp. ſi ergo hec determi natio. ſ. ſp determiat hoc uerbū ē qō po nit a pte ꝓdicati ſic dicit ordo cōpoſita: qr̄ tūc determinatio determiat determiabile qō magis aptū natū ē determiari: qr̄ illō uerbū eſt ponit in ſitu determiato. ſ. in ꝓ dicato. Si aūt determiat hoc uerbū ui uit ſic dicit diuiſa: qr̄ determiat illud de terminabile qō eſt min⁹ aptū natū determi nari: qr̄ illud uerbū uiuit nō ponit in ſitu determiato ipſi⁹ uerbi ⁊ tūc dictōes ordi nant ꝑm ſitū min⁹ debituz. Iſti⁹ fallacie duo ſūt mōi. Prim⁹ modus, puenit ex eo q̄ aliquod dictū pōt ſupponere ꝑ ſe toto uel ꝑ ꝑte ſui ⁊ ſz iſtū modū palogizat ſic quēcūqz poſſibile eſt ābulare poſſibile eſt q̄ ambulet: ſedentē poſſibile ē ambulare: ergo poſ. eſt q̄ ſedēs ābulet. Ad hoc dicē dū q̄ mino⁹ eſt duplex: qr̄ ſi hoc dictū ſe dentē ābulare ſupponit ꝑ ſe toto huic ꝓdi cato poſ. eſt. i. ſedēs ſedendo pōt ābulare tūc eſt cōpoſita ⁊ falſa. ſicut etiā eſt ipoſ ſibile dicere q̄ ſedens ābulet. ſi aūt iſtud dictū ſupponat ꝑ ꝑte ſui tūc eſt diuiſa ue ra ⁊ nō ſequit ꝓcluſio ⁊ ē ſenſus: ſedentē poſ. ē ābulare. i. ſedēs nūc hz potentiā ut poſtea ābulet. Et ſiłr quēcūqz eſt poſſibi le ſcribere poſ. ē q̄ ipſe ſcribat: nō ſcribētē ſcribere eſt poſ. ergo poſ. eſt q̄ nō ſcribat. Dicendū ē ad iſtū palogiſmū ſicut ad pr̄i mū. Secūd⁹ mod⁹, puenit ex eo q̄ aliqua determinatio pōt referri ad diuerſa ⁊ pe nes iſtū modū palogizat ſic: qcunqz ſcit lr̄as nūc didicit eas: ſz iſte antiquus grā matic⁹ ſcit lr̄as: ergo nūc didicit eas. Di cendū q̄ maior ē duplex: qr̄ hec determi natio nūc pōt determiare hoc uerbū didicit ſic eſt cōpoſita ⁊ falſa ⁊ ſeq̄t ꝓcluſio. Uel pōt deter. hoc uerbū ſcit ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ uera ⁊ nō ſeq̄t cōcluſio. Siłr hic: qō unū ſolū pōt ferre plura pōt ferre ſz quod nō plura pōt ferre: pōt unū ferre: ergo quod nō pōt plura ferre pōt plura ferre. Dicē dū q̄ maior ē duplex: qr̄ hec determiatio ſoluz pōt determinare hoc uerbū pōt ſic maior eſt falſa ⁊ cōpoſita ⁊ ſic ē ſenſus q̄ illud quod nō pōt ferre unuz cū alio pōt ferre plura. uel pōt determinare hoc uer bū ferre ſic maior ē falſa ⁊ cōpoſita: ⁊ eſt ſenſus uer⁹ ⁊ ꝓpoſitio diuiſa uera ſb hoc ſenſu q̄ pōt iam ferre unū ſolū ⁊ ferre nō plura pōt plura ferre. Siłr: tu ſcis tñ tres boies currere poſito caſu q̄ ſex cur rant ⁊ neſcias de trib⁹. Hec ē duplex qr̄ hec dictio tñ pōt determiare hoc uerbū ſcis uel currere. ſi determinat hoc uerbū currere ſic ē cōpoſita ⁊ fal. ſi ſcis ſic ē diui ſa ⁊ uera ⁊ palogizat ſic: Tu ſcis tñ tres boies currere poſito caſu q̄ ſex currāt: ſz qcqd ſcit hoc ē uer: g⁹ tñ tres boies cur. eſt uerū. Maxia eſt duplex ut tā dictū ē.

C Postq̃ autor determinauit de fallacijs peccantib⁹ fm multiplex actuale. ſ. de eq̃uocatiõe ⁊ amphibologia: hic cõ ſequenter determinat de fallacijs peccantib⁹ fm multiplex potentiale: in quib⁹ ſolũ eſt potentialis vnitas ipſi⁹ multiplicis: rõne cui⁹ ſũt ip̃fectiores alijs: ⁊ int̃ illas p̃mo determinat de fallacia cõpoſitiõis p̃mo notificãs q̃d ſit cõpoſitio ⁊ diuiſio. vñ ut ſufficit ad p̃poſitũ. Cõpoſitio accipit̃ duplicit̃. vno mõ ut eſt ordinatio partiũ oratiõis fm ſitũ magis debitũ ptib⁹ in or̃one poſitis: ⁊ ſic eſt in qualibz or̃one cõpoſita vera vel falſa ⁊ dicit̃ ſitus magis debit⁹: qui magis occurrit intellectui ⁊ magis cõuenit dictiõib⁹ fm ſuos modos ſignificãdi ⁊ enũciandi: ut q̃ determinatio determinat ſuũ determinabile eo mõ magis eſt nata ipſũ determinare: vl̃ inter diuerſa determiabilia determiat illud q̃ magis habet determinare. Et ecõtra diuiſio eſt ordinatio partiũ or̃onis fm ſitum minus debitũ. Alio mõ capit̃ cõpoſitio magis ſpecialiter: ut ſolum reperit̃ in oratiõe compoſita falſa: ⁊ diuiſio in diuiſa falſa. ⁊ hoc mõ ſic diffinitur Compoſitio eſt eor̃ que diuidi debent falſa vnio. ⁊ diuiſio eſt eor̃ que componi debent falſa ſeparatio.

Vbi primo ſciendũ q⁹ a cõpoſitiõe vltimo mõ capta denotat̃ fallacia cõpoſitiõis ⁊ a diuiſiõe ſumit̃ fallacia diuiſiõis ⁊ eſt fallacia cõpoſitionis idoneitas decipiẽdi p̃uenies ex mãli vnitate oratiõis diuiſe vere cũ cõpoſita falſa. Et ei⁹ cauſa apparentie eſt materialis vnitas orationis diuiſe vere cũ cõpoſita falſa. rõne cui⁹ credit̃ q⁹ ſicut oratio in ſenſu diuiſo eſt vera ſic in ſenſu compoſito cũ tñ ſit falſa: p̃pter quã vnitatẽ etiã creditur q⁹ ſicut oratio cõpoſita falſa bñ infert concluſionẽ q⁹ ita diuiſa vera inferat ipſã. ⁊ ſic in paralogiſmis hui⁹ fallacie rõne diuiſe vere apparet ibi eſſe p̃babilitas p̃miſſar̃: ⁊ rõne cõpoſite falſe apparet ibi eſſe bonitas cõſequẽtie. Sz cauſa defectus hui⁹ fallacie eſt diuerſitas ſignificator̃ oratõis diuiſe vere ⁊ cõpoſite falſe. Ex quib⁹ apparet q⁹ paralogiſmi in q̃bus oratio diuiſa eſt vera ⁊ compoſita falſa fiũt fm fallaciam compoſitionis: ⁊ ecõtra q̃n compoſita eſt vera ⁊ diuiſa falſa ſumit̃ fallacia diuiſionis.

Secundo ſciendũ q⁹ hui⁹ fallacie compoſitiõis ſũt duo modi. Prim⁹ modus eſt q̃n vna determinatio diuerſimode refert̃ ⁊ determinat idẽ determinabile: fm quẽ ſic paralogizat̃: oẽ rudibile vel riſibile eſt aſinus: ſortes eſt rudibilis vel riſibilis: ergo ſortes eſt aſin⁹. Solutio: maior ẽ duplex: q⁹ illa cõiũctio vel p̃t determinare rudibile vel riſibile tanq̃ ptes ſubiecti vni⁹ p̃poſitiõis: ⁊ ſic cõiungit int̃ terminos ⁊ maior eſt cõpoſita ⁊ falſa. ⁊ bñ ſequit̃ cõcluſio ⁊ eſt ſenſus maioris: oẽ illud q̃ eſt rudibile vel riſibile eſt aſinus. vel p̃t diſiũgere ipſa tanq̃ duo ſubiecta duar̃ p̃poſitionũ ⁊ ſic diſiũgit inter p̃pões: ⁊ ſic maior eſt diuiſa vera: q⁹ eſt vna diſiũctiua cui⁹ altera ps eſt vera: ſz tũc nõ ſequit̃ cõcluſio: ſz cõmittit̃ fallacia cõpoſitiõis. ⁊ poſſet etiã diſtingui minor. Et ſiliter hic: quecũq; bñt quattuor vnitates ſũt q̃ttuor: duo ⁊ duo nõ bñt q̃ttuor vnitates: ergo duo ⁊ duo nõ ſũt q̃ttuor. Solutio: minor eſt duplex: q⁹ illa cõiunctio ⁊ p̃t cõiungere int̃ terminos ⁊ ſic minor eſt cõpoſita ⁊ falſa ⁊ ſequit̃ cõcluſio. vel int̃ p̃pões: ⁊ ſic minor ẽ diuiſa ⁊ vera cũ ſit copulatiua cui⁹ ambe ptes ſunt vere ⁊ ſic nõ ſequit̃ cõcluſio. Et ſil̃r hic: oẽ poſſibile p̃t eſſe verũ: ſedentẽ currẽ eſt poſſibile: q̃ ſedentẽ currere eſt verũ. ⁊ ſic iſta ſedens currit erit vera. Solutio: minor eſt duplex: q⁹ ille mod⁹ poſſibile p̃t determiare hoc dictũ ſedentẽ currere acceptuz ſub cõpoſitiõe ſuar̃ partiũ: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequit̃ cõcluſio. vel acceptum ſub diuiſione earũdem partiũ ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ vera: ⁊ nõ ſequit̃ cõcluſio: ſz cõmittit̃ fallacia.

Tertio ſciendũ q⁹ in aliqua p̃põne modali dictum ſumit̃ ſub cõpoſitione q̃n ſubiectũ dicti fm ſuũ materiale ⁊ formale ſil̃ cõponit̃ cum p̃dicato dicti. ⁊ ſumit̃ ſub diuiſione q̃n ſubiectũ fm ſuũ materiale tñ cõponit̃ cũ predicato dicti: ⁊ fm ſuũ formale ab ipſo diuidit̃ ut dicendo ſedentẽ currere eſt poſſibile. currere p̃t componi cũ ſedente p̃ ſuo materiali ⁊ formali ſil̃. ſ. p̃ ſubiecto ſeſſionis q̃ eſt ſuũ materiale: ⁊ p̃ forma ſeſſionis ſiue ſedentis: q̃ eſt ſuũ formale: ⁊ tũc ẽ modalis cõpoſita. ⁊ debet dicti cõtinue p̃ferri nõ pauſando inter ptes dicti. ſz ſi currere cõponat̃ cũ ſedente p̃ ſuo materiali tñ ⁊ nõ p̃ formali: tũc eſt diuiſa: ⁊ debet p̃ferri p̃tiõe diſcõtinua faciendo pauſam inter ſedentẽ ⁊ currere. ⁊ q̃n dictũ ſtat ſub cõpoſitiõe ſubijcit̃ p̃ ſe toto: eo q⁹ ſubijcit̃ fm quãlibet cõpoſitionez q̃ p̃t importari p̃ ipſũ. ⁊ q̃n ſtat ſub diuiſiõe tũc ſoluz ſubijcit̃ p̃ pte ſui ⁊ nõ p̃ ſe toto. vnde in iſtis de poſſibili modales q̃ fiũt ex terminis cõtrarijs vel oppoſitis: in ſenſu compoſito ſũt falſe ⁊ in diuiſo ſunt vere: ut albũ eſſe nigrũ eſt poſſibile. videntẽ eſſe cecum eſt poſſibile. ens eſſe nõ ens eſt poſſibile: ⁊ econtra eſt de illis de ip̃oſſibili.

Quarto ſciendum q⁹ ſecũdus mod⁹ hui⁹ fallacie ſumit̃ q̃n vna determiatio refert̃ ad diuerſa determinabilia. vel vnũ determinabile ad diuerſas determinatiões fm quẽ ſic paralogizat̃: Quicq̃d viuit ſemp eſt: ſortes viuit: q̃ ſortes ſemp eſt. Solutio: maior eſt duplex: q⁹ illa determinatio ſemp p̃t determinare hoc verbũ eſt: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequit̃ cõcluſio. Et dicit̃ tũc cõpoſita: q⁹ in oratione aduerbiũ habet determinare p̃ncipali⁹ verbũ: ⁊ quia illud verbũ eſt p̃ncipali⁹ verbũ in tali oratiõe. iõ aduerbiũ ponit̃ in ſitu magis debito q̃n refert̃ ad ipſũ. vel p̃t determinare hoc verbũ viuit ⁊ ſic maior eſt diuiſa ⁊ vera ⁊ non ſequit̃ cõcluſio. Et ſil̃iter hic: oẽ q̃ eſt neceſſario eſt: ſortes eſt: ergo ſortes neceſſario eſt. Solutio: Maior eſt duplex eo q⁹ neceſſario p̃t determiare hoc verbũ eſt ſecũdo loco poſitũ: ⁊ ſic eſt cõpoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequit̃ cõcluſio. vel p̃t determinare hoc verbũ eſt p̃mo poſituz ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ vera nec ſequit̃ concluſio.

Contra predicta arguit̃ p̃mo ſic: hic ẽ cõpoſitio homo eſt aĩal: ⁊ tñ nõ falſa vno diuidendo⁹: ergo male diffinit̃ cõpoſitio. Secũdo ſic: materialis vnitas oratiõis cõpoſite ⁊ diuiſe eſt vnitas realis cũ ſit vnitas vocis: ergo ſi ſit cauſa apparẽtie hui⁹ fallacie ſequit̃ q⁹ hec fallacia ſumit cauſã apparentie ex parte rei: ⁊ ſic nõ erit fallacia in dictiõe. Tertio ſic: q̃n modus determinat dictum p̃ ſe toto vel p̃ pte ſui ibi vna determiatio refert̃ ad diuerſa determinabilia: q⁹ totũ dictũ ⁊ pars ei⁹ differũt: ergo primus modus nõ differt a ſecũdo. Quarto ſic: vni⁹ determinatiõis eſt tñ vnũ determinabile ſicut vni⁹ determinabilis eſt tñ vna determinatio: q̃ eadẽ determinatio numq̃ determinat diuerſa determinabilia ⁊ ſic male ponit̃ ſecundus modus. Quinto ſic: aliqui paralogiſmi fiũt in fallacia compoſitiõis p̃ hoc q⁹ cõiunctio cõiungit inter terminos vel inter p̃poſitiones: ⁊ tamen ille modus hic non ponit̃: ergo inſufficienter ponunt̃ modi huius fallacie.

Ad argumẽta. Ad p̃mũ iſtor̃ dicit̃ q⁹ ſi capiat̃ cõpoſitio p̃ vnione affirmatiua p̃dicati cũ ſubiecto ſic ibi eſt cõpoſitio bõ ẽ aĩal ſz ſi capiat̃ cõpoſitio p̃ ordinatiõe partiũ orationis in ſitu magis debito in oratiõe cõpoſita falſa ſicut hic capit̃ cõpoſitio: ſic in illa p̃poſitione nõ eſt cõpoſitio: neq̃ hic eſt diuiſio ut hic capit̃: homo nõ eſt aſinus. Ad ſecũdũ dicit̃ q⁹ licet illa materialis vnitas ſit realis tñ nõ conſideraf hic in rõne rei: ſz in rõne ſigni habẽtis plura ſignificata: ideo iſta cauſa apparẽtie nõ ſumit̃ a parte rei. Ad tertiũ dicit̃ q⁹ modus determinãs dictũ p̃ ſe toto vel p̃ parte ſui ſemp̃ refert̃ ad idẽ determiabile licet diuerſimode: q⁹ ſemp̃ determinat ipſũ dictũ: ſz aliq̃n determiat ipſũ rõne totiꝰ: ⁊ q̃nq; rõne partis. Ad quartũ dicit̃ q⁹ licet vna determinatio i vna acceptiõe intellect⁹ nõ poſſit referri ad diuerſa determinabilia: q⁹ nõ poſſunt ab vno intellectu plura ſimul intelligi: tñ fm plures acceptiões intellectus que fiũt a pluribus hominib⁹ vel ab vno hoie ſucceſſiue eadez determinatio p̃t referri ad diuerſa determinabilia. Ad quintum

dicit̃ q̄ licet ille modus nō enumeret̃ explicite in textu: tñ intelligit̃ implicite in p̄mo modo: ⁊ paralogisim i facti fiūt fm p̄rimū modū hui⁹ fallacie ut p̄ius patuit.

De fallacia diuisiōis. Quid sit diuisio dictū est p̄ius. Fallacia diuisiōis est idoneitas decipiēdi ꝓueniens ex eo q̄ oratio aliqua ꝓposita est uera ⁊ diuisa falsa una ⁊ eadē manēs ꝫ materiā differēs fm formā diuersa significat q̄ credit̃ esse uera in sensu diuiso: eo q̄ ueritatē habet in sensu cōpositō. Causa apparentie hui⁹ fallacie est oratio cōposita habēs idētitatē in materia cū oratione diuisa. Uel causa apparentie est idoneitas oratiōis eiusdem fm substantiā ⁊ sitū min⁹ debitū. Causa defectus est diuersitas sensus diuisi a sensu cōpositō. Istius fallacie duo sunt modi. Primus mod⁹ ꝓuenit ex eo q̄ aliqua cōiunctio potest copulare int̃ terminos uel ꝓpositiōes: ⁊ fm istū modū ꝓalogizat̃ sic. Quecūqꝫ sunt duo ⁊ tria sūt duo ⁊ sunt tria: quiuqꝫ sunt duo ⁊ tria: ergo quinqꝫ sūt duo ⁊ quinqꝫ sūt tria. Ad hoc dicendū q̄ minor est duplex: qr hec ꝓiunctio ⁊ pōt ꝓiungere inter terminos uel int̃ ꝓpositiōes. si int̃ terminos sic est uera ⁊ cōposita ⁊ est sensus duo ⁊ tria simul iūcta faciūt quinqꝫ. si inter ꝓpōnes sic est falsa ⁊ diuisa ⁊ est sensus q̄ duo sūt quinqꝫ p se: ⁊ q̄ tria sūt quinqꝫ p se q̄ est falsū. Silr est hic: quecūqꝫ sūt duo ⁊ tria sūt paria ⁊ iparia: quinqꝫ sunt duo ⁊ tria: ergo qnqꝫ sūt paria ⁊ iparia. Dicendū q̄ minor est duplex: qr ibi pōt eē copulatio int̃ terminos ⁊ sic est uera ⁊ composita ⁊ ē sensus quinqꝫ sūt duo ⁊ tria insimul ꝓiūcta. uel est copulatio int̃ ꝓpōnes ⁊ sic est falsa ⁊ diuisa ⁊ ē sensus: quinqꝫ sūt duo ⁊ qnqꝫ sunt tria q̄ est falsū. Silr hic: oē aial est rōnale uel irrōnale: ꝫ nō oē aial est rōnale: ergo oē aial est irrōnale. Dicenduꝫ q̄ maior est duplex ex eo q̄ ista cōiūctio uel pōt ꝓiūgere inter terminos ⁊ sic est uera ⁊ cōposita. uel int̃ ꝓpōnes ⁊ sic est falsa ⁊ diuisa. Silr hic: oē aial est sanū uel egrū. Uel hic: ois substātia est corporea uel incorporea. Uel hic: ois linea est recta uel curua. unde oēs iste sunt uere q̄ ꝓiūctio ꝓiūgit inter terminos ⁊ sūt composite. ꝫ sūt false q̄ cōiūctio ꝓiungit int̃ orationes ⁊ ꝓpōnes ⁊ diuise qr cōiūctio p se p̄mo ē ꝓiūctiua partiū orōnis ⁊ ex ꝓsequēti ꝓiūgit orationē cū oratiōe. Secūdus mod⁹ hui⁹ fallacie diuisionis ꝓuenit ex eo q̄ aliqua determinatio pōt referri ad diuersa ut hic: quo uidisti hūc ꝑcussuꝫ hoc ꝑcussū est: ꝫ oculo uidisti hunc ꝑcussū: ergo oculo ꝑcussus est. Dicendū q̄ minor est duplex: qr iste ablatiuus oculo pōt determinare hoc participiū ꝑcussus ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa: ⁊ ē sensus tu uidisti hūc ꝑcussū oculo ⁊ sequit̃ ꝓclusio. Uel pōt determinare hoc uerbū uidisti ⁊ sic est cōposita ⁊ uera: ⁊ tunc est sensus: tu uidisti cū oculo hunc ꝑcussum ꝫ tūc nō sequit̃ ꝓclusio.

¶ Postq̄ determinatū est de fallacia cōpositionis: hic cōsequēter determinādū est de fallacia diuisiōis. Cui⁹ ordinis cōest: qr fallacie ad inuicē ordinant̃ fm ordinē suarū causarū apparētie: sic q̄ hūtes pfectiorē cām apparētie p̄ponūtur aliis: ꝫ in fallacia cōpositiōis maior est causa apparētie q̄ in fallacia diuisionis: qr maior est apparētia q̄ si oro diuisa sit uera q̄ cōposita etiā sit ua: q̄ ecōtra si cōposita sit ua q̄ diuisa sit ua eo q̄ in diuisa ꝑtes ordinant̃ in situ minus debito: ⁊ in cōposita in situ magis debito: ⁊ maior est apparētia. si oratio in qua ꝑtes min⁹ debite ordinant̃ sit ua q̄ alia in qua ordinant̃ magis debite sit uera q̄ econtra: iō in fallacia compositiōis maior est causa apparētie q̄ in fallacia diuisionis: ratione cuius bene ei ꝓponitur.

Primo sciendū q̄ fallacia diuisiōis est idoneitas decipiendi ꝓueniens ex materiali unitate oratiōis cōposite uere cū diuisa falsa. ⁊ eius causa apparētie est illa materialis unitas oratiōis cōposite uere ⁊ diuise false: ꝓpter quā unitatē credimus q̄ sicut illa oratio est uera in sensu composito q̄ etiā sit uera in sensu diuiso: cū tamen in illo sensu sit falsa. ⁊ etiā ꝓpter illā unitatē credim⁹ q̄ sicut diuisa falsa bene infert conclusionez q̄ etiam composita uera bñ inferat conclusionē. Et sic ex parte cōposite uere sumit̃ apparēs ꝓbabilitas ꝓmissaꝝ ⁊ rōne diuise false apparet ꝓbabilitas ꝓsequentie. Sz cā defect⁹ hui⁹ fallacie est diuersitas significatoꝝ orationis cōposite ⁊ diuise.

Secundo sciendū q̄ oratio composita ⁊ diuisa dupliciter inter se differunt. Primo quia in oratione cōposita partes ordinātur fm sitū magis debitū. i. fm sitū in quo de uirtute sermonis citius accipiuntur: sed in oratione diuisa partes ordinant̃ fm sitū minus debitū. Secunda differētia sumitur ex ꝑte modi ꝓferēdi: nam oratio composita habet ꝓferri ꝓlatione cōtinua. ⁊ oratio diuisa habet ꝓferri ꝓlatiōe discōtinua. discōtinuando dictiōes que abinuicē diuidunt̃: ⁊ hec secūda differentia est signū p̄me: ut dicendo ois ꝓpositio uera est. si uera ponat̃ in subiecto sic illa oratio est diuisa ⁊ uera: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione discontinua: faciendo pausam inter subiectum ⁊ uerbum: sed si teneat̃ ex parte predicati est composita ⁊ falsa: ⁊ debet ꝓferri ꝓlatione cōtinua.

Tertio sciendum q̄ huius fallacie sunt duo modi. Primus modus est q̄n eadem determinatio diuersimode determinat idē determinabile: fm quē modū paralogizat̃ sic: omne qō impossibile est esse albū:

impossibile est recipere albedinem: sed nigrum esse albuz est impossibile: ergo nigrū recipere albedinē est impossibile: quod est falsuz. Solutio: Minor est duplex: quia illud dictum album esse nigruz potest diuersimode determinari p illum modū impossibile. vno modo inquantū stat sub cōpositione: z subijcit sm se totū z sic minor est cōposita z vera: z nō sequit conclusio: sed cōmittit ista fallacia. Alio modo potest determinari ut accipitur sub diuisione suarū partiū: z subijcitur p parte sui. s. p compositione sui predicati cū mā sui subiecti: z sic est diuisa falsa: z bñ sequit cōclusio. Et similiter distinguerent isti paralogismi: sedentē currere est impossibile. omne album esse colozatū est necessarium: z sic de alijs modalib⁹ que in sensu diuiso sūt false: z in sensu composito sunt vere. Aliter sic paralogizat: quic quid est tantūdem z amplius est equale alteri: ſz magis est tantūdem z amplius: ergo magis est equale. Solutio: Minor est duplex: quia illa cōiunctio z potest diungere inter terminos: z determinare illa que cōiungit tanꝫ ptes vni⁹ predicati: z sic minor est composita z vera: z nō sequitur cōclusio. Uel potest cōiungere inter ppositiones z diungere ea que per eā copulant tanꝫ diuersa predicata pluriū propositionū: z sic minor est diuisa z falsa: quia est vna copulatiua cuius vna pars est falsa z hocmodo sequit conclusio: z econtra dicendū est de maiore. Similiter soluit iste paralogismus. quecūꝫ sunt duo z tria sūt paria z imparia: ſz quinꝫ sūt duo z tria: ergo quinꝫ sūt paria z imparia. z similiter est hic: omne animal est sanū vel egrū: ſz non omne animal est sanū: ergo omne animal est egrū. Solutio: Dec cōiunctio vel pōt cōiungere inter terminos: z sic maior est cōposita z vera. vel inter ppōnes z sic est diuisa z falsa.

Quarto sciendum q⁹ secūdus modus est quando aliqua determinatio potest determiare plura determinabilia. vel idez determinabile potest determinari a diuersis determinationib⁹ sm quem modū sic paralogizatur: nullus bodie natus fuit beri: homo decem annoz est bodie natus: ergo nō fuit beri. Solutio: Minor ē duplex: quia hoc aduerbiū bodie potest determinare natus: z sic est diuisa z falsa: z bene sequit conclusio. vel pōt determinare hoc verbuz est: z sic est composita z vera: z nō sequitur conclusio. Est enim tunc composita: quia aduerbium de sui natura magis habet determinare verbum q⁹ participiū: ideo cum bodie refertur ad verbum ordinat in situ magis debito. Et similiter hic: quozūcunq; viroz achilles reliquit centum in bello: illi erant centū z amplius: sed quadraginta viroz centum reliquit achilles in bello: ergo quadraginta erant centū z amplius. Solutio: Minor est duplex: quia ille genitiuus viroz potest determiari p illud adiectiuū centū sic q⁹ ambo sunt genitiui casus z regant de li quadraginta: z sic minor est composita z vera z nō sequitur conclusio. vel potest determinari p illud adiectiuū quadragraginta sic q⁹ ambo regant de li centū: z sic est diuisa: quia dictio recta precedit dictionē regentem: z sic est falsa z sequitur conclusio: z sic possent solui alij paralogismi huiusmodi.

Contra predicta arguit primo sic: in ista fallacia sumit causa apparentie ratiōe ozatiōis compositi vere z nō ratione diuise: ergo ista fallacia debet dici fallacia compositiōis: z nō fallacia diuisionis cum apparentia z pbabilitas suoz paralogismoz pueniat ex ozatione cōposita vera. Secūdo sic: materialis vnitas ozationis cōposite z diuise est causa apparentie in fallacia compositionis: z diuersitas significatoz eius est causa defectus: ergo si illa materialis vnitas sit causa apparentie huius fallacie habebit eandem causam apparentie cum fallacia compositionis quod est incōueniens. Tertio sic: modus pferēdi ozationis se tenet in platione litteraz syllabaz z dictionum: sed in ozatione composita z diuisa eodem modo pferunt littere syllabe z dictiones: ergo iste ozationes nō diferunt sm modum pferendi. Quarto sic: coniunctio est cōiunctiua partiū ozationis ut habetur in sua diffinitione z nō ozationū: ergo cōiunctio non habet cōiungere inter propositiones: ergo contra ea que dicunt in primo modo huius fallacie. Quinto sic: in isto paralogismo amphibologie: quecunq; contingit dicere contingit loqui: sed tacentē contingit dicere: ergo tacentem contingit loqui. vna determinatio potest diuersimode determinare idez determinabile: z tamen ibi nō ē primus modus huius fallacie: ergo superius assignatur primus modus.

Ad argumenta. Ad primū dicit q⁹ licz ex parte ozatōis composite vere in ista fallacia sumat apparētia pbabilitatis pmissarū tamen ex parte ozationis diuise falsē sumit apparentia ppzietatis cōsequētie que est principalioz in paralogismis: ideo ista fallacia principalius denominat ab ozatione diuisa falsa q⁹ composita. Ad secundū dicit q⁹ licet hec fallacia z fallacia compositiōis habeant eandē causā apparentie cōmunē. s. materialē vnitatem diuise z composite tamē habent diuersas causas apparentie speciales p hoc q⁹ ozatio composita z diuisa variant penes verū z falsum ut patet ex predictis. Ad tertium dicit q⁹ licet in ozatiōe composita z diuisa dictiones sm se eodem modo pferant: nō tamen eodez modo quo ad vnionē eaz inter se: quia qnq; diuidunt ad inuicem z qnq; componunt. Ad quartuz dicit q⁹ cōiunctio primo z per se est cōiunctiua partiū ozationis: sed bene ex cōsequenti cōiungit ozationes: z quia solum cōiungit ex cōsequenti tm inter ozationes: ō qn sic accipit ordinat in significato min⁹ debito: z facit ozationē diuisā. Ad quintū dicit q⁹ licz in illo paralogismo eadē determinatio diuersimode determinet idē determinabile: tm hoc nō fit cū variatiōe ptiū ozatiōis sm situ magis debitū: qz illa ozatio de virtute sermōis pōt accipi equalit put ille actus pcedit verbū z sequit: ō ibi nō ē variatio sensus cōpositi z diuisi q̄ tm pponit in oīb⁹ modis hui⁹ fallacie

Sequit de fallacia accentus. Accentus est certa lex z regula ad eleuandū ul' deprimendū syllabā vniuscuiusq; dictionis. Et iste accentus diuidit in accentuz graue: acutuz z circūflexum. Grauis est qui deprimit in fine. Acutus accētus est qui in fine eleuat uel acuit. Circūflexus est qui acuit z deprimit simul. Uel circūflexus est q pcedit ab sublimo z pcedit i altū z finaliter tendit in imū ut hierusalē Fallacia accentus est idoneitas decipiendi prouenies ex multiplicitate dictionis eiusdē sm substantiā diuerse sm modum proferēdi diuersa significātis. Causa apparentie hui⁹ fallacie est unitas dictiōis sm materiā uel sm substantiā solū. Causa defectus est diuersitas significatoz. Istius fallacie sunt duo modi. Primus modus puenit ex eo q⁹ aliqua dictio pōt proferri diuersis accentib⁹ ut hic omnis populus est arboz: gens ē populus: ergo gens est arboz. Dicendū q⁹ maior est duplex: quia prima syllaba huius dictionis

populus potest proferri lōga: ⁊ sic est uera: ⁊ nō sequitur conclusio. uel potest esse breuis ⁊ sic est falsa: ⁊ sequitur cōclusio. Silr hic: ois ara est in tēplo: stabulū por corū est hara: ergo stabulū porcoꝝ est in tēplo. Dicēdū est hic sicut prius dictū ē. Similiter hic: quicqd hamat hamo capitur: mulier amat: ergo mulier hamo capitur. Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ hec dictio hamat potest proferri cū aspiratione ul' sine aspiratione. Si primo sic est uera: ⁊ nō sequitur cōclusio. si' secūdo sic ē falsa ⁊ sequitur cōclusio. uel sic: quos cūqz uiros iustū est pendere dignū ē penā pati: sed iustos uiros dignū est pendere: ergo iustos uiros dignum est penam pati. Ad utraqz premissaruz est duplex eo q̄ hec dictio pendere potest proferri media longa uel media breuis. Secund' modus prouenit ex eo q̄ aliq̄ uox potest esse dictio uel oratio: ut hic: tu es qui es: sed quies est requies: ergo tu es requies. Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ quies potest esse dictio uel oratio. si sit dictio tunc est falsa ⁊ sequitur cōclusio. si oratio tūc est uera ⁊ nō sequitur conclusio. Similiter quicquid fecit deus inuite fecit deus coacte: sed deus fecit uinum in uite: ergo deus fecit uinuz coacte. Dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ inuite potest esse oratio uel dictio. si dictio sic est uera ⁊ nō sequit' conclusio. uel potest esse oratio ⁊ sic est falsa ⁊ sequitur conclusio. Similiter hic: quicūqz habet dilectionē supernam: habet dilectionē dei: usurarius habet dilectionem super mnam: ergo usurari' hz dilectionē dei. Dicendū q̄ hec dictio supnam potest capi dupliciter. Ano modo ut est dictio: ⁊ sic minor est falsa ⁊ sequit' cōclusio. Alio modo potest esse oratio: ⁊ sic est uera ⁊ nō sequit' cōclusio. Similit' hic: metuo lōgas preeūte noctes o lidya dormis. Ad hec dictio metuo potest esse dictio uel oratio.

¶ Postq̄ autor determinauit de fallacijs cōpositionis ⁊ diuisionis: hic cōquēter determinat de fallacia accētus. Cui' ordinis rō est: q̄ fallacie debent ordinari sm suas causas apparētie. sed maior ē causa apparētie in fallacia compositionis ⁊ diuisiōis q̄z in fallacia accētus: ideo ille fallacie cō uenienter preponūtur isti. ⁊ q̄ in ipsis sit maior causa apparentie patet quia in fallacijs in dictione sumitur causa apparētie ab unitate uocis multiplicis: sed in fallacijs cōpositionis ⁊ diuisionis ubi manent simplices dictiones actualiter eedem hz uarient' ors̄ones est maior unitas uocis multiplicis q̄z in fallacia accētus ubi uariāt actualit' dictiōes ⁊

Primo ors̄ones: iō posteri' ponit' fallacia accēt'. sciendū q̄ est certa lex ul' regula ad eleuandū uel deprimendū quālibet syllabā alicui' dictōis. p hoc q̄ dicit' certa regula explicat' cā formal' eius. ⁊ p hoc q̄ ponit' ad eleuandū uel deprimendū explicat' sua cā final'. ⁊ p hoc q̄ dicit' syllabā uniuscuiusq̄ dictiōis explicat' sua causa mālis in qua q̄ accētus primo ꝺuenit syllabis: ⁊ p syllabas dictōib': ⁊ p dictiones ors̄onib'. ⁊ dicit' accētus q̄si ad aliud cantus: q̄ talis mensura eleuatōis uel depssionis est quidā cantus ordinatus ad exprimendū cōcept' mētis. ⁊ diuidit' p grauē acutū ⁊ circūflexū. Cui' diuisionis rō est q̄ ois accētus est simplex uel mixtus. si simplex hoc est dupliciter. uel fit cū depssione vocis: ⁊ sic est grauis. uel cū eleuatione ⁊ sic est acutus. si est mixt' ex eleuatiōe ⁊ depssiōe sic est circūflex'. ⁊ hoꝝ diffinitōes satis patent in textu. uī h nō ꝺsiderat accēt' inquantū est passio vocis significatiue absolute sicut in grāmatica. hz ꝺsiderat inquātū diuersitas accētus eiusdē dictōis est cū pluralitate significatoꝝ: ratio

Secūdo ne cuius potest sum una fallacia. sciendum q̄ fallacia accētus est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex māli unitate dictōis diuerse sm modū ꝓferēdi ⁊ sm significata. Et ei' cā apparētie ē mālis unitas dictiōis plura significātis: rōne cui' credit' q̄ sicut illa uox est māliter una q̄ ita habeat unū accentū ⁊ unum significatū. ⁊ p hoc sumit' una maxima in hac fallacia in q̄ fundant' oēs paralogismi hui' fallacie. Sed cā defectus ei' ē diuersitas significatoꝝ illi' dictionis diuerse m modo proferendi. ⁊ p hoc patet q̄ accētus nō est cā apparētie nec cā defect' hui' fallacie: sed cōcomitat' cām defect': q̄ sm plures accētus dictio habet plura significa. ⁊ hec diuersitas accentus est signū diuerse significatiōis. ⁊ hz sint quat' noꝝ accidentia dictionis. s. litterarū numer': sp̄ūs: tp̄s: ⁊ accentuū ab alis nō sumit' una fallacia sicut sm accentū. uī p numerū litterarū nō causat' una fallacia: quia uariato tali numero nō manet idētitas vocis: sed sm sp̄ūm uel aspirationem dictionis que designat' p. b. ⁊ p tp̄s sm q̄ aliqua sunt lia bñt duo tpa si sit longa: uel unū si sit breuis: potest causari ista fallacia sed hoc est solū inquantū uariato sp̄ūs uel tpis causat uariationez accentus ⁊ modi ꝓferēdi: iō ista fallacia melius denominat' ab accentu q̄z ab alijs: ⁊ in oīb' palogismis h' fallacie fit uariatio accēt' nō ât sp̄ūs ul' tpis.

Tertio sciēdū q̄ hui' fallacie duo sunt modi. Primus mod' ē qñ dictio potētialiter una potest regi diuersis accētib': sm quē sic palogizat': q̄cūqz vult pendere vult supēdi: hz toꝝ pendens hoiez vult pendere: ergo toꝝ vult suspendi. Sol'. utraqz pmissa ē duplex: q̄ pendē uno mō pōt capi neutralit' ut uenit de pendeo des: ⁊ sic habz mediā lōgā. Alio mō actiue ut uenit a pendo dis. ⁊ sic habz mediā breuē. si in utraqz pmissa sumat' neutralit' maior ē ua ⁊ minor falsa. ⁊ si in utraqz teneat' actiue: ⁊ est ecōtra: ⁊ in istis duob' modis sequit' cōclusio. Sed si in maiore sumat' neutraliter ⁊ in minore actiue: utraqz pmissarū ē ua: ⁊ nō sequit' cōclusio: hz cōmittit' fallacia accētus. Et silr dicet' de isto palogismo: ois ppls ē arbor: gens ē ppls: ḡ gēs

Quarto est arbor: distinguēdo ambas pmissas. sciendū q̄ secūd' modus fit qñ aliq̄ vox pōt eē dictio uel ors̄o: sm quē modū sic paralogizat': quicqd pstat alteri dat alteri: unus lapis pstat alteri: ergo ui' lapis dat aliqd alteri. Solu. utraqz pmissarū est duplex: q̄ pstat pōt eē dictio uel ors̄o. si in utraqz pmissarū sumat' ut dictio maior est ua ⁊ minor falsa. ⁊ si in utraqz premissarū sumat' ut ors̄o est ecōtra: ⁊ istis duobus modis sequitur cōclusio.

Sz si in maiore teneat ut dictio: et in minore ut oro ambe pmisse sūt vere: et nō sequtur cōclusio. Silr pōt distingui de illa oratione: Metuo longas peunte noctes lidia dormis: qz metuo pōt esse vnū vbū tm: et sic idē est qō timeo. Alio mō pōt eē duo pnoia. s. me et tuo. Tertio mō pōt eē vnū nomē cū vna iteriectōe. s. metu et o. Quarto mō pnt eē tres dictiones. s. duo pnoia cū vna interiectōe. s. me tu et o: et sm hō fit palogizat: Quicūq; dicit metuo lōgas peunte noctes lidia dormis dicit se timē: sz dicēs me tuo longas peunte noctes lidia dormis nō dicit se timē: g non dicēs se timē dicit se timere. Soluit distīguēdo pmissas sm distinctōes ppositā.

Sed contra pdicta arguit pmo sic: Accent⁹ ē depssio uel eleuatio syllabe alii cui⁹ dictōis qū accēt⁹ acutus fit eleuatio et grauis depssio syllabe: ergo nō est regula ad eleuādū uel depmendū syllabā. Secūdo sic: oē graue ul acutū est corp⁹: null⁹ accēt⁹ ē corp⁹: ergo nullus accēt⁹ ē grauis uel acut⁹. Tertio sic: nulla fallacia sumit ab illo qō impedit deceptionē: sz accētus impedit deceptionē: qz sm distinctos et diuersos accētus alicui⁹ dictiōis cognoscūt diuersa significata ei⁹: ergo sm accentū nō sumit aliq fallacia. Quarto sic: in isto paralogismo ois ppls ē arbor: gens est ppls: ergo gens est arbor: cōmittit fallacia eq̄uocatōis: qz ppls significat eq̄uoce arborē et collectionē gēt: ergo nō est in p⁹ mō hui⁹ fallacie.

Quinto sic: in isto argumēto quicūd bz fratrē dilectōez bz amorē dei: vsurari⁹ bz supnā dilectionē: ergo bz amorē dei. nō ē vna dictio mālit: qz supnā alit scribit qn̄ est vna dictio: et qn̄ est plures dictōes: g male ponit exēplū illud i secūdo modo hui⁹ fallacie.

Ad argumēta. Ad pmū dicit q⁹ accēt⁹ sm suū māle bn̄ est eleuatio ul depssio alicui⁹ syllabe: sz tn̄ sm suū formale bn̄ est lex ul regula ul mēsura tal eleuatōis ul depssionis. Ad secundū dicit q⁹ si capiat graue et acutū ppzie sic: oē graue uel acutū ē corp⁹: sz si capiat trāsūptiue ut bn̄ sumit maior ē falsa. dō enī accēt⁹ grauis sm silitudinē qz sic̄ corpus graue mouet deorsū ita et accēt⁹ grauis: et sic̄ corp⁹ leue tetēdit sursū ita accēt⁹ acutus sm silitudinē. et sic̄ corp⁹ dō acutū qz facilr pūgit et penetrat sensū tact⁹: sic accētus dō acut⁹ qz facilr penetrat auditū p eleuationē syllabe.

Ad tertiū dō q⁹ lz respectu cognoscētis diuersitatē accēt⁹ et significatorū dictōis diuersus accēt⁹ impediat deceptōez tn̄ respectu cognoscētis pluralitatē significatorū dictōis cō seqntē plures accēt⁹ bn̄ pōt causare deceptionē. Ad q̄rtū dō q⁹ si capiat gnālit eq̄uocatio p q̄cūq; pluralitate significatorū eiusdē dictōis ibi est eq̄uocatio: sz si capiat ppzie p pluralitate significatorū q̄ est cū actuali vnitate vocis sic capit in fallacia eq̄uocatōis: sic non est ibi eq̄uocatio. Ad quintū dicit q⁹ lz li supnā varietur in numero lrax sm scriptūrā tn̄ est variatio minima in pnūciatōe lrax et syllabax ideo dicit manere eadem vox materialiter.

Sequit de fallacia figure dictōis. Fallacia figure dictōis ultimo loco ponit inter fallacias in dictiōe: qz facit multiplex fātasticū. Figura est q̄ termino uel terminis claudit. termino ut circulus. termis ut triangulus quadrangulus: et silitudinarie hic sumit. Fallacia figure dictionis est silitudo dictiōis cū dictiōe penes finalem terminationē in pte non idem significāte et facit multiplex fantasticū. Est aūt multiplex fantasticū qn̄ aliq dictio significat unū: et videt significare aliud propt silitudinē quā habz in pte cū alia dictiōe: ut uidere significat passionē: et videt significare actionē propt hoc q⁹ ē silr huic uerbo agere. Cā apparētie hui⁹ fallacie est silitudo dictōis in pte cū alia dictōe nō idem significāte. Cā defectus hui⁹ fallacie est diuersitas eorū q̄ uident eē similia. Ista aūt silitudo fit trib⁹ modis. s. uoce significatiōe et suppositiōe: et sm hec tres sūt modi hui⁹ fallacie. Primo mod⁹ pueniit ex sui terminatōe dictionis cū alia dictōne: ut q̄liscūq; ē musa tal est poeta: sz musa ē feminini generis: ergo poeta ē feminini generis. Dicendū q⁹ nō seqt q⁹ si aliq sint eiusdē terminatōis q⁹ sint eiusdē generis. Silr hic ois aq̄ ē humida: fluui⁹ est aq̄: ergo fluui⁹ ē hūida. Dicēdū q⁹ nō oportet q⁹ si fluui⁹ sit aq̄ q⁹ ergo qcqd dicat de aq̄ q⁹ hoc etiā dicat de fluuio sub eadē terminatōe. ul sic: ois hō ē alb⁹: mulier ē hō: ergo mlier ē alb⁹. Eñ in oib⁹ pdictis palogismis masculinū interpretat femininū. aut si formet sic palogism⁹: musa et poeta silr terminat: sz musa ē feminini generis: ergo poeta: tūc nō ē ibi fallacia figure dictōis sz fallacia pñtis a cōiter accidētib⁹ ut postea patebit. Secōs mod⁹ pueniit ex mutatōe uni⁹ pdicamenti in aliud uel qn̄ una spēs uni⁹ pdicamēti mutat in aliā spēz ut hic: qcqd heri emisti hodie comediſti: carnes crudas heri emisti: ergo carnes crudas comediſti. Dicēdū ē q⁹ nō seqt qz qcqd dicit rē de pdicamento sbē: crudū dicit rem de pdicamēto q̄litatis: et sic procedit de uno predicamēto in aliud. Silr hic: qcqd heri uidisti hodie uides: sz uidisti heri albū: ergo albuz hodie uides. Dicendū q⁹ non sequit qz albū significat per modum qualitatis: quicqd uero dicit rem de predicamento substantie. Similiter hic: do tibi solum denariū: sed solum denariū non habeo: ergo do tibi qd non habeo. Dicendum q⁹ hec dictio solum dicit relationē: quia ut habetur in secūdo elēchoz solum dicit quasi nō cum alio: et hec dictio quid dicit substantiam: et sic procedit a relatiōe ad substantiā.

Similiter est hic:aliquis dat cio equū:ſz nō habet cito equū:ergo aliqnis dat cito quod non habet. Dicendū q nō ſequitur quia cito dicit modū actus ſiue qualitatē ⁊ quid dicit ſubſtantiā:⁊ ſic proceditur a qualitate ad ſubſtantiam. Similiter qñ proceditur ab una ſpecie unius predicamenti ad aliam:ut quantoſcūqz digitos heri habuiſti hodie habes:decez digitos heri habuiſti:ergo decē digitos hodie habes poſito q unū omiſeris. Dicendū q nō ſequitur quia hec dictio quantoſcūqz dicit quantitatē continuam:⁊ hec dictio decem dicit quantitatē diſcretā. Tertius modus prouenit ex diuerſa ſuppoſitione termini ut homo eſt ſpecies:ergo aliquis homo eſt ſpecies. Et hec homo ē digniſſima creaturarū: ergo aliquis homo eſt digniſſima creaturarū hic eſt proceſſus a ſimplici ſuppoſitione ad perſonalem. Similiter hic:omnis homo ē animal: ergo omnis homo eſt hoc animal. Similiter hic animal ē ſor. animal eſt plato ⁊ ſic de alijs:ergo animal ē omnis homo:hic fit proceſſus a plurib⁹ determinatis ad unā determinatā. Et iſte modus ſolet appellari uniuocus:quia ille terminus uniuoce ſe habet ad omnia ſuppoſita. Unde in qualibz premiſſarū ſupponit pro uno:in cōcluſione uero pro pluribus:⁊ ſic uariatur eius ſuppoſitio. Et intelligendū q in predicto quale quid interpretatur in hoc aliquid id eſt cōmune uł uniuerſale interpretatur ſingulare. Si eni animal ē hoc aliquid ſi tunc arguitur animal eſt ſortes animal eſt homo ⁊ ſic de alijs:ergo animal eſt omnis homo:eſt bonū argumentum:ſicut hic ſortes currit plato currit ⁊ ſic de alijs:ergo omnis homo currit. Similiter hic nō ſequitur quando fit proceſſus ab imobili ſuppoſitōne ad mobilem: ut ois hō eſt animal:ergo omnis homo eſt hoc aial ⁊ ſic de alijs. Dos tres modos ponit Ariſtoteles dicēs q figura dictionis fit qñ interpretat nō idem uel diuerſum:ut malculinū femininū uel neutrum uel econuerſo:⁊ rurſum quid interpretatur quale uel quātum iterum quando cōmune interpretatur ſingulare uel hoc aliquid.

¶ Poſtq̄ auctor determinauit de fallacijs peccātib⁹ ſm multiplex actuale ⁊ potētiale: hic oſiter determinat de vltima fallacia in dictione que peccat ſm multiplex fantaſticū. ſ. de fallacia figure dictionis. Pro cui⁹ intellectu deſcribitur in textu figura prope dicta. Figura eſt que termino uel terminis claudit. terminо ſicut circulus qō vnica linea circulari clauditur. ⁊ terminis ſicut triangulus ⁊ quadrangulus. vnde talis figura prope dicta eſt terminatio ſubſtātie uel quantitatis in ſubſtantia:⁊ tranſſumptiue p ſimilitudinē ad talem figurā terminatio dictōis dicit figura dictionis:ſiue terminatio ſit ex parte vocis ſiue ſignificatōis uł modi ſignificādi:⁊ ideo figura dictionis eſt ſimił terminatio duarū dictionū:⁊ ſm talem ſimilitudinē terminationū ſumit multiplex fātaſticū quod eſt dictio tm̄ vnū ſignificans que prope ſimilitudinē cū alia dictione videt aliud ſignificare ut prius dictū eſt.

Primo ſciendum q ſm tale multiplex ſumit fallacia figure dictōnis que eſt idoneitas decipiēdi puenies ex ſilī terminatiōe dictionis cū alia dictione nō idem ſignificātis ſiue puenies ex ſimili figura duarū dictionū int̄ ſe diſſimiliū:⁊ ei⁹ cā apparētie eſt ſimił figura uł terminatio vni⁹ dictōis cū alia dictiōe nō idem ſignificāte: ꝓpter quā ſilitudinē credim⁹ q ſicut ille dictōes ꝺueniūt in ſili termination̄e uel figura q etiā ꝺuenant in ſignificato uel in aliquo modo ſignificādi in quo diſcōueniūt. ⁊ inde pōt cauſari deceptio penes hanc fallaciā. ſed cā defectus eſt diuerſitas dictionū ꝺueniētiū in ſimili figura. Et qz iſta fallacia ſumit ex ſimili terminatōe dictionū int̄ ſe. Et illa terminatio fit tripliciter. ſ. in voce:in modo ſignificādi:⁊ in ſignificatōe duaꝝ dictionū: iō ſm h̄ ſumūt tres modi hui⁹ fallie.

Secūdo ſciendū q prim⁹ modus hui⁹ fallacie ē qñ prope ſimilem terminationē vocis credit ꝺuenientia dictionū in ſignificato uel in mō ſignificandi. Exemplū p̄mi:ſecare ⁊ vigere ſil̄ terminant̄:ſz ſeca/re ſignificat actionē:ergo vigere ſignificat actionē:ibi propter ſimilem terminationē vocis illarū dictionū pōt credi ꝺueniētia earū in ſignificato. ſ. q vtraqz ſignificet actionē. Exemplū ſecūdi:ut qualis eſt muſa tal̄ eſt poeta:ſed muſa eſt feminini generis:ergo ⁊ poeta:ibi prope ſimilem terminationē vocis credit ꝺueniētia illarū dictionū in modo ſignificādi qui eſt gen⁹. Et ſoluūtur iſti ꝑalogiſmi negādo conſequētiā:qz prope ſimilē terminationē voc̄ aliqrū dictionū nō ſeq̄t ꝺueniētia eaꝝ in ſignificato uel mō ſignificādi.

Tertio ſciendū q ſecūdus modus hui⁹ fallacie eſt qñ propter ſimilitudinē duarū dictionū in aliquo modo ſignificādi credit ꝺueniētia eaꝝ in ſignificato uł in modo ſignificādi. Et ſm hūc modū qñqz mutatur resvnius predicamēti in rem alteri⁹: uel vna ſpēs in aliam quantū ad ſubſumptionē. Exemplū p̄mi:ut quicq̄d heri vidiſti hodie vides:albū heri vidiſti:g albū hodie vides:ibi prope ſilitudinē illius qō diſtribuit p quicq̄d: ⁊ albū qō ſignificat p modū concreti. ⁊ p hoc q aliquo modo ſignificat p modū ſubſtantie credit q ſub illo diſtributo ſubſtātie quicq̄d bene ſumatur albū qō ſignificat qualitatē:⁊ ita ſubſtantia mutatur in qualitatē quantū ad ſubſumptionē. Similiter hic:quicq̄d heri emiſti:hodie comediſti:crudas carnes heri emiſti: ergo carnes crudas hodie comediſti. Exemplū ſecundi:quandocūqz comediſti fuiſti homo:ſed decies comediſti:ergo decies fuiſti homo:quandocūqz et decies conueniūt in hoc q vtrūqz ſignificat per modū quātitatis. ſed quandocūqz diſtribuit pro re ſe habēte per modū q̄ntitatis cōtinue:⁊ decies ſignificat p modū q̄ntitat̄ diſcrete:⁊ iō ſub diſtributio q̄ntitat̄ ꝺtiue ſūit diſcretū:⁊ ſic

vna q̃ntitas mutatur in aliam quantũ ad ſubſumptionem Silr hic:quecunq; diligis eſt amicus tuus:matrẽ diligis: ergo mat eſt amic⁹ tuus:ibi ꝓpt̃ ꝓuenientiã in mõ ſignificãdi ſubſtãtie creditur q̃ mater ⁊ illud diſtributiuũ quẽ cũq; habeant ꝓueniẽtiam in genere quod tñ eſt falſum. Et ſoluũtur oẽs iſti paralogiſmi negando conſequentiã:quia ꝓpter ſilitudinẽ aliquaꝝ dictionũ in modo ſignificãdi nõ ſeq̃t ꝓueniẽtia eaꝝ in ſignificato ul̃ in alio mõ ſignificãdi.

Quarto ſciendũ q̃ tertius modus ſumit̃ q̃n ꝓpter ſimilitudinẽ duaꝝ dictionũ in ſignificatione credit̃ ꝓueniẽtia earũ in modo ſignificãdi. Exemplũ ut omne aĩal eſt albũ:plato eſt aĩal:ergo plato eſt albũ. ibi ꝓpt̃ ꝓueniẽtiam platonis ⁊ aĩalis in ſignificato infertur ꝓueniẽtia eoꝝ in genere. Silr hic:oĩs petra eſt alba:lapis eſt petra:ergo lapis eſt alba. Silr hic:oẽs boies currũt ſortes eſt hõ:ergo ſortes currũt:ibi ꝓpt̃ ſimilem ſignificationẽ ſortis ⁊ boĩs inferẽt ſilitudo eoꝝ in modo ſignificãdi qui eſt min⁹. Silr hic:aĩal eſt ſortes: aĩal eſt plato ⁊ ſic de alijs:ergo aĩal eſt oĩs hõ:ibi ꝓpt̃ ꝓuenientiã aĩal cũ ſorte ⁊ platone in antecedente credit̃ q̃ habeat ſimilem ſuppoſitionẽ in antecedẽte ⁊ conſequẽte:⁊ tñ arguit̃ a pluribꝰ ſuppoſitionibꝰ determinatis ad vnã determinatã reſpectu ꝓprius termini aĩal. Et ſoluũtur ꝑalogiſmi negando conſequẽtiam:qz ꝓpter ſimilem ſignificationẽ duarũ dictionũ nõ ſequit̃ ꝓueniẽtia in quolibꝫ modo ſignificãdi. Et qũ dicit̃ in textu q̃ iſte modus ꝓuenit ex diuerſa ſuppoſitiõe:ꝑ diuerſam ſuppoſitionez intelligit̃ diuerſitas in alijs modis ſignificãdi. vñ in hoc modo apparẽtia ſumit̃ a ſimili ſignificatõe dictionũ:⁊ cã defect⁹ ſimit̃ ex diſſimili mõ ſignificãdi.

Sed cõtra ꝓdicta arguit̃ ꝓmo ſic:nullus terminus claudit̃ termino uel terminis:ſz figura eſt termin⁹ quãtitatis:ergo figura nõ claudit̃ termino uel rerminis. Secũdo ſic: in circulo nullus eſt termin⁹ in actu ſed ſunt infiniti termini in potẽtia:qz linea circulari ſm potentiã ſunt infinita puncta:ergo male dr̃ q̃ circulus claudit̃ vno termino tñ. Tertio ſic:ſicut eſt terminatio dictiõis ita eſt terminatio oratonis:ſed nulla eſt fallacia figure oratonis:ergo nulla debz poni fallacia figure dictionis. Quarto ſic:res vni⁹ ꝓdicamẽti nunq̃ mutat̃ in rem alteri⁹ ꝓdicamẽti:ſicut ſubſtãtia nunq̃ mutat̃ in accidẽs nec ecõtra:ergo male dicit̃ in ſecũdo modo q̃ res vni⁹ ꝓdicamẽti mutat̃ in rem alteri⁹ ꝓdicamẽti. Quinto ſic:deceptio q̃ ꝓuenit ex ꝑte ſignificatoꝝ alicui⁹ dictõis ꝓuenit ex ꝑte rei:ergo eſt fallacia extra dictionẽ:⁊ nõ fit ibi deceptio in iſta fallacia:ergo male ponitur tertius modus huius fallacie.

Ad argumenta. Ad ꝓmũ dicit̃ q̃ figura materialiter capta ꝓ quãtitate figurata nõ eſt termin⁹ reſpectu q̃litatis terminãtis ipſam lz ſit termin⁹ reſpectu materie:ſed figura capta formaliẽ ꝓ qualitate que eſt terminatio quãtitatis bene eſt termin⁹:ſed hic ꝓmo mõ accipit̃ figura. Ad ſecũdũ dicit̃ q̃ lz linea circularis nõ claudatur aliquo termino:qz in ſe eſt terminata:tñ circulus q̃ eſt ſupficies rotũda incluſa in linea circulari bñ claudit̃ vno termino. ſ. linea circulari q̃ eſt circũferẽtia ei⁹. Ad tertiũ dicit̃ q̃ oro nõ habet ꝓmo ⁊ ꝑ ſe figurã uel terminationẽ: ſed ſolũ ex ordinẽ ꝑ ſuas dictiones:ideo nõ ponit̃ fallacia figure oratonis alia a fallacia figure dictionis. Ad q̃rtũ dicit̃ q̃ res vni⁹ ꝓdicamẽti nõ põt ſm ſuã eẽntiam mutari in rem alteri⁹ ꝓdicamẽti:ſed bene ſm ſubſumptionẽ:q̃ ſ. ſub ſigno diſtributiuo dz ſumi res vni⁹ ꝓdicamẽti:⁊ ſumitur res alteri⁹ ꝓdicamẽti. Ad quintũ dr̃ q̃ ſi conſiderent̃ ſignificata dictionũ ſm ſe ⁊ in rõne rerũ:ſic ab ipſis ſumit̃ fallacie extra dictionẽ. ſed ſi conſiderent̃ inquantũ ꝑ ſignificata ꝓuenit ſimilitudo dictionũ bene pñt cauſare fallaciã in dictione:⁊ hoc modo fit in iſta fallacia. Nõ enĩ eſt inconueniẽs q̃ ſm diuerſas cauſas apparẽtie ſint in eodez paralogiſmo diuerſe fallacie. vnde omnes paralogiſmi huiꝰ fallacie aliquo modo peccãt penes fallaciam accidentis licz non ratione cauſe apparentie huius fallacie:⁊ hec de fallacijs dictionum.

Seqnit̃ de fallacijs extra dictionem que ſunt septẽ. ſ. accidẽs: ſm quid ad ſimpliciter: ignorantia elenchi: petitio ꝓncipij: conſequẽs: nõ cã ut cã: ſm plures interrogatiões ut unã. Differũt aũt iſte fallacie a fallacijs in dictione: qz fallacie in dictione hñt cãm apparẽtie ex parte uocis. Sed fallacie extra dictionẽ hñt cãm apparentie ⁊ defectus ex parte rei: ⁊ non ex parte uocis. Et ꝓpter hoc dicuntur extra dictionem.

¶ Poſtq̃ autor determinauit de fallacijs in dictõe: hic cõſequẽter determinat de fallacijs extra dictionẽ. Cui⁹ ordinis ratio eſt: quia fallacie inter ſe ordinãtur ſm q̃ hñt maiorez ul̃ minorẽ cãm apparẽtie. Sed fallacie in dictione hñt maiorẽ cãz apparẽtie q̃ fallacie ex dictionẽ:⁊ magis ꝓprie ⁊ facilius pñt cauſare deceptionẽ reſpõdentis: qz magis ꝓprie ⁊ facilius pñt cauſari deceptiones reſpõdentis ꝓpt̃ multiplicitatẽ dictionis uel oronis ſi ignorez ipſam q̃ ꝓpter diuerſas habitudines rerũ: mõ fallacie in dictõne cauſant deceptionẽ ſm voces: fallacie vo extra dictionẽ cauſant deceptionẽ ex ꝑte rerũ. Sz in diſputatiõe voces precedũt res q̃mediatib⁹ vocib⁹ ĩ diſputatõe accipiũt

Primo ſciendum q̃ fallacia in dictõne ⁊ fallacia extra dictionẽ inter ſe ꝓueniũt ⁊ differũt. Unde ꝓueniũt in hoc qz oẽs hñt cãm defectus ex parte rei. Sed differũt tripliciter. Primo qz fallacie in dictione ſumũt cãm apparẽtie ex ꝑte vocis ſignificatiue. ſ. dictionis uel orationis multiplicis. Fallacie vo extra dictionẽ ſumunt cãm apparẽtie ex ꝑte rei ſignificate ꝑ voces. vñ ſm diuerſas habitudines rerũ que a reſpõdente ignorant̃ poteſt ſumi cauſa apparẽtie:⁊ etiam cauſa defect⁹ fallacie extra dictionẽ. Secundo differũt in modo decipiendi: qz fallacie in dictione magis decipiũt hominẽ cũ alijs diſputãdo q̃ ꝑ ſeipm conſiderando quia hõ ꝑ ſe conſideras nõ ignorat multiplicitatẽ dictionis uel oronis qñ capit eã equoce. Fallacie vo extra dictionez magis decipiunt hominẽ ꝑ ſeipm conſiderando. qñ homo ignorat habitudines rerũ:⁊ ꝑ ſeipm ſillogizando decipit ſe ipſum. Tertio differũt quantũ ad ſolutões ſuoꝝ paralogiſmorũ: qz oẽs paralogiſmi fallaciarũ in dictione debent ſolui ꝑ diſtinctionẽ alicui⁹ premiſſaꝝ: excepta tñ fallacia figure dictionis in qua ſoluũtur ꝑ interemptionẽ conſequẽtie. ſz in oĩb⁹ fallacijs ex dictionẽ oẽs ſoluũtur ꝑ interemptões ul̃ ordĩtie uel ꝑmiſſaꝝ. vñ in oĩb⁹ iſtis ſoluit̃ negãdo ordĩatẽ niſi ĩ fallacia petitõis ꝓncipij vbi ſoluit̃ negãdo antecedẽs.

Secũdo ſciendũ q̃ ſolutio paralogiſmi eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi. Et diuidit̃ ꝑ ſolutionẽ rectam:⁊ per ſolutionẽ apparentẽ. Apparens ſolutio eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi nõ oſtendendo ꝓpt̃ quid eſt falſus: ut ſi negetur conſequẽtia ſillogiſmi dicendo in generali q̃ ibi eſt fallacia accidentis: non oſtendendo in ſpeciali cauſam ꝓpter quam ibi cõmittitur fallacia. Sed ſolutio recta eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi oſtendendo ꝓpter quid eſt falſus: ut qui oſtendit in ſpeciali in aliquo paralogiſmo ꝓpt̃ quid ẽ aliqua fallacia. Et quia ſillogiſm⁹ poteſt dici falſus dupliciter. ſ. ſm premiſſas q̃ aliqua premiſſarũ eſt falſa. ⁊ ſm illationem quando eſt ſillogiſmus peccans in forma: ideo dupliciter poteſt fieri ſolutio que eſt manifeſtatio ſillogiſmi falſi. ſ. oſtendendo falſitatem premiſſarum aut defectum conſequẽtie.

Tertio sciendū q̄ ꝓius q̄s autor in ſpāli determinet de fallaciis extra dictionē ꝑmo enumerat ipſas in gnāli dicēs q̄ ſunt ſeptē. ſ. accñs: ſm q̄d ad ſimplicit̄: ignorātia elenchi: petitio p̄incipij: ꝟñs: nō cā ut cā: ⁊ ſm plures interrogatōes ut vnā. Quarū ſic habet ſufficiētia q̄ oīs fallacia extra dictionē peccat extra elenchū. uel g̃ peccat in ꝓbatōe: ⁊ ſic eſt petitio p̄incipij. uel in illatōe: ⁊ h̄ ē duplicit̄. uel in ea ē apparēter ꝟñtia ſillogiſmi: uel entimematis. Si primū: h̄ eſt duplr. uel ē ibi apparētia ꝟñtis ſillogiſmi oſtenſiui: ⁊ ſic eſt accñs. uel ſillogiſmi ad impoſſibile: ⁊ ſic eſt fallacia nō cauſe ut cauſe. Si vo ſit apparēter ꝟñtia ⁊ habitudo local: h̄ eſt q̄druplicit̄. ul ibi eſt apparēter locus a ꝑte in modo ad ſuū totū: ⁊ ſic eſt fallacia ſm q̄d ad ſimpliciter. uel habitudo ptiū integraliū ſiſ ſūptarū ad ſuū totū: ⁊ ſic eſt ignorātia elenchi. uel eſt ibi habitudo ꝟertibiliū: ⁊ ſic eſt fallacia ꝟñtis: vbi credit̄ ꝟertibilitas antecedentis ⁊ ꝟñtis: eo q̄ vnū ſequit̄ ad aliud. ul ibi eſt habitudo toti⁹ integralis ad ſuam partē apparenter tm̄: ⁊ ſic eſt falacia ſm

Quarto plures interrogationes ut vnam. sciēdū q̄ alit̄ ex ꝑte rerū ⁊ entis diuiſio/nū pōt ſumi numer⁹ fallaciarū extra dictionē eo q̄ ſumunt cām apparētie ex ꝑte rei ſm diuerſas habitudines ptiū entis: iō ſm plures diuiſiones entis pñt diſtingui ad inuicē. vñ ꝑma diuiſio eſt q̄ ens diuidit̄ in ſubſtantiā ⁊ accñs: ſm quā accipit̄ ibi fallacia accñtis. Alia ē diuiſio entis penes ꝑfectū ⁊ impfectū: ⁊ ſm ꝟenientiā mēbroꝝ ei⁹ ſumit̄ fallacia ſm q̄d ad ſimplr. Tertia diuiſio ē ꝑ oppoſitū ⁊ nō oppoſitū ſm quā ſimit̄ ignorātia elēchi. Quarta diuiſio ē ꝑ idē ⁊ diuerſū: ſm quā ſumit̄ petitio p̄incipij. Quinta eſt penes pri⁹ ⁊ poſteri⁹: ſm quā ſumit̄ fallacia ꝟñtis. Sexta ē penes cām ⁊ effectū ſiue nō cām: ſm quā ſūit̄ nō cā ut cā. Septia diuiſio entis eſt ꝑ vnū ⁊ multa: ſm quā ſumit̄ fallacia ſm plures interrogatiōes ut vnā. Et q̄ inē iſtas fallacias maior eſt idoneitas decipiendi ⁊ cā apparētie in fallacia accñtis q̄s in alijs: iō de ipſa ē pri⁹ determinandū. Ex quib⁹ ꝑz ordo ⁊ dīa fallaciaꝝ ex dictiōez a fallacijs in dictōe: ⁊ etiā ꝑz numer⁹ ⁊ ordo eaꝝ inē ſe.

Contra predicta arguitur primo ſic: fallacie extra dictionē cānt̄ a reb⁹: ⁊ fallacie in dictiōe cānt̄ a dictiōib⁹: ſz res ꝓcedūt dictōes q̄ ſint cauſe eaꝝ: ergo fallacie extra dictionē debēt ꝓcedē fallacias in dictōe. Secūdo ſic: fallacia ſolū cauſat deceptōez in diſputatōe litigioſa ſz null⁹ ꝑ ſe ꝟſiderādo facit ſibiipſi diſputationē litigioſā: ergo male dictū ē q̄ fallacie extra dictionē decipiūt hoīez ꝑ ſeipm ꝟſiderādo. Tertio ſic: oēs palogiſmi peccātes in forma debēt ſolui ꝑ diſtinctionē: ut dī in ſcō elenchoꝝ: g̃ palogiſmi extra dictionē q̄ ſint peccātes in forma debent ſolui ꝑ diſtinctionē ⁊ nō ꝑ negatōz ſiē pri⁹ dictū ē. Quarto ſic: fallacia ꝟñtis ē ꝑs fallacie accñtis: q̄ vbicūq̄ eſt ꝟñs ibi ē accñs ſz ꝑs nō diſtinguit̄ extra ſuū totū: g̃ ille due fallacie nō diſtinguūt̄ inē ſe: nec ſūt ſeptē fallacie extra dictōez.

Quinto ſic: illa fallacia ē ꝑma inē fallacias extra dictionē q̄ magis peccat extra elenchū: ſz ignorātia elenchi magis peccat extra elenchū omnib⁹ alijs: ergo ipſa eſt ꝑima inter oēs fallacias extra differentiā: ⁊ nō fallacia accidentis.

Ad argumēta. Ad primū dicitur q̄ licz res ordine nature ꝓcedāt dictōnes ⁊ ſm ſe: nō tñ ꝓcedunt ſm q̄ cadunt in diſputatōe litigioſa: ſz magis ſequūt̄: iō nō oportet fallacias extra dictionē ꝓcedē alias. Ad ſecūdū dicit̄ q̄ ly hō nō faciat ſciēter ſibiipſi diſputationē litigioſā tñ ignorāter pōt ſibiipſi facē diſputatōez ſoꝑiſticā ⁊ ſeipm decipe arguēdo ⁊ rñdendo ſibiipſi: iō tale incōueniēs euitādū optimū ē cognoſcē fallacias ex dictionē ne hō ꝑ ſuā argumētatōez ꝟducat ſeipm i errorez. Ad tertiū dī q̄ ly palogiſmi fallaciaꝝ ex dictōez poſſunt ſolui ꝑ diſtinctōez diuerſaꝝ habitudinū eiuſdē rei: nō tñ ꝑ diſtinctionē alicui⁹ ꝑpōnis mltiplic⁹: de q̄ intelligit̄ q̄ nō bñt ſolui ꝑ diſiūctiōez: ⁊ de diſtinctōe gnāliter capta ꝑ diſtinctōe rerū ⁊ vocū mltipliciū ītelligit̄ dictū Arist. in. ij elēchoꝝ. Ad q̄rtū dī q̄ ly ꝟñs ſit ꝑs accñtal' ⁊ mālis accidētis eo q̄ in oīb⁹ palogiſmis fallacie ꝟñtis repit̄ cē fallacia accñtis ſm aliā cām apparētie ⁊ nō ecōtra: q̄z in aliquibus ē accñs vbi tñ nō ē ꝟñs: tñ fallacia ꝟñtis nō ē ꝑs foꝛlis accñtis: ſz eſt ab ipa formalit̄ diſtincta. Ad q̄ntū dī q̄ negat̄ maior: q̄z iſte fallacie nō ordinant̄ inē ſe ſm q̄ magis peccāt vel deficiunt extra elenchū ⁊ ſm ſuas cauſas defect⁹ ſed ordinant̄ ſm ſuas cauſas apparētie ut dictū eſt.

Inter has primo dicendū eſt de fallacia accidentis. Unde accidens prout hic ſumitur idem eſt qō extraneū in ꝑte idez ⁊ in parte diuerſū: ut hic: homo eſt ſpēs: ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt ſpēs. hō eni eſt in parte idem cū ſpecie. ſ. qū ſumit̄ ꝓ re uniuerſali ⁊ in parte ē diuerſū a ſpecie. ſ. qñ ſumit̄ ꝓ ſuppoſitis. Notandū q̄ in iſta fallacia accidētis ſūt iſta tria. ſ. accidens: res ſubiecta: ⁊ attributū Exemplū ut hō eſt ſpēs: ſortes eſt homo ergo ſortes eſt ſpēs. hoc mediū homo eſt res ſubiecta: ⁊ minor extremitas eſt accidens: ⁊ maior extremitas attributum. Cauſa apparētie eſt conueniētia aliquoꝝ duoꝝ in aliquo tertio ſm partē ſine ē partialis idētitas aliquoꝝ duoꝝ. Cauſa defectus eſt diuerſitas eorundē. Duius fallacie tres ſunt modi: Primus prouenit ex eo q̄ aliquid uere predicatur de aliquo ſubiecto. ⁊ ꝓpt̄ hoc credit̄ uere dici de accidēte eius a quo eſt diuerſū. Uel qñ aliquid primo attribuit̄ rei ſubiecte in premiſſis. et poſtea attribuit̄ eius accidēti in cōcluſione: ut hic homo eſt ſpecies: ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt ſpecies. Dicendū q̄ nō ualet quia ille termin⁹ ſpecies qui eſt attributū aſſignatur ineſſe ſorti qui eſt accidens eo q̄ dicit̄ de homine quod eſt res ſubiecta. Similiter hic: animal eſt genus: homo eſt animal: ergo homo eſt genus. Similiter hic: omne es ē naturale: ſtatua es tes: ergo ſtatua eſt naturalis: nō ſequitur quia naturale uere predicatur de ere: ⁊ ꝓpter hoc attribuitur in cōcluſione ſtatue quod nō fit uere. Similiter hic cognoſco choꝛiſcum: choꝛiſcus eſt ueniens: ergo cognoſco uenientē Dicendū q̄ non oportet q̄ ſi cognoſcas choꝛiſcuz ſm ſe q̄ ꝓpꝑt̄ hoc cognoſcas ipm ſub illo accidente quod eſt ueniens.

Secūdus modus ꝓuenit ex particulari idētitate aliquorū duorum in aliquo tertio: Vel qñ aliqō cōe ꝑdicaf̄ de aliquibus duobus cū quibus est in parte idem ⁊ in pte diuersum. ⁊ propter hoc illa duo creduñ eē eadem inter se ut hic: soztes ē homo: plato est hō: ergo soztes est plato: Similiter hic: homo est aial: equus ē animal: ergo equus est homo. Dicendū q̄ nō opoztet q̄ si aliqua duo cōueniant in aliquo tertio q̄ propter hoc cōueniant inter se. Tertius modus pzouenit qñ ex duobus aliquibus diuisim sumptis male inferf̄ aliquod coniunctū fm accidens ut iste lapis est albus ⁊ est monachus: ergo est albus monachus: Silr hic: iste canis est paf̄ ⁊ est tuus: ergo est pater tuus nō sequitur: quia licꝫ illa cōueniant in aliquibus fm partē: tñ fm aliam partē differūt. Et sciendū q̄ nō licet inferre ex diuisis coniunctū: ut habef̄ secūdo perihermenias. qñ diuersa accidētia sibiinuicem per accidens conueniētia: sicut albū eē monachū. similiter qñ duo predicātur quorū secundū intelligitur in primo: ut uniuersale in suo specialiozi. ut iste homo ⁊ est animal: ergo homo est aial: quia animal intelligif̄ in homine sicut albū in homine albo. Sed in oibꝰ aliis licet ex diuisis inferre coniunctū. Unde notandū q̄ qñ aliqua duo accidētia predicātur de aliquo quorū primū in subiecto est per alterū ⁊ non per se. ⁊ ex talibus diuisim captis nō licet inferre cōiunctū uel ecōtra: ut iste est albus ⁊ est monachus: ergo est albus monachus. Nam albedo non est in subiecto fm se sed fm habitū. similiter ex ꝯiunctis nō licet inferre diuisū qñ ista que coiungūtur diminuūt de ratione alterius: ut ille homo est mozt̄us: ergo est homo ⁊ mozt̄us. In omnibꝰ autē aliis licet ex coniūctis inferre diuisū. sed illud ultimū argumentum facit fallaciam fm quid ad simpliciter. Accidens sic diffinitur ab Aristotele: Accidēs est quod est extraneū in parte idem ⁊ in parte diuersum: fm accidens fiunt paloglismi qñ idē similiter fuerit assignatuꝫ ineſſe rei subiecte ⁊ accidēti: ut homo est species: soztes est homo: ergo soztes est species: hō enim fm q̄ sibi conuenit eē speciem aliter capitur a modo per quem cōuenit soꝛti ⁊ platoni quia cōuenit ei esse speciē: ut est essentia quedā cōis predicabilis de pluribus. ⁊ prout est in pluribus sic ē in soꝛte ⁊ platone: ⁊ sic est soꝛtes accidēs: homo uero res subiecta: ⁊ species significaf̄ utrisq; ineſſe. Uñ accidens nō sumif̄ hic ut diffinitur a Porphirio sed ut dictū est.

¶ Postq̄ auctor determinauit de fallacijs extra dictiōem enumerādo ipsas in gnāli: hic ꝓsiter in spāli determinat de ipsis. ⁊ primo de fallacia accidētis q̄ efficacioꝛ est inter oēs fallacias ad decipiendū: rōne cuius sic pmo diffinit accidens: Accidens est qō est extraneū rei id est in pte idem ⁊ in pte diuersū ab alio. Accns autē tripliciē capif̄. Uno mō p illo quod dicit absolute naturā accntis ut diuidif̄ ꝯtra substantiā: ⁊ sic nō capif̄ hic. Alio modo sumif̄ magis cōiter pro oī illo qō aduenit rei ⁊ est extra eētiā eius ⁊ intellectū: ⁊ h̄ modo inferꝰ dicif̄ accidere suo supioꝛi: ⁊ istis duobus modis nō sumif̄ h̄ accns. Tertio modo accipif̄ accns cōiter p illo qō est extraneū alteri inquātū stat sub aliquo tertio. ⁊ h̄ mō nō solū inferꝰ accidit supioꝛi sz supiꝰ inferioꝛi: ut si soztes capiaf̄ sub isto attributo indiuiduū: hō accidit soꝛti: qz est sibi extraneꝰ inquantū soꝛti ꝯuenit in tertio indiuidui. hō enī ptim differt cū soꝛte: iō p h̄ dr̄ sibi accns: ⁊ p tali accnti daf̄ ista diffinitio: ⁊ ab ipo sūif̄ fallacia accntis.

Primo sciendū q̄ in fallacia accntis semp tria requirūf̄. s. attributū: res subiecta: ⁊ accns. Attributū est maioꝛ extremitas q̄ in pmissis pmo attribuitur medio. Res aūt subiecta est illud qō primo subiicif̄ attributo uel in actu uel in aptitudine. Accns vō est illud qō ptim ꝯuenit ⁊ ptim differt a re subiecta. ⁊ accidit sibi inq̄ntū stat sub tali attributo: ut hic soztes est indiuiduū: hō est soztes: ergo hō est indiuiduū. Indiuiduū est attributū. soztes ē res subiecta: ⁊ hō accidit soꝛti ea pte q̄ soztes stat sub isto attributo qō ꝯuēit soꝛti inq̄ntū differt ab boīe: ⁊ inde sumunt cause huius fallacie. Cū apparētie eius ē ptialis ꝯueniētia accntis cū re subiecta ꝓpt̄ quā creditur q̄ accns cōueniat cū re subiecta ea pte q̄ sibi ꝯuenit attributū. Cā falsitatis est diuersitas accntis ⁊ rei subiecte uel ipsius medii qō fm diuersas rōnes ꝯuenit cū extremis. Et fm h̄ sic diffinit hec fallacia q̄ est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex ptiali cōueniētia accntis cū re subiecta q̄ tñ differūt fm diuersas rōnes. vñ semp cōmittif̄ hec fallacia qñ ꝓpt̄ cōuenientiam duoꝝ in vno tertio fm diuersas rōnes creditur ꝯueniētia eorum inter se aut qñ vnū negaf̄ ab alio ea pte q̄ differt a suo

Secūdo accnte. ⁊ ꝓpt̄ h̄ negaf̄ de suo accnte. sciendum q̄ huius fallacie ponūtur tres modi. Primus modus ē qñ accns est inferꝰ rei subiecte. et ꝓpter h̄ ꝓpriū attributū rei subiecte attribuit inferiozi eius fm quē hic palogizaf̄: aial est genꝰ: hō est aial: ergo hō est genꝰ: ibi genꝰ est attributū conueniēs aīali ea pte q̄ differt ab boīe: ⁊ p h̄ infertur de boīe q̄ accidit aīali ut stat sub illo attributo. Et silr h̄: omne es est nāle: statua est es: ergo statua est nālis. nāle enī ꝯuenit eri ut est ens in actu ⁊ statue fibi ꝯuenit inq̄ntū ē in potētia ad figurā ei⁹: ⁊ ita accidit ei ꝑut stat sub illo attributo. Et silr h̄: hō est aial: equus ē animal: ergo equus est hō: equꝰ enī accidit aīali ꝯsiderato ut ꝯuenit cū boīe. Et silr hō nō est indiuiduū: soztes est hō: ḡ

sortes nō est indiuiduū. ibi indiuiduū negat ab homie ea pte qua differt a sorte. Et oēs isti palogismi soluūt negando ꝯsequentiā: q2 nō oportet q3 si aliq̄d dicat vel neget de supiori ea pte q̄ differt ab inferiori: q3 ꝓpter hoc neget vel affirmet de inferiori: quia ibi medium nō tenet sub eadem ratione in duabus premissis.

Tertio sciendū q3 secūdus mod⁹ est qñ accidēs est supius rei subiecte ⁊ ita q3 cōuenit inferiori ea pte qua differt a supiori inferē de supiori ut hic: sortes est indiuiduū: hō est sortes: g̃ hō est indiuiduū. Silr hic: hō est spēs: substantia est hō: g̃ substātia est spēs: ibi spēs attribuit hoi ea pte qua differt a substātia: iō substantia accidit hoi ut stat sub illo attributo. Et silr hic: iste est monach⁹ ⁊ est albus: g̃ iste est monach⁹ albus. albus enī est accidēs supius accidē tale huic hoi ⁊ differt ab ipso hoīe inquantū sibi inest hoc attributū monach⁹. vñ p hoc q3 iste hō ponit albus ſm se inferē q3 sit albus ſm habitū: ⁊ sic ꝺña non valet. Et silr hic: iste canis est pater ⁊ est tuus: g̃ est pr̄ tuus. ⁊ etiā in alijs arguēdo a diuisis ad cōiūcta. Et isti palogismi soluūt negando ꝯsequentiā: q2 nō oportet si aliq̄d cōueniat inferiori ea pte q̄ differt a suo supiori q3 ꝓpter ea ꝺueniat supiori: ⁊ nō semp oportet q3 ad cōmittendū istū modū sumat illud qō simplr̄ ē superi⁹: ſz sufficit q3 sit supi⁹ vel ſm rē vel ſz modū

Quarto sciendū q3 vltim⁹ modus hui⁹ fallacie est qñ accidens est cōuertibile respectu rei subiecte ut hic: risibile est ꝓpriū: hō est risibilis: g̃ hō est ꝓpriū. vel sic: risibile est qualitas: hō est risibilis: g̃ hō est q̄litas: ibi ꝓpriū cōuenit vni ꝺuertibiliū ea pte qua differt ab alio ⁊ ꝓpter hoc inferē de alio. Et silr hic: hō est quoddam incōplexū: aīal rōnale est hō: g̃ aīal rōnale est quoddā incōplexū. ibi aīal rōnale accidit hoi ut stat sub hoc attributo incōplexū qō cōuenit hoi inquantū differt a sua diffinitione: ⁊ ꝓpter hoc inferē de ipsa. Et soluunt isti palogismi negādo ꝯsequentiā: q2 si aliq̄d affirmat vel negat de vno cōuertibiliū ea pte qua differt ab alio nō oportet ꝓpter hoc q3 affirmet vel negetur de alio. Et hec assignatio modoꝝ hui⁹ fallacie ⁊ accidentis ⁊ rei subiecte ponunt ſm Petrū hispanū in magnis fallacijs eius: licet hic ī textu ponat alia assignatio ipsoꝝ que hic in textu videri potest.

Contra predicta arguit ꝑmo sic: nulla ē fallacia substātie: ergo nulla est fallacia accidētis p locū a simili: g̃ contra ꝑdicta.

Secūdo sic: in oi sillogismo mediū est in pte idē ⁊ ī pte diuersū cū extremis: g̃ si accidēs sit qō est in pte idē ⁊ ī pte diuersū sequit q3 in quolibet sillogtsmo erit accidēs qō tñ est falsū. Tertio sic: illud qō est de essentia rei nō est accidens eius: oē supius est essentia inferioris: g̃ nullū supius accidit suo supiori. Quarto sic: arguendo ex puris affirmatiuis in secūda figura cōmittit fallacia accidentis ⁊ tñ iste mod⁹ nō enumerat inē istos modos: g̃ male assignat.

Quinto sic: arguēdo a diuisis ad cōiuncta est bona ꝺña ut pz in secūdo Peryarmenias: g̃ a diuisis ad cōiuncta nō est fallacia accidentis.

Ad argumēta. Ad ꝑmū dicit q3 hic nō capit accidēs ut distinguit ꝺ substantiā: ſz capit ꝓ extremo vel nō necessario: iō nō sequit q3 si nulla sit falsacia substantie q3 nulla sit fallacia accidētis. Ad secūdū dicit q3 licet in oi sillogismo mediū ptim ꝺueniat ⁊ ptim differat ab extremis: tñ in bouo sillogismo nō accipit ut cōueniēs ⁊ differens ab ipsis: ſz in vtraq3 premissaꝝ sub eadē rōne tenet ⁊ extremitates in ipso vniunt sub eadē rōne ⁊ nō sub diuersis: aliē nō sequeret vnio extremitatū inē se. Ad tertiū dicit q3 ſz nullū superi⁹ accidat simplicit ⁊ absolute suo inferiori: tñ bñ accidit sibi cōpatiue: q2 respectu ad vnū tertiuz qō cōuenit inferiori ꝓut differt a supiori. Ad quartū dicit q3 arguēdo ex puris affirmatiuis in secunda figura cōmittit ꝑmus mod⁹ ꝑi⁹ assignat⁹ ⁊ mediū est res subiecta ⁊ inferi⁹ ei⁹ sibi accidit ut stat sub maiori extremitate: ⁊ licet tale mediū nō subijciat actu maiori extremitati: tñ subijcit in aptitudine ⁊ efficit subiectū ei⁹ reducēdo ad ꝑmā figurā cōuersione maioris. Ad quintū dicit q3 arguēdo debite a diuisis ad cōiūcta vel econtra est bona ꝺña: ſz nō qñ arguit indebite ſz tūc cōmittit fallacia accidētis. Et ad arguendū debite a diuisis ad cōiūcta requirit ꝑmo q3 ꝑdictoꝝ diuisoꝝ vnū sit potentiale ⁊ determinabile: reliquum actuale ⁊ determinās. secūdo requirit q3 potētiale ꝓponatur actuali siue determinabile determinatiōi. Et ecōtra arguēdo a cōiunctis ad diuisa requirit q3 in cōiūctis vnum nō sit determinatio ꝑtiās vel diminuēs respectu alteri⁹ ſz cōtrahēs tm: iō nō sequit: est bon⁹ faber: ergo est bonus.

Sequit de fallacia ſm qd ad simplicit Dictū ſm qd appellat hic determinatio diminuēs de rōne uel de esse cui adiūgit ut cū dico hō mortu⁹. mortuuz enī diminuit de rōne hois. Dictū simplicit appellat aliqd indiminutū: ut hō. Fallacia ſm qd ad simplicit est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparēti ꝓña dicti ſm qd ad dictū simplicit. Causa apparētie hui⁹ fallacie est ꝓueniētia hui⁹ dicti qō est ſm qd ad illud qō est simplicit ⁊ econuerso. Causa falsitatis est diuersitas significatoꝝ. Fit autē hec fallacia tot modis quot modis ꝓtingit addere alicui determinationē diminuentē. Primo mō ſm ptez in mō: ut ille est hō mortu⁹: ergo est hō: nō sequit: q2 mortuū diminuit de rōe hois. Et hic chimera est ens opinabile: ergo est ens ñ sequit: q2 opinabile diminuit de rōe hui⁹ qō est esse. Secūdo mō ſm ptē integralē ut ethiops est albus ſm dētes: ergo ē albus. Tertio mō in his q̄ sunt ad aliq̄d: ut diuitie nō sūt bone male utenti: ergo non sūt bone nō sequit. licz enī diuitie cōpate ad aliquid nō sūt bone: tñ in se sūt bone. Quarto mō in his q̄ ſz locū sūt: ut bonū est mactare patrē in triuanis: ergo bonū est mactare patrē suū. Vel sic: bonū ē uti dieta in locis egrotatis: ergo bonū est uti dieta. Quinto mō in his q̄ sūt ſm tps: ut bonū est ieiunare in q̄dragesima: ergo bonū est ieiunare. Vel sic: expedit alicui mederi qñ egrotat: ergo expedit alicui mederi: nō sequit: q2 ſz expediat mederi ſm qd nō tñ simplicit. Sciendū autē q3 in oib⁹ istis inspiciendū est ad ꝓtradictionē: ut si aliqs rñdēs dicat q3 nō expedit mederi: ⁊ opponens assumat q3 expedit mederi qñ egrotat nō cōtradicit ei: ſz stat in

fallacia ſm qd ad ſimplicit. Et ſciendū q eadē eſt fallacia ſi ex eo qō eſt ſm qd in ferat ſimplicit ⁊ ecōuerſo. ⁊ intelligendū eſt q iſta fallacia qñ fit ab eſſe ſm qd ut i plurib⁹ fit affirmatie. ſz qñ fit a dicto ſimpliciter ut in plurib⁹ arguit negatiue.

C Poſtq̄ autor determinauit de fallacia accidētis: hic cō ſequēter determinat de fallacia ſm quid ad ſimplicit. Cui⁹ p̄mo videndū eſt qd ſit dictū ſm qd ⁊ dictū ſimplicit. vñ dictū ſimplicit eſt dictio ſūpta ſine determinatiōe diminuēte: ut hō p ſe vel hō albus. ⁊ tale dictū dicit dictū ſimpliciter hoc eſt pfectū ⁊ non diminutū. Sz dictū ſm qd eſt dictio ſūpta cū determinatiōe p̄uatiue aut diminuēte: ut hō mortu⁹: ⁊ ex habitudine talis dicti ſm qd ad dictū ſimpliciter ſumit vna fallacia ſpecialis eo q ibi reperiunt ſpecia

Primo les cauſe apparentie ⁊ defectus.

ſciendū eſt q cā apparētie hui⁹ fallacie eſt apparēs cōuenientia dicti ſm qd ad dictū ſimplicit ꝓpter quā credim⁹ q talia ſuenant realit ⁊q vnū cōtineat ſub alio qō tñ falſum eſt. Et ei⁹ cauſa defect⁹ eſt diuerſitas illoꝝ dictoꝝ: ⁊ ſm hoc ſic diffinit hec fallacia q eſt idoneitas deciplēdi ꝓueniēs ex apparēti cōuenientia dicti ſm qd ad dictū ſimplicit. ⁊ debet attendi iſta cōueniētia nō ex pte vocū: qz tūc iſta fallacia eſſet falſa in dictōe. Sz debet attēdi ex pte ſignificatoꝝ Sz q hūt ſilitudinē i re ſignificata ⁊ analogiā ſuoꝝ ſignificatoꝝ: ſicut hō pict⁹ ⁊ hō hūt quandā ꝓportionē inter ſe: ideo cōuenienter ponit illa fallacia inter fal

Secundo lacias extra dictionem.

ſciendū q licz dictū ſm qd in quo ponit determinatio cōtrahēs tñ: ut hō albus faciat locū dialecticū. ſ. a pte in modo ad ſuū totū. tñ dictū ſm quid qō fit cū determinatiōe ip̄ropria q̄ eſt diminuēs vel p̄uans bene cauſat locū ſophiſticū. Et talis determinatio imp̄ropria fit quinq; modis. qñq; enim eſt abſoluta ⁊ qñq; reſpectiua. ſi p̄mū hoc eſt dupliciter: vel determinat dictū cui adiūgit rōne toti⁹ p̄uando vel diminuēdo rōnē ei⁹: ut hō pictus vel ens opinabile. vel rōne ptis integralis ſui ſubiecti: ut albū ſm dentes. Si ſit reſpectiua ſic eſt triplicit: qz quedā ſumit p relationē ad aliqō correlatiuū extrinſecū: ut hic diuitie ſūt male: male vtenti. alia reſpectu mēſure q̄ eſt locus: ut bonū eſt interficere patrē in triuallis. Alia reſpectu ptis tpis qō eſt menſura ſucceſſiua ut eſt pijcere merces in mari tpe tēpeſtatis: ⁊ ſm has quinq; determinationes ip̄ropias po

Tertio nunt quinq; modi huius fallacie.

ſciendū q p̄mus modus hui⁹ fallacie eſt arguendo ſm partē in mō diminuentē: ut iſte eſt hō pict⁹: g̃ eſt hō. Secūdus mod⁹ fit arguēdo ſm determiatiōē partis integralis: ut ethiops eſt albus ſm dentes: g̃ eſt albus. ⁊ valet in accidentib⁹ q̄ determināt ſibi certā partē integralem ſui ſubiecti ſicut cecitas determiat ſibi oculū ⁊ ſimitas naſum: ⁊ in accidentib⁹ q̄ p indifferentiā in vna pte ex cōſequēti totū inferūt ut infirmitas dentis denoīat totū hoīez infirmū dū determiatio ptis nō fit determiatio diminuēs tñ accidentia q̄ indifferenē cōueniūt oibus ptib⁹ ⁊ p inherentiā ſūt in vna nō p̄ut denoīare totū: ſicut albedo vel nigredo denoians ſuā ptem integralē eſt determiatio diminuens in iſtis ⁊ facit iſtā fallaciā. Tertius mod⁹ fit arguēdo cū determinatiōe reſpectiua facta ad terminū extrinſecū ut vinū eſt malū febricitanti: g̃ eſt malū. Quart⁹ mod⁹ fit cum determinatiōe ip̄ropria ſūpta ſm locū: ut bonū eſt interficē patrē in triuallis: g̃ bonū ē interficere patrē. Quint⁹ mod⁹ eſt arguēdo ſm determinationē tpis: ut bonū eſt ieiunare in quadrageſima: ergo bonū eſt ieiunare. Et oēs iſti paralogiſmi ſoluunt negando conſequentiā: quia ex dicto ſm quid nō ſequitur dictū ſimpliciter.

Quarto ſciendū q in eiſdē modis ⁊ in eadē falla pōt argui p̄cedendo a dicto ſimplicit ad dictū ſm qd. Cui⁹ rō eſt: qz vbicūq; repit eadē cauſa apparentie ibi eſt eadē fallacia ⁊ etiā idē mod⁹. ſz arguēdo a dicto ſimplicit ad dictū ſm qd eſt eadē cauſa apparētie ſicut arguēdo ecōtra: qz eſt eadē ꝓueniētia dicti ſimplicit ⁊ ſm qd: nō illo mō cōmittit iſta fallacia ⁊ modi p̄ius poſiti: ut arguēdo ſic: hic nō eſt hō: ergo nō eſt hō mortu⁹. vel nō eſt aīal: ergo nō eſt aīal pictū. ſz magis denoīat hec fallacia ſz qd ad ſimplicit q̄ ecōtra: qz arguēdo a dicto ſm qd arguit affirmatiue: ſz arguendo a dicto ſimplicit ut in plurib⁹ arguit negatiue p iſtā fallaciā: iō magis denoīat a paralogiſmis qui fiunt p̄cedendo a ſm quid ad ſimpliciter.

Contra predicta arguit p̄imo ſic: homo albus eſt dictū ſumptus ſine determiatiōe diminuēte ⁊ tñ nō eſt dictū ſimpliciter qz dictū ſimplicit eſt qō ſubmittit ſine additiōe: iuxta illō Simpliciter dico qō ſine addito dico: ergo ꝺ diffinitionē dicti ſimplicit. Secūdo ſic: oē inferius ⁊ minus cōe infert ſuū ſupius ⁊ magis cōmune. ſz dictū ſm qd eſt inferius ad dictū ſimpliciter: ergo bñ infert ipſū: ergo arguēdo a ſm quid ad ſimplicit nō cōmittit fallacia. Tertio ſic: bñ ſequit: eſt hō mortu⁹: ergo eſt mortuus: ⁊ tñ arguit a dicto ſm quid penes p̄mū modū hui⁹ fallacie: ergo male aſſigna tur ille modus. Quarto ſic: ieiunare in quadrageſima eſt ieiunare ſimpliciter nec illa determiatio tpis diminuit rationē adiuncti: ergo ibi male arguit penes quintū modū.

Quinto ſic: a toto in modo ad ſuā partez ⁊ econtra ſunt plures loci dialectici: ergo a dicto ſz quid ⁊ a dicto ſimpliciter debent ſumi plures fallacie ⁊ nō vna tñ.

Ad argumēta. Ad p̄mū iſtoꝝ dicit q ſi capiat dictū ſimplicit ut tantū valet ſicut cōtracte ut ſumit in loco a toto in modo: ſic hō albus nō eſt dictū ſimplicit. ſz ſi capiat dictū ſimplicit ꝓut ſimplicit tantū valet ſicut pfecte ⁊ nō diminute ſicut capit in p̄ti paſſu ſic hō albus eſt dictū ſimplicit. Ad ſecūdū dicit q licz dictū ſm quid qō fit cū determiatiōe contrahente tñ ſit inferi⁹ ad dictū ſimpliciter: non tñ dictū ſm qd qō fit cum determiatiōe diminuēte vel p̄uāte: ſz magis opponit dicto ſimplicit. Ad tertiū dicit q licz hō mortuus ſit dictū ſm quid reſpectu boīs: qz mortuū diminuit de rōne boīs: tñ reſpectu mortui eſt dictū ſimplicit: qz hō nō diminuit de rōne mortui: iō ibi non arguit a dicto ſm qd p iſtā fallaciā. Ad quartū dicit q licz in quadrageſima nō diminuat de rōne hui⁹ qō eſt ieiunare abſolute: tñ hñ diminuit reſpectu hui⁹ qō dico bonū: iō arguit cuz determiatiōe diminuēte ſm tps. Ad quintū dicit negando conſequentiā: qz a toto in modo ⁊ a pte ei⁹ ſūt diuerſe virtutes ꝓbatiue ⁊ diuerſe habitudines locales: iō ibi ſumunt plures loci dialectici: ſz a dicto ſm quid ad ſimplicit ⁊ econtra eſt tñ vna cauſa apparentie: ideo ibi nō ſūt plures loci ſophiſtici: nec eſt ſimile de ipſis.

Elenchus eſt ſillogiſmus ꝓtradictionis uni⁹ ⁊ eiuſdē: nō nois tñ: nec etiā rei tñ: ſz nois ⁊ rei ſil: nō ſynonimi ſz eiuſdē ⁊ ex his q̄ data ſūt de neceſſitate: nō cōnumerato eo qō erat in p̄ncipio ad idem ſm idē ſil⁹ ⁊ in eodē tpe. Elench⁹ eſt ſillogiſmus ꝓtradictiōis. i. ſillogiſmus ꝓcludens ꝓtradictoriā, ꝓpōnis date a rñdēte In diffinitiōe elenchi quedā ponūt rōne ſillogiſmi ut ex his q̄ data ſunt ex neceſſitate accidere p qō remouet fallacia acci-

dentis. Et ponit nō cōnumerato eo qō erat in ꝓncipio ꝓ qō remouet petitio ꝓncipij ut postea patebit. Alia ponūt rōne ꝓtradictiōis ut uni⁹ t eiusdē. i. uni⁹ subiecti t ꝑdicati. Añ nisi esset idē subiectuz t idē ꝑdicatū nō eēt ꝓtradictio: ut ethiops est niger: ethiops nō est niger ſm dentes ex quo nō est idē ꝑdicatū iō nō est ꝓtradictio. Et ſil'r hic: null⁹ hō mortu⁹ currit: t qdā hō currit nō est ꝓtradictio: qz nō est ibi idē ꝑdicatū. Jtē ſm idē ad idez ſil'r t i eodē tpe ponūt rōne ꝓtradictiōis t ꝓtra istas ḡttuoz ptes peccat hec fallacia q̄ dicit ignorātia elenchi ſm q̄ est una de tredecim fallacijs. Alio mō accipit generaliē t tūc sic diffinit: Jgnorātia elenchi est un⁹ defectus gnālis ad quē reducunt oēs alie fallacie ostendēdo qūo peccat contra istas ꝓticulas ut postea patebit. Jste eni ꝓticule nō nois tm̄: nec rei tm̄: ſz nois t rei ſil': nō ſynonimi t sic de alijs ponunt rōne sillogiſmi t rōe ꝓtradictiōis: qz iste exigūt q̄ nomē sit unū t res una. t q̄ nō sit nomē ſynonimū. Añ nō est ibi ꝓtradictio marc⁹ currit t tulli⁹ nō currit. Nec est ibi sillogiſm⁹: nois gladi⁹ scindit: qōdaz instrumentū est ensis: ergo qōdā instrumentū scindit. Fallacia ignorātie elenchi est idoneitas decipiēdi ꝓueniēs ex apparēti obſeruatōe ꝓticulaꝝ diffinitiōis elēchi q̄ ꝓueniūt ei rōe ꝓtradictiōis tm̄. ſ. ad idē ſm idē ſil'r t in eodē tpe. Causa apparētie hui⁹ fallacie est ꝓueniētia dictoꝝ ſz qd ad dicta ſimplicit̄. Causa falſitatis ē diuersitatis eoꝝdē. Añ hui⁹ fallacie elēchi sūt ḡttuor mōi. Prim⁹ mod⁹ est ꝓtra hāc ꝓticulā ad idē ut duo sūt duplū uni⁹ t nō sūt duplū triū: ergo sūt duplū t nō duplū. t in utraq; ꝑmissaꝝ nō sumit duplū ad idē t iō ñ sequit. Secūdus mod⁹ peccat ꝓtra illā ꝓticulā ſm idē: ut hoc est duplū illi ſm latitudinē: t nō ſm longitudinē: ergo est duplū t nō duplū nō seq̄t: qz duplū nō sumit ſm idē ſz sumat respectu eiusdē. Terti⁹ mod⁹ peccat contra istā ꝓticulā ſil'r: ut hō ē ſpes: null⁹ hō est ſpes ergo idē est ſpes t nō ſpes nō seq̄t: qz ibi nō est ꝓtradictio in ꝑmiſſis: qz ille terminus hō nō sumit ſil'r: qz una sumit ꝓ ſuis inferioribꝰ: in alia uero nō: ſz ꝓ ſe toto uel ꝓ ſua forma. Quart⁹ mod⁹ peccat cōtra hāc ꝓticulā i eodē tpe ut man⁹ mea ē clausa in hoc instāti t nō ē clausa i hoc instāti ergo est clausa t nō clausa nō seq̄t: qz nō est in eodē tpe. Differt aūt hec fallacia a fallacia ſm qd ad ſimplicit̄: qz in illa est ꝓcessus ab uno ſz qd ſūpto ad unū ſimpl'r ſūptū: ut hoc est duplū ſm longitudinez: ergo est dupluz. in ista uero est ꝓcessus a duob⁹ ſm qd ſūptis ad duo ſūpta ſimpl'r ut hoc est duplū illi ſm longitudinē t nō ſm latitudinē: ergo ē duplū t nō duplū.

¶ Postq̄ auct⁹ determinauit ſupius de fallacia a ſm qd ad ſimpl'r: hic cōſequēter agit de fallacia ignorātie elēchi rōne cui⁹ diffinit elenchū sic: Elench⁹ est sillogiſm⁹ ɔdictionis uni⁹ t eiusdē nō nois tm̄: ſz rei t nois ſil': non ſynonimi ſz eiusdē ex his q̄ data sūt de necessitate accidere nō cōnumerato eo qō erat in ꝓncipio. ſ. ad idē ſm idē ſil'r t in eodē tpe. In qua diffinitiōe ponit sillogiſm⁹ loco generis t cōtradictiōis ponit ad differentiā sillogiſmi nō ɔdicētis positioni rñdentis. t ꝓ uni⁹ t eiusdē nō nois tm̄: ſz nois t rei ſil': nō ſynonimi ſz eiusdē tā rōne sillogiſmi q̄m ɔdictionis. Ad utrūq; enī requirit q̄ remaneāt idē termini ſm rē t uocem: t ꝓ hoc remouent fallacie in dictiōe. Et ponit ex his que data sūt de necessitate accidere rōne sillogiſmi in quo debet esse necessaria ꝺña: t ꝓ hoc pōt remoueri fallacia accidētis t cetere nō bñtes necessariā ꝺsequētiā. deinde ponit nō cōnumerato eo qō erat in ꝓncipio rōne ꝓbationis: qz elench⁹ est sillogiſmus ꝓbatiu⁹: t ꝓ hoc remouet petitio ꝓncipij. deinde ponit ad idē ſz idē tc. rōne ɔdictionis tm̄: qz ille cōditiōes requirunt ad ɔdictionē tm̄.

Primo sciendū q̄ aliter pōt diffiniri elenchus q̄ ē sillogiſm⁹ dialectic⁹ cōclusioni rñdentis cōtradictorius: t sic ad elenchū tria requirunt. ſ. necessaria illatio inquantū est sillogiſm⁹ t sufficiēs ꝓbatio cōclusiōis inquantū est dialectic⁹. tertio formalis repugnātia siue cōclusionis ad cōpositionē rñdentis inquantū est ɔdictor⁹. Ex quo ꝑz q̄ elench⁹ ultra sillogiſmū addit ꝓbabilitatez: t ultra sillogiſmū dialecticū addit ɔdictionē: t ita ɔdictio ē ultima differētia formalis cōſtituēs elenchū. t iō sicut sillogiſmus dialectic⁹ se habet sicut inferi⁹ ad sillogiſmū in cōi: ita elench⁹ ad sillogiſmū dialecticū. Et elenchus dicit ab en qō est in ꝓ cōtra t lenchos qō est ſūptio q̄ſi ſūptio cōtra dicta rñdentis. t sicut talis elenchus se habet ad sillogiſmum dialecticū ut inferi⁹: ita elenchus ſophiſtic⁹ ad sillogiſmuz ſophiſticū: t pōt sic diffiniri: Elenchus ſophiſtic⁹ est sillogiſmus ſophiſtic⁹ apparēt ɔdictor⁹ positioi rñdentis.

Secūdo sciendū q̄ ignorātia in cōi dicit negatio ſcie cū aptitudine ad ipſā. t dicit̄ ꝓ ignorantiā pure negatiōis que est pura carētia cognitionis actualis t habitualis: ſicut est in pueris nōdum cognoſcentib⁹. Alia est ignorantia ꝓtraue diſpoſitiōis que est q̄n aliq̄d falſo apprehendit̄ de re aliquo mō cognita. t iſta dicit̄: qz quedā est ignorātia ſimplex q̄ est ignorātia ꝓncipioꝝ. ſ. q̄n ꝓncipia falſo apprehenduntur ſimplici apprehenſione ſine diſcurſu. Alia est cōpoſita q̄ est falſa apprehenſio cōclusionis mediāte diſcurſu. t dicit̄ cōpoſita: qz ibi multa ſimul cōcurrūt. ſ. ignorātia ꝓncipioꝝ t cōclusiōis. Jgnorā-

tia aũt elenchi nõ est ignorantia ptre negatiõis: nec ignorantia cõpõsita: ꝫ est ignorãtia simplicis apprehensiõis qz fit p ignorantiã alicuius reqsiti ad rõnẽ elenchi ⁊ talis põt capi duplicit. vno mõ generalit̃ ꝑ q̃cũq; omissiõe cuiuslibet ptcule indifferenter diffinitiõis elenchi si sumat hoc mõ ignorãtia elenchi nõ est vna fallacia spãlis: ꝫ sic omẽs fallacie ad ipsũ reducũt̃. Alio mõ specialit̃ solũ ꝑ omissiõe alicui⁹ illaꝝ q̃ttuor ptcularꝝ ad idẽ fm idẽ fil'r in eodem tpe: ⁊ hoc mõ ab ipsa sumit̃ fallacia ignorãtie elenchi.

Tertio sciendũ qꝺ causa apparẽtie hui⁹ fallacie est apparẽs obseruatio cõditionũ requisitarũ ad verã cõtradictionẽ: rõne cui⁹ credit̃ qꝺ in antecedẽte paralogismi sit vera cõtradictio vbi tñ est apparẽs contradictio tm̃ ⁊ ꝑ illã apparentẽ ꝺtradictionẽ in ꝺsequẽte infert̃ ꝺdictio simplr. Et ei⁹ cã defect⁹ est omissio alicui⁹ illaꝝ ptcularꝝ q̃ reqrunt̃ ad ꝺdictionẽ. Et ꝑ hoc sic diffinit̃ hec fallacia qꝺ est idoneitas decipiẽdi pueniẽs ex apparẽte obseruatiõe ptcularꝝ diffinitiõis elenchi q̃ sibi cõueniũt rõe cõtradictionis: ⁊ ꝫ q̃libet fallacia peccat ꝺ verũ elenchũ: qz tñ ista formaliter ⁊ directe peccat cõtra contradictionẽ que se habet ut vltima differẽtia ⁊ forma elenchi: iõ magis deno minat̃ hec fallacia ignorãtia elenchi q̃ q̃libet alia fallacia.

Quarto sciendũ qꝺ hui⁹ fallacie q̃ttuor sũt modi. Prim⁹ mod⁹ fit qñ non arguit̃ ad idẽ: ut aer est supra terrã ⁊ nõ est supra celũ: g̃ est supra ⁊ nõ supra ꝺna nõ valet: qz nõ affirmat̃ idẽ de aere cõparato ad idem Secũd⁹ mod⁹ est qñ non arguit̃ fm idẽ: ut sortes videt fm oculũ ⁊ nõ videt fm nasũ: g̃ videt ⁊ nõ videt: ꝺna nõ valet: qz nõ affirmat̃ idẽ de eodẽ fm idẽ in ante ⁊ ꝺnte. Tertius mod⁹ fit omittẽdo istã ptculã fil'r: ut oĩs hõ est individuũ hõ nõ est individuũ: g̃ idẽ est individuũ ⁊ non individuũ: ꝺna nõ valet: qz ibi hõ nõ tenet̃ fil'r: qz in maiori tenet̃ ꝓ suppositis: ⁊ in minori ꝑ nã cõi. Quart⁹ mod⁹ est dimittendo illã ptculã in eodem tpe: ut sortes leget cras ⁊ nõ leget postcras: g̃ leget ⁊ nõ leget: nõ sequit̃: qz ibi nõ fit affirmatio ⁊ negatio i eodẽ tpe. Et sic ꝑz qꝺ istι q̃ttuor modi sumũt̃ fm illas q̃ttuor cõditiões in diffinitiõe elenchi positas.

Contra predicta arguit̃ primo sic: ꝺdictio nõ est syllogismus: ꝫ elenchus est ꝺdictio ut dicit̃ in ꝑmo elenchoꝝ: g̃ male dicit̃ qꝺ est syllogism⁹. Secũdo sic: hec est vera ꝺdictio: marc⁹ currit: tulli⁹ nõ currit: cũ ille ꝓpões repugnent tã in veritate q̃ in falsitate: ergo ad elenchũ ⁊ ꝺdictionẽ nõ reqrit̃ vnitas rei ⁊ nois fil'. Tertio sic: oẽs fallacie reducunt̃ ad ignorantiã elenchi: ergo male ponit̃ fallacia spãlis cũ sit cõis ad oẽs alias. Quarto sic: ꝺdictorie nõ pñt fieri in eodẽ tpe: ergo ad ꝺdictionẽ nõ reqrit̃ qꝺ affirmatio ⁊ negatio sint in eodẽ tpe. Quĩto sic: ad ꝺdictionẽ reqrit̃ qꝺ sit affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodez: ⁊ tñ nõ ponit̃ hic aliquis modus peccans contra illã ptculam cõtradictionis: ergo modi huius fallacie nõ sunt sufficienter enumerati.

Ad argumenta. Ad ꝑmũ dicit̃ qꝺ si capiatur ꝺdictio formaliter ꝑ ipsa formali repugnãtia ꝺdictoriorꝝ sic nõ est syllogism⁹. ꝫ si capiat̃ mãlit̃ ꝑ ꝓpõne ꝺdicente vel ꝑ syllogismo ꝺdictoriorõne siue cõclusiõis: sic ꝺdictio bñ est syllogism⁹: ⁊ sic capit̃ i ꝑmo elenchoꝝ. Ad secundũ dicit̃ qꝺ ꝫ ibi sit ꝺdictio fm rem nõ tñ fm modũ enũciãdi: qz ibi nõ est eaidẽs affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ. Ad tertiũ dicit̃ qꝺ si capiat̃ ignorãtia elenchi cõiter ꝑ quacũq; ignorãtia cuiuslibz ptcule diffinitiõis elenchi sic fallacia ignorantie elenchi est cõis ad oẽs alias fallacias: ꝫ etiã si capiat̃ specialit̃ ꝑ ignorantia vltimaꝝ quattuor ptcularꝝ sicut hic accipit̃ sic est fallacia spãlis: ⁊ habet distinctã causã apparẽtie ⁊ defectus a causis aliaꝝ fallaciaꝝ ut posset ꝓbari ꝺductiue. Ad quartũ dicit̃ qꝺ licz due ꝺdictorie nõ possint formari in eodẽ tpe tñ bene possũt formari ꝑ eodẽ tpe affirmando ⁊ negando idẽ de eodẽ ꝑ eadẽ ptes tpis. Ad quintũ dicit̃ qꝺ in fallacia ignorãtie elenchi semꝑ requirit̃ qꝺ sit apparens ꝺdictio qz inde sumit̃ sua causa apparẽtie: ꝫ si remoueat̃ ꝑma conditio ꝺdictionis q̃ est qꝺ sit affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ ibi nõ esset apparẽs ꝺdictio: iõ nõ ponit̃ hic aliquis modus ꝑpter omissionẽ illi⁹ ptcule contradictionis.

Petere id qꝺ est in ꝓncipio est qñ ꝓclusio q̃ ꝺz ꝓbari sumit̃ in ꝑmissis. Cũ ergo idẽ sub eodẽ noie nõ põt seipsũ ꝑbare: ut hõ currit: ergo hõ currit. in talib⁹ eni nõ ē petitio ꝓncipij: ꝫ talis argumẽtatio ē ridiculosa nec cadit sub arte. nec est petitio hui⁹ quod est in ꝓncipio. aliud est eni petere ꝓncipiũ ⁊ aliud est petere illud quod ē in ꝓncipio ut dicit. p. ꝑmo elenchoꝝ: qz petere ꝓncipiũ est qñ petit̃ idẽ sub eodem nomie: ut hõ currit: ergo hõ currit. ⁊ isto mõ nulla ē fallacia: qz nõ ꝓtinet̃ sub aliq̃ spẽ argumentatiõis: nec fm veritatẽ nec fz apparentiã: ꝫ talis petitio ꝓncipij pec cat ꝓtra syllogismũ simplr dictũ. Sz petere illud quod ē in ꝓncipio est qñ idẽ petit̃ sub diuerso noie: ut aial rõnale currit ergo hõ currit. Vel sic: petere illud quod est in ꝓncipio est qñ minus notũ sumit̃ ad ꝑbationẽ magis noti. Causa apparẽtie hui⁹ fallacie est apparens diuersitas ꝓclusionis a ꝑmissis. Causa falsitatis est idẽtitas eoꝝdẽ. Petit̃ aũt illud quod est in ꝓncipio qnqz modis ut ꝑz. viij. topi. Primo mõ qñ diffinituz petit̃ in diffinitiõe ⁊ ecõtra: ut si dubitaret̃ utrũ hõ currat vel nõ currat: fiat argumẽtũ: aial rõnale currit: ergo hõ currit. nulla est ibi ꝑbatio: qz qñ unũ dubitat̃ necesse est alterũ dubitari: ⁊ ita si sumat̃ unũ ad ꝑbãdũ aliud peccatũ est. Secũdus mod⁹ est qñ ptculare petit̃ i ulli: ut null⁹ hõ currit: ergo nec sortes currit. Vel si aliqs debeat ꝓbare qꝺ oĩuz ꝓtrarioꝝ eadẽ est disciplina: ⁊ assumat: oĩuz oppositoꝝ est eadẽ disciplina: ergo oĩuz ꝓtrarioꝝ ē eadẽ disciplina. hic petit̃ cõclusio in ꝑmissis. Tertⁱ⁹ mod⁹ est qñ ulle petit̃ in ptcularib⁹: ut si aliqs debeat ꝑbare qꝺ oĩuz oppositoꝝ est eadẽ disciplina: ⁊ sumat illã: oĩuz ꝓtradictoriorꝝ ꝓtrarioꝝ ⁊ sic de alijs est eadẽ disciplina ergo oĩuz oppositoꝝ est eadẽ disciplina. Vel sic: sortes currit: plato currit ⁊ sic de alijs: ergo oĩs hõ currit. Quart⁹ modus

est qñ cõiunctũ petit in diuisis uel econtra: ut si aliquis debeat ꝓbare q medicina est disciplina sani ⁊ egri: ⁊ dicat sic arguendo: medicina ẽ disciplina sani ⁊ medicina est disciplina egri: ergo medicina ẽ disciplina sani ⁊ egri. Quintus modus ẽ qñ unũ relatiuorũ petit in alio: ut siquis debet ꝓbare q sortes sit pater platonis: ꝓbet sic: plato est filius sortis: ergo sortes est pater platonis non sequit: qz hoc assumit qđ est ꝓbandũ. Sciendũ q hec fallacia nõ impedit syllogismũ inferentez sz ꝓbantẽ ⁊ ita fallacia petitionis peccat contra syllogismũ dialecticũ inquantum dialecticus est.

¶ Postq̃ autor determinauit de fallacia ignorantie elenchi: hic consequenter determinat de fallacia petitiõis ꝓncipij: rõne cui⁹ ꝑmo videndũ est qđ sit petere ꝓncipiũ ⁊ qđ sit petitio ꝓncipij. vñ petitio in dialecticis est interrogatio alicui⁹ ꝑmissaꝝ syllogismi dialectici: qz dialecticus sz in syllogizando assumat ꝑmissas ad ꝓbandũ cõclusionẽ: tñ aliq̃ interrogat de suis ꝑmissis rõne cui⁹ dicunt interrogatiões ⁊ nõ fit ita ꝓprie petitio de cõclusione: qz ꝑmissis concessis a rñdente põt inferri conclusio nõ interrogando ipsã: ⁊ qz in argumentatiõe conclusio est ꝑmũ ꝓncipiũ rõne cui⁹ fit argumentatio: ideo cũ in tali argumentatiõe petit conclusio que debet ꝓbari ibi est petitio ꝓncipij: ideo petitio ꝓncipij est quando idem accipit ad ꝓbandũ seipsum.

Primo sciendũ q sz pbm secũdo elẽchoꝝ dupler ẽ petitio ꝓncipij. s. statiz ⁊ non statim. Petitio ꝓncipij statim est quando idem sub eodem nomine sumitur ad ꝓbandũ seipsũ: ut hõ currit: ergo homo currit. vel idem sub duob⁹ noibus synonimis: ut marcus currit: ergo tullius currit: ⁊ talis petitio ꝓncipij peccat cõtra syllogismũ simplicit: qz conclusio nõ est alia a ꝑmissis ⁊ nõ est ibi aliq̃ fallacia: cũ idem nõ habeat apparentiã ad ꝓbandũ seipsuz. Alia est petitio ꝓncipij nõ statim qñ idem sub diuersis nominib⁹ sumit ad ꝓbandũ seipsũ. Et talis ẽ qñ añs est eque ignotũ vel ignotius cõsequente. vñ in petitiõe ꝓncipij statim est ꝓprie petere ꝓncipiũ: ⁊ in petitiõe ꝓncipij nõ statim est petere id qõ erat in ꝓncipio: qz añs est eque ignotũ vel minus notũ q̃ cõsequens: iõ sm suã noticiã cõtinet in cõsequente ⁊ põt ꝓbari ꝑ cõsequẽs: iõ tũc ad ꝓbandũ oñs petit illud qõ est in ꝓncipo. s. añs qõ continet in cõclusione: ⁊ etiã sumit conclusio in tali añte ad ꝓbandũ seipsam. Et sm talem petitionẽ ꝓncipij cõmittit hec fallacia.

Secundo sciendũ q causa apparẽtie hui⁹ fallacie est apparẽs diuersitas añtis ⁊ osequẽtis rõne cui⁹ credit añs esse noti⁹ oñte ⁊ habere virtutẽ ꝓbatiuã oñtis cũ sit eque ignotũ vel ignoti⁹ oñte: ⁊ non sufficit quecũq; diuersitas añtis ⁊ oñtis: sz oportet q sit cũ idẽtitate ipsoꝝ: ⁊ etiã q talis diuersitas faciat apparentiaz magis noti ⁊ min⁹ noti ex pte noĩs ⁊ rei: ⁊ qz in noĩb⁹ synonimis nõ est apparẽtia magis ⁊ min⁹ noti: iõ in ipsis nõ reperit causa apparẽtie: sz cã falsitatis hui⁹ fallacie est idẽtitas añtis ⁊ oñtis: ⁊ sm hoc sic diffinit hec fallacia: q ẽ idoneitas decipiẽdi ꝓueniẽs ex apparẽti diuersitate sm noticiã añtis cũ cõsequente: ⁊ peccat ista fallacia nõ contra illationẽ: qz nõ impedit syllogismũ simpliciter: sed peccat contra ꝓbationẽ ⁊ syllogismũ dialecticũ.

Tertio sciendũ q diffinitio dupliciť cõsideraťur. vno mõ inquantũ includit ꝓncipia essentialia diffiniti que sũt ꝓpria cã inherẽtie passiõis ad ipsuz diffinitũ: ⁊ hoc mõ ab ipsa sumit loc⁹ demonstratiu⁹ ⁊ nõ sophistic⁹. Alio mõ cõsideraťur inquantũ stat sub intentiõe cõi diffinitionis: ⁊ hoc dupliciť: vno mõ respectu ꝑdicatoꝝ q̃ notiozi mõ oueniũt diffinitiõi q̃ diffinito: ⁊ sic a diffinitiõe sumit locus dialecticus. Alio mõ respectu ꝑdicatoꝝ q̃ oueniũt notiozi mõ ipsi diffinito q̃ diffinitiõi: ⁊ sic a diffinitiõe sumit petitio ꝓncipij: qz sic añs est idẽ in re ⁊ est min⁹ notũ oñte. Et eodẽ mõ arguẽdo a diffinito põt argui respectu ꝑdicatoꝝ q̃ notiozi mõ insũt diffinito vel respectu ipsoꝝ q̃ min⁹ note sibi oueniũt. ⁊ similit arguẽdo ab vniuersali ad particularia vt econtra: ⁊ sm hoc in istis potest esse locus dialecticus aut petitio ꝓncipij sm diuersas rationes.

Quarto sciendũ q hui⁹ fallacie q̃ttuoꝝ sũt modi. Prim⁹ mod⁹ est qñ diffinitũ petit i diffinitiõe vel ecõtra: ut aial rõnale currit: g̃ hõ currit: ibi enim diffinitũ petit i diffinitõe sua. ⁊ ecõtra arguẽdo petit diffinitio i diffinito: vñ ꝓbatio nõ valet: qz si vnũ dubitet ⁊ reliquũ. Scõus mod⁹ est qñ ꝑticulare petit in vli: ⁊ vle i ꝑticulari: ut oĩs hõ currit: g̃ sor. currit: plato currit: ⁊ sic de alijs: vel ecõtra. Tertius mod⁹ est qñ cõiunctũ petit in diuisis: vel diuisa in cõiuncto: ut medicina est sani ⁊ egri: ergo ẽ sani ⁊ ẽ egri. Quart⁹ mod⁹ est qñ relatiuũ petit in suo correlatiuo: ut sortes est pater platonis: g̃ plato est filius sortis. Et soluẽdo istos paralogismos debz negari añs cũ sit eque incertũ aut magis q̃ oñs ipsius ꝓz negatiũ: nec debet simpliciť negari osequẽtia: qz cũ sit necessaria illatio i istis paralogismis si cõcedit añs oportebit cõcedere cõsequens: qõ includit in ipso tñ põt dici q ipsa nõ est ꝓbatiua cũ negatione añtis. Et licz in textu ponant quinq; modi: qz secundus modus diuidit in duos ad maiorẽ declarationem: tñ sufficienter enumerant q̃ttuoꝝ modi ꝓz positi: qz in ipsis cõtinent omnes modi arguendi huius fallacie.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝓmo sic: in petitione ꝓncipij sumit idẽ ad ꝓbandum seipsũ: sz idem nõ habet apparentiã ad ꝓbandũ ipsũ: ergo in petitiõe ꝓncipij nulla est causa apparẽtie nec est fallacia. Secũdo sic: oĩs paralogismus peccat i materia vel in forma: sz paralogismi hui⁹ fallacie nõ peccant in forma: cũ possint esse in modo ⁊ figura: nec in materia cũ fiant ex ꝓbabilib⁹: ergo in ipsis nõ est causa defectus. Tertio sic: ab eodẽ nõ sumit locus dialecticus ⁊ sophisticus: sz a diffinitione ⁊ similit a toto in quãtitate sumunt loci dialectici g̃ ab ipsis nõ sumitur locus sophisticus: ⁊ sic male ponunt duo ꝓmi modi hui⁹ fallacie. Quarto sic: arguẽdo a diuisis ad cõiuncta est fallacia accidẽtis: ergo ibi nõ est petitio ꝓncipij: osequẽtia tenet: qz illi loci sophistici nõ põt esse in eodẽ argumento. Quinto sic: hic est petitio ꝓncipij: albedo est cõtraria nigredini: ergo nigredo est cõtraria albedini: ⁊ tamẽ nõ fit in aliquo istoꝝ quattuor modoꝝ: ergo insufficienter assignant.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ dicit q licz idẽ sm rem ⁊ vocẽ sit nõ habeat apparentiã ad ꝓbandũ seipsuz: tñ idem sm rẽ ⁊ differens sm vocẽ ⁊ rõnẽ bñ habet apparentiã ꝓbãdi seipsũ inquantũ videt magis notũ sub vno noĩe q̃ sub alio. Ad secũdũ dicit q licz in paralogismis hui⁹ fallacie ꝑmisse sint sm se ꝓbabiles: nõ tñ sũt ꝓbatiue cõclusionis qđ tñ requirit ad syllogismũ ꝓbatiuũ. requirit enim q habeat ꝑmissas sm se ꝓbabiles ⁊ q ille ꝑmisse habeant virtutẽ ꝓbandi cõclusionẽ: nõ isti paralogismi peccãt in ꝓbatione. Ad tertiũ dicit q ab eodẽ eodẽ mõ cõsiderato ⁊ respectu eiusdez nõ sumit locus dialectic⁹ ⁊ sophisticus: sz bene ab eodẽ diuersimode considerato mõ diffinitio diuersimode considerat ut ab ipsa sumit locus dialecticus ⁊ sophisticus. ⁊ silr totuz in quãtitate. Ad quartũ dicit q arguẽdo a diuisis ad cõiuncta indebite ex pte illatiõis est fallacia accidẽtis: ex pte vo ꝓbatiõis est fallacia petitiõis ꝓncipij: ⁊ hoc nõ est incõueniẽs. s. q in eodẽ paralogismo

ſint plures fallacie ſm diuerſas rōnes. Ad quintū dicit q cōmittit quart⁹ mod⁹ z licz albedo z nigredo ſub rōnib⁹ ꝓprijs nō ſint relatiua: tñ ꝯtū ad intentiōes ☞rioꝝ poſſunt dici relatiua ſm dici: ideo ibi vnū relatiuū petit in alio.

De fallacia ꝓſequētis dicēdū ē: ſm cō ſequēs fiūt paralogiſmi eo q credim⁹ ꝓnaz ꝓuerti q nō ꝓuertit. Fallacia ꝓntis ē idoneitas decipiēdi pueniēs ex apparētia cō ſequētie ꝓuerſe q nō ꝓuertit. Cauſa apparētie hui⁹ fallacie eſt ꝓueniētia uni⁹ cō ſequētie uere ad aliā nō uerā. Cauſa falſitatis ē diuerſitas eoꝝūdē. Et ſciendū q bñ tenet argumētū a poſitiōe añtis ad poſitionē ꝓntis. Hui⁹ fallacie tres ſūt modi. Prim⁹ mod⁹ eſt qñ arguit a deſtructione añtis ad deſtructionez ꝓntis: ut ſi hō eſt aial eſt: ergo ſi hō nō eſt aial nō eſt. Vel a poſitiōe ꝓntis ad poſitionē añtis: ut ſi mel eſt rubeū eſt: ergo ſi rubeū ē mel eſt. Ad iſtū eni modū reducunt oēs ꝓxime argumētatōes ab inferiori ad ſuperi⁹ deſtructiue. Añ quotiēſcūqz fit ꝓceſſus ab inferiori ad ſuperi⁹ cū diſtributione ſuperioꝝ: ut oīs hō currit: ergo oē aial currit. Ibi cōmittit iſta fallacia: ut null⁹ hō currit: ergo nullū aial currit. Secundus mod⁹ ſolet poni ab inſufficienti inductiōe ſingulariū: ut ſortes eſt aial z econuerſo plato eſt aial z econuerſo: ergo oīs hō eſt aial z ecōuerſo. hic enumerant oīa ſingularia illi⁹ oīs hō eſt aial z nō hui⁹ oē aial ē hō q ſignificat ꝑ cōpoſitionē hui⁹ qō ē ecō uerſo ad hāc oīs hō eſt aial. Terti⁹ mod⁹ ꝓuenit a cōiter accidentibus. Et dicunt cōiter accidētia q ſe aliqñ cōſequūt z aliqñ nō: ut iſte eſt cōptus: ergo eſt adulter Sil'r muſa z poeta ſil'r terminant: ſz muſa eſt feminini generis: ergo z poeta non ſequit: qz idētitas generis z termiatiōis aliqñ ſe cōſequūt z aliqñ nō eo q nō eſt in oibus ſed in aliqbus. Si aliqs dicat q in hoc ultio tertio mō non tenet econuerſo unde ibi nō eſt ꝓña. Dicenduz eſt q ergo ſm quoſdā ſumit ꝓña a cōiter accidētib⁹ ad ꝓſequentiā neceſſariaz z ꝓbabilē z in iſtis nō ſumit ꝓña neceſſaria ſz ꝓbabilis. Taliter añt ordinant iſti modi ab Ariſtotele iſto modo ordinato.

¶ Poſtq̄ ſupius determinatū eſt de fallacia petitiōis ꝓncipij: dic cōſequēter determiat de fallacia ꝓntis. rōne cui⁹ ꝓmo diffinit autor añs z ꝓñam dicēs q añs eſt cathegorica nel ipothetica q̄ ꝓns infert. Sz ꝓns eſt cōcluſio que infert ex añte: qō ꝓponit ex eo q añs includit actu vel intellectu in añte: iō ſimul ſequit ad ipſū añs z habitudo deno minans illā ſequelā vocat ꝓña: z diuidit ꝑ ꝓñam ſimplicē z ꝓñam cōpoſitā. Simplex eſt qñ ex vno ſolo añte infert vnū ꝓns. Sz ꝓña compoſita ꝯttuor modis intelligit fieri. Primo mō qñ facta aliqua ꝓña arguit a poſitiōe añtis ad poſitionē ꝓntis. Secūdo mō qñ in aliqua ꝓña arguit a deſtructiōe ꝓntis ad deſtructionē añtis: z iſtis duob⁹ modis debite fit ꝓña cōpoſita. Tertio mō qñ facta vna ꝓña arguitur a deſtructiōe añtis ad deſtructionē ꝓntis. Quarto mō qñ arguit a poſitiōe ꝓntis ad poſitionē añtis z iſtis duobus modis nō valet conſequentia compoſita: ſz male conuertit cōſequētia prius facta: qz cōuertit aliter q̄ deberet cōuerti: z ſm hoc cauſat fallacia conſequentis.

Primo ſciendū q cā apparētie hui⁹ fallacie eſt apparēs ꝟuertibilitas ꝓntis cū añte: rōe cui⁹ credit q bñ cōuertat ꝓña q̄ tñ nō cōuertit. Sz cā defectus eſt diuerſitas ꝓntis z añtis ꝓpter quā nō cōuertunt inter ſe: z ſm hoc ſic diffinit hec fallacia ꝓntis: q eſt idoneitas decipiendi pueniēs ex apparēti cōuertibilitate ꝓntis cum añte: z ſemp fit ut dicit Ariſto. qñ credim⁹ ꝓñam cōuerti q̄ tñ nō ꝟuertit. Et q̄nis in hac fallacia reperiant añs z ꝓns magis dicit fallacia ꝓſequētis q̄ antecedentis eo q in paralogiſmis hui⁹ fallacie ſemp arguit equiualenē a poſitiōe cōſequentis ad poſitionem antecedentis: licz eni arguat a negatiōe añtis ad negationē ꝓntis: qz tñ illa negatio antecedentis ſe hz ut ꝓns ad negationē ꝓntis: iō ibi arguit eq̄ualenter a poſitiōe ꝓntis ad poſitionē antecedentis.

Secūdo ſciendū q hui⁹ fallacie ſunt tres modi. Prim⁹ eſt qñ arguit a deſtructiōe antecedentis ad deſtructionē ꝓntis vel a poſitiōe ꝓntis ad poſitionē añtis. Exemplū ꝑmi ſi hō ē aial eſt: ergo ſi nō eſt hō nō eſt aial nō ſequit: qz ad negationē añtis nō ſequit negatio ꝓntis. z rō eſt qz añs eſt infer⁹ z min⁹ cōe. ꝓns vo ſe hz ut ſupius z magis cōe. mō deſtructo inferiori z minus cōi: nō oz deſtruere ſupius z magis cōe: qz illud pōt manē in alijs inferioꝝ⁹ei⁹. Exemplū ſecūdi: ſi pluit terra eſt madida: ergo ſi terra eſt madida pluit nō ſequit: qz ad poſitionem cōſequentis qō eſt ſupius z magis cōe nō ſequit poſitio antecedētis: qō eſt inferius z minus cōmune.

Tertio ſciendū q ſecūdus mod⁹ fit arguēdo ab inſufficiēti numero ſinglariū: ut hic: ſor. currit: plato currit: g̃ oīs hō currit. vel ſic: ſortes ē aial z ecōuerſo: plato eſt aial z ecōuerſo z ſic de alijs: ergo oīs hō ē aial z ecōuerſo nō ſequit: qz lz enumerent ſufficienē oēs ſingulares illi⁹ vl'is oīs hō eſt aial: nō tñ iſti⁹ oē aial eſt hō. q̄ tñ intelligit cū dicit z ecōuerſo. z hoc ſi ecōuerſo dicat ꝟſionē ſimplicē. qz ſi diceret cōuerſionē ꝑ accidēs bñ ſeq̄ret qz hec eſſet vera: oīs hō eſt aial z ecōuerſo: aliq̄ aial ē hō: qz tñ analogū ꝑ ſe poſitū ſtat ꝑ famoſiori ſignificato: ideo ecōuerſo magis tenet ut dicit cōuerſionē ſimplicē.

Quarto ſciendū q terti⁹ mod⁹ fit arguēdo a cōiter accidentib⁹ q̄ cōtingent ſe conſequūt in aliquo ſubiecto nō tñ de neceſſitate ſe oſequunt ut hic: ſor. eſt magn⁹: ergo ſortes ē fortis. vel ſortes ē pulcer: ergo ſortes eſt bon⁹. nō ſequit: qz lz talia accidētia q̄nq̄z ſe cō ſequāt in alſquo ſubiecto: nō tñ de neceſſitate ſe cōſequūt ſemp. z lz in iſto mō arguēdi z in ꝑcedēti nō cōuertat aliq ꝓña actualit ꝓpoſita: tñ ſubintelligit vna ꝟplicite q̄ cōuertit in iſtis modis. Et iſtoꝝ modoꝝ ſic pōt haberi ſufficientia: qz in fallacia ꝓntis ſumit cā apparētie ex apparenti cōuertibilitate ꝓntis z antecedentis: vel ergo illa conuertibilitas eſt apparens rōne ꝓntie iam facte: z ſic eſt ꝑm⁹ mod⁹ uel ꝓpter habitudinē terminoꝝ: z hoc duplicit. uel ſumi

tur ex habitudine singulariū ad vlē: ⁊ sic est secūdus mod⁹. uel ex ꝺueniētia accidētiū q̄ ꝺtingēter ꝺueniūt in eodē sub

Sed contra tecto: ⁊ sic est tertius modus. predicta arguit ꝑmo sic: ꝺuersio est passio ꝓpōnis: ergo soli ꝓpōni ꝺuenit q̄re ista fallacia nō fit ꝓ hoc ꝙ aliqua consequētia ꝺuertat. Secūdo sic: ꝺsequēs actu ⁊ intellectu includit in antecedente: ergo destructo antecedente destruit ꝺns: ⁊ sic valet ꝺntia a destructione antecedētis ad destructionē ꝺntis. Tertio sic: posito posteriori necessario ponit ꝑius: sed ꝺns posteri⁹ ē añ cedente: ergo posito ꝺnte necessario ponit antecedens: q̄ est ꝺtra ꝑimū modū hui⁹ fallacie. Quarto sic: singularia alicui⁹ vlis nō sufficienē enumerata sequūtur suū vlē: ergo arguendo ab insufficiēti numero singulariū arguit a positione ꝺntis ad positionē antecedentis: ⁊ ꝓ ꝺns secūd⁹ modus nō ꝺistinguit a ꝑmo. Quinto sic: arguēdo a cōmuniter accītib⁹ ē bon⁹ loc⁹ ꝺyalectic⁹: g̃ sic arguēdo nō fūit

Ad argumēta. terti⁹ modus hui⁹ fallacie. Ad ꝑmū ꝺicit ꝙ si capiatur ꝺuersio ꝑut est mutatio p̄dicati in subiectū ⁊ ecōtra: sic est passio ꝓpōnis sibi soli ꝺueniēs. ſz si capiat ꝑ mutatiōe añ cedentis in ꝺns ⁊ ecōtra: sic nō est passio ꝓpōnis sed passio cōsequētie: ⁊ hoc modo ꝺntia bene ꝺuertit. Ad secūdū ꝺicit ꝙ destructo antecedente bñ destruit ꝺns partim fm esse q̄ habz in tali antecedēte: sed nō destruit vlter ⁊ fm se totū: q̄ potest manere in alijs: ideo ex destructione antecedentis nō potest inferri destructio consequentis. Ad tertiū ꝺicit ꝙ licz fm illationē consequēs sit posterius antecedēte: tñ fm naturā ⁊ ambitū cōitatis ꝺns est ꝑius antecedente Ad quartū ꝺicit ꝙ ꝛz in secūdo modo arguat a positione ꝺsequētis ad positionē antecedentis: tñ ibi nō sumit causa apparētie ꝺuertibilitatis rōne ꝺsequētie ꝑt⁹ facte sicut in ꝑimo modo. Ad q̄ntū ꝺicit ꝙ arguendo a cōiter accītibus que se necessario consequunt bene est locus ꝺyalecticus: sed arguendo ab his q̄ ꝺtingēter se consequūtur sic est tertius modus hui⁹ fallacie.

Sequitur de fallacia fm non causam ut causam. Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ duplex est sillogismus. ſ. ostensiuus ⁊ ad impossibile. Ostēsiu⁹ est qui habet unam solam conclusionem. Sillogismus uero ad impossibile est quando aliquis sillogistice ducitur ad impossibile et ꝓpter hoc interimitur aliqua ꝓmissarū que erat causa illius impossibilis. Añ iste sillogismus semper habet duas conclusiones: ut q̄ ꝺicitur: est ne homo asinus hoc cōcesso. Contra: nullus asinus est animal rationale mortale: homo est asinus: ergo homo non est animal rationale mortale: sed hoc impossibile: ergo ⁊ ista: homo est asinus: ⁊ iste sillogismus ē in quarto modo ꝑme figure. Sciendū est enim ꝙ non causa ut causa semper fit in sillogismo ad impossibile. Fallacia autez fm non causam ut causam fit quādo nō causa ponitur ut causa: ⁊ ꝓpter hoc apparet sequi impossibile: ⁊ illud quod apparet esse causa interimitur: ut si quaratur: est ne brunellus homo: quo concesso nullus asinus est animal rationale mortale: sed homo est asinus ⁊ brunellus est homo: ergo homo nō est animal rationale: hoc autem est impossibile: ergo brunellus non est homo. In hac enim ꝺicta argumentatione nō est causa ut causa: quia interimitur id quod apparet eē causa ⁊ nō est. ſ. brunellus est homo. Causa apparētie ē ꝺueniētia hui⁹ q̄ apparet eē cā ⁊ nō est cū eo q̄ est cā. Cā falsitatis est ꝺuersitas eorundē. tale enim exēplū ponit Aristo. hui⁹ fallacie: ut q̄rēdo sic: sunt ne aia ⁊ uita idem: quo cōcesso Cōtra: mors ⁊ uita sunt ꝓtraria: ſz mors est corruptio: ergo uita gnātio: ⁊ ꝓ ꝑns uiuere est gnāri: ſz hoc ē impossibile: q̄ quicqd uiuit nō generat ſz generatū ē: ergo aia ⁊ uita sūt idez. Hec ꝓclusio peccat fm fallaciā fm non cām ut cām: q̄ ex hoc enim ꝙ aia ⁊ uita sint idem nō sequitur impossibile ⁊ ita nō debet interemi: ſz ista mors ⁊ uita sūt ꝓtraria: q̄ in oib⁹ his id qđ nō est cā apparet eē cā q̄ cōicat in terminis cū aliquib⁹ ꝓpositōib⁹ ex quib⁹ sequit impossibile. Ex istis ꝑz ꝙ ista fallacia non fit in sillogismo ostensiuo: ut ois hō currit: sortes ē hō ⁊ sol est in cancro: ergo sortes currit. hec nō est fallacia nō cause ut cause: quia hic ꝓpositio sol est in cancro non est cā neq̄z apparet esse cā sicut apparet in sillogismo ad impossibile.

¶ Postq̄ auctor determinauit de fallacia consequētis: hic ꝺnter determinat de fallacia fm nō causam ut causam ⁊ quia ista fallacia non fit in sillogismo ostensiuo sed in sillogismo ad impossibile: ideo antecq̄ autor ostendit causas huius fallacie ꝓmittit vnā ꝺuisionē sillogismi ꝺicens ꝙ sillogismus ꝺuiditur per sillogismū ostensiuū: ⁊ ad impossibile. ⁊ ꝺicitur sillogismus ostensiuus qui vnico ꝓcessu ex duabus ꝓmissis infert suam conclusionē. Sed sillogismus ad impossibile est qui ex duabus ꝓmissis vna manifeste vera ⁊ alia manifeste falsa infert vnū manifeste falsū: ꝓpter cuius falsitatē interimitur aliqua ꝓmissarū: ⁊ sic ibi sunt plures ꝓcessus: ⁊ etiam plures cōclusiones. ⁊ fm hoc differūt multipliciter sillogismus ostensiuus: ⁊ ad impossibile: quia in sillogismo ad impossibile sūt plures ꝓcessus ⁊ plures cōclusiones. in alio vo est tñ vn⁹ ꝓcessus ⁊ vna conclusio. Et quia sillogismus ostensiuus potest esse tam ex ver q̄ ex falsis: sed sillogism⁹ ad impossibile semp habet aliquam ꝓmissam falsam aliter nunq̄z concluderet falsum ut hic: omne animal est asinus: omnis homo est aia: ergo ois homo est asinus: cōclusio ē falsa: ergo aliqua

premissarū:non minor:ergo maior. ⁊ fm talem processum qñ interimit aliq̄ premissarū cōmittitur presens fallacia.

Primo sciendū q̄ premissa causa est que necessario facit ad illationē cōclusionis:⁊ qua remota nō ampli⁹ sequit cōclusio in tali modo arguēdi. Et ꝓ oppositū p̄missa nō causa est que cōuenit in subiecto uel predicato cū aliqua premissarū sillogismi:q̄ numerata cū illis nullo modo facit ad illationē cōclusionis:⁊ ipsa posita uel remota nihilomin⁹ ex alijs premissis in tali modo arguēdi sequit cōclusio:ut hic:oīs asinus est rudibil:omne aīal ē asinus:oīs hō est aīal:ergo oīs hō est asin⁹:illa ꝓpō oīs asin⁹ ē rudibilis ex pte sui subiecti ouenit cū maiore:⁊ adhuc ipsa remota eodē modo sequeret cōclusio. Ex quo patet q̄ ad nō cām ut cām duo requirunt. Primo q̄ talis premissa nō sit cā cōclusionis. Secūdo q̄ habeat apparentiam cause propter hoc q̄ ouenit cū alijs p̄missis:ideo si in sillogismo ponat aliqua premissa nō causa que nō ouenit in subiecto uel predicato cū aliqua p̄missarū ibi nō erit nō causa ut cā:licz ibi bene sit nō propter hoc accidere falsum.

Secūdo sciendū q̄ causa apparētie hui⁹ fallacie est ouenientia premisse non cause cū premissa causa in subiecto uel predicato:propter quā credim⁹ q̄ sicut premissa causa facit ad illationē conclusionis falsē: ita premissa nō causa inferat talem cōclusionē:⁊ propt̄ hoc debeat interimi. Et ei⁹ causa defectus est diuersitas p̄misse nō cause ab alijs. Et fm hoc sic diffinit hec fallacia q̄ ē idoneitas decipiendi ꝓueniens ex apparēti ouenientia p̄misse nō cause cū premissa causa. Ex quib⁹ apparet q̄ hic nō cōmittit fallacia nō cause ut cause:sol ē in cancro:omne aīal est asinus:oīs hō est aīal:ergo oīs hō est asinus:cōclusio est falsa:ergo aliqua premissarū ⁊ nō nisi ista sol est in cancro illa enī premissa nō causa nō cōuenit in subiecto uel predicato cū alijs p̄missis:nō ibi nō ē cā apparētie hui⁹ fallacie.

Tertio sciēdum q̄ hec fallacia sicut dictū est prius semp in sillogismo ad impossibile habz fieri. Cui⁹ rō est q⁹ hec fallacia cōmittit qñ ex falsitate cōclusionis fit male regressus ad interimendū aliquā premissarū:q⁹ interimit vna premissa que nō erat causa falsitat cōclusiōis:sed tal regressus a falsitate cōclusionis ad interimēdū aliquā premissarū solū fit in sillogismo ad impossibile ⁊ nō in sillogismo ostensiuo:ideo ista fallacia tm fit in sillogismo ad impossibile:ideo dicit Aristo. in secūdo prior q̄ semp in sillogismo ad impossibile supfluit vna premissa q̄ nullo modo facit ad illationē conclusionis:et p hoc differt ꝑ fallia ab oīb⁹ alijs:⁊ etiā p suas cās apparētie ⁊ defect⁹.

Quarto sciēdū q̄ hui⁹ fallacie p̄nt assignari duo modi. Prim⁹ mod⁹ est qñ p̄missa nō cū ex parte subiecti ouenit cū premissa causa:ut hic oīs asinus est rudibilis:omne aīal est asinus:oīs hō est aīal:ergo oīs hō est asinus:cōclusio est falsa:ergo aliqua premissarū ⁊ nō nisi ista oīs asinus est rudibil:vnde male fit regressus a falsitate cōclusionis q̄ falsitas cōclusionis ibi veniat ex parte hui⁹ ꝓpōis:omne aīal est asinus. Secūdus modus ꝓueniit ex ouenientia premisse nō cause ī predicato cū premissa causa:ut omne aīal est asinus:oīs equus est aīal:oīs hō est aīal:ergo oīs homo est asinus:conclusio est falsa:ergo aliq̄ premissarum:⁊ non nisi ista omnis equus est animal.

Sed contra p̄dicta arguit primo sic:oīs sillogismus est ostensiuus. q⁹ ostendit aliquam conclusionē:ergo sillogismus ad impossibile est ostensiuus:quare diuisio illa est insufficiens. Secundo sic:in omni fallacia est nō causa ut causa q̄ in qualibet antecedens videatur esse causa consequētis:lz tamen non sit:ergo fm nō cām ut causam nō sumitur aliqua specialis fallacia. Tertio sic:sicut se habent ens ⁊ nō ens ita causa ⁊ nō causa:sed ens ⁊ nō ens nullo modo ouenīūt:ergo nec causa ⁊ nō causa:quare causa apparētie hui⁹ fallacie nō est cōuenientia nō cause cū causa Quarto sic:bonus sillogismus simpliciter ⁊ fallacia nō possunt esse simul in eodem: sed vbi est nō causa ut causa ibi est bonus sillogismus simpliciter:ergo ibi non est fallacia ex cōuenientia nō cause ⁊ cause. Quinto sic:ista fallacia prouenit ex parte premisse nō cause:sed illa semp ponitur in primo discursu sillogismi ad impossibile qui est ostensiuus:ergo in illo committitur ista fallacia.

Ad argūēta. Ad primū istorum dicitur q̄ licz sillogismus ad impossibile fm primū processum ei⁹ sit ostensiuus:nō tamē fm totum eius processum:quia ille processus primus finaliter ordinatur ad interimendū aliquam premissarū eius ex falsitate cōclusionis. Ad secūdum dicit q̄ si capiatur nō causa ut causa generaliter pro omni illo quod habet modū non cause ut cause sic in quaḷibz fallacia reperitur nō causa ut causa:sed si capiatur specialiter sicut prius diffinita est sic solū reperitur in ista fallacia. Ad tertiuz dicit q̄ licz causa ⁊ nō causa formaliter accepte quantū ad istas intētiones nō cōueniāt inter se:tamē materialiter capte pro premissis simili bene possunt cōuenire in subiecto uel predicato. Ad quartū dicit q̄ ista fallacia nō cōmittit in p̄mo processu sillogismi ad impossibile:sed in vltima illatōe qñ interimitur premissa que nō debet interimi:⁊ sic fm diuersa est ibi sillogism⁹ ⁊ fallacia.

Ad quintū dicitur q̄ licz premissa nō causa ponatur in primo processu sillogismi ad impossibile ⁊ ibi fit causa apparētie hui⁹ fallacie:tamen ibi nō cōmittitur defectus nisi in vltimo processu destruendo premissam que non est causa cōclusionis:⁊ fm illū processum talis sillogismus dicitur ad impossibile.

Propositio plures est illa in qua plura predicantur de pluribus:uel plura de uno:uł unū de pluribus:ut sortes currit ⁊ disputat. uel sic:est ne hic uel hic homo demonstrato sorte ⁊ brunello:uel sortes ⁊ plato currūt ⁊ disputant. Propositio una aūt est in qua unū predicatur de uno ⁊ hoc quadrupliciter. siue unuz numero: ut homo est risibilis. siue unum specie:ut sortes est homo. siue unuz genere:ut sortes est animal. siue unū fm prius ⁊ posterius:ut homo est ens:animal est sanū:siue predicantur plura ex quibus fit unū: ut homo est animal rationale mortale.

Scōm plures interrogationes fiunt paralogismi quando ad interrogationes plures datur una respōsio. Causa apparētie huius fallacie est unitas interrogationis cōplexe. Causa falsitatis est pluralitas ipsius. Duo sunt modi hui⁹ fallacie. Primus modus est quando plura in singulari numero subijciunt uel predicantur ut hic:est ne hic ⁊ hic homo:demonstrato sorte ⁊ brunello. si dicatur sic: ergo brunellus est homo. si non:ergo sortes non est homo. Non eni bene respondit quando fecit responsionem unam ad

interrogationē plures: sed debet respon dere: uerum est p̄o uno ⁊ falsum est p̄o alio. Secundus mod⁹ est quando plura in plurali numero subiiciunt uel p̄dicā/tur: ut sunt ne ista bona uel nō bona: de/monstratis bono ⁊ nō bono. si dicit bona ergo bonū est malū. si nō bona: ergo bo/nū non est bonū. debuisset eni respōdere bonū est bonū ⁊ malū est malū. Si aut̄ concedat aliquis homo dari diffinitiōes simili modo in singulari ⁊ in plurali: ut ce cum est aptū natū uidere ⁊ nō uidet: ⁊ ce ca/sūt apta/nata uidere ⁊ nō uidēt nō effu giet redargutionē. demōstrato uno ceco ⁊ altero uidente ⁊ dicatur sic: sunt ne illa ceca. si ceca: ergo illud est cecū demōstra/to uno uidente. nō eni dicebat illū esse ce/cum ⁊ illū esse uidentē: sed dabat unā re sponsionē co q̄ p̄cessit q̄ simil dare diffi nitio in singulari numero et in plurali.

¶ Postq̄ autor determinauit de fallacia fm non cām ut cām: Dic nūc determinat de fallacia fm plures interro/gationes ut vnam. Et ad ostendendū quid sit interrogatio plures: ipsam primo sic diffinit: Propositio plures est in q̄ p̄dicant plura de vno uel unū de plurib⁹ uel plura de plu ribus. Exēplū primi: ut sor. currit ⁊ mouet. Exēplū secūdi: ut sortes ⁊ plato currūt. Exēplū tertij: ut sortes ⁊ plato cur/runt ⁊ disputāt. Et dicit tal p̄pō plures q̄ designant plu/res habitudines cōpositiōis p̄dicati cū subiecto: ⁊ illa p̄pō nō hz tm̄ unū significatū sz plura. Et p oppositū p̄pō vna e in q̄ p̄dicat unū de vno: siue illud sit unū in numero: ut sor. est iste hō: siue sit unū in specie: ut sor. est hō: siue unū in gnē ut sortes est aīal: siue unum in analogia ut sortes est ens. Et q̄cq̄ ponūtur plures dictiones q̄ se hūt ut determinatio ⁊ determinabile ⁊ faciūt unū in numero: ⁊ tūc p̄pō e vna sim pliciter: ut sortes est hō albus: ⁊ sortes est aīal rationale.

Primo sciēdū q̄ enūciatio p̄pō ⁊ interrogatio sunt idem fm rem sz rōne differāt: q̄ dr enūcia tio ut est significatiua veri uel falsi absolute: ⁊ p̄pō ut est al teri⁹ ostensiua ⁊ ponit p̄o alio. s. p̄o cōclusione inferēda. Sed dicit interrogatio p̄o quāto sumit cū signo interroga tiuo. ⁊ q̄ sunt idē realit p̄pō ⁊ interrogatio: iō sicut aliqua e p̄pō vna ⁊ aliq̄ plures: ita etiā est q̄dā interrogatio vna in q̄ interrogat unū de vno. ⁊ q̄dā interrogatio plures in q̄ interrogant plura de vno: uel unū de plurib⁹: uel plura de pluri/bus: dupliciter tm̄ p̄t fieri interrogatio plures: vno modo fm significata tm̄: ut dicēdo utrū canis currit: ⁊ tal interrogatio plures causat equocationē uel amphibologiam. Alia aut̄ e interrogatio plures fm voces ⁊ significata sil: ut est ne sor. ⁊ brunell⁹ hō: ⁊ illa cāt ista fallaciā: ⁊ de tali e h̄ ad p̄positū.

Secundo sciendū q̄ cā apparētie hui⁹ fallacie est q̄uenientia interrogatōis plures ad interrogationē vnā: Rōne cui⁹ credim⁹ q̄ sicut ad interroga tionē vnā dat tm̄ vna rnsio q̄ etiā ad interrogationē plures fit tm̄ danda vna rnsio: ⁊ nō debet attēdi ista q̄uenientia so/lū ex p̄te vocis sz etiā ex p̄te rerū interrogatarū q̄ in interroga tione plures accipiūtur p modū vni⁹. Sed cā defect⁹ hui⁹ fallacie e diuersitas interrogator ⁊ significator interrogatōis plures: ⁊ fm h̄ sic diffinit hec fallacia q̄ est idoneitas decipiendi p̄roueniēs ex conueniētia interrogatōis plures ad interrogationem vnam.

Tertio sciendū q̄ hui⁹ fallacie sunt duo modi. pri/mus est q̄n in interrogatiōe plures plura in singulari numero subiiciunt uel p̄dicant: ut si q̄rat est ne sor. ⁊ brunellus hō: si detur vna rnsio affirmatiua tūc infert q̄ brunellus e hō: ⁊ si negatiua tunc infert q̄ sortes nō est hō. Secūd⁹ mo dus est q̄n in tali interrogatiōe plura subiiciunt uel p̄dicant in plurali numero: ut demōstrato uno ceco ⁊ uno uidente si q̄rat utrū isti duo sunt ceci uel uidentes. si dicat q̄ sic: tūc infert ergo cecus est uidens. si dicat q̄ nō: tūc infert ergo uidēs nō videt. Et ita si rndens det unicā rnsionē semp occ ad aliquā methā ve ul apparent. uñ nō debz dari uni ca responsio sed plures: dicēdo demonstrato ceco q̄ ipe nō

Quarto videt ⁊ demōstrato uidente q̄ videt. sciendū q̄ ista fallacia p̄ius causat de ceptionē in interrogādo p̄pōnes plures q̄ paralogizando: q̄ ibi fit deceptio rndentis q̄n ad interrogationē plures dat so lūmodo unicā rnsionē: ⁊ si nō det vnā rnsionē nō p̄t palo/gizari fm palogismos hui⁹ fallacie q̄uis illa rnsio non fit de eēntia hui⁹ fallacie uel palogismoꝝ ei⁹ sz est cā sine qua nō fieret deceptio. Et q̄n rndens ad talē interrogationeꝫ dat vnā rnsionē p̄t duci vere ul apparēter ad inconueniens: q̄ interrogatio plures est vā p̄o vtraq̄ pte: uel falsā p̄o vtraq̄ pte: uel vera p̄o vna ⁊ falsa p alia. si sit vā p vtraq̄ pte: tūc si rndens rndet negatiue p̄t duci ve ad redargutionē. ⁊ si affirmatiue ducet apparēter ad inconueniēs: quia videbit ignorare multiplicitatē interrogatoꝝ. si sit falsa p̄o vtraq̄ pte sic fit econuerso. ⁊ si in pte vā ⁊ in pte falsa: tūc si rndens det vnā rnsionē affirmatiue cōcedet equalent vnā copula/tiuā cui⁹ altera ps est falsa: ⁊ sic ve ducit ad redargutionē. ⁊ si det vnā rnsionē negatiē: tūc negat equalentē vnā copula tiuā cui⁹ alta ps ē vā: ⁊ sic ducet ap ent tm̄ ad inconueniēs.

Contra predicta arguit primo sic: in ista oīs hō currit p̄dicatur vnū de plurib⁹: ⁊ ibi nō est p̄pō plures: g̃ otra diffinitionē ei⁹. Secūdo sic: ista sor. currit ⁊ plato disputat est vna co pulatiua: g̃ est p̄pō p diūctione vna: ⁊ p oīs male dictuz ē q̄ sit p̄pō plures. Tertio sic: in ista sortes est hō ⁊ asin⁹ p̄di cat unū in gnē de vno: ⁊ tm̄ ibi nō est p̄pō vna: ergo contra diffinitionē. Quarto sic: quecūq̄ sunt plura sunt in plu/rali numero: ergo plura nunq̄ subiiciunt in singulari nu/mero nec p̄dicant: ⁊ p oīs male ponit primus modus hui⁹ fallacie. Quinto sic: tot sūt modi hui⁹ fallacie quot mo/dis fit interrogatio plures: sz interrogatio plures fit tribus mo dis ut patet ex diffinitōe eius: ergo male ponūtur tm̄ duo modi huius fallacie.

Ad argumenta. Ad primū dicit q̄ in ista oīs hō currit p̄dicat unū de plurib⁹ acceptis p modū uni⁹ q̄ hō ibi tenet p oīb⁹ pticularib⁹ hoīb⁹ uniuersū tm̄ tenet sub suo significato cōi q̄ ē humanitas: sz ibi nō p̄dicat unū de plurib⁹ acceptis p modū pluriū. uñ illud q̄ subiicit ibi est unū sz supposita p quib⁹ tenet sint diuisa. Ad secūdū dr q̄ sz copulatiua fit aliquo mō vna. s. p diūctōe ⁊ fm q̄d. est tm̄ simplr plures: q̄ affirmat plures categoricas sil: q̄rū vna p̄t ee vā ⁊ alia falsa: ⁊ sil mō ē de cōditionali ⁊ disiūctiua

Ad tertiū dr q̄ sz hō ⁊ asin⁹ sint unū in gnē: tm̄ i illa p̄pō ne sor. ē hō ⁊ asin⁹ nō enumerant p modū uni⁹ in gnē: sz p modū diuersoꝝ i spē: iō ibi ē p̄pō plures. Ad q̄rtū istoꝝ dr q̄ si capiat numer⁹ plural ut ē passio rerū q̄cūq̄ sūt plu ra sūt in plurali numero. sz si capiat ut est passio terminoꝝ singulariū ⁊ ē vn⁹ modus significādi: sic plura p̄t accipi in singulari numero ⁊ nō semp in plurali. Ad quintū istoꝝ argumētoꝝ dr q̄ sz in spāli possint ee tres modi hui⁹ falla/cie uel etiā plures tribus: tm̄ in gnāli sunt tm̄ illi duo modi p̄ius positi, sub quib⁹ oēs alij spāles modi otinent: quoli bet eni illoꝝ triplicit fit variatio paralogismoꝝ fm triplicem modū interrogationis plures.

Post hec autē reducenduz est omnes fallacias ad ignorantiā elenchi. Reducere autē omnes ad ignorantiā elenchi est ostendere qualit fallacia quelibet peccat contra aliquā particulam in diffinitione elenchi positā: aut ratione syllogismi aut cōtradictionis. Sicut eni differentia aduenies generi constituit speciē: ita ratio cōtradictionis aduenies syllogismo constituit elenchū: Unde quicqd est in elencho: aut est in eo ratione cōtradictionis: aut ratōne syllogismi. Dicit eni Aristo. q diuidendū est omnes syllogismos apparentes ꝛ elenchos: aut omnes reducēdū est ad ignorantiā elenchi. Equiuocatio ꝛ amphibologia ꝛ figura dictionis reducunt ad ignorantiā elenchi eo q duplex eē impedit syllogismū ꝛ cōtradictionem: Sed compositio diuisio accētus reducuntur ad ignorātiam elenchi in eo q nō est oratio eadem uel idem nomen sed differens. oportet aūt hoc. s. nomen ꝛ rationez esse eadem quemadmodū ꝛ rem si debeat esse elenchus. Qui uero fm accidens fiunt manifesti sunt diffinito syllogismo: quia fiunt cōtra particulam in diffinitiōe elenchi positā. s. necesse est aliud accidere per ea que posita sunt ꝛ concessa. Et fm hanc fallaciam que est fm accidens: artifices ꝛ sciētes sepe ab inscijs redarguunt faciētibus syllogismos contra sapientes: nam fm accidens faciunt syllogismos apparētes. Qui uero fiūt fm qd ad simpliciter reducūtur ad ignorantiaz elenchi quoniā de eodem nō est affirmatio ꝛ negatio: ut ethiops ē albus fm dentes: ergo est albus. Manifesti autē sunt syllogismi qui prius dicti sūt ꝛ quales nūcupantur. Qui uero fiunt fm id quod petitur in principio ꝛ nō causam ut causaz peccāt manifeste contra diffinitionē syllogismi: quia i syllogismo oportet seq aliud de necessitate: quod nō erat in principio: ꝛ sic oportet q premisse sint causa cōclusionis syllogismi: Qui uero fm cōsequēs reducūtur sicut illi q fiūt fm accns. Qui fm pluresinterrogatiōes ut unam reducūtur ad elenchū eo q peccant cōtra unitatē propositōis: Ibi eni nō sumitur propositio una: ꝛ per consequēs nec propositio: nam eadē est diffinitio unius rei ꝛ rei ut hominis ꝛ unius hominis: simile aūt est in alijs: Unde propositio una unū de uno affirmat. sed nō est ita in propositione plures: in qua predicantur plura de uno uel unū de pluribꝰ: ꝛ propter hoc peccāt cōtra unitatē propositiōis. Itē omnes fallacie in dictione ꝛ fm quid ad simpliciter reducūtur ad ignorantiā elenchi eo q peccat cōtra cōtradictionē. Omnes autē alie fallacie extra dictionē reducūtur in hoc q peccant cōtra diffinitionē syllogismi. Et hec de fallacijs Petri hispani dicta sufficiant.

¶ Postq̄ auctor superiꝰ determinauit de vnaquaq; fallacia fm se: hic oīter determinat de ipsis p comparationē ad elenchū ostēdendo quō oēs deficiunt ꝺtra rationē elenchi: ꝛ p hoc reducūtur ad ignorantiam elenchi. Reducere aūt fallacias ad ignorantiā elenchi est ostendere quō quelibet fallacia peccat ꝺtra aliquā ꝺām elenchi: siue hoc fit rōne syllogismi siue rōne cōtradictōnis. cōtradictio eni est vltima differētia elenchi: ꝛ sicut differētia aduenies generi ꝺstituit spēm sic contradictio adueniens syllogismo ꝺya

Primo lectico constituit elenchum.

sciendū q ignorantia elenchi ut priꝰ dictū est accipit dupliciter. Uno modo specialiter pro omissione vnius illarū quattuor differentiarū elenchi. s. ad idem fm idem sil'r ꝛ in eodem tpe que sibi conueniūt rōne contradictionis tm: ꝛ sicut fm ignorantiā elenchi sumit vna fallacia specialis: sed illo modo nō accipit hic: nec ad ipaz alie fallacie reducūtur. Alio modo capit generaliter pro ignorantia cuiuslibet particule elenchi siue illa ꝺām sit ex parte syllogismi uel cōtradictionis: ꝛ hoc modo fm ignorantiam elenchi nō sumit vnalfallacia spālis: sz ꝺ modo ignorātia elenchi cōis est ad oēs fallacias: ꝛ ꝺ modo accipit hic.

Secūdo sciendū q oēs fallacie in dictiōe q̄ntū ad suos parologismos bēnt reduci ad ignorantiā elenchi cōiter acceptā. Et ratio est: q: reducere ipsas ad ignorantiā elenchi est ostendere quō oēs deficiūt ꝺtra rationē eiꝰ: sed oēs fallacie in dictione peccāt ꝺtra rationem elenchi: quod patet in dictione. vñ ad rationē syllogismi ꝛ cōtradictionis requirūtur vnitas rei ꝛ noīs simul: sed in equiuocatione amphibologia ꝛ figura dictionis nō est vnitas rei: quia ibi dictio vl' ozatio accipitur pro diuersis significatis ꝛ multipliciter. simil'r in compositione ꝛ diuisione nō est vnitas vocis neq; rei: quia nō est ibi eadem oratio fm modū proferēdi. ꝛ similiter in fallacia accentus deficit vnitas rei ꝛ nominis simil': ꝛ sic omnes fallacie in di

Tertio ctione peccant contra elenchum.

sciendū q; sil'r oēs palogismi fallaciarū ex dictionē peccāt ꝺtra elenchū. ad elenchū eni requirit' ꝺclusio nē de necessitate accidere hoc est sequi ex premissis: sed in fallacia accidentis cōclusio nō sequit' de necessitate: iō peccat ꝺtra rationē elenchi. ꝛ q; fallacia ꝺātis est ps fallacie accidentis: nō tm pars subiectiua sed materialis: quia se habz ut inferius ad ipsam rōne terminoꝝ in quibus fit: ideo cō similiter fallacia consequētis peccat cōtra rationē elenchi.

Sed paralogismi fallacie fm q̄d ad simplicit̄ ꝛ ignorantia elenchi nō faciūt ɔdictionē simplicit̄: quā ipis nō est affirmatio ꝛ negatio eiusdē de eodē ad idē fm idez sil̄r ꝛ in eodē tpe: iō peccāt ɔtra elenchū rōne ɔdictōis. Sed paralogismi petitōis p̄ncipij nō de necessitate ostēdunt tuā cōclusio nē: sed in ipsis cōnumerat̄ qō erat in p̄ncipio. Sil̄r in fallacia nō cause ut cause nō fit ꝓbatio cōclusionis: ideo ille fallacie peccāt ɔtra sillogismū ꝓbatiuū: ꝛ p ois ɔtra elenchū. Itē ad elenchū requirit̄ rōne sillogismi q; q̄liber p̄missarū fit ꝓpositio vna: sed in fallacia fm plures interrogatōes ut vnam nō sumit̄ ꝓpositio vna sed plures q̄ nō est ꝓpositio simplicit̄: qz eadē est ratio ꝓpōnis ꝛ ꝓpōnis vni⁹ sicut est eadē rō bois ꝛ bois vni⁹: ideo illa fallacia peccat ɔtra elenchū. Et sic p3 inductiue quō oēs fallacie reducunt̄ ad ignorantiam elenchi p hoc q; paralogismi earū habent aliquā causam defectus cōtra elenchum.

Quarto sciendū q; in palogismis duplex reperit̄ causa defectus. Prima est ex pte rerū uel dictionū quibus fit disputatio p quā oēs palogismi deficiunt ɔtra elenchū. Alia aūt reperit̄ ex pte respondentis q̄ est ignorātia p̄ope cause defect⁹ ipsius paralogismi p̄opē quē respōdens decipitur. Prima est actiua respectu deceptōis: secūda vo passiua. Prima est eētialis paralogismis: secūda vo accidētal̄ ꝛ extrinseca. ꝛ licz illa sit accītalis: tñ paralogismi non pñt causare deceptionē respōdentis sine tali cā defect⁹: ꝛ ideo in q̄libet fallacia est vna cā defectus ex parte nostri ut posset videri inductiue. vnde in equiuocatōe decipimur eo q; ignoram⁹ pluralitatē significatoꝝ dictiōis actualit̄ eiusdē ꝛ in amphibologia p hoc q; ignoram⁹ diuersa significata ozationis actualiter vni⁹. ꝛ sil̄r in qualibet fallacia ignorātia p̄ope cause defectus in respōdente est cā defectus ꝛ deceptionis respōdentis. Ex predictis ergo manifestū est q̄ ꝛ quot sunt fallacie tā in dictione q̄ extra dictionē: ꝛ q̄ sunt cause apparētie ꝛ defectus earū: ꝛ quot sunt modi in qualibet fallacia: ꝛ quō oēs reducūtur ad ignorātiam elenchi.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic: in singul̄ fallacijs ostense sunt cause apparētie ꝛ defectus earū: ergo hic supflue determinat̄ de defectu earū. Secūdo sic: passio solū ɔuenit subiecto: sed ɔdictio est passio enunciationis: ergo nō conuenit sillogismo neq; elencho. Tertio sic: nullū perfectū habet reduci ad impfectū sed magis ecōtra: sed fallacie in dictiōe ꝛ fallacia accidentis sunt pfectiozes fallacia ignorātie elenchi: ergo.

Quarto sic: in fallacia ignorātie elēcbi inferē va ɔdictio in cōclusione: ergo illa fallacia nō peccat cōtra rationē ɔdictionis. Quinto sic: in fallacia petitōis p̄incipij oīs necessario sequitur ex antecedēte: ergo male dr̄ in textu q; in petitōe p̄ncipij cōclusio nō accidit de necessitate.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ q; ꝛz pr⁹ ostē se sint cause fallaciarū fm se nō tñ ostensū est quō ille cause defect⁹ faciūt defectū cōtra rationē elenchi: ideo hic nō supflue determinat̄ de causis defect⁹ fallaciarū p compationē ad elenchū. Ad secūdū dicit̄ q; ꝛz ɔdictio p̄mo ꝛ p se soli ꝓpōni ɔueniat: tñ ex p̄ñti pōt ɔuenire sillogismo rōne sue cōclusionis aut alicui⁹ p̄missarū q̄ ɔtradicit positioni respōdentis. Ad tertiū dr̄ q; ꝛz fallacie in dictione sint pfectiozes fallacia ignorantie elenchi que est vna fallacia spālis: nō tñ sunt perfectiozes fallacia ignorātie elenchi: ut est cōis ad oēs alias fallacias qz illa eminēter ɔtinet in se causas omniū aliarū fallaciaꝝ.

Ad q̄rtū dr̄ q; ꝛz in palogismis ignorātie elenchi sit vera ɔdictio in cōclusione: tñ nō necessario inferē sed apparenē solū ex apparēti ɔdictione p̄missarū. Ad quintū dicit̄ q; ꝛz in petitōe p̄incipij cōclusio seq̄tur de necessitate q̄ntū ad illationē: nō tñ ostendit̄ de necessitate quantū ad ꝓbationē ut ꝓbet ipsam cē necessariā: qō tñ req̄rit̄ ad vez elenchū: iō p̄ ista fallacia sicut oēs alie reducit̄ ad ignorātiaz elenchi. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

Tractatus septimus de paruis logicalibus incipit.

Quum que dicuntur quedam dicuntur cum complexione: ut homo currit. Quedam sine complexione: ut homo: quia est terminus incomplexus.

¶ Iste est septim⁹ tractat⁹ sūmularū mḡri pe.bi. in quo determinat̄ de puis logicalib⁹. ꝛ p̄° de q̄dā ꝓpietate termi q̄ suppō dr̄: Quicq̄dē tractat⁹ p̄ma sui diuisione diuidit̄ in duas ptes. In p̄ma p.b. ponit aliq̄ p̄ambula valētia ad itelligēdū suppōnem ꝛ spēs ei⁹. In scōa pte determinat de ipsa suppōne. Scōa ps incipit ibi: suppō ē acceptio. Itē p̄ma ps diuidit̄ in duas. In p̄ma ponit duas diffinitiōes. In scōa pōit diffinitōz termi. Est g̃ p̄ma diuisio tal: Eoꝝ q̄ dr̄ q̄dā dr̄ cū oplexiōe ut hō currit. q̄dā sine cōplexiōe: ut hō p se ul̄ aīal p se. Cui⁹ diffinitōis rō ē: qz cuilibz voci significatiue ad placitū cozr̄ndet ocept⁹ simpl̄r ul̄ cōplex⁹. si p̄mū sic sūt ea q̄ dr̄ sine cōplone. si secūdū sic sūt ea q̄ dr̄ cū cōplexiōe.

Primo sciēdū q; hui⁹ tractat⁹ sic ꝛ alioꝝ q̄ntoz sūt cāe. s. efficiēs: māl: forlis ꝛ final̄. cā efficiēs fuit mḡr p.h. q̄ hūc tractatū a diuersis libz logice exiit. Cā māl̄ ē tmin⁹ suppones q̄ dr̄ subiectū attributōis h⁹ tractatus. Cui⁹ rō ē: qz ibi ɔsideraf vox ꝛ significatio q̄ sunt p̄ncipia tmuni suppōnēt: ꝛ suppō q̄ ē ꝓpietas ei⁹: ꝛ tmin⁹ vlis ꝛ pticular̄ q̄ sūt ptes subiectīe tmī suppōnēt: g̃ tmin⁹ suppones ē subiectū h⁹ tractat⁹. Cā aūt forlis ē duplex. s. forma tractat⁹ q̄ ē diuisio h⁹ tractat⁹ i duas ptes p̄ncipales ut dcm̄ ē. Et forma tractādi q̄ ē diffinitiua: diuisiua: ꝛ exēploꝝ positiua. Oz cā finalis est duplex. s. intrinseca q̄ est cōpleta cognitio termini supponētis. ꝛ extrinseca est cognitio enūciationis

Secūdo ꝛ cuiuslibet argumētationis sciēdū q; iste tractat⁹ ē vtil̄ ad cogoscēdū vitatē ꝛ falsitatē enūciatōis: qz suppō ē q̄dā p̄opetas p̄ncipioꝝ enūciatōis: ex quoꝝ mutatōe sepe variaf vitas ul̄ falsitas in enūciatōibus. Est etiā vtil̄ ad argumētatōes sophisticas cognoscēdas: ꝛ spāliť ad argumētatōes falkyie figure dictiōis q̄ ꝓuenit ex diuersa suppōne terminoꝝ. vñ aliq̄ hūc tractatū ozdināt post tractatū fallaciarū: ꝛ istud cōiter est in plurib⁹ textib⁹: ꝛz meli⁹ ut videt̄ ozdinād⁹ ē post tractatū p̄dicamētoꝝ: qz in isto tractatu determinat̄ de termino incōplexo sic̄ in tractatu p̄dicamētoꝝ. valet etiā iste tractatus ad noticiam enūciationis ꝛ fallaciarū: ꝛ generaliter

Tertio ad noticiam cuiuslibet argumētationis. sciēdū q; hec diuisio ꝓpt̄ aliū ꝛ aliū finez ponit̄ h ꝛ in antep̄dicamēt̄: qz in antep̄dicamēt̄ ponit̄ ut p ipam sciaf q̄ sūt reponibilia in p̄dicamēto cuiusmodi sūt tmini incōplexi: ꝛz h ponit̄ ut p eā sciaf q̄ tmini supponūt cuiusmodi sūt tmī incōplexi: ꝛ q̄ nō cuiusmodi sūt cōplexi.

Quarto sciēdū q; sic̄ dictū ē in antep̄dicamēt̄ q; i diuisiōe ātep̄dicamētale dicibile qō ē diuisū capit̄ large ut idē est qō significabile p vocē ꝛ nō ut idē ē qō p̄dicabile: ita i ista diuisiōe dicibile capit̄ large ꝓ oi eo qō dicēdo ꝓferr̄: al̄ oplexū nō ɔtinēt sub diuiso. ꝛ p h p̄z titulus cause ozdo ꝛ vtilitas hui⁹ tractat⁹ ad p̄cedentes.

Sz cōtra p̄dcā arf p° sic: ista diuisio ē vtiū antep̄dicamētū: g̃ nō dz h poni. 2° sic: incōplexū ē ps cōplexi g̃ nō dz diuidi ɔ cōplexū: ꝛ sic p̄dcā diuisio ē insufficiēs. 3° sic: termin⁹ suppones ē q̄d cōplexū: g̃ nō ē subiectū attributōis h⁹ tractat⁹. 4° sic: vnusq̄sq; tractat⁹ dz denoīari a suo subiecto attributōis: ꝛz iste tractat⁹ denoīaf a suppōe: g̃ suppō dz ee subiectū attributōis ei⁹: ꝛ

per ꝺ̄ñs termin⁹ ſupponēs non eſt ꝺ̄ ſubiectū attributōis.

Quinto ſic: nullū ens ꝑ accīs eſt ſubiectū attributiōis: ꝫ termin⁹ ſupponens eſt ens ꝑ accīs qz addit enti ꝑ ſe: ergo termin⁹ ſupponēs nō eſt ſubiectū iſtius tractatus.

Ad argumēta. Ad primū dicitur ꝙ negat conſequētia: qz diuerſimode ponit hic ⁊ in anteꝓdicamētis ut dictū eſt in tertio notabili. Ad ſecūdū oꝝ ꝙ diſtinguit ꝺ̄ñs: qz incōplexū pōt capi dupliciter. Uno modo formaliter. ſ. ꝓ eo ſecūda intētione: ⁊ iſto modo nō eſt ꝑs cōplexi: ímo formaliter diſtinguūtur cōplexū ⁊ incōplexū. Alio mō pōt capi māliter. ſ. ꝑ eo cui attribuit intētio incōplexi: ⁊ ſic bene eſt ꝑs cōplexi māliter ſūpti: nec illo modo diuidit ꝺ̄ñs cōplexū. Ad tertiū oꝝ ꝙ ꝫ termin⁹ ſupponēs ſit q̄d cōplexū ſm vocē: tñ eſt q̄d incōplexū ſm intellectū. Ad q̄rtū dicit ꝙ nō oportet tractatū ſemp denoīari a ſubiecto attributiōis: ꝫ q̄ſq denoīat a paſſiōe ſubiecti ſicut iſte: q̄ſq a diſcipulo ſicut liber platonis a tbi mēo: q̄ſq a ꝑte ſubiectiua: ⁊ quandoq ab aliquo ſupiori.

Ad quintū oꝝ ꝙ ꝫ ens ꝑ accīs q̄ō eſt caſuale ⁊ fortuitus nō ſit ſubiectū alicui⁹ libri: tñ ens ꝑ accīs cui⁹ additamentū nō diminuit rationē ei⁹ cui addit bñ ē ſubiectū attributionis alicui⁹ tractat⁹: ⁊ ſic eſt ꝺ̄ de termino ſupponēti.

Tertius modus ut hic ſumit eſt uox ſignificans uel uel ꝑticulare: ut hō uel ſortes ⁊ ſic de alijs. Terminoꝝ autē incōplexoꝝ unuſqſq aut ſignificat ſubſtātiā: aut q̄litatē: aut q̄ntitatē: aut ad aliqd aut agere: aut pati: aut ubi: aut q̄n: aut ſitus: aut habitus. Significatio ut hic ſumit eſt rei ꝑ uocē ſm placitū repñtatio. Quare quia oīs res aut ſit uel is aut particularis oportet dictiões nō ſignificātes uel uel ꝑticulare nō ſignificare aliqd: ⁊ ſic nō eēnt termini ut hic ſumit terminus: ut ſigna uel ia uel ꝑticularia. Significationū alia eſt rei ſubſtantiue: ⁊ hec fit ꝑ nomē ſubſtātiuū: ut hō. Alia eſt rei adiectiue: ⁊ hec fit ꝑ nomen adiectiuū uel ꝑ uerbū: ut currit uel albꝰ q̄ nō ꝓpꝛie ſignificatio ſubſtātiua uel adiectiua: ꝫ ſignificat aliqd ſubſtātiue uel adiectiue. Et ſignificare aliqd adiectiue uel ſubſtātiue ſunt modi uocū: qz adiectiuatio ⁊ ſubſtantiuatio ſunt cōpotes modi ⁊ differētie rerū q̄ ſignificāt ⁊ nō ſignificatiões: Noia uero ſubſtātiua dicūtur ſupponere: ꝫ noia adiectiua uel uerba dicuntur copulare.

¶ Poſtq̄ autor ſupius poſuit diffinitionē dicibilis: hic ꝺ̄ñter ponit diffinitionē termini dicēs ꝙ termin⁹ eſt vox ſignificās vle uel ꝑticulare. In qua diffinitōe ponit vox loco gn̄is. deinde addit vle uel ꝑticulare. i. rem vlem uel ꝑticularē ad ꝺ̄riaz ſincathegreumatū ꝓpriationū ⁊ negationū q̄ nō ſūt termini ut ꝺ̄ capit termin⁹: nec illis ꝺuenit ſupponere aut copulare. vñ ꝑz ꝙ ſigna vlia uel ꝑticularia: ut oīs nullus aliqs nō ſunt termini ut ꝺ̄ ſumit termin⁹: qz ſigna vlia uł ꝑticularia nō ſignificāt rem vlem uel ꝑticularē: ſed ſignificāt q̄n vł iter ꝓ quanto denotāt terminū cōem ſupꝛa quē cadunt teneri vł iter. i. ꝓ oīb⁹ ſuis ſuppoſitis. uel

Primo particulariter id eſt ꝓ aliquo.

ſciendū ꝙ terminoꝝ incōplexoꝝ vnuſqſq aut ſignificat ſubſtātiam aut q̄litatē ⁊c. quequidē diuiſio termini incōplexi ponit in textu: ⁊ etiā habet in ꝓncipio ꝓdicamētoꝝ ſed ꝓpt aliū finē habet ibi ⁊ in iſto paſſu. nam in ꝓdicamētis ponit ad cognoſcēdū numerū ꝓdicamētoꝝ: hic aūt ponit ad cognoſcendū numerū terminoꝝ ſuppoſitiuū. vñ ibi nō diuidit termin⁹ incōplexus in tota ſua cōitate alias mēbra ſil sumpta nō ꝺuerterētur cū diuiſo: ꝫ ſolū diuidit termin⁹ incōplexus ſignificās rem vlem uel ꝑticulare ꝓponibilē in ꝓdicamento. Iſta aūt diffinitio eſt hic ad duo neceſſaria. Primū eſt ad videndum rem ſignificatā ꝑ terminū cui⁹ nature ꝓdicamētal⁹ ſit. Secūdū eſt qz poſteri⁹ dicet ꝙ noia ſubſtantiua ſupponūt: n oia vo adiectiua ⁊ etiā vba copulant ⁊ appellant. hoc aūt ſciri nō pōt niſi ex ꝑte rerū ſignificatarū ꝑ terminos: nō iſta diuiſio ſecūdario valet ad ſciēdū q̄ termini ſupponūt ⁊ q̄ copulāt.

Secundo ſciendū ꝙ autor ꝺ̄ñter ponit diffinitionē ſignificatōis termini dicēs ꝙ ſignificatio termi ē rei ꝑ vocē ſm plurimū repñtatio. In q̄ diffinitiōe ponit repñtatio loco gn̄is. deinde ponit rei ad ꝺ̄riaz ſignificatōis dictionū ſincathegreumatica: que quidem dictões nō ſignificāt res ꝫ diſpoſitões rerū: ⁊ ibi capitur res ꝓ illo q̄ pōt alteri illoꝝ ſubijci uel de altero ꝓdicari. deinde ponit ꝑ vocē ad ꝺ̄riam ſignificationū ſcripturarū. vltio ponit ſm plurimū ad ꝺ̄riam ſignificatōis nāliſ ⁊ ſic ꝑz intellect⁹ diffinitōis ex q̄ infert autor in textu ꝙ q̄ oīs res ſit vlis uel ꝑticularis oportet dictões nō ſignificantes vle uel ꝑticulare. ſ. rem vlem uel ꝑticularē nihil ſignificare ut ꝺ̄ ſumit ſignificatio: ⁊ ſic nō eē terminos ut ꝺ̄ capit termin⁹. vñ aliter determinat ꝺ̄ de incōplexis ⁊ in libro ꝓdicabiliū ⁊ ꝓdicamētoꝝ: qz in illis determinat de incōplexis ſub rōne ꝓdicabil⁹ uł ordinabil⁹ in gnē. ꝺ̄ aūt determinat de ipſis in habitudie ad rē quā ſignificāt ſm quā ipſis ꝺuenit ſupponē uł copulare appellare ⁊ reſtringē ⁊ ampliare.

Tertio ſciēdū ꝙ duplex eſt ſignificatio: q̄dā eſt nāliſ ſicut paſſiones in aīa nr̄a exiſtes nāliter ſignificāt res quarū ſunt exp̄ſſe ſil̄itudines: ⁊ de tali nō intelligit hic. Alia eſt ſignificatio ad placitū. ⁊ tal⁹ eſt duplex q̄daz eſt ꝓmo ⁊ ꝑ ſe ad placitū ſicut eſt ſignificatio ꝓlatarū vocū ſignificatiuarū ad placitū: ⁊ tal⁹ ſolū ꝺ̄ diffinit. Alia ē ad placitū ſcōario ſiue ex ꝺ̄ñti: ⁊ de tali nō ē ꝺ̄ ad ꝓpoſitū.

Quarto ſciendū ꝙ ut oꝝ in textu ſignificationū alia eſt rei ſubſtantiue q̄ fit ꝑ nomē ſubſtātiuū: alia rei adiectiue q̄ fit ꝑ nomē adiectiuū ſeu ꝑ vbū. Cuius diuiſionis ratio eſt: qz oīs res ſignificat ut in ſe aut in alia. Si primū ſic eſt ſignificatio ſubſtantiua. Si ſecūdū ſic eſt ſignificatio adiectiua. vñ hec diuiſio ſumit ex parte rei ſignificate: qz ſubſtantiuatio ⁊ adiectiuatio ſunt modi rerū: nō tñ abſolute ſed rerū ſignificatarū ꝑ terminos eo ꝙ eſt eadē res q̄ in accīti⁹ ſignificat ꝑ adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū ſicut ꝑ albū ⁊ albedinē: ⁊ tñ in vno eſt ſignificatio adiectiua: ⁊ in alio ſubſtātiua. albū enī ſignificat formā accītalem ut alteri inherentē: albedo vo eā ſignificat ut ꝑ ſe ſtantē ⁊ nō ut alteri inherentē. Ex quib⁹ ꝑz q̄d eſt termin⁹ ⁊ q̄d ſit ſignificatio termini: ⁊ quomodo diuiditur ſignificatio

Contra predicta ⁊ q̄ eſt diuiſio termini. arguit ꝓmo ſic: vni⁹ rei eſt tñ vna diffinitio: ſed termini eſt alia diffinitio. ſ. ꝙ termin⁹ eſt oꝝ o indicās q̄d eſt eſſe rei: ergo hec nō eſt ſufficiens. Secūdo ſic: otra diffinitionē ſignificationis: qz ſi eēt ſufficiēs ſeq̄reť ꝙ termini vles nihil ſignificarēt: ꝺ̄ñtia tenet qz nō pōt ſignificare niſi rē vlem: ſed nulla res ē vlis ex ꝑte rei: ergo termini cōes nihil ſignificāt. Tertio ſic: oīs ⁊ nullus aliq̄d ſignificāt. ſ. q̄ntitatē: ⁊ tñ nō repñtant rē ſm plurimū: ergo diffinitio nō ꝺuenit oī ꝺ̄tento ſub diffinito. Quarto ſic: hec diffinitio nō ꝺuenit ſignificationi

passionū q̄ sunt in aīa: nec significatōi scripturarū: ergo nō ꝺuenit oī ꝺtēto sub ꝺffinito. Quīto sic: si ista ꝺffinitio eēt sufficiēs seq̄reť q̄ ℓmini sc̄ōe intentiōis nihil significarēt qō ē falsū. ꝺña tenet qz nō repugnant rē: sz ens rōnis tñ.

Ad argumēta. Ad p̄mū ꝺicit q̄ terminus ut sufficit in ꝓpositocapiať duplicit. vno modo ꝓ ꝺffinitiōe q̄ddītatiua rei z isto mō accipit ab Aristo. p̄mo thopicoꝝ vbi ꝺicit q̄ terminus est oratio indicās q̄d est esse rei p essentialia. Alio mō capitur termin⁹ ꝓ eo in quē resolui ꝓpositio z isto mō accipit ab Aristo. in p̄mo prioꝝ z a ꝑe. hiſ. in p̄mo tractatu vbi ꝺicit q̄ quedā ꝓpōnes catbegorice pticipant vtroq; termino z etiā in isto tractatu in pñti ꝺffinitōe. Ad secundū ꝺicit q̄ negať consequentia z ad ꝓbationē ꝺicit q̄ res a pte rei sūt vniuersales in potentia: sz nō fm actū vniuersalitatis.

Ad tertiū ꝺicit q̄ negať maior: z ad ꝓbationez ꝺicit q̄ nō significāt quantitatē ꝓprie ꝺictā q̄ est res nāe: sz significant quantitatē methaphorice sumptā q̄ non est res ut ibi accipit. Ad quartū ꝺicit q̄ soluit ex tertio notabili.

Ad quintū ꝺicit q̄ termini secūde intentiōis significāt rem habentē esse rōnis: sz nō habentē esse reale: z hoc sufficit ad hoc q̄ habeant significationē ad placitum: de qua est hic ad ꝓpositum.

Suppositio ē acceptio termini substātiui ꝓ aliquo. Differunt aūt suppositio z significatio: qz significatio fit p ipositionē uocis ad significandum rem. Suppositio est acceptio termini iā significātis rem ꝓ aliquo: ut cū ꝺicit hō currit. iste termin⁹ homo tenet stare ꝓ ſorte platone z sic de alijs. Añ significatio p̄ioꝝ est suppositione z differūt in hoc: qz significatio est uocis: suppositio uero est termini iā cōpositi ex uoce z significatiōe: ergo supponere z signlficare nō sunt idē: sz differunt p locum a ꝓiugatis. Itē significatio est signi ad signatū. supoositio uero est supponentis ad suppositū: ergo suppositio non est significatio. Copulatio est acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo.

¶ Postq̄ auctor posuit ꝺffinitionē termini z significationis: z etiā ꝺffinitiones eozūdem: hic cōsequenter ꝺffinit suppositionē ꝺicens: Suppositio est acceptio termini substantiui ꝓ aliquo. vñ in p̄dicta ꝺffinitione ponit acceptio loco generis. z ponit termini adiectiui: z ponit ꝓ aliquo. i. ꝓ re significata ad differentiā suppositiōis grāmaticalis que est relatio suppositi ad appositū de qua non est hic ad ꝓpositum. z ille ablatiuus aliquo nō tenet in ꝺffinitione ꝓ pticulari suppposito: sed tenetur cathegorice ꝓ re vlente. vnde patet q̄ ꝺffinitio p̄dicta est sufficiēs: z posset ꝓbari p conditiōes bone ꝺffinitiōis que sibi cōueniūt.

Primo sciendū q̄ suppositio p̄t capi ꝺupliciter. vno mō ꝓ suppositiōe reali sicut ꝺicim⁹ q̄ paries supponit fundamentū: z de tali nō est hic ad ꝓpositum. Alio mō p̄t capi ut est ꝓprietas vocis significatiue: z talis est duplex: qz p̄t capi ut est relatio termini supponentis ad rem suppositā q̄ suppositio est in termīo actiue: sicut in eo q̄ ponit sub se rem significatā p ipsum: z est in re patiue: z sic de suppositiōe est hic ad ꝓpositum. Alio mō potest capi ut est relatio suppositi ad appositū: sicut in grāmatica nomen supponit verbo: z de tali nō est hic ad ꝓpositum.

Secūdo sciendū q̄ termin⁹ substantiu⁹ supponit extra ꝓpositionem z in ꝓpositiōe: qz ad suppositionē ut hic capiť sufficit res substantiue significata cū termino substātiuo accepta ꝓ illa re: qz suppositio nō ꝺicit nisi relationē termini ad rem p ipsū significatā. modo termin⁹ substantiu⁹ extra ꝓpositionē p̄t accipi ꝓ re significata p ipsum z etiā in ꝓpositiōe iō z̄c. vñ ponētes adiecti tū supponē ut Buridan⁹ abutunť suppositiōe: qz res adiectiue sic̄ta nō bz modū suppositi: sz forme alteri inherētis.

Tertio sciendū q̄ ꝺifferētia est inē suppositionez z significationē: ut ꝺicit in textu: qz significatio est ꝓprietas vocis impōsite ad significandū rem: sz suppositio est ꝓprietas termini iā rem significātis. Ex quo sequiť alia ꝺifferentia: qz significatio est ipsi⁹ vocis: sz suppositio est termini cōpositi ex voce z significatōe. Item ꝺiffe runt: qz significatio z relatio signi ad signatum. suppositio vo est relatio termini supponentis ad rem suppositā. vnde licet suppositio aliquid supaddat significationi z sit in minus quantū ad ea in quib⁹ reperiūť: nō tñ est essentialiter significatio: qz nō addit significationi sicut spēs generi vel inferi⁹ superiori: sz nominat aliam ꝓprietatē a significatiōe minus tñ cōmunē z p̄supponentē significationez: sicut ꝺicimus q̄ albedo p̄supponit superficiē in suo subiecto. Significatio enī reperiť tam in termino substātiuo q̄z adiectiuo Suppositio vo solum reperiť in termino substantiuo.

Quarto sciendū q̄ copulatio in textu sic ꝺiffiniť Copulatio ē acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo. in qua ꝺiffinitiōe ponit acceptio loco generis. z ponit termini adiectiui ad differentiā suppositiōis. z debz capi nō adiectiuus ꝓ ꝺictiōe significāte adiectiue rem que potest p̄dicari p se in ꝓpositiōe. z deinde ponit ꝓ aliquo. i. ꝓ re significata p ipsū terminū adiectiuū ad differentiā sincathegoreumatū. vnde ibi nō capiť copulatio ut est ꝓprietas copule copulantis p̄dicatū cū subiecto in ꝓpositione cathegorica vel ipothetica. sed capiať ut est ꝓprietas termini adiectiui copulātis se suo substantiuo. adiectiua ḡ adiectiue tenta habēt copulare vel appellare solū z nō supponere sz adiectiue sūpta substantiue in neutro genere bñ p̄nt supponere. vnde vle z pticulare substantiuū z adiectiuū nō eq̄liter respiciūt terminū rōne sue qualitatis: qz vle z pticulare adiectiuū z substantiuū nō equaliť respiciūt terminū ratione sue qualitatis: qz vle z pticulare respiciūt terminū ratione sue qualitatis essentialis q̄ si sit plurib⁹ cōmunicabiľ cōstituit terminū cōmunē seu vlem. si vo talis q̄litas essentialis a qua nomen imponiť nō sit cōmunicabilis plurib⁹ tūc cōstituit terminū pticularē vel singularē. sz adiectiuū z substantiuū respiciūt terminū rōne qualitatis accidētalis: qz fm q̄ talis termin⁹ significat rem suā p modū p se stantis ꝺicit substātiuū: sz fm q̄ significat rē suā p modū alteri adiacētis vel adiectiuū. z sic vle z pticulare p̄r⁹ respiciūt terminū significatiuū ratiōe qualitatis essentialis q̄z substantiuū z adiectiuū.

Sed contra p̄dicta arguiť p̄mo sic: in ista ꝓpositione albū est aīal. albuz supponit z tñ nō est terminus substantiu⁹: ḡ male ponit substantiuū in ꝺffinitiōe suppositionis. Secūdo sic: si terminus substantiu⁹ supponeret oporteret q̄ res significata p ipsuz sibi supponereť: sz hoc, ē falsū: qz ut ait plato: sermo est subiectus rei z nō res sermonī: ergo termin⁹ substātiu⁹ nō supponit. Tertio sic: si ꝺiffinitio esset sufficiens sequereť q̄ termin⁹ substantiu⁹ supponeret extra ꝓpositionē qz posset capi ꝓ aliquo: sz hoc est falsū: qz suppositio est substātiui respectu vbi qō apponiť.

Quarto sic: si ꝺicta ꝺffinitio esset sufficiens sequereť q̄ null⁹ termin⁹ substātiu⁹ supponeret simpliciť aut naturaliť ꝺña est falsū ut postea videbiť: ꝺña tenet: qz signuz pticulare facit suppositionē psonalē: ḡ p hoc qō ꝺicit ꝓ aliquo significať q̄ ois suppositio sit psonalis. Quīto sic: copula

ꝓpositiõis dicit copulare ⁊ tamen non est adiectiuũ: ergo copulatio male diffinit ꝙ est acceptio termini adiectiui.

Ad argumenta. Ad ꝓmũ dicit ꝙ album põt capi dupliciter. Uno mõ adiectiue ⁊ sic nõ ꝺuenit sibi supponere ꝑ se nec subiici ꝑ se in ꝓpositiõe. Alio modo põt capi substantiue in neutro genere ⁊ sic sibi cõuenit supponere ⁊ subiici in ꝓpositione ⁊ isto mõ capit in ista ꝓpõne. Ad secũdũ dicit ꝙ res significata p terminũ põt dupliciter cõsiderari. Uno mõ ut ē causa siue conceptiõis ꝑ suã similitudinẽ in alia nostra ⁊ ex cõsequenti causa impositiõis vocis significatiue; ⁊ sic sermo est subiect⁹ rei: ⁊ nõ ecõuerso. Alio mõ põt considerari res in rõe significati p terminũ: ⁊ sic res significata p terminũ est subiecta sermoni: ⁊ sic supponit: ⁊ isto mõ logic⁹ cõsiderat res. Ad tertiũ dicit ꝙ solutũ est ꝑ ꝓdicta. Ad quartũ negat oña: qz illud ꝓnomen aliquo non capit ibi ꝑticulariter siue sincathegoreumatice. Sz indiffinite ⁊ cathegoreumatice sicut prius dictũ est. Ad quintũ dicit ꝙ copula ꝓpositiõis ⁊ adiectiue dicunt diuersimode copulare: qz copula ꝓpositionis copulat ꝓdicatum cũ subiecto vel vnaz ꝓpositionẽ cũ alia: ⁊ iõ dicit nota eoꝝ q̃ de altero dicunt: ⁊ sic sibi ꝺuenit copulare actiue ⁊ nõ copulari. Sz adiectiua copulãt se rõne sui modi significandi suis substantiuis: iõ adiectiua copulant ⁊ copulant. copulant enĩ ratiõe rerũ significataz ꝑ ipsa. Sz copulant ꝑ suũ modũ significandi q̃ est significare p modũ alteri inherẽtis vel adiacẽtis: ⁊ ita conuenit ipsis nõ solum copulare: Sz etiã copulari.

Suppositionũ alia cõis alia discreta. Suppositio cõmunis est que fit p terminũ cõmunẽ: ut hõ aial. Discreta est q̃ fit p terminũ discretũ ut sortes. uel p terminũ cõem cũ ꝓnoie demonstratiuo ꝑmitiuo ꝑmatiue speciei: ut iste hõ est q est terminus discretus. Jtẽ suppositionũ cõmuniũ alia naturalis: alia accidentalis. Suppositio naturalis est acceptio termini cõis ꝓ oibus bis pro qbus aptus natus est ꝑticipari: ut iste terminus hõ ꝑ se sũptus supponit pro oibus hoibus tam q sũt q erũt ⁊ q fuerũt. Accidẽtalis suppositio est acceptio termini cõis pro oibus pro qbus exigit suũ adiunctũ: ut hõ currit. iste terminus hõ supponit pro oibus hoib⁹ pñtibus. Et cũ dicit hõ fuit uel currit supponit pro preteritis. Et cũ dicit hõ erit uel hõ curret supponit pro futuris. Et sic habet diuersas suppositões sm diuersitatẽ eoꝝ que ei adiungunt.

C Postq̃ autor posuit diffinitionẽ suppositiõis: ⁊ differentiã inẽ suppositionẽ ⁊ significationẽ. ac etiã diffinitionẽ copulatiõis: hic consequenter ponit diuisionem suppositionis dicẽs ꝙ suppositionũ alia est cõis: alia est discreta. Suppositio cõis est illa q̃ fit p terminũ cõem sicut hõ habz suppositionẽ cõez. Sz suppositio discreta est illa q̃ fit p terminũ discretũ vel p terminũ cõem cũ ꝓnoie demõstratiuo ꝑmitiuo: sicut iste hõ vel soz. oꝝ hr̃e suppositionẽ discretaz. Cui⁹ diuisionis rõ est: qz ois suppositio est acceptio termini substãtiui ꝑ aliquo. vel ḡ ꝑ singulari supposito vel nõ. si ꝓmũ sic est suppositio discreta. si secũdũ sic est suppõ cõis.

Primo sciẽdũ ꝙ suppositio cõis sic diuidit: ꝙ suppositionũ cõmuniũ alia est nãlis: alia accidentalis. Cui⁹ rõ est: qz suppositio cõis est acceptio termini substantiui cõis. vel ḡ ꝑ se sũpti aut cũ addito. si ꝓmũ sic est suppositio nãlis. si secũdũ sic est suppõ accidentalis.

Secũdo sciendũ ꝙ qz suppositio nãlis conuenit termino ꝑ se sũpto. i. sine addito: iõ ꝺuplici de cã põt dici nãlis. Prima est qz talis suppositio cõuenit termio nõ rõne extrinseci alicui⁹ sibi additi: iõ terminus ex sua nã illã suppositionẽ bz. Alia est cã qz talis suppositio cõuenit termino rõne sue forme q̃ dicit nã termini iõ cõueniẽter dicit nãlis. Sz suppositio dr̃ accidẽtalis: qz cõuenit nõ rõne alicui⁹ extrinseci sibi adiũcti: ⁊ nõ dicit accidentalis: qz accidentaliter cõuenit termino cũ sit quedã ꝑ prietas ei⁹. vñ adiectiua nõ dicunt nãliter copulare seu appellare sicut termini substantiui nõ dicunt naturaliter supponere eo ꝙ adiectiua significãt formã suã ut in alio: ideo adiectiua semp insunt alteri explicite vel implicite.

Tertio sciendũ ꝙ suppositio nãlis est acceptio termini cõis ꝑ oib⁹ illis a quib⁹ sua forma nata est ꝑticipari: ut hõ ꝑ se sũptus supponit ꝑ hoib⁹ q̃ sũt fuerũt ⁊ q̃ erũt. Jn qua diffinitiõe ponit acceptio loco generis ⁊ ponit termini cõis ad differẽtiã discrete suppõnis. reliq̃ vo ꝑticule ponunt ad differentiã suppõnis accidẽtalis. vñ forma termini i ꝓposito dicit nã cõis cõicabilis multis significata p terminũ cõem: q̃ quantũ est de se põt accipi pro pñtib⁹ ꝑteritis ⁊ futuris a qua ut dictũ est suppositio dicit naturalis ⁊ semp cõuenit termino extra ꝓpositionẽ ⁊ sine quocũq; addito ⁊ sic dicta diffinitio est sufficiens.

Quarto sciendũ ꝙ suppositio accidentalis est acceptio termini cõis ꝑ oib⁹ illis ꝑ quib⁹ exigit adiunctũ: ut hõ est. hõ tm̃ supponit ꝑ pñtib⁹ rõe illi⁹ verbi est pñtis tpis q̃ sibi adiũgit. ñliter hõ albus. hõ tm̃ supponit ꝑ hoib⁹ albis. vñ in diffinitiõe capit acceptio loco generis ⁊ termini cõis ponit ad differentiam suppõnis discrete. ⁊ residuũ ponit ad ꝺiam suppõnis nãlis. Nõ est aũt ponẽda suppositio mãlis: qz suppositio est termini iã significãtis rẽ: ḡ solũ ꝺuenit termio significatiue sũpto ⁊ nõ mãliter. Jtẽ dictũ est ꝙ suppõ est termini iã cõstituti ex voce ⁊ nõ significatiõe: ḡ nõ cõuenit dictiõi mãliter sũpte.

Contra predicta arguit ꝓmo sic: suppositio est actus: Sz actus ⁊ opatiões sũt singulariũ ⁊ suppositoꝝ. Uñ vult Aristo. in ꝓhemio metaphisice: ḡ nulla est suppositio cõis. Secũdo sic: suppositio sequit significationẽ termini q̃ est ad pluriũ ḡ ois suppositio est ad pluriũ: ⁊ ꝓ oñs nulla est naturalis.

Tertio sic: si esset aliq̃ suppositio nãlis cõueniret termio sm se sũpto Sz hoc nõ põt esse: qz suppositio est relatio supponẽs ad suppositũz: ḡ nõ cõuenit termino ꝑ se sũpto: Sz cũ supposito. Quarto sic: suppositio accidẽtalis est suppositio p accidens: ḡ nõ debet dici suppositio. Quinto sic: in istis ꝓpõnib⁹ amo est verbũ. amo est dictio dissyllaba subiecta supponũt ⁊ nõ nisi mãliter: ḡ est ponenda suppositio mãlis ut posuit Buridan⁹.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũz dicit ꝙ actus põt capi dupliciter. vno mõ ꝑ actu illo q̃ dicit opatio ⁊ sic capit in illa auctoritate Aristo. Sz illo mõ ꝓpositio nõ dicit actus. Alio mõ capit actus p forma rei siue sit substãtialis siue accidentalis: ⁊ sic suppositio dicit actũ cũ sit forma quedã accidentalis termini substãtiui. Ad secũdũ negat oña: qz suppositio distinguit a significatiõe ut prius dictum est.

Ad tertiũ dicit ꝙ suppositio de q̃ hic ad ꝓpositũ est relatio termini supponẽtis ad rem suppositã: iõ nulla suppositio cõuenit termino sine additiõe rei ꝑ q̃ supponit: Sz aliq̃ sibi bñ cõuenit sine additiõe alicuius rei extrinseci. Ad quartũ dicit ꝙ solũ est ex ꝓdictis. Ad quintũ dicit ꝙ ut prius dictũ est ꝺuplex est suppositio: quedã est relatio termini ad rem significatã: de qua solũ ē ad ꝓpositũ: ⁊ de tali

suppositione predicta subiecta illaꝝ ꝓpõnũ non supponũt. alia est suppositio q̃ est relatio suppositi ad appositũ: q̃ dicit grãmaticalis: ⁊ isto mõ subiecta p̃dictaꝝ ꝓpositionũ bñ supponũt: q; hoc mõ nõ ẽ aliud q̃ reddere suppositũ vbo.

Accidentalium suppõnũ alia simplex alia psonal'. Suppositio accidẽtalis simplex est acceptio termini cõis ꝓ re vl'i significata p ipsũ terminũ ut cũ dicit hõ est spẽs: aial est gen⁹. Jbi iste termin⁹ hõ supponit ꝓ hoie in cõi ⁊ nõ ꝓ aliquo inferiori. Et sil'r etiã dicendũ ẽ de quolibet termino cõi: ut risibile est ꝓprium. rõnale est dria. albũ est accidens. Jtẽ suppõnũ simpliciũ alia est termini cõis in subiecto positi: ut hõ est spẽs. iste termin⁹ hõ simplicẽ hz suppositionẽ: q; solum supponit ꝓ nã spẽi. Alia est termini cõis positi in p̃dicato p̃opõnis affirmatiue: ut ois hõ ẽ aial ibi iste termin⁹ aial i p̃dicato posit⁹ simplicem hz suppõem q; solũ supponit pro nã generis. Alia est termini cõis positi post dictionẽ exceptiuã: ut oẽ aial p̃ter hoiem est irrõnle. ibi iste termin⁹ hoiem simplicẽ hz suppõez q; nõ lz fieri descensũ sub ipo Eñ nõ sequit oẽ aial p̃ter hoiez ẽ irrõnale: ergo oẽ aial p̃ter hũc hoiem ẽ irrõnale ex quo ibi ẽ fallacia figure dictiõis procedendo a suppõne simplici ad psonalem. Sil'r hic hõ ẽ spẽs: ergo aliqs hõ est spẽs Et sil'r hic ois hõ est aial: ergo ois hõ est hoc aial. Jn oib⁹. n. istis ⁊ sil'ib⁹ fit processus a suppõne simplici ad suppõez psonalem. Q; aũt termin⁹ in p̃dicato posit⁹ simplicẽ hz suppositionẽ p;: q; cũ dicit oiuz oppositoꝝ cadẽ est disciplina. nisi ille termin⁹ disciplina simplicẽ hzẽt suppositõez sic fieret descensus sub ipso ⁊ esset falsa. nulla. n. ptcularis disciplina ẽ oiuz ꝓtrioꝝ. medicina. n. nõ ẽ oiuz ꝓtrioꝝ: ſz solũ sani ⁊ egri. grãmatica. n. nõ est oiuz ꝓtrioꝝ ſz solũ cõgrui ⁊ icõgrui. logica ueri ⁊ falsi ⁊ sic de alijs. Personalis aũt suppõ est acceptio termini cõis pro suis iferioꝛib⁹: ut cũ dicit hõ currit. iste terminus hõ supponit pro suis iferioꝛib⁹. Jtẽ psonaliũ suppõnũ alia est determinata alia est ꝓfusa. Determinata suppõ est acceptio termini cõis indifinite sũpti uel cũ signo pticulari: ut hõ currit uel aliqs hõ currit Et dicit utraq; illaꝝ determinata: q; lz in utraq; istarũ iste termin⁹ hõ supponit ꝓ oi hoie tã currẽte q̃z nõ currẽte: tñ pro uno solo homine currẽte uera dicit: ⁊ q; aliud est supponere ⁊ aliud ẽ locutionẽ eẽ uerã pro aliquo uel falsaz: igit in p̃dictis ut dictuz est iste termin⁹ hõ supponit pro omni hoie tã currẽte q̃z non currẽte: licz reddat locutionẽ uerã pro currente solo. Q; aũt in utraq; istaꝝ sit determinata suppositio p;: q; cuz dicit aial est sortes: uel aial est plato ⁊ sic de alijs. ergo aial ẽ ois hõ. Jbi ẽ fallacia figure dictionis a pluribus determinatis ad unã determinatã. Et ideo iste termin⁹ animal indiffinite posit⁹ habet determinatã suppositionẽ ⁊ sil'iter cum signo pticulari.

¶ Postq̃ autor posuit diffinitionẽ accidental' suppõnis hic cõsequẽter ponit diuisionẽ ei⁹ dicẽs q; suppõnũ accidentaliũ alia ẽ simplex: alia est psonalis. Cui⁹ rõ est: q; ois suppositio accidẽtalis est acceptio termini cõis cũ adiũcto vel q̃ talis termin⁹ tenet ꝓ re vl'i vel pticulari. si p̃mũ sic est suppositio simplex. si secũdũ sic est suppõ psonalis. vñ quo tienscũq; termin⁹ cõis ponit cũ vbo vel adiectiuo ipsũ restringẽte vel ampliãte hz suppositionẽ accidentalẽ: ut cum dicit hõ albus currit. hõ supponit pro hoib⁹ albis. ⁊ in ista hõ currit supponit ꝓ pñtib⁹ tñ. Suppositio aũt simplex ẽ acceptio termini cõis sũpti ꝓ re vl'i significata p ipsũ. ſz suppositio psonalis est acceptio termini cõis sũpti ꝓ re pticulari siue ꝓ suppositis. Termin⁹ enĩ cõis põt hr̃e duo significata: ⁊ vnũ est ꝓmariũ ⁊ adequatũ: ⁊ illud est nã cõis: sicut hõ significat naturã humanã. aliud est secũdariũ: ⁊ illud ẽ pticulare pticipans naturã cõem sicut hõ significat sortẽ ⁊ platonẽ qui pticipãt naturã eius.

Primo sciendũ q; suppositio simplex est acceptio termini cõis ꝓ re vl'i significata p ipsũ: sicut hic hõ est spẽs aial est gen⁹ subiectũ supponit simpliciter. vñ in hac diffinitione acceptio ponit loco generis. ⁊ termin⁹ cõis ad differentiã suppõnis discrete. ⁊ vltio ponit ꝓ re vl'i significata p ipsũ ad dr̃iam suppõnis psonalis ⁊ etiã nãlis: ⁊ talis suppositio dr̃ simplex: q; cõuenit termioo rõne nature cõis q̃ simplex ẽ: ⁊ ita dr̃ simplex nõ ut simplex opponit cõplexo: ſz ut opponit psonali. Termin⁹ enĩ cõis põt habere diuersas suppõnes ſm diuersa esse nature cõis q̃ hz esse in se ⁊ i pticularib⁹. vñ termin⁹ sic supponit simpliciter: q; sibi repugnat teneri ꝓ inferioꝛib⁹ sicut in exemplis datis. Et tales ꝓpositiões sũt q̃tũ ad modũ enũciandi singulares: q; termi nus cõis tenet in ipsis ꝓ vnica nã: ⁊ nõ põt fieri descẽsus: iõ tales ꝓpões dicunt singulares: ⁊ ad habendũ p̃dictionẽ in talib⁹ nõ oportet hr̃e eã ꝑ appositionẽ sign: ſz ꝓponendo simplicẽ negationẽ: ut dicẽdo: hõ est spẽs: nõ hõ ẽ spẽs hec aũt suppositio simplex maxĩe vtilis est ⁊ necessaria: q; nullã sciaz pfecte cape possum⁹ nisi vtamur simplici suppositiõe terminoꝝ: q; cũ q̃libz scia sit vniuersaliũ q̃ ppetua sũt ⁊ nõ singulariũ q̃ corruptibilia sũt oz ut accipiam⁹ subiecta ipsaꝝ simpl'r: ut dicẽdo argumẽtatio est subiectũ toti⁹ logice ⁊ sic de alijs. nec valet argumentũ de nulla argumẽtatõe nõ est scia imo ibi cõmittit fallacia figure dictionis.

Secũdo sciendũ q; ut habet' in textu suppõ simplex repit triplex: quedã ẽ termini cõis positi a pte subiecti: ut hõ est spẽs: aial est gen⁹ ille termin⁹

hō simplicē hz suppositionē ⁊ etiā aīal. alia est termini cōis positi in p̄dicato ꝓp̄onis affirmatiue: ut hō est aīal. hz suppositionē simplicē. Alia ē termini cōis positi post dictionē exceptiuā: ut oē aīal p̄ter hoīem est irrōnale. ille terminus hoīem supponit simplr iō nō sequit: oē aīal p̄ter hoīem est irrōnale: g̊ oē aīal p̄ter hūc hoīem est irrōnale: qz arguit a simplici suppōne ad psonalē ex pte illi⁹ accusatiui hominē. Qz aūt termin⁹ in p̄dicato ꝓp̄onis affirmatiue positꝰ simpliciter supponat sic ꝓbat: qz ſm Aristo. hec est vera: oīuz oppositoꝝ eadē est disciplina que tm̄ nō eēt vera nisi p̄dicatuz supponeret simplicit̄ ꝑ disciplina in cōi: qz nulla pticularis disciplina est oīuz oppositoꝝ eadē. ſz medicina ē sani ⁊ egri logica veri ⁊ falsi. grām̄atica ꝯgrui ⁊ incōgrui ⁊ sic de alijs ergo termin⁹ cōis in p̄dicato ꝓp̄onis affirmatiue positꝰ simplicē habet suppositionē ⁊ ꝑ hoc nō sequit oīs hō est aīal: ergo oīs hō est hoc aīal. Suppositio aūt simplex p̄t distingui: qz quedā est ꝑ ꝓpositionē significati a suppositis ut in ꝓpositionib⁹ que sūt simplicis nature ut hic hō est spēs. Alia est que nulla suppōsita excludit oīno: ſz excludit suppōsita determinata ut qñ termin⁹ cōis supponit ꝑ natura inclinata ad materiaz ⁊ suppōsita: ut hō est aīal. hō est dignissima creaturaꝝ. vñ isti⁹ ꝓpositiōis tm̄ hō est aīal subiectū supponit simplicit̄ ⁊ p̄dicatū confuse siue distributiue virtute negatiōis clause in illa dictiōe exclusiua tm̄. ⁊ ꝓpter h̄ sequit ab exclusiua indefinita ad suā vl̄em de terminis transpositis: ut tm̄ homo est animal: ergo oē aīal est homo.

Tertio sciendu⁹ q̄ suppositio psonalis est acceptio termini cōis ꝑ suis inferioribus: ut dicēdo hō currit. hō ibi supponit psonaliter ꝑ sorte vel ꝑ alio in q̄ diffinitiōe ponit̄ acceptio loco generis. ⁊ ponitur termini cōis ad differentiā suppōnis discrete. ⁊ ponit̄ cōsequēter ꝑ suis inferiorib⁹ ad differentiā suppositiōis simplicis. vñ suppositio psonalis ꝯuenit termino cōi rōne adiūcti determinantis ipsuz ad standū ꝑ suis inferiorib⁹ ⁊ hoc p̄t fieri ꝯpliciter. vno modo q̄ tale adiunctū ponat̄ a pte ante sicut est in signis vniuersalib⁹ ⁊ pticularib⁹ sicut dicēdo oīs homo est aīal. vel aliquis hō est aīal. homo in vtraq; rōne signi supponit psonaliter ꝑ suis inferiorib⁹. Alio modo p̄t fieri qñ tale adiunctū ponit̄ a pte post sicut in p̄dicatis accidētalib⁹: ut hō est albus vñ p̄dicatoꝝ quedā sūt q̄ essentialit̄ subiecto cōueniūt ⁊ respectu taliū p̄t esse suppositio simplex vel etiā psonalis ꝺū tm̄ ponat̄ signū a pte ante sicut dicendo hō est aīal. Alia sūt p̄dicata accidētalia ⁊ hec sunt ꝺupliciа: quedā sūt realia q̄ significāt naturā realē ⁊ respectu taliū est suppositio psonalis: qz talia p̄dicata nō cōueniūt nature vniuersali nisi rōne suoꝝ indiuiduoꝝ. Alia vō sūt que tm̄ significant ens rōnis ⁊ respectu taliū est suppositio simplex ut homo est species: animal est genus.

Quarto sciendū q̄ suppositionū psonaliuz alia ē cōfusa: alia determinata. ⁊ hui⁹ diuisiōis rō est: qz in oī suppōne psonali termin⁹ cōis tenet̄ vl̄iter ꝑ oībus suis inferiorib⁹; aut nō; si p̄mū sic est suppositio confusa. si secūdū sic est determinata. vñ suppositio determinata est illa quā hz termin⁹ cōis indefinite vel pticulariter sumpto: ut hō currit: vl̄ aliqs hō currit. iste termin⁹ hō i vtraq; istaꝝ supponit determinate ⁊ licz supponat ꝑ oī hoīe: tm̄ locutio est vera vno solo hoīe currente. Aliud enī est supponere ⁊ aliud reddere locutionē verā ꝑ aliquo. vnde q̄ talis suppositio sit determinata ꝓbat autor in textu: qz cū dicit aīal est plato: aīal est sortes ⁊ sic de alijs: ergo aīal ē oīs hō cōmittit̄ fallacia figure dictiōis ꝓcedēdo a plurib⁹ suppositionib⁹ determinatis in aūte ad vnā determinatā in ꝺūte ⁊ ita patet q̄ terminus indefinite sumptus supponit determinate. dicit̄ aūt suppositio determinata: qz ad veritatem ꝓpositiōis in qua terminus sic supponit suffic̄it veritas ꝑ vno determinato supposito: qz dato q̄ supponit ꝑ omnib⁹ suis inferiorib⁹. si tamē p̄dicatū competat sibi ꝑ vnico determinato supposito dicit̄ ꝓpositio vera sicut satis dictū ē.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic: non est ponēda suppositio cōposita ut notū est: ig nō est ponēda suppositio simplex. ꝺ̄ia tenet: qz si vnū oppositoꝝ est in nā ita ⁊ reliquū. Secundo sic: si poneret̄ suppositio simplex maxie etiā in istis ꝓp̄onibus hō est spēs: aīal est gen⁹. hz iste ꝓp̄ones sūt singulares g̊ subiecta eoꝝ supponūt discrete. Tertio sic: termin⁹ singularis supponit psonalit̄: ⁊ tm̄ diffinitio suppōnis psonalis nō sibi cōpetit: ergo est insufficiens. maioꝝ ꝓbat̄: qz terminus singularis supponit ꝑ vna sola re que dicit̄ persona modo suppositio dicit̄ psonalis a persona. Quarto sic: si diffinitio suppositionis psonalis esset bona: sequeret̄ q̄ in accidentib⁹ non esset suppositio psonalis ꝺ̄ia est falsū: ⁊ pz cōsequentia: qz accidētia nō sunt psone cum psona sit individuum substantie. Quinto sic: omnis suppositio fit ſm determinatā spēm suppōnis: ergo oīs suppō est determinata.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit̄ q̄ hic nō capit̄ suppositio simplex ut distinguit̄ contra cōplexū: dictū est enī q̄ complexa nō supponūt: hz dicit̄ simplex eo q̄ termin⁹ supponit ꝑ natura simplici in se ⁊ absolute cōsiderata ut dictū est. Ad secundū dicit̄ q̄ ista: hō est spēs: aīal est genus sunt singulares quo ad modū; nō tm̄ sūt singulares quo ad rem ut dictum est.

Ad tertiū dicit̄ q̄ termin⁹ cōis in suppōne psonali supponit ꝑ vna re nō tamen sicut termin⁹ singularis: nec etiā sicut termin⁹ supponit ꝑ vna re in simplici suppōne: hz supponit ꝑ vna re ſm habitudinez quā habet ad suppōsita: sicut in ista: homo currit. hō supponit ꝑ illa re que est hō nō tm̄ in se ⁊ absolute sed ſm inclinationē ad suppōsita. Ad quartū dicit̄ q̄ psona capit̄ ꝺupliciter. vno mō ꝓprie ꝓut diffinit̄ a Boetio q̄ psona est nature intellectualis individua ꝺua substantia: ⁊ sic individua nature humane ꝓprie dicūtur psone. Alio modo capit̄ psona large ꝑ quocunq; inferiori in ordine ad superi⁹: siue tale sit substantia siue accidens: ⁊ hoc modo capit̄ psona in ꝓposito. Ad quintū dicit̄ q̄ omnis suppositio est ſm aliquā spēm determinataz suppositiōis. dicit̄ vltra q̄ nō vocat̄ hic determinata eoꝝ q̄ fit ſm determinatā spēm suppōnis: hz qz reddit locutionē verā ꝑ vno determinato supposito ut dictū est.

Suppositio ꝓfusa est acceptio termini cōis ꝑ pluribus mediāte signo ulī: ut cū dicit̄ ois homo est aīal. ibi iste terminus hō supponit ꝓ pluribus mediante signo ulī: qz supponit ꝓ quolibet suo supposito. Itē ꝓfusa ꝝ suppositionū alia ē ꝓfusa necessitate signi uel modi: ⁊ alia necessitate rei: ut cū dicit̄ ois hō est aīal. ibi iste terminus hō mediante signo ulī cōfundit̄ siue distribuit̄ ꝑ quolibet supposito. ⁊ iste terminus aīal a pte p̄dicati positus ꝓfundit̄ necessitate rei. Et cū unu sqsq; hō suā hz essentiā: iō hoc uerbum est necessitate rei tenet̄ ꝓ tot essentijs ꝓ quot hoib⁹ tenet̄ iste termin⁹ hō ⁊ cū unicuiq; hoi insit sua animalitas iō iste termin⁹ aīal necessitate rei tenet̄ ꝓ tot aialib⁹ ꝓ quot hoinibus iste termin⁹ homo ⁊ ꝓ quot essentijs hoc uerbū est. Unde iste termin⁹ hō debet supponere ꝓfuse mobiliter ⁊ distri

butiue ſz ꝓfuſe ꝛ diſtributiue tenet qz tenet ꝓ oi hoie. mobiliꝝ uero qz lz fieri deſcenſuz ſb eo ꝓ quolibz ſuo ſuppoſito: ut ois hō ē aial: ergo ſoz. ē aial. ſz iſte ēmin⁹ aial dr̄ cō fūdi imobiliꝝ: qz ñ lz fieri deſcenſū ſub eo ut ois hō ē aial: ergo ois hō ē hoc aial. ibi eni fit ꝓceſſus a ſimplici ſuppōne ad ꝓſonalē: ſic̄ hic hō ē digniſſima creatura ⁊: ergo hic hō uel aliqs hō. uel roſa ē pulcerrima flox: ergo aliq̄ roſa. Sz dr̄ñt in hoc: qz in iſtis ē ſimplex ſuppō ex ꝑte ſubiecti. in illa uero ex ꝑte ꝑdicati lz uideat oppoſitū eē qō ſupius dictuz ē ꝙ in hac ꝓpōne ois hō ē aial. iſte termin⁹ aial i ꝑdicato poſit⁹ ſimplicē hz ſuppōez cū pr̄⁹ dicit ꝙ hz ꝓfuſā. Ad hoc dicēdū ē ſm quoſdā ꝙ qz gen⁹ ꝑdicat de plurib⁹ dr̄ñtib⁹ ſpē. iſte ēminus aial qñ tenet ꝓ ipſo in cōi qō eſt gen⁹ ſic hz ſimplicē ſuppōez. ſm aūt ꝙ ipſa nā cōis ipſi⁹ generis multiplicat ꝑ ſuppoſita hois ſic dicit hr̄e ꝓfuſā ſuppōem nō mobiliꝝ ſz imobiliꝝ. Suppō aūt ꝓfuſa imobiliter pōt cū ſimplici incidere nō ſm idē ſz ſm diuerſa ut dcm̄ ē. Añ ſm hoc dicēdū ē ꝙ ſuppō ꝓfuſa mobiliꝝ nō pōt ſiꝫ eſſe cū ſimplici nec ſz idē nec ſm diuerſa ut dcm̄ eſt. ſz eredo ipoſſibile eē terminū cōem in ꝑdicato poſitū hr̄e ſuppōez ſimplicē ⁊ cō fūdi mobiliꝝ uꝫ imobiliꝝ: ſigno uꝫ exiſtēte in ſubiecto affirmatiue: ut ois hō ē aial ⁊ ſic de alijs ꝓſib⁹: qz ut uult poꝛphiri⁹: oē qđ ꝑdicat de aliquo aut ē maius eo aut ē eq̄le ei de quo ꝑdicat ⁊ intēdit de ꝑdicatione ꝑ ſe. Sz in hac ꝓpōne ois hō ē aial eſt ꝑdicatio ꝑ ſe ⁊ nō ꝑdicat eq̄le ergo maī⁹: nō accidētale ergo ſbale: nō dr̄ia ergo genus: ſz nā generiſ multiplicata mobiliter uel imobiliꝝ nō ē gen⁹: ergo cū dicit ois hō ē aial cū ibi ꝑdicet gen⁹ nō eēt poſſibile terminū cōem multiplicari mobiliē uel imobiliter q ſigt nām generis q̄ tā actu nō ē genus ſic̄ ſi hō ꝓfūderet mobiliē uel imobiliꝝ tā nō eſt ſpēs. Jtē hoc idē uidet ꝑ Ariſto. in ꝑmo thopico ⁊ dicentē ꝙ oē illud qđ de alio ꝑdicat aut ꝑdicat cōuerſim de eo aut nō. Si ꝙerſim ē diffinitio uel ꝓpr̄iū. Si aūt nō ꝙerſim ꝑdicat de re: aut cadit in diffinitionē rei aut nō. ſi nō tūc ē accidēs. Si cadit i diffinitionē aut ē gen⁹ aut dr̄ia nō dr̄ia ergo gen⁹. Et intēdit ariſtoteles ꝙ ibi ſit directa ꝑdicatio ⁊ ſpēs ſubijciat ſm ſe uel multiplicat. ſz in hac ꝓpōne hō ē aial ē directa ꝑdicatio ⁊ ſubijcit hō ⁊ nō eq̄le ꝑdicat neq; accñs ergo gen⁹. Quare nō ē poſſibile terminū cōem i ꝑdicato poſitū ꝓfūdi mobiliē uel imobiliē. Jtē totū uꝫe qō ē gen⁹ ⁊ totū in quātitate ex oppoſito ſe hñt. Sz totū i quātitate ē duplex: quoddā. n. ē totū in quātitate cōpletū ut ubicūq; ꝓfundit terminꝰ cōis mobiliē: ut ois hō ē aial. Aliud ē totū in quātitate i⁹ cōpletū ⁊ diminutū: ut ubicūq; ꝓfundit ēmin⁹ cōis imobiliē ⁊ multiplicat terminꝰ cōis ſimpliꝝ: ergo ſi ipoſſibile ē totū i quātitate eē gen⁹ inq̄ntū hmōi nō erit poſſibile terminū cōem in ꝑdicato poſitū ꝓfūdi mobiliē uꝫ imobiliē ut dicebat. Jtē cōpatio illa ſm quā iferioza reducūt ad ſupioza oppoſita ē cōpatiōi ſm quā ſupioza reducūt ad iferioza ſz ſm ꝑmā ſumit cōe in rōe cōis ſz ſm ſecūdā ſumit cōe multiplicatū ſiue ꝓfuſuz cū ergo ēmin⁹ cōis ut ſic ſit i rōe generis ñ ē poſſibile ipſū multiplicari inq̄ntū hmōi. ⁊ hec q̄tuoꝛ argumēta ſūt cōcedēda. Cā aūt ꝓp quā mouebant iſti q fuerūt hmōi opiniōis facil⁹ ē ad ſolued̄ū q̄ tñ ē una: qz cū dicit ois hō ē aial cuz unicuiq; hoi rñdeat ſua aialitas ſiue ſua eſſentia cū ñ poſſit eē hō qn ſit aial: iō ipſi dixerūt ꝙ iſte terminꝰ aial tenet ꝓ tot aialib⁹ ꝓ quot hoib⁹ hō. Q; aūt in illo argumēto nulla ſit cā apparētie pz qz cū dicit ois hō ē alb⁹ neceſſe ē ꝙ tot aialitates itelligāt in ſubiecto quot ſūt hoies in qb⁹ tenet hō. Añ nihil ē dicē ꝙ hēat illas aialitates a ꝑdicato cū ibi ꝑdicat albū uñ dicēdū ꝙ hō logice loquēdo ñ nāliē ex rōnali ⁊ aiali ꝓnit iō de ſe hz illaꝝ aialitatū multiplicatione. uñ cū dico ſic: ois hō eſt alb⁹ nllo mō hz illas aialitates a ꝑdicato cū ibi ꝑdicet alb⁹ ut dcm̄ ē ſic aūt ē in ꝓpoſito cū ibi ꝑdicet gen⁹ de ſpē: ut ois homo ē aial. Jn hac. n. ꝓpōne ſubijcit hō i quo intelligit multitudo illaꝝ aialitatū ⁊ ꝑdi

cak hoc gen⁹ aial qđ nullo mõ ꝓfũdit mobilit uel imobilit: ſz ſtat ibi ꝑ nã ſiue ꝑ eſſentia ipſi⁹ generis cõis ꝑdicabil' de pluribus. uñ aial ꝑdicat ⁊ intelligit in ſubiecto ſic hic oẽ aial rõnale eſt aial. Sil'r dico q hoc uerbũ ẽ nõ ꝓfũdit mobilit uel imobilit: qz q aial eẽt uel exiſteret i boie hoc hz ſbiectũ de ſe añqz i ꝑpõe ſubiũciat ꝑdicato eſſentiali uel accidẽtali. Et pp hoc deſtruim⁹ quãdã diuiſionẽ. ſ. ꝓfuſaz ſuppoſitionũ alia ẽ ꝓfuſa neceſſitate rei: alia eſt cõfuſa neceſſitate modi ſiue ſigni. dicim⁹ q oĩs ꝓfuſio fit neceſſitate ſigni uel mõi: ut cũ dicit oẽ aial rõnale ẽ aial. iſte ẽmin⁹ aial in ſbiecto poſit⁹ tenet neceſſitate ſigni ꝑ oi aiali qđ ẽ hõ. Sil'r hic: oĩs hõ ẽ aial. iſte ẽmin⁹ hõ tenet ꝑ oi boie ⁊ nõ ſolũ ꝓ boie ſz etiã ꝓ oi aiali qđ ẽ hõ: ⁊ tõ intelligũt tot aialitates quot hũanitates nãlit loquẽdo: qz eadẽ ẽ hũanitas in quolibz in diuiduo boĩs ſm uiã logicoz: tñ ñ ſz uiã nãe ſic hõ in cõi idẽ eſt. uñ q ſit hec aialitas ul'illa hoc ẽ rõe materie. Jn uia. n. nãe hũanitas mea differt ab humanitate tua ꝑ ſe ⁊ aĩa mea ꝑ quã cauſat hũanitas mea in me alia ẽ ab aĩa tua ꝑ quã cauſat hũanitas tua in te. Et pp hoc ſignuz ꝓfũdit boiez nõ tñ ꝓfũdit aial i cõi ſz aial ꝓtractũ ad boiez ꝑ ſuas dẽas uñ ſeqt q oĩs ꝓfuſio fit neceſſitate ſigni ul' modi. ⁊ tñ de ſuppõnib⁹ q̃ntũ ad ẽmios abſolutos.

¶ Poſtq̃ autor diffiniuit ſuppoſitionẽ determinatã: hic cõſequenter diffinit ſuppoſitionẽ cõfuſã dicẽs q ſuppoſitio cõfuſa eſt acceptio termini cõis ꝑ oĩb⁹ ſuis inferioribus mediãte ſigno vl'i. in q̃ diffinitiõe ponit acceptio loco generis. ⁊ termini cõis ad dẽam ſuppõnis diſcrete. ⁊ ꝑ oĩb⁹ ſuis inferioribus ad dẽam ſuppõnis nãlis ſimplicis determinate: ⁊ mediãte ſigno vl'i ad dẽam ſuppõnis confuſe: q̃ fit ꝑ negationẽ: de qua nõ eſt hic ad ꝓpoſitum.

Primo ſciendũ q nõ eſt ſile de ſigno vl'i affirmatiuo ⁊ negatiuo: qz negatio q̃cũq; poſt ſe inuenit totũ deſtruit: ⁊ ſic ei⁹ oppoſitũ ponit: iõ ſignũ vl'e negatiuũ in quantũ eſt ſignũ vl'e diſtribuit terminũ cõem cui⁹ eſt determinatio imediate: ſz inq̃tũ eſt negatiuũ diſtribuit terminũ cõem poſitũ in ꝑdicato. Sz ſignũ vl'e affirmatiuũ diſtribuit ſolũ terminũ cõem cui⁹ eſt imediata determinatio vñ quedã ſũt q̃ ꝑ ſe ꝓfũdũt terminũ ſiue diſtribuũt: ſicut ſũt ſigna vl'ia q̃ denotãt terminũ cõem teneri vl'iter. alia ſunt q̃ cõfũdũt ſolũ ꝑ accidẽs: ſicut negatio q̃ ꝑ ſe habet negare: cõfũdere aũt ꝑ accidẽs. ⁊ ſil'r dicendũ eſt de q̃buſdã terminis includentib⁹ negationẽ: rõne cui⁹ ſibi cõuenit cõfundere ꝑ accidẽs: ſicut tñ ſolũ ⁊ ſic de aliis.

Secũdo ſciendũ q aliq̃d dr̃ ꝓfuſũ duplicit. uno mõ ſimpl'r q ſimpl'r eſt infinitũ. Alio mõ dr̃ ꝓfuſũ ut idẽ ẽ qđ indeterminatũ: ⁊ ſic ſuppõ dr̃ ꝓfuſa. i. indeterminata: qz ad veritatẽ ꝓpõnis in q̃ ſubiectũ ſic ſupponit: nõ ſufficit veritas ꝑ vno ſuppoſito determinato: ſz req'rit veritas ꝑ oĩb⁹ ſuis ſuppoſitis: iõ nũq̃ vel raro põt ſciri determinate ſi tal ꝓpõ ſit vera: ⁊ hoc in mã ꝓtingẽti. vñ ſuppoſitio ꝓfuſa req'rit deſcenſũ ad ſuppoſita termini ſupponẽtis ꝓfuſe. vñ deſcenſus eſt ꝓ̃a formalis q̃ arguit ab añte in quo ponit terminus cõis ſupponẽs ꝓfuſe ad oĩs: in quo enumerãt ſingularia termini cõis: iõ deſcẽſus ⁊ inductio ex oppoſito ſe habent: qz inductio eſt ꝑgreſſio a ſingularib⁹ ad vl'e. ſz deſcenſus eſt ꝑgreſſus ab vl'i ad ſingularia eius: ex quib⁹ patet q ſuppoſitio cõfuſa eſt acceptio termini cõmunis ꝑ omnib⁹ ſuis ſuppoſitis ꝑ ſe ⁊ mediante ſigno vl'i

Tertio ſciendũ q ſuppoſitionũ ꝓfuſaz: alia eſt cõfuſa neceſſitate ſigni ut oĩs hõ currit. ille terminus cõis hõ ſupponit ꝓfuſe neceſſitate illi⁹ ſigni oĩs. Alia ẽ ꝓfuſa neceſſitate rei ſicut oĩs hõ ẽ aial. ille terminus aial ſupponit ꝑ tot aialib⁹ ꝑ quot boĩb⁹ hõ. vñ q̃dã ponẽtes iſtã diuiſionẽ dixerũt q nõ ſ̃ incõueniẽs q idẽ terminus ſm diuerſas ei⁹ bitudines bẽat diuerſas ſuppõnes: ut dicẽdo oĩs hõ eſt aial. ſi aial in iſta ꝑpõne teneat in ſe ⁊ abſolute ꝑ nã cõi ſic ſupponit ſimpl'r. ſi vo teneat ꝑ eiſdẽ ſuppoſitis de q̃b⁹ ꝑdicat: ſic ſupponit ꝓfuſe. Sz hãc diuiſionẽ ĩprobat autor i textu multis rõnib⁹: quaz ꝓma ẽ: Oẽ qđ ꝑdicat de alio ꝑdicatiõe ꝑ prie dicta ꝑdicat ut eq̃le vel ut maius: ſz aial ꝑdicat de boie ꝑdicatiõe ꝑprie dicta: g̃ ut eq̃le vel ut maius: nõ ut eq̃le: g̃ ut maius: ⁊ nõ ut dẽa vel ſpẽs: g̃ ut gen⁹ ⁊ nõ ut accidẽs: g̃ ut eſſentiale. ſz nã aialis diſtributa i ſingulis boĩb⁹ nõ ẽ gen⁹ g̃ in tali ꝑpõne ꝑdicat nã aialis abſolute ⁊ ꝑ oĩs aial ſupponit ſimpl'r in illa ꝑpõne oĩs hõ ẽ aial. ⁊ ita in ſil'ib⁹. alie rõnes ſatis patẽt in textu: iõ ꝑ pñti cã breuitatis omittũt.

Quarto ſciendũ q ſm quoſdã: ſuppõnũ cõfuſaz alia ẽ mobil': alia imobilis. Mobilis ẽ q̃ põt fieri deſcẽſus ad ſuppoſita termini ſupponentis: ut oĩs hõ currit: g̃ iſte hõ currit ⁊ ſic de aliis. ⁊ vocat mobilis nõ qz ibi ſit mot⁹ realis: ſz qz ẽ deſcẽſus ad ſuppoſita ẽmini ſupponẽtis. Sz imobilis ẽ q̃ nõ põt fieri deſcẽſus ad ſuppoſita termi ſupponẽtis ⁊ qz iſta diuiſio ſeq̃t ex p̃cedẽtu: iõ eiſdẽ rõnib⁹ põt ĩprobari ſic ꝛ ꝑma. Ex oĩb⁹ ꝑdictis clare ꝑz q ſcia de ſuppõne inuenta eſt ad hꝫ ut ꝑ eã ſciat ꝑ quo ⁊ q̃lit vnuſq̃ſq; termin⁹ in ꝓpõne poſit⁹ ſit capiend⁹: qz termi aliq̃ accipiũt ꝑ re vl'i: q̃q; ꝑ re ꝑticulari ⁊ aliq̃ vtroq; mõ. Ex oĩb⁹ etiã ꝑdictis ꝑz q tñ q̃nq; ſũt ſpes ſuppõis. ſ. diſcreta: nãlis: ſimplex: determiata ꝓfuſa: quaz ſic hꝫ ſufficiẽtia qz oĩs ſuppõ eſt acceptio termi ſubſtantiui ꝑ aliquo: vel g̃ termi cõis cõiter tenti vel nõ. ſi ſcõm ſic ẽ ſuppõ diſcreta. ſi ꝑmũ hoc ẽ duplr: aut ſumit ꝑ ſe aut cũ adiũcto. ſi ꝑmũ ſic ẽ ſuppõ nãlis. ſi ſcõm hoc eſt duplr: aut ſumit ꝑ re vl'i ꝑ ipſũ ſignificata aut ꝑ ſuis ĩferioribus. ſi ꝑmũ ſic ẽ ſuppõ ſimplex. ſi ſcõm hoc ẽ duplr: aut tenet vl'iter aut nõ. ſi ꝑmũ ſic ẽ ſuppõ ꝓfuſa.

Sed cõtra poſitio ꝓfuſa. ſi ſcõm ſic ẽ determiata ꝑdicta aꝫ ꝑmo ſic: in iſta ꝑpõne nõ bõ currit. bõ ſupponit ꝓfuſe cũ eq̃alet huic nulꝰ bõ currit ⁊ tñ hꝫ nõ ẽ mediãte ſigno vl'i: g̃ ⁊c. 2° ſic: in iſtis ꝓpõnib⁹ hic ⁊ rome vendit pip: bis audiui miſſã: pip ⁊ miſſa ſupponũt cõfuſe ⁊ nõ determiate cũ nullũ determinatũ pip vendat hꝫ rome: ⁊ tñ hoc nõ ẽ mediãte ſigno vl'i: g̃. 3° ſic: idẽ ẽ cõfuſũ ⁊ infinitũ: ſz infinitũ ẽ ignotũ: g̃ ſuppõ ꝓfuſa ẽ ignota: ⁊ ꝑ oĩs nõ ẽ diffinibil'. 4° ſic: q̃ nõ vnũ ſignificat nihil ſigt ut hz Ariſto. q̃rto metaphiſice: g̃ a ſil'i q̃ nõ tenet ꝓ vno nõ ſupponit ⁊ ꝑ oĩs termin⁹ cõis nõ põt teneri ꝑ oĩb⁹ ſuis ſuppoſitis. 5° ſic: ꝑdicatũ vl'is negatie ſupponit ꝓfuſe ⁊ etiã cuiuſlibet negatie ⁊ tñ nõ ẽ mediãte ſigno vl'i: g̃ ⁊c.

Ad argumẽta. Ad ꝑmũ dr̃ q ꝑ in illa ꝑpõne bõ ſuppõit ꝓfuſe ꝑ accidẽs ⁊ nõ ꝑ ſe. Ad 2ꝰ dr̃ q illi termi ⁊ ſil'es ſupponũt ſimpl'r ⁊ nõ ꝑſonaliter. Ad 3ꝰ dr̃ q ꝑz ſolutio ex ꝑdictis in ſcõo notabili. Ad 4ꝰ dr̃ q negat oĩa: qz nõ ẽ ſile de ſignificatõe ⁊ ſuppõne: ſicut ſatis ꝑz ex ꝑdictis. Ad 5ꝰ dr̃ q ꝑdicatuz ꝓpõnis vl'is negatiue ſupponit cõfuſe ꝑ accidens tũ ⁊ nõ ꝑ ſe. Et hec de ſuppoſitionib⁹ dicta ſufficiant.

Incipit secūdus tractatus de relatione.

Relatiuuz est duplex. Uno modo relatiuū est cui⁹ ee ē ad aliud se hz̄ē: ⁊ sic relatiuū ē unū de decē p̄dicamētis. Aliud ē relatiuū qđ est añ late rei recordatiuū: qz ut uult ꝓbīs. i maiori suo uolumine Relatō ē ante late rei recordatio: ut sor. currit q mouet: ibi hoc relatiuū q facit recordatōez siue relationē de sorte: q ē res añ lata. Omissis āt relatis ꝟz p̄mū modū de relatis scdo mō hic intēdim⁹. Relatiuoz aūt q̄dā sūt relatia ſbe: ut q ille ⁊ sīlia. q̄dā uero sūt relatiua accītis: ut talꝭ q̄lis tālꝭ q̄ntus. Relatiuū āt ſbe ē qđ refert eādē rem in nūero cū suo añte: ut q ille. Itē relatiuoz ſbe q̄dā sūt relatia diuersitatꝭ ut aliꝰ: ⁊ ē illud qđ refert eādē rem in nūero ⁊ suppōit ꝑ alia: ut sor. cur. ⁊ aliꝰ disputat: q̄dā uero idētitatis: ut q ille idē. Relatiuū autē ſbe idētitatis est qđ refert ⁊ supponit ꝑo eodem in numero ꝑo quo supponit suū antecedens: ut sortes currit q disputat: ibi hoc relatiuū q refert sortē ⁊ supponit ꝑo sorte. Relatiuoz substātie idētitatis q̄dā sunt noīa: ut quis quidā. Quedam sunt ꝓnomina: ut ille idem.

¶ Iste est secūdus tractatus paruoz logicaliū de relatiuis Pe. hiſ. In quo postq̄z in p̄cedēte determinauit de suppositione termini: hic oīter determinat de relatōe termini. Et rō ordinis est: qz relatio termini de q̄ est h̄ ad ꝓpositū ꝓsupponit suppōnem termini sicut suppositio p̄supponit termini significatōez: iō ꝑi⁹ determinādū fuit de suppōe q̄z de relatōe: ⁊ sīlr ꝑi⁹ determinādū ē de relatōe q̄z de aliis ꝓpetatib⁹ ei⁹: q̄ sunt ampliatio appellatio restrictio ⁊ distributio: qz relatio cōioz ē illis ⁊ eo q̄ respicit terminū tā supponentē q̄z copulantē. alie vō terminū supponentē: nō q̄cūq̄z suppōne ſz ꝓsonali solū. ⁊ qz cōioza sunt ꝑi⁹ determinānda: iō ꝓius determinandū fuit de suppōne ⁊ postea de relatōne anteq̄z de aliis. vñ sicut in tractatu suppositionum termin⁹ supponēs est subiectū attributiōis: ita termin⁹ relatiu⁹ est subiectū attributōis hui⁹ tractat⁹: ⁊ relatio est ꝓprietas ei⁹ quemadmodū suppositio termini supponētꝭ. Ex quo ꝑz q scīa tradita in hoc tractatu est distincta a scīa suppositionū qz scīe distinguunt quemadmodū subiecta de quib⁹ sunt.

Primo sciendū q relatiuū est equocū siue multiplex: ⁊ multiplex indiffinitū parit ofusionē: iō ꝓ. hiſ. distinguit relatiuū ut eligat mēbrū de quo ē sibi ad ꝓpositū dicēs q duplex est relatiuū. vnū est cui⁹ totū ee est ad aliud: ut totū ee p̄ris est ad filiū: ⁊ totū ee filij ē ad patrē: ⁊ de tali determinat in p̄dicamētis. aliud est relatiuū qđ facit relatōez de re ante lata: ⁊ de tali est h̄ ad ꝓpositū: ⁊ diffinit sic: Relatiuū ē ante late rei recordatiuū: ⁊ sīlr relatio est rei ante late recordatio quo modo diffinitur a

Secūdo ꝓ. hiſciano in minori volumine. sciendū q relatiuoz q̄dā sunt substantie: ⁊ q̄dā accītis. Rō est qz omne relatiuū est ante late rei recordatiuū. uel ergo rei significate p modū p se stantis: uel p modū alteri adiacētis. si p̄mū sic est relatiuū substantie. si secūdū sic est relatiuū accītis. iō ista diuisio est analogi in sua analogata: qz relatiuū dicit ꝓpr⁹ de relatiuis substantie q̄z accītis. Ex quib⁹ ꝑz diffinitio relatiui substātie. Relatiuū enī substātie est recordatiuū rei ante late p modū p se stantis significāte sicut q̄s ille idē ⁊ sic de aliis. Sz relatiuū accītis est recordatiuū rei ante late significāte p modum alteri adiacētis: ut talꝭ qualis ⁊ sic de aliis.

Tertio sciendū q relatiuū substātie sic diuidit in textu relatiuoz substātie aliud ē idētitatꝭ: aliud diuersitatꝭ Relatiuū idētitatꝭ ē qō refert idē in nūero cū suo añte ⁊ p eodez supponit: ut dicēdo sor. cur. q̄ disputat: illud relatiuū q̄ refert sortē. sīc enī subā tpe nā a diffinitōe p̄cedit accītia: sic relatiuū substantie p̄cedit relatiuū accītis: iō autor ꝑi⁹ determinat de relatiuo substātie q̄z accītis. Et hui⁹ diuisionis rō ē: qz oē relatiuū substātiāe supponit p eodē in numero cū suo antecedēte: aut nō: si p̄mū sic est relatiuū idētitatis. si secūdū sic est relatiuū diuersitatis.

Quarto sciēdū q relatiuū substātie dētitatis est qō supponit ꝑ eodē in nūero cū suo añte: ut dicēdo hō curit q disputat: illud relatiuū q̄ refert sortē ⁊ supponit ꝑ sorte. Alīē diffiniūt alij dicētes Relatiuū idētitatis ē illd qō accipit ꝑ illo ꝑ quo ꝟificat ꝓpō añtis ei⁹. Relatiuū vō diuersitatis ē id qō nō supponit ꝑ eodē in nūero cū suo añte ut dicēdo sor. cur. ⁊ aliꝰ disputat. Itē relatiuoz idētitatꝭ ut dr̄ in textu q̄dā sūt noīa ut q̄s: alia sūt ꝓnoīa: ut ille ⁊ sic de aliis. q̄ distinctio satꝭ manifesta ē p ꝓbīs. in suo minori volumine illam diuisionē ponentē.

Sz cōtra p̄dicta arguit ꝑimo sic: de relatiuis determinat in p̄dicamētis: g̃ h̄ nō debz determinari de ipsis.

Secūdo sic: relatiuū diuersitatis significat aliā rem a re añ lata: g̃ nō facit recordatiōez de re añ lata. Tertio sic: si ponat relatiuū subē distinctū a relatiuis accītis seqret q̄ nullū relatiuū subē repiret in ēmīos accītis qō ē falsū: qz i ista ꝓpōne albedo ē colorꝰ q̄ ē q̄litas h̄ relatiuū q̄ refert aldinē q̄ est accīs: ergo relatiuū subē nō distinguit a relatiuo accītis. Quarto sic: si diuisio relatiuoz subē eēt sufficiēs: uel eēt diuisio totius in suas ptes integrales: uel uocis in suas significatōes: nō analogi in sua analogata: ſz nō videt q̄ sit aliq̄ istoz: g̃ diuisio ē insufficiēs. Quīto sic: h̄ relatiuū q̄ est relatiuū subē: ⁊ tū in hac ꝓpōne mulier q̄ dānauit saluauit nō supponit ꝑ eodē in numero sicut suū añs: nā eua dānauit ⁊ btissima vgo saluauit: g̃ relatiuū idētitatis nō supponit ꝑ eodē in nūero fiē suū añs. ⁊ eodē mō posset argui: lignū fuit causa vite qō fuit cā mortis. sīlr bō peccauit ⁊ ille redemit.

Ad argumēta. Ad p̄mū dicit q ſz in p̄dicamēt] determinet de relatiuis: tū h̄ ⁊ in p̄dicamēt] de ipsis diuersimode determinat ut uisū ē in ꝑ⁹ notabili. Ad secūdū dr̄ q ſz relatiuū diuersitatis p̄mo ⁊ p se significet aliā rem a re ante lata: tū ex oīti dat intelligere rem ante latā sicut q̄n dicit sortes currit ⁊ aliꝰ disputat: sensus est alius disputat: aliꝰ bō a sorte disputat: iō ex oīti dat intelligē sortē. Ad tertiū dicit q substātia pōt capi dupl'r. Uno mō ꝓpe ut distinguit cōtra accīs: isto mō nō capit hic q̄ dr̄ relatiuū substātie. Alio mō cōiter ꝑ oī illo qō h̄z modū substātie: ⁊ sic capit h̄. iō bñ repit relatiuū substantie int terminos de gnē accītiū: sicut albedo q̄ ſz fit accīs: qz tū significat p modū substantie iō sibi attribuit relatiuū substātie dicēdo albedo q̄ est colorꝰ est q̄litas. Ad quartū dicitur q sicut ens dividit in idē ⁊ diuersū sm ꝓius ⁊ posteriꝰ eo q̄ idē se hz ad diuersū: ut vnū ad multa: ⁊ sicut habit⁹ ad ꝓriuatōez: iō ens ꝓpr⁹ dr̄ de eodē q̄z de diuerso. ita sīlr dividit relatiuū substātie in relatiuū idētitatis ⁊ diuersitatis: q̄re ista diuisio ē analogi in sua analogata: qz relatiuū substātie ꝑ ꝑi⁹ dr̄ de relatiuo idētitatis q̄z de relatiuo diuersitatis. Et hec

est rō q̄re autor pri⁹ determinauit de relatiuis identitatis q̄z de relatiuis diuersitatis. Ad q̄ntū d̄r q̄ duplex ē relatio Quedā ē simplex q̄ est qū relatiuū t añs supponūt p eodē in spē: t nō p eodē in numero: t ista relatōe referūt p̄dicta relatiua ad sua antecedētia: t de ista non intelligit in diffinitōib⁹. Alia est relatio psonal̄ q̄ est qū pro eodē in numero supponūt relatiuū t añs ut ibi scz. currit qui disputat: t ista relatōe nō referūtur p̄dicta relatiua ad sua antecedētia de qua tū solū hic intelligitur.

Item relatiuoz̄ pnominū identitatis q̄dā sūt reciproca ut sui sibi se cū suo possessiuo ut suus sua suū. Alia uero nō reciproca ut ille idē. Relatiuū aūt reciprocū dicit nō q̄ sit patiēs: sz qz ponit modū patientis supra sba agentē: qz aliud est patiens: t aliud mod⁹ patiētis. qō pz p hoc q̄ ntūs pōt eē patiēs: ut dicēdo scz. pcutit: sz nō pōt hz̄ modū patientis. uñ modus patiētis semp ē in obliqs: t sic pz q̄ aliud est patiēs: t aliud modus patiētis.

Si quer̄ quid addatur supra patiēs p relatiuū reciprocū: Dicendū q̄ addit identitatē substantie: t ponit eā sub modo patiētis: ut sortes uidet se: ibi substantia que prius erat agens ponit sub modo patientis: ut in hoc pnoie se. Uñ reciprocū sic pōt diffiniri: Reciprocū est qō significat substātiā agentē sub modo patiētis Al̄ sic: Reciprocū est idē qō suiipsi⁹ ē passiuū: t ideo hoc relatiuū sui significat per modū patiētis in quē dicit trālire actus uerbi: Nominatiu⁹ aūt significat p modū agentis. Itē si quer̄ quare hoc pronomen sui sibi caret nominatiuo: Dicendū est q̄ solutio patet ex premissis: quia agēs nō potest significare patiēs siue sub modo patientis nisi in obliquis: sed ipse nominatiuus dicit modū agētis: t ideo natura noiatiui repugnat nature huius pronominis sui: t ideo nō potest habere nominatiuū. Ex predictis patet q̄ irelatiua identitatis referūt eandē rem sub suo antecedēte: t semp supponūt pro eadē re in numero. Et ex hoc patet q̄ maior est certitudo p relatiuū identitatis q̄z p suuz antecedēs loco relatiui positū: ut homo currit hō disputat: quia dubiū est utrum de eodē homine dicatur. Sed qū dicitur homo currit t idem disputat certū est q̄ de eodē homine dicatur. hoc eni patet p Priscianū dicentem in maiori suo uolumine q̄ qū dicitur Aiax uenit ad troiam et aiax fortiter pugnauit dubiū est an de eodē aiace dicat̄ an de diuersis. Sed qū dicitur Aiax uenit ad troiam t idem fortiter pugnauit de eodez aiace in numero statim intelligitur. Et sic patet q̄ maior est certitudo p relatiuū identitatis q̄z per suū antecedens loco talis relatiui positū. Solet aūt dubitari circa relatiua identitatis utrū deceptio fcā ex diuersa relatōne fiat fm equiuocationē uel fm amphibologiam: ul̄ fm aliquā aliam fallaciam: ut dicēdo homo uidet asinū qui est rationalis: ibi hoc relatiuuz qui potest referri ad hunc terminū qui est homo: uel ad hunc terminū qui est asinus: t sic sunt ibi diuerse relationes: t ergo fm aliquos solet ibi assignari equiuocatio. Sed contrariū arguitur hoc nomen qui fm q̄ est relatiuuz significat rem unam equaliter se habentem ad illud quod significatur per modū substantie: ut color qui est in corpore: locus qui continet rem locatā t sic de alijs ergo deceptio facta ex diuersa relatione nō facit equiuocationē. Item hoc nomen qui fm q̄ est nomē significat substātiaz infinitā: sz ista sba infinita apta nata est finitari tā p unū accūs q̄z p aliud: ergo cū illa substātia infinite sūpta in se sit una t pōt referre quodlibet antecedens: ergo significatio hui⁹ relatiui erit una q̄re sequit̄ q̄ ibi non erit equocatio. Itē rō cuiuslibet relatiui fm q̄ relatiuuz est tm̄ una hec. s. res ante lata ul̄ rei ante late recordatiuū: ergo omne relatiuū fm q̄ relatiuū pticipat unū nomē t unā rōnē: ergo relatiuū ē equocū inq̄ntū ē añ late rei recordatiū: g⁹ pticularia relatia ut q̄ ille t ali⁹ inq̄ntū sūt relatia suoz̄ añtiū nō sūt equoca. Si aliqs obiciat q̄ h⁹ relatiuū q̄ alt̄i⁹ ē rōnis sz q̄ tenet̄ i h⁹ añte hō. t alt̄i⁹ fm q̄ tenet̄ in hoc añte asin⁹: ut in p̄dicta oro̅ne ergo est cōe: t hz rōnes diuersas ergo est equocū. Dicēdū q̄ hoc argumētū nō ualet: Nam sil̄r posset probari q̄ quodlibet uniuocū eēt equocū: ut aial eēt

equocū ſm qđ ē homo uel ſm qđ ē in hoie: et aliā hz rationē ſm q ē equꝰ uel ſm q eſt in equo ⁊ ſic hoc nomē aial aliā hz rationē hic ⁊ ibi ⁊ ē cōe: non tñ equocū ſz uniuocū Soluēdū eſt breuiter q ſicut uniuoca dicūtur hꝰe eādē rōnē nō ſm ſe ſz in uniuoco uniuocāte: ut hō bos equus ⁊ ſilia in aiali. Silr oia relatiua dicunt habere eādē rōez nō ſm ſe ſz in referēte ſiue in relatione: ⁊ etiā hñt idē nomē iō uniuocātur in eo: ſz ille obijciebat de rōnibꝰ relatiuoꝝ ſm ſe. Añ ꝓdictas obiectiōes ab iſta ꝓcedimꝰ: ⁊ iō ꝓcedimꝰ qđ deceptio fcā ex diuerſa relatione non eſt ſm equocationē Jtē illa deceptio ē in ordinatōe dictionū int̄ ſe ergo ē in ordōe: qz ordinatō dictionū nihil ē q̄z oratio: ergo non ē equocatio qū equocatio ſolū fit in una dictione. Jtē q ibi non ſit amphibologia probat̄: qz ubicūqz fit amphibologia ibi eſt conſtructio unīꝰ cū alio: ut in hoc exēplo liber Ariſtotelis quo ad primū modū. ⁊ quo ad ſecūdū modū ut hic littus aratur. quo ad tertiū ut in hoc ſcit ſeculū. Et ſm hoc pz inductiue ꝑ oēs modos amphibologie: q ubicūqz eſt amphibologia ibi ē ꝯſtructio unīꝰ cū uno tñ. ſz ubicūqz ſūt diuerſa relatiua nō ē ꝯſtructio unīꝰ cū uno tñ imo uniꝰ cū diuerſis: ergo deceptio fcā ex diuerſa relatione non facit amphibologiā Jtē ubicūqz eſt deceptio ex eo q aliq̄ dictio pōt referri ad diuerſa ē cōpoſitio uel diuiſio. ſz deceptio ex diuerſa relatione ē ex eo q aliq̄ dictio poteſt referri ad diuerſa ergo deceptio ex diuerſa relatione ē cōpoſitio uł diuiſio: ⁊ hoc idem ꝓcedimus.

¶ Poſtq̄ auctor poſuit diuiſionē relatiuoꝝ ſubē: hic oſtendit ſubdiuidit unū mēbꝝ illiꝰ diuiſionis. ſ. relatiuū idētitatis dicēs q relatiuoꝝ idētitatis ſubē q̄dā ſūt reciproca: ſicē ſui ſibi ſc a ſe. alia vo nō reciproca: ut ille idē ⁊ filia Cuiꝰ rō ē qz oē relatiuū idētitatis ſubē ponit modū ſubē patiēti ſupra ſubāz agentē: aut nō. ſi p̄mū ſic ē relatiuū reciprocū. ſi ſecūdū ſic ē relatiuū nō reciprocū. vñ relatiuū oꝝ reciprocū: nō q ſit patiēs ſz qz ponit modū patiēti ſupra ſubāz agētē. iō oꝝ i textu q aliud eſt patiēs: ⁊ aliud modus patiētis. ntūs enī pōt eē patiēs: ut dicēdo ſoz. ꝓcutit. ſed nō pōt hꝰe modū patiētis in ſignificādo. Jō dicit Priſ. q modꝰ agēti cōuenit ntō. modꝰ vo patiētis ꝓuenit obliq̄s. Ex quo pz q illud relatiuū ſui ē relatiuū reciprocū: qz hz modū patiētis qū ſit in obliq̄s: ⁊ nō in recto ut dictū eſt: ideo illud ꝓnomen ſui nominatiuo caſu caret.

Primo ſciēdū q relatiuū reciprocū ſic diffinit̄ q eſt illud qđ ſignificat ſubāz agentē ſub mō patiēti. vñ relatiuū reciprocū refert eādē ſubāz in nūero quā hz ſuū añs ⁊ ꝓ eodē in nūero ſupponit. Ex quo ſequit̄ q relatiuū reciprocū nō refert ſuū añs ſūptū cū ſua diſpōne vłi vłr. nā ſi illa ſit va ſeq̄ret q idē cēt dicē ois hō videt ſe ⁊ ois hō videt oēm hoiez: qz qū relatiuū idētitatis reciprocū ſupponat ꝑ eodē in nūero ſic ſuū añs qū hō in illa ꝓpōne ois hō videt ſe teneat vłr: ⁊ illud relatiuū ſe referret hoiez vłr qđ ē falſū. vñ ut habet̄ in textu maioꝝ ē certitudo ꝙ relatiuū ſubē q̄z ꝙ ſuū añs poſitū loco ſui: ut qū dr aiax venit ad troiaz ⁊ aiax fortiē pugnauit: ibi dubiū eſt vtrū ſit ſm̄o de eodē aiace in nūero an nō. ſz qū dr aiax venit ad troiā ⁊ ille idē fortiē pugnauit: manifeſtū ē q de eodē aiace in numero ē h̄ ſermo. quare maioꝝ eſt certitudo per relatiuū idētitatis q̄z ꝙ iuuz

Secundo antecedens quod loco ſui ponitur. ſciendū q relatiuū reciprocū differt ab alijs tribꝰ modis. ꝑmo qz añs ſignificatū ꝑ modū agentis ponit ꝑ modū patiētis: nō aūt alia relatiua. ſcōo differt qz relatiuū reciprocū oſtruit̄ cū eodē vbo cū quo ſuū añs: qđ tñ alijs relatiuis repugnat. tertio differt quia relatiuū reciꝓcū refert idē ad ſeipm: nō aūt alia relatiua. ex quo ſeq̄tur q reciprocatio ſolū ꝓuenit relatiuis idētitatis ſubē: licz nō oīb⁹ Cuiꝰrō eſt qz reciprocatio ē q̄dā circular̄ relatio eiuſdē ad ſeipm. ſolū aūt relatiuū idētitat̄ ſubē ꝑ eodē ſupponit ꝑ quo ſuū antecedens: q̄re ſibi ſolū ꝓuenit reciprocatio.

Tertio ſciēdū q autoꝝ in textu mouet q̄ndā dubitationē q̄ tal̄ eſt: vtrū deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe ſit eq̄uocatio uł alia fallacia. Pro cuiꝰ ſolutiōe autoꝝ ponit tres rōnes ꝓbātes q nō ſit eq̄uocatio: q̄rū cā breuitatis vna dicet̄ q tal̄ eſt: Illud relatiuū q̄ ſignificat ſubāz infinitā inq̄ntū de ſe finiri pōt ꝑ quodlibet añs: g̃ illud relatiuū q̄ q̄ntū ē de ſe vno modo ⁊ vna rōne pōt quodlibet añs referre: g̃ nō eſt eq̄uocū ſz uniuocū. alie due rōnes clare patēt in textu. Ex quo pz q relatiuū ſubē indifferēs ē ad referēdū iſtud añs uel aliud ſm idē nomē ⁊ eādē rōnez referēdi: ſz ex ꝓte diuerſoꝝ accidētiū variet̄ rō referēdi: ſic rō alial̄ de ſe ē vna: ⁊ tñ ſm q recipit̄ i alia ⁊ alia ſpē varia tur. Et ſic pz q deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe ꝓuenit ex diuerſa ordiatōe dictōis cū dictōe q̄ nihil aliud ē q̄z oratio Equocatio aūt ꝓuenit ex multiplicitate dictōis ſimplic: g̃ iſta deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe nō eſt equocatio.

Quarto ſciēdū q tal̄ deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe non eſt amphibologia: qz vbicūqz ē amphibologia ibi ē diuerſa ꝯſtructio vniꝰ dictiōis cū alia dictiōe: ſic liber Ariſto. q̄ntū ad p̄mū modū amphibologie. ⁊ littus arat̄ q̄ntū ad ſecūdum. ⁊ ſcit ſeculū q̄ntū ad tertiū modū. ſz vbi ē diuerſa relatio nō eſt diuerſa ꝯſtructō vniꝰ dictōis cū alia: g̃ deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe nō eſt amphibologia. ſz q ibi ſit cōpoſitio uł diuiſio ꝓbat̄ qz oīs deceptio ꝓueniēs ex eo q aliq̄ dictio pōt ad diuerſa referri: eſt cōpoſitio uel diuiſio: ſz h̄ eſt hmōi: ergo.

Contra predicta arguit̄ ꝑmo ſic: modꝰ tā agēdi q̄z patiēdi cōuenit antecedēti illiꝰ relatiui ſui: ergo etiā vterq; modꝰ dz ſibi ꝓuenire: ⁊ ſic pōt hꝰe ntñ. Secūdo ſic: relatiuū recipit a ſuo añte certā ſignificatōnē: ⁊ ſuppōnē: qz relatiuū ſignificat idē qđ ſuū añs. qū ergo in illa ꝓpōne ois hō videt ſe: iſtud añs hō ſupponat vłiter: ſequit̄ q iſtud relatiuū ſe qđ eſt ſuū relatiuū referat ipm vłr: ⁊ ſic cū diſpōne. Tertio ſic: loco relatiui licet ponē ſuū añs: ergo loco illiꝰ relatiui ſe in illa ꝓpōne ois hō videt ſe licet ponē oēm hoiem: ⁊ ſic ſe refert añs cum ſua diſpōne: ergo relatiuū reciprocū refert ſuū añs ſūptū cū ſua vłi diſpōne. Quarto ſic argumēto text̄: q deceptio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe ſit eq̄uocatio dicēdo ſic: hō videt aſinū q̄ eſt rōnal: h̄ relatiuū q̄ refertur ad illū ntñ hō uel ad illū accuſatiuū aſinū: qū igitur nō poſſit illa duo referre eadē rōne: qz eſt alia rō ntī ⁊ alia rō actī: ſequit̄ q tale relatiuū eq̄uocū erit: q̄re deceptio ꝓueniens ex diuerſa relatōe eſt equiuocatio ⁊ nō alia fallacia.

Quinto sic: dicendo sic canis videt piscē q̄ est subā: illud relatiuū q̄ pōt referre canē ul' piscē: ⁊ quocūq; mō dicat̄ teneat̄ eq̄uoce qū significet idē qō suū añs qō est eq̄uocū.

Ad argumeta. Ad p̄mū dr̄ q; negat̄ ꝺnīa: qz añs vni⁹ relatiui pōt eē i recto ⁊ in obliq̄s: nō illud relatiuū recipr̄ocū qō significat p modū patiēt̄: ⁊ nō oz q; q̄cq̄d ꝺuenit añti ꝺuēiat ēt relatiuo. Ad secūdū dr̄ q; relatiuū recipr̄ocū certā relatōez aut significatōz trahit ab añte: nō tñ eodē mō nā distributiōis p̄ ipediēte: iō nō sequit̄ q; relatiuū recipr̄ocū suppōat vl'r. Ad tertiū dr̄ q; ꝯz in relatis recipr̄oc̄ liceat loco ipi⁹ ponē añs: nō tñ in recipr̄oco qñ refert̄ ad ēminū cōem sūptū vl'r ipediēte nā distributōis. Ad q̄rtū dr̄ q; sīc vniuoca ſm se ꝺsiderata diuersas rōnes bñt: ⁊ tñ vnā ⁊ eādē rōnē bñt in vniuocāte sīc hō ⁊ equ⁹ in aīali: ita ea q̄ referūt̄ ſm se ꝺsiderata diuersas bñt rōnes: ⁊ tñ vnā ⁊ eādē bñt i referēte siue in suo relatiuo: ⁊ ita ꝯz fit alia rō ntī ⁊ alia rō actī in suo relatiuo eadē ē sīc eadē rō eq̄ ⁊ hois in aīali. Ad q̄ntū dr̄ q; illud relatiuū q̄ ⁊ ita de alijs pōt dupl'r ꝺsiderari. vno mō q̄ntū ad rōnē referēdi: ⁊ sic debet negari q; ibi teneat̄ eq̄uoce. alio mō pōt ꝺsiderari q̄ntū ad suū significatū determinatū p suū añs: ⁊ isto mō pōt eē vniuocū uel eq̄uocū sīc suū añs: ⁊ ita in p̄pone dicta bene tenet̄ eq̄uoce.

Sequit̄ de relatiuis diuersitatis. Relatiuū diuersitatis est qō supponit p alio ab eo qō refert: ut sor. currit ⁊ ali⁹ disputat: ibi hoc relatiuū ali⁹ refert sortē ⁊ supponit pro alio a sorte ⁊ ita facit recordationē de sorte. De relatiuis aūt diuersitatis tal' dat̄ regula: Si relatiuū diuersitatis addat̄ superiori fit inferi⁹: ⁊ si addat̄ inferiori fit supi⁹: Verbi grā qū dicit̄ aliud ab aīali: ergo aliud ab hoie ibi ē loc⁹ a spē ad gen⁹ siue a pte subiectiua ad suū totū ul'e: qz in hac p̄pone aliud ab aīali hoc relatiuū diuersitatis aliud qum addit̄ aīali qō ē supi⁹ ad hoiez facit ip̄m inferi⁹: ⁊ in hac aliud ab hoie addit̄ inferiori. s. hoi: ⁊ ergo facit ip̄m supi⁹: ⁊ ergo aliud ab aīali est inferi⁹ ad aliud ab hoie: ⁊ iō ibi ē loc⁹ a spē siue a pte subiectiua. De relatiuis idētitatꝫ dat̄ regula ab antiqs. Nulla p̄pō inchoata a relatiuis idētitatis ꝯz ꝓtradictoriā. Et assignāt talē cām: qz qū dicit̄ ois hō currit ⁊ ille disputat: hoc relatiuū ille ꝯz respectū ad hoc antecedēs hō propter dependentiā siue relatōis: sz qū negatio aduenit p̄pōni inchoate a relatiuo dicēdo sic: ille nō disputat: tūc negatio negat uerbū qō segt̄ ⁊ nō negat respectū relatōis quē ꝯz ad añs: ergo negatio nō negat totuz qcq̄d affirmatio affirmat: ergo nō ꝓtradicit: sz qū hoc fit in q̄libz p̄pone inchoata a relatiuo sequit̄ q; nulla propō inchoata a relatiuo ꝯz ꝓtradictoriā. Sz ꝓtra hoc obijcit̄: Quicq̄d ꝓtigit affirmare ⁊ ꝓtigit ⁊ negare de quolibz suppositō: sz uerbū ꝓtigit negare de quolibz suppositō: g⁹ ⁊ ꝓtigit affirmare de quolibz suppositō q̄d ē dcō relatiū: g⁹ q̄libz propō inchoata a relatiuo ꝯz ꝓtradictoriā. Jtē q̄libet p̄pō siue enūciatio q̄ ē una ꝯz ꝓtradictoriā: sz p̄pō inchoata a relatiuo dūmō ibi fit aliq̄ dictio equoca neqz pl'a subijciant̄ neqz p̄dicāt̄ ē una p̄pō: ergo p̄pō inchoata a relatiuo ꝯz cōtradictoriā. Jtē dicit Aristo. in p̄mo periermenias circa affirmationē ⁊ negatōz q; uni affirmatōi una negatio ē oppositā: ⁊ ecōuerso una negatio uni affirmatōni ē oppositā: ergo affirmationi inchoate a relatiuo negatio una est oppositā q̄d cōcedem⁹ dicētes p̄dictā regulā eē falsā. Ad rōnes eoz rñdem⁹ q; relatiuū compat̄ ad añcedēs: ⁊ cōparat̄ ad uerbū cui subijcit̄. uñ qū affirmatio ul' negatio sit oratio affirmatiua uel negatiua alicui⁹ de aliquo uel alicui⁹ ab aliquo hoc est p̄dicari de subiecto. ⁊ iō sicut ꝯz p diffinitionē p̄dictā affirmatōis ⁊ negationis affirmatō ⁊ negatio respiciūt tm̄ mō cōparationē subiecti ad p̄dicatū: ergo in propōe inchoata a relatiuo tm̄ modo sumit̄ ꝓtradictoriū p cōpationē relatiui ad uerbū cui subijcit̄ ⁊ p cōpationē relatiui ad añs: qz ille respect⁹ nō est ibi propt̄ naturā affirmatōis nec propt̄ dependentiā subiecti inquantū est subiectū: sed propter dependentiā eius quod est subiectū. dicē dū tñ est subiectū: qz aliud est subiectū inquantū subiectū: ⁊ id quod est subiectū. ⁊ aliud est p̄dicatū inq̄ntū p̄dicatū: ⁊ illud quod ē p̄dicatū. ⁊ sic quicq̄d affirmat̄ in propositiōe inchoata a relatiuo negat̄ in sua cōtradictoria: qz cōtradictoria istius ille disputat est ista nō ille disputat negatione prepositā relatiuo. De relatiuo idētitatis nō recipr̄oco talis ꝺatur regula: Omne relatiuū idētitatis nō recipr̄ocū habet eandem suppositionē quā habet suū añs: ut qū dicit̄ ois hō currit ⁊ ille est sortes: hoc relatiuū ille supponit pro oi

hoīe: qz ſenſus eſt oīs hō currit: ⁊ ille eſt ſortes. i. omnis hō eſt ſortes. Dico autē non reciprocū: qz qū dicit oīs hō uidet ſe nō eſt ſenſus oīs hō uidet oēm hominez. Unde loco huius relatiui ſe non licet ponere ſuuz antecedens: loco autē alterius licet ponere.

¶ Poſtq̄ autor determinauit de relatiuis idētitatis ſubſtantie: Dic oīter determinat de relatiuis diuerſitatis p̄ ponēdo diffinitionē eius. ſecūdo aſſignādo aliq̄s regulas relatiuoꝝ ſubſtantie: ergo ponit diffinitionē relatiui diuerſitatis dicēs q̄ relatiuū diuerſitatis ſubſtātie eſt qō ſuppo nit ꝓ alio in numero ab eo qō refert: ut ſor. currit ⁊ ali⁹ diſputat: h̄ relatiuū ali⁹ facit relatōez de ſorte in aliquo: ⁊ tm̄ ſupponit ꝓ alio a ſorte in aliquo.

Primo ſciendū q̄ dubiū pōt eſſe qū dr ſor. currit ⁊ aliud eſt albū ꝓ quo ſupponit illud relatiuū aliud: Jō ad h̄ dicit q̄dā q̄ ſupponit ꝓ alio hoīe a ſorte: ſicut in iſta ſor. cur. ⁊ ali⁹ hō eſt alb⁹. ſz h̄ nō videt eē verū: qz relatiuuz maſculini gnīs ⁊ feminini gnīs quodāmō reſtringunt ad ſupponēdū ꝓ ſuppoſitis eiuſdē ſpēi cū ſuo antecedēte maſculini gnīs uel feminini. ıō dicet inferi⁹ q̄ alius ponit oi uerſitatē int̄ ſuppoſita: ſed aliud dicit diuerſitatē in eēntia ıō qū dr ſor. cur. ⁊ ali⁹ hō eſt alb⁹. ſenſus ē ali⁹ ꝑticular hō eſt alb⁹. ⁊ qū dr ſor. cur. ⁊ aliud eſt albū ſenſus ē aliud eēntialē eſt albū: ⁊ nō ſupponit ꝓ re in eadē ſpē: ıō diſtinguit̄ ꝛra hoc relatiuū ali⁹ qō determinat̄ ꝓ maſculinū gen⁹ ad

Secūdo ſupponēdū ꝓ eodē in ſpē cū ſuo ante. ſciendū q̄ in textu aſſignant̄ tres regu le relatiuoꝝ: q̄rū ꝑma ē relatiuoꝝ diuerſitatis q̄ tal eſt: Si relatiuū diuerſitatis ſubē addat̄ termino ſupioꝛi ⁊ inferio ri tūc termin⁹ inferioꝛ fit ſupioꝛ ⁊ ecōtra: ſic aīal ē ſupi⁹ ad hoīez: ſz aliud ab aīali ē inferi⁹ ad aliud ab hoīe. ſic bn̄ ſeq̄ tur hō eſt: g̃ aīal ē a ſpē ad gen⁹: ita bn̄ ſequit̄ lapis ē aliud ab aīali: g̃ eſt aliud ab hoīe. Rō bn̄i⁹ ē: qz virtualit̄ includit in ſe q̄ndā negationē. ıō quāto actu plura ꝓnū ſignificant̄ tāto plura negāt: ſic etiā negatio infinitās ut nō hō in pl⁹ ſe bz q̄z nō aīal q̄ nō hō de nō aīali vīr ꝑdicet ſicut in con

Tertio uerſione p contrapoſitionē ſatis dictū eſt. ſciēdū q̄ ſecūda regula relatiuoꝝ ē q̄ nulla ꝓpō inchoata a relatōe ſubē bz ꝺdictoꝛiā: quā quidē regu lam ponūt aliq̄ tanq̄z verā. p. aūt b. recitat ipſā ⁊ manifeſtat eā eē falſā: ⁊ improbat eā in textu trib⁹ rōnib⁹: q̄rū vltima talis ē: Cuilibet affirmatōi ē negatio apposita ⁊ ecōtra: ut bz Ariſto. in ſcō periermenias: g̃ affirmatōi inchoate a relatio ſubſtātie erit negatō oppoſita ꝺdictoꝛie ⁊ ecōtra: q̄ō ꝺcedi mus dicētes ꝑdictā regulā eē falſam. Alie due rōnes clare patēt in textu: ideo cauſa breuitatis ꝓ nunc relinquunt̄.

Quarto ſciendū q̄ tertia regula talis eſt q̄ omne relatiuū idētitat ſubſtātie nō reciprocū eodē mō ſupponit ſic ſuū añs: ut oīs hō ē aīal: ⁊ ille ē ſubā h̄ relatiuū ille ſupponit ꝓ oī hoīe: ⁊ ē ſenſus oīs hō ē aīal ⁊ ille ē ſubā. i. oīs hō ē aīal ⁊ oīs hō ē ſubſtātia. ⁊ dr notan ter non reciprocū: qz ut dictū ē qū dr oīs hō videt ſe: nō eſt ſenſus q̄ oīs hō videt oēz hoīez. ıō ſic ēt dictū ē loco relati ui reciproci nō licet ponē ſuū añs ſic fit de relatiuis idētita tis ſubē nō reciproc⁹: ⁊ ıō ibi nō pōt fieri deſcēſus niſi ſub antecedente dicēdo: oīs hō videt ſe: ergo ſor. videt ſe: ⁊ pla

Sed contra to videt ſe: ⁊ ſic de aliis. ꝑdicta arguit̄ ꝓmo ſic: negatio addita ſupioꝛi ⁊ inferioꝛi nō facit q̄ ſuperi⁹ fit inferi⁹: aut ecōtra: qz ſolū bz negare: g̃ nec relatiuū diuerſitatis h̄ facē pōt vtute negatōis. Secūdo ſic: in nō entib⁹ nō ſunt gnā neq̄z ſpēs: g̃ nō hō nō ē gen⁹ ad nō aīal: nec aliud ab hoīe ē gen⁹ aliud ab aīali: q̄re male dictū eſt q̄ arguēdo ſic: lapis eſt aliud ab aīali: g̃ eſt aliud ab hoīe arguit̄ a ſpē ad gen⁹.

Tertio ſic: nō ſequit̄ p ꝑmā regulā ſoꝛ. ē alē ab hoīe: g̃ ē alē a ſeipo: g̃ illa regula nō ē vā. Quarto ſic: ꝺ ſecūdā regu lā ꝓbādo ipſā eē verā rōne qua mouebant̄ antiq̄: q̄ tal eſt qū dr hō ē ⁊ ille diſputat: h̄ relatiuū ille bz reſpectū ad ſuū añs ꝓpē dependentiā ſue relatōis: g̃ cū negatio negās q̄ nō agit ante ſe ſequit̄ ipm̄ relatiuū: ut dicēdo ſoꝛ. cur. ⁊ ille di ſputat: nō negat qō affirmatō affirmat: q̄re nō fac ꝺdictoz.

Quito ſic: q̄ tertia regula nō ſit vīr vā: qz dicēdo hō cur. ⁊ ille ē digniſſima creaturarū: uel ille ē ſpēs: h̄ relatiuū ille rōne illi⁹ adiūcti ſpēs videt bre ſuppoſitiōez ſimplicē: ⁊ tm̄ ſuū añs ſupponit ꝑſonalit̄: g̃ tertia regula nō eſt vīter vā.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dr q̄ negatio ꝓ ⁊ ꝓ ſe bz negare: ſz ex ꝺnti bz diſtribuē ⁊ facē tminū inferioꝛē ſupioꝛē ⁊ ecōtra. Ad ſe cūdū dr q̄ duplr pōt itelligi q̄ in nō entib⁹ ſiue in negatōi bus ſunt gnā ⁊ ſpēs. Uno mō ſm̄ vītatē: ⁊ ſic cōcedit̄ q̄ ibi nō ſūt gnā nec ſpēs. Alio mō ſm̄ modū tm̄: ⁊ iſto mō in nō entib⁹ bn̄ ſūt gnā ⁊ ſpēs: ⁊ ıō ſz nō bō nō ſit verū gen⁹ ad nō aīal: bz tm̄ modū gnīs reſpcū ipſi⁹. ⁊ ita dr de aliud ab hoīe in oꝛdīe ad aliud ab aīali. Ad tertū dr q̄ regula itelligit̄ de relatīs ſubē: mō alterū ē relatiuū diuerſitat accūtis: ⁊ ıō ꝺcedēdū eſt q̄ regula ſibi nō ꝺuenit. Ad q̄rtū dr q̄ p. bi. rīdet q̄ relatīn cōpar̄ ad ſuū añs: ⁊ cōpar̄ ad vbū cui ſubij cit̄. p cōpatiōez vo relatiui ad vbū ſumit̄ q̄litas ꝓpōnis: ⁊ nō p cōpatōez relatiui ad añs: ıō negatio in ꝺdicēdo bz tm̄ negare cōpationē relatiui ad vbū ⁊ non cōpationē relatiui ad añs: ıō rō antiquoꝝ nulla ē. Ad q̄ntū dr q̄ rīdet aliq̄ q̄ relatiuū idētitatis nō reciprocū q̄nq̄ facit recoꝛdatōem ſui añtis ſine mutatiōe eē añtis ul' alicui⁹ ꝓpetat ei⁹: ⁊ tūc eodē mō ſupponit ſic ſuū añs. q̄nq̄ vo facit recoꝛdatōez ſui añtis cū mutatōe ſui eē ul' alicui⁹ ꝓpetat: ⁊ ſic nō oportet q̄ eodē mō ſupponat ſic ſuū añs: ſz ſit verū q̄ ſp ſupponit ꝓ eodē in nūero nūeroſitate eēntie ut ſuppoſiti. Aliī pōt dici ⁊ fortaſſe melī⁹: q̄ in illa ꝓpōne ꝑdicta illud relatiuū ille ſupponit ꝑſonaliē ⁊ nō ſimplr: qz ſuppoſitio relatiui idēti tatis ſibi ꝺuenit rōne ſui antecedētis ⁊ nō rōne alteri⁹ ſibi adiūcti. Et ſic ꝑz de relatiuis ſubſtantie.

¶ Habito de relatiuo ſubſtantie dicen dū eſt de relatiuo accidētis. Relatiuū au tē accidentis eſt qō refert eandē rem per modū denoiatōis: ut tale q̄le ⁊c. Ex hec eſt differētia relatiui ſubſtantie ad relati uū accidētis: qz relatiuū ſubſtātie refert rem uniuocā ꝓ modū qđ qđ ē: ut albedo q̄ eſt in pariete: coloꝛ q̄ eſt in coꝛpe. Rela tiuū autē accūtis eſt qđ refert rem ſuā ꝓ modū denoiationis: ut ſoꝛ. eſt alb⁹ ⁊ tal eſt plato ⁊ ſic de aliis. Alia aūt ꝛria dat coꝛūdē qz relatiuū ſbe refert idē in nume ro: Relatiuū uero accidētis refert idē in ſpē: ut ſoꝛ. eſt alb⁹ ⁊ tal eſt plato: qz idē in numero nō pōt eē in diuerſis ſubiectis ſz bene idē in ſpē. Relatiuoꝝ aūt accidētis aliud ē relatiuū idētitatis ut tal. aliud ue ro diuerſitatis ut alter. Relatiuū accidē tis idētitatis eſt quod refert eādem qua litatē in ſpē ⁊ ſupponit ꝓ eadem in ſpe cie: ut ſortes eſt albus ⁊ talis eſt plato.

Relatiuū autem accidentis diuersitatis est quod refert candē q̄litatē in spē sz supponit pro alio diuerso in spē: ut sor. est albus ⁊ alter⁹ modi est plato. Differt autē relatiuū substantie idētitatis a relatiuis accidentiū idētitatis: qz relatiuū idētitatis substantie refert candē substantiaz in numero. Relatiuū aūt idētitatis accītis nō refert idē accīs in numero sz solū idē accīs in spē. Relatiuoz accītis idētitat⁊ aliud est relatiuū quantitatis cōtinue: ut tantus. aliud uero quantitatis discrete: ut tot quot. Jtē relatiuoz nūeroz q̄dā sunt noia: ut totidē: q̄dā sūt aduerbia: ut totiēs. Sciēdū q⁹ tal⁹ tāt⁹ totiēs totidē pñt dici relatiua redditiua ⁊ demōstratiua Relatiua ut si ad pñtes referant. Demō stratiua ut qū dicim⁹ demōstrādo mare tale ē rubeū. demōstrādo herculē tal⁹ fuit plato. Si aūt nō referūt ad pñtes siue p demōstrationē rerū pñtiū tūc sūt reddi tiua: qz reddūt interrogatōe p̄cedēte: ut q̄lis est plato tal⁹ ē soztes. Relatiua qñ sine in terrogatōe proferunt: ut tal⁹ est sor. q̄lis est plato. Et qñ ad noia adiectiua specia liū accidentiū ducūtur: ut ethiops est ni ger ⁊ talis est coruus: ⁊ soztes fuit albus et talis est plato. Et hec de relatiuis di cta sufficiant.

¶ Postq̄ autor determinauit de relatiuo substantie: hic ꝑtier determinat de relatiuis accītis. Et rō hui⁹ est: qz sicut accīs se habet ad substātiā: ita relatiuū accītis ad relatiuū substātie: sed accīs posteri⁹ est substantia nedū fm ordinē nature: sz etiā fm ordinē cognitōis: qz habz cognosci p suū subiectū: ergo relatiuū accītis posteri⁹ est relatiuo substā tie: q̄re conueniēter de ipso posteri⁹ determinat. vñ ꝑ. hys. determinādo de relatiis accītis p⁹ ponit diffinitōez rela tiui accītis. secūdo notificat ipm aliquib⁹ diuisiōib⁹. ergo p⁹ ponit talem diffinitionē relatiui accītis dicēs q⁹ relati uū accītis est qō refert rem suā p modū denoiantis: ut ta le q̄le ⁊ filia: ut dicēdo sor. est albus ⁊ plato est tal⁹: illud re latiuū tal⁹ refert illud antecedens albū denoiando platonē albū implicite: qz sensus est plato est tal⁹. i. plato est albus.

Primo sciendū q⁹ relatiuū accītis differt a relati uo substātie duob⁹ modis. Primo qz re latiuū substātie refert rem suā p modū p se stantis siue per modū ei⁹ qō est q̄d: ut albedo q̄ est q̄litas est color q̄ est in pariete ⁊ sic de alijs. Relatiuū aūt accītis refert rem suaz p modū denoiatōis: ut dicēdo sor. est bipedal⁹ ⁊ tātus est pla to. Secūdo differūt qz relatiuū substātie refert idem in nu mero cū suo antecedente. relatiuū vo accītis nō: sz solū idē in spē. Cui⁹ rō est: qz idem accīs in numero nō pōt esse in diuersis subiectis: sed bene idem accīs in spē. Diuidit aūt relatiuū accidentis in textu sic: Relatiuoz um aūt accidētis aliud ē relatiuū idētitat⁊: ut tal⁹ qual⁹ tāt⁹ q̄nt⁹ ⁊ sic de alijs. Aliud ē relatiuū diuersitat⁊: ut alter reliqu⁹ ⁊ filius. Que di uisio est analogi in sua analogata: qz relatiuū accītis semp p prius dicit⁹ de relatiuo idētitatis q̄z de relatiuo diuersita tis: qz relatiuū idētitatis prius est ⁊ pfect⁹ est relatiuo di uersitat⁊ sicut idem pri⁹ est diuerso. Cui⁹ diuisionis rō ē: qz omne relatiuū accītis supponit pro eadē in spē cū suo ante cedente ul⁹ nō. si primū sic est relatiuū idētitatis. si secundū sic est relatiuum diuersitatis.

Secundo sciendū q⁹ relatiuū dicit⁹ accītis nō q⁹ referat accīs solū sed qz facit recordationē de suo ante cedente p modū accītis. i. adiectiue significati. iō sicut rela tiuū substātie pōt repiri in oīb⁹ nouē gnīb⁹ accidentiū: ita relatiuū accītis pōt repiri in ꝑdicamēto substātie: ut sor. ē human⁹ ⁊ tal⁹ est plato. vñ in textu relatiuū idētitatis acci dentis sic diffinit⁹: Relatiuū idētitatis in accītib⁹ fit qō re fert idem accīs in spē ⁊ pro eodem supponit cū suo antece dente. Sed relatiuū diuersitatis accītis est qō refert idem accīs in spē cū suo antecedente. sed pro diuersis in spē sup ponit: ut sor. est albus ⁊ soztes est alterius modi. vñ differt relatiuū idētitatis substātie a relatiuo idētitat⁊ in accītib⁹ qz relatiuū substantie idētitatis refert candē rem in nume ro cū suo antecedēte. relatiuū aūt idētitatis in accītib⁹ nō refert idem accīs in numero: sed solū idem in spē: q̄re alia ⁊ alia ratione dicūtur relatiua idētitatis.

Tertio sciēdū q⁹ vnū membrū p̄dicte diuisionis subdiuidit⁹ in textu sic: Relatiuū idētitat⁊ i accītib⁹: aliud est relatiuū in quantitatib⁹: ut tātus quantus: aliud est q̄li tatis: ut tal⁹ qual⁹. Cui⁹ diuisionis rō est: qz relatiuū idētita tis in accītib⁹ refert rem suā p modū forme qualificantis id cui⁹ est aut p modū mensure. si primū sic est relatiuū q̄li tatis. si secundū sic est relatiuū quantitatis. vñ in ꝑdicta di uisione determinatio diuisi debet intelligi in membris di uidentib⁹: ut sit sensus relatiuoz idētitatis. Aliud est rela tiuū idētitatis accītis idētitatis quātitatis. Aliud est re latiuū accītis q̄litatis. In ꝑdicta aūt diuisione quātitas ⁊ q̄litas nō capiunt⁹ spāliter ut sūt ꝑdicamēta ad inuicē ⁊ ab alijs distincta. sed quodāmodo accipiunt⁹ cōiter. s. quanti tas p oī eo qō significat⁹ p modū quantitatis siue p modū mēsure. ⁊ qualitas pro oī eo qō significat⁹ p modū q̄litatis siue forme qualificātis. Ex quo pz q⁹ relatiuū idētitatis in accidentibus potest reperiri in substantia ⁊ in alijs predi camentis a quantitate ⁊ qualitate.

Quarto sciendū q⁹ relatiuū idētatis quantitatis in textu diuidit⁹. nam aliud est relatiuū quātitatis ctinue ut tantus quātus. Aliud est relatiuū quātitatis discrete: ut tot quot. ⁊ iterum relatiuū quantitatis discrete diuidit⁹: qz q̄dā sunt noia: ut tot quot: alia vo aduerbia: ut totiēs quo tiens. vñ in ꝑdictis diuisionib⁹ determinatio diuisi debet intelligi in membris diuidentib⁹ sicut dictū est in ꝑcedēti diuisiōe. Sed ut habet⁹ in textu relatiua idētitatis accītis pñt ee relatiua demōstratiua ⁊ rñsiua siue redditiua fm di uersas rōnes: qz si referant ad res pñtes dicunt⁹ ut demon stratiua: ut demonstrādo tulliū dicim⁹ tal⁹ est achilles ⁊ sic de alijs. Et qñ reddunt⁹ interrogationi precedenti dicūtur rñsiua uel redditiua: ut si querat⁹ qual⁹ est sor. ⁊ respondeat⁹ ipse est talis qualis est plato. qñ vo referūtur ad noia adiectiua specialiū accidētiū dicunt⁹ relatiua: ut ethiops est ni ger ⁊ talis est coruus: ⁊ pater est albus ⁊ talis est filius.

Contra predicta arguit⁹ ꝓmo sic: accidē tia sensibilia pri⁹a no bis cognoscūtur: ergo non est verum q⁹ accidens sit poste rius substantia ordine cognitōis. Secūdo sic: relatiuū accidentis bene reperitur in genere substantie: ut soztes est rationalis ⁊ talis est plato: ⁊ tamen non reperitur ibi deno minatio: ergo ꝓra diffinitionē. Tertio sic: relatiuū idēti tatis accītis repit⁹ in substantia ⁊ in alijs gnīb⁹ accidentiū a quantitate ⁊ q̄litate: ergo ꝑdicta diuisio est insufficiens. consequētia patet quia in plus est diuisum q̄z diuidentia.

Quarto sic: relatiuū substantie reperit⁹ in quantitate: ut

dicendo:linea q̄ est quātitas ꝛ in q̄litate:ut dicēdo albedo q̄ est in corpe:ergo mēbra diuisiōis repiunt extra diuisū ꝛ hic diuisio est insufficiēs. Quinto sic:tant⁹ ꝛ quant⁹ que sūt relatiua quātitatis cōtinue pñt repiri in oratiōe que est quātitas discreta:ut dicēdo:tanta est vna syllaba quanta ē alia. Tertio male diuidit relatiuū quātitatis in cōtinuū ꝛ discretū. silr tot ꝛ quot que sūt relatiua quātitatis discrete attribuunt linee vel tpi que sūt quātitates cōtinue:ut dicē do tot sūt bore diei hodierne quot sūt externe ꝛ econtra: ḡ male diuidit relatiuū quantitatis in relatiuū quantitatis continue ꝛ quantitatis discrete:

Ad argumēta. Ad primū dicit ꝙ in nobis duplex repit cognitio:que dam est sensitiua ꝛ sic cōcedit añs:alia est intellectiua ꝛ de tali hic intelligit ꝛ sic negat añs. Ad secundū dicit ꝙ ly in genere substantie nō sit vera denotatio tñ bñ est denota tio fm modū ꝛ hoc sufficit. Ad tertiū pz solutio ex scō notabili. Ad quartū siliter. Ad quintū dicit ꝙ tant⁹ ꝛ quant⁹ cōueniūt oratiōi nō fm se sz rōne tpis in quo ꝓfert Similit tot ꝛ quot attribuunt tpi ꝛ linee non fm suā sub stantiā sz rōne sui accidētis. Lactus mēsurādi qui est p mo dum discreti. Circa hec aūt diuersitatis accidentis querit de veritate isti⁹ sophismatis soztes est alter a seipso ꝓbat sī cut soztes sedēs est alter a seipso nō sedente ut habet Por phirius in p̄dicabilib⁹: ergo ista est vera soztes est alter a seipso. Improbat sic:soztes est alter a seipso:ḡ soztes est al ter ab boe. ꝟña tenet ab inferiori ad suū superi⁹. sz ꝟñs est falsū:ergo ꝛ añs qō fuit sophisma. Itē soztes ē idē sibi ipsi ergo non est alter a seipso.rñdet ꝙ sophisma est verū ꝛ ad p̄mā ip̄probationē dicit ꝙ negat ꝟña. ꝛ ad ꝓbationē dicit ꝙ non arguit ab inferiori ad suū supius affirmatiue:sz po tius negatiue. Ad aliā siliter negat ꝟña:qz idē ip̄ortat vni tatē in substantia. alter vo sportat diuersitatē in accidenti bus. ista aūt duo bene se cōpatiunt in eodem. Et hec de re latiuis dicta sufficiant.

Ersonalis suppō ē acceptio termini cōis ꝑ suis iferiorib⁹. Cui⁹ alia est determiata alia cōfusa ut prius patuit. Itē psonalis suppōnis alia est restricta:alia ampliata: ꝛ ita ampliatio ꝛ restrictio bñt fieri circa suppōz psonalem. Restrictio ē coartatio termini cōis a maiori suppōne ad minorez: ut cū dicit hō albus currit. hoc adiectiuū albus re stringit hoiem ad supponendū tm̄ pro al bis. Ampliatio est extensio termini cōis a minori suppōne ad maiorē: ut cū dicit hō pōt esse antixps. iste termin⁹ hō nō so luz supponit ꝑ his qui sūt: sz etiā pro bis qui erūt unde ampliat ad futuros. Dico aūt termini cōis qz termin⁹ singularis:ut sor. nō ampliat neqz restringit.

¶ Iste est tractus tertius hui⁹ libri qui paruor logicaliū dicit. In quo postq̄ Petr⁹ hispa. supius determinauit de suppositionib⁹ terminor absolutor ꝛ respectiuor: hic con sequenter determinat de alijs ꝓprietatib⁹ eor videlicet de ampliatiōe ꝛ restrictiōe. ꝛ qz ampliatio ꝛ restrictio habēt fieri circa psonalē suppositionē ꝛ p̄supponūt eā: de qua vi sum est prius:nō patet ordo hui⁹ tractatus ad p̄cedentem ꝛ sequentez patet: qz ampliatio est quodāmodo ꝓfectior q̄ restrictio. nam ampliatio augmentet quodāmodo suppo sitionē termini. restrictio aūt diminuit. cū aūt augmētatio dicat ꝓfectiorē quantitatē q̄ diminutio: qz tēdit ad quāti tatē ꝓfectā: sequit ꝙ ampliatio q̄ augmentat suppositionē termini oz p̄cedere restrictionē q̄ restringit ꝛ diminuit.

Primo sciendū ꝙ ampliatio ꝛ restrictio habēt fie ri circa suppositionē psonalem: ideo auto incidentalit ponit diffinitionē eius ꝛ etiā diuisionē in sup positionem determinatā ꝛ cōfusam. ꝛ qz supius auto fecit mentionē de eis: ideo determinatio eor relinquit. Sz ma gis ad ꝓpositu accedendo auto diuidit psonalem suppo sitionē aliter q̄ prius: ꝛ est diuisio talis Personaliū suppo sitionū alia est restrictiua:alia ampliatiua. Ex quo patet ꝙ habent fieri solū circa suppositionē psonalem. Et ꝙ nō pñt fieri circa suppositionē naturalē ꝛ simplicē patet p̄mo: qz i naturali suppositione terminus accipit ꝑ omnib⁹ que pti cipant naturā cōmunē ꝑ terminū cōmunē significatā: ꝛ iō naturalis suppositio non potest restringi nec ampliari re manente naturali suppositione. Similiter nō possunt fieri circa simplicē: qz suppositio simplex ē acceptio termini cō munis ꝑ natura simplici. qne quidē natura simplex est in diuisibilis: ꝛ non accipit ꝑ plurib⁹ suppositis. ꝛ qz amplia tio ꝛ restrictio dicūt quandā diuersitatē: ideo non possunt fieri circa suppositionē simplicē: ex quo sequit ꝙ soluz ba bent fieri circa suppositionem psonalem: ꝛ hoc tam deter

Secundo minatā q̄ confusam.

sciendū ꝙ q̄uis in isto tractatu non determinet de restrictione: sz solū de ampliatione: qz tamē ampliatio ꝛ restrictio opponunt: ꝛ vnū oppositum nō ꝓfe cte cognoscit nisi cognoscit reliquū: ꝛ ideo in isto tractatu auto diffinit restrictionē. vñ restrictio est coartatio termi ni cōis a maiori suppositione: hoc est a maiori ambitu seu acceptione suppositor ad impositionē. vnde ponit coarta tio loco generis. deinde ponit termini cōmunis ad differē tiam termini discreti: qui nec restringit nec ampliat eo ꝙ nō habet suppositā. ꝛ dicit a maiori suppositione ad mino rem ad differentiā ampliationis. vnde si dicat homo cur rit. homo ibi supponit ꝑ omnib⁹ hominib⁹ tam albis q̄ ni gris aut medio colore colozatis: sz tamen cū dicit homo al bus currit. homo ibi restringit ad supponendū ꝑ hoibus albis tñ. vñ intelligendū est quantū ad veritatē locutiōis: qz cum dicit homo albus currit ibi homo supponit ꝑ oī bus hominib⁹: sz nō reddit locutio vera nisi ꝑ albis.

Tertio sciendū ꝙ ampliatio sic diffinit in textu ꝙ est extensio termini cōmunis a minore sup positione ad maiorē. hoc est a minori ambitu seu acceptio ne suppositor ad maiorē. ꝛ intelligendū est ut prius quan tū ad veritatem locutionis: ut cū dicit homo currit. ibi hō reddit locutionē verā solū ꝑ illis qui sūt actu hoies ꝓpter exigentiā illi⁹ adiuncti currit. sz cū dicit homo pōt currere vel homo pōt esse antixps. ibi locutio pōt verificari tam ꝑ illis qui sūt actu q̄ ꝑ illis qui sūt in potentia. ꝛ ita hō am pliat ꝛ augmentat actu eius suppositio ꝛ p hoc adiunctu pōt. Et fuit semp ampliatio ꝛ restrictio respectu termini po tentis teneri ꝑ plurib⁹ vl paucioꝛib⁹ q̄ exigat sua actualis suppositio. vnde in ista diffinitione ponit termini cōmu nis eadē rōne qua ꝛ in p̄cedenti diffinitione. vnde coarta tio ꝛ extensio nō capiunt hic ꝓprie sz methaphorice ad co artationē ꝛ extensionē realem. nam sicut coartatio realis ē qua alias minus spaciū cōtinet q̄ prius ꝛ extensio maius. sic in ꝓposito dicit coartatio: qz terminus cōmunis tenet ꝑ paucioꝛibus suppositis q̄ prius. ꝛ extensio dicit qz ter minus cōmunis tenet ꝑ vniuersalibus suppositis q̄ pri⁹.

Quarto ꝛ sic patet intellectus istar diffinitionū.

sciendū ꝙ suppositā alicui⁹ termini pñt dici suppositā in actu dupliciter. Uno modo quantum ad actū existendi. Alio modo quantū ad actū significandi. vñ cesar vel adam vel antixps qui includit essentialiter for mam boīs sunt suppositā eius quantū ad actū significādi:

qz actualiter nō existunt ideo nō sūt suppositā hois quan/ tum ad actū existendi. s. hominis actualiter existēdi. vnde qñ autor loquit de ampliatione intelligit q terminus cō/ munis ampliat qñ supponit respectu verbi vel adiūcti ad suppositā que nō sunt suppositā in existendo: sz in signifi/ cando ut patet in exemplo autoris: homo pōt esse antixps.

Contra predicta arguit primo sic: a notio/ ribus nobis debem⁹ p/ cedere: sz restrictio est notioz suppositione cū sit magis de/ terminata z magis determinata sūt nobis notioza: ergo se quit q iste tractatus debet pcedere pcedentē. Secūdo sic: suppositio naturalis z simplex pūt ampliari z restringi ergo otra diuisionē in qua dicebat q psonalis suppositio alia est ampliatiua alia restrictiua. añs patet: qz bene dicit homo cōtingenter est species vel necessario. Tertio sic: cōtra diffinitiones pdictas qz coartatio z extensio sūt quan titates: sz ampliatio z restrictio nō sūt quātitates: ergo ma/ le dicit q ampliatio est extensio z restrictio est coartatio.

Quarto sic: q terminus cōmunis nō possit ampliari: qz termin⁹ cōmunis supponit solum p bis que actu pticipant formā termini cōmunis: ergo nō pōt ampliari ad ea q erūt vel possūt esse. Quinto fic dicendo: soz. pōt esse. ibi sortes stet indeterminate p sorte qui est z qui erit: ergo terminus discretus pōt ampliari.

Ad argumenta. Ad pmū dicit q sz cogni tione determinata sensibili magis determinatū pcedat mi nus: tñ cognitione intelligibili z cōfusa magis confusū p/ cedat magis determinatū z sic est de ampliatione respectu suppositionis Ad secūdū dicit q licz terminus p se sum/ ptus supponat naturaliter: tamen qñ sumit cū adiūcto nō amplius supponit naturaliter. Et etiā licz termino suppo/ nenti simplicit addat dictio ampliatiua tñ nō ampliat ipsū terminū eo q nō repperit naturā aptam natā suscipere am pliationē. Ad tertiū dicit q ibi nō accipit extensio nec etiā coartatio realiter sz solū methaphorice zc. ut dictū est

Ad quartū dicit q licz terminus cōmunis nō possit am pliari p plurib⁹ quantū ad suppositā actualia ī essendo: cū bene pōt ampliari quantū ad suppositā actualia in signifi/ cando. Ad quintū dicit q qñ terminus ampliat vel re/ stringit oportet q teneat vnuoce. modo si sortes stet p eo qui est erit uel potest esse: hoc tūc est cōuoce: z sic ibi nō ē ampliatio.

Ampliationū alia fit p uerbū ut p hoc uerbū potest: ut homo pōt esse antixps. Alia p nomen: ut hoiem esse antixpm est possibile. Alia p pticipiū: ut homo potēs est esse aial. Alia p aduerbium: ut homo necessario est aial. homo eni nō solū am/ pliat p pñti tpe: sz etiā pro futuro. Et iō sequit alia diuisio ampliationis. s. q am/ pliationū alia fit respectu suppositoꝝ: ut hō pōt esse antixps. Alia fit respectu tē/ poꝝ: ut hō necessario est aial ut dictū ē.

Postq̄ autor posuit diffinitionē ampliatiōis: hic con/ sequenter eā diuidit: z qz diffinitū dicit esse: diuisio vō di cit posse rei. z esse pcedit posse: iō patet ordo z dicit q am/ pliationū alia fit p verbū: ut hō est antixps. Alia p nomen ut hoiez esse antixpm est possibile. Alia p aduerbiū: ut hō necessario est aial. Alia p pticipiū: ut homo est potens esse aial. Et ex ista diuisiōe ampliatiōis infert autor aliā dicēs q quedā est ampliatio q fit respectu suppositoꝝ: ut hō pōt esse antixps. alia respectu tpis: ut hō necessario est aial.

Primo sciendum q illa dicunt ampliare respectu suppositoꝝ que faciūt terminū cōmunē teneri p suppositis existentibus in actu q̄ non existentibus cuiusmodi sunt verba quoꝝ actus comparat ad subiectū: in subiecto tamen nō sunt: ut sunt ista: potest: opinat: lau/ datur z sic de alijs. z similiter ampliant illa que ab ipsis de/ scendunt ut aliqua nomina z aliqua pticipia z etiā aduer/ bia: ut potens z possibiliter: que descendunt ab hoc verbo potest laudabile: dus: biliter que descendunt ab hoc verbo laudo as. sz illa dicunt ampliare respectu tempoꝝ que fa/ ciunt terminū cōmunē extendi ad omnes differentias tem pozis: ut impossibile z necessario. vnde cū dicit homo ne/ cessario est animal: idem est ac si diceret in omni tempore cōuenit homini q sit animal.

Secūdo sciendū q ille terminus dicit ampliari qui p plurib⁹ suppositis stat q̄ prius stabat cum adiuncto cui addebat. verbi gratia: si dicat homo potest ee antixps. ibi homo stat p plurib⁹ q̄ si diceretur homo currit: qz stat p hominib⁹ psentib⁹. Et p oppositū terminus dicit restrin gi qui p paucioꝝ⁹ suppositis stat q̄ prius stabat cuz suo adiūcto: ut si dicat homo currit. ibi homo stat p psentib⁹. z cū dicit albus hō currit: ibi stat p psentib⁹ albis.

Tertio sciendū q virtus ampliandi z restringendi dat alicui a ppria eius impositiōe: z etiam alicui dat z nō alteri. ppter qō quedaz sūt partes ozatiōis sicut nomen verbū aduerbiū z participiū: que possunt re/ stringere vel ampliare. sz alie ptes ozationis nō possūt hoc cum eis nō fit data virtus ampliandi vel restringendi a pri ma eaꝝ impositione. vnde ampliatio radicaliter est in ter/ mino cōi radicata: q termin⁹ aptus nat⁹ est supponē z capi p suppositis nō existentib⁹: sz actualit ē in termio āpliato.

Quarto sciendū q licet ista diuisio sit quadrimē bris tamen pōt reduci ad bimembrē. nā omnis dictio ampliatiua est pars declinabilis vel undecli/ nabilis. si pmū hoc est dupliciter: vel significat substantiaz sic est primū membrū. vel significat actum z hoc est dupli/ citer: vel actum distantē a substantia z sic est verbū. vel in/ distantē z sic est pticipiū. si secundū sic est aduerbiū. Suffi/ cientia alterius diuisionis est ista: qz cuz omnis ampliatio sit extensio termini: vel ergo extendit ipsū in ordine ad sup posita z sic est primū membrū. vel in ordine ad tēpus illoꝝ z sic est secūdū. Ex hoc patet q ampliatio facta respectu tē/ poris differt ab illa q̄ est respectu suppositoꝝ. apparet etiā q dictio ampliatiua aliter se habet ꝑm q ampliat p suppo sitis: z ꝑm q ampliat p tempore: quia in vna respicit sup/ posita z in alia tempus.

Contra predicta arguit primo sic: amplia/ tio fit respectu temporis: sz nomen nō significat tempus: q̄ nulla ampliatio fit p nomen. Secūdo sic: omne pticipiū est determinati tēporis puta pñtis pteriti vel futuri: ergo nullū pticipiuz ampliat sed potius restringit. oña tenet: qz ampliare fit respectu pluriū tempoꝝ. Tertio sic: eadē est causa oppositoꝝ: sz aduerbiū nō est causa restrictiōis: ergo videt q nō fit causa ampliatiōis. Quarto sic: terminus cōmunis nō includit tempus: ergo nō potest ampliare pro tempore sz solum p suppositis. Quinto arguit sic illa di uisio ñ dat p oppositā nec ē bimēbris: q nō ē bona diuisio

Ad argumēta. Ad primū argumentū dici/ tur q non ois ampliatio fit respectu temporis sz quedā fit a virtute ampliatiua dictio nis sibi collata a sua impositiōe. z sic est de ampliatōe nois que solū est extensio suppositoꝝ z nō tempoꝝ. Ad secun dū dicit q licz pticipiū sit alicui determinati tpis tñ habet aliquā virtutē p quā ampliat vltra tempus pñs. Ad ter tiū dicit q nō omnis causa est causa oppositoꝝ sz solū que dam z sic nō oportet q si aduerbiuz nō restringat q ppter hoc nō ampliet. Ad quartū dicit q licz tempus nō inclu dat in termino cōmuni tñ insequit ipsuz gratia suoꝝ sup/ positoꝝ ratione cui⁹ ibi pōt esse ampliatio tēpoꝝ sicut sup/ positoꝝ ex hoc q illa suppositā nō solum habent potentiā

ad essendū in vno tempore ſz etiā in pluribus. Ad quintum dicit q licz illa diuisio non det p oppoſita formaliter nec etiā ſit bimēbris tamen dat p oppoſita virtualit ē z reducibilis ad bimembrē hoc ſufficit ad bonā diuisionē.

Circa p̄dicta querit de hoc ſophiſma te: impoſſibile p̄t eſſe uerum. Probat: qz illud qō eſt uel erit impoſſibile poteſt eſſe uerū: ſz antixp̄m nō fuiſſe poſt temp⁹ ſuū eſt impoſſibile z modo p̄t eſſe poſſibile z uerū: ergo impoſſibile p̄t eſſe uerū. Cōtra: quicqd poteſt eſſe uerum eſt poſſibile: ſz impoſſibile p̄t eſſe uerū: ergo impoſſibile eſt poſſibile. in tertio modo p̄me figure. ſz ꝯclusio ē falſa: ergo aliqua p̄miſſarū: nō maior ergo minor. ſz hoc eſt p̄ma: ergo p̄ma ē falſa. Solutio p̄me ſimpliciter eſt falſa hec. ſ. impoſſibile p̄t eſſe uerū z ſophiſma peccat penes fallaciā accidentis: qz cū dico id quod eſt uel erit impoſſibile duo dico. ſ. ſubiectū illius impoſſibilitatis z illā impoſſibilitatē ſiue ipſum impoſſibile. ſz illud qō eſt uel erit eſt res ſubiecta z impoſſibile accidit ei. z poſſe eē uerū aſſignat eſſe utriqz ſicut hec antixp̄m nō fuiſſe erit poſſibile. ſz antixp̄m nō fuiſſe p̄t eſſe uerū: ergo impoſſibile p̄t eſſe uerū nō ualet: qz antixp̄m nō fuiſſe ē res ſubiecta. z impoſſibile eſt accidens. z poſſe eſſe uerum aſſignat ineſſe utriqz. De ampliatiōe que fit rōne ſuppoſitor⁹ talis datur regula: Termin⁹ cōis ſupponēs uerbo habenti uim ampliādi a ſe uel ab alio: ampliat ad ea q poſſūt eē ſub forma termini ſupponentis: ut hō p̄t eſſe aial: hic iſte termin⁹ hō nō ſolū ſupponit p̄ro p̄ſentib⁹: ſz etiā ampliat ad oēs qui erūt. Dico aūt de ſe: qz hoc uerbū p̄t de ſe habet uim ampliandi. Dico aūt ab alio: qz hoc p̄ticipiū potens z hoc nomē poſſibile dāt uirtutē ampliādi uerbo cui adiūgunt: ut homo eſt potens eē aial. uel aial poſſibile eſt eē albū z ſic de aljs. De ampliatione aūt q fit rōne tp̄is talis dat regula: Terminus cōis ſupponēs uel apponens uerbo habēti uim ampliādi quo ad tempus ſupponit p̄ro his qui ſūt qui erūt uel qui fuerūt: ut hō neceſſario eſt aial. ibi tā homo qz aial tenet p̄ro his qui ſūt z q erūt. Et tantū de ampliationib⁹.

Poſtq̄ autor poſuit diuiſionem ampliationis in p̄cedenti parte: hic conſequenter iuxta hoc verbum ampliatiū poteſt: ponit quoddā ſophiſma querendo vtrum illud ſophiſma impoſſibile poteſt eſſe verū: ſit verum vel falſum. Et p̄mo p̄obat q ſit verum. ſecūdo improbat ipſū. Probatur ſic: illud qō eſt vel erit impoſſibile poteſt eſſe verū: ergo impoſſibile poteſt eſſe verum. antecedens patet: qz ſortem nō fuiſſe rome poſtq̄ fuerit ē impoſſibile: z tūc poteſt eſſe verū: ergo ꝛc. Improbat ſic argueſido in oppoſitū: Quicquid poteſt eſſe verū eſt poſſibile: ſed impoſſibile poteſt eſſe verum: ergo ipoſſibile eſt poſſibile. Pro cuius ſolutiōe p̄mo ſciendū q ſophiſma eſt argumento vel argumentis approbata vel improbata p̄poſitio. vnde p̄batio eſt argumentum quo quis nititur oſtendere aliquā p̄poſitionem eſſe verā: z p oppoſitum improbatio eſt argumentū quo nititur oſtendere aliquā p̄poſitionem eſſe falſam. Et ſic ſophiſma eſt p̄poſitio apparens vera quo ad vtrāq; partē: z hoc p̄pter p̄bationē z improbationem. z dicit ſophiſma a ſophos qō eſt ſapientia: ſiue a ſophiſtico cas: qō idem eſt quod decipio is: qz per ſophiſma oppenens nititur decipere reſpondentē p ſapientiā in eo apparentē. Ex quo apparet q licet ſophiſma ſit qnq; verum: poteſt tamen decipere p̄pter apparentiā ad eius falſitatē.

Secūdo ſciendū q oīe ſophiſma ſoluit aliquo iſtor⁹ triū modor⁹. ſ. concedendo ipſum ſimpliciter verum vel ſimpliciter falſum vel negando vel diſtinguendo. vñ illud ſophiſma ſoluit autor in textu negando ſimpliciter: qz ſimpliciter eſt falſum. Et eius p̄bationez ſolvit dicendo q peccat penes fallaciā accidentis: qz cum dicit id qō eſt vel erit impoſſibile poteſt eſſe verū: ibi duo dicunt. ſ. illud qō eſt impoſſibile z ipſa impoſſibilitas: z qz ipſa ipoſſibilitas accidit rei ſubiecte que eſt illud quod eſt vel erit impoſſibile. z poteſt eſſe verū aſſignat vtriqz in eſſe. z ideo credit q ſicut verū attribuit rei p̄pter eius conuenientiā q etiā attribuat accidenti. vnde illud qō eſt vel erit impoſſibile eſt res ſubiecta: z impoſſibile eſt accidens z poteſt eſſe verū eſt attributū: z iō p̄batio nō cōcludit.

Tertio ſciendū q ad maiorē noticiā p̄dictor⁹ habendā autor ponit duas regulas: quar⁹ p̄ma eſt de ampliatiōe facta reſpectu ſuppoſitor⁹: z alia ē de ampliatione facta reſpectu tēpor⁹. vnde regula data de ampliatiōe reſpectu ſuppoſitor⁹ talis eſt. Terminus cōmunis ſupponens verbo habenti vim āpliandi a ſe vel ab alio ampliat ad ea que poſſunt eſſe ſub forma termini ſic ſupponētis. Et declarat iſtud in exemplo ut dicendo hō poteſt eſſe albus. iſte terminus homo nō ſolum ſupponit p̄ hominib⁹ qui ſūt: ſz etiā ſupponit p̄ hominib⁹ qui erūt. z notanter dicit a ſe p̄pter verbū qō habet virtutē āpliandi ſicut eſt illud verbū poteſt. z notanē dicit ab alio p̄pter hoc verbū eſt: qz licet ampliet hoc tm̄ nō eſt p ſe ſz p̄pter hoc q adiungit dictioni de ſe āpliatiue. Secūda regula eſt de ampliatione q̄ fit reſpectu tempor⁹ que talis eſt. Terminus cōmunis ſupponens verbo vel apponens habenti vim ampliandi quo ad tempus ſupponit p̄ his qui ſūt z qui ſemp erūt ſub forma termini ſupponētis. z iſta ampliatio fit reſpectu temporū: ut homo neceſſario eſt aial. ibi tam homo q̄ aial tenet p̄ his q̄ ſemp ſūt z ſemp erūt. z iſta ampliatio non p̄uenit ex parte huius verbi eſt ut dictū eſt: ſed p̄uenit ex adiūctione huius aduerbij neceſſario ampliantis illud verbum eſt quantū ad omnes differentias tēporis. vnde aduerbiū magis p̄prie cauſat ampliationē tempor⁹ q̄ ſuppoſitor⁹.

Quarto ſciendū q licz hec dictio poſſibile āpliet tam p̄ ſuppoſitis q̄ p̄ tempor⁹: tamen p̄mo ampliat p̄ ſuppoſitis z ex cōſequenti p̄ temporibus: ſz econtra eſt de neceſſario: idcirco in exemplo regule date reſpectu ſuppoſitorū ponit poſſibile. z in exemplo regule date reſpectu tempor⁹ exemplificat de iſta dictione neceſſario que p̄mo ampliat p̄ tempor⁹ z ex cōſequenti p̄ ſup

positis. vnde sub istis duob⁹ modis possibile ⁊ necessariuz cõprehendunt alij duo modi qui dicunt contingẽs ⁊ impossibile. impossibile enim ampliat ad omne tempus sicut necessariũ licet negatiue. contingens aũt ad suppositа sicut possibile. Et his potest videri quomodo cõuenit dictioni ampliatiue ampliare: qz sicut agens reale nõ habens impedimentuz agit in omne id ad qõ põt extendi sua virtus: sic etiã agens rõnis puta dictio ampliatiua nõ habens impedimentũ agit in omne illud ad quod potest extẽdi sua virtus ⁊ ꝓpter hoc hec dictio possibile vel potens ampliat terminũ cõmunẽ cui adiungit̃ add ꝓsentia' suppositа ⁊ futura quia habet virtutẽ ampliandi quo ad illa tempora.

Contra predicta arguit̃ primo sic: albũ potest esse nigrũ est impossibile ⁊ tamẽ potest esse verũ: quia res alba potest esse nigra ergo impossibile põt esse verũ. Secũdo sic: soztes videre omne astrũ est impossibile cum visus sit circa vnuz ⁊ tamẽ potest esse verum: qz successiue potest illa videre: ergo impossibile potest esse verũ. Tertio sic: terminus cõmunis stans ꝓ ꝓsentibus suppositis ⁊ futuris restringit̃ ut postea patebit in restrictionibus: ergo nõ ampliat̃. Quarto sic: ista dictio possibile nõ tñ ampliat ꝓ suppositis: ꝫ etiam ꝓ temporib⁹: ergo videt̃ qꝫ male exemplicet̃ de ipsa in prima regula. Quinto sic: ipossibile ⁊ cõtingens ampliant sicut necessariũ ⁊ possibile: ḡ debẽt poni regle ꝺ ipsis sic̃ de aliis

Ad argumẽta. Ad primũ dicit̃ qꝫ illa ẽ duplex: qz albũ ⁊ nigrũ possũt capi dupliciter. vno modo formaliter ⁊ tũc ẽ ipossibilis ⁊ falsa. Alio modo materialiter: ⁊ illo modo possibilis ⁊ vera ⁊ est sensus qꝫ aliquis habens albedinẽ potest suscipere nigredinẽ. Ad secundum dicit̃ qꝫ est vera si ponat̃ inesse eo modo quo est possibilis. ſ. successiue. soztes enim potest videre omne astrũ successiue ⁊ nõ simul. Ad tertiũ dicẽt qꝫ terminus cõmunis diffinitiue stans ꝓ ꝓsentib⁹ vel futuris bene restringit̃ eo qꝫ ad veritatẽ diffunctiui sufficit alteram ꝓtem esse veram siue sufficit veritas alterius partis. ꝫ terminus cõmunis stans copulatiue ꝓ ꝓsentib⁹ ⁊ futuris bene ampliat̃: ⁊ sic est in ꝓposito. Ad quartũ dicit̃ qꝫ ꝫ ista dictio impossibile ampliet quo ad tempora: hoc tamẽ est ex cõsequenti. ꝫ ꝑmo ⁊ ꝓ se ampliat quo ad suppositа.

Ad quintũ dicit̃ qꝫ impossibile ⁊ cõtingens satis possũt intelligi sub possibili ⁊ necessario. sed potius autor agit de istis duobus modis necessariũ ⁊ possibile ꝯ de aliis: quia sũt affirmatiui: ⁊ alij sũt negatiui. Et hec de ampliationib⁹ dicta sufficiant.

Appellatio ẽ acceptio termini ꝓ re existente. Dico autẽ ꝓ re existẽte: qz termin⁹ significãs nõ ens nõ appellat ut cesar uꝫ antixps uel chimera ⁊c̃. Differt aũt appellatio a significatiõe ⁊ suppositione: qz appellatio est tñ de re existẽte: ꝫ suppositio ⁊ significatio sũt tam ꝓ re existente ꝙꝫ ꝓ re nõ existẽtib⁹ hominib⁹. Appellat aũt tñ hoies existentes. Appellationũ autẽ alia ẽ termini cõis: ut homo. alia est termini discreti uel singularis: ut soztes. Terminus singularis idem significat supponit ⁊ appellat. ſ. rem existentẽ: ut petrus uel iohannes.

¶ Iste est quartus tractatus paruoꝝ logicalium: In quo postq̃ autor determinauit de ampliatione: hic cõsequenter determinat de appellatione: ⁊ qz ampliatio augmentat ⁊ pficit suppositionẽ termini: ⁊ appellatio diminuit quodãmodo: ideo prius determinauit de ampliatiõe ꝙꝫ de appellatione: ⁊ prius determinat de appellatiõe ꝙꝫ de restrictione: ꝓ appellatio est magis intrinseca termino ꝙꝫ restrictio qz terminus ꝑ se sumptus potest appellare: ⁊ nõ potest restringi nisi supaddatur adiũctũ: ⁊ sic patet ordo huius tractatus ad ꝓcedentem ⁊ sequentes.

Primo sciendũ qꝫ appellatio ut sufficit ad ꝓpositũ dicit̃ tribus modis. vno modo dicit̃ appellatio vocatio siue ꝓpriũ nomen alicuius ꝑsone fm qõ dicit̃: iste appellat̃ petrus. Secũdo modo dicit̃ appellatio ut est ꝓprietas nominis sub quo nomine plura continent̃ fm quam aliqua nomina dicunt̃ appellatiua. Tertio modo sumit̃ appellatio ꝓut est acceptio termini ꝓ supposito vꝫ suppositis actu

Secũdo existentibus: ⁊ de hac est ꝓns intentio. sciendũ qꝫ appellatio ut sumit̃ in ꝓposito sic diffinit̃ in textu: Appellatio est acceptio termini ꝓ re existente: ⁊ nõ dicit̃ cõmunis: qz tam termin⁹ cõmunis ꝙꝫ singularis appellant ut patebit in diuisione appellationis: que diuisio hec est: Appellationũ alia est termini cõis alia termini singularis: termini cõmunis sicut homo. termini singularis sicut soztes. vñ terminus cõmunis appellans ⁊ termin⁹ singularis differũt: qz terminus singularis vnũ tñ appellat. termin⁹ vo cõmunis plura fm qꝫ actu põt plura cõtinere. Et sic patet qꝫ alia est appellatio termini cõmunis ⁊ alia termini discreti rõne cui⁹ bene dictũ est ī diffinitione appellatiõis termini nõ addendo cõis aut discreti. ⁊ cõsequenter autor exponit in textu suã diffinitionẽ dicens: qꝫ terminus significans nõ ens sicut est id qõ non est actu nõ appellat ut cesar ⁊ antixps: ⁊ etiã termini significãtes aliquid fictũ siue aliquid in imaginatione nõ appellãt ut chimera ⁊ bircoceruus. ⁊ sic patet qꝫ solum terminus significans rem actu existentẽ appellat.

Tertio sciendũ qꝫ autor postea ponit differentiã inter significationẽ: suppositionẽ ⁊ appellationẽ: qz appellatio est acceptio termini ꝓ re existente in actu ⁊ extra aiam suppositio vo ⁊ significatio sũt tam de re existente in natura ꝙꝫ de existente in aĩa siue in imaginatione ut antixps significat antixpm ⁊ supponit ꝓ eo: ꝫ nihil appellat. homo etiã significat id qõ ꝓtinet naturã humanã ⁊ naturaliter supponit tam ꝓ hoĩe existente ꝙꝫ nõ: ꝫ nõ appellat nisi hominẽ existentẽ in actu. Alio modo differũt suppositio ⁊ appellatio: qz appellatio est inferius ad suppositionẽ: qz vbicũqꝫ est appellatio ibi est suppositio ⁊ nõ ecõuerso: nã appellatio solũ inest termino ut dictũ est qñ tenet̃ ꝓ supposito vel suppositis actu existentibus: ꝫ suppositio põt esse in termino quando tenet̃ ꝓ suppositis actu vel potentia vel etiã in imaginatiõe. ⁊ suppositio potest esse naturalis: accidentalis: discreta: cõmunis: simplex: ⁊ ꝑsonalis. ꝫ appellatio est tñ termini supponentis ꝑsonaliter. ⁊ sic patet qꝫ ap-

Quarto pellatio est inferius ad suppositionẽ. sciendũ qꝫ dictionũ quedã sũt appellatiue qualitatis ⁊ appellãt: ꝫ ꝑ se appellata nõ habẽt sicut sũt noia cõmunia ⁊ adiectiua que sũt appellatiua: ꝫ nõ habẽt appellata nisi sua substantiua ⁊ ꝓ sua subiecta eo qꝫ indiuiduatio nõ est in accidentib⁹ nisi ꝓ substantiã loquendo ꝓprie. Alie sũt dictiones que nõ sũt appellatiue qualitatis ꝫ sũt appellata in neutro genere: cuiusmodi sũt nomĩa ꝓpria nomina enĩ ꝓpria dicunt̃ appellata suppositа ⁊ singularia diuersis rationibus: qz dicunt̃ appellata eo qꝫ appellant̃ a suis superioꝝib⁹. supioza enĩ de inferioꝝib⁹ ꝑdicant̃ fm vnũ

nomen ꝛ eaudē rationē: ut ſortes eſt homo. Et dicunt ſup poſita: qz ſubiiciunt ſuis ſupioꝛib⁹. Et dicunt ſingularia: qz noiant aliqō diſcretū qō vni ſoli cōuenit. Alie ſunt dictiones appellatiue q̄ appellāt ꝛ q̄ p ſe appellata habent ſicut ſunt noīa cōia ſubſtantiua: ut hō aīal ꝛ ſic de alijs. ꝛ talibus ꝓprie cōuenit appellatio. Et tales dictiones accipiūt aliquando ꝑ omnib⁹ ſuis ſuppoſitis ꝛ hoc fit ꝑ adiunctum ſigni vniuerſalis: ut dicendo oīs homo currit. aliquādo ꝑ aliquo ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ determinate ut quando eis nō additur aliquid quod eas diſtribuat ut homo currit.

Contra predicta arguit̄ ꝓmo ſic: appellatio ptinet iuriſtis: g̃ nō ſpectat ad logicū determinare de appellatiōe. Scōo ſic: appellatio eſt tōn termini cōmunis: ergo cōmunis debz poni in diffinitiōe eius. Tertio ſic: nulla eſt appellatio termini cōmunis: ergo cōtra diuiſionē. añs patet: qz termin⁹ cōis nō ſignificat rem exiſtentē cū exiſtentia cōueniat ſingularibus. Quarto ſic: ſortes mortuus appellat̄ homo: ergo appellatio eſt tam exiſtentis q̄z nō exiſtētis. Quinto ſic ſicut dicit textus terminus ſignificat idez ſupponit ꝛ appellat. ſz ſignificat rem nō exiſtentē: ergo etiam appellat ꝓre nō exiſtente.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicit̄ q̄ aliter cōſiderat̄ appellatio a logico: ꝛ aliter a iuriſtis: qz a iuriſ conſideraī inquantū dicit vocationē quandā de inferiori iudice ad ſupioꝛē: ſicut cū quis iudicatus ab officiali appellat ad papā. ſz a logico cōſideraī ut dictū eſt. Ad ſecūdū dicit̄ q̄ ſi capiaī appellatio ut eſt ꝓprietas noīs que dicit̄ qualitas: ſic ſolū appellatio cōuenit termino cōmuni: ſz de tali nō eſt hic ad ꝓpoſitum. ſz ſi capiaī ꝓut eſt acceptio termini ꝑ re exiſtente: tūc cōuenit tam termino ſingulari q̄z cōmuni: ꝛ ſic capit̄ hic. Ad tertiū dicit̄ q̄ licet res ſignificata ꝑ terminū cōmunē ſm ſe ꝛ p ſe nō exiſtat: tn̄ exiſtit ī ſuis inferioꝛib⁹ ꝛ tūc talia ſingularia a noīe cōmuni appellaī: ſicut hō appellat ſortē ꝛ Ciceronē: ꝛ ſic de alijs ſingularib⁹ actu exiſtentibus. Ad quartū dicit̄ q̄ licet ſoꝛ. mortuus abuſiue appellet̄ homo: tn̄ nō eſt hō ſimpliciter: qz hō mortuus nō eſt homo: iō nō poteſt appellari. Ad quintū dicit̄ q̄ autoꝛ ſic intelligit̄: q̄ ſi res ſignificata ꝑ terminū ſingularē exiſtat: tūc terminus ſingularis idem ſignificat ꝓ eodem ſupponit: ꝛ ꝑ eodem appellat.

Item appellationū termini cōmunis alia eſt termini cōmunis ꝑ re in cōi: ut qñ termin⁹ cōmunis ſimplicē habet ſuppoſitionē: ut cū dicit̄ hō eſt ſpēs: aial ē genus ꝛ tūc terminus idem ſupponit ſignificat ꝛ appellat: ut homo ſignificat hoiez in cōmuni. ꝛ ſupponit ꝓ homie in cōmuni ꝛ appellat hoiem in cōmuni. Alia aūt ē appellatio termini cōis ꝓ ſuis inferioꝛib⁹ ut qñ terminus cōmunis ꝑſonalē habet ſuppoſitionē: ut cū dicit̄ homo currit. tūc hō nō idem ſignificat: ſupponit ꝛ appellat: ſz ſignificat hoiez in cōmuni ꝛ ſupponit ꝓ ꝑticularib⁹ hoibus ꝛ appellat ꝑticulares homies tn̄ exiſtētes. Et hec de appellationib⁹ ſufficiant.

¶ Poſtq̄ autoꝛ diffiniuit ꝛ diuiſit appellationē in eam q̄ fit ꝑ terminū cōem ꝛ eam que fit ꝑ terminū ſingularē: hic cōſequenter ſubdiuidit appellationē termini cōis. nā alia eſt termini cōmunis ꝑ re exiſtente in cōi: ut cū termin⁹ cōmunis ſimplicē habet ſuppoſitionē: ut hō eſt ſpēs: aīal eſt genus. homo enī appellat naturā exiſtentē in eſſe ſimplici abſtracto a ſuppoſitis ſiue a ſingularibus. Alia eſt appellatio termini cōmunis ꝑ ſuis inferioꝛibus: ut homo appellat ſortem aut platonē ſi exiſtant in rerū natura.

Primo ſciendū q̄ dupliciter poteſt intelligi q̄ terminus cōis appellet. Uno mō ꝓut capit̄ ꝑ re vniuerſali ſignificata ꝑ ipſū ꝛ ſic ſup ipſuz fundat̄ vnus modus appellatiōis. que quidē appellatio eſt ipſi⁹ nature cōis: q̄ licz ſm ſe nō exiſtat: tn̄ exiſtit ī ſingularib⁹. ꝛ ſic ſup ipſū fundat̄ appellatio termini cōis ſimplicē ſuppoſitionē habētis. Alio modo pōt cōſiderari termin⁹ cōis videlicet ꝓut eſt in ſuis ſuppoſitis: ꝛ ſic ſup ipſū fundat̄ appellatio que eſt termini cōis habētis ꝑſonalē ſuppoſitionē: ꝛ licz talis termin⁹ cōis nō ſignificet illa ſuppoſita ut ſuppoſita ſūt ꝛ ſingularia: tamen poſſūt cōſiderari ut cōueniūt in natura ſpecifica ꝛ ſic termin⁹ cōmunis pōt appellare ꝑ ipſis.

Secundo ſciendū q̄ termin⁹ cōis hīs ſuppoſitionē ſimplicē idem ſignificat ſupponit ꝛ appellat. ſignificat enī naturā cōem. ſupponit etiā ꝓ eadē ꝛ appellat ꝑ ipſa natura cōi. Sz termin⁹ cōis nō ſupponens ſimplicit nō idem ſignificat: ſupponat ꝛ appellat. nā talis termin⁹ ſignificat naturā cōez ꝛ ſupponit ꝑ ſuppoſitis tam exiſtentib⁹ q̄z nō exiſtentib⁹: ſz ſolum appellat ſua ꝑticularia in actu exiſtentia: ſicut hō ſignificat naturā humanā ꝛ ſupponit ꝑ hoībus tam exiſtentib⁹ q̄z nō exiſtentibus: ſz ſolum appellat homines pītes ꝛ exiſtētes in actu.

Tertio ſciendum q̄ terminoꝝ appellatiuoꝝ ſiue appellationē habentiū quidā ſūt ſubſtantiui: quidā adiectiui. Subſtātiui ſūt illi q̄ ſignificāt rē exiſtentem in ꝑdicamēto ꝑ modū ꝑ ſe ſtantis tam in cōcretiōe ad ſuppoſita q̄z in abſtractiōe: ſicut iſte termin⁹ hō qui dr̄ eſſe termin⁹ cōcretus cōcretōe nature ad ſuppoſita: qz cōcernit ipſa: ꝛ iſte termin⁹ hūanitas dr̄ abſtractus a quacūq̄z cōcretione. Termini aūt adiectiui ſūt illi q̄ ſignificāt rem in ꝑdicamēto exiſtentē ꝑ modū adiacentis. ꝛ iſtoꝝ terminoꝝ tā ſubſtantiuoꝝ q̄z adiectiuoꝝ quidā ſūt ſubſtātiales quidā ſignificāt rem de ꝑdicamēto ſubſtantie: ut hō ꝛ hūanitas. Alij ſūt accidentales qui ſignificāt rem de ꝑdicamento accidentiū ut albū ꝛ albedo ꝛ ſic de alijs de qb⁹ eſt facta mentio. vñ tam in terminis ſubſtantialib⁹ q̄z accidētalib⁹ eodē modo ſumit̄ appellatio capiēdo appellationē ꝓprie.

Quarto ſciendū q̄ terminis accidentalib⁹ q̄ res de ꝑdicamēto accidentiū pōt dupliciter cōſiderari vno mō ut habet habitudinem ad ſubſtantiā ut albus: ba: bum. albū enī ſignificat albedinē ſm qō adiacet ſubſtantie. Alio modo pñt ille res cōſiderari ſine habitudine ad ſubſtantiā ꝛ hoc dupliciter ſm q̄ dupliciter pñt abſtrahi: qz ipſaꝝ vna abſtractio eſt a ſubiecto. alia eſt abſtractio a ſuppoſitis ꝛ ſm ꝑmā abſtractionē natura albedis ſignifi cat̄ ꝑ illū terminū albedo. ſz ſm q̄ abſtrahit̄ a ſuppoſitis ſignificat̄ ꝑ illū terminū albedinitas: ꝛ natura nigredinis ꝑ illū terminū nigredinitas. vñ in oīb⁹ iſtis termis nihil differt quantū ad appellationē. Ex quo ſequit̄ q̄ aliq̄ antiqui male dixerūt eo q̄ putabāt appellationē nō poſſe attribui niſi termino adiectiuo. ꝛ mouebant̄ ꝓpter illā rōnē: qz appellatio ut ipſi dicebāt eſt in termino rōe ſignificati formalis rei appellate q̄ nō pōt appellari niſi ꝑ terminū adiectiuū ut dicebāt ꝛ nō ꝑ ſubſtantiuū qō ipoꝛtat ſignificatū ſuū abſolute ꝛ nō cū dependētia vl̄ habitudine ad aliud ſicut iſte termin⁹ hō q̄ ſignificat naturā humanā abſolute verūtamē illud nō eſt verū: qz termini ſubſtātiui pñt eſſe cōcreti concretiōe nature ut dictū eſt: ſiue concretiōe ſuppoſitoꝝ: ſz nō ſignificēt ꝑ modū adiacētis.

Sed contra ꝑdicta arguit̄ ꝓmo ſic: terminus cōis hīs ſimplicē ſuppoſitionē reſpectu termini ſecūde intentiōis ſignificat naturā cōem exiſtentē in aīa: g̃ nō appellat. oña tenet: qz tūc antixp̄s appellaret qō falſū ē. Scōo

fic:appellatio eſt acceptio termini cõis ꝓ re exiſtente:ſz nã cõis ſignificata p terminũ cõem nõ exiſtit:g̃ termin⁹ cõis ñ appellat. Tertio ſic:oẽ qõ eſt ſingulare eſt: ſz appellatio eſt termi exiſtẽtis:g̃ nõ põt eſſe termin cõis ſimplicẽ ſuppoſitionẽ bñtis. Quarto ſic:appellatio inſeq̃t ſignificationẽ termini cõis:ſz termin⁹ cõis nõ ſignificat ſua ſuppoſita:g̃ nõ appellat ꝓ ſuis ſuppoſitis. Quinto ſic:appellatio ſignificatio ſuppõ ſũt diuerſe ꝓpetates:g̃ ñ pñt eidẽ ꝟuenire:g̃ male dictũ ẽ q⁹ t̃min⁹ cõis idẽ ſigt̃ ſupponit ⁊ appellat

Ad argumenta. Ad ꝓmũ dr̃ q⁹ duplex eſt appellatio.ſ.ꝓpria ⁊ ipropria.vñ talis termin⁹ appellat accipiendo appellationẽ large.⁊ quodãmodo ipropriepꝫ ẽ termini ſignificãtis tam rẽ extra aiam q̃z rem in aia. Ad 2⁹ dr̃ q⁹ liz termin⁹ cõis nõ ſignificet rem exiſtentẽ ſm ſe:tñ ſignificat rẽ exiſtentẽ i ſingularib⁹:⁊ hoc ſufficit. Ad 3⁹ dicit q⁹ lz oẽ id qõ ꝓmo ⁊ p ſe exiſtit ſit ſingulare:tñ illud qõ exiſtit ad alteri⁹ exiſtẽtiam nõ eſt ſingulare:ſicut vlia q̃ ſignificãt p termios cões ⁊ ſic termini cões ſignificãt rẽ exiſtentẽ videlz in ſingularibus ⁊ p ſingularia. Ad 4⁹ dr̃ q⁹ lz termin⁹ cõis ꝓmo ⁊ p ſe nõ ſignificet ſua ſuppoſita: tñ ex ꝟi ⁊ mãliẽ bñ ſignificat ipſa inquantũ includũt nãm p terminũ cõem ſignificatam. Ad 5⁹ dicit q⁹ lz iſte ꝓpietates cõueniãt eidẽ mãliter ſũpto:nõ tñ cõueniũt eidẽ formaliẽ ſũpto: ⁊ hoc ſufficit. Et hec de appellatione dicta ſufficiant.

Reſtrictio ẽ coartatio terminꝰ cõis a maiori ſuppõne ad minorẽ ut dictũ ẽ ꝓius. Reſtrictionũ autẽ alia fit p nomẽ:ut hõ alb⁹.iſte termin⁹ hõ nõ ſupponit ꝓ nigris neq̃z pro medio colore coloratis: ſz reſtringit ad albos. Alia fit p verbuz ut hõ currit.iſte termin⁹ hõ ſupponit pro p̃ſentib⁹ tm̃. Alia fit p ꝓticipiũ: ut cũ dicit hõ currẽs diſputat.ille termin⁹ hõ ſupponit pro p̃ntib⁹. Alia fit p iplicatõez:ut cũ dicit hõ q ẽ albus currit. Hec iplicatio q ẽ albus reſtringit hoicz ad albos. Itẽ reſtrictionũ facta p nomẽ. Alia fit p inferius ſupioꝛi appoſituz: ut aial hõ currit. ille terminus aial tm̃ ſupponit pro aialibus q̃ ſũt hoies. Alia fit p ꝟiam aduenientẽ generi q̃ eſt eſſentialis cũ ſit ꝓſtitutiua rei:ut cũ dr̃ aial rõnale.hic aial ſupponit pro rõnalibus aialibus. Alia fit p adiectiuũ accidẽtis:ut cũ dicit hõ albus. iſte terminus homo ſupponit tm̃ pro albis hominibus.

¶ Quintus ꝓtialis tractat⁹ puoꝛ logicaliũ: in quo intẽdit determiare de vna ꝓpietate termini incõplexi: q̃ dicit reſtrictio:cuius pri⁹ determinãdũ fuiſſet de reſtrictiõe eo q̃ reſtrictio ⁊ ampliatio oppoñũt ⁊ fiũt circa ꝓſonalẽ ſuppoſitionẽ niſi obſtitiſſet rõ q̃ pri⁹ dicta ẽ i ꝓncipio appellationũ.ſ.q̃ appellatio eſt magis intrinſeca termio q̃ reſtrictio Et qz hic ꝓncipaliẽ ut vult determinare de reſtrictiõe:ideo reſumit diffinitionẽ reſtrictõis pri⁹ poſitã i ꝓn⁹ ãpliationũ

Primo ſciendũ q⁹ reſtrictio eſt coartatio termini cõis a maiore ſuppoſitiõe ad minorẽ: hoc eſt decrementũ ſiue minoꝛatio ambit⁹ alicui⁹ termini cõis ſecũdũ q⁹ p pauciozib⁹ ſuppoſitis tenet q̃ exigat ſua actualis ſuppoſitio:ſicut dicẽdo hõ albus currit:ille termin⁹ hõ de ſua actuali ſuppõne põt ſupponẽ ꝓ oib⁹ boib⁹ quocũq̃ colore coloꝛatis:tñ p nãm illi⁹ adiũcti albus variat ſuppoſitionẽ ei⁹ ⁊ tenet ſolũ ꝓ boib⁹ albis ⁊ accipit i iſta diffinitione coartatio methaphoꝛice ad coartationẽ realẽ ſicut ſuffi cienter explicatũ eſt in ꝓncipio ampliationũ.

Secũdo ſciendũ q⁹ autoꝛ cõſequẽter diuidit reſtrictionẽ dicẽs q⁹ reſtrictionũ alia fit p nomen:alia p verbũ:alia p ꝓticipiũ: ⁊ alia p iplicationẽ alicui⁹ oꝛatiõis. Et cõſequẽter ſubdiuidit reſtrictionẽ factam p nomen dicẽs:q⁹ alia fit p inferius appoſitũ ſupioꝛi: alia fit p differentiã aduenientẽ generi:alia p adiectiuũ accidẽtis: ⁊ omniũ iſtoꝛ exempla ſatis patẽt i textu.vñ reſtrictio fit multis modis. vno mõ fit p aliquid adueniens termio reſtricto ſicut dicẽdo hõ albus currit. Alio mõ fit nullo adueniẽte termino cõi:ut cũ dicit rex venit reſtringit ad ſupponendũ ꝓ rege patrie: ⁊ ſm hoc põt dici q⁹ duplex eſt reſtrictio. Una eſt nãlis q̃ fit p aliq̃d aduenies termino cõi: ⁊ dicit nãlis qz ille termin⁹ capit ſm naturã ⁊ exigentiam termini adiũcti. Alia ẽ vſualis reſtrictio ⁊ ẽ illa q̃ in termino p vſũ ⁊ modũ loquẽdi inuenit. ⁊ iõ dicit vſualis reſtrictio qz nõ cõuenit ei ſm naturã alicuius adiuncti.

Tertio ſciendus q⁹ reſtrictio nãlis põt fieri multis modis ut ꝓius dictũ eſt. Uno mõ p dictionem. Alio mõ p oꝛationẽ. p oꝛationẽ fit q̃n alicui termino cõi implicat aliq̃d nõ ipoꝛtãs diminutionẽ nec ampliationem: ut cũ dicit hõ q̃ eſt albus currit. ibi reſtringit hõ ad ſupponendũ ꝓ illis quib⁹ cõuenit illa iplicatio q̃ eſt albus. Et notanẽ dicit nõ ipoꝛtãs diminutionẽ nec ampliationẽ: qz eſt aliqua oꝛatio iplicatiua q̃ impoꝛtat diminutionẽ: ut iſta q̃ eſt moꝛtuus. ⁊ alia eſt implicatiua q̃ ipoꝛtat ampliationẽ: ut iſta qui põt eſſe. ille enĩ implicationes nõ reſtringũt. Et ſic pz q⁹ reſtrictio habet fieri q̃n termin⁹ aduenies alteri nõ diminuit nec ampliat terminũ cui addit: ſz q̃n facit ipſũ teneri ꝓ pauciozib⁹ ſuppoſitis q̃ pri⁹ tenebat ⁊ cũ oꝛatio implicatiua eſt diminuẽs deſtruit illud cui adiungit. ⁊ oꝛatio ampliatiua facit terminũ teneri ꝓ pluribus q̃ exigat ſua actualis ſuppoſitio:iõ nõ reſtrigit. Sz reſtrictio q̃ fit p dictionẽ põt fieri dupliciter. vno mõ rõne ſignificationis. Alio mõ rõne cõſignificatõis. Rõne ſignificatiõis põt fieri q̃n aliq̃d additũ termino cõi reſtringit ipſum quo ad ꝓncipalẽ ſignificationẽ. Et rõne cõſignificatiõis fit: q̃n aliquid reſtringit ſolũ quo ad cõſignificationẽ: ſicut dicẽdo hõ eſt albus. hõ reſtringit ſolũ rõne conſignificationis.ſ. ratione generis:quia tm̃ ponit ꝓ maribus.

Quarto ſciendũ q⁹ cum dicit q⁹ reſtrictionũ quedam fit p nomen:alia fit p verbuz ⁊c. ibi eſt diuiſio generis in ſpecies eo q⁹ reſtrictio equaliter dicitur de omnib⁹ illis membꝛis. ⁊ iſtoꝛ modoꝛ ſufficiẽtia ſic poteſt haberi. nam omnis reſtrictio fit p dictionẽ incõplexam vel complexã. ſi ꝓmuz hoc eſt dupliciter: vel talis dictio ſignificat ſubſtantiã vel actum. ſi ſubſtantiã ſic eſt ꝓmũ membꝛũ. Si actum hoc eſt dupliciter: vel actuz diſtantem a ſubſtantia: ⁊ ſic eſt ſecundũ membꝛũ. vel indiſtantẽ: ⁊ ſic eſt tertiũ membꝛũ. ſi fiat p vocẽ complexã: ſic eſt illa q̃ fit p implicationẽ. Ũñ in ꝓpoſito implicatio vocat aliqõ cõplexũ ex noie ⁊ verbo implicite includens ſuppoſitionẽ termini cõis: ut cũ dicit: hõ q̃ eſt albus currit. iſta iplicatio q̃ eſt albus: includit iplicite ſuppoſitionẽ hui⁹ termini hõ. vñ etiã diuiſio ſequẽs talis eſt ſicut diuiſio ꝓcedẽs. ⁊ ſic poteſt faciliter ſumi ſufficiẽtia membꝛoꝛ eius. Et ſic patet q̃d ſit reſtrictio: ⁊ quomodo habeat fieri: ⁊ q̃uo diuidit.

Contra predicta arguit̃ ꝓmo ſic: Reſtrictio nõ ẽ poſſibilis: g̃ de ipſa nõ eſt determinandũ. añs pz: qz vbicũq̃ ponit̃ dictio ſemꝑ ſupponit ⁊ capitur ꝓ ſuo ſignificato. ſz ſignificatum

dictiõis nõ põt restringi: ergo videt q ipsa nõ est possibil.

Secũdo arguit sic ꝺra diffinitionẽ qr termin⁹ singular aliqñ stat ꝑ plurib⁹: ꝛ aliqñ ꝑ pauciozib⁹: ḡ videt q restrigit: ḡ male ponit in diffinitõe t̃mini cõis. Tertio aꝫ sic circa appellatõz fit coartatio a maiozi suppõne ad minoꝛẽ ꝛ tñ nõ ẽ restrictio: ḡ. Qrto sic: restrictio ñ fit ꝑ nomẽ: ḡ ꝺ vnũ membrũ diuisionis. Aũs pz qr si fieret: in ista bõ alb⁹ currit fieret: sz b non. qr alb⁹ in plus se bz q̃ bõ: ḡ nõ põt restringẽ boiez. Quãto sic: implicatio ẽ magis cõis q̃ illud cui adiũgit: ḡ nõ põt restringẽ. Aũs pz qr illa ꝟplicatio q ẽ albus potest addi homini boui ꝛ leoni ꝛ sic de aliꝭ.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ istoꝝ argumẽtoꝝ ꝺr q licz dictio nõ possit restrigi q̃ntũ ad significatũ forle: tñ q̃ntũ ad significatũ mãle bñ restrigit. vñ vbicũq ponit bõ significat bũanitatẽ q̃ ẽ significatũ formale ei⁹: sz nõ capit ꝑ oib⁹ suis suppositis q̃ sũt significatũ mãle ei⁹: iõ põt restrigi. Ad secũdũ istoꝝ ꝺr q sz t̃min⁹ singular equoce tẽtus possit teneri ꝑ plurib⁹ tñ vnuoce tẽtus nõ põt stare nisi ꝑ vno solo: ꝛ sic nõ põt restringi Ad tertiũ argumentũ ꝺr q sz appellatio aliqñ appelleꝛ ꝑ pauciozib⁹: b tñ ẽ ꝑ accñs: qr sp ꝑ se facit terminũz cõez teneri ꝑ exñtib⁹ tñ. Ad q̃rtũ ꝺr q sz alb⁹ in cõparatione ad alia ab boie in plus se bẽat q̃ bõ: tñ in compatõe ad boiez nõ in plus se bz. Ad q̃ntũ ꝺr q sz implicatio ꝺm se in plus bẽat q̃ termin⁹ cui adiũgit tñ ꝺm q adiũgit tali uel tali termino ꝑ relationẽ in eo inclusam in min⁹ se bz q̃ talis terminus cõis.

De restrictõe fcã ꝑ nomen cõit sũptũ tales dãt regule: Oẽ nomẽ nõ diminuẽs nec bñs uim ampliandi adiũctũ ex eadẽ ꝑte t̃mino magis cõi restrigit ipm ad supponẽdũ ꝑ bis ad q̃ exigit sua significatio: ut pz in exẽplis ꝓdictis: ut bõ ꝑ suã significatõz restrigit aial ad aialia q̃ sũt boies ut qñ dicit aial bõ. ꝛ alb⁹ restrigit boies ꝑ suã significatõez ad boies albos: ut qñ dicit bõ alb⁹. Dico aũt nõ diminuẽs ad remouẽdũ noia diminuẽtia rõez adiũcti ut mortu⁹ ul corrupt⁹ ꝛ sil'ia q̃ nõ restringũt sz poti⁹ ꝺestruũt adiũctũ. Dico ãt nõ bñte uim ampliãdi ad remouẽdũ dictões ampliatiuas: ut potẽs põt: possibile: q̃ nõ restrigũt sz poti⁹ ãpliãt. Et sciẽdũ q minus cõe sp restrigit magi cõe: ut qñ dicit bõ alb⁹ currit: qr bõ repit in albis boib⁹ ꝛ nigris ꝛ medio colore colorati: sz alb⁹ tñ nõ. Ñ quo ad h⁹ bõ ẽ magis cõe: ꝛ alb⁹ min⁹ cõe: ꝛ sic alb⁹ restringit boiez. sz ꝺm q alb⁹ repit in boib⁹: lignis: ꝛ lapidib⁹: ꝛ brutis: homo autem non: ut sic: albus est magis cõe ꝛ bõ min⁹ cõe: ꝛ sic bõ coartat albũ ꝛ albedinẽ exñtem in boib⁹: ut qñ dicit bõ alb⁹ currit: ꝛ sic utrũq coartat alterũ ꝺm diuersa. Itẽ de termio restricto talꝫ ꝺaꝫ regula: Si signũ ul aduenat termino restricto nõ distribuit ipm nisi ꝓ bis ad q̃ restrigit. Cũ enim dico ois bõ albus cur. ibi bõ restringit ad albos: ꝛ nõ ꝑt distribui nisi ꝑ albis. Itẽ de restrictõe ꝺaꝫ talꝫ regula: Nihil positũ a ꝑte ꝓdicati põt restrigere t̃minũ cõez positu a ꝑte subiecti quo ad ꝓncipalẽ ei⁹ significatõez ut bõ ẽ alb⁹: iste t̃min⁹ alb⁹ in ꝓdicato positus nõ põt restrigere boiez in subiecto positũ ad albos: quia si restringeretur ad albos: ergo per regulam ꝓcedentem. s. si signũ ul aduenerit termio restricto solũ distribuit ipsũ ꝓ bis ad q̃ restrigunt ut in ꝓposito bõ distribueret solũ ꝓ albis boib⁹: ꝛ sic isti⁹ ꝓpõnis ois bõ ẽ alb⁹ sensus cẽt ois bõ albus ẽ albus: ergo si una erit uera reliq erit uera: ꝛ si una erit falsa reliq erit falsa: qꝺ tñ ẽ falsũ: ergo qñ dicit ois bõ ẽ alb: iste t̃min⁹ bõ nõ restrigit. ꝛ sic ꝓz illa regla. Dico ãt quo ad ꝓncipalẽ eius significatõez qr ꝓdicatũ restrigit subiectũ quo ad ꝓsignificatõez q̃ ẽ genus: ut qñ dicit signus ẽ albus: iste t̃min⁹ signus restrigit ad mares ꝛ nõ ad mlieres: ꝛ sic albus restrigit ipm quo ad ꝓsignificatõz q̃ ẽ genus: ꝛ nõ quo ad suã significatõez. Itẽ de restrictõe fcã ꝑ ꝟplicatõez talꝫ ꝺaꝫ regula: Quis ꝟplicatio imediate ꝓiuncta termino cõi restringit ipm sic suũ adiectiuũ: ut qñ ꝺr bõ q ẽ albus cur. iste t̃minus bõ restrigit ad albos ꝑ hãc ꝟplicationẽ. s. q ẽ alb⁹. Itẽ de eadẽ restrictõe talꝫ ꝺaꝫ regla Quotiẽscũq signũ ul ꝛ ꝟplicatio ponit in eadẽ locutiõe duplex ẽ oꝛo eo q signũ põt ꝓcedere ꝟplicatõz: ꝛ sic distribuit t̃minũ cõez ꝓ quolibz supposito: ut qñ ꝺr ois bõ currit q ẽ albus. Itẽ ꝟplicatio põt ꝑus aduenire ꝛ restrigere t̃minũ cõez: ꝛ tũc signũ postea aduenies ñ distribuit ipz nisi ꝑ bis ad q̃ restrigit: ut ois bõ q ẽ alb⁹ cur. ꝛ tũc equalet huic: ois bõ albus cur.

¶ Postq̃ autoꝛ subdiuisit restrictõz: h ꝟr ponit q̃sdã regulas ꝺ restrictõe fcã ꝑ nomẽ ꝟter determinabit de q̃busdã regul' ꝛstrictõis fcẽ ꝑ vbũ. ꝛ qr nomẽ ꝓcedit vbũ: iõ pz ordo Et ꝓ⁹ põit vnã regulã de restrictõe fcã ꝑ nomẽ siue amplitatione dicẽs q oẽ nomẽ nõ diminuẽs nec bñs vim ampliãdi aduenies ex eadẽ ꝑte t̃mino cõi restringit ipm ad suppoñẽdũ ꝑ bis q̃ exigit sua significatio. s. significatio illi⁹ nois restringẽtis: ut dicẽdo aial bõ currit: ibi bõ restringit aial ꝑ suã significatõez ad supponẽdũ ꝑ aialib⁹ bñtib⁹ bñanã form̃. Et ꝟter exponit autoꝛ suã regulã ꝛ dicit q notãter dicitur nõ diminuens ꝓpter noia diminuẽtia rationẽ illa⁹

termini cui adiungũtur: ut mortuus ꝛ corruptus: talia enĩ non restringunt sed magis destruũt. ſ. formam significataꝫ ꝑ terminũ cui adiũgunt. ꝛ dicebatur notãter non hñs vim ampliãdi ꝓpter illa: possibile potẽs ꝛ filia que nõ restringunt sed potius ampliant. Et sĩr debet intelligi de dictione distrahente sicut de diminuente: vnde dictio diminuẽs ꝛ distrahens differũt: nam illa dicitur diminuens que destruit rationẽ illius cui adiũgitur ut mortuus: ꝛ illa dicit distrahens que trahit terminum cui adiungitur ad extraneam significationem: ut pictum.

Primo sciẽdũ ꝙ generaliter quodlibet min⁹ cõe restringit magis cõe: verũtamen idem terminus dicit magis cõis ꝛ minus diuersis respectibus: ꝛ sic idem termin⁹ potest esse restringens ꝛ restrictus. verbi gra: hõ albus currit: hõ reperit in hoibus albis: ꝛ nigris: ꝛ medio colore coloratis: ꝛ albus non: ꝛ sic fm illum respectũ hõ est termin⁹ magis cõis: ꝛ albus minus cõis: ꝛ ideo albus restringit hominẽ. fm aũt ꝙ albus reperitur in hoib⁹ lapidib⁹ ꝛ in aĩalibus bꝛutis: ꝛ hõ non. ꝛ isto modo albus est terminus magis cõis ꝛ hõ min⁹ cõis: ꝛ ideo hõ coartat ꝛ restringit albũ ad albedinẽ existentẽ in hominibus.

Secũdo sciendũ est ꝙ ꝓ termino restricto autor ponit vnam regulam in textu: que talis est: Si signum distributiuũ aduenĩat termino restricto nõ distribuit ipm plenarie ꝓ oĩbus suis suppositis: sed solũ distribuit ipm ꝓ his ad que restringit fm exigentiã termini restringentis: ut qũ dicitur oĩs hõ albus currit: hõ enĩ non distribuitur nisi ꝓ hoĩb⁹ albis: ꝛ hoc est rõne illi⁹ termini restringẽtis albus. vñ si signũ vle adderetur termino cõi ꝑ se sumpto ꝛ nõ restricto distribueret ipsum vliter ꝓ omnibus suis suppositis. sed cũ additur sibi determinatio non diminuens nec distrahens distribuitur fm exigẽtiam illius determinatõnis. ꝛ sic patet ꝙ signum vle in ista ꝓpositione omnis homo albus currit ꝛ sibi similibus nõ agit in terminũ cõem: sed fm ꝙ restrict⁹ est ꝑ hãc determinationẽ alb⁹.

Tertio sciendũ est ꝙ consequẽter autor ponit vnã aliam regulam de restrictiõe facta ꝑ nomẽ que talis est: Nihil positũ a parte predicati potest restringere terminũ cõem positum a parte subiecti quo ad principalem significationem: ꝛ ista regula videtur dari de termino restringente: ut qũ dicitur homo albus: albus enĩ nõ restringit hominẽ ad albos. Cui⁹ ratio est: qꝛ tunc signũ vle iunctũ hominĩ non distribueret ipsum nisi ꝓ albis ut patet ꝑ regulam immediate dictam: ꝛ sic hec ꝓpositio eẽt vera omnis homo est albus: posito casu ꝙ aliqui essent nigri: quod patet quia valeret tñ sicut ista: omnis homo albus est albus: sed illud manifeste est falsũ casu posito: igitur illud est falsum: ex quo sequit videlicꝫ ꝙ ille termin⁹ albus in predicato positus restringat istum terminũ hõ positum a parte subiecti quantũ ad principalem significationem. verũtamen talis termin⁹ positus a parte predicati habet restringere terminũ positum a parte subiecti quantum ad significationẽ minus principalem siue quantũ ad consignificationẽ: ut qum dicitur cignus est albus: albus restringit cignũ ꝓ maribus tñ: ꝛ nõ ꝓ femellis: ꝛ sic restringit ipm q̃ntũ ad significationẽ min⁹ ꝑncipalẽ q̃ est genus.

Quarto sciẽdũ ꝙ autor ponit vnam aliam regulam de restrictione facta ꝑ implicatiõez dicẽs ꝙ oĩs implicatio ĩmediate adiuncta termino cõi restringit ipsum sicut suũ adiũctũ: ut qũ dicitur hõ qui est albus currit: ille terminus hõ restringitur ad albos ꝑ illã implicationẽ qui est albus. vnde notanter dicit ĩmediate adiuncta: quia si talis implicatio non ĩmediate adderetur: nõ plus restringeret q̃ adiunctũ positum a parte predicati: ut si diceretur homo currit qui est albus. vnde quãtũ ad rem iste due equipollent homo albus currit: ꝛ hõ qui est albus currit. Et ex ista regula infert autor in textu aliam regulam de restrictione facta ꝑ implicationẽ dicẽs ꝙ quotienscũq; signũ vle ꝛ implicatio ponũtur in eadem locutiõe: locutio est duplex eo ꝙ signum vle potest precedere implicationẽ non ĩmediate positam in termino cõi: ꝛ tunc distribuit terminũ cõem ꝓ oĩbus suis suppositis: ut qũ dicitur omnis homo currit qui est albus: ibi ille terminus hõ distribuit ꝓ omnibus suis suppositis. uel illud signũ vle potest ꝑcedere implicationẽ ĩmediate positam in termino cõi ex eadem parte: ꝛ sic tale signũ non distribuit nisi ꝓ illis ad q̃ restringit ꝑ illam implicationẽ: ut dicendo oĩs hõ q̃ est albus currit. Et ratio hui⁹ diuersitatis est qꝛ in prima ꝓpositione signum vle attingit terminũ cõem afficiẽs̃ determinatur ꝑ implicationẽ. sed in secunda determinatur ꝑ implicationẽ anteq̃ distribuatur per signum: ꝛ ideo non distribuit terminũ cõem vliter ꝓ omnibus suis suppositis sed tñ ꝓ quibus exigit sua implicatio.

Contra predicta arguit̃ primo sic: nullũ posterius agit in pri⁹: sed econuerso: sed omne restringens posterius est restricto ergo nullum restringẽs agit in dictionẽ restrictam. Secũdo sic: qum dicitur potens portare lapidem currit: est restrictio: ꝛ tñ ibi est dictio ampliatiua ꝛ non habens vim restringẽdi sed ampliandi: ergo ꝓtra primã regulam. Tertio sic: signũ vle non amittit suã vim ꝑ aliquid quod est posterius: ergo videtur ꝙ qũ habeat virtutẽ ad distribuendũ terminũ cõem ꝓ oĩb⁹ suis suppositis: nõ perdat vim suã ꝑ dictionem restringentẽ terminũ cõem qum sit posterior ipso: ergo videtur ꝙ distribuat terminũ restrictum ꝓ oĩbus suis suppositis: quod est contra secundam regulam.

Quarto sic: talia sunt subiecta qualia permittũtur ab eorum predicatis: ergo videtur ꝙ sicut predicata variant sua subiecta sic possunt ea restringere. Quinto arguitur sic: qñ signum vle additur termino restricto tunc prius cadit supꝛa terminũ restrictũ q̃ supꝛa dictionẽ restringẽtẽ: ergo videtur ꝙ ipsum distribuat ꝓ omnibus suis suppositis.

Ad argumenta. Ad primum istoꝝ dicit̃ ꝙ posteri⁹ nõ agit in prius quantũ ad eius substãtiam: sed bene agit quo ad accidentalia eius: mõ accidẽtale est terminũ cõem teneri ꝓ pluribus uel paucioꝛibus suppositis eius. Ad secũdum dr̃ ꝙ licꝫ sit ibi dictio ampliatiua ꝛ restrictiua: tñ illa restrictio nõ fit rõne dictionis ampliatiue ibi posite: sed rõne dictionis restringẽtis. Ad tertiũ argumentũ dicit̃ ꝙ signũ vle non amittat per se suam vim: tñ ꝑ accidens potest eam perdere rõne determinationis illius cui adiungitur signũ vniuersale quod suscipit eius virtutem: quia qñ in aliq̃ dictione ponitur terminus cõis cum determinatione non diminuente: tunc signum adueniens nõ distribuit illud subiectum fm se ꝛ absolute sed fm ꝙ determinatur per illam determinationẽ quia etiam ille terminus cõis nõ subiicie batur absolute: sed ꝓut stat sub tali determinatione.

Ad quartũ istoꝝ dicitur ꝙ hec regula habet veritatẽ quo ad suppositionẽ: non tñ quo ad restrictionẽ. uel potest dici ꝙ licꝫ subiecta variẽtur quo ad consignificationẽ: nõ tñ quo ad ꝑncipalem significationẽ. Ad quintũ dicitur ꝙ ly fm vocem signum ꝛ terminus restrictus ꝓpoꝛnant̃ dicitõi restringẽti: tñ fm intellectũ dictio restringẽs ĩmediate ꝓponitur ipsi termino: qꝛ sicut dictũ est signum vle distribuit terminũ cõem ad ea ad que restringitur per dictionem restringentem.

Sequit̃ de restrictõe facta ꝑ uerbũ: de q̃ plures dant̃ regule. Quarũ ꝑma ẽ tal' Termin⁹ cõis supponẽs uel apponẽs uerbo pñtis tpis simpl'r sũpto non hñte vim ampliandi nec a se nec ex alio restringitur ad supponendũ ꝓ his qui sunt sub foꝛ

ma termini cõis supponẽtis. Dico autẽ termini cõis: qz termin⁹ discret⁹ neqz restringit neqz ampliat. Dico autẽ uerbuz pñtis tpis ad remouẽdũ alia uerba aliorũ tẽporũ: qz termin⁹ cõis aliã hz suppõnem cũ eis. Dico aũt simplr sũpto propt̃ uerba sũpta cũ pticul' diminuẽtib⁹: ut est opinabile ꝛ inopinabile. Dico ãt nõ hñte uim ampliãdi ad remouendũ uerba ampliatiua ut põt. Dico aũt neqz ex se neqz ex alio ad remouẽdũ uerba habẽtia uim ampliãdi ex alio: utputa ex ꝓiũcto: sic b⁹ uerbũ ẽ qũ dr ẽ potẽs. Dico autẽ sub forma termini supponẽtj: qz hõ supponit ꝓ bis q sunt sub humanitate: ꝛ aial q̃ sunt sub aialitate: ut qũ dicit hõ ẽ aial. Jtẽ alia dat regula. Termin⁹ cõis supponẽs uerbo de p̃terto simplicit sũpto non hñte uim ampliãdi nec ex se nec ex alio restringit ad supponẽdũ ꝓ bis q̃ sũt uel fuerũt sub forma termi supponẽtis: ut qũ dicit hõ fuit aial: iste t̃min⁹ hõ supponit ꝓ oib⁹ bis q sunt uel fuerũt boies: ꝛ aial ꝓ bis q̃ sũt uel fuerũt aialia. Jtẽ alia dat regula. Termin⁹ cõis supponẽs uel apponẽs uerbo de futuro etiã supponit pro bis q̃ sũt ul' erũt sub forma termini supponẽtj s. ꝓ eis q̃ sũt ul' erũt in futuro: ut hõ erit aial. Ex p̃dictj pz q uerbũ restrigit quo ad ꝯsignificatõez q̃ est tps: ꝛ non quo ad significationẽ principalem.

C Postq̃ autor determinat de restrictione facta p nomẽ ꝛ p implicationẽ q̃ equipollet nomini: hic ꝑter determinat de restrictõe facta p vbũ. ꝛ ponit tres regulas de tali restrictione fm q vẽrbũ põt eẽ pñtis tpis uel p̃teriti uel futuri. Uñ prima regula talis est: Termin⁹ cõis supponẽs uel apponens vbo pñtis tpis simplr sumpto nõ hñti vim ampliandi a se uel ab alio restringit ad supponendũ pro bis q̃ sunt sub forma termini supponẽtis. Et notãter dr termin⁹ cõis: qz termin⁹ discretus nõ restringit nec ampliat ut dictũ est prius. notãter etiã dr pñtis tpis ad remouendũ alia verba aliorũ tẽporũ: de quib⁹ postea dicet. Notãter etiã dicit simpliciter sumpto ad remouendũ verba diminutionẽ importãtia sicut opinor imaginor. Et notãter dicit nõ hñti vim ampliandi ad remouendũ verba ampliatiua. Et notant dr ex se ad remouendũ hoc verbũ potest. Et notãter dicit a se uel ab alio ad remouẽdũ verba q̃ de se nõ hñt vim ampliãdi sed ex adiuncto: sicut est potens uel impossibile: qz licz b verbũ est ex se non ampliet: tñ ampliat ꝓ illud adiunctũ potens uel possibile. dicit aũt notãter sub forma termini cõis supponẽtis: qz qũ dicit hõ est aial: ibi hõ supponit ꝓ illis qui sunt sub humanitate: ꝛ aial ꝓ bis q̃ sunt sub aialitate.

Primo sciendũ q actus vbi potest compari ad suũ subiectũ dupliciter. Uno modo quantũ ad id in quo est ꝛ de quo enũciat: ut qũ dicit sortes currit: hic compat cursus ad sortẽ tanq̃ ad id in quo est: ꝛ de quo dr Alio modo potest compari ad subiectũ tanq̃ ad id de quo enunciat: non tñ ad id in quo est: ut qũ dicit cesar laudat: laus enĩ enũciat de cesare: nõ est tñ in cesare sz in laudante. Et silr qũ dicit chimera opinat: opinio enũciat de chimera: ꝛ tñ nõ est in chimera sz in opinãte. Silr qũ dr antixps põt eẽ: b enũciat potẽtia ad eẽ de antixpo: nõ tñ ẽ in ipo sz ꝑ principijs nãlib⁹: ex quib⁹ educet antixps: vñ illa verba q̃ significãt actũ compatũ ad substantiã ul' ad subiectũ tanq̃ ad id de quo enũciat: ꝛ nõ tanq̃ ad id in quo est ampliant. ꝛ de istis nõ est ad ꝓpositũ. Alla vo q̃ significant actũ qui cõparat ad subiectũ tanq̃ ad id ĩ quo est: ꝛ de quo dr nõ ampliant: ꝛ de ipsis est hic ad propositũ.

Secũdo sciendũ q in istis verbis vltimate dictis sunt duo. s. actus verbi: ꝛ cõpositio ipsius verbi. Actus vo quantũ est de se est in quolibet tpe: sed p tps qõ est mẽsura actus siue mot⁹ illius verbi restringit: ut sit in tpe qõ est mensura eius. vñ actus pñtis verbi ponit in pñti tpe: ꝛ p̃teriti in p̃terito: ꝛ futuri in futuro. Et qz tps quod est mẽsura motus: ꝛ actus est mensura cõpositionis vbi. p actum vo restrictũ actu restringit cõpositio: ĩõ restrictio actus restringat compositionẽ. ꝛ qz compositio actus verbi est accidens quod sine subiecto eẽ nõ potest. ꝛ dicit de subiecto mediante cõpositione que vnit extremũ cũ extremo in oratione: ideo in eodẽ tpe in quo ponit actus vbi ꝛ cõpositio illius actus ponit etiam subiectũ illius actus: ꝛ sic restringitur subiectũ verbi ad idem tps ad quod restringit actus verbi: ꝛ etiam cõpositio illius: subiectũ aũt illius actus est termin⁹ cõis supponẽs verbo ideo pz qz a vbo restringitur q̃uis b sit mediante restrictõe actus vbi ꝛ etiã cõpositõis.

Tertio sciendus q autor ponit duas alias regulas s. de vbo p̃terito ꝛ futuro. Quarũ prima est Termin⁹ cõis suppoẽs uel apponẽs vbo de p̃terito simplr sũpto nõ hñti vim ampliandi a se uel ab alio restringit ad supponendũ pro bis qui sunt ul' fuerũt sub forma termini supponẽtis: ut qũ dicit hõ fuit aial: hõ supponit pro bis q̃ sunt uel fuerũt boies: ꝛ aial pro bis qui sunt uel fuerũt aialia. Secũda regula talis est: Termin⁹ cõis supponẽs ul' apponẽs verbo de futuro simplr sũpto nõ hñti vim ampliandi a se uel ab alio tñ supponit pro bis q̃ sunt uel erunt sub forma termini supponẽtis: ut hõ erit aial. ꝛ iste due regule proportionabiliter possunt exponi sicut precedens. vñ licz autor determinet de verbo p̃teriti pfecti tpis: nõ tñ aliquã mentionẽ facit de alijs preteritis: qz alia preterita. s. plusq̃pfectũ ꝛ impfectũ satis pñt intelligi p verbũ preteriti tpis q̃uis preteritũ imperfectũ videatur magis restringere sub subiectum sicut presens ratione sue imperfectionis.

Quarto sciẽdum q verbum non habet restringere nomen ratõne sui significati principalis: quia eodem mõ ꝛ eadem ratione vnũ tps restringeret sicut reliquũ: quum diuersa tempora eiusdem verbi idem significent ꝛ importent: sed habet ipsum restringere ratione sue consignificationis. s. ratione temporis quod connotat cum suo principali significato: sicut verbũ presentis temporis restringit tñ terminũ cõmunem sibi additum pro presentibus. Uerbum aũt preteriti: quia ũcludit tempus preteritum: ꝛ est aliquid habens de presenti idcirco restringit terminũ cõmunem sibi additum pro presentibus suppositis ꝛ preteritis. verbum autẽ futuri temporis restringit terminũ cõmunem ad suppositа presentia ꝛ futura eo q̃ tempus futurũ aliquid de presenti ũcludit: ꝛ aliquid de futuro. ut enĩ dicitur in quarto phificorũ presens tempus est finis preteriti ꝛ initiũ futuri. Ex quo apparet causa istarum trium regularum. Apparet etiam q terminus cõmunis tã supponens q̃ apponens verbo dicitur restringi dũmodo addatur verbo eo q verbũ ratione sui temporis respicit tã vnũ q̃ reliquũ. ꝛ sic patet de restrictione facta per verbum.

Cõtra predicta argnitur primo sic: cõtra primam regulam: terminus restringens debet esse in eodem situ cum restricto: sed verbũ pñtis tpis ⁊ terminus ei supponens nõ sunt in eodẽ situ: qz verbũ est a parte predicati: ⁊ terminus supponens a parte subiecti: ergo talis terminus nõ potest restringi a tali verbo. Secũdo sic: qũ dicitur homo est aial: ibi est verbum presentis tpis: ⁊ tñ predicatum verificatur de subiecto pro omni tpe: ergo male dicitur q verbũ presentis tpis restringit ad pñtes. Tertio sic: illud vbũ est habet vim ampliandi ex se uel ab alio ut dictũ est: ergo vbicũq; ponatur uel nõ ponatur nõ poterit restringere: ergo contra primam regulam Quarto sic: contra secundam regulam sicut presens distinguitur a preterito: ita preteritũ a presenti: ergo sicut presens restringit tñ pro presentibus: etiam videt q preteritũ tñ restringat pro preteritis. Quintosic: contra tertiam regulam verbũ futuri temporis facit ampliare terminũ cõmunem videlicz ad supposita presentia ⁊ futura: ꝯ videt q non restringat.

Ad argumenta. Ad primũ istoz dicit q̃ z in restrictione in qua terminꝰ restringens est principiuz intelligẽdi restrictũ ⁊ in qua restringit quo ad principalez significationẽ debeant eẽ in eodem situ: non tñ oportet in restrictione in qua restringens nõ est principiũ intelligendi restrictũ. nec eiꝰ dispositio: sic aũt est de restrictiõe facta p verbũ. Ad secundũ dicitur q̃ homo ⁊ animal considerantur dupliciter. Uno modo penes dependentiam siue necessariam habitudinẽ quam habent ad inuicem: ⁊ isto mõ vnũ verificatur de alio pro omni tempore. Alio modo considerantur in ordine ad verbũ presentis tẽpoꝛ s cui additur: ⁊ isto mõ supponũt personaliter ⁊ pro presentibus tñ.

Ad tertiũ dicitur q̃ licz hoc verbũ est qñ cũ alio ponitur utputa cũ dictione per se ampliativa habeat vim ampliãdi tamen si per se sumatur nõ habet vim ampliãdi sed restringendi. Ad quartũ dicitur q̃ non est simile de presenti ⁊ preterito: quin presens tñ includit presens: sed preteritum includit preteritũ ⁊ presens ut dictũ est: ideo etiam potest restringere pro presenti ⁊ preterito. Ad quintũ dicitur q̃ ibi potest esse restrictio ⁊ ampliatio respectu diuersoꝝ: nã talis terminus dicitur restringi si comparetur ad verbũ sine determinatione. si autẽ comparetur ad se ipsum alicuiꝰ certi temporis ut sibi potest adiungi verbũ presentis temporis tunc dicit ampliari eo q̃ tale verbũ se habet in plus q̃z vbũ pñtis tpis. uel põt vici breuit q̃ si terminus cõis teneatur copulatiue dr ampliari: ⁊ si disiũctiue dr restringi.

Circa predicta querit de hoc sophismate: omne aial fuit in archa noe. Probatur hõ fuit in archa noe: equus fuit in archa noe: ⁊ sic de alijs: ergo omne aial fuit in archa noe. Cõtra: omne animal fuit i archa noe: cesar fuit aial: ergo cesar fuit in archa noe: qõ est falsum: ergo aliq̃ premissarũ est falsa: non minoz ergo maioz. Q; aũt prima sit falsa pz p quandam regulam que dicit q̃ terminus cõis supponens uꝫ apponens uerbo de preterito simpliciter sumpto restringit ad supponendũ pro his q̃ sunt sub forma termini supponẽtis. Itẽ alia ẽ regula: q̃ si signuz uꝫe adueniat termino restricto distribuit ipm pro oibꝰ illis ad q̃ restringebat: ergo quz dicit omne aial fuit in archa noe: iste terminus aial supponit pro oi aiali quod fuit in archa noe: sed non fuerũt oia in archa noe: ergo pma est falsa. Itẽ ad idem in hac propositione omne aial quod tunc fuit fuit in archa noe: iste terminꝰ aial restringit magis q̃z in ista ozõne omne aial fuit in archa noe: qũ in prima plura supponant: sed iste terminꝰ aial restringit ad illa que fuerũt: tunc in illo tpe propt implicatõez ibi positã: ergo solũ illa que fuerunt in illo preterito fuerũt in archa noe ⁊ nõ plura: oportet q̃ hec sit falsa: omne animal fuit in archa noe: qum in eo plura animalia supponantur. Solutio: quidam dicũt q̃ hec omne animal fuit in archa noe est duplex eo q̃ potest fieri distributio pro singulis generũ: uel generibus singulorũ. primo modo est falsa: secundo modo est uera: quia qñ fit distributio pro singulis generuz: tunc est distributio pro singulis ipsis indiuiduis. ſ. que sub eodez genere ⁊ sub eadem specie continent: tũc oportet q̃ omnia indiuidua contenta sub animali fuissent in archa noe quod falsum est. Sed qum fit distributio pro generibus singulorũ: tunc solũ est distributio pro generibus uel speciebus: sed non fuit aliq̃ spes aialis que non fuit in archa noe: ⁊ illo modo est uera. Sed huic solutioni nõ acgesco: qz spes aialis non fuit p se in archa noe: ſz tñ indiuiduũ. Tñ pro illo tpe nõ habuit ueritatẽ nisi pro singul' generũ. i. pro indiuiduis ⁊ nõ pro generibus singulorꝫ. Tñ dico q̃ ppõ est falsa ⁊ ꝓcedo oẽs rõnes adductas ad hoc. ⁊ pro batio peccat fm ꝓñs ab insufficiẽti inductione: qz nõ accipit oẽs ptes distributionis q̃ sunt sub subiecto istiꝰ ppõnis omne aial fuit in archa noe.

Postꝫ autoz determinauit de restrictione facta p vbũ: hic cõsequẽter ad declarationẽ eoꝝ que dicta sunt ponit vnũ sophisma videlicz an ista sit vera: omne animal fuit in archa noe: ⁊ primo probat bos fuit in archa noe ⁊ homo: similiter ⁊ equus ⁊ sic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe Sed improbat sic: omne animal fuit in archa noe cesar fuit animal: ergo cesar fuit in archa noe: conclusio est falsa: ergo aliqua premissarum: non minoz: ergo maioz: ergo illa est falsa: omne animal fuit in archa noe: ⁊ sic reliquitur sophisma pro vtraq; parte sui dubium.

Pro cuius solutione ꝓmo sciendū ꝙ ad ostendendū ꝙ illud sophisma sit falsum autor in textu ponit duas regulas: Quarū prima est ꝙ terminus cōis supponēs verbo de preterito supponit pro bis qui sunt uel fuerūt sub forma termini supponētis. Secunda regula est ꝙ si signū vniuersale adueniat termino restricto distribuit ipsum pro bis ad que restringitur: ⁊ sic talis terminus natus est parturi ⁊ diuidi respectu sui adiūcti: ut videlicz si ipsum adiunctū sit preteriti tpis natus est parturi pro preteritis ⁊ pñtibus: ergo dicēdo omne animal fuit i archa noe: istud signū oē distribuit illū ēminū aīal ꝓ oīb⁹ aīalib⁹ ꝑteritis: sed multa aīalia fuerūt in ꝑterito tpe q̄ nō fuerūt in archa noe: g̃ ista est falsa oē aīal fuit in archa noe.

Secundo sciendū ꝙ auctor adducit vnā rationem ad ostendendū ꝙ illa maior sit simpliciter falsa: qz omne aīal q̄ tūc fuit. ſ. tpe diluuij fuit archa noe ⁊ non plura: ergo ista est falsa omne aīal fuit in archa noe: ꝯsequētia probat: qz in ista omne aīal quod tūc fuit fuit in archa noe: aīal restringit trā ad illa que fuerūt i tpe preterito ꝓ quod interponitur tunc. ⁊ in ista omne aīal fuit in archa noe: aīal restringitur ad ea que fuerūt in preterito simpliciter: ergo q̄ animal in prima solum teneatur pro bis que tunc fuerūt. ſ. in tempore diluuij: ⁊ nō pro pluribus: sequitur ꝙ ista erit falsa omne animal fuit in archa noe: quia animal non solū tenetur pro bis que fuerunt in illo tempore: sed pro bis que fuerunt simpliciter in tempore preterito: sed manifestū est ꝙ multa animalia fuerūt in

Tertio preterito que nō fuerūt in archa noe: ergo. sciendū ꝙ autor soluendo illud sophisma primo soluit ipsum sm opinionē antiquoꝝ dicētiū ꝙ ista omne animal fuit in archa noe est duplex: ⁊ ꝓ consequens est distinguenda: quia ut dictū est il ud signū omne potest distribuere illum terminū aīal pro singulis generum. i. ꝓ indiuiduis generū uł specierū: ⁊ tūc ila est falsa: quia oporteret ꝙ omnia particularia animalia que cōtinent sub animali fuissent in archa noe quod est manifeste falsū. uel potest distribuere illum terminū animal pro generib⁹ singulorū. i. pro generibus uel speciebus indiuiduoꝝ: ⁊ sm illos in illo sensu illa est vera: omne animal fuit in archa noe: qz non fuit species animaliū que non fuit in archa noe.

Quarto sciendū ꝙ Petrus bispanus nō acquiescit huic solutioni prime: ⁊ dicit ei nō ē credenduz nec sibi concedendū. Et ratio est quia ille actus fuisse in archa noe non conuenit speciebus sed solū indiuiduis: quia ut habet Aristoriles primo methaphisice: actus ⁊ operatōes sunt circa singularia hoc est circa indiuidua ergo ille actus qui est fuisse in archa noe non potest conuenire speciebus sed solū indiuiduis nisi conueniat specibus ex consequenti inquantū species saluat in vno indiuiduo ⁊ sic illa distinctio nulla est: ⁊ ideo autor concedit ipam ē falsam simpliciter: ⁊ cōcedit omnes rationes adductas ad probandū falsitatem eius. Sed ad improbationē respōdet ipe ⁊ dicit ꝙ ibi est fallacia consequētis: quia ibi arguitur ab insufficienti enumeratione singulariū: quia omnes partes que continētur sub illo termino animal debuerūt enumerari ⁊ nō enumerātur: quare cōmittitur fallacia consequētis. verūtū solutio antiquoꝝ posset probabiliter sustineri.

Contra predicta arguit primo sic: tria animalia fuerūt in archa noe: ergo omne animal fuit in archa noe: Antecedens notū est de se: Cōsequētia tenet per Aristo. in primo ꝺe celo ⁊ mundo vbi dicit ꝙ de tribus dicitur omne: ⁊ de duobus ambo solū dicitur. Secūdo sic: semel fuit verum dicere omne animal est in archa noe: ergo nūc verū est omne animal fuit in archa noe: cōsequētia tenet quia omnis propositio que pro aliquo tempore fuit vera pro illo tempore semper dicitur fuisse vera. Tertio sic: nō est instantia de aliqua specie animalis que nō fuerit in archa noe tempore diluuij: nam equus fuit in archa noe ⁊ sic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe. Quarto sic: tam rationale q̄ irrationale fuit in archa noe: sed omne animal est rationale uł irrationale: ergo omne animal fuit in archa noe.

Quinto sic: illud sophisma nō est propositio: ergo nō est verū neq falsum. consequētia tenet quia veritas est in propositione. ⁊ antecedens probatur quia in ipso ponitur verbum preteriti tpis quod nō potest constituere propōnem.

Ad argumenta. Ad primum istorum dicitur ꝙ licz tria animalia fuerint in archa noe: ⁊ de tribus possit dici omne nō tamē sequitur ꝙ omne animal fuerit in archa noe: quia de ratione istius signi omne est ꝙ faciat terminū cōmunez cui ad iūgitur teneri pro omnibus suis suppositis: sed plura sunt suppositā aīalis q̄ tria: nō enī sequitur omne aīal fuit in archa noe: q̄tuis si nō essent nisi tria suppositā aīal: ⁊ essent in archa noe: posset dici ꝙ omne aīal fuit in archa noe. Ad secūdū dr ꝙ nō valet ꝓnātia: qz ibi arguit a min⁹ amplo ad magis amplū eo ꝙ iste termin⁹ aīal supponit pro pancioribus in vna q̄ in alia. Ad tertiū dicit ꝙ in plurib⁹ spēb⁹ aīalis inuenit instātia ⁊ in plurib⁹ indiuiduis: nā ut dicitur cōiter pisces non fuerūt in archa noe: filr nec vmes: iō ibi arguit ab insufficiēti enumeratōe. Ad q̄rtū dr ꝙ nō valet ꝓnātia: qz ibi arguit maiore pticulari exīte in prima figura: ideo nihil sequit. Ad quintū dicit ꝙ si capiatur ꝓpositio specialiter solū pro illa q̄ ꝓstituitur ꝑ verbū pñtis tpis indicatiui tūc ibi nō est propositio: sed si capiatur propositio generaliter pro propositione que constituit siue per verbum presentis temporis indicatiui: siue preteriti siue futuri sic ibi bene est propositio: ⁊ etiam ad ꝙ sit ꝓpositio sufficit ꝙ possit resolui in vnaz de presenti: ⁊ sic est de ista ut notum est.

Solet aūt queri utrū filr termini restringunt in ꝓpone affirmatiua ⁊ negatiua. Dicūt aliqui ꝙ non: qz esse restringit ad existēs: ⁊ nō esse ad nō exīs: ergo nō pro eodē fit restrictio in affirmatiua ⁊ negatiua. Itē videt ꝙ ois negatiua in qua ee negat simpliciter est falsa si filr restringant termini in propositōe negatiua ⁊ affirmatiua: qz in hac propositōne rosa est iste termin⁹ rosa restrigit ad exīs. ⁊ si in hac rosa nō est: filr restrigat ad exīs: tūc sensus est ꝙ rosa q̄ nō est est: ⁊ hec est falsa: ergo ⁊ hec: rosa nō est: ⁊ sic quelibz negatiua in qua ee negat eēt simpliciter falsa qō falsū est: ergo uidet ꝙ nō filr restrigūtur termini in propositōe affirmatiua ⁊ in negatiua. Sed probat ꝙ filr restringant: qz si in hac propositiōe hō ē: iste termin⁹ hō restringit ad exīs: ⁊ in hac: nullus hō est ad nō existēs: ergo utraqz ē uera: qz de existētib⁹ uere ꝑdicat ee: ⁊ de nō exīt⁹ remouet ee: ergo ꝓtradictorie sūt filr uere qō ē ipossibile: ergo illud etiā ex quo sequit impossibile. ſ. ꝙ nō filr restringātur termini in affirmatiua ⁊ negatiua.

Jtē regula est q̄ omne uerbū simpliciter sumptū nō hñs uim ampliandi: nec a se nec ab alio restringit terminū supponentē quo ad significatiōz q̄ est tps: ꝛ quo ad ꝯsignificatōez: ergo tps est cā restrictōis illi⁹. Sz idē tps est in affirmatiua ꝛ negatiua sibi oppositā: ut rosa est: nulla rosa ē: ergo eadē est cā restrictōis in utraq; ꝛ ergo pro eodē fit restrictio in utraq;: ꝛ hec argumēta cōcedim⁹. Ad hoc quod p̄mo objcit est dicendū q̄ eē non restringit ad exñs: ꝛ nō eē nō restringit ad nō exñs sic nec hoc uerbū curro ad currentes: q; nullū uerbū restringit sibi terminū supponē tē quo ad significatiōez q̄ est tps. Eñ nō restringit ad suppositā exñtia sed p̄ñtia. Suppositā eni p̄ñtia p̄nt eē in aliquibus terminis tā exñtia q̄z nō exñtia: ut qū dico enūciabile est: enunciabile supponit tā pro exñtib⁹ q̄z nō exñtib⁹. Dia aūt enunciabilia q̄ sunt falsa in p̄ñtia sunt p̄ñtia sz nō exñtia q; nullū falsū est: ꝛ sic eē nō restringit ad exñtia sz ad p̄ñtia qū idem tps sit utrobiq; qō est cā restrictōis. Ad aliā dicenduz est q̄ duplex est forma termini cōis. Quedaz est q̄ saluat in reb⁹ exñtib⁹ tm̄ ut humanitas q̄ est forma hois ꝛ aialitas q̄ est forma aialis: ꝛ in talib⁹ dia supposita p̄ñtia sunt existentia. Alia est forma termini cōis q̄ saluat tā in reb⁹ exñtibus q̄z nō exñtib⁹: ut enūciabilitas q̄ est forma enūciabil: q; q̄dā sunt enūciabilia existētia: ut deū esse ꝛ dia uera. ꝛ alia sūt nō existentia: ut hoiez eē asinū ꝛ dia falsa. Et in talibus nō restringit termin⁹ cōis ad exñtia: sz restringit tā ad exñtia q̄z nō existētia. uñ istius ꝓpōnis rosa nō est: nō est sensus rosa q̄ est nō est: sz est sensus rosa aliter sumpta q̄z in p̄ñti nō est. Solet aūt poni q̄ quedā restrictio fit ab usu: ut qū dicit nihil est in arcba q̄zuis plena sit aere: q; iste termin⁹ nihil supponit ab usu pro reb⁹ solidis siue firmis: ꝛ rex pro rege patrie: ꝛ magister legit pro magistro proprio. Solet etiā poni q̄ quedā restrictio fit p transitionē uerbi: ut qū dicitur sortes pascit hominē: iste termin⁹ hō supponit pro alio a sorte uirtute trāsitionis uerbi: quia dans ꝛ recipiens debent esse diuersa. ꝛ ideo si aliquādo sit eadem hoc tamen est per accidens eo q̄ idem subiectum est utriusq; sicut idez dux ꝛ comes fm accidens. unde dicunt q̄ nō sequitur sortes pascit seipsum: ꝛ ipse est homo: ergo pascit hominē quod est fallacia accidētis: quia hoc pronomen se nō potest supponere pro diuersis a sorte sz hō bñ pōt.

Et hec de restrictionibus.

C Postq̄ autor determinauit de restrictiōe facta p nomē ꝛ ꝟbū: Dic ꝯiter circa p̄dicta mouet quenlēter vnū dubiū videlicz an termin⁹ eodē modo restringat in ꝓpōne affirmatiua ꝛ in negatiua. Ad qō quidā rñdent q̄ nō silr sed diuersimode restringūtur termini in ꝓpōne affirmatiua ꝛ negatiua: ꝛ dicūt q̄ eē restrīgit ad existētes ꝛ nō eē ad nō existentes: sz qū affirmatiua dicat eē negatiua ꝟo nō eē: sequitur q̄ nō eodē modo restringunt termini in affirmatiua ꝛ negatiua. Dant etiā talem rationē si termini eodē modo restringāt in affirmatiua ꝛ negatiua: sequit q̄ ois negatiua in qua negat eē simplr eēt falsa: p̄ñtia tenet q; in ista rosa ē rosa restringit ad exñs ut dicūt: ergo si in ista Rosa nō est rosa restringeret ad exñtes: sensus hui⁹ ꝓpōnis eēt: rosa q̄ est nō est: qō est manifeste falsum: ꝛ hoc nō videt falsū nec sequi ex alio nisi q; termini eodē modo restringunt in affirmatiua ꝛ negatiua: ergo videt q̄ termini nō eodem mō restringant. Sed q̄ termini eodē modo restringant in affirmatiua ꝛ negatiua ꝟ oñdit Pe. hi.

Pro quo ꝑmo sciendū q̄ ꝟbū nō pōt restringere terminū cōem positū a pte subiecti quo ad principalem significationē sed tantū quo ad consignificationē q̄ est tps Sicut ergo dicit textus: ꝟbi est eadē cā restrictionis ibi est eadē restrictio: sed in ꝓpōne affirmatiua ꝛ negatiua est eadem cā restrictiōis sicut in istis duabus: rosa est: ꝛ rosa nō est: q; in ipsis est ꝟbū p̄ñtis tpis: quod quidē ꝟbū restringit solū quo ad cōsignificationē q̄ est tps: ergo sequit q̄ in istis duabus termini eodē modo restringunt: q; in ytraq; est idem ꝟbū eiusdem tpis: ergo eodē modo quo restringit in vna ꝛ etiā in alia. Aliam rationē adducit textus: q; si nō restringerent eodē modo due ꝫdictozie eēnt simul ꝟe qō est impossibile. ꝯsequētia p; q; si in affirmatiua esse restringit ad existentes: ꝛ in negatiua nō eē ad nō existentes ꝛ esse vere predicet de existentibus: ꝛ nō esse de nō existentibus vera remoueat: sicut in istis duab⁹ homo est homo nō est: q; si in ista homo est hō restrīgit ad exñtes tm̄. ꝛ in ista hō non est ad nō existentes tm̄ sequit q̄ ille due eēnt sil vere hō ē hō nō est: qō ē ipossibile.

Secūdo sciēdum q̄ termini eodē modo restringunt in affirmatiua sicut in negatiua dūmodo in ambab⁹ ponat idem ꝟbū. Et ratio est: q; ut dictū est ꝟbū non restringit quo ad significationē: sed solū quo ad consignificationē: ergo si predicet esse in aliqua ꝓpōne: sicut in ista hō est: sequit q̄ illud verbum est nō restringit hominē ad nō existētes: sed solū ad p̄ñtes. ꝛ silr si nō esse predicet sicut in ista uel consimili ꝓpōne hō non est: ex quo manet idē tps sequit q̄ iste termin⁹ hō uel consimil restringit ad p̄ñtes: ꝛ qū p̄ñs repiat tam in existentib⁹ q̄z in nō exñtib⁹. s. in aliquib⁹ terminis: ut in istis: enūciabile est: enūciabile nō est: sequit q̄ termini semp restringant quo ad p̄ñtes siue existant siue nō. vñ aliqua sunt enūciabilia que semp existunt q̄ sunt p̄ñtia: sicut deus est. ꝛ alia sunt enunciabilia p̄ñtia q̄ nunq̄ existūt: ut illud enūciabile hō est asinus. est eni p̄ñs

ꝛ nō existens: qꝛ nullū falsū existit. Ex quo sequit̄ qꝫ verbū pñtis tpis restringit terminū cōem sibi supponentē vel apponentē ad pñs: siue existāt siue nō. vñ in ista bō currit. bō nō restrīgit̄ ad currētes: ꝫ solū ad pñtes siue currāt siue nō

Tertio sciendū qꝫ autoꝛ ponit in textu quandaꝫ restrictionē abusiuā: que quidē restrictio soꝛtita est nomē ab vsu cōi loquēdi. vñ sm cōem vsum loquēdi dicimus qꝫ qñ nō est aliqō coꝛpꝰ solidū vel firmū in amboꝛa qꝫ nihil est in illa: sicut dicimus qꝫ nihil est in archa: qñ nō est nisi aer q̄ nō est coꝛpꝰ solidū vel firmū. vñ in ista: nihil est in archa nihil sumitur ab vsu pꝛo rebus solidis ꝛ firmis. ꝛ in ista pꝛopositione magister legit. magister sumi

Quarto tur ꝑ magistro pꝛopꝛio.

sciendū qꝫ autoꝛ ponit finaliṫ quandā restrictionē quā vocat transitiuā: ꝛ nō dicit̄ transitiua eo qꝫ transeat: ꝫ qꝛ fit virtute alicui⁹ vbi transitiui. verbū enī transitiuū ipoꝛtat actū egredientē ab agēte in patiēs: ꝛ qꝛ agēs ꝛ patiēs sūt diuersa: iō oportet qꝫ termin⁹ posit⁹ post verbū transitiuū stet pꝛo alijs suppositis a suppositis subieti talis verbi: ut cū oī socꝛtes pascit boiem. ibi bō supponit ꝑ alijs suppositis siue ꝑ alijs boib⁹ a socꝛte eo qꝫ idez nō est agens ꝛ patiēs saltē sm idē. vñ ꝫ iste due restrictiones vltime non sint restrictiones simplr: tñ sūt vtiles ad obuiandū cautelis ꝛ cauillatoīb⁹ sophistaꝝ rōe cui⁹ autoꝛ ḃ determiat de ipis

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic: si termini eodē mō restringerent̄ i affirmatiua ꝛ negatiua sequeret̄ qꝫ ois negatiua includēt ꝫdictionē: ꝫ hoc est falsū. ꝺña pꝛ: qꝛ in ista rosa est: rosa restringit̄ ad existētes: ergo si silr restringat̄ in ista rosa nō est sequit̄ qꝫ ista rosa nō est includat ꝫdictionē: qꝛ eq̄pollet huic rosa que ē nō est. Secūdo sic: negato aliquo negant̄ oīa ꝺña ad ipsū: ergo negato vbo negant̄ oīa q̄ cōsequūt̄ ad ipsum verbū: ꝫ cōsignificatio q̄ est temꝑ consequit̄ ipsū verbū: g̃ si in ꝓpositiōe negatiua verbū nō restringeret̄ ad nō existētes: tūc sequit̄ qꝫ neq; etiā ad pñtes: q̄re magis videt̄ qꝫ rationes p̄ncipalis significatiōis ꝺebeat restringere nomen q̄ꝫ quo ad cōsignificationē: ꝫ nō restringit quo ad significationē: g̃ nec quo ad cōsignificationē. Tertio sic: in ista bō est. bō restringit̄ ad existētes tñ: ꝫ oēs pñtes sūt existētes: g̃ si restringit̄ ad pñtes: restringit̄ ad existētes: g̃ cōtra textū. Quarto sic: in restrictiōe abusiua nō est restringēs nec coartās: ergo nulla ē restrictio. añs pꝛ: qꝛ in ipsa ponit̄ signū vle sicut hic: nihil est in bursa. ꝫ signū vle magis habet ampliare q̄ꝫ restringere: g̃ videt̄ qꝫ in talib⁹ nulla est restrictio. 5° sic: oē transitiuū aptū natū est transire: ꝫ nulla restrictio apta nata est trāsire: g̃ nulla ē trans̄tia restrictio.

Ad argumēta. Ad pꝛimū istoꝛ dicit̄ qꝫ termin⁹ posit⁹ añ verbuꝫ pñtis tpis restrīgit̄ ad pñtes tñ ꝛ nō ad existētes: iō sensus bui⁹ ꝓpōnis rosa nō est: nō est iste: rosa q̄ est nō est: ꝫ est iste: rosa ꝑsonaliṫ sumpta nō est. Ad secūdū istoꝛ oī qꝫ ꝫ significatio verbi sit magis intrinseca vbo q̄ꝫ cōsignificatio: tñ cōsignificatio potioꝛ ē ad restringendū q̄ꝫ significatio. Cui⁹ rō est: qꝛ verbū restringit quo ad cōsignificationē q̄ est tps qō habet rōnē mēsure. ꝛ qꝛ mēsura restringit mensuratuꝫ. ꝛ quātitas mēsurati accipit̄ sm quantitatē mēsure. iō seq̄t qꝫ verbū habet magis restringere ex pte tpis q̄ꝫ ex pte rei significate. Ad tertiū dicit̄ qꝫ ꝫ oēs boes pñtes existant: tñ nō min⁹ ille termin⁹ bō ꝺe se supponit ꝑ nō existentib⁹: qꝛ cū oī qꝫ verbuꝫ pñtis tpis restringit ad pñtes: intelligit̄ siue existāt siue nō. Unū si aliqui boes essent pñtes ꝛ nō existētes in ista ꝓpōne bō est. bō teneret̄ tā ꝑ existētib⁹ q̄ꝫ ꝑ nō existentib⁹. Unū ꝑ accidēs est qꝫ in ꝓpōne ista bō est. bō supponat ꝑ existentib⁹. Ad quartū istoꝛ oī qꝫ in talib⁹ ꝓpōnib⁹ vsus cū itellectu nostro ē restringēs ꝛ iō oī restrictio abusiua qꝛ fit ab vsu. Ad quintū istoꝛ dicit̄ qꝫ restrictio nō oī trans̄tiua eo qꝫ transeat in alterū: ꝫ oī transitiua qꝛ fit rōne verbi transitiui ut dictū est. Et hec ꝺe restrictionibus dicta sufficiant.

Distributio ē multiplicatio termini cōis ꝑ signū vle facta: ut cū dicit̄ ois homo. iste terminus bō distribuit̄ siue cōfunditur ꝑ quolibet suo inferiori ꝑ hoc signum omis ꝛ sic ibi est multiplicatio. Dico aūt termini cōis: qꝛ termin⁹ singularis nō potest distribui. unde iste sunt incōgrue: ois socꝛtes: ois plato ꝛ sic de alijs. ꝛ sic ibi est soleocismus ꝑ ptes oꝛationis.

¶ Iste est tractat⁹ sextus quoꝛ logicaliū Petri hiſ. in quo postq̄ in p̄cedēti tractatu determiauit de quadā ꝓprietate termini: q̄ dicit̄ restrictio: hic cōsequēter determiat de alia q̄ dicit̄ distributio. Cui⁹ oꝛdinis rō est: qꝛ restrictio magis intrinsece conuenit termino q̄ꝫ distributio. nā restrictio fit ꝑ terminū restringentē q̄ pōt esse ps ꝓpōnis sicut termin⁹ restrict⁹. ꝫ distributio fit ꝑ signū vle: qō nō est ps ꝓpōnis ꝫ est dispositio subiecti. p̄cedit tñ iste tractatus tractatū de sincathegoꝛematib⁹: qꝛ cognitio distributiōis ꝛ signoꝛ distributiuoꝛ multū valet ad cognoscenduꝫ ea ꝺe quibus in

Primo sincathegoꝛematibus determinat̄.

sciendū qꝫ distributio accipit̄ dupliciter. vno modo ꝓpꝛie, put est alicui⁹ rei in plures diuisio: ꝛ illaꝝ partiū in diuersa subiecta cōicatio: ꝛ isto mō nō capit̄ hic: ꝫ a tali distributiōe sic accepta sumit̄ iusticia distributiua: q̄ est habit⁹ restrictiōis distributionē talē faciētis regulatiuus. Alio⁹ capit̄ methaphoꝛice ut est nomen secūde intentionis: ꝛ hoc dupliciṫ. vno mō actiue ꝛ sic cōuenit signis distributiuis. alio mō passiue ꝛ sic conuenit tm̄ iō distributibili

Secūdo sciendū qꝫ ꝫ idē termin⁹ materialiter. s. termin⁹ cōis bñs suppositionē ꝑsonalē sit restringibilis ampliabilis ꝛ distribuibilis: tñ hoc ē sm diuersas rōnes: qꝛ dicit̄ restringibilis inquantū pōt coartari ad standū ꝑ pauciozib⁹ suppositis q̄ꝫ pꝛi⁹ stabat. ꝛ dicitur ampliabilis inquantū pōt extendi ꝛ accipi ꝑ pluribus q̄ꝫ pꝛi⁹. ꝫ oī distribuibilis inquantū ꝑ signū vle pōt actualiter multiplicari ꝑ plura suppositа: ꝛ iō termin⁹ distribuibilis inquantū distribuibilis est subiectum attributionis bui⁹ tractatus. vñ autoꝛ incipit sm tractatū a passiōe ipsi⁹ termini distribuibilis: q̄ est distributio: ipsā sic diffiniens: Distributio est multiplicatio termini cōis ꝑ signū vle facta vñ ponit̄ multiplicatio loco generis. deinde ponit̄ termini cōis ad differentiā termini discreti: q̄ nō pōt distribui. nā ut habet̄ in textu iste sunt incōgrue: ois socꝛtes: ois plato. ꝛ rō est nā ad hoc qꝫ termin⁹ possit distribui req̄rit̄ qꝫ significet nām multis cōicabilē qō nō cōuenit singularib⁹. deinde ponit̄ ꝑ signuꝫ vle ad denotandū cām efficientē instrumentalē distributiōis. intellectus enī est q̄ p̄ncipaliter facit distributionē. ꝛ signū vniuersale instrumentū.

Tertio sciendum qꝫ in qualibet distributiōe sunt quattuoꝛ. s. distribuens: distributū: id pꝛo quo fit distributio: ꝛ id respectu cuius fit distributio. Distribuens est duplex sicut nup dictū est in fine secūdi nota bilis. distributū aūt est termin⁹ cōis bñs ꝑsonalem suppositionē. illa vo pꝛo quib⁹ fit distributio sunt inferioꝛa illi⁹ termini cōis. illud aūt respectu cui⁹ fit distributio est ipm predicatū. Unde quattuoꝛ pñt assignari cause quare signa vlia sunt inuēta. pꝛimo ad habendā differentiā inter terminū supponentē determinate ꝛ confuse. secūdo ad remouendum differentiā terminoꝛ cōmuniū. q̄ñ enī terminus cōis sumit̄ sine signo vniuersali indifferēter stat pꝛo vno ul pꝛo pluribus ꝫ quando sibi addit̄ signum vniuersale de necessi-

tate ſtat p̄z omnib⁹ ſuis ſuppoſitis. tertia cauſa eſt ad ha/bendū cōtradictionē. quarta cauſa eſt p̄opter ſillogiſmū. in oī enī ſillogiſmo opoꝛtet alterā p̄miſſaꝝ eſſe vlez. ex quo pꝫ neceſſitas ſignoꝝ vniuerſaliū. ⁊ vocaⁿ ſigna vl'ia nō q̄ ſignificēt rem vlez: ſꝫ qꝛ ſignificāt qñ vl'iter. i. faciūt termi/nū cōem cui adiunguⁿ ſtare vl'r p̄ oībus ſuis ſuppoſitis.

Quarto ſciendū q̄ multiplex eſt effect⁹ ſignoꝝ di/ſtributiuoꝝ: iō ad cognitionē ſignoꝝ di/ſtributiuoꝝ diffuniⁿ diſtributio ⁊ poſita diffunitiōe diſtri/butiōis autoꝛ diuidit ſigna vl'ia ſiue diſtributiua in ſigna diſtributiua ſubſtātie: ut oīs nullus ⁊ ſic de alijs. ⁊ in ſigna diſtributiua accidentiū: ut quantuſcūq; qualiſcūq;. ⁊ dicū/tur ſigna diſtributiua ſubſtantie nō q̄ ſolū diſtribuāt rem de p̄dicamēto ſubſtātie: ſꝫ qꝛ ſolū diſtribuūt rem ſe baben/tem p̄ modū ſubſtantie ſiue p̄ modū eius qō eſt q̄d. i. ſigni/ficata p̄ modū p̄ ſe ſtantis ⁊ p̄ nomē ſubſtantiuū. ſil'iter di/ciⁿ diſtributiua accidētis: qꝛ diſtribuūt rem ſignificatā p̄ modū alteri adiacētis. deinde diuidit ſigna diſtributiua ſubſtātie: nā quedā ſūt diſtributiua ptiū integraliū: ut tot⁹ alia ſūt diſtributiua ptiū ſubiectiuaꝝ: ut oīs nullus vterq; ⁊ ſic de alijs. Jté diuidit ſigna diſtributiua ſubſtātie ptiū ſubiectiuaꝝ. nā quedā ſūt diſtributīa duoꝝ ut vter neuter. Alia ſūt diſtributiua pluriū: ut oīs nullus ⁊ ſic de alijs.

Sed contra p̄dicta arguiⁿ p̄mo ſic: hic eſt di/ſtributio oīs ſol lucet. ⁊ tū nō eſt multiplicatio: qꝛ ſubiectū accipiⁿ p̄ vno ſolo. ſil'r hic: vterq; bō currit. ſubiectū accipiⁿ ſolū p̄ duob⁹ ergo male dⁿ q̄ di/ſtributio eſt multiplicatio. Scō ſic: iſte termin⁹ ſortes diſtribuiⁿ: dicēdo totus ſoꝛ. ⁊ tū nō eſt termin⁹ cōis: g̃ ma/le dicⁿ q̄ diſtributio eſt multiplicatio termini cōmunis.

Tertio ſic: cū dicⁿ roſa eſt pulcherrim⁹ floꝝ. iſte geniti/uus floꝝ diſtribuiⁿ. ⁊ tū nō ponⁿ ſignū vl'e: ergo cōtra dif/finitionē. Quarto ſic: dicēdo oīs canis currit. ibi eſt ter/min⁹ cōis cū ſigno vl'i. ⁊ tū nō eſt diſtributio: qꝛ ſi ſic vl' iſte termin⁹ canis diſtribueret p̄ oīb⁹ ſuis ſuppoſitis ⁊ ſignifi/catis ⁊ tūc iſta ꝓpoſitio oīs canis currit. ſimpl'r eſſet falſa ⁊ nō diſtinguenda: vel acciperet p̄ ſuppoſitis vni⁹ ſignificati ſolū: ſꝫ hoc nō videⁿ: qꝛ nō eſt maioꝛ rō quare magis acci/peret p̄ ſuppoſitis vni⁹ ſignificati ⁊ non alteri⁹. Quinto ſic nō ponⁿ aliqua ſigna partiū i modo diſtributiua: nec ptiū in quātitate ⁊ ſic de alijs: ergo autoꝛ eſt inſufficiēs.

Ad argumēta. Ad p̄imū dicⁿ q̄ cū dⁿ oīs ſol lucet. ibi eſt multiplica/tio aptitudinalis: ſꝫ nō actualis. Sil'r cū dicⁿ vterq; homo currit. ibi eſt multiplicatio: nō accipiⁿ multiplicatio ut de/ſcendat a multo ꝑut multū opponⁿ pauco. ſꝫ deſcendit a multo ꝑut multū opponⁿ vni. ſic pꝫ q̄ termin⁹ acceptus p̄ duob⁹ accipiⁿ p̄ multis. Ad ſecūdū dicⁿ q̄ ꝫ ille termi/nus ſoꝛ. nō ſit cōis cōitate p̄dicatiōis in recto: tū bene ē cō/munis cōitate cōtinentie ptiū integraliū. iō p̄dicaⁿ de ſuis ptib⁹ in obliquo. vel pōt dici q̄ ibi nō diffuniⁿ diſtributio in cōi: ſꝫ p̄ ꝓfectioꝛe mēbꝛo analogie. ſ. p̄ diſtributiōe ptiū ſubiectiuaꝝ. Ad tertiū dicⁿ q̄ nōia ſuplatiui gradus in/cludūt negationē ⁊ rōne illi⁹ hñt virtutē diſtribuēdi. vnde cū dicⁿ roſa eſt pulcherrim⁹ floꝛū: ſenſus eſt: roſa eſt pul/cher flos ⁊ nō eſt alius pulchꝛioꝛ ea. Ad quartū dicⁿ q̄ cū dicⁿ oīs canis currit. iſte termin⁹ canis vnica diſtribu/tione nō pōt diſtribui p̄ oībus ſuppoſitis omniū ſuoꝝ ſi/gnificatoꝝ. ſꝫ diſtribuiⁿ tot diſtributionib⁹ quot ſūt ſigni/ficata eius. ⁊ rō eſt: qꝛ diſtributio eſt acceptio pluriū con/tentoꝝ imediate ſub aliquo cōi. ſꝫ terminus equiuocus nō ſignificat imediate vnā naturā cōez oībus ſuis ſuppoſitis: g̃ nō pōt vnica diſtributiōe diſtribui p̄ oībus ſuis ſuppo/ſitis. Ad quintū dicⁿ q̄ p̄ ſigna diſtributiua partiū ſub/iectiuaꝝ ⁊ partiū integraliū ſufficienter fit oīs diſtributio qꝛ oēs alij modi tot⁹ reducuⁿ ad totum vl'e quod diſtri/buitur p̄ ſignū diſtributiuū partiū ſubiectiuaꝝ. vel reducū/tur ad totū integrale quod diſtribuiⁿ p̄ ſignū diſtributiuū partiū integraliū.

Signoꝝ uniuerſaliū alia ſūt diſtribu/tiua ſbe: ut oīs null⁹. Alia ſūt diſtributia accidentiū: ut q̄lis quant⁹. Signū aūt di/ſtributiuū ſbe diſtribuit res ſe hñtes per modū ei⁹ qō eſt q̄d: ut oīs null⁹ ut cū dicⁿ oīs nigredo oīs albedo. Subſtātia autē cōiter ſumiⁿ ad res cuiuſlibet generis: ut cū dicⁿ ſignū diſtributiuū ſbe. Signū di/ſtributiuū accidētis ē q̄d diſtribuit res ſe hñtes p̄ modū accidētis uel p̄ modū q̄lis uel quāti: ut q̄liſcūq; quātuſcūq;. Jté ſi/gnoꝝ diſtributiuoꝝ ſbe alia ſūt diſtribu/tiua ptiū integraliū ut totus. Alia ſūt di/ſtributiua ptiū ſubiectiuaꝝ: ut oīs null⁹. Jté ſignoꝝ diſtributioꝝ ptiū ſubiectiua rū alia ſūt diſtributia duoꝝ: ut uter neu/ter. alia ſūt diſtributia pluriū: ut oīs nul/lus ⁊ ſil'ia. Ad oꝝ aūt ſignoꝝ p̄mo dicen/dū eſt de ſignis diſtributiuis ſbe ⁊ int̄ hec p̄mo de hoc ſigno oīs. Sciendū q̄ oīs in plurali numero duplicⁿ ſumiⁿ. Uno mō collectiue ut oēs ap'li dei ſūt duodeci nō ſeqⁿ: ergo iſti ap'li dei ſūt duodeci demō/ſtratis aliqb⁹ de ipſis. Alio mō ſumiⁿ di/ſtributiue: ut oēs hoies nāliter ſcire deſi/derāt. ⁊ tūc q̄riⁿ q̄d ſignificet hoc ſignum oīs ⁊ videⁿ q̄ nihil ſignificet: qꝛ omis res aut eſt ul'is aut ꝑticularis ſꝫ hoc ſignum oīs nō ſignificat rē ul'em uel ꝑticularē: er/go nullā rē ſignificat. Jō ad idē oīs neqꝫ eſt p̄dicabile de uno neqꝫ de plurib⁹: ergo nec eſt ul'e nec ꝑticulare ⁊ ſic nihil ſignifi/cat. Sꝫ ꝓtra ab eo q̄ res eſt uel nō ē oīo dicⁿ uera uel falſa: ergo ſi oīs nihil ſigni/ficet ꝓpter appoſitionē uel remotionē ei⁹ nō cauſareⁿ ueritas uel falſitas in oꝛōne ſꝫ hec eſt uera aial ē bō. ergo ⁊ hec oē aial eſt bō q̄d eſt falſum: ergo ⁊ p̄ma. ſ. q̄ oīs nihil ſignificat. Solutio ad dubiuꝫ dicⁿ q̄ oīs non ſignificat ul'e ſꝫ ul'iter: qꝛ facit terminū cōem ſuū ſtare p̄ oībus ſuis infe/rioꝛib⁹: ut oīs bō currit. Et ſic oīs ſigni/ficat aliquā rē. ſꝫ duplex eſt res: qꝛ q̄daꝫ eſt res ſubiicibilis uel p̄dicabilis: ut bō aial currit diſputat ⁊ ſic uerū eſt q̄ oīs ni/hil ſignificat: qꝛ q̄libet talis res aut ē ul'is aut ꝑticularis. Alia ē q̄ eſt diſpoſitio rei ſubiicibilis uel p̄dicabilis ⁊ talē rē ſignifi

cat hoc signū ois ꝛ tā ab ista re q̄z ab alia causaꝫ ueritas uł falsitas i oꝛōe. Obijciꝫ aūt q̄ ois nō significet dispositionem rei subijcibilis: qꝛ in sillogismo mediū dz reiterari cū suis dispōnib⁹ in minoꝛi ꝓpōne ergo debem⁹ silogizare sic: ois hō est aial soꝛtes ē hō: ergo soꝛtes est aial. qꝛ ois est dispositio in maioꝛi ꝓpōne ergo dz reiterari in minoꝛi q̄ est falsū: ergo ois nō est dispositio subiecti. Solutio sic pater duo dicit. ſ. illud q̄ est pater ꝛ pr̄ inquantuz pater. Silr subiectū duo dicit. ſ. illud q̄ est subiectū ꝛ subiectū inquantū subiectū ꝛ ſz hoc est duplex dispositio subiecti: qꝛ q̄dā est dispositio illi⁹ rei q̄ ē subiectū: ut alb⁹ niger ꝛ sic de talib⁹ dispōnib⁹ actualibus: ꝛ iste dz reiterari in mioꝛi ꝓpōne cū medio. Alia ē dispositio subiecti. ſ. subiecti inquātū subiectū uidelicz in oꝛdine ad p̄dicatū: ut ois nullus ꝛ oia signa tā uł ia q̄z pticularia ꝛ talꝫ dispositio nō dz reiterari cū medio. ſ. in mioꝛi ꝓpōne: qꝛ est respectiua disponit eni subiectū in cōpatōe ad p̄dicatū ut cū dicitꝫ: ois hō alb⁹ currit ista dispositio alb⁹ dz reiterari in mioꝛi ꝓpositione cū medio cū sit dispositio ei⁹ q̄ est subiectū qꝛ est absoluta. Ista aūt dispositio nō debz reiterari qꝛ est respectiua subiecti ad p̄dicatū ꝛ ita subiecti inquantū subiectū est. Añ debem⁹ dicere sic: ois hō albus currit: soꝛtes est hō albus: ergo soꝛtes currit ꝛ nō soꝛ. est ois hō albus.

¶ Postq̄ autoꝛ determinauit de distributione in cōi ponēdo diffinitionē ei⁹: ꝛ diuisionē signoꝝ distributiuoꝝ: ad quoꝝ diuisionē sequitꝫ diuisio distributiōis: hic cōsequenter determinat de distributiōe ꝛ signis distributiuis i ſpeciali: ꝛ ꝑmo de signis distributiuis substātie: inter q̄ ꝑmo determinat de hoc signo ois: eo q̄ est signum distributiuū affirmatiuuz rōne cui⁹ ꝑcedit signa distributiua negatiua. Et qꝛ ē distributiuū plurū: ideo ꝑcedit signa distributiua duoꝝ: ꝛ quia est distributiuū ptiū subiectiuaꝝ: iō ꝓpr⁹ determinat de ipso q̄z de distributiuis ptiū integraliū.

Primo sciendū q̄ anteq̄z in spāli autoꝛ determiat quo hoc signū ois habeat distribuere. ꝓmo notat q̄ ipsū in plurali numero accipitꝫ ouplicitꝫ. Uno mō collectiue: ut oēs apli dei sunt duodecim. ꝛ dr̄ ibi capi collectiue eo q̄ p̄dicatū nō attribuitꝫ suppositis subiectis distinctim ꝛ sigillatim acceptis: ſz attribuitꝫ ipsis sil ꝛ collectiue acceptis. ꝛ iō nō p̄t fieri descensus ad supposita subiecti. nō eni sequitꝫ oēs apli dei sūt duodecim: g̃ petrus est duodecim. Alio mō capitꝫ distributiue. ſ. q̄n̄ p̄dicatū attribuitꝫ suppositis subiecti distinctim ꝛ sigillatim acceptis ꝛ tūc bene fit descensus ad supposita subiecti: ut bn̄ sequitꝫ oēs hoies natura scire desiderant: igitꝫ soꝛtes ꝛ plato ꝛ sic de alijs.

Secūdo sciendū q̄ circa hoc signuz ois autoꝛ q̄rit quid significet hoc signū ois distributiue acceptū eo q̄ questio si ē: ē p̄ma int̄ oēs: ꝛ arguet q̄ nihil significet: qꝛ ois res aut est uł is aut pticularis: ſz ois nō significat rem uł em nec pticularē: g̃ nihil significat. minoꝛ pz: qꝛ nō p̄t p̄dicari nec subijci in ꝓpōne. In oppositū arguitꝫ: qꝛ illud significat aliq̄d p cui⁹ appositionē uel remotionē oꝛatio reddat̄ uera uel falsa: ſz sic est de hoc signo ois. hec eni est uera: aial est homo. hec aūt falsa omne aial est homo. ergo hoc signū ois significat aliquā rem.

Pro solutiōe hui⁹ sciendū est tertio q̄ ut dicit autoꝛ in textu duplex ē res: quedā eni est res subijcibilis ꝛ predicabilis: ꝛ iō q̄n̄ de tali re hoc signū ois nihil significat: ꝛ isto mō capitꝫ res ut dr̄ aratus ta tū. Alia est res q̄ est dispositio rei subijcibilis ꝛ p̄dicabilis: ꝛ isto mō ois bn̄ significat aliquā rem ꝛ hoc capiēdo cōiter significare ut se extendit ad significare ꝓprie acceptū ꝛ ad cōsignificare. vñ hoc signū ois significat dispositionē subiecti inquantū subiectū ꝛ hoc capiēdo dispositionē cōiter ꝓ omni illo q̄ determinat aliud siue habeat modum qualitatis siue quātitatis. ꝛ ita pz q̄ hoc signū ois significat aliquā rem. ſ. rem que est dispositto subiecti ꝛ tam ab ista q̄z ab alia causaꝫ ueritas uel falsitas in oꝛatione.

Quarto sciendū q̄ duplex est dispositio rei subijcibilis siue subiecti. quedā eni ē dispositio subiecti que sibi cōuenit ſm se ꝛ nō inq̄tū bz determinatū situ in ꝓpōne ſic albū ꝛ nigrū. Alia est dispositio subiecti respectiue q̄. ſ. distribuit subiectū in oꝛdine ad p̄dicatuz. vñ ſz signa uł ia disponāt subiectū p̄mo ꝛ p se in oꝛdine ad sua inferioꝛa. hoc tn̄ est in oꝛdine ad p̄dicatū ꝛ sic sūt dispositio subiecti in oꝛdine ad p̄dicatū. licz aūt nō ponaꝫ aliqua dispositio p̄dicati inquantū p̄dicatū: qꝛ tn̄ subiectū habet rationē materie que debet disponi ad foꝛmā: iō ponitꝫ dispositio subiecti inq̄tū subiectū hoc ē in oꝛdine ad p̄dicatū

Contra predicta arguitꝫ p̄mo sic: numer⁹ singularis ē magis collectiuus q̄z pluralis: qꝛ bz maioꝛē vnitatez: g̃ hoc signū ois magis debet esse collectiuū in singulari numero q̄z in plurali. Secūdo sic: hoc signū ois semp habet multiplicare terminū cui adiūgitꝫ tam in singulari q̄z in plurali: g̃ semp est distributiuū. Tertio sic: mod⁹ significandi nō variat significatū: g̃ siue hoc signum ois sit singularis numeri siue pluralis semp accipiet distributiue. Quarto sic arguendo in fapelmo: ois hō est totū in quātitate: null⁹ asinus est ois hō: ergo quoddā totū in quātitate nō est aliq̄s asinus. hoc signū ois reiteraꝫ in minoꝛe ꝓpōne cū medio: qō tn̄ est ꝫ id qō dr̄ in textu. Quito sic: sic hoc signū null⁹ bz vtutē restringēdi subiectū cui addit ut dicēdo null⁹ hō ē mulier sic ꝛ hoc signū ois: g̃ est dispositio absoluta ipsi⁹ subiecti.

Ad argumenta. Ad p̄mū dr̄ q̄ collectio i isto bz duo. p̄mū. ſ. q̄ incipit a multis: ꝛ rōne illi⁹ numer⁹ pluralis magis p̄t dici collectiu⁹ q̄z singularis. secūdū est q̄ terminaꝫ ad vnū: ꝛ rōne illi⁹ numer⁹ singularis est magis collectiu⁹ q̄z pluralis. ꝛ qꝛ distributio incipit ab vno ꝛ terminaꝫ ad multa: iō distributio magis ꝓprie cōuenit termino in singulari numero: ꝛ iō hoc signū ois in singulari numero solū accipitꝫ distributiue.

Ad secūdū dr̄ q̄ in distributiōe sūt duo. vnū. ſ. māle qō est multiplicatio: ꝛ rōne illi⁹ hoc signū omis semp p̄t dici distributiuū. aliud est qō se bz tanq̄z formale: ꝛ ut id a quo nomen ipoñt. ſ. q̄ distributio est in diuersis diuisis acceptis facta multiplicatio. ꝛ quo ad hoc istud signū ois i plurali nūero q̄nq̄ est collectiuū ꝛ nō distributiuū: eo q̄ ē distributio facta diuersis cōiunctim ꝛ nō diuisim acceptis.

Ad tertiū dicitꝫ q̄ ſz mod⁹ significādi nō variat significatū in dictionib⁹ catthegreumaticis: tn̄ bn̄ in dictiōib⁹ sincathegreumaticis. vel p̄t dici q̄ hoc signū ois ſp ē distributiuū quantū ad māle distributiōis: ſz nō q̄tū ad formale.

Ad quartū dicit q̄ in illo ſyllogiſmo hoc ſignum oīs nō accipit diſtributiue: ſz accipit ut ps huius totius oīs hō. qō ibi ponit loco vni⁹ ſimplicis nature ibi poſite. Ad q̄ntū dicit q̄ hoc ſignū null⁹ bū hz virtutē reſtringendi quantū ad aliquos modos ſignificādi: ꝛ ſm hoc ē diſpoſitio abſoluta: ꝛ bū iungit cū ſubiecto abſolute: ſicut dicēdo nullus hō eſt mulier. ſz qū hz virtutē diſtribuēdi ſic cōcernit ſubiectū inquantū ſubiectū hoc eſt in ordine ad p̄dicatū.

Ābito quid ſignificet hoc ſignuz oīs ꝛ cui⁹ diſpoſitionē ſignificet.

Cōſequent̄ q̄rit utruz oīs exigit tria appellata? Et uidet q̄ ſic: qz oīs pfectio eſt in trib⁹ ut habet p̄mo celi ꝛ mūdi ꝛ ſic oē pfectū eſt in trib⁹. ſed oē ꝛ pfectū idē ſūt ut habet ibidē. ergo oē eſt in trib⁹: ergo oīs uult habere tria appellata. Ād idē dicit ariſtoteles i eodē loco q̄ de duobus uiris non dicim⁹ oēs ſz de trib⁹ uiris dicim⁹ oēs: ergo oīs uult habere tria appellata. Sz cōtra in q̄libet determiatiōe ſūt p̄mōnes ul'es: ſz demonſtratiōes fiūt ex ſole ꝛ ex luna: ergo oz dicere omis ſol oīs luna. ſz ſol nō hz niſi unicū ſuppoſitū ꝛ ſil'r luna: ergo oīs non uult hr̄e tria appellata. Ād idez oē priuatū lumie a terre obiectu deficit. hec p̄mō eſt p̄ceſſa cū habet ab autorib⁹. ſz oē priuatū lumie a terre obiectu non hz niſi unicū ſuppoſitū. ſ. hanc lunā ſingularez: ergo oīs nō hz tria appellata. Ād idē hoc ſignum oīs ſignificat q̄ñ uliter: ſz hoc q̄d dico q̄ñ uliter ē mod⁹ p̄pius ulis. Propriū aūt diuerſificat ſm diuerſitatē ſui ſubiecti: ut ſi hō ē diminut⁹ ꝛ riſibile eſt diminutuz. ꝛ ſi hō ē mortuus riſibile eſt mortuū. ſz ul'e q̄ñqz ſaluat in plurib⁹ ut homo equus. aliq̄n in uno tm̄: ut ſol luna: ergo omis q̄ñqz uult habere tria appellata ꝛ q̄ñqz ñ: imo unū ſolū. Ād idem duplex eſt forma: qz quedam eſt forma materie: ut aia eſt forma corpis: ꝛ iſta forma eſt ps ꝛ nō p̄dicat de eo cui⁹ eſt ps. Alia eſt forma q̄ eſt forma p̄dicabilis ꝛ ſic omia ſuprioza ut genera ꝛ ſpecies ꝛ differētie dicunt formе inferiorū: ut homo equus ꝛ ſic de aliis. ꝛ indiuidua huiⁿ formе p̄dicabilis ſūt materia ei⁹ ergo forma cuz neutro p̄dictoꝝ modoꝝ ſuā excedit materiā nec excedit ab ea nullū ul'e excedit ſua indiuidua nec excedunt ab eo: ergo cū oīs dicat adequationē uniuerſaliū cū ſuis indiuiduis: ut oīs hō tūc oz q̄ ſol habeat niſi unicū ſuppoſituz ut uere dicat oīs ſol qō p̄cedim⁹ dicendo p̄dictas p̄mōnes eſſe ueras ꝛ q̄ oīs nō ſp exigit tria appellata ſz qñ adiūgit termino cōi habenti plura ſuppoſita tūc exigit plura appellata. Qñ uero adiūgit termino habēti ſolū unū ſuppoſituz tūc exigit ſolū unū appellatū. Ād illud quod p̄mo obijciebat q̄ oīs pfectio eſt in trib⁹ dicit q̄ uerū eſt ꝛ hec tria ſūt. ſ. ſba rei: uirtus ei⁹ ꝛ opatio eius. Et hec tria tangit Ariſtoteles ſub breuib⁹ uerbis cū dicit natura apta nata ſic facit. p hoc enī q̄ dicit natura tangit ſubſtantiā rei. ꝛ p hoc q̄ dicit apta nata tangit uirtutē ei⁹. ꝛ p hoc q̄ dicit ſic facit tangit opationē debitā ei. Similit hoc ſignū oīs habet ſubſtantiā ſignis ul'is ꝛ uirtutē q̄ eſt diſtribuere ꝛ opationem eius qñ diſtribuit ꝛ in his trib⁹ eſt p̄fectio ei⁹. Ād ſecundū dicendū eſt q̄ hō ꝛ hoies differunt: qz hō dicit iſtā ſpeciē ſm ſe q̄ eſt de plurib⁹ p̄dicabilis: ſed hoies in plurali nūero nō dicit ſpēm ſm ſe ſz multiplicatā actu ꝑ materiā indiuiduoꝝ numero diuerſam. unde oīs in plurali rōne multitudinis facte facit diſtributionez p diuerſas materias: ꝛ uult habere tria appellata. Sed oīs in ſingulari numero ex quo recipit ſpeciē ſm ſe ꝛ nō materiā indiuiduoꝝ exigit eſſentiā aptā natā p̄dicari de plurib⁹ ſiue actu pticipet de plurib⁹ ſiue ab uno ꝛ ideo exigit tria appellata aut unū ſolū ſm naturā uniuerſalē cui adiungit. Quidaz tñ dicunt q̄ oīs uult habere tria appellata ad mīnus ꝛ dant talem rationē: Quotiēſcūqz ſignū uniuerſale addit termino cōi nō habenti ſufficientiam appellatoꝝ recurrit ad nō ens: ut cū dicitur oīs fenix eſt: qz li fenix non habet niſi unicū ſuppoſitū: iō recurrit ad nō exiſtētes fenices. Et iō cū dicit oīs fenix ē: ſenſus eſt: unus fenix q eſt eſt. ꝛ duo fenices q nō ſūt ſūt. Et iō dicūt has p̄poſitiones eſſe falſas. quidā fenix nō eſt: ꝛ oīs fenix eſt ꝛ nō eſſe p̄tradictorias: qz in negatiua ſupponit fenix q eſt: ꝛ in affirmatiua ſupponunt duo fenices q nō ſunt ꝛ ſic nō

idem est subiectū in utraqz. Ideo dicūt posse multipliciter iprobari: qz hec incōuenientia sequunt ex falso quod supponūt qz supponūt q omnis semp ualet habere tria appellata qđ superius ostensuz est eē falsum. Propterea ualet Aristoteles q ppositio i qua subijcit uniuersale uniuersaliter sumptū alicui ꝑdicato contradicit illi ppositioi negatiue in qua subijcit uniuersale nō uniuersaliť sumptū eidem ꝑdicato: sz iste sūt tales omnis fenix est: quidam fenix nō est: ergo sunt ꝓtradictorie quod tñ ipsi negant: ergo regula eoꝝ est falsa. Item ad idem alia regula est talis Terminus cōmunis supponēs uel apponens uerbo ꝑsentis temporis simpliciter sumpto nō habenti uim ampliādi nec ex se nec ab alio restringiť ꝑ his que sūt sub forma termini supponentis: ergo cuz dicit omnis fenix li fenix restringiť ad supponenduz ꝑ fenice tñ qui est cum ipsius nō sit nisi unicū suppositū: ergo ꝑ illā regulam prius datā. Si signuz uniuersale adueniat ei nō distribuit ipsum nisi ꝑ unico suppposito: ergo regula eoꝝ est falsa ꝛ supra falsum fundať qđ concedimus.

¶ Postqz autor determinauit de signo distributiuo ois ꝑm se ostendendo quid significet: hic cōsequēter determinat de ipso p comparationē ad terminū cōem distributibilem mouendo talē dubitationē utrum hoc signū ois semp exigat tria appellata hoc querere utrū ad hoc q signuz ois congrue adiungať alicui termino cōmuni requirať q ille termin⁹ cōmunis habeat tria suppposita actu existentia.

Primo sciendū q suppositū appellatū ꝛ inferius inter se differūt. nam aliquid dicit esse inferius respectu superioris: ꝛ aliquid dicit suppositū quando nō est aptū natum existere in alio. sz appellatum est inferi⁹ sine suppositum alicuius termini cōis actualiter existens.

Secundo sciendū q hoc signū omnis in plurali numero semp exigit plura appellata: qz addit termino cōi accepto p modū pluriū: sz qñ sumitur in singulari numero si addať termino cōi habenti plura appellata: qz bene exigit plura appellata distribuit terminū cōem cui addit ꝑ oībus suis suppositis existentib⁹. sz dubiū est qñ hoc signum omis addit termino cōmuni habenti unicū appellatum. utrū talis oratio sit congrua: ut dicendo ois sol lucet. Et dicūt antiqui q non: quoꝝ rōnes cū solutionib⁹ satis clare patent in textu. sz Petrus hispan⁹ dicit q hoc signū omnis cōgrue pōt addi termino cōi habēti unicū appellatum ꝛ q nō exigit tria appellata.

Tertio sciendū q signuz omnis significat qñ uniuersaliter ꝛ hoc ꝑprius modus ipsius signi uniuersalis. differt autē ab aliis signis uniuersalibus: quia hoc signū omnis adequate distribuit terminuz cōmunē ꝑ omnibus suis suppositis. sic autē nō est de aliis signis sicut uterqz ꝛ neuter. cum enī dicit ois homo. homo accipit pro omnib⁹ illis in quib⁹ reperit humanitas. Ex quo patet q qz uniuersalitas aliquoꝝ terminoꝝ cōmuniū saluať in uno suppposito adequate hoc signum omnis potest addi tali termino cōmuni. ꝛ sic licet qñ hoc signuz omnis addit termino cōmuni habēti tria appellata uel plura exigat tria appellata. tamen qñ addit termino cōmuni habēti unicū appellatū nō exigit tria appellata: sed solū de se exigit terminū cōmunē significantē naturā multis cōmunicabilē. Et p hoc patet responsio ad dubitationē ꝓdictam.

Quarto sciendū q antiqui posuerūt quandā regulam de hoc signo omnis que talis est Quotiens cūqz signū uniuersale affirmatiuū addit termino cōmuni nō habenti sufficientiaz appellatoꝝ recurrit ad nō existentes. i. ad suppposita nō existētia: ideo cū dicit omnis fenix est. ex quo iste termin⁹ fenix nō habet nisi unicū suppositū existens hoc signum omnis recurrit ad fenices non existentes: ideo istius ppositionis: omnis fenix est: sensus est iste: quidā fenix existens est. ꝛ duo fenices nō existētes sunt: ꝛ ideo ꝑm ipsos ista est falsa omnis fenix est: nec ē cōtradictoria istius: quidam fenix nō est. sz ista regula est falsa sicut ꝛ suū fundamentū. s. q omnis exigat tria appellata est enī simile de hoc signo omnis ꝛ de hoc signo nullus. sz nullus nō exigat tria appellata: quia ista est uera nullus fenix est asinus cum cōuertens eius sit uera. s. nullus asinus est fenix. ꝛ sic patet q hoc signū nullus nō exigat tria appellata: nec silr ꝺ signū ois.

Contra ꝓdicta arguiť ꝑmo sic: plus requirit ad uerificandū ppositionē uniuersalē q̄ particularem: sz ad uerificandū particularem requirit existentia unius suppositi seu appellati: ergo ad uerificandū ppositionē uniuersalem requirunť plura suppposita: ꝛ sic ad minus hoc signū omnis exigit tria appellata. Secūdo sic: hoc signum ois nō potest addi termino singulari: ergo uideť q exigat plura appellata. Tertio sic: hoc signū omnis denotat terminū cōmunē cui addit teneri ꝑ pluribus: sz quando additur termino cōmuni habenti unicū appellatum talis additio ē falsa: igit nō debite sibi adiungit. Quarto sic: terminus cōmunis quandoqz supponit ꝑ nō existentib⁹: ergo potest fieri recursus ad suppposita nō existentia. Quinto sic: hec est uera aliquis fenix nō ē: qz aliqs fenix est corrupt⁹: ergo hec est falsa ois fenix est.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ dicit q quātum ad modum enunciandi plus requirit ad uerificandū ppositionem uniuersalem q̄ particularem: qz in ppositione uniuersali denotať ꝓdicatum inesse subiecto accepto ꝑ pluribus: nō autē sic est in particulari: ꝛ tamen quantū ad rem nō plus requirit ad uerificandū ppositionem uniuersalem aliquando q̄ particularem. Ad secundū dicit q negatur consequentia: qz terminus singularis significat naturam incōmunicabilem. nam ex impositione sibi repugnat additio signi uniuersalis. sz terminus cōmunis licet nō habeat nisi unuz appellatū significat tñ naturā multis cōmunicabilem: ideo sibi potest addi signū uniuersale. Ad tertiū dicitur q hoc signum omnis bene denotat terminū cōmunē cui additur accipi ꝑ pluribus nō simpliciter sed sub conditione scilicz si habeat plura suppposita. Ad quartuz dicit q licet terminus cōmunis cuius natura potest saluari tam in existentibus q̄ in nō existētibus possit supponere ꝓ nō existentibus. tamen terminus cōmunis cuius natura saluatur tñ in existentibus suppositis non potest supponere ꝑ non existentibus quando ponit cum isto uerbo est. Ad quintū dicitur q negať antecedens ꝛ ad probationem dicit q non sequitur quidam fenix est corruptus: ergo quidam fenix nō est: quia in ista quidā fenix est corruptus. fenix supponit tam ꝑ ꝑsentibus q̄ ꝑ ꝑteritis: sz in ista quidam fenix nō est. supponit ꝓ ꝑsentibus tñ: ideo ista est uera omnis fenix est.

Scõm predicta querit de hoc sophis-
mate: ois homo est ⁊ qõlibet differẽs ab
illo est nõ homo. ꝓbatio hec est una copu
latiua cui⁹ utraqz pars est uera: ergo ipsa
est uera. Jmprobatio: ois homo ẽ ⁊ qõ-
libet differens ab eo est non homo qõ est
falsum: qz hec est una copulatiua cui⁹ al-
tera pars est falsa. Solutio ꝑma simpli-
citer est uera ⁊ improbatio peccat penes
fallaciaz ꝓsequẽtis: qz differens ab omni
hoie in minus est q̃z differens a sorte: qz
differens ab omni hoie supponit soluz ꝓ
alijs rebus ab hoie. sz differẽs a sorte sup
ponit ꝓ eisdẽ ⁊ etiã ꝓ alijs hominib⁹ a sor
te. unde bñ sequit: differẽs ab hoie: ergo
differẽs a sorte. ⁊ est locus a pte subiecti-
na ad suũ totũ si huic ꝓpositioni differẽs
ab omni hoie apponat signũ erit ꝓcessus
ab inferiori ad superius cum distributiõe
⁊ sic incidit fallacia consequẽtis in impro
batione ꝑm unum ꝓcessum: qz duplex est
ꝓcessus in improbatione: qz bene sequit
ois homo ẽ: ergo sortes ẽ ⁊ est locus a to
to in quantitate. sz nõ sequit hoc est diffe
rens ab omni hoie: ergo differens a sorte
sz est fallacia cõsequentis sicut hic: omis
homo est ergo omne aial est. Jtem que
rit de hoc sophismate omnis hõ ⁊ alius
homo sunt. Probatio: sortes ⁊ alius hõ
sunt: plato ⁊ alius hõ sũt ⁊ sic de alijs: er
go omnis hõ ⁊ alius homo sũt. Jmpro-
batio alius est relatiuuz diuersitatis sub-
stantie: ergo supponit ꝓ diuerso ab homi
ne: sz nõ est alius ab oi homine: ergo pri-
ma est falsa. Solutio ꝑma est simpliciter
falsa. ⁊ ꝓbatio peccat ꝑm fallaciã figure
dictiõis a pluribus determinatis suppo-
sitionibus ad unã determinatã: quia iste
terminus alius habet determinatã sup-
positionez in premissis ⁊ in conclusione.
Jtem probatiõ peccat ꝑm fallaciaz acci-
dentis: qz licz sortes ⁊ plato ⁊ sic de alijs
inferant omnẽ hominẽ ꝑm se non tamen
sub hac copulatione que est omnis ⁊ ali⁹
homo sunt ut cuz dicit omnis hõ ⁊ alius
homo sunt sicut cognosco chorisculũ ꝑm se
nõ tamen sub hoc accidente qõ est uenire
unde talis dat regula. Quotienscũqz ali
quid sequit siue cõuersim siue nõ. si aliqd
cõueniat uni qđ nõ conuenit alteri ⁊ ꝓ illud
cui cõuenit inferat de eo cui nõ conuenit
semp est fallacia accidẽtis. uerbi gratia:
hõ est ergo substãtia est ⁊ spẽs conuenit ho
mini ⁊ nõ substãtie. tõ si ꝓ hoiem inferat
species de substãtia est fallacia accidẽtis:
ut homo est spẽs: ergo substãtia est spẽs.
Silr hic: risibile est proprium: ergo homo
est proprium. Dozz aũt que ꝓsequũt que-
dam ꝓsequunt cõuersim: ut homo ⁊ risi-
bile. alia nõ: ut homo ⁊ substãtia. Di-
cto de hoc sophisma. restat dicere de isto
ois homo ẽ ois homo. Probatio. sortes
est sortes: plato est plato: ⁊ sic de alijs: er
go ois homo est omis homo. Et ut ult
Boetius nulla propositio est uerior illa i
qua idem ꝓdicat de seipso: sz sic est hic: qz
omnis homo ꝓdicat de omni homie: er-
go nulla est uerior ipsa: ⁊ ꝓ ꝓsequens ẽ ue
ra. Jmprobatio sua cõtradictoria est ue
ra. s. illa: quidam homo nõ est omnis hõ
ergo ipsa est falsa. Jtem ad idem omnis
homo est omnis homo: sz sortes est hõ:
ergo sortes est omnis homo. sillogismus
est in darij cõclusio est falsa: ergo aliqua
ꝑmissaz: nõ minor ergo maior: sz maior
est sophisma: ergo est falsũ. Solutio. pri
ma ẽ simplicit falsa. ⁊ probatio peccat sz
ꝓsequẽs ab insufficienti enumeratiõe sin
gulariũ: qz cum illis quas assumit debet
sumere has a pte subiecti sortes est omis
homo: plato ẽ omnis homo. ⁊ etiã istas
a parte predicati: omnis homo est sortes
omnis homo ẽ plato: ⁊ sic de alijs. quas
dimittit ⁊ sic peccat ꝑm ꝓsequẽs ab insuf
ficiẽti enumeratiõe singulariũ. Ad aliud
dicit q ibi idem non ꝓdicat de seipso: sed
ꝓdicat omnis homo de homine sumpto
pro qualibet sui parte.

¶ Postq̃z autor determinauit de hoc signo omnis ostendendo qualiter distribuat: hic cõsequenter ad maiorẽ noticiã eoz que dicta sũt mouet tria sophismata quoz primũ est: omnis homo est: ⁊ qõlibet differẽs ab eo est nõ homo. quod quidem sophisma ꝓbat ⁊ improbat quod clare patet in textu cũ solutiõe eiusdẽ.

Prosecundo sophismate sciendum q secũdũ sophisma est: ois hõ ⁊ alius homo sũt. qõ quidẽ sophisma ꝓbat sic: sortes ⁊ alius homo sũt: plato ⁊ alius hõ sũt ⁊ sic

de alijs: ergo oīs hō ꝛ alius hō sunt. improbat aūt sic: Aliꝰ supponit pro diuerso ab oī hoīe: sꝫ nō est aliquis hō diuersus ab omni hoīe: ergo sophisma est falsum: quod cōcedit Et ad ꝓbationē respōdet autor in textu q̄ peccat fm fallaciam figure dictionis arguendo a pluribꝰ determinatis ad vnam determinatā respectu huius termini alius. vñ si iste terminus alius pro eodem in numero acciperet in singulis partibꝰ antecedentis: tunc vna pars antecedētis esset falsa: ut si accipet pro sorte: tūc q̄ inductio veniret ad sortē dicē do sortes ꝛ alius hō sunt: illa pars esset falsa: q̄ denotaret q̄ sor. eēt alius a seipso. Aliter soluit autor dicēs q̄ ibi est fallacia accītis: q̄ licꝫ sortes ꝛ plato ꝛ sic de alijs pñt inferre hoc totū in quātitate oīs hō fm se: nō tñ ut stat sub hoc ad iūcto ꝛ alius hō sunt: imo oīs hmoo hic accidit sorti ꝛ pla toni ꝛ sic de alijs fm q̄ accipiunt cū hoc adiuncto ꝛ alius hō sunt: Rōne cuiꝰ autor ponit vnam regulam in textu de

Secūdo fallacia accidentis q̄ satis clara est.

sciendū q̄ inter autor mouet tertiū sophisma: ꝛ ē istud: oīs hō est oīs hō: q̄ ꝓbat inductiue pº: ꝛ secūdo improbat. Probat sic: q̄ ibi predicat idem de se ipso: ergo sophisma est verū. Improbatur sic: sua ꝺictoria est vera. ſ. hec: quidam hō non est oīs hō: igit ipm est falsū Jtē bene sequit oīs est oīs hō: sortes est hō: ergo sortes est oīs hō: cōclusio est falsa: ergo aliqua premissarū: nō minor ergo maior que est sophisma. Sol. sophisma est simplicit falsum ut ostēdunt rationes improbantes. Ad primā ꝓba tionē dicit q̄ peccat fm fallaciam ꝛītis ab insufficienti in ductione: q̄ debet fieri inductio a parte predicati dicendo sortes est oīs hō: plato est oīs hō ꝛ sic de alijs. Ad aliam ne gatur antecedens: q̄ ibi nō predicat idem de seipso: sꝫ ꝑdi catur oīs hō de hoīe sumpto pro quolibꝫ suoꝝ suppositoꝝ.

Tertio sciendū q̄ hoc signū oīs adiunctū ꝑdicato ꝓpōnis q̄ñq̄ reddit ꝓpositōnem falsam: ꝛ q̄ñq̄ nō. si enī predicatū sit terminꝰ cōis habēs actu plura supposita quoꝝ numerꝰ sit indeterminatus siue sit numeri singularis siue pluralis semp propositio est falsa: sed si pre dicatū habeat plura supposita quoꝝ numerus est determi natus propositio pōt esse vera: si sumat in plurali numero ut demōstratis duodecim apl'is vere dicit: isti sūt oēs apl'i Sed si predicatū habeat vnicū suppositū actu ꝛ sumatur in singulari numero propositio est vera: ut iste sol est oīs sol. si aūt sumat in plurali nūero est falsa: ut iste sol ē oēs soles

Quarto sciendū q̄ hoc signū oīs diuersimode se habet q̄ñ addit predicato ꝛ subiecto: q̄ q̄ñ addit predicato est pars ipsius predicati. sed q̄ñ addit subieto nō ꝑs subiecti sed est dispositio eius: ut q̄ dicitur oīs hō currit: hō ꝑ se est ibi subiectū. sed qum dicit oīs hō est oīs hō: hoc totū oīs hō est predicatū. Ex quo ꝑz q̄ predi catū ꝓpōnis affirmatiē quo ad se totū numq̄ distribuit sꝫ hñ ꝑs ei⁹. sꝫ predicatū ꝓpōnis negatiue hñ distribuit: ꝛ ꝺ fit ꝑ negationē q̄ ꝺz vtutē distribuēdi illud q̄ sequit ipsā si

Cōtra predicta ue mediate siue imediate.

arguitur primo sic: adam differt ab omni hoīe qui est: ꝛ tñ nō est non hō: ut ꝑz ꝑ por phiriū in ꝑdicabilibus dicentē: siue sor. sit siue nō sit sp est hō ꝛ aial: ergo sophisma est falsum. Secundo sic: sor. nō est oīs hō: ergo differt ab omni hoīe: quod falsum est quia ipse est hō. Tertio sic: oīs hō ꝛ hō pictus sunt: sed hō pi ctus est alius ab oī hoīe: g̃ sophisma est verū. Quarto sic oīs hō nō est solus: ergo oīs hō ꝛ alius hō sunt. Quinto sic: oīs hō ꝛ oīs hō idem sunt: igitur vnū pōt predicari: ꝛ sic

Ad argumēta. ista erit ꝝa oīs hō ē oīs hō. Ad pmū ꝺr q̄ adam non est hō existēs siue presens pro quo tenet hō in secūda parte so phismatis. Ad secūdū negat consequētia: q̄ negatio in clusa in hoc vbo differt posita in consequēte plus negat q̄ negatio posita in antecedente. ꝛ ideo ꝺz sic inferri: sortes nō ē oīs hō: ergo differt ab aliquo hoīe. ꝛ ad hꝰ q̄ posset in ferri sor. differt ab omni hoīe deberet sic assumi: sor. est nul lus hō: quod est falsum. Ad tertiū negat cōsequētia: q̄ ꝫ relatiuū alius ꝺz inferre suū antecedens vniuoce ꝓ hoīe viuo ꝛ hoīe picto. Ad q̄rtū ꝺr q̄ solus potest excludere ab omni hoīe simpliciter: ꝛ sic oīs est falsum. uel potest ex cludere ab omni hoīe determinate sigillatim sumpto: ꝛ sic est verū: ꝛ hoc modo nō valet cōtia. Ad quintū dicit q̄ si oīs hō ꝛ oīs hō capiant materialiter sic sūt eadem: ꝛ hoc modo sophisma esset verū. sed si capiant significatiue non sunt eadem: ut patuit in quarto notabili.

Sequit de hoc signo nullus q̄ñ significat q̄m vl'r negatiue. uñ significat idē sic hoc signū oīs cū negatione postposita: et ideo oīs nō ꝛ nullus equipollēt. De hoc signo nullus datur talis regula: Quotiēscunq̄ hoc signū nullus immediate adiūgit termino cōi cōfundit ipm mobiliter ꝛ ꝺistributiue: ꝛ sil'r terminū cōem sibi adiūctū mediate: ut nullus homo est asinus: uñ potest fieri descensus sub subiecto sic: ergo sortes nō est asinus nec plato ꝛ sic de alijs ꝛ etiam sub predicato. Circa predicta queritur de hoc sophismate: nullus homo est omnis homo Probatur sic sortes non est omnis homo: plato nō est oīs hō ꝛ sic de alijs: ergo prima est uera. uel sic: sua ꝓtradictoria ē falsa. ſ. ista: quidam hō est oīs hō: ergo est uera. Contra ibi predicat oppositū de opposito: ergo ē falsa. Solutio: ꝑma est uera. ꝛ ad improbationē respōdet ꝑ interemptionē: quia ibi non predicatur oppositum de oppsito sed remouetur omnis homo ab homine sumpto pro quolibꝫ suo suppositō: ꝛ hoc est uerum.

Postq̄ autor determinauit de hoc signo oīs qō significat q̄m vl'r affirmatiue: hic cōter determinat de hoc signo nullus qō significat q̄m vl'r negatiue. Uñ significat idem cū hoc signo oīs cum negatione postposita: ideo oīs non ꝛ nullus equipollent. vñ nullus cōponitur de non ꝛ vllus: iō sicut nō ꝛ vllus equipollet oīs non: ita sil'r nullus: vnde nul lus conuenit cū hoc signo omnis eo q̄ est signum distribu

Primo tiuū pluriū partiū subiectiuarū.

sciendū q̄ q̄uis hoc signū nullus in se sit vnū ꝛ vnicam in se habeat virtutē distribuendi: tamen re spectu eoꝝ que susceptiua sunt sue distributionis virtus eius est duplex: ut patet in regula quam de ipso ponit au tor in textu. ſ. quotiēscunq̄ hoc signū nullus immediate ad iungitur termino cōmuni ipsum mobiliter confundit ꝛ ꝺi stributiue: ꝛ similit terminū cui mediate adiungitur: ꝛ iō tam subiectū q̄ predicatū propositōis vl'is negatiue distri buit: ꝺum tamē fuerit terminus cōmunis: ut patet ꝺicēdo nullus homo est asinus: ibi enī tam hō q̄ asinus distribui tur: q̄ sub vtroq̄ potest fieri descensus. ꝛ causa hꝰ regule ē q̄ hoc signū nullus significat q̄m vl'r: ideo distribuit termi nū cui immediate adiungitur: quia significat etiam negati ue: ideo potest distribuere terminū cui imediate adiūgit.

et ex isto ꝓz quare vlis negatiua potest ꝺuerti simpliciter.

Secūdo sciendū est q̄ circa hoc signū nullus autoz mouet tale sophisma. ſ. nullus hō ē ois hō: qꝺ ꝓbatur sic: sortes nō est ois hō: plato nō est ois hō ⁊ sic de alijs: ergo nullus hō est ois hō. Itē sua ꝺictoria est falsa. ſ. hec: aliq̄s hō est ois hō: ergo sophisma est verū. Inꝓbatur aūt sic: ibi ꝑdicat̄ oppositū de opposito: g̃ sophisma est falsū. Sol. sophisma est verū: ⁊ inꝓbatio assumit falsum: qz ibi nō ꝑdicat̄ oppositū de opposito: ſz remoueꝝ eē oēz hoīez a quolibz suppositio hoīs.

Tertio sciendum q̄ sicut hec est vā: nullus hō ē ois hō: ita ⁊ hec: nullus hō est nullus hō: ibi enī remouetur eē nullū hoīez ab hoīe ꝓz quolibet suppositio suo. vñ ista nullus hō est nullus hō: equipollet huic: ois hō est aliq̄s hō p̃ ſirtā regulā equipollentiarū: nec ꝺebet sumi aliq̄s ꝓz aliquo ꝺeterminato suppositio hoīs: qū oꝝ ois hō ē aliq̄s hō: ſz ꝺebet sumi vage ⁊ in ꝺeterminate. ista autē nullus hō est ois hō equipollet isti: ois hō est nō ois hō. i. ois hō est aliquis hō nō: q̄ stat in veritate cū ista: ois hō est aliquis hō:

Quarto sciendū est q̄ hoc signū nullus q̃q̄ ē sit ꝺistributiuū ⁊ restrictiuū: ut qū oꝝ null⁹ hō est mulier: ſz hoc est rōne ꝺiuersoz. est enī ꝺistributiuū rōne sui significati: qz significat q̃m vlr: ſz est restrictiuū rōne sui modi significāꝺi q̄ est gen⁹. vñ hoc signū nullus non pōt sumi collectiue sicut hoc signū ois: ⁊ p̄ hoc rōne negatōis quā ꝺicludit: rōe c⁹ ſp hz ꝺistribuē ⁊ ꝺiuiꝺē ⁊ nunq̄ colligē.

Sed contra ꝑdcā aī ꝓ⁹ sic: qū oꝝ hō est null⁹ asin⁹: ibi hō nō ꝺistribuit: ⁊ tñ si bi aꝺiūgit mediate p̄ signū nullus: ergo ꝺicta ꝓzimā regulā textus. Secundo sic: bene sequit nullus hō est ois hō: g̃ nullus hō est soz. sed ꝺns est falsū: ergo ⁊ añs. Tertio sic illa ꝓpositio est falsa cui⁹ ꝓꝺicatū ꝺe nullo verificatur ꝺe quo subiectū verificat: sed sic est ꝺe ista: null⁹ hō est ois hō: qz nullus verificatur ꝺe asino ⁊ equo ⁊ sic de alijs: ⁊ tñ ꝺe nullo illoꝝ verificat ois hō: ergo sophisma est falsum.

Quarto sic: nullus hō ⁊ ois hō ꝺicrianꝫ: sed nullus hō verificat ꝺe nullo hoīe: ergo ois hō non verificat ꝺe nullo hoīe: alias ꝺicraria verificarent ꝺe eoꝺē: ergo sophisma est falsum. Quinto sic: bene sequit nullus hō est nullus hō: ergo nullus hō est non soz: sed ꝺns est falsum qz plato ē nō sortes: ergo est falsa ista nullus homo est nullus homo.

Ad argumenta. Ad primum istoꝝ ꝺicit q̄ in illa ꝓpone illud signū null⁹ nō aꝺiūgit illi termino hō nec mediate nec īmediate: qz signū solū ꝺicit aꝺiungi illi quod sequit ipm ⁊ solū in illud potest agere. Ad secūdum negat assumptum ibi enī nō bene arguit qz nō bene sequit nullus hō est ois hō: ergo nullus hō est soz. qz non ꝺebz sic subsumi sub illo ꝑdicato ois hō ꝺescēꝺendo nullus hō est ois hō: ergo nullus hō est soz. nullus hō est plato ⁊ sic de alijs: sed ꝺebet sic subsumi: nullus hō est ois hō: ergo null⁹ hō est res que sit ois hō. Ad tertiū ꝺicit q̄ si nullus hō accipiat materialiter siue ꝓ toto in quantitate nullus hō sine accipiat positiue ita q̄ virtute intellectus accipitur ꝓ aliqua re q̄ est nullus hō: ut ꝓ asino vl ꝓ lapiꝺe: sic sophisma bene eēt falsum: ſz si accipiat̄ significatiue ita q̄ hō sit subiectū ⁊ nō hoc totū nullus hō: ⁊ sic est verū. Ad quartū ꝺicit q̄ cōtraria bene verificanꝫ ꝺe eoꝺem negatiue: ut ꝺe eoꝺem puta ꝺe rubeo vere ꝺicit̄ q̄ nec est albū nec nigrū: ⁊ ita qū ꝺicitur nullus hō est ois hō: ibi remouet̄ eē nullū hominem ab oī hoīe: ⁊ qū ꝺicit̄ nullus hō est nullus hō: ibi remouet̄ eē nullū hominē ab omni hoīe: ⁊ ita ois hō ⁊ nullus hō negant̄ ꝺe eoꝺē hoīe. Ad quintū negat̄ assūptū q̄ ibi arguit̄ a ꝺistributione inferius ad ꝺistributionē supius: qz arguitur ac si sic ꝺiceret̄: ois hō est nō nullus hō: ergo ois hō nō est sortes: non sortes enī in plus se habet q̃ nullus hō. Vñ ꝺatur talꝫ regula: Quotiēscūq̄ in aliqua ꝓpone ponit̄ vl̄e vl̄ sūptū negatiue nō ꝺebz fieri subsūptio sub illo ꝑdicato rōne ꝺistributōis sibi ꝺueniētis p signū vl̄e: sed rōne ꝺistributōis sibi ꝺueniētis rōne negatōis. ⁊ iō ꝺz sic argui: null⁹ hō est null⁹ hō: g̃ null⁹ hō est res q̃ sit null⁹ hō: puta lapis: ⁊ nō sic: g̃ null⁹ hō ē nō soz. uel plato. silr hic: nullus hō ē ois hō: ergo nullus homo est res que sit omnis homo. Et notā ꝺum est q̄ ista: nullus homo est omnis homo ꝺebet sic cōuerti: ergo nihil existens ois homo est aliquis hō. Et ista: nullus hō est nullus hō ꝺebz sic ꝺuerti: ergo nihil existens nullus hō est aliquis homo.

Sequit̄ ꝺe hoc signo nihil quod significat idem quod nullus: sed includit in se terminū recipientē suam ꝺistributionem quia nihil est signū vl̄e cū negatiōe: ⁊ res est termin⁹ recipiens eius ꝺistributionē.

Circa predicta queritꝫ ꝺe hoc sophismate Nihil uidens est aliqd uidēs: ꝓbatur sic: nō rem hanc uidens est aliquid uidens: qz nō uidens sortē est uidens platonē: nō illam rem uidens est aliqd uidēs ⁊ sic de alijs: ergo nihil uidens est aliqd uidēs: ergo ꝓma est uera. Cōtra: ibi ꝑdicatur oppositū ꝺe oppositō: ergo locutio est falsa. Quidā ꝺistinguūt nihil uidens est aliqd uidens: eo q̄ hec ꝺictio nihil pōt eē accusatiui casus: ⁊ ē sensus: nullā rem uidens est aliquid uidens. uel pōt eē noiatiui casus: ⁊ est sensus nulla res uidens ē aliqd uidens: ⁊ sm hoc ponūt amphiboloꝫiam ex pte casus: sed hoc nō soluit qz in utroqz sensu est falsa. Sed alij ꝺistinguūt hāc iterū nihil uidens eo q̄ negatio in hoc termino nihil potest negare participium primo positum: et est sensus: nullam rem uidens est aliquid uidens: ⁊ sic ē ꝺiuisa. Vel potest negare hoc uerbum ē: ⁊ tunc est sensus: quālibet rem uidens non est aliquid uidens: ⁊ sic est compositā: sed hoc nō soluit quia in utroqz sensu est falsa qū oppositā ponātur circa idem Solutio: ꝺicendum est q̄ prima est simpliciter falsa: ⁊ probatio peccat penes fallaciam figure ꝺictionis a pluribus ꝺeterminatis ad unam ꝺeterminatam huius termini uidens: quia in premissis habet suppositionem ꝺeterminatam in conclusione similiter. Vel peccat sm fallaciam accidentis: qz q̃zuis uidere cōmunicatur oīb⁹ sm se: nō tñ sm q̄ uniūtur in hoc toto nihil uidēs: uñ totū accidit parti: ⁊ eē uidens aliquid assignat̄ inesse utriqz.

Sciẽdũ est q̃ oẽs p̃missę sũt duplices qz negatio põt determinare uerbũ uel ptici piũ ut dictũ est pr̃i⁹. uñ antiq posuerũt p̃ missas eẽ duplices propt̃ talẽ regulã quã dabãt: Quotiens cũqz negatio ⁊ distribu tio includũt̃ in uno termio ad quodcũqz referr̃ unũ ⁊ reliquũ. Añ qñ distributio posita in obliquo nõ possit ī p̃dicta oẽs one attigere uerbũ: ita neqz negatio. Jtẽ idẽ ẽ iudiciũ de istis sophis. nullũ caput bñs est aliq̃d caput bñs. a nullo boie dr̃ñs est ab aliquo boie differẽs ⁊c.

¶ Postq̃ autor determinauit de hoc signo nullus: Dic cõ sequẽter determinat de hoc signo nihil. Cui⁹ ordins rõ ẽ: qz hoc signũ nihil ultra hoc signũ nullus includit terminũ re cipientẽ eius distributionẽ: ideo hoc signũ nullus implici tus est q̃ b̃ signũ nihil: rõne cui⁹ pr̃i⁹ est determinatũ de ipo.

Primo sciẽdum est q̃ hoc signũ nihil est signũ di stributiuũ subiecti: ⁊ in hoc conuenit cũ his signis oĩs ⁊ nullus. sed differt p̃mo ab hoc signo oĩs: quia oĩs significat qñ ult affirmatiue: nihil autez significat qñ ult negatiue. differt etiam ab hoc signo nullus qz includit terminũ receptiuũ siue distributionis. vñ nihil. i. nulla res. et ibi res est termin⁹ recipiens distributionẽ importatã p hoc signum nihil. Ex istis patet q̃ sicut hoc signũ nullus di stribuit terminũ sequentẽ ipsum tam mediate q̃ ĩmediate ita silr hoc signũ nihil. distribuit enĩ terminũ in ipso inclu sum q̃ se hz ut termin⁹ ĩmediate sequẽs. distribuit etiã ẽm nũ positũ a pte p̃dicati q̃ se hz ut ẽmin⁹ mediate seq̃ns ipm.

Secũdo sciendũ est q̃ ad maiorẽ notificationez hui⁹ signi nihil autor monet vnum so phisma in textu. Et est istud: nihil vidẽs est aliquid vidẽs: cuius p̃batio ⁊ improbatio satis patent in textu. Et subiun git consequẽter quãdam solutionẽ antiquoz qui dicebãt ibi eẽ amphibologiam ex diuersitate casus ẽm q̃ nihil, põt esse nominatiui casus uel accusatiui casus. sed Pe. his. im probat dictam solutionẽ: quia in utroq̃ sensu sophisma ẽ falsum: ideo ad soluendũ ipsum debz simpliciter negari. po test tñ distingui ne aliquis videat suam multiplitatẽ igno rare: ⁊ etiã ut meli⁹ videat qualiẽ in utroq̃ sensu sit falsũ.

Tertio sciendũ est q̃ antiq̃ aliter distinguũt dictũ sophisma: ⁊ dicunt q̃ ibi potest esse cõpoſi tio ẽm q̃ negatio inclusa in hoc signo nihil potest fieri ad copulam: ⁊ sic est cõposita. ut ad aliud participiũ videns: et sic est diuisa. vñ si istud signum nihil sit accusatiui casus di cta solutio est simpliciter reprobanda: qz ut pz p regulã po sitam in textu negatio inclusa in hoc signo nihil dum est ac cusatiui casus non potest fieri ad copulam qñ distributio in ipso inclusa nõ distribuat predicatũ. sed qñ nihil est no minatiui casus: tũc ex quo distributũ põt ferri ad p̃dicatũ: ita etiam negatio inclusa in hoc signo nihil potest ferri ad copulam. ⁊ ita ẽm hoc videtur q̃ ipsum sophisma possz di stingui: sed tñ ut dictũ est de solutiõe precedenti ista distin ctio nõ soluit sophisma: qz in utroq̃ sensu ipm est falsum.

Quarto sciẽdũ est q̃ ꝯter autor soluit dictũ so phisma ẽm eius propriam opinionẽ di cens q̃ predictũ sophisma est simpliciter falsum: Et ad pro bationẽ respondet q̃ peccat ẽm fallaciam figure dictionis arguendo a pluribus determinatis ad vnam determinatã respectu huius termini videns: Tamen pro ista solutione oportet supponere q̃ istud signũ nihil positũ in consequen te sit ãccusatiui casus: ⁊ q̃ non possit distribuere istũ termi nũ videẽs. si enĩ nihil essz nti casus ⁊ distribuẽt istũ terminũ videẽs in ꝯte: tũc nõ arguẽr̃ a p̃lib⁹ detiãt̃ ad vnã detiatã: sz eẽt bona inductõ. ⁊ sic ꝯs eẽt falsũ: ita ⁊ añs. dz enĩ sic in ferri: ista res ñ videẽs ẽ aliq̃d videẽs: ⁊ ista res nõ videẽs ẽ ali q̃d videẽs ⁊ sic de alijs: g̃ nihil videẽs ẽ aliq̃d videẽs: mõ oẽs iste p̃misse sũt false sic̃ ⁊ ꝯs. Aliꝫ aũt soluit autor ī textu di cens q̃ ibi ẽ falla accũtis: qz in p̃missis videẽ attribuiẽ oĩb⁹ suppositi⁹ qõ est nihil videẽs ẽm se accept̃: ⁊ nõ ẽm q̃ vniũ tur in b̃ toto nihil videẽs.

Cõtra predicta aĩ p̃⁹ sic: oẽ signũ distribu tiuũ dz aliq̃d significare. ſ. dispositionẽ subiecti inq̃ntũ sub iectũ: sed b̃ signũ nihil nullã rẽ significat: ĩmo dicẽ negatõez cuuslibz rei: g̃ nõ est signũ distributiuũ. Secũdo sic: ni hil significat qñ vlr: ⁊ etiam significat terminũ suscepti uũ distributõis ei⁹: g̃ est eq̃uocũ: ⁊ p ꝯs sophis. debet distin gui. Tertio sic: nihil ut iam dictũ est significat terminũ recipientẽ distributionẽ ei⁹: g̃ qñ hic solũ determinet de si gnis distributis: b̃ nõ est determinãdũ de ipo. Quarto ꝯ regulã positã in textu: qz distributio ĩportata p signũ nega tiuũ bñ ferr̃ in subiectũ ꝓpõnis: nõ aũt negatio: g̃ ꝯ regulã Quãto distributio ĩportata p b̃ signũ nihil ferr̃ in p̃dicatũ mãle. negatio aũt ferr̃ solũ supza copulã ⁊ non supza p̃dica tũ: ergo contra regulam.

Ad argumenta. Ad primũ istor dicit̃ q̃ hz b̃ signũ nihil nõ significat aliquã rem positiuã: tñ signifi cat aliq̃d p̃uatiue ⁊ negatiue: ⁊ h̃ fũdamentũ est in affirma tione: ĩõ hoc sufficit ad hoc q̃ signũ sit distributiuũ. Ad secundũ dicit̃ q̃ licz hoc signũ nihil significat illa duo: tñ si gnificat illa p modũ vnius: ideo nõ est equiuocũ Ad ter tiũ dicit̃ q̃ hic p̃cipaliter determinat̃ de hoc signo nihil ꝓut distributiuũ est: ⁊ incidentaliter solũ ostẽdit̃ q̃ impor tat terminũ recipientẽ ei⁹ distributionẽ. Ad quartũ dici tur q̃ in signo vlr negatiuo duplex est virtus distribuẽdi. q̃dã est q̃ conuenit ipsi signo p se ⁊ inq̃ntũ significat qñ vlr: ⁊ ista bñ ferr̃ in subiectũ. alia est virtus distribuẽdi q̃ conuenit ipsi signo ex ꝯsti rõne negatõis quã includit: ⁊ de illa vir tute intelligit̃ regula. Ad quintũ dicit̃ q̃ licz negatio p⁹ ⁊ p se solũ ferat̃ in copulã: tñ ex ꝯsti bñ fertur in p̃dicatum materiale ipsum distribuendo.

Equitur de signis distributiuis duoꝝ: ⁊ talia sunt neuter ⁊ uter qz: ⁊ dr̃ñt a p̃dictis qz ois null⁹ ⁊ silia distribuũt pro oĩb⁹ indiuiduis termi nõis sz uterq̃ ⁊ neuter distribuũt solũ p duob⁹ p demõstrationẽ: ut uterq̃ istorũ neuter istoꝝ. Circa predicta q̃rit̃ de hoc sophis. Ab utroq̃ istoꝝ enũciatũ ẽ uerũ posito q̃ sor. dicat deũ eẽ: pla. uero dicat boiez eẽ aĩal: ⁊ ãbo dicãt silr boiem eẽ asi nũ: ⁊ illi duo demõstrent̃ p hoc pnomen istoꝝ. Probatio: a sorte enũciatũ ẽ uerũ a pla. enunciatũ est uerũ: ergo ab utroq̃ istoꝝ enũciatũ ẽ uerũ. Cõtra: ab utroq̃ enũciatũ est uerũ: sz nihil enũciatũ est ab utroq̃ istoꝝ nisi boiez esse asinũ: ergo bo minẽ eẽ asinũ est uerũ: qd̃ est falsũ. So lutio: prima est uera: ⁊ probatio peccat ẽm fallaciam accidẽtis: sicut habetur ab Aristotele hec propositio ponit̃ esse uera

Omniū ꝓtrariorꝫ eadem est disciplina: ⁊ tñ nulla pticlaꝝ disciplia ē oiuꝫ ꝓtrariorꝫ sꝫ disciplina cōiter sūpta. uñ hic ē fallacia accñtis: oiuꝫ cōtrariorū eadē est disciplina nisi hec uel illa ⁊ sic de alijs: ergo oiuꝫ cō trariorꝫ hec eadē est disciplina uł ista qō ē falsū. Sil'r hic hō ē spēs sꝫ null⁹ ē hō nisi sor. uł pla. ⁊ sic de alijs. ⁊ sic ē falł'a accñtꝭ in ꝓpositō: qz hec dictio enūciatū ē ⁊ hec dictio uerū tenent pro ipo in cōi: ⁊ sic ab utroqꝫ istorꝫ enūciatū ē uerū: uñ enūciatū ē uerū. uñ enūciatū nō tenet ꝑ pticulari enūciato ab utroqꝫ. uñ pticłare enūciatū ab utroqꝫ accidit enūciato in cōi: sicut pticulare inferi⁹ accidit suo supiori ⁊ uerꝫ assignat utriqꝫ inesse. Et appellat supi⁹ hec omne qđ est mai⁹ siue eēntiale siue accidentale. Quidā tñ dicūt qꝫ ꝑma ē falsa ⁊ dicūt qꝫ annūciatū accipit pro pticulari enūciato ab utroqꝫ: ⁊ sił'r uerū pro particulari. Et probatio peccat fm fallaciā figure dictōis a plurib⁹ determinatꝭ ad unā determinataꝫ hui⁹ termini enūciatū ⁊ hui⁹ termini uerū: sꝫ ꝑma solutio melior est ⁊ subtilior. Sequit de hoc signo neut qđ significat idē qđ uterqꝫ cū negatōe sibi ꝓpositā. uñ sicut nullus de se hꝫ distribu/tionē ⁊ negationē sił'r ⁊ neuter: sꝫ neuter est distributiuū duoꝝ tm̄. Itē quęrit de hoc sophis. neutrū oculum habēdo tu potes uidere. ꝓbatio: dextꝫ oculū nō habē do tu potes uidere: sinistrū oculū non habendo tu potes uidere: ergo ꝑma ē uera. Cōtra: neutrū oculū habendo tu potes uidere: ergo neutrū oculū hñs uel duo neutrū oculū habes tu potes uidere: qđ falsū est. Cōsequētia pꝫ qz gerūdia terminata in do hñt resolui ꝑ dū uel ꝑ si: uel ꝑ quia: sed utroqꝫ modo ē falsa: ergo ꝑma est falsa. Sol. ꝑma est falsa: ꝓbatio peccat fm fallaciā accñtis: qz posse uidere cōuenit ptibus fm sc. s. ꝓut sūt diuise: sꝫ nō ꝓuenit eis ꝓut sunt unite in suo toto: uñ hoc pꝫ ꝑ ꝑmaꝫ regulā qū ad ptes sequat totū: ut potestas uidēdi ꝓuenit partibus ⁊ non toti: ideo si partes inferant de toto ibi est fallacia accidentis.

¶ Postq̄ autor determinauit de signis distributiuis plu/riū: hic ꝓsequēter determīat de signis distr. butiuis duoꝝ Cui⁹ ordinis rō est: qz distributio dicit q̄si unius in plura diuisim facta partitio: ⁊ sic q̄nto aliq̄d ad plura distribuit tāto pfectiori mō sibi ꝓuēit nā distributōis. ⁊ iō pri⁹ detiat de signis distribuīs pluriū q̄ de signis distribtis duoꝝ.

Primo sciēdum est qꝫ sicut se hñt ois ⁊ nullus: ita eodē modo se hñt uter ⁊ neuter. sicut enꝫ nullus includit ois cū negatione postposita: ⁊ valet tantū si cut ois nō: ita neuter valet tantū sicut uter nō: negatōe post posita: unde neuter est idem qđ uterq̄ nō. differūt autē ab eis qz ois ⁊ null⁹ sunt distributiua pluriū: uterq̄ aūt ⁊ neu ter solū distribuūt ꝓ duob⁹ ꝑ demōstrationē ostensis. uñ neuter etiā ꝓuenit cū hoc signo nihil: qz sic nihil distribuit terminū ipm̄ seq̄nte tā mediate q̄ imediate: sił'r ⁊ neuter.

Secūdo sciēdū qꝫ circa hꝫ signū uterq̄ autor mo uet tale sophisma videlicꝫ suppositō qꝫ sor. dicit deū eē: ⁊ plato dicat boiem eē aīal: ⁊ ambo simul dicant boiem eē asinū: quērit de uirtute hui⁹ sophismatis: ab utroq̄ istorꝫ enunciatū est uerū: cui⁹ ꝓbatio ⁊ improba tio satis patent in textu. Consequēter autor soluit dictū so phisma dicens qꝫ ipm̄ est uerū: ⁊ improbatio peccat fm fal laciam accidentis: sicut hic homo est spēs: sed nō est aliq̄s hō nisi sor. aut plato ⁊ sic de alijs: ergo sortes uel plato ē spe cies: ibi eē spēs uere ꝓuenit homini: ⁊ ꝑ hoc inferꝫ de sorte cui nō ꝓuenit. Sił'r qū dicit in improbatōe hui⁹ sophisma tis ab utroq̄ istorꝫ enūciatū est uerū: sed nihil est enūciatū ab utroq̄ istorū nisi hoiem eē asinū: ergo hominē eē asinū est uerū: ibi est falł'a accñtis: qz eē uerū in sophismate attri buit enūciato in cōi cui ve ꝓuenit: ⁊ ꝑ hꝫ inferꝫ de hꝫ pticu/lari enūciato hoiez eē asinū cui nō cōuenit.

Tertio sciendū est qꝫ ꝑiter autor ponit unā aliam solutionē antiquoꝝ dicentiū qꝫ sophisma est simpl'r falsū: ⁊ qꝫ ꝓbatio peccat fm fallaciam figure dictionis arguendo a pluribus determinatis ad unā determinatā rōne hui⁹ ter/mini uerū: ⁊ rōne hui⁹ termini enunciatū. Sed ut dicit au/tor in textu prima solutio est melior ⁊ subtilior: iō dicendū est qꝫ enūciatū in premissis habet suppositionē determina tā: sꝫ in ꝯclusiōe supponit simpliciter: nō tñ sic qꝫ nullo modo stet ꝓ inferioribꝫ: sed qꝫ non stat ꝓ inferiori determina/to rōne cuius posset reddi locutio vera.

Quarto sciēdū qꝫ circa hoc signum neuter autor mouet tale sophisma. s. neutrū oculū habendo tu potes vi/dere. Cuius ꝓbatio ⁊ improbatio satis patent in textu. De inde soluit ipm̄ dicens qꝫ simpl'r est falsum: ⁊ ad ꝓbationē dicit qꝫ peccat fm accidens. videre equi vere conuenit parti/bus. s. oculo dextro ⁊ sinistro ꝑ se acceptis: iō non habēdo sinistrū adhuc potes videre ꝑ dextrū oculū ⁊ ecōtra: ⁊ pro/pter hoc infertur de ipis fm qꝫ stant sub hꝫ toto neutrū ocu lū habēdo: ⁊ tñ ipsis ut sic nō ꝓuenit iō ibi est fallacia acci/dentis. deberet enī argui sic nec dextrū oculū habendo nec sinistrū oculū habēdo tu potes vidē: g̃ neutrū oculū hñdo tu potes videre: ⁊ sic antecedens esset falsum sicut ꝓsequēs.

Contra predicta arguitur primo sic: nō ponuntur aliqua signa distributiua trium aut quattuor: ergo non debent poni si/gna distributiua duoꝝ. Secundo sic: signum vniver sale variatur fm variationē termini cui adiungitur ut di/ctum est prius de hoc signo omnis: ergo quādo uter ⁊ neu ter ponunt cū terminis hñtibus plura suppōta q̄ duo di stribuēt ꝑ plurib⁹. Tertio sic: si neut eēt signū vle iste eēt ꝺ dictorie neuter hō currit ⁊ alē hō currit: ⁊ tñ pñt sił'r eē ve: ergo ꝺ dictorie eēnt sił'r vere: qđ est falsū: ergo neuter nō est signū vle distributiuū. Quarto sic: si iste terminus enun ciatū in premissis probationib⁹ primi sophismatis suppo/neret determinate: ⁊ in ꝯclusiōe simpl'r: sicut dictū est: seque/retur qꝫ ꝓbatio peccat fm fallaciā figure dictōis arguēdo a ꝑsonali suppōne ad simplicē: ⁊ sic probatio esset nulla.

Quinto sic: ⁊tra secundū sophisma q⁹ in ꝓbatione ei⁹ arguit a ptibus in ⁊titate ad suū totū: ergo est bonus locus ⁊alectic⁹: ⁊ sic ꝓbatio nō peccat fm fallaciam accidentis.

Ad argumenta. Ad primū istoꝝ dicit q⁹ negat oñia: q⁹ ista signa ois ⁊ nullus sufficiēter distribuūt ꝓ trib⁹ ⁊ quattuor: ſz nō ꝓpe ꝓ duobus: q⁹ de duob⁹ nō dicimus ois: ō conuenienter ponūtur aliq̄ signa distributiua duoꝝ. Ad secundū dicitur q⁹ nō est simile de istis duobus signis ⁊ aliis: q⁹ alia signa distributiua sūt imposita sic q⁹ possent distribuē terminū adeq̄te ꝓ oib⁹ suis suppositis: sed ista duo signa vter ⁊ neuter sunt imposita ut distribuerēt solūmodo ꝓ duobus p demonstrationē ostensis. Ad tertiū dicitur q⁹ si capiat⁹ alter indefinite sic q⁹ possit supponere ꝓ aliis ab his que distribuūtur p neuter: sic dicte ꝓpones non essent ⁊tradictorie. sed si capiat⁹ alter ut dicit ptic̄ipationē seu partē hui⁹ quod distribuit p neuter: sic dicte ꝓpones sunt cō tradictorie: nec ut sic possent simul eē vere. Ad quartū dicitur q⁹ duplex ē suppositio simplex. quedā est termini cui repugnat stare ꝓ suppositis. ⁊ sic arguēdo a suppōne psonali ad suppositionē simplicē hoc modo acceptā nō bene arguitur. alia est suppositio simplex q̄ conuenit termino cui nō repugnat stare ꝓ suppositis: sed stat ꝓ suppositis indefinitis. ⁊ arguendo a suppōne psonali ad simplicē hoc mō acceptā nō est fallacia figure dictionis. Ad quintū dicitur q⁹ in dicta ꝓbatiōe arguit a ptibus in quātitate ad suū totū respectu predicatoꝝ ponentiū differentiā inter totū ⁊ ptes. ⁊ ideo nō bñ arguit: sed ꝓbatio peccat fm accidens.

Habito de signis distributis partium subiectiuarum: Consequēter queritur utrū negatio habeat uim distribuēdi siue confundendi. Et dicitur q⁹ sic: quia Aristo. in primo periher menias dicit q⁹ ille contradicunt homo ē iustus non homo est iustus: ergo altera ē uniuersalis q̄ subiiciatur termin⁹ cōis: sed non nisi hec nō homo est iustus: ergo ille terminus homo distribuitur: sed non est ibi aliquid a quo distribuitur nisi negatio: ergo distribuitur a negatiōe. Cōtra: si negatio habeat uim confundendi: ergo sicut ista est incongrua omnis sortes currit: similiter hec non sortes currit: quod est falsuz: quia quāuis signū distributiuū non possit addi termino singulari: tamen negatio bene potest addi. Item ubicūq; est distributio ibi est terminus cōmunis sūptus uniuersaliter: ergo oportet q⁹ ibi sit dictio significās qm̄ ul⁹: sed signū ul⁹ significat qm̄ ul⁹ tm̄modo: negatio uero nō: ergo nō habz uim distribuendi: q̄ cō cedimus dicētes q⁹ negatio non confundit ſz negat hoc q̄d post se inuenit. Ad qū ad iūgit⁹ termino cōi negat ipm. sed ad negationē supioris seq⁹ negatō cuiuslibz inferioris eo q⁹ destructo supiori destruit⁹ q̄ libet eius inferi⁹: ergo negatio nō cōfundit ſz negat q̄d post se inuenit siue sit ul⁹ uel ꝑticulare. Solutio aūt pz ad hoc q̄ obiicitur: q⁹ hec est ul⁹is nō hō est iustus: hoc non est propt̄ naturā distributōis exītis in negatiōe: ſz hoc est q⁹ negat⁹ hō in cōi: quo remoto remouet⁹ q̄libet ei⁹ inferi⁹. Item solet poni q̄dā distributio aptitudinis: ut ois hō timet in mari. i. apt⁹ nat⁹ est timere in mari. Item solet poni distributio accōmoda: ut celū tegit omnia preter seipsum. ⁊ deus creauit omnia alia a se. sed ista duo genera distributiōis nō sunt ita propria ut alia.

¶ Postq̄ autor determinat de signis distributiuis ptiū subiectiuarū: Dic ꝺsequēter determinat de negatione que rendo utrū negatio habeat uim distribuēdi. Cui⁹ ordinatio est q⁹ in isto tractatu autor principaliter intendit determinare de signis distributiuis. ⁊ q⁹ negatio ꝓpe non distribuit: ideo prius determinatū est de signis distributiuis partiū subiectiuarū q̄ de negatione: q⁹ tm̄ negatio p accidens distribuit pro ptibus subiectiuis: iō ūmediate post signa distributiua ptiū subiectiuaꝝ determinat de ipsa negatiōe anteq̄ determinat de signis distributis ptiū integraliū.

Primo sciēdum est q⁹ negatio potest capi dupl⁹r. Uno modo pro oratione negatiua: ⁊ isto modo nō sumit⁹ hic. Alio aūt modo capitur pro instrumēto negandi siue pro signo negatiuo cuiusmodi ē hoc aduerbiū non: ⁊ hoc modo pōt capi dupliciter. uno modo negatiue siue negāter: ⁊ hoc est q̄n additur termino p appositionē sic q⁹ nō facit vnā dictō cū illo cui addit⁹. alio mō capit⁹ infinitāter ⁊ p cōpositōez sic q⁹ facit cōpositiōez cū tm̄io cōi cui addit⁹: ⁊ de negatiōe negāte solū est h̄ ad ꝓpositū.

Secūdo sciēdū q⁹ autor i textu arguit ad vtrāq; partem dicte questionis qua quereba⁹ in principio cōtinuationis vtrū negatio habeat virtutē confundendi siue distribuēdi ut satis patet in textu. sed pro solutione questionis est notandū q⁹ aliquid potest habere virtutē distribuēdi dupliciter. uno mō primo ⁊ p se. alio mō p accīs siue ex cōnti: tūc rīdet⁹ q⁹ negatio nō habet virtutez ꝓmo ⁊ p se: ut pz p duas rōnes in textu: q⁹ sic non posset addi termīo singulari: etiā q⁹ nō significat qm̄ ul⁹: tm̄ negatio bñ h̄z vtutē distribuēdi p accīs: q⁹ p⁹ ⁊ p se negat formam importatā p terminū: q̄ si sit cōis ad ei⁹ negationē sequit⁹ negatio cuiuslibet inferioris ei⁹: ⁊ sub tali termino potest fieri subsumptio: ⁊ distribuit⁹ p accīs. si vo addatur termino singulari q⁹ ille significat formā individuatā ad cui⁹ negationē nō sequit⁹ negatio alicui⁹ inferioris: ideo nō distribuit tale terminū: ⁊ ita sibi cōgrue pōt addi.

Tertio sciēdum q⁹ autor in textu ꝺnter ponit q̄ndā aliam distributionē que dicit⁹ distributio aptitudinis: ut q̄ dicit⁹ ois hō timet in mari: nō est sensus q⁹ ois hō actu timet in mari: sed q⁹ ois hō aptus natus est timere in mari Et sic distributio aptitudinis dicit⁹ nō solū q⁹ ꝑdicatū aptitudinaliter conuenit subiecto: sed q⁹ aptū natū est conuenire suppositis subiecti, fm suā naturā. vñ si hō eēt in mari fm suā naturā natus est timere: ⁊ si nō timeret eēt contra naturā ei⁹.

Quarto sciēdū q⁹ autor ponit in textu q̄ndā aliā distributionē q̄ vocat⁹ distributio accōmoda. Et vocat⁹ tal⁹ distributio accōmoda q⁹ terminus nō distribuit⁹ ꝓ oibus suis suppositis seu simpl⁹r ⁊ adeq̄te: ſz accōmodat⁹ seu excipit⁹ vnuz. s. ipm subiectū ⁊ distribuit

ꝓ oīb⁹ alijs:ut qū oꝛ celū tegit oīa coꝛpoꝛa:ibi nō est di/
stributio ꝓ oīb⁹ reb⁹ simplr coꝛpalib⁹:ꝫ ꝓ oīb⁹ rebus
coꝛpoꝛalib⁹ alijs a celo.ꝛ celū accōmodaꝛ seu excipiꝛ ab il
la distributōe:ꝛ sīlr solet dici q ibi est distributio accōmo
da dū oꝛ q dyalectica hz viā ad p̄incipia oīum methodoꝝ.

Cōtra predicta arguitur ꝓmo sic: ꝓius dictum est in textu q hoc signū nullus rōne negatōnis quā includit hz virtutē distri buēdi p̄dicatū:ergo negatio hz virtutē distribuēdi. Se/cūdo sic:qū oꝛ hō nō est asin⁹:sub illo termino asin⁹ pōt fie ri defensus:ergo distribuit:ꝛ nō nisi p negatōez:ergo ne/gatio habet virtutē distribuēdi. Tertio sic:distributio ē multiplicatio termini cōis fcā p signū vle:ergo negatio nō distribuit. Quarto sic: vni⁹ rei ē vnic⁹ actus:ꝫ negatiōis actus est negare:ergo nō pōt distribuere. Quinto sic:di ctū est in textu q hꝫ signū oīs adeq̄te distribuit terminū ꝓ oīb⁹ suis suppositi:g qū oꝛ celū tegit oīa:ubi nihil accōmo daꝛ seu excludiꝛ:ꝛ sic nō ē ponēda distributio accōmoda.

Ad ꝓma tria sīl oꝛ q negatio non hz virtutez distribuēdi p̄°ꝛ p se:ꝛ hꝫ ꝓbat tertia rō:ꝫ bñ hz virtutē distribuēdi p accīs ut ꝓbāt due p̄me rō nes. Ad q̄rtū oꝛ q vni⁹ rei est vnic⁹ actus ꝓpꝛi⁹ p̄°ꝛ p se sibi ꝓueniēs:ꝫ vni⁹ rei bñ sūt plures actus quoꝝ vn⁹ ē ꝓꝓꝛi⁹ ꝛ alius cōis:ul quoꝝ vn⁹ p se sibi ꝓuenit ꝛ ali⁹ p accīs ꝛ hꝫ modo est de negatiōe. Negatio enī hz vnicū actū ꝓmo ꝛ p se ꝓꝓriū sibi ꝓueniētē q ē negare:ꝫ bñ hz vnū aliū actū p accīs sibi ꝓuenientē q est distribuē. Ad quintū oꝛ q hꝫ signū oīs de sua nā distribuit terminū cōem adeq̄te ꝓ oīb⁹ suis suppositis:ꝫ tñ in aliquibus oꝛonib⁹ determinatis ſm cōez hominū vsū excludiꝛ vnū suppositū a sua distributōe ut ꝓz in exēplo textus.ꝛ qz ista gnā distributionū nō sunt ita ꝓꝓria sicut p̄cedētia:iō posteri⁹ de ipsis determinauit.

Sequiꝛ de hoc signo totus qō ē distri butiuū ptiū integraliꝛ ut hic:totus soꝛ.ē alb⁹.est eni sensus soꝛtes ſm quālibet sui partē ē alb⁹.ad quā seqꝛ q̄libet ps soꝛtis est alba. Probatio.in hac totus soꝛtes ē alb⁹ soꝛtes subijciꝛ albedini ſm se ꝛ ptes ei⁹ nō ſm se ſz ꝓut sūt i suo toto:siue sub forma toti⁹:ergo nō subijciūtur albedini nisi ꝓ totū:ꝛ sic ꝓ ꝓus seqtur hec soꝛ.ſm quālibz partē sui est alb⁹:ꝛ postea illa q̄li bet ꝓ soꝛ.est alba. Itē in hac totus soꝛ.ē albus totus subijciꝛ albedini in rectitu/dine.ptes aūt in obliqtate qz in eo qō est totū ptes intelligūtur in obliquis ꝛ in eo qđ ē ps sumiꝛ oblique:qđ ꝑz ꝑ diuisionez ei⁹ qđ est totū:ut dom⁹ ē ex pariete tecto ꝛ fundamēto:ꝛ soꝛ.est ex ptibus:ergo il\lud qđ ē totū dat intelligere ptes obliq̄s ergo ad hāc totus soꝛ.est albus imediate sequiꝛ hec:soꝛ.ſm quālibet sui ptē ē alb⁹:ꝛ imediate sequiꝛ ista quelibet ps soꝛ.ē al ba. Itē ad idem: Illud qđ est ps non hz eē nisi ab eo qđ ē totū:qz nō hz pfectiōez nisi ab eo.ergo nō subijciꝛ alicui nisi ꝓ to tū:ergo totū ꝓius subijciꝛ.ergo ad hanc totus soꝛ.est albus imediate seqꝛ soꝛ.ſm quālibet sui partem est albus:ꝛ mediate quelibz ps soꝛ.est alba. Circa p̄dicta queriꝛ de hoc sophiſ.totus soꝛ.est minoꝛ soꝛte. Probatio:quelibet ps soꝛtꝫ est minoꝛ soꝛte:ꝛ soꝛ.ſm quālibet sui ptē est minoꝛ soꝛte:ergo totus soꝛ.est minoꝛ soꝛte. Cō tra totus soꝛ.est minoꝛ soꝛte:ergo soꝛ.ē minoꝛ soꝛte Solutio:ꝑma est uera.ſ.hec totus soꝛ.est minoꝛ soꝛ.ꝛ ꝓbatio peccat ſm fallaciā accīdentis:qz in ista totus soꝛ.ē minoꝛ soꝛte:p̄dicatū attribuiꝛ ptib⁹ qui/bus uere ꝓuenit:soꝛti aūt nō ꝓuenit:ꝛ iō hec simplr est falsa soꝛ.est minoꝛ soꝛte.ꝛ iō ptes inferāt eē minoꝛē soꝛte de toto.si ue de soꝛte erit fallacia accīdentis ꝑ unā re/gulam supꝛadictā. Eñ totus soꝛ.est res subiecta ꝛ soꝛ.accidit ei.ꝛ eē minoꝛ soꝛte assignaꝛ utriqꝫ inesse. Etiā ꝓbatio pec cat ſm qđ ad simplr:qz ista totus soꝛ.est minoꝛ soꝛte nō ponit soꝛtem ſm se ſz ſm suas ptes.ꝛ ideo ponit soꝛ.ſm quid esse minoꝛē soꝛte:ita qū simplr inferaꝛ ergo soꝛ.ē minoꝛ soꝛte:pecat eni ſm qđ ad sim plīciꝛ:sic soꝛ.ſm pedē ē minoꝛ soꝛte. Itē in quibusdā sequiꝛ totus soꝛ.ergo soꝛ.ut totus soꝛ.ē albus:ergo soꝛ.ē albus:ꝛ in qbusdā nō. Queriꝛ in quibus est:ꝛ in qui bus nō. Dicēdū q sunt quedā accīntia q̄ indifferēter ꝓueniūt pti ꝛ toti:ut sunt al⁹ bus ꝛ niger calidū frigidū augeri minui: ꝛ in talibus bñ seqꝛ totus soꝛ.ergo soꝛ. alia sūt accīntia que ꝓueniūt ptibus ꝛ nō toti:ꝛ ecōuerso toti ꝛ nō ptibus:ut tota/litas minoꝛitas puitas:ꝛ in talibus non sequiꝛ totus soꝛtes est:ergo soꝛ.

¶ Postq̄ autoꝛ in p̄cedēti determīauit de negatōe: Dic oñter determinat de hꝫ signo totus qō est signū distributiuū ptiū integraliū. Cui⁹oꝛdinis rō est:qz oꝛdo inē signa distri butiua sumiꝛ exoꝛone illoꝝ q̄ distribuūtur seu ꝓ quib⁹ distribuūt mō ptes subiectiue ꝓ quib⁹ distribuūt signa de quib⁹ determinatū est ꝓꝛi⁹:p̄cedunt ptes integrales rōne pfectiōis sic̄ forma p̄cedit māz:iō ꝓueniēter determinatū est ꝓꝛi⁹ de signis distributis ptiū subiectiuarū q̄s de hꝫ sig̃ tot⁹.

Primo sciēdū est q hec dictio tot⁹ pōt capi dupliꝛ Uno modo cathegoꝛematice ꝛ significa/tiue:ꝛ sic est dictio p se aliq̄d significās ꝛ ē idem qō pfect⁹. Alio mō pōt capi sincathegoꝛematice.i.ꝛsignificatiue,put ſ.p se nō significat aliquā rem subijcibilē uel p̄dicabilē:ſz solum significat dispositionem termini distributibilis per partes integrales:ꝛ hoc modo de ipo est hic ad ꝓpositum: ꝛ non ꝓmo modo quia non sit sincathegoꝛeuma.

Secũdo sciendũ est ꝙ ut dicit autor in textu ad istã ꝓpõem: totꝰ sortes ẽ albus ĩmediate nõ sequit ista q̃libet ps sortis est alba. ſz ꝓxꝰ sequit hec: sortes ſm quãlibet ptem est albꝰ. Cui⁹ autor in textu assignat tres causas vel rõues. ꝓma qz cũ dr totꝰ sortes est albꝰ ibi sortes ſm se totũ subijcit albedini: ⁊ ptes ſz se nõ subijciunt albedini: ſz ut stant sub forma totiꝰ: g̃ illud qõ prius cõuenit toti dz inferri de ptibꝰ ſm ꝙ ꝯtinent sub forma totius ꝓxꝰ q̃ debeat inferri de ipsis ſm se acceptis: g̃ ad istã: totus sortes ẽ albus: ꝓxꝰ sequit ista: sortes ſz quãlibet eiꝰ ptem ẽ albus: ⁊ ex ꝯsti sequit: ergo q̃libet ps sortis ẽ alba: vbi albedo attribuit ptibus sortis p se acceptis.

Tertio sciendũ est ꝙ autor illud idẽ ꝓbat alia rõne q̃ talis est: qz cũ dr totus sortes ẽ albꝰ: totũ subijcit albedini in recto: ptes aũt in obliquo: qz cum ptes habeãt modũ materie respectu sui totiꝰ ⁊ ipsũ cõponũt integralit ⁊ mãliter nõ ꝑdicat de toto in recto: nec includũt in ipso. nisi solũ in obliquo: tõ ad istã totus sortes est albꝰ: ĩmediate sequit ista: sortes ſm quãlibet sui ptem est albꝰ. in qua ptes subijciunt in obliquo: sicut cõtinent in toto: ⁊ ex ꝯsti sequit ista: q̃libet ps sortis est alba. in qua partes subijciunt in recto. deinde ponit tertiam rationẽ que satis patet in textu. ratio aũt quare istud ꝓbat est ut melius intelligat ꝓbatio sophismatis quod ponit in textu etiam ad maiorẽ noticiã habendã de natura huius signi totus.

Quarto sciendũ est ꝙ autor in textu monet tale sophisma. ſ. totus sortes est minor sorte. Cuiꝰ ꝓbatio ⁊ iꝓbatio satis patẽt in textu. deinde ipsum soluit dicẽs ꝙ est verũ: ⁊ ad iꝓbationẽ cũ arguit sic: totꝰ sortes est minor sorte: g̃ sortes est maior sorte. dicit ꝙ ĩm ꝓbatio peccat ſm accidẽs: qz esse minorẽ in aſte attribuitur ptibꝰ sortis diuiſim acceptis q̃bus vere cõuenit: ſz in cõsequenti attribuit sorti nõ distributo eni nõ cõuenit. deinde ponit aliã solutionẽ dicẽs ꝙ iꝓbatio peccat ſm fallaciã ſm q̃d ad ſimpliciter: sicut ſi sic argueret: sortes ſm pedẽ est minor sorte: g̃ sortes est minor sorte. vñ q̃libet ps sortis diuiſim ſũpta addita sorti diminuit de rõe sortis: in ordie ad hoc attributũ esse minor sorte finaliter circa hoc signũ totꝰ autor monet vnã questionẽ cuiꝰ solutio clara est in textu.

Sed contra ꝑdicta arguit ꝓmo sic: nõ ponit aliqua signa ꝑticularia ptũ integraliũ: g̃ nõ debẽt poni vlia. Secũdo sic: totus integrale actualit includit oẽs suas ptes ꝑncipales: g̃ ad ipsũ distribuendũ nõ requirit signũ vle. Tertio sic: bñ dr tota albedo: ⁊ tñ tota albedo nõ hz ptes mãles seu integrales: g̃ hoc signũ totꝰ nõ solũ distribuit ꝓ ptibꝰ integralibꝰ. Quarto sic: ista põt esse vera: totꝰ ſor. est albus: ſupposito ꝙ digitus eiꝰ nõ sit albus: g̃ totus nõ distribuit ꝓ oibꝰ ptibꝰ integralibus. Quinto sic: ptes sũt ꝓriores suo toto: g̃ albedo prius inest ptibꝰ q̃ toti: imo nõ inest toti nisi ꝓ ptes: g̃ male dicit in textu ꝙ albedo ꝓxꝰ attribuat toti ſm se: ⁊ secũdo ptibꝰ ſm ꝙ cõtinent in toto ⁊ tertio ipsis ſm se acceptis.

Ad argumẽta. Ad ꝓmũ istoꝝ dr ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃d vere ꝑdicet de toto integrali semꝑ requirit ꝙ vere cõuenit alicui eiꝰ ꝑti ꝑncipali ⁊ iõ nõ requrunt signa ꝑticularia ptiũ integraliũ. sic aũt nõ ẽ de terminis distribuibilibꝰ ꝓ ptibꝰ subiectiuis: qz aliq̃d põt cõuenire ipsis q̃ nõ conuenit alicui suoꝝ suppositoꝝ: iõ ad denotandũ ꝙ stant ꝓ suppositis requrunt signa ꝑticularia. Ad secũdũ dr ꝙ hz totũ integrale actualit includit oẽs eiꝰ ptes integrales ꝑncipales rõne cuiꝰ ad positionẽ totius integralis requirit positio cuiuslibz siue ptes. tñ ad hoc ꝙ aliq̃d dicat inesse toti integrali nõ requirit ꝙ insit cuilibz pti: imo ſufficit ꝙ insit vni pti ꝑncipali ⁊ ex ꝯsti dr inesse toti: tõ ad hoc ꝙ aliq̃d ſimpliciter denotet inesse toti requirit signũ ipsũ distribuens ꝓ oibꝰ ſuis ptibꝰ. Ad tertiũ dr ꝙ hz albedo ꝓ se nõ hz ptes integrales tñ ꝓ accidẽs. ſ. rõne ſui ſubiecti bñ hz ptes integrales. ⁊ rõne illiꝰ ſibi addit istud ſignũ totus. Ad quartũ dr ꝙ duplices sũt ptes integrales q̃dã sũt ꝑncipales q̃. ſ. de necessitate requrunt ad esse totius ⁊ ꝓ oibꝰ talibꝰ distribuit hoc signũ totꝰ. Alie sunt ptes minꝰ ꝑncipales: q̃. ſ. ſolũ requrunt ad bñ esse totiꝰ: ⁊ ꝓ talibꝰ nõ distribuit hoc signũ totꝰ. Ad quintũ dr ꝙ liez albedo hz nãm rei nõ insit toti nisi ꝓ suas ptes tñ ſupposito ꝙ insit toti ꝓ hoc ꝓxꝰ põt inferri ꝙ insit ptibꝰ ſm ꝙ ꝯtinent i toto q̃ ꝙ insit ptibus ꝓ se acceptis.

Equit de signis distributiuis accidentiũ. Inter q̃ ꝓmo dicendũ ẽ de signis distributiuis q̃litatis

Dicit aũt signũ distributiuũ q̃litatis qõ distribuit res se hñtes ꝑ modũ q̃litatis ut q̃libet cuiꝰ ꝑticulare est aliqualibet. Sz tũc obijcit ꝙ si accidens multiplicet multiplicato ſbiecto: ergo cũ signa distributiua ſbe distribuãt siue multiplicẽt ſubiectum oportet ꝙ multiplicent siue distribuãt ipsũ accidens: ergo signa distributiua accidentiũ ſupfluũt. Ad hoc dicendũ est ꝙ duplex est multiplicatio accidẽtis: qz quedã est multiplicatio ſm numerũ ⁊ hec fit ꝑ signũ distributiuũ ſbe: ut ois hõ albꝰ currit. Alia est multiplicatio ſm ſpeciem ⁊ hec fit ꝑ signa distributiua accidẽtis: ut q̃libet currit. i. res hñs q̃libz q̃litatẽ currit. Circa ꝑdicta q̃rit de hoc sophismate. Qõlibet q̃libet de quolibz tali scit ipsũ esse tale q̃le ipsũ est: posito ꝙ ſoz. sciat grãmaticã logicã ⁊ rethoricã ⁊ plato ⁊ cicero ſiꝝ ⁊ sciãt se habere eas ⁊ sũt alij tres hoies quoꝝ unus sciat logicam: alter grãmaticaz: ⁊ aliꝰ rethoricã ⁊ isti nesciant se habere eas. ⁊ de alijs nihil sciãt ⁊ alij sciãt de se ⁊ de istis: ⁊ ñ sũt plures hoies neq; plures q̃litates. ꝓbatio. hoc q̃libet de quolibz tali scit ipsũ eẽ tale quale ipsũ est ⁊ sic de secũdo ⁊ tertio ⁊ nõ sũt plura q̃libet: ergo q̃libet q̃libz de quolibet tali scit ipsũ esse tale q̃le ipsũ est. Cõtra q̃libet q̃libz ⁊c. ergo q̃libz grãmaticũ de quolibet tali scit ipsũ eẽ tale q̃le ipsũ ẽ. Solutio. ꝓma est uera ⁊ ĩm ꝓbatio peccat ſm fallaciã ꝯsitis ab inferiori ad ſupius cũ distributione ſupioris qz q̃libet ſupponit tñ ꝓ tribꝰ. ſ. ꝓ tribꝰ ꝑmis. ſz grãmaticus ſupponit ꝓ eisdez ⁊ etiaz ꝓ aliquo q hz grãmaticã tñ sic grãmaticũ est in plus q̃z qualelibet. Unde si apponat signũ ule distributiuũ sic q̃libz

qualelibet ꝛc. ergo qdlibet grāmaticū fit ꝓñs: ut hec ois hō ergo oē aial ꝛ sic in ultimo de quolibet qualelibet: ergo de quolibet grāmatico cū dicit de quolibet tali.

¶ Postq̄ autor determinauit de signis distributiuis substantie: ꝛ etiā de negatiōe: Nic cōsequenter determinat de signis distributiuis accidentiū. Cui⁹ ordinis rō est: qz sicut se habet substantia ad accidens: ita se habet signū distributiuū substantie ad signum distributiuū accidentis: sed substantia p̄cedit accidens: ergo signū distributiuū substantie

Primo p̄cedit signū distributiuū accidentis.

sciendū est q̄ signū distributiuū accidētis est illud qō distribuit rem se habentē p modū accidētis siue p modū alteri adiacētis: ut cum dicit qualiscūq; sit hō ipse currit. i. siue hō sit albꝰ siue niger ipse currit: ꝛ dicit nō tanter q̄ signuz distributiuū accidentis est illud qō distribuit rem se habentē p moduz accidentis ꝛ nō q̄ distribuit accidēs: qz signū distributiuū accidētis indifferēter distribuit rē oēm adiectiue designatā: siue fuerit subā siue accūs

Secundo sciendū ē q̄ cū dicit signū distributiuū qualitatis distribuit rem se habentē p modū qualis: quale nō debet capi ꝓpꝛie ut est denoiatiuū qualitatis ꝓpꝛie dicte: sz debet capi generalit ut est denoiatiuū cuiuslibz rei se habētis p modū qualis siue p modū determinātis ꝛ cōtrabētis. siue talis res sm̄ veritatem fuerit substātia siue accidēs. vñ substātia bñ significat p modū q̄lis tm̄ cū dicit rōnale corporeū ꝛ sic de aliis. Sed qz q̄litas ꝛ quātitas inter p̄dicamēta accidentiū sūt p̄ncipaliora: ꝛ bñt modos p̄dicandi magis distinctos. iō in ipsis repiūt signa distributiua magis ab iuicē distincta q̄ i aliis

Tertio sciendū est q̄ lz eadē signa distributiua distribuāt substantiā sm̄ numerū ꝛ sm̄ spēm ut ois hō: oē aial. tm̄ nō sūt eadē signa distributiua distributiua accidētia sm̄ numerū ꝛ sm̄ spēm. Cui⁹ rō est: qz accidentia recipiūt vnitatē numeralē ꝛ etiā multiplicationem p sua subiecta. sz accidētia habēt vnitatē specificā in ꝓpꝛio genere: ꝛ p aliq̄d sui generis: iō ad hoc q̄ sm̄ speciē distribuant requrunt signa distributiua distincta a signis distributiuis substantie iō sm̄ numerū p eadē signa distribuun

Quarto tur sicut sua subiecta.

sciendū est q̄ istud signū qualislibet includit terminū recipientē eiꝰ distributionē. tantū enī valet qualislibet sicut res bñs quālibet qualitatē. ibi aūt qualitas est illud qō distribuit. Et adhuc vltra hoc includit subiectū illiꝰ q̄litatis q̄ distribuit qō est res. Et qz illud subiectū p̄cedit virtutē signi distributiui ut pz in eiꝰ expositiōe: iō p ipsū nō distribuit. ꝛ iō rōne illiꝰ subiecti nō distributi huic signo qualislibet pōt addi aliud signuz distributiuū. Cui⁹ distributio cadit supꝛa subiectū ut pz dicēdo qōlibet q̄libet. i. q̄libet res bñs quālibet qualitatē. vñ circa istud signū q̄lislibet autor mouet vnū sophisma in textu. Cuius ꝓbatio ꝛ iꝓbatio cū eiusdē solutiōe satis patēt in textu.

Contra predicta arguit̄ ꝓmo sic: quātitas p̄cedit qualitatē: g̃ ꝓpꝛius debuit determinari de signis distributiuis quantitatis q̄z q̄litatis. Secūdo sic: q̄lislibet distribuit rem significatā substātie ut pz in eiꝰ expositiōe. q̄libet enī idē est qō res bñs quālibet quantitatē: g̃ nō est signū distributiuū accidentis. Tertio sic: cū dr̄ ois hō est albus. iste terminꝰ albus nō distribuit numeralit p hoc signū ois: g̃ male dicit in textu q̄ accidētia numeralit distribuūt ad distributionē subiecti. Quarto sic: accūs adiectiue significatū bñ distribuit sm̄ spēm p signū distributiuū subē: ut dicēdo: oē coloratū vel qōlibet coloratū: g̃ nō requrunt signa distributiua accidentiū. Quinto sic: oē signū distributiuū cū termino cōi debet reddere ꝓpositionē vlem. sic aūt nō est de hāgno q̄lislibet: qz ut pz in eiꝰ expositiōe facit ꝓpōm indefinitā: ergo nō est signū vle.

Ad argumēta. Ad ꝓmū dicendū est q̄ quātitas sm̄ ordinē generatiōis bñ p̄cedit q̄litatē: sz tm̄ q̄litas p̄cedit quantitatē sm̄ viā pfectiōis. ꝛ silr dicendū est de signis distributiuis earūdē. Ad secundū dr̄ q̄ q̄litas ipoꝛtata p hoc signū q̄libet in q̄ tū significat p hoc signū significat adiectiue ꝛ p modū adiacētis. ꝛ lz in exponendo ipsū signū significet substātiue: hoc est qz distribuit p signū distributiuū subē. Ad tertiū dicit q̄ lz ille terminꝰ albꝰ nō distribuat numeralit ꝓpꝛie hoc est: qz nō ponit a pte subiecti. Si aūt poneret a pte subiecti tūc distribueret ex dñti ut pz dicēdo ois hō albꝰ currit. Ad quartū dr̄ q̄ lz accidentia adiectiue designata aliqñ sm̄ spēm distribuant per signa distributiua subē, hoc tm̄ est inquantū substantificant in neutro genere ꝛ nō inquantuz adiectiue sumunt. Ad quintū dicit q̄ exponēs istiꝰ signi q̄libet hz duplex subiectū. quoddā est enī subiectū enūciatiōis. s. res: ꝛ rōne illiꝰ est indefinita: qz nō distribuit. aliud ē subiectū distributionis. s. ille accusatiuꝰ qualitatē ꝛ ex pte illius est vniuersalis: qz illud distribuit.

¶ Equit de signis distributis quātitatis ꝛ sūt illa q̄ distribuūt res se habētes p modū quantitatis: ut quotienscūqz quātūcūqz. ¶ Et sm̄ hoc querit de hoc sophismate: quotienscūqz fuisti parisiꝰ totiens fuisti hō. ꝓbatio: una vice fuisti parisiꝰ ꝛ illa vice fuisti hō. alia vice fuisti parisiꝰ ꝛ illa vice fuisti hō ꝛ sic de aliis. ergo quotienscūqz fuisti parisius: totiēs fuisti hō. ¶ Imꝓbatio: quotienscūqz fuisti parisiꝰ totiēs fuisti hō: sed bis fuisti parisiꝰ: ergo bis fuisti hō qō falsū ē: qz hec dictio bis iporꝛtat interruptationē eiꝰ cui adiūgit: sz actꝰ essendi hoiem nō fuit interruptꝰ in te. Solutio ꝓma est falsa. Ad ꝓbationē aūt rndendū est p interemptionē: qz secūda ps copulatiue est falsa. s. illa vice fuisti hō: qz adhuc nulla vice fuisti hō eo q̄ nōdū vita fuit determinata ut iterū incipes viuere ꝛ postea determinaret. qō tm̄ requirit ad hec: ut bis fuisses hō sicut bis icipit cursus ꝛ bis terminat ad hoc q̄ aliqs bis currat. Et nota q̄ bis nō iporꝛtat interruptionē tpis sz tm̄ actꝰ illiꝰ cui adiūgit. Ad terminū aūt sequit interruptio. Si autē formaret sic paralogismꝰ: qñcunqz fuisti parisiꝰ: fuisti hō: sz bis fuisti parisiꝰ: ergo bis fuisti hō. ꝓma est vera ꝛ iꝓbatio peccat sm̄ fallaciā figure dictiōis ex mutatiōe p̄dicamēti: qz qñcunqz est in p̄dicamento qñ ꝛ bis in p̄dicamento quātitatis: qz est de genere quātitatis discrete.

¶ Postq̃ autor determinauit de signis distributiuis q̃litatis: hic ꝓsequẽter determiat de signis distributiuis quã titatis ⁊ postmodũ determiat de infinito. Cui⁹ rõ est: quia quãtitas se hz ad infinitũ sicut subiectũ ad ꝓpriã passionẽ suã. Et q⁹ subiectũ est ꝓrius sua passione: ideo ꝓrius determinat de signis distributiuis quãtitatis q̃ de infinito.

Primo sciendũ est q̃ signa distributiua quantitatis dicunt illa q̃ distribuunt rem se hñtẽ ꝑ modũ quãtitatis siue mẽsure: ut quotienscũq; quãtũcũq; ⁊ sic de alijs. vñ ista signa includũt ꝯminũ recipientẽ distributionẽ eor sicut dictũ est de hoc signo q̃libet. Cũ enĩ dr quãtũlibet currit: sensus est. i. res hñs quãlibet quãtitatez currit. Et q⁹ ois res adiectiue significata cuiuscũq; ꝓdicamẽti fuerit hz modũ q̃litatis vel quãtitatis: iõ autor soluz determinat de signis distributiuis quãtitatis ⁊ q̃litatis.

Secũdo sciendũ est q̃ hoc signũ quotienscũq; é distributiuũ numeri: q̃ est quãtitas discreta. vñ quotienscũq; idẽ est q̃ in quacunq; vice. Et q⁹ in quãtitate discreta ptes nõ sũt ad inuicẽ cõtinue nec copulant ꝑ terminũ cõem. sz sũt ab inuicẽ sepate: iõ res distributa ꝑ hoc signũ quotienscũq; dz hr̃e ptes discretas ⁊ distinctas ad inuicẽ. Silr̃ ista dictio totiẽs cũ sit relatiuũ numeri ut dictũ est pr⁹ dz referre rem hñtẽ ptes ab inuicẽ discretas ⁊ distinctas nec in eo põt esse interruptio: sic q̃ post interruptionẽ reiterẽt iterũ in eodẽ subiecto: iõ illud relatiuũ totiẽs nõ põt cõgrue addi huic qõ est esse hoiez: ⁊ ideo ista est falsa quotienscũq; fuisti paris⁹ totiẽs fuisti hõ.

Tertio sciendũ est q̃ sz istud signũ quotienscũq; sit distributiuũ numeri q̃ est quãtitas discreta ⁊ tps de se ⁊ fm suã substantiã sit otinuũ tñ hoc signũ quotienscũq; ex oñti distribuit: nõ quidẽ inquantũ cõtinuũ ẽ: cũ nõ denotet interruptionẽ illi⁹ cui addit: sz distribuit ipsũ tps inquantũ hz modũ quantitatis discrete inquantũ. s. in tpe ꝑ intellectuz accipiunt diuerse ptes. Et q⁹ ois motus ⁊ actus mensurat tpe: iõ ex oñti istud signũ quotienscũq; distribuit actũ ⁊ motũ q̃ fit i tpe ut dicẽdo quotiẽscũq; fuisti parisius totiens fuisti albus.

Quarto sciendũ est q̃ autor i textu mouet tale sophisma: quotienscũq; fuisti paris⁹ totiẽs fuisti hõ. Cui⁹ ꝓbatio ⁊ iprobatio patẽt in textu. deinde ipsũ soluit dicens q̃ est simplr̃ falsũ. Et ad ꝓbationẽ rñdet dicẽs q̃ est falsa: q⁹ est vna copulatiua: cui⁹ altera ꝑs est falsa. s. hec: ⁊ illa vice fuisti hõ: q⁹ adhuc nulla vice fuisti hõ: ex quo act⁹ esset dl hoiem in te nõ fuit interrupt⁹ qõ tñ oporteret ad hoc q̃ ista eẽt vera ⁊ illa vice fuisti hõ. sz enĩ hoc qõ fuisti illa vice ꝓmo ⁊ ꝑ se non impẽdit interruptionẽ tñ denotat terminũ act⁹ cui adiũgit. ad terminũ aũt sequit interruptio. Deinde autor adduxit aliã ꝓbationẽ sophismatis q̃ cũ ei⁹ solutiõe satis clare pz in textu.

Contra predicta arguit ꝓmo sic: q⁹ oẽ accidẽs distribuit ad distributionẽ subst̃atie cui⁹ est accidẽs g̃ nõ requrunt signa distributiua quãtitatis alia a signis distributiuis subẽ. Secũdo sic: oẽ qõ significat adiectiue hz modũ q̃lis ⁊ ꝓdicat in q̃le: ut pz in tractatu ꝓdicabiliũ: g̃ nõ sũt aliq̃ signa distributiua quãtitatis. Tertio sic: in oi actu q̃ subijcit tpi põt esse interruptio. sz iste act⁹ q̃ est esse hoiem subijcit tpi: ergo in eo põt esse interruptio: ⁊ ꝑ ois põt distribui ꝑ hoc signũ quotienscũq; sicut iste actus q̃ ẽ esse paris⁹. Quarto sic: hoc signũ quotienscũq; est signũ distributiuũ numeri: q̃ est quãtitas discreta: ergo nõ ẽ distributiuũ tpis qõ est continuũ. Quinto ꝺ sophisma q⁹ vna vice fuisti paris⁹: ergo illa vice fuisti hõ vel nõ hõ: nõ est dicendũ q̃ nõ homo: ergo illa vice fuisti homo.

Ad argumenta. Ad ꝓmũ istoz dr q̃ quãtitas duplicit põt distribui. vno mõ fm numerũ ⁊ hoc mõ distribuit ꝑ signa distributiua subst̃atie. Alio mõ fm spẽm: ⁊ hoc mõ distribuit ꝑ signa distributiua quãtitatis. Ad secũdũ dr q̃ quale põt capi duplicit. vno modo generalit ꝑ qd illo qõ significat ꝑ modũ alteri adiacẽtis vel inherẽtis: ⁊ illo mõ quãtitas bñ significat ꝑ modũ q̃lis. Alio mõ capit quale magis spãliter. s. ꝑ illo qõ significat ꝑ modũ distinguẽtis ⁊ determinantis: ⁊ isto mõ quãtitas non significat ꝑ modũ q̃lis: sz ꝑ modum mẽsure. Ad tertiũ dr q̃ duplicit põt esse interruptio in aliquo actu: vno mõ sic q̃ ille actus terminet ⁊ q̃ nõ possit reiterari in eodẽ subiecto in numero in quo pr⁹ erat: ⁊ hoc mõ ille actus q̃ est esse hoiem bñ interrũpit. Alio mõ in aliquo actu põt esse interruptio sic q̃ ille act⁹ possit terminari ⁊ reiterari in eodẽ subiecto in nũero: sz nõ sit idẽ actus in numero: ⁊ hoc mõ in hoc actu q̃ est esse paris⁹ põt esse interruptio: ⁊ talis actus põt addi istud signũ quotienscũq; ⁊ istud relatiuũ totiẽs. Ad quartũ dr q̃ sz hoc signũ quotienscũq; ꝓmo ⁊ ꝑ se fit distributiuũ numeri: tñ ex oñti est distributiuũ tpis inquantũ tps hz modũ numeri: ⁊ fm q̃ i ipso mediãte motu reperiũt ptes distincte. Ad quintũ dicit q̃ q̃diu fuisti paris⁹ fuisti vn⁹ hõ ⁊ continuus. sz tñ sub hoc qõ est vna vice nõ est cõcedendũ q̃ tu fuisti homo cũ actus essendi hoiem nõ fuerit in te terminat⁹.

Equit de infinito qõ qnqz mõis dicit. Primo mõ dicit infinituz qõ nõ põt ptransiri: ut uox dicit inuisibit eo q̃ nõ ẽ apta nata uideri. Alio mõ dicit infinitũ qđ hz transitũ ipfectuz eo q̃ nõdũ est terminatũ tñ aptũ natũ est terminari: ut dũ allqs transit spaciũ ⁊ nõ dũ puenit ad suũ finẽ. Tertio mõ dicit infinitũ fm appositionẽ: ut numer⁹ augmẽtabilis est i infinitũ appositiõe unitatis uł alteri⁹ numeri. Quarto mõ dicit infinitũ fm diuisionẽ ut cõtinuũ: oẽ autẽ cõtinuũ diuisibile est in infinitũ. Cñ sic diffinit ab Aristotele ni quarto phisicoz: Cõtinuũ est diuisibile in semp diuisibilia. Alio mõ dicit infinitũ utroqz mõ. s. ꝑ appositiõez ⁊ diuisionẽ ut tẽpus. cũ enĩ tẽpus sit cõtinuũ est diuisibile in infinitũ in diuisiõe: ⁊ cũ post unũ tps ueniat aliud tps: sic ꝑ appositionẽ unius tpis ad aliud est infinitũ Et quo ad has tres ultias significatiões diffinit sic infinitũ: Infinitũ est cui⁹ quãtitatẽ accipientib⁹ semp est aliqd extra sumere: ut si post ultimaz ptẽ linee accipiat alia ⁊ post alterã tertia ⁊ nunq̃z possit attingi terminus eius iõ linea dicit infinita. Solet aũt poni q̃ ifinitũ q̃qz sumit ꝑ termino cõi: ⁊ tũc ista ꝓpõ infinita sũt finita equalet huic aliqua infinita sũt finita. Q̃qz sumit ꝑ signo distributio ⁊ tũc illa equipollet huic quo ad distributionẽ: quolibet plura sũt finita. Et ꝓbatur sic. Uno plura sũt finita: duobus plura sunt finita: tribus plura sũt finita ⁊ sic de alijs

ergo quolibet plura sunt finita. ⁊ sic dicit facere interscalarē distributionē uel interruptā uel discōtinuā: qz hec dictio plura i ꝑma ꝓpone supponit ꝑ duob⁹ ⁊ deinceps in secūda ꝑ trib⁹ ⁊ sic gradatim ⁊ scalarit ascendēdo ⁊ sic ista oratio quolibz plura facit distributionē interscalarē: qz ꝑ alijs supponit hoc q̄ dico quolibet ⁊ ꝓ alijs hoc q̄ dico plura ſm numerū ascendēdo ut dictuz est. ¶Circa p̄dicta q̄rit de hoc sophismate infinita sūt finita. Probatio duo sūt finita: tria sūt finita ⁊ sic in infinitū: ergo infinita sūt finita. Improbatio ibi p̄dicat oppositū de opposito: ergo locutio ē ipossibilis. pōt etiā sic ꝓbari: quolibet plura sūt finita: ergo infinita sūt finita. Quidā distinguūt eo q̄ infinitū est equocū ad infinitū quo ad nos ⁊ ad infinitū simpl'r. Añ si sumat infinitū quo ad nos ꝑma pōt esse uera ⁊ nō p̄dicat opposituz de opposito: qz infinite quo ad nos sūt stelle ⁊ arene maris: q̄ nō sūt infinite simpl'r. Si aūt sumat infinitū simpl'r est simpl'r falsa ⁊ p̄dicat oppositū de opposito. Alij aūt distinguūt eo q̄ infinitū pōt eē termin⁹ cōis ⁊ sic ꝑma est falsa. ul' pōt esse termin⁹ sincathegreumatic⁹ iportās in se distributionē sicut dictū est. ⁊ sic ponūt eā eē uerā: ſz neutra ista ꝫ solutionū ualet: qz si removeat utraq; distributio ⁊ sumat infinitū simpl'r: ⁊ ꝟz q̄ ē termin⁹ cōis adhuc remanet ꝓbatio ⁊ improbatio hui⁹ sophismatis. Añ dicendū est q̄ ꝑma simplicit est falsa. ⁊ probatio peccat ſz qd ad simplicit: qz infinitū appositiōe est infinitū quodāmodo ⁊ nō simplicit. Añ cū accipit ptes numeri ſz appositionē: ut duo tria nō accipit infinitū simplicit: ſz quodā mō siue ſm qd. ⁊ iō nō pōt ex his inferre infinitū simpliciter.

¶Postq̄ autor determinauit de signis distributiuis quātitatis: hic ꝓsequēter ex quo infinitū cōsequit quantitatē determinat de infinito. Circa ipsū mouēdo unū sophisma ſz qz oē multiplex indistinctū parit cōfusionē. ⁊ cum hec dictio infinituz sit multiplex: ideo ꝑmo aperit multiplicitatē eius ponendo quinq; modos ipsius.

Primo sciendū est q̄ infinitū ꝑmo mō dr q̄ nō ē aptū natū transiri sicut punct⁹ vel unitas: ⁊ hoc mō vox dr infinita quo ad visū: qz nō est apta nata videri. Secūdo mō dr infinitū q̄ hz transituz ipmixtū eo q̄ nōdū est terminatū: est tm̄ de se aptū natū transiri sicut ꝓfūditas maris. Tertio modo dr infinitū ſz appositionē sicut numerus. vñ quantūcūq; alicui numero aliquid addatur semp̄ pōt fieri maior ꝑ appositionē alteri⁹ numeri vel unitatis. Quarto mō dicit infinituz ſm diuisionē: ut linea est diuisibilis in infinitū: ⁊ sic reperit in magnitudinib⁹. Quinto mō dr infinitū utroq; mō. ſ. ſm diuisionē ⁊ appositionē simul ⁊ sic reperit in tempore.

Secūdo sciendū ē q̄ dictoꝝ q̄nq; modoꝝ sic pōt haberi sufficiētia: qz oē infinitū est ipertransibile: vel igit est ipertransibile negatiue sic q̄ negat tā actus q̄ potētia ptransibilitatis: ⁊ sic est ꝑmus mod⁹. vel est infinitū seu ipertransibile ꝑuatiue sic q̄ negat act⁹ oīno ptransibilitatis ⁊ finitatis ⁊ relinquit potentia ad ulteriorē finitationē. ⁊ hoc dupliciter: vel de se est aptū natū simpliciter ptransiri ⁊ finitari: ⁊ sic est secūdus mod⁹. vel est solū natū ptransiri ⁊ finitari in pte. ⁊ hoc est dupliciter: qz vel fit ꝑ appositionē ⁊ sic est tertius modus. vel ꝑ diuisionez: ⁊ sic est quartus mod⁹. vel utroq;

Sed pro modo: ⁊ sic est quintus modus. sophismate q̄ mouet in textu tertio sciendū q̄ infinitū pōt capi dupliciter. Uno mō ut significat q̄litatē rei subiecte vel p̄dicate: ut dicēdo mūdus est infinitus. ⁊ sic ista ꝓpō infinita sūt finita: eq̄pollet huic aliq̄ infinita sūt finita. Et hoc mō pōt sic ꝓbari sophisma: duo sunt finita: tria sūt finita: ⁊ sic in infinitū: ergo infinita sūt finita Alio mō capit infinitū sincathegreumatice: ut dicēdo infiniti boies currūt. ⁊ hoc mō significat dispositionē subiecti inquantū subiectū. ⁊ sic ista infinita sūt finita eq̄alet huic q̄stū ad distributionē q̄libet plura sunt finita. Et hoc mō ꝓbat sophisma sic: duob⁹ plura sūt finita: trib⁹ plura sūt finita ⁊ sic de alijs: igit q̄libet plura sūt finita: ⁊ ꝓ oīs infinita sūt finita. Et ut dicit text⁹ ibi est distributio inscalaris: qz fit scala termini ascendēdo ſm numeros: qz in ꝑma ꝓpone supponit ꝑ duob⁹ ⁊ in secunda ꝑ trib⁹: ⁊ sic deinceps semp̄ gradati siue scalatim ascēdēdo. Improbat aūt hic sophisma qz ibi p̄dicat oppositū de opposito: g̃ sophisma est falsū.

Pro solutiōe hui⁹ quarto sciendū est q̄ q̄dā soluūt dictū sophisma ꝑ distinctionē. nā infinitū dr duplicit. uno modo quo ad nos sicut arena maris: ⁊ stelle celi dicunt infinita. Alio mō dr infinitū simpl'r ⁊ ſm nām: ⁊ tūc dicūt q̄ si capiat infinitū primo mō ꝑ infinito quo ad nos sic sophisma est verū: ⁊ sic nō p̄dicat oppositū de opposito: qz illud q̄ est infinitū quo ad nos a pte rei ē finitū. Si aūt capiat infinitū ꝑ infinito simplicit sic sophisma est falsū. Alij aliter soluūt dicētes q̄ si infinitū capiat ꝑ termiō cōi ⁊ cathegreumatice sic sophisma est falsū. Si vō capiat sincathegreumātice tūc est verū. ſz ut dicit. p. b. neutra ista ꝫ solutionū est sufficiēs: qz si capiatur infinitū simpl'r vel ꝑ termino cōi manet ꝓbatio ⁊ improbatio: iō aliter soluit sophisma dicēs q̄ ipsū est simpl'r falsum. Et ad ꝓbationē rūdit q̄ peccat ſm fallaciaz ſm quid ad simplicit: qz ꝓcedit ab infinito ſm aptitudinem q̄ est infinitū ſm quid ad infinitum simpliciter ⁊ in actu.

Sed contra p̄dicta arguit ꝑmo sic: de infinito determinat in phia nāli: g̃ de ipso nō dz hic determinari. Secūdo sic: de nō ente nō pōt esse scīa: ſz infinitū est nō ens: g̃ de ipso nō pōt esse scientia

Tertio sic: oē corp⁹ est finitū actu: g̃ male exemplificat i secūdo mō de pfūditate maris. Quarto sic ꝺ tres ultios modos: qz vel in istis trib⁹ modis infinitū sumit negatiue q̄ nō est dicendū. vel sumit ꝑuatiue ut negat solū actū q̄ etiā nō est dicendū qz numer⁹ magnitudo ⁊ tēpus sūt actu finita: ergo illi tres modi sūt insufficiēter positi. Quinto sic: linea ⁊ corpus sunt infinita: cū omne cōtinuū sit diuisibile in infinitū: ⁊ tm̄ actu sūt finita: qz nō est dandū actu infinitū: ergo infinita sūt finita: ⁊ sic sophisma est verū.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ dr q̄ i phia nāli determinat de infinito inquantū est quedā ꝓprietas rerū nāliū. hic aūt determinat

de ipso inquantū hz cōuenientiā cū signis distributiuis.

Ad secundū dr q hz infinitū nō fit ens actu: tñ est ens in potētia. hz etiā de nō ente nō possit haberi scia positiue: tñ de ipso pōt haberi scia p̄uatiue. Ad tertiū dr q hz pfūditas maris ⁊ qōlibz aliud corp⁹ sint de se actu finita ⁊ determinata: tñ quo ad nos est infinita ⁊ imptransibilis. Ad q̄rtū dr q infinitū trib⁹ vltimis modis dicit p̄uatiue sic q negat ⁊ p̄uat actū cōpletū finitatis ⁊ ptrāsibilitatis: ⁊ semp manet potētia ad vlteriorē terminationē seu finitationē: ⁊ sic infinitū illis trib⁹ modis est infinitū sm potentiā. Ad q̄ntū dr q ꝓpōa nō valet. S; argumentū peccat penes fallaciā sm q̄d ad simplicit. ꝓcedit enī ab infinito sm potentiā diuisionis: qō est infinitū sm quid: ad infinitū simpliciter Et hec de distributionib⁹ dicta sufficiant.

Propositio exponibilis est ꝓpō hns sensū obscurū expositiōe indigētē ꝓpter aliq̄ sincathe. in ea positū iplicite uel explicite: ut tm̄ hō est aial. sortes incipit esse albus ⁊ sic de alijs. ℣ro quo sciendū q ea q̄ faciunt ꝓpōem exponibilē sūt in multiplici differētia: qz quedā sūt signa exclusiua: ut tm̄ solū ⁊ sic de alijs. Quedā exceptiua: ut nisi p̄ter q̄z. Quedā reduplicatiua: ut inquantū sm q. Quedā ipoztant inceptionē ⁊ desitionē: ut icipit desinit. Quedā p̄uationē finis: ut infinitū. Quedam ipoztant excessuz: ut cōparatiui ⁊ suplatiui gradus. Quedā uero ipoztant distinctionē: ut differt aliud ab. Quedā im poztāt specialē modū distributiōis: ut totus q̄libz. Ꝯm illa ꝓpositio dr. redditur obscura ⁊ indiget expositiōe. iō dicunt facere propositionē exponibilem: quare de ipsis p ordinē uidendū ē ⁊ p̄mo de signis exclusiuis.

¶ Iste est tract⁹ septim⁹ partuoz logicaliū mgr̄i. p. b. In quo post q̄z determinauit de termino distributibili. Cuius ꝓprietas est distributio: cōsequēter de ꝓpōnib⁹ exponibilibus determiat. Cui⁹ ordis rō est: qz distributio est ꝓprietas oīs significationē actualē distribuibiliū. Expositio vo magl ocernit significationē vtualē ut clare patebit i ꝓcessu

Primo sciendū est q sicut termin⁹ distribuibilis est subiectū p̄ncipale seu attributiōis p̄cedentis tractatus: sic ꝓpositio exponibilis est subiectū attributionis isti⁹ tractatus. habet enī oēs cōditiones subiecti attributiōis: qz est quoddā vle nō quidē reale: hz intentionale. habet etiā ptes ⁊ ꝓprietates: qz ꝓpositio cathegorica ⁊ ipothetica vl̄e ꝑticulare indefinitū ⁊ singulare affirmatiuū ⁊ negatiuū sūt ptes ei⁹: expositio est ꝓprietas eius.

Secundo sciendū q expositio pōt capi duob⁹ modis. vno modo ꝑ quadā manifestatione sensuali a qua sumit sillogism⁹ expositorius: ⁊ sic solet diffiniri: Expositio est manifestatio quedā ad sensuz accipiens aliqua duo vni ⁊ eidē numero cōuenire aut alterū discōuenire: ex hoc inferēs illa inter se cōuenire vel discōuenire. Et isto modo nō capit in ꝓposito: qz ut sic ē vna species argumētatiōis reductiue cōtenta sub sillogismo: hz nō sit verus sillogismus: qz nō fit in aliquo mō sillogistico alicuius figure Alio modo capit expositio ꝓut est manifestatio quedā magis cōplete ⁊ clare explicās significationē alicui⁹ ꝓpōnis habētis sensū obscurū q̄ ꝑ illā ꝓpositionē exprimeret seu significaret. Et isto mō capit in ꝓposito.

Tertio sciendū est q autor in textu sic diffinit ꝓpositionē exponibilē: Propositio exponibilis est ꝓpositio hns obscurū sensum expositiōe indigentē ꝓpē aliq̄d sincathegreuma explicite vel iplicite in ea posituz: ut tm̄ homo currit. In qua diffinitione ponit ꝓpositio loco generis. nō quidē q sit verū genus: qz intentiones nō sūt in aliquo p̄dicamento. ⁊ iō in ipsis nō reperiunt nec vera genera neq; spēs. ⁊ totū residuū ponit loco differentie: qz p hoc differt ab alijs sex ꝓprietatib⁹ terminoz ⁊ a ꝓpōne nō exponibili: qz hz sensum lucidū ⁊ clarū. Vñ qz suppositio relatio ampliatio ⁊ appellatio restrictio ⁊ distributio sūt ꝓprietates terminoz incōplexoz. Expositio vo ē ꝓprietas termini cōplexi que tm̄ sibi ꝑsurgit ⁊ euenit ab aliquo incōplexo puta ex aliquo sincathegreumate in ea incluso. iō. p. b. conuenienē post alios sex tractatus determinat de exponibilibus: qz sicut incōplexū sm naturā ꝓcedit complexū: sic passio incōplexi ꝓcedit passionē complexi.

Quarto sciendū ē q ea q̄ faciūt ꝓpositionē exponibilē sūt in multiplici differētia: qz quedā sūt signa exclusiua: ut tm̄ solū. Quedā exceptiua ut p̄ter nisi. Quedā reduplicatiua ut inquantū sm q. Quedā vo ipoztant inceptionē vel desitionē: ut incipit vel desinit. Quedā p̄uationē finis ut infinitū. Quedā excessuz ut cōparatiui ⁊ suplatiui gradus. Quedā distinctionē: ut differt aliud ab. Quedam vo ipoztant specialē modū distributiōis: ut totus qualelibet ⁊ sic de alijs. Et ista sufficiūt reddere ꝓpositionē exponibilem: ut patet ꝑ sufficientiā: qz oē illud q̄ facit ꝓpōem exponibilē: aut de suo significato impoztat diuersitatē seu differentiā: aut nō. Si p̄mo mō sic sūt ea q̄ ipoztant distinctionē: ut differt aliud ab. Si secūdo mō hoc est dupliciter aut ipoztant specialē modū distribuēdi: aut nō. Si sic hoc est dupliciē: vel ipoztant specialē modū distributiōis ex significatione ꝓpria vel virtute negationis in ipsis incluse. Si p̄mū sic sūt ea q̄ ipoztāt specialē modū distributiōis: ut totus q̄libet. Si secūdū sic sūt suplatiui ⁊ cōparatiui gradus qui cum excessu quandā distributionē ipoztant. si nō ipoztant specialē modū distribuēdi: hoc dupliciē. Aut dicūt rem in fieri: aut in facto esse. Si in fieri sic sūt ea que ipoztant inceptionē. Et qz vnū oppositoz oat intelligere reliquū: ꝑ ista intelligim⁹ illa que desitionē ipoztāt. Si in facto esse hoc est dupliciter: aut carent fine aut nō. si sic: sic sūt ea que p̄uationē finis ipoztant: ut infinitū. Si nō carēt fine hoc ē dupliciē: aut designat aliquid adiūgi alteri: aut nō. Si sic: sic sūt reduplicatiua: ut inquantū sm q. Si non hoc est dupliciē: aut secludūt ab aliquo actu vno: aut plura cōtenta sub aliqua distributiōe: aut aliqua otenta sub plurib⁹ distributionib⁹. Si p̄mū sic sūt exceptiua. Si secundū sic sunt exclusiua.

Contra predicta arguit̄ p̄mo sic: de ꝓpōne exponibili nō est scia: g̃ de ipsa nō debet fieri spālis tractatus. añs pz: qz cū oīs scia sit realis ei⁹ obiectū debet esse reale: qz ut vult Aristo. secant scie quēadmoduz ⁊ res de q̄b⁹ sunt: mō ꝓpositio exponibilis nō est ens reale. Secūdo sic: expositio est quedā spēs argumētatiōis: hz de specieb⁹ argumētationis determinat in noua logica: ergo hic male determinat. Tertio sic: nulla ꝓpō est exponibilis: g̃ hic male diffinit. añs pz: qz esse exponibile est ꝓprietas termini. termin⁹ enī ut in p̄mo p̄ioz dictū est: est in quē resolvitur ꝓpositio: ut in subiectū ⁊ p̄dicatū appositio esse vel non esse. Quarto sic: alique sūt ꝓpōnes exponibiles in quib⁹ nō ponit sincathegreuma: g̃ male dicit in diffinitiōe ꝓpē sincathegreuma in ea positū. Quinto sic: oīs diuisio debet esse bimēbris: hz diuisio eoz que faciunt ꝓpositionē exponibilem nō est bimembris: ergo ipsa nō est bona.

Ad argumēta. Ad ꝑmū iſtoꝝ dicit ꝙ licet oīs ſcia ſit realis eo ꝙ ē habitus qualificatiuꝰ aīe: tm̄ nō oportet ꝙ obiectū illiꝰ ſciētie ſit reale: ſꝫ ſufficit ꝙ habeat aliquo mō fundamentū in re.

Ad ſecūdū dicit ꝙ expoſitio a qua ſumit ſillogiſmꝰ expoſitoꝝius bñ eſt ſpēs argumentatiōis: ſꝫ de illa nō eſt hic ad ꝓpoſitū ut patuit in ſecūdo notabili. Ad tertiū dicit ꝙ hic accipit expoſitio ꝓut attribuit ꝓpōibꝰ ⁊ nō terminis: qꝛ ꝓpoſitio eſt illud qō exponit. nec capitur ibi expoſitio ꝓ reſolutiōe que bñ conuenit termino tanꝯ illi in quē fit reſolutio. Ad quartū dicit ꝙ nulle ſūt ꝓpōnes exponibiles in quibꝰ nō ſit ſincathegreuma vel formaliter vel eq̄ualenter. Ad quintū dr ꝙ ꝫ diuiſio generis debeat eſſe bimēbris tm̄ diuiſio multiplicis equiuoci nō debet eſſe bimēbris: cuiuſmodi eſt pñs diuiſio.

Signa excluſiua ſūt illa in que exſignificatiōe ſua excluſionē ipoꝛtant ⁊ a qbus ꝓpoſitio redditꝛ excluſiua ut ſūt dictiōes tm̄ ſolū dūtaxat ⁊ ſimilia. Hec autē ſigna qñqz exponunt gratia aleitatis. qñqz uero gratia pluralitatis. qñqz ponūt in oꝛōne ſine negatione p̄cedenti uel ꝓñte. qñqz uero cū negatiōe. De iſtis aūt tales dant regule. Prima eſt ꝓpoſitio excluſiua ſine negatione exponit ꝙ copulatiuā affir. cuiꝰ ꝑma pars eſt p̄iacens excluſiue ⁊ ſecūda ps eſt negatiua ipoꝛtans negationē p̄dicati de oibꝰ aliis a ſubiecto: ut tm̄ hō eſt riſibilis. i. hō eſt riſibilis ⁊ nihil aliud ab hoīe eſt riſibile. Tm̄ apli dei ſūt duodecim. i. apoſtoli dei ſūt duodecim: ⁊ nō plures q̄z duodecim. Secūda regula excluſiua huiꝰ generis infert copulatiuā cōpoſitā ex duabꝰ exponentibꝰ ⁊ quālibet earū ſeoꝛſū ⁊ nō econuerſo. Tertia regula eſt ab excluſiua affirmatiua de terminis trāſpoſitis eſt bona ꝓña: ſi fiat excluſio gratia aleitatis ⁊ ecōtra: ut bñ ſequit: tm̄ aial eſt hō: ergo oīs homo eſt aial ⁊ econtra. Quarta regula ꝙ excluſiua ꝓtradictoꝛia prioꝛis exponitur ꝓ diſiūctiuā affirmatiuā de ptibꝰ contradicentibꝰ copulatiue: ut iſta nō tm̄ hō currit: nullꝰ hō currit: uel aliud ab homie currit. pz ex uirtute ꝓtradictiōis ⁊ ſic pz qualiter in eis ualet ꝓña. Quinta regula excluſiua i qua ponit ſola negatio ſequēs excluſionē exponit ꝓ unā copulatiuā cuiꝰ ꝑma ps eſt negatiua p̄iacens. ſecūda eſt affirmatiua in qua p̄dicatū affir. enūciat de quolibet alio a ſubiecto: ut tm̄ accidēs nō eſt ſubſtātia. i. accidens nō eſt ſubſtantia: ⁊ omne aliud ab accidēte eſt ſubſtantia. Ex hoc patet qualiter eius ꝓtradictoria ſit exponenda.

Poſtq̄z autoꝛ ſuperius determinauit de ꝓpoſitione exponibili in cōmuni ⁊ de his que reddunt ꝓpoſitionem exponibilem ponendo diffinitionē eius: ⁊ enumerando octuplicia ſincathegreumata aut ſaltem ſincathegreumatibus equiualentia: facientia ꝓpoſitionem exponibilem: hic conſequenter determinat de ſignis excluſiuis de quibus ꝓmiſit ſe determinaturū. Primo ſic diffiniens ſigna excluſiua dicens: Signa excluſiua ſunt que ex ſignificatiōe excluſionem important ⁊ a quibus ꝓpoſitio redditur excluſiua ut ſunt iſte dictiones: tm̄ ſolum ſolūmodo dūtaxat. Et dicitur notanter que ex ſignificatione excluſionē important ⁊ non que ſignificant excluſionē: quia ſigna excluſiua non dicunt ex eo ꝙ ſignificent excluſionem: ſed quia excercent eam: ut tm̄ ſolum. dictiones excluſiue dicunt ab excluſiōe exercita ⁊ nō ab excluſione ſignificata: ſicut ſecuris dicitur inſciſſura ab inſciſione exercita ⁊ nō ab inſciſione ſignificata: quia ſecuris nō ſignificat inſciſionē licet exerceat ipſū ſcindere ſed ſignificat ſecurim.

Primo ſciendum eſt ꝙ excluſio dupliciter intelligitur ſcilicꝫ ut concepta ⁊ ut exercita. Excluſio cōcepta deſignatur ꝑ illud nomen excluſio. Et excluſio exercita exercitio generali deſignatur per hoc verbum excludo: ⁊ per has dictiones tm̄ ⁊ ſolum intelligitur excluſio ut exercita exercitio ſpeciali: ſicut equitatio ſignificatur ut concepta ꝑ hoc nomen equitatio: ⁊ ꝑ hoc verbum equito ſignificat ut exercita ut cum aliquis exercet equitationē equitando.

Secundo ſciendū eſt ꝙ hec ſigna excluſiua qñqz excludūt gratia aleitatis: ut tm̄ homo eſt riſibilis. quandoqz vō gratia pluralitatis: ut tm̄ ſūt decem ꝓdicamenta. Quandoqz etiam ponunt negatiue: ut tm̄ animal rationale eſt homo. Quandoqz vō cum negatione precedente excluſionez: ut nō tm̄ aīal cur. Quandoqz vō cum negatione ſequente ſignum excluſiuū: ut tm̄ animal nō eſt ſubſtantia. Et quandoqz cum negatione ꝓpoſita ⁊ poſtpoſita ad ſignum excluſiuū: ut nō tm̄ homo nō eſt ſubſtantia: que contradicit illi in qua ſolum poſtponitur negatio. Unde aliter exponitur illa ꝓpoſitio que eſt ſine negatione. ⁊ aliter illa in qua ponitur negatio precedens excluſionem: ⁊ aliter illa in qua ponitur negatio ſequens excluſionem. ⁊ aliter ſua contradictoria: ſicut patebit in regulis ſic ſtatim declarandis

Tertio ſciendum eſt ꝙ ꝓpoſitio excluſiua ſine negatione ſumpta exponitur per copulatiuam affirmatiuaz: cuius ꝓma pars eſt ꝓiacens excluſiue ⁊ ſecunda pars ē negatiua importans negationē ꝓdicati ab omnibus aliis a ſubiecto: ut tantū homo currit id eſt homo currit ⁊ nihil aliud ab homine currit. vel ſic ꝑm alios homo currit: ⁊ nullus nō homo currit. vnde ꝓiacens ꝓpoſitionis excluſiue eſt ꝓpoſitio ſumpta ſine dictione excluſiua: cui tamen poteſt addi ſignum excluſiuuz ut illa ꝓpoſitio homo currit eſt p̄iacens illius tm̄ homo cutrit. Et ad excluſionem quatuoꝛ requiruntꝛ ſcilicꝫ illud quod excludit: illud a quo excluditur: illud reſpectu cuius excluditur: ⁊ ipſe actus excludendi: ut cum dicit ſolus homo currit. animalia alia ab homine ſunt id quod excludit: ⁊ homo eſt id a quo excludit ⁊ curſus eſt id reſpectu cuius excluditur. ⁊ illa dictio ſolus importat actum excludendi. vnde ꝓpoſitio affirmatiua excluſiua infert copulatiuam compoſitam ex duabus exponentibus: ⁊ quālibet earum ſeoꝛſum ⁊ non econtra: ut bene ſequitur tm̄ animal currit: ḡ animal currit ⁊ nihil aliud ab animali currit. bene etiam ſequitur tm̄ animal currit:

ergo animal currit: ⁊ similiter bene sequit: tñ animal currit: ergo nihil aliud ab aiali currit. Infert insup propositio exclusiua affirmatiua suam vlem de terminis transpositis: ut bene sequitur tñ aial est homo: ergo oīs homo est aial.

Quarto sciendū est ꝙ propositio exclusiua cōtra dictoria prioris. i. in qua ponit negatio precedens exclusionē exponitur p disiūctionē affirmatiuā de partibus contradicētibus partibus prioris copulatiue: ut ista: non tñ homo currit sic exponitur: nullus hō currit uel aliud ab hoīe currit. Unde partes affirmatiue copulatiue dicūtur contradicere partibus negatiuis disiūctiue sibi cōtradictorie: ut ista duo contradicūt: homo currit ⁊ nihil aliud ab hoīe currit: ⁊ nullꝰ homo currit uel aliquid aliud ab hoīe currit: quia sunt de partibus cōtradicētibus. Sed propositio exclusiua in qua ponitur solum negatio sequēs exclusionem exponitur p vnam copulatiuam: cuius ꝑma pars est negatiua precedens. ⁊ alia est affirmatiua in q̄ predicatum affirmatiue enūciatur de quolibet alio a subiecto ut tñ accidens est substantia sic exponitur: accidens nō est substantia: ⁊ omne aliud ab accidente est substantia. ⁊ sua cōtradictoria. s. illa in qua preponitur ⁊ postponitur negatio signo exclusiuo exponitur p disiunctiuam de partibꝰ cō tradicentibus partibus prioris copulatiue: ut ista: non tñ accidens non est substantia sic exponitur: accidens est substantia: uel omne aliud ab accidente non est substantia.

Sed contra predicta arguit ꝑmo sic: p signa exclusiua non intelligitur exclusio exercita: ergo contra ea que dicta sunt in primo notabili. Antecedens patet quia exercita exclusio nō significatur per illa signa: imo nihil itelligitur p aliquē terminū nisi p ipm significare significet: qū sit intellectū de re cōstituere.

Secundo sic: omne illud quod exponitur gra alietatis potest exponi gra pluralitatis: ergo male dicit ꝙ signa exclusiua qñq; excludunt gra alietatis ⁊ qñq; gra pluralitatis. Tertio sic: ista ē propositio exclusiua sine negatōe tñ pater in diuinis est essentia diuina: tñ non exponitur p copulatiuam affirmatiuam: cuius ꝑma pars sit precedens exclusiue. ⁊ secunda pars sit negatiua importans negationem predicati de omnibus aliis a subiecto: quia non sequitur: tantum pater in diuinis est essentia diuina: ergo pater in diuinis est essentia diuina ⁊ nihil aliud a patre est essentia diuina: quia exponētes sunt vere: ⁊ exposita est falsa: ergo. Quarto sic: non sequitur tñ animal est homo: ḡ animal est homo: ⁊ nihil aliud ab animali est homo: ⁊ tñ hō arguitur ab exposita ad suas exponētes ut notum est: ergo antecedens est verum: quia bene sequitur: oīs hō est aial: ḡ tñ aial est hō ab vli affirmatiua ad suam exclusiuā de terminis transpositis: ⁊ consequens est falsum. nam bene sequitur: nihil aliud ab animali est homo: ergo nihil nō idem animali est homo: quia nihil aliud ⁊ nihil non idem equualent. ⁊ vltra nihil nō idem animali est homo: ergo quodlibet idem animali est homo: q; quodlibet ⁊ nihil nō equipollent per primā regulam equipollentiaꝝ. Et vltra quodlibet idem animali est homo: ergo quodlibz animal est hō quod est manifeste falsum: ⁊ per consequens ista ad quam sequebatur: nihil aliud ab aiali est homo est falsa. Quinto sic: non sequitur: tñ animalia sunt sensibilia: ergo omnia sensibilia sunt animalia: quia antecedens est verum ⁊ consequens falsum. patet quia lapides sunt sensibiles: ⁊ tamen non sunt animalia: ergo arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem in terminis trāspositis non est bona ꝯnia.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ dr ꝙ ad hꝰ ꝙ aliqua dictō det intelligere aliquid nō oportet ꝙ aliquid significet: sed sufficit ꝙ ipm consignificet. Et quia signa exclusiua ꝯsignificant exclusionem exercitā: ideo eam dant intelligere. Ad secūdū dr ꝙ licz aliqñ illud quod exponitur gra alietatis posset exponi gra pluralitat]: ut ista exclusiua tñ animalia rationalia sunt risibilia potest exponi gra alietatis ⁊ gra pluralitatis: tñ propositio que est exponibilis gra alietatis non semper potest exponi gra pluralitatis: ideo non sumit simpliciter falsum.

Ad tertū dicit ꝙ ista de vi sermonis ⁊ ꝑm propriū sensum est falsa: quia hec dictio tñ magis respicit subiectū q̄ formaz subiecti: ⁊ excludit alium in masculino a consortio predicati: ideo debet sic exponi: tñ pater in diuinis est eētia diuina. i. pater in diuinis est essentia diuina: ⁊ tunc consequens est falsū sicut antecedens. Si vō excludit a forma subiecti sic bene exponitur modo dicto ante oppositū: quia tunc antecedens est verū sicut ⁊ consequēs. sensus enī huiꝰ est: tñ pater in diuinis est essentia diuina. i. ille cū quo nullus alius pater est essentia diuina in diuinis. quin enī dicimus: tñ pater in diuinis est essentia diuina non negamus filium ⁊ spiritū sanctū esse essentia diuina. Sed hoc dicentes significamus ꝙ illi simul cū eo non sunt pater. Ad q̄r tum dicitur ꝙ negatur antecedens ⁊ assumptū inde consequens videlicz ꝙ antecedens sit verum ⁊ consequens falsū. Et ad ꝯsequentias improbantes concedunt omnes dicta ista nihil non idem animali est homo: ergo quodlibet idē animali est homo: quia licz nihil non ⁊ quodlibet equipolleant: tamen nihil non idem animali ⁊ quodlibet idem animali non equipollent propter duas causas. prima est quia cum dicitur nihil non idem animali est homo: ambe negationes non feruntur ad eandem copulam: quia prima fertur ad est. alia vero ad hoc ꝙ dicitur existens. modo regule consequentiarum debent intelligi quando negatio inclusa in signo ⁊ alia postposita feruntur ad eandem copulam: ⁊ propter hoc ꝙ ille negationes ambe nō feruntur ad idem prouenit. Secunda causa est videlicz ꝙ ille due non sūt eiusdem subiecti: immo subiectum vnius est ens animali. s. secūde. subiectum vero alterius. s. prime est ens non idem animali. modo ad equipollentes requiritur ꝙ sint eiusdem subiecti. vnde equipollens istius nihil nō idē animali est homo est ista: quodlibet non idem animali nō est homo: ⁊ ille sunt eiusdē subiecti ⁊ predicati: ⁊ sūt ambe vere ⁊ negatiue ambe. si enim daretur ista: quodlibet idem animali est homo ut arguebatur taq̄ ei equipollens: tunc equipolleret affirmatiue. nam prima est simpliciter negatiua: ⁊ secunda est simpliciter affirmatiua. Ad quintum dicit ꝙ si sensibile teneatur vniuoce in ambabus: tunc consequentia est bona. ⁊ sicut antecedens est verum: ita ⁊ consequens. sed si sensibile teneatur equiuoce in illis scz in exclusiua pro sensibili actiuo: ⁊ in vniuersali de terminis trāspositis pro sensibili passiuo: sic non valeret consequentia. modo regula est intelligenda ꝙ ab exclusiua affirmatiua ad vniuersalem de terminis trāspositis est bona consequētia: si fiat exclusio gratia alietatis ⁊ termini teneantur vniuoce in ambabus.

Equit de signis exceptiuis. Dicuntur autem exceptiua que significant exceptionem alicuius contenti sub aliquo distributo: ut preter preterq̄z ⁊ sic de aliis. De quibus tales dantur regule. Prima est ꝙ omnis exceptio fit a toto in quantitate. Est autem totum in quantitate terminus cōmunis sumptus cum signo uniuersali: ut omnis homo preter sortem currit. Secunda regula est ꝙ dictio exceptiua non impedita facit terminū cōmunem supra quē cadit imediate supponere simpliciter: ut omne

animal ꝓter hominem est irrationale. Tertia regula ul'is affirmatiua exceptiua exponit copulatiue ꝑ tres exponẽtes categoricas. q̃rũ ꝓma affir. ul'e predicatũ de subiecto sũptũ cũ aliud ab. ⁊ in scda affirmat termin⁹ a quo fit exceptio: ut hic: oe aial ꝑt hoiez e irrõnale. i. oe aial aliud ab hoie e irrõnale: hõ e aial: hõ nõ e irrõ. Quarta regu. e: ul'is negatiua exceptiua exponit copulatie ꝑ tres exponẽtes. i q̃ꝫ prima ꝓdicatũ negat de subiecto sũpto cũ aliud ab. Jn scda affir. subiectũ de t̃mio q excipit Jn t̃tia affir. ul'e ꝓdicatũ de t̃mio excepto: ut hic: nullũ aial ꝓter hoiez est risibile expõit sic: nullũ aial aliud ab hoie e risibile: hõ e aial: ⁊ ois hõ e risibil'. Ex ist⁹ ꝑz q̃lit in istis exceptis ualeãt ꝓñie ab exponẽtib⁹ ad expositũ uel ecõtra: q̃re de eodem modo dicẽdũ est de ipsis sicut de copulatiuis quib⁹ exponunt ⁊c.

¶ Postq̃ supi⁹ autor determinauit de dictõib⁹ exclusiuis: h̃ consequẽter determinat de dictõib⁹ exceptiuis: Cui⁹ ordinis rõ est: q̃ dictões exclusiue secludũt ab aliquo actu plura tota distincta: aut plures earũ ptes. dictões aũt exceptiue solũ excludũt respectu alicui⁹ actus aliquod contentum sub aliquo distributo. ⁊ ideo ꝑz ordo.

Primo sciẽdum est q̃ autor in textu sic diffinit dictiones exceptiuas dicẽs Dictões exceptiue sunt que significãt exceptionẽ alicui⁹ contenti sub aliquo distributo: ut ꝓter ꝓterq̃ q̃ sic de alijs. ⁊ ponit ibi li q̃ loco gn̄is. est enim q̃ relatiuũ dans intelligere suũ añs qõ est sincathegoreuma qõ habet modũ gn̄is respectu dictõis exceptiue: ⁊ totũ resi duũ ponitur ad õfiaz omniũ alioꝝ sincathegoreumatũ reddentiũ ꝓpõnem exponibilẽ quoꝝ nullũ significat exceptio nẽ alicui⁹ ꝺtenti sub aliquo distributo.

Secũdo sciendũ q̃ ut dicit autor in textu ois exceptio fit a toto in quantitate. Cui⁹ rõ est: q̃ oportet illud qõ ve excipit q̃ sit ps fm actũ ꝺtẽta in eo a quo excipit. et q̃ sole ptes toti⁹ in q̃ntitate sunt actualit̃ cõtente in suo toto: ⁊ nõ ptes alioꝝ totoꝝ nisi habeant reductionẽ ad totũ in q̃ntitate: ideo exceptio fit in quantitate. Ex isto vere possumus colligere q̃ ad hoc q̃ aliq̃d excipiatur ab aliquo toto duo requirunt. ꝓmo q̃ illud sit ps illius a quo excipit fm actũ. ⁊ q̃ ptes subiectiue ⁊ in modo nõ sunt fm actũ in suo toto: ideo nõ ꝑñt excipi a suis totis.

Tertio sciendũ est q̃ exceptiua affirmatiua exponit copulatiue ꝑ tres exponẽtes sicut satis ad longũ dicit in textu. ⁊ si in ea ponat ꝓter. li ꝓter descẽdendo sub termino a quo fit exceptio debet mutari i aliud ab. vñ i exceptõe q̃ttuor req̃runt. s. excipiẽs qõ est duplex. s. ꝓncipale: ut ẽ intellectus: ⁊ instrumẽtale ut dictio exceptiua: terminus exceptiuus id a quo excipit: ⁊ actus respectu cui⁹ fit exceptio. ⁊ termin⁹ exceptus virtute dictõis exceptiue nõ impedite supponit simplicit̃: ⁊ oẽs alij termini ꝓpõnis exceptiue eodem modo supponũt sicut in ꝓeiacente. Sed exceptiua negatiua ꝺdictoria ꝓcedentis exponit disiunctiue ꝑ ꝓpõnes ꝺdicẽtes partib⁹ exponẽtib⁹ ipsam affirmatiuã ut ꝑz ꝓñz ꝺdictiõis. vbi gr̃a: ista exceptiua "Nõ omne aial ꝓter hoiez est irrõnale sic exponitur: omne aial aliud ab hoie nõ est irrõnale. ul' hõ nõ e aial: uel hõ e irrõnal'. Quarto sciendum est q̃ vlis negatiua exceptiua exponitur copulatiue ꝑ tres ꝓpõnes sicut clare deducit in textu. sed sua ꝺdictoria exponit disiunctiue ꝑ tres ꝓpõnes ꝺdicẽtes ꝓtibus copulatiue talis disiunctiue ꝺdictorie: ut ista: nõ nullũ aial ꝓter hominẽ currit: sic exponitur aliq̃ aial aliud ab homine currit: uel aliq̃s hõ nõ est aial: uel aliquis homo currit.

Cõtra predicta arg̃ꝓ sic: ꝓter ẽ dictio exceptiua: ⁊ tñ nõ sp̃ significat exceptõz: g̃ ⁊c. minor ꝓbat: q̃ in ista ꝓpõne: tu debes decẽ francos ꝓter viginti scuta: li ꝓter nõ significat exceptionẽ. nam sensus illi⁹ ꝓpõnis est: tu debes decẽ frãcos cũ .xx. scutis. Secũdo sic: exceptio fit a toto integrali ut ꝑz dicẽdo: totus sor. est in archa ꝓter pedẽ ergo male dicit in textu q̃ ois exceptio fit a toto in quantitate. Tertio sic: exceptio fit a toto vlí: ergo ⁊c. añs ꝑz dicendo hõ ratiocinat ꝓter sor. qui. est vesan⁹. Quarto sic: termin⁹ except⁹ nõ semp excipit simplr: ergo male dicit in textu q̃ dictio exceptiua facit terminũ cõem supra quẽ cadit supponere simplr. Añs ꝑz: q̃ termin⁹ exceptus excipit respectu alicui⁹ actus: mõ actiones sunt singulariũ ⁊ suppositoꝝ ꝓhemio methaphificoꝝ: q̃ sic termin⁹ except⁹ suppõit psonaliter ⁊ nõ simplr. Quinto sic: ista est vna ꝓpõ exceptiua: nullus hõ ꝓter asinũ currit: ⁊ tñ illud qõ excipit non ꝺtinet fm actũ in toto in q̃ntitate a quo excipit: ergo ille ꝺditiões assignate ad h̃ q̃ aliquid excipiat nõ sunt bone.

Ad argumenta. Ad primum dicit q̃ quãcũq̃ ꝓter accipit exceptiue semp significat exceptionẽ: ꝛ semp non tenet exceptiue ĩmo aliq̃n tenet negatiue: ut ego stabo ꝓter te. i. sine te. aliq̃n abstractiue: ut decẽ ꝓter duo sunt octo. i. remotis duob⁹ a decẽ remanẽt octo. ⁊ aliq̃n associatiue: ut tu debes decem frãcos ꝓter .xx. scuta. i. cũ .xx. scutis. Ad secundũ dicendũ est q̃ verũ est: ꝛ ꝓ totũ in q̃ntitate ꝑ. bis. intelligit totũ integrale sicut satis ꝑz in suis sincathegorematib⁹: vbi exp̃sse dicit q̃ exceptio fit a toto in quantitate ⁊ a toto integrali.

Ad tertũ dicit q̃ ibi nõ est vã exceptio ꝛ poti⁹ abusiua.

Ad q̃rtũ dicit q̃ ꝛ termin⁹ ꝓponẽs simpliciter suppo nat ꝓ re vlí: tñ h̃ fm habitudinẽ quã hz ad suppositã: ⁊ iõ vbicũq̃ supponit ꝓ suppositi ꝛ indeterminat. Ad q̃ntũ vr̃ q̃ ad h̃ q̃ aliq̃ ꝓpõ sit vere exceptiua tã ex pte rei q̃z ex pte modi enũciãdi requirit q̃ excipiat aliq̃d ab aliquo quod fert instantiã ei⁹ a quo fit exceptio: sic q̃ sit par fm actũ cõtenta in illo a quo excipit: sicut patuit in secũdo notabili: ⁊ peramplius patebit in sincathegoreumatibus.

¶ Equit̃ de reduplicatiuis dictionibus. Dicuntur autem reduplicatiue dictiones que important rationem fm quam aliud alteri attribuitur: ut inquantum fm q̃ ea ratione que est similis: de quibus tales dãtur regule. Prima est q̃ reduplicatiua presupponit aliquod predicatuz ineſſe alicui subiecto ⁊ denotat illud supra quod cadit imediate esse causam illius inherẽtie. Secunda regula ẽ: dictio reduplicatiua semper fertur ad predicatum: sed nunq̃z reduplicat ipsum. Tertia regula est: dictio reduplicatiua exponit copulatiue ꝑ quattuor exponentes affirma. quarum prima affirmat predicatum principale de subie/

cto. tertia affirmat predicatū principale de reduplicato uli. q̄rta est una cālis: in cui⁹ añte ponit dictio supza quā cadit reduplicatio de aliquo trāscēdēti. ⁊ in ꝑñte ꝑdicatū ꝑncipale affirmat de relatiuo illius trāscēdent⁹: ut hō inq̄ntū rōnal' ē flebil'. i. hō ē flebil': ⁊ hō ē rōnal': ⁊ oē rōnale est flebile. Quarta regula ē: ꝓpō reduplicatiua in q̄ ponit negatio post dictionē reduplicatiuā exponit copulatiue p q̄ttuoz exponētes: quarū ꝑma negat ꝑdicatū de subiecto principali. scda affirmat reduplicatū de eodē. tertia negat uli⁹ ꝑdicatū ꝑncipale de reduplicato. q̄rta est una causalis: in cui⁹ antecedente ꝑdicatū reduplicatū de uno transcēdēti affir. ⁊ in ꝑñte negat ꝑdicatū de relatiuo illi⁹ trāscendētis ut hō inquantū rōnal' nō est rudibil'. i. nullus hō est rudibil': ⁊ ois hō est rōnalis: ⁊ nullus rōnale est rudibile: ⁊ quia aliquod est rationale ipsum non est rudibile. Ex isto patet per legem cōtradicto. qualiter sunt exponende contradictozie istarum. Patet etiam q̄ in istis ualet cōfozmiter ꝑñia sicut in priozibus.

¶ Postq̄ autoz determiauit de dictiōib⁹ exceptiuis: Dic ꝓsequēter determiat de dictōib⁹ reduplicatiuis. Et rō ozdinis est q̄z dictōes reduplicatiue denotāt attributionē sicut apparebit p diffinitionē earū inferi⁹ ponēdā. Dictiōes vo exceptiue quodāmodo importāt sepationē ⁊ remotionē. mō attributio ⁊ remotio quodāmodo opponūtur. ⁊ q̄z opposita iuxta se posita magis elucescūt: ideo patet ozdo.

Primo sciendū est q̄ autoz in textu dictōes reduplicatiuas diffinit dicēs: Dictōes reduplicatiue dicunt q̄ importāt rationē fm quā aliq̄d alteri attribuit: ⁊ subintelligit sincathegzeumata: ita ut sit sensus: dictiones reduplicatiue sunt sincathegozeumata q̄ importāt rōnē ⁊c. totū residuū ponitur ad oꝛiaz alioz sincathegozeumatū quoz nulli cōpetit rō aliq̄d alteri attribuendi. vñ dictiones reduplicatiue sunt aduerbiū uł p:epositōes cū suo casuali: ut siit iste inquantū fm q:ea rōne ⁊ istis dictiōib⁹

Secūdo dicit ꝓpositio reduplicatiua ⁊c. sciendū est q⁹ ut dicit autoz in textu dictio reduplicatiua p:esupponit aliquod ꝑdicatū ineſſe alicui subiecto: ⁊ denotat illud supza qō cadit esse cām illi⁹ inherētie. vñ reduplicatio sic diffinit: Reduplicatio est enunciatio reiterata supza extremū ꝓpōnis denotās cām inherētie ꝑdicati cū subiecto. vñ in ꝓpōe reduplicatiua q̄ttuoz sunt ꝯsiderāda. s. subiectū ꝑncipale: ⁊ ꝑdicatū ꝑncipale: reduplicatū: ⁊ dictio reduplicatiua: ut in ista ꝓpōne: omne aīal est substātia inq̄ntū aīal: li ꝑmū aīal est subiectū ꝑncipale: li substantia est predicatū ꝑncipale māle: li inquātū est dictio reduplicatiua: ⁊ li aīal supza qō cadit fm ista

Tertio reduplicatiua est reduplicatum. sciendum est q⁹ ut dicit Alber. reduplicatio ⁊ distributio ex opposito se hūt: q: distributō incipit a subiecto diuidendo ptes eius ⁊ terminādo eas in receptōe predicati: sz reduplicatio ē ꝓprietas inchoans a ꝑdicato ⁊ terminata in subiecto. dictio nāq̄ reduplicatiua ut dicit text⁹ semp fertur ad predicatū sz nunq̄ reduplicat ipm. vñ reduplicatiua affirmatiua exponit p vnā copulatiuā habētem quattuoz ꝓpōnes cathegozicas affirmatiuas ptes sui. ⁊ reduplicatiua in qua ponitur negatio post dictionem reduplicatiuā silr exponit copulatiue p quattuoz exponētes sicut ad longum deducitur in textu.

Quarto sciendū est q⁹ copulatiua ⁊ disiūctiua de ptibus ꝯtradicēt⁹ cōtradicūt. ideo sicut reduplicatiua affirmatiua exponit copulatiue p q̄ttuoz affirmatiuas ꝓpositiōes: sic reduplicatiua ei ꝯtradictozia exponit disiunctiue p q̄ttuoz ꝓpōnes negatiuas cōtradicētes exponēt⁹ reduplicatiuā affirmatiuā: ut nō ois hō est aīal inq̄ntū sensitiuus: q̄ ꝯtradicit isti: ois hō est aīal inq̄ntū sensitiuus exponit sic: nō ois hō est aīal: uel nō omne sensitiuū est aīal: uel hō nō est sensitiu⁹: uł q⁹ aliq̄d nō est sensitiuū illud nō est aīal. uel sic ⁊ idem redit: aliq̄s hō non est aīal: uel aliq̄ sensitiuū nō est aīal: uel hō nō est sensitiu⁹: uel q⁹ aliq̄d nō est sensitiuū illud nō est aīal. ⁊ ꝯfozmit posset dici de cōtradictozia reduplicatiue in qua negatio ponit post dictionē reduplicatiuā: videlicz q⁹ exponitur disiunctiue p ꝓpōnes ꝯtradicētes ꝓpōnib⁹ exponēt⁹ suā ꝯtradictoziā: Exēpla facilia sunt intueri.

Cōtra predicta arguit primo sic: nulla ꝓpositio est reduplicatiua: ergo ḃ male diffinitur. Añs p3 q⁹ reduplicatio semp reduplicat subiectum: ⁊ sic debz dici de reduplicato extremo ⁊ nō ꝓpō reduplicatiua Secūdo sic ī ista ꝓpōe: ꝯgsco soz. inq̄ntū hō: ponit dictio reduplicatia: ⁊ tñ non est reduplicatiua ꝓpō: g̃ nō ois illa ꝓpō in q̄ ponitur dictio reduplicatiua est reduplicatiua. Tertio sic: hec est reduplicatiua hō est aīal inquātū hō: ⁊ tñ hō supza quē cadit reduplicatio nō est cā ꝑdicati: q⁹ hō nō est cā aīalis: sz ecōtra: g̃ reduplicatio nō denotat cām inherētie ꝑdicati cū subiecto. Quarto sic: dicēdo soz. scribit inq̄ntū potest ibi hec reduplicatio inq̄ntū non est nota inherētie ꝑdicati cū subiecto: ergo male dicitur in secūdo notabili q⁹ reduplicatio denotat cām inherentie ꝑdicati cū subiecto. Quinto sic: reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue p q̄ttuoz ꝓpōnes affirmatiuas: ergo eius cōtradictozia silr debet exponi copulatiue p q̄ttuoz ꝓpōnes negatiuas: q⁹ oppositoz eadem est disciplina: g̃ male dicit in q̄rto notabili

Ad argumenta. q⁹ exponit disiunctiue. Ad primū istoz dicit q⁹ licz ois reduplicatiua videat eē de reduplicato extremo. s. de reduplicato subiecto: nihilomin⁹ tñ q⁹ tal' reduplicatio fertur supza ꝑdicatū tota ꝓpō dicit reduplicatiua rōne sue ptis. s. rōne sui subiecti reduplicati supza ꝑdicatū. Ad secūdū dr q⁹ li inq̄ntū nō tenet ibi reduplicatiue sz specificatiue ita q⁹ est sensus: cognosco sortē inq̄ntū hō. i. ea rōne q̄ est hō. Ad tertiū dr q⁹ in secūdo notabili non dr q⁹ illud supza qō cadit reduplicatio sit cā ꝑdicati: sz dūtaxat q⁹ ē cā inherētie ꝑdicati cū subiecto. mō licz hō nō est cā aīal q̄ntū ad eē sz ecōtra: est tñ cā inherētie aīal' ad ipm. Ad quartū dicitur q⁹ duplex est reduplicatio: q̄dā est reduplicatio rei fm inherentiā alteri⁹ ad ipsam: ⁊ talis est nota cause inherētie: ut hō est aīal inq̄ntū hō. alia est reduplicatio modi in herēdi: ut soz. scribit inq̄ntū pōt: ⁊ de ꝑma ꝑncipaliť intelligit diffinitio. Ad quintū dicit q⁹ q⁹ copulatiua ⁊ disiunctiua de ptib⁹ ꝯdicētib⁹ ꝯdicūt: iō sicut reduplicatiua affirmatiua exponit p copulatiuā affirmatiuā: ita reduplicatiua ꝯdictozia ei⁹ exponit p disiūctiuā de ptibus ꝯdicentib⁹. ⁊ q⁹ etiā ꝯdictio in copulatiuis sicut ⁊ in oīb⁹ aliis hypotheticis pōt dari ferēdo negatōez ad copulā ꝑncipalē toti⁹ hypothetice: uł ꝓponēdo negatōez toti ꝓpōi: iō reduplicatiua ꝯdictozia reduplicatiue affirmatiue bñ possit exponi p copulatiuā ꝯdicētē copl'atiē exponēti reduplicatiuā affirmatiuā: sz q⁹ magł ē vsitat⁹ ꝑm⁹ mod⁹ dādi ꝯdictōz ī copl'atis ꝯō dic meli⁹ autoz q⁹ exponit p disiūctiuā q̄ p copl'atiuā.

Equit̃ de incipit ⁊ desinit. Pro quor expõe notãdũ ẽ q; rer q̃dã sũt q̃ruz acqrit̃ totũ ee sil' in instãti: ut hõ ul' binar⁹ sine b⁹ sit mediãte aliq̃ mutatõe successiua p̃cedẽte: ul'i ꝓductõe nãli: sine hoc sit sine aliqua alteratiõe p̃cedẽte: ut in creatõe angeli: q̃dã aũt sũt quorũ esse acqrit̃ successiue: ⁊ ps post ptẽ: ut sũt res nature pmanẽtes. quarũ denoiatio depẽdet a dño ꝓtrarij supza ꝓtrariũ sic albũ nigrũ: frigidũ ⁊ calidũ: ⁊ etiã res nature successiue. Etiã aliquar rerũ esse depdit̃ totũ sil' ⁊ in instãti: aliqua autẽ de pdit̃ successiue. Et fm has dr̃ias q̃ttuor dant̃ regule. Prima regula ẽ: propõnes de icipit i reb⁹ quar eẽ sil' acqrit̃ exponũt̃ p unã copulatiuã: cui⁹ pma ps ẽ affir. de pñti: scda nega. de ꝑito: ut nũc hõ icipit i. hõ nũc ẽ ⁊ imediate añ b⁹ nõ fuit. Scda regla: propõnes de icipit in reb⁹ quar eẽ acqrit̃ successiue exponũt̃ p unã copulatiuã: cui⁹ pma ps copulatie ẽ nega. de pñti scda ẽ affir. de futuro: ut hec: sor. icipit eẽ albus sor. nõ ẽ alb⁹ ⁊ imediate post hoc erit alb⁹. Tertia regula: propõnes de desinit rerũ quarũ eẽ sil' depdit̃:: exponit̃ p unã copulatiuã: cui⁹ pma ps est affir. de pñti. ⁊ scda ẽ nega. de futuro: ut sor. desinit esse hõ. i. sor. nũc est hõ ⁊ imediate post hoc nõ erit homo. Quarta regula ẽ propõnes de desinit quar in reb⁹ successiuis eẽ depdit̃ successiue exponũt̃ copulatiue p nega. de pñti. ⁊ alterã affirmati. ꝑito: ut hic sortes desinit esse albus. i. sor. nũc nõ est albus ⁊ imediate ante hoc fuit albus. Ex istis patet quõ contradictorie istarũ sunt exponẽde: ⁊ quõ in ipis ualet consequẽtia.

¶ Postq̃ autor determinauit de dictõib⁹ reduplicatiuis hic oñter determinat de istis duob⁹ vbis incipit ⁊ desinit. Et rõ ordinis ẽ: qr exponibilitas ꝓpõnis reduplicatiue fũdatur supza principiũ mũle ipsius ꝓpõnis reduplicatiue. s. supza subiectũ. est enĩ reduplicatio forma subiecti reduplicata supza pdicatũ. ſz exponibilitas ꝓpõnũ de incipit ⁊ desinit magis se tenet ex parte predicati formalis. s. ex parte verbi. Et ita patet ordo.

Primo sciẽdum est q; ut dicit autor in textu: q̃daz sunt res q̃rũ eẽ totũ acqrit̃ sil': ⁊ iste sunt pmanẽtes. alie sũt q̃rũ eẽ acqrit̃ successiue ⁊ ps post partẽ: ut sunt res nature pmanẽtes: q̃rũ denoiatio depẽdet ad modũ p̃trarũ sicut albũ ⁊ calidũ. ⁊ etiaz res nature successiue ut motus. vñ res permanẽtes ⁊ successiue differũt q̃ttuor modis. ꝓmo qr eẽ rerũ pmanentiũ est totũ simul. esse aũt rerũ successiuarũ capiendo entia successiua duob⁹ ꝑdictis modis nõ est sil': sed in successione. differũt secũdo qr ptes rerũ pmanentiũ sunt oẽs sil': ptes vo rerũ successiuarũ nõ sunt sil' ſz vna post aliã differũt tertio sicut cã ⁊ effect⁹. pmanẽtia enĩ sunt cã successiuorũ. prioza fm naturã: successiua vo posteriora. differũt q̃rto qr res pmanẽtes sunt in se terminate: sed res successiue nõ hñt in se terminos: ut motus fm ꝓpriũ eẽ successiuũ nõ hz terminũ ſz terminat̃ ad res pmanẽtes: ut alteratio ad q̃litatẽ ⁊ augmẽtatio ad q̃ntitatẽ ⁊c.

Secũdo sciẽdum est q; rei nature pmanentis q̃ in eẽ fieri ⁊ ꝺseruari nõ dependet a re successiua ⁊ rei pmanẽtis quantũcunq; depẽdet ab alia dat̃ primũ instans esse quo ad inceptionẽ: sic q; verum est dicere: iam est ista res ⁊ imediate añ b⁹ nõ fuit. Et rei nẽ successiue dat̃ vltimũ ĩstãs nõ eẽ quo ad inceptõez: ut ista res nõ est ⁊ imediate p⁹erit.

Tertio sciendũ est q; ista duo vba incipit ⁊ desinit dicũt inceptionẽ ⁊ definitionez. ſz definitio ⁊ inceptio nõ sunt nisi in terminis initialib⁹ ⁊ finalib⁹ rerũ ⁊ tñ vltra terminũ finalem nihil est de re: neq; añ terminus initialẽ aliq̃d est de re eo q; tota res intra totos suos terminos claudit̃: iõ h vbũ desinit qñ dicit terminũ finalẽ rei p̃ pri⁹ dat intelligẽ pñs: ⁊ oñter ꝓuationẽ futuri: ⁊ h in pmanentib⁹. ſz in successiuis ꝑteritũ terminatũ ad pñs ⁊ oñter ꝓuationẽ pñtis. ⁊ incipit quod dicit terminũ initialem rei dat intelligere pñs ⁊ p̃riuationẽ ꝑteriti: ⁊ h in reb⁹ pmanẽtibus. ⁊ in successiuis p̃ pri⁹ ponit futur terminatũ ad pñs: ⁊ p posteri⁹ p̃riuationẽ pñtis: qr res successiue non sunt in ꝓncipio sui sed post ipm p̃incipiũ sicut sũt res pmanẽtes.

Quarto sciendũ est q; ista duo vba incipit ⁊ desinit q̃q; adiũgunt̃ pmanẽtib⁹ ⁊ successiuis q̃ differunt spẽ hñt rões differẽtes spẽ eo q; dicũt motũ qui capit spẽm a suis terminis ⁊ potissime a termino ad quẽ. ⁊ qr alia est rõ hor vbor incipit ⁊ desinit cũ pmanẽtibus: ⁊ alia cũ successiuis sicut supius patuit Jõ aliter exponunt̃ ꝓpõnes de incipit ⁊ desinit in rebus pmanentib⁹ q̃ successiuis: qr in pmanẽtibus affirmatiue de incipit exponũtur p unã copulatiuã: cui⁹ pma ps ẽ affirmatiua de pñti: ⁊ alia est negatiua de ꝑterito: ut ista hõ incipit eẽ sic exponitur: hõ nũc est ⁊ imediate ante h nõ fuit. ſz in reb⁹ successiuis exponit̃ p unã copulatiuã. cui⁹ pma ps est negatiua de pñti: ⁊ secũda affirmatiua de futuro: ut hõ incipit eẽ albus sic exponit̃: hõ nõ est nũc albus ⁊ imediate post erit albus. ⁊ simili modo dicendũ est de ꝓpõnib⁹ de desinit sicut apparet satis in textu. negatiue vero de incipit ⁊ desinit exponunt̃ p copulatiuam expositã de partibus oppositis partibus copulatiue per quam exponitur affirmatiua de ipsis.

Cõtra predicta arguitur primo sic: mot⁹ celi est cã istor inferiorũ q̃ ut in pluribus sunt pmanẽtia: nõ ergo pmanẽtia sunt cã successiuor. tenet oñtia qr idẽ nõ est cã ⁊ effectus respectu eiusdẽ. Secundo sic: cuiuslibet rei est termin⁹ intrinsec⁹: ergo male dicit̃ q; res successiue nõ hñt in se terminos ad quos terminant̃. Tertio sic: incipit ⁊ desinit sunt eiusdẽ rõnis in pmanẽtib⁹ ⁊ successiuis: g̃ semp eodem modo debent exponi ꝓpõnes de incipit ⁊ desinit in pmanẽtibus ⁊ successiuis. añs pz qr incipit semp denotat inceptionẽ qr ẽ rõ ei⁹: ⁊ desinit definitionẽ: Quarto sic: pmanẽtia nõ differũt a successiuis de incipit ⁊ desinit in ipsis. añs pz: qr albũ ⁊ nigrũ sunt entia pmanẽtia in esse: ⁊ sunt successiua qr esse eor acquirit̃ successiue. Quinto sic: posito casu quia sortes sit in principio sui fieri ista est vera. sortes incipit eẽ et tamen ista est falsa: sortes est nũc ⁊ imediate ante nõ fuit qr vna pars istius copulatiue est falsa. s. ista imediate ante non fuit posito q; alia pars copulatiue sit vera. s. sortes nũc est: qr propositio de pñti ponit affirmationẽ de ꝑterito ⁊ futuro veram: ex eo q; pñs est finis ꝑteriti ⁊ initiũ futuri.

Ad argumenta. Ad primum istorum dicit q licz aliq̃ successiua sit cā pmanētiū: sic mot⁹ celestis ē cā pmanētiū h̄ inferi⁹ existentiū: tm̄ simplr loquēdo ⁊ a toto gnē pmanētia sūt cā successiuoꝝ. Ad secūdū dr q licz cuiuslibz rei sit termin⁹ intrinsec⁹ fm essentiā: tm̄ in plurib⁹ nō est termin⁹ intrinsec⁹ fm eē sic mot⁹ rei sūt̄ eē successiuū: sz bñ hz terminū q̃ hēat eē successiuū: sz bñ hz terminū q̃ hz eē pmanēs: sic iste mot⁹ q̃ est alteratio determinat ad q̃litatē. ⁊ h̄ capit successiuū put distinguit ꝺ̄ra quodcūq; pmanēs videlz spāliē ⁊ nō gnāliꝛ

Ad tertiū dicit q̃ lz incipit ⁊ desinit sint eiusdē rōnis generalis in pmanētib⁹ ⁊ successiuis: qz semp importāt inceptionē aut desitionē: nō tm̄ sunt eiusdē rōnis spālis sicut tactū est in ꝓncipio ꝓmi notabil: Quare aliē exponit ꝓpō ness de incipit ⁊ desinit in pmanētib⁹ ⁊ successiuis. Ad quartū dicit q capiēdo successiuū ꝓ eo q̃ q̃n fit est ⁊ q̃n factū est nō fit nihil idē est successiuū ⁊ pmanēs: sz si capiat successiuū ꝓ eo cui⁹ eē acq̃rit successiue sic aliq̃d possit eē successiuū ⁊ pmanēs ut tactū ē in ꝓncipio ꝓmi notabil: non tm̄ de tali pmanētia de q̃ est h̄ ad ꝓpositū: qz ibi capit res pmanēs solū ꝓ illa cui⁹ eē in ĩstanti acq̃rit. Ad q̃ntū dr q lz idē instans mālit sit instans p̄tis ⁊ p̄teriti: nō tm̄ ē idē formaliē instans: ⁊ iō nō oportet q̃ vna ꝓpō affirmatiua de p̄ti semp ponat affirmatiuā verā de p̄terito.

Equitur de infinito: Cui⁹ quedam solent assignari distinctiones. Prima ē q̃ infinitū quinq; modis sumitur. Uno modo negatiue: ⁊ est illud quod non est finitū nec aptū natum finiri: ut punctus uł deus. Alio mō priuatiue: ⁊ est illud quod nō est finitū sz aptū natum est finiri: ut motus nōdum perfectus est infinitus. ⁊ illud est triplex ſ. infinitū per appositionez: ut numerus. infinitū per diuisionē: ut continuū. ⁊ infinitum per appositionē ⁊ diuisionē simul sicut est tempus. Secunda diuisio est de infinito quo distinguunt omnes modi p̄cedentes q̃ aliud dicitur infinitū in actu quod est quantū non determinatū. aliud est infinitū in potentia. aliud dicitur infinitum quo ad nos tm̄ ⁊ nō fm rem. Tertia distinctio est q̃ infinitū capit uno mō significatiue ut est termin⁹ cōis: ⁊ sic significat q̃litatē rei subiecte uł p̄dicate: ut q̃ dicit mot⁹ ē infi. Alio mō sumit sincathegreu. nō ꝓut dicit qualitatē rei sbiecte uł p̄dicate sz qualr se hz sbiectū in ordine ad p̄dicatū: ⁊ sic nō ē termin⁹ cōis sz ē dispō subiecti ⁊ signū distri. ⁊ de his dant tres regule. Prima est regula est: infinitū sincathegreu. captū positū in subiecto facit terminū sequentē ꝓ re stare cōfuse tm̄ ut hic: infiniti hoies erūt hoies: supponit ꝓfuse nō tm̄ mobilit. Secūda regla: ꝓpō de infi. sincathe. capto exponit ꝑ unā copulatiuā. cui⁹ ꝓma ps affirmat p̄dicatuz de subiecto sūpto sub aliqua qualitate cōtinua uł discreta. ⁊ alia negat p̄dicatū in esse tali subiecto fm determinatā quātitatē ut ista: infiniti hoies currūt exponit: aliq hoies currūt ⁊ nō tot q̃n plures duobus uel trib⁹. uel sic: aliq hoies currūt: ⁊ quod libet plures. Tertia regula: ꝓpō de infi. capta significatiue exponit ꝑ unā copulatiuā cui⁹ ꝓma ps affirmat quātitatē de subiecto. ⁊ secūda negat terminū illi⁹ quātitatis: ut hic: linea est infi. i. linea est quāta ⁊ nō hz t̄minū sue q̃ntitatis: ⁊ hoc si infinitū sit in p̄dicato. sed si sit in sbiecto ꝓma affirmat p̄dicatū de subiecto quāto ⁊ secūda negat terminū illi⁹ quantitatis: ut hic: aliq̃d coꝛ. infi. ē albū. i. aliq̃d coꝛp⁹ albū ē q̃ntū ⁊ idē coꝛp⁹ nō hz terminū sue quātitatꝭ. Et oꝛ negare t̄minū illi⁹ quātitatis fm q̃d dicit infi. ita q̃ si sit infinitū actu negād⁹ ē t̄min⁹ quātitatis actual. sz si in potētia ita q̃ sit infinitū fm quātitatē potētialē tm̄ ⁊ nō fm actualē negād⁹ ē t̄min⁹ q̃titatꝭ potētial: ⁊ nō actual siue sit infinitū fm appositionē uł fm diuisionē. Postq̃ autoꝛ supius determinauit de incipit ⁊ desinit: h̄ consequēter determinat de infinito. Rō oꝛdinis ē qz desinit ostēdit positiue finē rei eo q̃ significat definitionē ei⁹. infinitū vo designat finē rei ꝓpriatiue: qz significat carētiā finis sic sat̄ apperꝑ vim nois. infinitū enī dr ab ī q̃ ē nō ⁊ finitū q̃si nō finitū. i. sine fine. ⁊ qz hui⁹ ꝓcedit ꝓpriatōez: iō pz oꝛdo.

Primo sciendū est q̃ ut dicit Aristo. iij. phisicoꝝ infinitū dr q̃nq; modis. Primo modo negatiue. ſ. q̃ nō est aptū natū trāsiri: ⁊ h̄ modo dr vox inuisibilis sicut infinitū intrāsibile. Secūdo modo dr infinitū q̃ q̃ntū est de se potest trāsiri: nō tm̄ a nobis ꝓpē impedimentū ut ꝓfūditas maris dr infinita. Tertio mō dr infinitū q̃ pōt trāsiri etiā a nobis: sz h̄ est vix ⁊ cū magna difficultate ⁊ sic itur vsq; ad indiam dicitur infinitum. Quarto modo dicitur infinitū quod habet tranſitum inconsumabilem ꝓpter eius extēsionē infinitā: ut si eēt aliqua magnitudo nō hñs terminos illa eēt infinita. Quinto modo dicitur infinitū fm diuisionē ut in magnitudinib⁹: aut fm appositionē ut in numeris: aut in vtroq; modo ut in tpe.

Secūdo sciēdum est q̃ Pe. hiſ. in textu reducit istos q̃nq; modos ad duas diuisiones q̃rū prima est q̃ infinitū q̃nq; sumitur negatiue: ⁊ est illud q̃ nō est finitū nec aptū natū finiri: ut punctus uł deꝰ. Alio modo sumit ꝓpriatiue: ⁊ ē illud q̃ nō ē finitū: est tm̄ aptū natū natū finiri ut mot⁹ nōdū ꝓfect⁹: ⁊ ē istud triplex. ſ. infinitū p appositiōez tm̄ ut in numer: qz dato quocūq; numero adhuc potest dari maioꝛ. iiſinitū p diuisionē tm̄ ut in cōtinuis: quia dato quocūq; ꝺ̄tinuo utputa bicubito illud est

diuisibile in infinitū diuidēdo in ptes eiusdē ꝓportionis. Et infinitū p appositionē ⁊ diuisionē simul sicut est tps. est enī tps infinitū quo ad diuisionē: qz est ōtinuū. ⁊ est infinitū p appositionē qz est numer⁹ motus. Scōa diuisio est de infinito qua oēs distinguūtur modi precedentes: qz aliqd dicit infinitū in actu qō est q̄ntū nō terminatū ut ē magnitudo carēs terminis. aliud est infinitū in potētia ut sunt cōtinua. aliud est infinitū quo ad nos ut ꝓfunditas maris.

Tertio sciendū est cum textu ꝙ infinitū sm ꝙ subserunt propositio adhuc potest capi duob⁹ modis. Uno modo significatiue cathegorematice: ⁊ sic ē termin⁹ cōis significās q̄ntitatē rei subiecte uel predicate: ut qū dr mūd⁹ est infinit⁹ infinitū est albū: ⁊ tūc est nomē substātiuū. Alio modo capit sincathegorematice nō ꝓut dicit q̄ntitatē rei: sed ꝓut dicit qualitē se hz subiectū in ordine ad predicatū: ⁊ sic est nomen adiectiuū: nec est terminus cōis significās rem subijcibilē aut predicabilem: sed est dispositio subiecti ⁊ signū ⁊ ipsum positū in subiecto facit terminū seq̄ntē stare confuse tm̄ nō tm̄ mobiliter: qz hz supponat ꝙ quolibet suo supposito nō tm̄ sub eo pōt fieri descensus.

Quarto sciendū est ꝙ ꝓpositio de infinito sincathegorematice capto exponit⁹ p vnam copulatiuā cui⁹ ꝑma ps affirmat ꝑdicatū de subiecto sūpto sub aliq̄ q̄ntitate ōtinua uel discreta: ⁊ secūda negat predicatum inesse tali subiecto sm determinatā q̄ntitatē: ut ista infiniti boues currūt sic exponit⁹ aliquot boues currūt ⁊ nō tot quin plures duobus uel trib⁹. uel sic aliquot boues currunt ⁊ quotlibet plures. sed ille de infinito sincathegorematice seu significatiue capto exponūtur p vnam copulatiuam cui⁹ prima ps affirmat q̄ntitatē de subiecto: ⁊ secūda negat terminū illi⁹ quātitatis: ut hec ꝓpō: linea est infinita sic exponit⁹ linea est quanta ⁊ nō habet terminū siue q̄ntitatis. ⁊ hoc est intelligēdū si li infinitū sit in predicato: qz si sit in subiecto exponūtur p vnam copulatiuā cui⁹ prima pars affirmat predicatū de subiecto quanto: ⁊ secūda negat terminū illius q̄ntitatis: ut hec aliqō corpus infinitū est albū: sic exponitur: aliqō corp⁹ est albū ⁊ illud corpus nō habet terminū siue q̄ntitatis. Et oportet negare terminū illi⁹ q̄ntitatis sm quē dr infinitū. Ita ꝙ si sit infinitū in actu negandus est termin⁹ quantitatis intellectual'. Et si sit infinitū in potētia negādus est termin⁹ q̄ntitatis potētial' ex quibus possum⁹ colligere siue infinitū capiat cathegorematice seu significatiue siue sincathegorematice semp reddit ꝓpōnē exponibilē hz b⁹ poti⁹ faciat qū tenet sincathegorematice.

Cōtra predicta arguit⁹ ꝑmo sic: qō habet positionē in ōtinuo est finitū igit⁹ pūctus est finit⁹: ⁊ sic male exēplificat de puncto dū dicit ꝙ pūctus est infinit⁹ negatiue: qz nō est finit⁹ nec aptus natus finiri. aīs pz: qz qō hz positionē in ōtinuo est terminatū: Secūdo sic: sola signa vlia ⁊ negatōes cōfundunt: hz infinitū nō est signū vle nec est negatio: g̃ non facit terminū seq̄ntē se stare confuse. Tertio sic: ꝓpō exponibil' est intelligibil' ⁊ apprehensibilis ab intellectu exponēte: hz ꝓpō de infinito nō est apprehensibil' ab intellectu: qz intellectus ⁊ natura abhorret infinitū: g̃ ꝓpositio de infinito nō est exponibil'. Quarto sic: ista est de infinito: quantitas ē res natural': ⁊ tm̄ nō est exponibilis: g̃ non ois ꝓpositio de infinito est exponibil'. Aīs pz qz infinitū est passio q̄ntitatis. mō posito subiecto ponit⁹ ꝓpietas ei⁹ eo ꝙ se ꝯsequit ōuertibiliter: ⁊ sic posita q̄ntitate ponit⁹ infinitū qō est passio ei⁹. Quinto arguitur sic: hec nō est exponibil' linea est infinita: g̃ male exponitur in textu. aīs pz qz in ea nō est aliqō sincathegoreuma qō req̄rit⁹ ad ꝓpōnem exponibilem. nā hoc predicatum infinita tenetur cathegorematice.

Ad argumenta. Ad primū istor dicit⁹ ꝙ oē illud qō hz positionē in ōtinuo tanq̄ ps q̄ntitatiua ei⁹ est finitū actu ⁊ infinitū i potētia: qz nullū ē ōtinū q̄n bēat extrēa ipm determinātia. Sz nō oz de oī illo qō hz positionē in ōtinuo tanq̄ ps cētialis ei⁹: cuiusmodi ē pūct⁹. Ad secūdū dr ꝙ infinitū includit negatōez: rōne cui⁹ pōt ꝓfūdē: ⁊ iō ab auctore i textu vocat signū distributiuū. Ad tertiū dr ꝙ hz nā ⁊ intellect⁹ abhorret infinitū in actu nō tm̄ infinitū in potētia: ⁊ sic hz intellect⁹ nō apphēdat infinitū in actu tanq̄ ens positiuū: tm̄ apphēdit infinitū tanq̄ ens ꝓuatiuū p apphēsionē finiti. ⁊ sm̄ic ad b⁹ ꝙ exponat ꝓpōnē de infinito tanq̄ ab eo cognitā. Ad q̄rtū dr ꝙ hz posito subiecto ponat⁹ passio subiecti tm̄ nō dat intelligē suā passionē. Et iō q̄ntitas nō dat intelligē infinitū: qz pri⁹ nō dat intelligē posteri⁹: q̄re illa ꝓpō nō ē de infinito. Ad q̄ntū dr ꝙ hz infinita teneat⁹ cathegorematice tm̄ eq̄pollzvni sincategorematice: ⁊ iō reddit ꝓpōnē expōibilē.

Equit⁹ de compatiuis ⁊ suplatiuis de quib⁹ tales dātur regule.

Prima est: propositio hns cōpatiuū prope captū ⁊ nō abusiue exponit⁹ affir. p tres exponētes: Quarū ꝑma affirmat positiuū de re excedēte respectu rei excesse: ut hic sor. est albior asino. i. sor. ē alb⁹ ⁊ asin⁹ est albus: ⁊ sor. est magis alb⁹ q̄z asin⁹: uel negādo equalitatē forme rei excesse respectu excedētis: ut sor. est alb⁹ ⁊ asin⁹ est alb⁹: ⁊ asin⁹ nō est eq̄ alb⁹ sicut sortes. De suplatiuo aūt alia dat⁹ regula q̄ talis est: Suplativ⁹ distribuit cōem terminū sequentē qui significat rem excessā ut leo est fortissimus animaliū: ibi animal distribuit. Tertia regula Suplativ⁹ prope tē tus denotat rem excessam ꝙuenire rei excedenti. pz qz hec est impropria: leo est fortissim⁹ lincū. Quarta regula: propositio de suplatiuo prope capto exponit⁹ copulatiue p tres exponētes. quarū ꝑma affirmat positiuū de re excedēte. secūda affirmat idem de re excessa. tertia negat uliter excessum de re excessa p respectū ad rem excedentem ut hic: rosa est pulcherrima florum. i. rosa est pulchra ⁊ oīs flos ē pulcher: ⁊ nullus flos est pulchrior rosa. tertia exponēs dz esse aliqua affirmās de re excedēte excessū p respectū ad rē excessaz acceptā uliter: ut dicēdo rosa ē pulchrior oīuz florū. Et oēs ꝓpōnes de maximo ⁊ minimo ⁊ alijs suplatis his duob⁹ modis pñt exponi: dūmō ibi ponat⁹ gtūs importās rē excessā: sz si non ponat⁹ ibi gtūs dz omitti ⁊tia exponēs: ut hic sor. ē fortissi. horz. i. sor. ē fort⁹ ⁊ null⁹ hō ē fortior ipo. Et ꝯtradictorie istarū semp hñt exponi p disiunctiuas de ptibus ꝯtradicētibus.

¶ Postq̃ autor superi⁹ determinauit de infinito: hic ꝛsequẽter determiat de cõpatiuis ⁊ suplatiuis. Et rõ ordis est q⁹ infinitũ iportat quẽdã excessũ finis p cõparationẽ ad finitũ: ꝫ excessus iportat̃ p cõpatiuũ ⁊ suplatiuũ: g̃ pz ordo.

Primo sciendũ est q⁹ cõpatiuus ⁊ suplatiu⁹ pñt teneri dupliciṫ. vno mõ ꝓprie. alio mõ abusiue. Uñ cõpatiu⁹ ⁊ suplatiu⁹ tenent̃ ꝓprie qñ id qõ cõparat̃ ⁊ illud cui cõparat̃ pticipant ꝓprietatẽ in qua cõpant̃ ut plato ẽ fortior iohãne. vel plato est fortissim⁹ boiuz. ibi plato ⁊ iohãnes pticipant fortitudiẽ: ꝫ tenent̃ ipropꝛie qñ illud cui cõparat̃ nõ pticipat ꝓprietatẽ fm quã fit cõparatio ⁊ hoc fit trib⁹ modis. Primo mõ qñ ponit̃ cõparatiu⁹ aut suplatiu⁹ loco positiui: ut dicẽdo iste est senior. nõ addẽdo respectu cui⁹ sit senior. li senior ponit̃ ibi ꝓ sener: ita q⁹ est sensus iste est senior. i. sener. Secundo mõ qñ ponit̃ id qõ cõparat̃ cũ forma iportãte excessuz sine eo cui cõpar̃: ut dicendo nicolaus est sanctissim⁹. aut saltẽ si ponat̃ id cui cõparat̃ ⁊ illud nõ pticipat formã cõparatiõis: ut deus ẽ melior diabolo. ibi li melior tenet̃ abusiue. Tertio mõ qñ cõparatiu⁹ ⁊ suplatiu⁹ icludũt cũ hoc aduerbo min⁹ positiuũ oppositũ suo ꝓprio positio: ut ibi fornicatio ẽ melior adulterio. sensus enĩ est fornicatio est min⁹ malũ q̃ adulteriũ.

Secũdo sciendũ est q⁹ in excessu cõparatiõis importato p cõparatiuũ ⁊ suplatiuũ q̃tuor requirũt̃. Primũ est excedẽs seu id qõ cõparat̃. Secũdũ est excessũ seu id cui cõparat̃. Tertiũ est id ī quo cõparant̃ siue in quo fit cõparatio. Et quartũ est excessus in eo ī quo fit cõparatio. verbi grã: ut hic sortes est fortissimus boiuz. sortes est excedẽs seu id qõ cõparat̃. li boiuz est excessum seu id cui cõparat̃ sortes. Et iste suplatiu⁹ fortissim⁹ qui dicit fortitudinẽ: ⁊ excessus ille⁹ fortitudinis est id in quo fit cõparatio: q⁹ sortes habet fortitudinẽ ⁊ etiã habet eam in

Tertio excessu respectu aliox hominũ. sciendũ est q⁹ ꝓpositio de cõparatiuo ꝓprie capto ⁊ nõ abusiue exponit̃ copulatiue p tres exponentes. Quaꝝ ꝑma affirmat positiuũ de re excedẽte. Secũda affirmat eũdez de re excessa. Et tertia affirmat excessũ. i. formã fm quã fit cõparatio cũ excessu iportatã seu designataz de re excedẽte respectu rei excesse: ut ista sortes est albior asino. sic exponit̃ sor. est alb⁹: asinus est albus: ⁊ sortes ẽ magis albus q̃ asinus. Et hoc ẽ intelligendũ si ille cõpatiuus albior teneat̃ affirmatiue: q⁹ si teneat̃ negatiue debet exponi negando qualitatẽ forme in excesso respectu excedẽtis: ut sortes est albus: asinus est albus: ꝫ nõ est eque alb⁹ sicut sortes. Põt etiã exponi ꝓpositio de cõparatiuo affirmatie sũpto grãmaticaliṫ siṫ sortes ẽ albior platone. i. sortes ẽ magis albus q̃ plato. Uñ valde obseruandũ est in exponẽdo q⁹ ꝑmin⁹ nõ distribuit̃ ī expꝛsita ñ distribuat̃ ī exponẽtib⁹.

Quarto sciendũ est q⁹ termin⁹ significãs rem excessam sequẽs suplatiuũ supponit distributiue: ut leo est fortissim⁹ aialiũ. li aialiũ distribuit̃. vnde ꝓpositio de suplatiuo potest exponi affirmatiue ⁊ negatiue fm q⁹ suplatiuus põt teneri negatiue ⁊ affirmatiue: ⁊ qñ tenet̃ negatiue exponit̃ copulatiue p tres exponẽtes: quarũ ꝑma affirmat positiuũ de re excedente. ⁊ secũda eũdẽ de re excessa. ⁊ tertia negat vlter excessũ de re excessa p respectũ ad rem excedentẽ: ut ista rosa est pulcherrim⁹ florũ: sic exponit̃ negatiue. Rosa est pulchra: ois flos ẽ pulcher ⁊ nullus flos ẽ pulchrior rosa. ⁊ dicit̃ iste suplatiu⁹ pulcherrim⁹ bic teneri negatiue: nõ q⁹ supꝛa ipsũ ferat̃ negatio sicut si dicerẽt nõ est pulcherrim⁹. Sz dicit̃ teneri negatiue eo q⁹ excessus seu forma cõpatiõis negat̃ de re excessa respectu rei excedẽtis. Sz ꝓpositio de suplatiuo affirmatiue tento debet exponi copulatiue p tres exponentes: quaꝝ ꝑma affirmat positiuũ de re excedente: ⁊ secũda eũdem de re excessa ⁊ tertia affirmat excessuz de re excedẽte p respectũ ad rem excessam vlter acceptã: ut ista rosa est pulcherrimus florũ sic exponit̃ affirmatiue: rosa est pulchra ⁊ ois flos est pulcher: ⁊ rosa est pulchrior oi flore. Et dicit̃ suplatiu⁹ bic teneri affirmatiue: q⁹ forma fm quã fit cõparatio affirmat̃ de re excedente p respectũ ad rem excessam. Et ista q̃ dicta sũt debẽt itelligi de ꝓpõnib⁹ de suplatiuo ī q̃b⁹ ponit̃ gtũs plꝰalis: q⁹ si nõ ponat̃ gtũs plꝰalis tũc solũ dz exponi p duas exponẽtes: ⁊ dz obmitti secũda exponẽs. ut ista sortes ẽ fortissim⁹ bõ. sic exponit̃ sortes est fortis bõ ⁊ null⁹ est fortior ipso. Et ꝺdictorie tã ꝓpõnũ de cõparatiuo q̃ de suplatiuo debẽt exponi p diuũctiuas de ptibus cõtradicentib⁹.

Contra predicta arguit̃ ꝑmo sic: cõparatiuus ⁊ suplatiu⁹ nõ sũt dictiões cathegorematice: g̃ nõ reddũt ꝓpositionẽ exponibilẽ. tenet ꝺña p diffinitionẽ ꝓpõnis exponibilis in prꝛincipio hui⁹ tractat⁹ positã. Secũdo sic: ista est de cõpatiuo: fornicatio est melior adulterio ⁊ tm̃ nõ exponit̃ copulatiue p tres exponentes: quaꝝ ꝑma affirmat positiuũ de re excedente: ⁊ secũda eũdem de re excessa: ⁊ tertia affirmat excessum de re excedẽte respectu rei excesse: q⁹ tũc sic exponeret̃ fornicatio est bona: adulteriũ est bonũ ⁊ fornicatio est magis bona adulterio qõ nõ põt fieri: q⁹ exponẽs est bona ⁊ exponẽtes sũt false. Tertio sic: ista est de suplatiuo leo ẽ fortissim⁹ lincũ. ⁊ nõ exponit̃ fm modũ dictũ in quarta regula: g̃ ipsa nõ est bñ posita. Quarto sic: ista est de suplatiuo affirmatiue sumpto: rosa est pulcherrim⁹ florũ: g̃ male exponit̃ tanq̃ de suplatiuo negatiue sũpto. Quinto sic: ista est de suplatiuo beatus nicolaus est sanctissimi⁹ ⁊ nõ tm̃ põt exponi aliquo modoꝝ positoꝝ in textu: ergo quarta regula est insufficiẽs. Minoꝛ ꝓbat̃ ꝑmo: q⁹ nõ põt exponi p tres exponẽtes sicut in textu satis põt ꝓpendi nec põt exponi affirmatiue p duas: q⁹ nõ sequit̃ nicolaus est sanctus ⁊ sanctior oi alio: q⁹ plures fuerũt eo sanctiozes. nec etiã negatiue: q⁹ nõ sequit̃ nicola⁹ est sanct⁹ ⁊ null⁹ est eo sanctior

Ad argumenta. Ad ꝑmũ istoꝝ dicit̃ q⁹ cõparatiu⁹ ⁊ suplatiu⁹ equipollent sincathegorematib⁹ rõne alicui⁹ ꝓprietatis in eis inclusẽ. Ad secũdũ dicit̃ q⁹ ille cõparatiu⁹ nõ tenet̃ ibi ꝓprie ꝫ magis abusiue ut dictũ est ī secũdo notabili. modo de eo sic accepto nõ est hic ad ꝓpositum. vnde ista põt sic exponi fornicatio est mala: adulteriũ est malũ: ⁊ fornicatio est minus mala q̃ adulteriũ. Ad tertiũ dicit̃ q⁹ illa est de suplatiuo abusiue capto de quo hic nõ intendit̃: q⁹ cõparatiue ⁊ suplatiue de hoc mõ nõ cõcedunt̃ nec a grãmatico nec a logico q⁹ nõ sũt cõgrue. Ad quartũ dicit̃ q⁹ ipsa põt esse de suplatiuo affirmatiue sũpto ⁊ negatiue: q⁹ si forma fm quã fit cõpatio affirmet̃ de re excedẽte respectu rei excesse tenet̃ affirmatiue. ꝫ si neget̃ de re excessa respectu rei excedentis tũc tenet̃ negatiue. Ad quintũ dicit̃ q⁹ ille suplatiuus nõ tenet̃ ibi ꝓprie ꝫ magis abusiue: iuxta secũdũ modũ dictũ in ꝑmo notabili: põt tm̃ ista ⁊ sibi similes sic exponi: nicolaus est sanctissimus. i. nicolaus est valde sanctus. ꝫ q⁹ nõ requirit plures exponẽtes ad sui expositionẽ: ideo de illa Petrus hispanus nõ facit mentionẽ.

Sequit̃ de differt aliud ab de qbus tales dant̃ regl'e. Prima q⁹ differt diuersũ aliud ab ꝓueniunt tm̃ enti: q⁹ ut dicit̃. x. metha. nec nõ ens enti: nec ens non enti idẽ uel diuersũ ẽ. Secũda regula ẽ q⁹ ablatiu⁹ rect⁹ ab istis dictiõib⁹ mediãte a uel ab distribuit̃ si sit distribuibil'. ꝫ nõ ꝑmo ⁊ simpl'r ⁊ nõ bẽat aliud ipedimẽtũ. Tertia regula ẽ q⁹ ꝓpõ affir. de differt exponit̃ copulatie p tres exponẽtes: q̃ꝝ ꝑma affirmat hoc uerbuz est de eo qõ differt.

In secūda affirmaꝯ idē de eo a quo differt. tertia negat unū illoꝝ de alio: ut hō differt ab asino. asinus ē ꝛ hō ē ꝛ hō nō ē asin⁹. Quarta regula negatia de differt dz exponi p unā disiūctiuā de ptib⁹ ꝓtra dicētib⁹: ut soꝛ. nō differt ab asino. i. soꝛ. nō ē uel asin⁹ nō ē uel soꝛ. ē asin⁹. Seqꝫ de hoc signo tot⁹. Pro quo sciēdū q hoc signū pōt capi trib⁹ mōis. Uno mō uꝛ p oi eo qō bz ptes uñ ꝓponiꝫ. Scō mō capiꝫ magis ꝓpe p illo qđ ex oīb⁹ suis ptib⁹ est pfectū: sic dom⁹ dr tota qñ ē pfecta. ꝛ istis duob⁹ mōis capiꝫ cathegreumatice. Tertio mō capiꝫ sincathegreumatice, put icludit signū distributiuū: ut hic tot⁹ soꝛ. ē alb⁹. ꝛ sic nō dicit q̄le subiectū sit: sz q̄lit se hēat in oꝛdie ad p̄dicatū. Scō reddit ꝓpōem exponibilē de q̄ dantꝫ tales regle Prima est tot⁹ distribuit t̄minū cui adiūgit p q̄libet pte integrali: ut tot⁹ soꝛ. est albus. i. q̄libet ps soꝛ. est alba. Secūda est ꝓpō de toto exponiꝫ p unā cathegoꝛicaz transmutādo in li ꝑm quālibet sui pt̄ē: ut tot⁹ soꝛ. est miꝛ soꝛ. i. soꝛ. ꝑm quālibz sui pt̄ē est minoꝛ soꝛ. Preterea notādū q hec dictiōes quātūlibz q̄lelibz nō faciūt ꝓpe ꝓpōem exponibilē: sz faciūt ꝓpie distributionē nō absolute: ut oīs q̄lelibet: sz cō trahūt spēz ad aliqđ gen⁹ determiatū: ut quātūlibz distribuit p q̄ntitate: ꝛ q̄lelibet p qualitate ꝛ ualet ꝓña i istis sic dictū ē.

¶ Postq̄ supius autoꝛ determiauit de exponibilibus de cōpatiuo ꝛ suplatiuo: hic ꝝsequēter determinat de exponibilib⁹ de differt aliud ab ꝛ diuersū: ꝛ finaliꝫ de hoc signo totus: ꝛ ꝑmo de exponibilib⁹ de differt: aliud: ab ꝛ diuersū q̄ de totus: qꝛ ista differt: aliud: ab ꝛ diuersū solū cōueniūt entibus: qꝛ ut dicit decimo methaphisice: nec ens nō enti: nec nō ens enti est idem vel diuersum. Totus vō potest attribui tam entibus q̄ nō entibus: ꝛ ideo patet oꝛdo.

Primo sciendū est q ad oēs ꝓpōes de differt siue sint affirmatiue siue negatiue tria req̄runt. s. id qō differt: id a quo differt: ꝛ verbū denotās dūaz inē ista: ut in ista hō differt ab asino. hō est qō differt. asin⁹ est id a quo differt. ꝛ hoc verbū differt designat differētiā inē illa. vñ ꝓpositio affirmatiua de, differt exponiꝫ copulatiue p tres exponentes. in quaꝝ ꝑma affirmaꝫ hoc verbū est de eo qō differt. in secūda affirmaꝫ idē de eo a quo differt. ꝛ in tertia negaꝫ id a quo differt ab eo qō differt: ut ista hō differt ab asino sic exponiꝫ: hō est ꝛ asinus est: ꝛ hō non est asinus. Sz negatiua exponiꝫ p disiunctiuā de partib⁹ cō radicentib⁹: ut ista soꝛtes nō differt ab asino exponiꝫ sic: soꝛtes nō est. vel asinus nō est vel soꝛtes est asinus.

Secūdo sciendū est q hoc signū tot⁹ pōt capi dupliciꝫ. Uno mō cathegoꝛematice: ꝛ hoc dupliciꝫ. Uno mō vꝛiter p oi illo qō bz ptes. Alio mō magis stricte ꝛ ꝓpie p oi illo qō ex oīb⁹ suis ptib⁹ est pfectū ita q totū hoc mō cathegoꝛematice sumptū idē est qō pfectū. Alio mō capiꝫ sincathegoꝛematice, put. s. includit signū distr: butiuū: ut hic totus soꝛtes est albus. ꝛ totū hoc modo sūptū nō dicit q̄le sit subiectū: sz qualiꝫ se habeat subiecum ad p̄dicatū: ꝛ hoc modo reddit ꝓpositionē exponibilem.

Tertio sciendū q hoc signū totus sincathegoꝛematice tentū distribuit terminū cui adiūgit: ꝛ nō distribuit p ptib⁹ subiectiuis: sz solū p ptib⁹ integralib⁹ ꝛ sic illa ꝓpō in qua ponit hoc signū totus est equiualēter vꝛis. Nā includit virtualiꝫ vnā vꝛem: ut ista totus soꝛtes ē albus. tantū valet sicut ista: quelibet pars soꝛtis est alba.

Quarto sciendū est q ꝓpō affirmatiua de hoc signo tot⁹ exponiꝫ p vnā cathegoꝛicā trālmutādo totū in hoc q dicit ꝑm q̄libet sui pt̄ē: ut ista totus soꝛtes est minoꝛ soꝛte sic exponiꝫ: soꝛtes ꝑz q̄libet sui pt̄ē est minoꝛ soꝛte. vel sic qualibet ps soꝛtis est mīoꝛ soꝛte. Et hoc est intelligenduz dū hoc signū tot⁹ teneꝫ pure sincathegoꝛematice: qꝛ si teneaꝫ ptim sincathegoꝛematice ꝛ partim cathegoꝛematice ut eq̄alet vni ipothetice copulatiue ista tota alia intellectiua est in q̄libet pte sue materie sic exponiꝫ: alia intellectiua est in q̄libet pte sue materie. ꝛ nihil

Contra predicta arguiꝫ ꝓmo sic: differt: aliud: ab ꝛ diuersū cōueniūt nō entibus: g̃ textus supponit falsū. añs pz: qꝛ chimera est aliud ab aureo mōte: cū chimera habeat aliud esse in imaginatiōe q̄ mons aure⁹: modo chimera ꝛ mons aure⁹ sunt nō entia. Secūdo sic: frustra fit p plura qō fieri pōt p paucioꝛa. Sz ꝓpōes affirmatiue de differt pñt exponi p cathegoꝛicā affirmatiuā de mā remota: ut ista hō differt ab asino sufficienter sic exponiꝫ: hō nō est asin⁹: g̃ ꝛc. Tertio sic: nulle sūt negatiue de differt g̃ frustra daꝫ hic mo d⁹ exponēdi eas. añs pz: qꝛ maxīe eēnt iste hō nō differt a rōnali: soꝛtes nō differt ab boīe. sz hoc ñ qꝛ ille sūt de eodē: qꝛ bñ sequiꝫ soꝛtes nō differt ab boīe: g̃ soꝛtes est idē cū boīe. Quarto sic: mā soꝛtis nō est minoꝛ soꝛte: g̃ ista totus soꝛtes ē minoꝛ soꝛte: male exponiꝫ p istā: q̄libet ps soꝛtis ē minoꝛ soꝛte: qꝛ supposito q exponibilis sit vera sicut ab oīb⁹ cōcediꝫ vera p falsam exponeꝛet.

Quinto sic: qualelibet ꝛ quantūlibet reddūt ꝓpōem exponibilē ꝛ tñ de illis autoꝛ nō facit mētionē: g̃ est diminutus. añs pz: qꝛ ista est exponibilis q̄libz q̄lebet currit. exponiꝫ enī sic: q̄libet bñs oēm qualitatē currit.

Ad argumēta. Ad ꝑmū istoꝝ dicit q sz in nō entib⁹ ad inuicē cōpatis repiaꝫ idē ꝛ diuersū ꝑm imaginationē eo mō quo nō entia imaginari pñt: tñ in nō entib⁹ nō repiꝫ idē ꝛ diuersū in cōpatione ad entia: qꝛ non ens nō dr idē vel diuersū enti nec ecōtra. Ad secūdū dr q nō oēs affirmatiue de differt arguūt affirmationē de mā remota: ꝛ iō nō sufficiēter pñt exponi p ipsā. Ad tertiū dicit q sz oēs negatiue de differt sint vtualiꝫ de eodē nō tñ formaliꝫ. sz sūt formaliꝫ ō differt ꝛ iō nō debēt dici de eodē sz ō differt. Ad quartū dr q li tot⁹ distribuit p ptib⁹ integralib⁹ ꝛ nō p ptib⁹ essentialib⁹ cuiusmodi est mā sortis respectu sortis. Ad quintū dicit q hec signa q̄lebet ꝛ quātūlibet nō ꝓpie faciūt ꝓpositionē exponibilē sz faciūt distributionē absolutā: sicut ista signa oīs ꝛ q̄libet: sz trahūt distributionē ad aliqō gen⁹ determinatū: ut quantūlibet distribuit p quātitate cōtinua: ꝛ tantū valet sicut bñs oēm quantitatē cōtinuaz. ꝛ q̄lebet distribuit p q̄litate: ꝛ tantū valet sicut bñs oēm q̄litatē. Dicit vltra q autoꝝ solū determiat de illis exponibilib⁹ in q̄bus eminebat maioꝝ difficultas in exponēdo. Et iō sz multa alia sint reddētia ꝓpōem exponibilē a pr⁹ enumeratis: qꝛ tñ ista de quib⁹ determinauit sūt magis difficilia ad exponendū: iō de ipsis solū determiauit: relinquēdo alia sincathegoꝛemata, ꝓpositionē exponibilē reddētia peritiei legentis hec de expositione dicta sufficiant.

Textus alius utilissimus parvoꝝ logicaliuꝫ qui ꝛ Petri hispani dicit incipit: ꝛ ꝑmo de compositione in cõmuni.

Beo qꝫ res est vel nõ est oratio vera vel falsa dicit: ſz a dictionibus sincathegreumaticis: ut tñ solus nisi ꝑter ꝛ cõsimilibus causant veritas vel falsitas in oratiõe: ergo dictões sincathegreumatice significãt res aliquas: ſz nõ significant res subijcibiles vel ꝑdicabiles: ergo significãt res que sunt dispositiones subijcibiliũ vel ꝑdicabiliũ: qz nihil est i oratione verũ vel falsum: nisi subiectum ꝛ ꝑdicatum ꝛ eoꝝ dispositiones. Res enī dupliciter dicit: qz est quedam res subijcibilis vel predicabilis: ut homo vel equus vel currit. Et alio modo est res que est dispositio rei subijcibilis vel ꝑdicabilis. Sed dispositio rerũ: siue res que est dispositio est duplex: qz est quedã dispositio eius qõ est subiectũ: vel eius qõ est ꝑdicatum: ut albus niger bene male ꝛ cõsimilia Et talis dispositio subijcit cum subiecto ꝛ ꝑdicat cum ꝑdicato: ut homo albus currit bene. Subiectũ enī et id qõ est subiectũ differũt: sicut pater ꝛ id qõ est pater: qz sicut pater dicit ad filiũ ꝛ ecõuerso: ita subiectum dicit ad ꝑdicatum ꝛ ecõuerso. Sunt enī ad aliquid siue relationes: sicut pater ꝛ filius. Alia aũt est dispositio subiecti inquantũ est subiectum: vel ꝑdicati inquantũ est ꝑdicatum: ut tñ solus necessario contingenter ꝛ sic de alijs. Et ille non subijciunt neqꝫ ꝑdicant: qz sunt dispositiones ipsius subiecti in cõparatione ad ꝑdicatum vel ecõuerso. Et tales dispositiones significant ꝑ dictiones sincathegreumaticas. Dicũt enī comparationes siue habitudines subijcibilis inquantũ subijcibile: vel ꝑdicabilis inquantũ ꝑdicabile. Et dicit sincathegreuma a sin qõ est cõ ꝛ cathegrenma qõ est ꝑdicatiuũ vel significatiuũ quasi consignificatiuũ.

Habito qꝫ dictiones sincathegreumatice significant dispositiones subiecti inquantũ subiectũ: ꝛ ꝑdicati inquantũ ꝑdicati: sic cognita significatione earũ in genere: Nunc dicendũ est de significatiõe vniuscuiusqꝫ earꝝ in specie: ꝛ prius de priozibus: qz ut vult Aristoteles de priozibꝫ prioz est speculatio. Cum ergo in dictionibꝫ sincathegreumaticis ꝑ se intelligant est de nõ: ꝛ nõ econuerso. ideo est ꝛ nõ sunt ꝓpria illis: ꝛ ideo de his prius est dicendũ.

Sed videndũ est quomodo est ꝛ non ꝑ se intelligant in istis. Sciendum aũt qꝫ ꝑ se dicit quattuor modis. Primo aũt modo ꝑ se insunt quecũqꝫ cadunt in diffinitione rei: siue ꝑdicent siue non de diffinito. Quedam enī diffinientia ꝑdicantur de diffinito: ut aial rõnale mortale de homine. Quedam vo nõ ꝑdicant de diffinito: ut punctũ nõ ꝑdicat de linea: ꝛ cadit in diffinitione eius. Linea est longitudo sine latitudine cuius extremitates sunt duo puncta. Nec linea ꝑdicat de triangulo ꝛ cadit in diffinitiõe eius. Est enī triangulus figura plana tribus rectis lineis cõtenta: habẽs angulũ extrinsecũ equipollentẽ tribus rectis sibi oppositis Secũdo aũt modo ꝑ se insunt quecunqꝫ recipiũt sua subiecta in suis diffinitionibus: ꝛ hoc est quando ꝓpria passio siue ꝑ se accidens predicat de sua diffinitione: ut omne priuatũ lumine a terre obiectu deficit siue eclipsat. Dicenim deficere siue eclipsari est ꝑ accidens siue ꝓpria passio ꝛ nõ predicat de sua diffinitione. Similiter si ꝓpria passio predicat de parte sue diffinitionis: ut numerus est par vel impar. linea est recta vel curua: quia par diffinit ꝑ numerum ꝛ rectum ꝑ lineã. Est enim par numerus diuisibilis in duo equalia. Rectum vo est linea cuius mediũ nõ exit ab extremis. Tertius aũt modus est quando ꝓpria passio predicat de ꝓprio subiecto: ut rectum vel curuũ de linea. par vel impar de numero: ꝛ habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. Subiectum enī ꝛ ꝓpria passio dupliciter comparant: quia vno modo ſm qꝫ subiectum est causa passionis ꝛ diffiniens passionem: sic ptinet ad secundũ modũ. Alio modo sumitur subiectum: ꝛ inquantũ est subiectum: ꝛ ꝓpria passio inquantũ est accidens eius: ꝛ sic pertinet ad tertiũ modum. Quartus autẽ modus est quando effectus qui est ꝓpria passio concluditur de subiecto ꝑ suam causã ꝛ iste quartus modus semp est in habitudine premissaruꝫ ad conclusionẽ demonstratam: ut omne priuatum lumine a terre obiectu deficit: Luna est priuata lumine a terre obiectu: ergo luna deficit. Sciendum ergo qꝫ est ꝛ nõ intelligunt in dictionibus sincathegreumaticis ſm primũ modum eius qõ est ꝑ se: quia intelliguntur in diffinitionibus siue descriptionibus eoꝝ. Solum enī siue tñ ꝛ nõ cũ alio: ꝛ desinit quod est de cetero nõ erit: vel nũc vltimo est: ꝛ sic de alijs: ꝛ ideo est ꝛ non sũt prioza sincathegreumaticis dictionibus. Et est prius est q̃ non: quia affirmatio prioz est negatione: sicut habitus prioz est priuatione: ꝛ etiam negatio nõ habet esse nisi ꝑ affirmationez. vnde affirmatio dat esse ei: ergo prioz est. Et etiã quia negatio nõ cognoscit nisi ꝑ affirmationẽ ꝛ nõ econuerso: ergo prius est dicendum de affirmatione q̃ de negatione: ergo prius est dicendum de est q̃ de nõ. Nota ergo qꝫ hoc verbum est consignificat compositionẽ: ꝛ etiam alia verba. ſz hoc verbum est per prius consignificat cum natura sit prius alijs verbis ꝛ i eis intelligitur. Sed compositio nõ soluz reperit in verbo sed etiam in rebus alijs. Et ideo prius dicendũ est de compositione in cõmuni: ꝛ postea de specialibus compositionibꝫ.

Sciendũ ergo qꝫ compositio ad aliquid est: quia cõpositio est compositoꝝ. compositio ꝛ composita sũt compositione composita: quare compositio in ꝑdicamento relationis erit. Diuidit compositio igit ꝑ duas partes compositionis. Alia est rerum. Alia modoꝝ significandi. Compositio vo modoꝝ significandi ptinet ad grãmaticuz ſm qꝫ in nomine est compositio qualitatis cum substantia ꝛ in ꝑncipio actus est vnitus cum substantia. Compositio aũt rerum fit quinqꝫ modis: quia, quedam est forme cum materia: ut anima cum coꝛpoꝛe. Alia est accidentis cũ subiecto: ut colozis cum coꝛpoꝛe. Alia est potentiaꝝ siue virtutũ anime cũ anima. Alia est partiũ integraliũ anime inuicẽ cum suo toto: ut partiũ linee in linea ad punctum. superficiei in superficie ad lineam. Alia differentiaꝝ cum genere ad cõstitutionem specieꝝ. Earũ aũt compositionũ que sunt rerũ Quedam ptinent ad naturalem: Quedã vo ad mathematicum: Alie vo ad logicũ. Item compositionis que est modoꝝ significandi. Alia est compositio qualitatis cum substantia. ꝛ hec significatur ꝑ nomen: sicut in hoc nomine homo: ꝛ in quolibet alio nomine. Alia est actus cum substantia: de qua postea dicetur. Sed prius dicetur de qualitate nominis. Omne ergo nomen significat substantiã cũ qualitate. verbi gratia: homo ut ita dicam est res habẽs humanitatem ꝛ res est substantia eius. humanitas autẽ ſm qꝫ significatur ꝑ hoc nomen homo est qualitas eius: ꝛ non ſm qꝫ significatur ꝑ hoc nomen humanitas: quia hoc nomen humanitas est nomen aliud ꝛ diuersum ab hoc nomĩe homo: ꝛ vnũ nõ est qualitas alterius: neqꝫ ecõuerso. Sed qualitas vniuscuiusqꝫ ꝑ ipsum nomen significat. Homo enim significat suam substantiã ꝛ suã qualitatem: ꝛ hec duo sũt vnita nõ vnum in eo: ita qꝫ vnũ significatur in altero siue ꝑ alteruz. Sed obijcit circa qualitatẽ nominis: quia cum qualitas ꝛ substantia sint diuersa: ꝛ omne nomẽ significat substantiã cum qualitate: ergo omne nomen significat diuersa: ꝛ est sillogismus in primo ꝑme. ſz omnis dictio significans diuersa est equiuoca: ergo omne nomẽ est equiuocum qõ est incõueniens: nõ ergo in nomĩe est compositio qualitatis cum substantia. Solutio. Quattuor contingit significare diuersa ꝑ dictionem eandẽ. Primo quando diuersa equaliter significant ꝑ eandẽ dictionem: ut in hoc nomine canis. Secũdo quãdo diuersa significant ſm pri⁹

ꝛ posterius: ut in hoc nomine ſanū: ꝛ ꝓprie nō ſignificat diuersa ſm rem vnā ꝛ modos diuersos ꝛ similiter ens. Tertio modo ſignificanť plura ꝑ dictionē vnam qñ vnū ex impositione eſt ꝛ reliquū transſūptiue ut in hoc verbo ridere qō ex impoſitiōe ſignificat ridere: ꝛ florere ſignificat transſumptiue. ꝛ iſti tres modi faciunt equiuocationē. Quarto aūt modo ſignificanť diuersa ꝑ dictionem vnā: qñ vnū eſt ratio intelligendi alterum: ſiue qñ vnus eſt ꝓncipiū intelligendi alterum qō idem eſt: ut forma eſt ratio ſiue ꝓncipiū illius cui⁹ eſt ꝛ cognoſcendi illud: ut figura triangularis oblonga: ꝛ ſic diſpoſitio eſt ratio ſiue ꝓncipiū intelligendi cultelliz ꝛ cognoſcendi ipſum. Et hoc modo nomen ſignificat ſubſtantiā cum qualitate. Qualitas enī nominis eſt ratio ſiue ꝓncipiū intelligendi ipſū nomen ꝛ ſuā ſubſtantiā: ꝛ qualitas ſignificať ꝑ nomen ut ꝓncipiū intelligendi ipſum. ſubſtantia vō ſignificať ꝑ ipſuz nomen: ut qō intelligiť ꝑ ipſam qualitatē. Et qz vnū intelligiť ꝑ alterum ideo nō ſunt ibi diuerſe ſignificatiōes ſz vna. Et ꝓpter hoc ille modus ſignificandi plura nō facit equiuocationē: ſicut cum video colozatū ꝛ ſuam magnitudinē nō ſūt due viſiones ſz vna: quia color eſt ratio ſiue ꝓncipiuz intelligendi ſiue videndi magnitudinē in qua eſt: ꝛ ꝓpter hoc dictum eſt vbi vnū ꝓpter alterū tiñ vnū eſt. Item querit vtrum compoſitio qualitatis cum ſubſtantia ſit aliquid aut non? Si nō eſt aliquid: ergo in noīe nō eſt cōpoſitio qualitatis cū ſubſtantia. Si eſt aliquid ꝛ nō eſt ſubſtantia neq; qualitas: ergo tertiū eſt ab iſtis: ergo ꝑ nomen ſignificanť tria: ergo oꝑtet dici q⁹ nō ſignificat ſubſtantiā cum qualitate ꝛ compoſitione eaꝝ qō nō eſt verū. Solutio: Compoſitio qualitatis cum ſubſtantia eſt aliquid in noīe nō ſunt duo niſi ſm rem. ſ. ſubſtantia ꝛ qualitas. tria vō ſm rationez. ſ. ſubſtantia ꝛ qualitas ꝛ compoſitio eaꝝ: qz qualitas ſeipſa componiť cū ſubſtantia ꝑ inclinationē quā habet ad ſubſtantiā. Omnis enī forma: ꝛ oīs qualitas: ꝛ etiā omne accidens naturalē habet inclinationem ad illud in quo eſt: qz nō habent eſſe actuale: ſiue eſſe in actu: niſi in eo in quo eſt Unde de accidentibus dicit Boetius: qz accidentis eſſe ē ineſſe: hoc eſt: Accidētis eſſe eſt eſſe in alio. Similiter eſſe actuale ipſius formе eſt eſſe in materia. vnde qualitas nominis ꝑ inclinationē quā habet ad ſubſtantiaz nomis ſtat in ratione compoſitiōis. Ipſa qualitas nominis ſm ſe eſt vnū compoſitoꝝ. Et ideo dicendum eſt q⁹ qualitas ſm ſe: ꝛ qualitas inclinata ad ſubſtantiā ſunt idē ſm rem: ꝛ ſubſtātia nominis ſit alterū extremū: ꝓpter hoc in noīe nō ſūt niſi duo ſm rem. tria vō ſm rationē: qz alterius rōnis eſt qualitas ſm ſe: ꝛ qualitas inclinata: ꝛ ſubſtantia eſt tertium: ꝛ ideo dixi qz in nomine erant duo ſm rem: tria vō ſm rationem. Unde qz grāmaticus loquiť de rebus ſignificatiuis ꝑ partes oratiōnis: ideo debet dicere: qz nomen ſignificat ſubſtantiam cum qualitate: ꝛ nō debet dicere: q⁹ nomen ſignificat ſubſtantiā cum qualitate ꝛ compoſitionē. Si aliquis quid ſit compoſitio querat: Dicendū eſt q⁹ tam patet ex ꝓdictis: qz eſt inclinatio qualitatis ad ſubſtantiaz: quia inclinatio vnius ad alterū nihil eſt niſi ꝑ illud: ergo eſt ꝛ ꝑ illud ad quod eſt. ꝛ ideo iſta compoſitio q̄uis ſit aliquid: tamen nō eſt niſi ꝑ ſua extrema. Nō enī poteſt eſſe res aliqua media inter qualitatē ꝛ ſubſtantiā que cōponat vnuz cum altero: qz ſic contingeret abire in infinitum: oꝑteret etiā q⁹ iſta res media eſſet ſubſtantia vel qualitas: ꝛ ſi eſſet ſubſtantia oꝑteret ponere compoſitionē ipſius cuz qualitate. Et ſimiliter eſſet vlterius querendū de iſta compoſitione vtrum res eſſet aliqua: ꝛ ſimiliter ſi eſſet qualitas.

Item querit de compoſitōe qualitatis cū ſubſtantia in nomine: quare nō eſt ꝺuplex. ſ. vnita ꝛ ut diſtans ſicut eſt quedā cōpoſitio actus vniti ut in ꝓticipio: ꝛ alia ut diſtantis ſicut in verbo. ꝛ q⁹ videť q⁹ aliqñ eſt qualitas ſubſtantie vnita: ut homo albus. aliqñ vō diſtans: ut homo eſt albus: qz homo ponit in ſubiecto ꝛ albus ꝑdicať: ergo debz eſſe ꝺuplex cōpoſitio qualitatis cū ſubſtantia. Et dicendū q⁹ compoſitio actus cū ſubſtantia eſſe ꝺuplex ꝛ nō compoſitio qualitatis cū ſubſtantia: qz actus ſumit⁹ duobus modis. Uno enī modo ſumit⁹ actus ſm q⁹ habet inclinationē ad ſubſtantiā: ſm quā inclinationē dicit⁹ de altero. Uerbū enī ut vult Ariſtoteles eſt nota eoꝝ que de altero ꝑdicanť. Alio aūt modo ſumit⁹ actus ꝓnatus iſta inclinatiōe: ꝛ ſic ē ut in ꝓticipio. Et qz actus bis duob⁹ modis ſumit⁹ ideo eſt ꝺupliciter actus cum ſubſtantia: ꝛ vna eſt in ꝓncipio. Alia aūt eſt in verbo que eſt compoſitio actus ut diſtātis: eo q⁹ verbū ꝑ eam eſt dici de altero: ut ꝑdicatū de ſubiecto. Sed qz ꝑdicta inclinatio nō poteſt eſſe in qualitate ſz tiñ i actu: eo q⁹ aīa non poteſt inclinari ad res ut enūciet vnū de altero niſi mediante actu: ꝛ nō mediante qualitate: ideo qualitas nō pōt ſignificari ut diſtans: ſz ſemp ſignificať ut vnita: ꝛ iō nō poteſt eſſe ꝺuplex cōpoſitio qualitatis cum ſubſtantia: ſz tiñ vna: que eſt in quolibet noīe Ad illud qō obijciť de hac oratione ipfecta: homo albus. ꝛ de hac pfecta homo eſt albus. qz in vna ē qualitas vnita: ꝛ in alia diſtans. Dicendū q⁹ obiectio nulla eſt: qz loquimur de qualitate vnita: que eſt eſſentialis: ꝛ que eſt ratio intelligendi illud cui⁹ eſt. ſ. ſubſtantiā: ꝛ ſic homo habet in ſe ſuam ſubſtantiā ꝛ ſuā qualitatē: ꝛ ſimiliter albus habet ſuā ſubſtantiam ꝛ ſuā qualitatē ꝛ nō loquimur de qualitate accidentali de qua ipſa obijcit. Albus enī nō dicit qualitatē eſſentialem homini: neq; eſt ꝓncipiū intelligendi hominē ſim pliciter ſz hominē talē: ꝛ ideo de qualitate accidentali vnita ſuo ſubiecto nihil eſt ad ꝓpoſitum. In alia vō oratione perfecta que eſt homo eſt albus q̄uis ſit qualitas diſtans: quia hec nō eſt ꝑ inclinationē verbi ibi poſiti: ſimiliter de illa nihil eſt ad ꝓpoſitum.

Icto de compoſitiōe in cōmuni: cui⁹ alia erat compoſitio rerū: ꝛ alia cōpoſitio modoꝝ. ꝛ iterū cōpoſitio modoꝝ ſubdiuidebať: qz alia erat compoſitio qualitatis cū ſubſtantia: alia actus cū ſubſtantia: cū habitū ſit de cōpoſitione qualitatis cū ſubſtantia. Cōſequenter dicendū de cōpoſitione actus cū ſubſtantia. Cōpoſitionis ḡ actus cū ſubſtantia: Alia eſt actus vniti: ut in ꝓticipio. Alia vō eſt actus diſtantis: ut in verbo. Q⁹ aūt in ꝓticipio ſit cō poſitio actus vniti: patet ꝓmo ꝑ ſignificationem participij qz participiū ſignificat actionē vel paſſionez in ſubſtantia vel ſubſtantiā ſub actione vel paſſione: ꝛ non ſignificat tiñ ſubſtantiā: nec tiñ actionē vel paſſionem: quare actū vnitū ſubſtantie ſignificat: ergo in ꝓticipio eſt compoſitio actus vniti cum ſubſtantia. Patet etiā inductione qz hoc participiū legens ſignificat actionem cum ſubſtantia infinita. Legens enī eſt qui legit ſz qui dicit ſubſtantiā infinitā: quia in eo intelligiť ſubſtantia infinita: ꝛ actus determinatus ꝛ hec duo ſunt vnita: ergo legens habet in ſe compoſitionez actus vniti cuz ſubſtantia: ꝛ ſic de alijs ꝓticipijs ſpecialib⁹: ergo ꝓticipium habet in ſe compoſitionē predictā. Q⁹ aūt in verbo ſit cōpoſitio actus ut diſtantis patet ꝑ hoc q⁹ act⁹ ſignificatus ꝑ verbum ſemp ſignificať ut de altero. Cū enī dico currit: oꝑtet intelligere ſubſtantiā determinatā de quo dicať currit: ut ꝑdicatum de ſubiecto. Sed queriť cum ſit inclinatio qualitatis ad ſubſtantiā ꝛ ſit inclinatio actus ad ſubſtantiā tam vniti q̄ diſtantis: qualiter differunt ad ſe inuicē ille tres inclinatiōes. Et dicendū q⁹ inclinatio qualitatis nominis ad ſubſtantiā eſt inclinatio pfecti ſiue pfectionis ad pfectibile: qz ꝑ ipſam pfectionē pficitur: qz ſubſtātia vel qualitas noīs complet ꝛ pficit ſubſtātiam noīs. Unde inclinatio qualitatis ad ſubſtantiā eſt inclinatio ꝑ quā pfectio vniť pfectibili: ut vnū ex eis qō eſt nomen. Inclinatio vō ipſius actus ꝓticipij ad ſubſtantiaz eſt inclinatio ꝑ quā actus vniť ſubſtantie infinite: ut ſit in illa ſicut in ſubiecto infinito. Inclinatio actus diſtantis ſiue verbi eſt inclinatio ꝑ quam actus verbi eſt de altero ut ꝑdicatū de ſubiecto: ꝛ ſic ille inclinatiōes ſūt tres ſpē dūtes

Siquis querat qualiter differat compositio verbi a cō/positione nois ⁊ a compositione que est in pticipio. Dicen dum q̄ differūt ille tres compositiōes: sicut differūt incli/nationes supadicte: ⁊ p se loquendo nō differunt ille tres compositiones p hoc q̄ compositio verbi est subiectū veri tatis vel falsitatis alie vo nō: qz ista differentia est sumpta a posteriori. Preterea compositio verbi nō est subiectū ve ritatis ⁊ falsitatis simpliciter ꝫ quodāmodo: qz hec est tm̄ in indicatiuo modo ⁊ nō in aliis modis in quib⁹ est cōpo/sitio. Item queriť de cōpositione verbi: cū habeat com/positionē subiectū cum p̄dicato quantū ad indicatiuū mo dum: ⁊ suppositū cū apposito quantū ad alios tres modos quare potius importať compositio p alterum extremoꝝ q̄ꝫ p vtrūq̄: qz cōpositio equaliter se habet ad extrema: ergo compositio debet significari cū vtroq̄ extremoꝝ. Item a si mili videť qz compositio qualitatis cum substantia significa ť cum vtroq̄ extremoꝝ in nomine ⁊ in pticipio. Cōposi tio actus vniti cū substantia similiť significať cū vtroq̄ ex tremoꝝ: ergo in verbo debet esse similiter. Item habito q̄ ista cōpositio significeť cum altero extremoꝝ. Queratur quare potius p verbū significať siue cum verbo q̄ꝫ p nomē cum equaliter se habeat ad vtrūq̄ extremoꝝ. Et dicen/dum ad p̄mū q̄ cōpositio duplicem habeat comparationē vnā enī habet ad subiectum: ⁊ aliā ad obiectum: sicut visio comparať ad subiectū in quo est. s. ad ipsum videns. ⁊ com parať ad obiectū suū q̄ est res visa siue colorata. Similiť compositio comparať ad subiectuz suū q̄ est cōponens: ⁊ comparať ad obiectū suū siue ad obiecta q̄ est ipsū com/positū: qz recipiūt supra se compositionē sicut visibile visio nem. Dico ergo q̄ compositio fm comparationē quā ha/bet ad obiectū siue ad obiecta equaliter se habet ad vtrūq̄ extremoꝝ: ꝫ fm comparationē quā habet ad subiectū q̄ est cōponens magis se habet ad vnū q̄ꝫ ad alterū: qz cū ipsū cōponens sit aīa: ⁊ aīa nō possit componere nisi mediante actu: ideo magis se habz compositio ad actū q̄ꝫ ad reliquū extremoꝝ: ⁊ cū actus significeť p verbū ⁊ nō p nomē: ideo magis debet compositio significari p verbuz q̄ꝫ p nomen. Et hic patet solutio p̄me ⁊ tertie questionis. Ad secundū dicendū q̄ nō est simile de nomine ⁊ de pticipio ad verbū qz in verbo est compositio distantiū: ut prius est dictum. ⁊ ideo cōpositio verbi nō potuit significari cum vtroq̄ extre moꝝ: ꝫ in pticipio ⁊ nomine est compositio vnicoꝝ: ⁊ ideo in illis significať compositio cū vtroq̄ extremoꝝ. In ver/bo autē nō potuit compositio significari cum vtroq̄ extre/mozū: qz compositio distantis est compositio p quā actus est de altero ut p̄dicatū de subiecto. Item queriť cum i verbo sit compositio ⁊ inclinatio ipsius ad substantiā: vtrū compositio natura p̄cedat inclinationē: vel ecōuerso incli/natio compositionē: qz cuz actus nō habet esse nisi a subie/cto ⁊ in subiecto: eo q̄ accidens est posteriū substantie: g̃ act⁹ naturalē habet inclinationē ad substantiā: ⁊ si nō vniať ei tamen habet naturalē inclinationē ad substantiā. sed com positio actus cum substantia nō est nisi cum vniť actus sub stantie: ergo inclinatio actus ad substantiaz natura p̄cedit compositionē actus cum subiecto. Et dicendū q̄ actus du/pliceť habet inclinationē ad substantiā. vna enī eaꝝ prioꝝ ē compositiōe: ⁊ alia natura posterioꝝ: qz cū omnis actus sit accidens ⁊ nō ecōuerso: ipsi actui debeť quedaz inclinatio inquantū est accidens: cū omne accidens naturaliter incli/netur ad subiectū suū: ⁊ hec inclinatio natura precedit com positionē. Alia aūt est inclinatio que debeť actui inquan/tū actus est nō ut in subiecto ꝫ de subiecto: put anima in/clinat se ad enunciatū vnū de altero: ⁊ hec inclinatio poste rioꝝ est compositione. Et sic patet q̄ inclinatio vna antece/dit compositionē: ⁊ alia sequiť eam p naturā. Doc etiā pa tet p ogationes anime: qz cum aīa apprehendit rerū simili tudines prius cognoscit res sibi inuicē conuenire ⁊ postea consentit. deinde componit apud se: ⁊ postea enunciat vnū de altero. Cum ergo aīa prius consentiat q̄ꝫ componat ⁊c. prius videat cōuenientiā in quā consentiat: ⁊ cōuenientia vni⁹ rei ad alteruz causeť p naturalē inclinationē vnius ad alterū: ideo oportet q̄ naturalis inclinatio actus inquantū est accidens p̄cedat compositionē actus cum substantia: ⁊ iterū cū anima apud se prius natura componit q̄ꝫ inclinet se ad enunciandū vnū de altero mediante actu: ideo cōpo/sitio actus cum substantia natura p̄cedit inclinationē act⁹ p quam anima inclinať ut actus fit de suo subiecto: ⁊ p istā secundā inclinationem reperiť modus in verbo. Et ut hoc planius pateat nota q̄ cum verbū debeat imponi ad signi ficandū: tūc anima prius apprehendit actum de substantia ⁊ postea efficiebať ad enunciandū actuz eiuntē de substan tia: ⁊ p istum effectum inclinať ad enunciandū actum ipsū ⁊ p hanc inclinationē enūciabat iam actum de substantia vnde post apprehensionez actus de substantia prius est na tura affectus anime respectu ipsius actus ut fit de substan tia q̄ꝫ inclinatio ipsius anime ad enunciandum: ⁊ p istam in clinationē indicat anima vel iperat ⁊ sic de aliis. Ipsa autē indicatio vel imperatio vel optatio sūt modus vnde q̄ꝫ uis ista tria. ſ. affectus inclinatio ⁊ indicatio causaliter ordinē tur: tamen posteriora sunt ⁊ accidunt ipsi actui: qui est vel esse debet de substantia: ⁊ causa hui⁹ est ⁊ causa effectus q̄ꝫ inclinatio non possunt esse nisi in respectu ad actum ⁊ ipse actus bene pōt esse sine ipsis: ideo signū quod imponebať ad significandū ipsum actū p̄cipaliter dat intelligere ipsū actū: ⁊ postea tria dat intelligere quasi accidentia ipsi actui Et ideo dicimus q̄ verbum significat agere vel pati: ⁊ con significat affectus ⁊ inclinationes vel modos: ⁊ sic patet q̄ modus causať ab inclinatione sicut a causa ꝓma efficiē te: ⁊ inclinatio ab effectu. ⁊ omnia ista tria causanť a cōpo sitione actus cum substantia: sicut a causa remota finali ⁊ causanť: ⁊ eadē ab anima sicut ab efficiente remota vel vni uersali. Nota q̄ hec diffinitio modoꝝ. ſ. Modi sunt in clinationes animi varios eius affectus demonstrantes: est causalis sicut patet ex p̄dictis. Unde inclinatio animi non p̄dicať de modis sicut genus ꝫ causaliter. vnde inclinatio significat affectum: sicut effectus suā causam. Nota etiā q̄ generalis compositio in verbo debeť ipsi agere vel pati generaliter sumpto. Specialis aūt cōpositio ipsi agere vel pati specialiter sumpto ⁊ contracto. Siquis obiciat q̄ cum anima afficiať ⁊ inclinať significato cuiuslibet partis ut ipsum significet ⁊ repsentet p suū signum: ergo quelibet pars orationis erit alicuius modi: cū ꝓpter hoc modus ac cidat verbo. Dicendum q̄ ista obiectio fit p p̄dicta male intellecta: siue q̄ nō intelligat ea que p̄dicta sunt: quod nō dixi q̄ predictus affectus ⁊ inclinatio ⁊ modus in anima respectu illius actus tm̄: ꝫ respectu illi⁹ actus ut est de sub stantia: siue respectu ipsius actus inquantū cōponiť cum substantia nulla est pars, ipsius orationis q̄ est de substan tia nisi verbū: qz in nulla intelligiť cōpositio ipsius cū sub stantia exteriori nisi in verbo: ⁊ iō modus solū accidit vbo ⁊ nulli alij parti orationis: ⁊ p istā secundā inclinationē re periť modus in verbo. Item queriť qualiter intelligať illa compositio quā dicit Aristoteles q̄ ista cōpositōe sine cōpositis nō est intelligere. Et dicendū q̄ cōpositio cū sub stantia intelligiť p extrema: qz actus seipso inheret suo sub iecto sicut q̄libet aliud accidens seipso inheret suo subie cto in quo est: ⁊ p q̄ est: ⁊ nō alio mediante: qz sic cōtinge ret abire in infinitū ut dictū est de qualitate nois. vñ com positio actus cū substantia fit p inclinationē ipsi⁹ actus ad substantiā ut ad subiectū suū. Et qz inclinatio ad alterū nō potest intelligi nisi p illud q̄ inclinať: ⁊ ad illud p q̄ in/clinať: ideo cōpositio actus ad subiectū suū q̄ significať p verbū nō pōt intelligi sine extremis. ⁊ iō dicit Aristoteles q̄ q̄ est cōsignificat quandā cōpositionē quā sine cōposi tis nō, potest intelligere cū solū habeat intelligi p illud q̄ inclinať ⁊ cum inclinať: qz inclinatio illa que est ipsius ad

ſubſtantiã remotis q̃ inclinat: ⁊ cui inclinat nihil eſt: ⁊ iõ ſine extremis nihil eſt compoſitio: q⁊ vnũquodq; intelligitur p id quod dat ei eſſe: ⁊ eſt extrema ut dictuz eſt. Nota q̃ illa compoſitio ſm ſuaz veritatẽ eſt in re: ⁊ ẽ quoddaz indiuiſibile. Jn verbo aũt eſt compoſitio ut in ſigno: ſicut ſanitas ſm ſuã veritatẽ eſt in aĩali ut in ſubiecto. Jn vrina aũt eſt ut in ſigno. Nota etiã q̃ compoſitio illa p inclinationem actus ad ſubſtantiã inquantũ actus eſt ⁊ p̃cedit alteram p quam eſt de alio ut p̃ius dictum eſt. Jtem querit vtrum compoſitio ſit ſimplex ens vel nõ: Et videt q̃ nõ q⁊ reperit in rebus exiſtentib⁹ ut bõ eſt aĩal. ⁊ in rebus nõ exiſtentibus: ut chimera eſt nõ ens: ergo reperit in eis per aliquod cõmune repertũ in ipſis: q⁊ ut vult Ariſtoteles in fine p̃ioꝝ q̃ ſi aliq̃ paſſio ſequit aliqua diuerſa: oportet q̃ ſequit ea p aliquod cõmune repertũ in ipſis: ſz nihil eſt cõmune enti ⁊ non enti niſi ens quodãmodo: ergo cõpoſitio p̃imo ſequit ens quodãmodo: ergo ⁊ ipſa eſt ens quodãmodo ⁊ nõ eſt ens ſimpliciter. Et dicendum q̃ compoſitio importata p verbũ cõmuniter ſe habet ad compoſitionem nõ entiũ: ut chimera eſt nõ ens. vnde p̃mo ſequit ens quodãmodo ut obiectũ eſt: ⁊ ipſa in cõmuni eſt ens quodãmodo ⁊ nõ ſimpliciter. Jtem querit vtrũ compoſitio verbi in cõmuni equaliter ſe habet ad compoſitionẽ entiũ: ut bõ eſt animal: ⁊ ad compoſitionẽ nõ entiũ: ut chimera eſt non ens. vel ipſa p p̃ius dicat de vna: ⁊ p posterius de alia. Et dicendũ q̃ compoſitio in cõmuni p p̃ius cõuenit compoſitioni entiũ: ⁊ p posterius compoſitioni nõ entiũ. Jtem videt q̃ compoſitio in cõmuni ſit ens ſimpliciter ⁊ nõ quodãmodo: ⁊ ſic cõuenit cõpoſitioni nõ entiũ: q⁊ videt q̃ extrema ponant ſm exigentiã compoſitionis: ut ſi cõpoſitio eſt ens ſimpliciter ⁊ extrema. vnde videt ſequi: bõ eſt aĩal ergo homo ⁊ animal eſt. Et ſi cõpoſitio eſt ens quodãmodo ⁊ extrema: vnde nõ ſequit: chimera eſt nõ ens: ergo chimera eſt vel nõ eſt: ergo ſi cõpoſitio in cõmuni eſt ens quodãmodo ⁊ nõ ſimpliciter: ergo hec eſt vera: antixp̃s eſt bõ cum ibi ponat homo quodãmodo: ⁊ hec fit vera: antixp̃s eſt homo quodãmodo: ⁊ iſte due cõuertunt: antixp̃us eſt homo: ⁊ antixp̃s eſt homo quodãmodo: q̃ falſũ eſt: ergo p̃mo ex quo ſequit. ſ. q̃ compoſitio in cõmuni ſit ens quodãmodo ⁊ nõ ſimpliciter. Et dicendũ q̃ cõpoſitio in cõmuni eſt ens quodãmodo ut p̃ius dictum eſt: ⁊ extrema eius ſimiliter in cõmuni ſũt entia. Sz compoſitio cõtracta ad illã partẽ eius q̃ eſt compoſitio entiũ ẽ ens ſimpliciter. vnde in hoc antixp̃s eſt bõ contracta eſt ad compoſitionẽ entiũ: vnde ponit ibi homo quodãmodo ſz ſimpliciter: ⁊ ideo hec antixp̃s eſt homo: nõ equipollet huic: antixp̃s eſt bõ quodãmodo. Ad illud q̃ obiicit q̃ extrema ponũt ſm exigentiã compoſitionis: dicendũ q̃ falſum eſt: q⁊ cũ extrema ſunt nõ ꝓpter hoc ſequit q̃ compoſitio ſit: ut cũ dico homo eſt antixp̃s: extrema ſũt nõ tũ eſt compoſitio: ⁊ ſi cõpoſitio eſt nõ ꝓpter hoc ſequit q̃ extrema ſũt ſicut ſibi inuicẽ conuenientia: ut chimera eſt nõ ens. Jſta compoſitio eſt: nõ tũ extrema ſunt: ſed hic ſequit extrema ſunt ſibi inuicẽ cõuenientia: ergo compoſitio eoꝝ eſt: ⁊ eſt locus a cauſa ⁊ conuerſo ſequit compoſitionẽ: ergo extrema ſũt ſibi inuicẽ cõuenientia: ⁊ eſt locus ab effectu: q⁊ cõuenientia extremoꝝ eſt cauſa compoſitiõis: ⁊ compoſitio eſt effectus cõuenientie extremoꝝ. Jtem videt q̃ cõpoſitio in cõmuni equaliter p̃dicetur de compoſitione entiũ: ⁊ de compſitiõe non entiũ: q⁊ ille due ſunt ſimpliciter cõueniẽtie: homo eſt aĩal: ⁊ chimera nõ eſt ens: ergo veritas eoꝝ ſimiliter ẽ ens: ergo ſubiectũ veritatis in vtraq; eſt ens ſimpliciter: ſz ſubiectuz veritatis eſt compoſitio: ergo compoſitio vtriuſq; ſimpliciter eſt ens: ſz in vna eſt compoſitio entiũ: in altera nõ entiũ ergo cõpoſitio nõ entiũ ſimpliciter ẽ ens: ergo compoſitio in cõmuni nõ magis ſe habet ad vnã partẽ q̃ ad alteram. Et dicendũ q̃ compoſitio in cõmuni dicit ſm p̃ius ⁊ poſterius de vtraq; illaꝝ compoſitionũ ut p̃ius dictũ eſt: q⁊ p p̃ius dicit de compoſitõe entiũ: ⁊ p posterius de compoſitione nõ entiũ. Ad aliud aũt q̃ obiicit q̃ vtraq; illarũ compoſitionũ ſimpliciter eſt ens: dicendũ q̃ nõ ſequit: q⁊ veritas entiũ eſt ens ſimpliciter. veritas aũt nõ entiũ nõ eſt ens ſimpliciter ſz quodãmodo q̃ patet: q⁊ veritas entium eſt p cõuenientiã extremoꝝ que eſt cauſa cõpoſitionis in affirmatiua: ut homo eſt aĩal. vel repugnantia extremoꝝ: eſt cauſa diuiſionis in negatiue vera: ut homo nõ eſt aſin⁹ vnde veritas entiũ eſt p cõuenientiaz ad compoſitionẽ vel diuiſionẽ: ⁊ etiam p hoc q̃ extrema ſũt ſimpliciter entia: ſz veritas nõ entiũ nõ habet niſi alteram cauſaꝝ iſtaꝝ. ſ. conuenientiã extremoꝝ ad compoſitionẽ vel diuiſionẽ nõ habet entitatẽ earũdem: q⁊ extrema nõ ſunt entia: imo ſũt nõ entia: ⁊ ideo veritas nõ entiũ eſt ens quodãmodo. veritas entiũ eſt ens ſimpliciter: ⁊ ideo cõpoſitio entiũ eſt ens ſimpliciter. cõpoſitio aũt nõ entiũ eſt ens quodãmodo.

De negatione in generali.

Um ſm diuerſitatem cõpoſitionũ diuerſificẽt negatio: ideo poſt compoſitionẽ dicendũ ẽ de negatione. Primo aũt ſciendũ eſt q̃ negatio dicitur equiuoce: q⁊ vno modo dicit negatio oratio negatiua: ⁊ ẽ ſpecies enũciationis. Enũciationis aũt alia eſt oratio affirmatiua: ⁊ alia negatiua: ut bõ currit: bõ nõ currit. Et diffinit ſic: Negatio eſt oratio negatiua alicui⁹ ab aliquo. Alio aũt modo dicit negatio ſignum ⁊ inſtrumentũ negandi. Et hoc mõ dicit triplicit: q⁊ negatio ut eſt inſtrumentũ negãdi: ſumit vno mõ ut ſubſtantia: ut in hoc noñe negatio. alio aũt modo ut actus: ut actus in verbo ⁊ in p̃ticipio: ut negogas. vel negans vel negatus. Ex bis duob⁹ ſumit negatio ut concepta ſiue p modũ conceptus. Alio aũt modo ſumit negatio que eſt inſtrumentum negandi: ut exercita: ⁊ ſic ſignificatur p hanc particulã nõ. Et nota q̃ conceptus ⁊ effectus differũt in hoc: quia conceptus dicit eſſe illud qõ eſt i anima p ſimilitudinẽ aliquã: ut cũ cogito de colozib⁹: ⁊ de oibus ſilitudines eaꝝ recipio in anima ⁊ nõ res ipſas Affectus ſiue exercitus dicit eſſe id qõ ſm veritatem eſt in anima vel in coꝛpoꝛe: cum laboꝛo in egritudine: doloꝛ eſt i anima mea ſm veritatem afficiens eã: ⁊ qñ curro curſus ẽ in coꝛpoꝛe ſm veritatem exercitus ⁊ afficiens ipſum coꝛp⁹

Jtem negatio vltimo modo ſumpta eſt duplex: quia eſt quedam negatio que eſt termini ut noñe infinito vel i verbo infinito. Alia eſt oratiõis: ⁊ hec remouet actũ a ſubſtantia de qua ipſe actus p̃dicat: ⁊ prima additur termino per compoſitionẽ. ſecũda vo p appoſitionem. Jtem negatio que eſt termini eſt duplex: q⁊ quedam eſt que facit nomen infinitum ſiue priuatũ: ut nõ homo nõ lapis. Et alia que facit verbum infinitum ſiue priuatũ: ut nõ currit nõ laboꝛat.

Sed videt q̃ nec qualitas accidentalis neq; actus poſſit p̃dicari de ſubſtantia q⁊ ſũt diuerſa: ⁊ diuerſa inquantũ diuerſa ſunt ſibi repugnantia: ergo vnum vere non p̃dicat de altero: ergo ſicut hec eſt falſa: ſoꝛtes eſt albedo: ⁊ ſimiliter hec ſoꝛtes eſt albus. ⁊ ſimiliter ſoꝛtes currit: ſicut ⁊ hec: ſoꝛtes eſt curſus. Et dicendũ q̃ dupliciter contingit ſignificare diuerſa: quia inquantũ vnũ opponit alteri: vel eſt diuerſum ab eo: ut ſoꝛtes albedo curſus: ⁊ ſic vnum vere nõ p̃dicatur de altero. Alio aũt modo contingit ſignificare diuerſa, put vnum eſt de altero: ut albus niger currit legit: ⁊ vniuerſaliter quecũq; ſignificant in concretione ad ſubiectuz ſiue dicant denominatiue: ut albus currit: ſiue nõ denominatiue: ut ſtultioſus curſoꝛ pugillatoꝛ ⁊ conſimilia, put dicunt a naturalibus potentijs curſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ: ⁊ hoc mõ vnum diuerſum p̃dicatur de altero. Jtem cũ triplex ſit compoſitio. ſ. qualitatis ad ſubſtantiam: ⁊ actus diſtantis a ſubſtantia cum ſubſtantia ⁊ actus vniti ſubſtantie ⁊ cuilibet harũ compoſitionũ ſua opponatur negatio: ergo erit triplex negatio: ergo male ponunt due tm̃. Et dicendum ſicut dictuz eſt p̃ius q̃ negatio ut exertita ſiue afficiens eſt duplex in genere: ſicut compoſitio eſt duplex in genere: q⁊

quia est quedam termini: ⁊ alia orationis ut dictū est. Sz negatio illa in specie dicitur quadrupliciter eo ꝙ negatio termini subdiuiditur: quia est quedam negatio termini, q̄ remouet qualitatem a substantia faciens nomen infinitū: ut nō homo nō equus. ⁊ est alia q̄ actum vnitum remouet a substantia faciens participiū: ut non currens: non legēs. Tertia vō actum distantē a substantia exteriori remouet si ue priuat a substantia vnita faciens verbū infinitū: ut non currit nō laborat. Quarta vō ut dictū est faciens orationez negatiuam: ⁊ sic negatio termini subdiuidit̄ p tres partes.

Ad illud autē quod obijcit ꝙ triplex est cōpositio actus cum substantia: ergo ex opposito erit triplex negatio: Dicē dum ꝙ insufficiēter diuidit: quia relinquit compositionē actus distantis a substātia exteriorū cum substantia intra: ⁊ sic sunt quattuor oppositiones. vnde ex opposito erūt q̄t tuor negationes. Q⁹ autē quattuor sint compositiones pz: quia est quedam qualitatis cū substātia: ut in quolibet no mine: ⁊ negatio ei opposita facit nomē infinitū: ut non hō: ⁊ alia actus vniti substantie cū substantia: ut in participio ⁊ negatio ei opposita facit participiū infinitū: ut nō currēs Tertia vō compositio actus est distantis a substantia exte riori cum eadem substantia exteriori: ut sortes currit: ⁊ ne gatio ei opposita facit orationē negatiuā: ut sor. nō currit. Quarta vō est actus distantis a substantia exteriori cū sub stantia intra: ⁊ negatio ei opposita facit verbū infinitū: ut non currit: non laborat. ⁊ sic insufficienter diuidebat cōpo sitiones istas in specie: ⁊ etiam negationes ei oppositas.

Nota ꝙ verbū duplici substantie comparatur. ſ. substā tie exteriori que reddit ei suppositū: ut sor. currit: ⁊ substan tie exteriori que infinite intelligitur in ipso: quia est idem quod res currens: ⁊ currēs est ille actus: res vō est substan tia intrinsecus intellecta.

Icto de negatōne in genere: consequēter dicendū est de vnaquaq; predictaꝝ negationū in specie: Et primo de negatōne nominis infiniti cum sit prior alijs. Circa quam p̄mo queritur vtrum nomen infinitū de quolibet qō est ⁊ qō nō est predicet. Et videt ꝙ non: quia ut est in secūdo periermeniarū: ad affirmationē in qua pre dicatur nomen infinitū sequitur negatio in qua predicat nomen infinitū ⁊ non ecōuerso: ut oīs homo est nō iustus ergo nullus homo est iustus ⁊ nō econuerso. ergo affirma tio in qua ponitur nomē infinitū ponit aliquid: qz si nihil poneret: tunc conuerterētur cum negatione: ergo nomē in finitū solum predicatur de ente: ergo non de quolibet qō est ⁊ quod non est. Ad idem qū dicitur hō est nō iustus hic ponitur ens qūod affirmatur eē: nec compositio negat per negationē ipsius termini infiniti sequentē: ergo nomē infinitū predicatur solum de ente: ergo non de quolibz ⁊c. Sed otra: homini opponitur aliquid fm priuationē: ⁊ ali quid fm negationē: ut mortuū opponitur homini priuati ue: ⁊ nō homo negatiue. sed priuatio plus participat de en te q̄z negatio: ergo mortuū plus pticipat de ente q̄z non hō sed mortuū predicatur de nō ente: ergo multo fortius non homo: ergo terminus infinitus nō solū predicatur de ente ſz etiam de nō ente. Ad idem Boetius docet conuerte re vniuersalem affirmatiuam infinitādo terminos: ut oīs homo est ens: ergo omne non ens est non homo: ergo non homo predicatur de non ente: ergo non solum de ente sed etiā de non ente. Item ut est in secundo Topicoꝝ: Q⁹ si ad hominē sequitur animal: ergo p consequētiam econuerso: ad nō aial sequitur nō homo. sed bene sequitur si est hō ē ens: ergo sequitur p consequētiam ecōtrario si nō est ens ē nō homo: ergo nomen infinitū nō solū predicatur de ente sed etiam de nō ente. Item in homine est duplex cōpositio Est enī quedam compositio forme cū materia: homo enī et vnūquodq; aliud a p̄mo constat ex materia ⁊ forma uel ve uel ꝓportionabiliter: ⁊ est alia compositio in hoīe q̄ est dif ferentiarū cum suo genere uel suo superiori: siue sint diffe rentie specifice ut in speciebus omnib⁹ ⁊ generib⁹ subalter nis: siue sint differentie nō specifice: sicut sunt dīe que fm rationē finis uel causa alicui⁹ alius adijciunt enti p quas generalissima differūt a se. Cum enī generalissima cōicent in ente: licz fm prius ⁊ posteri⁹ oporteat p quod aliquid dif ferat ut pz quia substātia est ens p se. quantitas vō est ens mensuratiuū substantie. qualitas vō est informatiuū uel q̄ lificatiuū substantie. relatio vō est ens compatiuū substan tie. actio vō est ens mediuz p quod siue fm quod vnū agit in aliud: ⁊ sic de alijs. Unde hec differētia p se est differen tia substantie ⁊ mensuratiuū substantie: est differētia quā titatis ⁊ sic de alijs. ⁊ sic p istas differētias que nō sunt spe cifice generalissima differunt inter se. Formatur argumē tum sic: in homine est duplex compositio. ſ. forme cum ma teria: ⁊ differentia cum primo predicabili ut cum ente. sed cuilibet compositioni sua opponitur negatio: ergo duplici compositioni existente in homine duplex opponitur nega tio: ergo negatio in hoc termino non homo est duplex: qz uel remouebit compositōnem que est differentiarum cum ente ⁊ sic relinquitur ens: qz cum dicit ens p se corpus cum animatū sensibile rōnabile mortale. sed aggregatio istarū differentiarū remouet̄ pro vna uel pro pluribus. non dico ꝙ vnaquaq; earū remoueatur: sed earum aggregatio q̄ po test remoueri pro vna uel pro pluribus siue pro oīb⁹: sic re linquitur ens: quia si vna sola remoueatur iam nō sunt ibi oēs: uel si plures uel si oēs: semp earū aggregatio remouet̄ ⁊ ita nō homo ponit ens: ⁊ predicatur solū de ente: ⁊ sic nō homo dicit̄ termin⁹ priuatiuus. Si aūt negatio ista negat compositionē forme cum materia: tunc nihil ponit in actu sed tm̄ ponit ens in potētia uel in oppositione: ⁊ sic non hō est termin⁹ negatiuus: ⁊ nō homo predicatur de ente ⁊ de nō ente: ⁊ sic nomen infinitū est duplex: quod concedim⁹. Dicendū ergo ꝙ nomen duplicit̄ potest infinitari ut osten sum est ꝙ vno modo fm priuationē: ⁊ sic nō homo ponit ens remouendo aggregationē differentiarū a primo predi cabili: ⁊ sic homo ⁊ nō homo opponunt̄ ut priuatio ⁊ habi tus ⁊ predicatur solū de ente. Alio aūt modo potest infini tari nomen fm negationē: ⁊ sic nō homo nihil ponit ⁊ ē ter minus negatiuus: ⁊ sic nō homo de quolibz ente aliud ab hoīe predicatur ⁊ de nō ente: ⁊ sic homo ⁊ nō homo oppo nūtur ut affirmatio uel negatio: ⁊ predicātur de quolibet quod est ⁊ quod nō est: ita ꝙ hoc ul' illud sicut quelibet cō tradictio. Et nota ꝙ ille modus duplex infinitandi termi num est solum in terminis specialibus: quia termini gene rales ut ens ⁊ aliquid vno solo modo infinitātur ſz fm ne gationē: quia in eis non est duplex compositio sicut in spe cialibus. vnde nō ens ⁊ nō aliq̄d solū predicātur de eo qō nō est. nullus enī termin⁹ infinitus potest predicari de eo cui⁹ forma remouet̄ p ipm. vnde nō hō nō potest predicari de hoīe: nec ens de nō ente: nullū oppositoꝝ pōt de sibi op posito p̄dicari. Ad illud autē quod obijcit ꝙ ad affirma tionē in qua predicat̄ nomen infinitū sequitur negatio in qua predicatur nomen infinitū ⁊ nō ecōuerso: ⁊ sic nomen infinitū ponit ens: Est dicendū sicut dictū est pri⁹: qz nomē infinitū duplex est propter hoc qō ul' infinitū est fm nega tionem: ⁊ sic nihil ponit. uel est infinitum fm priuationem ⁊ sic ponit ens siue sit substantiale: ut homo animal: siue ac cidentale: ut album iustum rectum par uel impar. vñ sim plex terminus accidētalis fm priuationem: sicut relinquit subiectum accidentis inesse: ⁊ sic ista: homo est non iustus ⁊ consimiles ponūt ens: sic ad ipsas sequitur negatio de p dicato finito ⁊ non econuerso: ut homo est nō iustus: ergo hō nō est iustus: ⁊ nō ecōuerso. Et hoc determinat Aristo teles in primo ⁊ secundo periermeniarum dicendo ꝙ sic consequuntur sibi inuicem sicut dictum est in prioribus. Hoc etiam dicit Aristo. in fine primi priorum: ꝙ ad pri uatiuam orationem affirmatiuam sequitur negatiua fini ta ⁊ non econuerso: ut hoc est ineq̄le: ergo nō equale: et nō

ecõuerſo:et hoc eſt album:ergo nõ eſt albũ ꝛ nõ ecõuerſo. Si autẽ ꝓdicaꝫ termin⁹ accidentalis infinitus ſm negationẽ ſic nihil ponit ut dictũ eſt:ꝛ ſic ꝟuertiꝫ cũ negatiua finita:ut oĩs hõ eſt nõ iuſtus ergo nullus homo eſt iuſtus:ꝛ econuerſo. Et ſilr dicit in ſecũdo ꝓncipio ſecũdi ꝑiherme niarũ paulo poſt:Q; ad negationẽ finitã ſequiꝫ affirmatiua infinita:ut nullus hõ eſt iuſtus:ergo oĩs hõ eſt nõ iuſt⁹ qz nõ poſſet eſſe niſi ꝟuerterẽt:illo ſecũdo modo.ſ.ſm qõ eſt nomen infinitũ ſm negationẽ. Et ſilr intellige de termino infinito ſubſtantiali:ut non hõ ſicut de accñtali:ut non iuſtum. Ad illud aũt qõ poſtea obijcit qꝫ iſta hõ ẽ nõ iuſt⁹ ponit ens:qũ affirmaꝫ eſſe ꝛ nõ remoueaꝫ cõpoſitio affirmatiua:ꝛ non negaꝫ ꝑ negationẽ ſequentẽ. Dicendũ qꝫ argumentum peccat tripliciter. Primo modo ſm equiuocationem huius nominis nõ iuſtũ qõ vno modo ponit ens:ꝛ alio modo nõ:ut dictũ eſt ꝓius. Et alio modo peccat ſm ꝓñs ſiue ſm quid ꝛ ſunpliciꝫ:qz ut ſequiꝫ affirmaꝫ eẽ aut ipa cõpoſitio ergo eſt:qz affirmatio eſt etiã de tam ente q̃ de nõ ente:ergo in plus eſt affirmatio q̃ eſſe ſm negatõez ergo eſt ꝓñs. vñ qꝫ nõ iuſtus eſt nomẽ infinitũ ſm negationẽ:nõ ſequiꝫ hõ eſt nõ iuſtus:g̃ hõ eſt. Preterea eſt ibi fallacia ſm q̃d ꝛ ſimplr:qz fit ibi cõpoſitio affirmatiua:nõ tñ ponit ens ſimplr:ſz diminutũ ꝑ determinationẽ ſeq̃ntẽ. vñ ſicut nõ ſequiꝫ:eſt opinabile ergo eſt:q̃uis ſit ibi cõpoſitio affirmatiua:ita nõ ſequiꝫ:eſt nõ iuſtus g̃ eſt:qũ diminuaꝫ eẽ ꝑ determinationẽ nihil ponentẽ ſm qꝫ nõ iuſtus eſt terminus negatiuus. Sciendũ aũt qꝫ nullus termin⁹ põt infinitari niſi ſit ſubiicibile ul ꝓdicabile. Et iõ ſigna vlia ul ꝑticularia nõ ꝓñt infinitari:qz ſunt diſpõnes ſubiecti inq̃ntũ ſubiectũ:ꝛ ita reſpiciũt ꝓdicatũ. Et ideo dicit Ariſto. qꝫ hec negatio nõ:non eſt niſi addenda huic ſigno oĩs:qz nõ ſignificatur vle:ſed qñ vniuerſaliter.

Icto de negatiõe ſpãli noĩs faciẽte infinitari:cõſequẽter dicendũ eſt de ſpãli negatõe vbi infinitate verbũ:qz ſicut nomen eſt natura ꝓius vbo infinito. Primũ enĩ querit de vbo infinito vtrũ ꝓdicaꝫ de quolibet qõ ẽ ꝛ qõ nõ eſt. Et videꝫ qꝫ ſic:qz ut vult Ariſto. verbũ infinitũ ſimplr eſt in quolibet qõ eſt ꝛ qõ non eſt:ergo de omni qõ eſt ꝓdicaꝫ:ꝛ qõ nõ eſt. Sed ⁊tra:negatio q̃ eſt in vbo infinito relinq̃t cõpoſitõez affirmatiuã remouẽdo actum a ſubſtantia de qua ꝓdicaꝫ actus: vnde ſenſus huiꝰ:ceſar nõ currit:ſm qꝫ nõ currit eſt verbum infinitũ eſt iſte ceſar nõ eſt currens:ſz cõpoſitio affirmatiua ponit ens qz ponit ſubiectũ ineſſe:ergo vbũ infinitũ ponit ens:ergo ſolũ ꝓdicaꝫ de ente. Et ſm dictũ quorundã eſt qꝫ vbũ infinitũ extra oratiõnẽ manet infinitũ:ſed ſit ſemꝑ oratio qñ ponit in oꝛone:qñ negatio eſt vna ꝑs ꝛ verbũ alia. Sed hꝰ nihil eſt q̃mouenẽ:eo qꝫ nõ ſciunt diſtinguere in hac oratione:ceſar nõ currit:ꝛ in ꝓpoſitionibus ſm qꝫ ſint ꝓpõnes negatiue ſm qꝫ ſunt de vbo infinito. Vñ dicendũ qꝫ verbũ infinitũ ꝓdicaꝫ de quolibꝫ qõ eſt ꝛ qõ nõ eſt:ꝛ manet infinitũ extra oratiõnẽ ꝛ in oratione. ꝛ hec ꝓpõ:ceſar nõ currit:ꝛ ꝓpoſiles ſm qꝫ ſunt oꝛones negatiue nihil ponũt:ꝛ cõpoſitio negaꝫ in eis nihil relinquẽdo ꝑ eas. ſm aũt qꝫ in eis ponit vbũ infinitũ cõpoſitio remanet affirmatiua. vnde iſto mõ ſ.ſm qõ eſt in eis verbũ infinitũ adhuc duplices:qz verbũ infinitũ poteſt infinitari ſm negationẽ:ꝛ ſic nihil ponit. ul poteſt infinitari ſm priuationẽ:ꝛ ſic niſi ponit ſubiectũ in eſſe:ꝛ ſic ponit ens. Ad illud autẽ qõ obijcit qꝫ cõpoſitio affirmatiua ponit ens:quia ponit ſubiectũ ineſſe Dicendũ qꝫ vtrũq; eſt falſum:qñ cõpoſitio equaliter ſe habet ad cõpoſitionẽ entiũ ꝛ ad cõpoſitionẽ non entiũ:vnde ponit ens ipa cõpoſitio neq; ponit ſubiectũ ſuũ ineſſe:ꝛ ita virtute cõpoſitionis affirmatiue inquantũ eſt affirmatiua nihil ponunt:ſed virtute ꝓdicati aliqñ ponitur ſubiectũ ineſſe:ut qñ ꝓdicatũ ẽ ens ſimplr.ꝛ aliqñ non ponit ſubiectũ ineſſe ut qñ ꝓdicatũ eſt ens diminutũ uel quodãmodo:ꝛ iõ ſeqꝫ lapis eſt hõ:ergo lapis eſt:ꝛ nõ ſequiꝫ lapis eſt opinabile; ergo lapis eſt. vnde eſt ſenſus huiꝰ:ceſar non currit:ſm qꝫ non currit eſt verbũ infinitũ eſt:ille ceſar eſt non currens. ꝛ ſilr intellige de participio ſicut de verbo. vnde ille due:ceſar non currit:ꝛ ceſar eſt nõ currens nihil ponũt ſm qꝫ verbum ꝛ participiũ ſunt termini negatiui:ſed ſm qꝫ ſunt termini priuatiui ſic ponunt:quia ponũt ſubiectũ ineſſe:ꝛ hoc virtute ꝓdicati ꝛ non virtute compoſitionis ut dictũ eſt. De negatione infinitante participiũ ſatis patet ex ꝓdictis:ꝛ ideo relinquitur.

Eterminatis de negatõnibus terminoꝝ:dicendũ eſt de negatione oꝛonis:ſimpliciter natura ꝓcedit cõpoſitũ. vnde nomen ꝛ verbũ natura ſunt ꝓiora oratione:vnde negatio noĩs uel verbi natura ꝓcedit negationẽ oꝛonis. Primo queriꝫ vtrũ negatio oꝛonis faciat ⁊tradictionẽ. Et videꝫ qꝫ non:qz ad hoc qꝫ negatio cõtradicat oportet qꝫ remoueat compoſitionẽ:ſed nõ poteſt remouere cõpoſitionẽ quia cõpoſitio eſt ſubiectũ negationis:ꝛ nullũ accidens remouet ſuũ ſubiectũ:ergo nõ poteſt facere contradictionẽ:ergo nõ contingit contradicere. Itẽ ad idẽ Quicq̃d eſt creatũ:aut eſt ſubſtantia aut accidens:ergo negatio qũ ſit creata:aut eſt ſubſtantia aut accñs. ſed non eſt ſubſtãtia:ergo eſt accidẽs:ergo eſt in ſubiecto aliquo:ſed nõ eſt niſi in compoſitione:ergo nõ remouet eam:ergo nõ contingit contradicere. Item qum cõtingit cõtradicere qz hoc eſt ꝓncipiũ ꝓncipiorũ in ſcientijs:ergo remouet cõpoſitionẽ:ſed compoſitio eſt cauſa negationis:ergo remouet modum:ergo nulla negatio eſt alicuius modi:ergo nec indicatiui per locum a genere:ergo nulla eſt vera uel falſa Sola enĩ indicatiua eſt in qua eſt verũ ul falſum. Solutio Sicut hoc nomen homo duplicem habet ſignificationẽ.ſ. generalem ut ſignificat ſubſtantiam cum qualitate:ꝛ ſpecialem ut ſignificet hanc ſubſtantiam que eſt homo. Et ſic in verbo eſt duplex ſignificatio.ſ.generalis ꝛ ſpecialis. Generale ſignificare eſt agere uel pati. Speciale ut ſignificare iſtum actum ul iſtam paſſionem:ut legere uel legi:uel percutere uel percuti. Generalis autẽ compoſitio cõiter ſe habet inquãtum eſt de ſe ad omnia componibilia. Cum enĩ dicimus qꝫ verbum conſignificat compoſitionẽ ut dixiꝰ hanc compoſitionẽ uel illam ſed compoſitionẽ in genere:ꝛ hec eſt compoſitio generalis. Specialis aũt compoſitio cũ ꝑ extrema compoſitionis ꝛ negatio remouet ſpecialẽ cõpoſitionẽ:ꝛ hoc ſufficit ad cõtradictionẽ:ꝛ relinquit generalẽ rationẽ cui accidit modus:vnde contingit ad hoc contradicere. Itẽ ſolet dici qꝫ due negatões eq̃pollẽt vni affirmationi:Et queriꝫ ecõuerſo:due affirmatiões nõ equipolleant modo quod videꝫ:quia ſicut negatio remouet affirmationẽ:ſic ecõuerſo affirmatio negationẽ. Et dicendũ qꝫ negatio apta nata eſt remouere quicq̃d recipit:qz negatio eſt actus deſtruens ſuũ obiectũ. vñ obiectũ negationis quodcũq; fuerit remouetꝫ ꝑ negationẽ:qñ negatio aliqñ eſt obiectũ negationis.aliqñ negatio negatur:ut nõ ſortes non currit:ꝛ ideo negatio remouetꝫ ꝑ negationẽ.ꝛ ideo ex conſequẽti ponitur affirmatio:quia remota negatione ponitur affirmatio:eo qꝫ neceſſe eſt ſemꝑ eſſe affirmationem uel negationem:Et ideo due negationes equipollent vni affirmationi. Affirmatio autẽ non eſt apta nata deſtruere ſuũ obiectũ:ſed ponit ipm poti⁹ ꝛ ꝛſeruat:ꝛ ideo eſt res qũ res affirmatiua q̃ eſt obiectũ affirmatõis nõ remouetꝫ ꝑ affirmationẽ:ꝛ ob hoc due affirmatiões non ꝓñt equipollere negationi. Ad illud aũt quod obijcit quia affirmatio remouet negationẽ:ſic ecõuerſo Dicendũ qꝫ due comparationes ſunt in affirmatione:ꝛ due in negatione diuerſimode comparate. Una enĩ eſt cõparatio affirmationis ad illud quod affirmatur. Alia vero habet ad illud cui opponitur. ꝛ ille due comparationes affirmatõnis non ſunt reſpectu eiuſdẽ ſed reſpectu diuerſoꝝ.vbi gra:hꝰ affirmatio:ſoꝛ. currit:affirmat ſoꝛtem currere:ꝛ apponit ei quod eſt non ſoꝛ.currẽ:ꝛ iõ rõne oppõnis nõ põt deſtruere ſuũ obiectũ.

Sed due comparatões in negatione sunt respectu eiusdē q; negatio semp negat aliquid sicut affirmatio affirmat: ⁊ semp negatio opponitur alicui sed nō nisi ei quod negat: ⁊ iō negatio rōne sue oppositionis sp̄ ōstruit suū obiectū qō negabat. sed affirmatio nō opponitur ei qō affirmat ut dictū est: ⁊ ideo affirmatio nō destruit qō affirmat: ⁊ sic non est simile de affirmatione ad negationē: ⁊ de negatione ad affirmationē: ut p̄z iam p̄ b̄ q; negatio opponit affirmatōi ⁊ negat eam: affirmatio opponit negationi ⁊ affirmat eaz sed aliud ut dictū est. Itē dicit Aristo. in scō topicorū Q; si aliquid non est susceptibile ꝺ̄rioꝝ neq; alterius: ergo quod nō potest negari nō potest affirmari. sed ista fo. non currit nō potest affirmari qum sit negatiua: ergo nō potest addi ei altera negatio ut p̄ eam negetur: ergo due negationes nō equipollent affirmationi. Ad hoc dicūt quidam q; negatio quodāmodo ē affirmatio: qm̄ negatio habet in se de ente siue de affirmatione: vnde p̄ticipant naturā affirmatiōis: ⁊ ideo potest negari p̄ negationē: ⁊ ita bō ꝓponit fo. nō currit pōt ei addi altera negatio sic: nō fo. nō currit: et ita due negationes equipollent affirmationi. Sed ego credo q; melius dicit q; q̄uis accidentiū negatiua nō p̄it reflecti supra se agendo in se sed in suū obiectū qū accidentia causata a ratione p̄it reflecti supra se agendo sicut ratio supra se cognoscēdo in se ⁊ indicādo de se. vnde negatio q̄ est actus siue accis creatū a ratione potest reflecti simpliciter supra negationē siue supra negatā agēdo in ipm: ⁊ ideo negatio potest negari q̄uis nō potest affirmari. Et ꝺsideratio Aristo. debet intelligi de accidētibus nature siue de cōtrariis negando: ut albū nigrū calidū frigidū ⁊ ꝺsilia. Itē ille due sortes currit: ⁊ nō sortes nō currit equipollent sibi inuicē: ⁊ ꝺtradicunt huic: sortes non currit. Sed ꝺtradicit Arist. q; vnū vni opponitur: ergo due opōnes nō ꝺdicunt vni. Dicendū q; dupliciter fit ꝺtradictio. s. primo ⁊ ex ꝺnīti. vnde in his est prima ꝺtradictō: sortes currit: fo. nō currit cōtradicit ex ꝺnīti huic: sortes nō currit: q; inquantū equipollent: cōuertit cū ista. s. sortes currit: vnde intellige q; in cōtradictione prima semp altera est negatio: ⁊ alia affirmatio. vñ dicit Aristo. q; cōtradictio est affirmatio ⁊ negatio opposita. sed in contradictione que est ex ꝺnīti negatio pōt contradicere negationi. Item nota q; negatio preposita uel postposita termino singulari idem significat: ut sortes non currit: ⁊ non sortes currit. sed nō est silr in terminis cōmunibus cūq; hec est indefinita: hō currit. hec aūt vlis negatiua: non hō currit. Neq; est ꝺtrarīū quod dicit Aristo. q; trāsposita noīa ⁊ verba idem significant: q; intelligit de aliis dictionib⁹: qm̄ intelligit de dictione que est subijcibilis uel predicabil: ut homo aīal: uel que est dispositio ipsi⁹ subijcibil' uel predicabil' absolute: ⁊ nō intelligit de dictione que est dispositio vnius ad alterū: ut sunt negationes et signa vlia. negatio enī negat vnū ab altero: ⁊ signū vle disponit subiectū in respectu ad predicatū. Itē querit de hoc sophisimate: nullo boīe currente tu es asinus. probatio hec est falsa: aliquo boīe currente tu es asinus: ergo ei⁹ contradictoria est vera: hec. s. non aliquo boīe currēte tu es asinus: sed nō aliquo ⁊ nullo equipollēt sicut nō aliq; ⁊ null⁹ ergo est vera: nullo currente tu es asinus. Sed cōtra: nullo boīe currente tu es asinus: ergo dū nullus hō: uel si nullus hō: uel q; nullus hō currit tu es asinus: qō falsum est. Sol. prima est falsa. s. hec: nullo boīe currente tu es asinus: quia ista p̄ quā ꝓbat eam peccat fm̄ diuisionē ⁊ cōpositionē: hec. s. non aliquo boīe currēte tu es asinus: eo q; negatio potest negare tm̄ p̄ticipiū: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. uel potest negare p̄ticipiū in compatione ad verbū sequēs: ⁊ sic est cōposita ⁊ vera: isto modo equipollet p̄me. s. huic: nullo boīe currente tu es asinus: sed hec est falsa nullo boīe cū. q; negatio q̄ ē in compatione huius signi nullo: nō potest fieri vltra p̄ticipiū p̄ hāc regulam: Quotiēscūq; negatio ⁊ distributio includunt in termino vno ad nihil potest vnū fieri sine reliquo: sed distributio non fertur vltra p̄ticipiū: ergo neq; negatio: ⁊ ita hec est falsa: nullo boīe currente cū. quare ⁊ sua equipollēs illo modo que ei equipollet. ⁊ vtraq; affirmatiua est hec. s. non aliquo boīe currente cū. ⁊ nullo boīe currente cū. fm̄ q; equipollent. Et p̄ hoc etiam patet q; neutra contradicit affirmatiue. Itē querit de hoc sophisimate Nihil est nihil. Probatio: ei⁹ ꝺtradictoria est falsa: hec. s. aliquid est nihil: ergo p̄ma vā. Cōtra: nihil est nihil: ergo nihil nulla substantia est: ⁊ est locus a genere siue a toto in quantitate: ut nihil est: ergo nihil nulla substantia est: ꝫ cōclusio est falsa hec. s. nihil nulla substantia est: q; equipollet huic: quodlibet est aliqua substantia: quod falsum est: ergo p̄ma ex q̄ sequit est falsa. Sol. Prima est vā. s. nihil est nihil: q; equipollet huic: quodlibet est aliq̄d p̄ illam regulam: Quotiēscūq; duo signa vlia nature ponūtur in eadem oīone: ita q; vnum in subiecto ⁊ reliquū in predicato primū equipollet suo contrario. secundū suo contradictorio. Itē improbatio peccat sed cōmuniter loquendo: quia sicut dic est consequens cōiter loquendo: quodlibet est aliquid: ergo quodlibet est aliqua substātia. Silr hic est oīs nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Ad illud quod obijcit quod videt locus a genere siue a toto in q̄ntitate. Dicendū q; non est verū: vnde est ibi locus fm̄ oīs: sicut hic: nullus hō est nullū aīal: ergo nullus hō est nullū risibile. quia in ista: oīs hō est nullū aīal: aīal remouet a subiecto cū. apponat' alia negatiua p̄ b̄ signū nullus: remouet' predicatū negatum a subiecto sic: nullus homo est nullum animal. sed remouere predicatū negatū est ponere ex consequenti affirmatū in eodem: ergo ista: nullus homo est nullum animal equipollet oīs hō est aliquod aīal. ⁊ silr ista nullus hō est nullū risibile equipollet huic: oīs hō ē aliq̄ risibile. hic aūt ponūt consequēs animal est: ergo risibile ē: sicut hic: aīal currit: ergo homo currit. ergo hic oīs homo ē animal: ergo oīs homo est risibile: ⁊ silr in suis equipollētibus: nullus homo est nullū animal: ergo nullus homo ē nullū risibile. ⁊ similiter ē in proposito nihil nihil est: ergo nihil nulla substantia est. Item videtur q; nulla conclusio improbatiōis sit vera: quoniam hec est vera: nulla subā est nihil: quod patet per predictam regulam: quia equipollet huic: omnis substantia est aliquid. ⁊ etiam quia sua cōuersa est falsa hec: aliqua substantia est nihil: ergo hec ē vera: nulla substantia nihil: ergo sua conuersa est vera: hec. s. nihil est nulla substantia: Et dicendū q; non recte conuertit illam: nulla substantia est nihil: quia debz ponere signū subiecti supra totum predicatum ⁊ reducere ad subiectum sic: nulla substantia est nihil: ergo nullum ens nihil est substantia: sed vtraq; est vera: ⁊ sic non probat conclusionem improbationis. Item q; conclusio improbationis sit falsa probatur dupliciter: quia vno modo per predictam regulam. ⁊ alio modo quia eius contradictoria est vera: hec scilicet aliquid nulla substantia: ut albedo ⁊ quodlibet aliud accidens ⁊c.

De dictionibus exclusiuis.

d Icto de negatione ⁊ de affirmatione: Cō sequēter dicendum est de dictionibus exclusiuis: ut tm̄ solus. Circa quas p̄mo q̄ritur propter quid dicatur dictio exclusiua: Et quid significet dictio exclusiua. Secundo quot ⁊ que sunt cause exclusionis: ⁊ q̄ exigunt' ad eē exclusionis. Tertio quot sunt ptes siue spēs exclusionis. Quarto querit' descēdendo ad quādā cām exclusionis. s. ad id qō excludit': ⁊ q̄ sunt ea que debent excludi. Quitū ⁊ vltimū est de ꝺria dictionū tm̄ solus in suis exclusionibus. Primū ergo querit' propter quid dictio dicatur exclusiua. Et dicūt quidam q; dictio dr̄ exclusiua q; significat exclusionem. Sed contra: nulla dictio significat

actum quem exercet: ut ille terminus homo non significat suppositōnem quam exercet supponendo pro hoc uel pro illo ⁊ sic de alijs: sed significat hominē ⁊ exercet suppositionem ⁊ sic de alijs: ergo nulla dictio significat actum quem exercet: ⁊ ē inductio: ⁊ est loc⁹ a ptib⁹ sufficiēter enumeratis ꝫ tm̄ ⁊ solus exercet exclusionē: ergo nō significat eam.

Item exclusio intelligit dupliciter. ſ. ut concepta ⁊ ut exercita: sicut cursus significatur ut conceptus p hoc nomē cursus: ⁊ per hoc verbū curro ris. Aliter autē significat cursus ut exercitus: ut qū aliquis exercet ipm currēdo. Silr exclusio intelligitur ut concepta sicut p hoc nomen exclusio nis: ⁊ p hoc verbū excludo dis. Aliter aūt intelligitur ut exercita: ut p ipsas dictiones solus ⁊ tm̄: ergo si solus ⁊ tm̄ significant exclusionē: aut significant hoc modo aut illo: ꝫ si significēt eam ut conceptā: ergo ille dictiones exceptionis: ⁊ exclusus excludo is erūt dictiones exclusiue qō falsum est: ḡ non significāt eam ut conceptā: neq; significāt eam ut exercitam: quia sicut se habet est dictio in cōi ad actū suū cōem quem exercet: qui est significare: silr dictio specialis ad actū suū specialem: sed dictio in cōi nō significat actū suū cōem. Dictio enī nō significat significare sed exercet ipm: ergo dictio spālis nō significat actum suū proprīū sed exercet ipm ergo dictio solus nō significat exclusionē sed exercet eam: ergo dictōes exclusiue nō significāt exclusionē ut exercitā neq; ut cōceptam ut ꝓbatū est: ergo nullo modo significat exclusionē: Quod concedim⁹ dicentes q; dictiones exclusiue dicunt nō quia significāt exclusionē: sed qz exercent eā ut tm̄ ⁊ solus dicūtur dictiōes exclusiue ab exclusione exercita ⁊ nō ab exclusione significata: sicut securis dicit incisiua ab incisione exercita ⁊ nō ab incisione significata. securis enī nullo mō significat incisionē sed significat securim sicut homo hominē: ⁊ exercet incisionē siue ipm scindere.

Ad illud aūt qō queritᵉ quid significet dictio exclusiua: dicendū q; significat idem quod hec oratio nō cū alio: siue priuationē associatiōis totius ad partē: ut solus ſoz. currit id est ſortes currit ⁊ nihil aliud. uel ſortes currit ⁊ nullus alius hō currit: ⁊ sic pars ponit ⁊ totū remouetur: quia ponitur ſortes ⁊ remouet quilibet alius homo: uel quodlibꝫ aliud a ſorte: ⁊ totū nō associat parti siue. Et sic dictio exclusiua priuat associationē totius ad partē p suā significationem: ⁊ ideo dicit significare priuationē associationis totiꝰ ad partē. Sed ad istam priuationē sequit exclusio omniū aliarū: sicut proprius actus sequit ad id p quod exercetur: ⁊ ideo exclusio importat p dictionē exclusiuam nō ut significata sed ut exercita: ⁊ sic patet primū.

Circa secūdū queritᵉ in hunc modū: associatio ⁊ priuatio associationis opponūtur ut priuatio ⁊ habitus. ꝫ priuatio diffinit p habitū: qz cecitas est priuatio visus in oculo: ⁊ p hoc habet esse: ergo priuatio associationis erit p ea p q̄ est associatio: ⁊ p illam habebit esse sed ad associationē exigitur q; associetur: ⁊ cui associetur: ⁊ in quo associet: ergo ad priuationē associationis exigūtur eadem tria: quod concedim⁹. Unde dicendū q; ad exclusionē que sequit ad ꝑuationē predictā quattuor exigūtur hic. ſ. qō excludit: ⁊ a quo excludit: ⁊ respectu cuius excludit: ⁊ quartū est ipse actus excludendi: ut qū dicit: solꝰ ſortes currit: alij a ſorte excluduntur ut a subiecto respectu cursus: ⁊ actus excludēdi importat p hanc dictionē solus. Et hec quattuor cause exigunt ad exclusionē simplicit. Ex predictis patet quedam regula que talis est: Ubicūq; vere fit exclusio semp id respectu ei⁹ exclusio ponit in eo a quo oīa excludunt: ut tm̄ hō est risibile. hic enī risibile respectu eius fit exceptio ponit in hoīe a quo oīa alia excludūt. vñ sequitur tm̄ hō est: ḡ hō est risibile. ⁊ tm̄ hō currit: ergo hō currit. Ex ꝑdictis sequit alia regula que talis ē: Oīs dictio exceptiua vera relinquit suam proiacentē verā: ut ꝑz ex predictis exemplis: ut solus ſortes currit ergo ſoz. currit. Propositio dicit exclusiua in qua ponit dictio exclusiua: ut tm̄ solus: ut solū ſortes currit: tm̄ ſortes currit. Proiacens autē dicitur ipsa propositio remota dictiōe exceptiua: ut homo currit: ul' ſortes currit. Scōm predicta queritᵉ de hoc sophismate: tm̄ vnū est. Probatio: vnum est ⁊ nihil est aliud quod nō sit vnū: ergo tm̄ vnū est. Cōtra: multa sūt: ergo tm̄ vnū est. Itē ꝓbatio ꝑme: qz ut vult Aristo. ⁊ Boeti⁹: vnum quodq; singulariter est: qz vnū est: ergo vnū tm̄ est. Itē in eodem Boetio: Unūquodq; est ideo quia vnū: numero ē: sed vnū numero est vnū: ergo vnūquodq; vnū est: ergo tm̄ vnū est. Itē ad idem patet p quandā regulam que talis est Quotiēscūq; vnū de altero conuertibiliter predicat si dictio exceptiua vere adiungit vni ⁊ reliquo: ut tm̄ hō currit ergo tm̄ risibile: ⁊ ecōuerso. sed vnū conuertit cū ente: ergo si dictio exceptiua vere adiungitur enti: ergo ⁊ vni: sed hec ē tm̄ ens est: ergo hec est vera tm̄ vnū est. Solu. prima deplex: qz hoc nomē vnū est equiuocū eo q; est quedam vnitas que est essentialis: ut illa per quā res existit in esse specialī siue in esse specifico. ⁊ hec est vnitas p formā completiuam dantē esse rei ſepando ⁊ distinguēdo ipsam rem ab omnib⁹ alijs in sua specie: ut ſortes nō solū est in specie hominis p suam formā completiuaz: sed etiam ipe p ipsam p ficitur in suo esse proprio: ⁊ specificatur quam distinguitur ab omnibus alijs hoīb⁹: ⁊ hec est vnitas eētialis. Alia est vnitas accidentalis que est ꝓncipiū numeri. vñ sicut numerus accidit rebus que numerant: silr ⁊ vnitas p quam numerant: ⁊ que est principiū numeri accidit eis. Quicqd enī mouetur per hanc vnitatem numeratur: quia nihil aliud est numer⁹ nisi aggregatio vnitatū. Numerus enī est multitudo ex vnitatibus aggregata: vtraq; istarū vnitatū ꝺuertitur cū ente. Sed differūt in hoc quia prima est essential: ⁊ in hoc q; prima est secūda: ut accīs in subiecto: vnde secūda accidit prime: ⁊ sic vnitas dicit eq̄oce: ⁊ silr vnū. Dico ergo q; si accipiatur vnitas eētialis siue vnū essentiale: sic prima est vera. Si aūt accipiatur accidentalis siue vnū accidentale sic prima est falsa: qz dictio exclusiua adiūcta parti numerali destruit totū: ut duo tm̄ currūt: ergo non tria. sic ⁊ tm̄ vnū non: ergo duo: uel non: ergo multa. Alij dicunt q; ꝓma est duplex: hec. ſ. tm̄ vnū est eo q; potest fieri exceptio rōne suppositi: ⁊ sic est vera. uel potest fieri exceptio rōne accidentis siue formē: ⁊ sic falsa: ⁊ tunc sequit: tm̄ vnum est nō ergo multa sunt. sed primā solutionē credo eē veriorē. Ad improbationē vō dicendū q; procedit fm q; vnū dicit vnitatē essentialem: quia quicqd est p suū completiuū est que dat ei eē: ut ſortes est per suam formam completiuam que est aīa ipsius: ⁊ specificat ⁊ differt ⁊ dat ei essentialem Et sic est de omnib⁹ alijs. Ad improbationē dicendū q; accipit vnitatē accidentalē que p sui aggregationē est principiū vnū: ⁊ hoc modo tenet improbatio. Ad duo argumenta sequētia dicendū q; accipiunt vnum essentiale sicut improbatio accidentale. Ad vltimū argumentū dicēdū q; bene sequit tm̄ ens est: ergo tm̄ vnus est. accipiendo enī ens fm vnitatē essentialem: sed nō sequit tm̄ ens est: ḡ tm̄ vnū est: qz accipit fm vnitatē accidētalem q̄uis vnitas accidentalis ꝺuertat cū ente: qz vnū accidentale dicit discretionem siue rem discretā quam sit principiū vnū. ens vō formē nō dicit rem suam p modū substantie: ⁊ sic peccat fm figuram dictiōis: sicut hic tm̄ homo currit: ergo tm̄ vnus hō currit. posito q; oēs hoīes currant: ⁊ nihil aliud currat: hec est vera tm̄ hō currit. hec aūt est falsa tm̄ vnus hō currit. ⁊ est figura dictionis sicut dictū est: qz hō dicit rem suam p modū substantie: sed vnus addit discretionē vni sup ipm. Preterea ibi est accīs: qz q̄ esse ꝺueniat vni ⁊ multis q̄uis dictio exceptiua vere adiūgat enti respectu esse: ut tm̄ ens est: non tm̄ pōt adiungi dicēti discretionē numeralem vnū de hoc vno non possū dicere tm̄ vnū est: qz tunc excludent duo tria ⁊ sic de alijs ascēdendo: ut tm̄ vnū: nō ḡ duo neq; tria ⁊ sic de alijs. vñ eē ē ibi res subā: ⁊ vnū ē accidens ei: ⁊ exclusio respcū eē assigt ꝺuēire vtriq; siue fieri ab vtroq;

Ad illud quod obiicitur per regulam ouertibiliū dicendū q regula debet intelligi remoto accidēte sicut alie oēs regule cuius enī regula sit sine maxima. Quicquid enī predicatur de diffinitione ⁊ de diffinito: nō sequitur: animal rationale mortale est diffinitio. ergo hec est diffinitio propter accidens quod impedit.

Circa tertiū queritur quot partes sunt exclusionis ⁊ solent esse due: q⁹ ponitur duplex exclusio. Una est generalis ⁊ altera specialis. Generalis exclusio ponitur cōiter qñ excluditur diuersum genere. Specialis vo qñ excludit diuersum specie. Sed contra: diuersum tripliciter dicitur: diuersum genere: diuersum spē: diuersū numero. ergo si conclusio dicitur generalis q⁹ diuersa gnē excludunt: ⁊ specialis q⁹ excluditur diuersum specie: ergo debet esse alia exclusio numeralis ex eo q⁹ excludūtur diuersa numero: ergo nō solū erunt due partes siue due spēs exclusionis: sed etiam erūt tres. Et dicendū q⁹ nō sunt nisi due partes exclusionis. s. generalis ⁊ specialis: sed nō dicit exceptio generalis eo q⁹ diuersa genere excludūtur: sed q⁹ ab aliquo subiecto excludant oīa que cōicant cū eo in aliquo genere siue in aliquo generali ut ad oīa que sunt sicut in ente. Unde hoc modo sensus huius ꝓpōnis: solus sortes currit ē talis: sor. currit ⁊ nihil uel nullū aliud ens. Itē spāl exclusio non dicit eo q⁹ diuersum specie excludatur. sed dicitur exclusio specialis qñ ab aliquo subiecto excludūtur quecūq cōicant cū eo in aliquo speciali: ⁊ b modo sensus huius solus sor. currit cū talis sor. cur. ⁊ nullus alius bō curit. vñ excludunt alij particulares boēs quicunq cōicant cū sor. in homine. Et sīr solus homo currit. i. bō ⁊ nullum aliud aīal: quia aīalia oīa cōicant cū hoc in aīali. ⁊ hec est specialis exclusio. ⁊ sīr sensus huius: solus homo currit sit talis: homo currit ⁊ nihil aliud currit: tūc est exclusio generalis Ex predictis patet q⁹ idem numero nō potest excludi: nel ea que cōicant in numero eodem: quia qum dicitur solus homo currit: ita ponit q⁹ homo currit per regulaz de tam que talis est: Oīs exclusiua vera relinquit suam precedentē veram ⁊ sic excludetur idem numero: tūc excluderetur risibile: uel animal rationale mortale: ⁊ sic esset sensus: solus currit ⁊ nullū risibile uel nullū animal rationale mortale currit: ⁊ sic ponitur hec contradictio: ⁊ ob hoc non poterit fieri exclusio numeralis. Ex predictis patet q⁹ quecūq sunt diuersa genē uel diuersa numero uel diuersa specie cōmunicent in aliquo generali ad omnia ut in ente aut in aliquo speciali sub ente cōmuniter: non possunt esse nisi due partes exclusiōis. s. generalis ⁊ speialis. De speciali solet dari talis regula: Quotienscūq fit specialis exclusio nō tenet argumentū ab inferiori ad superius cum dictione exclusiua: neq a superiori ad inferius: neq a parte predicati: neq a parte subiecti: ut sol⁹ sortes currit: ergo solus homo currit. ⁊ similiter a parte predicati fit processus: ut sor. currit ergo solus mouetur: quia semper est ibi fallacia consequentis. ⁊ patet q⁹ nō tenet huiusmodi argumētatio: quia posito q⁹ solus sortes currat: ⁊ quidam equus: tunc est hec vera: solus sortes currit faciendo specialē exclusionē: quia sensus est sortes currit ⁊ nullus alius homo. hec aūt est falsa: solus homo currit faciendo specialem exclusionē: quia sensus est homo currit ⁊ nullū aliud animal: quod falsum est qū equus currat. ⁊ similiter a parte predicati: quia posito q⁹ solus sortes currit: ⁊ plato moueatur sed non currat: tunc hec vera solus sortes currit. hec est falsa solus sor. mouetur: ⁊ sic patet q⁹ nullū est argumentū. Quo vo ibi fit consequens patet q⁹ premissa claudit in se vnam affirmatiuā et aliam negatiuaz: ut solus sortes currit. i. sortes currit ⁊ nullus alius homo. ⁊ solus homo currit. i. hoc ⁊ nullus aliud animal: ⁊ propter negatiuas non tenet argumentū ab inferiori negato ad superius: ⁊ propter affirmatiuas nō tenet a superiori ad ad inferius. De generali exclusione talis solet dari regula: Quotienscunq fit generalis exceptio bene tenet argumentū ab inferiori ad superius cum dictione exceptiua a parte subiecti ⁊ nō a parte predicati: ut solus sortes currit: ergo solus homo currit. quia prima claudit in se istas duas solus sortes currit: ⁊ nihil aliud a sorte currit. et propositio illata claudit intra se istas: homo currit: ⁊ nihil aliud ab homine currit. Sed ratione affirmatōnis bene sequitur sortes currit: ergo homo currit. ratione negationis bene sequitur nihil aliud a sorte currit: ergo nihil aliud ab homine currit: ergo bene sequitur a parte subiecti faciēdo generalem exclusionem: ut solus sortes currit: ergo solus homo currit.

Uartū de quo querebatur circa dictiones exceptiuas erat descēdendo ad vnam de quattuor causis exclusionis. s. ad id quod excluditur: ⁊ ista cōtinet sub se septem alias. Prima est vtrum dictio exceptiua ad iuncta enti possit excludere aliud: ut tm̄ ens ⁊ nihil aliud. Similiter si adiungatur istis terminis que conuertunt cū ente: ut sunt isti: vnū aliquid res. Secunda questio est magis descēdendo. s. vtrum dictio exclusiua adiuncta vni generalissimo excludit aliud: ut tm̄ substantia non ergo quātitas ul' econuerso. Tertia questio est specialior omnibus aliis supradictis. s. vtrum dictio exceptiua adiūcta speciei vnius predicamenti possit excludere speciem alterius predicamenti: ut tm̄ homo non ergo color ul' albedo. Quarta questio est vtrum dictio exceptiua adiuncta alicui speciei vnius predicamēti possit excludere ceteras species eiusdez predicamēti: ut tm̄ homo nō ergo equus. uel tm̄ color non ergo scientia: ⁊ in vnoquoq predicamēto: ⁊ hec est specialior omnibus predictis. ⁊ istas quattuor questiones intelige in terminis substantialibus dicētibus quid siue predicantibus in quid: sicut species ⁊ genera vniuscuiusq predicamēti. Quinta questio est vtrum dictio exceptiua adiūcta termino accidentali excludat alios terminos accidentales: ut tm̄ coloratum: ergo sonor. Sexta questio est vtrū dictio exceptiua addita vni oppositorū excludat alterū in quolibet genere oppositis: ut tm̄ albū: nō ergo nigrum: ⁊ tm̄ videns non ergo cecum: ⁊ sic de alijs. Septima questio est vtrum dictio exceptiua addita toti excludat partē uel ecōuerso. ⁊ vtrum addita minori numero excludat maiorē ul' ecōuerso: ut tm̄ paries nō ergo domus: ⁊ tm̄ duo nō g̃ tria.

Circa p̄mā obiicit q⁹ dictio exceptiua adiuncta enti uel suis ouertibilib⁹ nihil pōt excludere: q⁹ qō excludit debz ouenire cū eo a quo fit exceptio in gnāli ul' spāli. Sz nihil pōt cōuenire cū ente in aliquo gnāli ul' spāli supra ens duplici de causa. s. uel q⁹ nihil aliud est ab ente: uel quia nihil aliud est supra ens: ergo nihil pōt excludi ab ente: g̃ dictio exceptiua adiuncta enti nihil pōt excludere. Itē ad idē dictio exceptiua non potest excludere nisi qō est extra terminū cui adiungit: ut tm̄ bō nō ergo asinus: q⁹ asin⁹ extra boēz est: sz nihil est extra ens: g̃ dictio exceptiua adiuncta enti nihil pōt excludere. Itē ad idem nihil excludit nisi idē uel diuersum quo ad nālem suppositionē: ut tm̄ bō nō ergo asinus. ul' quo ad quandam accidentalem ut quo ad eam q̄ fit p aliq̄ restringēs tm̄ ex eadez pte: ut tm̄ bō albus non ergo niger. ex hac pz ab aliquo termino nō restricto p aliq̄d ex eadez pte sz simplr supto non pōt excludi nisi quo ad nālem suppōnez: sz ab ente simplr nihil est diuersū quo ad naturalem suppositionē: ergo ab ente simpliciter supto predicta restrictione nō restricta siue coartata nō potest excludi: ergo dictio exceptiua adiūcta enti nihil potest excludere. Itē ad idem: Quicq̄d est ens est: quicq̄d est est ens ergo ouertibilia sunt ens ⁊ ee. sed nihil est dictū: tm̄ est nec aliquid excluditur: ergo nihil est dictum tantū ens est nec aliquid excluditur. Solutio: exceptiua dictio adiuncta enti excludit aliq̄d: q⁹ excludit oīa que ad naturalem suppositionē eoz que sūt diuersa ab ente: ⁊ in naturali suppositione eorū que conuertūtur cum ente: quia cū ente: quia natural' suppositio nō solū est de ente sed etiam de nō ente

Naturaliter enī ſupponūtur p terminū tam entia q̄ nō entia. vñ exclusio nō ſolū eſt de ente ſz etiā de nō ente. vñ ſeqūtur tñ ens eſt: g̃ nihil aliud ab ente eſt Ad aliud q̄ obij cit dicendū q̄ ꝺuertit ꝺiām vñ peccat ſm ꝺñs: & q̄ q̄cq̄d cōicat in aliquo gnāli: uel in aliquo ſpāli cū eo a quo fit exceptio debet excludi p dictionē exceptiuā & non ecōuerſo. nō enī oportet q̄ illud q̄ excludit̄ ſiue quicq̄d excluditur cōicet cū eo a quo fit exclusio in aliquo gnāli uł in aliquo ſpeciali quia cōuertit ꝺſequentiā: ſicut hic: Quicq̄d eſt hō eſt aīal: & nō ecōuerſo q̄ quicq̄d ſit aīal q̄ ſit hō. Sicut enī aīal in pluribus eſt q̄ hō: ſic excludi in plurib⁹ eſt q̄ in cōicantibus in ſpeciali uel in gnāli cū eo a quo fit exclusio: q̄ eſt in iſtis & nō in cōicantib⁹. vnde nō oportet q̄ ſi aliquid excludat̄ ab ente q̄ cōicet cū aliquo in aliquo generali uł ſpeciali que ꝺuertit conſequentiā. Ad ſecundū dicendū q̄ hec eſt duplex: dictio exceptiua nō poteſt excludere niſi quod eſt extra terminū: quia eſſe extra terminū dupliciter eſt. q̄ uel quo ad eſſentiā ſicut alia eſt eſſentia hoīs: & alia equi. uel quo ad naturalem ſuppoſitionē: ſicut equus non cōtinet̄ in naturali ſuppōne hoīs: nec ecōuerſo. vñ dicit q̄ nō fit exceptio general' excludunt̄ ea que ſunt extra terminū quo ad naturalem ſuppoſitionē entiū cōmunicantiū cū illo a quo fit exceptio in aliquo ſpeciali. Uñ ſz aliq̄n excludantur ea que ſunt extra terminū quo ad eſſentiam: ut tñ hō non ergo aſin⁹ nō excludunt̄ inquantū ſunt extra terminū quo ad naturales eſſentias: ſz inquantū ſunt extra terminū quo ad naturalē ſuppoſitōnē. vñ dico q̄ licz quo ad eēntias nihil fit extra ens: q̄ eēntia ſimul ſunt eēntium: inde quo ad naturalem ſuppoſitionē aliq̄d eſt extra ens: & ſic dictio excluſiua addita enti aliquid poteſt excludere. Ad tertiū ſoluendū p interemptionē quia aliquid eſt extra naturalem ſuppoſitionē entis ut dictū eſt: q̄ non ſupponūtur eſſentia p terminū. Ad vltimū aūt dicendū q̄ nō poteſt fieri excluſio ab hoc actu eſſe: q̄ ille actus eſſe comprehendit ſub ſe eſſe alium actum: ſicut conſequens comprehēdit ſub ſe quodlibz aliud antecedens ſuū: & ideo nullus alius actus pōt excludi ab hoc actu eē. Sed ens nō comprehēdit ſub ſe oē aliud ſuppoſitū: ſz ſolum ſuppoſita ſua & ſuarū partiū: q̄ ſuppoſita nō eſſentiū impoſſibiliū eē nō comprehēdit ſub ſe ut vacui & infinitū & alioꝝ nō entiū & ideo pñt excludi ab ente q̄ excluſio fiat ab eo quo ad naturalem ſuppoſitionē. Q̄ aūt ille actus eē comprehēdat eē aliū actum ſub ſe: nō quo ad ſubiectionē uel predicatōez: ſz ut ita dicam quo ad ſucceſſionē pz q̄ oēs alij actus antecedunt ad iſtū: ut ſi eſt eſt: & ſi cogitat eſt & ſic de alijs. Circa ſecundū ſic obiicit̄ q̄ dictio exceptiua excludat diuerſū quo ad naturalem ſuppoſitionē: & vnū gnāliſſimū nō ſit de de ſuppoſitione alteri⁹ neq̄ ecōuerſo: ſed ſunt diuerſa quo ad naturalē ſuppoſitionē: ergo dictio excluſiua addita vni gnāliſſimo excludit alterū: & ecōuerſo. Itē ad idem: Dictio excluſiua excludit ea que ſunt diuerſa a ſubiecto: ſiue excludit diuerſa ſubiecta: ut tñ grāmatica: nō ergo muſica ſed diuerſa generaliſſima nō poſſūt eſſe ſubiectū vnū: imo ſunt diuerſa ſubiecta: ergo dictio excluſiua adiūcta vni generaliſſimo excludit alterū & ecōuerſo. Sed ꝺra: dictio excluſiua non poteſt excludere quod intelligit̄ in ſubiecto cui adiungitur. ut tñ albū currit nō ergo corpus currit: uel tñ grāmatic⁹ diſputat: nō ergo hō diſputat: q̄ albū ꝺat intelligere corpus: & grāmaticus ꝺat intelligere hominē: ſed quantitas ꝺat intelligere ſubſtantiam: ergo dictio exceptiua adiuncta quantitati nō poteſt excludere ſubſtantiam: ergo dictio exceptiua adiuncta vni generaliſſimo nō excludit alterū. Itē ad idem: Omnis excluſiua ponit ſuā preiacentē verā. & ideo ſequitur: ſi tñ quantitas eſt quantitas eſt: & ſi quantitas ē ſubſtantia eſt: quare alia a ſubiecto nō ſunt niſi in ſubſtantia: ergo poſita quantitate uel quolibet alio generaliſſimo neceſſe eſt ponere ſubſtantiā: ergo a primo: ſi tñ quantitas eſt ſubſtātia eſt: & ſic de alijs generaliſſimis: ergo dictio excluſiua adiūcta vni nō excludit alterū.

Et dicendū q̄ dictio excluſiua adiuncta vni generaliſſimo excludit alterū vno modo: & alio modo nō ex eo q̄ generaliſſima alia a ſubſtantia habent duas comparatōnes. Unam ſm abſtractionē prout vnūquodq̄ ordinatur ſm predicamētalem lineam in ſua ordinatione ad omnes ſpecies ſiue ad omnia indiuidua ſub ipō exiſtentia. & hoc mō poteſt in quolibet predicamēto fieri talis figura ſicut illa que eſt in ſubſtantia que ꝺicitur arbor porphirij. Alia aūt habent emancipationē ſm concretionē ad ſubſtantiam in qua ſunt: & ſic ſumunt̄ omnia per modū accidentis: ſed ſm comparationē prima ſumuntur per modū eſſentie ſiue per modū eius qui eſt quid. vnde ſm primā comparationē dictio excluſiua adiuncta vni generaliſſimo excludit alia generaliſſima: & ſic concedo niſi quādo faciunt ſubiectū vnū quod in paucis accidit: ut tñ ſubſtantia eſt colorata: Dic enī excluditur ſuperficies: quia ſuperficies & ſubſtantia faciunt vnū ſubiectū coloris. vnde niſi diuerſa predicata faciunt ſubiectū vnum: ſemper dictio excluſiua adiūcta vni generaliſſimo excludit alterū ſm hanc comparationē: ſed ſm comparationē quam habeat ſm concretionē: ſic dictio excluſiua adiuncta vni nō excludit alterū. vnde q̄ ꝺicitur tñ agens currit: nō ſequitur grāmaticus nō currit uel mu ſic⁹ uel tricubitū uel bicubitum uel homo: quia ſortes homo eſt & bicubitus uł tricubitus: uel grāmaticus muſicus & agens. Unde dicendū ergo breuiter q̄ generaliſſima ſumantur in concretōne: dictio excluſiua adiūcta vni generaliſſimo nō excludit alterū. Sed ſi ſumātur in abſtractione tunc dictio excluſiua adiuncta vni excludit alterum niſi faciant ſubiectū vnum. Ad alia duo argumenta primo dicendū eſt q̄ bene tenēt ſi ſumantur in abſtractione & nō faciunt ſubiectū vnuum. Ad tertiū argumentū dicendum q̄ vnuz intelligitur in altero dupliciter: quia vno modo intelligitur vnū eſſentialiter: ut animal in homine: & tale nō excluditur. vnde ſequit̄: tñ homo currit: nō ergo animal currit. Alio autē modo intelligitur vnū in altero per pendentiam accidētis ad ſubiectū. vnde in omni accidente includitur ſubiectum: & hoc ꝺicitur quia accidens concretū ꝺat intelligere ſubiectum: ut album ꝺat intelligere corpus & etiam accidēs in abſtractione ꝺat intelligere ſubiectum Color enī non poteſt eſſe niſi in corpore. vñ ſiue accipiant colorem in concretōne ſic & proprie ꝺicitur coloratum ſui ab abſtractōne ſemper intelligitur corpus: & ſic de alijs nomen predicamentis: quia intelliguntur abſtracta: ut quantitas qualitas & ſic de alijs. ſiue concreta: ut quantum: tale ſemper ꝺat intelligere ſubſtantiam. ꝺico ergo q̄ quod intelligitur in accidente concreto non excluditur. vnde nō ſequitur tñ album currit: nō ergo corp⁹. uel tñ homo currit: nō ergo animal. Sed illud quod intelligitur in accidente abſtracto bene excluditur per dictionem excluſiuam: ut tñ quantitas: non ergo ſubſtantia. & hoc ꝺico niſi illa duo faciunt vnum ſubiectum alicuius accidentis: ſicut dictum eſt prius: Sicut & ſuperficies eius faciūt vnum ſubiectum albedinis uel coloris. Ad quartum dicendum q̄ re vera omnis propoſitio excluſiua ponit ſuam preiacentem verā ſed in hac propoſitione tñ quantitas eſt duo ſunt. ſ. hec dictio tñ q̄ eſt dictio excluſiua: & illud cui adiungitur. ſ. quātitas. Dico ergo q̄ dictio excluſiua excludit ſubſtantiam: ſed quantitas ponit eam. & ideo propoſitio tñ quantitas ē ponit contradictionem: quia ponit ſubſtantiam eſſe & nō eſſe. Ponit etiam ſubſtātiam ratione quantitatis: & remouet eam ratione excluſionis que additur quātitati. Circa tertium obiicitur ſic: quum ꝺicitur tñ homo eſt albus: ex hoc non ſequitur: ergo ſuperficies hominis nō eſt alba: ergo dictio excluſiua addita vni ratione ſpeciei vnius predicamenti non excludit ſpeciem alterius predicamenti.

Sed contra magis differunt ea que sunt in diuersis generibus q̄ ea que sūt in eodem genere: siue ea que sunt sub eadē specie: q̄ pluribus differentijs differunt. ſz dictio exclusiua addita vni indiuiduo excludit aliud indiuiduū q̄ est sub eadez specie: ut tm̄ sortes: nō ergo plato: ergo magis excludit ea que sunt diuersoz generū: quia magis differūt ergo dictio excludua addita p̄dicamenti vni⁹ speciei excludit species alterius p̄dicamenti. Et dicendū q̄ in genere quinq̄ sunt ea que debent excludi. Unū est diuersuz subiectum: ut tm̄ sortes currit. excludit plato ⁊ alij particulares boies: q̄ non possunt facere subiectum vnū sed diuersum. Secundū est diuersum logico: ut tm̄ hic nō ergo ibi. Tertium est diuersum tpe: ut tm̄ in hoc tēpoze ergo nō in illo. Quartū est opposituz ex parte p̄dicamenti: ut tm̄ sortes est albus: ergo nō est niger nec medio coloze colozat⁹. Quintū est accidens siue diuersuz accidens a pte p̄dicati: similit̄ positum dū ita sit q̄ vnuz nō iusit p alterū: ⁊ ideo nō sequitur: tm̄ sortes est grāmaticus nō ergo musicus: tm̄ legit: nō ergo disputat: nō ergo currit: ⁊ nō sequit̄: tm̄ sortes est colozatus: nō ergo quantus: q̄ colozatus inest sorti p hoc q̄ est quantus. nō sequit̄: tm̄ currit: nō ergo mouet̄ eo q̄ vnū inest in altero siue intelligit̄ p alterum fm concretionē. Et in omnib⁹ bis quinq̄ modis excludit̄ diuersum p dictionem exclusiuā. Et in bis pz solutio p̄mi argumēti: q̄ homo ⁊ superficies eius subiectum vnū est colozis ⁊ nō diuersum vnde nō concludit̄ superficies p hanc dictionem tm̄ cū dicit̄ tm̄ sortes est albus: ita dictio exclusiua adiūcta speciei vni⁹ p̄dicamenti excludit alias dū nō faciūt subiectū: vnde vnū nō insit p alterū ut dictum est. ℣Patet etiā solutio alterius argumenti: q̄ dictio exclusiua excludit diuersum siue differens aliquo p̄dictoz modoz tm̄. Ex p̄dictis patet solutio quarte questionis que erat vtrū dictio exclusiua adiūcta speciei vnius p̄dicamenti excludit species alias eiusdez q̄ omnes alie species eiusdē generis excludunt̄ nisi in vna comparant̄ ad aliam nō solum ut species disparata ſz etiā ut terminus eiusdē: ⁊ ideo nō sequit̄: tm̄ superficies est: ergo linea nō est: q̄ linea est terminus superficiei ⁊ superficies cozpozis. vnde bene sequit̄: tm̄ homo non ergo asinus: q̄ iste species solūmodo comparant̄ sibi inuicem ut disparate.

Ex p̄dictis patet quinta questio que erat vtruz dictio exclusiua adiuncta termino accidētali excludat terminos accidentales alios: q̄ dictio exclusiua ut dictum est p̄ius habet excludere omne accidens diuersum siue disperatuz dū ita sit q̄ vnū nō insit p alteruz vel faciūt subiectū vnū. vnde sequit̄: tm̄ sortem esse grāmaticū: non ergo esse musicū. sed nō sequit̄: tm̄ sortem esse colozatū: nō ergo esse quantū: q̄ colazatū inest sorti eo q̄ est quantū. neq̄ sequit̄: tm̄ album esse nō ergo cozpus: q̄ ita faciūt subiectum vnū. Circa sextam questionē obijcit̄: q̄ dictio exclusiua adiuncta vni oppositoz excludat alterum in quolibet genere oppositionis: quia duo opposita nō possunt facere subiectū vnum ſz diuersa: ſz quotiensc̄uq̄ aliqua nō faciunt vnū sed diuersa oportet q̄ vnū excludat̄ ab altero p dictionē exclusiuam: g̃ dictio exclusiua adiūcta vni oppositoz habet excludere reliquū. Q̄ō concedimus sicut in contrarijs: ut tm̄ albus currit: nō ergo niger. Scōm p̄dictam querit̄ de hoc sophismate: tm̄ verū opponit̄ falso. ℣Probatio. Uerū opponit̄ falso ⁊ nihil aliud q̄ verū opponitur falso: ergo tm̄ verum opponit̄ falso. Contra: tm̄ verū opponit̄ falso: ergo tm̄ verum ⁊ falsum opponunt̄ q̄ falsum est: q̄ album ⁊ nigrū opponunt̄ ⁊ calidū ⁊ frigidum. Solutio. Dicendū est q̄ p̄ma est simpliciter vera ⁊ ip̄robatio peccat fm consequens ab inferiori ad superius affirmato cum dictione exclusiua: quia opponi verum falso in minus est q̄ opponi: sicut oppositio veri ⁊ falsi in minus est q̄ oppositio: cum hec sint species: illa vo genus: ⁊ sic cum dicit tantū verum opponit̄ falso: ergo tantū verū ⁊ falsum opponit̄ peccat fm consequens.

Item dubitat̄ de relatiue oppositis: q̄ ex hac tantū patet est sequit̄ ergo filius est. vnde si tm̄ pater est: pater est: q̄ omnis exclusiua ponit suam p̄eiacentē: ut si pater est filius est a relatiue oppositis ergo a p̄mo: si tm̄ pater est filius est: ergo dictio exclusiua adiuncta vni relatiue oppositoz siue cozrelatiuoz nō excludit reliquū. Et dicendū q̄ dictio exclusiua adiuncta vni cozrelatiuoz excludit reliquū: ſz in ista: tm̄ pater est ponit cōditionē: quia dictio exclusiua excludit quicquid nō facit subiectū vnum fm diuersa cū pater ⁊ filius faciat substantia diuersa ⁊ ut vnū q̄ nihil est dictum pater filius est: ſz quia pater ⁊ filius referunt̄ ad se inuicem: ⁊ ideo dictio exclusiua adiuncta patri excludit filiū ⁊ econuerso. vnde in ista: tm̄ pater est, excludit̄ filius rōne dictionis exclusiue: sed pater ponit̄ rōne p̄iacentis: sed pater est p hoc q̄ō est ad filiū: ⁊ ita rōne p̄iacentis ⁊ rōne exclusionis nō solum remouet̄ filius ſz etiam pater: q̄ filius est p hoc q̄ō est patrem ⁊ sic tm̄ pater est. ponit duplicē cōtradictionē: q̄ ponit filiuz esse ⁊ nō esse: ⁊ patrē esse ⁊ non esse. Circa p̄dicta querit̄ de hoc sophismate: Si tm̄ pater est nō tm̄ pater est. ℣Probatio. Si tm̄ pater est pater est: ⁊ si pater est filius est. ⁊ si filius aliud a patre est: nō tm̄ pater est. Contra: ibi significat̄ opposituz sequi ad suū oppositum: ergo locutio est falsa ⁊ impossibilis. Ad hoc soluūt quidam q̄ pater tripliciter significat̄ sicut album vno modo nominat id q̄ō erit album: ⁊ hoc modo albuz potest esse nigrū fm q̄ hec est vera: subiectū albedinis potest esse album. Alio modo album dicit compositionē ex subiecto ⁊ accidente: ut album currit. i. res habens albedinē currit. Alio modo album negat ipsum accidens. vnde cum dicit̄ albus contingit eidez vni ⁊ eidem inesse ⁊ nō inesse. Similiter pater dicit vno modo subiectuz paternitatis: ut pater generat filiū: id quod est pater. Alio modo dicit compositum ex subiecto ⁊ accidente: ut pater currit. i. homo vel animal habens paternitatem currit. Et bis duobus modis excludit̄ vnum cozrelatiuoz p dictionem exclusiuā adiuncta alteri. Alio modo pater nominat ipsā relationē que est paternitas ut cū dicit̄: pater est in genere relatiōis: ⁊ hoc mō nō excludit̄ vnū cozrelatiuoz ab alio: q̄ sic vnū ponit aliū ⁊ econuerso: sed ꝫ nihil est: q̄ cū dictio exclusiua excludit quecūq̄ nō faciunt subiectum vnū ſz diuersa ⁊ pater ⁊ filius nō possunt facere vnum ſz diuersa. ſz diuersa fm q̄ sunt in genere relatiōis neq̄ ab aliquo neq̄ alio modo oportet q̄ dictio exclusiua adiuncta patri excludat filiū ⁊ econuerso. Q̄ō concedimus. Solutio recta est dicendū q̄ si hec tm̄ pater est: nō tm̄ pater est simpliciter est vera ſz fm suū antecedens est impossibile hec. ſ. tm̄ pater est. hec dictio tm̄ remouet esse ad subiectum: vel accidens a patre: ⁊ ita remouet filium: ⁊ est ibi hoc relatiuū pater q̄ō ponit filiū: ⁊ ita ex vna parte remouet filiū. ſ. a parte conclusionis ex alia parte ponit ipsum. ſ. a parte sui cozrelatiui. Ad improbationē aūt soluendū p interemptionē: quod nō sequit̄ in oppositis ad oppositum: ſz sequit̄ vna pars contradictionis ad antecedens q̄ō concludit inter se vtrāq̄ partez contradictionis ⁊ sic sequit̄ pars ad totum sicut hic: sortes currit ⁊ nō currit ergo sortes currit. Locus a toto ⁊ intelligit̄. Contradictio enī integrat̄ ex suis partibus: sicut domus ex suis partib⁹. vnde posita contradictione necesse est ex ea sequi tā de affirmatione q̄ de negatione: p locū a toto integrali. Itē querit̄ de hoc sophismate: ℣Possibile est sortem videre tm̄ omnē hominē nō videntē se. ℣Probatio. ℣Possibile est sortem videre tm̄ omnē hominē cecum: ſz omnis homo cecus est. ſ. homo nō videns se: ergo possibile est sortē videre tm̄ omnē hominē non videntē se. Contra si possibile est ponatur q̄ sit in actu sortes videt tantū hoiem nō videntē: tūc sortes aut videt se aut nō videt se: si nō videt se: ergo est homo nō videns se: ⁊ videbat quēlibet talem: ergo videt se si videt se: ergo est homo videns se: ſz nullū talem videbat: ergo nō videt se: q̄ tantū videbat nō videntē se ergo videt se ⁊ nō videt se. Solutio. p̄ma est ip̄ossibilis hec. ſ. ℣Possibile

est sortem videre tñ omnē hominē nō videntē se. ⁊ illa si/
militer: sortes videt tñ omnē hominē nō videntē se: quia
vtraq; habet in se contradictionez ut iam patebit. ℙroba/
tio. peccat fm consequens ꝓcedendo ab inferiori ad supe/
rius cum distributione ⁊ etiam cum dictione exclusiua: ut
omnis homo: ergo omne animal: ⁊ tñ omnis homo: ergo
tñ omne animal: qz homo nō videns se in pluribus est q̄;
homo cecus. vnde sequit ut cōuersim: ut si homo est cecus
est homo non videns se: ⁊ nō econuerso: quia homo dor/
miens est homo nō videns se: nec tamen est cecus. ⁊ etiam
vigilans habens oculos clausos: est homo nō videns se. Q;
ista sortes videt tñ omnem hominē nō videntem se habet
contradictionem: patet quia equipollet illis duabus. ſ. sor
tes videt omnē hominē nō videntē se: ⁊ nō videt aliquem
nō videntē se. ⁊ iste due sunt exponētes illius. Sed ex illa
sortes nō videt aliquē hominē videntē se: sequit ergo sor/
tes nō videt se videntē se. ⁊ est locus a genere siue a toto in
modo: sicut hec: sortes nō videt aliquē hominē album: ergo
nō videt se album: sed si sortes nō videt se videntē se: ergo
sortes nō videt se: quia conuertunt cuz eaz affirmationes
conuertant. vnde si sortes videt se videntē se: ergo videt se
⁊ econuerso. Sed quotienscūq; affirmationes sibi inuicē
conuertunt necesse est negationes sibi inuicez conuerti: ut
si homo ⁊ risibile conuertunt: ⁊ ut homo ⁊ nō risibile con/
uertunt. ⁊ ideo sequit necessario si sortes nō videt se viden
tem se: sequit ergo sortes nō videt se ꝓ locū a conuertibili
ergo a primo. Si sortes non videt aliquē hominē videntē
se: ergo nō videt se. ⁊ hec est altera pars contradictionis: ⁊
hoc modo sortes videt omnē hominē nō videntē se ⁊ ipse
nō videt se: ergo videt se: ⁊ sic videt se: ⁊ nō videt se. hec aūt
contradictio ⁊ sequit ex duabus exponetis p̄me ⁊ ille due
exponentes p̄me intelligunt in prima: ⁊ contradictio intel
ligit in prima: ⁊ sic in p̄ma: ⁊ sic claudit intra se cōtradictio
nem. Item illud vniuersale ostendit alia rōne: quia se/
quit si sortes non videt aliquem videntē se: ergo sortes vi/
det nullum videntē se: qz nō aliquem ⁊ nullum equipollēt
sicut non aliquis ⁊ nullus: ergo nullus homo videns se vi/
detur a sorte conuertendo actiuā in passiuam: ergo sortes
nō videt se: quia si sortes videret se: iam aliquis homo vi/
dens se videret a sorte. ⁊ dicebant q; nullus homo: ergo a
primo si sortes nō videt se. ⁊ sic habet altera pars contradi
ctionis ex qua est altera exposita: sequit reliqua pars con/
tradictionis sicut prius: quare prima habet in se contradi/
ctionē quod concedimus. Item ꝓbatio q; prima est ve
ra hec. ſ. sortes videt tñ omnē hominē nō videntē se. ℙo/
natur q; virgilius sortes ⁊ plato sint homines nō videntes
se tñ: ⁊ homines alij vident se. ⁊ ponat cum hoc q; sortes
videat tñ illos tres. tūc hec: omnis homo nō videns se: cō/
uertit cum bis tribus singularibus. Virgilius nō videt se
sortes nō videt se: plato nō videt se: ⁊ iste tres in fil sumpte
conuertunt cum illa: quia sequit omnis homo nō videns
se legit: ergo hic ⁊ iste legit ⁊ econuerso. sed sortes videt tñ
illos tres: ergo sortes videt tñ omnē hominē nō videntez
se: ꝓ locum a cōuertibili: quia ab vno cōuertibili ad alterū
sequit cuz dictione exclusiua: ut tñ risibile: ergo tñ homo
ergo hec est vera: sortes videt tantū omnem hominē nō vi/
dentē se. Item ad idem. ℙosito q; sint tres homines ce/
ci: ⁊ alij videant se: tūc ille due cōuertunt: omnis homo ce/
cus: ⁊ omnis homo nō videns se: ſz possibile est sortem vi/
dere tantū omnē hominē cecum: ergo possibile est sortem
videre tantū oēm hominē nō videntē se: g̃ p̄ma est possibi
lis. Solutio. Dico q; prima est falsa ⁊ impossibilis: sicut
prius dictū est: qz ponit contradictionē ut prius patuit du/
plici rōne. Ad primā aūt positionē dicendū q; ponit duo
incōpossibilia: ⁊ concedo q; vtrūq; eoz sit possibile fm se.
Ambo insimul sunt impossibilia: quia hoc est possibile q;
sint tantū isti tres homines nō videntes se: ⁊ aliquid simili
ter fm se est possibile. ſ. q; sortes videat tantū istos tres: ſz
ambo insimul sūt impossibilia: qō sic patet: quia cuz ponit
q; isti tantū tres sint nō videntes se. ⁊ hic ponit q; sortes vi
deat se cum nō sit de numero illoz. ⁊ quando ponit q; sor/
tes videat tantū illos tres i hoc poterit q; sortes nō videat
se q; nō sit de illis ita ponit q; sortes videat se: ⁊ nō videat:
⁊ ita illa duo simul sumpta ponunt contradictionē: ⁊ ideo
sunt incōpossibilia. Ad aliud aūt dicendū q; hec est vera
fm se. ℙossibile est sortem videre tantū omnē hominē ce/
cum: sed nō est possibile posito q; homo cecus cōuertatur
cum homine non vidente se: quia si sortes videt omnē ho/
minē cecum tūc nō videt: si homo cecus cōuertet cū homi
ne nō videte se: tūc sortes videt se: q; nō sit cec⁹: ⁊ a quocūq;
remouet vnū conuertibiliū ⁊ reliquū: ⁊ sic ponit contrariū
in hac secūda ratione q; sortes videat se: ⁊ q; nō videat se: ⁊
sic nō est verū: ſz premissa est impossibilis cum ipsa sequat
exponibile impossibile. Septima questio est virum di/
ctio exclusiua adiuncta parti integrali excludat totum vel
ecōuerso ⁊ adiuncta minori numero excludat maiorem vl
ecōuerso ⁊ videt q; adiuncta toti integrali possit excludere
partem: quia sequit: domus valet tantū centū libras: nō er
go paries: ergo adiuncta toti excludit partē ⁊ ecōuerso: ut
si tantū paries est albus: nō ergo domus. Sed contra, p/
positio exclusiua semp ponit suam p̄iacentē esse veram: ut
tantū domus est colorata: ergo domus est colorata. ſz si do
mus est colorata: ergo paries est colorat⁹: qz posito toto
integrali ponit quelibet eius pars: ergo a primo. Si tantū
domus est colorata: paries est colorat⁹: ergo dictio exclu
siua adiuncta toti nō excludit partez. Et dicendū est q; tria
genera accidentiū reperiunt in toto integrali ⁊ in sua ꝑte:
quia quedam accidentia sunt: que tantū cōueniūt toti inte
grali ut compositi ex partib⁹ integralibus: ⁊ habere partes
omnes fm quantitatē: ⁊ ꝓpter hec anima nō est pars inte/
gralis hominis: sed essentialis: ⁊ valere centū libras conue
nit toti ⁊ non parti. Alia sunt accidentia que cōueniūt tan
tū parti ⁊ nō toti ut esse minus vel sequi ex toto integrali:
vel partialitas vel cōiungi alij quanto ad faciendū maius
fm quantitatē. Tertio aūt modo sunt accidentia que in/
differenter cōueniūt toti ⁊ parti: ut album nigrum caliduz
⁊ frigidum humidū siccum ⁊ cōsimilia: ⁊ in p̄mo genere ac
cidentiuz dictio exclusiua adiuncta toti integrali excludit
partem: ut domus valet centū libras: non ergo paries: ⁊ in
alijs duobus generibus accidentiū dictio exclusiua parti
adiuncta semp excludit totum ⁊ nō econuerso. Itē que
rit de hoc sophismate: A solo sorte differt quicquid nō est
sortes vel pars sortis. ℙrobatio. A sorte differt quicqd nō
est sortes vel pars sortis: ⁊ nō ab alio q; a sorte differt quic
quid non est sortes vel pars sortis: ergo a solo sorte differt
⁊c. Contra: A solo sorte differt quicquid nō est sortes vel
pars sortis: sed plato nō est sortes vel pars eius: ergo plato
differt a solo sorte qō est falsum. Solutio. ℙrima est falsa
⁊ altera ꝓbantiū est falsa hec. ſ. nō ab alio q; a sorte differt
quicquid non est sortes vel pars sortis: quia sua contradi/
ctoria est vera hec. ſ. ab alio a sorte differt quicquid nō est
sortes vel pars sortis. Et si querat aliquis a quo alio: dicen
dū est q; nulla est questio: qz iste terminus alius nō tenet
determinate ꝓ vno: sed cōmuniter ꝓ plurib⁹: sicut hec: posi
to q; omnis homo videat ꝓpriū equū tunc hec est vera: oīs
homo videt equū: nec tamen est querere quē equū videat
quia ille accusatiuus equū non tenet ꝓ vno determinante
ſz cōmuniter ꝓ pluribus. Item videt q; dictio exclusiua
adiuncta toti vniuersali possit excludere partē eius: siue ad
dita maiori numero possit excludit minorem: quia omnes
numeri sunt specie differentes: ut binarius trinarius qua/
ternarius: ⁊ sic de alijs: quia sūt diuerse species ex appolito
condiuidētes numerū: qui est genus omniū specialiū nu/
merox: ergo dictio exclusiua adiuncta vni speciei numeri:
excludit omēs alias: ergo si dictio exclusiua addat maiori
numero excludit quemlibet minorem: qz addita quinario

excludit quālibet aliā ſpeciē:ergo quālibet minorē ſpeciē

Sed contra:Quilibet numerus maior ponit ſemp ſuam partē:⁊ ideo dixit Ariſtoteles q̄ ſi duo ſūt vnum eſt: ergo minor numerus intelligit̄ ſemp in maiori:ſed dictio excluſiua nō remouet quod intelligit̄ in ſua prēiacente:ergo dictio excluſiua addita maiori numero nō excludit minorez. Solutio. Numerus ſumit̄ duobus modis ſicut ⁊ quodlibet aliud totum:q̄ vno modo ſumit̄ numerus ratione ſue totalitatis:ſiue ratiōe ſue aggregatiōis:⁊ ſic dictio excluſiua addita maiori numero excludit quēlibet minorē:ut tm̄ decem ſunt paria:non ergo octo ſunt paria:nec quinq; nec quattuor ⁊ excludit omnes ſupiores:ut ſi tm̄ decem ſūt paria:nō ergo duodecim ſūt paria ⁊ ſimili modo de alijs aſcēdendo. Alio aūt modo ſumit̄ nō ratione ſue totalitatis ſiue totius ſue aggregationis:ſed ratione eor ex quib⁹ conſtat ſiue ex quibus fit: ⁊ ſic dictio excluſiua adiūcta maiori numero nō excludit minorē:imo potius ponit vnde ſequitur tm̄ decem currūt: nō ergo octo currunt: vel ſex imo potius oppoſitum ſequit̄:quia ſi tm̄ decem currunt ſequit̄ q̄ octo currant ⁊ etiā decem ſex currant:⁊ ſic patet q̄ dictio excluſiua addita maiori numero vno modo excludit minorē:⁊ alio modo nō. Sed addita minori numero ſemp excludit maiorē.vnde de parte integrali ⁊ de parte in quantitate:⁊ de parte in loco:⁊ de parte in tempore:⁊ de parte numerali talis dat̄ regula:Quotienſcūq; dictio excluſiua addit̄ parti ſemp excludit ſuū totum:excepto toto vniuerſali:⁊ toto in modo. Ad argumēta predicta facilis eſt ſolutio:quia primū argumentū accipit ſpecies ratiōe ſue totalitatis ſiue ratione ſue aggregationis:⁊ ſic dictio excluſiua addita vni ſpeciei numeri excludit omnes alias. Secundū aūt argumentū accipit ſpecies numeri ratiōe eor ex quibus eſt numerus. Circa predicta querit̄ de hoc ſophiſmate:Solis tribus ſola duo ſūt paucioza. Probatio. Tribus ſola duo ſūt paucioza:⁊ nō alijs q̄ trib⁹ ſola duo ſūt paucioza: ergo p̄ma vera. Contra:ſolis tribus ſola duo ſūt paucioza:ergo ſolis tribus duo ſūt paucioza:⁊ non alijs.ſ.quattuor vel quinq; qō eſt falſum. Solutio.p̄ma eſt duplex:quia poteſt exponi p̄ excluſionē exiſtentē in obliquo: ⁊ ſic eſt vera.vel poteſt exponi p̄ excluſionē exiſtentem in rectitudine: ⁊ improbat̄:⁊ tūc altera de exponentibus eſt falſa hec.ſ.ſolis tribus duo ſunt paucioza cum duo ſūt paucioza omnib⁹ alijs numeris aſcendēdo:⁊ ita nō ſoluz duo ſūt paucioza. Unde ſolet dari talis regula:Quotienſcūq; duo ſincathegreumatica ponunt̄ in eadem locutiōe ſeipſa attingentia duplex ē locutio:eo q̄ vnū poteſt eſſe determinatio alterius vel ecōuerſo:⁊ hoc eſt qō ſolebant dicere antiqui q̄ vnum poteſt includere alterū:vel includi ab eo:vel excludere alterū:vel excludi ab eo. Et nota q̄ in numeris eſt duplex aſcenſus q̄ numerus eſt cauſax:⁊ alius eſt quantitatis ſiue augmēti quantitatis in quantitate.vnde loquēdo de aſcenſu cauſax omnes minores numeri ſūt ſupiores maiorib⁹:q̄ oēs minores ſunt cauſe maiorx numerorx. vnde quanto minor eſt numerus tanto eſt ſupior:q̄ inquantū eſt prior eſt cauſa:⁊ omnis cauſa ſuperior ⁊ prior:⁊ ideo ſupremus principiū in numeris eſt vnitas:⁊ ſic de maioribus numeris loquendo de aſcenſu cauſe ſemp eſt aſcendere a maioribus numeris ad minorē quodlibet:⁊ vltimo ad vnitatē:econuerſo aūt eſt deſcendere. Sed loquendo de aſcenſu quantitatis ſiue de aſcenſu augmenti quantitatis tunc maiores numeri ſūt ſuperiores:⁊ minores inferiores.cū ſit maior quātitas in numeris maioribus q̄ in minorib⁹ hoc modo eſt aſcenſus a minori numero ad maiorem: econuerſo aūt eſt deſcenſus:⁊ ſic aſcenſus ⁊ deſcenſus fiunt dupliciter in ordine minorx.

Is habitis habentur ſex queſtiōes que fiebāt circa quartā queſtionē que erat deſcendēdo ad vnā excluſiōis.ſ.que erat in ea que debent excludi. Cō ſequenter querit̄ de quinta queſtione que fiebat in principio huius tractatus de differentia harū dictionū ſolus ⁊ tm̄ qualiter differunt in ſuis excluſionibus. Et dicendū q̄ hec dictio ſolus excludit ſemp ab aliquo caſuali ſiue ponatur in ſubiecto ſiue in predicato:ut ſolus ſortes currit.i.ſortes currit ⁊ nullus alius. In p̄dicato aūt ut ego do ſolū tibi denariū.i.do tibi denariū ⁊ nullā aliā rem. Sed hec dicto tantū excludit ab aliquo caſuali: ut tantū ſortes currit:vel tm̄ album currit. vel tm̄ legens currit.i.ſortes currit ⁊ nullus alius currit:⁊ ſic de alijs. Aliqn̄ aūt excludit ab aliquo actu reliquos actus:ut cū dicit̄ ſortes tm̄ legit ⁊ nihil aliud facit. Sed contra hec dictio tm̄ eſt aduerbiū:ergo ſemp excludit ab actu:quia aduerbiuz ſemp natum eſt determinare verbum ⁊ ſemp ferri ad ipſum. Et dicendū q̄ ſicut duplex eſt diſpoſitio ſubſtantie: quia vna eſt diſpoſitio ſubſtantie ſm ſe ⁊ abſolute:ut albus niger ⁊ cōſimilia. Eſt aūt alia diſpoſitio ſubſtantie mediante actu: ut cum dicit̄ ille incedit ſupbus: hec dictio ſupbus in hac oratione dicit ſuperbiam que ſubſtantie p̄ actum. Similiter duplex diſpoſitio eſt actus: q̄ quedam eſt diſpoſitio actus ſm ſe ⁊ abſolute ut bene ⁊ male ⁊ velocit̄: ⁊ talis diſpoſitio actus ſemp determinat actum abſolute ⁊ non mediante ſubſtantia: ut bene legit: velociter currit. Alia eſt diſpoſitio actus in mediante ſubſtantia:ut tm̄ tantūmodo ſolus ſolūmodo:⁊ tales diſpoſitiones actus aliquando determināt actum abſolute. Aliquando mediante ſubſtantia:⁊ ideo qñ hec dictio tm̄ determinat actum abſolute tūc excludit ab aliquo ipſo actu alios actus.quando vo determiat actus mediāte ſubſtantia tūc excludit ab aliquo ipſo caſuali ut patuit i exemplis ſupradictis. Itē querit̄ de hoc ſophiſmate: Solus ſortes excludit̄:poſito q̄ ſolus excludatur ab aliquo ſubiecto reſpectu alicuius p̄dicati ⁊ nullus alius excludat̄. Probatio p̄me ſortes excludit̄ ⁊ nullus alius a ſorte excludit̄: ergo ſolus ſortes excludiur. Contra:hec eſt ꝓpoſitio excluſiua in qua excludunt̄ omnes alij a ſorte:nō ergo ſolus ſortes excludit̄. Solutio. Prima ſimpliciter vera:⁊ ꝓpoſitio peccat ſm quid ⁊ ſimpliciter:q̄ cuius p̄ma ſit excluſiua ſimpliciter:tamen ſua excluſio ſit reſpectu hui⁹ actus excludi. Sed qō excludit̄ excluſione nō excludit̄:ſicut qō priuatur a p̄uatione nō priuat̄:q̄ priuare priuationē:hoc nō eſt priuare ſz potius dare habitū:ut priuare cecitatē nō eſt priuare ſed dare viſum:⁊ ſic priuari a p̄uatione nō eſt priuari ⁊ excludi ab excluſione nō eſt excludi. Item videt̄ q̄ ſolus debet reſtringere terminū cui adiungit̄. Probatio per quandā regulā primā datā: Omne adiectiuū nō diminues nec habens naturā ampliandi adiunctū ex eadez parte termino cōmuni reſtringit terminū cui adiūgit̄: ſz hec dictio ſolus eſt talis:ergo terminū reſtringit cui adiungit̄. Et dicendū q̄ regula debz intelligi de adiectiuis ſpecialibus: ut ſunt albus niger ⁊ cōſimilia ⁊ nō de adiectiuis generalib⁹ quia adiectiua generalia nō reſtringunt eo q̄ reſtringens debet eſſe minus cōmune:ſed ſolus eſt adiungibile rebus omniū generū:⁊ ideo nō poteſt reſtringere. Uel dicenduz eſt q̄ quedā ſunt adiectiua que imponunt̄ ab aliqua qualitate ſpeciali:ut albus ab albedine:niger a nigredine:⁊ talia reſtringūt:quia qualitates a quib⁹ ſumunt̄ ſunt ſpeciales. Alia aūt ſūt adiectiua que imponunt̄ a ſubſtantia oblique ſumpta:ut ſolus. Solus enī eſt nō cum alio.vnde i eo intelligitur ille ablatiuus alio ſignificās ſubſtantiā diuerſam in obliquitate ⁊ talia nō reſtringūt. Item poſito q̄ ſolus ſortes ſciat hoc enūciabile equum eſſe animal:⁊ ipſe etiam cū platone ⁊ cum alijs multis ſciat alia multa enunciabilia. Queritur de hoc ſophiſmate:Solus ſortes ſcit aliquod enūciabile qō nō omnis alius a platone ignorat. Probatio:Sortes ſit aliquod enūciabile qō alius a platone ignorat:q̄ ſcit equū eſſe animal: ⁊ hoc enūciabile alius a platone ignorat:ergo vel omnis alius. Si omnis alius:ḡ ſolus ſortes ſcit aliquod enūciabile:quod omnis ali⁹ a platone ignorat: ergo ſortes ſcit aliquod ennūciabile qō ipſe

ignorat qđ est falsum. Si non omnis alius ergo sortes scit aliquod enũciabile: quod nõ omnis alius a platone ignorat: ⁊ hec est ꝑma. Contra alius a sorte scit aliquod enunciabile qđ nõ omnis alius a platone ignorat sicut vnũ dici cõmuniter scitis nõ ergo solus sortes scit ⁊c. Solutio: ꝑma est vera simpliciter: ⁊ iste due Alius a sorte scit aliqđ enunciabile quod nõ omnis alius a platone ignorat. ⁊ nõ alius a sorte scit aliquod enũciabile: qđ nõ omnis alius a platone ignorat. contradicũt vno modo ⁊ alio modo nõ: quoniã hoc quod dico aliquod enunciabile supponit indefinite ꝓ implicationẽ sequentem: que potest restringere ꝑ diuersis cum ponat in eo hoc relatiuũ diuersitatis. ſ. alius indefinite sumptus. Unde in ꝓma hec qđ dico. Aliquod enũciabile supponit solum ꝑ hoc enũciabile. ſ. equũ esse animal. ⁊ hoc relatiuũ alius ꝑ sorte solus. vnde cõcedo qꝫ solus sortes scit aliquod enũciabile: ⁊ nullus alius a sorte. Cum aũt dixit in ꝓbatione. Alius a sorte scit ⁊c. tunc hoc quod dico aliquod enũciabile nõ supponit ꝓ eodem enunciabili sꝫ ꝓ alio: vnde contradicũt si ꝓ eodem supponerent tunc contradicerent.

De exceptiuis dictionib⁹.

Icto de exclusiuis: sequitur de exceptiuis ut ꝑter ꝑterq̃ ⁊ nisi. Et ꝓmo quid significet dictio exceptiua. Secũdo ꝑpter qđ dicat dictio exceptiua. Tertio q̃ ⁊ quot sunt cause que exigunt ad exceptionẽ. Quarto quã habitudinẽ siue quã operationẽ denotet dictio exceptiua. Quinto cuꝫ excipiat semp partẽ multitudinis a qua multitudinez debeat excipere. Sexto vtrum ꝓpositio exceptiua sit vniuersalis vel singularis. Septimo quomodo sumat sub ea siue quomodo sit sub fillogismo. Octauo ⁊ vltimo queritur de constructione ipsius. Circa ꝓmuꝫ nota qꝫ hec dictio ꝑter nõ significat exceptionẽ sicut quidam dicunt neq; ut conceptã neq; ut exercitã. Quod ꝓbat eis dem rationib⁹ quibus ostendebat ꝓius qꝫ hec dictio sol⁹ non significat neq; ut conceptã neq; ut exercitam. Item ostendit ꝑ hoc qꝫ neutro modo significat exceptionem hec dictio ꝑter: qꝫ nulla ꝓpositio significat affectum vel exercitum: sed tñ significat habitudinẽ casualem ad actũ: ergo dictio ꝑter non significat exceptionem ut affectum vel ut exercitũ. Et nõ significat eam ut conceptuꝫ patet sicut ꝓius de dictionib⁹ exclusiuis. ⁊ sic hec dictio ꝑter nullo modo significat exceptionẽ. Quod concedim⁹ dicentes qꝫ hec dictio ꝑter significat instantiam in parte: siue totum nõ est hoc ⁊ ideo dicit dictio instantiua. Sed tũc obicit qꝫ cum instantia sit ꝓpositio ꝓpositioni contraria ut est in fine secũdi ꝓiorꝫ. hec aũt est vniuersalis aut particularis: ergo cõtingit instantiã fieri non solum in parte: sed etiam in toto: ergo sicut habemus dictionẽ instantiuã in parte sicut ꝑter: ita debemus habere dictionẽ instantiuã in toto. Quod concedimus dicentes qꝫ dictiones exceptiue ut ꝑter ⁊ cõsimiles ferũt in parte dictiones exceptiue: ut tñ solus ⁊ cõsimiles ferunt instantiã in toto qꝫ iste remouẽt partem a toto: ut omnis homo ꝑter sortẽ currit. ille vo econtrario remouent totum a parte: ut tñ sortes ⁊ nullus alius homo ⁊ sic patet ꝓmũ. Secũdi vo patet solutio ꝓpter dicta: quia hec dictio ꝑter ⁊ cõsimiles dicunt exceptiue nõ ab exceptione significata ut obiectum est: sꝫ eb exceptione exercita: sicut solus ⁊ tñ dicunt exclusiue ab exclusione nõ significata sed exercita. Circa tertiũ queritur que ⁊ quot sunt cause que exigunt ad exceptionem. Uidet qꝫ sunt tria: qꝫ non potest fieri exceptio nisi aliquid excipiat ab aliquo: ⁊ respectu alicuius: ut cũ eis hõ ꝑter sortem currit. Sortes ẽ exceptio: ⁊ hec distributio omnis homo: est illud a quo excipiat: ⁊ iste actus qui est currere: est illud respectu cui⁹ excipit: ergo ista tria necessaria sũt ad exceptionẽ. Et dicendum qꝫ quinq; exigunt ad exceptionẽ. Unum est excipiẽs ⁊ hec est anima: ⁊ alterũ est instrumentuꝫ excipiendi: ⁊ hec est dictio exceptiua: ut ꝑter ⁊ cõsimiles: ⁊ etiam exigit illa tria de quibus obijciebat. ſ. quod excipit: ⁊ a quo excipitur: ⁊ respectu cuius excipit. Unde ꝑdicta tria de quib⁹ obijciebat exigunt: sed nõ sufficiunt ad exceptionẽ: quare ꝑdicta quinq; concurrerẽt ad hoc qꝫ fiat exceptio: Sed obijcit qꝫ hec dictio ꝑter nõ semp tenet diminutiue sicut quidam dicũt: quia hec est vera. Decem ꝑter vnum sũt nouẽ: sed ex denario nõ fieri nouenarius nisi ꝑ diminutionẽ denarij numeri: ergo oportet qꝫ hec dictio ꝑter teneat ibi diminutiue: ⁊ sic hec dictio equiuocat ad exceptionẽ ⁊ ad diminutionẽ. Sed contra: Omnis pars est semp in suo toto ſm habitudinẽ ꝑ qđ est pars ut si in actu est pars: ⁊ sꝫ actum in suo toto: ⁊ in habitu est pars ⁊ ſm habitus est in toto: ergo pars ſm qꝫ est pars nõ potest esse extra suũ totũ: ergo si ponat extra totum tũc nõ erit extra se ſm se: sꝫ respectu alicuius tertij: sꝫ sicut vnitas est pars denarij: ita est ps decem: ergo vnũ nõ potest excipi a decẽ ut respectu alicui⁹ tertij: ergo cũ dicit decem ꝑter vnũ sunt nouem: ibi est qđ excipit qꝫ vnũ: ⁊ a quo excipit qꝫ decem: ⁊ respectu cui⁹ qꝫ respectu hui⁹. ſ. esse nouem: ⁊ etiaꝫ excipiens qđ excipit: qꝫ intellectus ⁊ instrumentũ ꝑ quod excipit: qꝫ dictio exceptiua ergo ibi sũt ꝑdicte quinq; cause que sufficiunt ad exceptionẽ: ergo tenet ibi exceptiue: ergo semp tenet exceptiue Qđ concedimus. Circa quartũ queritur in hunc modum Cum vbicunq; est exceptio excipiat aliquid ab aliquo qđ fert instantiã ſm partez ei a quo excipit. Necesse est ergo qꝫ illud qđ excipit sit pars eius a quo excipit: ⁊ etiã nõ sit ſm actum in eo a quo excipit. Sed cum pars subiectiua ⁊ pars in modo nõ ferant instantiã contra suũ totum: qꝫ nõ sunt actualiter in suo toto: ideo neutra harũ partiũ potest excipi a suo toto: ergo oportet qꝫ dictio exceptiua dicat habitudinẽ partis actualis existentis in suo toto ad suũ totũ ⁊ ideo omnes iste oratiões sunt incõgrue: homo ꝑter sortẽ currit. plato ꝑter sortem currit: qꝫ exceptiua nõ est actualit pars eius a quo fit exceptio: ⁊ ita dictio exceptiua nõ reperit habitudinem ad quã actualiter ordinat. Item nulla pars est instantiua contra suũ totum nisi ꝑ sui negationem contradicat ei: sed pars subiectiua ꝑ sui negationẽ nõ contradicit toti: qꝫ sorte nõ existente adhuc homo est: ⁊ similit de parte in modo: ergo relinquitur qꝫ partes aliorꝫ generũ omniũ contradicũt suo toti ꝑ negationẽ: sꝫ iste sũt in suo toto actualiter ut patet in toto integrali ⁊ in toto in quãtitate: ergo hec dictio ꝑter dicit habitudinẽ partis actualiter existentis in suo toto ad suũ totuꝫ. Item nulla pars fert instantiã suo toti nisi sequat ad ipsũ: sed nulla pars sequitur suũ totum nisi actualiter sit in ipso: ergo hec dictio ꝑter dicit comparationẽ partis actualiter existentis in toto ad suũ totum. Qđ concedimus. Ex his patent plures regule. Prima talis est. Oportet exceptum ſm naturã actualiter contineri in eo a quo fit exceptio ⁊ remoueri ab ipso respectu predicati vel alicui⁹ tertii ut hic: omnis homo ꝑter sortez currit. Secũda regula talis est. Quotiensc̃uq; tot excipiunt quot supponunt locutio est ipropria ⁊ falsa: ut omnis homo ꝑter omnẽ hominẽ currit. Cum enim exceptio nõ stet in ratione partis nõ reperit dictio exceptiua comparationẽ quã exigit: ⁊ sic est ibi impropꝛietas. Et cum predicatũ ponat in quolibet ⁊ remoueat a quolibꝫ oportet ipsã esse falsum. Tertia regula talis est: Contra ꝓpositionẽ totã falsam nõ est dare instantiã: ut omnis homo ꝑter omnez hominẽ est lapis. ꝓpositio aũt tota falsa est: que est contraria vere: ut vult Aristoteles in secundo ꝓior: ut omnis hõ est asinus. hec est contraria vere. i. habet falsitatem ꝑ qualibet sui parte. vnde a tali nõ potest fieri exceptio: quia oportet accipere quãlibet partẽ: ⁊ sic omnia exciperent que cũq; suppositа essent: que est contra secundam regulam.

Scõm ꝑdicta querit de hoc sophismate: Omne aial ꝑter hominẽ est irrationale. ꝓpositio hec ẽ falsa: oẽ animal est irrationale: ⁊ nõ est instantia nisi in homine: ergo facta

exceptione ꝑ illo erit vera: ergo hec̄ est vera: omne animal p̄ter hominē est irrationale. Contra: Omne aīal p̄ter boiez est irrationale: ergo oē animal p̄ter hunc hominez est irrationale qō falsum est. Solutio. p̄ma vera: z ꝓbatio bene tenet ſz improbatio peccat fm figurā dictionis a simplici ad ꝑsonalem: qz iste accusatiu⁹ hominē positus post dictionez exceptiuā habet simplicem suppositionē cum sit terminus cōmunis: cū dicit omne aīal p̄ter hominē est irrōnale: ſz cū dicit ergo aīal p̄ter hunc hominē est irrationale. ſz cum dicit: ergo omne aīal p̄ter hunc boiem. Iste accusatiuus p̄ter hūc hominē habet ꝑsonalē suppositionē: z sic est in figura dictionis. Item est cōsequens ab inferiori ad superius cū distributiōe sicut hic: omnis homo: ergo omne aīal: quia ī hac ꝓpositiōe: omne aīal p̄ter hoiem est irrationale. ista distributio omne aīal cōprehendit in se omne aliud aīal ab homine. Sed cū dicit: omne aīal p̄ter hunc hominez. Ista distributio omne aīal comprehendit in se omne aliud aīal ab vno homine: z ita cōprehendit omnia aīalia que prius cōprehendebat z etiā omnes boīes alios ab isto homine: z sic argumentat suppositio sicut hic: omne aīal aliud ab homine: ergo omne aīal aliud ab illo homine. Idem autē iudiciū de hoc sophismate: omne aīal p̄ter sanū est egrum. omnis quantitas p̄ter continuā est discreta. omne corpus p̄ter aīatū est inaīatuz. omne p̄ter verū est falsum. Circa quintū queritᷣ a qua multitudine debet excipere dictio exceptiua: qz nō excipit indifferenter a quacūq; multitudine Nihil enī est dictum: homines p̄ter sortem currūt: ergo nō excipit a multitudine que est in nomine pluralis numeri: z etiam nihil est dictum: turba p̄ter sortem currit: ergo non excipit a multitudine collectiui. Et dicendū est q; duplex ē multitudo: qz quedam est multitudo que est modus intelligendi: z hec est in nomine pluralis numeri. Omnia enim accidentia partiū oratiōnis sūt modi intelligendi: z ab hac multitudine que est modus intelligendi nō excipit dictio exceptiua. Alia aūt est multitudo que nō est modus intelligendi sed est multitado rei: z iterum hec est duplex: qz quedam est potentialis: z hec est in quolibet vniuersali: quia qōlibet vniuersale in potentia habet in se sua indiuidua: z iterū ab ista que est multitudo potētialis nō excipit dictio exceptiua: z ideo nihil est dictuz: homo p̄ter sortem currit. Alia est multitudo rei que est multitudo actualis: z hec est in toto in quantitate: qñ vniuersale qō sumitᷣ vniuersaliter continet sub se plura indiuidua: ut omnis hō vel omne animal. Talis aūt multitudo est in toto integrali: z in alijs totis habētib⁹ naturā hoz. Et ab hac multitudine excipit dictio exceptiua quē ē multitudo actualis ꝑ tres rōnes quia hanc exigit. Quod sic ꝓbat. Cōfirmat solutionē ꝑ rationes fillogisticas hic in duas. In secunda ꝓbat inducendo. s. ibi Qō aūt dico. Dictum est enī in p̄dictis q; dictio exceptiua semp excipit partē actualiter existentē in suo toto: ergo cū oporteat partem aliquā vel aliquas relinqui in ipso toto: qz non possunt tot excipi quot supponuntᷣ: oportet tunc q; illa alia pars vel ille alie partes actualiter sint in suo toto: ergo dictio exceptiua semper excipit a multitudine partiū actualiter existentiū in suo toto. vel partes in quas diuidi tur totum. Item oēs partes in quas diuiditᷣ totuz ita se habent ad totū: q; si vna est actualiter z omnes alie: z si vna est potentialiter z omnes alie: ut patet inductione in toto vniuersali: z in toto integrali: z in quolibet alio toto: ſz dictio exceptiua nata est excipere partes in quas diuiditᷣ totum: ſz excipit partē actualiter existentē in toto: ergo oportet ibi aliam partē vel alias partes actualiter existere: ergo dictio exceptiua excipit multitudinē partiū actualiter existentiū in suo toto. Item dictio exceptiua in actu excipit ergo in actu inuenit qō excipit a toto: ſz nō inueniret ī actu nisi ī toto esset actualiter: ergo dictio exceptiua qō excipit actualiter est in toto: ſz nihil actualiter est in toto nisi pars actualis: ergo dictio exceptiua semp excipit partē actualiᷣ existentē in toto: z idem est qō prius. Q; aūt dictio exceptiua excipiat a quolibet toto habēte in se multitudinē actualem. Patet inductione in quolibet toto: z ꝓmo patet in toto in quantitate: ut omnis hō p̄ter sortē currit: hoc est a toto hō in quantitate excipitᷣ pars eius. Et etiā in hoc sophisma te: Omnis hō p̄ter sortez excipitᷣ posito q; omēs alij a sorte excipiantᷣ respectu alicui⁹ predicati z sortes nō. Probatio prime hec est falsa: omnis homo excipitᷣ z nō est instantia nisi in sorte: ergo facta exceptione ꝑ illo erit vera: ergo hec est vera: omnis hō p̄ter sortem excipitᷣ. Contra In hac ꝓ positione dicto exceptiua adiungitᷣ sorti: ergo excipit ipsū respectu p̄dicati: ergo sortes excipitᷣ: ergo p̄ma ē falsa. Solutio p̄ma est vera simpliciter: z improbatio peccat ſz quid z simpliciter: qz excipere ab exceptione nō est excipere simpliciter sed fm quid: sicut p̄uari a p̄uatiōe nō est p̄uari simpliciter sed fm quid: imo potius est dare habitū: ut p̄uari a cecitate: est dare visum: ergo excipi ab exceptione nō est excipi simpliciter ſz fm quid. Et ideo licet sortes excipiatᷣ ab hoc p̄dicato excipi: sicut est in p̄ma nō tamen excipitᷣ: z ideo est ibi quid z simplicitᷣ z sic patet q; exceptio fit a toto in quantitate. Patet etiā qō fit a toto integrali: ut tota domus p̄ter parietē est alba: z totus sortes pedē pōt contineri ab archa: posito q; sortes possit intrare archā ita q; archa nō possit recipere pedē cum eo. Probatio p̄me: hec est falsa. Totus sortes pōt contineri ab archa: z nō est instantia: nisi de pede sortis: ergo facta exceptione ꝑ illo erit vera: ꝙ hec est vera: totus sortes p̄ter pedē potest cōtineri ab archa Contra pes sortis pōt ab archa contineri: nō ergo tot⁹ sortes p̄ter pedem pōt contineri ab archa: ergo p̄ma falsa. Solutio p̄ma est vera simplicitᷣ: z improbatio peccat fm accidens: qz duplici de causa pars excipitᷣ a toto respectu p̄dicati. Aliqñ excipitᷣ pars a toto respectu p̄dicati: eo q; pars fm se nō vere subijcitᷣ suo p̄dicato: ut hic: omne aīal p̄ter hominē est irrōnale. homo excipitᷣ a suo toto: qō non vere subijcitᷣ irrationali. hec enī est falsa: homo est irrōnale. Aliquādo aūt pars excipitᷣ a suo toto: eo q; cuius recipiat p̄dicatuz fm se nō tamen recipitᷣ put est in suo toto: z sic pes bene potest locari fm se in archa: ſz put est vnita suo toti sue cum suo toto nō pōt locari in archa. Unde cū dicit ipso bando pes sortis potest ꝺtineri ab archa: nō ergo totus sortes p̄ter pedem potest cōtineri ab archa peccat fm accidēs qz cuius res possit cōtineri ab archa fm se: nō tamen put ē in toto. Sicut hic cognosco choriscum: nō ergo ignozo venientē. licet enī cognosco choriscū fm se: ignozo tamē ipsū ut est veniens z sic est ibi accidēs. Item q; a toto in loco partis potest fieri exceptio: ut pluit vbiq; p̄terq; h. Et etiā a toto in tēpore: ut currit semp p̄terq; heri: z sic patet q; dictio excepiua excipit semp a toto habente in se multitudinem actualē. Patet etiā hic in toto numerali pars: ut decē p̄ter vnū currūt: z etiā in hoc sophismate: Decem p̄ter q̄nq; sūt quinq; qō sic ꝓbatᷣ: hec est falsa. Decem sūt quiq; z nō est instantia nisi ꝑ quinq;: ergo facta exceptione ꝑ quinq; erit vera: ergo hec est vera. Decem p̄ter quinq; sūt quinq;. Contra: Decem p̄ter quinq; sūt quinq;: ergo quinq; nō sūt quinq;: qz p̄dicatū semp remouetᷣ ab excepto. Solutio. p̄ma est simpliciter vera: z ꝓbatio peccat fm accidens: quia sicut pars duob⁹ modis causat falsitatem in oratione. Uno enī modo qz p̄dicatū nō cōuenit parti fm se: z sic hec falsa: omnis hō curit sorte nō currente. Alio modo causat falsitatem pars in oratione: qz licet p̄dicatū cōueniat parti fm se. homo tñ cōuenit ei put est in toto z sic hec est falsa: tot⁹ sortes potest locari in archa cum pars sortis nō possit esse ī ea cum sorte: z sic falsitas causatᷣ ꝑ partem: z differentē siue hoc modo siue illo. Quare indifferenter cōtingit excipere partē a toto. Aliqñ hoc modo: aliqñ alio modo: z sic causatur falsitas in oratione ꝑ partem ita ꝑ eundē modū fit exceptio circa partē. Dicendū est ergo breuiter q; p̄ma simpliciter est vera: z ip̄obatio peccat fm accidens q; esse quinq;

ꝑdicaꝫ de quinq; ſm ſe: ut quinq; ſũt quinq;: ſz nõ ꝑdicaꝫ de quinq; ſm q; quinq; ſũt ſub forma toti⁹: ⁊ ita peccat ſz accidẽs ſicut patuit ꝓmo de hoc ſophiſmate: Totus ſortes ꝓter pedẽ poteſt cõtineri ab archa. Ad illud aũt qõ obijcit q; ꝑdicatũ ſemp remouet ab excepto. Dicendũ q; nõ eſt verũ: qz qñ falſitas in oratione cauſaꝫ ꝑ partẽ eo q; ꝑdicatum nõ cõuenit pti tunc ꝑdicatũ remouet ab excepto: ſz qñ cauſaꝫ falſitas in oratiõe eo q; licet ꝑdicatũ cõuenait parti ſm ſe: nõ tñ cõuenit ei ut eſt in ſuo toto: tũc nõ contingit ꝑdicatũ remoueri ab excepto: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. vnde nõ ſequit: Decem ꝓter quinq; ſunt quinq;: ergo quinq; nõ ſunt quinq;. Circa ſextũ ſic obijcit: Propoſitio vlis eſt que omni aut nulli ineſſe ſignificat: ut eſt in ꝓmo prioꝝ: ſz ꝓpoſitio exceptiua nõ ſignificat ineſſe omũ aut nulli: qz poteſt in aliquo vel in aliquibus: ergo ꝓpoſitio exceptiua nõ eſt vlis. Item ad idẽ ſolet dari talis regula: Dictio exceptiua vult inuenire diſtributionẽ mobilẽ ⁊ reddere eã ĩmobilem: ergo cũ dicit: oĩs homo ꝓter ſortẽ currit: hec diſtributio: oĩs homo ꝓter ſortẽ currit eſt ĩmobilis: ergo nõ circũſtat in rõne vniuerſalis cũ contingat fieri motũ ſub qualibet vniuerſali: ⁊ patet q; non eſt indefinita neq; ꝑticularis ergo eſt ſingularis. Et dicendũ q; ꝓpoſitio vlis eſt duplex: qz quedã eſt completa ⁊ alia ĩcompleta. Completa eſt illa in qua ſubiectũ ꝑ qualibet ſui ꝑte recipit ꝑdicatũ: ut omis homo albus currit. Dic enĩ homo albus ſubijcit curſui ꝑ quolibet boĩe albo. Incompleta eſt illa in qua ſubiectum nõ ꝑ qualibet ſui parte ſz ꝑ quibuſdam ſubijcit ꝑdicato: ⁊ ſic oĩs exceptiua eſt vniuerſalis: ut oĩs homo ꝓter ſortẽ currit. ꝓmo aũt modo nulla exceptiua eſt vniuerſalis. Ad ꝓmũ aũt argumentũ dicendũ qõ obijcit de ꝓpoſitiõe vniuerſali completa, ⁊ ꝑfecta. Secũdi aũt argumẽti ſolutio patebit in ſeptima qõne. Circa ſeptimũ ſic obijcit cum ſic dicit. oĩs homo ꝓter ſortẽ currit: ſz plato eſt hõ: ergo plato ſor. currit. Nulla eſt talis illatio neq; ſic põt fieri ſillogiſmus: ergo nõ eſt ſillogiſmus ꝓpoſitio exceptiua: Itẽ ad idem: Cum oĩs ꝓpoſitio exceptiua ſit ĩmobilis ꝑ regulam ꝑcedentẽ. ergo nõ oz fieri ſũptio ſub ea: ergo nõ eſt ſillogiſmus. Et dicendũ q; ꝓpoſitio exceptiua nõ eſt ſillogiſmus: ſic: oĩs homo ꝓter ſortẽ currit: plato eſt homo: ergo nõ plato currit: qz iſta determinatio ꝓter ſortem non debet ſumi ad mediũ: neq; in cõcluſiõe eo q; eſt determinatio ſubiecti in cõparatione ad ꝑdicatũ ⁊ nulla talis determinatio ſumitur ad mediuz neq; in concluſione: ſz ſolum debet ſumi determinatio ei⁹ quod eſt ſubiectuz: qz hec eſt abſoluta. Alia aũt eſt reſpectiua. Diſpoſitio reſpectiua attingit totũ. i. ꝑdicatũ ⁊ ſubiectũ: ⁊ non debet fieri ſumptio ſub toto id eſt ſub vtroq; termino ſz ſubiecto. Ad aliud aũt dicendũ q; ꝓpoſitio exceptiua eſt mobilis: quia eſt ſillogiſmus ſicut dictuz eſt aſſumendo omnes partes alias ab excepto. vnde ꝑdictam regulã dicimus eſſe falſam: vel ſolum eſſe intelligendã quantũ ad exceptionez. hoc eſt q; nulla pars poteſt aſſumi cũ excepto. vnde nõ ſequit: omnis homo ꝓter ſortẽ currit: ergo plato ꝓter ſortem currit: ergo virgilius ꝓter ſortem currit: ⁊ ſic de alijs. Scõm ꝑdicta querit de hoc ſophiſmate: Sortes bis vidit omnẽ hominẽ ꝓter platonem: poſito q; ſortes viderit vna vice omnem hominez: ⁊ alia vice omnẽ hominẽ ꝓter platonem. Probatio ꝓme: hec falſa: Sortes bis vidit omnẽ hominẽ: ⁊ non eſt inſtantia niſi in platone: ergo facta exceptione pro illo eſt: vera: ergo hec eſt vera: Sortes bis vidit omnẽ hominẽ ꝓter platonem: ergo bis nõ vidit platonẽ: ergo vna vice ⁊ alia vice nõ vidit platonem quod falſum eſt. Solutio. ꝓma duplex eo q; hec dictio bis poteſt determinare hoc verbum videre, put tranſit ſupra ſequentẽ accuſatiuũ cum ſua determinatione facta ꝑ exceptionẽ ⁊ tunc eſt ſenſus: Sortes vidit omnem hominẽ preter platonem ⁊ hoc bis: ⁊ tunc ſequit q; nulla vice vidit platonẽ: ⁊ ſic eſt falſa: ⁊ ſic hec dictio ꝓter excipit ab hoc qõ eſt videre omnẽ boiem: ⁊ ſic prius aduenit hec dictio preter in oratione. Alio aũt modo hec dictio bis poteſt determinare tũ hoc qõ eſt videre omnẽ hominẽ: tũc hec dictio ꝓter excipit ab eo qõ eſt bis videre omnẽ hominẽ: ⁊ ſic eſt vera: qz nõ bis vidit platonẽ: ⁊ ſic hec dictio bis ꝓmo intelligit aduenire in oratiõe ꝙ hec dictio preter. Ex ꝑdictis patent plures regule: quaꝝ ꝓma talis eſt: Quilibet exceptiue vere ſua ꝓiacens eſt falſa. Preiacens aũt exceptiue ẽ illa a qua remouet falſitas ꝑ dictionẽ exceptiuã. vnde hec omne aĩal eſt irrationale: eſt ꝓiacens falſa huius exceptiue vere: omne aĩal ꝓter hominẽ eſt irrationale. Alia aũt eſt regula talis: Si aliqua ꝓpoſitio eſt vera ſine exceptione erit falſa cum exceptione apposita. Itẽ querit de hoc ſophiſmate: Quilibet viginti ꝓter decem ſũt decẽ. Probatio: iſta viginti ꝓter decem ſũt decem: illa viginti ꝓter decẽ ſũt decem ⁊ ſic de alijs: ergo ꝓma vera. Contra: ꝓma eſt tota falſa: ergo nõ põt verificari ꝑ exceptionẽ. Per hanc regulam cõtra totã falſã nõ eſt dare inſtantiã. Solutio ꝓma eſt ſimplex falſa. Probatio aũt peccat ſm accidens ſicut in hoc ſophiſmate: Omne coloratũ ꝓter vnũ currit. Probatio: oẽ album ꝓter vnũ currit. omne nigrũ ꝓter vnũ currit. omne medio colore coloratũ ꝓter vnum currit: poſito q; iſte tres ſint vere: ergo omne coloratũ ꝓter vnũ currit. Contra ꝓma tota eſt falſa: ergo nõ põt verificari ꝑ dictionẽ exceptiuã. Patet aũt añs ꝓbationis cũ ꝙlibet ꝓmiſſaꝝ nõ habeat inſtantiam niſi in vno: ⁊ concluſio habeat inſtantiã in tribuſ. ſ. in vno albo: ⁊ in vno nigro: ⁊ tertio qõ eſt medio colore coloratum. Circa octauũ obijcit q; hec dictio ꝓter non conſtruat cũ accuſatiuo caſu: qz cõparatio ĩportata ꝑ hanc dictionem ꝓter eſt ipſius actus vel reſpectu actus: ergo determinat actum: ſz actio habet ſignificari ꝑ verbũ: ergo hec dictio ꝓter determinat terminũ. Sed ſolũ aduerbiũ determinat verbũ ex oppoſito diuiſe: ergo eſt aduerbiũ: ergo nõ ẽ ꝓpoſitio neq; verbuz: cum ſint partes orationis diuerſe ab aduerbio: ergo nõ conſtruit cum accuſatiuo. Et dicendum q; ꝓter nõ eſt aduerbiũ ſz eſt prepoſitio: qz aduerbia determinant verbũ rõne actus in ſe: vel rõne alicui⁹ comparationis debite ipſi actui: cum aduerbiuz ſit vi verbi adiectiui. ſz ꝓpoſitiones nõ dicũt comparationẽ actus: ĩmo dicũt comparatinẽ ſubſtantie oblique ſignificante ad actuz vel reſpectu actus: ⁊ ſic differunt ꝓpoſitiones ⁊ aduerbia. vnde non ſequit q; ſi dicat comparationẽ aliquam reſpectu actus q; ideo ſit aduerbiũ: ĩmo potius ſequit q; nõ ſit aduerbium.

Item cum dicit iſte currit ibi: hoc aduerbiũ ibi dicit determinationẽ. ſz eadem determinatio ſignificat in hac oratione: iſte currit in illo loco: ergo iſta ꝓpoſitio in dicit eandem cõparationẽ cũ hoc aduerbio ibi: ergo eſt aduerbiuz: cũ dicat eandẽ cõparationẽ: ⁊ ſilr de alijs ꝓpoſitionib⁹: ut tranſiuit illas. i. ꝑ illã partẽ: ⁊ mouet ſurſũ. i. ad locũ ſuperiorẽ. currit velociter. i. cum velocitate: ⁊ factũ eſt celitus. i. a celo: ⁊ diuinitus. i. a deo: ergo idem ſignificat iſte prepoſitiones cuz aduerbijs: ⁊ ſimiliter de alijs ꝓpoſitionib⁹: ergo ꝓpoſitiones nõ differũt ab aduerbijs: ergo hec dictio ꝓter eſt aduerbiũ: ſed nullũ aduerbiũ conſtruit cuz accuſatiuo caſu: ergo nõ cõſtruit cũ accuſatiuo. Et dicendũ q; hoc aduerbiũ velocit dicit velocitatẽ ut determinationẽ actus: cũ dico: currit velociter. ſed ſi dicã currit cũ velocitate: hec propoſitio cũ nõ dicit velocitatẽ ut determinationẽ actus: ſed dicit compationẽ vni⁹ ad alterũ: ut velocitat ad actũ. Silr ꝫ aduerbiũ ibi: dicit locũ ut determinatõez actus: ſz hec ꝓpoſitio in: nõ dicit locũ ut determinatõez actus: ſz dicit compationẽ ipſi⁹ loci ad actũ qui fit in eo ⁊ ſic de alijs. vnde ꝓpoſitiones nõ ſignificãt idẽ cũ aduerbijs: vnde ꝫ ꝓpoſitio ꝓter nõ eſt aduerbiũ ſz ꝓpoſitio. Itẽ hec dictio ꝓter remouet vbũ pſonale ab excepto: ſed vbũ alicui⁹ pſone nõ remouet niſi a noiatiuo: g̃ hec dictio ꝓter ꝛſtruit cũ noiatiuo. Et dicendũ q; dupliciter remouet vbũ pſonale ab aliquo caſuali: qz vno modo remouet eo q; negatur cõpoſitio vnius ad alterũ: ⁊ ſic remouet ſemp verbũ pſonale a noiatiuo: ut ego

non curro:tu nō curris:ille nō disputat:ꝛ sillr in impsonali. Alio aūt modo remouet verbum psonale ab aliquo casua li propē h ꝙ illud casuale extrabitur ab aliquo recipiēte in se actum illū:ꝛ sic semp remouetur actus ab excepto p hāc dictionem preter. Sed hoc est valde ex consequente:qz primo hec dictio preter extrahit partem a toto:ut dis hō pter sortem currit. Secundo actus ponitur in toto a quo fit exceptio:ut dis hō preter sortem currit. Tertio autē modo qz actus ponitur a toto non reperiebat partem que prius erat remota a toto respectu ipsius actus:ideo consequebatur remotio actus a parte excepta:sicut prius vidisti pluuiam venientem:primo remouisti librum a fenestra:secundo cecidit pluuia super fenestram:tertio sequitur ꝙ nō sit recepta in libro:uel ꝙ non cecidit super librū. Sciendū autē ꝙ quecūq; dicta sunt de hac dictione preter:dia debent intelligi de hac dictione preterq̄:ꝛ de hac dictione nisi.s.ꝙ est dictio exceptiua:excepto hoc ꝙ hec dictio preter excipit in accusatiuo casu semp ut dictū est:ꝫ preterq̄ ꝛ nisi excipiūt in eodem casu in quo est totum a quo fit exceptio:ut nullꝰ homo currit preterq̄ sortes:uel nisi sortes:nullius hominis miserior preterq̄ sortis:uel nisi sortis:nulli homini loquor preterq̄ sorti:uel nisi sorti: nullum hominem video preterq̄ sortem:uel nisi sortem:a nullo homine didici preterq̄ a sorte:uel nisi a sorte. De dictionibus exceptiuis dicta sufficiant.

De dictionibꝰ dsecutiuis:Et primo de diunctōe Si.

d Icto de dictionibus exceptiuis Dicendū est de dictionibꝰ dsecutiuis:Et primo de hac dictione si. De qua primo queritur quid significet. Secundo quot sunt species dsecutōis siue consecutiue. Tertio vtrū in cōditionali cōtingit fieri descensum sub ante uel sub ante. Quarto qualiter sumatur dtradictio cōditionalis ꝓpōnis. Quinto vtrū impossibile antecedat ad quodlibet:siue ex impossibili sequit quodlibz. Circa primū sic obijcitur:ꝙ hec dictio si non significat substantiam:qz substantia dicitur quattuor modis. Uno enī modo substantia dicitur materia:ut materia sortis uel ignis uel alioꝝ elemētoꝝ. Alio aūt modo substantia dicitur forma ut forma sortis ꝛ aliarū rerum naturaliuz. Tertio modo substantia dicitur compositum ex bis s.ex matia ꝛ forma:ut sortes ꝛ alia individua. Quarto aūt modo substantia dicitur essentia dicens quid:siue predicabilis de pluribus in quid:ut homo est aīal ꝛ dsilia. sed hec dictio si nullo predictoꝝ modoꝝ significat substantiā:ergo hec dictio si non significat substantiā:qō cōcedim⁹. Itē quidam dicūt ꝙ hec dictio si significat causalitatē. Alij vo dicunt antecessionē. Alij dicunt dsecutionē. Et videt ꝙ si significat causalitatē:qz dicitur diunctio causalis:ꝛ non nisi a dsignificatōe cause ul causalitatis:ergo hec dictio si significat causalitatē. Itē videtur ꝙ magis significat antecessionē q̄ dsecutionē:qz magis se tenet cum ante q̄ cū ante a parte rei cuiꝰ signū est:qz si semp adūgit ante ꝛ non anti ut aīal est si hō est. sed semp antecessio est forma antis ꝛ cōsecutio antis:ergo magis se tenet cum ante q̄ cum ante:ḡ si h dictio si significat alterū istoꝝ magis significat antecessionem q̄ dsecutionē. Itē ad idem:Causa dicitur dupliciter:quia quedam est causa que est causa rei quo ad esse:ꝛ hec est causa eēndi:ut corpus ꝛ aīa sunt causa bois quo ad esse:ꝛ lucens sup terram est causa diei quo ad esse. Alia aūt causa est que est causa consequendi:ꝛ sic in qualibet conditionali antecedens est causa consequētis:ꝛ non essendi sed consequendi:ꝛ in quolibet argumento ꝓmisse sunt cause conclusionis.ꝛ sic causa est duplex.s.causa essendi ꝛ cā dsequendi:sed vtraq; istoꝝ modoꝝ cā inquantū est cā est anis ꝛ causatū in quid ē causatū ad anis. Sed hec dictio si significat cām uel causalitatem:ergo significat antecedentem et non consecutionē Item videtur ꝙ significat consecutionem ꝓ diffinitionē data a Pris.de coniunctione:Cōiunctio est pars oratōnis indeclinabilis coniunctiua aliarum partium orationis vim uel ordinē demonstrans. Et Pris: exponit sic:Uim significāt ille coniūctiones que significāt res aliquas simul esse:ut prius ꝛ fortis fuit eneas. Ordinem significat coniunctio quando significat consecutionem aliquarum rerum:ut si ambulat mouetur. sed hec diunctio si ꝛ dsiles significāt ordinē:ergo significāt diuitias rerum siue consecutōnes:ergo non antecessionē. Et dicendū est ꝙ hec dictio si significat causalitatem siue antecessionē:ꝛ hoc nō est significare plura sed vnū:qz vnum in altero siue per alterum:quia per hoc ꝙ significant causalitatem significāt antecessionez:quia sicut in omni causa intelligitur antecedēs natura:quum omnis causa prior sit natura suo effectu:ita in omni causalitate intelligitur antecessio Unde hec dictio si significat causalitatem sm ꝙ in ea intelligitur antecessio: Et sic significat causalitatem in antecessiōe siue per antecessionem. vnde non significat duo sed vnum:quod concedimus. Argumenta autē quibus ostenditur ꝙ significant causalitatem siue antecessionem concedimus sīc dictū est ꝙ significat vnum in alterum siue per alterum. Ad argumentum autē ꝓbans ꝙ hec dictio si significat consecutōez Dicendum ꝙ non significant consecutiue ut diximus:sed ad antecessionem sequitur consecutio. Et nota ꝙ vnum sequi ad alterum dicitur multipliciter:quia quedam sequūtur eo ꝙ sunt essentialiter predicabilia:ut diffinitio genus ꝛ differentia ad speciem. Alia autem sequūtur sm qō sunt partes integrales:ut paries ad domū ꝛ cetere partes eius. Alia sequūtur que sunt partes essentiales rei cuius nō sunt partes integrales:ut corpus humanum ꝛ anima intellectiua ad hominem. Et dicuntur partes integrales:quarū quelibet habet quantitatē:Et ideo corpꝰ ꝛ aīa non sunt ptes integrales:qz ꝫ corpus habeat quantitatē:tū aīa non habet quantitatem:sed sunt partes essentiales aīalis viuentis:qz aīa repitur in hoīb⁹ ut intellectiua:in brutis aīalibꝰ ut sensitiua tm:ꝛ terre nascentibꝰ ut vegetatiua tm. Alia dsequūt qz sunt subiecta ꝓpria accidentiū uel econuerso:qz sunt ꝓpria accitia subiectoꝝ:ꝛ sic sequit linea ad rectū uel curuū ꝛ sic numerus ad par uel impar:ꝛ corpus elementatū ad colorem tanq̄ ad accidentia propria:uel econuerso rectum ꝛ curuū ad lineam:ꝛ par ul impar ad numerū:ꝛ color ad corpus elementatū sicut accidentia propria ad ꝓpria subiecta sed nullo predictoꝝ modoꝝ consequentia sequitur ad antecessionem. Alia autem sequūtur ad se inuicem relatiue:ut pater ꝛ filius:dis ꝛ seruus.ꝛ hoc modo consecutio sequitur ad antecessionem. Sicut enī antecedens ꝛ consequens sunt ad aliquid:similiter antecessio ꝛ consecutio ad se inuicem dicūtur. vnde hec dictio si significat solum antecessionem:quia omnis antecessio cōsecutionis est antecessio:iō ad significationem huius dictionis si sequitur consecutio relatiue. Circa secundum queritur quot sunt species cōsecutionis:quia qum vnum relatiuū exigatur ad cognitionem alterius oportet cognoscere consecutionē:ꝛ modus sine speciebus cōsecutionis ad hoc ut vult ꝙ antecessio cognoscatur. Et dicendum ꝙ consecutionis due sunt diuisiones s.excedentes ꝛ excesse. Una quidem diuisio est ista:Consecutionis alia est rerum simul existētium:ut si homo est animal est.alia rerum existentium sm prius ꝛ posterius. Nā aliquando sequitur quod est prius:ꝛ aliquando quod est posterius.ꝛ qō prius dicitur aliquando uel temporis:ut si addiscat ignorat.prius enim est ignorare:ꝛ postea sequitur addiscere:ꝛ sequitur quod est posterius:ꝛ in eodem tempore:quia quando addiscit ignorat:non enim addiscimus nisi quod ignoramus. Aliquando autem sequitur prius in diuersitate temporis:ꝛ hoc dupliciter. Uno enim modo sequitur prius in preterito:ut si fumus est ignis fuit:ꝛ si panis est farina ꝛ aqua fuerit:ꝛ hoc accidit maxime in causis non permanētibus:ꝛ in causis tempore:ꝛ natura accītibꝰ suū effectū. Alio autem modo prius sequitur in tpe futuro

ut purgatio ⁊ anima que finaliter ordinãtur ad sanitatem
sũt: ergo sanitas finaliter erit. Sanitas enĩ causa finalis est
predictor. Causa enim finalis semper natura prior est suo
effectu. Aliqñ aũt tpe posterior. Ex predictis ergo pz q̃ pri⁹
aliqñ sequitur in presenti: aliqñ in preterito: aliqñ in futu/
ro. Nec aũt diuersitas ꝺsecutiõis accidit ex eo q̃ causa tri/
pliciter compatur ad suũ effectũ. Aliqñ enĩ causa est sĩl tpe
cum suo effectu q̃uis nõ natura: ut sol lucens super terram
cum die. Aliqñ autem causa precedit tpe ⁊ natura suũ effe/
ctum: ut ignis fumũ: ⁊ racemi vinũ. Aliqñ autẽ causa ante
cedit natura suũ effectum: ⁊ ẽ posterior tempore: ⁊ hoc ma
xime solet accidere. Aliquãdo in causa finali. Et sic patet di
uisio prime cõsecutionis. Alia est simul existentiũ. Alia nõ
simul existentium. Secunda vo diuisio consecutõis est
ista: Consecutionis alia est simplex: alia composita siue fm
oppositiones: ut dictũ est in tractatu de fallacia consequen
tis. De autem diuisiones compantur ad se inuicem: ut ex/
cedẽtia ⁊ excessa: quia vtrũq; membrũ prime diuisionis re
peritur in simplici consequẽtia ⁊ in composita. vtrũq; mẽ
brum secunde diuisionis reperitur in eis que simul conse/
quũtur: ⁊ in eis que consequũtur fm prius ⁊ posterius: ut
si panis est farina fuit: ⁊ si vinum est racemi fuerunt: ⁊ con/
sequũtur fm prius ⁊ posterius: ⁊ est ibi simpliciter conse/
quentia: ⁊ in eodem. Etiam potest formari cõsequentia cõ
posita: ut si vinum est racemi fuerũt: ergo si racemi non fue
runt non est vinum. Similiter autem ⁊ in his terminis q̃ si
mul consequũtur. Et ideo dicuntur ille diuisiones excedẽ
tes ⁊ excesse: quia fm q̃ vtrũq; membrũ prime diuisionis
reperitur in vtroq; secunde: ⁊ sic est excedens diuisio p̃ma:
⁊ secunda est excessa. Scõm autem q̃ vnum membrũ secũ/
de diuisionis reperitur in vtroq; prime: Similiter secunda
est excedẽs: ⁊ prima est excessa. Et quod dico de vno mem
bro diuisionis: similiter intelligatur de reliquo. Scõm
predicta queritur de hoc sophismate: Si nullum tempus ẽ
aliquod tempus est. Probatio: Si nullum temp⁹ est dies
non est: ⁊ si dies non est: nox est: ⁊ si nox est aliquod temp⁹
est: ergo a primo si nullum tempus est aliquod tempus est
Contra: ibi significatur oppositum: ergo locutio est impos/
sibilis. Solutio: prima simplex oppositum sequi ad fal/
sa. Et dicunt quidam q̃ in prima cõditionali probationis
est locus a toto in quantitate. In secunda vo conditionali
est locus a cõtrarijs ĩmediatis. In tertia vo est locus a par
te uel specie subiectiua: ⁊ sic variatur habitudo inferendi. ⁊
ita impedit locus a primo ad vltimũ. Et ponunt ibi sophis/
ma accidẽtis propter variationem medij. Sed hoc destrui
tur propter has maximas: Quicquid sequit ad consequẽs
seq̃tur ad antecedens: ergo si vltimũ consequens quod est
aliquod tempus esse sequitur ad antecedentia intermedia
⁊ antecedentia intermedia sequũtur ad primũ antecedens
quod est nullum tps esse: tũc oportet q̃ vltimũ ꝺñs q̃ ẽ est
aliquod tps esse sequatur ad nullũ tps esse quod est primũ
antecedens: ⁊ sic necesse est primã eẽ veram: si habitudines
ꝓbationis sunt necessarie: ergo a destructiõe ꝺñtis: si p̃ma
non est necessaria: habitudines ꝓbationis non erunt neces
sarie. Alia aũt maxima est ista: Quicquid antecedit ad añs
antecedit ad ꝺñs: ergo si primũ antecedens antecedit ad an
tecedentia intermedia: ⁊ antecedẽtia intermedia antecedũt
ad vltimũ consequẽs: ergo primũ antecedens antecedit ad
vltimũ ꝺñs: ergo si habitudines ꝓbationis sunt necessarie
prima est vera. Neq; impeditur locus a primo ad vltimuz
ꝓpter diuersas habitudines: ergo si prima non est vera: ha
bitudines ꝓbationis intermedie nõ sunt necessarie. Itẽ
ad idem: Si sortes est animal rationale mortale: sortes est
homo. a diffinitione: ⁊ si sortes est homo: sortes est aĩal.
a specie: ⁊ si sortes est animal: sortes non est lapis. ab oppo/
sitis: ergo a primo: si sortes est animal ratõnale mortale: sor
tes nõ est lapis. sed hec bene sequitur: ⁊ sunt ibi diuerse ha
bitudines locales: ergo propter diuersitatem habitudinuz
localium non impeditur processus a primo ad vltimũ. Itẽ
ad idem in sillogismo cathegorico non exigitur q̃ eadem
sit habitudo medij ad maiorem extremitatem ⁊ minorem:
ut nulla virtus est vitiũ: omnis iusticia est virtus: ergo nul
la iusticia est vitium. In hoc sillogismo comparatio medij
ad maiorem extremitatem est habitudo contrariarum: mi
noris vo extremitatis ad mediũ est habitudo speciei ad ge
nus. Harum autem localium habitudinũ vna facit locũ in
trinsecum: ergo si inter omnes locos maxime differunt: in/
trinseci ⁊ extrinseci: ⁊ iste non impediunt sillogismum ca/
thegoricum: ergo ita eodem multo minus impediunt hy/
potheticum: ⁊ si ille non impediunt nec alie habitudines
que magis cõueniunt: ⁊ sic a primo ad vltimũ non impedi
tur processus propter diuersas habitudines locales: quod
concedimus. Unde dicendum est q̃ prima simpliciter est
falsa. ⁊ prima consequentia tenet vno modo: ⁊ alio modo
non: quia hec ꝓpositio: dies non est: que est primũ ꝺseqũs
est duplex eo q̃ potest eẽ negatio in genere siue circa gen⁹
quod idem est. uel potest esse negatio simpliciter siue extra
genus. Si enĩ sit negatio in genere sic ponit subiectum suũ
inesse: quod est tempus cõmuniter loquendo extenso no/
mine subiecti. ⁊ est sensus istius: dies nõ est: id est tempus
est: sed illud non est dies: ⁊ ita non sequitur ex primo ante/
cedente quia ĩmediate contradicit ei: ⁊ si non sequitur: nul
lum tempus est: ergo dies nõ est: nec est ibi locus a toto in
quantitate: sed est argumentum penitus diſperatũ: sicut ꝺ:
nullus homo currit: ergo aliquis homo currit. Similiter est
in proposito: nullum tempus est: ergo aliquod tempus est:
sed illud nõ est dies. Sed si sit negatio simpliciter: tũc nihil
ponit ista: dies non est: ⁊ sic sequitur: nullum tempus est: q̃
dies non est: ⁊ sic est locus a toto in quantitate. Similẽ au
tem distinctionem innuit Aristo. in primo posterior: hui⁹
quod dico nõ par: quia si non par negatio est in genere: ita
ponit subiectum suũ quod est numerus. Unde non par po
nit numerum: sed ille non par est par. si vo non par sit nega
tio simpliciter: ⁊ sic nihil ponit. Et sic patet q̃ hec ẽ duplex:
dies nõ est: ⁊ fm q̃ ẽ negatio in genere non sequitur ex eo.
Econuerso autem dicendum est de secunda cõditionali. s.
de hac: si dies non est: nox non est: quia fm q̃ hec: dies nõ
est: est negatio in genere: ita sequitur ex ea necesse eẽ: Que
ritur: destructo vno contrariorum immediatorum non se/
quitur alterum: nisi cum constantia subiecti: Unde opor/
tet sic inferre: dies non est ⁊ est tempus: ergo est nox. Si vo
hec: dies non est: fit negatio simpliciter: ita non sequitur ex
ea necesse esse: neq; hoc modo est ibi locus a contrarijs.

Item queritur in quo sit tempus ut in subiecto: quia
cum omnia nouem genera predicamentorum alia a sub/
stantia sint accidentalia: ergo non possunt esse nisi in subie
cto: quia nullum accidens potest esse nisi in subiecto. Ut
enim vult Boetius: Accidentis esse est inesse: sed tempus
est accidens: quia est quãtitas: ergo est in subiecto: Et ideo
queritur in quo subiecto sit: Et dicendum q̃ tempus est in
motu primi mobilis: siue in motu celi ut in subiecto: uel in
primo mobili inquantum est mobile ut in subiecto: quia
idem est dicere q̃ sit in primo mobili inquantum est mo/
bile: siue in motu primi mobilis: eo q̃ ipsius mobilis in/
quãtum est mobile perfectio est motus: ut est in tertio phi
sicorum. Item queritur cum nox ⁊ dies sint contraria
ĩmediata: ⁊ omnis contrarietas nata sit fieri circa aliquod
subiectum: ergo nox ⁊ dies erunt vicissim in subiecto ali/
quo: ⁊ ideo q̃ro q̃ ẽ est illud. Et dicẽdum est q̃ nox est dies
sumitur dupliciter: quia vno modo dies dicitur illumina
tio aeris a latione siue ex latione solis in nostro hemispe/
rio: ⁊ nox dicitur priuatio illius illuminatiõis aeris in no
stro hemisperio. ⁊ hoc modo nox ⁊ dies sunt contraria im
mediata: et habent fieri vicissim circa aerem ut circa sub
iectum proprium: ⁊ circa lationez solis supra terram ut cir
ca causam efficientem: vnde sunt in aere ut in subiecto: et

est ibi quintus modus essendi in: ꝛ sunt in latione solis supra terrā: ut in causa efficiente: ꝛ est ibi sextus modus essendi in. Alio autem modo sumitur nox ꝛ dies fm quem modum dies dicitur spacium temporis mensurantis lationē solis in nostro hemisperio vsq; ad recessum solis a nostro hemisperio. Et nox dicitur totum tempus necessariū lationi solis in alio hemisperio: ꝛ sic nox ꝛ dies sunt partes temporis: sed magis ꝓprie sumuntur nox ꝛ dies primo modo q̄ secūdo modo. Hemisperium autem est medietas illa celi que apparet supra terram vndiq; in circuitu. Et dicit ab hemi quod est medium: ꝛ spera spere: quasi dimidia spera. Item queritur vtrum tempus predicetur de die ꝛ de nocte fm q̄ nox ꝛ dies sumuntur primo modo. Et dicendum q̄ predicatio est multi modis. Quedam enī est superioris de inferiori: ꝛ hec est essentialis predicatio: ut homo ē animal uel homo est rationale. Alia autem predicatio causalis: ut quando predicatur causa de effectu: ut sanitas est adequatio humorum: ꝛ dies est sol lucens super terram. Alia est accidētis de subiecto: ut paries est albus: uel linea est recta uel curua. Alia est subiecti de ꝓpa passione: ut par est numerus: ꝛ est recta linea. ꝛ nullo istor quattuor modorū temp⁹ predicat̄ de nocte ꝛ de die primo modo sumptis. vnde fm has predicationes omnis hec est falsa: dies est tempus. ꝛ h̄ simpliciter: nox est tempus. Alia autem predicatio est q̄ est mensurantis siue mensure de mensurato: ut hoc vinum est quarta: hic predicatur mensura de mēsurato: ꝛ linea est q̄rta: ꝛ numerus est quantus: ꝛ superficies est quanta: ꝛ sic de omnibus speciebus quantitatis. predicatur hoc modo q̄ntitas ut mensura ꝛ non ut genus: quia genus nō potest predicari denominatiue de specie: ꝛ hoc modo predicatur tps de nocte ꝛ de die primo modo sumptis. vnde hoc mō h̄ va dies est tempus: ꝛ predicatur mensura de mensurato remoto: quia tempus primo mensurat motum primi mobilis: ꝛ motus primi mobilis mensurat motū solis: vnde temp⁹ ex consequēti mensurat motū solis: ꝛ per motum solis vlteri⁹ mensurat noctē ꝛ diem. Item queritur quid sit tempus quum omne tempus constat ex priori ꝛ posteriori: sed pri⁹ ꝛ posterius debentur motui. ergo tempus est motus: ꝛ est fillogismus in primo prime: quum premisse intelligant̄ vniuersaliter ꝛ transponitur. Et dicendum q̄ tempus ita diffinitur ab Aristotele: Tempus est numer⁹ motus fm prius ꝛ posterius: nec tamen sequitur: ergo tempus est numerus nec etiā sequitur: ergo tempus est discreta quantitas: quia ratio numeri diminuitur per sibi adiunctum: quia numerare motū fm prius ꝛ posterius: uel continuare hoc est mēsurare ipsum. Sed mensurare fm prius ꝛ posterius ponit continuitatem ꝛ non discretionem: propter hoc q̄ prius et posterius ꝯpulantur ad ipsum nunc. De tempore enī non habemus nisi nunc: quia quod preterijt non est: de preterito non est nisi memoria de futuro ꝓuidentia. Ratio numeri ꝛc̄. videre tenebras: hoc non est videre simpliciter: sed est nihil videre: ꝛ scire te non scire non est scire simpliciter: vñ impediunt ille due illationes per quid ꝛ simpliciter. Ad argumentum autem dicendum est q̄ non est fillogismus in primo prime: sed potius fillogismus contra ipsum primum prime eo q̄ medium equiuocatur: quia prius ꝛ posterius dicūtur dupliciter. nam vno modo prius ꝛ posterius sunt partes ipsius motus: ꝛ de alio modo sunt partes temporis ꝛ sic motus primus est causa temporis: ita ut prius ꝛ posterius in motu sunt causa prioris ꝛ posterioris in tempore. ꝛ sicut motus est subiectum temporis: ita prius ꝛ posterius in motu sunt subiectū prioris ꝛ posterioris in tempore. Et nota q̄ tria sunt que sibi inuicem proportionātur. s. spaciū motus ꝛ tempus. Motus enī adequat̄ spacio supra q̄ est. Et tps adequat̄ motui ut subiecto suo: ut si imaginar̄ tres lineas eq̄liter extensas: ita q̄ secūda supponat̄ prime: ꝛ tertia secunde. Sil'r imagines extensionē spacij: ꝛ motū supra spaciū: ꝛ tps supra motū. Sed in hoc est differētia: quia extensio spacij est ꝓmanēs: extensio vō motus ꝛ extensio tpis sunt successiue: nec ptes aliquas habent simul: ut si imaginaris cipbū plenū aqua: ꝛ si cum puncto acus protrahatur linea in superficie aq̄ ab vna extremitate cipbi vsq; ad aliā tunc de illa linea non est ps preterita: quia iam deleta est: nec; ps futura est: qz nec; fit nec; facta est sed fiet: ꝛ sic illa linea nihil est nisi illud in quo est punctioni actus. Sil'r de motu ꝛ tempore quia quod preterijt de vtroq; iam non est q̄ autem futurū est nondū est sed erit: vnde de vtroq; nulla ps est: nec aliquid est de ipis nisi indiuisibile. vnde de tēpore nihil est nisi nunc: quod nō est tempus sed est indiuisibile in tempore: ꝛ per hoc tempus est: ꝛ de motu nihil est nisi mobile quod infertur: quod nec est motus nec ps motus: ꝛ p hoc motus est. Item nota q̄ inquantum motus p suam substantiam est causa temporis: ꝛ per suam quantitatē dat tempori quantitatē: ita motus p prius est quantitas: ꝛ p motū tempus est quātitas: ut est in quinto phisice prime in capitulo de quantitate. sed fm q̄ in tempore p̄mo reperitur natura mensurādi: ꝛ per tempus reperitur in motu: sic tempus p se est quantitas: ꝛ motus est quantitas per tempus: ꝛ hoc modo motus est quantitas per accidens. Et nota q̄ quum dico tres homines uel quinq; duo dico: quia per hoc q̄ dico homines dico substātias hominū. per hoc autem q̄ dico tres uel quinq; dico mensuram eorum: ꝛ sic de omnibus alijs numeralibus: ꝛ sic intellige q̄ omnis numerus ꝛ omnis quātitas est vno modo mensura fm q̄ de notat aliquod subiectū: ut homines tres: ꝛ equi quattuor: homo bicubitus: colūna bicubita. ꝛ est res fm q̄ est genus aut res aliqua specialis dicens de suis inferioribus. Similiter quum dico cōmouetur a mane vsq; ad vesperū: duo dico: quia per hoc q̄ dico mouetur dico motus: sed p hoc q̄ dico a mane vsq; ad vesperum: dico mensuram motus que tempus est. vnde quāta est extensio temporis a mane vsq; ad vesperum tantū intellige motū ꝛ extensionē eius: ꝛ per extensionē tpis intelligo quanta est extensio mot⁹ ꝛ sic tps est mensura motus. Et p hoc dicebatur prius in recta solutione sophismatis q̄ hec negatio: dies non est, put est negatio in genere ponebat subiectum suū q̄ est tps extenso nomine subiecti: quia non solum appellatur ibi subiectum illud quod subijcitur accidenti: sed etiam illud quod est mēsura alicuius accidentis ut diei: ꝛ ita nomen subiecti extenditur ad subiectū ꝛ ad mensurā: ꝛ ob hoc dicebatur extensio noie subiecti. Item queritur de hoc sophismate: Si nulla ꝓpositio est vera aliqua ꝓpositio ē vera. Probatio: Si nulla propositio est vera: ista ꝓpositio: homo est: nō est vera. a toto in quantitate: ꝛ si ista ꝓpositio: homo est: nō est vera sua contradictoria est vera a contradictorie oppositis. ꝛ si sua contradictoria est vera: aliqua ꝓpositio est vera. a pte subiectiua: ergo a p̄mo: si nulla ꝓpositio est vera: aliq̄ ꝓpositio est vera. Contra: ibi sequitur oppositū ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio: prima. s. hec si nulla ꝓpositio est vera aliqua propositio est vera: est vno modo vera: ꝛ alio modo falsa. ꝛ etiam prima consequētia tenet vno modo: ꝛ alio modo non: eo q̄ primū antecedens s. si nulla propositio est vera: est duplex. quia vno modo ē vere simplex: ꝛ sic non sequitur si nulla propositio est vera: ista propositio homo est nō est vera: nec; est locus ibi a toto in quantitate: qz hoc modo primū antecedens. s. si nulla propositio est vera: nec; ponit hic antecedens quod est verum: nec; subiectum eius quod est propositio: sed consequens eiusdem consequētie ponit propositionem ꝑticularem virtute demōstratiōis q̄ dicit: ista propositio: hō est nō est vera: tūc enī antecedens remouet tam propositionē q̄ auctoritatē eius: ꝛ sic ponit ꝓpositionē virtute demōstrationis sicut dictū est: ꝛ sic consequens contradicit antecedenti: sicut si diceretur: si nulla propositio est: nec; veritas eius est: ista propositio est: homo ē: et veritas eius nō est. Alio autem modo antecedēs scilicz si nulla propositio

est vera potest esse negatio in genere: ꝛ sic ponit omnē propositionē ꝛ remouet veritatē ab omni propositione. ꝛ hoc modo ponit omnes contradictorias falsas esse simul: ꝛ ex consequenti ponit omnes contradictorias esse veras simul quia quando vna contradictoria est falsa: reliqua est vera. vnde si hoc modo hec est falsa: illa mō est vera. ꝛ si illa mō est falsa: ista modo est vera. vnde si vtraq; est modo falsa vtraq; est modo vera. ꝛ si primū antecedens ponit ꝛ remouet quamlibet contradictionē: ꝛ iō fm q; primū antecedēs est negatio in genere: sic tenet bene prima contradictoria: ꝛ oēs alie a primo adultimū: ꝛ sic prima propositō est vera. ſ. hec: si nulla propositio est vera: aliqua propositio est vera

Ad probationem autem soluendum hoc modo. ſ. fm primū antecedens est negatio in genere Dicendū q; nō sequitur oppositum ad oppositum: sequitur vna pars contradictionis ad antecedens: quod excludit intra se quālibet contradictionem. Item queritur de hoc sophismate: Si tu es vbiq; tu nō es vbiq;. Probatio: Si tu es vbiq; tu es ḣ. a toto in loco: si tu es hic tu non es ibi. ab oppositis. ꝛ si nō es ibi: tu nō es vbiq;. a parte in loco destructiue: ergo a primo: si tu es vbiq; tu non es vbiq;. Contra: ibi sequit̄ oppositum ad oppositum: ergo locutio est impossibilis. Solutio: Dicunt quidam q; prima est duplex eo q; locus diuiditur dupliciter. ſ. proprius ꝛ cōmunis. Proprius autem locus est qui adequatur rei locate: ꝛ circuit ꝛ continet rem vndiq;: ꝛ talis dicitur circumspectiuus: ꝛ hoc modo sumēdo locum impossibile est plura corpora esse in eodem loco Cōmunis autē locus in quo sunt plures res: dicitur ut plures homines in eadem domo uel elementa te elementata omnia intra celum. Unde dicūt q; in antecedente locus cōmuniter sumatur: ꝛ in consequente locus sumatur respectiue: sic prima est vera. Si autem vtrobiq; sumatur circumscriptiue: uel vtrobiq; cōmuniter: sic est falsa. Sed hec solutio nulla est: quia sumpto loco semper circūscriptiue: sic prima est vera: sed adhuc remanet sophisma: ꝛ procedit probo ꝛ improbo sicut prius. Et propter hoc dicendum est q; prima simplicit̄ est vera: quia p̄mū antecedens. ſ. si tu es vbiq; ex duplici parte ponit contradictionem propter hoc q; subiectum contradicit predicato: ꝛ hec est vna contradictio: et etiam ipsum predicatū ponit in se tot cōtradictiones quot sunt loca circumspectiue. Q; autem subiectum contradicat predicato patet quia hoc pronomē tu positum in subiecto demonstrat rem singularem aptam natam esse in vno loco tm̄: ꝛ ita non vbiq;: ꝛ predicatū ponit q; vbiq;: ꝛ sic est ibi vbiq; ꝛ non vbiq; inter subiectum ꝛ predicatum: ꝛ hoc modo subiectum contradicit predicato. Q; predicatum in se plures contradictiones habz patet: quia sicut impossibile est plura corpora simul eē in eodem loco circumspectiue: ita impossibile est idem corpus simul esse in diuersis locis circūspectiue. vnde quod est hic circumspectiue nō est ibi circumspectiue: ꝛ q; nō est hic circumspectiue est ibi circumspectiue: ꝛ de quolibet alio loco. vnde esse hic circumspectiue ꝛ econuerso: ꝛ sic de omnibus alijs circumspectis: ꝛ sic esse vbiq; ponit tot cōtradictiones quot sunt loca partitiua circumscriptiua. Patet ergo q; primus antecedēs ex duplici parte ponit contradictionem: ꝛ ideo per naturales conuenientias ex eo sequitur contradictio: propter hoc dicendū est q; prima est vera. Ad probationē est dicēdū q; non sequitur oppositū ad oppositū: sed sequit̄ vna pars cōtradictōis ad antecedens qō excludit intra se vtrāq; partē cōtradictionis ꝛ plures alias. Circa tertiū queri in hūc modū: Sillogismoz alius est cathegoricus: ali9 ꝺitional̄. Cathegoricus est qui est ex ꝑpōnibus cathegoricis. Cōditionalis est qui est ex cōditionalibus ꝑpōnibus: ergo propositio conditionalis est sillogismalis: ergo necesse est descendere sub antecedente uel sub ꝺnte. Et dicendū q; in cōditionali aliq̄ licet fieri descensum sub antecedente: aliq̄ sub ꝺnte. Unde dātur plures regule: Quarum prima talis est: Si termini cōes ponantur in añti ꝛ ꝺnte ꝺditional̄ alicuius fine distributione: sub añte cōtingit fieri descensum ꝺnte īmobili permanēte: ut si hō currit aīal currit: ꝛ si plato currit aīal currit: ꝛ sic de alijs. Secūda regula talis ē: Si termini cōes ponantur cum distributione sub antecedente ꝛ consequente: antecedens manet īmobile: ꝛ sub ꝺsequēte oportet descensum fieri: ut si omne animal currit: omnis homo currit: ergo si omne animal currit sortes currit plato cicero. ꝛ sic de alijs. Tertia regula talis ē: Si aliquid sequitur ad aliud: destructo ꝺsequente destruitur ꝛ antecedens ꝛ ob hoc tenet argumentū ad consequentis destructionem ut si est homo est animal: ergo si non est animal non est hō Quarta regula talis est: Si aliquid ad aliud sequitur: posito antecedente ponitur consequens: ut si homo est animal est: ergo animal est. ꝛ ob hoc tenet argumentuz a positione antecedentis. Quinta regula talis est: Quicquid antecedit ad antecedens antecedit ad consequēs: ut si animal est substantia est: sed si homo est animal est: ergo si homo est substantia est. Sexta regula talis est: Quicq̄d sequitur ad consequens sequitur ad antecedens: ut si homo est animal est: sed si animal est substantia est: ergo si homo est substantia est. Circa quartum queritur hoc modo ad quid feratur negatio: ut si sumatur contradictoria alicuius conditionalis: ꝛ videtur q; ad verbum consequētis: quia ut vult Boetius: antecedens cedit in determinatiōe consequētis: ꝛ ita verbū consequētis ponitur: ꝛ antecedens determinat ipm sed quod ponitur in affirmatiua debet negari in negatiua ergo negatio debet ferri ad verbum consequētis: ut sumatur contradictoria ipsius conditionalis. Sed obijcitur in contrariū: quia consequens duo dicit: Consequens inquantū est consequens: ꝛ id quod est consequens: sicut pater vno modo dicitur pater inquātū est pater: ꝛ alio modo id quod est pater. sed consequens inquantū consequēs ad aliud est: q; ad consequēs ꝛ econuerso. ꝛ sic posito vno ponitur alterum: ꝛ destructo vno destruitur reliquū quum sit regula: ergo non est maior ratio quare negatio magis feratur ad consequens q̄ ad antecedens. Similiter non habet ferri negatio ad illud quod est consequens: quia sicut hec est falsa: si sortes legit plato legit̄ Similiter hec est falsa: si sortes legit plato nō legit: ergo nullo modo negatio debet ferri ad consequens: ergo non contingit contradicere in cōditionali. Et dicendum q; consequens tribus modis dicitur Uno enī modo sumitur consequees inquantum est consequens: ꝛ sic est ad aliud: ꝛ sic conuertitur cum antecedente ꝛ sic simul sunt vera consequens ꝛ antecedens. sicut pater ꝛ filius. ꝛ hoc modo negatio non refertur ad consequens ut contradicat conditōnali. Alio autē modo dicitur id quod est consequens fm se ꝛ absolute sumptū: ꝛ neq; hoc modo negatio fertur ad consequens ut contradicit conditionali. Unde sicut hec est falsa. si homo currit asinus currit. similiter hec est falsa: si homo currit asinus non currit: quare negatio non fertur ad consequens fm se sumptum. Tertio autem modo sumitur id quod est consequēs fm quod determinatur per antecedens: quia in omni conditionali consequens ponitur sub conditione: ut homo mouetur si currit ꝛ animal est si homo est. ꝛ hoc modo antecedens est determinatio consequētis. ꝛ isto tertio modo debet negatio ferri ad consequens: ut contradicat ipsi cōditionali: ꝛ isto tertio modo procedit primum argumentum. Duobus autem modis alijs procedit argumentum factum in contrarium. Unde contradictoria huius: animal est si homo est: est ista non animal est si homo est: ꝛ est falsa: quum sua contradictoria sit vera. Et contradictoria huius: si homo currit asinus currit: est ista: non si homo currit asinus currit: ꝛ est vera: quum sua contradictoria sit falsa: hec scilicz: si homo currit: asinus currit. Semper enim negatio debet preponi toti conditionali ut contradicat ei. Unde solet dari talis regula: Quotienscunq; negatio preponitur alicui propositioni

tam cathegorice q̄ conditionali semper contradicit ei.

Circa quintū queritur vtrū ex impossibili seq̄tur quod libet sui impossibile antecedat ad quodlibz. Et videt q̄ sic quia verum z falsum sunt opposita quum sint cōtraria īmediata: z vnū contrarioz destruit alterū z ecōuerso: ergo falsū destruit verum z ecōuerso: z q̄ impossibile sit falsum: tūc impossibile destruit verū z ecōuerso: sed ad impossibile sequit vex: ergo multo ad ipsum sequit tam falsū q̄ impossibile: q̄ quod minus videtur sequi ad ip̄m. s. verū q̄ destruit ip̄m: ergo multo fortius quodlibet aliud: ergo ex impossibili sequitur. Item omne verū equaliter distat ab quodlibet impossibili: q̄ sunt equalit̄ sibi repugnātia: g̃ q̄ rōne sequit vnū verū ex impossibili quodlibet aliud verū sed vnū verū sequit ex impossibili: ut si homo est asin⁹ hō est animal: ergo quodlibet aliud verū sequitur ex impossibili. Itē ꝓbatio q̄ ex hoc impossibili fortes est hō z nō est homo sequitur quodlibet aliud impossibile: quia si for. est homo z non homo: ergo for. est homo. z est locus a toto integrali: quia contradictio toti est ad vtrāq; sui partem. ſz si fortes est homo fortes est homo uel asinus. z est argumentū a parte subiectiua: quia totū disiunctū cōe est ad vtrāq; sui partem: ergo a primo: si fortes est homo z nō est homo: ergo fortes est homo uel asinus: sed nō est homo: quia for. est homo z nō homo: fortes non est homo. a toto integrali: ergo fortes est asinus: z ex hoc impossibili: fortes est hō z nō est homo sequitur fortem esse asinum. Et eodē modo potest probari q̄ sequitur inde quodlibet aliud impossibile: z ita ex impossibili sequitur quodlibet. ergo impossibile antecedit ad quodlibz. Si obijcitur in contrarium q̄ quum conclusio argumento uel argumētatione approbata propositio: z omne argumentum est ratio inferendi fm aliqua uel aliquas habitudines: quia argumentum est rō rei dubie faciens fidem: siue credulitas z fides non potest fieri de re dubia nisi per habitudinem uel habitudines aliq̄s Necesse est ergo q̄ vbicūq; concluditur aliquid ex altero uel sequitur aliquid ex altero q̄ ibi sit habitudo aliqua uł habitudines alique: propter quam uł propter quas sequatur vnum ex altero: sed istius impossibili hominē esse asinum nō sunt habitudines alique neq; mediate neq; immediate ad hoc impossibile albedinem esse nigredinem: uł iusticiam esse iniusticiam: ergo ex hoc impossibili hominem esse asinum non sequunt̄ illa impossibilia: non ergo ex impossibili sequitur quodlibet. Item in cōmuni loco a primo ad vltimū semper confirmātur consecutiones interme die per aliquos locos intrinsecos uel extrinsecos uel medios: sed multa sunt vera z multa sunt impossibilia que nō possunt confirmari per aliquas habitudines locales ad h̄ impossibile hominem esse asinum: ergo ex hoc impossibili nō sequitur quodlibz per locum a primo ad vltimū neq; per aliquem alium locum: ergo non potest esse q̄ ex impossibili sequatur quodlibet: Quod concedimus dicentes q̄ impossibile tria dat intelligere. vnum est ipsum impossibile inquantum est impossibile. alterum est compositio rerū que nō possunt sibi inuicem conuenire: ut homo est asin⁹. uł diuisio rerum sibi necessario conuenientiū: ut homo nō est animal. quia ipsum impossibile inquantum est impossibile aliud est q̄ predicta compositio uel diuisio impossibilis propter hoc q̄ sicut veritas z falsitas sūt circa compositionem z diuisionem: sicut circa subiectum extenso nomine subiecti ad subiectum z ad signum rei. Silr necessitas z impossibilitas sunt circa compositionem uel diuisionem. Patet ergo q̄ aliud est impossibile inquantū est impossibile siue ipsa impossibilitas. z aliud est compositio z diuisio circa quam est impossibile. Tertiū autē quod impossibile dat intelligere est res ipsa que componitur uel diuidit̄: siue res ipse que cōponunt̄ uł diuidunt̄: ut hō fm se: uł asinus fm se: quum dicatur hō est asinus: ideo ergo dicendū q̄ ex impossibili quo ad duos primos modos nihil sequitur. vnde ex impossibili inquantū est impossibile nihil seq̄tur: nec ex cōpositione uel diuisione circa quam est impossibilitas aliquid sequitur: z ita nihil significant quia ipsum impossibile inquantū est impossibile nihil est: z ipsa cōpositio z diuisio circa quā est impossibilitas nihil est: z ita nihil ponūt. Sed ex rebus que subiacēt predicte compositioni uel diuisioni sequitur aliud: ut q̄ dicitur hō est asinus: quia illa res que est asinus est species animal: z spēs semp ponit genus: ideo sequitur animal ex asino. Unde q̄ concludit sic: si hō est asinus: hō est animal: istud non est propt̄ impossibile inquantū est impossibile: neq; propter compositionē circa quam est impossibilitas: sed propter habitudinē speciei ad genus que est asini ad animal: qui. s. asinus erat res subiacens illi cōpositioni. Dicendū est ergo bz uiter q̄ ex impossibili quo ad duos primos modos nihil sequitur. sed ex impossibili quo ad istū tertiū modū sequūtur tm̄modo illa vera: z illa impossibilia q̄ habent aliquā habitudinē: ut si homo est asinus homo est animal: sequit verū isto tertio modo. z est locus a specie: z si homo est asinus homo est animal rudibile: sequitur impossile predicto tertio modo: z est locus a descripto. silr intelligendū est de quolibet alio ip̄ossibili. z ita pz q̄ ex ip̄ossibile nō seq̄t q̄libet. Ad prima duo argumenta dicendū q̄ non sequit verum ex impossibili inquantū est impossibile: sicut dictū fuit primo: sed sequitur ex rebus quarū compositio uel diuisio est impossibilis sicut dictum fuit prius. Et hoc modo q̄uis impossibile perimat verū z econuerso: tū res q̄ subiacet compositioni uel diuisioni impossibili non perimit verum nec ecōuerso: sed potius ponit illum: z etiā hoc modo ut omnia vera equaliter distant ab impossili: q: magis distant illa vera que nullam habent habitudinē ad ip̄m im impossibile: z minus distant illa vera que habent aliquam habitudinē uel aliquas habitudines cum rebus subiacēti bus compositioni uł diuisioni impossibili. Ad tertium dicendū q̄ bene tenet argumentū vsq; ad illationē que fit a primo ad vltimū dicendo sic: ergo a primo si for. est hō et nō est homo: fortes est homo uel asinus: sed sequēs illatio nō tenet: q: non interimit hanc: fortes est homo: quā oportet interimere ad hoc q̄ sequeretur fortē esse asinū: q̄ hoc fit verū: fortes est homo uel asinus: quia predicta contradictio. s. fortes est homo z non homo equalit̄ interimit: z ponit hāc. s. fortes ē homo: z ita non magis interimit q̄ ponit eam: z propter hoc non interimit alterā partē disiunctiue. z ob hoc non est locus a diuisione: z ideo non sequitur argumentū. Argumenta vō probantia q̄ ex impossibili non seq̄tur quodlibet: concedimus z procedunt bene. Scōm p̄dicta queritur de hoc sophis. Si nihil est aliq̄d est. Probatio: Si nihil est nihil est verū. z est locus a causa: q: res est causa veritatis orationis ut est in predictis. sed si nihil esse est verū: hoc enūciabile nihil esse est verū: est a conuertibili z a priori. Et si hoc enūciabile est verū aliquid est verum. a parte subiectiua: z si aliquid est verum aliquid est: a conuertibili siue pari: quia esse z esse verum conuertuntur in eis que sūt complexa. ergo a primo: si nihil est aliq̄d est. Contra: ibi significatur sequi oppositum ad oppositū: ergo locutio est impossibilis. Solutio: Quidam dicunt q̄ prima simpliciter est falsa: z dicunt q̄ prima consequentia non tenet propter hoc q̄ prima propositio: nihil est: omnia remoueat: z sic nō relinquit artes aliquas neq; scientias: neq; p̄incipia aliqua: neq; maximas: neq; locos: neq; causas aliquas: neq; effectos aliquos: z ideo non est ibi locus a causa: neq; aliquis alius. z ideo non tenet ista consequētia: si nihil ē nihil esse verum est. Sed hoc nihil est: q: posito q̄ nihil sit de rebus creatis sicut erat ante rerū creationem: z ista distributio: nihil est: non comprehendit sub se nisi res creatas: tunc est vera: nihil est: loquendo de reb⁹ creat⁹: z h̄: nihil eē est verū: z vna nō pōt ītelligi sine altera nec ecōuerso: g̃ necessario vna sequit ad alterā z ecōuerso

Alij aũt dicunt q̃ prima ponit impossibile: ꝛ ex impossibili sequitur quodlibet: ꝛ ita ex prima sequitur aliquod eẽ sed hoc nihil est: quia ostensum est prius q̃ ex impossibili non sequitur quodlibet. Alij autem dicunt q̃ prima interimit seipsam: ꝛ ideo ponit suũ oppositũ. ſ. aliquid esse: quia prima antecedens remouet omnes res nature ꝛ moris ꝛ rationis ꝛ sic remouet omnẽ sillogismũ ꝛ omnẽ propositionẽ qum sint res rationis: ꝛ sic remouet ꝛ perimit omnẽ propositionem: ergo ꝛ seipsum: ꝛ ita interimit seipam: ꝛ ita sequitur ex ea nihil esse: ꝛ aliquid esse. Sed hoc nihil est: q̃ sumpta distributione pro rebus creatis sicut dictum fuit pri⁹: tunc hec est vera: nihil est: loquendo de statu qui erat ante rerum creationẽ: ergo neq̃ interimit se: neq̃ opponit suũ oppositum. Adhuc autem obiciunt q̃ antecedens p̃me conditionalis remouet res nature ꝛ moris ꝛ rationis: vnde remouet omnẽ sillogismũ ꝛ oẽm propositionẽ: ergo remouet seipsam. Dicendum q̃ non sequitur: ĩmo est ibi quid ꝛ simpliciter: quia remouet oẽm sillogismũ ꝛ omnẽ propositionem: ut sunt res. sed ista propositio: nihil est: non sumitur ut res sed sumitur ut signũ rei: uel sicut via in re: ꝛ sic nihil negat de se sed de rebus intellectis per ipsã. Simile aũt est ꝟ posito q̃ oẽs ꝓpones destruant ꝛ nulla remaneat: tũc si aliquis dicat: nulla propositio est vera: verũ dicit: ꝛ tamẽ ipse profert propositionem hanc. ſ. nulla propositio est vã: neq̃ ex hoc sequitur q̃ aliqua propositio sit: quia hec propositio quam ipse profert. ſ. nulla propositio est: non sumit ut res: sed sumitur ut signũ: ꝛ ut via ad omnes alias propositiones. vnde esse istius non est nisi per esse illarũ: ꝛ iõ non facit numerũ in esse cum illis: ꝛ non sequitur q̃ aliqua propositio sit. Et propter hoc dicendũ est q̃ prima est falsa hec ſ. si nihil est aliquid est. ꝛ prima consequentia bene tenet. ſ. nihil est nihil esse est verum: quia ex impossibili aliquo bene sequitur aliquid aliud impossibile: dum habuerit habitudinem aliquam ad ipsum: ꝛ est ibi locus ab effectu: quia veritas propositionis ponit veritatem dicti: sicut effect⁹ ponit causam. ꝛ etiam secunda consequẽtia bene tenet: hec. ſ. si nihil esse est verum: hoc enũciabile nihil esse est verum. ſꝫ tertia consequẽtia peccat ſm quid ꝛ simpliciter: hec. ſ. hoc enũciabile est verũ aliquid est verũ: quia enũciabile nõ ponit aliquid esse simpliciter: sed iste terminus aliquid ponit ens simpliciter: ꝛ ideo incidit quid ꝛ simpliciter ℞ Patet hoc etiam aliter: quia qum dicit: si hoc enũciabile est verum: aliquid est verum. per hoc pronomen hoc demonstratur hoc enũciabile nihil esse: quia nihil ponit in esse sed omnia remouet. ꝛ per hoc consequens: aliquid est verum: ponit rem simpliciter esse: ꝛ sic ponit ens simpliciter esse: ꝛ non ponit ens simpliciter. vnde si aliquis recte inspexerit rectam conditionalem videbit q̃ consequens eius contradicit antecedenti ipsius. ꝛ ideo aut nulla est apparentia: aut si est incidit quid ꝛ simpliciter. Item queritur de hoc sophismate Sor. dixit verũ si solus plato loq̃r: posito q̃ sortes dicat solum platonem loqui. ℞ Probatio prime: sortes dicit solum platonem loqui: sed solũ platonẽ loqui est verum si solus plato loquitur. Contra: si solus plato loquitur: non alius a platone loquitur: a diffinito uel a descripto: ꝛ si nullus alius a platone loquitur sortes non loquitur: a toto in quantitate: ꝛ si sortes non loquitur: sortes nõ dicit verũ: a genere: quia loqui superius est ad dicere verũ ꝛ ad dicere falsum: ꝛ ad omnes locutiones speciales: nõ ergo dicit sortes verũ si solus plato loquitur. Solutio: prima simpliciter est falsa ꝛ probatio peccat ſm accidens: quia q̃uis sortes dicat solum platonẽ loqui: ꝛ illud sit verum si solus plato loquit̃: non tñ dicit verũ si solus plato loquit̃: Sicut q̃uis cognoscat eum qui est coopertus ut chozifcus: nõ tñ cognoscit coopertũ: sed est ibi sophisma accidentis: ꝛ fil'r est in propositio: quia sicut coopertũ accidit cooperto: similiter verum accidit ei quod est solum platonez loqui: vnde prima simpliciter est falsa: ꝛ ponit contradictionẽ. quia ponit solum platonem loqui. ꝛ non solum platonem loqui: ꝛ sor. dicere est verũ: ꝛ non dicere est verum: quin alij a platone excludant̃ respectu huius actus loqui: vnde ꝓbatio nõ probat eam.

Quidam tamen dicũt q̃ sicut prima ponit contradictionem: fil'r posito q̃ ratio ponit ɔdictionem: vnde nõ est mirũ si ex vna contradictione nature sequitur altera. Sed isti decepti sunt per quid ꝛ simpliciter: quia qum taceo ꝛ nihil dico interrogãti quod dico: vere respondeo nihil dico: ꝛ ex hoc non sequitur: ergo dico aliquid: ĩmo est quid ꝛ simpliciter: quia dictio mea nõ sumit̃ ut res que significetur q̃ dicatur ꝓ seipsa: sed sumitur ut signũ aliarum rerum. vnde qum profero hoc. ſ. nihil dico: non profero illud ut rem de qua loquor: sed ut rem per quam loquor sicut per signũ. ſꝫ signũ semp aliud est a signato ꝛ diuersum: ideo ista prolatio non continetur in suppositione huius quod dico aliq̃d ut non est ibi restrictio: sicut solet dici in insolubilibus. Similiter est q̃ solo platone loquente sortes potest hoc bene significare ꝛ dicere solus plato loquitur: neq̃ ponit ista posito cõtradictionẽ: quia dictio sortes sumitur ut signũ aliarum dictionũ: vnde facit numerũ cum alijs dictionibus: et non sequitur: ergo alius a platone loquitur. Item queritꝝ de hoc sophismate: Si tu scis te esse lapidem: tu nõ scis te esse lapidem. ℞ Probatio: Si tu scis te esse lapidem: te esse lapidem est verum: quia nihil scitur nisi verum: sed si te eẽ lapidem est verum: tu es lapis. per locum a cõuertibili: quia dictum cõuertitur cum sua propositione: ꝛ si tu es lapis: tu nihil scis. ab oppositis: ꝛ si nihil scis: tu non scis te esse lapidem. a toto in quantitate: ergo a primo: si tu scis te esse lapidem: tu non scis te esse lapidem. Contra: ibi sequitur oppositum ad oppositũ: ergo locutio est impossibilis. Solutio: prima est simpliciter vera: quia consequens necessario sequitur ex antecedente per locales habitudines sicut probatio manifestat. Ad probationem autem soluendum per interemptionem: quia non sequitur ibi oppositũ ad oppositum: sed sequitur vna pars contradictionis ad antecedens: quod claudit intra se vtrãq̃: quia hoc antecedens: tu scis te esse lapidem: ratione rei huius verbi scire ponit sciẽtiam in subiecto: sed rõne obiecti eiusdez verbi: quod. ſ. obiectum est te esse lapidem: priuat scientiam a subiecto: ꝛ ita ponit subiectum scire ꝛ non scire: ꝛ esse lapidem ꝛ nõ scire se esse lapidem. ꝛ omnes istas contradictiõnes habent in se antecedens integrantes ipsum: sicut totum integrale habz in se suas partes integrales. vnde ex primo antecedente sequitur quelibet istarum contradictionũ p locales habitudines: ꝛ nõ ꝓpter hoc q̃ ex impossibili seq̃t̃ quodlibz: ſꝫ sicut ex toto integrali sequit̃ q̃libet ei⁹ ꝑs ſm oĩiam nãlẽ: uel locales habitudines.

De coniunctione an.

Item coniũctionũ sunt plura: quia quedã sunt dubitatiue ꝛ interrogatiue ſm prius: ut ne an ꝛ vtrum: ꝛ hoc genus coniunctionũ comprehẽdit donat⁹ sub disiunctiuis. Sed omissis omnibus alijs interrogatiuis ꝛ dubitatiuis coniũctionib⁹ de hac dictione an ad presens intendimus. Circa quam ꝓmo q̃ritur quid sit differentia inter interrogationẽ factam per nomen: ꝛ interrogationẽ factam p aduerbiũ: ꝛ interrogatõez factam p coniunctionem. Secundo queritur quid significet hec dictio an. Tertia questio est qualiter differat h̃ cõiũctio an ab alijs coniũctionibus interrogatiuis: ut ab his coniũctionibus ne ꝛ vtrum. Quarta questio est: qum hẽat in se naturam disiunctionis inter que habeat disiungere. Quinta questio est: qum exerceat tres actus: quia importat disputationẽ ꝛ interrogationẽ ꝛ dubitationem: vtrum eq̃liter se habeat ad omnes istos actus uel non. Circa p[rimũ] obiscitur: quia quicquid est: aut est substantia: aut accidens. sed dubitatio est de re aliqua: ergo est de substa[ntia] uel de accidente: sed omnis interrogatio est de re dubitati[ua]: ergo omnis interrogatio est de substãtia uel de accite:

ſz oīs interrogatio de ſubſtantia fit p hec interrogatiua qs q̄ qō vel q̄d:q̄ ſūt interrogatiua noīa. Sz i intergatio de accidente fit:cū accidēs ſignificet vel p noīa quedā vel p aduerbia:vel tūc fiet p noīa:ut q̄lis quant⁹ quot⁹ quotēnis. vel p aduerbia:ut cur quare qñ vbi ⁊ cōſimlia:g̃ oīs interrogatio fit p nomē vel p aduerbiū:g̃ oportet q⁹ dictio interrogatiua ē nomē vel aduerbiū:g̃ nulla diūctio eſt dictio interrogatia Et dicendū q⁹ q̄ſq̄ cōtingit dubitare de re ſignificatiua p nomē:ſiue ſignificet p modū ſubſtātie ſiue p modū accidētis:⁊ de bn⁹ re querit p noīa interrogatiua:ut qs q̄ qō vel q̄d qualis quant⁹ quot⁹ quotēnis:ſm diuerſitatē ſubſtātie ⁊ eoꝝ q̄ accidūt ſubſtātie. Q̄ñq̄ aūt dubitat de actu ſpecialī:⁊ tūc querit de ipſo p hoc interrogatiuū q̄d addito actu generali:ut q̄d agit ſedet vel dormit vel diſputat vel legit ⁊ ſic de alijs:⁊ de bis duob⁹ modis querit p nomen de re dubitata. Q̄ñq̄ aūt dubitam⁹ de bis q̄ debent actui:ut de cauſa act⁹:ut cur legit:q̄re legit. vel de tpe in quo fuit actus:ut qñ cucurrit vel curret. vel de loco cōparādo ad actū ſm q⁹ act⁹ ſumit in loco vel de loco vel ad locū vel p locū:ut vbi ē vbi fecit hic:vnde venit:quo vadit:qua vadit:q̄ tranſiuit:⁊ de bis querit p aduerbia localia. Et ſic pz q⁹ de oīb⁹ p̄dictis q̄ debent actui:querit p aduerbia. Q̄ñq̄ aūt dubitam⁹ de inherētia vel compoſitiōe act⁹ cū ſubſtātia:⁊ tūc querit de ipſa inherētia vel cōpoſitiōe p diūctiones interrogatiuas:ut p has diūctiones ne an vtrū:⁊ iō interrogatiua rerū dubitatiuaꝝ ſūt trib⁹ modis:qz quedā ſūt noīa:⁊ quedā aduerbia alie vō diūctiones. ⁊ hec dicta ſūpta eſt a pte ipſaꝝ rerū dubitatiuaꝝ q̄ ſūt obiecta dubitatiōis. Ad argumentū dicendū q⁹ oīs dubitatio eſt de ſubſtātia vel de accidēte extendēdo accidēs ad ipſū accidēs ⁊ ad inherentiā hui⁹ accidētis cū ſubſtātia:vel ipſi⁹ act⁹ cū ſubſtātia:⁊ tūc interrogatio de accidēte. Aliq̄ fit p quedā noīa interrogatiua:ut q̄lis quātus ⁊ ſimlia. Aliq̄ p aduerbiū. Aliq̄ p diūctiones:⁊ ita inſufficiēter diuidit interrogationē accidētis in oppoſito.

Circa ſecūdū querit q̄d ſignificet dictio an. Et dicūt q̄dā q⁹ ſignificat diſiūctionē cū electiōe. Sz q⁹ hec dictio an non ſignificet diſiūctionē cuz electiōe ſm q⁹ hec dictio an nō ſignificat electionē. Pz̄obatio:q⁹ hec dictio interrogatiua ita īportat interrogationē:ſz oīs interrogatio cauſat ex dubitatione:g̃ hec dictio an īportat dubitationez: ſz dubitatio eſt ō electionē:qz q̄ dubitat neſcit eligere int̄ ea de quib⁹ dubitat:g̃ hec dictio an nō īportat electionē. Jtē ad idē:ſi hec dictio an ſignificat electionē:aut ſignificat eā ut cōceptā:aut ut affectā. ſz nō ſignificat ipſaz ut conceptā: qz cū electio ſit act⁹ aīe:⁊ null⁹ actus aīe poſſit ſignificari ut cōceptus niſi p nomen vel p verbū vel pticipiū: g̃ ſi hec dictio an ſignificat electionē ut cōceptā oportet q⁹ ſit nomē vel verbū vel pticipiū qō falſū eſt. Si aūt ſignificat eā p modū affect⁹:ſz otra affectus aīe nō ſignificant p modū affect⁹: niſi p aduerbia quedā ⁊ p interiectiōes:⁊ p modos verboꝝ: g̃ ſi hec dictio an ſignificat electionē p modū affectus:oportet q⁹ ſit aduerbiū vel interiectio ut accidat verbo tanq̄ mod⁹ qō eſt impoſſibile:g̃ ipoſſibile ē q⁹ hec dictio an ſignificet electionē p modū effectus vel p modū:Qō cōcedimus dicētes q⁹ hec dictio an ſignificat diſiūctionē cū dubitatiōe ſub mō interrogandi:⁊ qz quicūq̄ interrogat petit certificari inquantū interrogat: iō ad interrogationē ſequit petitio certitudis de re dubitata. Et iō qz hec dictio an interrogat diſiūgēdo inter aliq̄:ꝓpter hoc p ipſā īportat petitio alteri⁹ ptis diſiūctionis. Q⁹ aūt hec dictio an ſignificat diſiūctionē pz p hoc q⁹ eſt diſiūctiua diūctio. Q⁹ aūt importat dubitationē pz p hoc q⁹ eſt dictio interrogatiua:⁊ vlteri⁹ ad interrogationē ſequit petitio alteri⁹ diſiūcti ut dictū eſt. Circa tertiū q̄rit que ſit dīa hui⁹ dictiōis an ad alias diūctiones interrogatiuas:q̄ ſūt an ne ⁊ vtrū:qz ſi nulla ē dīa:g̃ vna eaꝝ ſufficit:g̃ alie ſupfluūt. Et dicendū q⁹ ille tres diūctiones:vtrū ne an inuenūt in ꝺ q⁹ interrogāt de cōpoſitiōe act⁹ cū ſubā ut dictū ē. Sz differūt in ꝺ q⁹ hec dictio ne magis ſe tz cū actu

Jſte vō diūctōes vtrū ⁊ an:magꝭ ſe tenēt a pte ſuppoſiti:Et dr̄ñt ille oue.ſ.vtrū ⁊ an ꝺ mō:qz ꝺ diuunctio vtrū numq̄ geminat ſine diſiūctīa diūctōe:ſz exigit ſecū diūctōez aliā diſiūctiuā:ut vtrū ſoz.currat vel pla. Sz diūctio an q̄ſq̄ geminat ſine altera diūctōe:ut tu ſcis an ſortes currat an pla. ⁊c. Ex ꝺ pz alia dr̄ia.ſ.q⁹ diūctio ne nō pōt recipe ſupza ſe trāſitionē alteri⁹ actus ꝓpē ꝺ q⁹ ſe tenet cū actu. Act⁹ aūt nō trāſit ſupza aliū actū ſz ſupza aliqō caſuale. vñ nihil ē dictū:tu vides currit ne ſoz.ſz tu vides ſoz.currē. Alie vō due recipiūt ſupza ſe trāſitionē actus ꝓpē ꝺ q⁹ magꝭ ſe tenēt cū ſubā ſiue cū ſuppoſito:ut tu ſcis an ſoz.currat:⁊ tu vides vtrū plato legat. Tertia dr̄ia ē q⁹ ꝺ diūctio ne ſp ē interrogatiua: alie vō due aliq̄n tenēt diſiūctiue tm̄. vñ ego bñ ſcio vtrū ſoz.legat ul nō:⁊ bñ ſcio an legat an nō legat. Circa q̄rtū q̄rit:qñ ꝺ diūctio an ſit diūctio diſiūctiua int̄ q̄ bēat diſiungē. Et de hac tal⁹ dat regl⁹: Quotienſcūq̄ ꝺ diūctio an ſemel ponit diſiūgit int̄ dicta ꝺdictōe oppoſita. Qñ vō bis ponit diſiūgit int̄ dicta inuēta. Q⁹ aūt pma pz regule ſit vā ꝓbatio: qz in oī interrogatōe ſupponit aliq̄ cōe ad illud qō q̄rit:ut qñ q̄rit q̄s diſputat:ſupponit boīez in cōi diſputare:⁊ vult certificari de pticulari boīe q̄ diſputat:⁊ ſilr in q̄libet interrogatōe alia:g̃ in oī interrogatōe ſupponit aliq̄d cōe ul vle ad illud qō q̄rit:ergo ī hac interrogatōe:tu ſcis an ſoz.cur.ergo ſupponit cōe ad illā:ſz nihil eſt cōe ad partē ꝺdictōis non diſiunctio:ergo ſupponit ibi diſiunctio inter partes cōtradictōis.ſz nō ē ibi aliq̄d p qō ſupponat iſta diſiūctio niſi p hāc diūctōz an:g̃ ꝺ dictio an diſiūgit int̄ ptes ꝺdictōis:ſz ꝺ mō ſemel ponit:g̃ qñ ſemel ponit int̄ dcā ꝺdcōne oppōita qō ocedim⁹. Sz ꝺ oīs diſiūctio ē ad min⁹ int̄ duo. vñ nihil eſt dictū ſoz.cur.ul qz deficit altez extrēoꝝ:g̃ nihil ē dictū: tu ſcis an ſoz.currat qñ ōficiat altez extrēoꝝ. Sol.nō ē ſile de hac diūctōe an:qz ꝺ dictio an ē interrogatia ⁊ diſiūctia.⁊ iō rōne interrogatōis adiūcte diſiūctōi qñ adiūgit vni pti ꝺ dictōis dat itelligē alterā:qz q̄ dubitat ō vno oppoſitoꝝ dubitat ⁊ de reliquo. Sz ꝺ dictio uel tm̄ ē diſiūctia ⁊ nō interrogatiua:⁊ iō nō dat itelligē alterā extrēoꝝ. Jtē obijcit ꝺ ſe cūdā ptē regle:qz mltoꝝ nō ē dubitatio vna ſz ples:niſi illa mlta opponāt aliquo gnē oppōnis.ſz qū dr̄ tu ſcis an ſoz. currat an plato diſputat:iſta.ſ.ſoz.currē ⁊ pla.diſpu.nō opponūt aliquo gnē oppōnis:g̃ eoꝝ nō ē dubitatio vna: g̃ ꝺ dictio an nō diſiūgit int̄ ea:g̃ nō diſiūgit int̄ dcā inuēta qñ bis ponit.ſz ꝺ oē illō q̄rit p interrogationē: ⁊ ſolū illud quo ī rñſiōe data qō terminat.ſz dato vtrolibz p̄dictoꝝ enūciabiliū qō terminat g̃ indifferent q̄rit ꝺ ul illud:g̃ ꝺ dictio diſiūgit int̄ ea:qz ſolū diſiūgit int̄ ea de q̄bus q̄rit.ſz ꝺ ſūt dcā inuēta:g̃ qñ bis ponit diſiūgit int̄ dcā ſuēta:qō ocedim⁹.

Ad ꝺ qō obijcit ī ꝺziū dicēdū q⁹ dubita° vna ⁊ interrogatō vna ⁊ rñſio vna nccario ſūt dupl⁹:qz vno° ē rñſio vna ſimpliciter:ut qñ q̄rit vnū de vno ſm ſe ⁊ abſolute:ut qū q̄rit: currit ne ſoz.⁊ rñdet ſic vl nō. Alio aūt mō eſt rñſio vna nō ſimpl⁹ ſz p ſuppōez:ut qū q̄rit:cur.ne ſoz.ul pla.ꝺ.n.oz ſupponē q⁹ altez iſtoꝝ currat: Ad ꝺ q⁹ dcm rñſio vna:⁊ ſilr dubitatio vna:⁊ interroga° vna ſūt dupl⁹.ſ.ſimpl⁹:⁊ p ſuppōez:ut qū q̄rit:tu ſcis an ſoz.an pla.diſputat:nō ē interrogatio vna: neq̄ dubitatio ſm ſuppōnez vterq̄ illoꝝ:ſic ſimpl⁹ rñdens ſciat de altero illoꝝ. Circa q̄ntū obijcit q⁹ ꝺ dictio an:nō debeat exercē iſtos tres act⁹:q̄ ſunt diſtigu̇ē:dubitare:⁊ interrogare:qz vni⁹ act⁹ vnū ē inſtrumētū ꝓpriū ⁊ ecōuerſo:g̃ ſi hec dictio an eſt inſtrumētū interrogādi nō erit inſtrumētū dubitādi vel diſiūgendi. Et dicendū q⁹ inſtrumentū idē ſm ſubſtantiā:⁊ ſm rationem nō pōt eſſe inſtrm diuerſoꝝ actuū eſſe nō conſequentiū ſz inſtrm idē ſm ſubſtantiā ⁊ diuerſam acceptionē ſm rationē bñ pōt eſſe actuū ſimpl⁹ diuerſoꝝ. vñ ſicut pulmo eſt inſtrumentū tēperandi calozem cordis p reſpirationē:⁊ hoc ſm q⁹ eſt attractiu⁹ aeris:⁊ eſt inſtrumentū loquēdi repcutiēdo aerē ad vocalē arteriā: ⁊ hoc eſt inquantū eſt expulſiu⁹ ⁊ repcuſſiu⁹ aeris: ⁊ illa ſm alind eſt inſtrumentū tēperandi calozē cordis: ⁊ ſm aliud

instrumentū loquēdi: sic hoc qō dico an fm qꝫ disiūgit cō/tinet sub specie disiūctiuaꝝ diūctionū: fm aūt qꝫ ꝑ ipsā in/terrogamus cōtinet sub specie interrogatiuaꝝ diunctionū fm vō qꝫ ꝑ ipsū dubitamus sub specie dubitatiuaꝝ: ꝛ sic ꝑ/ est eadē cōiunctio fm substantiā. differt aūt fm rationē ꝛ fm speciē: cū sit diuersarū specieꝝ fm qꝫ ꝑ ipsā exercemus istos tres actus ꝑdictos. Et nota qꝫ ꝑ prius est disiūctiua ꝛ ꝑ posterius interrogatiua ꝛ dubitatiua: qz semꝑ disiūgit ꝫ nō semꝑ interrogat vel dubitat. Et nota qꝫ hec dictio an petit alterā partē determinate. Qō ꝓbat sic: rīdens enī ma/gis debet esse certus de qōne q̄ interrogās: qz rīdens de/bet certificari interrogantē de qōne. ꝫ interrogans scit al/terā partē in genere siue in cōmuni: ergo oportet qꝫ rīdens sciat alterā partē in speciali ꝛ determinate. Qō cōcedimus Sed contra: Sicut cōtingit scire vniuersale ignorando pti/culare: ut scio hoīem in vniuersali esse in hispania: tū nul/lū ꝑticulare scio ibi esse. Similiꝫ cōtingit scire disiūctionē ignorādo quālibet partē disiūctiōis determinate. Ꝓbatio. Scio esse astra paria vel īparia: tū nescio partē hanc vl illā: ergo cū dico tu scis an sortes currat an plato disputet qꝫ oportet qꝫ rīdens sciat alterā partē determinare. Et di/cendū qꝫ hoc vltimū argumentū nō tenet. Si enī hec dictio an esset tm disiūctiua bñ oporteret. ꝫ qz nō solū est disiū/ctiua ꝫ etiā interrogatiua iō nō tenet: qz quicūq; interro/gat petit certificari eo ipso qō interrogat: ꝛ iō cum hec dic/tio an sit interrogatiua alteriꝰ disiūctoꝝ oportet qꝫ impor/tat petitionē alteriꝰ disiūctoꝝ: ꝛ ꝓpter huiꝰ petitionē opor/tet qꝫ rīdens sciat alterā partē determinate: ꝛ iō argumen/tū ꝑdictū impedit ꝓpter interrogationē huiꝰ dictionis an.

Item querit de hoc sophismate: Tu scis an omīs hō sit sor. an differat ab illo. Ꝓbatio. Tu scis an sor. sit sortes an differat ab illo. tu scis an plato sor. an differat ab illo ꝛ sic de alijs ergo ꝑma vera. Contra. Tu scis an omis hō sit sortes an differat ab illo: ergo tu scis oēm hoīem esse sortē vel oēm hoīem differre a sorte: quoꝝ vtrūq; est falsum. hec est quedā disiūctiua cuiꝰ vtraq; pars est falsa: ergo tota est falsa. Solutio. ꝑma simpliciter est falsa: ꝛ ꝓbatio peccat fm ꝛsequens ab insufficiēti: qz in hac ꝓbatiōe: Tu scis an oīs homo sit sor. an differat ab illo: ē duplex vniuersalitas: qm in vna parte disiūctiōis est vna distributio ꝛ altera in alia. vñ sensus ē: Tu scis an oīs homo sit sortes an oīs hō differ/at a sorte: ꝫ nō sumunt oēs singulares hāꝝ duaꝝ distribu/tionū in ipsa ꝓbatione: qz ꝓter oēs istas quas sumit debet sumere istas: tu scis an sortes sit sor. an oīs homo differat a sorte. tu scis an plato sit sor. an oīs homo differat a sorte: ꝛ hec disiūctiua est falsa: qz vtraq; ps est falsa: ꝛ silr oēs alie que relinquūt ꝛ hoc modo debēt sumere oēs ptes ꝑme di/stributiōis secūda distributiōe integra ꝑmanente: ꝛ etiam debēt ecōuerso sumere oēs ptes secūde distributiōis ita qꝫ ꝑma distributio integra ꝑmaneat: ut tu scis an oīs hō sit sortes an differat a sorte: ꝛ hec est falla. ꝛ tu scis an oīs ho/mo sit sor. an plato differat a sor. ꝛ sic de alijs. Alio aūt mō debēt sumere ptes. s. accipiendo singulares vniꝰ cū omnib⁹ singularib⁹ alterius: ut scis an plato sit sortes an differat a sorte ꝛ sic de alijs: ꝫ omniū hāꝝ nulla accipit ꝛ ita procedit ab insufficiēti vñ peccat fm ꝛsequēs. Item posito qꝫ sor/tes vel plato mentiat ꝫ tu nescis quis eoꝝ mentiat: querit de hoc sophismate: Tu scis an de mentiēte sit falsū sortem esse illū. Ꝓbatio. hec negatiua est vera: nō de mentiēte ē falsū sortē esse illū vtroq; casu cōtingente. s. siue sortes men/tiat siue plato: qz sorte mentiente hec est vera: non de men/tiente est falsū sortē esse illū. i. sortem esse mentientē: imo ē verū de sorte. Itē mentiēte platone hec est vera: nō de men/tiente est falsū sortem esse illū. i. sortē esse platone mentien/te: qz licet sit falsū sortem esse platonē: nō tm est falsū de pla/tone: qz nō est enūciabile de eo. vñ nec verū neq; falsum est de eo ꝓpter hoc qꝫ enūciabile dicit esse semꝑ de re subiecti siue de eo qō subijcit ꝛ non de eo qō ꝑdicat: ut hoīem esse lapidē: ꝫ lapidē esse hoīem est enūciabile de lapide: ꝛ non de homīe. ꝛ sic patet qꝫ vtroq; casu contingēte hec est vera: nō de mentiēte est falsum sortē esse illum: ꝛ hoc scis etiā ex hypothesi: qz plures casus nō pñt ocurrere ergo tu scis hāc .s. nō de mentiente ꝛc. ꝛ hec est altera pars ꝑme disiūctiue: qz hec dictio an semel posita disiūgit inter ocontradictorie op/posita: ergo hec est vera: tu scis an de mentiēte sit falsū sor/tem esse illū an nō de mentiente sit falsū sortē esse illū: quia huiꝰ disiunctiue altera pars est vera. Contra: Tu scis an de mentiente sit falsū sortem esse illum: ergo tu scis an de men/tiente sit falsum illū esse sortem: ꝛ est locus a cōuertibili: ut sortes est ille: ille est sortes sicut hic: si homo est aīal: aīal est homo: ꝫ cōclusio est dubia ꝛ nō certa: qz sorte mentiēte hec negatiua est vera: nō de mentiēte est falsū illū sortem esse. i. mentiente esse sortē: ꝫ platone mentiēte falsa est: qz sensus est: nō de mentiente est falsū illū esse sortem. i. platonē esse sortē: qz hoc est falsuꝫ de mentiente: eo qꝫ platonē esse sortē falsum est de platone: ergo ꝑdicta negatiua est dubia cum sit vera vno casu cōtingēte ꝛ alia falsa: ꝛ tu scis quis casus debeat accidere siue cōtingere: ergo ꝛ sua opposita est du/bia: qz qui dubitat de vno oppositoꝝ necesse est ipsū de re/liquo dubitare: ergo hec est falsa: tu scis an de mentiēte sit falsū illū esse sortem: ergo ꝛ ꝑma est falsa ex qua sequitur. Solutio. ꝑma est simpliciter vera hec. s. Tu scis an de men/tiente sit sortē esse illū. ꝛ ꝓbatio bñ tenet: ꝫ primū argumē/tū improbatiōis peccat fm sophisma accidentis: ut hic: Tu scis qꝫ de homīe est enūciabile hoīem esse substantiā: ergo tu scis qꝫ de hoīe est enūciabile hominem esse hoīem: qō falsū est: qz verū est mentientē esse sortē. Si aūt plato men/tiat de nō sorte tūc hec est falsa. s. de mentiēte est falsū ipsū esse sortem: qz q̄uis hoīem esse substantiā ꝛ substantiā ee hoīem cōuertunt: nō tm qō subijcit in vno subijcit in reli/quo. Unde vnū est enūciabile de hoīe ꝛ nō de substātia: qz homo subijcit in eo. alterū est enūciabile de substātia ꝛ nō de hoīe: qz substantia subijcit in eo: ꝛ sicut dictū est enūcia/bile semꝑ est de re subiecta siue qō subijcit in eo.

De cōiunctione vel.

Habito de hac cōiunctiōe disiūctiua an cō/sequenter dicendū est de hac cōiunctiōe vel Circa quā primo querit qd significet hec dictio vel. Secūdo querit vtrū suū signifi/catuꝫ sit ens simpliciter siue nō. Tertio vtrū res huiꝰ dictiōis vel in genere relatiōis vel nō. Quarto q̄/liter differt ab alijs cōiunctionib⁹ disiunctiuis. Quinto vtrū disiūctio faciat tertiū disiunctū esse ꝑdicabile de pluribus.

Circa primū obijcit qz ut patet ꝑ diffinitionē cōiūctio/nis hec cōiūctio vel significat cōparationē que est fm priꝰ ꝛ posteriꝰ aut fm simul. ꝫ nō significat cōparationē que ē fm prius ꝛ posteriꝰ: qz sic esset dictio ꝛsecutiua: ergo signi/ficat cōparationē q̄ est fm simul: ergo significat res sil esse Sed contra dicit Boetius qꝫ hec sapit disiūctiua cōiūctio qꝫ ea inter q̄ disiūgit simul esse nō pmittit: ergo hec diūctio vel nō poterit simul esse res: ergo nō significant cōparatio/nē que est fm simul. Itē ad idem Prisciaꝰ diffinit dis/iunctiuā cōiunctionē dicens: disiunctiue cōiūctiones sūt q̄ q̄uis dictiones cōiungāt sensus tm disiungūt: alterā quidē rem esse significant: ꝛ alteram nō esse. ꝫ diffinitio supioris cōuenit cuilibet inferiori: ergo oportet qꝫ hec diffinitio in/telligat de hac dictiōe vel: ergo hec cōiūctio nō poterit res simul esse significare: ergo nō significat cōparationē que ē fm simul. Et dicendū qꝫ hec cōiūctio vel significat cōpa/rationē rerū simul existentiū disiūgendo: ꝛ hec cōparatio ē disiūctio ipsoꝝ disiūctiuoꝝ se habens ad vtrūq; equaliter: qz hec cōiunctio vel nō magis se habet ad vnū disiūctiuoꝝ q̄ ad alterū quantū de se est ut cū dicit sortes ꝛ plato. Ad illud qō obijcit ꝑ Boetiū dicendū qꝫ vbi est disiūctio duo exigunt. s. ea que disiunguntur: ꝛ illud respectu cuiꝰ est disiū/ctio, vñ cū dicit sortes vel plato currit: sortes vel plato sunt

diſiũcta: ⁊ diſiungunt reſpectu hui⁹ actus currit. vnde hec coniunctio vel ponit ipſa diſiuncta ſimul eſſe ⁊ illud reſpectu cui⁹ eſt diſiũctio nõ ponit ſimul eſſe in eis. vnde ſortes ⁊ plato ſimul ponunt ſm ſe nõ tñ ſimul ponunt ſub curſu: ⁊ ideo qõ dicit Boetius intelligendũ eſt q̃ ad illud reſpectu cui⁹ ſit diſiũctio. Ad illud autẽ qõ obijcit de diffinitione cõiũctiõis diſiũctiue dicendũ q̃ ſimul eſt duob⁹ modis. Qñ vno modo eſt ſimul ſm ꝓius ⁊ poſteri⁹ in conſequẽdo: ⁊ ſic oẽs cõiunctiões diſiũctiue dicũt res ſimul eſſe eo q̃ nõ ponũt vnũ tanq̃ añs ⁊ reliquũ tanq̃ cõſequens. Alio aũt modo dicit ſimul ſm ꝑticipationẽ vnius rei: ut ſi ſortes ⁊ plato ꝑticipent albedinẽ dicunt eſſe ſimul in ꝑticipatione albedinis: ⁊ hoc dixit ꝓciſcianus q̃ coniũctiones diſiũctiue diſiũgunt ſenſum: ⁊ alterã quidẽ rem: alteraz vo nõ eſſe oſtendũt. Circa qõ obijcit: qz qõ importat ꝑ hãc cõiunctionẽ vel reperit in ente: ut homo vel aſinus. ⁊ etiaz nõ in ente ut chimera eſt vel hircocerꝰ ergo nõ eſt ens ſimplicit. Itẽ ad idem: Quicq̃d eſt ſimplicit aut eſt ſubſtantia aut quantitas ⁊ ſic de alijs. Sed hec cõiunctio vel nõ ſignificat ſubſtantiã nec quantitatẽ ⁊ ſic de alijs: ergo ſignificatũ eius nõ eſt ens ſimplicit ſz quodãmodo. Qõ concedimus dicẽtes q̃ ſignificat reſpectũ quendã repertũ tam in ente q̃ in nõ ente. Circa tertiũ obijcit q̃ omnes relationes ſũt in ad aliq̃d ſiue in ꝓdicamento relationis. Sed hec dictio vel nõ dicit rem abſolutã ſed reſpectiuã: qz nihil eſt dictũ ſortes currit vel ꝓpter hoc q̃ defecit alterũ extremorũ ergo dicit relationẽ ergo eſt in ad aliq̃d ſiue in ꝓdicamẽto relationis. Item hec dictio vel equaliter ſe habet quantum eſt de ſe ad vtrũq̃ extremoꝝ: ſm comparationẽ vnius ad alterũ: ergo dicit relationẽ ſm equiparantiã: ergo eſt in genere relatiõis. Sed obijcit in contrariũ: qz nulla comparatio que eſt ſm ſimul aut ſm ꝓius ⁊ poſteri⁹ eſt in aliquo ꝓdicamento: ſz omnis res cuiuſlibet cõiunctiõis eſt cõparatio que ſm ſimul vel ſm ꝓius ⁊ poſteri⁹: ergo nulla res alicui⁹ cõiunctionis eſt in aliquo ꝓdicamento: ⁊ eſt ſillogiſmus in ſecũdo ꝑme: ergo ſignificatũ hui⁹ dictionis vel nõ eſt in aliquo genere. Qõ concedimus. Ad ꝓmũ aũt qõ obijcit dicendũ q̃ cõparatio ſiue reſpectus eſt duplex: qz quedã ſunt cõparationes que ſũt res ſimplicit exiſtentes: ut pater ⁊ filꝰ: duplũ ⁊ dimidiũ: ⁊ tales cõparationes ſũt in ꝓdicamento relationis eo q̃ ſũt relationes. Alie ſũt cõparatiões que nõ ſunt ſimpliciter exiſtentes eo q̃ ſũt tam exiſtentiũ q̃ nõ exiſtentiũ ⁊ hui⁹ cõparationes nõ ſũt in genere relationis: ⁊ tales ſũt ſignificatiões cõiunctionũ diſiunctiuaꝝ. vnde ſequit q̃ cuius hec dictio vel dicat rem reſpectiuã q̃ ꝓpter hoc ſit in ad aliq̃d ſiue in genere relationis. Ad aliud aũt dicendũ q̃ comparatio ſm equalitatez eſt duplex: qz quedã eſt que eſt ab animatiũ dũ aĩa apprehendit ſignificata partiũ oratiõis ⁊ talis cõparatio ſm eq̃litatẽ nõ eſt in adaliq̃d qõ nõ eſt ens ſimpliciter: ſz quodãmodo cũ ſit ipſoꝝ ſignificatorũ ⁊ contingit ſignificare tam ens q̃ nõ ens: ergo comparationes ſignificatoꝝ ipſoꝝ non poſſũt eſſe ſimplicit entia: ergo nõ ſũt in genere relationis. ⁊ hui⁹ comparatiões ſignificant ꝑ cõiunctionẽ diſiũctiuã. Alia eſt cõparatio ſm equalitatẽ que ſolũ ſequit rem completã ⁊ pfectaz in eſſe. ut amicus vicinus ſimilis equalis ⁊ hui⁹ cõparatio ſm equalitatẽ eſt ꝑ equiparantiã ⁊ eſt ſpecies relationis. vnde eſt in genere relatiõis: qz ſpecies eſt i genere. Circa quartũ obijcitur: qz ſi iſte cõiunctiões vel ve aut ne an vtrũ nõ ſupfluũt oportet eas differre ad ſe inuicem: aut ſi nõ differũt oportet q̃ alique earꝝ ſupfluant: ⁊ ꝓpter hoc querit qualiter iſte cõiunctiones ve vel aut differant ab alijs cõiunctiõib⁹ diſiũctiuis. Et dicendũ q̃ ille cõiunctiões ve vel aut differunt ab alijs tribus. ſ. an ne vtrũ ꝑ hoc q̃ ille tres poſſũt eſſe medium ꝑ qõ vnus actus tranſit ſup aliũ actũ: ut ſcis an ſoz. currat: ⁊ ſcis vtrũ ſoz. currat: putaſne ſortes currat. Sed ve ⁊ vel aut nõ poſſunt eſſe mediũ quo vnus actus tranſeat ſup aliũ actum. nihil enĩ eſt dictũ ſcis vel ſortes currat ⁊ ſcis aut ſortes currit. ⁊ ſcis ne ſortes currit ut actus ſciendi intelligat tranſire ſupra hoc q̃ dico ſoz. currere: ſicut ex alia parte bñ dicebaꝫ: tu ſcis an ſortes currat. i. tu ſcis ſortẽ currere vel nõ currere. Alia aũt eſt differentia: qz ille tres ſũt interrogatiue ſz ve vel ⁊ aut nõ ſunt interrogatiue ĩmo tñ diſiũctiue. Item hec cõiunctio vl diſiũgit res que debẽt mouere intellectum ſpeculatiuũ: vel quãlibet aliã virtutẽ cognoſcitiuã nõ motã ab affectu vel appetitu: ſed put eſt cognoſcitiua tñ. ſed hec cõiunctio aut diſiũgit res motiuas practici intellectus vel ipſi⁹ affectus: vel etiã motiuas ipſi⁹ appetitus ſenſibilis. Item hec dictio ve differt ab his duab⁹. ſ. vel ⁊ aut: qz hec cõiunctio ve eſt diſiũctiua encletica: ille vo nõ: ſz tñ diſiũctiue ſunt. Encleſis aũt eſt inclinatio. vnde encleticũ eſt inclinatiuũ: ⁊ ſic iſte tres differunt inter ſe: ⁊ ab alijs tribus interrogatiuis. Item hec dictio ne differt ab alijs duabus an ⁊ vtruz. ſ. qz ne eſt interrogatiua encletica. an vo ⁊ vtrũ nõ ſũt encletice. Encleſis autẽ in ſolis tribus cõiunctionib⁹ reperit que dicunt encletice ut q̃ ve ne: quia attrahũt accentum ꝓcedentis ſyllabe vel dictionis ad vltimã ſyllabã: ut putaſne dixit ve amatq̃: ideo ſequit ſemp primã dictionẽ illi⁹ clauſule i q̃ ponunt: ⁊ ideo ponunt a grãmaticis ſubiũctiue. Circa quintũ querit qz terminus diſiũctiuus ꝓdicat de vtraq̃ ſui ꝑte: ut ſortes eſt ſortes: vel plato ⁊ plato ẽ ſortes vel plato: ergo termin⁹ diſiũctiuus eſt termin⁹ cõmunis ad vtrũq̃ diſiunctoꝝ: ergo ꝓdicabilis de plurib⁹. Sed ducit in cõtrariũ: Quia quicq̃d ꝓdicat de plurib⁹ eſt genus vl ſpecies vel differentia vel ꝓpriũ vel accidens vel diffinitio. Sz terminus diſiũctiuus nullũ iſtoꝝ eſt: qz omnia iſta ſũt cõmuniter entia. terminus vo diſiũctiuus reperit tam in ente q̃ in nõ ente: ergo terminus diſiũctiuus nõ eſt ꝓdicabilis de plurib⁹. Solutio. Cõmunitas ꝓdicationis eſt duob⁹ modis: qz vno modo eſt qñ res vna ꝑticipata a plurib⁹ ꝓdicatur de plurib⁹ vel ſubſtãtialiter vel accidentaliter: ⁊ tũc oportet q̃ ſit vnũ de quinq̃ ꝓdicabilib⁹ vel diffinitio. Alio aũt modo cõmunitas ꝓdicationis eſt qñ nõ ꝓdicat res vna: ſz ꝓdicat complexio plurũ rerũ differentẽ ponendo vnã ⁊ removendo reliquã ⁊ hoc modo terminus diſiũctiu⁹ eſt ꝓdicabilis de plurib⁹ ut ſortes vel plato ⁊ ſic de alijs: qz hec dictio vel de natura ſua indeterminate ponit numerũ diſiunctorũ ⁊ remouet reliquũ reſpectu alicuius tertij: ⁊ ſic eſt diſiunctiua: ideo ꝓprie ſumit⁹ cũ diſiũctiue teneat. Minus vo ꝓprie quando tenet ſubdiſiũctiue: ⁊ dicit ſubdiſiũctiue teneri qñ vtraq̃ pars diſiũctionis eſt vera. Item videt q̃ terminus diſiũctiuus debeat eſſe aliq̃d de quinq̃ ꝓdicabilibus: qz quicq̃d recipit ſupra ſe diſtributionẽ: eſt vnuz de quinq̃ ꝓdicabilib⁹. Sed terminus diſiũctiuus recipit ſupra ſe diſtributionẽ: ergo terminus diſiũctiuus eſt vnũ de quinq̃ ꝓdicabilib⁹. Maioꝝ patet: qz omnis ⁊ nullus ⁊ cõſimilia ſignificant qñ vniuerſaliter: ſz nihil ſumit⁹ vniuerſaliter niſi vniuerſale: ergo tñ ſũt diſpoſitiões vniuerſalis. ſz vniuerſale diuidit ꝑ quinq̃ ꝓdicabilia: ergo quicq̃d recipit ſupra ſe diſtributionẽ ⁊c. ⁊ hec fuit maioꝝ. Minoꝝ vo patet: qz aliter non eſſet hec vera: omne rõnale vel irrõnale eſt aĩal ⁊ econuerſo. Solutio. in termino diſiũctiuo duo ſũt. vnũ eſt ipſa diſiũctio: ⁊ aliud eſt ipſi termini qui diſiũgunt. vnde termin⁹ diſiũctus rõne diſiũctõis nunq̃ poteſt recipere diſtributionẽ: ſz rõne terminoꝝ qui diſiũgunt aliquando põt aliq̃ nõ. qz quãdo termini diſiũcti ſũt ſingulares nõ poſſũt recipere diſtributionẽ. nihil enĩ eſt dictuz: omnis ſortes: vel oĩs plato. Quando aũt termini qui diſiũgunt ſunt vniuerſales tũc termin⁹ diſiũctus poteſt recipere diſtributionẽ: ut oĩs homo vel aſinus eſt homo. Sed tunc oratio eſt duplex eo q̃ põt recipere diſtributionẽ ſupra ſe ꝑ altera parte tñ: ⁊ ſic eſt vera: oĩs homo vel aſinus eſt hõ: ⁊ eſt ſenſus: oĩs homo eſt hõ vel aſinus ẽ homo: ⁊ ſic eſt ꝓpoſitio diſiũctiua. Alio aũt modo põt recipere ſupra ſe diſtributionẽ ꝑ vtraq̃ ꝑte ſimul: ⁊ ſic eſt falſa hec: oĩs homo

vel asinus est hō: ꝛ est causa: ꝛ est sensus tā homo q̄z asinus vniuersaliť est homo. Tertio aūt modo totū disiunctū pōt recipere supza se distributionē. ſ. p natura cōi vtriusq̄ disiunctionis: ꝛ sic hec est vera: omne rōnale vel irrōnale. ꝛ sic pz qualiter termin⁹ disiūctiuus siue totū disiūctū potest recipere supza se distributionē: ꝛ qualiter nō. patet etiā q̄ in sillogismo quem facit maioz est duplex ꝛ minoz. Scōm p̄dicta queriť de hoc sophismate: Quicq̄d est vel nō est: est Probatio. Hec est vera: Quicq̄d est est. ſz veruz pōt distingui a quolibet alio vero: ergo. Contra: Quicq̄d est vel non est: est. sed cesar est vel non est: ergo cesar est. Solutio. p̄ma est duplex: eo q̄ pōt esse diuersa: ꝛ est sensus: quicq̄d ē: est. vel quicq̄d non est est: ꝛ sic est vera: qz ꝓ altera pte: ꝛ sic est disiūctiua. vel potest esse cōpositа: ꝛ est sensus: Quicq̄d est vel nō est: est. i. tam oē illud q̄ō est: q̄z omne illud q̄ō nō est est: ꝛ sic est falsa: ꝛ hoc modo ē cathegozica. vnde est ibi sophisma cōpositionis: qz cōpositа est falsa. Itē queriť de hoc sophismate: Ois ꝓpositio vel eius cōtradictoria est vera. Probatio. Hec ꝓpositio soztes currit vel eius contradictoria est vera: ita ꝓpositio soztes disputat vel ei⁹ contradictoria est vera: ꝛ sic de alijs: ergo ois ꝓpositio vel eius contradictoria est vera. Contra: Ois ꝓpositio vel ei⁹ contradictoria est vera: ſz nō ois ꝓpositio est vera: ergo ois eius cōtradictoria est vera q̄ō falsum est. Solutio. Prima duplex eo q̄ distributio pōt cadere supza ꝓpositionē sumptā absolute: ꝛ sic distribuit ipsū ꝓ qualibet ꝓpositiōe ꝑticulari: ꝛ sic ē diuisa ꝛ falsa: qz hec est disiūctiua cuius vtraq̄ pars ē falsa. vel distributio pōt cadere supza ꝓpositionē nō absolute sumptā ſz comparatā ad suam contradictoriā: ꝛ hoc modo adhuc est duplex: qz vno modo iste terminus disiūctiuus: ois ꝓpositio vel eius contradictoria potest subijci p̄dicato ꝓ vtraq̄ parte vniuersaliť sicut in his: Oē rationale vel irrationale est aīal ꝛ econuerso: Omne par vel ipar est numerus: vel ecōuerso. omne rectū vel curuū est linea vel ecōuerso: ꝛ p̄ma adhuc est falsa: qz hoc modo sensus est: ois ꝓpositio vel eius cōtradictoria est vera. i. oēs ꝓpositiones ꝛ eaz contradictorie simul sūt vere q̄ō est impossibile. Alio aūt modo iste terminus disiūctiuus: ois ꝓpositio vel eius contradictoria subijciť huic p̄dicato. ſ. esse verum nō ꝓ vtraq̄ parte disiūctionis insimul ꝛ vniuersaliť: sed ꝓ vtraq̄ parte indeterminate: ita q̄ aliq̄n sit veritas ꝓ aliquibus singularibus vni⁹ partis disiūctiōis aliq̄n ꝓ aliquib⁹ partib⁹ alteri⁹ disiūctionis: ꝛ sic est vera: ut si sint sex ꝓpositiones. ſ. deus ē. homo est lapis. soztes est asinus: ꝛ cū istis eaz contradictorie: tūc dicať: Hec ꝓpositio deus est vel eius cōtradictoria est vera hec ꝓpositio. ſ. homo est lapis: vel eius cōtradictoria est vera: ꝛ sic de alijs tam affirmatiuis q̄z negatiuis: ut quelibet illarū sex accipiať tam affirmatiua q̄z negatiua in disiūctione ad suā oppositā. Aliquando est veritas ex vna parte disiūctionis: aliquando ex altera: ꝛ sic probat: ꝛ sic distribuiť ꝓpositio ꝓ omni affirmatiua in disiūctiōe ad suā negatiuā: ꝛ ꝓ omni negatiua in disiūctione ad suā affirmatiuā. vnde tres sūt sensus in p̄dicta ꝓpositione. ꝛ fm primū est ibi sophisma diuisionis: ꝛ tūc est diuisa ꝛ falsa: ꝛ tūt est ꝓpositio disiūctiua: alijs duobus modis cathegozica: ꝛ prima eaz est falsa secūda est vera.

De cōiunctione ꝛ.

Nō ꝑcedentib⁹ dictū est de cōiunctionib⁹ disiūctiuis ꝛ interrogatiuis. Nunc aūt dicendū est de hac cōiunctione ꝛ. Circa quā p̄mo queriť quid significet. Secūdo vtrū res ei⁹ sit ens simpliciť vel nō. Tertio vtrū res eius sit in genere vel nō. Quarto queriť cuiusmodi vnitas ferať ꝓ hanc cōiunctionē copulatiuaz ꝛ. Quinto cū habeat copulare diuersa queriť que sint ista diuersa? Sexto queriť ꝓpter quid quando ꝓponiť geminať. Circa primū queriť quid significet hec cōiunctio ꝛ: qz hec cōiūctio ꝛ dicitť copulatiua ab actu copulandi quē exercet: ſz nulla dictio significat quē exercet: sicut nullus instrumentū significat actuz suū: ergo cū hec cōiūctio ꝛ exerceat copulationē vel actū copulandi tūc hec cōiunctio ꝛ nō potest significare copulationē. Item ad idē: hec cōiunctio ꝛ est pars ozationis reperta ad copulandū ceteras partes ozationis: ſz dico q̄ est pars ozatiōis reperta ad copulandū alias ꝑtes. Jn hoc attribuo ei duo: vnū q̄ est pars ozationis. aliud est q̄ ex natura sua debet copulare ceteras partes: sed sua significatio debeť ei ꝓ hoc q̄ est pars ozationis. copulatio vō debeť ei rōne finis p̄dicti ad quē est: ꝛ ꝓpter quē inuenta est qui. ſ. finis est copulare ꝑtes alias: ergo significatio huius dictionis ꝛ nō est copulatio: ergo significat comparationē q̄ō concedimus. Ad aliud aūt q̄ō queriť dicendū q̄ hec dictio ꝛ significat cōparationē que est fin simul siue simultatē: ad istā simultatē sequiť copulatio: sicut ad hoc q̄ dico nō cum alio sequiť exclusio: vnde cū dico soztes ꝛ plato sūt albi: hec cōiunctio ꝛ dicit simultatē ꝛ eoz vnitatē in albedine: ꝛ ideo copulat istos respectu albedinis. Et nota q̄ hec cōiunctio ꝛ nō dicit simul in tēpoze: qz si sic hec esset falsa: Adam ꝛ noe fuerūt homines: qz nō fuerūt in eodem tēpoze: qz nec in tempoze Ade fuit noe: nec in tempoze noe fuit Adam: ergo nō dicit simul in tempoze. Item ad idē bñ dicit⁹: cururrit heri ꝛ currit hodie nūc vel modo: ꝛ curret cras ſz cursus hesternus ꝛ hodiernus ꝛ crastinus nō sūt in eodē tempoze: ergo hec cōiunctio ꝛ nō dicit simul in tēpoze: Q̄ō concedimus dicētes q̄ hec cōiunctio ꝛ p̄mo ꝛ ꝓ se dicit simultatē pluriū subiectoz in vno accidente de pari quantū est de se: vel plurium accidentiū in vno subiecto: ut soztes ꝛ plato sūt albi ꝛ soztes sedet ꝛ disputat. Circa secūdū ꝛ circa tertiū queriť ꝛ soluať sicut prius de hac cōiunctiōe vel.

Circa quartū vō obijciť q̄ omne totū habet in se aliquā vnitatē: ſz ois termin⁹ copulatiu⁹ ut soztes ꝛ plato est quoddam totū: ergo habet in se aliquā vnitatē in p̄mo p̄me. Sz ducitť in contrariū: q̄ō nō est vnū genere: neq̄z vnum specie neq̄z vnū numero vel diffinitiōe: neq̄z vnū ꝓprio: neq̄z vnū accidente: ergo nō habet in se aliquā vnitatē. Omnes aūt premisse ꝓ se manifeste sūt: ꝛ ideo supponunť. Et dicenduz q̄ vnū dicitť multipliciter: qz est quoddā vnū q̄ō est ex materia ꝛ forma: ut homo ex corꝑe humano q̄ō est ei⁹ materia: ꝛ ex anima intellectiua que est ei⁹ forma. Alio aūt modo est vnū cōtinuatione ut linea superficies tēpus ꝛ q̄libet continuū. Tertio modo est vnū in situ vel in sertione: ut in arboze ex ramo vni⁹ arboris ex trunco alterius arboris fit vnū ꝓ insertionē. Alio aūt modo est vnū cōtiguatione sicut sūt duo coꝛpa que cōiūgunť inter que nō est mediū alteri⁹ nature: sicut cōnectiť digitus digito: q̄ nihil est in medio. Aliter aūt est vnū aggregatiōe: ut aceruus lapidū. Alio aūt modo est vnuz colla uel colligatiōe: sicut ex carne ꝛ osse fit vnū ꝓ quoddā mediū q̄ō nō est oīno caro neq̄z oīno os: sicut nerui ꝛ cratilagines. Dico aūtē q̄ hec cōiunctio ꝛ facit vnitatē aggregationis ꝛ nō aliā ex p̄dictis. vnde terminus copulatiu⁹ est vnū aggregatiōe. Ad istud aūt q̄ō obijcit in contrariū diuidendo vnū ꝓ vnū genere ꝛ ꝓ vnū specie: dicendū q̄ vnū ibi nō dicitť vnū quo ad omnes suas significationes: ſz vñ quo ad illas fm quas sumūť quattuoz p̄dicata in thopicis ꝛ annexa eoz. Quattuoz aūt p̄dicata de quibus agiť in thopicis sūt hec: diffinitio accidēs gen⁹ ꝓpriū Annexa aūt eoz sunt alia p̄dicata reductiua ad hec: ut idez genere: reducitť ad genus: ꝛ etiā differētia reducunť ad genus. Comparatiōes vō ad accidens: ut melioz vtilioz felicioz vilioz: ꝛ sic de alijs reducunť ad p̄dicata de accidente. Jdem aūtē simpliciter ꝛ diuersum reductiuē ad p̄dicata in diffinitione. Itē nota q̄ licet hec cōiunctio ꝛ debeat copulare diuersa nō tū copulat quelibet diuersa: qz nō potest copulare adiectiuū substantiuo: nec ecōuerso: ut bō ꝛ albus currit: ꝓpter bō q̄ dese dicit associationē aliquozū de pari. vnde equaliter respicit vtrūq̄z extremoz: ꝛ ideo ꝓ se ꝛ ꝓmo vel copulat duas substantias vni actui: vel duo accidentia

vni substãtie: ut socrates ⁊ plato sũt albi. homo legit ⁊ disputat. Circa quintũ queritꝝ quia videtur iam ex ꝓdictis ꝙ hec cõiunctio ⁊ nõ possit copulare quelibet diuersa: qz nõ potest copulare adiectiuũ substantiuo: ut ꝓz⁹ patuit: ergo nõ copulat diuersa quelibet ⁊ ꝓpter hoc queritꝝ quã diuersitatẽ exigit hec cõiũctio ⁊. Et dicendũ ꝙ sicut iam patet ex ꝓdictis ꝙ exigit diuersitatẽ subiectorũ de pari se habentiũ vel etiã actiũ vel habitudinũ: ⁊ vniuersaliter debet copulare diuersa de pari se habentia: ut socrates ⁊ plato. albus ⁊ niger: ab illo ⁊ in illo: ⁊ sic de alijs habitudinib⁹ ⁊ accidentibus ⁊ substantijs. Sed tũc queritꝝ vtrũ sufficiat ei diuersitas suppositoꝝ cũ vnitate significatiõis: ut homo ⁊ homo currit. ⁊ videt ꝙ sic: qz omne plurale geminat suũ singulare in terminis cõmunibus: ut remoueant̃ signa vniuersalia ⁊ affirmatiua: nã om̃is nõ geminat suũ singulare: ꝫ bene dicit̃ homines sũt: ergo bñ dicit̃ homo ⁊ homo sũt. ⁊ similit̃ bene dicit̃ boues currũt: ergo bene dicit̃ homo currũt: ⁊ sic de alijs. Item ad idez dicit Boetius in libro suo determinate ꝙ talia sũt ꝓdicata qualia subiecta. qõ ꝓbat: qz cuz dicit̃: homo est iustus. deus est iustus. hoc nomẽ iustus ꝓdicat de homine iusticiã accidentalẽ. de deo aũt ꝓdicat diuinam essentiã ⁊ ecõuerso tamẽ põt dici: qz talia sũt subiecta qualia ꝓmiserint ꝓdicata. ꝫ cum dicit̃ homo ⁊ homo currũt: ꝓdicatũ exigit ꝙ ille termin⁹ infinite sumptus teneat̃ ꝓ diuersis: ꝫ si ꝓ diuersis teneat̃ bene dicit̃: ergo recte dicit̃: homo ⁊ homo currũt: qõ concedimus. Sciendũ ꝙ conuenient⁹ copulat diuersa suppositaꝫ ⁊ diuersa significata õ pari se habentia: ut homo ⁊ equus currũt: ꝯ diuersa supposita cũ vnitate significationis: ut homo ⁊ homo currunt.

Circa sextũ queritꝝ: ꝙ omnis copulatiua cõũctio nisi sit encletica equalit̃ se habet ad vtrũq; extremoz: ergo hec cõiunctio ⁊ equaliter se habet ad vtrũq; extremozũ. Sed qñ ꝓponit̃ vni magis se habet ad illud cui ꝓponit̃ ꝯ ad aliud cui nõ ꝓponit̃: ergo nũq̃ debet ꝓponi: sed si nõ ꝓponit̃ nõ geminat̃: ergo nunq̃ debet geminari. Et dicendũ ꝙ hec cõiunctio ⁊ equaliter respicit vtrũq; extremozũ: ⁊ ideo qñ ꝓponit̃ vni extremoz: qz magis se habet ad illud cui ꝓponit̃: ꝓpter hoc oportet ꝙ ꝓponat̃ alteri ut equaliter se habeat ad vtrũq; extremoz: ⁊ hec est causa ꝓpter quam qñ ꝓponit̃ geminat̃. Scõm ꝓdicta queritꝝ de hoc sophisma te: omne nõ animal qõ ⁊ socrates sũt duo nõ est soz. ꝓbatio. Hoc nõ est animal qõ ⁊ socrates sunt nõ est socrates: demonstrato ligno: illud nõ aial quod ⁊ socrates sũt duo nõ est socrates demõstrato lapide: ⁊ sic de alijs: ergo nõ est aial qõ ⁊ socrates sunt duo nõ est socrates. Contra: Oẽ nõ aial ⁊ socrates sunt duo nõ est socrates: ergo omne aliud ꝯ aial qõ ⁊ socrates sũt duo nõ est socrates: ⁊ est locus a conuertibili: qz nõ aial ⁊ aliud ꝯ aial equipollent: ꝫ socrates est aliud ꝯ aial qõ ⁊ socrates sũt duo: ergo socrates nõ est socrates: in quarto ꝑme. Solutio. Prima simplicit̃ est vera: ⁊ ꝓbatio nõ valet: neq; est sillogismus quẽ facit: ꝫ est paralogismus: qz maioz ⁊ minoz sũt duplices: qz hec ꝓpositio que erat maioz. ſ. omne aliud ꝯ animal qõ ⁊ socrates sũt duo nõ est socrates: est duplex eo ꝙ hoc relatiuũ qõ potest referre hunc terminũ aliud vl̃ hunc terminũ aial. Si aũt referat̃ ad hunc terminũ aliud sic maioz est vera: ⁊ est sensus: omne aliud ab aiali qõ. ſ. aliud ab aiali ⁊ socrates sũt duo nõ est socrates: ⁊ hoc est verum: qz nihil aliud ab aiali: ut lapis ⁊ lignũ ⁊ cetera inanimata oĩa quorũ nullũ est socrates. Si autẽ referat̃ ad istũ terminũ aial: sic maioz est falsa: ⁊ est sensus: Omne aliud ꝯ aial qõ. ſ. aial ⁊ socrates sũt duo nõ est socrates. hec aũt falsa est: qz socrates nõ facit numerũz cum socrate ⁊ alia aialia. ⁊ ista: socrates est aliud a quolibet aiali faciente numerũ cum socrate: ⁊ sic socrates cõprehendit in hac distributõe omne aliud ꝯ aial: qõ. ſ. aial ⁊c. ꝫ ꝙ hoc relatiuũ qõ refert hũc terminũ animal. vnde hoc modo maioz dicit ꝙ socrates nõ est socrates. ecõuerso dicendũ est de minori. Et ut magis pateat falsitas minoris in sensu secũdo: ponat̃ ꝙ socrates sit ⁊ nullũ aliud aial sit nisi plato: ⁊ vnus equus: tũc nullum aliud aial est qõ faciat numerũ cũ socrate nisi plato ⁊ ille equus ⁊ socrates aliud ẽ ab illis duob⁹: ⁊ sic hec est falsa: omne ꝯ illa duo aialia que. ſ. aialia faciũt numerũ cũ socrate nõ est socrates. Itẽ queritꝝ de hoc sophismate: Omne enũciabile differt ab aliquo: ⁊ suũ oppositum est componibile illi. Probatio. Hoc enũciabile socrates esse differt ab aliquo: ⁊ suũ oppositum est cõponibile illi: quia differt ab hoc enũciabili equũ currere: ⁊ suũ oppositũ. ſ. socratem nõ esse est cõponibile illi: qz potest stare cũ eo. Simul enĩ possunt esse vera hec duo enũciabilia. ſ. socratem nõ esse ⁊ equũ currere: illud enũciabile. ſ. hominẽ legere differt ab aliquo: ⁊ suũ oppositũ est cõponibile illi: ⁊ sic de alijs: ergo ꝓma est vera. Contra: hec est quedã composita cui⁹ vtraq; pars est falsa: ergo ipsa est. Solutio. Prima est falsa simpliciter ⁊ ꝓbatio peccat fm figurã dictionis a pluribus determinatis ad vnã huius termini aliquo. Et etiã est ibi accidens ꝑ quandã regulã in distributionib⁹ habitã: qz ꝯ quis hec distributio: omne enũciabile fm se ouertibiliter sequatur ad suas partes singulares omnes: tamẽ fm ꝙ ptes stãt sub hoc predicato qõ est differre ab aliquo. Sic nõ sequit̃ ad illas sed est ibi accidens.

De cõiunctione nisi.

Oquentes cõmuniter ponũt ꝙ hec dictio nisi ꝑ se ⁊ ꝓpzie tenet̃ cõsecutiue ⁊ nõ exceptiue. Et ideo circa hanc dictionem nisi ꝓmo queraꝫ vtrum possit teneri exceptiue vel nõ. Secũdo queraꝫ vtrũ hec dictio nisi ⁊ hec oratio si nõ: equipolleant ad inuicẽ: cũ hec dictio cõponat ex si ⁊ nõ. Tertio queritꝝ quot sunt genera dictionũ instantiuaꝝ ⁊ qualiter differant in genere. Quarto queritꝝ quare potius ex hoc aduerbio negãdi nõ ꝑ compositionez fit dictio instantiua que est exceptiua ꝯ alia dictio instantiua alterius generis. Quinto queritꝝ quare hec dictio nisi fm ꝙ hec dictio cõsecutiua vult semp aditungi⁹ verbo subiũctiui modi. Circa ꝓmũ obijcit̃ ꝙ aliqñ tenet̃ exceptiue: qz instantiua aliquando fit in toto: ut socrates currit: nullus homo currit. Nec enĩ est instantia in toto contra partẽ. Aliquando fit instantia in tẽpore: ut cum dicit̃: oĩs homo currit: socrates nõ currit: vel quidã homo nõ currit. hic enim fiet instantia in parte contra totum. Sed posito ꝙ socrates currat ⁊ nihil aliud: tũc hec est vera: nullus homo currit nisi socrates: sed nõ ẽ ibi instantia extrahẽdo vl̃ remouẽdo partem a toto: nisi ꝑ dictionẽ exceptiuã: ergo hec dictio nisi in ꝓdicta oratiõe tenet̃ exceptiue. Item ad idẽ cũ dicit̃: Nullus homo currit nisi iste asinus. hec oratio est ipropria: sed hec dictio nisi teneret̃ cõsecutiue esset ꝓpria: sed esset falsa: ergo hec dictio nisi nõ tenetur ibi cõsecutiue: ꝫ tenet̃ cõsecutiue vel exceptiue: ergo tenet̃ exceptiue. Item ad idẽ cõsequentia est duplex: qz quedã est cõsecutiua simplicit̃: ut si homo currit: aial currit. Alia aũt est cõsequentia ut nũc: ut si veneris mecũ ibo ad eccleſiã: ꝫ ex nulla earũ licet inferre cõsequens nec antecedens: qz ex ꝓma cõsequentia nõ sequit̃: ergo homo currit qõ est antecedens. nec sequit̃: ergo aial currit qõ est cõsequens. ⁊ ex secũda cõsequentia que ẽ cõsequentia ut nũc nõ sequit̃: ergo venies mecũ qõ est antecedens: nec sequit̃ ibi ad eccleſiã qõ est cõsequens: ergo ex nulla earũ sequit̃ cõsequens nec antecedẽs. Sed cũ dicit̃ nullus homo currit nisi socrates: ex hac bene sequit̃: ergo socrates currit: ergo hec dictio nisi nõ tenet̃ ibi cõsecutiue: ⁊ tenet̃ cõsecutiue vel exceptiue: ergo tenet̃ exceptiue: qõ concedimus dicentes ꝙ aliquando tenet̃ exceptiue: ut in ꝓdictis oratiomb⁹ ⁊ cõsimilib⁹: ⁊ nõ semp tenet̃ cõsecutiue.

Sed contra: hec dictio nisi cõponat̃ ex si ⁊ nõ: sed nec si nec nõ sunt dictiões exceptiue: neq; habẽt naturã exceptionis ergo hec dictio nisi nõ habet naturã exceptiõis: cũ compositũ nõ habeat naturã aliquã nisi a suis cõponentib⁹: ergo hec dictio nisi nõ tenet̃ exceptiue vel cõsecutiue: ergo tenet̃ cõsecutiue. Item ad idẽ: Omnis dictio exceptiua dicit ha-

bitudinē partis ad totum: ſz nulla cōiunctio dicit habitudinē partis ad totum: ergo nulla cōiunctio eſt dictio exceptiua in ſecūdo ſecūde: ergo hec dictio niſi nō eſt dictio exceptiua: ſed eſt exceptiua vel exſecutiua: ergo eſt ꝺſecutiua Et dicendū ſicut ꝓdictum eſt ꝙ hec dictio niſi aliquando tenet conſecutiue: aliquando exceptiue. Ad illud aūt qō obijcit in contrariū dicendū ꝙ ſicut obijcit: hec dictio niſi componit ex ſi ⁊ nō: ſz hoc aduerbiū nō ſemp fert exceptionem ei cui adiungit cum ſemp cōtradicat ei: ⁊ ſic eſt dictio inſtantiua ⁊ fert inſtantiā aliquando in parte aliquādo in toto: ut diximus ꝓius: ſz ꝓ compoſitionē contrahit ad inſtantiā que eſt in parte extrahendo partē a toto: ⁊ hoc ſufficit ad dictionē exceptiuā: ut null⁹ homo niſi ſortes: ⁊ ideo hec dictio niſi aliquando tenet exceptiue: aliqñ cōſecutiue ⁊ ſic patet ꝙ q̄uis hoc aduerbiū nō ſit dictio exceptiua: habet tamē naturā inſtantiuā: que. ſ. natura inſtantiua ꝓpter compoſitionē extrahit ad inſtantiā dictionū exceptiuarū vere in hac dictione niſi. Ad illud qō obijcit in cōtrariū dicendū ꝙ nō ſillogizat in ſecūdo ſecūde: ſed potius paralogizat: qz minor ꝓdicti paralogiſmi eſt ꝺuplex: hec. ſ. nulla cōiunctio dicit habitudinē partis ad totuz: qz quedā ſunt cōiunctiones que habent in ſe naturā ꝺuplicē: ſicut ille dictiones que ſūt compoſite ex cōiunctiōe ⁊ alijs partib⁹ oȝationis: ut hec cōiūctio quaꝛopter: que eſt cōpoſita ex hoc noīe qua ⁊ ex hac ꝓpoſitione ꝓpter: ⁊ ſic intellectus ei⁹ inſtituit ex intellectibus illaꝝ dictionū: hec aūt ꝺiunctio niſi compoſita eſt ut dictū eſt ex nō ⁊ ſi vnde habet in ſe naturā inſtantiuā que eſt ſm partē: ut dictū fuit ꝓius: ⁊ ꝓpter hoc dicit habitudinē vel compoſitionē partis ad totū: ⁊ ſic habet in ſe naturā ꝺuplicē. ſ. naturā inſtantiuā rōne aduerbij ex quo componit ⁊ naturā aduerſatiuā rōne cōiunctionis vnde dicitur cōiunctio aduerſatiua. Circa ſecundū vō ſicut patet ex ꝓdictis hec dictio niſi aliquando tenet exceptiue: aliqñ conſecutiue: ⁊ ſm ꝙ tenet conſecutiue hec dictio niſi ⁊ hec dictio ſi nō equipollent: ut nō currit niſi moueat id eſt nō currit ſi nō mouet. Scōm aūt ꝙ hec dictio nō tenetur exceptiue tūc ſignificat aliud q̄z hec oȝatio ſi nō: ⁊ ſic nō ſignificat idem cū tunc ſignificet habitudinez partis ad totū: ut nō ē hic: ē ſicut ē dictio excluſiua ſignificat hoc nō cum alio. Sic ecōuerſo dictio exceptiua ſignificat totū nō eſt hic. Circa tertiū nota ꝙ tria ſunt genera dictionū inſtantiuaꝝ: quia quedā ſūt excluſiue: ⁊ iſte inſtant excludendo. alie ſūt exceptiue: ⁊ iſte inſtant excipiendo. alie ſūt contradictorie ⁊ ſūt contradicentes: ⁊ ꝓ iſtas fit inſtantia contradicendo. Nota ⁊ ꝙ in genere ſic differunt: qz excluſiue inſtant ſemp in toto remouendo ipſuz a parte: ut ſolus ſor. exceptiue nō inſtant ſemp in parte extrahendo partē a toto ut nullus homo niſi ſortes. Contradictorie vō vel cogtradicentes inſtant indifferenter: aliquādo in parte: aliqñ in toto remouendo aliq̄d a parte vel a toto: ut quidā homo currit: nullus homo currit: vel oīs homo currit: quidaz homo nō currit. Circa quartū obijcit ꝙ cum hec dictio niſi intelligat in qualibet dictiōe inſtantiua ut in excluſiuis ⁊ exceptiuis dictionib⁹ ⁊ in contradicentib⁹: ⁊ ita fit ꝑncipium omniū eaꝝ: ergo ſicut ꝓ compoſitionē ex ea fit dictio exceptiua: tūc ſic ex eadem habet fieri dictio inſtantiua alteri⁹ generis ut exceptiua. Et dicendū ꝙ nō eſt idem modus intelligendi hanc dictionē nō in qualibet dictione inſtantiua. vnde nō ē vno modo ꝓncipiū omniū dictionū inſtantiuaꝝ: qz dicit vna dictio ē ꝓncipiū alteri⁹: qz vno modo ꝓ impoſitionē: alio aūtē modo ꝓ compoſitionē. vnde dico ꝙ in dictionib⁹ excluſiuis ꝓ impoſitionē eaꝝ intelligit negatio: qz tñ ⁊ ſolus ex ſua impoſitiōe ſignificant nō cū alio ⁊ ille dictiones exceptiue ꝓter ꝓterq̄z ſimiliē habēt ex ipoſitione negationē de intellectu ſuo. ſz ille dictiones contradicentes: nullus nihil neuter: ⁊ etiā hec exceptiua niſi ꝓ cōpoſitionē habent negationē de intellectu ſuo: ⁊ ſic patet ꝙ nō eſt idem modus intelligendi negationez in omnib⁹ dictionib⁹ inſtantiuis. vnde non oꝑtet ꝙ ſi in quibuſdā eſt ꝓ compoſitionē ꝙ in alijs ſit ſimiliē ꝓ compoſitionē. Itē queriē quare ex hoc aduerbio nō: ⁊ ex hac cōiunctiōe ſi potius ſit dictio exceptiua ꝓ compoſitionē q̄z excluſiua: cum hoc aduerbiū nō ſit inſtantiuū: ⁊ inſtantia reperiat tam in excluſiuis q̄z in exceptiuis q̄uis differenter. Et dicendū ꝙ hoc aduerbium nō negatiuū eſt: qz negat ꝓ ordinem ipſi⁹ ad hanc cōiunctionē ſi intelligit abiectiuatio. Unde i hac dictione niſi intelligit negatio: ⁊ etiā aduerſatio: ⁊ ꝓ hoc eſt dictio exceptiua: quia aduerſat precedenti in aliqua parte ipſius. Item cū hec dictio niſi ſit ſemp compoſita ex nō ⁊ ſi: ⁊ aliquando ſit exceptiua: aliqñ vō conſecutiua: oꝑtet ergo ꝙ diuerſimode fiat compoſitio hui⁹ dictionis niſi ex ſuis cōponentib⁹. Qō concedimus dicentes ꝙ qñ hec dictio niſi eſt conſecutiua cōſecutio cadit ſupra negationē: ⁊ cōſecutio ē cōpletiua hui⁹ dictiōis niſi: ⁊ tūc hec dictio niſi ſm Priſcianū cōtinet ſub cōiūctiōe cōtinuatiua: ⁊ ſm Donatum ſub cauſali ut nō currit niſi mouet. i. ſi nō mouetur nō currit. Quando aūt eſt exceptiua: tūc negatio cadit ſupra cōſecutionē: ⁊ ſic negatio tranſmutat compoſitionē in alterā ſpeciē: qz in dictiōe exceptiua: ⁊ ſic ſm diuerſos modos compoſitiōis hec dictio niſi eſt alterius ſpeciei. Si queraē vtrū inſtantia equaliter reponat in tribus ꝓdictis generibus dictionū inſtantiuaꝝ. Dicendū ꝙ nō: qz ꝓius ē inſtans in dictionib⁹ inſtantiuis cōtradicentib⁹: qz ibi eſt maxime appoſitio: cū ibi ſit contradictio: ⁊ ꝓ poſterius reperit inſtantia in dictionib⁹ exceptiuis: ⁊ tamen plus ē de inſtātia in his q̄z in excluſiuis q̄uis exceptiue nō imediate contradicāt ſuo toti: tamen ſequit cōtradicant ſuo toti: tñ ſequit contradictio: ut omnis homo ꝑter ſor. currit. ex hoc ſequit ꝙ ſor. nō currat: ⁊ ſi alteri⁹ ſequit ꝙ aliq̄s homo non currat: qz ſi ſortes nō currit: aliquis homo nō currit. Et eſt locus a ꝑte ſubiectiua: ſed in dictionib⁹ excluſiuis illud qō excludit nō cōtradicit ei a quo ſit excluſio: ut ſolus ſortes currit. i. ſortes ⁊ nullus alius a ſorte currit. Iſte enī due ſortes currit: ⁊ nullus alius a ſorte currit nō contradicūt neq̄z ex ꝓmo neq̄z ex cōſequenti: ⁊ ideo minus eſt de inſtantia i dictionib⁹ excluſiuis: ⁊ plus in dictionib⁹ exceptiuis: ⁊ maxime in contradictionib⁹. Circa quintū obijcit ſic: Coniunctio nata eſt cōiungere ceteras ꝑtes oȝationis: ergo tria noīa q̄z verba: ⁊ ſic de alijs partib⁹ ⁊ cōſimilib⁹: ⁊ quoſlibz terminos ⁊ quoſlibet numeros: ⁊ partes qualecūq̄z: ⁊ q̄libet tempoꝛa: ⁊ quoſlibet modos: ⁊ ſic de alijs partib⁹ ſub his accidentib⁹ ⁊ ſub alijs: ergo hec cōiunctio niſi ſm ꝙ eſt cōiunctio cōſecutiua determinat tñ ad modū ſubiecti. Et dicendū ꝙ hec negatio que eſt in hac dictione niſi nō eſt negatio abſoluta: ſz reſpectiua ſm ꝙ hec dictio niſi eſt dictio conſecutiua: ⁊ hui⁹ cauſa eſt qz negatio ⁊ conſecutio vnita includit in intellectu hui⁹ dictionis niſi. ⁊ qz intellectus eſt in cōſecutione: ideo in cōſecutione eſt negatio que eſt vnita intellectu vno cōſecutione ipſa ut diximus: ⁊ iō negatio nō eſt ibi abſoluta ſed reſpectiua. Unde cū negatio debeat determinare verbum: ideo negatio abſoluta determinabit verbū abſolutū: ⁊ negatio reſpectiua determinabit verbuz reſpectiuū: ⁊ ideo qz inter omnes modos verboꝝ ſolus modus ſubiūctiuus dicit rem ſuā in reſpectu ſiue in comparatione ad aliud: ideo hec dictio niſi ſm ꝙ eſt cōſecutiua debet adiūgi verbo ſubiūctiui modi. Scōm ꝓdicta queritur de hoc ſophiſmate: Nihil eſt verū niſi in hoc inſtanti. Probatio. Quicq̄d eſt veruz: eſt verū in hoc inſtanti: ergo nihil eſt verū niſi in hoc inſtanti. Contra. nihil eſt verū niſi in hoc inſtanti: ergo te eſſe aſinū nō eſt verū niſi in hoc inſtanti: ergo te eſſe verū eſt veruz in hoc inſtanti: ergo tu es aſinus. Uel ſic poteſt ꝓbari: Hec eſt falſa: Nihil eſt verū ⁊ nō eſt inſtans niſi ꝓ vero in hoc inſtanti: ergo facta exceptione ꝓ illo eſt vera: ergo hec eſt vera: nihil eſt verū niſi i hoc inſtanti. Solutio. ꝓma ꝺuplex eo ꝙ hec dictio nō pōt teneri exceptiue vel ꝺſecutiue: ⁊ vtroq̄z modo eſt vera ſup-

posito instanti cõmuniter ad ipsum instans siue ad ipsũ nũc ꝛ ad tempus ꝓsens. Sed tamen distinguenda est ꝓma: qꝫ aliter ꝛ aliter est respondendũ ad argumenta ꝓbationis. Prius aũt videndũ est vtrũqꝫ sensum ꝓme anteqꝫ respondeamus ad ipꝛobationẽ. vnde sensus ꝓme ſm qꝫ est exceptiua est talis: Nibil est verũ nisi in hoc instanti. i. nibil est verum ꝓter verũ qõ est in hoc instanti: ꝛ hec hoc modo vera est: sumpto vero cõmuniter ad verũ qõ est in hoc instanti: ꝛ ad verũ qõ est i tempoze: sicut instans sumebaꝫ cõmuniẽ ad instans ꝛ ad tempus. Si aũt teneaꝫ consecutiue ꝓma tũc est sensus: Nibil est verũ nisi in hoc instanti. i. nibil est est verum si nõ est verum in hoc instanti: ꝛ iterum hoc modo ꝓma est vera. Habita ergo distinctione respondeo ad ꝓbationẽ dicendmu qꝫ ꝓprius ꝓma est exceptiua sic ꝓmũ argumentũ ꝓbationis nõ tenet hec scilicet Nibil est verum nisi in hoc instanti: ergo te esse asinũ nõ est verum nisi in hoc instanti: quia est ibi sophisma accidentis: sicut hic Nullus homo ꝓter sortẽ currit: ergo plato ꝓter sortem non currit: qꝛ hoc modo ꝓma est catbegozica: ꝛ hec distributio nibil comꝓrehendit sub se tam vera qꝫ falsa: tam complexa qꝫ incõplexa. Unde verũ in hoc instanti excipiꝫ ab illa distributione sic sumpta. Unde verũ in hoc instanti est pars illius distributiõis: ſz nõ est pars huius qõ dico te esse asinum. sortes erat pars huius distributionis Nullus homo ſz nõ erat pars platonis. Si autẽ ꝓma teneaꝫ consecutiue tũc ꝓmũ argumentũ ꝓbationis bene tenet hec. ſ. Nibil est verum nisi sit verũ in hoc instanti: ergo te esse asinũ non est verũ nisi in hoc instanti: qꝛ sensus est: Nibil est verus si nõ est verũ in hoc instanti: ergo te esse asinũ nõ est verus si nõ est verum in hoc instanti. Sed illud argumentus quod sequiꝫ nõ tenet: hec. ſ. te esse asinũ nõ est verus nisi in hoc instanti: ergo te esse asinũ est verus: qꝛ sensus est: te esse asinus nõ est verum sinõ est verũ in hoc instanti: ergo te esse asinũ est verus in hoc instanti: quia sic nulla est ibi apparentia: ꝛ argumentũ est penitus disperatũ. vel est quid ꝛ simpliciter ꝓpter hoc qꝫ ex nulla conditionali licet inferre antecedens vel consequens: ut si homo currit: animal currit: ex hoc nõ sequiꝫ: ergo homo currit vel animal currit. Similiter non sequiꝫ: te esse asinũ nõ est verum si nõ est verum in hoc instanti: ergo te esse asinũ est verum in hoc instanti: qꝛ ponit ibi antecedens: ꝛ sic est ibi quid ꝛ simpliciter. Potest tamẽ dici qꝫ nulla est ibi apparẽtia: qꝛ ex negato antecedẽte ꝛ ex negato cõsequente infert antecedens affirmatũ: ut si nõ est animal nõ est homo: ergo est animal: in argumẽto aũt nulla est apparentia ut diximus: aut si est aliqua apparentia ẽ ſm quid ꝛ simpliciter. Item quiriꝫ de hoc sophismate: nullus hõ legit parisius nisi ipse sit asinus. Probatio: hec ẽ falsa: aliquis homo legit pariſ9 nisi ipse sit asinus: ergo sua contradictoria est vera: hec. ſ. nõ aliquis homo legit parisius nisi ipse sit asinus: sed nõ aliquis ꝛ nullus equipollent ergo ꝓma est vera. Contra: nullus homo legit parisius nisi ipse sit asinus: ergo a destructione consequentis: ſi aliquis homo legit parisius ipse est asinus: qõ falsum est: ergo ꝓma est falsa. Solutio. Prima est falsa simpliciter ꝛ hoc est duplex: nõ aliquis homo legit parisius nisi ipse sit asinus: eo qꝫ negatio potest determinare verbum consequentis ſm se ꝛ absolute quod est legit: ꝛ sic ẽ falsa: ꝛ sic equipollet ꝓme: qꝛ hoc modo nõ aliquis ꝛ nullus equipollẽt ꝛ ſm hũc sensum ista ꝓpositio nõ aliquis homo legit parisius ꝛc. nõ contradicit huic aliquis homo legit parisius ꝛc. vtraqꝫ enũ est falsa. vel negatio potest determinare verbũ consequentis quod est legit nõ ſm se ꝛ absolute sed in comparatione ad antecedens ꝛ sic est vera ꝛ contradicit huic: aliquis homo ꝛc. sed hoc modo nõ equipollet ꝓme. Item quiriꝫ de hoc sophismate: nullus homo moriꝫ: nisi vn9 solus homo moriatur. Probatio: hec est falsa: aliquis homo moritur: nisi vnus solus homo moriaꝫ: ergo sua contradictoria est vera. ſ. nõ aliquis homo moritur ꝛc. Sed nõ aliquis ꝛ nullus equipollent: ergo ꝓma vera. Contra: antecedens est possibile ꝛ consequens impossibile: ergo conditionalis est falsa. Q; autez antecedens sit possibile patet per hoc qꝫ habet duas causas veritatis vel plures: qꝛ vnũ solum hominẽ mori est verus si duo moriantꝫ ꝛ si plures moriantꝫ qꝫ duo: vel etiã si omnes moriantꝫ sed semp consequens est falsum scilicet nullus homo moriꝫ. Solutio est eadem que hic in ꝓcedenti sophismate.

De cõiunctione quin.

Umerus cõiunctionũ in specie ſm Donatum est quinari9 ſm Prisciani vo multo plures sunt species cõiunctionũ inẽ quas numeramus species causaliũ tã a Prisciano qꝫ a Donato. ꝛ species rationaliũ quas Priscianus appellat collectiuas siue rationales. ſz ſm Donatũ hec cõiunctio quin continẽꝫ sub causalib9 ſm Prisciani nõ continẽꝫ sub collectiuis vel rationalib9. hanc aũt diuersitatẽ obmittimus ad ꝓsens cum ꝓtineat ad grãmaticũ Unde ꝓmo intendimus querere circa hanc cõiunctionẽ quin vtrũ significet consecutiuã. Secũdo autẽ habito qꝫ significet consecutiuã queriꝫ vtrum significet cõsecutiuã alicuã: an cõsecutiuã cõmuniter ad omnes cõsecutiuas. Tertio aũt queriꝫ vtrũ hec dictio quin sit posita ex his dictionib9 qꝫ ꝛ nõ. Quarto aũt queriꝫ vtrũ equipolleat eis si/ue cõuertaꝫ cum eis.. Quinto aũt queriꝫ quare hec dictio quin cõiungiꝫ semp verbo subiũctiui modi. Circa ꝓmũ obijciꝫ: quia ut dicit Prisciamus: Dis cõiunctio significat vim vel ordinẽ: ꝛ cõiunctiones significant vim quando res aliqꝫ significãt simul esse ut pius ꝛ fortis fuit eneas Ordinẽ aũt significant cõiunctiones quando cõsequentiã aliquarũ rerũ demonstrant: ut si ambulat moueꝫ. Sed hec dictio quin nõ significat res aliquas simul esse: ergo significat consecutiuã aliquaz rerũ: ergo hec cõiunctio quin significat consecutiuã. Item ad idez: hec est vera: Nõ est homo quin sit animal ꝛ in hac oratiõne significaꝫ qꝫ nõ potest esse homo ita qꝫ nõ sit animal: ergo significaꝫ qꝫ homo nõ potest esse sine animali. Sed si homo nõ potest esse sine animali: tũc animal de necessitate sequiꝫ ad hominẽ: ergo significaꝫ ibi qꝫ animal de necessitate sequiꝫ ad hominem. Sed hec cõiunctio nõ potest hoc significare nisi sit dictio cõsecutiua ꝛ sic significat cõsecutiuã: ergo hec dictio quin significat consecutiuã. Item ad idẽ dicit Prisicianus qꝫ collectiue cõiunctiones siue rõnales sunt que ꝓillationez colligunt supradicta ꝛ exemplificat de istis sicut in quin ꝛ ergo: igiꝫ de pluriba9 alijs: ergo hec cõiunctio quin est coniunctio illatiua: ſz in omni illatione intelligiꝫ consecutiua ergo in hac cõiunctione quin intelligiꝫ cõsecutiua. Sz obijcitur in contrariũ cõmuniter recipiunꝫ iste ꝓpositiões iste nõ audit lectiones quin dormiat. ille nõ comedit quin bibit ꝛ cõsimiles. sed est eis vnũ de necessitate nõ sequitur ad alterũ: ergo hec dictio quin nõ significat consecutionẽ illationis. Et dicendũ qꝫ hec dictio quin dicit cõsecutionẽ illationis. vnde hec dictio est cõsecutiua siue illatiua: ꝛ cõcedimus omnes argumentatiões ad hec. Ad illud autẽ quod obijcit in contrariũ qõ cõmuniter dicit esse vera hec ille nõ audit lectiones quin dormiat ꝛ cõsimilis. Dicendũ qꝫ duplex est consecutiua. Una est cõsequentia simplex: ut si homo est: animal est. Alia aũt est consecutiua ut nũc: ut si veneris ad me ibo tecũ: ꝛ hoc secũdo modo non oportet qꝫ vnũ de necessitate sequaꝫ ad alterum. Item videꝫ qꝫ nõ significet consecutionẽ qꝛ est collectiua siue rationalis ſm Prisciamũ: ergo significat illationẽ: ergo nõ significat consecutionẽ. Et dicendũ qꝫ omne illatũ inquantũ illatũ sequitur: ꝛ omne inferens antecedit. vnde in omni illatiõe intelligiꝫ consecutio ꝛ antecessio: ꝛ ideo hec dictio quin significat cõsecutionẽ ꝓillationẽ siue in illationez: ꝛ ita significat vnũ ꝓ alterũ siue in altero: ꝛ ideo hoc nõ est significare plura sed vnũ. Item cũ hec dictio quin sit illatiua in omni

illatione ꝙ prius intelligaꝫ anteceſſio ℭ cõſecutio: qz inferens cauſat ex ſe illationẽ ⁊ nou econuerſo: ergo hec dictio quin ꝙ prius ſignificat anteceſſionẽ ℭ conſecutionẽ. Et dicendum ꝙ hec dictio quin ꝙ prius ſignificat conſecutionẽ anteceſſionem autẽ nõ ſignificat niſi ex conſequenti: ꝓpter hoc ꝙ conſecutio nõ poteſt eſſe ſine anteceſſione. Ad illud autẽ qõ obijcit ꝙ in illatione ꝙ prius eſt anteceſſio ⁊ ꝙ poſterius conſecutio. Dicendũ ꝙ verum eſt: tamen dictiones illatiue magis ſe habent ad conſecutionẽ ℭ ad anteceſſionẽ eo ꝙ illatio reſpicit conſecutionez nõ obiectum ſiue ut terminũ ad quem ⁊ reſpicit premiſſas ut ex quib⁹ eſt ſiue ut terminũ a quo: ⁊ quia motus magis habet rationẽ ⁊ ſpeciẽ a termino ad quẽ eſt ℭ a termino a quo eſt: ideo illatio eſſentialius comparaꝫ ad illud qõ inferẽ ſiue ad ipſã concluſionẽ ℭ ad illud quod infert ſiue ad ipſas premiſſas ꝓpter hoc ꝙ concluſio eſt ut complementũ ſiue pfectiuum illationis: ⁊ ꝓpter hoc dictio quin cum ſit illatiua magis ſe habet ad conſecutionẽ ℭ ad anteceſſionẽ. Et nota ꝙ premiſſe que ad cognitionẽ ſuã ſunt cauſa efficiens cognitionis ipſius concluſionis. ſed ipſe premiſſe quo ad ſuam ſubſtantiã ſunt vno modo materialis cauſa ſubſtantie concluſionis: ⁊ alio modo quo ad ſubſtantiã ſuaz cauſa efficiens ſubſtantie cõcluſionis: qz eedem premiſſe quo ad extremitates ſuas ſunt materia ſubſtantie concluſionis. Deciditur enĩ maioꝛ extremitas a premiſſis: ⁊ etiam minoꝛ ut ex eis fiat concluſio tanℭ ex materia ſua. ſz premiſſe quo ad medium ordinatũ inter vtrãqz extremitatez ſm ſuam ſubſtantiam ſunt cauſa efficiens ſubſtantie concluſiõis ꝓpter hoc ꝙ medium eſt tota virtus premiſſarũ ꝓpter quã virtutem educitur ſubſtantia concluſionis a nõ eſſe in eſſe: ⁊ ſic patet ꝙ premiſſe ſunt vno modo materia concluſionis: ⁊ duob⁹ modis ſunt cauſa efficiens. Nota etiaz ꝙ in ſillogiſmis diſperatis: ut omnis homo eſt lapis: ⁊ omnis capra eſt homo: ergo oℳnis capra eſt lapis. ⁊ vniuerſaliter in quolibet ſillogiſmo ex falſis premiſſe nõ ſunt cauſa efficiẽs quo ad cognitionem: ſed ſunt cauſa quo ad ſubſtantiã: ⁊ etiã cauſa materialis ut dictum eſt. Circa ſecundũ obiciꝫ: ꝙ cũ hec dictio quin dicat comparationẽ vni⁹ ad alteram ſed in comparatione vni⁹ ad alterum eſt conſecutio ſimplex tñ ⁊ nõ compoſita: ergo hec dictio quin ſolum dicit conſecutiuã ſimplicẽ ſiue conſecutiuã ſimpliciter ⁊ nõ compoſitam. Quod concedimus dicentes ꝙ conſecutio ex cõſecutiuis: alia eſt ſimplex: ut ſi homo eſt animal eſt: ſicut dictũ fuit in fallacia conſequentis. Alia vo eſt compoſita ſiue plures ut illa que ſũt ſm oppoſitiões: ſicut illa que eſt in illo ſũt ecõtraria. Unde dicimus ꝙ hec dictio quin non ſignificat cõmuniter conſecutiuã ad conſecutiuã ſimplicem ⁊ ad compoſitã: ſed tñ ſignificat illam que eſt ſimplex. Duius autẽ que eſt ſimplex alia eſt conſecutiua ſiue cõſecutio ſimplex: ut dictum fuit prius alia vo ut nõ. vnde hec dictio quin nõ ſignificat conſecutiuã cõmuniter ad omnes conſecutiuas: ſed tñ ſignificat conſecutiuã ſimplicem: ⁊ ideo aliquando ut nũc. Circa tertiũ obijcitur: ꝙ ſi hec dictio quin eſt cõpoſita ex hac dictione ꝙ ⁊ ex hoc aduerbio nõ: ergo eſt cõpoſita ex nomĩe ⁊ aduerbio: ergo debet eſſe nomen vel aduerbium cum omnis dictio retineat ſignificationẽ ex ſuis componentib⁹. Et dicenduz ꝙ hec dictio quin eſt ſimplex ſicut ego credo habens de intellectu ſuo conſecutionẽ cum negatione ex natura ſue impoſitiõis: quia dicit cõmuniter ꝙ eſt compoſita ex hac dictione qõ ⁊ ex aduerbio nõ: ideo ſuſtinendo poſitionẽ illoꝝ reſpondenduz eſt aliter. Unde dicendum ꝙ hec dictio quin eſt cõiunctio: ⁊ eſt compoſita ex hoc nomine infinito quod: ⁊ ex hoc aduerbio non: quia cõiunctiones compoſite diuerſas habent compoſitiones. Quedã enim componunt ex aliis cõiunctionibus: ut atqz ſiquidẽ ⁊ cõſimiles. Alie vo componunt ex ꝓnominib⁹ ut ideo. Alie vo ex nomine ⁊ prepoſitiõe: ut quapꝛopter. Alie vo ex pluribus nominib⁹ cũ vna prepoſitione: ut ℭobrem. Alie vo ex verbis: ut videlicet ſcilicet. Alie aũt ex aduerbio electiuo: ut ℭℭ. Alie vo ex aduerbio ⁊ verbo: ut ℭuiſ. Doc etiã videtur per Priſcianũ in maiori volumine in tractatu de cõiunctione determinando de ſpecie cõiunctionis ſiue poteſtate dicit: Inueniunt nomina vel ꝓnomina vel prepoſitiones vel aduerbia que loco caſualiũ accipiũt conĩunctionũ. Ad illud autẽ qõ obijcit ꝙ dictio compoſita trahit ſignificationem a ſuis componentib⁹: ergo quin eſt nomen vel aduerbiũ. Dicendũ ꝙ nõ ſequit ꝙ ꝓpter hoc ſit nomen vel aduerbiũ ꝙ dictio compoſita multipliciter trahit ſignificationẽ a ſuis cõponentib⁹: qz aliquando ex partialib⁹ intellectibus cõponentiũ fit vnus intellectus impoſitus in eodem genere: ut magnanimus omnipotens. Aliquando aũt componẽtia ſunt diuerſoꝝ generũ: compoſitũ autẽ manet in genere alterius eoꝝ ut quiſqz. Dic eſt enim vnũ compoſitũ ex nomine ⁊ cõiunctione. Aliquando autẽ dictio compoſita eſt alterius generis ℭ vtrũqz compoſitorũ: ut quare eſt aduerbiũ compoſitũ ex duobus nominib⁹: ⁊ hoc eſt ꝓpter hoc ꝙ aliquando alterũz compoſitũ eſt cõpletiuũ ſignificationis dictionis cõpoſite: ⁊ tunc compoſitum manet in eodẽ genere cum ſuo completiuo: ut magnanimus centimanus. Aliquãdo vo intellectus dictionis cõpoſite nõ ſit ex intellectib⁹ partialib⁹ ponentiũ: ſz fit ex habitudinibus aut ex cõparationib⁹ componentiũ. vnde qz iſti duo ablatiui q̃ ⁊ re dant habitudinẽ cauſalitatis: ꝓpterea iſte ablatiuus qua eſt interrogatiuũ: ideo ex bis duab⁹ cõparationibus. ſ. ex interrogatione ⁊ cauſalitate conſtituit vnus intellectus aduerbialis p comparatiões illoꝝ duoꝝ ablatiuoꝝ ad inuicẽ: ⁊ ſic fit aduerbiũ interrogatiuũ cauſe qõ eſt quare. Et ſic dictio compoſita trahit multipliciter ſignificationẽ a ſuis componentib⁹: ⁊ ideo nõ ſequit ꝙ dictio compoſita ſemp ſit eiuſdẽ generis cuz ſuis componentibus. Similiter dico ꝙ huic nomini qõ aliquando accidit relatio: aliquando interrogatio: aliquando infinitatio. vñ ex hoc qõ eſt nomen infinitũ: ⁊ ex negatiõe conſtituit vn⁹ intellectus ordinatiuus vel cõiunctiuus plurium dictionũ vel orationũ: ⁊ ſic fit cõiunctio. Item ad idem: Nomen ſignificat ſubſtantiã: cõiunctio autẽ dicit aſſociationẽ que eſt ſm ſimul: vel que eſt ſm prius ⁊ poſterius. Dec aũt aſſociatio tam ſubiectoꝝ ℭ accidentiũ: qñ omnis ei⁹ qõ ſignificaꝫ ſiue ſit ens ſiue nõ ens: ſz ex ſubſtantia nõ põt fieri reſpectus ſiue aſſociatio p̃dicta: ergo hec dictio quin eſt compoſita ex hoc nomine infinito qõ: ⁊ ex hoc aduerbio non. Solutio aũt patet ex p̃dictis: qz compoſitio hui⁹ dictionis quin que eſt ex hoc noĩe infinito qõ: ⁊ ex hoc aduerbio nõ nõ eſt ratione ſubſtantie ſignificate p hoc nomen qõ: ſz eſt ratiõe comparatõis vel rõne infinitationis que accidit iſti ſubſtantie ſm ꝙ dictũ fuit prius de hoc aduerbio quare ⁊ de cõſimilib⁹: ut ℭobrem pridie quotidie: impotentialiter: impſentialiter ⁊ cõſimilia: ⁊ ſic aliqñ fit compoſitio ex ſignificationib⁹ componentiũ. Aliquando autẽ nõ fit ex ſignificationib⁹ compoſitionũ: ſz ex habitudinib⁹ eoꝝdẽ. Circa quartũ obijcitur ꝙ hoc nomen qõ ſignificat ſubſtantiã infinitã cum articulo ſubſtantiuo ſm Priſcianũ: qz quod apud nos idez qõ hoſtis apud grecos. Sz os eſt articulus ſubiũctiuus: ⁊ tis eſt nomen infinitũ: ſz omnis articulus ſignificat relationẽ. Nulla aũt cõiũctio ſignificat relationẽ: ergo nulla cõiũctio habet naturã articuli in ſecũdo ſecũde: ergo ad hanc cõiunctionẽ quin nõ ſequitur ꝙ nõ: ergo nõ cõuertiꝫ: qz antecedens ſemp ponit conſequens: ⁊ illa ſupponit ſemp naturã ſue cõſequentis. Et dicendũ ꝙ quin ⁊ qõ nõ conuertunt: qz antecedens ſemp ponit cõſequens qõ hic eſt dictũ: ⁊ nõ econuerſo. Cui⁹ cauſa eſt: qz quin dicit cõſequentiã inter negationes ſiue vnius negatiue ad alterã negatiuã: ut nõ currit quin moueaꝫ. ſz qõ nõ aliquãdo adiũgiꝫ affirmatiuis: ut iſte dicit tibi qõ nõ venias: qõ nõ põt facere quin. Nihil enĩ eſt dictũ: iſte dicit tibi quin venias. Aliquando adiungiꝫ negatiuis: ut iſte nõ currit qõ nõ mo

ueatur: ⁊ nō ē hō qō nō ſit animal: ⁊ hoc ſecūdo modo qō nō ⁊ quin equipollent ⁊ cōuertunt ut hec: nō eſt homo qō nō ſit animal: ergo nō eſt homo quin ſit animal: ⁊ ecōuerſo

Ad aliud autē quod obijcit dicendū q relatio ſignificata p articulū alia eſt ⁊ diuerſa a relatione ſignificata p noīa vel p ꝓnomina relatiua: qz relatio nomnis vel ꝓnominis vult q aliquid antecedens precedat: cui⁹ fiat recordatio p relationē: ut ſortes currit ⁊ ille diſputat: ⁊ ſic relatiuū nominis vel ꝓnominis nunq̄ ſtuunt ordinant cū ſuo antecedente ſed ſemp poſterius naturaliter ordinat. Relatio autē articuli eſt alterius generis quia articulus vult adiungi ſuppoſitis ponendo quandā diſcretionē circa ſuppoſitū ſicut ſyllabice adiectiones e que ponunt quandā diſcretionem circa ꝓnomina ut tu met te met. Sed in hac differūt: qz articulus nō poſtponit ſuppoſito ſicut ſyllabica adiectio ꝓnomini: imo articulus ꝓponit ſuppoſitis: ⁊ ex articulo ⁊ ſuppoſito nō fit dictio vna ſicut ex illa parte. vnde articul⁹ ſimul ſumit cum ſuppoſito. Dico ergo q articulus nihil dicit de relatione niſi in hoc q ſimul ſumit cum ſuppoſito ⁊ ſignificat diſcretionē quandā fieri circa ipſū: ⁊ quia diſcretio nō eſt nec intelligit ſine eo cuius eſt diſcretio: ideo diſcretio ſuppoſiti nō poteſt eſſe nec intelligi niſi p ſuppoſitū ⁊ ideo articulus dicit relationē ad ipſum ſuppoſitum: ⁊ ſic patet quia alia eſt relatio articuli: ⁊ alia nominis vel ꝓnominis. Q⁹ autē articulus ſimul ſumat cum ſuppoſito patet in lingua materna in qua habemus articulos q̄uis nō habeamus eos i latino: quia in ea ſemp articuli ſuppoſitis cō iunguntur: ⁊ ideo relatio reportata p articulum nō impedit compoſitionē huius cōiunctionis quin: neq̄ cōuertibilita tem eius cū hac oratione qō nō ſicut dixim⁹. Item ꝓbatio q relatio articuli alia eſt a relatione hui⁹ nominis qui ꝓut ſumitur relatiue: qz hoc nomen qui ſm q tenet infinite: ut qui tyrannū interficiet premiū accipiet: nō tenetur relatiue neq̄ dicit relationez ad aliquod antecedens. ſed adhuc habet de intellectu ſuo articulum: q articulus dicebat relationē ſuppoſiti: ergo relatio articuli ſeparat a relatiōe que eſt recordatio rei ꝑdicte: ergo relatio articuli alia eſt ⁊ diuerſa a relatione nominis vel ꝓnominis: Quod concedimus. Circa quintū obijcit ⁊ ſoluatur ſicut prius de hac dictione niſi ꝓpter quid ſemp adiungat verbo ſubiūctiui modi quando erat dictio conſecutiua. Item nota q hec cōiunctio quin ſiue hec oratio qō nō ꝓut cōuertunt dicūt conſecutionē vnius negatiue ad alteram negatiuam ꝓpter hoc q de intentione earū eſt q ponunt vnuz vniuerſaliter in altero affirmatiue: ⁊ affirmatio vnius ſequitur ad affirmationē alteri⁹: ut nō eſt homo quin ſit animal: ergo quilibet homo eſt animal. vel ſi eſt homo eſt animal. vel non ē domus quin ſit paries: ergo ſi domus eſt paries eſt. ſed cū affirmatio ſequit ad affirmationem p conſequentiā: econtrario negatio ſequit ad negationem. vnde ſi homo eſt animal: egro nō eſt homo ſi nō eſt animal: vel non eſt hō quin ſit animal. Scōm predicta queritur de hoc ſophiſmate: Tu nō potes vere negare te nō eſſe aſinū. Probatio. Te nō eſſe aſinū eſt neceſſariū: ſed tu nō potes vere negare neceſſariū: ergo tu nō potes vere negare te nō eſſe aſinū. Contra Tu nō potes vere negare te nō eſſe aſinum: ergo tu nō potes vere negare q nō ſis aſinus: ergo tu nō potes vere negare quin ſis aſinus: ergo tu es aſinus. Solutio. Prima ē duplex ſm cōmuniter loquentes. Dicunt enī q negare equipollere eſt in hac oratione. vnde vnus ſenſus eſt: tu nō potes vere negare ⁊c. id eſt tu nō potes vere negationez ꝓferre ſiue negationez hanc dicere qō idem eſt: te nō eſſe aſinum ⁊ ſic eſt falſa: quia vere tu potes dicere hanc negationē: te nō eſſe aſinum. Alius ſenſus eſt: Tu non potes vere negare te nō eſſe aſinum. i. tu nō potes vere negare huius negationē ꝓferre: quia negatio huius: te nō eſſe aſinū eſt hec: ut tu es aſinus que equipollet huic: Tu es aſinus hoc nō poteſt vere dicere ⁊ ſic eſt vera. Sed ſolutio nulla eſt: quia negare ē actus egrediens ab hac potentia actiua que eſt negatiuum ſed ſicut potentia actiua duplicez habet comparationē vnā ſcilicet ad illud a quo eſt ut ab anima: ſiue ad illud p quod ut ad ipſuz agens. Aliam vō ad illud ad quod eſt ut ad ipſū obiectum in quod tranſit: ⁊ ſimiliter actus illius potentie habet duas comparationes eaſdē ⁊ nō alias: ergo ad idem obiectuz comparat actus ad qō potentia actiua: ergo cui⁹ obiecti eſt hec potentia que eſt negatiuū eiuſdem obiecti ē iſte actus qui eſt negare. ſed ita potentia que eſt negatiuū ſemp eſt negatiuū alicuius ⁊ ab aliquo: ergo ⁊ iſte actus q eſt negare ſemp erit ipſius ꝑdicati ⁊ a ſubiecto: ergo ſemp eſt eiuſdem rationis: ergo eſt equiuocū: ergo nihil dicunt.

Item ad idem ſicut ille actus qui eſt videre nō equiuocat ad viſionem albedinis ⁊ ad viſionem nigredinis q̄uis oppoſita. Similiter negare nō equiuocat ad negandū qō libet ꝑdicatum ſiue fuerit prius affirmatū ſiue negatum: qz ſiue fuerit tale ſiue tale ſemp remouetur a ſubiecto: ergo negare nō equiuocat ad differentie negationē hanc. Tu non es aſinus: in qua negat ꝑdicatum affirmatū: ⁊ ad differentie negationē huius. Tu nō es aſinus. in qua remouet predicatū negatū: ergo nō tu nō es aſinus: ergo nihil dicūt.

Item ad idē: Ariſtoteles docet repire multiplicita tē in caſibus ut ſi ſanatiuū dicitur multipliciter de effectiuo ⁊ ꝺſeruatiuo ⁊ ꝓparatiuo: ergo ⁊ ſanare dicet multipliciter de effectiuo cōſeruatiuo ⁊ ꝓparatiuo ⁊ ſic de alijs ⁊ ecōuerſo. ſed ſi ſanare dicit multipliciter ⁊ ſanatiuū eodem modo multipliciter dicet de eiſdem: ergo ſi vnū caſuū non dicit multipliciter neq̄ reliquū. A deſtructione cōſequentis ſz negatio nō dicit multipliciter: ergo neq̄ negare a caſibus. Item ad idem ſi ſumat oratio in ſecūdo ſenſu ſic adhuc remanet ꝓbatio ⁊ ꝓbatio: ergo nō ſoluūt. Qō concedimus dicentes ꝑdictam ſolutionē nullā eſſe. Unde dicimus q prima ſimpliciter eſt vera: ſed concluſio īmediate ſequens eſt duplex ſm amphibologiam hec. ſ. tu nō potes vere negare q nō ſis aſinus: eo q hoc verbū negare habet conſtructionez ſm diuerſas habitudines cum hoc qō ſequit. ſ. q non ſis aſinus q hoc qō dico q nō ſis aſinus poteſt eſſe obiectum ſupra qō tranſit hoc verbū negare: ⁊ eſt ſenſus: Tu nō potes vere negare q nō ſis aſinus. i. tu non potes vere negare iſtud neceſſariū q nō ſis aſinus ⁊ ſic eſt vera. Alio aūt modo conſtruit cum hoc verbo negare nō ratione obiecti ſed in ratiōe finis ⁊ eſt ſenſus. Tu nō potes vere negare q nō ſis aſinus ⁊ ſic eſt falſa: qz ſiue neges te eſſe irrationale ſiue neges te eſſe bzutū: ex hoc nō ſequit q nō ſis aſinus: ⁊ ſic ē ibi amphibologia ex diuerſitate rōnis conſtruendi vnum cum altero. Sed ad illud argumentū qō ſequit. ſ. Tu nō potes vere negare q nō ſis aſinus: ergo tu nō potes vere negare quin ſis aſinus: poteſt dici q nō ſequit: quia qō nō ⁊ quin nō cōuertunt vniuerſaliter ut dictū eſt prius: niſi ſm q dicūt conſecutionē. Sed ego dico hanc concluſionē. ſ. tu nō potes vere negare quin ſis aſinus eſſe duplicē ſicut prima ꝑdictam ⁊ eadem duplicitate. vnde ſm q quin ⁊ quod non dicunt conſequentiā ⁊ conuertunt in ratione finis ſic bene ſequit: Tu nō potes vere negare q nō ſis aſin⁹: ergo quin ſis aſinus: ergo tu es aſinus. ſed ille ſūt falſe ſicut dictū eſt: ⁊ ex falſis ſequit falſum: ⁊ nō ſequit ad primā illo modo ſicut dictū eſt. Si aūt fiat conſtructio in ratione obiecti tunc vere ſūt ille due ſequentes cōcluſiones ſicut dictū eſt ſicut ⁊ prima. Sed vltimū argumentū nō valet hoc. ſ. tu nō potes vere negare quin ſis aſinus: ergo tu es aſinus: ⁊ hoc modo nulla ē habitudo ſicut neq̄ hic. tu nō potes vere negare hominē eſſe aſinuz: ergo homo eſt aſinus imo potius ſequit oppoſitum: ergo homo nō eſt aſinus: ⁊ ſimilit in ꝓpoſito: quia hominē eſſe aſinum eſt obiectuz actus ipſius negare ſimiliter quin ſis aſinus eſt obiectum ipſius negare illo ſenſu vnde debet infeerre oppoſitum eius qō infert ſolutio: ergo tu nō es aſinus. Item ꝓbatio q prima eſt falſa: qz hec eſt vera: tu nō potes vere enūciare te eſſe aſinū: ergo

tu nō potes vere negare te esse asinū a genere: qz vere enunciare cōmune est ad vere negare ⁊ ad vere affirmare. Sz si tu nō potes vere negare te esse asinū: ergo vere potes negare eius oppositū. ſ. te esse asinū: ergo hec est vera: tu potes vere negare te nō esse asinū: ergo ei⁹ contradictoria est falsa hec. ſ. tu nō potes vere negare te nō esse asinū. sed hec ē prima: ergo hec falsa. Solutio. prima est vera simpliciter: ⁊ ratio sua peccat in p̄ma illatione: neq; est ibi locus a genere: qz q̄uis vere enūciare cōmune sit ad vere negare ⁊ ad vere affirmare. tū vere enūciare te esse asinū nō est cōmune: qz te esse asinū est affirmatiua eo q⁹ enunciare contrabit̄ p obiectū. vnde sicut nullū est argumentū: tu nō potes vere affirmare te esse asinū: ergo tu nō potes vere negare illud idem neq; est ibi aliqna apparētia: qz oppositum deberes inferre. Similiter in ꝓposito nulluz est argumentū neq; aliqua apparentia inferendo sic tu nō potes vere enunciare te esse asinū: ergo tu nō potes vere negare te esse asinū. Q⁹ aūt enūciare contrabat̄ p obiectū ad affirmare: patet: qz actus ouppliciter contrabit̄. Uno enī modo p differentias sumptas a pte agentis. Alio aūt modo p differentias sumptas a pte obiecti: ut sentire visu idē ē qđ videre. sentire auditu idē ē qđ audire. ⁊ sentire gustu idez est qđ gustare: ⁊ sic de alijs: ergo contrabit̄ actus p differentias sūptas a pte agentis. A parte vo obiecti contrabit̄ sic: Sentire colozatū idē est qđ videre. sentire vo sonū idē est qđ audire: ⁊ sic de alijs: ergo contrabit̄ a pte obiecti: ergo oīs actus habens obiectū ouppliciter contrabit̄ ut dictū est: ergo enūciare dupliciter cōtrabit̄: qz enūciare affirmationē idē ē qđ affirmare. ⁊ enūciare negationē idē est qđ negare: ⁊ sic ille due differentie sūt sumpte a parte agentis. Item enūciare hominē esse animal idē est qđ affirmare ipsū ⁊ enūciare hoiez nō esse lapidem idē est qđ negare ipsum esse lapidē: ⁊ est illa cōtractio facta a parte obiecti. Item querit̄ de hoc sophismate: in illo tempoze aliquid est verū quin ipsū sit necessariū. Probatio. In illo tpe deum esse verū ⁊ ipsum est necessariū: ergo in quolibet tempe ℞ aliquid est verū ⁊ ipsum est necessariū: ergo in quolibet tempoze te ſedere est verū ⁊ ipsū est necessariū: quod falsū est. Solutio. Prima simpliciter ē falsa: qz sensus est: In illo tēpoze aliquid est verū si nō necessariū: hec aūt falsa: qz ad antecedens nō sequit̄ cōsequens eo q⁹ ad negationē speciei nō sequit̄ negatio generis. necessitas aūt est species veritatis. Probatio aūt peccat ſm consequens: qz bene sequit̄: in illo tempoze deū esse verum quin ipsum sit necessariū: ⁊ ecōuerso: si deū esse nō est necessariū in illo tempoze verū est. vnde vera est ista ꝓbatio quā primo sumit. ſ. hec in illo tempoze deū esse verum quin ipsum sit necessariū: qz in eoo veritas conuertit̄ cum sua necessitate: ſz in alijs veritas ⁊ necessitas nō cōuertunt̄: ſz veritas est in plurib⁹ q̄ necessitas. vnde est incōueniēs ab inferiori ad superius negando: sicut hic: in nullo tempoze est homo q̄n sit risibile: ergo in nullo tempoze est aīal quin sit risibile.

De dictione quanto.

Missis dubitationib⁹ que incidunt circa hanc dictionē quanto videnda est multiplicitas eius. Sciendum ergo q⁹ hec dictio quanto aliqñ tenet̄ interrogatiue ut quāto pfecisti bodie: cui rñdet̄ multū vl̄ parū ſm cognitionē istaz rerū. Aliqñ aūt tenet̄ relatiue: ut tāto pfeci bodie in hac lectione: quanto tu in eadem. Aliqñ aūt tenet̄ infinite: ut quanto voluerunt, tanto pficiam. ⁊ nullo istoz modoz tendimus hic de hac dictione quanto. Alio aūt modo hec dictio quanto dicit causam ut quanto calor intensior est tanto fortius calefacit. Nota ergo q⁹ hec dictio quanto aliqñ dicit causaz efficientē ut in p̄dicto exemplo. calor enī est causa efficiens calefaciendi ut calor intensior intensius calefacit. Aliqñ aūt dicit causā materialē: ut quanto copus citius fit organicū tanto citius recipit aīam Aliquando dicit causā formalē: ut quanto aīa citius est infusa tanto corp⁹ organicū est pfectū. Alia enī intellectiua infusione fit: ⁊ in creando infundit̄ ⁊ infundēdo creat̄. Aliqñ aūt dicit causaz finalē ut quāto premiū maius est tanto labor facili⁹ tolerat̄. Scōm p̄dicta querit̄ de h⁹ sophisma te: Quāto magis addiscis tanto min⁹ scis: posito q⁹ tu addiscas duo enūciabilia ut boiem esse aīal ⁊ aliqđ esse ⁊ scias vnū ut boiem esse grāmaticū inde sic quāto illud qđ tu addiscis est maius eo qđ tu scis: tanto illud qđ tu scis ē min⁹ eo qđ addiscis: ergo quāto magis addiscis tanto min⁹ scis Contra: Quāto magis addiscis tanto magis augmentat̄ scia tua in te: p locū a causa efficiente. Sz quāto magis augmentat̄ scia in te tanto magis scis: iterū a causa efficiente q̄ quanto magis addiscis tanto magis scis: nō ergo min⁹. Solutio. p̄ma simplex est falsa: qz hec dictio quanto significat in p̄ma q⁹ magis addiscere est cā efficiēs sciēdi min⁹ qđ est ipossibile: cū sit cā, prima efficiēs sui oppositi. ſ. sciēdi magis: qz eadē causa ,prima nō p̄t eē oppositoz: q̄uis remota possit esse ut est in secūdo phisicoz̄: sicut est nauta causa efficiēs salutis nauis ⁊ euersiōis ei⁹: ſz qz nauta p sui p̄sentiā est causa ,prima salutis nauis ⁊ p sui absentiā est cā prima euersiōis: ⁊ ip̄robatio bñ tenet. ſz ꝓbatio peccat ſm figuram dictionis ,pcedēdo ab vna specie hui⁹ p̄dicamēti qđ est relatio ad alterā speciē eiusdē: qz magis ⁊ minus dicūt relatiōes causatas a quantitatib⁹. magis vo ⁊ min⁹ dicūt relatiōes causatas a qualitatib⁹. vñ sicut figura dictionis fit mutādo modū q̄litatis in modū quātitatis ut quantū vel quot in quale vel ecōuerso. similiter fit figura dictiōis ,pcedēdo a relatiōe causata a quātitate ad relationē causata a q̄litate vel ecōuerso. Itē querit̄ de hoc sophismate: Quāto aliqđ mai⁹ est tanto mai⁹ videt̄. Probatio. Quāto aliqđ mai⁹ est tanto a remotiori videt̄: ſz quāto a remotiori videt̄ tanto min⁹ videt̄: g̃ a p̄mo: quāto aliqđ maius est tanto min⁹ videt̄. Contra: ibi significat̄ esse causa p̄dicati qđ nō est causa: g̃ locutio est ipossibilis. Solutio. p̄ma simplicit̄ est falsa: qz esse mai⁹ nō est causa ei⁹ qđ est min⁹ videri neq; etiā est causa ei⁹ qđ est magis videri: qz ad ipsū videri ⁊ ad ipsū videri exigit̄ visus tanq̄ virtus ⁊ exigit̄ colozatū tanq̄ obiectū: ⁊ exigit̄ modū a pte subiecti: ⁊ exigit̄ mediū qđ est aer vel aqua. videm⁹ enī mediante aere ⁊ mediante aq̄ ⁊ cū bis exigit̄ etiā distantia debita q⁹ si minima fuerit distantia nō videbit̄ visibile: ut si ponat̄ visibile supra visū siue supra oculū. Aut si etiā fuerit distantia maxima nō poterit res videri ⁊ ideo necessario exigit̄ distantia debita: ⁊ hec quinq; aggregata sūt causa efficiēs eius qđ est videre ⁊ videri: qz p virtutē visiuam supponimus oz̄ganū siue instrumentū videndi. vnde maius nō est causa qđ est videre neq; eius qđ est videri. Ad ꝓbationem aūt soluendā p interemptionē: quia hec est falsa. Quanto aliquid maius est tanto a remotiori videt̄: qz ut est in libro de visu vnūqđq; visoz̄ habz ſpaciū quo facto nō ampli⁹ videbit̄ i. vnūqđq; visibile est elongabile in tanta distantia vltra debitū: in q̄ distantia si ponat̄ nō ampli⁹ videbit̄. vñ hec ē falsa. Quāto aliqđ maius est tanto a remotiori videt̄.

De dictione q̄.

Lures aūt dubitatiōes incidunt circa hāc dictionem: Quaz p̄ma est de distinctione ipsius. Secūda qualiter ip̄ortat comparationē. Tertia que sit comparatio ipsius ad nomen cōparatiui gradus. Quarta que sit cōparatio eius ad ntiū sequentē: ut sortes est fortior q̄ plato. Quinta vo ,ppter quid sequit̄ ntūs qñ hec dictio q̄ adiungit̄ cōparatiuo. Sexta questio est ,ppter quid cōparatiuus aliqñ cōstruit̄ cū ablatiuo: aliqñ cū ntō interpōito q̄.

Circa primū ergo nota q⁹ hec dictio q̄ aliqñ est aduerbiū similitudinis: ut iste fecit hoc tanq̄ prudens: ⁊ tam iste q̄ ille currit. Aliqñ est aduerbiū cōparandi: ut sortes ē fortior q̄ plato. Aliqñ est aduerbiū admirandi: ut q̄ felix: q̄ p̄clara: ⁊ q̄ bonus deus isr̄l. ⁊ aliqñ etiā indignandi: ut q̄

turpefactū: ꝛ ꝯ ebhoiabile scelus. Preter hec etiā est diuīctio electiua: que sic diffinit a Prīs. Coniūctio electiua est qñ diuersis ꝓpositis aliqd ex eis nos eligere ostendim⁹: ut diues eē mallem ꝯ paup: diuite ꝛ paupe positis eligit se eē diuitē relinquēdo alterū: Et hic silr: Bonū ē ofitere in oño ofitere in boīe: h dictio ꝯ est diūctio electiua: ꝛ sic pz multiplicitas hui⁹ dictiōis ꝯ. Circa secūdū nota ꝙ ad cōparationē quinq; exigūtur. Unū est qō compar. Aliud in quo est compar: siue in quo est cōparatio. Tertiū aūt est excessus in eo in quo est compatio. Quartū vo est illud cui compar. Quintū vo est respectus medius medi⁹ inter compatiuū: ꝛ illud cui compar. vbi gra: qū dico soztes est fortioz ꝯ plato: soztes est illud qō compar: ꝛ fortioz dicit fortitudinē in qua est compatio: ꝛ etiā excessum illius fortitudinis: quia soztes habz fortitudinē: ꝛ etiam habet eam in excessu respectu platonis. plato enī ē illud cui compar: vnde hoc aduerbiū ꝯ nihil habz de cōparatione nisi predictū respectū.

Nota etiā ꝙ aliqñ in cōparatione sextū ponit qō ē mēsura ipsius excessus: ꝛ tunc compatiuus gradus ostruit cū duplici ablatiuo: ut soztes est maioz platone vno pede. uel ostruit cū vno ablatiuo ꝛ cū noiatiuo interposita ꝯ: ut soztes est maioz ꝯ plato vno pede: ꝛ sic dixim⁹ ꝙ soztes est excedēs: siue ꝙ compar. ꝛ istud compatiuū maioz dicit illud in quo excedit siue in quo est compatio: ꝛ etiā excessū ipi⁹ maioritat: ꝛ plato dicit qō excedit siue cui compar. ꝛ hoc aduerbiū ꝯ dicit respectū mediū ut diximus inter excedēs ꝛ illud quod excedit: siue illud cui compar. ꝛ ille ablatiuus vno pede dicit quantus est excessus maioritatis in soztе respectu platonis: ꝛ illa dicit mensurā ipsius excessus. Quotienscūq; volum⁹ significare compationē siue mensurā excessus predicta quinq; sufficiūt. pz ergo ꝙ hoc aduerbium ꝯ importat compationē in hoc ꝙ dicit respectū mediū inē excessum siue compatū: ꝛ illud qō excedit a compaeuo ut diximus. Circa tertiū vo nota ꝙ hoc aduerbiū ꝯ habet rationē cū noiatiuo sequēte in respectu ad compatiuū: qz omne compatiuū dicit excessum respectu alicui⁹ termini: siue respectu ei⁹ qō excedit: ꝛ noiatiuus nō pōt eē termin⁹ illi⁹ excessus: nisi mediante hoc aduerbio ꝯ. Circa qrtū nota ꝙ hoc aduerbiū ꝯ est rō: p quā rationē noiatiuus terminat respectū compatiui ꝙ noiatiuus sm se nō potuit terminare respectū comparatiui. vñ noiatiuus habet rationē termini p hoc aduerbiū: vñ hoc aduerbium ꝯ est rō inqntū noiatiuus est termin⁹ compatiui ad ipm noiatiuū: ut rō ei⁹ id est inquantū terminat respectū compatiui. Circa qntū nota ꝙ si substantia sumit ut agens in noiatiuo: in obliqs aūt sumit ut patiens: qz noiatiuus dicit modū agentis. obliqui vo dicūt modū patientis. ꝛ qz hec dictio ꝯ facit illud qō excedit retorqueri ad aliū actum: ꝛ alius actus semp ē in aliquo agente siue ab aliquo quod habet modū agētis: modus aūt agentis est ut nominatiuo ut diximus. ꝛ iō qñ hoc aduerbiū qñ adiūgit compatiuo oportet ꝙ sequatur noiatiuus qui compar. ad actū aliū: ut soz. est fortioz ꝯ plato. Circa sextū nota illud qō excedit ꝙ compatiuū duobus modis potest significari: Quia vno modo inquantū excedit solū. Alio autē modo inquantū excedit ꝛ ordinat ad aliū actum. Si aūt sumat solū inquantū est res excessa ab ipso compatiuo siue p ipm compatiuū: sic stat in rōne ei⁹ a quo remouet excessus qui significatur p compationē. Excessus enī est in ipso compatiuo respectu rei excesse: ꝛ nō ē in re excessa: ꝛ auferē ab ea: ꝛ sic res excessa stat io rōne ei⁹ ut a quo aliqd auferē: sed compatio ista ꝯ est repta solū in ablatiuo. ꝛ ideo qñ significat res excessa inquantū excessa solū tūc oportet ꝙ ponat in ablatiuo: ꝛ iō compatiuus isto modo semp ostruit cū ablatiuo. Qñ aūt res excessa significatur inquantū est excessa: ꝛ etiam inquantū compatur ad aliū actum: quia cōparatio ad aliū actum: aduenit supra cōparationē primā. ſ. inquantū est excessa: ideo cōparatio ad aliū actum ꝛ quasi completiua prime cōparationis: ꝛ ideo ordinat rem excessam ad aliū actum. ꝛ quia actus ut diximus est ab aliquo qō stat sub modo agentis: ꝛ ideo sequit noiatiuus. ꝛ hoc modo compatiuus semp ostruit cū noiatiuo interposita ꝯ. ꝛ sic pz ꝓpter quid compatiuus aliqñ ostruit cū ablatiuo. Aliqñ vo cū noiatiuo interposita ꝯ: ꝛ pz etiā qñ debet compatū cōstrui cū vno: ꝛ qñ cū altero: pz etiā ꝙ compatiuus debet ostrui cū duplici ablatiuo uel cū vno ꝛ cū noiatiuo interposita qñ. Scōm p̄dicta qrit de hoc sophismate: Impossibile est te scire plura ꝯ scis. Probatio: hec est impossibilis: tu scis plura ꝯ scis: ergo ei⁹ dictū est impossibile: ergo hec est vera: impossibile est te scire plura ꝯ scis. Contra: tu potes addiscere plura ꝯ scis: ergo tu potes scire plura ꝯ scis: ergo hec est falsa: impossibile ē te scire plura ꝯ scis. Sol. prima duplex: Quia sicut possibile dicit relationē: quia oīs potentia est eoz que sunt ad aliquid sm Aristo. Silr impossibile dicit relationē: qz impotentia priuat potentiā ab aliquo ꝛ respectu alicuius actus sicut possibile ponit potentiā in aliquo ꝛ respectu alicuius qz respectu ipsius actus essentialis: uel respectu forme completiue: uł respectu actus actus accidentalis: ut respectu cōparationis egredientis ab ipsa forma: qz agere est forme. Dico ergo ꝙ prima est duplex eo ꝙ hec dictio impossibile potest ponere relationē suam in re accusatiui casus: ꝛ sic prima est falsa. ꝛ est sensus: tu nō potes scire plura ꝯ scis. Uel potest ponere relationē suam supra totū dictū: ꝛ sic prima est vera. et est sensus: te scire plura ꝯ scis est impossibile: quia in nullo tempore scies plura ꝯ in eodem scies. Itē queritur de hoc sophismate: impossibile est aliud ꝯ asinū genuisse te. Probatio: hominē esse asinum est impossibile et aliud ꝯ asinū genuisse te est impossibile: ergo impossibile est aliud qñ asinū genuisse te. Cōtra: impossibile est aliud qñ aliud genuisse te: ergo asinus genuit te. Solutio: prima duplex: eo hoc relatiuū diuersitat. ſ. aliud potest referri ad terminum asinum: ꝛ sic hoc relatiuū aliud est accusatiui casus: ꝛ est sensus impossibile est aliquem ab asino genuisse te: et sic est falsa: uel hoc relatiuū aliud potest referre totum dictum. ſ. alium genuisse te: ꝛ tunc hoc relatiuū aliud est nominatiui casus. ꝛ est sensus impossibile est aliud ꝯ asinum genuisse te id est aliud est impossibile ꝯ hoc impossibile quod est asinum genuisse te: ut hominem esse lapidem est impossibile aliud ab illo impossibili scilicz asinum genuisse te: et sic est vera.

De dictione Quicquid.

q Uia hec dictio quicquid: vno modo importat distributionem quo ad hoc de ipa est determinatum in distributōnibus: sed quo ad hoc ꝙ importat in se consecutionem cum distributione: debet determinari de ipa in sincathegoreumatibus. Circa hanc ergo dictionē quicqd: Primo queritur quid significet. Secundo vtrū sit dictio equiuoca uel nō. Tertio vtrū importat relationem uel non. Circa primū nota ꝙ quatuoz sunt de intellectu huius dictionis quicqd: siue de sua significatione: vnum est distributio: alterum vero est materia distributōnis sue: quia sicut hec dictio quilibet habet in se distributionem ꝛ rem distributam per suam significationem: similiter quicquid. tertiū autē consecutio. quartus vero est disiunctio: quia quum dicitur: quicquid currit mouetur: sensus est: siue hic currat mouetur: siue illud: ꝛ sic est ibi consecutiua ꝛ distributio. ꝛ ita quattuoz sunt de significatione huius dictionis quicquid. Circa secundū vo ꝙ ꝯ intelligātur diuersa in significatione huius dictiōis quicqd: non tñ est equoca: qz significat in suo subiecto siue in re distributa: ꝛ mediante ꝯsecutōe disiunctionē. ꝛ ꝓpter hoc semper redditur ei verbū quod est antecedens: ꝛ aliud quod est consequens: ut quicquid currit mouetur.

Circa tertiū obijcitur quia sensus istius: quicquid currit mouetur: est ille: Omne quod currit mouetur: ꝫ hec est relatio: ergo in prima est relatio: ergo hec dictio quicquid importat relationē. Et dicendū ꝙ hec dictio quicqd nō importat relationē: nec est dictio relatiua: sed est nomē distributiuū infinitum significans illud quod diximus: ꝛ cōponitur per generationē huius dictionis quid ſm ꝙ hoc nomen quid simpliciter est infinitū: ꝛ nō ſm ꝙ est interrogatiuū uel relatiuū. Argumentū autē peccat ſm accidens: quia nō oportet ꝙ ſi in vno conuertibiliū intelligit relatio ꝙ in altero intelligatur. Verbi gra: ille due conuertūtur: homo asinus currit: ꝛ homo qui est albus currit: ꝛ tamē in vno intelligitur relatio: in altero vō nō. Scōm vō predicta ꝙritur de hoc sophisinate: Quicqd sciuit deus scit. Probatio: Deus sciuit omnia ꝛ nihil oblitus est: ergo quicqd deꝰ sciuit scit. Contra: Quicquid deus sciuit scit: sed sciuit te nasciturū: ergo scit te esse nasciturū: ergo tu es nasciturus. Solutio: Prima simplex est vera: quia sciētia cause prime semp est eadem: neqꝫ recipit in se transmutationē vnde de rebus omnibus scientiā habet imutabilem: ꝛ ideo de rebus corruptibilibus scientiā habet impmutabilē. Cuius causa est Omne cognoscens cognoscit ſm modū suū: ꝛ ſm virtutem sue cognitionis: ꝛ non ſm modū cogniti. vnde quia virtus cognoscitiua cause prime nō dependet a rebus: sed dependet ab ipsa tanqꝫ a sua causa. cognitio autē nostra dependet a rebus cogniſ ꝛ perficitur ab eis: ideo est ꝙ nostra cognitio ꝛ scientia est permutabil ſm rerū permutationē. Scientia vō cause prime non est permutabilis ſm permutationē rerum: Improbatio aūt peccat ſm figurā dictionis ex communicatione predicamēti: quia mutatur quid in quando. Dec autē distributio quicqd dicit quid nasciturus: aut dicit quando: ꝛ sic mutatur quid in quādo assumendo nasciturū sub eo quod est quicqd. Est etiam sophisma accidētis quia quid ꝛ quādo possunt accipi vno mō inquantū significat per dictionē id est per sermonē: ꝛ sic peccatū est in eis ſm figurā dictionis pp̄ter principiū motiuū quod est in dictōne. Alio autē modo possunt sumi quid ꝛ quando. ſ. a parte rei siue modus significandi rem circumspectiuo seruonis: ꝛ sic error in eis facit sophisma accidentis ꝓpter p̄n cipiū motiuū in re. vniuersaliter enī dico ꝙ vbicūqꝫ est figura dictionis semp est ibi sophisma accidentis: ꝛ nō econuerso: sed hoc est per causas diuersas: sicut tetigimus: quia modi rerū predicabiliū sunt diuersi. ꝛ si accipiantur inquātum per dictionem significantur: sic fit figura dictōnis. Si autem illi modi accipiātur a parte rei siue ut sunt modi rerum circūscriptiuo sermone: sic fit accidens in eis: quia primo modo est principium motiuū in dictōne. Secundo vero modo in re.

De incipit ꝛ desinit.

a Quibus depēdet cognitio rei prioza sunt re: sed cognitio horum verborū incipit ꝛ desinit depēdet a rebus permanētibus ꝛ successiuis quia ſi hec verba adiunguntur rebus permanentibus ꝛ successiuis habent ſm hec diuersas rationes: ꝛ ideo dicturi de his verbis incipit ꝛ desinit. Primo queremus que differētia est successiuorū ꝛ permanentiū. Secūdo que sunt res horum verborū incipit ꝛ desinit cū rebus pmanentibus ꝛ successiuis. Tertio vtrum motus incipiat uel desinat: ꝛ qualiter ꝛ quid sit motus. Quarto vtrū tēpus incipiat uel desinat: ꝛ quid sit tempus: ꝛ cuiꝰ mensura: ꝛ in quo sit ut in subiecto. Quinto vtrū potentia incipiat uel desinat: ꝛ quot modis dicitur potentia. Sexto aūt vtrū termini habeant differentē suppositionē cum his verbis a parte post ꝛ cū aliis verbis. Circa primū sic obijcitur qū successiua nō habeant esse nisi a permanētibus: ergo nō habebunt rationē siue diffinitōem nisi ab eis: quia a quo est esse ꝛ ratio: ergo ratio successiuoꝝ nō differt a rōne pmanentiū: sed quorū rationes nō sunt differētes nec ipsa sunt differētia: ergo successiua ꝛ permanētia nō differunt. Et dicendū ut tactū est ꝙ rerū alie sunt pmanentes alie successiue: ꝛ differūt a se inuicē multipliciter. Prima differentia est ꝙ res permanentes dicūtur quarū ee ē totū simul: ut sunt homo lapis lignū aer terra. Res autē successiue dicuntur quarū esse nō est totū simul: sed est in successiōe: unt sunt tempus ꝛ motus. Secūda autē differētia est ꝙ partes permanētiā simul sunt oēs ut partes hoīs lapidis ꝛ aeris: ꝛ nō est vna post alterā. sed ptes successiuorū nō sunt simul oēs sed est vna post alterā successiue: ut partes motus ꝛ partes tpis: qꝛ post vnam partē motus sequit altera: ꝛ nō sūt due ptes eiusdē motus simul: neqꝫ due ptes tpis sunt simul: sed vna ē post alterā successiue. impossibile enī est plura tpa sit esse. Tertia vō differētia est ꝙ pmanētia prioza natura sūt successiui: ꝛ successiua natura sunt posteriora: ꝛ qū sint causa successiuorū. Quarta differētia est qꝛ res pmanētes sunt in se terminate quecūqꝫ habēt terminos: sed res successiue nō habent terminos in se ut motus qui terminat ad res pmanētes ut alteratio ad qualitatē. Augmentū ꝛ diminutio ad quantitatē: ꝛ sic de aliis. Quinta differētia ē ꝙ res pmanentes sunt in sui p̄ncipio ꝛ in sui fine: ut pz in substantia ꝛ in accidentibꝰ pmanētibus: ut in lapide: ꝛ in albedine ꝛ nigredine. Res vō successiue oū fiūt sūt. motꝰ aūt in tpe in successiōe. mutatio vō subito ꝛ instāti: res vō successiue neqꝫ sūt i sui p̄ncipio neqꝫ in sui fine: ut postea patebit de motu.

Circa secūdū obijcitur qꝛ qū motus habeat rōnez a suis terminis cuius magꝫ a termino ad quē cuius a termino a quo quia motus fere omnes diffiniunt per terminū ad quē natura: ut dealbatio est motus ad albedinem: denigratio est motus ad nigredinē: augmentū vō est motus ad maiorem quantitatē: generatio vō est motus ad substantiā. ꝛ sic oēs motus diffiniunt p terminū finalem p̄eter corruptionē q̄ diffinit p terminū a quo qꝛ corruptio est mutatio a substātia: ergo oīs motus habz rationē a suis terminis cuius magis a termino ad quē cuius a termino a quo: ergo tū incipit ꝛ desinit dicunt motū uel modū motꝰ respectu termini a quo uel respectu termini ad quē: tunc oportet ꝙ si termini sunt specie differētes ꝙ rationes horum verborū incipit ꝛ desinit sint spē differentes si talibus terminis adiūgant: ꝫ successiua ꝛ pmanētia sunt specie differētia: ergo hoc vbū desinit si adiungit permanētibꝰ ꝛ successiuis habebit ſm has rōnes specie differētes: ꝛ sil̄r hoc verbū incipit: Quod cōcedimus dicētes ꝙ ratio huiꝰ verbi incipit cū rebus pmanētibus est ista. ſ. est ꝛ ante nō fuit: ut incipit esse albus: est albus: ꝛ ante hoc nō fuit albus. Unde hoc modo hoc verbuz incipit dicit positionē p̄ntis cū p̄uatione p̄teriti: uel etiā sic incipit: Nūc primo est: Cū rebus aūt successiuis exponitur sic: nō primo est uel sic non est: sed post hoc erit: ut incipit moueri nō mouetur: sed post hoc mouebitur: tunc priuat p̄esens ꝛ ponit futurū. Sed hoc verbū desinit in rebus permanētibus exponitur sic: Nunc vltimo est: uel sic est: ꝛ de cetero non erit: ut desinit esse albus: nunc vltimo est albus: sic est albus: ut de cetero non erit albus: ꝛ sic ponit p̄esens ꝛ priuat futurū. Cū rebus autē successiuis exponit sic: Nunc vltimo fuit: uel sic nō est: sed ante hoc fuit: ut desinit currere: nō currit: sed ante hoc currit: ꝛ sic priuat p̄esens et ponit p̄teritū. Item queritur quū diuersa tempora intelligūtur per ista verba incipit ꝛ desinit vtrum intelligantur ibi equaliter: uel vnuz per prius ꝛ alterū per posterius: Et dicens ꝙ ista verba incipit ꝛ desinit dicunt inceptiones ꝛ desinitōnes rerum: sed inceptiones non sunt nisi in terminis rerū initialibus ꝛ finalibus: sed vltra terminū finalem nihil est de re: neqꝫ ante terminū initialez est aliquid de re: eo ꝙ tota res infra suos terminos cōtinetur: ideo est ꝙ qū hoc verbū desinit dicat terminū finalem rei p̄ priꝰ dat intelligē pns ꝛ osequit p̄uatio futuri eo ꝙ vltra terminū finalē rei nihil est de re: ꝛ loquor in pmanentibꝰ: vnde ꝝ mō ista expositio: nūc vltio ē rectior cuius ista: est ꝛ de cetero nō erit.

Cū successiuis aūt hec rectio nunc vltimo fuit q̄ ista: non est: sed ante fuit. vnde p̄ius ponit ibi p̄teritū terminatū ad p̄s̄ & cōsequit̄ p̄uatio p̄ītis. Sed p̄ hoc verbū incipit adiunctū p̄manētib⁹ p̄ius datur intelligi p̄s̄ & cōsequit̄ p̄uatio p̄teriti: q̄ res p̄manētes sūt in sui p̄ncipio: & añ ip̄m nihil est de his. vnde hoc modo recti⁹ exponit sic est q̄ sic est: & ante hoc nō fuit. Sed cū successiuis p̄ius intelligit̄ posito futuri terminati ad p̄s̄: & p̄ posteri⁹ p̄uatio p̄ītis: propt̄ hoc q̄ res successiue nō sunt in sui p̄ncipio, ſz post p̄ncipia. Et nota q̄ hoc verbū incipit nō propter hoc est diuersōrū tēpor̄: Quia tps dr̄ dupliciter. Uno enī modo tps est mensura p̄imi motus: uel mot⁹ p̄imi mobil̄: & est spēs q̄ntitatis ⁊tinue: ⁊ sic est tps fm veritatē tpis: & tps isto mō nō accidit v̄bo: & sic dāt̄ intelligi diuersa tpa p̄ ista v̄ba incipit & desinit: ſz nō a pte ꝺsignificatiōis eor̄: ſz a pte termino rū suor̄ significationū p̄incipaliū: quiquidē sūt cause q̄re est inceptio uel desinitio. Alio aūt modo tps dr̄ nō mensura p̄imi motus neq; tps fm veritatē tpis: ſz dr̄ modus tpis. et ſ modo tps accidit v̄bo: & sic incipit & desinit sunt p̄ſ tpis & sic intelligunt̄ in eis diuersa tpa a pte ꝺsignificatōis p̄incipalis: & intelligitur in eis vnū solū tps a pte ꝺsignificatōis. Et p̄dicta distinctio tpis est silis distinctōe gn̄is: q̄ sil̄r genus dr̄ dupl̄r. Uno enī modo gen⁹ dr̄ fm veritatē gn̄is: & ſ modo nō sunt duo gn̄a repta in natura rerū. ſ. masculinū & femininū: & hoc modo gen⁹ est tm̄ in aīalib⁹ ut in viris & feminis. Alio aūt modo gen⁹ dr̄ modus generis: & sic reperitur gen⁹ in rebus insensibilib⁹: & dicit̄ lapis masculini generis: & petra feminini. vñ sicut genus dicit̄ vno modo veritas generis: & alio modo modus generis: Sil̄r tps dicit̄ vno modo veritas tpis: & sic nō accidit verbo. Circa tertium obijcit̄ quia vult Aristo. q̄ si aliquis mouetur mouebitur & mouebat̄: sed si mouebit̄ sumus in illo futuro: tūc verū est dicere: quoniā mouetur: ergo iterū mouebitur et mouebatur: illud iterū futuri accipiatur: ergo iterū mouet̄ in alio futuro: & verū erit dicere quoniā mouetur: & sic contingit moueri in infinitū: ergo motus non potest desinere. Eodē autē modo probat̄ q̄ nō potest incipere: q̄ si mouet̄ mouebit̄ & mouebat̄: ſz si mouebatur finus in illo p̄terito: & iterū erit dicere in illo p̄terito q̄ mouetur: ergo mouebatur p̄ius in alio p̄terito: & si iterū illud p̄teritū accipiatur: verū est in illo dicere quoniā mouetur in alio p̄ori p̄terito: & sic cōtingit abire in infinitū a parte ante sicut a parte post: siue a parte p̄teriti sicut a parte futuri: sed impossibile est abire in infinitū: quia infinita nō possunt p̄ transiri: ergo impossibile est q̄ motus incipiat: & sic motus incipe nec desinere. Et sicut obijcitur de motu sic obijci potest de cursu q̄ nō possit incipe utq; desinere: quia sicut ēs currit & curret: & inde ut p̄ius. Eodē autē modo pōt obijci de quolibz alio successiuo q̄ nō possit incipere neq; desinere. Et dicendū q̄ motui rerū inferiorū & cuilibet successiuo debetur p̄incipiū & finis: ut patet in motu alteratōis qui est ab vno termino in alterū ut ab vna qualitate cōtraria in alterā uel in mediam: & augmentū ab vna quantitate ad alterā: & motus fm locū ab vno loco in alterū: & sic oēs motus inferiores incipiunt & desinūt. Ad illud autē quod obijcit de infinitatione motus dicendū q̄ infinitū p̄prie dicitur tripliciter. ſ. diuisione: ut linea dicitur infinita diuisione & quodlibet continuū. omne enī continuū diuisibile est in infinitū. Alio autē modo dicitur infinitū appositione ut numerus. omnis enī numerus augmētalis est in infinitū. Tertio autē modo dicitur infinitū vtroq; modo: ut motus & tempus vtrūq; est infinitū diuisione quia sit continuū: et est infinitū appositionis qū post vnū tempus sit aliud tempus: & post vnū tempus motū sit alius motus in infinitū: et sic est infinitas vtroq; modo. ſ. appositione & diuisione. Dicendū breuiter q̄ infinitū isto triplici modo est tm̄ in potētia & nō in actu: & bene potest pertrāsiri eo q̄ infinitū in potentia bene potest pertransiri. infinitū autē in actu nō pōt vnde quia obiectiones volebant reducere potentiā in infinitū ad actum dicendo motum ideo sequebatur infinitas. Q̄ autē intentetur reducere infinitū diuisione in actū patet quia qū dicitur: si mouetur mouebitur: iam diuidit motum per partes suas: & quum iterū sumit p̄teritū & futurus dicens q̄ si mouetur in illo ergo mouebitur & mouebatur patet q̄ adhuc diuidit partes motus: & sic potentiā diuisionis infinite nititur reducere in actū diuisiōis. vnde licz motus sit infinitus reducendo aptitudinē infinite diuisionis in actus: nō propter hoc sequitur q̄ motus sit sic infinitus simpliciter: sed est ibi fallacia fm quid & simpliciter. Si queratur vbi debeat resistere obiectōnibus: Dicendū q̄ vltime illationi debet resistere: quia bene probat q̄ contingit abire in infinitū a parte ante & a pte post diuidēdo motū a parte p̄ncipij siue a parte finis: sed ex hoc nō sequitur ergo motus non potest incipere neq; desinere: quia motus fm se finitus est: diuisione autē infinitus est: vnde omnis motus inferior incipit & desinit. Item obijcitur q̄ motus p̄imi mobilis siue celi est infinitus: quia vna reuolutio naturaliter celi est post aliā: sicut vnus homo ex alio homine naturaliter generatus: ergo nō fuit p̄ima reuolutio celi: quia si fuisset p̄ima tunc illa nō fuisset post aliam: ergo motus celi nō incepit: ergo fuit ab eterno: ergo & celum ab eterno: ergo planta est ab eterno: quod est credentibus impius error. Similiter autē videtur q̄ motus p̄imi mobilis a parte post sit infinitus: quia post vnam reuolutionē celi naturaliter sequitur altera: ergo nō est sumere vltimā reuolutionē celi: ergo motus celi est infinitus a parte post.

Item si obijcitur q̄ generatio hominū sit infinita a parte ante & a parte post: & plantarū & aliorū generabiliū & corruptibiliū: quia hoc est p̄incipiū in natura homo ex homine generatur: & equ⁹ ex equo: leo ex leone: planta ex planta: ergo non est sumere p̄imū hominem: quia si sumat aliquē ille erit ex alio fm viā nature: & ille alius ex alio p̄ori: & sic infinitū in hominibus & ceteris animalib⁹ & in plantis. Et dicendū q̄ motus p̄imus & generatio omniū inferiorū ut animaliū & plantarū possunt sumi dupliciter: quia vno modo fm viā nature & fm naturalia. & alio modo fm comparationē ad p̄mū quod est supra naturā: ut ad causā p̄imā: & fm p̄incipia nature nō est reperire p̄imā reuolutionē celi: neq; vltimā neq; p̄imū hominē uel p̄imū animal uel p̄imā plantam: quia natura nō potuit facere p̄imū hominē neq; p̄imū leonem neq; p̄imā plantam neq; p̄imam reuolutionē. Sed modo secundo fuit reperire p̄imū hominē & p̄imam generationē in omnibus generalibus: quia p̄imū q̄ dē est supra naturā ut causa p̄ima ex sua sūma potentia potuit facere quodlibet ex nihilo quod natura non potuit. Item eodem modo obijcitur q̄ modus non sit in sui p̄incipio neq; in sui fine: sicut obijciebatur q̄ non potuit incipere neq; desinere: quia si aliquis in p̄ncipio motus mouetur: ergo mouebat̄ p̄ius: nō ergo erat in p̄ncipio. & si aliquis mouetur in fine: ergo mouebat̄ p̄i⁹ non ergo motus erat in fine: ergo motus nō erat in p̄ncipio: Quod cōcludimus. Dabito q̄ omnis mot⁹ incipiat & nec in fine desinat: & qualiter incipiat & desinat: quia motus inferiorīs vere incipiunt & desinūt per p̄incipia nature Motus autem inferiorū & etiam tota generatio continua inferiorū incipit & desinit per p̄imū supra naturam. Sciendum q̄ motus diffinitur sic: Motus est perfectio existentis in potentia fm q̄ huiusm odi: Quod patet sic: quia mobile & solū mobile est in potentia passiua ad motū: sed oīs potentia perficitur per suum actiuū: ut potentia ad calefaciendum per calefaciendū per calefieri: & potentia ad dealbandū per albedinē: & sic de alijs: ergo qū mobile dicat potentiam ad motū: ideo mobile inquantū mobile perfectio est motus: & ideo perficitur mobile inquantum est mobile quum mouetur: visibile inquantū est visibile qū videtur: et augmētabile inquantū est augmētabile qū augmentatur:

et alterabile inquantum est alterabile qum alteratur:ergo simpliciter mobile inquantū est mobile qum mouetur:sed qū mobile inq̄ntū est mobile existat in potētia ut dictū est ergo motus est pfectio exñtis in potētia:sed q̄ hmōi q̄ ē pfectio mobil' fm q̄ existit in potētia inquantū est mobile

Circa quartū obijcitur quia ut innuit Aristo.in.iiij.phi sicoꝝ:Sicut punctus ꝺtinuat duas partes linee ꝛ est indiuisibile in lineā:Similiter nunc est indiuisibile in tpe ꝛ ꝺtinuat duas partes tpis ut tempus prius tempori posteriori Et ideo dixit Aristo.q̄ nunc est semp finis tpis precedentis ꝛ principium subsequentis:ergo impossibile est repire primū nunc in tpe:quia quodcūq̄ nunc accipiatur semper est finis vn⁹ tpis ꝛ principiū alterius:ergo ante illud nūc erit accipere aliud tempus prius:ꝛ ante tempus erit accipe aliud nunc:quod erit principiū illius ꝛ finis iterū alterius tpis precedentis:ergo non est sumere primū tempus:ergo tempus nō incipit:ergo tempus est ab eterno.Et dicendū est sicut dictū est de motu circulari celi:ꝛ de motu generationis:q̄ tempus potest sumi fm duas comparationes.s. fm comparationē ad naturā:ꝛ fm cōparationē ad causam primā.Si aūt sumatur fm comparationē ad naturā:sic tē pus nō potest incipere:quia natura nō potuit facere primū tempus.vnde tempus fm viam nature procedit in infinitū a parte ante ꝛ a parte post.Si aūt sumatur tempus per cōparationē ad causaꝝ primā sic incipit tempus:quia incipit cū motu ꝛ cū mobili primo.Quid aūt sit tempus de cuius mensura sit:quia est mensura.s.primi motus siue mot⁹ primi mobilis:ꝛ in quo sit ut in subiecto quia est in motu circulari celi:primo dictū est in tractatu huius dictionis si. Circa quintū queritur vtrū potentia incipit uel nō.Et videtur q̄ non incipit:quia si potentia incipit:ergo possibile incipit:ergo nō erat possibile anteq̄ inciperet:sicut nō erāt res anteq̄ inciperent esse:ergo mō ex nō possibile factū est possibile:sed nō possibile ꝛ impossibile equipollent qū cōuertant̄:g̃ ex impossibili factū est possibile:quod videt̄ incōueniens:ergo possibile nō incipit:ergo nec potentia ipius possibilis incipit. Sed contra hoc sic obijcit̄:quia si possibile non incepit:ergo fuit ab eterno:ꝛ sic sequitur heresis dicēdo q̄ non solus de⁹ fuit ab eterno:sed etiā materia prima fuit ab eterno cū deo:quod est error:nō solū in fide catholica:sed etiam in sciētia naturali:quia ponitur esse materia sine forma ꝛ separata a passionibus.i.accidentibus:g̃ necesse est possibile incepisse ꝛ potētiam ipius. Et dicēdum est q̄ duplex est potentia:quia est quedam potētia rerum creatarū que diuiditur per potentiā actiuam creatam ꝛ per potentiam passiuam creatā:ꝛ ita incepit esse ꝛ vtraq̄ pars eius.Alia autē est potentia increata:ꝛ hec est potentia causa prime siue primi agentis:ꝛ ista nō incipit esse:sed est ab eēno:ꝛ sic potētia passiua incepit:ꝛ possibile incepit. ꝛ potentia actiua rerū creaturarū non incepit. Ad illud autē quod obijcitur q̄ si possibile incepit:ergo ex nō possibili factū est possibile:ergo ipossibile est possibile:qū non possibile ꝛ impossibile equipollent Dicendū est q̄ hoc nō est incōueniēs vno modo:ꝛ alio mō sic:quia incōueniens est q̄ agens aliquid naturale ex impossibili faciat possibile in natura:Sed de agente quod est supra naturā ut causa prima non est incōueniens q̄ ex impossibili faciat possibile in natura:qz natura nō potuit facere aliquid ex nihilo sed causa prima potuit.ꝛ ideo ex impossibili in natura potuit facere possibile prima causa. Ité nota q̄ sicut dictū est q̄ quedā est potentia increata:ꝛ hec est actiua simplici ter a se ꝛ nullo alio:ꝛ hec est causa prime ut diximus:quia nullo modo est mota neq̄ per se neq̄ per accidens sed mouet omnia creata.Alia est autē potentia creata que incepit esse ut diximus cū rebus creatis.Huius autē potentie alia est actiua q̄ mota mouet:ꝛ hec est cuiuslibet agentis naturalis.Alia autē dicitur potētia passiua:ꝛ hec potentia passiua est materia prima:ꝛ eoꝝ que consequūtur materiam primā. Ité potētia passiua sumitur tripliciter:quia quedam est potentia finalis que est simpliciter ꝛ potest habere actum suū simul:ut potentia que ē in materia aeris ad hoc ut ex aere fiat ignis simpliciter est perfecta quādo ignis generatus est eadem ꝛ materia potentia que est in ligno ad hoc ut ex eo fiat archa simpliciter est perfecta quādo ex eo facta est archa.Alia autē est potentia passiua q̄ est pfectibilis fm partē semper ꝛ nunq̄ fm totū ut potentia diuidendum infinitū in cōtinuis particulares dictōnes perficiunt partes illius potentie:quia quo ad hoc diuisum est continuū in aliquā uel in aliquas partes:ꝛ fm hoc tm̄ finita est illa potentia.sed qz impossibile est omnes diuisiones continui simul esse:ideo impossibile est illa perfici fm totum. Tertia autem potentia passiua est quando nō potest fieri neq̄ fm partē neq̄ fm totū:ꝛ hoc est in oculo ceco:ꝛ in animali mortuo:quia in oculo ceco manet matia in qua fuit visus:ꝛ in homine mortuo manet materia in qua fuit vita ergo qū materia non possit esse sine potentia necesse est q̄ ibi remaneat potentia:sed aliter q̄ prius:quia prius potest finiri:mō autē non potest:eo q̄ a priuatione nō est redire in habitū per naturā:ꝛ hec potentia passiua dicitur infinita. Item posito q̄ sortes sit albissim⁹ hominū qui mō sunt:ꝛ post hoc instans nascatur quidam albior eo:Queritur de hoc sophismate:sortes desinit esse albissimus hominū.Probatio:sortes est albissim⁹ hominū:ꝛ de cetero non erit albissimus hominū:ergo desinit esse albissimus hominū.Contra:sortes desinit esse albissimus hominū:ergo hominū qui sunt ꝛ hominū qui nō sunt:quoꝝ vtrūq̄ est falsum.Et dicendū q̄ prima est vera:ꝛ probatio bene tenet. ſz improbatio nō tenet ut dicūt quidā eo q̄ est ibi figura dictionis a simplici ad personalem:quia dicūt quidam q̄ tenetur ille genitiuus hominū simpliciter in prima:sed quz infert:ergo hominū qui sunt uel hominū qui nō sunt personalem habet suppositionē.Alij autē dicūt q̄ est ibi figura dictionis ab ampliata suppositiōe ad restrictā:quia ille genitiuus hominū in prima tenet̄ pro quolibet alio homine a sorte:sed qum dicit:ergo hominū que sunt uel hominum que non sunt:quia ille genitiuus hominū restringitur ad existentes ex vna parte:ꝛ ad nō existentes ex alia parte per implicatōnes circa ipsum factas.Uel dicendū q̄ improbatio peccat fm accidens:quia si desinitio significat̄ respectu hominū simpliciter:non tamen respectu hominū qui sunt uel respectu hominū qui nō sūt:quia nō est necesse q̄ si aliquod accidat antecedenti q̄ propter hoc accidat consequēti. Item posito q̄ sortes sciat tm̄ tria enūciabilia necessario:ꝛ nunq̄ desinat ipe scire:ꝛ nominentur a b et c:et d fit quartū enunciabile quod sciat mō sor.ꝛ de cetero nō sciat ipsum.Queritur de hoc sophismate:Sortes desinit scire quicquid ipse scit.Probatio:sortes scit quicquid ipse scit:ꝛ de cetero nō sciet quicq̄d ipe scit:g̃ desinit scire quicquid ipe scit.Contra:sortes desinit scire quicquid ipe scit:sed ipe scit a:ergo desinit scire a.Solutio:prima est falsa.ꝛ probatio non valet:quia altera de probantiū est duplex:quia minor est duplex eo q̄ negatio potest precedere distributionem:ꝛ sic est vera hec.s.de cetero non quicq̄d ipe scit sciet:ꝛ ita facit distributionē teneri particulariter:ꝛ sic est vera:sed sic nō sequitur cōclusio:uel negatio potest sequi distributionē:sic de cetero quicquid scit nō sciet:ꝛ sic est falsa:qz sensus est de cetero nō eoꝝ que scit sciet quod falsum est:ꝛ sic sequitur conclusio.Et nota q̄ qum incipit ꝛ desinit cō iungūtur multitudini:uel nomini pluralis numeri:debet exponi remouendo totam multitudinē:uel vnūquodq̄ de multitudine:ut sortes scit quicquid ipe sciet de cetero nullū eoꝝ sciet:Similiter ꝛ hoc:sortes videt omnē boiem:posito q̄ sortes videat semp oēm boiem aliū a platone:ꝛ mō videat platonem ꝛ de cetero non videbit eum.ꝛ probatio ꝛ improbatio sunt oīno sil'r sicut in precedenti sophismate.

Ité posito q̄ sor.sciat tria enūciabilia nccio ꝛ ſp sciat ea.s.a

d c: ⁊ cū illis sciat hoc enunciabile. ſ. ſe nihil deſinere ſcire: ⁊ poſt hoc inſtans nō ſciat illud. Querit de hoc ſophiſmate: ſortes deſinit ſcire ſe nihil deſinere ſcire. Probatio: ſortes ſcit ſe nihil deſinere ſcire: ⁊ de cetero niſi ſciet ſe nihil deſinē ſcire: g̃ ſortes deſinit ſcire ſe nihil deſinē ſcire. Contra: Sortes deſinit ſcire ſe nihil deſinere ſcire: ergo ſortes ſcit ſe nihil deſinere ſcire: ſed quicquid ſcitur eſt verum: ergo ſortem nihil deſinere ſcire eſt verum: ergo nihil deſinit ſcire locus ſiue a cōuertibili: ergo nō deſinit ſcire hoc enūciabile. ſ. ſe nihil deſinere ſcire. Sol. Prima eſt vera: ⁊ proba tio bene tenet: Sed improbatio peccat ſm quid ⁊ ſimpliciter in hoc argumēto nihil deſinit ſcire: ergo nō deſinit ſcire hoc enūciabile ſe nihil deſinere ſcire: q̄ ſciendo hoc enūciabile nō propter h̄ argumētaf̄ ſcīa ſua: eo q̄ ſcire hoc enūciabile nihil aliud eſt niſi q̄ ipſe ſciat ſe ſcire alia tria enūciabilia: ⁊ decetero non ſciet ſe ſcire ea: ſiē accidit q̄n dormit. vñ ſicut bō non plura ſcit in habitu q̄n vigilat q̄ dormit: Similiter nō plura ſcit ſciendo hoc enūciabile q̄ non ſciendo ipſum: Cuius cauſa eſt q̄ hoc enunciabile ponit reflexionem actus ſciendi ſupra ſe: qum ſciat illa tria: ⁊ ſciat ſe ſcire ea: ⁊ ita ſciat q̄ nullus eor̄ obliniſcat. ⁊ propter hoc ſcit ſe nihil deſinere ſcire. ſed ſiue ſcientia reflectaf̄ ſupra ſe ⁊ habeat actu ipſam: ſiue nō reflectaf̄: nō ꝓpter hoc augmentaf̄ ul̄ diminuit: ſed modus eſt alius: ſicut q̄n videt coloratū: ⁊ videt ſe videre coloratū: nō ꝓpter hoc plura videt q̄ſi videat coloratū tm̄: ita q̄ nō auertat ſe videre. Unde ſicut bic eſt quid ⁊ ſimpliciter nihil videt: ergo non videt tenebras eo q̄ licz tenebre ſint aliquid: q̄n nihil ſunt in videndo: Silr in ꝓpoſito: ut nihil deſinit ſcire: ergo nō deſinit ſcire h̄ enūciabile ſcilicz ſe nihil deſinere ſcire. Item poſito q̄ ſortes ſit in vltimo inſtanti vite ſue. Queritur de hoc ſophiſmate: Sortes deſinit eē nō deſinēdo eſſe. Probatio: ſortes eſt nō deſinēdo eē: ⁊ decetero nō erit nō deſinendo eſſe: g̃ ſor. deſinit: g̃ ꝑma eſt vꝝ: ſor. deſinit eē nō deſinēdo eē. Cōtra: Sortes deſinit eē nō deſinendo eē: ergo ſortes deſinit eſſe dū nō deſinit eē: ul̄ ſi nō deſinit eē: uel q̄ nō deſinit eē: quorū vtrūq̄ eſt impoſſibile. Herundiū enī in do reſoluit̄ p dū uel p ſi uel p quia. Solutio: Prima eſt duplex eo q̄ hec determinatio nō deſinēdo eē: poteſt determinare h̄ verbū deſinit: uel hoc verbū eſſe: q̄ īmediate ſequit̄. Si vō determinet hoc verbū deſinit: ſic hec falſa eſt: ⁊ oppoſita ponuntur circa idem. vnde ſenſus eſt: deſinit q̄ nō deſinit: uel dū non deſinit: uel ſi nō deſinit: ⁊ ſm hoc ꝓbat. Si aūt determinat hoc verbū eſſe ſic eſt vera: ⁊ eſt ſenſus: Sortes deſinit eē niſi deſinendo eē. i. ſortes deſinit eſſe indefinens: uel eē ſine deſinitione. vnde non deſinit eſſe ſimpliciter ſed eſſe tale. ſ. eſſe indefinens: ul̄ ſine deſinitione: q̄ vſq̄ mō habuit eē in deſiñens: uel eſſe ſine deſinitione: ⁊ decetero nō habebit tale eſſe: īmo habebit eſſe deſinēs ⁊ cū deſinitione. Et ꝓmo modo ē cōpoſita ⁊ falſa: q̄ in ſenſu cōpoſitōis fallit. Scōo vō diuiſa ⁊ vera: vnde eſt ibi ſophiſma cōpoſitiōis. Circa vltimū queriē vtrū terminī ſubſtantiales ⁊ accidentales habeant eandē ſuppoſitionē cū bis verbis incipit ⁊ deſinit ⁊ cū alijs verbis a ꝓte poſt: uel diuerſam. Et videtur q̄ diuerſam: q̄ bene ſequit̄ ſor. eſt bō: ⁊ decetero nō erit bō qui eſt: ergo deſinit eē bō. Sed poſito q̄ nullus ſit color niſi albedo: ⁊ corrupta albedine ſtatim erit nigredo: ⁊ nō eſt niſi in ſorte: ⁊ tunc non ſequit̄: ſortes eſt coloratus: ⁊ decetero non erit coloratus colore q̄n eſt: ergo deſinit eſſe colorat⁹: non ergo ſimilem habent ſuppoſitionē termini ſubſtantiales ⁊ termini accidentales cū iſtis vbis incipit ⁊ deſinit.

Itē bene ſequitur: ſortes incipit eſſe homo: ergo incipit eſſe animal. ſed non ſequit̄: incipit eſſe albus: ergo incipit eſſe coloratus: Quod cōcedimus dicentes q̄ aliam habēt ſuppoſitionē termini ſubſtātiales: ⁊ aliam accidentales cū verbis: cuius cauſa eſt q̄ forme accidentales ſunt tranſmutabiles circa idem. forme vō eſſentiales nō: quia in accidētibus poteſt fieri tranſſumptio ab vno in aliam: in eēntialibus vō non. Item bene ſequitur: ſortes eſt albus: ergo eſt coloratus: ſed nō ſequitur: incipit eē albus: ergo incipit eſſe coloratus: ergo termini accidentales nō habent eandē ſuppoſitionē cū bis verbis incipit ⁊ deſinit ⁊ cum alijs: q̄ō concedimus. Cuius cauſa eſt: quia in accidētalibus manēte genere ſpecies tranſmutatur circa idem: ut ſorte manēte colore poteſt tranſmutari ab albedine in aliam ſpēm coloris: ſed in ſubſtantialibus impoſſibile eſt. Item ex predictis patet q̄ qū dicitur: ſortes incipit eſſe colorat⁹ ille terminus colorat⁹ non ſolū copulat pro colore qui eſt: ſed etiā ꝓ colore q̄ fuit. Et qū dr̄: ſor. deſinit eē colorat⁹: iſte ēmin⁹ colorat⁹ nō ſolū copulat pro colore q̄ eſt: ſed etiaz pro colore qui erit. ⁊ hoc ē ex natura horuz verborū incipit ⁊ deſinit q̄ nō ſolū ponunt albedinē in preſenti: ſed etiam vnū eorū ꝓinat albedinē in preteritō: ⁊ alterū in futuro: ſicut in predictis orationibus ⁊ in cōſimilibus. Sed contra: forma minus cōmunis reſtringit ad paucioza q̄ forma magis communis: ut albus ad paucioza q̄ coloratū: ſed deſinit eſt minus cōmune q̄ eſt: quia eſſe ſequitur deſinit eſt: ⁊ non ecōuerſo: ergo deſinit reſtringit ad paucioza q̄ hoc verbū eſt: ſed hoc verbū eſt reſtringit ad ea que ſunt: ergo hoc verbuz deſinit reſtringit ad paucioza: ergo nō faciet terminū copulare pro colore qui eſt: ⁊ qui non eſt. Et dicendū q̄ termini accidentales ſignificant res permanētes qum adiungātur iſtis verbis incipit ⁊ deſinit: dicunt copulationē rei in preſenti: ⁊ ideo copulant pro preſentibus: Sed quia illa verba dicunt inceptiones eorū: ideo dicunt terminū initialem ul̄ finalē: ⁊ añ ēminū initialē nihil ē de re. ⁊ ſilr p⁹ ēminū nihil eſt de re: nō oſeq̄t̄ ad h̄ vbū deſinit ꝓtiatio rei ꝑmanēt̄ in futuro ratione termini finalis. Ad hoc verbū incipit conſequitur ꝓtiatio rei permanētis in preterito ratione termini initialis. Dicendū ergo breuiter q̄ hoc verbū per ſuam ſignificationē faciūt predictos terminos copulare pro preſentibus: ⁊ copulatio pro preteritis uel futuris conſequitur ad hec verba ratione terminorū quos dicūt. Ex predictis aūt pz ſiquis querat: propter quid alia verba nō ampliant terminos ſicut iſta. Cauſa enī eſt quia iſta dicūt terminos rerū ut dictū eſt: alia aūt verba non. Et hec eadem eſt cauſa quare iſta verba ponunt̄ ſincathegozeumatica eē ⁊ non alia. Ad argumentū aūt dicendū q̄ forma min⁹ cōmunis duplex eſt: Quia vno modo fit minus cōmune ꝓ differentiam aduenientē magis cōmuni: ut album per diſgregatiuū viſus aduenies colorato. Alio aūt modo forma minus cōmunis fit per ꝓtiationē aduenientē rei: ⁊ illa ſūt illa verba incipit ⁊ deſinit. Et ꝓmo modo forma minus cōmunis reſtringit ad paucioza: ſecūdo autem modo non. vnde hoc adiectiuum albus reſtringit ad paucioza q̄ hoc adiectiuū coloratus: ⁊ hec verba incipit ⁊ deſinit nō reſtringunt ad paucioza.

De neceſſario ⁊ contingenter.

f Finito tractatu horum verborū incipit ⁊ deſinit conſequēter dicendū eſt de bis dictionibus neceſſario ⁊ contingenter. Circa quas ꝓmo querit̄ quid ſit neceſſariū: ⁊ quid contingens. Secundo aūt quot modis dicantur: ſiue que ſunt dictiones eorum. Tertio vtrum determinent compoſitionē uel non: ⁊ qui modi faciunt propoſitionem modalem. Quarto vtrum iſte dictiones vim habeant ampliandi. Quinto autez queritur quando ꝓpoſitōnes de contingenti ⁊ de neceſſario conuertantur. Circa ꝓmū ergo ſciendum ē⁹ q̄ neceſſarium diffinitur ſic: Neceſſarium ē ens nō potens aliter ſe habere. Et propter hoc patet q̄ male dicunt diffinientes ſic: Neceſſariū eſt quod nō poteſt neq̄ potuit neq̄ poterit aliter ſe habere: quia ſic nihil eſſz neceſſarium per ſe: niſi ꝓma cauſa: quia cauſe alie ceperunt eſſe: ⁊ ita exierunt a non eſſe in eſſe. Sciendū aūt q̄ cōtingens ſimpliciter equinoce dicitur: ⁊ ideo non poteſt diffiniri: quia nullum equinocum diffinitur.

Circa secūdum sciendum q̄ necessariū dicit duob⁹ mo dis sicut ⁊ necessitas: Quia ē quedā necessitas modi: ⁊ alia rerū. Necessitas autē modi ⁊ nō rerū significatur per hanc dictionē necessario. ſz ⁊ ponatur sine necessitate rerū. vnde hec ꝓpositio: ſortes necessario currit est de necessario: ſz nō est necessaria īmo cōtingens. Necessitas aūt rerū significatur per ipas res: non appōsito modo necessitatis. vnde hec propositio est necessaria: homo est animal: sed nō est de necessario quin sit de inesse ⁊ non sit modalis. Item necessitas rerū est duobus modis: Quia vna est necessitas intentionū cōiuz logicaliū: ut de quocūq; predicatur diffinitio ⁊ diffinitū: De quocūq; predicat species ⁊ genus: quia species genus: diffinitio diffinitū: totū pars ⁊ consimilia sunt intentiones cōmunes dyalectice. Alia autez est necessitas rerū: non rerū que sunt intentiones: sed rerū specialiū quarū sunt intentiones: que. ſ. res speciales considerātur in aliqua sciētia speciali. ⁊ talis necessitas est hic: ois numer⁹ est par uel impar: ⁊ hoc pertinet specialiter ad arithmeticā. et similiter hic: ois triangulus habet tres angulos eq̄les duobus rectis. ⁊ hec necessitas non ptinet nisi ad geometriam specialiter. Et quot modis dicit necessitas tot modis ⁊ eisdem dicit necessariū. Cōtingens autē primo duob⁹ modis dicit: quia est quoddam cōtingens quod opponit necessario. Et istud contingens diffinimus sic: Contingēs est quod potest esse uel nō esse. Alio aūt modo dicit ꝯtingēs quod predicat de necessario: ⁊ de cōtingenti quod opponitur necessario. vnde est quasi cōe ambob⁹. ſ. necc̄ario ⁊ cōtingenti q̄ opponit necessario. vbi gra: hoiem eē aial ē necessariū: ⁊ hoiem currere uel augeri uel canescere est cōtingens q̄ apponit necessario: ⁊ pōt dicere q̄ hoiem eē aial est ꝯtingēs. Cōtingit enī hoiem eē aial q̄ est: ⁊ hoiem currere est ꝯtingens: q; pōt eē: ⁊ sic ꝯtingēs p̄dicat de nec̄ario ⁊ de cōtingenti: q̄ necessario opponit. Itē ꝯtingēs q̄ opponit necessario trib⁹ modis dicit. Quia est quoddam ꝯtingēs q̄ dicit cōtingens ad vtrūlibet: ⁊ illud equaliē se habet ad partem affirmatiuā ⁊ negatiuam. Et diffinit sic: Contingēs ad vtrūlibet est quod equaliter potest eē ⁊ nō esse sicut accidit in motibus ⁊ in opationib⁹ volūtarijs. vñ de se tale contingēs nō determinat magis ad esse q̄ ad nō eē: sed per cām suam q̄q; determinat magis ad vnum q̄ ad alterū. Item cōtingens appositi necessario. Alia pars est que dicitur contingens nature. Et diffinit sic: Contingens nature est quod magis se habet ad eē q̄ ad non eē: ut hominē canescere in senectute. Et illud etiam contingēs dicitur contingēs in pluribus uel frequēter. Tertia vo ps ei⁹ est contingens in pauciozibus uel raro. Et diffinitur sic: Cōtingens in pauciozib⁹ uel raro est quod minus se habet ad eē q̄ ad nō eē. Exemplū aūt Aristo. est hoc: ut bonū in pauciozibus ul raro: malū autē ut in pluribus ⁊ frequēter. ⁊ iō mali hoies sūt in plurib⁹: boni vo ut in pauciozib⁹. Sciē dū autē q̄ predicte diffinitiōes necessarij contingētis sunt diffinitōes vocis in significationes: non fm q̄ dictio equiuoca plura significat, equaliter: sed fm q̄ dictio equiuoca plura significat fm prius ⁊ posterius: ut ens: aut bonum: aut meditabile: aut sanū: aut expediēs. Habito aūt quot modis dicitur necessariū ⁊ contingens: consequēter objicitur contra tertiam questionē: quia habitudines rerum causantur a rebus: ut habitudo generis a genere: ⁊ speciei a specie: ⁊ sic de alijs: ergo habitudines rerum nō esse nisi a reb⁹ ergo nec̄; necessitatē habent nisi a rebus: ergo necessitas p prius est in rebus q̄ in habitudinibus rerum: ergo cū nulla compositio propositōnis sit necessaria nisi ꝓpter necessariam habitudinē predicati ad subiectū: ergo per pri⁹ erit necessitas in re que subijcit: ⁊ in re que predicatur: ⁊ p posterius in predicatione: ergo hec dictio necessario per pri⁹ debet determinare subiectū uel predicatū: ⁊ per posterius compositionē. ⁊ ita ꝓprie ⁊ primo nō debet determinare compositionē sed subiectū uel predicatū. Et dicendū q̄ necessitas est duplex: quia est quedā substantiarū: alia actuū Quātus enī necessitas accidentis nō causetur nisi a necessitate substantie: ut necessitas primi motus nō causatur nisi a necessitate motoris ⁊ mobilis: ⁊ tamen necessitas ipsius actus siue motus: Alia est a necessitate substantie. Et sicut ē duplex necessitas: ita est duplex signū necessitatis. Quoddā enī signum necessitatis est quod significat necessitatem ut dispositionē substantie: ut hoc nomen necessarius ria riū. Alio autē modo est signū necssitatis quod significat necessitatez ut dispositionē actus: ut hoc aduerbio necessario: Et ꝓpter hoc istud signū debet determinare compositionez et nō rem subiectā uel predicatam. Ad aliud autē quod objcit q̄ non est necessitas in compositione nec̄; in habitudine predicati ad subiectū: nisi per ipsum predicatum et ipsum subiectū: dicendū q̄ verum est. Sed tamen alia est necessitas compositiōis: quia hec necessitas est inherentia ipsius actus ad subiectū: Et alia est necessitas rei que subijcitur uel predicatur. Et ideo sicut diuerse sunt necessitates: ita sunt diuersa signa dicentia dispositōnes vnius ⁊ alteri⁹ ut dictū ē ⁊ sic ideo hec dictio necessariū determinat compositionē: ⁊ sic facit ꝓpositionē modalem. Item cum subiectum ⁊ predicatū sint partes principales ꝓpositionis: q̄ qua ratione dicitur propositio modalis a dispositionibus predicati: eadē ratione debet dici propositio modalis a dispositionibus subiecti. Et sic modi facientes propositiones modales erūt plures q̄z illi sex quos determinat Aristo. in secūdo periermeniarū: ⁊ quos habent pueri in modalibus suis. Et dicendū q̄ sicut subiectum ⁊ predicatū sumunt dupliciter. Uno enī modo sumitur subiectū inquantū est subiectum: ⁊ predicatū inquantū est p̄dicatū. Et alio modo subiectū dicit illud quod est subiectū: ⁊ predicatū illud quod est predicatū. Similiter duplex est dispositio subiecti ⁊ predicati: Quia quedam sunt dispositiones eius quod subijcitur ⁊ eius quod predicatur. Alie autē sunt dispositiones q̄ sunt predicati inquantū est predicatū: ⁊ subiecti inquantū est subiectum. Et dispositiones que sunt subiecti inquantū est subiectū: ⁊ predicati inquantū est predicatū denominat propositionē: alie autem non. Uerbi gra: Omnis homo albus necessario currit velociter. illa determinatio albus est eius quod est subiectū, ut hominis fm se: hec aūt determinatio velociter est ei⁹ quod est predicatū: ut ipsius cursus fm se: ⁊ neutra harū denominat propositionē. vnde nihil ē dictū: hec propositio velox ul alba. hec autē dispositio ois est subiecti inquantū est subiectū: ⁊ denominat propositionem: quia ab hac dispositione dicitur propositio vniuersalis. Hec autē dispositio necessario est predicati inquātum est predicatū: vnde denominat propositionē: quin ab ea dicatur propositio modalis. Et nota q̄ dispositōnes subiecti inquantū est subiectū denominat propositionē a parte q̄ntitatis: quin ab eis dicatur vniuersalis: uel particularis: ul indefinita uel singularis. Dispositiones autē predicati inquantū est predicatū denominat ipsum a parte qualitatis: quin ab eis dicatur affirmatiua uel negatiua modalis uel de inesse. Sic enī dicitur negatiua: quia predicatum negatur de subiecto: ⁊ hoc predicatū inquantū est predicatū. Similiter dicitur affirmatiua: quia affirmatur predicatū de subiecto. affirmatio enī ipsius predicati est sicut denegatio et sicut a modo determinate compositionē: ⁊ per compositionem determinantē predicatū dicitur propositio modalis: Similiter a sola inherentia predicati cum subiecto dicitur propositio de inesse. Item sicut bene dicitur: sortē currere est ꝯtingēs: uel sortē currere est necesse: Sil̄r bñ dī sortē currere est bonū: sortē currere est malū: ergo sicut iste premisse sunt modales: ita ⁊ due sequentes: ⁊ sic erunt plures modi modificantes propositionē. Et dicendū q̄ cōtingens ⁊ necessariū ⁊ consimilia q̄uis sint in predicato denominant compositionē: qū dicant compationē vni⁹ ad alterz sed bonū ⁊ malū non predicant de eo q̄ est sortē currere:

nisi effectiue uel causaliter: ꝛ nō ꝓpter hoc ꝙ disponant compositionē: qz qū soz. currit creat in eo sanitas uel egritudo uel cōmodū uel incōmodū aliquod. Et ideo dicit bonū uel malū de eo qō est soz. currere effectiue uł causaliter.

Circa quartū queriť vtrū ille dictiones necessario ǒtingenter naturā habeant ampliandi. Et videť ꝙ sic: qz qū dr̄ hō nccario ē aīal: uel hō pōt eē antixp̄s: vtrobiq; ampliant termini nō solū ad p̄ntia sed etiā ad futura: ergo tā nccario q̄ ǒtingēter hnt naturā ampliādi: qz ǒtingēter ꝛ possibilr equipollent: qō ꝺcedim⁹. Utrūq; enī ampliat ad ea q̄ sunt ꝛ ad ea q̄ erunt. Itē q̄rit vtrū natura ampliandi sit in eis eadē uel diuersa. Et ꝙ eadē sit videť ꝑ hoc qō dictuz est: ꝙ vtrūq; ampliat ad futura: ergo est eadē. Et dicendū ꝙ non est natura ampliādi eadē in vtroq;: qz ille dictões ǒtingēs ꝛ ǒtingēter nō hnt naturā ampliādi nisi ꝓpē potentiā q̄ in eis intelligiť: q̄. ſ. potētia ordinabiľ est ad actū ꝑ qō pficitur: ut hō pōt legere: hō pōt currere: hō pōt esse antixp̄s: qz potētia ad currēdū pficiť ꝑ ipm currere: ꝛ potētia ad sedendū ꝑ sedere: ꝛ sic de alijs. Et ille dictiões necessariū nccario necesse nō dicūt potētiā uel possibilitatē ſz ꝓpetuitatē ipsi⁹ eē: qz ꝓpetuitas ipsi⁹ eē se extēdit ad oē tps: iō ille dictiões ampliant nō solū ad p̄ntia: ſz etiā ad futura. Et sic p̄z ꝙ ǒtingens ꝛ cōtingēter ampliāt ꝓpē potentiā uel possibilitatē ordinatā ad aliquē actū: sed ille dictões necessariū nccario ampliāt ꝓpter ꝓpetuitatē ipsi⁹ eē cōpleti ꝛ pfecti: qz ꝛ nccariū nō est ꝑs uel possibilitas respectu ipsi⁹ eē pfecti ꝛ cōpleti. fm̄ speciem aūt possibilitas si est: simul ē cū ipso eē. Et iō dicť Aristo. in. ij. phisicoꝝ: qz i ꝓpetuis nō differt eē ꝛ posse

Circa quintū queriť q̄liter ꝺuertātur ꝓpões de necessario ꝛ de cōtingēti. Et dicēdū est ꝙ ꝓpões de necessario ꝺuertunť sicut ꝛ ille de inesse: qz vłis negatiua ꝛ ꝑticularis affirmatiua ꝺuertunť simplr in vtrisq;: ut nullus hō est lapis: nullus lapis est hō: quidā hō est aīal: quidā aīal est hō. Silr in istis de necessario: nullꝰ hō necessario est lapis: nullus lapis nccario est hō: quidā hō necessario est aīal: quodam aīal necessario est hō: vłis affirmatiua conuertiť fm̄ partē. i. ꝺuertiť in ꝑticularē in vtrisq;. Particularis vō negatiua nō ꝺuertiť in his de necessario: sicut nec̄ illis de inesse. hec enī est vā: quoddā aīal nō est hō: hec aūt est falsa: q̄ dā hō non est aīal: ꝛ iō nō ꝺuertiť de eadē est cā in illis de necessario. Itē nota ꝙ non oēs ꝓpões de ǒtingēti silr ꝺuertunť cū p̄dictis. Oēs enī ꝓpões affirmatiue de ǒtingenti tā vłes q̄ ꝑticulares silr ꝺuertunť: ſz negatiue nō silr ꝺuertunť. Ūñ nota ꝙ negatiue de ǒtingēti qō dr̄ necessario: ꝛ negatiue de illo ǒtingēti qō opponiť necessario simpliciter conuertūtur: ut nullū hoīem cōtingit esse equū: nullū equū contingit eē hoīem: iste enī ꝓpões sunt de cōtingenti dicto de necessario. vñ dicunť ǒtingere qz sunt necessarie. Itē nullam contingit esse albā: ꝛ nullū albū contingit esse tunicā. ꝛ iste sunt de contingēti quod opponiť necessario. vñ dicunť contingere in eo ꝙ non ex necessitate insunt. Itē ꝓpões de contingenti ad vtrolibet ꝛ de contingenti nato siue ut in pluribus conuertūtur fm̄ oppositas qualitates: sed differenter: qz ꝓpões de contingenti ad vtrolibet sunt de cōtingenti infinito quod idem est: conuertūtur eq̄liter ab affirmatione ꝛ negatione ꝛ ecōuerso: ut si nullū hominē ǒtingit currere: oēm hominē contingit currere ꝛ ecō uerso quod est istud cōtingens equaliter se habeat ad esse ꝛ nō ad esse: ergo sicut contingit esse ita contingit non esse. Ꝓpões vō de contingenti nato: ut in pluribus conuertuntur. i. equipollent ei quod nō est necesse esse ut ǒtingit hominē canescere. Et nota ꝙ oēs ꝓpões de cōtingēti ad vtrūlibet de contingēti nato sunt affirmatiue: qō p̄z ꝑ ꝙ ꝺuertunť fm̄ oppositas q̄litates: ꝛ hec est cā q̄re ex eis non licet syllogisare in secūda figura: qz ex affirmatiuis in secūda figura nihil sequiť. His aūt habitis q̄rit de hoc sophis. Ois hō necessario est aīal. Probatio: hec propositio est necessaria: ois hō est aīal: ergo modificata mō necessario erit necessaria uel vera: ergo hec est vā: ois hō necessario ē aīal. Cōtra: Ois hō necessario est aīal: soz. est hō: ergo soz. necessario est aīal. in tertio p̄me: ſz cōclusio est falsa: ergo aliqua p̄miſſarū est falsa: nō minoꝝ ergo maioꝝ: sed hec est p̄ma. ſ. ois hō necessario est aīal: ergo p̄ma est falsa. Solu. p̄ma est simpliciť vera. ꝛ improbatio peccat fm̄ accīs ꝙ sub terminis sumptis simpliciter nō sunt sumēdi termini ut nunc cū dispositione repugnāte: ꝛ dicunť termini simpliciter qui habēnt eē necessariū. Termini vō ut nunc dicūtur q̄ aliqñ sunt: ꝛ aliqñ ut nō. Itē q̄rit de hꝰ sophismate: Aīa antixp̄i nccario erit. Probatio: Aīa antixp̄i necessario erit. Cōtra: aīa antixp̄i necessario erit: ergo aīa antixp̄i necessarū est soz. ergo in quolibet futuro: ergo erit hoc die ꝛ etiā cras qō falsū est. Et dicēdū ꝙ p̄ma est duplex eo ꝙ hec dictio necessario pōt determinare cōpositionē ul predicatū: si determinet cōpositionē sic modificat eā: ꝛ ampliat ipsā ad quod libz futuꝝ: ꝛ sic ponit aīa antixp̄i hodie eē ꝛ cras: ꝛ in quolibet alio futuro. Si aūt determinet p̄dicatū: tūc sensus est aīa antixp̄i necessario erit. i. erit ens necessario: ꝛ sic nō determinat cōpositionē. nec prima est modal: ꝛ sic p̄ma vā: qz q̄libet aīa humana est ens necessario. Ad ꝓbationē aūt dicendū est ꝙ peccat fm̄ q̄d ꝛ simplr. sicut enī nō sequiť: soz. qñ currit necessario currit: ergo soz. necessario currit: ſz ibi q̄d ꝛ simplr. Silr in ꝓposito: aīa antixp̄i qñ erit necessario erit: ergo aīa antixp̄i necessario erit. vnde ibi est q̄d ꝛ simpliciter fm̄ ꝙ ꝓpositio est modal. Itē q̄rit de hꝰ sophis. Si soz. necessario est mortal: soz. est īmortal. Probatō: Si soz. necessario est mortal: soz. necessario est aliqualis: si soz. necessario est aliqualis: soz. necessario ē: ꝛ si soz. necessario est: soz. est īmortal: ergo a p̄mo: si soz. necessario est mortal: soz. est īmortal. Contra: significat ibi seq̄ oppositū: ergo locutio est impossibil. Sol. p̄ma p̄ntia est duplex: ex eo ꝙ añs ei⁹ est duplex. ꝛ illud. ſ. soz. necessario est mortal: qz hec dictio necessario pōt determinare cōpositionē uel p̄dicatū. Si vō determinat cōpositionē sensus est: hec ꝓpositio ē necessaria: soz. est mortal: ꝛ hꝰ p̄dicatū mortale ponit ſp de necessitate inherere sorti: uel esse in sorte: ꝛ silr ponit semp de necessitate: ꝛ sic ponit īmortal. ꝛ mortal: ꝛ sic ponūť opposita in eodē. Si aūt hec dictio necessario determinet hoc p̄dicatū mortale. Adhuc est duplex eo ꝙ hec ꝺcta mortale duplicē habet compationē: vnā ad illud cui⁹ est uel in quo ponit ut ad sortē: ꝛ alia ad actū ad quē ordinant siue respectu cui⁹ dicit aptitudinē: ut ad istū actū q̄ est mori. vñ hec dictio necessario pōt determinare ꝺctaꝝ in compatione ad substantiā in q̄ est: ꝛ est sensus: soz. necessario est mortal. i. mortale de necessitate est in soz. ꝛ ponūť opposita in eodē sicut p̄ius. ſ. ꝙ soz. sit mortal. ꝛ īmortal. vñ bis duob⁹ modis ꝓpositio q̄ est añs est falsa ꝛ impossibil. ſz añs est vera nec sequiť oppositū ad oppositū ut p̄i⁹ dictū est in improbatione: ſz sequiť vna ps ꝺictōis ad añs qō ꝛcludit intra se vtrāq;. Et licz p̄dicti duo sensus seq̄nť ad se inuicē ꝺuersim quam dimiſi sūt: qz aliud est ꝙ hec dictio necessario determinet cōpositionē: ꝛ aliud qō determinet p̄dicatū. Si aūt hec dictio necessario determinet hanc differentiā mortale in compatōe ad actū suū qui est mori: tunc est sensus: soz. necessario est mortal. i. soz. morieť de necessitate: ꝛ sic tūc ꝓpositio q̄ est añs est vera: ꝛ prima p̄ntia est falsa. Ad ꝓbationē aūt dicendū est hoc modo ꝙ peccat fm̄ q̄d ꝛ simpliciter: hic si soz. necessario est mortal: soztes necessario ē aliq̄lis: qz non sequiť: soz. morieť de necessitate: ergo necessario est aliqualis: īmo sequitur potius oppositū: qz si soz. morietur de necessitate: ergo non necessario est aliqualis: sicut nec seqūtur: hic est homo mortuus: ergo est homo: īmo potius sequitur oppositū: ergo nō est hō. Itē posito ꝙ sint tres aīe: ꝛ sint necessario iuste: ꝛ cras creeť vna iniusta: q̄rit de hoc sophismate: Ois aīa necessario est iusta. Probatio: hec anima necessario est iusta prima secunda tertia ꝛ non sunt plures: quia illa que erit nondū est: ergo ois est iusta.

Cõtra: ꝫ ꝑpõ cras erit falsa. ſ. oĩs aĩa ẽ iuſta: g̃ nũc modificata mõ nccitatj ẽ falsa. Sol. ꝑma duplex est eo q̃ ꝫ dictio nccario põt determinare cõpositõz ul' ꝑdicatũ. Si vo determinet cõpositũ ſic ponit eẽ falsa: qz tũc ãpliat cõpositõez ⁊ mediante cõpositõe ſubiecti ⁊ ꝑdicati ad oẽ tps: ⁊ ſic ꝑ futuro tpe aĩa cõprehẽdit ſub ſe aĩam ꝺtinet iuſtã. Si aũt determiet ꝑdicatũ ita ponit eẽ vã: ⁊ tũc nõ est mobil': ſz ẽ de ineſſe: qz cõpoſitio nõ determinat ꝑ modũ aliquẽ: ⁊ est ſenſus: Oĩs aĩa nccario ẽ iuſta. i. oĩs aĩa est ens iuſta nccario: ita q̃ iſta dictio neceſſario ponatur ſup hoc q̃ dicit est ens iuſta: ⁊ non ſupra hoc verbum est ſm q̃ ſtat in rõne cõpoſitionis.

Itẽ tales ſolent dari regule harũ dictionũ neceſſario cõtingit. Quotienſcũq; due determinatões cõpoſitiõis ponũtur in eadẽ oſone duplex est oſo: ⁊ q̃ vna põt eẽ mãlis reſpectu alteri⁹: uel ecõuerſo: ut ſoz. non currit neceſſario: uel ſoz. nõ currit ꝺtingẽter. iſte enĩ. ꝓpões ſũt duplices eo q̃ negatio põt negare neceſſitatẽ uel ꝺtingentiã aut ecõuerſo neceſſitas uel ꝺtingẽtia põt cadere ſup negationẽ. Item alia regula est talis: Quotienſcũq; hec dictio neceſſario ponit in ꝺñte alicui⁹ conditionalis duplex est oſo: ut ſi ſoz. cur. neceſſario mouet eo q̃ põt dicere neceſſitatẽ ꝺſequẽdi: ⁊ ẽ ſenſus ſi ſoz. cur. neceſſario ſequit q̃ mouet: uel põt dicere neceſſitatẽ ꝓpõnis q̃ est ꝺtingẽs: ⁊ est ſenſus. Si ſoz. cur. ꝫ ꝓpoſitio ſoz. mouet est neceſſaria q̃ falſũ est. Alia regula talis est: Quotienſcũq; hec dictio neceſſaria ponit in ꝓpõne duarũ contrariarũ uel ꝏdictorie oppoſitarũ duplex est oſo eo q̃ põt eẽ neceſſitas diſiunctõis uel partiũ diſiunctiuarũ ut oĩs numer⁹ neceſſario est par uel impar: ⁊ ſoz. neceſſario ſedere est verũ uel falſum: ⁊ ſoz. neceſſario erit uel non erit. Alia regula est talis: Quotienſcũq; hoc vbũ ꝺtingit adiũgit terminis accitalib⁹ duplex est eo q̃ põt dicere ꝺtingentiã ꝑdicati ⁊ non ſubiecti. Uel põt dicere ꝺtingentiã vtriuſq; ut omne albũ ꝺtingit currere: ſi dicat contingentiã ꝑdicati tm̃: talis est ſenſus: Omne q̃ est albũ ꝺtingit currere. Si vo dicat ꝺtingentiã vtriuſq; talis est ſenſus: omne q̃ ꝺtingit eẽ albũ cõtingit currere. ⁊ ſic reduplicat modus ad ſubiectũ. Et ideo diſtinguit Ariſto. in ꝑmo ꝓxiox iſtam: Omne b cõtingit eẽ a: quia vno modo ſignificat hec: omne quod est b contingit eſſe a. Alio modo est ſenſus: Omne quod contingit eſſe b contingit eſſe a.

De reduplicatione.

m Odus reduplicatiõis diuerſificat ſm diuerſitatẽ cauſarũ: ideo cõiter q̃ hec reduplicatio est in eo q̃ habet diuerſas diſtributões ſm diuerſitatẽ cauſarũ. ⁊ ꝓpter hoc circa eam ꝑmo q̃rit de diſtinctõe ipſi⁹ ſm diuerſa gnã cauſarũ. Secũdo q̃rit vtrũ reduplicatio debeat poni ad ſubiectũ uel ad ꝑdicatũ in ꝓpõne. Tertio aũt q̃rit ad q̃d ponat in ſillogiſmo videlicz vtrum ad maiorẽ extremitatẽ uel ad mĩnorẽ: uel ad mediũ. Circa ꝓmuz ſciendũ ſicut cõiter ſolet dici q̃ hec reduplicatio: in eo quod aliq̃ dicit cãm efficientẽ: ut ſoz. ⁊ plato in eo q̃ ſunt albi ſunt ſimile⁹: qz albedo in diuerſis ſubiectis ẽ cã efficiẽs ſilitudinis eoz ⁊ in eo q̃ ſol lucet ſup terrã est dies: ⁊ in eo q̃ terra est obiectũ inf ſolẽ ⁊ lunã est eclypſis. Aliq̃ dicit cãm mãlẽ: ut coꝛpoza rerũ aĩatarũ in eo q̃ est coꝛp⁹ ozganicũ est ꝓfectibile ꝑ aĩam. Aliq̃ aũt dicit cãm formalẽ: ut aĩa in eo q̃ aĩa est ꝓfectio coꝛpis ozganici phiſici potentia vitã hñtis: ⁊ ſoz. in eo q̃ albedo est in ipſo est albus. Alia enĩ forma est coꝛpis inſtrumẽtalis potẽtia vitã habẽtis: ꝙ albedo forma est albi. Aliq̃ autẽ dicit cãm finalem: ut ſanitas in eo q̃ est ſanitas finis medicine ⁊ omnũ q̃ ozdinant ad ipſam: ⁊ virt⁹ in eo q̃ ponit neceſſitatẽ opationib⁹ ꝓcedentib⁹ finis est earũ.

Scõm ꝑdicta q̃rit de ꝫ ſophiſ. Aliq̃ in eo q̃ ꝺueniũt differunt. Probatio: Aliq̃ in eo q̃ ꝺueniũt ſunt: ⁊ in eo q̃ ſunt ſunt multa: ⁊ in eo q̃ ſunt multa differũt: ergo a ꝑmo. Aliq̃ in eo q̃ ꝺueniũt differũt: cõuenire ⁊ differre ſũt oppoſita: g̃ vnũ nõ est cã alteri⁹: ergo ꝑma est falſa: qz hec reduplicatõ in eo q̃ dicit q̃ ꝺuenire est cã ei⁹ q̃ est differre. Sol. ꝑma falſa est: ⁊ ſoluendũ est ad ꝓbationẽ ꝓ interemptionẽ hui⁹ in eo q̃ ſunt ſũt multa: quod falſum est. Q̃ ꝑz qz ſicut oẽs boes ꝑticulares in eo q̃ ſunt boes ꝑticipant naturã vnã: ⁊ reducunt ad vnitatẽ ſpẽi. vñ dicit Porphirius q̃ ꝑticipatione ſpẽi plures boes ſunt vnus bõ. Silr aliq̃ ſunt oĩa in eo q̃ ſũt ⁊ ꝑticipant naturã entis: ⁊ reducunt ad vnitatẽ entis: ⁊ ita in eo q̃ ſunt nõ ſequit q̃ ſunt multa: ſz poti⁹ ſequitur q̃ ſint vnũ in eo q̃ ſunt. Si q̃s obiiciat q̃ impoſſibile est ꝺuenire niſi ea q̃ differunt: qz ꝺueniẽtia est ſm q̃ multa ⁊ inter ſe differẽtia ꝑticipant naturã vnã eis cõem: ergo neceſſe est q̃ ſi conueniũt q̃ differãt: ergo aliq̃ in eo q̃ ꝺueniunt differũt. Dicendum q̃ ſicut obiicit hec est vera ſi aliq̃ ꝺueniũt differũt: nec tñ ẽ ꝑma vera: q̃ ꝺueniũt nõ dicit cãz ſz hec determinatio: in eo q̃: dicit cãm: ⁊ ꝺueniẽtia nõ ẽ cã oſie ut dictũ est. vñ ſicut hec est vã: ſi ſoz. est riſibile est: tñ ꝫ est falſa: ſoz. in eo q̃ ſoz. est riſibile: ẽmo in eo q̃ est bõ. Silr hec est vã: ſi aliq̃ ꝺueniũt differũt: tñ hec est falſa: aliq̃ eo q̃ ꝺueniunt differũt. Itẽ q̃rit de ꝫ ſophiſ. Equoca in eo q̃ equiuoca: ſunt vniuoca. Probatio: equoca in eo q̃ equoca ꝑticipant nomen equoci: ⁊ rõni ei⁹. Sz q̃cũq; ꝑticipant nomen ⁊ rationẽ alicui⁹ vniuocãtur in eo: ergo equiuoca in eo q̃ equoca vniuocant in equoco. Sz quecũq; vniuocantur in aliquo ſunt vniuoca: ergo equoca in eo q̃ equiuoca ſunt vniuoca. Cõtra: equoca ⁊ vniuoca ſũt oppoſita ſz nullũ oppoſitoꝝ est cã alterius: ergo hec est falſa: equoca in eo q̃ equoca ſunt vniuoca: qz determinatio in eo q̃ ſignificat q̃ ſubiectũ cã ꝑdicati q̃ falſum est. Sol. ꝑma est falſa ſimplicit: ⁊ ꝺcedendo q̃ equoca in eo q̃ equoca vniuocant in equoco: nec tñ ex ꝫ ſequit q̃ ſint vniuoca: nec q̃ vniuocẽt in aliquo: qz vniuocari immiuoca nõ est vniuocari ſimplr ſz ſm q̃d: ⁊ iõ peccat ꝓbatio ſm q̃d ⁊ ſimplr. Q̃ aũt vniuocari in equoco nõ fit vniuocari ſimplr ſz ſm q̃d pz: qz q̃cunq; vniuocant ꝑticipãt nomẽ vnũ ⁊ rationẽ vnã: ⁊ ꝫ est vniuocari ſimplr: ſz q̃cũq; vniuocant in equiuoco ꝑticipãt nomẽ vnũ ſz ⁊ rõnes diuerſas. ⁊ iõ vniuocari in equoco nõ ẽ vniuocari ſimplr: ſz poti⁹ equocari ſm q̃d. Circa ſecũdũ nota q̃ reduplicatio est in ꝓpõne ſm ſe: ⁊ ut magl ꝓprie dicã in enunciatõe debet poni ad ſubiectũ qũ ſubiectũ ſit cã ꝑdicati. uel habet ſe in cãm ꝑdicati: ut ſoz. in eo q̃ est bõ est riſibile: ⁊ triãgulus in eo q̃ triangulus habet tres angulos eq̃les duobus rectis: ⁊ aĩal in eo q̃ habet pulmonẽ reſpirat: ⁊ aĩal in eo q̃ habet coꝛ habz ſanguinẽ. Circa tertiũ nota q̃ reduplicatio in ſillogiſmo debz poni ad maiorẽ extremitatẽ ⁊ nõ ad minorẽ neq; ad mediũ: ut oĩs bõ est riſibile in eo q̃ est bõ: ſz ſoz. est bõ: ergo ſoz. est riſibile in eo q̃ est bõ. Exẽplũ autẽ Ariſtotel' est ꝫ: Cuiuſlibet bom est diſciplina in eo q̃ ẽ bonũ: ſz oĩs iuſticia est bonũ: ergo cuiuſlibz iuſticie est diſciplina in eo q̃ est bonũ ꝑ ꝑmo pzime: ⁊ ſic reduplicatio ſolũ ponit ad maiorẽ extremitatẽ: ⁊ nõ ad mediũ. Et ſubiũgit cãm Ariſto. dicẽs: Nã bonũ in eo q̃ bonũ ꝑdicare de iuſticia est falſum: ⁊ est intellect⁹ q̃ ꝓpter ꝫ q̃ ponitur idẽ eẽ cã ſui ẽ falſũ: qz intellect⁹ non põt apphẽdere idẽ eẽ diuerſũ in eẽntia ⁊ pzi⁹ ⁊ poſteri⁹ nõ ſeipſo: iõ nõ est in telligibile: ⁊ oĩa hec incõuenientia ſequit ex hac ꝓpõne: iuſticia ẽ bonũ in eo q̃ bonũ ut reduplicet ꝑdicatũ ad ſeipm qz termini cões ꝑdicant rõne eẽntie: ⁊ ſubijciunt rõne ſubſtantie: ut bõ est bõ: bõ enĩ in ꝑdicato poſit⁹ dicit eẽntiam ut vult Ariſto. ⁊ in iſto dicit ſubſtantiã. eadẽ aũt ſubſtãtia põt nõ eſſe cã ſuiipſius: qz ſic eẽt in ſeipſa eadẽ ⁊ diuerſa ⁊ pzioz ⁊ poſterioz natura: qz eẽt ⁊ effect⁹. Q̃ aũt termin⁹ dicens q̃d: ut bõ aĩal ⁊ ſiles ꝑdicent rõne eẽntie: ⁊ ſubijciant rõne ſubſtantie: pz ꝑ ozdinationẽ ꝑdicabilẽ ſm rectã lineã qz ſm q̃ bõ ozdinat in linea ꝑdicamẽtali ſupra ſoz. ⁊ platonẽ ⁊ ſupra alia indiuidua ſic noĩat eẽntiam ⁊ rõne illi⁹ ꝑdicat: ſz ſm q̃ bõ inclinat ad indiuidua in quib⁹ est: ſic noĩat ſubſtantiã: ſic ꝫ indiuiduũ vagũ q̃ est aliq̃s bõ: ⁊ iõ q̃n bõ ſubijcit rõne alicui⁹ inferioꝛ: tũc dr ſubijci rõne ſubſtãtie.

Espõsio sequit̃ inꝛogatiõez: qꝛ inꝛogatio est petitio rñsionis. ⁊ est ab inꝛogante ut a cã efficiẽte cognoscit̃ sicut ꝑ suã cãm. Sciẽdũ ꝙ bñ inꝛogãs q̃nq; debz facẽ. Primo tuenire locũ a quo sine ꝑ quẽ debz arguẽ. Secũdũ aũt ẽ formare inꝛogatiões sic̃ ꝓpões fm locũ ꝓi⁹ reptũ. Tertiũ ẽ ordinare eas ad se inuicẽ. Quartũ aũt opponẽ eas ad alterũ ut ad rñdentẽ. Quintũ ẽ ut rogat ipm rñdentẽ dicẽ impossibilia. vñ si bñ vis ꝓponẽ oportet te facẽ ꝑdcã q̃nq; ul̃ saltẽ ꝑtia q̃ttuoꝛ ex eis. Hec aũt q̃nq; determinat Aristo. in. viij. phisicoꝛ: q̃ttuoꝛ quidẽ in ꝓncipio octaui: q̃ntũ aũt in caꝑlo de rñsione. Sequit̃ aũt videẽ modos solutõis in gnẽ. Solutionũ ꝙ alia ẽ recta. alia vo apparens. Sz apparẽs q̃dẽ solutio fit multi⁹ modis: qꝛ q̃dã ẽ ad inꝛogatõez: ut qñ opponẽs ipedit̃ ne ꝓcedat ad suã cõclusionẽ q̃uis etiã veraꝫ hẽat rõnẽ. Alia aũt est solutio ad tps ut qñ solutio q̃ dat̃ ad ꝓpositũ indiget maioꝛi inquisitõe ⁊ maioꝛi tpe q̃z ipm ꝓpositũ. Hec aũt q̃ eget plus tpis q̃z ꝓpositũ: est pessima omniũ solutionũ: ⁊ vtraq; istaꝝ dr̃ ad bonez Recta vo solutio dr̃ solutio ad ostensionẽ: ⁊ diffinit̃ sic in scõo elẽchoꝝ: Recta q̃dẽ solutio ẽ manifestatio falsi sillogismi: ⁊ ꝓpt̃ qõ ẽ falsus. Spes aũt sine ꝓtes recte solutõis sũt due: qꝛ alia ẽ ꝑ inꝺemptionẽ. alia ꝑ distinctõez. Sic q̃dẽ ꝑ inꝺemptionẽ ẽ qñ interimit̃ aliq̃ ꝓmissaꝝ ꝓpter sui falsitatẽ. Sic aũt ꝑ distinctõez ẽ qñ manifestat̃ ꝙ ocluſio nõ sequit̃ ex ꝓmissis ꝓpter fallaciã aliquã in dictõe ul̃ ex dictõez. vñ solutio ꝑ inꝺemptionẽ debet̃ ostendi q̃ ꝓcedit ex falsis. Solutio aũt ꝑ distinctõez debet̃ ostendi peccati fm aliquã fallaciã in dictõe uel ex dictionẽ. Quotiensc̃q; ergo vis oratiõnẽ aliquã soluẽ sic̃ in sophismatib⁹ sine in alijs: Primo ꝑsideranda vtrũ cõclusio sit va uel falsa: qñ si est falsa: nõ põt ꝓbari nisi sophistice: ⁊ ad ꝓbationẽ soluẽdũ ẽ ꝑ distinctõez q̃ ꝓbat̃ ꝑ fallaciã: ⁊ tũc ad ipsã ꝓbatõez soluẽdũ ẽ ꝑ inꝺemptionẽ. improbatio aũt va debz eẽ. Si aũt ocluſio ẽ va tũc recta debet eẽ ꝓbatio: ſz improbatio peccabit fm aliquã fallaciã et tũc soluendũ est ꝑ distinctionẽ. aut accipiat aliud falsũ: tũc soluendũ est ꝑ interemptionem.

Eterminatis de sincathegoꝛeumatib⁹: ⁊ habit̃ eis q̃ exigunt̃ ad oppõnẽ in gnẽ: ⁊ visis modis solonũ in cõi: ꝟnter sciẽdũ est de distinctõe sillogismoꝝ a ꝑte ocl̃onis. Sciẽdũ aũt ꝙ sillogismoꝝ alij sũt vles: alij vo ꝑticulares. Vles aũt dicunt̃ q̃ bñt ocluſionẽ vlem sic̃ ꝓz in ꝓmo ⁊ secũdo ⁊ sexto ꝓme figure. Particulares aũt dicunt̃ q̃ bñt ocluſionẽ ꝑticularẽ sic̃ ꝓz in reliqs sillogismis omniũ figurarũ. Nota etiã ꝙ sillogismi vles sp sillogizant̃ ples ocl̃ones: qꝛ habz ocluſionẽ suã ꝓpriã: ⁊ ẽt ocludũt ouersam sue ocluſiõis: ⁊ etiã ocludit ꝑticularẽ ꝓprie ocluſiõis. Pret̃ aũt has tres ocluſiones sillogismi vles negatiui ocludũt q̃r tã ocluſionẽ: ⁊ h̃ est ꝑticularis ꝓpõ ouerse sue ꝓprie cõclusionis. vbi gra: Scõs ꝓme infert suã ꝓpriã ocl̃onẽ: ut nullũ aial est lapis: ⁊ cõcludit ouersam sue cõclusionis sic: ḡ null⁹ lapis ẽ bõ. ⁊ cõcludit ꝑticularẽ sue ocluſionis sic: ḡ q̃dã bõ nõ est lapis: ⁊ cõcludit ꝑticularẽ sue ouerse ꝓprie ocl̃onis sic: ergo q̃dã lapis nõ est bõ. ⁊ ille q̃ttuoꝛ ocluſiones sequũ ex duab⁹ ꝓmissis in ꝓdicto sillogismo posit̃: ⁊ sic oẽs vles negatiui q̃ttuoꝛ bñt ocluſiones: ſz vles affirmatiui bñt tres s. ꝓpriã ocluſionẽ vlez: ⁊ suã ꝑticularẽ: ⁊ suã ouersã. Unde nota ꝙ quintus ꝓme continet̃ sub ꝓmo: qꝛ nihil aliud cõcludit nisi ouersam ocluſionis ꝓmi. ⁊ sext⁹ ꝓme ꝺtinet̃ sub secũdo ꝙ nihil aliud ocludit nisi ouersam ocl̃onis secũdi. Eodẽ modo septim⁹ ꝓme ꝺtinet̃ sub tertio. vñ intellige ꝙ Aristo. nõ sperat quintũ a ꝓmo: neq; sextũ a secũdo: neq; septimũ a tertio sic̃ Boeti⁹. vñ Aristo. in ꝓ⁰ priꝝ vbi determinat gnãtionẽ sillogismoꝝ nullã facit mẽtionẽ de illis trib⁹ s. de q̃nto sexto ⁊ septiõ: ſz solũ dicit in ꝓncipio secũdi ꝓbũ ꝙ vles sillogismi semꝑ plura sillogizant. i. plures bñt cõclusiones ut dixim⁹ ab illo loco ꝺtraxit eos Boeti⁹. Item ꝑticularũ sillogismoꝝ affirmatiui plures bñt cõclusiones qꝛ bñt suã ꝓpriã ocluſionẽ ⁊ ouersam ei⁹: ⁊ ideo sic̃ dixi mus septim⁹ modus. s. ꝓme continet̃ sub tertio: sed ꝑticulares negatiui vnã bñt de q̃nq; solã ocluſionẽ eo ꝙ ꝑticulares negatiui non conuertũtur.

Isa diuisione sillogismoꝝ a ꝑte ocluſionis quo ad q̃litatẽ ⁊ quãtitatẽ in ꝓcedenti locutõe: nõ quo ad ꝓncipia sillogismoꝝ qui sũt modus ⁊ figura: Quia diuisio sillogismoꝝ a parte figuraꝝ ⁊ modoꝝ habita fuit ꝓius in tractatu sillogismoꝝ assignãdo figuras ⁊ modos ꝓprios eoꝝũdẽ: Consequẽter sciendũ ꝙ oĩs sillogism⁹ ostendit̃ duob⁹ modis: Quia ostendit̃ ꝺuertẽdo ⁊ ducẽdo ad impossibile: sine ꝑ sillogismũ conuersiuũ: ⁊ ꝑ sillogismũ ducentẽ ad impossibile. Notandũ aũt ꝙ eodẽ mõ ordinantur termini ⁊ ꝓpõnes in sillogismo ꝺuersiuo ⁊ in sillogismo ducenti ad impossibile. Sed differũt duob⁹ modis. Prima dr̃ia est in hoc ꝙ sillogism⁹ ꝺuersiuus fit alio sillogismo ꝓius facto sumẽdo oppositũ cõclusionis cũ altera ꝓmissarũ ad interimendũ reliquã: ſz aliq̃ maioꝛẽ aliq̃ minoꝛẽ. vbi gra: si accipiat̃ oppositũ cõclusionis cũ minoꝛ interimit maioꝛẽ: ut omne aial est substantia: oĩs bõ est aial: ergo oĩs bõ est substantia: oppositũ cõclusionis est h̃. Quidã bõ nõ est substãtia: ex h̃: ergo cũ minoꝛi potes interimẽ maioꝛẽ sillogizando in q̃rto tertie sic: Quidã bõ nõ est substantia: ⁊ hec cõclusio ꝺicit maioꝛi alteri⁹ illi. Si vo accipiat̃ idẽ oppositũ cõclusionis cũ maioꝛi interimit minoꝛẽ sillogizando in q̃rto secũde sic omne aial est substãtia: q̃dã bõ nõ est substãtia: ergo quidã bõ nõ est aial: hec cõclusio terimit minoꝛẽ ꝑmi sillogismi: ⁊ sic sillogism⁹ ꝺuersiu⁹ fit sillogismo alius ꝑi⁹ facto. Sz sillogizando ad impossibile nõ est necessariũ aliũ ꝓmo facere sillogismũ: ſz solũ sũpta aliq̃ ꝓpõne falsa si ex ea ducat ad mai⁹ incõueniens q̃ sit cognitũ eẽ falsum. vnde suũ oppositũ erit manifeste verũ. ⁊ ꝓpẽ h̃ interimit ꝓpõnem falsam quã ꝓius sumebat: tũc erit sillogism⁹ ad impossibile: ut si ꝺes ꝓpositionẽ hanc. s. q̃ arbozes nõ bñt aiam. ⁊ ex hoc cõcludes impossibile magis manifestũ sic: ergo arbozes nõ nutriunt̃ neq; augmentant̃: ſz hoc est impossibile arbozes nõ hr̃e aiaz: sic est fact⁹ sillogism⁹ ad impossibile. Secũda dr̃ia est q̃ sillogism⁹ cõuersiuus est ad ostendendũ illationẽ esse necessariam: sillogismus aũt ad impossibile est ad ostẽdendũ ꝓpositũ eẽ verũ. Sciendũ aũt ꝙ quilibet sillogism⁹ figure potest ostẽdi quo ad suã illationẽ ꝑ sillogismũ ꝺuersiuũ ut dixim⁹. et etiã quelibz cõclusio cuiusliꝫbet sillogismi põt ostendi quo ad suam veritatẽ ꝑ sillogismũ ad impossibile: ut dictũ est. Si aũt aliquis in istis voluerit eẽ ꝓtius oportet eũ frequẽter in huiusmodi sillogismis exercitari.

Textus summularũ logice magistri Petri hispani vna cũ expositione earundem versoꝛis clarissimi doctoꝛis Parisiensis felicit̃ explicitũ. Impensis ⁊ arte Hermãni Lichtẽstein Coloniensis impressione completũ est Anno salutis 1488. vij. nonas Martij Venetijs.

Registrum chartarum.

a et t sũt quinterni. b c d e f g h i k quaterni. l m n o p q r s terni sunt.